ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی

دیاری (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبداللە کوڕی عبدالعزیز ئال سعودە

(بەخۆڕایی دابەش دەکرێت)

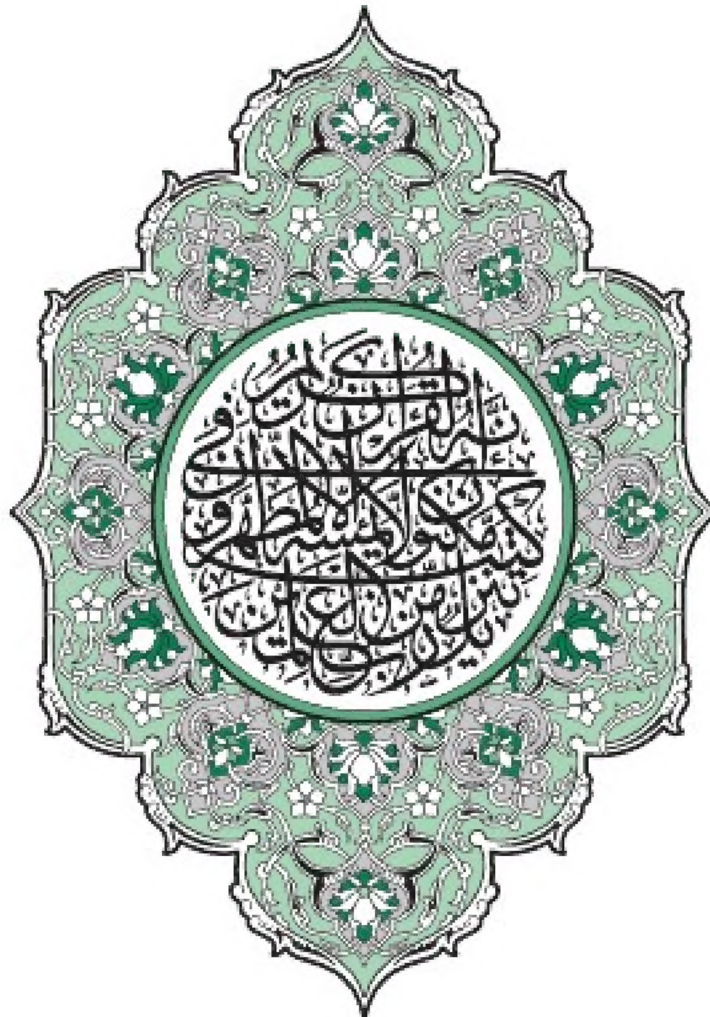

قورئانی پیرۆز

لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی بۆ زمانی کوردی

کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

خادم الحرمين الشريفين مەلیك عبدالله كوڕی عبد العزیز ئالی سعود
مەلیكی شانشینی عەرەبستانی سعودیە شەرەفمەندبوو بەبڕیاردان لەسەر چاپكردنی
قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی ماناكانی

تشرّف بالأمر بطباعة هذا المصحف الشريف وتحمّل نفقته
خادم الحرمين الشريفين الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ملك المملكة العربية السعودية

وقف لله تعالى من خادم الحرمين الشريفين
الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ولا يجوز بيعه

يوزع مجانا

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: « خيركم من تعلّم القرآن وعلّمه ».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: « بلّغوا عني ولو آية ».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين لَكْ، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجُرُوستاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللّهُمّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێنووسی پایەدار شیخ صالح کوڕی عبدالعزیز کوڕی محمد ئال شیخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد وسەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس وستایش بۆ خوای پەروردگاری جیهانیان کە لەکتێبە پیرۆزکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور وکتێبێکی ڕوون وئاشکراتان بۆ هاتووە.

وەدروودو سڵاو بۆ سەر بەڕێزترینی پێغەمبەران ونێردراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کەفەرموویەتی: «خيركم من تعلم القرآن وعلمه» واتە : چاکترینتان ئەوکەسەیەکەخۆی فێری قورئان دەکات وخەڵکیش فێردەکات.

ئەمجا لە پاشان :

بۆجێبە جێکردنی ڕێنمایەکانی (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ وگرنگی پێدان بەقورئانی پیرۆز وکارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بڵاوکردنەوە ودابەشکردنی لەنێو موسڵمانان لەڕۆژهەڵات وڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان .

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد لەشانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بەگرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆ گشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بەمەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆئەو موسڵمانانەی کەبە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناوجێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لەفەرمودەی پێغەمبەر(ﷺ) دا هاتووە، کە دەفەرموێت : «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَو آيَة» واتە : لە منەوە ڕایبگەیەنن بەخەڵکی ئەگەر تەنها ئاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێكیش بۆ ئەو برایانەمان كە بەزمانی كوردی قسە دەكەن، كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەووەرە، خۆشحاڵە ئەم تەرجەمە قورئانیە بەزمانی كوردی پێشكەش بەخوێنەری بەڕێزی بكات، كە بەڕێز جەنابی **(مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح بامۆكی)** پێی هەستاوە، وە لەلایەن كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆزیش هەریەك لە بەڕێزان : **(دكتۆر كەمال صادق یاسین لەك)** و **(مامۆستا ئومێد عمر چرۆستانی)** پێیداچوونەتەوە .

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد وباڵادەست دەكەین بۆئەنجام دانی ئەم كارە مەزنە، وە ئومێدەوارین كەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵكیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین كە تەرجەمە و وەرگێرانی ماناكانی قورئانی پیرۆز - هەرچەندە وورد بێت - كەموكورتی هەر دەبێت وناتوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت كە دەقی قورئانی پیرۆز دەیبەخشێت، كە تەواوی خەڵكی لەئاست خۆیدا دەستەوسانكردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی كە تەرجەمەی قورئانەكە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەكۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەكە لە قورئانی پیرۆز، وە ئەمەش كارێكە دووچاری هەڵەوكەم وكوڕی دەبێت، وەك هەمروو كار وئیشێكی تری ئادەمیزاد.

وە لە كۆتاییدا داواكارین لەهەموو خوێنەرێكی ئەم تەرجەمەیە لەكاتی بینینی هەر هەڵە وكەموكورییەك یان زیادییەك ئەگەر هەبوو، ئاگاداری كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە بكاتەوە؛ بۆسوود لێ وەرگرتن وچاككردنیان لە چاپەكانی داهاتوودا بەیارمەتی و وویستی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە وتەنها ئەو ڕێ نیشاندەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم كارەمان لێ قەبوڵ بكە؛ چونكە بەڕاستی هەر تۆی بیسەر و زانا.

سورەتی ﴿ الفَاتِحَة ﴾

سُورَةُ الفَاتِحَة

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿١﴾ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ﴿٥﴾ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧﴾

ئەم سـوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونكە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەو دەست پێ دەكات ودەكرێتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثاني) چونكـە لەهەمـوو ڕكاتێكی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿١﴾ ﴿ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ﴾ هەموو سـوپاس و ستایشـێك بـۆ خوای ﴿ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴾ پـەروەرد گـاری جیهانیـان ﴿٢﴾ ﴿ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەخشـندەی میهرەبـان، (الرحمـن) بەو مانایەی ڕەحـم وبەزەیی پەروەردگار لەم جیهانـەدا هەموو مەخلوقاتـی گرتوەتەوە بەبـێ باوەڕانیشـەوە، وە (الرحیم) ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن تایبەتە بەبڕوادارانەوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿٣﴾ ﴿ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴾ (تەنهـا ئـەوە) خاوەنـی ڕۆژی سـزا وپاداشـت دانـەوە (بـاوەڕداران لـە نوێژەكانیانـدا هەمـوو ڕكاتێـك ئەمـە دەڵێنـەوە، تاوەكـو هەمیشـە ڕۆژی دواییـان لەبیـر بێـت وبـەكار وكـردەوەی چاكـە، خۆیانـی بـۆ ئامـادە بكـەن) ﴿٤﴾ ﴿ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ ﴾ (خوایـە) تەنهـا تۆدەپەرسـتین (تەنهـا تۆیـت شایسـتەی پەرسـتن وجگـە لـە تـۆ هیـچ كـەس شـیاوی ئـەوە نییـە) ﴿ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ﴾ وە تەنها لەتۆ داوای یارمەتیی دەكەین (لەهەموو كار وكردەوە وپێداویستیەكماندا، چونكـە هەمـوو فەرمانێـك بەدەسـت تۆیـە، جگـە لـە تـۆ هیـچ كـەس بەئەنـدازەی گەردیلەیـەك خاوەنـی هیـچ شـتێك نییـە) ﴿٥﴾ ﴿ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴾ ڕێنموونیمـان بكـە بۆڕێگـای ڕاسـتی (كـە ڕێگای ڕاسـتی ئاینی پیرۆزی ئیسـلامە، وەبەردەوام بین لەسـەری هەتا ئـەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری زاتـی هـەق تەعـالای تـۆ) ﴿٦﴾ ﴿ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ ﴾ ڕێگـای ئەوانەی كەچاكـەت لەگـەڵ كردوون (لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاكەكاران) ﴿ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی خەشـمی (تۆیـان) لێگیـراوە (وەك جولەكـەو هاوكردەوەكانیان) ﴿ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴾ وە نـەك (ڕێگای) گومڕایان وەك (گاورەكان و هاوكردەوەكانیان) ﴿٧﴾ لەكۆتایی ئەم سـوورەتە پیرۆزەوە سـوننەتە موسڵمانان بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە تەواوی ئەم نزا وداوایانەمان لێ وەربگرە .

سوورەتی ﴿ ٱلْبَقَرَةِ ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە، خوای گەورە زاناترە بە واتاکەی [1] ﴿١﴾ ﴿ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ ﴾ ئەم قورئانە ﴿ لَا رَيْبَۛ فِيهِۛ ﴾ هیچ گومانێکی تێدا نیە (کە لەلایەن خوای گەورەوە نێرراوە) ﴿ هُدًى ﴾ ڕێ نیشاندەری ﴿ لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ پارێزکارو لەخوترسانە (پارێزکاران ولەخوا ترسان بەزانست وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە سوودی لێ وەردەگرن، چونکە ئەوانن لەپەروەردگاریان دەترسن وشوێن فەرمان وڕێنمایەکانی دەکەون) ﴿٢﴾ ﴿ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن ﴿ بِٱلْغَيْبِ ﴾ بەشتە پەنهان ونادیارەکان (ئەو شتە پەنهانەی کە بە حەواس وعەقڵی مرۆڤ هەستیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی وەحیەوە نەبێت، وەك باوەڕ بەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وزۆر شتی تریش...) ﴿ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ وە نوێژ دەکەن (بەڕێك وپێکی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی ئەدەن) ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق وڕۆزیان دەبەخشن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە) ﴿٣﴾ ﴿ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن بەو قورئانەی کە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێرراوە) ﴿ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ﴾ وە بەو کتێبانەشی کە بۆ (پێغەمبەران ونێرراوانی) پێش تۆ نێرراونەتە خوارەوە ﴿ وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴾ وەبڕوایان هەیە بەڕۆژی دوایی ﴿٤﴾ ﴿ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْۖ ﴾ (خاوەنی ئەم صیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق ویارمەتیدان) لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دوونیا ودواڕۆژدا) ﴿٥﴾

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسوورەتەکانی قورئاندا هاتوون، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەمە ڕاسترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کرابێت، بەڵام بەچەند جۆرێکی تریش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ناون بۆ ئەوسورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتوون، یان ناون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوسانکردنی عەرەبە بێباوەڕەکانە کە دەیانووت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتووە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) پێیان دەڵێت : دەی ئەگەر وایە وێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر لەو پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاریان دەهێنن .

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوان چوون یەکە ﴿ءَأَنذَرۡتَهُمۡ أَمۡ لَمۡ تُنذِرۡهُمۡ﴾ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بڕواناهێنن (٦) ﴿خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ وَعَلَىٰ سَمۡعِهِمۡۖ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰٓ أَبۡصَٰرِهِمۡ غِشَٰوَةٞۖ﴾ وە پەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وە سزای زۆر گەورەیان بۆ هەیە (٧) ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ وەلەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤۡمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین (٨) ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (بەلای خۆیانەوە) خواو ئەوکەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە ! ﴿وَمَا يَخۡدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (٩) ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ لە دڵیاندا نەخۆشی (ناپاکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضٗاۖ﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن (بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) (١٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ﴾ وەکاتێك پێ یان بووترایە ﴿لَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوە لە زەوی دا (ئاژاوە بەرپا مەکەن لە ولاتدا) ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَا نَحۡنُ مُصۡلِحُونَ﴾ دەیان ووت : ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) (١١) ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡمُفۡسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (١٢) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ﴾ وەکاتێ پێ یان بووترایە ﴿ءَامِنُواْ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەوخەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ﴾ دەیان ووت: چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُۗ﴾ وەك ئەوگێل ونەفامانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ﴾ بێدار بن کە بە ڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام نازانن (١٣) ﴿وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ دەیانوت : ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوۡاْ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمۡ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا مَعَكُمۡ﴾ دەیانوت : ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحۡنُ مُسۡتَهۡزِءُونَ﴾ بێگومان ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) (١٤) ﴿ٱللَّهُ يَسۡتَهۡزِئُ بِهِمۡ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمۡ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ وەماوەیان دەدات تا لەسەرکەشیی خۆیاندا سەر لێ شێواو بن (١٥) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُاْ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِٱلۡهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونیی ﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمۡ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی ڕاستیان گرت (١٦)

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ (دوو ڕووەكان) وێنەیان وەك یەكێك وایە كە (لەشەوێكی تاریكدا) ئاگرێك هەڵگیرسێنێت ﴿فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ﴾ كە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناك كردەوە ﴿ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ﴾ خوا (خێرا) ڕووناكی یەكەیان لێ بكوژێنێتەوە ﴿وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان هێڵێتەوە لەناو چەند تاریكیەكی وادا كەهیچ نەبینن ﴿١٧﴾ ﴿صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ﴾ كەڕو لاڵ و كوێرن ﴿فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ﴿١٨﴾ ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ﴾ یا وەك (كەسانێك لەچۆڵییەكدا) بارانێكی لێزمەو بەخوڕیان (لێ داكات) لەئاسمانەوە ﴿فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾ كەتاریكی زۆر و هەورە تریشقەو بروسكەی تێدا بێت ﴿يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ﴾ (بەجۆرێك كە) پەنجەكانیان دەكەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەكان ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ بۆخۆپاراستن لەمردن ﴿وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ وە خودا دەوری بێ بڕوایانی داوە ﴿١٩﴾ ﴿يَكَادُ الْبَرْقُ﴾ نزیك بێ ئەو بروسكەیە ﴿يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ﴾ (بینایی) چاویان بفڕێنێ ﴿كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ﴾ هەركاتێ ڕووناكیی بۆ بدانایەتەوە ﴿مَشَوْا فِيهِ﴾ تیایدا بڕۆشتنایە ﴿وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێ تاریكیشی بكردایە لێیان ﴿قَامُوا﴾ لەجێگەی خۆیان ڕادەمان (دەوەستان) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ﴾ (بەو هەورەگرمە و بروسكانە) كەڕو كوێری دەكردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێكدا دەسەڵاتدارە ﴿٢٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿اعْبُدُوا رَبَّكُمُ﴾ پەروەردگارتان بپەرستن ﴿الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ كەئێوەو ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست كردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵكو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ﴿٢١﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا﴾ ئەو (خوایەی) كەزەوی بۆ ڕاخستوون ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانی بۆ كردوون بەكۆشك (ئاسمانی بۆ گێڕاون بە گومەزی) ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وەئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوە و بەروبومێك بۆ ڕۆزیی ئێوە ﴿فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا﴾ كەواتە هاوتا بۆخوا پەیدامەكەن. ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ كەئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ﴾ وەئەگەر ئێوە لەگوماندان ﴿مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ لەم (قورئانەی) كەناردومانەتە خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان (موحەممەد ﷺ) ﴿فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ﴾ دە سورەتێك بێنن بەوێنەی ئەو ﴿وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە بانگی هاوكارەكانتان بكەن (لەڕەوان بێژان وشاعیران) بێجگەلە خوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن، (بەفەرموودەی خوای نازانن) ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەكرد؟ ﴿وَلَنْ تَفْعَلُوا﴾ وە هەرگیز نایشی كەن (ئیتر بێ بڕوامەبن) ﴿فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ كە سوتەمەنی یەكەی خەڵك (ی بەدكار) وبەردە ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ بۆبێ بڕوایان ساز كراوە (ئامادە كراوە) ﴿٢٤﴾

﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە باوەڕیان هێناوەو کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ کە بێگومان بۆئەوان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەجۆگە ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕۆزییان بدرێت لە میوەهات ﴿قَالُوا هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ﴾ دەڵێن: ئەمە ئەوەیە کەلەمەوپێش پێمان درا (جیاواز لەتام وبۆندا) ﴿وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا﴾ ئێستا وێنەیان هێناوە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وەئەوان لەو (بەهەشتانە) دا هەتا هەتایین (٢٥) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي﴾ بێگومان خوا شەرم ناکات ﴿أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا﴾ بەوەی کە (بۆ تێگەیاندنی خەڵك) هەر نموونەیەك بهێنێتەوە ﴿بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا﴾ بە مێشولەو بچوکتر (یاگەورەتر) لەویش ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نموونە هێنانەوەیە) ڕاست ودروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ دەڵێن: خوا چی ویستووە بەم نموونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕادەکات ﴿وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا﴾ وە ڕێنموونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾ وە گومڕاناکات بەو نموونە هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت (٢٦) ﴿الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن و(هەڵی دەوەشێننەوە) ﴿مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقْطَعُونَ﴾ وە ئەیپچڕێنن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندیانە)ی کەخوافەرمانی داوەبەپەیوەستیی کردنی ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وەلەزەویدا خراپە دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و ڕەنجەڕۆ (٢٧) ﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا!؟ ﴿وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ﴾ لەکاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون، و گیانی پەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنرێنەوە (٢٨) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ کەهەرچی لەزەویی دایە دروستی کردوە بۆئێوە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك (٢٩)

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریـان بێنـەوە) كاتێـك كەپەروەردگـاری تـۆ بـە فریشتەكانی ووت ﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاستی من جێ نشینێك دروسـت دەكەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن﴾ (فریشتەكان) ووتیان: ئایا كەسێكی وای تیا دروسـت دەكەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ كە خراپەو بەدیی تێدا بكات ﴿وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ﴾ وە خوێنی تیا بڕێژێ ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لـە كاتێكدا كـە ئێمە یـادت دەكەیـن بەسـتایش كردنـت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپـاك ڕات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (خـوا) فەرمویی: بێگومان ئـەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانـن ﴿٣٠﴾ ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی هەموو شتێكی فێری ئادەم كرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ لەپاشان ئەو شتانەی نیشانی فریشتەكان دا ﴿فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرموون: ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاسـت دەكـەن، (كە ئێوە لـە ئادەم باشـترن) ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (هەمـوو) ووتیان: خوایـە تۆ پاكیت لەهەڵـە ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ ئێمـە هیچ نازانین، مەگـەر ئەوەی كە خۆت فێرت كردبین ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هـەر تۆیت زانـاو دانا ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ يَا آدَمُ﴾ (خوا) فەرمـووی: ئەی ئادەم ﴿أَنبِئْهُم بِأَسْمَائِهِمْ﴾ نـاوی ئەو شـتانەیان پـێ بڵـێ ﴿فَلَمَّا أَنبَأَهُم بِأَسْمَائِهِمْ﴾ جاكاتێك كە ناوەكانـی پێ ووتن ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ (خـوا) فەرمـووی: ئەی پێـم نەووتـن؟ ﴿إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان من ئاگادارم بەنهێنیی ئاسـمانەكان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی كەئاشكرای دەكەن ﴿وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەئـەوەش كـە دەیشـارنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بێنـەوە بیـرت) كاتێك ووتمـان بە فریشـتەكان ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ سـوژدە بیەن بۆ ئـادەم ﴿فَسَجَدُوا﴾ جا(هەموو) سـوژدەیان برد ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت كە گوێی نەدایەو خۆی بە گەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە لە بێ بڕوایان بوو ﴿٣٤﴾ ﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ﴾ وە ووتمـان: ئەی ئادەم ﴿اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەكەت نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وە لە هەموو خواردەمەنی یەكی بخۆن بەتێرو تەسەلی ﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێك كەحەز دەكەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ وە نزیكی ئەم درەختە مەكەون ﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ تا لە ستەمكاران نەژمێردرێن – تا نەبنە ستەمكار – ﴿٣٥﴾ ﴿فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا﴾ ئەمجا شـەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشـتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانیەی كە تێدابوون دەری پەڕاندن ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا﴾ وە ووتمان: (بە ئادەم وحەواو شـەیتان) بچنە خوارەوە(بۆ سەر زەوی) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێكتـان دوژمن ئەبن لە گـەڵ هەندێكتاندا ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیـە جێگیربوون لەسـەر زەوی ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەمەنـدی(و ئارەزووی دونیـا) تاماوەیەك ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَاتٍ﴾ ئەمجائادەم چەندووتەیەكی (پاڕانەوەی) لەپەروەردگارییەوەوەرگرت ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ﴾ (ئەویش)لێی گیراكرد ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبەگیراكەری میهرەبانە ﴿٣٧﴾

﴿قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا﴾ وو‌تمان: هەمـوو بچنە خوارەوە لە بەهەشـت ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى﴾ ئەمجا ئەگەر لەمنەوە ڕێنموونی یەکتان بۆ هات ﴿فَمَن تَبِعَ هُدَايَ﴾ ئەو کەسەی دوای ڕێنموونیی من کەوت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسـەرەو نەخەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کەبێ بڕوابوون و نیشانە و ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵ و هاودەمـی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی وهەمیشـەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کە ڕشتوومن بەسـەرتاندا ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِي﴾ وە پەیمانی من بیەنەسـەر ﴿أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە بیەمەسەر ﴿وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ﴾ وەهەر لەمن بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَآمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ﴾ هەروەها بڕوابهێنن بەو قورئانەی کەناردوومەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ کە پشـتیوانی پەیامەکـەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی دەستکاری نەکراو) ﴿وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ﴾ وە ئێوە مەبن بەیەکەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە نیشـانە و ئایەتەکانی من مەگۆڕنەوە بەشـتێکی کەم نرخ ﴿وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ﴾ وەهەر لە (بـێ فەرمانـی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ ڕاسـت و ڕەوا تێکـەڵ مەکەن بەناڕەواو درۆ ﴿وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ حـەق و ڕاسـتی مەشـارنەوە، لەکاتێکـدا کـە خۆتان ئەمـە دەزانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێـژ بکـەن و زەکات بـدەن ﴿وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ وەلەگـەڵ کڕنـوش بەرانـدا کڕنوش بەرن (بۆ خـودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسـەر خەڵکیدا دەدەن بەچاکـە ؟ ﴿وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتـان فەرامـۆش دەکـەن ﴿وَأَنتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ (لەگـەڵ ئەمەشـدا) کەئێـوە بەڕاوەکە(تەورات) دەخوێننەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایـا ژیرنابن و تێ ناگەن ؟ ﴿٤٤﴾ ﴿وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾ پەنا ببەنە بەرئارام گرتن ونوێژ کردن(بۆ بە مەبەستەکانتان) ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە بێگومان نوێژ(ئەرکێکی) گەورەو گرانە ﴿إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ کەلەخوا ئەترسن (خۆیان بەزل نازانن) ﴿٤٥﴾ ﴿الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَاقُو رَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی کە دڵنیان بە خزمەت پەروەردگاریان دەگـەن ﴿وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ وە ئـەوان دڵنیان بـۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسـرائیل(نەوەکانی یەعقـوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ یـادی ئـەو بەخششـانە بکەنـەوە کـە ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە من (کاتی خۆی) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿٤٧﴾ ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتـان بپارێـزن لەڕۆژێـك ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ کـە کـەس هیچ سـوودێك بەکەسـی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەکـی بۆ گیرا ناکرێت ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وە بارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتیی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وَإِذْ نَجَّيْنَاكُم﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك ڕزگارمان کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لەدەست و پێوەندی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ کوڕەکانتانیان سەر دەبڕین ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ وە کچەکانتانیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم﴾ وە لەمەتاندا(لەم سزا سەختەی بەسەرتاندا درا) ﴿بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەپەروەردگارتانەوە بۆتان ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە دەریامان بۆ لەت کردن ﴿فَأَنجَيْنَاكُمْ﴾ و ڕزگارمان کردن ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە دەست وپێوەندی فیرعەونمان خنکاند و نوقمی (دەریامان) کردن ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکردن ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەبەڵێنی چل شەومان دا بەمووسا ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ﴾ لەدوای ئەو(ڕۆشتنی مووسا بۆ کێوی طور) گوێرەکەکەتان کرد بە(خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ستەمکار بوون ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا دوای ئەو(گوێرەکە پەرستی یەتان) لێتان خۆش بووین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تاسوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ﴾ بیربکەنەوە کاتێك تەورات وجیاکەرەوە(لە نێوان دروست ونادروست) مان دا بەمووسا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێنموونیی پێ بکەن ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ بیربکەنەوە کاتێك کە مووسا بەگەلەکەی وت ﴿يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان کرد لەخۆتان ﴿بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ﴾ بەگوێرەکە پەرستیەکەتان ﴿فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ﴾ کەواتە بگەڕێنەوە بەپەشیمانی بۆ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ و خۆتان بکوژن(بێ تاوانتان تاوان بارتان بکوژێت) ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆخۆتان ﴿عِندَ بَارِئِكُمْ﴾ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا(خواش) پەشیمانیەکەی لێ گیرا کردن ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراکەری پەشیمانی و میهرەبانە ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ وتتان ئەی مووسا ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ بڕوات پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً﴾ تاخوا نەبینین بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ لەپڕ هەورە تریشقەیەك لێ ی دان ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکرد ﴿٥٥﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم﴾ لەپاشان زیندوومان کردنەوە ﴿مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ لەدوای مردنتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٦﴾ ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ﴾ وەبەهەور سێبەرمان کرد بەسەرتانەوە، ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ وە گەزۆ و باڵندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشتن وبۆمان ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ (وە پێمان وتن) بخۆن لەو خواردنە پاکانەی کەکردمان بەڕۆزیتان ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ (ئەوانەی ناسوپاسی یان کرد) ستەمیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذْ قُلْنَا ٱدْخُلُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەوتمان: بچنە ئەم شـارە (کە قودسـە) ﴿فَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا﴾ ئەمجـا لەوێ (هەرچـی ئـارەزوو دەکـەن) بخۆن بەتێروتەسـەلی لەهـەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا﴾ وە لەدەرگاوە بچنە ژوورەوە بە ملکەچی (بە کڕنوشەوە) ﴿وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ﴾ وە بڵێن (خوایە) لە گوناهەکانمان خۆش ببە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَٰيَٰكُمْ﴾ ئەوسا لە گوناهەکانتان خـۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وەلەئایندەدا پاداشـتی چاکـەکاران زۆرتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ کەچـی ئەوانەی سـتەمکار بوون (ئەوەی پێیان وتـرا بوو) گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِى قِيلَ لَهُمْ﴾ بەقسـەیەك کەپێیان نەوترا بوو ﴿فَأَنزَلْنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ ئیتر ئێمەش ڕشـتمان بەسـەر ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجْزًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەونافەرمانی یـەی کەکردیـان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ ٱسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ (بیربکەنـەوە) کاتێك کەمووسـا داوای بـاران بارینی کـرد بۆ گەلەکەی ﴿فَقُلْنَا ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَ﴾ ئێمـەش پێمان وت: گۆچانەکەت بدە بەو (تاشـە) بـەردەدا ﴿فَٱنفَجَرَتْ مِنْهُ ٱثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ (کەلێـی دا) لەپڕ دوانزە کانیی لێ هەڵقوڵا ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومـان هەمـوو تیرەیەك چاوگەی (ئاوە خۆرەی) خۆی ناسـی ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ مِن رِّزْقِ ٱللَّهِ﴾ (ئەمجـا وتمـان) بخـۆن وبخۆنـەوە لـەڕزقی خـوا ﴿وَلَا تَعْثَوْا۟ فِى ٱلْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە بـڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەوتتان: ئەی مووسا ﴿لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَٰحِدٍ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگریین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوامان بۆبکـە لەپەروەردگـارت ﴿يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلْأَرْضُ﴾ بۆمان دەربهێنـێ لەوەی کـەزەوی دەیڕوێنێ ﴿مِنۢ بَقْلِهَا وَقِثَّآئِهَا﴾ لەسـەوزەواتی و ترۆزیی وخەیاریی ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا﴾ و سیر ونیسکی وپیازی ﴿قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ ٱلَّذِى هُوَ أَدْنَىٰ بِٱلَّذِى هُوَ خَيْرٌ﴾ (مووسا) فەرمووی: ئایائێوەشتی چاك دەگۆڕنەوە بە خراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بە سیر وپیاز) ﴿ٱهْبِطُوا۟ مِصْرًا﴾ دابەزن بۆشارێك (لەم شـارانەی فەلەسـتین) ﴿فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ﴾ ئەوسـا بەڕاسـتی چیتان داوا کردووە دەستتان دەکەوێت ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلْمَسْكَنَةُ﴾ وە دراپەسەریاندا ڕیسوایی وبێ نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە خەشـمی خوایـان بۆخۆیـان هێنایـەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئەمـە لەبـەر ئەوەبـوو کەبێ بڕوابوون بەنیشـانەو فەرمانەکانی خـوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشـت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟ وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کەسـەرپێچی و دەسـت درێژی یان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیماندارن(موسولمانن) وەئەوانەی جوولەکەن ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ وەگاورو ئەستێرەیان فریشتەپەرستەکان ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ﴾ هەرکامێك لەمانە بڕوای هێنا بەخواو ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ئەوە پاداشتیان بۆ هەیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نەترسیان لەبەرەو نەخەفەت دەخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە (کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خُذُواْ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە پێمان وتن) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) باش کاری پێبکەن ﴿وَٱذْكُرُواْ مَا فِيهِ﴾ وەبیر کەنەوە لەوەی کەتێیدایە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن ﴿٦٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنەکە ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ ئەمجا ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەر تانەوە ﴿لَكُنتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرمەندان دەبوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلَّذِينَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیوو ﴿ٱعْتَدَوْاْ مِنكُمْ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ لەخۆتان کەدەست درێژیان کرد لە ڕۆژی شەممەدا ﴿فَقُلْنَا لَهُمْ﴾ ئەمجا پێمان وتن ﴿كُونُواْ قِرَدَةً خَٰسِـِٔينَ﴾ ببن بەمەیموونی دوور خراوە لەبەزەیی خوا ﴿٦٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهَا نَكَٰلًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کردە پەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك موسا بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات ﴿أَن تَذْبَحُواْ بَقَرَةً﴾ کە مانگایەك سەرببڕن ﴿قَالُوٓاْ أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا﴾ وتیان: ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟ ﴿قَالَ أَعُوذُ بِٱللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ ووتی: پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەفامان بم ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِىَ﴾ پێمان بڵێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: بێگومان خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ﴾ مانگایەك بێت نەزۆر پیرو نەزۆر جوان ﴿عَوَانٌۢ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دوانەدا ﴿فَٱفْعَلُواْ مَا تُؤْمَرُونَ﴾ زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە ﴿٦٨﴾ ﴿قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا﴾ پێمان بڵێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: بەڕاستی خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا﴾ مانگایەکی زەردی تێریێ ﴿تَسُرُّ ٱلنَّٰظِرِينَ﴾ (زەردێکی وا) دڵی تەماشاکاران خۆش بکات ﴿٦٩﴾

﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ وەتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ تەواو بۆمان ڕوون بکاتەوە چۆن بێ ئەو مانگایە؟ ﴿إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی مانگاکەمان لێ تێك چووە ﴿وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوێ ڕێنموونی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ وەتی: خوا ئەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی مانگایەك بێ ڕانەهێنراوێ نە بە کێڵانی زەوی ﴿وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ﴾ وە نە بەئاودێری کشتوکاڵ ﴿مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا﴾ بێ نەنگ وبێ پەڵەبێ ﴿قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ﴾ وەتیان: ئائێستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان بڕی وخەریك بوو ئەو(سەربڕینە) نەکەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کە یەکێکتان کوشت ﴿فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا﴾ وەهەموو لەخۆتانتان دوور دەخستەوەو ئاژاوەتان بوو ﴿وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە خواش ئاشکرای کرد ئەوەی ئەتان شاردەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا﴾ ئەمجا وتمان: بەپارچەیەکی (مانگا سەربڕاوەکە) لەکەسە کوژراوەکە بدەن ﴿كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ﴾ ئا (بەو شێوەیە) خوا مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ وەنیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن وتێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو دوای ئەم (هەموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ دڵتان وەك بەردە بەڵکو زۆر ڕەقترە ﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ چونکە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لێ هەڵ دەقوڵێ ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە کەلەت لەت دەبێ و ئاوی لێ دێتەدەرێ ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتکەی شاخەکان) بەرئەبێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٧٤﴾ ﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ﴾ جا ئایا بەتەمان (ئەی موسوڵمانینە) کە (جوولەکە) بڕوا بێنن بەئاینەکەتان ﴿وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لەکاتێکدا دەستەیەك لەوان ﴿يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ فەرموودەی خوایان ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ کەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست کارییان دەکرد ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیان زانی (کە کارێکی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا﴾ (جوولەکەکان) کاتێك تووشی موسڵمانەکان ببونایە دەیان وت: ﴿آمَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە(بە پێغەمبەرەکەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا﴾ بەلام کاتێك لەپەنایەکەوە هەندێکیان بەهەندێکیان بگەشتنایە دەیان وت: ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە ئێوە ئەو شتانە بەموسوڵمانەکان دەڵێن کە خوا بۆئێوەی باس کردووە(لە تەورات دا)؟ ﴿لِيُحَاجُّوكُم بِهِ﴾ تائەو تەوراتە بکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە ﴿عِندَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان(لەڕۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعْلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی کەپەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن ﴿لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِيَّ﴾ لەبەڕاوەکە(تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ وپووچ نەبێت ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ﴾ ئەمجا هاوارو تیاچوون بۆ ئەوانەی ﴿يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ﴾ کەتەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەنوسنەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن: ﴿هَٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشْتَرُوا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ ساهاوارو تیاچوون بۆ ئەوان لەوە کەدەستی ئەوان نوسیویتیەوە ﴿وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ﴾ وە (جوولەکەکان) وتیان: ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَةً﴾ مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێرراو نەبێت ﴿قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ ٱللَّهِ عَهْدًا﴾ بڵێ: ئایا پەیمانتان لەخواوە وەرگرتووە ؟ (بۆ ئەمەی کە دەیڵێن) ﴿فَلَن يُخْلِفَ ٱللَّهُ عَهْدَهُۥٓ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی نەکات ؟ ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵدەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن ﴿٨٠﴾ ﴿بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێك خراپەیەك بکات ﴿وَأَحَٰطَتْ بِهِۦ خَطِيٓـَٔتُهُۥ﴾ وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت ودایگرێتەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێناو کردەوەی باشیان کرد ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لەجوولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کە هیچ شتێك نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایك و باوك ﴿وَذِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاراندا ﴿وَقُولُوا۟ لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکات بدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت ﴿وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَكُمۡ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿لَا تَسۡفِكُونَ دِمَآءَكُمۡ﴾ کە خوێنی یەکتری نەڕێژن ﴿وَلَا تُخۡرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ﴾ وە خۆتان دەربەدەر نەکەن لەووڵاتتان ﴿ثُمَّ أَقۡرَرۡتُمۡ وَأَنتُمۡ تَشۡهَدُونَ﴾ پاشان بڕیارتان دا(لەسەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە(خۆتان) شایەتی لەسەر ئەدەن ﴿٨٤﴾ ﴿ثُمَّ أَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەمجا ئێوە هەر ئەوانەن ﴿تَقۡتُلُونَ أَنفُسَكُمۡ﴾ کەیەکتری دەکوژن ﴿وَتُخۡرِجُونَ فَرِيقٗا مِّنكُم مِّن دِيَٰرِهِمۡ﴾ وە هەندێك لەخۆتان دەربەدەر دەکەن لە وولاتیان ﴿تَظَٰهَرُونَ عَلَيۡهِم﴾ پشتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِ﴾ بە بەدی و دەست درێژی ﴿وَإِن يَأۡتُوكُمۡ أُسَٰرَىٰ﴾ وە ئەگەر دیلیشان بۆبێن (لەخۆتان ئەیانکڕنەوەو) ﴿تُفَٰدُوهُمۡ﴾ بربتی یان بۆ دەدەن ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيۡكُمۡ إِخۡرَاجُهُمۡ﴾ لەگەڵ ئەمەش دا کەدەربەدەر کردنیان قەدەغە کراوە لێتان (بۆچی کار بەوەیان دەکەن و بەمەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤۡمِنُونَ بِبَعۡضِ ٱلۡكِتَٰبِ وَتَكۡفُرُونَ بِبَعۡضٖ﴾ جا ئایا بڕوا دەهێنن بەهەندێك لەتەورات، و بێ بڕوا دەبن بەهەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَآءُ مَن يَفۡعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمۡ﴾ جاتۆڵەی ئەو کەسانە کەوا بکەن لەئێوە ﴿إِلَّا خِزۡيٞ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ هەر ڕیسوایی و بەد ناوی یە لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلۡعَذَابِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە بۆناو سەخترین سزا ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەمانە ئەوانەن ﴿ٱشۡتَرَوُاْ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ کە ژیانی جیهانیان کڕی بە دوارۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ ئیتر نە سزایان لەسەر سووك دەکرێت ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتیی دەدرێن و (نەپشتگیریی دەکرێن) ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بە مووسا ﴿وَقَفَّيۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ بِٱلرُّسُلِ﴾ وە دوا بەدوای ئەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَءَاتَيۡنَا عِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ ٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ وە چەند نیشانەیەکی ڕۆشنمان دا بە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدۡنَٰهُ بِرُوحِ ٱلۡقُدُسِ﴾ وە پشتیوانیمان کرد بە جوبرەئیل ﴿أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمۡ رَسُولُۢ﴾ جا هەرکاتێ پێغەمبەرێکتان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهۡوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ﴾ بە جۆرێك کە بەدڵی خۆتان نەبوایە ﴿ٱسۡتَكۡبَرۡتُمۡ﴾ لووت بەرز بوون و خۆتان بەگەورە گرتووە ﴿فَفَرِيقٗا كَذَّبۡتُمۡ﴾ جا دەستەیەکتان(لە پێغەمبەران) بە درۆ زانیوە ﴿وَفَرِيقٗا تَقۡتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکتان کوشتوون ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُواْ قُلُوبُنَا غُلۡفُۢ﴾ وە (جوولەکەکان) وتیان(بە پێغەمبەرﷺ) دڵمان داپۆشراوە (قوفڵدراوە و قسەی تۆی ناگاتێ) ﴿بَل لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفۡرِهِمۡ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خوا نەفرینی لێکردن بەهۆی بێ بڕواییانەوە ﴿فَقَلِيلٗا مَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿٨٨﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ﴾ کاتێك کەنامەیەکیان بۆهات(کە قورئانە) ﴿مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ کە پەسەندکەری تەوراتەکەی ئەوانە(پێش ئەوەی دەستکاری بکەن و بیگۆڕن) ﴿وَكَانُوا مِن قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جولەکەکان) لەوەوپێش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ داوای زاڵ بوونیان ئەکرد لەخوا بەسەر ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا﴾ کەچی کاتێك ئەو(پێغەمبەر) ەی دەیان ناسی بۆیان هات ﴿كَفَرُوا بِهِ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ ﴿٨٩﴾ ﴿بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ﴾ شتێکی زۆر خراپ بوو کە خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕوابیان بوو بەو قورئانەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ اللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی کەخودا بڕێژێ ﴿مِن فَضْلِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ لەبەخششی خۆی بەسەر هەرکەسێکدا کەخۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لەبەندەکانی (کە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ﴾ ئەمجا تووشی خەشم و ڕقی یەك لەدوای یەکی خوابوون ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ڕیسواکەر ﴿٩٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا﴾ کاتێك پێ یان بووترایە: بڕوا بهێنن ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردوویە تیە خوارەوە (کە قورئانە) ﴿قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ ئەیانووت: ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین کەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ﴾ وە بێ بڕوا ئەبوون بە ئەوانەی کە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ﴾ لەکاتێکدا کە ئەو قورئانە ڕاستە وپشتیوانی تەوراتە (بێ دەستکاری) یەکەی ئەوانەوبەڕاستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنبِيَاءَ اللَّهِ مِن قَبْلُ﴾ بڵێ: بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی خواتان دەکوشت ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون ﴿٩١﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موساتان بۆهات بەچەند نیشانەیەکی ڕۆشنەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ﴾ کەچی لە دوای ئەو گوێرەکەتان پەرست ﴿وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمکارن ﴿٩٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ (وەبیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ وە کێوی طورمان بەرز کردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە ووتمان) ئەوەی پێمانداوون (تەورات) باش کاری پێ بکەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَاسْمَعُوا﴾ وە گوێ بگرن ﴿قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەزمان) وتیان: بیستمان و(بەکردەوە) بێ فەرمانیمان کرد ﴿وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە دڵیان ئاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەکە کە ﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِ إِيمَانُكُمْ﴾ بڵێ: بڕواکەتان چ فەرمانێکی بەدتان پێ دەدات ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٩٣﴾

﴿قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئـەی موحەممـەد ﷺ بڵێ: ئەگـەر ماڵی دوایی (بەهەشـت) بۆ ئێوەیە لای خوا (وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆخۆتان بێت بەبێ ئەوەی کەس بێ بە هاوبەشتان ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر ڕاست ئەکەن ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز داوای مـردن ناکـەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهـۆی ئەو (گوناهانە) کەبەدەستی خۆیـان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خـوا ئاگـادارە بـە ستەمکاران ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَتَجِدَنَّهُمْ﴾ سـوێندبێت ئەو (جولەکانـە) دەبینیـت ﴿أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ﴾ لەهەمـوو کەس زیاتر حـەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەش کـە هاوبەش بۆ خوا پەیدادەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمْ﴾ (لەبەرئـەوە) هەریەکێکیـان ئـاوات دەخـوازێ ﴿لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ کـە هەزار سـاڵ بژیایە ﴿وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ﴾ وە ئەو تەمەنە (کەبەسەری دەبات) ڕزگاری ناکات لەسزا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خـوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٦﴾ ﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەو بەفەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پشتیوانی نامەکانـی پێش خـۆی دەکات و بەڕاسـتیان دەزانێـت ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ڕێنموونیی کەرو مژدەدەرە بۆ بڕواداران ﴿٩٧﴾ ﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خواو فریشتەکانی خـوا ﴿وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ﴾ و پێغەمبەرانـی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومـان خواش دوژمنی بێ بڕوایانە ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومـان بۆمان ناردوویت ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ چەند نیشـانەیەکی ڕوون و ئاشـکرا (کە قورئانە) ﴿وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ﴾ وە کـەس بێ بـڕوا نابێـت پێـان، مەگـەر بـەدکاران نەبێـت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا﴾ ئایا (بێ بڕوا ئەبێ بەئایەتەکانی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ پێغەمبـەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ دەسـتەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشـاندۆتەوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نـەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ بەپشتیوانی تەوراتە (دەستکاری نەکراوە) کەیـان ﴿نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ دەسـتەیەك لەوانـەی کە خاوەن نامەبـوون نامەکـەی خوایـان فـڕێ دایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشـت خۆیان و (پشـت گوێیان خسـت) ﴿كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) ﴿١٠١﴾

﴿وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتۡلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ (جولەکەکان) دوای ئەو (شتانە) کەوتن کەشەیتانەکان دەیان خوێندەوە (بۆ خەڵکی) ﴿عَلَىٰ مُلۡكِ سُلَيۡمَٰنَۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيۡمَٰنُ﴾ لەسەردەمی پاشایەتی سولەیمان دا، وە سولەیمان بێ بڕوا نەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڵام شەیتانەکان بێ بڕوا بوون ﴿يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحۡرَ﴾ خەڵکیان فێری جادوو دەکرد ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلۡمَلَكَيۡنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَۚ﴾ هەروەها ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە لە بابل بۆ سەر هارووت و مارووت (دوو فریشتە بوون) ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنۡ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ﴾ وە (ئەمانە) کەسیان فێر نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ﴿إِنَّمَا نَحۡنُ فِتۡنَةٞ فَلَا تَكۡفُرۡۖ﴾ ئێمە هەرتاقی کەرەوەی (ئادەمیزاد) ین کەواتە بێ بڕوا مەبە ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنۡهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيۡنَ ٱلۡمَرۡءِ وَزَوۡجِهِۦۚ﴾ ئەمجا فێری جادووی وا دەبوون لێیانەوە کە ژن و مێردی پێ لەیەك جیا بکەنەوە ﴿وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنۡ أَحَدٍ﴾ ئەوان بەم جادووە ناتوانن زیان بەکەس بگەیەنن ﴿إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بەویستی خوا نەبێت ﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡۚ﴾ وە فێری شتێك دەبن کە زیانیان پێ دەگەیەنێ نەك قازانج ﴿وَلَقَدۡ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشۡتَرَىٰهُ﴾ بێگومان زانیان هەرکەسێ جادو بکڕێ (وفێری ببێت) ﴿مَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنۡ خَلَٰقٖۚ﴾ (بەفەرموودەی تەورات) لەڕۆژی دواییدا بێ بەش دەبێ ﴿وَلَبِئۡسَ مَا شَرَوۡاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمۡۚ﴾ بەڕاستی زۆر خراپە ئەو شتەی کە (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٢﴾ ﴿وَلَوۡ أَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوۡاْ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بڕوایان بهێنایە و پارێزکار بونایە ﴿لَمَثُوبَةٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ خَيۡرٞۚ﴾ ئەوا پاداشتێکی چاکتر لەلایەن خواوە بۆ ئەوان دەبوو ﴿لَّوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقُولُواْ﴾ مەڵێن ﴿رَٰعِنَا﴾ وشەی جوێن و بێ ڕێزییە بە لای جولەکەوە ﴿وَقُولُواْ﴾، وە بڵێن ﴿ٱنظُرۡنَا﴾ پەلەمان لێ مەکە و چاوەڕوانیمان لەسەر بکە ﴿وَٱسۡمَعُواْۗ﴾ و ببیستن ﴿وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای سەخت ﴿١٠٤﴾ ﴿مَّا يَوَدُّ﴾ حەزناکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَلَا ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوان لە خاوەن نامە و هاوبەش پەیداکەرەکان ﴿أَن يُنَزَّلَ عَلَيۡكُم مِّنۡ خَيۡرٖ مِّن رَّبِّكُمۡۚ﴾ کە هیچ شتێکی باشتان لەخواوە بۆ بنێردرێتە خوارەوە ﴿وَٱللَّهُ يَخۡتَصُّ بِرَحۡمَتِهِۦ مَن يَشَآءُۚ﴾ بەڵام خواش بەخششی خۆی بۆ کەسێك کەبیەوێ تەرخان دەکات ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ و خوا خاوەنی چاکەی گەورەیە ﴿١٠٥﴾

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەكانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین ﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ یەكێكی تری باشتر لەو، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نازانیت خوا بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە ﴿١٠٦﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئایا نازانیت كە مولكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆخوایە ؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یاریدەدەرێكتان نی یە، خوا نەبێت ﴿١٠٧﴾ ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ﴾ یائێوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بكەن لەپێغەمبەرەكەتان ؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەك لەمەوپێش داواكرا لەموسا (علیه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ﴾ هەر كەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون كردووە ﴿١٠٨﴾ ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ زۆر لەخاوەن نامەكان ئاواتەخوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا﴾ كەبتانكەنەوە بە بێ بڕوا، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك كە لەدەروونیانەوەیە ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی كەڕاستیەكەیان بۆ ڕوون بوەتەوە ﴿فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا﴾ بەلام ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ تا خوا فەرمانی خۆیشان بۆ دەنێرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٠٩﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بكەن زەكات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ وەهەرچی پێشبخەن لەچاكە بۆخۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەكەوێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی كەدەیكەن ﴿١١٠﴾ ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ﴾ (جوولەكەو گاورەكان) وتیان: كەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ مەگەر یەكێك كە جوولەكە یا گاوور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ پێیان بڵێ: بەڵگەتان بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن ﴿١١١﴾ ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ (نەء وانییە) بەڵكو هەر كەسێك بەڕاستی ڕوویكاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لەهەمان كاتدا چاكەكار بێت ﴿فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بۆی هەیە پاداشت لەلای پەروەردگاریەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەبەرە و نەخەمیش دەخۆن ﴿١١٢﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ لَيْسَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ جوولەکە ئەڵێن: گاوور لەسەر هیچ (ئاینێك) نین ﴿وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ لَيْسَتِ ٱلْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ وە گاوور دەڵێن: جوولەکە لەسەر هیچ (ئاینێك) نین ﴿وَهُمْ يَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان نامەکانیان دەخوێننەوە،(یەکێکیان تەورات و ئەوی تریش ئینجیل) ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ هەر بەم جۆرەیان دەووت، ئەوانەی کە نەزانن (لە بت پەرستەکان) ﴿فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ ئەمجا خوا لە ڕۆژی دواییدا لە نێوانیاندا بڕیار دەدات ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوشتانەی کەتیایدا جیاواز و ناکۆکن (١١٣) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿مَّنَعَ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ کە ڕێگری لەمزگەوتەکانی خوا دەکات ﴿أَن يُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ﴾ لەوەی کە ناوی خوایان تێدا ببرێ ﴿وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَآ﴾ وە هەوڵ دەدات بۆ وێران کردنیان ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە(کە قەدەغەی خواپەرستی دەکەن لە مزگەوتەکاندا) ﴿مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَآ إِلَّا خَآئِفِينَ﴾ بۆیان نی یە بچنە مزگەوتەکانەوە بە ترسەوە نەبێت ﴿لَهُمْ فِي ٱلدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لەژیانی دونیادا ڕیسوایی بۆ ئەوانە ﴿وَلَهُمْ فِي ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا سزای گەورە (١١٤) ﴿وَلِلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ﴾ ڕۆژهەڵات وڕۆژ ئاوا هەر بۆخوایە ﴿فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ﴾ کەواتە ڕوویکەنە هەرلایەك (لە نوێژ کردندا بەفەرمانی خودا) ئەوە ڕووگەیە وڕووتان لەخودا کردووە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا (بەزەیی و میهرەبانی) فراوانەو زانایە (١١٥) ﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًا﴾ (گاوورو جوولەکە و بت پەرستەکان) ووتیان: خوا منداڵی بۆخۆی داناوە ﴿سُبْحَٰنَهُۥ﴾ ئەو(خوا) پاك و بەدوورە لەوە ﴿بَل لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەڵکو هەرچی هەیە لە ئاسمانەکان و زەوی دا موڵکی ئەوە ﴿كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هەموو فەرمانبەردار وملکەچی ئەون (١١٦) ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (خوا) بەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَإِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ وە کاتێ کەویستی شتێ بکات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ هەر ئەوەندەی پێ ئەوێ کە پێ ی بڵێ: ببە ئیتر ئەبێ (١١٧) ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا ٱللَّهُ﴾ نەزانەکان ووتیان: بۆچی خوا خۆی قسەمان لەگەڵ ناکات ﴿أَوْ تَأْتِينَآ ءَايَةٌ﴾ یا نیشانەیەکمان بۆ نایەت ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ ئەوانەی کەلەپێش ئەمانیش دا بوون هەمان شتیان دەووت ﴿تَشَٰبَهَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵ و دەروونیان لەیەك دەچێت ﴿قَدْ بَيَّنَّا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بێگومان نیشانەی زۆرمان باس کردووە بۆ کەسانێك بەشوێن دڵنیایی دا دەگەڕێن (١١٨) ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان نارد بە ئاینێکی ڕاست و دروستەوە بە مژدەدەر و ترسێنەر ﴿وَلَا تُسْـَٔلُ عَنْ أَصْحَٰبِ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە تۆ بەرپرسیار نیت لەیارانی دۆزەخ (١١٩)

﴿وَلَن تَرۡضَىٰ عَنكَ ٱلۡيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ هەرگیز نە جوولەکە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمۡۗ﴾ هەتا دوای ئاینیان نەکەویت ﴿قُلۡ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلۡهُدَىٰۗ﴾ (پێیان) بڵێ: هەر ڕێنموونیی خوایە ڕێنموونی ڕاست ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعۡتَ أَهۡوَآءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿بَعۡدَ ٱلَّذِي جَآءَكَ مِنَ ٱلۡعِلۡمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (لەخواوە) بۆت هاتووە (کە قورئانە) ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی کەرو یاریدەدەرێکت نابێ لەلایەن خواوە ﴿١٢٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەوانە کەنامەمان پێداوون ﴿يَتۡلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُؤۡمِنُونَ بِهِۦۗ﴾ ئەوانە بڕوا ئەهێنن بەڕێنموونیی خوای گەورە (کە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكۡفُرۡ بِهِۦ﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابن پێ ی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ هەرئەوانن زەرەر مەند و خەسارۆمەند ﴿١٢١﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتِيَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئەی نەوەکانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کەڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلۡتُكُمۡ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ وەبێگومان من (پێشتر) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿١٢٢﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ يَوۡمٗا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێك ﴿لَّا تَجۡزِي نَفۡسٌ عَن نَّفۡسٖ شَيۡـٔٗا﴾ کەکەس لەبری کەس تۆڵەو پاداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقۡبَلُ مِنۡهَا عَدۡلٞ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا شَفَٰعَةٞ﴾ وە هیچ تکایەك کەڵکی ناگرێ ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرناخرێن ﴿١٢٣﴾ ﴿۞وَإِذِ ٱبۡتَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٖ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئیبراهیمی تاقی کردەوە بەچەند بڕیار وفەرمایشتێك ﴿فَأَتَمَّهُنَّۖ﴾ کە ئەویش بەجێ ی هێنان ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامٗاۖ﴾ (خوا) فەرمووی: بێگومان من تۆ دەکەم بە پێشەوای خەڵکی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِيۖ﴾ (ئیبراهیم) وتی: لەنەوەشم ئەکەیت (بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهۡدِي ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ فەرمووی: پێغەمبەرێتیی من ناگات بەستەمکاران ﴿١٢٤﴾ ﴿وَإِذۡ جَعَلۡنَا ٱلۡبَيۡتَ مَثَابَةٗ لِّلنَّاسِ وَأَمۡنٗا﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە کەعبەمان گێڕا بەپەناگای خەڵکی و جێ ی ئاسایش ﴿وَٱتَّخِذُواْ مِن مَّقَامِ إِبۡرَٰهِـۧمَ مُصَلّٗىۖ﴾ (پێمان وتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه سلام) لەسەری ڕادەوەستا (کاتی دروست کردنی کەعبە) بکەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيۡتِيَ لِلطَّآئِفِينَ﴾ کەماڵە کەم پاك بکەنەوە بۆ ئەوانەی کە بەدەوری کەعبەدا دەسوڕێنەوە ﴿وَٱلۡعَٰكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە تیایدا ئەمێننەوە هەروەها بۆ کڕنوش بەران و سوژدە بەران ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِـۧمُ رَبِّ ٱجۡعَلۡ هَٰذَا بَلَدًا ءَامِنٗا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەئیبراهیم وتی: خوایە ئەم شوێنە (کە مەککەیە) بکە بەشارێکی پڕ لەئاسایش ﴿وَٱرۡزُقۡ أَهۡلَهُۥ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە ڕۆزی دانیشتوانی بدە لە بەروبووم و میوەهات ﴿مَنۡ ءَامَنَ مِنۡهُم بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ﴾ ئەوانەیان کەبڕوایان بەخواو بەڕۆژی دوایی هەیە. ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلٗا﴾ (خوا) فەرمووی: ئەوەش بێ بڕوابێ ڕۆزی پێ ئەدەم بۆچەند ڕۆژێکی کەم ﴿ثُمَّ أَضۡطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلنَّارِۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ لەپاشان ناچاری دەکەم بەسزای ئاگری دۆزەخ کەخراپترین سەرئەنجامە ﴿١٢٦﴾

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَٰهِـۧمُ ٱلْقَوَاعِدَ مِنَ ٱلْبَيْتِ وَإِسْمَـٰعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا ﴿١٢٧﴾ ﴿رَبَّنَا وَٱجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان بکە بە گوێڕایەڵ وفەرمان بەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ﴾ وە لەنەوەشمان گەلێك بکە بەفەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خواپەرستیمان نیشان بدە ﴿وَتُبْ عَلَيْنَآ﴾ وە پەشیمانیمان گیرابکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەرتۆی گیراکەری پەشیمانی و میهرەبان ﴿١٢٨﴾ ﴿رَبَّنَا وَٱبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێك بنێرە لەخۆیان ﴿يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَـٰتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ﴾ قورئان و دانایی یان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بێگومان هەرتۆی بەتوانای دانا ﴿١٢٩﴾ ﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَٰهِـۧمَ﴾ کێ ڕووو وەرئەگێڕێ لە ئایینی ئیبراهیم؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُۥ﴾ مەگەر کەسێك کەخۆی گێل ونەفام کردبێت؟ ﴿وَلَقَدِ ٱصْطَفَيْنَـٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ سوێندبێ بێگومان ئیبراهیممان هەڵبژارد لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لەڕۆژی دواییدا لەچاکەکارانە ﴿١٣٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ﴾ (هەڵی بژارد) لەکاتێکدا خوا پێی فەرموو: گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداربە ﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی: وا خۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿١٣١﴾ ﴿وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە فەرمانبەرداری خوابن ﴿يَـٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ﴾ (وەهەریەکەیان پێیان وتن) ڕۆڵەکانم: خوائایینی یەکتاپەرستی بۆ هەڵبژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ کەواتە مەمرن بەموسوڵمانێتی نەبێت ﴿١٣٢﴾ ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادە بوون کاتێ یەعقوب لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنۢ بَعْدِى﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ دەپەرستن؟ ﴿قَالُوا۟ نَعْبُدُ إِلَـٰهَكَ وَإِلَـٰهَ ءَابَآئِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان: خوای تۆو باوو باپیرانت دەپەرستین ﴿إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَـٰعِيلَ وَإِسْحَـٰقَ إِلَـٰهًا وَٰحِدًا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوایەکی تاك وتەنهایە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین ﴿١٣٣﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچیان کرد بۆ خۆیانیان کردوە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆخۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لەکردەوەی ئەوان ﴿١٣٤﴾

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا﴾ (جوولەکە و گاوورەکان) ووتیان: (بەموسڵمانەکان) ببن بە جوولەکە یان بە گاوور تابکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ بڵێ: بەڵکو پەیڕەویی ئایینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ کەلە هاوبەش پەیداکەران نەبووە (١٣٥) ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڵێن: (ئەی موسڵمانینە) بڕوامان هێنا بە خواو ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ بەو قورئانەی کەبۆ خۆمان نێرراوەتە خوارەوە ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وە بەو نامەیەی کە نێرراوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ وەبەوەی کەدراوە بە موسا و عیسا ﴿وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە بەوەی کە دراوە بەهەموو پێغەمبەران لەلایەن پەروەدگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامێکیاندا ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خواین (١٣٦) ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ﴾ ئەمجا ئەگەر بڕوایان هێنا بەو وێنەیەی کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿فَقَدِ اهْتَدَوا﴾ ئەوا بێگومان ڕێی ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ وە ئەگەر پشتیان هەڵکرد ئەوا ئەوان لە دوو بەرەکیی دان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا ئاگاداری تۆ ئەکات لەوان ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر خوایە بیسەری زانا (١٣٧) ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ﴾ دەستبگرن بەو ئاینەی خوداوە کەفیترەتی پاکی ئێوەی لەسەر خەلقکردوە ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەوجۆرە پاك نیە (کەواتە چاك دەستی پێوە بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ﴾ وە ئێمەش پەرستن و عیبادەت هەر بۆ ئەو دەکەین (١٣٨) ﴿قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ﴾ بڵێ: ئایا دەمەقاڵێ و دەمەوەریمان لەگەڵ ئەکەن لەکاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ لە کاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمە و ئێوەیشە ﴿وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە کردەوەی خۆمان بۆخۆمانە و کردەوەی خۆتان بۆ خۆتانە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ﴾ وە ئێمە تەنها بەدڵسۆزی بەندایەتی خوا دەکەین (١٣٩) ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ﴾ یاخود ئێوە ئەڵێن: ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ جوولەکە یا گاوور بوون ؟ ﴿قُلْ أَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ﴾ بڵێ: ئایا ئێوە زاناترن یا خوا؟ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّن كَتَمَ شَهَادَةً عِندَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە شایەتیەکی لەخوا وەرگرتبێ و بیشاریتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگا نی یە لەوەی کە ئێوە دەیکەن (١٤٠) ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچی یان کرد بۆ خۆیانیان کرد ، وە ئێوەش هەرچی بکەن بۆخۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان (١٤١)

﴿سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ﴾ هەندێ نەزان و گێل و نەفام لەخەڵك دەڵێن: ﴿مَا وَلَّاهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا﴾ چی موسڵمانەکانی وەرگێڕا لەو ڕووگەیان کەجاران لەسەری بوون ﴿قُل لِّلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ بڵێ ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەمووی موڵکی خوایە ﴿يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ کێ ی بوێ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿١٤٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ هەروەها کردمانن بەگەلێکی میانەڕەو مامناوەند (ی هەڵبژاردە) ﴿لِّتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ تاببنە شاهید و چاودێر بەسەر خەڵکەوە، و پێغەمبەریش ﷺ شاهید و چاودێر بێت بەسەر ئێوەوە ﴿وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنتَ عَلَيْهَا﴾ ئەو ڕووگەیەی کەجاران لەسەری بوویت نەمانگێڕا (بەڕووگەو لەپاشان گۆڕیمان بەکەعبە) ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ الرَّسُولَ﴾ تەنها بۆئەوەی دەربکەوێت کێ شوێنی پێغەمبەر ﷺ دەکەوێت (وەجیادەبێتەوە) ﴿مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ لەوانەی کەپاشگەزدەبنەوە ﴿وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ وە بەڕاستی (ئەم گۆڕینە) کارێکی زۆر گەورەو گران بوو ﴿إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ مەگەر لای ئەوانەی کەخوا ڕێنموونیی کردوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ﴾ وەخوای گەورە بڕوا (و نوێژەکانی جاران) تانی بەزایە نەداوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خەڵکیدا ﴿لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆزی میهرەبانە ﴿١٤٣﴾ ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ﴾ بەڕاستی ئێمە گەڕانی ڕووخسارت ڕوو بەئاسمان دەبینین ﴿فَلَنُوَلِّيَنَّكَ﴾ دەی سوێند بەخوا ڕووت دەکەینە ﴿قِبْلَةً تَرْضَاهَا﴾ ڕووگەیەك کەپەسەندت بێ و ڕازی بیت پێی ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ئیتر ڕووت وەرچەرخێنە بەرەو لای کەعبە (مسجد الحرام) ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ ئێوەش ئەی موسڵمانان لەهەر لایەك بوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ (لەنوێژدا) ڕووتان بکەنە ئەوێ، بەرەو (مسجد الحرام) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پەڕاویان پێدراوە ﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ چاك ئەزانن کەئەمە شتێکی ڕاستە لەپەروەردگاریانەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە خودا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ﴾ سوێند بێت ئەگەر هەرچی بەڵگەو نیشانە هەیە بی هێنیتەوە بۆ ئەم خاوەن نامە وپەڕاوانە ﴿مَّا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ﴾ دوای ڕووگەی تۆ ناکەوون ﴿وَمَا أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ﴾ وە تۆش دوای ڕووگەی ئەوان ناکەوییت ﴿وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ﴾ وە ئەوان دوای ڕووگەی یەکتری ناکەوون ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ سوێند بێت ئەگەر تۆ دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (بەسرووش) بۆت هاتووە ﴿إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە تۆ لەستەمکاران دەبییت ﴿١٤٥﴾

﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانـەی کە پەڕاومان پێ داوون ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ دەناسن وەك چۆن کوڕونەوەکانی خۆیان دەناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لەئەهلی کتاب) ﴿لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ ئەو ڕاستی یە دەشارنەوە ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان دەزانن (موحەممەد ﷺ پێغەمبەرە) ﴿١٤٦﴾ ﴿الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ ڕاست ئەوەیە (کەبۆت هاتووە) لەپەروەردگارتەوە. ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لـە گومانداران مەبە ﴿١٤٧﴾ ﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ﴾ وە هەمـوو گەلێك ڕووگەیەکی هەیە ﴿هُوَ مُوَلِّيهَا﴾ کە ڕووی تێ دەکات ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ دەی دەست پێشکەری بکەن لە کردارە چاکەکاندا ﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا﴾ لەهـەر کوێ هەبن ﴿يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ خودا هەمووتان کۆدەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خـوا بەدەسـەڵاتە بەسـەر هەمـوو شتێکدا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتە دەرەوە (بەسەفەر) ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ وە ئەم ڕووکردنەت ڕاستەو لە پەروەردگارتەوەیە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خودایێ ئاگانی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٩﴾ ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتەدەرێ ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ (لەکاتـی نوێژکردندا) ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ﴾ وە ئێـوەش (ئەی موسـڵمانینە) لەهەر کوێ بـوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ ڕوو وەرگێڕن بۆلای ئەو (کەعبـە) ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ﴾ تـا بیانـوی خەڵکتـان نەیەتەسـەر ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ مەگەر ستەم کارەکانیان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ جا لێیان مەترسـن ﴿وَاخْشَوْنِي﴾ و لە من بترسن ﴿وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ﴾ بـۆ ئەوەی بەخششـی خۆمتان بەتەواوی بەسـەردا بـڕژم ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ وە بەڵکو ڕێبازی ڕاسـت بگـرن ﴿١٥٠﴾ ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وەك ڕەوانەمـان کـرد ﴿فِيكُمْ﴾ لـە ناوتانـدا ﴿رَسُولًا مِنْكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتـان ﴿يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا﴾ کەئایەتەکانـی ئێمەتان بەسـەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ﴾ وە دڵ ودەروونتـان پاکتـان بکاتەوە وەفێرتـان کات ﴿الْكِتَابَ﴾ فێری قورئـان ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ وە فێری دانایی (فەرمـودەی خـۆی) ﴿وَيُعَلِّمُكُمْ﴾ وە فێرتـان کات ﴿مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئـەو شتانەی کەنەتـان دەزانـی ﴿١٥١﴾ ﴿فَاذْكُرُونِي﴾ کەواتـە یـادم بکـەن ﴿أَذْكُرْكُمْ﴾ تامنیـش یادتـان بکـەم و لەبیرتـان نەکـەم ﴿وَاشْكُرُوا لِي﴾ وە سوپاسم بکەن ﴿وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ پێ نەزان و ناسوپاسییم مەکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەو کەسـانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَعِينُوا﴾ پشـت ببەسـتن ﴿بِالصَّبْرِ﴾ بەخۆڕاگرتن ﴿وَالصَّلَاةِ﴾ و نوێژ (کردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لە گەڵ خۆڕاگرانە ﴿١٥٣﴾

﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ هەرگیز مەڵێن ﴿لِمَن يُقْتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿أَمْوَاتٌ﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُم﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيْءٍ﴾ بە هەندێك ﴿مِّنَ الْخَوْفِ﴾ لەترس ﴿وَالْجُوعِ﴾ و برسێتی ﴿وَنَقْصٍ﴾ و کەم بوونی ﴿مِّنَ الْأَمْوَالِ﴾ ماڵ و دارایی ﴿وَالْأَنفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس و کارتان) ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ و بەروبووم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جامژدەبدە ﴿الصَّابِرِينَ﴾ بەخۆڕاگران ﴿١٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی ونەهامەتی وناخۆشیەك بوون ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خواین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە ﴿١٥٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ درووود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿١٥٧﴾ ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾ بەڕاستی صەفاو مەڕوە ﴿مِن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ لەدروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ جا هەر کەسێك حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾ هیچ خراپە و تاوانی ناگات ﴿أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ کەهاتوچۆ وسەعی نێوان سەفاو مەروەبکات ﴿وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ وەهەر کەسێك بەئارەزووی خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوزارێکی زانایە ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكْتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَا أَنزَلْنَا﴾ ئەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ لە ئایەتانی ڕۆشن و ﴿وَالْهُدَىٰ﴾ ڕێنمایی ﴿مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان کردوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە نامە(ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ﴾ خودا نەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ وە نەفرەتکەرانیش نەفرەتیان لێ دەکەن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا﴾ کە پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێ و ﴿وَبَيَّنُوا﴾ (ئەوەی شاردبویانەوە) ئاشکرایان کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ پەشیمانیان لێ گیرادەکەم ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان ﴿١٦٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردوون ﴿وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ لەسەریانە نەفرینی خوا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ خەڵکی بەتێکڕایی ﴿١٦١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لەسەر سووك ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە دواناخرێن لەسزا ﴿١٦٢﴾ ﴿وَإِلَٰهُكُمْ﴾ پەرستراوی ئێوە ﴿إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بەتەنیا ئەو نەبێت ﴿الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە ﴿١٦٣﴾

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی هەیە لە دروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ وزەوی ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شەووڕۆژ(بە کورتی و درێژی) ﴿وَالْفُلْكِ الَّتِي﴾ و ئەو کەشتیانەی ﴿تَجْرِي فِي الْبَحْرِ﴾ کەدێن ودەچن لەناو دەریادا ﴿بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ﴾ بەوشتانە کەقازانج دەگەیەنن بەخەڵکی ﴿وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە ئەوەی کە خوا لەئاسمانەوە باراندی ﴿مِنْ مَاءٍ﴾ لە ئاو (باران) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ پاشان زەوی پێ زیندوو کردەوە (پێ بووژاندەوە) ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾ وە بڵاوی کردەوە ﴿فِيهَا﴾ تێیدا ﴿مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێك ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە گێڕانی بایەکان (بە هەموولایەکدا) ﴿وَالسَّحَابِ﴾ وە ئەو هەورانەی ﴿الْمُسَخَّرِ﴾ ڕام کراون ﴿بَيْنَ السَّمَاءِ﴾ لەناوەندی ئاسمان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەند بەڵگەن ﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە تێبگەن ﴿١٦٤﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ﴾ وە کەسانی واهەیە لە خەڵکی ﴿يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا﴾ کەهاوبەشی زۆر بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يُحِبُّونَهُمْ﴾ خۆشیان دەوێن ﴿كَحُبِّ اللَّهِ﴾ وەك خۆشەویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ بەلام ئەوانەی بڕوایان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردوە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆخوا) ﴿إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە چاویان دەکەوێت بەسزا(ی خوا دەزانن) ﴿أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ کە هەرچی دەسەلات هەیە هەمووی بۆ خوایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ وە بێگومان سزای خوا زۆر سەختە ﴿١٦٥﴾ ﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا﴾ کاتێك کە ئەو کەسانەی خەڵك شوێنیان کەوتون لە دونیادا (واتە سەرۆکە گومڕاکەرەکان) بەخە هەڵتەکێنن ﴿مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ لەوانەی(لە دونیادا) دوایان کەوتوون ﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە سزای (دۆزەخیان بەچاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ﴾ وە هەموو پەیوەندی یەکیان بچڕایەوە ﴿١٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون ووتیان ﴿لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ تا بەخەمان لێ هەڵبتەکاندنایە ﴿كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا﴾ هەر وەك(ئەوان)چۆن بەخەیان لەئێمە هەڵتەکاند ﴿كَذَلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ خوا کردەوەکانیان نیشان ئەدات ﴿حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ﴾ ئەیکات بەداخ لەسەر دڵیان ﴿وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ﴾ وە ئەوان دەرچوونیان نی یە ﴿مِنَ النَّارِ﴾ لە ئاگر ﴿١٦٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي الْأَرْضِ﴾ لەوەی کەلە زەویی دایە ﴿حَلَالًا﴾ بەحەلاڵی و ﴿طَيِّبًا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە دوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەوون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿١٦٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی (شەیتان) فەرمانتان پێ دەدات ﴿بِالسُّوءِ﴾ بەناوان ﴿وَالْفَحْشَاءِ﴾ و خراپە ﴿وَأَنْ تَقُولُوا﴾ لەگەڵ هەڵبەستنی شتی وا ﴿عَلَى اللَّهِ﴾ بەدەم خواوە ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ کە نازانن ﴿١٦٩﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ کاتێك پێیان بووترێت ﴿ٱتَّبِعُوا مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ شوێنی ئەو (قورئان)ە بکەون کە خوا ناردویەتە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلۡ نَتَّبِعُ مَآ﴾ دەڵێن: نەخێر بەڵکو شوێنی ئەوە دەکەوین ﴿أَلۡفَيۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَآۚ﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوۡ كَانَ ءَابَآؤُهُمۡ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعۡقِلُونَ شَيۡـٔٗا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهۡتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن) ﴿١٧٠﴾ ﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نموونەی ئەو بێ بڕوایانە ﴿كَمَثَلِ ٱلَّذِي يَنۡعِقُ﴾ وەك یەکێك وایە کە دەنگ لە ئاژەڵێك بکات ﴿بِمَا لَا يَسۡمَعُ إِلَّا دُعَآءٗ وَنِدَآءٗۚ﴾ تەنیا دەنگ و هاوارەکە نەبێ هیچ نابیستێ ﴿صُمُّۢ﴾ ئەمانە کەڕن ﴿بُكۡمٌ﴾ لاڵن، (لە وتنی قسەی دروست) ﴿عُمۡيٞ﴾ کوێرن(لە بینینی ڕێ ی ڕاست) ﴿فَهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿١٧١﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقۡنَٰكُمۡ﴾ لەو خواردەمەنی یە پاکانەی کردومانە بەڕۆزیتان ﴿وَٱشۡكُرُوا لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمۡ إِيَّاهُ تَعۡبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١٧٢﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيۡكُمُ﴾ ئەوەی (کە خوا) قەدەغەی کردووە لێتان تەنها ﴿ٱلۡمَيۡتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَٱلدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕۆشتوو) ﴿وَلَحۡمَ ٱلۡخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ﴾ و ئەوەی کە سەر بڕابێ ﴿لِغَيۡرِ ٱللَّهِۖ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ ٱضۡطُرَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ناچار بوو (بە خواردنی یەکێك لەمانە) ﴿غَيۡرَ بَاغٖ﴾ بەبێ یاخی بوون ﴿وَلَا عَادٖ﴾ و دەرچوون لەسنوور ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡتُمُونَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە کەخودا ناردونیەتە خوارەوە ﴿مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لە تەورات ﴿وَيَشۡتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِۦ ثَمَنٗا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی کەم ﴿أُولَـٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأۡكُلُونَ فِي بُطُونِهِمۡ إِلَّا ٱلنَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە سکیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمۡ﴾ و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿١٧٤﴾ ﴿أُولَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُا ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومڕایی یان کڕی ﴿بِٱلۡهُدَىٰ﴾ بەڕێنموونیی ﴿وَٱلۡعَذَابَ بِٱلۡمَغۡفِرَةِۚ﴾ وە سزا (یان کڕی) بەلێ خۆشبوون ﴿فَمَآ أَصۡبَرَهُمۡ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر ئاگر ﴿١٧٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّۗ﴾ ئەمە(هەمووی) بەهۆی ئەوەوەیە کە خوا کتێبە (پیرۆزە) کانی ناردۆتە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخۡتَلَفُوا﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێکەوت ﴿فِي ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لە تەوراتدا ﴿لَفِي شِقَاقِۭ بَعِيدٖ﴾ لە دووبەرەکیەکی (وادان) کە دوورن (لەیەك کەوتن) ﴿١٧٦﴾

﴿لَّيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ﴾ چاکە ئەوە نی یە کەڕوو بکەنە ﴿قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ بەرەو ڕۆژهەلات و ڕۆژئاوا ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کە مرۆڤ بڕوای ببێ بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ وە بە فریشتەکان ﴿وَالْكِتَابِ﴾ وە بە کتێبەکان ﴿وَالنَّبِيِّينَ﴾ وە بە پێغەمبەران ﴿وَآتَى الْمَالَ﴾ وە دارایی خۆی ببەخشێ ﴿عَلَىٰ حُبِّهِ﴾ لەگەڵ ئەوەی کەخۆشی دەوێت ﴿ذَوِي الْقُرْبَىٰ﴾ بەخزمان ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و بە هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ وبەبێ نەوایان (هەژاران) ﴿وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ و بەڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَالسَّائِلِينَ﴾ و بە سوالکەران ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ و لەڕێ ی ئازاد کردنی کۆیلەکاندا ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژی بەچاکی کردبێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و پەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَاهَدُوا﴾ کاتێك کەپەیمانیان دابێت ﴿وَالصَّابِرِينَ﴾ و خۆڕاگران ﴿فِي الْبَأْسَاءِ﴾ لەکاتی تەنگدەستی ﴿وَالضَّرَّاءِ﴾ و نەخۆشی ﴿وَحِينَ الْبَأْسِ﴾ و لەکاتی جەنگدا ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئا ئەوانەن کەڕاستیان کرد ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ وە هەرئەوانەن پارێزکاران ﴿١٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ پێویست کراوە لەسەر تان تۆڵە سەندنەوە ﴿فِي الْقَتْلَى﴾ لە کوژراواندا (بەیەکسانی) ﴿الْحُرُّ بِالْحُرِّ﴾ کەسی ئازاد بە کەسی ئازاد ﴿وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ﴾ و ژن بە ژن (مێینە بە مێینە) ﴿فَمَنْ عُفِيَ لَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بەخشرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایەن برایەکی دینی یەوە ﴿شَيْءٌ﴾ بە بەشێك (لە خوێنەکە) ﴿فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەکانی تر) پەیڕەوی بکەن بەباشی ﴿وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ (بکوژیش) بەچاکی خوێنەکە بدات ﴿ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سووککردنە ﴿مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوەو میهرەبانی یە ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دوای ئەمە دەست درێژیی کرد ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆئەو هەیە سزای بەسوێ، (بەئازار) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ لە کوشتنەوە وتۆڵەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە هەیە ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ﴿١٧٩﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێك بە کێکتان لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِن تَرَكَ خَيْرًا﴾ ئەگەر ماڵی لەباش بەجێ ما ﴿الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ﴾ وەسیەتکردن بەباشی بۆ دایك وباوك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وخزمان (ئەك کە میراتیان بەرنەکەوێ) بەجوانی وڕێکو پێکی ؟ ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ پێویست کراوە لەسەر پارێزکاران ﴿١٨٠﴾ ﴿فَمَن بَدَّلَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك وەسیەتەکەی گۆڕی ﴿بَعْدَ مَا سَمِعَهُ﴾ دوای بیستنی ﴿فَإِنَّمَا إِثْمُهُ﴾ ئەوە گوناهی (تاوانی) ﴿عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ﴾ هەر لە ملی ئەو کەسانەدایە کە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خواش بیسەری زانایە ﴿١٨١﴾

﴿فَمَنْ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ترسا ﴿مِن مُّوصٍ﴾ لەوەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوْ إِثْمًا﴾ کەهەڵە یان گوناهێك بکات ﴿فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ﴾ جا (ئەو کەسە) میرانگرانی پێك بێنێ ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆش بوو بەبەزەیی یە ﴿١٨٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە وفەرزکراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەروەك چۆن فەرزکراوەلەسەرئەوئومەتانەی لەپێش ئێوەدابوون ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لەخودا بترسن ﴿١٨٣﴾ ﴿أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرزکرا) چەند ڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جا هەر کەسێك لەئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوو (وە بەڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ ئەوە پێویستە بەئەندازەی ئەو ڕۆژانەی (بەڕۆژوو نەبووە) قەزای بکاتەوە لەڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ وە پێویستە لەسەر ئەوانە کە زۆر بەناڕەحەتی ئەتوانن بەڕۆژوو بن (و بەڕۆژوو نابن) ﴿فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ بریتی (یان لەسەرە) : کەخۆراکی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك زۆرتر بریتی بدات ئەوە باشترە بۆی ﴿وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ و ئەگەر بەڕۆژوو بن بۆخۆتان باشترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿١٨٤﴾ ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ مانگی ڕەمەزان مانگێکە قورئانی تێدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ﴾ بە ڕێنما بۆخەڵکی وە بەڵگە گەلێکی ڕۆشن ﴿مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ﴾ بۆ ڕێنموونیی و جیاکردنەوە(ی دروست ونادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لەئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلْيَصُمْهُ﴾ با بەڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وە هەر کەسێك نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ لەسەفەردا بوو ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ با بەئەندازەی ئەو ڕۆژانە قەزای بکاتەوە لەچەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ﴾ خوا ئاسانی ئەوێ بۆئێوە ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ وە گرانی ناوێت بۆتان ﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ﴾ (قەزای ڕەمەزانتان لەسەر دانرا) تا مانگەکە (بگرن) بەتەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ وە بە گەورە ناوی خوا بەرن لەسەر ئەو ڕێنموونی یەی کە کردوونی ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسی (خوا) بکەن ﴿١٨٥﴾ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هەر کاتێك بەندەکانی من پرسیاریان لێ کردیت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِ﴾ هەرکاتێك هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەنگ منەوە بێن ﴿وَلْيُؤْمِنُوا بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێ ی ڕاست بدۆزنەوە ﴿١٨٦﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ ٱلصِّيَامِ﴾ ڕێتان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژوو(ی ڕەمەزان) دا ﴿ٱلرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ﴾ کە بچەنـە لای ژنەکانتان ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ﴾ ئـەوان بۆ ئێوە پۆشـاکن ﴿وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ وە ئێوەش بۆ ئەوان پۆشـاکن ﴿عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ خوا دەیزانـی کەئێوە ناپاکیتان لەخۆتان دەکـرد ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بۆیـە پەشـیمانی لـێ گیراکـردن ﴿وَعَفَا عَنكُمْ﴾ وەلێتان خـۆش بوو ﴿فَٱلْـَٔـٰنَ بَـٰشِرُوهُنَّ﴾ ئیتر لەئێـستاوە(بە شـەو) بچنـە لایان ﴿وَٱبْتَغُوا۟ مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ وە بـەدڵ بخوازن ئەوی کـە خوا بـۆی نوسـیوون(لە منـداڵ) ﴿وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟﴾ وە بخـۆن و بخۆنـەوە ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ﴾ هەتـا بۆتـان جیـا دەبێتـەوە ﴿ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ﴾ ڕوشـتەی سـپی(ڕۆژ) ﴿مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسْوَدِ﴾ لـە ڕوشـتەی ڕەشی(شـەو) ﴿مِنَ ٱلْفَجْرِ﴾ لەشـەبەقدا ﴿ثُمَّ أَتِمُّوا۟ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيْلِ﴾ لەپاشـان ڕۆژووەکەتـان تـەواو بکەن تاشـەوی دوایی ﴿وَلَا تُبَـٰشِرُوهُنَّ﴾ وەمەچنەلای ژنەکانتان ﴿وَأَنتُمْ عَـٰكِفُونَ فِى ٱلْمَسَـٰجِدِ﴾ لەکاتێکدا کـە لەمزگەوتدا مابنەوە بۆ خواپەرستی ﴿تِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ﴾ ئەمانە سنوورانی خودان و ﴿فَلَا تَقْرَبُوهَا﴾ نزیکیـان مەکەونەوە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ ءَايَـٰتِهِۦ لِلنَّاسِ﴾ ئاوا خوا باسـی فرمانی خـۆی دەکات بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ تـا خۆیـان بپارێـزن ﴿١٨٧﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَـٰطِلِ﴾ ماڵـی یەکتـری مەخـۆن لەنـاو خۆتاندا بەنـاڕەوا ﴿وَتُدْلُوا۟ بِهَآ إِلَى ٱلْحُكَّامِ﴾ وە بە (بەرتیل) مەیدەن بەکاربەدەسـتان وفەرمانداران ﴿لِتَأْكُلُوا۟ فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ بِٱلْإِثْمِ﴾ بۆ ئەوەی بەشێك لەماڵی خەڵکی بخۆن بە گوناه ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لـە کاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿١٨٨﴾ ﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْأَهِلَّةِ﴾ پرسـیارت لـێ دەکەن دەربارەی نـوێ بونـەوەی مانگـە نوێـکان ﴿قُلْ هِىَ مَوَٰقِيتُ لِلنَّاسِ وَٱلْحَجِّ﴾ بڵـێ ئەمانـە نیشـانەی کاتەکانـن بـۆ خەڵکـی و بۆ حـەج ﴿وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ﴾ وەچاکە ئەوە نی یە ﴿بِأَن تَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا﴾ کەلەپشـتی ماڵ وخانووەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿وَلَـٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنِ ٱتَّقَىٰ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسـە پارێزکارو لە خوا ترس بێت ﴿وَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَٰبِهَا﴾ وەبچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە لە خوا بترسـن تا ڕزگار ببن ﴿١٨٩﴾ ﴿وَقَـٰتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿ٱلَّذِينَ يُقَـٰتِلُونَكُمْ﴾ لەگـەڵ ئەوانـەی جەنگتـان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَلَا تَعْتَدُوٓا۟﴾ وە دەسـت درێژی مەکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ﴾ بەڕاستی خودا دەست درێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿١٩٠﴾

﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ بیان کوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستتان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخْرِجُوهُمْ﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەرکردوە ﴿وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ﴾ لادان لە ڕێی بەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵك کوشتن سەخت و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ مەکەن ﴿عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لەلای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ﴾ تا ئەوان لەوێدا نەجەنگن لەگەڵتان دا ﴿فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگین لەگەڵتاندا ﴿فَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئێوەش بجەنگن لەگەڵیاندا ﴿كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمەیە تۆڵەی بێ بڕوایان ﴿١٩١﴾ ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ بەڵام ئەگەر دەستیان هەڵگرت (لە جەنگ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ئەوا خوای گەورە لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٢﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ بکەن ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ تادوژمنایەتی بۆ ئاین وهاوەڵبڕیاردان نەمێنێ ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾ وەئاین وملکەچی هەربۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەڵگرت ﴿فَلَا عُدْوَانَ﴾ ئیتر دەست درێژی نی یە ﴿إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەم کاران نەبێت ﴿١٩٣﴾ ﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بەڕێز گرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جا هەر کەسێك دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بەوێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن کەخوا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکارانە ﴿١٩٤﴾ ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخت بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە تیاچوونەوە ﴿وَأَحْسِنُوا﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٩٥﴾ ﴿وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ حەج و عومرە (تان کە دەستت پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغە کران) ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوسا چیتان بۆ هەڵسوڕا لەقوربانی (سەری بڕن) ﴿وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ﴾ وەسەرتان مەتاشن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ﴾ تاقوربانیە کەدەگاتە جێ ی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ﴾ یان ئازارێك لەسەریدا بوو ﴿فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بریتی یەك بدات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾ یان خێرێك یان قوربانیەك بکات ﴿فَإِذَا أَمِنْتُمْ﴾ جا کاتێك دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بەبەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى الْحَجِّ﴾ تاکاتی حەج ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوەچی بۆ هەڵسوڕا لە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ وە ئەگەر یەکێك نەیبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێك گەڕانەوە ﴿تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ﴾ ئەمە دەبێتە دە ڕۆژی تەواو ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە (خۆی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە ﴿١٩٦﴾

﴿ٱلۡحَجُّ أَشۡهُرٞ مَّعۡلُومَٰتٞۚ﴾ (کاتی) حەج لەچەند مانگێکی دیاری کراودایە ﴿فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلۡحَجَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لەم مانگانەدا حەجی لەسەر خۆی پێویست کرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ بائیتر نەچێتە لای ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بەدکاری نەکات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵە نەکات ﴿فِي ٱلۡحَجِّۗ﴾ لەحەجدا ﴿وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ﴾ وە هەرچی بکەن لەچاکە ﴿يَعۡلَمۡهُ ٱللَّهُۗ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُواْ﴾ وە توێشوو(ی پارێزکاری) و لەخواترسان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيۡرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقۡوَىٰۖ﴾ کەباشترین توێشوو لەخواترسانە ﴿وَٱتَّقُونِ يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ وەلەمن بترسن ئەی هۆشمەندان ﴿١٩٧﴾ ﴿لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَبۡتَغُواْ فَضۡلٗا مِّن رَّبِّكُمۡۚ﴾ کەدوای ڕۆزی پەروەردگارتان بکەون ﴿فَإِذَآ أَفَضۡتُم مِّنۡ عَرَفَٰتٖ﴾ ئەمجا کاتێك بڵاوەتان لێکرد و گەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ناوی خوا بێنن ﴿عِندَ ٱلۡمَشۡعَرِ ٱلۡحَرَامِۖ﴾ لەلای(مشعر الحرام) دا ﴿وَٱذۡكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمۡ﴾ وەیادی خودا بکەن کە ڕێنموونی کردن ﴿وَإِن كُنتُم مِّن قَبۡلِهِۦ لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ با لەپێش ئەوەشا ئێوە لە گومڕایان بووبن ﴿١٩٨﴾ ﴿ثُمَّ أَفِيضُواْ مِنۡ حَيۡثُ أَفَاضَ ٱلنَّاسُ﴾ لەپاشان بگەڕێنەوەلەوشوێنەی خەڵکی لێ ی دەگەڕێتەوە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وەداوای لێ خۆشبوون بکەن لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٩﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيۡتُم مَّنَٰسِكَكُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك ئەرکان و واجباتی حەجتان تەواوکرد ﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ یادی خوا بکەن ﴿كَذِكۡرِكُمۡ ءَابَآءَكُمۡ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ باوو باپیرانتان ﴿أَوۡ أَشَدَّ ذِكۡرٗاۗ﴾ یان زۆرتر لەناوی ئەوان ﴿فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ ئەمجا هی وا هەیە لەخەڵکی (هەر داوای دونیا دەکات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِي ٱلدُّنۡيَا﴾ خوایە بماندەرێ لەدونیادا ﴿وَمَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنۡ خَلَٰقٖ﴾ وە (ئەوانە) هیچ بەشێکیان نی یە لەڕۆژی دوایی دا ﴿٢٠٠﴾ ﴿وَمِنۡهُم مَّن يَقُولُ﴾ وەهی واش هەیە دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِي ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ حَسَنَةٗ﴾ خوایە هەم لەدونیا و هەم لە ڕۆژی دواییدا خێرو خۆشیمان پێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزای ئاگر ﴿٢٠١﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمۡ نَصِيبٞ﴾ بەشێکیان هەیە ﴿مِّمَّا كَسَبُواْۚ﴾ لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ﴾ وە خوای گەورە زۆر خێرایە لە لێپرسینەوەدا ﴿٢٠٢﴾

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ناوی خوا بەرن (اللە اكبر بكەن) ﴿فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ﴾ لەچەند ڕۆژێکی دیاری کراودا ﴿فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ هەر کەسێك پەلە بکات لە دوو ڕۆژدا (هەرسێ جەمەرەکە بەردباران بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَن تَأَخَّرَ﴾ وە هەر کەسێکیش دوا بکەوێت (سێ ڕۆژ ڕەجم بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ گوناهی لەسەر نی یە بۆ کەسێك پارێزکاری بکات و لەخوا بترسێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و (لەسزای) خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ وە بزانن کە ئێوە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو (ئەگەڕێنەوەو) کۆدەکرێنەوە ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن﴾ لە ناوخەڵکی کەسانێك هەن ﴿يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ﴾ کە بە قسە سەرسامت دەکات ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشْهِدُ اللَّهَ﴾ وە خوا دەکات بەشاهید ﴿عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ﴾ لەسەر (ڕاستیی) ئەوەی لە دڵیایەتی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ﴾ کەچی ئەو دوژمنێکی سەر سەختە ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَإِذَا تَوَلَّىٰ﴾ وە کاتێك پشتی هەڵکرد ﴿سَعَىٰ﴾ هەوڵ دەدات ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەوی دا (لە وڵاتدا) ﴿لِيُفْسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی خراپەی تێدا بکات ﴿وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ﴾ وە کشتوکاڵ و وەچەو نەوە لەناو ببات ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ﴾ وەخوا خراپەکاری خۆش ناوێت ﴿٢٠٥﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە کاتێك پێ ی بوترێت ﴿اتَّقِ اللَّهَ﴾ لەخوا بترسە ﴿أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ﴾ دەمار دەیگرێ بۆ بەد کرداریی ﴿فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەو دۆزەخی بەسە ﴿وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە بەدترین جێگایە ﴿٢٠٦﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لە ناوخەڵکیش کەسانێك هەن ﴿مَن يَشْرِي نَفْسَهُ﴾ کە گیانی خۆی دەفرۆشێت ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بەبەندەکان ﴿٢٠٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بڕواداران ﴿ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وەدوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿٢٠٨﴾ ﴿فَإِن زَلَلْتُم﴾ ئەمجا ئەگەر لاتاندا (هەڵخلیسکان) ﴿مِّن بَعْدِ مَا﴾ دوای ئەوەی ﴿جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ کە نیشانە ئاشکراکانتان بۆهات ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە چاك بزانن کە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ زاڵ و کار دروستە ﴿٢٠٩﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ﴾ ئایا ئەوانە چاوەڕوانن ﴿إِلَّا أَن يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ﴾ خوایان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٍ﴾ لەناو چەند پارچە ﴿مِّنَ الْغَمَامِ﴾ هەورێکی سپی دا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەکان (یان بۆبێ) ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ وە کارەکە کۆتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢١٠﴾

﴿سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسرائیل بپرسە ﴿كَمْ آتَيْنَاهُم مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ﴾ کە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕۆشنمان داوە بەوان ﴿وَمَن يُبَدِّلْ﴾ وە هەر کەسێك بیگۆڕێت ﴿نِعْمَةَ اللَّهِ﴾ بەهرەی (ڕێنموونی) خوا ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ﴾ دوای ئەوەی کەدەستی کەوت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوەبێگومان خوداتۆڵەی زۆر سەختە ﴿٢١١﴾ ﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان (ناسوپاس کەران) ﴿الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیا (بە جۆرێك) ﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە گاڵتە دەکەن بە بڕواداران ﴿وَالَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ (بەڵام پایەی) ئەوانەی لەخوا ترسن ﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ گەلێ بەرزترە لەوان لە ڕۆژی دواییدا ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ﴾ وە خودا ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بەهەر کەسێك کەبیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ شومار وحسابکردن ﴿٢١٢﴾ ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ خەڵکی یەك کۆمەڵ بوون (بە سروشت) ﴿فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ﴾ ئەمجا خودا پێغەمبەرانی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾ بە مژدەدەر ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەر ﴿وَأَنزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبی ڕاستی و دروستی لەگەڵدا ناردونە خوارەوە ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ تا بڕیار بدات و حوکم بکات لەناو خەڵکی دا ﴿فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ لەو شتانەی کە جیاواز و دووبەرەك بوون تیایدا ﴿وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کەس جیاواز و دووبەرەکی نەکرد لە کتێبی ئاسمانیدا ﴿إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگەر ئەوانەی کە کتێبیان پێ درابوو ﴿مِن بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی ﴿مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ نیشانەو بەڵگەی ڕۆشنیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی حەسادەتی ناو خۆیانەوە ﴿فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا خوا خۆی ڕێنموونی بڕواداران کرد ﴿لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ﴾ بۆ ئەو ڕێگا ڕاستەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿٢١٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا واتان زانیوە ﴿أَن تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُم﴾ کەچی هێشتا نەهاتۆتە ڕێتان ئەوەی لەناڕەحتی تووشی ئەوانە بوون کە لە پێش ئێوەدا تێپەڕین ﴿مَّسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ﴾ (کە لە ڕێی خوادا) دووچاری سەختی و زەرەر و زیان بوون ﴿وَزُلْزِلُوا﴾ وە زۆر بە توندی تەکان دران وزۆریان بۆهات ﴿حَتَّىٰ يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ بەڕەنگێك کە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کەبڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ﴾ سەرکەوتنی خوا کەی دێت ﴿أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاستی سەرکەوتنی خوا نزیکە ﴿٢١٤﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿قُلْ مَا أَنفَقْتُم﴾ بڵێ: ئەوی دەیبەخشن ﴿مِّنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵی پاك و حەڵاڵ ﴿فَلِلْوَالِدَيْنِ﴾ با بۆ باوك و دایك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیك ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لە چاکە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی ﴿٢١٥﴾

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ جەنگتـان لەسـەر پێویسـت كـرا ﴿وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ﴾ كەلاتـان ناخۆشـە ﴿وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجـێ شـتێكتان پێ ناخـۆش بێ ﴿وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ كەچی بـاش وخێر بێت بۆتـان ﴿وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجـێ شـتێكتان پـێ خـۆش بـێ ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ و خـراپ بێـت بۆتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خـوا (چاك وخراپی ئێوە) ئەزانێـت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئێوە نایزانن ﴿٢١٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەكەن ﴿عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قِتَالٍ فِيهِ﴾ جەنگ كردن تیایدا ﴿قُلْ﴾ بلێ ﴿قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێكی گەورەیە ﴿وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەلاّم بەرهەڵسـتی ڕێبازی خوا ﴿وَكُفْرٌ بِهِ﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە (ڕێ گری موسوڵمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ﴾ ودەركردنی خەڵكی ئەو مزگەوتە لێی ﴿أَكْبَرُ عِندَ اللَّهِ﴾ گەورەترە لای خوا (لە جەنگ كردن لە مانگی حەرامدا) ﴿وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ وەهاوەڵ پەیداكردن بۆخوداوهەوڵدان بۆپەشیمان كردنەوەی موسڵمان گەورەترەلە(پیاو) كوشتن (لەومانگەدا) ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ بـەردەوام دەسـت هەڵناگـرن و جەنگتـان لەگەڵـدا دەكەن ﴿حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ﴾ تاپەشـیمانتان بكەنـەوە لەدینەكەتـان ﴿إِنِ اسْتَطَاعُوا﴾ ئەگـەر بتوانـن ﴿وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ﴾ وەهەر كەسـێك لەئێوە لەدینی خۆی هـەڵ بگەڕێتـەوە ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ وە بەبێ بڕوایی بمـرێ ﴿فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئـا ئەوانە هەمـوو كردەوەكانیان پـوچ ئەبێتەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و دوارِۆژیشـدا ﴿وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وەئەوانە یارو هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەئێجگاری ﴿٢١٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بە ڕاسـتی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ وئەوانـەی كۆچیـان كـرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێكۆشـان لەڕێ ی خـوادا ﴿أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ﴾ ئائەوانـە چاوەڕوانـی میهرەبانی خودان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لـێ خۆش بوو میهرەبانە ﴿٢١٨﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ ئـەی موحەممەد پرسـیارت لێ دەكـەن ﴿عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ دەربارەی عـەرەق و قومار ﴿قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾ بلێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ و چەند قازانجێك هەیە بۆ خەڵكی ﴿وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ﴾ بەلاّم گوناهەكەیان گەورەترە ﴿مِن نَّفْعِهِمَا﴾ لە سوود وقازانجەكەیان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسـیارت لـێ دەكەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشـن ﴿قُلِ الْعَفْوَ﴾ بلێ ئـەوەی لێتان زیـادە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئاوەهـا خـودا بەڵگـەكان ڕوون دەكاتـەوە بۆتـان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بیربكەنەوە ﴿٢١٩﴾

﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەکاری دونیا ودوارۆژتان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْيَتَامَىٰ﴾ لەبارەی هەتیوان (کەچۆن بن لەگەڵیاندا) ﴿قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ﴾ بڵێ چاکسازی (تێکەڵاوی کردن) بۆ ئەوان چاکترە ﴿وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ﴾ وەئەگەر تێکەڵ بین لەگەڵیاندا (قەیناکات چونکە براتانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾ وەخوا دەزانێ کێ خراپەکار و کێ چاکەکارە (لەگەڵ هەتیوان) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و نارەحەتی دەکردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٠﴾ ﴿وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیداکەر مارە مەکەن ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ﴾ کەنیزەکێکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ﴾ باشترە لەژنە (ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ﴾ یا (هاوبەش پەیدا کەرەکە) سەرسامیشی کردبن (بەجوانی یان دارایبان) ﴿وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ وە ژنانی موسڵمان مارە مەکەن لەهاوبەش پەیداکەران ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ﴾ وەکۆیلەیەکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ﴾ باشترە لە(ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ﴾ یا سەرسامیشی کردبن (بە دارایی یا جوانیان) ﴿أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵك) دەکەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ﴾ بەڵام خوا (خەڵك) بانگ دەکات بۆ بەهەشت ﴿وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی ﴿وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەکانی خۆی ڕۆشن دەکاتەوە بۆخەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوە ﴿٢٢١﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن دەربارەی حەیز ﴿قُلْ هُوَ أَذًى﴾ بڵێ حەیز ئازارە ﴿فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ﴾ کەوانە دوور بکەونەوە لەهاوسەرەکانتان ﴿فِي الْمَحِيضِ﴾ لە کاتی حەیزا ﴿وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ﴾ وەنزیکیان لەگەڵدا مەکەن ﴿حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ﴾ تا پاك دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ﴾ کەخۆیان شت (دوای پاك بوونەوە) ﴿فَأْتُوهُنَّ﴾ ئەمجا بچنە لایان ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ لەو شوێنەوە کە خوا فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەکارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ وپاکانی خۆش دەوێت ﴿٢٢٢﴾ ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ﴾ ژنەکانتان کێڵگەی خۆتانن ﴿فَأْتُوا حَرْثَكُمْ﴾ جا تۆو بوەشێننە ناو کێڵگەکەتانەوە (مەبەست چوونە لایانە) ﴿أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾ بەهەرشێوەیەك دەتانەوێ (لەشوێنی تایبەتی خۆی کە پێشەوەیە نەك دواوە) ﴿وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ﴾ کردەوەی باش پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ﴾ وە بزانن و دڵنیابن کەبەخزمەتی دەگەن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەبڕواداران ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً﴾ نەکەن سوێند بەخوا خواردن بکەن بەبەرهەڵستی ﴿لِأَيْمَانِكُمْ﴾ ئەوشتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا﴾ کەچاکیی و پارێزکاری ﴿وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ﴾ و ڕێکخستنی نێوان خەڵکی بە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٤﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هوودە (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ پێتانەوێت ومەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وەخوا لێخۆشبوو لەسەر خۆیە ﴿٢٢٥﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن لەگەڵ ژنەکانیان دروست نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُوا﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿٢٢٦﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەلاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەرو زانایە ﴿٢٢٧﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾ وە ژنە تەلاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیاندا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نی یە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بیشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژیی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە مێردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان لە عیددەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بە باشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان هەیە بەسەر مێردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەپێ ی باوونەریتی (پەسەند) ﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنانیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٨﴾ ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەلاق (یەک کە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾ دوا ئەوە ڕاگرتنە بەخۆشیی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەڕەڵاکردن وتەلاقدانیەتی بەباشیی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ وە دروست نی یە بۆ ئێوە ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەننەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێک لەوشتانەی کەداوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاوو ئافرەتەکە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیدات بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ لێیان دەرمەچن ودەستدرێژی نەکەنە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک لە سنووری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٢٩﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەلاقی (سێهەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾ ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نی یە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوو نەکات بە مێردێکی تر (بە ئیجگاری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (مێردی دووهەم) تەلاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر گوناه نی یە لەسەر ژن و مێردە (کۆنە) کە ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێنەوە لای یەکتر (بە مارەکردنێکی تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ گەلێک کە تێ بگەن ﴿٢٣٠﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەلاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتن بە ئاخرو ئۆخری عیددەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ڕایان بگرنەوە بەخۆشی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەڵایان بکەن وتەڵاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ ڕایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِّتَعْتَدُوا﴾ بۆئەوەی ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەرکەسێك کاری وابکات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوەستەمی لەخۆی کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و بیربکەنەوە لەچاکەی خوا لەگەڵتاندا ﴿وَمَا أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ و ئەوەی کەبەسەریدا ڕشتوون ﴿مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُم بِهِ﴾ لەقورئان و فەرموودەی بەجێ بەوە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە ﴿٢٣١﴾ ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنتان تەلاقدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئیتر قەدەغەیان(بەرگریان) مەکەن ﴿أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ﴾ کە شوو بکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بە مێردیان ﴿إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم﴾ ئەگەر ڕێك کەوتن لەناو خۆیاندا ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ﴾ ئەمە پەند وئامۆژگاری تێدایە ﴿مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بۆئەو کەسەی کەبڕوای بەخواو بەڕۆژی دوایی بێت لە ئێوە ﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەند وەرگرتنەتان باشترەو پاکترە ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا دەزانێ و ئێوە نایزانن ﴿٢٣٢﴾ ﴿وَالْوَالِدَاتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ شیر بدەن بە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾ دووساڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆکەسێکە کە بیەوێت ﴿أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ شیری تەواو بدات ﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ﴾ لەسەر باوکەکەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ ڕۆزی و کاڵای دایکەکان ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسێك لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾ با زیان نەگەیەندرێ بەهیچ دایکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُ بِوَلَدِهِ﴾ وە بەهیچ باوکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە(ئەگەر باوکەکە مرد) لەسەر میراتگرە وەکو ئەوەی(پێشوونەفەقەی دایکی منداڵەکە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویستیان(منداڵەکە) لەشیر ببڕنەوە(لەپێش دوو ساڵەکەدا) ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەندی و ڕاوێژی هەردوولایەکیان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە گوناهیان ناگات ﴿وَإِنْ أَرَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر (ئێوەی پیاوان) ویستان ﴿أَن تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ دایەن بگرن بۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە گوناهتان ناگات ﴿إِذَا سَلَّمْتُم﴾ ئەگەر پیان دەنێ ﴿مَّا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەوی بۆتان داناوون بەخۆشی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا﴾ وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٣﴾

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ چوار مانگ و دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ لەوەی کە (ئەو ژنانە) دەیکەن لەخۆیاندا بەپێ ی باوی ناو کۆمەڵ ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (٢٣٤) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ لە خوازبێنی ژنانی (مێرد مردوو) بە ناڕاستەوخۆ پێیان بڵێن ﴿أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا(بڕیار بدەن) دەیانخوازن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذْكُرُونَهُنَّ﴾ لەمەو دوا ناویان دەبەن ﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەڵام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر قسەیەك کەباش بێت ﴿وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری مارەکردنیان مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ تا عیددەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَاحْذَرُوهُ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێخۆشبووی لەسەر خۆیە (٢٣٥) ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ ئەگەر ژنانێك تەڵاق بدەن ﴿مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەچوونە لایان ﴿أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ یا مارەییتان بۆ دانەنابێ ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەماڵی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ﴾ دەوڵەمەند بەپێ ی خۆی ﴿وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ﴾ وە هەژار بەپێ ی خۆی ﴿مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەهرەو پارمەتی دانێك کە باو و نەریت بێت. ﴿حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران (٢٣٦) ﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەڵاق دا ﴿مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ وە مارەیی تان بۆدانابوون ﴿فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾ ئەوە نیوەی مارەیی یەکەیان دەکەوێ ﴿إِلَّا أَن يَعْفُونَ﴾ مەگەر ئەوان(لێتان) خۆش بن ﴿أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي﴾ یان ئەو کەسە لە (مێرد) ی خۆش ببێت ﴿بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە لێ خۆشبوونتان لە پارێزکاریەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان نەچێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کەوا دەیکەن (٢٣٧)

﴿حَٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ﴾ ئاگاداری له نوێژه‌كانتان بكه‌ن وبیانپارێزن ﴿وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلۡوُسۡطَىٰ﴾ وه‌(به‌تایبه‌تی) نوێـژی ناوه‌ڕاسـت(كه نوێژی عه‌سـره) ﴿وَقُومُواْ لِلَّهِ قَٰنِتِينَ﴾ وه له نوێژدا بوه‌سـتن بـۆ خوا به‌ گه‌ردن كه‌چـی و (بـێ قسـه كردن) ﴿٢٣٨﴾ ﴿فَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ ئه‌مجا ئه‌گه‌ر ترسـان ﴿فَرِجَالًا أَوۡ رُكۡبَانًا﴾ (نوێژ بكه‌ن) به پیاده یان به‌سـواری ﴿فَإِذَآ أَمِنتُمۡ﴾ كه‌ترسـتان نه‌ما ﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئه‌وسا یادی خوا بكه‌ن ﴿كَمَا عَلَّمَكُم﴾ به‌وڕه‌نگـه‌ی كه‌فێـری كردوون ﴿مَّا لَمۡ تَكُونُواْ تَعۡلَمُونَ﴾ ئـه‌وه‌ی جـاران نه‌تانده‌زانی ﴿٢٣٩﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوۡنَ مِنكُمۡ﴾ ئـه‌و پیاوانـه‌ی ده‌مـردن له‌ئێـوه ﴿وَيَذَرُونَ أَزۡوَٰجًا﴾ پـاش خۆیـان ژنه‌كانیان به‌جێ ده‌هێڵن ﴿وَصِيَّةً لِّأَزۡوَٰجِهِم﴾ (خوا فه‌رمانی كردووه) به‌ وه‌سیه‌ت كردن بۆ ژنه‌كانیان ﴿مَّتَٰعًا إِلَى ٱلۡحَوۡلِ﴾ تاسـاڵێك به‌خێـو بكرێن ﴿غَيۡرَ إِخۡرَاجٖ﴾ بێ ئـه‌وه‌ی ده‌ربكرێن (له ماڵـی مێرده‌یان) ﴿فَإِنۡ خَرَجۡنَ﴾ ئه‌مجا ئه‌گه‌ر خۆیان چوونه‌ ده‌ره‌وه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئیتر هیچ گوناهتان له‌سه‌ر نی به (ئه‌ی كه‌س و كاری مێرد) ﴿فِي مَا فَعَلۡنَ فِيٓ أَنفُسِهِنَّ﴾ له‌وه‌ی كه ئه‌و ژنانه ده‌یكه‌ن ده‌رباره‌ی خۆیان ﴿مِن مَّعۡرُوفٖ﴾ به‌باشـی ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ وه‌خوا زاڵ وباڵاده‌سـت و كار دروسته ﴿٢٤٠﴾ ﴿وَلِلۡمُطَلَّقَٰتِ مَتَٰعُۢ﴾ بۆ ته‌ڵاق دراوان هه‌یه‌(به‌سه‌ر مێرده‌كانیانه‌وه) به‌هره‌مه‌ند بكرێن (به‌ بڕێك پاره) ﴿بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ﴾ به‌باشی ﴿حَقًّا عَلَى ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ (ئـه‌وه) پێویسـته له‌سـه‌ر پارێـزكاران ﴿٢٤١﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ ئاوا خـوا ئایه‌تانی خۆیتان بۆ ڕوون ده‌كاته‌وه ﴿لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ تاتێ بگه‌ن و ژیربن ﴿٢٤٢﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایـا ووردنه‌بویته‌وه له‌وانـه‌ی ﴿خَرَجُواْ مِن دِيَٰرِهِمۡ﴾ كه‌له وڵاتی خۆیـان ده‌رچوون ﴿وَهُمۡ أُلُوفٌ﴾ له كاتێكدا كه ئه‌وان هه‌زاران (كه‌س) بوون ﴿حَذَرَ ٱلۡمَوۡتِ﴾ له‌ترسی مردن ﴿فَقَالَ لَهُمُ ٱللَّهُ مُوتُواْ﴾ ئه‌مجـا خـوا پێ ی وتـن بمرن ﴿ثُمَّ أَحۡيَٰهُمۡۚ﴾ لـه پاشـان زیندووی كردنـه‌وه ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضۡلٍ﴾ به‌ڕاستی خوا خاوه‌نی چاكه‌یه ﴿عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ به‌سه‌ر خه‌ڵكه‌وه ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ﴾ به‌ڵام زۆربه‌ی خه‌ڵك ﴿لَا يَشۡكُرُونَ﴾ سوپاسی خوا ناكه‌ن ﴿٢٤٣﴾ ﴿وَقَٰتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ جه‌نگ بكه‌ن له‌ڕێ ی خوادا ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وه بزانـن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ به‌ڕاسـتی خـوا بیسـه‌ری زانایه ﴿٢٤٤﴾ ﴿مَّن ذَا ٱلَّذِي يُقۡرِضُ ٱللَّهَ﴾ كێ یه ئه‌و كه‌سـه‌ی قه‌رز بدات به‌خوا ﴿قَرۡضًا حَسَنٗا﴾ به قه‌رزێكی باش ﴿فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥٓ﴾ ئه‌مجا خوا بۆی زیاد ده‌كات ﴿أَضۡعَافٗا كَثِيرَةٗۚ﴾ به‌زیاد كردنێكی زۆر ﴿وَٱللَّهُ يَقۡبِضُ وَيَبۡصُۜطُ﴾ وه خوا(ڕۆزی خۆی) ئه‌گرێته‌وه وه فراوانی ده‌كات ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وه هه‌ر بۆلای ئه‌ویش ده‌گه‌ڕێنه‌وه ﴿٢٤٥﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ﴾ ئایا وورد نەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێك لەکاربەدەست و ناودارانی ﴿مِنۢ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰٓ﴾ لەدوای مووسا ﴿إِذْ قَالُوا۟ لِنَبِيٍّ لَّهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکی خۆیان ووت ﴿ٱبْعَثْ لَنَا مَلِكًا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە ﴿نُّقَٰتِلْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ تا جەنگ بکەین لەڕێ ی خوادا ﴿قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ﴾ ووتی ئایا نزیك نیە ئێوە ﴿إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَٰتِلُوا۟﴾ جەنگ نەکەن ﴿قَالُوا۟ وَمَا لَنَآ أَلَّا نُقَٰتِلَ﴾ (لە وەلامدا) ووتیان چ سودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ نەکەین ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿وَقَدْ أُخْرِجْنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِن دِيَٰرِنَا وَأَبْنَآئِنَا﴾ لە وولاتمان و ماڵ و منداڵماندا ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوْا۟﴾ پشتیان هەلکرد ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ خوایش ئاگادارە بەسەر ستەمکاراندا (246) ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ بێگومان خوا طالووتی بۆ ناردن بە پادشا ﴿قَالُوٓا۟ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ ٱلْمُلْكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن ئەبێ بە پادشا ﴿عَلَيْنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحْنُ أَحَقُّ بِٱلْمُلْكِ مِنْهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستە ترین بەپادشایی ﴿وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ ٱلْمَالِ﴾ وە دارایی زۆری نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰهُ عَلَيْكُمْ﴾ فەرمووی: بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر ئێوەدا ﴿وَزَادَهُۥ بَسْطَةً﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِى ٱلْعِلْمِ وَٱلْجِسْمِ﴾ لەزانین و توانایی جەستە ﴿وَٱللَّهُ يُؤْتِى مُلْكَهُۥ﴾ وە خوا موڵك و پاشایی خۆی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بەهەر کەس خۆی بیەوێ ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا(بەهرە) فراوان و زانایە. (247) ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ ءَايَةَ مُلْكِهِۦٓ﴾ نیشانەی پادشای یەکەی ئەوەیە ﴿أَن يَأْتِيَكُمُ ٱلتَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمەیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەمایەی ئارامیتانە لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێك لەکەلەپوری ﴿ءَالُ مُوسَىٰ وَءَالُ هَٰرُونَ﴾ خانەدانی مووسا و هاروون ﴿تَحْمِلُهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لَّكُمْ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە بڕوادار بن (248)

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ﴾ ئەمجا کاتێك کە طالوت بەخۆی و لەشکرەکەیەوە (لەشار) دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ﴾ پێ ی وتن بێگومان خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾ بەچەمێك(ڕووبارێك) ﴿فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەرکەسێك لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ ئەو لە(لەشکری) من نی یە ﴿وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ وە هەرکەسێك لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً﴾ مەگەر کەسێك پڕمشتێکی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِ﴾ بە دەستی خۆی(و بیخواتەوە) ﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ﴾ جا هەموو تێریان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ﴾ کاتێك طالووت لێ ی پەڕیەوە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا(بێ ئەوانەی کە تێریان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ وتیان: ئەمڕۆ ئێمە دەرەقەتی جالووت و لەشکرەکەی نایەین ﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ وتیان: ئەوانەی کە پێیان وابوو ﴿أَنَّهُمْ مُلَاقُو اللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾ زۆر دەستەی کەم زاڵ بووە بەسەر ﴿فِئَةً كَثِيرَةً﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە (٢٤٩) ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ کاتێك کە ڕووبەڕووی جالووت و لەشکرەکەی وەستان ﴿قَالُوا﴾ وتیان: ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بکە ﴿وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ﴾ وە زاڵمان بکە بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا (٢٥٠) ﴿فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوسا بەفەرمانی خوا شکاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (کە یەکێك بوو لەسەربازانی طالوت) جالووتی کوشت ﴿وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەریتی دایە ﴿وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری کرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵکی لەناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەهەندێکی تریان ﴿لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ﴾ هەموو سەر زەوی پڕدەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخششە ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیانەوە (٢٥١) ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت (٢٥٢)

﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئـەو پێغەمبەرانەی (کە باسکران) ڕێزمـان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسـەر هەندێکیاندا ﴿مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ اللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لە گەڵ کردووە (وەك موسى عليه السـلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردوەتەوە چەند پلەیەك ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ وە دامـان بـە عیسـای کـوڕی مەریـەم چەنـد بەڵگـە و(موعجیزەیەکی) ئاشـکرا ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتگیریمان کرد بە فریشتەی سرووش (کە جبریلە) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن بَعْدِهِم﴾ ئـەو گەلانـەی کەلە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لە گـەڵ یەکدا نە ئەجەنگین ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ دوای ئەو نیشـانە ڕۆشـنانەی کەبۆیـان هاتبوو ﴿وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا﴾ بەڵام دووبەرەکـی یان تێکەوت ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ﴾ ئەمجـا هـی وایـان بـوو بـڕوای هێنـا﴿وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ﴾ وە هـی وایـان بـوو بـێ بڕوابـوو ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویسـتایە ﴿مَا اقْتَتَلُوا﴾ یەکتریان نەدەکوشـت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ بـەڵام ئـەوەی خـوا بیەوێت دەیـکات. ﴿٢٥٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسـانەی بڕواتـان هێناوە ﴿أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشـن لەو ڕۆزیەی کە پێمـان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشـتنی تێدایە ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆسـتایەتی و ئاشـنایەتی تێدایە ﴿وَلَا شَفَاعَةٌ﴾ وە نـە تکای تێدایـە (تا ڕزگارتان کات لە سـزا) ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ وە هەر بێ بڕوایانن سـتەمکاران. ﴿٢٥٤﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نیە بێجگە لەو ﴿الْحَيُّ﴾ هەمیشـە زیندووی ﴿الْقَيُّومُ﴾ ئەدبیر کەر و ڕاگر(ی بوونەوەر)ە ﴿لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە وەنەوز ئەیگرێ و نە خەو ﴿لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەرهی ئەوەهەرچی لەئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وهەرچی لەزەوی دایە ﴿مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِندَهُ﴾ کێ یە ئەو کەسـەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خۆی نەبێت ﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگـادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بـە ئەوەی لەبەردەمـی (ئادەمی) یە وەیە(لە دونیا لە بەردەسـتیاندایە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە ئەوەی لە دواوەیەتی (لە ڕۆژی دوایی بۆیان ئامادەکراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ﴾ وە کەس ئاگای نی یە لە هیچ شـتێك ﴿مِّنْ عِلْمِهِ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو(خوا) یە ﴿إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾ مەگەر بەوەی کە خۆی بیەوێ ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کورسـی یەکـەی خـودا هەمـوو ئاسـمانەکان و زەوی گرتۆتـەوە ﴿وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا﴾ وە پارێزگـاری کردنـی ئاسـمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسـانە و (گـران نیە) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە هـەر ئـەوە بڵنـد پلـەی پایە گـەورە ﴿٢٥٥﴾ ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ بە هیـچ جۆرێك زۆر لێ کـردن لە دیندا نـی یە (بۆ هاتنـە ناو ئیسـلام) ﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ چونکە بەڕاسـتی لـە یەك جیابوەتـەوە ﴿الرُّشْدُ﴾ ڕێنموونی و شـارەزایی ﴿مِنَ الْغَيِّ﴾ لە گومڕایی و سـەر لێ شـێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئاینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس لە ڕێ ی بێ بڕوایی بگەڕێتەوە(بێ باوەڕ بێ بە هەر پەرسـتراوێك جگەلە خوا) ﴿وَيُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە بـڕوا بهێنـێ بەخـوا ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ﴾ ئـەوە بێگومـان بە تونـدی دەسـتی گرتووە ﴿بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ بە دەسـتە گیرەیەکی قایمی بەهێزی وا (کە ئیسلام، یان ئیمانە کەیەتی) ﴿لَا انفِصَامَ لَهَا﴾ کە پچڕان و بەربونی بۆ نی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٢٥٦﴾

﴿اللَّهُ وَلِيُّ﴾ خـوا دۆسـت و پشـتیوانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەیـە کـە بـڕوادارن ﴿يُخْرِجُهُم﴾ دەریـان دەهێنێـت ﴿مِّنَ الظُّلُمَاتِ﴾ لـە تاریکسـتانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى النُّورِ﴾ بـۆ ڕووناکی بـاوەڕو ڕێنموونیی ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانـەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ﴾ شـەیتان دۆسـتیانە ﴿يُخْرِجُونَهُم﴾ دەریان دەهێنێ ﴿مِّنَ النُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی) ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ النَّارِ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایا ئەمێننەوە هەتا هەتایە ﴿٢٥٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي﴾ ئایا ئاوڕێك نادەیتەوە بەلای ئەو (نەمروود) ەی ﴿حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ کە دەمەقاڵێی کرد لە گەڵ ئیبراهیم (پێغەمبەر داعلیه السلام) ﴿فِي رَبِّهِ﴾ دەرحەق بە پەروەردگاری ﴿أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ﴾ لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم (لە وەڵامی نەمرووددا) ووتی: ﴿رَبِّيَ الَّذِي﴾ پەروەردگاری من ئەو زاتەیە ﴿يُحْيِي﴾ ژیان ئەداو ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەسێنێ (ودەمرێنێت) ﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی: ﴿أَنَا أُحْيِي﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُ﴾ وە ژیان دەسێنم ودەشمرێنم (دوو زیندانی کراوی هێنا یەکێکیانی ئازاد کردو ئەوی دیکەیانی کوشـت) ﴿قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ ئیبراهیم ووتی: ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ﴾ دە (ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿الَّذِي كَفَرَ﴾ ئەو بێ بڕوایە (نەمروود) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٢٥٨﴾ ﴿أَوْ كَالَّذِي﴾ یا وەك ئەو کەسـە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ کە ڕابورد بەلای شـارێکدا (بیت المقدس) ﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لـە کاتێکـدا ئەو (شـارە) دیوارەکانی ڕووخا بوو بەسـەر سـەربانەکانیدا ﴿قَالَ﴾ (عوزەیـر) ووتی: ﴿أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شـارە ئـاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پـاش مردنی؟ (واتە پاش وێران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ﴾ یەکسـەر خـوای گەورە (عوزەیری) سەد ساڵ مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: چەنـدە ماویتەوە لێـرەدا؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ووتی ڕۆژێك یا بەشێ لەڕۆژێك ماومەتەوە ﴿قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: نەخێر بەڵکو سـەد سـاڵ ماویتەوە ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ تێك نەچووە ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ﴾ وە تەماشـای گوێدرێژەکـەت بکـە ﴿وَلِنَجْعَلَكَ﴾ (وە زیندوومـان کردیتەوە) تـا بتگێڕین ﴿آيَةً لِّلنَّاسِ﴾ بـە موعجیـزە و (بەڵگـە) بۆ خەڵکـی ﴿وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ﴾ وە تەماشـای ئێسـقانەکانی (گوێدرێژەکـەت) بکـە ﴿كَيْفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیـان دەکەینەوە (لە شـوێنی خۆیان) و یەکیان دەخەیـن ﴿ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ پاشـان گۆشـتی بەسـەردا دەهێنیـن ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ﴾ ئەمجـا کاتێ ئەمانـە دەرکـەوت بـۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعْلَمُ﴾ ووتـی: بەچاکی تێگەیشـتم ﴿أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەستەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٥٩﴾

﴿وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِـۧمُ﴾ (ئـەی موحـەممـەد بەیاد بهێنە) کاتێك کە ئیبراهیـم ووتی: ﴿رَبِّ﴾ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِي﴾ نیشانم بدە ﴿كَيۡفَ تُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰۖ﴾ چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿أَوَلَمۡ تُؤۡمِنۖ﴾ بـڕوات پێ ی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَىٰ﴾ ووتی: بەڵێ بڕوام پێیەتی ﴿وَلَٰكِن لِّيَطۡمَئِنَّ قَلۡبِيۖ﴾ بەڵام (ئەمەوێ ببینم) بۆئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾(خوا) فەرمووی: ﴿فَخُذۡ أَرۡبَعَةٗ مِّنَ ٱلطَّيۡرِ﴾ کەواتە چوار مەل بگرە ﴿فَصُرۡهُنَّ إِلَيۡكَ﴾ ئەمجا(سەریان ببڕە) و پارچە پارچەیان بکە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشدا ﴿ٱجۡعَلۡ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٖ مِّنۡهُنَّ جُزۡءٗا﴾ هـەر پارچەیەکیان لەسـەر شـاخێك دابنێ ﴿ثُمَّ ٱدۡعُهُنَّ﴾ لە پاشـان بانگیـان بکە ﴿يَأۡتِينَكَ سَعۡيٗاۚ﴾ بەپەلـە دێـن بـۆلات ﴿وَٱعۡلَمۡ﴾ وە چاك بزانـە و ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ دڵنیابە بێگومان خوا باڵادەستی کار بەجێ یـە ﴿٢٦٠﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ وێنەی(خێـری) ئەوانـەی ﴿يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ کـە ماڵـی خۆیـان دەبەخشـن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـە ڕێ ی خـوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەك دەنکە(تۆوێـك) وایـە (ڕوابێـت) و ﴿أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ﴾ حـەوت گوڵـی گرتبێـت ﴿فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ﴾ لەهـەر گوڵێکـدا ﴿مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ﴾ سـەد دانەی تێدا بێت ﴿وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ﴾ وە خوا لەمەش ، زیاتری دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُۚ﴾ بـۆ هەر کەسێك کە خـۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خـوا خاوەن بەهرەی فراوانـی ئاگادارە ﴿٢٦١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿ثُمَّ لَا يُتۡبِعُونَ مَآ أَنفَقُواْ مَنّٗا وَلَآ أَذٗى﴾ دوای ئـەوە هیـچ منەتێـك نانێـن و ئازارێك(بـە دڵـی هـەژاران) ناگەیەنن ﴿لَّهُمۡ﴾ ئەو کەسـانە بۆیان هەیە ﴿أَجۡرُهُمۡ﴾ پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە هیـچ ترسێکیان لەسـەر نی یـە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە هیچ خـەم و خەفەتێکیان نیـە. ﴿٢٦٢﴾ ﴿قَوۡلٞ مَّعۡرُوفٞ﴾ قسـە وگوفتـاری جـوان وشـیرین ﴿وَمَغۡفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشـی (لە هەڵـەدا) ﴿خَيۡرٞ﴾ چاکترە ﴿مِّن صَدَقَةٖ﴾ لـە خێرێـك ﴿يَتۡبَعُهَآ أَذٗىۗ﴾ کە ئـازارو دڵ ئێشـاندنی بـە دوادا بێ ﴿وَٱللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٞ﴾ خـوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسـەر خۆیـە ﴿٢٦٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُبۡطِلُواْ﴾ پوچەڵی مەکەنەوە ﴿صَدَقَٰتِكُم﴾ خێرو بەخشینەکانتان ﴿بِٱلۡمَنِّ﴾ بە منەت نـان ﴿وَٱلۡأَذَىٰ﴾ و ئـازاردان و دڵ ئێشـان ﴿كَٱلَّذِي﴾ وەك ئـەو کەسـەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُۥ﴾ ماڵ و سـامانی خۆی دەبەخشـێت ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ڕووپامایی خەڵك ﴿وَلَا يُؤۡمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِٱللَّهِ﴾ بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۖ﴾ و بـە ڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُۥ﴾ جا وێنەی ئـەو ناپاکە ﴿كَمَثَلِ صَفۡوَانٍ﴾ وەك بەردێکی سـاف و لووس وایە ﴿عَلَيۡهِ تُرَابٞ﴾ کە گڵێکی کەمی بەسـەرەوە بێـت ﴿فَأَصَابَهُۥ وَابِلٞ﴾ ئەمجا بارانێکی لێزمـەی لـێ بـدات ﴿فَتَرَكَهُۥ صَلۡدٗاۖ﴾ وە بەردەکە بهێڵێتەوە بـە ڕووتیی ﴿لَّا يَقۡدِرُونَ عَلَىٰ شَيۡءٖ مِّمَّا كَسَبُواْۗ﴾ ناتوانن دەستی بخەن هیچ شتێك لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی بێ بڕوا وخوا نەناس ناکات ﴿٢٦٤﴾

﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمُ﴾ کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ﴾ لە پێناو ڕەزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەروونیان (لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ﴾ وەك باخێك وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوەبێت ﴿أَصَابَهَا وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَـَٔاتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی وورد لێی ئەدات (واتە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە دەیکەن (٢٦٥) ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُۥ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی ببێت ﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لەدرەختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها درەختی تری و ڕەز ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ چەند جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُۥ﴾ بۆ خاوەن باخەکە بێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لەکاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری ببێ ﴿ٱلْكِبَرُ﴾ پیری ﴿وَلَهُۥ﴾ وە ببێ ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَآءُ﴾ چەند منداڵێکی ووردی بێ دەسەلات ﴿فَأَصَابَهَآ إِعْصَارٌ﴾ ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕو سەمومی تێدا بێ ﴿فَٱحْتَرَقَتْ﴾ یەکسەر باخەکە بسوتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی) خۆیشان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە (٢٦٦) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا۟﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾ ئەوەی پەیداتان کردووە ﴿وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لەوەی کە بۆمان دەرهێناوون(ڕوواندوون) ﴿مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا۟ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی ببەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپە وەرناگرن (ئەگەر بتان درێتێ) ﴿إِلَّآ أَن تُغْمِضُوا۟ فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە چاك بزانن کەخوا ﴿غَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ نیازێکی شایستەی ستایشە (٢٦٧) ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری ﴿وَيَأْمُرُكُم بِٱلْفَحْشَآءِ﴾ وەفەرمانتان پێدەدات بە خراپە ﴿وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێدەدات ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە (٢٦٨) ﴿يُؤْتِى﴾ ئەی بەخشێ ﴿ٱلْحِكْمَةَ﴾ ژیری ودانایی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ ٱلْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێك ژیری و دانایی پێدرا ﴿فَقَدْ أُوتِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی پێ ی دراوە ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ پەند وەرناگرن ﴿إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ تەنها خاوەن ژیری و هۆشمەندەکان نەبێت (٢٦٩)

﴿وَمَآ أَنفَقۡتُم﴾ ئەوەی بەخشیبێتتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوۡ نَذَرۡتُم مِّن نَّذۡرٍ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار دابێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُهُۥۗ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّـٰلِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران نیە ﴿مِنۡ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبۡدُواْ﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿ٱلصَّدَقَـٰتِ﴾ خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِيَۖ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخۡفُوهَا﴾ وە ئەگەر پێشارنەوە ﴿وَتُؤۡتُوهَا﴾ و بیدەن ﴿ٱلۡفُقَرَآءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۚ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾ وە خوا هەڵی ئەوەرێنێت لەسەرتان ودەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّـَٔاتِكُمۡۗ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيۡسَ عَلَيۡكَ﴾ لەسەر تۆ نی یە(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَىٰهُمۡ﴾ ڕێنموونیی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهۡدِي مَن يَشَآءُۗ﴾ هەرکەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمۡۚ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە ﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خوا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وەئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لەسامان و(چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ. ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلۡفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە ﴿أُحۡصِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ کە دەست وپێ بەستراون لە ڕێ ی خوادا ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرۡبٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحۡسَبُهُمُ ٱلۡجَاهِلُ﴾ نەزانی بێ خەبەر وا هەست دەکات ئەوان ﴿أَغۡنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ﴾ کەدەوڵەمەندن بەهۆی بێ نیازی یانەوە(سواڵ نەکردنیانەوە) ﴿تَعۡرِفُهُم﴾ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسیت ﴿بِسِيمَٰهُمۡ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسۡـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ﴾ داوای هیچ لەکەس ناکەن ﴿إِلۡحَافٗاۗ﴾ بەزۆر(وەك سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە پێ ی ﴿٢٧٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِٱلَّيۡلِ﴾ بە شەو ﴿وَٱلنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرّٗا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةٗ﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ﴾ ئا ئەوانە هەر پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە هیچ ترسێکیان لە سەر نیە(لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەفەت بار نابن لە ڕۆژی دواییدا ﴿٢٧٤﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ ٱلرِّبَوٰا﴾ ئەوانەی کە سوود (ڕیبا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِى﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيْطَٰنُ مِنَ ٱلْمَسِّ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی فێ بووبێ) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوٓا۟﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە، سوود خۆران وتیان: ﴿إِنَّمَا ٱلْبَيْعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثْلُ ٱلرِّبَوٰا۟﴾ وەك سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ﴾ لەکاتێکدا خوا ڕێ ی داوە بە کڕین و فرۆشتن وحەلاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰا۟﴾ بەڵام سوود (ڕیبا) ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَن جَآءَهُۥ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوْعِظَةٌ﴾ ئامۆژگاری یەك ﴿مِّن رَّبِّهِۦ﴾ لە پەروەردگاری یەوە ﴿فَٱنتَهَىٰ﴾ وە خێرا دەستی لێ هەڵگرت ﴿فَلَهُۥ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا ئەوەی لەوەپێش وەری گرتووە بۆخۆیەتی (لە سوود خواردن) ﴿وَأَمْرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە کاری ئەو حەوالّە بەخوایە ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە(بۆ سووە خواردن) ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوڕێی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا﴾ تیا دەمێننەوە ﴿خَٰلِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وهەتاهەتایی (٢٧٥) ﴿يَمْحَقُ ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰا۟﴾ خوا فەڕ و بەرەکەتی سوود ناهێڵێت ﴿وَيُرْبِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ وە برەو بە خێرو بەخشین ئەدات وزیادی ئەکات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾ تاوانکار (٢٧٦) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژیان بەهۆش و بیرەوە کردووە ﴿وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکاتیان داوە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ تەنها پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نی یە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەفەتێك ڕوویان تێ ناکات. (٢٧٧) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە (بە خوا) ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ لە خوا بترسن ﴿وَذَرُوا۟﴾ وە دەست هەڵگرن ﴿مَا بَقِىَ مِنَ ٱلرِّبَوٰٓا۟﴾ لەو سودەی کە لای خەڵك ماوتانە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (٢٧٨) ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر دەستتان لێ هەڵنەگرت ﴿فَأْذَنُوا۟﴾ کەواتە بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرْبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ جەنگ لەگەڵ خوداو پێغەمبەرەکەی ڕادەگەیەنن ﴿وَإِن تُبْتُمْ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَٰلِكُمْ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە ﴿لَا تَظْلِمُونَ﴾ نەستەم بکەن(لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ وە نەستەمتان لێ دەکرێت (٢٧٩) ﴿وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەداربوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ﴾ ئەوە با مۆڵەتی بدرێت تا خوا دەسەلاتی دەدا ﴿وَأَن تَصَدَّقُوا۟﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) ئازادیان بکەن ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر تێ بگەن (٢٨٠) ﴿وَٱتَّقُوا۟﴾ وە بترسن ﴿يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرْجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ لەپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ (پاداشت و سزای) ئەوەی کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ (٢٨١)

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيْنٍ﴾ ئەگەر قەرزێكتان لەیەكتری كرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ ماوەیەكی ناوبراو (دیاری كراو) ﴿فَٱكْتُبُوهُ﴾ ئەوە بینووسن ﴿وَلْيَكْتُب﴾ وە با بینوسێ ﴿بَّيْنَكُمْ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبٌۢ﴾ نووسەرێك ﴿بِٱلْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (ودادوەری) ﴿وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێك با سەرپێچی نەكات ﴿أَن يَكْتُبَ﴾ لە نوسینی (سەنەدی قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُ﴾ هەروەك خوا ئەوی فێری نووسین كردووە ﴿فَلْيَكْتُبْ﴾ با بینوسێ ﴿وَلْيُمْلِلِ ٱلَّذِى﴾ وە با ئەو كەسە دەقی سەنەدەكە بڵێ وبیخوێنێتەوە ﴿عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ﴾ كە قەرزەكەی بەسەرەوەیە ﴿وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾ وە لە پەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔا﴾ وە هیچی لێ كەم نەكاتەوە ﴿فَإِن كَانَ ٱلَّذِى﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو كەسەی ﴿عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ﴾ قەرزەكەی بەسەرەوەیە ﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوْ ضَعِيفًا﴾ یان ناتەواو بوو ﴿أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ﴾ یا نەی دەتوانی ﴿أَن يُمِلَّ هُوَ﴾ خۆی دەقی سەنەدەكە بڵێت وبخوێنێتەوە ﴿فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُۥ﴾ ئەوە با گەورەكەی بیڵێت وبخوێنێتەوە ﴿بِٱلْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (ودادپەروەری) ﴿وَٱسْتَشْهِدُواْ شَهِيدَيْنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِن رِّجَالِكُمْ﴾ لە پیاوانی خۆتان(موسوڵمان) ﴿فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٌ وَٱمْرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێك و دوو ژن بن ﴿مِمَّن تَرْضَوْنَ﴾ لەوانەی كە پەسەندیان دەكەن ﴿مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾ لە شاهیدەكان ﴿أَن تَضِلَّ إِحْدَىٰهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەكێكیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحْدَىٰهُمَا ٱلْأُخْرَىٰ﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأْبَ ٱلشُّهَدَآءُ﴾ با شایەتەكان سەرپێچی نەكەن ﴿إِذَا مَا دُعُواْ﴾ كاتێك بانگ كران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسْـَٔمُوٓاْ﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَن تَكْتُبُوهُ﴾ لەوەی كە بینوسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووك بێت ﴿أَوْ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦ﴾ تا كاتی خۆی ﴿ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەم نوسینەتان ڕاست ترە بەلای خواوە ﴿وَأَقْوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ﴾ وە چەسپێنەر ترە بۆ شایەتی دانەكە ﴿وَأَدْنَىٰٓ أَلَّا تَرْتَابُوٓاْ﴾ وە نزیك ترە لەوەی كە نەكەونە گومانەوە ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر كاتێك ئەو كردەوەیە بازرگانیەكی ﴿حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ﴾ دەست بە دەست پێ بیگێڕن لە ناو خۆتاندا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم كاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكْتُبُوهَا﴾ ئەگەر نەینووسن ﴿وَأَشْهِدُوٓاْ﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾ كاتێك كڕین و فرۆشتنتان كرد ﴿وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾ و با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەندرێ ﴿وَإِن تَفْعَلُواْ﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند ﴿فَإِنَّهُۥ فُسُوقٌۢ بِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا فێرتان دەكات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بە هەموو شتێك زانا وئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا﴾ و دەستتان نەكەوت ﴿كَاتِبًا﴾ نوسەرێك ﴿فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ جا ئەگەر هەندێكتان لە هەندێكتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾ با ئەو كەسەی كە بە ئەمین زانراوە سپاردەكە بداتەوە ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە ﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو كەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو كردەوەبەكتان ﴿٢٨٣﴾ ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكانایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشكرای بكەن ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ﴾ خوا محاسەبەتان دەكات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو كەسەی كە بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ وە سزای كەسێك دەدات كە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵات و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٢٨٤﴾ ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ بەو نامەیەی كە بۆی نێرراوە ﴿مِن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاریەوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ لەگەڵ بڕواداراندا ﴿كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ وە بە فریشتەكانی ﴿وَكُتُبِهِ﴾ وە ب نامەكانی ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناكەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ یەكێك ﴿مِّن رُّسُلِهِ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا﴾ (بڕواداران) وتیان: (پێغەمبەر ئایینی خوای پێ گەیاندین ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەریمان كرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت لێدەكەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە ﴿٢٨٥﴾ ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ كەسێك ناكات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾ (سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاكەیەك بكات (با هەر بەدڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی) بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بكات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَا﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن نَّسِينَا﴾ ئەگەر كردەوەیەكی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بەهەڵە گوناهێكمان كرد ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُ﴾ وەك ئەوەی داتنا ﴿عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئوممەتانی پێشووتر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەڵای وامان بەسەردا مەدە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ كە بۆمان هەڵنەگیرێت ﴿وَاعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەكانمان بسڕەوە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَارْحَمْنَا﴾ وە میهرەبانیمان لەگەڵدا بكە ﴿أَنتَ مَوْلَانَا﴾ تۆی یاریدەدەرو پشتیوانمان ﴿فَانصُرْنَا﴾ كەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى الْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٨٦﴾

سورەتی ﴿ آلِ عِمۡرَانَ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ تەنها خوا ماناکەی دەزانێت بە(ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە بۆ ماناکەی سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُ﴾ زیندووە و هەمیشە ڕاگری بونەوەرە. ﴿٢﴾ ﴿نَزَّلَ عَلَيۡكَ﴾ ناردوویە تیە خوارەوە بۆت ﴿ٱلۡكِتَٰبَ﴾ قورئان ﴿بِٱلۡحَقِّ﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿مُصَدِّقٗا﴾ بەڕاست دانەری ﴿لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ هەموو ئەو (کتێب) انە یە لەپێشیدا بوون ﴿وَأَنزَلَ ٱلتَّوۡرَىٰةَ وَٱلۡإِنجِيلَ﴾ وە تەورات و ئینجیلی ناردە خوارەوە ﴿٣﴾ ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێش قورئاندا ﴿هُدٗى لِّلنَّاسِ﴾ بەڕێنموونی خەڵکی ﴿وَأَنزَلَ﴾ وە ناردی بە خوارەوە ﴿ٱلۡفُرۡقَانَ﴾ فورقان(واتە: جیاکەرەوەی ڕاست و ناڕاست ـ مەبەست پێ ی قورئانە) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەت دا) سزای سەخت ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٞ﴾ وە خوا باڵادەست و بەتوانایە ﴿ذُو ٱنتِقَامٍ﴾ خاوەنی تۆڵەو سزایە ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَخۡفَىٰ عَلَيۡهِ شَيۡءٞ﴾ بەڕاستی خوا هیچ شتێکی لێ ون نابێت. ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ نە لەزەوی ﴿وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ﴾ وە نە لەئاسماندا ﴿٥﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایە زاتێکە ﴿يُصَوِّرُكُمۡ﴾ شێوەتان ئەکێشێ ﴿فِي ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ لە منداڵدانەکانـدا ﴿كَيۡفَ يَشَآءُ﴾ چۆنی بووێ ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە تەنها ئەو نەبێت ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ زاتی باڵادەستی کار بەجێ یە ﴿٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ﴾ ئەو خوایە ﴿أَنزَلَ عَلَيۡكَ﴾ ناردوویەتی یە خوارەوە بۆت ﴿ٱلۡكِتَٰبَ﴾ قورئان ﴿مِنۡهُ ءَايَٰتٞ مُّحۡكَمَٰتٌ﴾ هەندێکی لەئایەتەکانی (مەبەستەکانیان) ڕۆشنن ﴿هُنَّ أُمُّ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەو ئایەتانە بنەڕەتی قورئانن ﴿وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٞ﴾ وە ئەوانی تر (ئایەتانێکن کە مەبەستەکانیان) ڕۆشن نین ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿زَيۡغٞ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿فَيَتَّبِعُونَ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿مَا تَشَٰبَهَ مِنۡهُ﴾ کە لە قورئاندا موتەشابهن (هاوشێوەن ،واتاکانی ڕوشن نین) ﴿ٱبۡتِغَآءَ ٱلۡفِتۡنَةِ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان ﴿وَٱبۡتِغَآءَ تَأۡوِيلِهِۦ﴾ وە بۆ ڕاڤە کردنی بە ئارەزووی ناپاکی خۆیان ﴿وَمَا يَعۡلَمُ تَأۡوِيلَهُۥٓ﴾ لە حاڵەتێکدا کەس ڕاڤە کردنی نازانێت ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ تەنیا خوا نەبێت ﴿وَٱلرَّٰسِخُونَ فِي ٱلۡعِلۡمِ﴾ لەگەڵ زانایان و ئەوانەی دامەزراوان لە زانینی علمی شەرعیدا ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەڵێن ﴿ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بە(متشابە) ﴿كُلّٞ مِّنۡ عِندِ رَبِّنَا﴾ هەمووی لە پەروەردگارمانەوەن ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿إِلَّآ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ تەنها خاوەنانی ژیریی و بیر وهۆش نەبێت ﴿٧﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُزِغۡ﴾ لای مەدە(لە ڕێ ی ڕاست) ﴿قُلُوبَنَا﴾ دڵەکانمان ﴿بَعۡدَ إِذۡ هَدَيۡتَنَا﴾ دوای ئەوەی کە ڕێنموونیت کردین ﴿وَهَبۡ لَنَا﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لە لای خۆتەوە ﴿رَحۡمَةً﴾ بەزەیی یەك (میهرەبانیەك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی هەر تۆی ﴿ٱلۡوَهَّابُ﴾ بەخشندە ﴿٨﴾ ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿جَامِعُ ٱلنَّاسِ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿لِيَوۡمٖ﴾ بۆ ڕۆژێك ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت و دەیباتە سەر ﴿٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ﴾ هەرگیز کەڵك و سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿أَمۡوَٰلُهُمۡ﴾ نە ماڵیان ﴿وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـٔٗاۖ﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ شێوەیەك ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ ٱلنَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿كَدَأۡبِ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ (داب و باوی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب ونەریتی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ و ئەوانەی لەپێش ئەواندا بوون وایە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خواش گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمۡۗ﴾ بەهۆی تاوانە کانیانەوە ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە ﴿١١﴾ ﴿قُل﴾ بڵێ: ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُواْ﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغۡلَبُونَ﴾ لەمەولا ئەشکێن و ژێر دەکەون ﴿وَتُحۡشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَۖ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین شوێنە ﴿١٢﴾ ﴿قَدۡ كَانَ لَكُمۡ ءَايَةٞ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە(ئەی موسوڵمانینە یان ئەی کافرەکان) ﴿فِي فِئَتَيۡنِ ٱلۡتَقَتَاۖ﴾ لەو دوو دەستەی(کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٞ﴾ دەستەیەکیان ﴿تُقَٰتِلُ﴾ دەجەنگیین ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخۡرَىٰ كَافِرَةٞ﴾ وە ئەوەی تریان بێ بڕوابوون ﴿يَرَوۡنَهُم مِّثۡلَيۡهِمۡ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدیی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأۡيَ ٱلۡعَيۡنِۚ﴾ بە بینینی چاو ﴿وَٱللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصۡرِهِۦ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَآءُۚ﴾ بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبۡرَةٗ﴾ پەند وئامۆژگاری هەیە ﴿لِّأُوْلِي ٱلۡأَبۡصَٰرِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش ﴿١٣﴾ ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە وڕازێنراوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿حُبُّ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ خۆشی وئارەزوەکانی نەفس ﴿مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿وَٱلۡبَنِينَ﴾ و کوڕ وکاڵی زۆر ﴿وَٱلۡقَنَٰطِيرِ ٱلۡمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ ٱلذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و زێڕ ﴿وَٱلۡفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَٱلۡخَيۡلِ﴾ و ئەسپ و ماینانی ﴿ٱلۡمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (بەسپێتی ناوچەوان و هەر چوار پەلی) ﴿وَٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَٱلۡحَرۡثِۗ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَٰعُ﴾ بەهرە و (کەڵ و پەل) ی ﴿ٱلۡحَيَوٰةِ﴾ زیندەگانیی (ژیان) ی ﴿ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ دونیان ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوا هەیە ﴿حُسۡنُ ٱلۡمَـَٔابِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ ﴿١٤﴾ ﴿قُلۡ﴾ بڵێ: ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ خەبەرتان بدەمێ ﴿بِخَيۡرٖ مِّن ذَٰلِكُمۡۖ﴾ بەباشتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخودا ترسان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ جَنَّٰتٞ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات ﴿ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تێیدا دەمێننەوە ﴿وَأَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞ﴾ وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضۡوَٰنٞ مِّنَ ٱللَّهِۗ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿١٥﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لـە خـوا ترسـان) ئەوانـەی کـە دەڵێـن ﴿رَبَّنَآ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان ﴿إِنَّنَآ﴾ بەڕاستی ئێمـە ﴿ءَامَنَّا﴾ بڕوامـان هێنـا ﴿فَٱغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خـۆش بـە لـە گوناهەکانمـان ﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێـزە ﴿عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ لە سزای ئاگـری دۆزەخ ﴿١٦﴾ ﴿ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە) ئـارام گران ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ﴾ و ڕاسـتگۆیان ﴿وَٱلۡقَٰنِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَٱلۡمُنفِقِينَ﴾ و دارایی ومالبەخشـن ﴿وَٱلۡمُسۡتَغۡفِرِينَ﴾ و ئەوانـەی کە داوای لێ خۆشـبوون دەکـەن ﴿بِٱلۡأَسۡحَارِ﴾ لە پێش بەیانیانـدا ﴿١٧﴾ ﴿شَهِدَ ٱللَّهُ﴾ خـوا شـایەتی ئەدات(واتـە ڕای دەگەیەنێـت و بەبەڵگـە دەیچەسـپێنێت) ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡعِلۡمِ﴾ وەخاوەن زانستەکان (زانایان) یش شایەتی ئەدەن(واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَآئِمَۢا بِٱلۡقِسۡطِۚ﴾ (خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرسـتراوێکی ڕاسـت نی یە جگە لە خوا ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ کە باڵادەسـتی کاربەجێ یـە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلدِّينَ﴾ بەڕاسـتی دینـی پەسـەند کـراو ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خـوا ﴿ٱلۡإِسۡلَٰمُۗ﴾ (هـەر) ئیسـلامە ﴿وَمَا ٱخۡتَلَفَ﴾ دوو بەرەکـی نەکەوتنە نـاو ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ کە نامەیـان بۆ هاتبـوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلۡعِلۡمُ﴾ کە زانینی بەڕاستیان بۆ هات ﴿بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۗ﴾ (ئـەم لادانەشـیان) لـە ڕووی سـتەم و حەسـادەتەوە بوو لە نێـو خۆیاندا ﴿وَمَن يَكۡفُرۡ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ جـا هـەر کەسـێك بـێ بـڕوا بـێ بـە ئایەتەکانـی خوا(کـە قورئانـە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاسـتی خوا زوو حسـابی لەگـەڵ دەکات ﴿١٩﴾ ﴿فَإِنۡ حَآجُّوكَ﴾ ئەمجـا ئەگەر(خاوەن نامـەکان) دەمەقاڵـێ یـان لەگـەڵ کردیـت ﴿فَقُلۡ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) تـۆش بڵـێ ﴿أَسۡلَمۡتُ وَجۡهِيَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خـۆم سپارد بەخـوا (وملکەچـی ئـەوم) ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَنِۗ﴾ لەگەڵ ئەوانـەی پەیڕەوی مـن ئەکـەن ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ بەوانە کە نامـەی تەورات و ئینجیلیـان دراوەتێ(کـە جولەکـە و گاورەکانـن) ﴿وَٱلۡأُمِّيِّـۧنَ﴾ وە بـە نەخوێندەوارەکان(هاوبەش پەیداکەرەکانـی گەلـی عـەرەب) ﴿ءَأَسۡلَمۡتُمۡۚ﴾ ئایـا ئێـوە موسـوڵمان بـوون ؟ ﴿فَإِنۡ أَسۡلَمُواْ﴾ ئەمجا ئەگـەر موسـوڵمان بـوون ﴿فَقَدِ ٱهۡتَدَواْۖ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی ماناـی ئەوەیـە کـە هیدایەتیـان وەرگرتووە ﴿وَّإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ وە ئەگەر ڕوویشیان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيۡكَ ٱلۡبَلَٰغُۗ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسـەرە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەنـدەکان ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا(بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقۡتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ وە پێغەمبەران ئەکوژن ﴿بِغَيۡرِ حَقّٖ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقۡتُلُونَ ٱلَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأۡمُرُونَ﴾ کە فەرمان ئـەدەن ﴿بِٱلۡقِسۡطِ﴾ بـە دادگـەری ﴿مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لـە خەڵکـی ﴿فَبَشِّرۡهُم﴾ ئـەوە مژدەیان بـدەرێ (وەك سـووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سـزای پڕ لە ئازار ﴿٢١﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسـانێکن ﴿حَبِطَتۡ﴾ پووچ بووەتەوە ﴿أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا﴾ لە دونیا ﴿وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَمَا لَهُم﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێك ﴿٢٢﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ورد نابیتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ پێیان دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەکرێن ﴿إِلَى كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای کتێبی خوا(تەورات) ﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیاربدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك لەوان پشت هەڵدەکەن ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێکدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن ﴿٢٣﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿قَالُوا﴾ دەیان ووت: ﴿لَنْ تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر لەشمان ناکەوێت ﴿النَّارُ﴾ ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێکی ژمێررا و کەم نەبێت ﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە خەڵەتاندنی (و فریووی دان) ﴿فِي دِينِهِمْ﴾ لە دینەکەیاندا ﴿مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆیانەی کە هەڵیان دەبەست ﴿٢٤﴾ ﴿فَكَيْفَ﴾ ئەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو کاتەی کە کۆیان دەکەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێکدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾ و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿مَا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی کردویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾ خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بتەوێت ﴿وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات ئەسێنیتەوە ﴿مِمَّنْ تَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بەڕێزی دەکەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەکەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾ تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاکەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت ﴿٢٦﴾ ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەکەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو ﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لەزیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێ کە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ شومار ﴿٢٧﴾ ﴿لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾ نابێ بڕواداران بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەجیاتی بڕواداران ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ﴾ وە هەر کەسێك وابکات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لەگەڵ خوادا نامێنێ ﴿إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێ یان (بەشێوەیەك کە بە دەم بیڵێن و بەدڵ باوەڕتان پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنْ تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشکرای بکەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێ ی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایە ﴿٢٩﴾

﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (بترسن) لەو ڕۆژەی هەموو کەسێك ئەبینێت ﴿مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر کارێکی باشی کردبێت ﴿مُّحْضَرًا﴾ ئامادەیە ﴿وَمَا عَمِلَتْ مِن سُوءٍ﴾ وە هەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپەکەیدا ﴿أَمَدًا بَعِيدًا﴾ ماوەیەکی زۆر دوور ببوایە ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێ ﴿نَفْسَهُ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی. ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ﴿إِن كُنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿تُحِبُّونَ اللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ کەوانە دوای من بکەون ﴿يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ تا خواش ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش ببێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ﴾ وە خوا لێخۆشبووی ﴿رَّحِيمٌ﴾ میهرەبانە ﴿٣١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ: ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿آدَمَ وَنُوحًا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَآلَ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَآلَ عِمْرَانَ﴾ وە خانەوادەی عیمران ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیاندا ﴿٣٣﴾ ﴿ذُرِّيَّةً﴾ نەوەیەکن ﴿بَعْضُهَا مِن بَعْضٍ﴾ هەندێکیان لە هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِيمٌ﴾ زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ﴾ (بێنەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ﴾ بێگومان من نەزرم کردوە بۆ تۆ ﴿مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی تۆ کە بیت المقدس) ە ﴿فَتَقَبَّلْ مِنِّي﴾ دە تۆش (ئەم نەزرەم) لێ گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بیسەری زانایت ﴿٣٥﴾ ﴿فَلَمَّا وَضَعَتْهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتْ﴾ ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنثَىٰ﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە ﴿بِمَا وَضَعَتْ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنثَىٰ﴾ کوڕیش وەك کچ نی یە (مەبەست لەوەیە لەو کاتەدا کوڕان دەکران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ﴾ وە بێگومان منیش ناوم نا مەریەم ﴿وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مەریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ حَسَنٍ﴾ بەوەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنبَتَهَا﴾ وە ڕوواندی (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنًا﴾ بە ڕوواندنێك (پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا﴾ وە زەکەریا دەستەبەریی کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ و خودا کردی بەمامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتایە بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستیەکەیدا ﴿وَجَدَ عِندَهَا رِزْقًا﴾ خواردەمەنی ورزق و ڕۆزی لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی: ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا﴾ ئەمەت لە کوێ بووە؟ ﴿قَالَتْ﴾ (مەریەم) ووتی: ﴿هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ شومار ﴿٣٧﴾

﴿هُنَالِكَ﴾ ئـا لـەو كاتەدا ﴿دَعَا﴾ پاڕایـەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُۥ﴾ زەكەریـا لە پەروەردگـاری ﴿قَالَ﴾ ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئـەی پەروەردگـارم ﴿هَبْ لِى﴾ پێـم ببەخشـە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لەلایەنـی خۆتـەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾ كوڕێكی سرووشت پاك ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پاڕانەوەیت ﴿٣٨﴾ ﴿فَنَادَتْهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ جا فریشـتە بانگی لێكرد ﴿وَهُوَ قَآئِمٌ يُصَلِّى فِى ٱلْمِحْرَابِ﴾ لە كاتێكدا كە زەكەریا لە میحرابەكەدا وەستابوو نوێـژی دەكرد ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاسـتی خوا مـژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَىٰ﴾ بە(كوڕێك نـاوی) یەحیایە ﴿مُصَدِّقًا﴾ كە بڕواهێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بە عیسای ووتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوایە ﴿وَحَصُورًا﴾ وە جڵەوگری نەفسـی خۆیەتـی ﴿وَنَبِيًّا مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە یەكێكە لە پێغەمبەرانـی چاك كردار ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەكەریـا) ووتـی: ﴿رَبِّ﴾ ئـەی پەروەردگارم ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لِى غُلَٰمٌ﴾ مـن چۆن كـوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِىَ ٱلْكِبَرُ﴾ لـە حاڵێكـدا بەڕاسـتی پیـری بەخەگیرم بـووە ﴿وَٱمْرَأَتِى عَاقِرٌ﴾ وە ژنەكەشـم نەزۆكە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خـوای گـەورە) فەرمـووی ﴿كَذَٰلِكَ ٱللَّهُ﴾ ئیشـی خـوا وایـە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ﴾ چـی بوێت دەیـكات ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەكەریـا) ووتـی ﴿رَبِّ ٱجْعَل لِّىٓ ءَايَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشـانەیەكم بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾(خـوای گەورە)فەرمـووی: ﴿ءَايَتُكَ﴾ نیشـانەكەت ئەوەیـە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ﴾ كـە ناتوانیت قسە لەگەڵ خەڵكیدابكەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (هێما) نەبێت ﴿وَٱذْكُر رَّبَّكَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یـادی پەروەردگارت بكە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسـبیحاتی خوا بكـە ﴿بِٱلْعَشِىِّ﴾ بە ئێواران ﴿وَٱلْإِبْكَٰرِ﴾ و بەیانیـان ﴿٤١﴾ ﴿وَإِذْ قَالَتِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ (یـادی ئەوە بكـە) كاتێك كە فریشـتە (جیبریل) ووتـی : ﴿يَٰمَرْيَمُ﴾ئـەی مەریـەم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومـان خـوا ﴿ٱصْطَفَىٰكِ﴾ تـۆی هەڵبـژارد ﴿وَطَهَّرَكِ﴾ و پاكـی كردیتـەوە (لـە هەموو خووڕەوشـتێكی ناشـیرین) ﴿وَٱصْطَفَىٰكِ﴾ وە هەڵـی بـژاردووی ﴿عَلَىٰ نِسَآءِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەسـەر هەموو ژنانـی جیهاندا ﴿٤٢﴾ ﴿يَٰمَرْيَمُ ٱقْنُتِى لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریـەم فەرمانبەرداری پەروەردگارت بكە ﴿وَٱسْجُدِى وَٱرْكَعِى﴾ وە سوژدەو كڕنووش بەرە ﴿مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی كە سـوژدەو كڕنـوش دەبەن ﴿٤٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ﴾ ئەوەی ووترا لـە هەواڵە پەنهانەكانێ ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ بـە وەحـی بـۆت دەنێریـن (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئـەوان نەبوویت ﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَٰمَهُمْ﴾ كاتێك كە قەڵەمەكانیان هاوێشـت ﴿أَيُّهُمْ﴾ كامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەرێتی وسەرپەرشـتی وبەخێوكردنـی مەریەمیان بەردەكەوێـت ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لەلایان نەبوویت ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ كە دەمەقاڵێیان دەكرد (لەم ڕووەوە) ﴿٤٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ كاتێك كە فریشتەكە ووتی: ﴿يَٰمَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ﴾ بە ووتەیەك لەوەوە ﴿ٱسْمُهُ ٱلْمَسِيحُ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ كـە ناوی مەسیح (عیسـا)ی كوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیكانی خودایە ﴿٤٥﴾

﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ﴾ وە قسە دەكات لەگەڵ خەڵكیدا ﴿فِي الْمَهْدِ﴾ لە بێشكەداو ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (كاتی) گەورەیی دا ﴿وَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاكانیشە (٤٦) ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم وتی: ﴿رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ ئەی پەروەردگارم من چۆن منداڵم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە كاتێكدا كە پیاو نەهاتۆتە لام (لێم نەكەوتوە) ؟ ﴿قَالَ﴾ (جیبریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ وایە(كە ئەڵێیت) خوا چی بوێت دروستی دەكات ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ كاتێك كە بڕیاری شتێكی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت پێ بڵێت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئیتر دەبێت (٤٧) ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە خوا فێری كتێب و دانایی وتەورات و ئینجیلی دەكات (٤٨) ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر(دەنێرێت) ﴿إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ بەنو ئیسرائیل (نەوەكانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ﴾ (پێ یان دەڵێت) بەڕاستی من نیشانەیەكم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم﴾ كە من بۆتان دروست دەكەم ﴿مِّنَ الطِّينِ﴾ لە قوڕ ﴿كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ﴾ (شتێك) لە وێنەی باڵندە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەكەم ﴿فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ یەكسەر دەبێت بە باڵندە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاكی ئەكەمەوە ﴿الْأَكْمَهَ﴾ كوێری زگماك ﴿وَالْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیش زیندوو دەكەمەوە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە خەبەرتان دەدەمێ(لە خواوە) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن ﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چی بە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەكانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی هەیە لەم موعجیزانەدا ﴿لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە ونیشانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەریەتی من) ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (٤٩) ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە(من هاتووم) بەبڕواهێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ بەو تەوراتەی كەلە بەردەستمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي﴾ وە هاتووم بۆ ئەوەی حەڵاڵ بكەم هێندێ لەو شتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ كە قەدەغە كراوە لێتان ﴿وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ وە بەڵگەم بۆ هێناون لەلای پەروەردگارتانەوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ كەواتە بترسن لە (بێ فەرمانی) خوا ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وەفەرمانبەرداریم بكەن (٥٠) ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بە ڕاستی خوا پەروەردگاری من و ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئا ئەمەیە ڕێگای ڕاست (٥١) ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ﴾ ئەمجا كاتێك كە عیسا هەستی كرد ﴿مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ بە بێ بڕوایی گەلەكەی ﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ وتی: كێ لەگەڵ مندا یارمەتی دەری دینی خوایە ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ شاگردەكانی (حەوارییەكانی) وتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەری دینی خواین ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڕوامان بە خوا هێناوە ﴿وَاشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسا شاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ كە ئێمە گوێڕایەڵ وملكەچی ئەوین (٥٢)

﴿رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئـەی پەروەردگارمان ئێمــە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَآ أَنزَلۡتَ﴾ بەوەی کـە ناردووتەتە خوارەوە ﴿وَٱتَّبَعۡنَا ٱلرَّسُولَ﴾ وە پەیــڕەوی پێغەمبــەری تۆمــان کــرد ﴿فَٱكۡتُبۡنَا﴾دەی خوایـە ناومان بنووسـە (بمانژمێرە) ﴿مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕواداراني (یەکتاپەرسـت)دا ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَكَرُواْ﴾ (جوولەکەکان) پیلانیـان گێڕا (بۆ کوشـتنی عیسـا) ﴿وَمَكَرَ ٱللَّهُۖ﴾ خواش لـە بەرانبەردا پیلانی لـێ گێڕان ﴿وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلۡمَٰكِرِينَ﴾ وەخـواش چاکتریـن پیـلان گێـڕە (لەبەرانبـەر پیـلان گێڕانـدا بـۆ پووچەڵکردنـەوەی فڕوفێڵەکانیــان) ﴿٥٤﴾ ﴿إِذۡ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَىٰٓ﴾ (بیهێنــەرەوە یــادت) کاتــێ خــوا فەرمووی ئەی عیســا ﴿إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ مــن تــۆ دەبەمەوە و بــەرزت دەکەمەوە بــۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە پاك کەرەوەی تۆم لە (هاودەمی) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی (ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوۡقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بەسەر بێ بڕواياندا ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِۖ﴾ تا ڕۆژی دوایــی ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشــان گەڕانەوەتان بــۆ لای منە ﴿فَأَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ﴾ ئەمجا بڕیــار دەدەم لە نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ﴾ لەو شـتانەی کە تیایاندا جیاوازو ناکۆکن ﴿٥٥﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمۡ﴾ سـزایان دەدەم ﴿عَذَابٗا شَدِيدٗا﴾ بەسـزای سـەخت ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیاو ڕۆژی دوایشـدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە ئەوانـە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بـەڵام ئەوانـەی کە بڕوایـان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشـەکانیان کــردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمۡ أُجُورَهُمۡۗ﴾ ئەوە خوا بەتەواوی پاداشـتیان دەداتــەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خــوا ستەمکارانی خــۆش ناوێــت ﴿٥٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ نَتۡلُوهُ عَلَيۡكَ﴾ ئەم بەســەرهاتانەی کــە ئەیــان خوێنینەوە بەســەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ لە ئایەت وبەڵگە ونیشانەکان ﴿وَٱلذِّكۡرِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ و قورئانی پڕ لە حیکمەتن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی (دروست بوونی) عیسا لای خوا ﴿كَمَثَلِ ءَادَمَۖ﴾ وەك وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٖ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُۥ﴾ لە پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) ﴿٥٩﴾ ﴿ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە کە لە خواوە بەتۆ گەیشـت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿٦٠﴾ ﴿فَمَنۡ حَآجَّكَ فِيهِ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دەمە قاڵێی لەگەڵ کردیت (لە بارەی عیسـاوە) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلۡعِلۡمِ﴾ دوای ئـەو زانینـەی کە (بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلۡ تَعَالَوۡاْ﴾ تۆش پێیـان بڵێ وەرن ﴿نَدۡعُ أَبۡنَآءَنَا وَأَبۡنَآءَكُمۡ﴾ بـا بانگی کوڕەکانمـان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمۡ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمۡ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبۡتَهِلۡ﴾ لە پاشاندا (هەمووومان) لەخــوا بپاڕێینــەوە ﴿فَنَجۡعَل لَّعۡنَتَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجــا نەفرەتــی خــوا بکەیــن ﴿عَلَى ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ لــە وانەمان کە لەدرۆزنان ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆك و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ پەرستراوێكی بەڕاستی نی یە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنها خوا نەبێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ تەنها خۆی بالادەستی كار دروستە ﴿٦٢﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵكرد. ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە كردەوەی بەدكاران (گەندەڵكاران) ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەكی ﴿سَوَاءٍ﴾ ڕاست و (یەكسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ﴾ كە جگە لە خوا نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾ وە هیچ شتێك نەكەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هێندێكمان هێندێكمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵكرد ﴿فَقُولُوا﴾ ئێوەش بڵێن: ﴿اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن كە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ وملكەچی خوداین ﴿٦٤﴾ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵێ دەكەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَا أُنزِلَتِ التَّوْرَاةُ وَالْإِنجِيلُ﴾ لە كاتێكدا كە تەورات و ئینجیل نەنێرراونەتە خوارەوە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِهِ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی بۆ تێ ناگەن ؟ ﴿٦٥﴾ ﴿هَا أَنتُمْ﴾ ئاگادار بن ئێوە ﴿هَٰؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن كەدەمە قاڵێتان كرد ﴿فِيمَا لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ لەوەی كە شتێكتان لێدەزانی ﴿فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمە قاڵێ دەكەن لە شتێكدا كە هیچی لێ نازانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نەجولەكە بووە و ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نە گاور ﴿وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا﴾ بەڵكو پاك و خواپەرست و گوێڕایەڵ وملكەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەش پەیداكەران نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ﴾ بێگومان نزیكترین كەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن كە وەختی خۆی پەیڕەویان كرد ﴿وَهَٰذَا النَّبِيُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرەو ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕوادارانە ﴿٦٨﴾ ﴿وَدَّت﴾ حەزیان دەكرد ﴿طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ دەستەیەك لە خاوەن نامەكان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ كە گومڕاتان بكەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە كاتێكدا كەس گومڕا ناكەن ﴿إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناكەن (تێ ناگەن) ﴿٦٩﴾ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆ بێ بڕوا دەبن ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەتەكانی خوا ﴿وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ لە كاتێكدا كە شایەتی دەدەن (لە سەر ڕاستی ئەوان) ﴿٧٠﴾

﴿يَـٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَـٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَلۡبِسُونَ ٱلۡحَقَّ بِٱلۡبَـٰطِلِ﴾ بۆ پۆشـاکی درۆ ئەکەن بەبەر ڕاستی دا ﴿وَتَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ﴾ وەڕاستەکە دەشـارنەوە ﴿وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ لـە کاتێکـدا خۆشـتان ئەمـە دەزانـن ﴿٧١﴾ ﴿وَقَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَـٰبِ﴾ وە دەسـتەیەك لەخـاوەن نامـەکان وتیـان (بـە هەندێکیـان) ﴿ءَامِنُواْ بِٱلَّذِيٓ﴾ بڕوابێنن بەو قورئانە ﴿أُنزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَجۡهَ ٱلنَّهَارِ﴾ سـەرلە بەیانیـان (بەفێـڵ) ﴿وَٱكۡفُرُوٓاْ ءَاخِرَهُۥ﴾ وە بـێ بـڕوا بینەوە دەمـەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ بەڵکـو ئەوانیش پەشـیمان ببنـەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَا تُؤۡمِنُوٓاْ﴾ باوەڕتـان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمۡ﴾ مەگەر بە کەسـێك کە دوای دینی ئێوە کەوتبێت ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاسـتی ڕێنموونـی ﴿هُدَى ٱللَّهِ﴾ هـەر ڕێنموونی خوایە ﴿أَن يُؤۡتَىٰٓ أَحَدٞ مِّثۡلَ مَآ أُوتِيتُمۡ﴾ (ئەی خـاوەن نامەکان ئێوە پێتـان گرانـە) کە بدرێ بە یەکێکی تر وێنەی ئەو دینەی کە بـە ئێوە دراوە ﴿أَوۡ يُحَآجُّوكُمۡ﴾ یا دەمەقاڵێتان لەگـەڵ بکەن(بۆڕتـان بـدەن) ﴿عِندَ رَبِّكُمۡ﴾ لای پەروەردگارتان ﴿قُلۡ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّ ٱلۡفَضۡلَ بِيَدِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاسـتی ئـەو بەهرەیە(واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەسـتی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُ﴾ دەیـدات بەهەر کەسـێك کە بیەوێـت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا خاوەنی بەخشـشـی زۆر و زانایە. ﴿٧٣﴾ ﴿يَخۡتَصُّ بِرَحۡمَتِهِۦ﴾ ئەو(خوایە) ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەر کەسێك بیەوێـت (شیاوی بێـت) ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خـوا خاوەنـی بەخشـش و بەهـرەی گەورەیـە ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَـٰبِ﴾ وە لە ناو خاوەن نامەکانی هی وا هەیە ﴿مَنۡ إِن تَأۡمَنۡهُ بِقِنطَارٖ﴾ ئەگەر خەزنەیەك بە سپاردە لای دابنێی ﴿يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ﴾ دەتداتەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ﴾ وە هی واشـیان تیایە ﴿إِن تَأۡمَنۡهُ بِدِينَارٖ﴾ ئەگـەر دینارێکـی لا دابنێیـت ﴿لَّا يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ﴾ ناتداتەوە ﴿إِلَّا مَا دُمۡتَ عَلَيۡهِ قَآئِمٗا﴾ مەگەر بەسـەریەوە بوەستیت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئـەم ناپاکی یـە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُواْ﴾ کـە دەیان وت: ﴿لَيۡسَ عَلَيۡنَا فِي ٱلۡأُمِّيِّـۧنَ سَبِيلٞ﴾ گوناهمـان ناگات لـە خواردنی ماڵی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەکان) ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ وە درۆ بـەدەم خـواوە دەکەن ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە خۆیان دەزانـن (کە درۆ دەکەن) ﴿٧٥﴾ ﴿بَلَىٰ﴾ نەخێـر وانـی یە (وەك دەڵێن) ﴿مَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ هەر کەسـێك پەیمانی خـۆی بەجێ بهێنێت ﴿وَٱتَّقَىٰ﴾ وە پاریـزکاری بـکات ولەخـودا بترسـێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی خـوا پارێزکارانـی خـۆش دەوێـت ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَشۡتَرُونَ﴾ بێگومـان ئەوانەی دەیفرۆشـن ﴿بِعَهۡدِ ٱللَّهِ﴾ پەیمانـی خـوا ﴿وَأَيۡمَـٰنِهِمۡ﴾ و سـوێندەکانی خۆیـان ﴿ثَمَنٗا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کـەم ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿لَا خَلَٰقَ لَهُمۡ﴾ بێ بەشـن(لە بەهرەی خوا) ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا قسـەیان لەگەڵ نـاکات ﴿وَلَا يَنظُرُ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە تەماشاشـیان نـاکات ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لـە ڕۆژی قیامەتدا ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمۡ﴾ و لـە گوناهیان خۆش نابێت وپاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای بە ئێش و ئازار ﴿٧٧﴾

﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا﴾ بە ڕاستی لە خاوەن نامەکان دەستەیەك هەیە ﴿يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ﴾ (ناو بەناو نامەکەیان تێکدەدەن و) زمانیان با ئەدەن و ئەیپێچنەوە بە خوێندنەوەی کتێبەکەیان (تەورات) ﴿لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ﴾ تا تۆ وا بزانیت لە نامەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ (لە کاتێکدا) کە ئەوە لە نامەی خوا نی یە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەوە لە خواوەیە ﴿وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوە لە خواوە نی یە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن و ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانن (کە درۆیە) ﴿٧٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ نابێ بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿أَن يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ کە خوا نامەو شەریعەت و پێغەمبەرێتی دابێتێ ﴿ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ﴾ پاشان بە خەڵکی بڵێت ﴿كُونُوا عِبَادًا لِّي﴾ ببن بە بەندەی من ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿وَلَٰكِن كُونُوا رَبَّانِيِّينَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خوا پەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ﴾ چونکە ئێوە خەڵك فێری نامەکەی خودا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشتان دەیخوێننەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ﴾ وە خوا فەرمانتان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ﴾ کە فریشتە و پێغەمبەران بکەن ﴿أَرْبَابًا﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأْمُرُكُم بِالْكُفْرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕوابن (کافر بن) ﴿بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دوای ئەوەی کە ئێوە بڕوا دار بوون؟! ﴿٨٠﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ﴾ (بهێنەوە یادیان) کاتێك کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَا آتَيْتُكُم﴾ کە هەرچیم دانێ ﴿مِّن كِتَابٍ﴾ لە نامەو ﴿وَحِكْمَةٍ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ لە پاشان پێغەمبەرێکتان بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ﴾ بە بڕوا هێنەر بەو نامەی کەلە لاتانە ﴿لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن ﴿وَلَتَنصُرُنَّهُ﴾ وە یارمەتی بدەن ﴿قَالَ﴾ خوا فەرمووی: ﴿أَأَقْرَرْتُمْ﴾ ئایا دانتان نا بەم پەیمانەدا؟ ﴿وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي﴾ وە لەسەر ئەوە پەیمانی منتان وەرگرت ﴿قَالُوا﴾ پێغەمبەران وتیان: ﴿أَقْرَرْنَا﴾ بەڵێ دانمان پێدانا و پەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَاشْهَدُوا﴾ خوا فەرمووی کەواتە ئێوە بەشاهید بن ﴿وَأَنَا مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ یەکێکم لە شاهیدان ﴿٨١﴾ ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی پشتی هەڵکرد (لەم پەیمانە) ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانن دەستەی دەرچوان لە فەرمانی خودا ﴿٨٢﴾ ﴿أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ﴾ ئایا (بێ بڕوایان) داوای غەیری دینی خوا دەکەن؟! ﴿وَلَهُ أَسْلَمَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لەئاسمان و زەوی دایە گوێڕایەڵ وملکەچی خودان ﴿طَوْعًا﴾ بیانەوێ (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرْهًا﴾ یا نەیانەوێ (بەناچاری) ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بە خوای گەورە ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ وە بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ وە بەوەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئیبراهیم ﴿وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ﴾ وئیسماعیل وئیسحاق یەعقوب وکوڕانی یەعقوب ﴿وَمَآ أُوتِىَ﴾ وە بەوەی کە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە مووساو عیسا ﴿وَٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وەپێغەمبەرەکانی تر لە پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ لەنێوان هیچ کامێك لەم پێغەمبەرانە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا﴾ وە هەر کەسێك دوای هەر ئاینێك بکەوێت جگە لە ئاینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ئەوە لێی وەر ناگیرێ ﴿وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە ئەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيْفَ يَهْدِى ٱللَّهُ قَوْمًا﴾ چۆن خوا ڕێنموونیی گەلێك دەکات ﴿كَفَرُوا۟﴾ بێ بڕوابووبن ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿وَشَهِدُوٓا۟﴾ وە شایەتییان دابێ ﴿أَنَّ ٱلرَّسُولَ حَقٌّ﴾ کە ئەو پێغەمبەرە ڕاستە و (لەلایەن خوداوە هاتووە) ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ وە نیشانەی زۆریان بۆ هاتبێ ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ﴾ ئەوانە سزایان ئەوەیە ﴿أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ ٱللَّهِ﴾ کە لە سەریانە نەفرینی خودا ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ و نەفرینی فریشتەکان ﴿وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ و نەفرینی هەموو خەلکی ﴿٨٧﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ لەو(نەفرینە) دا دەمێننەوە بە ئێجگاری وهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ سزایان لێ سووك ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن. ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا۟ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبێ دوای ئەوە ﴿وَأَصْلَحُوا۟﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿ثُمَّ ٱزْدَادُوا۟ كُفْرًا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ هەرگیز تەوبەیان لێ گیرا ناکرێت ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلضَّآلُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وە بە بێ بڕوایی مردن ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە) لە هیچ کامێکیان وەر ناگیرێت ﴿مِّلْءُ ٱلْأَرْضِ ذَهَبًا﴾ با پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ ٱفْتَدَىٰ بِهِۦٓ﴾ بیبەخشێت لە بریتی دا (بۆ سووك کردنی سزا لەسەری) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بە ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یاریدەدەر و سەرخەرێکیان نی یە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُوا۟ ٱلْبِرَّ﴾ ئێوە هەرگیز بە خێرو چاکە ناگەن (وە دەسگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُوا۟ مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ تا نەیبەخشن هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا۟ مِن شَىْءٍ﴾ وە هەرچی ببەخشن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونتان پاداشتتان دەداتەوە) ﴿٩٢﴾ ﴿كُلُّ ٱلطَّعَامِ كَانَ حِلًّا﴾ هەموو جۆرە خواردەمەنیەکان حەلاڵ بوون ﴿لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ نەوەی یەعقوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰٓءِيلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفْسِهِۦ﴾ لەسەر خۆی ﴿مِن قَبْلِ﴾ لە پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ ٱلتَّوْرَىٰةُ﴾ ناردنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلْ فَأْتُوا۟ بِٱلتَّوْرَىٰةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی تەورات بهێنن ﴿فَٱتْلُوهَآ﴾ و بیخوێننەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆ بە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش ئەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩٤﴾ ﴿قُلْ صَدَقَ ٱللَّهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَٱتَّبِعُوا۟ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ﴾ کەوا بوو پەیڕەوی ئاینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِيفًا﴾ کە پاکە (بە ویستی خۆی لە بیرو باوەڕو کرداری هەڵە لای داوە بۆ بیرو باوەڕو کرداری ڕاست) ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە هیچ کاتێك لە هاوبەش بڕیاردەران نەبووە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ﴾ بە ڕاستی یەکەم ماڵێك ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِى بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لە بەککە (مەککە) دایە ﴿مُبَارَكًا﴾ پیرۆز کراوە ﴿وَهُدًى لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ وە ڕێنموونی یە بۆ جیهانیان ﴿٩٦﴾ ﴿فِيهِ ءَايَٰتٌۢ بَيِّنَٰتٌ﴾ تیایدا هەیە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبْرَٰهِيمَ﴾ (کە یەکێکیان) شوێن وەستانەکەی ئیبراهیمە ﴿وَمَن دَخَلَهُۥ﴾ وە هەر کەس چووبێتە ئەو شوێنە ﴿كَانَ ءَامِنًا﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان) ﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ خودا بڕیاریداوە لەسەر خەڵکی و فەرزی کردوە لەسەریان ﴿حِجُّ ٱلْبَيْتِ﴾ حەجی ماڵەکەی (خۆی) ﴿مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ لەسەر هەر کەسێك کە توانای گەیشتن و (ڕۆیشتنی) هەبێت بۆی ﴿وَمَن كَفَرَ﴾ وە هەر کەس باوەڕی نەبێ (یان توانای هەبێت و نەچێت) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ئەوە بە ڕاستی خوا بێ نیازە لە هەموو جیهانیان ﴿٩٧﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی نامە داران (خاوەن کتێبەکان) ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ لە بەر چی بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَٱللَّهُ شَهِيدٌ﴾ کاتێکدا خوا بیناو ئاگادارە. ﴿عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ﴾ بەئەوەی کە دەیکەن ﴿٩٨﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی خاوەن کتێبەکان ﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبەر چی بەرگری (ڕێگری) دەکەن ﴿عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوا ﴿مَنْ ءَامَنَ﴾ کەسێك کە بڕوای هێنابێ (مەبەست پێی پێغەمەرو باوەڕدارانە) ﴿تَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەتانەوێ بە ناڕاست بیخەنە بەرچاوی خەڵك ﴿وَأَنتُمْ شُهَدَآءُ﴾ لە کاتێکدا ئێوە زاناو ئاگادارن (بەوەی ڕێ ی خوایە) ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە ﴿عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٩٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا۟ فَرِيقًا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی دەستەیەك بن ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ كَٰفِرِينَ﴾ دەتانکەنەوە بە کافر دوای بڕوا هێنانەکەتان ﴿١٠٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوادەبن؟ ﴿وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بەسەرتاندا ﴿آيَاتُ اللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا (ئایەتەکانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە ﴿وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەس دەست بگرێ بە (ئایینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِيَ﴾ ئەوە بەڕاستی ڕێنموونیی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست ﴿١٠١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ ترسانێك کە شیاویێتی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾ وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ هەر بە موسوڵمانی نەبێ ﴿١٠٢﴾ ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان دەست بگرن بەهۆی پەیوەستیتان بەخواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ چەند بەرەکە(و لێك جیا) مەبن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً﴾ لە کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان ﴿فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ ئیتر بوون بە برای یەکتر بەهۆی ئەو چاکەی خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵێ بوون لەئاگر ﴿فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێ ی ﴿كَذَٰلِكَ﴾ تا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا بەڵگە ونیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنموونیی (یان لەسەر شارەزایی) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ﴾ ئەبێ لە ناو ئێوەدا کۆمەڵێك بێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەك ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو خراپەیەك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەر کەوتوو وسەرفرازن ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەك ئەهلی کتاب) ﴿تَفَرَّقُوا﴾ کە بەش بەش و ﴿وَاخْتَلَفُوا﴾ جیاواز بوون ﴿مِن بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێك دێت کە چەند ڕوویەك سپی دەبن ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەك ڕەش دەبن ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش بڕوا هێنانتان ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوایی تانەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانە کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ ئەوە لەناو بەزەیی خوادان (لەبەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١٠٧﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرت دا ﴿بِالْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ﴾ هیچ ستەمێك بۆ جیهانیان ﴿١٠٨﴾

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (وموڵکی خودایە) ﴿وَمَا فِي ٱلْأَرْضِۚ﴾ وە هەرچی لەزەوی دایە ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەر بۆلای خودا ﴿تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان ﴿١٠٩﴾ ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە(موسوڵمانان) باشترین گەلێك بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی هێنرابێتە دی ﴿تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە چلەوگیری دەکەن لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِۗ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەگەر نامە دارەکان (خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمۚ﴾ ئەوە باشتربوو بۆیان ﴿مِّنْهُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿١١٠﴾ ﴿لَن يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ئەوان زیانتان پێ ناگەیەنن ﴿إِلَّآ أَذًىۖ﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِن يُقَٰتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێن لەگەڵتاندا ﴿يُوَلُّوكُمُ ٱلْأَدْبَارَ﴾ پشتتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن ﴿١١١﴾ ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ﴾ دراوە بەسەریاندا سەر شۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓاْ﴾ لەهەر شوێنێك بین ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە هۆی بەڵێن لەلایەن خوداوە نەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەڵێنێك لەلای خەڵکەوە ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْمَسْكَنَةُۚ﴾ وە دراوە بەسەریاندا هەژاری (دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُواْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان ﴿يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّۚ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی ﴿وَّكَانُواْ يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد ﴿١١٢﴾ ﴿لَيْسُواْ سَوَآءًۗ﴾ هەموو (نامە دارەکان) چوون یەك نین ﴿مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن (وباوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی) شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە(کاتەکانی) کڕنوش بردنیان دا ﴿١١٣﴾ ﴿يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْأٓخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَٰرِعُونَ فِي ٱلْخَيْرَٰتِۖ﴾ وە پێشبڕکێ دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەڵی چاکانن ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا يَفْعَلُواْ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر خێرو چاکەیەك بکەن ﴿فَلَن يُكْفَرُوهُۗ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ﴾ خواش بەئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن ﴿١١٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه‌ی که‌بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ سوود به‌وان ناگه‌یه‌نێ ﴿أَمْوَٰلُهُمْ﴾ ئه‌ماڵه‌کانیان ﴿وَلَآ أَوْلَٰدُهُم﴾ وه نه منداڵه‌کانیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ هیچێك له‌لای خواوه ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئه‌وانه ﴿أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوه‌ڵ وهاوڕێی ئاگر ده‌بن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئه‌وان تێیدا ده‌مێننه‌وه به‌هه‌میشه‌یی ﴿١١٦﴾ ﴿مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ﴾ وێنه‌ی ئه‌و ماڵ و دارایه‌ی که‌به‌خشی ده‌که‌ن ﴿فِي هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ له‌م ژیانی دونیایه‌دا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ به وێنه‌ی بایه‌که ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سه‌رما و سۆڵه‌ی تێدابێت ﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ﴾ بدات له‌کشتوکاڵی تاقمێك ﴿ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمْ﴾ که‌سته‌میان له‌خۆیان کردبێت ﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ جا ئه‌و (با) وسه‌رمایه کشتوکاڵه‌که‌ی له‌ناو به‌رێت ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ﴾ وه خوا سته‌می لێ نه‌کردوون ﴿وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ به‌ڵکو خۆیان سته‌میان له‌خۆیان ده‌کرد ﴿١١٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئه‌ی که‌سانه‌ی که بڕواتان هێناوه ﴿لَا تَتَّخِذُواْ﴾ مه‌گرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةً﴾ دۆستی گیانی به‌گیانی ﴿مِّن دُونِكُمْ﴾ جگه له‌خۆتان (واته جگه له‌باوه‌ڕداران) ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ﴾ دریغیتان لێ ناکه‌ن ﴿خَبَالًا﴾ له‌هیچ شه‌ڕ و خراپه‌یه‌ك ﴿وَدُّواْ﴾ ئاواته خوازی ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدْ بَدَتِ﴾ بێگومان ده‌رئه‌که‌وێت ﴿ٱلْبَغْضَآءُ﴾ خه‌شم و قین ﴿مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ له‌(قسه‌کانی) ده‌میانه‌وه ﴿وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ وه‌ئه‌وه‌ی له‌دڵیاندا شاردویانه‌ته‌وه گه‌وره‌تره ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ به‌ڕاستی به‌ڵگه ونیشانه‌کانمان بۆ ڕوون کردونه‌ته‌وه ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه ژیربن ﴿١١٨﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمْ أُوْلَآءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾ بێداربن ئائه‌وه ئێوه‌ن که‌ئه‌وانتان خۆش ده‌وێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وه‌ئه‌وان ئێوه‌یان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾ وه‌باوه‌ڕتان هه‌یه ﴿بِٱلْكِتَٰبِ كُلِّهِۦ﴾ به‌هه‌موو نامه ئاسمانی یه‌کان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتێك ئه‌وان پێتان بگه‌ن ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ ده‌ڵێن بڕوامان هێناوه ﴿وَإِذَا خَلَوْاْ﴾ وه کاتێك ته‌نها بونه‌وه ﴿عَضُّواْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَنَامِلَ﴾ سه‌ره په‌نجه‌کانی خۆیان ئه‌گه‌زن لێتان ﴿مِنَ ٱلْغَيْظِ﴾ له‌ڕقدا ﴿قُلْ مُوتُواْ﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيْظِكُمْ﴾ به‌داخ و ڕقی خۆتانه‌وه ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ﴾ به‌ڕاستی خوا زانایه ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ به‌وه‌ی له‌ناو دڵه‌کانتدایه ﴿١١٩﴾ ﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ﴾ ئه‌گه‌ر چاکه و خۆشیه‌کتان پێ بگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ غه‌مبار ده‌بن ﴿وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ﴾ به‌لام ئه‌گه‌ر ناخۆشیه‌کتان پێ بگات ﴿يَفْرَحُواْ بِهَا﴾ دڵخۆش ده‌بن پێی ﴿وَإِن تَصْبِرُواْ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه به‌ئارام بن (له‌سه‌ر گوێڕایه‌ڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُواْ﴾ و له‌خوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا﴾ پیلانی ئه‌وان هیچ زیانێکتان پێ ناگه‌یه‌نێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ به‌ڕاستی خوا ته‌واو ئاگاداره به هه‌رچی ئه‌وان ده‌یکه‌ن ﴿١٢٠﴾ ﴿وَإِذْ﴾ وه (بێته‌وه بیریان) کاتێ ﴿غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ که به‌یانی زوو ده‌رچوویت له‌لای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بڕواداره‌کانت نیشته‌جێ ئه‌کرد ﴿مَقَٰعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ له چه‌ند شوێنێکدا بۆ جه‌نگ کردن ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وه خوا بیسه‌ری زانایه ﴿١٢١﴾

﴿إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە ئێوە خەریك بوون ﴿أَنْ تَفْشَلَا﴾ سست بن وتێك بشکێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕوا داران با پشت تەنها بە خوا ببەستن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا بێگومان خوا ئێوەی سەرخست ﴿بِبَدْرٍ﴾ لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە کەم و لاواز بوون ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتووت بە بڕواداره‌کان ﴿أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ﴾ ئایا بەستان نی یە ﴿أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَاثَةِ آلَافٍ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان ﴿١٢٤﴾ ﴿بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَٰذَا﴾ پەلامارتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمْسَةِ آلَافٍ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان ﴿١٢٥﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی) یەی کرد ﴿إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵەکانتانی پێ ئارام بێ ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن) سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ باڵا دەستی داناوەیە ﴿١٢٦﴾ ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا﴾ (وە ناردنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بوو دابڕێت (لە ناوی بات) بەشێك ﴿مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یان خەفەت باریان بکات (بە تێشکانیان) ﴿فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ﴾ ئەمجا بگەڕێنەوە بە نائومێدی ﴿١٢٧﴾ ﴿لَيْسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵهاتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست تۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێك لەو کارەدا ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ چ (خوا) تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەوانە ستەمکارن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ﴾ خۆش ئەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿١٣٠﴾ ﴿وَاتَّقُوا النَّارَ﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ بڕواکان ﴿١٣١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خودا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بێگومان میهرەبانیتان لەگەڵ ئەکرێت ﴿١٣٢﴾

﴿وَسَارِعُوٓا۟ إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ﴾ پێشبڕکێ بکەن بۆ لێ بوردنێکی گەورەی (خودا) ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەرگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە پانییەکەی (بە ئەندازەی) ﴿ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ﴾ ئەوانەی ماڵ دەبەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿فِى ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ لە کاتی خۆشی (دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَٱلْكَـٰظِمِينَ ٱلْغَيْظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَٱلْعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِ﴾ دەبورورن لە خەڵکی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ خواش چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٣٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا۟ فَـٰحِشَةً﴾ وە ئەوانەی کە کاتێك کردەوەیەکی ناشیرین دەکەن ﴿أَوْ ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ یاستەم لەخۆیان دەکەن ﴿ذَكَرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کە یادی خوایان کردەوە ﴿فَٱسْتَغْفَرُوا۟ لِذُنُوبِهِمْ﴾ ئەمجا داوای لێ بووردن دەکەن بۆ گوناهەکانیان ﴿وَمَن يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ﴾ ئایا کێ دەبوورێت لە گوناهەکان ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمْ يُصِرُّوا۟﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَىٰ مَا فَعَلُوا۟﴾ لەسەر ئەوەی کە کردوویانە ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بزانن (گوناهە) ﴿١٣٥﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَآؤُهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ پاداشتیان لێ بووردنە ﴿مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَجَنَّـٰتٌ﴾ و چەند باخاتێك (بەهەشتێك) ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَا﴾ ئەمێننەوە لەو بەهەشتانەدا بەهەمیشەیی ﴿وَنِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَـٰمِلِينَ﴾ چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿١٣٦﴾ ﴿قَدْ خَلَتْ﴾ بێگومان رابورد ﴿مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەك (باوێك) ﴿فَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ﴾ و سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَـٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی بێ بڕواکان ﴿١٣٧﴾ ﴿هَـٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون کردنەوەیە بۆ هەموو خەڵکی ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ﴾ و ڕێنموونیی و ئامۆژگاری یە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٨﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا۟﴾ سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحْزَنُوا۟﴾ وە غەمبار مەبن ﴿وَأَنتُمُ ٱلْأَعْلَوْنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵند ترن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بن ﴿١٣٩﴾ ﴿إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ﴾ ئەگەر ئێوە (لە ئوحوددا) زام و برینتان تووش بووە ﴿فَقَدْ مَسَّ ٱلْقَوْمَ قَرْحٌ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەکان لە بەدردا) زام و برینیان تووش بووە ﴿مِّثْلُهُۥ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلْكَ ٱلْأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵبوون و سەرکەوتنانە) ﴿نُدَاوِلُهَا بَيْنَ ٱلنَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵکیدا (جارێك بۆ ئێوە و جارێك بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعْلَمَ ٱللَّهُ﴾ لەبەر ئەوەی (لەدونیادا) خوا دەری بخات ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَآءَ﴾ چەند کەسێك بە شەهید ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ وە خوا ستەم کارانی خۆش ناوێت ﴿١٤٠﴾

﴿وَلِيُمَحِّصَ ٱللَّهُ﴾ وە تا خوا(لە تاوان) پاك بکاتەوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی کە بڕوادارن ﴿وَيَمْحَقَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وەبێ باوەڕان بنەبڕ بکات ﴿١٤١﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا ئێوە وا گومانتان دەبرد ﴿أَن تَدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ ٱللَّهُ﴾ لە کاتێکدا هێشتا خوا دەری نەخستوە (واتە تاقی نەکردونەتەوە) ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُوا۟ مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێ دەکۆشن لە ئێوە ﴿وَيَعْلَمَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ و هێشتا دەری نەخستوون کەسانێك لە ئێوە کە خۆڕاگران ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ كُنتُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان ئێوە ﴿تَمَنَّوْنَ ٱلْمَوْتَ﴾ ئاواتی (شەهیدی و) مردنتان ئەخواست ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن تَلْقَوْهُ﴾ پێ ی بگەن ﴿فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاستی مردنتان بینی ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە زەق سەیرتان دەکرد ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ﴾ موحەممەد ﷺ تەنها پێغەمبەرێکە (نەمر نی یە) ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردون ﴿أَفَإِي۟ن مَّاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی کرد ﴿أَوْ قُتِلَ﴾ یان کوژرا ﴿ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ دەگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان(پاشگەز دەبنەوە) ﴿وَمَن يَنقَلِبْ﴾ هەر کەس هەڵگەڕێتەوە ﴿عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ بۆ دواوەی خۆی(بۆ بت پەرستی) ﴿فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا﴾ ئەوە هەرگیز (ئەو کەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجْزِى ٱللَّهُ﴾ وە بەزوویی خوا پاداشتی ﴿ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ سوپاس گوزاران دەداتەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ هیچ کەسێك نەبووە ﴿أَن تَمُوتَ﴾ کە بمرێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَٰبًا مُّؤَجَّلًا﴾ نوسراوێکی کات دیاری کراوە (لەو کاتەدا کەخوای گەورە دیاری کردوە) ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ هەر کەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشت و دەستکەوتی دونیایی ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو(پاداشتی دونیا) هەندێکی پێ دەدەین ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ وە هەر کەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ پاداشتی پاشەڕۆژ ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو(پاداشتی پاشەڕۆژە) هەندێکی پێ دەبەخشین ﴿وَسَنَجْزِى ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە بەزووی پاداشتی سوپاس گوزاران دەدەینەوە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن نَّبِىٍّ﴾ زۆر لە پێغەمبەران ﴿قَٰتَلَ مَعَهُۥ﴾ جەنگ و کوشتاریان کردووە لەگاڵیاندا (شانبەشانیان) ﴿رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ﴾ زۆر لە زانایان و خواناسان ﴿فَمَا وَهَنُوا۟﴾ جا سست و دەستە پاچە نەبوون ﴿لِمَآ أَصَابَهُمْ﴾ بەهۆی ئەوەی کە دووچاریان بووە ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿وَمَا ضَعُفُوا۟﴾ وە بێ هێز و لاواز نەبوون ﴿وَمَا ٱسْتَكَانُوا۟﴾ وە سەریان شۆڕ نەکرد بۆ دوژمن ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی خۆش دەوێت ﴿١٤٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ هەر ئەمە وتەی ئەوان بوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ کەدەیان وت ﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەکانمان ﴿وَإِسْرَافَنَا﴾ وە لە زیادە ڕەویمان ﴿فِىٓ أَمْرِنَا﴾ لە کاروبارماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ و پێکانمان جێگیر بکە (لە جەنگدا) ﴿وَٱنصُرْنَا﴾ و سەرمان بخە ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایاندا ﴿١٤٧﴾ ﴿فَـَٔاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا پێ ی بەخشین ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشتی دونیا ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ وە پاداشتی چاك و شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٤٨﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُواْ﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بۆ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ ئەتان گێڕنەوە ﴿عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ بۆ دواوەی خۆتان (بۆ بت پەرستی) ﴿فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ﴾ ئەمجا ئەگەڕێنەوە بە زیانباری ﴿١٤٩﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْ﴾ (ئەوانە دۆستتان نین) بەڵکو خوا یارمەتی دەر و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلنَّٰصِرِينَ﴾ وەخوا باشترینی هەموو یارمەتی دەرانە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِى فِى قُلُوبِ﴾ بەزوویی دەخەینە دڵی ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿ٱلرُّعْبَ﴾ ترس و بیمی بەتین ﴿بِمَآ أَشْرَكُواْ بِٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی کرد بوویانە هاوبەشی خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا﴾ شتانێ کە خوا هیچ بەڵگەی نەناردۆتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ کە جێگا و شوێنی ئەوان ئاگرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وەچەند نیشتە جێیەکی خراپە ﴿ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (جێگەی) ستەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا بەجێی هێنا بۆتان ﴿وَعْدَهُۥٓ﴾ بەڵێنەکەی ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم﴾ کاتێك (سەرەتای جەنگی ئوحود) هەستتان لێ بڕین (دەتان کوشتن) ﴿بِإِذْنِهِۦ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا کاتێك (لە ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَٰزَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد ﴿فِى ٱلْأَمْرِ﴾ لەکاری جەنگدا ﴿وَعَصَيْتُم﴾ وەبێ فەرمانیتان کرد ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَآ أَرَىٰكُم﴾ لەپاش ئەوەی کەخوا نیشانی دان ﴿مَّا تُحِبُّونَ﴾ ئەوەی (لە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کەسەرکەوتن لەسەرەتایی جەنگەکەدا) ﴿مِنكُم﴾ هەندێك لە ئێوە ﴿مَّن يُرِيدُ ٱلدُّنْيَا﴾ (دەسکەوتی) دونیایی دەویست ﴿وَمِنكُم مَّن﴾ وە هەندێکتان ﴿يُرِيدُ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ پاداشتی ڕۆژی دوایی دەویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا) ئێوەی گێڕایەوە لە(جەنگی) ئەوان (و تێ شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تاتاقیتان بکاتەوە (لەخۆڕاگرتندا) ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان خوا لێتان بوورا ﴿وَٱللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەو چاکەیە ﴿عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕوادارانەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێك دووردەکەوتنەوە (سەردەکەوتن بە کێوی ئوحوددا) ﴿وَلَا تَلْوُۥنَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ﴾ وەبەڕێی کەس نەئەوەستان ولاتان نەدەکردەوە بەلایدا ﴿وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لەکاتێکدا پێغەمبەر بانگی لێ دەکردن ﴿فِىٓ أُخْرَىٰكُمْ﴾ لە دواتانەوە ﴿فَأَثَٰبَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشتی غەم و خەفەتی هەر بە غەم و خەفەت دانەوە ﴿لِّكَيْلَا تَحْزَنُواْ﴾ بۆ ئەوەی غەمبار نەبن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی لە دەستتان چووە ﴿وَلَا مَآ أَصَٰبَكُمْ﴾ وە (غەمبار نەبن بە) ئەوەی دووچارتان بووە ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ﴾ خواش ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کەدەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ پاشان دایبەزاند بە سەرتاندا(بۆی ناردن) ﴿مِّنۢ بَعْدِ ٱلْغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمە(ی کە چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامیی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغْشَىٰ طَآئِفَةً مِّنكُمْ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە داهات ﴿وَطَآئِفَةٌ﴾ بەلام دەستەوتاقمێکی دیکەتان (کەباوەڕیان هێندەبەهێز نەبوو) ﴿قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بەڕاستی هەر خۆیان مەبەست بوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ﴾ ناڕاست و ناهەقیان بەخوادەبرد ﴿ظَنَّ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ وەك گومانی نەفامێتی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیان ووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا بۆمان هەیە (بە دەستمانە) ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ﴾ لـەم کارەدا(زاڵ بوون) ﴿مِن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلْ إِنَّ ٱلْأَمْرَ﴾ بڵێ بێگومان کاروبار ﴿كُلَّهُۥ لِلَّهِ﴾ هەمووی بەدەست خوایە ﴿يُخْفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِىٓ أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ﴾ ئـەوەی کـە دەری نابڕن بـۆت ﴿يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا﴾ دەڵێن ئەگەر بە دەست ئێمە بوایە ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ شَىْءٌ﴾ لـەم کارەدا شتێك (لە سـەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلْنَا هَٰهُنَا﴾ ئێمـە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوْ كُنتُمْ﴾ بڵـێ ئەگەر ئێوە ﴿فِى بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بوونایە ﴿لَبَرَزَ ٱلَّذِينَ﴾ هەر دەردەچوون ئەوانەی ﴿كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقَتْلُ﴾ کـە کوژرانیـان لەسـەر نووسـرا بـوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ﴾ بـۆ جێگـای کوژرانیان (ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبْتَلِىَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِى صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی کە لە سنگتاندایە ﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پاڵفتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِى قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو(بڕوایە) ی کە لە دڵتاندایە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ﴾ وە خـوا زانایـە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بـەوەی لـە سینەو دەروونەکاندایە ﴿١٥٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانـەی ﴿تَوَلَّوْا۟ مِنكُمْ﴾ پشتیان هەڵکرد لەناوتاندا ﴿يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ﴾ لـەو ڕۆژەی کە هەردوو کۆمـەڵ گەیشتن بەیـەك (لـە ئوحـود دا) ﴿إِنَّمَا ٱسْتَزَلَّهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ بێگومـان تەنها شـەیتان هەڵی خلیسـکاندن ولەخشـتەی بـردن ﴿بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا۟﴾ بەهـۆی هەنـدێ لـەو گوناهانەی کەلـەوەو پێش کردبوویان ﴿وَلَقَدْ عَفَا ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ سـوێند بێ بێگومان خوا لێ یان خۆشبوو ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خـوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێبـووردەی بەئارام و لەسـەرخۆیە (لە تۆڵە سـەندن دا) ﴿١٥٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئـەی کەسـانێ کـە بڕواتان هێنـاوە ﴿لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وەك ئەوانـە مەبن کە بێبـاوەڕ بوون ﴿وَقَالُوا۟ لِإِخْوَٰنِهِمْ﴾ بە برا بێباوەڕەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوْ كَانُوا۟ غُزًّى﴾ یـان غەزایـان بکردایە وبچوونایە بۆ جەنـگ ﴿لَّوْ كَانُوا۟ عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە(نیشـتەجێ) بوونایە ﴿مَا مَاتُوا۟﴾ نـە دەمـردن ﴿وَمَا قُتِلُوا۟﴾ و نـە دەکـوژران ﴿لِيَجْعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تـا خـوا ئەوەبـکات تـا خـوا ئەوەبـکات ﴿حَسْرَةً فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بـە داخ و مـەراق لە دڵیانـدا ﴿وَٱللَّهُ يُحْىِۦ﴾ وە خوا (مـرۆڤ) دەژێنێ ﴿وَيُمِيتُ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خودا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٥٦﴾ ﴿وَلَئِن قُتِلْتُمْ﴾ سـوێندبێ ئەگـەر ئێـوە بکوژرێن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خـوادا ﴿أَوْ مُتُّمْ﴾ یان بمرن ﴿لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَحْمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاسـتی لێبـووردن و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کە کۆی دەکەنەوە ﴿١٥٧﴾

﴿وَلَئِن مُّتُّمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بمرن ﴿أَوْ قُتِلْتُمْ﴾ یان بکوژرێن ﴿لَإِلَى اللَّهِ﴾ هەر لای خوا ﴿تُحْشَرُونَ﴾ کۆدەکرێنەوە ﴿١٥٨﴾ ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لِنتَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان نەرم و نیانی بویت ﴿وَلَوْ كُنتَ﴾ ئەگەر تۆ ﴿فَظًّا﴾ بەدخوو قسە ڕەق و ﴿غَلِيظَ الْقَلْبِ﴾ دڵ ڕەق بوویتایە ﴿لَانفَضُّوا﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەکرد ﴿مِنْ حَوْلِكَ﴾ لەدەورت ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ﴾ کەواتە لێیان ببورە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ و داوای لێ بوردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿وَشَاوِرْهُمْ﴾ و ڕاوێژیان پێ بکە ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاروباردا ﴿فَإِذَا عَزَمْتَ﴾ جا کاتێك (دوا ڕاوێژ کردن) بڕیارت دا ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە پشت بە خوا ببەستە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کەپشت بەخوا دەبەستن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ ئەوە هیچ کەس زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وَإِن يَخْذُلْكُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فَمَن ذَا الَّذِي﴾ کێیە ئەو کەسەی؟ ﴿يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ﴾ لەپاش خوا سەرتان دەخات ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٦٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبوو ﴿أَن يَغُلَّ﴾ کەخیانەت بکات ﴿وَمَن يَغْلُلْ﴾ وە هەر کەس خیانەت بکات ﴿يَأْتِ بِمَا غَلَّ﴾ بەو خیانەتەوەی کردویەتی دێت (بەکۆڵیەوەیە) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە پاشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ هەرچی کردبێت ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٦١﴾ ﴿أَفَمَنِ اتَّبَعَ﴾ دەی ئایا کەسێك کەشوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتبێت ﴿كَمَن بَاءَ﴾ وەك کەسێك وایە بگەڕێتەوە ﴿بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەخەشمێکەوە لەلایەن خواوە ﴿وَمَأْوَاهُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جَهَنَّمُ﴾ دۆزەخ بێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی چەند خراپە؟ ﴿١٦٢﴾ ﴿هُمْ دَرَجَاتٌ﴾ (چاکە کاران و خراپە کاران) خاوەنی چەند پلەی جیاوازن ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ بە ئەوەی کەدەیکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا چاکە و منەتی نا ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ﴾ کاتێ کەڕەوانەی کرد لەناویاندا ﴿رَسُولًا﴾ پێغەمبەرو نێرراوێك ﴿مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ لەخۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ﴾ کە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتِهِ﴾ بەڵگە و نیشانەکانی خودا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ و پاك و خاوێنیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێر دەکات ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ ئەگەر چی ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لەگومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرادا بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم﴾ ئایا بۆچی کاتێك دووچارتان بوو ﴿مُّصِيبَةٌ﴾ ناخۆشییەك (لەئوحود دا) ﴿قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا﴾ بێگومان ئێوە دووقاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان کرد (لەبەدردا) ﴿قُلْتُمْ﴾ ووتتان ﴿أَنَّىٰ هَٰذَا﴾ ئەمە لە کوێوە هات ﴿قُلْ﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُوَ مِنْ عِندِ﴾ ئەوە لەلایەن ﴿أَنفُسِكُمْ﴾ خۆتانەوە بوو (کە فەرمانی پێغەمبەرتان شکاند) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٦٥﴾

﴿وَمَآ أَصَٰبَكُمۡ﴾ ئەوەی کەدووچارتان بوو ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ لەو رۆژەدا کە هەردوو کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (لەئوحوددا) ﴿فَبِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەویستی خودا بوو ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی بڕواداران دەربخات ﴿١٦٦﴾ ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُواْ﴾ و بۆ ئەوەیش دووڕووەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وپێیان وترا ﴿تَعَالَوۡاْ قَٰتِلُواْ﴾ وەرن بجەنگن ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿أَوِ ٱدۡفَعُواْ﴾ یابەرگری (لە وڵاتی خۆتان) بکەن ﴿قَالُواْ لَوۡ نَعۡلَمُ قِتَالٗا﴾ وتیان: ئەگەر بمانزانیایە جەنگ دەبێت ﴿لَّٱتَّبَعۡنَٰكُمۡۗ﴾ شوێنتان دەکەوتین ﴿هُمۡ لِلۡكُفۡرِ يَوۡمَئِذٍ﴾ ئەوانە لەو رۆژەدا لە بێ بڕواییەوە ﴿أَقۡرَبُ مِنۡهُمۡ لِلۡإِيمَٰنِۚ﴾ نزیك تر بوون تا لە بڕواو ئیمانەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفۡوَٰهِهِم﴾ ئەوانە بەدەمیان شتێك دەڵێن ﴿مَّا لَيۡسَ فِي قُلُوبِهِمۡۚ﴾ کەلەدڵیاندا نی یە ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ وەخوا (لەهەموو کەس) زاناترە ﴿بِمَا يَكۡتُمُونَ﴾ بەوەی کە دەیشارنەوە ﴿١٦٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالُواْ﴾ ئەوانەی کەوتیان (مەبەست پێی دووڕووەکانە) ﴿لِإِخۡوَٰنِهِمۡ﴾ دەربارەی براکانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُواْ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشتن و دەرنەچوون ﴿لَوۡ أَطَاعُونَا﴾ ئەگەر ئەوان گوێڕایەڵی ئێمە بوونایە ﴿مَا قُتِلُواْۗ﴾ نەدەکوژران ﴿قُلۡ فَٱدۡرَءُواْ﴾ بڵێ کەواتە بەرگری ﴿عَنۡ أَنفُسِكُمُ ٱلۡمَوۡتَ﴾ مردن لە خۆتان دووربخەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٦٨﴾ ﴿وَلَا تَحۡسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان مەبەن ﴿ٱلَّذِينَ قُتِلُواْ﴾ ئەوانەی کە کوژران ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿أَمۡوَٰتَۢاۚ﴾ مردوون ﴿بَلۡ أَحۡيَآءٌ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوانە زیندوون ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرۡزَقُونَ﴾ رۆزی دەدرێن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَرِحِينَ بِمَآ﴾ شادمان و دڵخۆشن بەوەی ﴿ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا پێ ی بەخشیوون ﴿مِن فَضۡلِهِۦ﴾ لەبەهرە و فەزڵی خۆی ﴿وَيَسۡتَبۡشِرُونَ بِٱلَّذِينَ﴾ شادمانن بەوانە (بەبرا تێکۆشەرەکانیان) ﴿لَمۡ يَلۡحَقُواْ بِهِم﴾ کە هێشتا نەگەیشتوون پێیان ﴿مِّنۡ خَلۡفِهِمۡ﴾ لەدوای (شەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ نەهیچ ترسێکیان لەسەرە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ و نە ئەوانە هیچ غەم و خەفەتێك دەخۆن ﴿١٧٠﴾ ﴿يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعۡمَةٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضۡلٖ﴾ بەو بەهرەو زیادە فەزڵەی لەلایەن خواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران ون ناکات ﴿١٧١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿ٱسۡتَجَابُواْ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ کە وەڵامی خواو پێغەمبەریان دایەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ﴾ لەپاش ئەوەی کە ﴿مَآ أَصَابَهُمُ ٱلۡقَرۡحُۚ﴾ (لەئوحوددا) تووشی برینداری بوون ﴿لِلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ مِنۡهُمۡ﴾ بۆ ئەوانەیان هەیە کەکردەوەی چاکیان کردوە ﴿وَٱتَّقَوۡاْ﴾ وەخۆیان پاراستووە ﴿أَجۡرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿١٧٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ﴾ ئەوانەی کەخەڵکی پێیان دەووتن ﴿إِنَّ ٱلنَّاسَ﴾ بە ڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدۡ جَمَعُواْ لَكُمۡ﴾ لەشکر و کۆمەڵی زۆریان کۆکردۆتەوە لە دژتان ﴿فَٱخۡشَوۡهُمۡ﴾ کەواتە بترسن لێ یان ﴿فَزَادَهُمۡ إِيمَٰنٗا﴾ کەچی ئەوان (ئیمانداران) بەمە باوەڕیان زیاد بوو ﴿وَقَالُواْ﴾ وە وتیان ﴿حَسۡبُنَا ٱللَّهُ﴾ هەر خوامان بەسە ﴿وَنِعۡمَ ٱلۡوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ﴿١٧٣﴾

﴿فانقلبوا بنعمة﴾ ئەمجا گەڕانەوە(بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (کەسەلامەتی یە) ﴿من الله وفضل﴾ وفەزڵ و پاداشت لەلایەن خواوە ﴿لم يمسسهم سوء﴾ هیچ زیان و ناخۆشیەکیان تووش نەبوو ﴿واتبعوا﴾ ئەوانە شوێنی ﴿رضوان الله﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتن ﴿والله ذو فضل عظيم﴾ وەخوا خاوەنی بەهرەی گەورەیە (١٧٤) ﴿إنما ذلكم﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (سارد دەکاتەوە) تەنها ﴿الشيطان﴾ شەیتانە ﴿يخوف أولياءه﴾ کەدۆست و (برادەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فلا تخافوهم﴾ جائێوە لێیان مەترسن ﴿وخافون﴾ وەلەمن بترسن ﴿إن كنتم مؤمنين﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (١٧٥) ﴿ولا يحزنك الذين﴾ بادڵ غەمگینت نەکەن ئەوانەی ﴿يسارعون﴾ پێشبڕکێ و پەلە دەکەن ﴿في الكفر﴾ لەبێ بڕواییدا ﴿إنهم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لن يضروا الله شيئا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿يريد الله﴾ خوا دەیەوێت ﴿ألا يجعل لهم حظا﴾ کەهیچ بەشێکیان بۆ دانەنێ ﴿في الآخرة﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿ولهم عذاب عظيم﴾ وەبۆ ئەوان سزایەکی گەورە هەیە (١٧٦) ﴿إن الذين﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿اشتروا الكفر﴾ کەبێ بڕواییان کڕی (لەم جیهانەدا) ﴿بالإيمان﴾ بەبڕواو ئیمان ﴿لن يضروا الله شيئا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿ولهم عذاب﴾ بۆئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أليم﴾ بەئێش و ئازار (١٧٧) ﴿ولا يحسبن﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ﴿الذين كفروا﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿أنما نملي لهم﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خير لأنفسهم﴾ چاکە بۆ خۆیان ﴿إنما نملي لهم﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان ئەدەین ﴿ليزدادوا إثما﴾ بۆ ئەوەی گوناهی زیاتر بکەن ﴿ولهم عذاب مهين﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ڕیسواکەر (١٧٨) ﴿ما كان الله ليذر المؤمنين﴾ خوا واز لەبڕواداران ناهێنێت ﴿على ما أنتم عليه﴾ لەسەر ئەو بارەی کەئێوەی لەسەرن (کەجیا نەبوونەوەی موسڵمان و دووڕوو و کافرە) ﴿حتى يميز﴾ هەتا جیا دەکاتەوە ﴿الخبيث من الطيب﴾ پیس لەپاك ﴿وما كان الله ليطلعكم﴾ وەخوای گەورە ئێوە ئاگادار ناکات ﴿على الغيب﴾ بەسەر نهێنی (غەیب) دا ﴿ولكن الله﴾ بەلام خوای گەورە ﴿يجتبي من رسله﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێراوەکانی دا ﴿من يشاء﴾ هەرکەسێکی بوێت ﴿فآمنوا بالله﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بەخوا ﴿ورسله﴾ وەبەنێراوەکانی ﴿وإن تؤمنوا﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وتتقوا﴾ وخۆتان بپارێزن ﴿فلكم أجر عظيم﴾ ئەوە پاداشتێکی زۆر گەورەتان بۆ هەیە (١٧٩) ﴿ولا يحسبن الذين﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ئەوکەسانەی ﴿يبخلون﴾ کەچرووکی دەکەن ﴿بما آتاهم الله﴾ بەوەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿من فضله﴾ لەڕێز و بەهرەی خۆی ﴿هو خيرا لهم﴾ کەئەو (چرووکی ی)ە چاکترە بۆیان ﴿بل هو شر لهم﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سيطوقون ما بخلوا به﴾ بە زوویی ئەوەی چرووکیان پێ دەکرد وەك تەوق دەکرێتە ملیان ﴿يوم القيامة﴾ لەپاشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿ولله﴾ وە هەر بۆخوایە ومولکی ئەوە ﴿ميراث السماوات والأرض﴾ میراتی ئاسمانەکان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە) ﴿والله بما تعملون خبير﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن (١٨٠)

﴿لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ ووتەی ئەو (جوولەك) انەی كە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هەژارە ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾ و ئێمە دەوڵەمەندین (چونكە داوای قەرزمان لێ دەكات مەبەستیان لە ئایەتی - ومن يقرض الله قرضاً حسناً - یە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا﴾ ئەوەی كە ووتیان دەینوسین ﴿وَقَتْلَهُمُ الْأَنبِيَاءَ﴾ (وە دەینووسین) كوشتنی ئەوانە بۆ پێغەمبەرەكان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَنَقُولُ ذُوقُوا﴾ وە (پێیان) دەڵێین بچەژن ﴿عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنەر ﴿١٨١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (سزا سەختە) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ بەهۆی كردەوەی (خراپی خۆتانەوەیە) كەپێشتان خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆرە ستەمێك ناكات لە بەندەكان ﴿١٨٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەو (جوولەكانەی) كە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَا﴾ پەیمانی داوە بە ئێمە ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾ كە بڕوا نەهێنین بەهیچ نێرراوێك ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هەتا قوربانی و خێرێكمان بۆ نەهێنێت ﴿تَأْكُلُهُ النَّارُ﴾ كە ئاگر (بێتە خوارەوەو) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِي﴾ چەندپێغەمبەرێك لەپێش منەوە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەبەڵگەڕوونەكانەوە ﴿وَبِالَّذِي قُلْتُمْ﴾ وبە ئەو (موعجیزەیەی) كە ووتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ دەی بۆچی ئەو (پێغەمبەر) انەتان كوشت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەرئێوەڕاست دەكەن ﴿١٨٣﴾ ﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ جائەگەرباوەڕیان پێ نەكردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾ ئەوە بێگومان بڕوا نەكراوە (پێغەمبەرانی پێش تۆش بەدرۆزانران) ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی لەپێش تۆوە ﴿جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ هێناویانە بەڵگە ڕوونەكان ﴿وَالزُّبُرِ﴾ و نامەی ئاسمانی (نامەی پەند و تەمێ كەر) ﴿وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و نامەی ڕوون كەرەوە ﴿١٨٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو (خاوەن) گیانێك ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وە بەڕاستی بەتەواوی پێتان دەدرێت ﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشتەكانتان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوەدا) ﴿فَمَن زُحْزِحَ﴾ ئەمجا هەركەس دوورخرێتەوە ﴿عَنِ النَّارِ﴾ لە ئاگری دۆزەخ ﴿وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ﴾ و بخرێتە بەهەشتەوە ﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئەوە بەڕاستی لەو كەسە سەركەوتووە ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ جگە لە چەند سات و ئارەزوویەكی فریودەر نەبێت ﴿١٨٥﴾ ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان تاقی دەكرێنەوە ﴿فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ لە سامان و دارایی و گیانی خۆتاندا ﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان دەبیستن ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی كە نامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لە پێش ئێوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە ﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسەی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِن تَصْبِرُوا﴾ جا ئەگەر ئێوە ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و پارێزكاربن ﴿فَإِنَّ ذَٰلِكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەوە ﴿مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ لە كارە بەهێز و گەورەكانە (لەو كارانەیە لێ بڕانی دەوێ) ﴿١٨٦﴾

﴿وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ﴾ (بینەوە بیریان) کاتێك کەخواوەری گرت ﴿مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ کەنامەیان پێ بەخشرا بوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە بۆ خەلکی ﴿وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەلام ئەو (پەیمانەیان) فڕێدایە ﴿وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیانەوە ﴿وَٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦ﴾ و کڕییان بەو نامەیە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾ ئای چەند خراپە ئەوەی کڕیان (١٨٧) ﴿لَا تَحْسَبَنَّ﴾ وە گومان مەبە ﴿ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ﴾ ئەوانەی کەشادمانن ﴿بِمَآ أَتَوا۟﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَّيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَن يُحْمَدُوا۟﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّهُم﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٍ مِّنَ ٱلْعَذَابِ﴾ بەرزگار بوو لەسزا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ ئازاردەر (١٨٨) ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ﴾ هەربۆخوایەپادشایەتی و مولکی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەلاتدارە (١٨٩) ﴿إِنَّ فِى خَلْقِ﴾ بەڕاستی لەدروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَٱخْتِلَٰفِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَءَايَٰتٍ﴾ چەندەها بەلگە هەیە ﴿لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بۆ خاوەن بیرو هۆشەکان (١٩٠) ﴿ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَٰمًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوەو بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ﴾ وەبیر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەلێن) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقْتَ هَٰذَا﴾ ئەم (جیهانەت) دروست نەکردووە ﴿بَٰطِلًا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبْحَٰنَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان پارێزە لە سزای ئاگری دۆزەخ (١٩١) ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ ٱلنَّارَ﴾ هەرکەس تۆ بیخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدْ أَخْزَيْتَهُۥ﴾ ئەوە بێگومان ڕیسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ﴾ وە هیچ پشتیوانێك نیە بۆ ستەمکاران (١٩٢) ﴿رَّبَّنَآ إِنَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعْنَا مُنَادِيًا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێ پێغەمبەری خودایە ﷺ) ﴿يُنَادِى لِلْإِيمَٰنِ﴾ بانگی ئەکرد بۆ بڕواهێنان ﴿أَنْ ءَامِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ﴾ (دەی ووت) بڕوا بێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَـَٔامَنَّا﴾ دەست بەجێ بڕوامان هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان خۆش ببە ﴿وَكَفِّرْ عَنَّا﴾ و بسڕەوە لێمان ﴿سَيِّـَٔاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمان مرێنە ﴿مَعَ ٱلْأَبْرَارِ﴾ لەگەل کەسانی چاکەکاردا (١٩٣) ﴿رَبَّنَا وَءَاتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان ببەخشە (لەپاش مردن) ﴿مَا وَعَدتَّنَا﴾ ئەوەی بەلێنت پێ داین ﴿عَلَىٰ رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت ﴿وَلَا تُخْزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿لَا تُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ﴾ بەلێن ناشکێنیت (١٩٤)

﴿فَٱسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی (نزاکانی) دانەوە ﴿أَنِّى لَآ أُضِيعُ﴾ (فەرمووی) بێگومان من زایە ناکەم ﴿عَمَلَ عَٰمِلٍ مِّنكُم﴾ کردەوەی (هیچ) خاوەن کردەوەیەك لە ئێوە ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ لە نێر یان مێ ﴿بَعْضُكُم مِّنۢ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتان بوون ﴿فَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟﴾ جا ئەوانەی کە کۆچیان کرد ﴿وَأُخْرِجُوا۟ مِن دِيَٰرِهِمْ﴾ و دەرکران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُوا۟ فِى سَبِيلِى﴾ و ئەشکەنجەو ئازار دران لە ڕێ ی مندا ﴿وَقَٰتَلُوا۟﴾ و جەنگیان کرد ﴿وَقُتِلُوا۟﴾ و کوژران ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ خراپەکانیان ﴿وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە بێگومان دەبان خەمە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿ثَوَابًا مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیەکە لە لای خواوە ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوایە ﴿حُسْنُ ٱلثَّوَابِ﴾ جوانترین (چاکترین) پاداشت ﴿١٩٥﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشتەت نەبات (فریوت نەدا) ﴿تَقَلُّبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ هات و چۆی ئەوانەی بێ بڕوان (بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ لە وولاتدا ﴿١٩٦﴾ ﴿مَتَٰعٌ قَلِيلٌ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەکی کەمە ﴿ثُمَّ مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ پاشان جێ و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێکی خراپ و بەدە ﴿١٩٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمْ جَنَّٰتٌ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلًا مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئامادە کراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوەی کە لای خوایە ﴿خَيْرٌ لِّلْأَبْرَارِ﴾ چاکترە بۆ چاکەکاران ﴿١٩٨﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بێگومان لەناو نامە دارەکاندا هەیە ﴿لَمَن يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ﴾ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و بەو نامەیەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە (مەبەست پێ قورئانە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ وە بەو نامەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان ﴿خَٰشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل کەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشْتَرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەو نامە دارانە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لە لای پەروەردگاریانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە و موحاسەبەکردنی خێرایە ﴿١٩٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱصْبِرُوا۟﴾ خۆگر بن ﴿وَصَابِرُوا۟﴾ و (لە خۆگری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُوا۟﴾ و لە سەنگەردا ئێشك بگرن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار بن ﴿٢٠٠﴾

سورەتی ﴿ ٱلنِّسَاءِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەلكینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ خۆتان بپارێزن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ ئەوەی كە درووستی كردوون ﴿مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەك كەسەوە(كە ئادەمە) ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ وە هەر لە ئەویش هاوسەرەكەی درووست كردووە ﴿وَبَثَّ مِنْهُمَا﴾ و بڵاوی كردۆتەوە لەو دووانە ﴿رِجَالًا كَثِيرًا﴾ پیاوانی زۆر ﴿وَنِسَاءً﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ خۆتان بپارێزن لەو خوایەی كە ﴿تَسَاءَلُونَ بِهِ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا دەكەن لە یەكتر ﴿وَالْأَرْحَامَ﴾ وە(خۆتان بپارێزن لە پچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ چاودێرە بەسەرتانەوە (١) ﴿وَآتُوا﴾ بیدەنەوە ﴿الْيَتَامَى﴾بە هەتیوان(دوای بالغ بوونیان) ﴿أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ﴾ وە پیس(لە ماڵی خۆتان) مەگۆڕنەوە بە پاك (لە ماڵی ئەوان) ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ماڵەكانیان مەخۆن ﴿إِلَى أَمْوَالِكُمْ﴾ لەگەڵ ماڵەكانی خۆتان ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾ بێگومان ئەو خواردنە ﴿حُوبًا كَبِيرًا﴾ گوناهێكی گەورەیە (٢) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تُقْسِطُوا﴾ دادپەروەر نەبن ﴿فِي الْيَتَامَى﴾ لە(مارەیی) ئەو ئافرەتە بێ باوكانەدا(مارەیان مەكەن) ﴿فَانْكِحُوا﴾ ئەوە مارە بكەن ﴿مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ﴾ لەو ئافرەتانەی حەڵاڵن بۆتان ﴿مَثْنَى﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَاثَ﴾ یا سیان سیان ﴿وَرُبَاعَ﴾ یا چوار چوار (واتە تا چوار ژن درووستە لەیەك كاتدا كۆی بكەیتەوە) ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَاحِدَةً﴾ ئەوە یەك ئافرەت (مارە بكەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ یان ئەو كەنیزەكانەی كە موڵكتانن ﴿ذَلِكَ أَدْنَى﴾ ئەوە نزیكترە ﴿أَلَّا تَعُولُوا﴾ كە ستەم نەكەن (یا هەژار نەكەون) (٣) ﴿وَآتُوا النِّسَاءَ﴾ بیدەن بە ئافرەتان(نەك كەس و كاریان) ﴿صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾ مارەییەكانیان وەك بەخشین نەك وەك كڕین ﴿فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ پێیان خۆش بوو بەخشینی شتێك لەو(مارەییە) بە ئێوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا﴾ ئەوە ئێوە بیخۆن بە خۆشی و حەڵاڵی (نۆشی گیانتان بێ) (٤) ﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ﴾ مەیدەنە گێل و كەم عەقڵەكان ﴿أَمْوَالَكُمُ﴾ ماڵەكانتان ﴿الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ لە حاڵەتێكدا خوا ئەو(ماڵانە) ی بۆ كردوون ﴿قِيَامًا﴾ بەهۆی ڕاوەستانی ژیانتان ﴿وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا﴾ وە (بێ عەقڵەكان) ڕۆزی و خۆراكیان بدەنێ لەو ماڵە ﴿وَاكْسُوهُمْ﴾ و پۆشاكیان بۆ بكەن ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ و گفتوگۆیان لەگەڵ بكەن ﴿قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ بە گفتوگۆیەكی باش (٥) ﴿وَابْتَلُوا الْيَتَامَى﴾ هەتیوان تاقی بكەنەوە ﴿حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ﴾ هەر كاتێك گەیشتنە(تەمەنی) ژن هێنان و شوو كردن ﴿فَإِنْ آنَسْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر هەستتان كرد ﴿مِنْهُمْ رُشْدًا﴾ لەواندا ژیری(و پێگەیشتن) ﴿فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوە سامان و ماڵەكانیان پێ بدەنەوە ﴿وَلَا تَأْكُلُوهَا﴾ و ماڵەكانیان مەخۆن ﴿إِسْرَافًا﴾ بە زیادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا﴾ و بەپەلە نەوەك گەورە ببن (ولێتان وەرگرنەوە) ﴿وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا﴾ وە هەر كەس (لەسەرپەرشتیاری هەتیوان) دەوڵەمەند بوو ﴿فَلْيَسْتَعْفِفْ﴾ با خۆی بگرێتەوە (لە خواردنی ماڵیان) ﴿وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا﴾ وە هەر كەس لەوان هەژار بوو ﴿فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ با (لێ ی) بخوات بە ئەندازەی پێویست ﴿فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەمجا هەر كات ماڵی هەتیوەكانتان دایەوە پێیان ﴿فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ بەسە خوا بۆ لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) (٦)

﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَٱلْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَٱلْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ﴾ لە ئەوەی(بەجێی دەهێڵن) کەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەبەشێکی بڕیار دراو (٧) ﴿وَإِذَا حَضَرَ ٱلْقِسْمَةَ﴾ جا ئەگەر کاتی دابەش کردنی (میراتەکە) ئامادەبوون ﴿أُو۟لُوا۟ ٱلْقُرْبَىٰ﴾ خزمە نزیکەکان(کە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينُ﴾ و هەتیو و هەژارە (بێگانە) کان ﴿فَٱرْزُقُوهُم مِّنْهُ﴾ ئەو لەو کەلەپوورە بەشیان بدەن(ئەم بەش دانە سوننەتە نەك واجب) ﴿وَقُولُوا۟ لَهُمْ﴾ وە قسەیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە قسەکردنێکی جوان و چاك (٨) ﴿وَلْيَخْشَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی (سەرپەرشتیارن) با بترسن ﴿لَوْ تَرَكُوا۟﴾ ئەگەر بەجێی بهێڵن ﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةً ضِعَٰفًا﴾ منداڵانی لاواز(بچوك) ﴿خَافُوا۟ عَلَيْهِمْ﴾ دەترسن لێیان(بفەوتێن) ﴿فَلْيَتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلْيَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا﴾ و قسەی ڕاست و ڕەوا بکەن(مەبەست پێی ئەوەیە وەسیەتێك نەکەن زیان بگەیەنن بەمنداڵەکانیان پاش خۆیان بەهەژاری بەجێیان بهێڵن وەهەموو ماڵ وسەروەتەکەیان بکەن بەخێر و سەدەقە) (٩) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی ﴿يَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ کە ماڵی هەتیوەکان دەخۆن ﴿ظُلْمًا﴾ بەستەم و ناڕەوا ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ بەڕاستی ئەوانە بەس لە سکی خۆیان ئاگر دەخۆن. ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ وە لەمەوپاش دەچنە ئاگرێکی بەتین و هەڵگیرساوەوە (١٠) ﴿يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿فِىٓ أَوْلَٰدِكُمْ﴾ دەربارەی(میراتی) ڕۆڵەکانتان ﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ بۆ نێرینە هەیە (لە میرات) بە وێنەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِن كُنَّ نِسَآءً﴾ خۆ ئەگەر(منداڵەکانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوْقَ ٱثْنَتَيْنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان ﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾ دوو بەش لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَ﴾ ئەوەی (مردووەکە) بەجێ ی هێشتووە ﴿وَإِن كَانَتْ وَٰحِدَةً﴾ بەڵام ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا ٱلنِّصْفُ﴾ ئەوە نیوەی (میراتەکەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَٰحِدٍ مِّنْهُمَا﴾ وە بۆ هەر کام لە دایك و باوکی مردووەکە هەیە ﴿ٱلسُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی کە بەجێ ی هێشتووە ﴿إِن كَانَ لَهُۥ وَلَدٌ﴾ ئەگەر مردووەکە منداڵی هەبوو ﴿فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُۥ وَلَدٌ﴾ بەڵام ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُۥٓ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و باوکی میرات گری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخْوَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر (مردووەکە) چەند برایەکی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿مِنۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِى بِهَآ﴾ وەسیەتی پێ کرابێ (لە لایەن مردووەکەوە) ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەری بێت) ﴿ءَابَآؤُكُمْ﴾ باوکەکانتان ﴿وَأَبْنَآؤُكُمْ﴾ و کوڕەکانتان ﴿لَا تَدْرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا﴾ کامەیان بەسوودترن بۆتان ﴿فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ (ئەو دابەش کردنە) لە لایەن خواوە پێویست کراوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە (١١)

﴿وَلَكُمۡ نِصۡفُ﴾ بۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزۡوَٰجُكُمۡ﴾ ئەو (میراتـەی) کەژنەکانتان بەجێ یان هێشـتووە ﴿إِن لَّمۡ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٞۚ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیـان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٞ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ ٱلرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكۡنَۚ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشـتووە ﴿مِنۢ بَعۡدِ وَصِيَّةٖ﴾ لەپـاش (دەرکردنـی) وەسـیەتێك ﴿يُوصِينَ بِهَآ﴾ کەکردبێتیـان ﴿أَوۡ دَيۡنٖۚ﴾ یان قەرزێك (کەلەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ ٱلرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیەچوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكۡتُمۡ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمۡ يَكُن لَّكُمۡ وَلَدٞۚ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمۡ وَلَدٞ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ ٱلثُّمُنُ﴾ ئەوەبۆ ئەوان هەیە هەشت یەك ﴿مِمَّا تَرَكۡتُمۚ﴾ لەوەی بەجێتان هێشـتووە ﴿مِّنۢ بَعۡدِ وَصِيَّةٖ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿تُوصُونَ بِهَآ﴾ کەکردبێتتان ﴿أَوۡ دَيۡنٖۗ﴾ یـان دانەوەی قەرزێك (کەلەسـەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٞ يُورَثُ كَلَٰلَةً أَوِ ٱمۡرَأَةٞ﴾ وە ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك کەمیراتی لێ ئەگیرا (مردبوو) نەباوان (دایك وباوك) ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُۥٓ أَخٌ أَوۡ أُخۡتٞ﴾ وە تەنها برایەك یان خوشکێکی (لەدایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَٰحِدٖ﴾ ئەوە بۆ هەر یەك ﴿مِّنۡهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿ٱلسُّدُسُۚ﴾ شەش یەك ﴿فَإِن كَانُوٓاْ أَكۡثَرَ﴾ بەڵام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ لەبرایەك یان خوشکێك (ی دایکی) ﴿فَهُمۡ شُرَكَآءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەموویان هاوبەشن ﴿فِي ٱلثُّلُثِۚ﴾ لەسێ یـەك (ی میراتەکـە) دا ﴿مِنۢ بَعۡدِ وَصِيَّةٖ﴾ لەپـاش (دەرکردنـی) وەسـیەتێك ﴿يُوصَىٰ بِهَآ﴾ کەکرابێـت ﴿أَوۡ دَيۡنٍ﴾ یـان قەرزێـك ﴿غَيۡرَ مُضَآرّٖۚ﴾ کـە (وەسیەتەکە یاقەرزەکە بۆ میراتگران) بێزیان بێـت ﴿وَصِيَّةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٞ﴾ خواش زانـای لەسـەرخۆیە ﴿١٢﴾ ﴿تِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِۚ﴾ ئـەو (یاسـایانە) سـنورەکانی خـودان ﴿وَمَن يُطِعِ﴾ هـەر کەسـێك گوێڕایەڵـی ﴿ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ خـوا و پێغەمبەرەکـەی بێـت ﴿يُدۡخِلۡهُ جَنَّٰتٖ﴾ (خوا) دەیخاتـە ناو بەهەشـتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ تیایـدا دەمێننەوە بەهەمیشـەیی ﴿وَذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ وەئەوەیە سـەرکەوتنی زۆر گـەورە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن يَعۡصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ هـەر کەسـێکیش سـەرپێچی خـواو پێغەمبەرەکـەی بـکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُۥ﴾ و سـنورەکانی (خـوا) بیەزێنێـت ﴿يُدۡخِلۡهُ نَارًا﴾ دەیخاتـە ئاگرێکـەوە ﴿خَٰلِدٗا فِيهَا﴾ هەمیشـە دەمێنێتـەوە تیایـدا ﴿وَلَهُۥ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ وەسـزایەکی ڕیسـواکەری بـۆ هەیە ﴿١٤﴾

﴿وَٱلَّٰتِي يَأۡتِينَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ ئەوانەی کە کاری زۆر پیس و ناشرین(زینا) دەکەن ﴿مِن نِّسَآئِكُمۡ﴾ لە ئافرەتان(ی بڕوادار) تان ﴿فَٱسۡتَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِنَّ أَرۡبَعَةٗ مِّنكُمۡۖ﴾ ئەوە چوار شایەت لە خۆتان لەسەریان بگرن ﴿فَإِن شَهِدُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتییان دا ﴿فَأَمۡسِكُوهُنَّ﴾ئەوە ئەو(ژنە زیناکارانە) بەند بکەن ﴿فِي ٱلۡبُيُوتِ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَوَفَّىٰهُنَّ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هەتا(فریشتەی) مەرگ گیانیان دەکێشێت ﴿أَوۡ يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلٗا﴾ یان خوا ڕێگایەك (ی ڕزگار بوون) یان بۆ دائەنەیْ (ئەمە حوکمی زیناکردن بوو پێش هاتنە خوارەوەی ئایەتەکانی سورەتی النور واتە حومکی ئەم ئایەتەی سورەتی (النساء)بە ئایەتەکانی سورەتی النور سڕراوەتەوە) ﴿١٥﴾ ﴿وَٱلَّذَانِ﴾ وە ئەو دووانەی(کوڕو کچەی) ﴿يَأۡتِيَٰنِهَا مِنكُمۡ﴾ ئەو کارە پیسە (زینا) دەکەن لە ئێوە ﴿فَـَٔاذُوهُمَاۖ﴾ ئەوە ئازاریان بدەن ﴿فَإِن تَابَا﴾ جا ئەگەر گەڕانەوەو تەوبەیان لێکرد ﴿وَأَصۡلَحَا﴾ وە چاك بوون ﴿فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمَآۗ﴾ ئەوا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿تَوَّابٗا رَّحِيمًا﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلتَّوۡبَةُ﴾ بێگومان وەرگرتنی تەوبە ﴿عَلَى ٱللَّهِ لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٖ﴾ لای خوا تەنها بۆ ئەوانەیە کە گوناە دەکەن بە نەفامی ﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان پەشیمان دەبنەوە ﴿مِن قَرِيبٖ﴾ بە زوویی (پێش مردن) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يَتُوبُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡۗ﴾ خوا گەڕانەوەیان لێ وەردەگرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ خواش هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ زانای دانایە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَيۡسَتِ ٱلتَّوۡبَةُ﴾ پەشیمانی (وەرگرتن) نی یە ﴿لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ بۆ ئەوانەی تاوانی زۆر دەکەن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هەتا کاتی سەرە مەرگی یەکێکیان دێ ﴿قَالَ إِنِّي تُبۡتُ ٱلۡـَٰٔنَ﴾ دەڵێت: بەڕاستی من ئێستا تەوبەم کرد ﴿وَلَا ٱلَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوانەش نی یە ﴿يَمُوتُونَ وَهُمۡ كُفَّارٌۚ﴾ کە دەمرن بە بێ بڕوایی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ﴾ ئەوانەی(باسکران) ئامادەمان کردووە بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ سزایەکی ئازار دەر ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمۡ﴾ حەڵاڵ نی یە بۆتان ﴿أَن تَرِثُواْ ٱلنِّسَآءَ كَرۡهٗاۖ﴾ کە ئافرەتان بە زۆر(بە ناچاری) بە میراتی بەرن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ﴾ وە بەرگری شوکردنیان لێ مەکەن ﴿لِتَذۡهَبُواْ بِبَعۡضِ مَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەو(مارەیی یەی) کە پێتان داون بیبەن (بۆ خۆتان) ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ﴾ مەگەر کاتێ کە کردەوەیەکی زۆر ناشرین(زینا) بە ئاشکرا بکەن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ﴾ وە ڕەفتاریان لەگەڵ بکەن بەچاکی (و ژیانیان لەگەڵ ببەنە سەر) ﴿فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ﴾ جا ئەگەر حەزتان لێیان نەبوو(تەڵاقیان مەدەن) ﴿فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا﴾ چونکە لەوانەیە ئێوە حەز نەکەن لە شتێك ﴿وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا لەوەدا دابنابێت ﴿خَيۡرٗا كَثِيرٗا﴾ چاکە وخێرێکی زۆر ﴿١٩﴾

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ﴾ ئەگەر ویستتان ﴿ٱسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَّكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێنی ژنێك (كەحەزی لێ ناكەن) ﴿وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَىٰهُنَّ﴾ و دابێتتان بەیەكێكیان ﴿قِنطَارًا﴾ ماڵێكی زۆر (بەمارەیی) ﴿فَلَا تَأْخُذُوا۟﴾ ئەوەمەی سەنن‌ەوە ﴿مِنْهُ شَيْـًٔا﴾ لێی هیچ شتێك (لەوماڵە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُۥ بُهْتَـٰنًا﴾ ئایا ئەو (مارەیی یە)یان لێ ئەسەننەوە بەبوختان كردن ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێكی ئاشكرا (بەرامبەری ئافرەتەكە) ﴿٢٠﴾ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُۥ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە؟ ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ لەكاتێكدا چوونەتەلای یەكتری (تێكەڵاوی ژن و مێردایەتیتان لەگەڵ یەك كردووە) ﴿وَأَخَذْنَ مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَـٰقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێكی پتەو بەهێز (كەوا بەستنی نیكاحە) ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُوا۟﴾ (ئەی پیاوان) مارە ی مەكەن ﴿مَا نَكَحَ ءَابَآؤُكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی كەباوكەكانتان مارەیان كردوون (واتە باوەژنەكانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش لەم (حەرام كردنە) كرابێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ﴾ بەڕاستی ئەو مارەكردنە ﴿فَـٰحِشَةً﴾ كردەوەیەكی زۆر پیس وچەپەڵە ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَآءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێكی زۆر خراپ و بەدە (كەگیراوەتە بەر) ﴿٢٢﴾ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ قەدەغە كراوە لەسەرتان (حەرام كراوە) ﴿أُمَّهَـٰتُكُمْ﴾ (مارەكردنی) دایكانتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و كچەكانتان ﴿وَأَخَوَٰتُكُمْ﴾ و خوشكەكانتان ﴿وَعَمَّـٰتُكُمْ﴾ و پورەكانتان (كەخوشكی باوكتانن) ﴿وَخَـٰلَـٰتُكُمْ﴾ و پورەكانتان (كەخوشكی دایكتانن) ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأَخِ﴾ و كچانی برا ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأُخْتِ﴾ و كچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَـٰتُكُمُ ٱلَّـٰتِىٓ أَرْضَعْنَكُمْ﴾ ئەو دایكانەتان كەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَٰتُكُم مِّنَ ٱلرَّضَـٰعَةِ﴾ وخوشكەكانتان لەشیرەوە ﴿وَأُمَّهَـٰتُ نِسَآئِكُمْ﴾ و دایكی ژنەكانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَـٰٓئِبُكُمُ﴾ و كچانی ژنانتان كە لەمێردی تریان بن ﴿ٱلَّـٰتِى فِى حُجُورِكُم﴾ ئەوانەی كەلە ماڵی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَآئِكُمُ ٱلَّـٰتِى﴾ لەو ژنانەتان ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ كەچوونەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُوا۟ دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچوو بوونە لایان (دایكی كۆڵەبەسەكان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێكتان لەسەر نی یە (لەمارە كردنی كچەكانیاندا) ﴿وَحَلَـٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری كوڕەكانتان (بووك) ﴿ٱلَّذِينَ مِنْ أَصْلَـٰبِكُمْ﴾ ئەوانەی كەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُوا۟﴾ وە (قەدەغە وحەرامكراوە لەسەرتان) كۆكردنەوە ﴿بَيْنَ ٱلْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خوشك لەیەك كاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوكمە لەنەفامیدا) كرابێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە ﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٣﴾

﴿وَالْمُحْصَنَاتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوەلێتان) ئەوانەی کەمێردیان هەیە ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە مولکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ (ئەو حوکمانە باسکران)پێویست کراوو نوسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُمْ﴾ وە بۆتان حەلاڵکراوە ﴿مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەمووی حەلاڵە بۆتان تا چوار ژن بەیەکەوە کۆ بکەنەوە) ﴿أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ﴾ کە بەماڵ وساماتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن ﴿مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ﴾ جا ئەوەی کە لەزەتتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانە(ی حەلاڵن) ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ ئەوا مارەیی بەکەیان پێ بدەن کەفەرز کراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ تاوانتان لەسەر نی یە ﴿فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لەکەمکردنەوەی مارەیی) ﴿مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خودا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی لەبەر هەژاری ﴿أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیماندار مارەبکات ﴿فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەوە با لەوانە مارە بکات کەبوونەتە مولکتان ﴿مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لەهەندێکی ترتانن (هەمووتان نەوەی ئادەمن) ﴿فَانْكِحُوهُنَّ﴾ لەبەرئەوە مارەیان بکەن ﴿بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی کەسوکاریان ﴿وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان پێ بدەن ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەشێوازێکی چاك ﴿مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن بن داوێن پیس (و زیناکاری بەئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ زینا کردن) ﴿فَإِذَا أُحْصِنَّ﴾ جائەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ﴾ پاشان خراپەیەکی ئاشکرایان کرد (زینا) ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە ئازادەکانیان لەسەرە(لێیان بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ﴾ ئەو (مارەکردنی کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (زینا) بترسێ ﴿وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بەلام ئەگەر ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٢٥﴾ ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموونیتان بکات ﴿سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخواناسان) ﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ و لێتان خۆش بێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٢٦﴾

﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوادەیەوێت ﴿أَن يَتُوبَ عَلَيۡكُمۡ﴾ کەلێتان ببورێت ﴿وَيُرِيدُ ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەیانەوێت ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ کەشوێن ئارەزو و هەواو هەوەسەکانیان کەوتوون ﴿أَن تَمِيلُواْ﴾ کە لاتان بدەن ﴿مَيۡلًا عَظِيمًا﴾ بەلادانێکی گەورە ﴿٢٧﴾ ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَن يُخَفِّفَ عَنكُمۡۚ﴾ کەئەرکتان لەسەر سووك بکات ﴿وَخُلِقَ ٱلۡإِنسَٰنُ ضَعِيفًا﴾ چونکەئادەمی بە لاواز دروست کراوە ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَكُم﴾ سامانی یەکتری مەخۆن ﴿بَيۡنَكُم بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ لەنێوانتاندا بەناڕەوا ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەك بێت ﴿عَن تَرَاضٖ مِّنكُمۡۚ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡۚ﴾ وە خۆتان مەکوژن(یان خۆتان مەفەوتێنن بەتاوان) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا﴾ بەڕاستی خواهەمیشە بەبەزەیی بە پێتان ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ﴾ وە هەرکەسێك ئەوە بکات(واتە یەکێك بکوژێت) ﴿عُدۡوَٰنٗا وَظُلۡمٗا﴾ بەدەست درێژی و ستەم ﴿فَسَوۡفَ نُصۡلِيهِ نَارٗاۚ﴾ ئەو لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾ ﴿إِن تَجۡتَنِبُواْ كَبَآئِرَ مَا تُنۡهَوۡنَ عَنۡهُ﴾ ئەگەر دوور بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغەکراوە ﴿نُكَفِّرۡ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ ئەوە تاوانە بچووکەکانتان بۆ دەپۆشین ﴿وَنُدۡخِلۡكُم مُّدۡخَلٗا كَرِيمٗا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاك و ڕێزدارەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَتَمَنَّوۡاْ﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعۡضَكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ بۆ ئەو پلەیەی کە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٞ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِّمَّا ٱكۡتَسَبُواْۖ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٞ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِّمَّا ٱكۡتَسَبۡنَۚ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَسۡـَٔلُواْ ٱللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ لەبەهرەو بەخششی خۆی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێك زانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلِكُلّٖ جَعَلۡنَا﴾ وەدامان ناوە بۆ هەموو (مردوویەك یان میراتێك) ﴿مَوَٰلِيَ﴾ چەند میرات گرێك(کە بەشی ئەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ ٱلۡوَٰلِدَانِ وَٱلۡأَقۡرَبُونَۚ﴾ لەوەی کە دایك و باوك و خزمانیان بەجێیان هێشتووە ﴿وَٱلَّذِينَ عَقَدَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گرێ داون (کە میرات لەیەکتر بەرن) ﴿فَـَٔاتُوهُمۡ نَصِيبَهُمۡۚ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادار و چاودێرە ﴿٣٣﴾

﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیارن (کاربەدەستن) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا فەزڵی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لەسامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَٰنِتَٰتٌ﴾ گوێڕایەڵنی بەردەوام (بۆ خواو پاشان مێردەکانیان) ﴿حَٰفِظَٰتٞ لِّلۡغَيۡبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان وسامانی مێردەکانیان) کە مێردەکانیان لەماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُۚ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە ﴿وَٱلَّٰتِي تَخَافُونَ﴾ وەئەو ئافرەتانەش کەئێوە دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگاریان بکەن ﴿وَٱهۡجُرُوهُنَّ فِي ٱلۡمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لەگەڵیان مەخەون) ﴿وَٱضۡرِبُوهُنَّۖ﴾ و لێیان بدەن (لێدانێك کەلەشی عەیب دار نەکات) ﴿فَإِنۡ أَطَعۡنَكُمۡ﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبۡغُواْ عَلَيۡهِنَّ سَبِيلًاۗ﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەك لەدژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيّٗا كَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز وبڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيۡنِهِمَا﴾ لە تێکچونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَٱبۡعَثُواْ حَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهِۦ﴾ ئەوە ناوبژیوانێك بنێرن لەخزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهَآ﴾ و ناوبژیوانێك لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِن يُرِيدَآ إِصۡلَٰحٗا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتیان بوێت ﴿يُوَفِّقِ ٱللَّهُ بَيۡنَهُمَآۗ﴾ خوا نێوان ژن و مێردەکە چاك دەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن، ﴿وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ﴾ و هیچ شتێك مەکەن بەهاوبەشی ﴿وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا﴾ هەروەها لەگەڵ دایك و باوکتاندا چاك بن ﴿وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وهاوسێی خزم ﴿وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانە یا دوور ﴿وَٱلصَّاحِبِ بِٱلۡجَنۢبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ﴾ و ئەوانەی بوون بەموڵکتان (چاك بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ مُخۡتَالٗا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆ بەزل زان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَبۡخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأۡمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلۡبُخۡلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بەخەڵکی بەچرووکی ﴿وَيَكۡتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضۡلِهِۦۗ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا﴾ وە ئامادەمان کردوە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ئەوانەی ماڵەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ لەبەر ڕووپامایی خەڵکی ﴿وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ باوەڕیش ناهێنن نەبەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و نەبەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَاءَ قَرِينًا﴾ ئەوە (شەیتان) هاوڕێیەکی زۆر خراپە ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَاذَا عَلَيْهِمْ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان بهێنایە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُوا﴾ وەبیان بەخشی بایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێ ی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەڕاستی خوا بە ئەندازەی گەردیلەیەك ستەم ناکات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةً﴾ وە ئەگەر چاکەیەك هەبێت ﴿يُضَاعِفْهَا﴾ (خودا) پاداشتەکەی چەندجارە دەکاتەوە ﴿وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ﴾ و دەیبەخشێت لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٤٠﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا﴾ ئەمجا (حاڵی کافران) چۆن بێت کاتێك هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ﴾ لە هەموو ئومەتێکدا شایەتێك (کە پێغەمبەرەکەیانە) ﴿وَجِئْنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ بەشایەت بەسەر ئائەوانەوە ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی کافر بوون و سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ﴾ کە زەویان بەسەردا تەخت بکرێت (واتە بخرێنە ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەو باسێك لەخوا ناشارنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ سُكَارَىٰ﴾ نزیکی نوێژ مەبنەوە کاتێك ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیکی (جێگای) نوێژ مەبنەوە لە کاتێکدا لەشتان پێ نوێژە (لەشتان پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕبن (بە مزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا﴾ هەتا خۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنكُم﴾ یان کەسێك لەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ الْغَائِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەئاو گەیاندنەوە ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان جووت بوون لەگەڵ خێزانەکانتاندا (یالە یەك کەوتن لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە بەخۆڵێکی پاك تەیەموم بکەن ﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ﴾ جا بەو تۆزو خۆڵە ڕووخسار و دەستەکانتان تەیەموم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەرەوەی تاوانە و لێبووردەیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ کە بەشێك لەنامەکەیان پێ دراوە (کە تەوراتە) ﴿يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەکڕن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش لەڕێبازی ڕاست گومڕابن ﴿٤٤﴾

﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِأَعۡدَآئِكُمۡ﴾ وەتەنها خوا چاك ئاگادارە بەدوژمنەكانتان ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَلِيّٗا﴾ وە تەنها خوا بەسە دۆست بێت ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ نَصِيرٗا﴾ تەنها خواش بەسە یاریدەدەر بێت ﴿٤٥﴾ ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ هەندێك لە جولەكەكان ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ﴾ فەرموودەكانی خوا دەگۆڕن لەشوێن و مەبەستی خۆی ﴿وَيَقُولُونَ سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا﴾ وە دەڵێن: بیستمان و سەرپێچیمان كرد!! ﴿وَٱسۡمَعۡ غَيۡرَ مُسۡمَعٖ﴾ گوێ بگرە قەت گوێت لێ نەبێ!! ﴿وَرَٰعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنا) چاك گوێمان بۆ بگرە (بەڵام بەزمانی جولەكە واتە تۆ خراپترینمانی ئەوان ئەم مانایان مەبەست بوو) ﴿لَيَّۢا بِأَلۡسِنَتِهِمۡ﴾ دەمیان خوار دەكردەوە (بۆ ئەوەی مەبەستە خراپەكە بگەیەنێت) ﴿وَطَعۡنٗا فِي ٱلدِّينِۚ﴾ وە بۆ تانەو تەشەردان لەئاینی (ئیسلام) ﴿وَلَوۡ أَنَّهُمۡ قَالُواْ﴾ وە ئەگەر ئەوان بیان ووتایە ﴿سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَا﴾ بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَٱسۡمَعۡ وَٱنظُرۡنَا﴾ و (قسەمان) ببیستەو پەلەمان لێ مەكە ﴿لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَقۡوَمَ﴾ ئەوە چاكترو ڕاستتر بوو بۆیان ﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەڵام خوا نەفرینی لێ كردن ﴿بِكُفۡرِهِمۡ﴾ بەهۆی بێ باوەڕییەكەیانەوە ﴿فَلَا يُؤۡمِنُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ بۆیە بڕوا ناهێنن كەمێكیان نەبێت ﴿٤٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ﴾ ئەی ئەوانەی ﴿أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ كەنامەتان پێ بەخشراوە ﴿ءَامِنُواْ بِمَا نَزَّلۡنَا﴾ بڕوا بهێنن بەو (قورئانە)ی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا مَعَكُم﴾ كە بەڕاستدانەری ئەو(تەوراتە)ی ئێوەیە ﴿مِّن قَبۡلِ أَن نَّطۡمِسَ وُجُوهٗا﴾ پێش ئەوەی ڕوخسارانێك ساف بكەین (لەپێشەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰٓ أَدۡبَارِهَآ﴾ ئەمجا بیبەینە پشت سەریان ﴿أَوۡ نَلۡعَنَهُمۡ﴾ یان نەفرەتیان لێ بكەین ﴿كَمَا لَعَنَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلسَّبۡتِۚ﴾ وەك چۆن نەفرەتمان كرد لە خەڵكانی شەممە (ئەوانەی كەڕاوە ماسییان لێ قەدەغە كرا لە ڕۆژی شەممەدا كەچی دەهاتن لەڕۆژی هەینیدا تۆڕەكانیان دادەخست و ڕۆژی یەك شەممە هەڵیان دەگرتەوە) ﴿وَكَانَ أَمۡرُ ٱللَّهِ مَفۡعُولًا﴾ وەبڕیاری خوا هەمیشە بەدی دێت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ خۆش نابێت گەر هاوبەشی بۆ دابنرێ بێجگە لەوە خۆش ئەبێت لەهەر گوناهێكی تر ﴿لِمَن يَشَآءُۚ﴾ بۆ هەر كەسێك كە بیەوێت: ﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر كەسێك هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بێگومان گوناهێكی زۆر گەورەی هەڵبەستووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەكردووە ﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمۚ﴾ كەخۆیان بەپاك و چاك دەزانن ﴿بَلِ ٱللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَآءُ﴾ (وانی یە) بەڵكو خوا هەر كەسێكی بوێت پاك و خاوێنی دەكات ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و كەمترین ستەمیان لێ ناكرێت (بابەئەندازەی ئەو دەزووە باریكەی ناوكی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ﴾ سەیری بكە چۆن ﴿يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَۖ﴾ بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِۦٓ إِثۡمٗا مُّبِينًا﴾ وە بەسە ئەو درۆیە كە گوناهێكی ڕوون و ئاشكرایە ﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێكت نەداوەتەوە لەوانەی ﴿أُوتُواْ نَصِيبٗا مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بەشێك لەنامەی خواییان پێدراوە ﴿يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡجِبۡتِ وَٱلطَّٰغُوتِ﴾ بڕوا ئەهێنن بەشتی بێ نرخ و بەرنامەی غەیری خوا (بە جادووگەران و بەشەیتان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەڵێن بەوانەی كەبێ بڕوان ﴿هَٰٓؤُلَآءِ أَهۡدَىٰ﴾ ئەوانە ڕێبازیان ڕاسترە ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ سَبِيلًا﴾ لەوانەی كەباوەڕیان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ ئائەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش خوا نەفرینی لێ بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەرێ (٥٢) ﴿أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ ئایا ئەوانە (جوولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ الْمُلْكِ﴾ لە دەسەلاتی پاشایەتی (خاوەنێتی بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو کاتە بەخەڵکی یان نەدەبەخشی (بە ئەندازەی) توێکڵی دەنکە خورمایەك (٥٣) ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ﴾ یان ئیرەیی (حەسوودی) دەبەن بەخەڵکی؟ ﴿عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەرێتی یە) ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدْ آتَيْنَا﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ﴾ بەنەوەی ئیبراهیم کتێب ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا﴾ هەروەها پێمان بەخشین دەسەلاتێکی گەورە (٥٤) ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ﴾ جالەو خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ﴾ هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە (٥٥) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا﴾ لەمەولا دەیانخەینە ناو ئاگرێك ﴿كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێك کە پێستیان سووتا (وبرژا) ﴿بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕین بە پێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە (بەچاکی) بچەژن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە (٥٦) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کاری چاکەیان کرد ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لەمەولا دەیانخەینە چەند بەهەشتێ ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاك وخاوێن ﴿وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینە ژێر سێبەری چڕ و بەردەوامەوە (٥٧) ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی خوا فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ﴾ بەدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ بۆ خاوەنەکانیان ﴿وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ﴾ وە کاتێك دادوەریتان کرد لەنێوان خەڵکیدا ﴿أَن تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾ (خودا فەرمان دەکات) بەداد حوکم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِ﴾ بەڕاستی خوا بە چاکی ئامۆژگاریتان دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە (٥٨) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن ﴿وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ﴾ وە پاشانیش گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە)کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ﴾ جا ئەگەر دووبەرەکیتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خوا و پێغەمبەر ﷺ ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە (٥٩)

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ وا خۆ نیشان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەوەی دابەزیوە بۆتۆ (کە قورئانە) ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ و بەوەش کە پێش تۆ دابەزیوە (کە تەوراتە) ﴿يُرِيدُونَ أَن﴾ دەیانەوێت کە ﴿يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ دادگای وحومکیان ببەن بۆلای یەکێک کە حوکم بەبەرنامەی خوا ناکات ﴿وَقَدْ أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا بەڕاستی فەرمانیان پێ کراوە ﴿أَن يَكْفُرُوا بِهِ﴾ کە بڕوایان پێی نەبێت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ وە شەیتان دەیەوێت ﴿أَن يُضِلَّهُمْ﴾ کە گومڕایان بکات ﴿ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بەگومڕاییەکی دوور لە ڕاستی ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وە ئەگەر پێیان بوترێت: وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆلای ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ﴾ دەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) دوو ڕووەکان ﴿يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا﴾ ڕووت لێ وەردەگێڕن بەوەرگەڕانێکی تەواو ﴿٦١﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت کاتێک بەسەرهاتێکی ناخۆشیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەستیان پێشی خستووە (کردوویانە) ﴿ثُمَّ جَاءُوكَ﴾ پاشان دێنەوە بۆ لات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها نیازی چاکە و یەک خستنەوەمان بووە (کاتێک کە حوکم دەبەین بۆلای غەیری خوا) ﴿٦٢﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی لە دڵیاندا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگاریان بکە ﴿وَقُل لَّهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە پێیان بڵێ دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًا بَلِيغًا﴾ ووتەیەکی ڕەوان و کاریگەر ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت گوێڕایەڵی بکرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذ ظَّلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کاتێک ستەمیان لەنەفسی خۆیان کرد ﴿جَاءُوكَ﴾ بهاتنایە بۆ لات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ﴾ و داوای لێ بوردنیان بکردایە لە خوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریش داوای لێ خۆش بوونی بۆ بکردنایە ﴿لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان دەیان بینی خوا پەشیمانی وەرگری بەبەزەییە ﴿٦٤﴾ ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێر (وانیە کەخۆیان بە باوەڕدار نیشیان دەدەن) سوێند بەپەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ﴾ بڕوا دارنین تاتۆ نەکەنە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهەر ئاژاوە و دووبەرەکی یەکی نێوانیان دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە پاشان هەست نەکەن لە دەروونیاندا ﴿حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ﴾ بەهیچ بێزارییەک لەو بڕیارەی تۆ داوتە ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ و مل کەچ نەبن بەملکەچی یەکی تەواو ﴿٦٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومـان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسـەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ کـە یەکتری بکـوژن (واتە بـاوەڕداران بێ بـاوەڕان بکـوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یـان لەماڵەکانتان دەربچـن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەوەیان نەدەکـرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێـت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر بەڕاسـتی ئـەوان کاریان بکردایـە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بە پێی ئـەو ئامۆژگارییانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئـەوە باشـتر بـوو بۆیـان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتـر دەبـوون (لەسـەر ئاینەکەیـان) ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم﴾ جـا ئـەو کاتـە بێگومـان پێمـان دەبەخشـین ﴿مِّن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانـەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشـتێکی گـەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە هەر کەسێك گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ جا ئەوانە لە گەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا ﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان ﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانـە چ هـاوڕێ و هاوەڵێکـی چاکـن ﴿٦٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئـەو فـەزڵ و بەهرەیـە تەنهـا لەلایـەن خواوەیـە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسـە کـە خـوا زانایـە (بەهەمـوو شـتێك) ﴿٧٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسـانێك کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداریی خۆتـان وەر گـرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسـا تاقـم تاقـم هێـرش بـەرن (دەرچـن بـۆ جیهـاد) ﴿أَوِ انفِرُوا جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿٧١﴾ ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندایە ﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسـی وا بەڕاسـتی خـۆی دوا دەخـات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جـا ئەگـەر تووشـی بەسـەرهاتێکی خـراپ هاتـن ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێـت بەڕاسـتی خـوا فـەزڵ و بەهـرەی ڕشـت بەسـەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لەگەڵیاندا ئامادە نەبووم ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەك بوون لەخواوە ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت وەك لەنێـوان ئێـوە و ئـەوا هیچ دۆسـتایەتی یـەك نەبوو بێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئـەی خۆزگە لە گەڵ ئەواندا بوومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کەواتـە با بجەنگێـت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسـانێك کە ژیانی دونیـا دەفرۆشـن بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسـێك بجەنگێـت لەڕێی خوادا ﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجا بکوژرێ (شـەهید ببێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ ببێـت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٧٤﴾

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئـەوە چیتانـە (بـەچ بیانوویـەك) جەنـگ ناكـەن لەپێنـاوی خـوادا ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾ و لەپێنـاوی چەوسـاوەكان لەپیـاوان و ئافرەتـان و منـداڵان ﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی كە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان ڕزگارمان كەی لەم شارە (مەبەست پێی شاری مەككەیە) ﴿الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ كە خەڵكەكەی ستەمكارن ﴿وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا﴾ وە لەلایـەن خۆتەوە پشـتیوانێكمان بـۆ بەدی بهێنە ﴿وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ﴾ وە لەلایـەن خۆتەوە بەدی بهێنە بۆمان ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك ﴿٧٥﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەپێناوی خوادا دەجەنگێن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ لە پێناوی نارەوا (یان شەیتان) دا دەجەنگێن ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾ كەواتە شەڕبكەن لەگەڵ دۆستەكانی شەیتاندا ﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاسـتی پیلانـی شـەیتان هـەر لاواز بـووە ﴿٧٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾ ئایـا سـەیری ئەو كەسـانەت نەكـردووە كەپێیان ووترا ﴿كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ﴾ دەسـتتان بگێڕنـەوە (لەجەنگ و كوشـتار) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێـژ بكـەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەكات بـدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ كەچـی كاتێـك جەنگیان لەسـەر پێویسـت كـرا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ﴾ یەكسـەر دەسـتەیەكیان لـە خەڵكی دەترسـان ﴿كَخَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وەك ترسـان لەخـودا ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ بگرە زیاتریش دەترسـان ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾ دەیـان ووت ئـەی پەروەردگاری ئێمـە ﴿لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسـەرمان پێویسـت كردوە. ﴿لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ خۆزگە دوات دەخسـتین (لەجەنگ كردن) بۆ ماوەیەكی كەم ﴿قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر كەمە ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ﴾ و ڕۆژی دوایی باشترە ﴿لِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ بۆ كەسـێك لەخوا بترسـێت ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وەسـتەمتان لێ ناكرێـت بە(ئەندازەی) تاڵـی ناوكـە خورمایـەك ﴿٧٧﴾ ﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا﴾ لەهەرشـوێنێك بـن ﴿يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ﴾ مردن پێتـان دەگات ﴿وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ﴾ بالەناو قەڵا و كۆشكی بەرزو قایمشدابن ﴿وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ﴾ وە ئەگەر (ناپاكان) خۆشـی و چاكە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر تووشی ناخۆشی و خراپەیەك هاتن ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ بڵێ: هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵكە چـی یانـە؟ ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ وەكـو لە هیچ قسـەیەك تـێ نەگـەن وایە ﴿٧٨﴾ ﴿مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾ هـەر چاكەیەكت تووش بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ﴾ وە هەر خراپەیەكت تووش بـوو ﴿فَمِنْ نَفْسِكَ﴾ ئـەوە لـە خۆتەوەیـە ﴿وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ و ئێمـە تۆمـان نـاردووە بەپێغەمبەر بۆخەڵكی ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿٧٩﴾

﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی گوێڕایەڵی خوای کردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەرکەسێکیش پشت هەڵبکات ﴿فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ ئەوە ئێمە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٞ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن گوێڕایەڵین (مل کەچ و فەرمانبەرداریـن) ﴿فَإِذَا بَرَزُواْ مِنۡ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لەلای تۆ دەرچوون ﴿بَيَّتَ طَآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێك لەوان شەو دەکەنەوە بەپیلان گێڕان (لەموسڵمانان) ﴿غَيۡرَ ٱلَّذِي تَقُولُ﴾ بەپێچەوانەی قسەکانی تۆ ﴿وَٱللَّهُ يَكۡتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ﴾ وەخوا دەینووسێت ئەو (پیلانانەی) شەو کردویانە ﴿فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ کەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ﴾ و پشت بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە پشتیوانت بێ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ ئەوەبۆ بیر ناکەنەوە لەقورئان؟ ﴿وَلَوۡ كَانَ مِنۡ عِندِ غَيۡرِ ٱللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن کەسێکی ترەوە بوایە جگەلە خوا ﴿لَوَجَدُواْ فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی تیایدا ﴿ٱخۡتِلَٰفٗا كَثِيرٗا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَهُمۡ أَمۡرٞ﴾ وە کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات ﴿مِّنَ ٱلۡأَمۡنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (نێوانتان) ﴿أَوِ ٱلۡخَوۡفِ﴾ یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُواْ بِهِۦ﴾ بڵاوی دەکەنەوە ﴿وَلَوۡ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕاندایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰٓ أُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنۡهُمۡ﴾ و بۆ لای کاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسۡتَنۢبِطُونَهُۥ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێنن دەزانن هەواڵەکە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر چاکەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بەئێوە ﴿لَٱتَّبَعۡتُمُ ٱلشَّيۡطَٰنَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ بێگومان شوێن شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿فَقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەپێناوی خوادا بجەنگێ ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفۡسَكَ﴾ تۆ تەنها ئەرکی خۆت لێ داوا کراوە (یا تۆ تەنها ئەرکی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ هانی بڕوادارانیش بدە (بۆ جیهاد) ﴿عَسَى ٱللَّهُ﴾ ئومێدە خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأۡسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بکات ﴿وَٱللَّهُ أَشَدُّ بَأۡسٗا﴾ وە خوا بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلٗا﴾ و تۆڵەی بەتین ترە ﴿٨٤﴾ ﴿مَّن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةً حَسَنَةٗ﴾ هەرکەسێ تکایەکی چاکە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ نَصِيبٞ مِّنۡهَا﴾ بەشێکی لە(پاداشتی) ئەو چاکەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةٗ سَيِّئَةٗ﴾ وە هەرکەسێ تکایەکی خراپە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ كِفۡلٞ مِّنۡهَا﴾ ئەویش بەشێکی دەبێت لە(سزای) ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ مُّقِيتٗا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (چاودێرە) ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٖ﴾ هەر کاتێك سڵاوێکتان لێ کرا ﴿فَحَيُّواْ بِأَحۡسَنَ مِنۡهَآ﴾ ئەوە بەچاکتر لەو سڵاوە سڵاو بکەنەوە (لێیان) ﴿أَوۡ رُدُّوهَآ﴾ یان وەکو خۆی بیسەنەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان خوا هەمیشە پرساو چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٨٦﴾

﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەخوا ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دواییەی ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾ جا کێ لە خوا قسە(و بەڵێنی) ڕاست ترە ﴿٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا﴾ لەکاتێکدا خوا ئەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی کردەوەکانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت ﴿أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ڕێنموونی کەسێك بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێ باوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُوا﴾ وەك چۆن خۆیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَكُونُونَ سَوَاءً﴾ تا ئێوەو ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەتا (پەشیمان دەبنەوەو) کۆچ دەکەن لەڕێ ی خوادا ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمْ﴾ ئەوە(بەدیل) بیانگرن ﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێك تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك لەوان هەڵمەبژێرن ﴿٨٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ﴾ جگە لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەیە ﴿أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ یان هاتوون بۆ لاتان لەسەر دڵیان نارەحەتە (حەزناکەن) ﴿أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یاجەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَاتَلُوكُمْ﴾ و جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەنارگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ و جەنگیان لە دژتان نەدەکرد ﴿وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (مل کەچ بوون) ﴿فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەوە خوا ڕێگەی نەداوون کە دەستیان بۆ بەرن و (نابێ شەڕیان لەدژ بکەن) ﴿٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ آخَرِينَ﴾ لە مەولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ﴾ دەیانەوێت لەئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ﴾ هەر کاتێك بانگ کرابن بۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرْكِسُوا فِيهَا﴾ گەڕاونەتەوە بۆی (واتە بەئاشتی ڕازی نەدەبوون) ﴿فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر کەنارگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ وە چلەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن) ﴿فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ لەهەر شوێنێك کە بەردەستتان کەوتن ﴿وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەبە ئێوە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ لەدژیان ﴿سُلْطَانًا مُبِينًا﴾ دەسەلاتی ئاشکرا ﴿٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ بۆ هیچ باوەڕدارێك ڕەوانی یە باوەڕدارێك بكوژێت ﴿إِلَّا خَطَـًٔا﴾ مەگەر بەهەڵە نەبێت ﴿وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا﴾ وە هەر كەسێك ئیماندارێك بە هەڵە بكوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە(لەسەریەتی) ئازادكردنی كۆیلەیەكی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦٓ﴾ و (نرخی) خوێنێكیش بدات بە كەس و كاری كوژراوەكە ﴿إِلَّآ أَن يَصَّدَّقُوا۟﴾ مەگەر بیبەخشن (لە خوێنەكە بەخێری خۆیان) ﴿فَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر كوژراوەكە لەگەڵێك بوو كە دوژمنتان بوون (كافری شەڕ كەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەڵام كوژراوەكە ئیمانداربوو ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەریەتی) ئازادكردنی بەندەیەكی ئیماندار ﴿وَإِن كَانَ مِن قَوْمٍۭ﴾ وە ئەگەر (كوژراوە باوەڕدارەكە) لەگەڵێك بوو ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَـٰقٌ﴾ كە لەنێوان ئێوە وئەواندا پەیمان هەبوو ﴿فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ﴾ ئەوا(نرخی)خوێنێك بدەنە كەسی كوژراوەكە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ لەگەڵ ئازادكردنی كۆیلەیەكی ئیماندار ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بكوژ)ەی دەستی نەكەوت(یان نەی بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ڕۆژووگرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەریەك ﴿تَوْبَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە)لێ بووردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای كاردروستە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا﴾ وەهەر كەسێك ئیماندارێك بەدەس ئەنقەس بكوژێت ﴿فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو كەسە دۆزەخە ﴿خَـٰلِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وخوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و نەفرینی لێ كردووەو سزایەكی گەورەی بۆئامادە كردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی كەسانێك كەبڕواتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ كاتێك دەرچوون (بۆ جیهاد كردن) لەڕێگەی خوادا ﴿فَتَبَيَّنُوا۟﴾ هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ﴾ وە نەڵێن بەو كەسانەی ﴿أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ﴾ كە سڵاو(ی موسڵمانانە)تان لێ دەكەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ بڕوادار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و ساماتی دونیایدا بگەڕێن ﴿فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾ ئەوە لای خوا دەسكەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون (ئیمانەكەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا خوا منەتی نا بەسەرتاندا (بە هێز و زاڵی كردن) ﴿فَتَبَيَّنُوٓا۟﴾ دەی كەواتە هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیكەن ﴿٩٤﴾

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ یەکسـان نیـن ئـەو باوەڕدارانـەی دانیشـتوون و جیهـاد ناکـەن ﴿غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەك نەخۆش، و کوێر، وشـەل) ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەگـەڵ تێکۆشـەرانی ڕێگـەی خـوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەمـاڵ و گیانیان ﴿فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ خـوا فەزڵـیّ تێکۆشـەران بە ماڵ و گیانیانی داوە ﴿عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً﴾ بە سـەر دانیشـتوان (لە جیهـاد)دا بە پلەیەك ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە هەر یەك لەو دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشـتی زۆر چاکی پێی داوون (کە بەهەشـتە). ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وە خوا ڕێزی تێکۆشـەرانی داوە بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ لەلای (خوا)وە پلەی زۆر و لێ خۆش بوون و میهرەبانیان بۆ هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا کەستەمیان لەخۆیان دەکرد (بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ﴾ (بە تەشەرەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی ئایینەکەتان) لەچیدا بوون؟! ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ دەڵێن ئێمە چەوسـاوە بووین لەسەر زەوی دا ﴿قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً﴾ (پێیـان) دەڵێـن مەگـەر زەویی خـوا فراوان نەبـوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُوا فِيهَا﴾ تا کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە ڕۆژێکـی خرابـە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوسـاوانەی کە لە پیاوان ﴿وَالنِّسَاءِ﴾ و ئافرەتـان ﴿وَالْوِلْدَانِ﴾ و لـە منداڵانـن ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیـان نی یە (لەبەر بێ هێزی و پیرییان) ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ وە بەهیچ شێوازێك ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ﴾ ئا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێ یان خۆش بێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر و لـێ خۆشـبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَن يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسـێك کـۆچ بکات لـە ڕێ ی خوادا ﴿يَجِدْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەسـتی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَاغَمًا كَثِيرًا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشـە) ﴿وَسَعَةً﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ﴾ وە هەر کەسێك لە ماڵی خۆی دەرچێت ﴿مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ وە کـۆچ بـکات بـۆ لای خـوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ﴾ پاشـان مردن پێی بگات ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان پاداشـتی ئەو کەسـە کەوتۆتە سەر خوا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشـە لێ بـوردەی بە بەزەیی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر کاتێك سـەفەرتان کـرد (و گـەڕان) بـەزەوی دا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئـەوە هیچ گوناهێکتان لەسـەر نـی یە ﴿أَن تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَن يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ترسـان ئەوانەی بێ باوەڕن جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ بە ڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێك تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەجەنگدا) لەناو بڕوادارانداا بوویت ﴿فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾ و پێش نوێژیت بۆ کردن ﴿فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێك لەوان لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و با چەکەکانیان پێ بێت ﴿فَإِذَا سَجَدُوا﴾ جا کاتێك سوژدەیان برد (رکاتێکیان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُوا مِن وَرَائِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشتانەوە بن (پاسەوانتان بن) ﴿وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە باتاقمەکەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّوا﴾ کە نوێژیان نەکردوە (وپاسەوان بوون) ﴿فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ﴾ و لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ﴾ وە باووریای خۆیان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە ئێوە بێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان بدەن ﴿مَّيْلَةً وَاحِدَةً﴾ بە پەلامارێکی یەکجارەکی (بدەن بە سەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە تاوانتان لەسەر نی یە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە ناڕەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ یان نەخۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دانێن ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ بەڵام ووریایی خۆتان بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئامادەی کردوە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٠٢﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ ئەمجا کاتێك نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە لە سەرتەنیشتان (بە پاڵکەوتنەوە) ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هەر کاتێك دڵ ئارام بوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێك و پێکی بکەن ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ﴾ بەڕاستی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە لەسەر باوەڕداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرز کراوێکی کات بۆ دیاری کراوە ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾ سست مەبن ﴿فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ لە بەدوا گەڕانی دوژمنتاندا (یان لە بەدوا گەڕانی ئەو قەومە کافرانەدا) ﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمُونَ﴾ وەك چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ وە ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشت و سەرکەوتنە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کار دروستە ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئێمە دامانبەزاندۆتە سەر تۆ ﴿الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەم قورئانە بەڕاستی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کەخوا نیشانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر ﴿١٠٥﴾

﴿وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَۖ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بە بەزەیی یە (١٠٦) ﴿وَلَا تُجَٰدِلۡ عَنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخۡتَانُونَ أَنفُسَهُمۡۚ﴾ ناپاکی دەکەن دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمٗا﴾ ئەوانەی کە بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهبارن (١٠٧) ﴿يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ مَعَهُمۡ﴾ لەکاتێکدا خوا لەگەڵیاندایە ﴿إِذۡ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرۡضَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡلِۚ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نی یە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە زانا و ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن (١٠٨) ﴿هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ جَٰدَلۡتُمۡ عَنۡهُمۡ﴾ (ئیمانداران) بێداربن وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنۡهُمۡ﴾ دەی ئایا کێ بەرگریان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿أَم مَّن يَكُونُ عَلَيۡهِمۡ وَكِيلٗا﴾ یان کێ کارو باریان دەگرێتە دەست (١٠٩) ﴿وَمَن يَعۡمَلۡ سُوٓءًا﴾ وە هەرکەس کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوۡ يَظۡلِمۡ نَفۡسَهُۥ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَ﴾ پاشان داوای لێ خۆش بوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە (١١٠) ﴿وَمَن يَكۡسِبۡ إِثۡمٗا﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكۡسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۚ﴾ بێگومان (زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردرووستە (١١١) ﴿وَمَن يَكۡسِبۡ خَطِيٓـَٔةً﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوۡ إِثۡمٗا﴾ یان گوناهێك بکات (بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرۡمِ بِهِۦ بَرِيٓـٔٗا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ ٱحۡتَمَلَ بُهۡتَٰنٗا﴾ ئەوە بێگومان خستویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا (١١٢) ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تەوە نەبوایە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَهَمَّت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە بە نیازبوون ﴿أَن يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡۖ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيۡءٖۚ﴾ وە ئەوانە هیچ زیانێ ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمۡ تَكُن تَعۡلَمُۚ﴾ وە ئەوەی کەنەتەزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ عَظِيمٗا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تۆوە زۆر گەورەیە (١١٣)

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیچ چاکەیەك نی یە لەزۆربەی چپەو سرتە کردنەکانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەکێك فەرمان بکات بەماڵ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانکردن بە چاکە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ یان چاککردنی نێوان خەڵکی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر کەسێك ئەوە بکات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەنیازی ڕەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتی زۆر گەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەرکەسێك دژایەتی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی کە ڕێبازی ڕاستی بۆ ڕوون بویەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشوێنی ڕێگایەکی تر بکەوێت بێجگە لەڕێگای بڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ ڕووی وەردەگێڕین بۆئەو ڕێبازەی کەهەڵی بژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینە دۆزەخ ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ باشەڕۆژێکی خراپە ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەڕاستی خوا خۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ بِهِ﴾ لەوەی کەهاوەڵی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لەوە هەرچی بێت لێ ی خۆش دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کە(خوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك هاوەڵ بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕابونێکی دوور لەڕاستی ﴿١١٦﴾ ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا نزاو هاوار ناکەن (ناپەرستن جگە لەخوا) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها لەچەند (بتێکی ناولێنراوی) مێینە نەبێت (وە لات ومەنات وعوزا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾ وە ناپەرستن جگە لە شەیتانی یاخی و سەرکەش نەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردووە ﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) وتوویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾ لەبەندەکانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشێکی دیاری کراو ﴿١١٨﴾ ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان دەکەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ و بەئاوات و خەیاڵی درۆینە سەرگەرمیان دەکەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم جا بێگومان ئەوانیش گوێچکەی ئاژەڵەکان دەبڕن (لەسەردەمی نەفامیدا هەر ووشترێك پێنج سکی بکردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەکرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسا ئەوانیش دروست کراوی خوا دەگۆڕن ﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك شەیتان بکات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لێ کەوتووە بەزیانێکی دیارو ئاشکرا ﴿١١٩﴾ ﴿يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شەیتان) بەڵێنیان پێ دەدات و ئاوات و ئومێدیان دەخاتەبەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا﴾ دڵنیابن شەیتان هیچ بەڵێنێکیان پێ نادات جگە لەخەڵەتاندن نەبێت ﴿١٢٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دۆزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی ڕاکردن و لادانیان دەست ناکەوێت لێ ی ﴿١٢١﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لە داهاتوویەکی نزیکدا دەیانخەینە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بە ژێر درەختەکانیان دا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ وە ئایا کێ لە خوا ڕاست بێژترە ﴿١٢٢﴾ ﴿لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەرزی و پاداشت) نەبە ئارەزووی ئێوەیە و نەبەئارەزووی خاوەن کتێبەکانە ﴿مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ هەر کەسێك خراپەیەك بکات پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە دەستی ناکەوێت بێجگە لەخوا ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ کەسێکیش کردەوە چاکەکان جێ بەجێ بکات ﴿مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى﴾ لە نێر یان لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە بڕوادار بێت ﴿فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ و بچووکترین ستەمیان لێ ناکرێت (هێندەی توێکڵی ناوکە خورمایەك) ﴿١٢٤﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ ئایا کێ ئایینی چاکترو جوانترە (وە کێ دیندارترە) ﴿مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ لە کەسێك کە ڕووی خۆی یەکلا کردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە چاکەکار بێت ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ و شوێنی ئایینی ئیبراهیم کەوتبێت بەڕاستی و پاکی (کە بە ویستی خۆی لە بەتاڵ لای داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژارد بەدۆست و خۆشەویستی خۆی ﴿١٢٥﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێکە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿فِي يَتَامَى النِّسَاءِ﴾ (وەڵامیکە) لەبارەی کچانی هەتیوەوە ﴿اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێ یان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی نووسراوە بۆیان (واتە میراتی باوکیان) ﴿وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ وە حەز ناکەن مارەیان بکەن (لەبەر میراتەکەشیان ناهێڵن شوو بکەن) ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ﴾ وە لە بارەی ئەو منالانەی کە بێ دەسەلاتن ﴿وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَى بِالْقِسْطِ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەر کردەوەیەکی باش بکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ئەوە بێگومان خوا بەئاگایە لێ ی ﴿١٢٧﴾

﴿وَإِنِ ٱمۡرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر ئافرەتێك ﴿خَافَتۡ﴾ ترسا ﴿مِنۢ بَعۡلِهَا نُشُوزًا أَوۡ إِعۡرَاضًا﴾ لە گوێ پێ نەدان یا پشت هەلکردنی مێردەکەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَآ﴾ ئەوە هەردووکیان هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە ﴿أَن يُصۡلِحَا بَيۡنَهُمَا صُلۡحًاۚ﴾ کە ئاشتەواییەکی چاك بکەن لە نێوان خۆیاندا ﴿وَٱلصُّلۡحُ خَيۡرٞۗ﴾ هەر ئاشتەوایی و یەك کەوتن چاکترە ﴿وَأُحۡضِرَتِ ٱلۡأَنفُسُ ٱلشُّحَّۚ﴾ هەر چەندە چروکی و ڕەزیلی تێکەلاوی دەروونەکان کراوە ﴿وَإِن تُحۡسِنُواْ وَتَتَّقُواْ﴾ وە ئەگەر چاکەکارو پارێزکاربن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە دلنیابن بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا﴾ بە ئاگایە لەوەی کە دەیکەن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَن تَسۡتَطِيعُوٓاْ أَن تَعۡدِلُواْ﴾ ئێوە هەرگیز ناتوانن داد پەروەربن ﴿بَيۡنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە نێوان ژنەکانتان دا ﴿وَلَوۡ حَرَصۡتُمۡۖ﴾ هەر چەندە سوور بن (هەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُواْ كُلَّ ٱلۡمَيۡلِ﴾ جا کەواتە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسەری یەکێکیان) ﴿فَتَذَرُوهَا كَٱلۡمُعَلَّقَةِۚ﴾ بەو هۆیەوە واز بهێنن لەوی تریان وەك هەڵبەستراو (نە ئەوەیە مێردی هەبێت نەبەڕەلاش کرا بێت وتەلاق درا بێت) ﴿وَإِن تُصۡلِحُواْ وَتَتَّقُواْ﴾ وەئەگەر بسازێن و پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾ ﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغۡنِ ٱللَّهُ كُلّٗا مِّن سَعَتِهِۦۚ﴾ وە ئەگەر لێك جیابوونەوە پەروەردگار هەریەکەیان (لەوی تر) بێ نیاز و پێویستی بەڕەحمی خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿وَٰسِعًا حَكِيمٗا﴾ بەهرە فراوان و کاردروستە ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ وە بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَلَقَدۡ وَصَّيۡنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئامۆژگاریمان کردوون ﴿ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەوانەی کەنامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَإِيَّاكُمۡ﴾ هەروەها ئێوەش ﴿أَنِ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ کە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكۡفُرُواْ﴾ وە ئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر هی خوایە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدٗا﴾ وە خوا هەمیشە دەولەمەندو سوپاس کراوە ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وە تەنها بۆ خوایە موڵکی ئەوە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ تەنها خوا بەسە بێ سپێراو و چاودێر بێت ﴿١٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأۡ يُذۡهِبۡكُمۡ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ئاتانهێلێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەلکینە ﴿وَيَأۡتِ بِـَٔاخَرِينَۚ﴾ وە دەستەیەکی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرٗا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا بەتوانایە ﴿١٣٣﴾ ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ ٱلدُّنۡيَا﴾ هەر کەسێك پاداشتی دونیای دەوێت ﴿فَعِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لای خوایە ﴿ثَوَابُ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ پاداشتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾ وە هەمیشە خوا بیسەری بینایە ﴿١٣٤﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر داد گەربن ﴿شُهَدَاءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ باشایەتی یەکەدژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ الْوَالِدَيْنِ﴾ یان دژی باوك و دایك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر (شـایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا﴾ چونکە خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون ﴿أَن تَعْدِلُوا﴾ بۆ ئەوەی لەهەق لانەدەن ﴿وَإِن تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان نەیدەن و گوێی نەدەنێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەکارەکانتان ئاگادارە ﴿١٣٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەی کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر باوەڕ بەخودا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە، بـۆ پێغەمبەرەکـەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بـەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیـە خوارەوە ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِاللَّهِ﴾ وە هـەر کەسێك بێ بـاوەڕ بێت بەخـوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ و بە فریشـتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ﴾ و بە کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بەگومڕاییەکی زۆر دوور (لەڕاستی) ﴿١٣٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ آمَنُوا﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ ئەوسا بێ باوەڕبوونەتەوە ﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَّمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خـوا هەرگیز لێیان خـۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاسـت ﴿١٣٧﴾ ﴿بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ﴾ مـوژدەبـدە بـەدوو ڕووەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکەبەڕاسـتی سـزایەکی بەئازاریـان بۆهەیـە ﴿١٣٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەوانـەی کـە بـێ بـاوەڕان بەدۆسـت و خۆشەویسـتی خۆیـان دادەنێـن ﴿مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگـە لـە ئیمانـداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ الْعِزَّةَ﴾ ئایـا بەتەمـان سـەربەرزیان لای ئـەوان دەس کـەوێ؟ (بۆچونێکـی هەڵەیـە) ﴿فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ چونکـە بەڕاسـتی سـەربەرزیو باڵا دەسـتی هەمـووی بـۆ خوایـە ﴿١٣٩﴾ ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێـگومان خـوا ناردوویەتیـە خـوارەوە بۆتـان ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لـە قورئانـدا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ هـەر کاتێـك بیـستان ئایەتەکانـی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێـت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ دەکرێـت ﴿فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ﴾ ئـەوە دامەنیشـن لە گەڵیاندا (لە گەڵ ئەوانـەی گاڵتـە بەئایەتەکانی خودا دەکـەن) ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تـا دەچنـە نـاو باسێکی تـرەوە (و باسـەکە دەگـۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ﴾ بێگومـان ئەگـەر دانیشـتن لەگەڵیانـدا (و هاوبەشیان بکـەن) ئـەوە ئێـوەش وەك ئەوانـن ﴿إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ﴾ بە ڕاسـتی خوا کۆکـەرەوەی ﴿الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ﴾ دووڕووەکان و بێ باوەڕەکانیشـە ﴿فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بە تێکڕا لە دۆزەخدا ﴿١٤٠﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ﴾ (دووڕووەکان) ئەوانەی چاوەڕوانی (سەر ئەنجامی) ئێوە دەکەن ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ﴾ جا ئەگەر بۆ ئێوە بوو ﴿فَتْحٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سەرکەوتن لەلای خواوە ﴿قَالُوٓا۟ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ دەڵێن مەگەر ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبووین؟ ﴿وَإِن كَانَ لِلْكَـٰفِرِينَ نَصِيبٌ﴾ بەڵام ئەگەر بێ بڕوایان بەشێکیان (لەسەرکەوتن) هەبوو ﴿قَالُوٓا۟ أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەکردن بەسەر ئەوان دا ؟ ﴿وَنَمْنَعْكُم مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ و ئێوەمان نەپاراست لەئیمانداران ؟ (کەواتە بەشمان بدەن) ﴿فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ جا خوا لەڕۆژی دواییدا بڕیاری یەکجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿وَلَن يَجْعَلَ ٱللَّهُ لِلْكَـٰفِرِينَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾ وە هەرگیز خوا (بەڵگەی) کافران بەسەر ئیمانداران (ی ڕاستەقینە) دا سەرناخات (لەم جیهانەدا) ودروست نیە باوەڕداران ملکەچ وسەر شۆڕی بێباوەڕان بن وحوکمی ئەوان جێ بەجێ بکەن ﴿١٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ﴾ بە ڕاستی دووڕووەکان ﴿يُخَـٰدِعُونَ ٱللَّهَ﴾ دەیانەوێت خوا بخەڵەتێنن ﴿وَهُوَ خَـٰدِعُهُمْ﴾ کەچی (لەبەرامبەردا) خوا خەڵەتێنەری ئەوانە وفڕ وفێڵەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە) ﴿وَإِذَا قَامُوٓا۟ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ هەر کاتێکیش هەستن بۆ نوێژ ﴿قَامُوا۟ كُسَالَىٰ﴾ بە تەمەڵی و سستی هەڵدەستن ﴿يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ﴾ ڕوپامایی بۆ خەڵکی ئەکەن ﴿وَلَا يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە یادی خوا ناکەن کەمێک نەبێت ﴿١٤٢﴾ ﴿مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ دوودڵ ودڵەڕاوکێیانە لە نێوان(کوفر وباوەڕ) دا ﴿لَآ إِلَىٰ هَـٰٓؤُلَآءِ﴾ نەلای بڕواداران ﴿وَلَآ إِلَىٰ هَـٰٓؤُلَآءِ﴾ وەنە لای بێ باوەڕان ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وەهەر کەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەکی ڕاستی بۆ نادۆزیتەوە (بیگەیەنێت بەمەبەست) ﴿١٤٣﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلْكَـٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ﴾ بێ بڕواکان مەکەنە دۆستی خۆتان ﴿مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ لەبری ئیمانداران ﴿أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ﴾ ئایا(بەم کارە) دەتانەوێت بیدەن بە خوا ﴿عَلَيْكُمْ سُلْطَـٰنًا مُّبِينًا﴾ بەڵگەیەکی ڕوون لەدژی خۆتان؟ ﴿١٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ﴾ (بابزانن)بەڕاستی دوو ڕووەکان ﴿فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ لە خانە و تەبەقی هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ وە هەرگیز ڕزگار کەرێکت بۆ ئەوان دەست ناکەوێت ﴿١٤٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟﴾ جگە لەوانەی کە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا۟﴾ و خۆیان چاك دەکەن ﴿وَٱعْتَصَمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ ودەست دەگرن بە (ئایینی) خواوە ﴿وَأَخْلَصُوا۟ دِينَهُمْ لِلَّهِ﴾ و ئایینەکەیان پاك وخاوێن دەکەن بۆ خوا ﴿فَأُو۟لَـٰٓئِكَ مَعَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ جائەوانە(ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن ﴿وَسَوْفَ يُؤْتِ ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان لەداهاتوودا خوا دەیبەخشێت بەئیمانداران ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٤٦﴾ ﴿مَّا يَفْعَلُ ٱللَّهُ بِعَذَابِكُمْ﴾ ئایا خوا چ ئیشێکی هەیە بە سزادانتان ﴿إِن شَكَرْتُمْ﴾ ئەگەر سوپاسی بکەن ﴿وَءَامَنتُمْ﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری بەندە چاکەکانیەتی و زانایە پێیان ﴿١٤٧﴾

﴿لَّا يُحِبُّ ٱللَّهُ﴾ خـوا پێـی خـۆش نـی یـە ﴿ٱلْجَهْرَ بِٱلسُّوٓءِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ ئاشـكرا كردنـی قسـەی نابەجـێ و خراپ ﴿إِلَّا مَن ظُلِمَ﴾ مەگەر كەسێك ستەمی لێكرا بێت (بۆی دروستە خراپەی ستەمكار ئاشكرا كات) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ وە خـوا هەمیشـە بیسـەری زانایـە (١٤٨) ﴿إِن تُبْدُوا۟ خَيْرًا﴾ ئەگـەر خێـر و چاكـە دەرخەن (بەئاشـكرا بیكەن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یان بیشـارنەوە ﴿أَوْ تَعْفُوا۟ عَن سُوٓءٍ﴾ یـان ببورن لەخراپە یـەك ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾ ئـەوە بێگومـان خـوا هەمیشـە لێبـوردەی بەتوانایـە (١٤٩) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بـاوەڕن ﴿بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ بەخـواو پێغەمبەرەكانی ﴿وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا۟﴾ وەدەیانەوێـت جیـاوازی بخەنە ﴿بَيْنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ نێـوان خـوا و پێغەمبەرەكانی ﴿وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ﴾ وە دەڵێـن باوەڕ بەهەندێك (لەپێغەمبەران) دەهێنیـن ﴿وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ﴾ وە باوەڕ ناهێنن بەهەندێكی تریـان ﴿وَيُرِيدُونَ﴾ و دەیانەوێـت ﴿أَن يَتَّخِذُوا۟ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لـەو نێوانـەدا ڕێگەیـەك بدۆزنەوە (١٥٠) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ حَقًّا﴾ ئائەوانە بەڕاستی بێ بـاوەڕی تەواون ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ﴾ وە ئامادەمان كـردووە بـۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سـزایەكی ڕسـواكەر (١٥١) ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە ئەوانـەی بڕوایان هێنـاوە ﴿بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ بەخـواو پێغەمبەرەكانـی ﴿وَلَمْ يُفَرِّقُوا۟﴾ وە هیـچ جیـاوازی یەكیـان نەخستە ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ نێوان هیچ كام لـەو پێغەمبەرانە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ لە داهاتوودا خوا پاداشـتیان دەداتەوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشـە لێ بووردەی میهرەبانە (١٥٢) ﴿يَسْـَٔلُكَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (ئـەی موحەمـەد ﷺ) خاوەن نامـەكان داوات لێ دەكەن ﴿أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ﴾ كە بۆیان بێنیتە خوارەوە ﴿كِتَٰبًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ پەڕاوێك لەئاسمانەوە ﴿فَقَدْ سَأَلُوا۟ مُوسَىٰٓ﴾ جا بەڕاستی داوایان كرد لە مووسـا ﴿أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ گەورەتر لەوە ﴿فَقَالُوٓا۟﴾ وتیان ﴿أَرِنَا ٱللَّهَ جَهْرَةً﴾ خوامان نیشان بدە بەئاشكرا ﴿فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ﴾ جابروسكەیەك لێ ی دان و گرتنی ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾ بەهۆی ستەم كردنیانەوە ﴿ثُمَّ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ﴾ پاشـان گوێرەكەیەكیـان كـرد بە پەرستراوی خۆیـان ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ﴾ پاش ئەوەی بۆیان هات ﴿ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ بەڵگە ئاشكراكان ﴿فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەویش كـرد (لـە گوێرەكـە پەرستییەكە یـان) ﴿وَءَاتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەخشـیمان بەمووسـا ﴿سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ موعجیـزە و بەڵگـەی ئاشـكرا (تا بـاوەڕ بێنـن) (١٥٣) ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە بەرزمان كردەوە بەسـەر سـەریانەوە (كێـوی طـور) ﴿بِمِيثَٰقِهِمْ﴾ بەهـۆی پەیمانداتیانـەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمُ﴾ وە وەتمـان پـێ یـان ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا﴾ بچنـە ژوورەوە لەدەرگای (قودسـەوە) بەمل كەچی وسـوژدە بردنەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمْ﴾ وە وەتمان پێیان ﴿لَا تَعْدُوا۟ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ دەست درێژی مەكەن لە ڕۆژی شەممەاندا (بەڕاو كردنی ماسی) ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿مِّيثَٰقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێكی بەهێز و بتەو (١٥٤)

﴿فَبِمَا نَقْضِهِم﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿مِّيثَٰقَهُمْ﴾ پەیمانیان ﴿وَكُفْرِهِم بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە بەهۆی بڕوا نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَقَتْلِهِمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە کوشتنی پێغەمبەرانیان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا (وەك زەکەریاو یەحیا) ﴿وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌۢ﴾ وە بەهۆی ئەو وتەیەیان: ئێمە دڵمان داپۆشراوە ﴿بَلْ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهَا﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیان دا ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت ﴿١٥٥﴾ ﴿وَبِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بڕوانەهێنانیانەوە ﴿وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ﴾ وە قسە کردنیان لەدژی مەریەم ﴿بُهْتَٰنًا عَظِيمًا﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٥٦﴾ ﴿وَقَوْلِهِمْ﴾ وە بەهۆی ئەوەی کەوتیان ﴿إِنَّا قَتَلْنَا ٱلْمَسِيحَ عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای کوڕی مەریەممان کوشت ﴿رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ کە پێغەمبەری خوایە ﴿وَمَا قَتَلُوهُ﴾ لەکاتێکدا نەشیان کوشتبوو ﴿وَمَا صَلَبُوهُ﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێ کەوت دەربارەی عیسا ﴿لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ﴾ لەگوماندان لە کوشتنەکەیدا ﴿مَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانینێکیان دەربارەی نی یە ﴿إِلَّا ٱتِّبَاعَ ٱلظَّنِّ﴾ جگە لەشوێن کەوتنی گومان نەبێت ﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًۢا﴾ وە بەڕاستی وبێگومان نەیان کوشتبوو ﴿١٥٧﴾ ﴿بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ﴾ (وانی یە) بەڵکو خوا بەرزی کردووە بۆلای خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ وە هیچ کەسێك نی یە لەنامەدار و (خاوەن کتێب) ەکان ﴿إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ﴾ مەگەر بڕوای پێ دێنێت (بەعیسا) ﴿قَبْلَ مَوْتِهِۦ﴾ پێش مردنی ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا ﴿يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾ (عیسا) دەبێت بەشایەت بەسەریانەوە ﴿١٥٩﴾ ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکەکانەوە ﴿حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ﴾ حەراممان کرد لێیان ﴿طَيِّبَٰتٍ﴾ چەند خۆراکێکی پاك و خاوێن ﴿أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان ﴿وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ كَثِيرًا﴾ وە بەهۆی زۆر دژایەتی کردن و بەرهەڵستی کردنیان لەڕێگەی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿وَأَخْذِهِمُ ٱلرِّبَوٰا۟﴾ وە بەهۆی سوودوەر گرتنیانەوە ﴿وَقَدْ نُهُوا۟ عَنْهُ﴾ کەبێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَأَكْلِهِمْ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەهۆی سامان و ماڵی خەڵکی خواردونیانەوە ﴿بِٱلْبَٰطِلِ﴾ بەناڕەوا ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی زۆر بەئازار ﴿١٦١﴾ ﴿لَّٰكِنِ ٱلرَّٰسِخُونَ﴾ بەڵام دامەزراوان وشارەزایان ﴿فِى ٱلْعِلْمِ مِنْهُمْ﴾ لەزانیاریدا لەوان (لە جولەکەکان) ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕدارەکان ﴿يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ وەبەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَٱلْمُقِيمِينَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژ ﴿وَٱلْمُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەران ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ و باوەڕداران بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ﴾ ئەوانە لە داهاتوویەکی نزیکدا پێیان دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٦٢﴾

﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کردووی ﴿كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەك چۆن نیگامان کرد بۆ نووح ﴿وَالنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ﴾ و بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿وَالْأَسْبَاطِ﴾ و نەوەکانی یەعقوب ﴿وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ﴾ وە بۆ عیسا و ئەیوب و یونس و هاروون وسولەیمان ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ وە زەبوریشمان بەخشی بەداوود ﴿١٦٣﴾ ﴿وَرُسُلًا﴾ وە پێغەمبەرانێك ﴿قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ﴾ وە پێغەمبەرانێك بەسەرهاتەکانیانمان نەگێڕاوەتەوە بۆت ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بەقسەکردن ﴿١٦٤﴾ ﴿رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ﴾ پێغەمبەران (مان ناردووە) کەموژدەدەرن ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەرن بن ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت ﴿عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پێغەمبەران ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٦٥﴾ ﴿لَّٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ﴾ بە(ڕاستیەتی) ئەو قورئانەی ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ﴾ بە زانینی خۆی ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ﴾ و فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەت بێت ﴿١٦٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و بەرهەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بێگومان ئەوانە گومڕابوون بە گومڕابوونێکی دوور و لەڕادە بەدەر ﴿١٦٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان نەهێنا وستەمیان کرد ﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا﴾ ڕێنموونیشیان ناکات بۆ هیچ ڕێگایەك ﴿١٦٨﴾ ﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ بێجگە لەڕێگەی دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ لای خوا ئاسانە ﴿١٦٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ﴾ بێگومان پێغەمبەر هێناویەتی بۆتان ﴿بِالْحَقِّ مِن رَّبِّكُمْ﴾ ڕاستی و ڕەوا لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ﴾ کەواتە ئێوەش باوەڕ بهێنن چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوا بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زانای دانای (کاردروستە) ﴿١٧٠﴾

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن پەڕاوە ئاسمانی یەکان ﴿لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ﴾ زیادە ڕەوی مەکەن لەئاینەکەتان دا ﴿وَلَا تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡحَقَّۚ﴾ وە شتێك مەڵێن لە بارەی خواوە بێجگە لەڕاستی ﴿إِنَّمَا ٱلۡمَسِيحُ عِيسَى ٱبۡنُ مَرۡيَمَ﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿رَسُولُ ٱللَّهِ﴾ تەنها پێغەمبەری خوایە ﴿وَكَلِمَتُهُۥٓ﴾ (دروستی کردوە بە)وتەی خۆی (بیە) ﴿أَلۡقَىٰهَآ إِلَىٰ مَرۡيَمَ﴾ بە(جبیریل دا) ناردی بۆ مەریەم ﴿وَرُوحٞ مِّنۡهُۖ﴾ و(عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦۖ﴾ کەواتە بڕوا بهێنن بەخواو پێغەمبەرانی ﴿وَلَا تَقُولُواْ ثَلَٰثَةٌۚ﴾ وە مەڵێن (خواکانمان) سیانن (الله و عیسی و مەریەم) ﴿ٱنتَهُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ﴾ (لەو وتەیە) کۆتایی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿إِنَّمَا ٱللَّهُ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ﴾ بێگومان خوا پەرستراوێکی تەنهایە ﴿سُبۡحَٰنَهُۥٓ أَن يَكُونَ لَهُۥ وَلَدٞۘ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی ڕۆڵەی هەبێت ﴿لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر هی خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ هەرچی لەزەویدایە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلٗا﴾ وە خوا بەسە چاودێربێ (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ﴿١٧١﴾ ﴿لَّن يَسۡتَنكِفَ ٱلۡمَسِيحُ﴾ هەرگیز مەسیح لاری نی یە (ناڕازی نی یە) ﴿أَن يَكُونَ عَبۡدٗا لِّلَّهِ﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت ﴿وَلَا ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ ٱلۡمُقَرَّبُونَۚ﴾ هەروەها فریشتە نزیکەکانیش ﴿وَمَن يَسۡتَنكِفۡ عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ وە هەر کەس بەبەندایەتی خوا ڕازی نەبێت ﴿وَيَسۡتَكۡبِرۡ﴾ وە خۆی بە گەورە دابنێت ﴿فَسَيَحۡشُرُهُمۡ إِلَيۡهِ جَمِيعٗا﴾ ئەوە لەداهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خۆی ﴿١٧٢﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ جا ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿فَيُوَفِّيهِمۡ أُجُورَهُمۡ﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۖ﴾ و بۆیان زیادیش دەکات لەبەهرەی خۆی ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱسۡتَنكَفُواْ﴾ بەڵام ئەوانەی لاریی یان کرد (لەبەندایەتی ئەو) ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ وە خۆیان بە گەورە زانی ﴿فَيُعَذِّبُهُمۡ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ بەسزایەکی بەئازار ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە جگە لەخوا دەستیان ناکەوێت ﴿وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا﴾ هیچ دۆست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ﴿١٧٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُم﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاستی بۆتان هات ﴿بُرۡهَٰنٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ بەڵگەی ئاشکرا لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ﴾ وە ناردمانە خوارەوە بۆتان ﴿نُورٗا مُّبِينٗا﴾ ڕووناکییەکی ئاشکراکەر (کەقورئانە) ﴿١٧٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە ﴿وَٱعۡتَصَمُواْ بِهِۦ﴾ و پشتیان بەو بەستووە ودەستیان گرت بە ئاینەکەیانەوە ﴿فَسَيُدۡخِلُهُمۡ فِي رَحۡمَةٖ مِّنۡهُ﴾ ئەوە بێگومان دەیانخاتە ناو بەزەیی خۆیەوە ﴿وَفَضۡلٖ﴾ و بەهرەو چاکە(ی خۆیەوە) ﴿وَيَهۡدِيهِمۡ إِلَيۡهِ صِرَٰطٗا مُّسۡتَقِيمٗا﴾ وە ڕێنماییان دەکات بۆلای خۆی کە ڕێگای ڕاستە ﴿١٧٥﴾

﴿يَسْتَفْتُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای فتوات لێ دەکەن ولێت دەپرسن ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ﴾ بڵێ خوا فتوانان بۆدەدات ﴿فِي الْكَلَالَةِ﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نەوەو کوڕو باوك و باپیری نەبێت) ﴿إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ﴾ ئەگەر پیاوێك مردوو ﴿لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ﴾ منداڵی نەبوو ﴿وَلَهُ أُخْتٌ﴾ تەنها خوشکێکی هەبوو ﴿فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ﴾ ئەوە نیوەی میراتی برا مردووەکەی دەکەوێت ﴿وَهُوَ يَرِثُهَا﴾ وە (ئەگەر ئافرەتێ بمرێت و تەنها برایەکی هەبێت) ئەو (برایە) میراتی خوشکە مردووەکەی هەموو دەبات ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ﴾ ئەگەر خوشکە مردوەکەی منداڵی نەبێت ﴿فَإِن كَانَتَا اثْنَتَيْنِ﴾ بەڵام گەر دوو خوشك بوون(دوای برا مردووەکەیان) ﴿فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ﴾ ئەوا (دوو خوشکەکە) دوو سێ یەکی میراتی براکەیان دەبەن ﴿وَإِن كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَاءً﴾ وە ئەگەر میراتگرەکان چەند خوشك و برایەك بوون، پیاوان و ئافرەتان ﴿فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ﴾ ئەوە بۆ هەر نێرینەیەك ئەندازەی بەشی دوو مێینە هەیە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿أَن تَضِلُّوا﴾ تا گومڕا نەبن ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٧٦﴾

سورەتی ﴿المَائِدَة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بڕواداران ﴿أَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾ بەڵێنەکانتان بەئەنجام بگەیەنن ﴿أُحِلَّتْ لَكُم﴾ حەڵاڵ کراوە بۆتان ﴿بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ﴾ (گۆشتی) ئاژەڵ و چوارپێ (مەڕو بزن و ووشترو ڕەشە وولاغ) ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێجگەلەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسەرتان دا (حەرامن) ﴿غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ﴾ دروست نی یە ڕاو بکەن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لەکاتێکدا ئێوە لە ئیحرام دابن ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڕاستی خوا هەرچی بوێت بڕیاری بۆ دەدات ﴿١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ﴾ ڕێ مەگرن لەدروشمەکانی خوا (هەڵی مەوەشێننەوە) ﴿وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ﴾ وجەنگ مەکەن لەمانگە حەرامەکان دا ﴿وَلَا الْهَدْيَ﴾ وە ڕێ مەگرن لەو قوربانیانەی بەدیاری دەهێنرێن بۆ مەککە ﴿وَلَا الْقَلَائِدَ﴾ و (ڕێ مەگرن و زیان مەدەن) لەو قوربانیانەی ملوانکەیان لەمل کراوە (دیاری کراون بۆ نەزر وقوربانی کردن) ﴿وَلَا آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ وە مەشکێنن ڕێزی ئەوانەی نیازی ماڵی خوادەکەن ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا﴾ بەتەمای بەهرەمەندی وڕەزامەندی پەروەردگاریانن ﴿وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا﴾ وە کاتێك ئیحرامتان شکاند ئەوە(دروستە) ڕاو بکەن ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ﴾ باخەشم و قینتان لە کۆمەڵێك واتان لێنەکات ﴿أَن صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لەبەر ئەوەی بەرگرییان کردن لە مزگەوتی حەرام (کەعبە) ﴿أَن تَعْتَدُوا﴾ کە دەست درێژی بکەن ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن لەسەر چاکە و پارێزگاری و لەخواترسان ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا﴾ وە کۆمەکی یەکتر مەکەن ﴿عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ لەسەر تاوان و دەست درێژی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوا تۆڵەی بەتینە ﴿٢﴾

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ﴾ لەسەرتان یاساغ کراوە﴿الْمَيْتَةُ﴾ (گۆشتی) مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنزِيرِ﴾ وە خوێن وە گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕیندا ناوی غەیری خوای لێ برابێت ﴿وَالْمُنْخَنِقَةُ﴾و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿وَالْمَوْقُوذَةُ﴾ وە ئەوەی کەڵێ ی دراین تاگیانی دەرچوبێت ﴿وَالْمُتَرَدِّيَةُ﴾ وە ئەوەی لەبەرزی کەوتبێتە خوارەوەو مردبێت ﴿وَالنَّطِيحَةُ﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شۆخ لێ دانە مردبێ) ﴿وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ﴾ وە ئەوەی دڕندە لێ ی خواردبێ ﴿إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان بڕی بێت ﴿وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەرد سەربڕابێت (نصب: چەند بەردێك بوون لە دەوری کەعبە بەپیرۆز سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿وَأَن تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ﴾ و داواکردنی بەش بەخت(و نیاز گرتنەوە) بەتیرو پشك (کە هەموو جۆرە یانصیب هاوشێوەکانی دەگرێتەوە) ﴿ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەمووی لەفەرمان دەرچوون و تاوانە ﴿الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان نەهێناوە ئەمڕۆ نائومێد بوون﴿مِن دِينِكُمْ﴾ لەئاینەکەتان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە لێیان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِ﴾ تەنها لە من بترسن ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾ ئەمڕۆ ئاینەکەتانم تەواو (کامڵ) کردوە بۆتان ﴿وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ و ڕازی بووم کەئیسلام ئاینتان بێت﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ جا هەرکەس ناچار بوو﴿فِي مَخْمَصَةٍ﴾ لەبرسیەتیدا ﴿غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّإِثْمٍ﴾ بێ ئەوەی نیەتی گوناە کردنی هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە ﴿٣﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن﴿مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ﴾ چی حەڵاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ بڵێ حەڵاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان ﴿وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ﴾ وە (نێچیری) ئەو باڵندەو تانجی و سەگە ڕاو کەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون ﴿تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ﴾ فێری ڕاویان ئەکەن لەوەی خوافێری کردوون ﴿فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ﴾ دەبخۆن لەوانەی بۆتان دەگرن﴿وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتێ تانجی بەکەی تێ بەردەدەن وکاتێ دەیخۆن) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤﴾ ﴿الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ ئەمڕۆ حەڵاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە خۆراکی ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿حِلٌّ لَّكُمْ﴾ حەڵاڵە بۆتان ﴿وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ﴾ وە خۆراکی ئێوەش حەڵاڵە بۆ ئەوان ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاك لەئیمانداران (حەڵاڵە بۆتان) ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاك لەنامەدارانی (گاور وجولەکە) ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر ئێوە مارەیی بەکانیان بدەنێ (حەڵاڵن بۆتان) ﴿مُحْصِنِينَ﴾ ئێوە دەبێ داوێن پاك بن ﴿غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا) ﴿وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ﴾ و دۆستی ژێر بەژێرتان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ﴾ ئەوە بێگومان کردەوەکانی هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە خەسارۆمەندان ﴿٥﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ﴾ هەروەها دەستەکانتان لەگەڵ ئانیشکەکانتان ﴿وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لەگەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوەخۆتان خاوێن بکەنەوە (خۆتان بشۆن) ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى﴾ وە ئەگەر نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَى سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سەرئاوکردن ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان جووت بوون (یاپێستتان بەریەك کەوت) لەگەڵ خێزانەکانتاندا ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ و ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە تەیەموم بکەن بەخۆڵێکی پاك ﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ﴾ جادەست بهێنن بەدەم و چاوو دەستەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکە ﴿مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ﴾ خوا نایەوێت هیچ جۆرە تەنگی و ناڕەحەتیەك لەسەرتان دابنێت ﴿وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ﴾ بەڵکو ئەیەوێ پاکتان بکاتەوە ﴿وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ و چاکە و بەهرەی خۆی تەواو بکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاسی بکەن ﴿٦﴾ ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکەو فەزڵی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە. ﴿وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ﴾ وە ئەو پەیمانەی کەدایمەزراندن پێی ﴿إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کاتێك کەوتتان بیستمان و گوێڕایەڵ بووین ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لە سینگەکاندایە ﴿٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ﴾ زۆر بەرێکوپێکی هەستن بەئەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ﴾ شایەتی دەرین بەدادو ڕاستی ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ﴾ ڕق و کینەتان لەدەستەو کۆمەڵێك هانتان نەدا ﴿عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ لەسەر ئەوەی ڕاست نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترەلەپارێزکاری وخواپەرستی یەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وەلەخوابترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەکردەوەکانتان ﴿٨﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ خوا بەڵێنی داوە بەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوەی چاکەکانیان کردوە ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ بۆیان هەیە لێخۆش بوون ﴿وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ و پاداشتێکی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دائەنا ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخـن ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ هَمَّ قَوْمٌ﴾ کاتێك کۆمەڵێك نیازیان کرد ﴿أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ﴾ خوایش بەرگری دەست درێژی ئەوانی لێکردن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا پەیمانی بەهێزی وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل ﴿وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ﴾ و هەڵمان بژارد لەوان ﴿اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا﴾ دوانزە چاودێر ﴿وَقَالَ اللَّهُ﴾ وە خوا فەرمووی ﴿إِنِّي مَعَكُمْ﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەڕ وپێکی نوێژ بەجێ بهێنن ﴿وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي﴾ و باوەڕ بهێنن بە نێرراوەکانم ﴿وَعَزَّرْتُمُوهُمْ﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێریان پێ بکەن ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاك ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناە و خراپە کانتان ئەسڕمەوە ﴿وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە ئەتان خەمە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕوبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ مِنْكُمْ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا ببێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی وون کردوە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش گەز بوونەوەو) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿لَعَنَّاهُمْ﴾ نەفرەتمان لێ کردن ﴿وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و ووشك ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ ووتە و فەرموودەی خوا لادەدەن ﴿عَنْ مَوَاضِعِهِ﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ وە لەبیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿وَلَا تَزَالُ﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَائِنَةٍ مِنْهُمْ﴾ ئاگادار ئەبی بەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (وبەردەوام خەریکی فڕ وفێڵ وناپاکین) ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ مەگەر کەمێك لەوان نەبێت (کە ئەمە پیشەیان نی یە) ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ﴾ جا ببورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکەرانی خۆش دەوێت ﴿١٣﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ وە لەوانەی کەدەیان ووت ﴿إِنَّا نَصَٰرَىٰٓ﴾ ئێمە گاوورین ﴿أَخَذۡنَا مِيثَٰقَهُمۡ﴾ بەڵێن و پەیمانی بەهێزمان لێ وەرگرتن ﴿فَنَسُواْ حَظّٗا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦ﴾ بەڵام بەشێکی گەورە لەوەی کەئامۆژگاری کران پێی (لەسەر زمانی عیسی) لەبیریان چوو ﴿فَأَغۡرَيۡنَا بَيۡنَهُمُ ٱلۡعَدَاوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ﴾ بەهۆی ئەوەوە دوژمنایەتی وکینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ تارۆژی دوایی ﴿وَسَوۡفَ يُنَبِّئُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە لەمەودوا خوا هەواڵیان پێدەدات ﴿بِمَا كَانُواْ يَصۡنَعُونَ﴾ بەوەی کەدەیانکرد (لەجیهان دا) ﴿١٤﴾ ﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراومان هاتووە بۆ ئێوە ﴿يُبَيِّنُ لَكُمۡ﴾ ڕوونی دەکاتەوە بۆتان ﴿كَثِيرٗا مِّمَّا كُنتُمۡ تُخۡفُونَ﴾ زۆری لەوەی کەئێوە دەتان شاردەوە ﴿مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لەکتێب (ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖۚ﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆرێك لەوانە ﴿قَدۡ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە لەلایەن خواوە ﴿نُورٞ وَكِتَٰبٞ مُّبِينٞ﴾ ڕووناکی یەکی گەورەو نامەیەکی ڕوون کەرەوە ﴿١٥﴾ ﴿يَهۡدِي بِهِ ٱللَّهُ مَنِ ٱتَّبَعَ رِضۡوَٰنَهُۥ﴾ خوا ڕێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێن ڕەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿سُبُلَ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆڕێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿وَيُخۡرِجُهُم﴾ وەدەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿بِإِذۡنِهِۦ﴾ بە فەرمانی خۆی ﴿وَيَهۡدِيهِمۡ﴾ وە ڕێنموونیان دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١٦﴾ ﴿لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۚ﴾ بەڕاستی خوا هەر مەسیحی (عیسی) کوڕی مەریەمە ﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿فَمَن يَمۡلِكُ مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا﴾ ئەوە کێ دەتوانێت ڕێی هیچ شتێك بگرێت لەخوا ﴿إِنۡ أَرَادَ أَن يُهۡلِكَ ٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم لەناو بیات ﴿وَأُمَّهُۥ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗاۗ﴾ هەروەها دایکی و هەرچی کەسیش لەزەویی دا هەیە ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وەهەر بۆ خوایە خاوەن داریتی ئاسمانەکان و زەوی ومولکی ئەوێ ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَاۚ﴾ و هەرچی والە نێوانیاندا ﴿يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ﴾ دروست ئەکاو دایئەهێنێت هەرچی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٧﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ جوولەکە وگاوورەکان دەیان ووت ﴿نَحْنُ أَبْنَٰٓؤُا۟ ٱللَّهِ وَأَحِبَّٰٓؤُهُۥ﴾ ئێمە کوڕان و خۆشەویستانی خواین ﴿قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُم﴾ بڵێ دەی بۆچی سزاتان دەدات بەهۆی گوناهە کانتانەوە ﴿بَلْ أَنتُم بَشَرٌ﴾ (نەخێر ڕاست نی یە) بەڵکو ئێوە مرۆڤێکن ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ﴾ لەو مرۆڤانەی کەخوا دروستی کردون ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ خۆش ئەبێت لەهەر کەس بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ و سزای هەرکەسیش ئەدات کەبیەوێت ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هەر بۆ خوایە موڵکی ئاسمانەکان و زەوی وەهەرچی والە نێوانیاندا ﴿وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویشە گەڕانەوە ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی نامە دارەکـان ﴿قَدْ جَآءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراوەکەمان هات بۆ ناوتان ﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ (بەرنامەی خوا) ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ پاش ماوەیەك لەناردنی پێغەمبەران ﴿أَن تَقُولُوا۟﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن: ﴿مَا جَآءَنَا مِنۢ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ﴾ نەهات بۆ لامان هیچ مژدەدەرو ترسێنەرێك ﴿فَقَدْ جَآءَكُم بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ﴾ ئەوەتا بێگومان مژدە دەرو ترسێنەرتان بۆ هاتووە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەتوانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ باسی ئەو کاتە بکە کەمووسا فەرمووی بەگەلەکەی ﴿يَٰقَوْمِ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی گەلەکەم بیری چاکەو بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنۢبِيَآءَ﴾ کاتێك کەپێغەمبەرانی تێدا هەڵخستوون ﴿وَجَعَلَكُم مُّلُوكًا﴾ وە چەندینی کردوون بەپادشا ومەلیك ﴿وَءَاتَىٰكُم مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا﴾ وە شتێکی پێ بەخشیوون کە نەی بەخشیوە بەهیچ کەس ﴿مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەجیهانیان ﴿٢٠﴾ ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْأَرْضَ ٱلْمُقَدَّسَةَ﴾ بچنە ناو ئەو خاکە پیرۆزەی (پاکراوەتەوە لەبت پەرستی کە مەبەست پێی بیت المقدسە) ﴿ٱلَّتِى كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ کەخوا بڕیاری داوە بۆتان ﴿وَلَا تَرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَارِكُمْ﴾ وە پاشەوپاش وەرنەگەڕێنەوە لەئاینەکەتان ﴿فَتَنقَلِبُوا۟ خَٰسِرِينَ﴾ (ئەگەر بگەڕێنەوە) ئەوە بەزیانباری و نائومێدی ئەگەڕێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ووتیان ئەی مووسا ﴿إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ﴾ بەڕاستی گەلێکی زۆر دارو ستەمکار لەو شارە دایە ﴿وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناچینە ناوی ﴿حَتَّىٰ يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ تا ئەوان لێ ی دەرنەچن ﴿فَإِن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان لێی دەرچوون ﴿فَإِنَّا دَٰخِلُونَ﴾ ئەو کاتە بێگومان ئێمە تێی ئەچین ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ رَجُلَانِ﴾دوو پیاو ووتیان: ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ لەوانەی لەخوا دەترسان ﴿أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمَا﴾ وەخوا چاکەی ئیمانی ڕشت بوو بەسەریاندا ﴿ٱدْخُلُوا۟ عَلَيْهِمُ ٱلْبَابَ﴾ بدەن بەسەریاندا لەقاپی شارەوە بچنە ژوورەوە﴿فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَٰلِبُونَ﴾ جا ئەگەر چوونە ناویەوە ئەوە بەڕاستی ئێوە زاڵ دەبن بەسەریاندا ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓا۟﴾ وەپشت هەر بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٢٣﴾

﴿قَالُوا يَٰمُوسَىٰٓ﴾ وتیان ئەی مووسا﴿إِنَّا لَن نَّدۡخُلَهَآ أَبَدٗا﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿مَّا دَامُوا۟ فِيهَا﴾ تائەوان تێیدابن ﴿فَٱذۡهَبۡ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ﴾ کەواتە بڕۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن﴿إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ﴾(مووسا) وتی﴿رَبِّ إِنِّي لَآ أَمۡلِكُ﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من خاوەنی هیچ کەسێك نیم﴿إِلَّا نَفۡسِي وَأَخِيۖ﴾ بێجگە لەخۆم و براکەم نەبێت﴿فَٱفۡرُقۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ ٱلۡقَوۡمِ﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەوگەلەی ﴿ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ کە لەسنووری خوا دەرچــوون ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيۡهِمۡۛ﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بیت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان﴿أَرۡبَعِينَ سَنَةٗۛ﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿يَتِيهُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەسەر گەردانی دەخولێنەوە بەسەر زەویدا ﴿فَلَا تَأۡسَ عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ بۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ ٱبۡنَيۡ ءَادَمَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿إِذۡ قَرَّبَا قُرۡبَانٗا﴾ کاتێك هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿فَتُقُبِّلَ مِنۡ أَحَدِهِمَا﴾ ئەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿وَلَمۡ يُتَقَبَّلۡ مِنَ ٱلۡأٓخَرِ﴾ وەلەوی تریان وەرنەگیرا ﴿قَالَ لَأَقۡتُلَنَّكَۖ﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) وتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئەویش وتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿لَئِنۢ بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿لِتَقۡتُلَنِي﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿مَآ أَنَا۠ بِبَاسِطٖ يَدِيَ إِلَيۡكَ لِأَقۡتُلَكَۖ﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنِّيٓ أُرِيدُ﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿أَن تَبُوٓأَ بِإِثۡمِي وَإِثۡمِكَ﴾ کە تۆ بگەڕێیتەوە (بۆلای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە﴿فَتَكُونَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِۚ﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبیت ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُا۟ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەم کارانە ﴿٢٩﴾ ﴿فَطَوَّعَتۡ لَهُۥ نَفۡسُهُۥ﴾ ئەمجا دەرونی(ئەو تاوانبارە) هانی دا ﴿قَتۡلَ أَخِيهِ﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ وە کوشتی ﴿فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ بەهۆی یەوە چووە ڕیزی زیان باران وخەسارومەندان ﴿٣٠﴾ ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ غُرَابٗا﴾ پاشان خوا قەلە ڕەشێکی نارد ﴿يَبۡحَثُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵئەکەند (بۆ قەلە ڕەشێکی مردارەوە بوو) ﴿لِيُرِيَهُۥ كَيۡفَ يُوَٰرِي سَوۡءَةَ أَخِيهِۚ﴾ بۆ ئەوەی نیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿قَالَ يَٰوَيۡلَتَىٰٓ﴾ وتی ئای داخی سەختم وتیاچوون بۆ من ﴿أَعَجَزۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِثۡلَ هَٰذَا ٱلۡغُرَابِ﴾ بۆ من دەستە پاچە بووم لەوەی وەك ئەم قەلەڕەشەبم؟ ﴿فَأُوَٰرِيَ سَوۡءَةَ أَخِيۖ﴾ تا تەرم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلنَّٰدِمِينَ﴾ ئەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بوانەوە ﴿٣١﴾

﴿مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کەلەو داستانەدا باسکرا) ﴿كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ پێویستمان کرد لەسەرنەوەی ئیسرائیل ﴿أَنَّهُ﴾ کەبێگومان بڕیار ئەمەیە ﴿مَن قَتَلَ نَفْسًا﴾ ئەوەی تەنیا کەسێك بکوژێت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ لەتۆڵەی کەسێکی کوژراودا نەبێت ﴿أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ﴾ یان تۆڵەی خراپەکاری و ئاژاوە بنێتەوە لەسەر زەوی دا ﴿فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو خەڵکی کوشتبێت ﴿وَمَنْ أَحْيَاهَا﴾ ئەوەش بێ تاوانێك ڕزگار کات لەکوژران ﴿فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو ئادەمی ڕزگار کردبێت و زیندووی کردبێتەوە ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکانمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆرێك لەوانە ﴿فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ﴾ زیادەڕەویان کرد لەزەویدا ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆڵەی ئەوانەی ﴿يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کە جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەی دا ﴿وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە هەوڵ ئەدەن لەزەویدا خراپە بڵاوبکەنەوە ﴿أَن يُقَتَّلُوا﴾ (ئەوە تۆڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿أَوْ يُصَلَّبُوا﴾ یا هەڵبواسرێن بەدارا ﴿أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم﴾ یان دەست وقاچیان ببڕدرێت ﴿مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿أَوْ يُنفَوْا مِنَ الْأَرْضِ﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا﴾ ئەمە زەبونی و ئابڕو بردنیانە لە جیهاندا ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە دوارۆژیشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٣٣﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا﴾ بێجگەلەوانەی تەوبەیان کردووە ﴿مِن قَبْلِ أَن تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان بێت بەسەریاندا ﴿فَاعْلَمُوا﴾ تا بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ کەبەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٣٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ﴾ وەتێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بەئومێدی ڕزگار بونتان ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەلەجیهاندا بێ بڕوا بوون ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم﴾ ئەگەر ببنە خاوەنی ﴿مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەرچی لەزەویدایە هەمووی ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی پێ بکڕنەوە و ڕزگارکەن لەسزای ڕۆژی دوایی وبیبەخشن بۆ ڕزگار بوونیان ﴿مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ﴾ لێ یان وەرناگیرێت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ﴿٣٦﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ ٱلنَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ مِنْهَا﴾ بەلاّم هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ) نی یە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان بۆ هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ﴾ پیاو و ئافرەتی دز ﴿فَٱقْطَعُوٓا أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستیان ببڕن ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزیەی کردویانە ﴿نَكَٰلًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن خواوە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا بالاّ دەستی کار دروستە ﴿٣٨﴾ ﴿فَمَن تَابَ مِنۢ بَعْدِ ظُلْمِهِۦ﴾ جا هەر کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردو باش بوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کەهەر بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەکان و ﴿وَٱلْأَرْضِ﴾ زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێت ﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ وە ئەبووریت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەلاّتدارە ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەم بارت نەکات ﴿ٱلَّذِينَ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لەبێ بڕوایی دا ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا ءَامَنَّا بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ﴾ کەچی دڵەکانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا﴾ هەروەها لەوانەش کە جولەکەن ﴿سَمَّٰعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّٰعُونَ لِقَوْمٍ ءَاخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەیەکی ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ﴾ کەنەهاتون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ﴾ وشەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِنۢ بَعْدِ مَوَاضِعِهِۦ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی دایناون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ ئەڵێن ئەگەر ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَٱحْذَرُوا﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ فِتْنَتَهُۥ﴾ وەهەر کەسێك خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ ئەوە تۆ لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُولَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا نەیویستووە دڵەکانیان پاك بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ﴾ لەدونیادا سەرشۆڕدەبن ﴿وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ﴿٤١﴾

﴿سَمَّٰعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ ئەو (جوولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن بۆ درۆ) ﴿أَكَّٰلُونَ لِلسُّحْتِ﴾ ماڵی حەرام زۆر دەخۆن ﴿فَإِن جَآءُوكَ﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتن بۆلات ﴿فَٱحْكُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەوە (بەویستی خۆت) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ یان وازیان لێ بهێنە ﴿وَإِن تُعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿فَلَن يَضُرُّوكَ شَيْـًٔا﴾ ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنْ حَكَمْتَ فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِٱلْقِسْطِ﴾ وە ئەگەر بڕیارت دا لەنێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا دادگەرانی خۆش دەوێت ﴿٤٢﴾ ﴿وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ﴾ وە ئەوانە چۆن تۆدەکەن بەدادوەر ﴿وَعِندَهُمُ ٱلتَّوْرَىٰةُ﴾ لەکاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿فِيهَا حُكْمُ ٱللَّهِ﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تیایە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە (ی کەکردیتیان بەدادوەر) ڕوو وەر دەگێڕن ﴿وَمَآ أُو۟لَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ﴾ بێگومان ئێمە تەوراتمان نارده خوارەوە ﴿فِيهَا هُدًى وَنُورٌ﴾ کەڕێنموونی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿أَسْلَمُوا۟﴾ کەموسڵمان و ملکەچ بوون ﴿لِلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی کە جوولەکە بوون ﴿وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ﴾ هەروەها زانا خواناسەکان و زانا شەرع زانەکان (حوکمیان پێ دەکرد) ﴿بِمَا ٱسْتُحْفِظُوا۟ مِن كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پارێزگاری کتێبی خوا (تەورات)یان پێ کرا بوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿وَكَانُوا۟ عَلَيْهِ شُهَدَآءَ﴾ وەشایەتیش بوون لەسەری ﴿فَلَا تَخْشَوُا۟ ٱلنَّاسَ﴾ کەواتە ئەی (زانایانی جوولەکە) لەخەڵکی مەترسن ﴿وَٱخْشَوْنِ﴾ بەڵکو تەنها لەمن بترسن ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِى﴾ بەڵگەو فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن) ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارانەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ﴾ لەتەوراتدا نوسیمان (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿أَنَّ ٱلنَّفْسَ بِٱلنَّفْسِ﴾ کەبێگومان هەر کەسێك بەدەستی ئەنقەست کەسێك بکوژێت ئەکوژرێتەوە لە بەرامبەریدا ﴿وَٱلْعَيْنَ بِٱلْعَيْنِ﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿وَٱلْأَنفَ بِٱلْأَنفِ﴾ وە لووت لەبری لووت ﴿وَٱلْأُذُنَ بِٱلْأُذُنِ﴾ وە گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿وَٱلْجُرُوحَ قِصَاصٌ﴾ وەزامەکانیش تۆڵەیان زامدار کردنی دەست درێژی کەرانە ﴿فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُۥ﴾ جا هەر کەس لەتۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم﴾ وە هەر کەسێك حوکم نەکات ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخودا ناردویەتیە خوارەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئەوا هەر ئەو کەسانە ستەم کاری تەواون ﴿٤٥﴾

﴿وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم﴾ ئەمجابەدوای پێغەمبەرانی (جولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ باوەڕی هەیە بەئەو تەوراتەی کەلەپێش خۆیەوە هاتووە و(ڕاستی دەردەخات وباوەڕی پێیەتی) ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی کەڕێنموونی و ڕووناکی تێدایە ﴿وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ وەئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کەلە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە ڕێنموونی و ئامۆژگاری یە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٤٦﴾ ﴿وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنجِيلِ﴾ دەبا بەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ وە هەرکەس حوکم نەکات بەوەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لەفەرمانی خوا دەرچوون ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئەم قورئانەمان ناردە خوارەوە بۆتۆ بەحەق و ڕاستی ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانی و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستن و گۆڕینیان لەلایەن جولەکە وگاورەکانەوە) ﴿وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ﴾ و چاودێریانە ﴿فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ کەواتەحوکم وبڕیاربدەلەناو نامەدارەکاندا بەوەی خوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەواو هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ﴾ لانەدەی لەو حوکم و بڕیارە هەق و ڕاستەی کەبۆت هاتووە ﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ﴾ دامان ناوە بۆ هەر ئوممەتێك لەئێوە ﴿شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بەیەك ئوممەت و کۆمەڵ ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ﴾ بەڵام (نەیکردوون) بۆئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿فِي مَا آتَاكُمْ﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کەپێی بەخشیوون ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ کەواتە پێش بڕکێ بکەن بۆ ئەو شتانەی کەچاکن ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێدەدا ﴿بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ بەوەی کەلەجیهاندا جیاوازبوون تیایدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم﴾ وە(فەرمانمان پێ کردیت) کەحوکم بکە لەنێوانیاندا ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ و شوێن حەزو ئارەزویان نەکەویت ﴿وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ﴾ وە وریابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿عَن بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ لە هەندێك لەوەی خوا ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕویان وەرگێڕاو سەرپێچی یان کرد ﴿فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ ئەوەبزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی هەندێك لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمی یەکان سەرکەشن و لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٤٩﴾ ﴿أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ﴾ ئایا ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوان و چاکترە؟ ﴿لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بۆکەسانێك کە بڕوای تەواویان هەیە ﴿٥٠﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانـەی باوەڕتـان هێنـاوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ﴾ جوولەکـەو گاوور مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ ئەوەتان ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خۆی ﴿فَإِنَّهُ مِنْهُمْ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە لەوانە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومـان خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٥١﴾ ﴿فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ بۆیـە ئەبینی ئەوانـەی دڵیان نەخۆشـی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿يُسَارِعُونَ فِيهِمْ﴾ پێش بڕکێ ئەکەن لەدۆستایەتی ئەو (جوولەکەو گاوور) انەدا ﴿يَقُولُونَ نَخْشَىٰ﴾ ئەڵێن ئەترسین ﴿أَن تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ﴾ کەبەسەر هاتی ناخۆشـی ڕۆژگـار دووچارمان بێت ﴿فَعَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ﴾ دەی نزیکە خوا سـەرکەوتن و زاڵ کردنـی تـەواو بنێرێـت (بۆ پێغەمبەر ﷺ) ﴿أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِ﴾ یـان لەلایـەن خۆیەوە کارێکـی تر بکات ﴿فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێدێت لەوەی پەنهانیان کردبوو ﴿فِي أَنفُسِهِمْ نَادِمِينَ﴾ لەدەروونی خۆیانـدا پەشـیمان دەبنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوسـا ئەوانەی بڕوایان هێنـاوە دەڵێن ﴿أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ﴾ ئایا ئەو کەسانە ئەوانەن کەسوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ بەتوندترین سوێندیان ﴿إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لە گەڵتانن ﴿حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ کردەوەکانیان پووچەڵ بوویەوە ﴿فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ﴾ بەهـۆی ئەوەوە زەرەرمەنـدو ڕەنجە ڕۆبوون ﴿٥٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێنـاوە ﴿مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ﴾ هـەر کەس لەئێـوە هەڵگەڕێتـەوە لەئاینەکەی ﴿فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ﴾ ئەوە بەزوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ﴾ خوا ئەوانی خۆش ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسۆزو بەزەیین بەرانبەر بڕواداران ﴿أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ بەهێزو توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ﴾ و ناترسـن لەسەرزەنشـتی سەرزەنشـت کاران ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسـکرا چاکەو بەهرەی خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخـوا دەسـتەڵات فراوانی زانایـە ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ بێگومان دۆسـت و یارمەتی دەری ئێوە تەنهـا خواو پێغەمبەرەکەیـی ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ و بڕوا دارانن ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەوانـەی کەبەڕێك و پێکـی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنـن ﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات ئەدەن ﴿وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ بەردەوام مل کەچن بۆ فەرمانـی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە هـەر کەس خواو پێغەمبـەرو ئیمانداران بکات بەپشـتیوانی خۆی ﴿فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خوادا زاڵ و سەرکەوتوون ﴿٥٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسـانێك کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ﴾ دامەنێن ئەوانەی کەئاینەکـەی ئێـوە دادەنێـن (بەشـتێکی) ﴿هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ گاڵتـەو لاقرتـێ پێکـراو ﴿مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانـەی نامەیان پێ بەخشـراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَالْكُفَّارَ﴾ وە لەبێ بڕواکانیش ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ (دایان مەنێن) بەدۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ کاتێك ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿ٱتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ ئەو (دوو ڕووانە) گاڵتەو لاقرتی پێ ئەکەن ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ﴾ ئەمەش بەهۆی ئەوەوە یە کەئەوان گەلێکی تەفام و نەزانن ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿هَلْ تَنقِمُونَ مِنَّآ﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان هەیە لەئێمە ﴿إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ بێجگە لەوەی کەبڕوامان هێناوە بەخوا ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە بەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێنراوەتە خوارەوە ﴿وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَٰسِقُونَ﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ﴿٥٩﴾ ﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ ٱللَّهِ﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا لەوە﴿مَن لَّعَنَهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿وَغَضِبَ عَلَيْهِ﴾ وخەشمی لێگرتبێت ﴿وَجَعَلَ مِنْهُمُ ٱلْقِرَدَةَ وَٱلْخَنَازِيرَ﴾ وە هەندێکی لێ کردبن بەمەیموون و بەراز ﴿وَعَبَدَ ٱلطَّٰغُوتَ﴾ وە بت وتاغوتی پەرستبێت ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿وَأَضَلُّ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و گومراترین کەسن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا جَآءُوكُمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا﴾ وەکاتێك دێن بۆلاتان دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَقَد دَّخَلُوا۟ بِٱلْكُفْرِ﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی یەوە هاتوون ﴿وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا۟ بِهِۦ﴾ وەبێگومان هەر بەبێ بڕواییشەوە دەرچوون ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا۟ يَكْتُمُونَ﴾ وە خوا زۆر چاك دەزانێ بەوەی کەدەیان شاردەوە ﴿٦١﴾ ﴿وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ وەئەبینی زۆرێك لەوانە ﴿يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ پێشبڕکێ ئەکەن لەگوناهو دەست درێژی کردن ﴿وَأَكْلِهِمُ ٱلسُّحْتَ﴾ و حەرام خواردندا (وەك بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بێگومان ئەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ﴿٦٢﴾ ﴿لَوْلَا يَنْهَىٰهُمُ ٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ﴾ ئەوە بۆچی بەرگرییان نەکردن خواپەرست و زاناکانیان ﴿عَن قَوْلِهِمُ ٱلْإِثْمَ﴾ لەگوفتاری گوناهیان و ﴿وَأَكْلِهِمُ ٱلسُّحْتَ﴾ لەحەرام خواردنیان (وەك بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی شتێکی بەدبوو ئەوەی دەیانکرد ﴿٦٣﴾ ﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ﴾ جوولەکەکان ووتیان ﴿يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ﴾ خوا دەستی بەستراوە (پاکی بۆ خودا) ﴿غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ﴾ یاخوا ئەوان خۆیان چنگ قوچراو و دەست بەستراوبن ﴿وَلُعِنُوا۟ بِمَا قَالُوا۟﴾ وەنەفرینیان لێکرا بەهۆی ئەوەی کە ووتیان ﴿بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو هەردوو دەستی خودا هەمیشە کراوەیە (لەم ئایەتەدا جێگیرکردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچواندن و شێوەکەی نازانین وتەنها خودا دەیزانێت) ﴿يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ﴾ چۆنی بیەوێت دەیبەخشێت ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات بۆ زۆر لەوان (بۆ زاناو سەرۆکەکانیان) ﴿مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان) ﴿وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تاڕۆژی دوایی ﴿كُلَّمَآ أَوْقَدُوا۟ نَارًا لِّلْحَرْبِ﴾ هەر جارێك ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوە نانەوەو جەنگ ﴿أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندۆتەوە ﴿وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە تێکۆشان ئەکەن لە زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ خواش خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٦٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب لەگاور و جولەکەکان) بڕوایـان بهێنایـە ﴿وَاتَّقَوْا﴾ و خۆیان بپاراستایە و پارێـزکار ولەخواتـرس بوونایە ﴿لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومـان گوناهـو خراپەکانیانمـان دەسـڕی بەوە لێیـان ﴿وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ وە دەمانخستنە ناو بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو نامەدارانە تەورات و ئینجیلیان کار پێ بکردایە ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خـوارەوە بۆیان ﴿مِنْ رَبِّهِمْ﴾ لەلایـەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ﴾ بێگومـان ڕۆزی یان دەخوارد لەلای سـەرویانەوە (لە ئاسـمانەوە) ﴿وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ وە لە ژێرپێیانەوە(لە زەوی یەوە) ﴿مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ﴾ تێیان دایە دەستەو کۆمەڵێکی ڕێك وپێك ﴿وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ﴾ بەلام زۆرێك لەوان ﴿سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾ ڕایگەیەنە (بەخەڵك) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿مِنْ رَبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ﴾ وە ئەگەر وانەکەی ﴿فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ ئەوە ڕاسـپێریەکەی خوات ڕانەگەیاندوەو بەجێت نەهێناوە ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ وەخواتۆدەپارێزێت لەخەڵکی (کەبت کوژن) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ بێگومـان خـوا ڕێنموونـی بـێ بڕوایـان نـاکات ﴿٦٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێك نین ﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ هەتـا بەڕێـك و ڕاسـتی پەیڕەوی تـەورات و ئینجیـل نەکەن ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿مِنْ رَبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ سـوێند بەخوا زیاد ئـەکات بۆ زۆریان ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئـەوەی هێنراوەتە خـوارەوە بـۆت لەلایـەن پەروەردگارتـەوە ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشـی و بـێ باوەڕیـان (زیـاد دەکات) ﴿فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتـە خەم مەخۆ لەسـەر کۆمەڵی بـێ بڕوایان ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی بڕوایان هێنـاوە ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ و ئەوانەی بوون بەجولەکە ﴿وَالصَّابِئُونَ﴾ ئەسـتێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿وَالنَّصَارَىٰ﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هـەر کـەس لەوانە بڕوایان هێنـا بێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بـە ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و کـردەوەی چاکـی کردبێـت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ئـەوە نەهیچ مەترسـیەکیان لەسـەرە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە نەخەفـەت بـار ئەبن (لـەڕۆژی دوایی دا) ﴿٦٩﴾ ﴿لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سـوێند بەخـوا پەیمانی بەهێزمـان وەرگـرت لـە بەنـو ئیسـرائیل ﴿وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا﴾ و چەنـد پێغەمبەرێکمـان نـارد بۆیان ﴿كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ﴾ هـەر جارێك پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُهُمْ﴾ بە هەر فەرمانێ کە بەدڵیان نەبوایە ﴿فَرِيقًا كَذَّبُوا﴾ دەسـتەیەکیان بەدرۆزن دائەنان ﴿وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکیشیان دەکوشتن ﴿٧٠﴾

﴿وَحَسِبُوٓاْ أَلَّا تَكُونَ فِتۡنَةٞ﴾ وایان دەزانی کەتۆڵە و سزا دووچاریان نابێت ﴿فَعَمُواْ وَصَمُّواْ﴾ جا بۆیە کوێرو کەڕبوون (لەئاست بیستن و بینینی هەق) ﴿ثُمَّ تَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ وەرگرتن ﴿ثُمَّ عَمُواْ وَصَمُّواْ كَثِيرٞ مِّنۡهُمۡۚ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە زۆر بەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و بینینی بەڵگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بینەرە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٧١﴾ ﴿لَقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۖ﴾ بێگومان خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿وَقَالَ ٱلۡمَسِيحُ يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ لەکاتێکدا مەسیح (کاتێك ڕەوانەکرا) وتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمۡۖ﴾ تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆخوا دابنێت ﴿فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ﴾ وە جێگا و شوێنی ئاگر دەبێت ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ﴾ وە بۆ ئەو ستەم کارانە هیچ یارمەتی دەرێك نی یە ﴿٧٢﴾ ﴿لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٖۘ﴾ بێگومان خوا یەکێکە لەو سێ خوا (کەبریتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿وَمَا مِنۡ إِلَٰهٍ إِلَّآ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۚ﴾ (لەکاتێکدا) هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەك ﴿وَإِن لَّمۡ يَنتَهُواْ عَمَّا يَقُولُونَ﴾ وە ئەگەر واز نەهێنن لەو وتە نارەواو بەدانە ﴿لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡهُمۡ﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەوانەیان ئەبێت کەبێ باوەڕبوون ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی بەئازارو سەخت ﴿٧٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى ٱللَّهِ﴾ دەی ئایا بۆ تۆبە ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟ ﴿وَيَسۡتَغۡفِرُونَهُۥۚ﴾ و داوای لێبوردنی لێ ناکەن؟ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٤﴾ ﴿مَّا ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَ إِلَّا رَسُولٞ﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی یە جگە لەپێغەمبەری خوا ﴿قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەوەوە چەندەها پێغەمبەر بوون ﴿وَأُمُّهُۥ صِدِّيقَةٞۖ﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاست گۆیە ﴿كَانَا يَأۡكُلَانِ ٱلطَّعَامَۗ﴾ هەردووکیان خواردنیان دەخوارد (واتە خوانین) ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە بۆیان ﴿ثُمَّ ٱنظُرۡ﴾ پاشان سەیر کە ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن لا دەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ دەڕۆن ﴿٧٥﴾ ﴿قُلۡ أَتَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێك دەپەرستن؟ ﴿لَا يَمۡلِكُ لَكُمۡ ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗاۚ﴾ کە هیچ زەرەرو سوودێکی نی یە بۆتان ﴿وَٱللَّهُ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ﴾ زیادە ڕۆیی مەکەن لەئاینەکەتاندا ﴿غَيۡرَ ٱلۡحَقِّ﴾ جگە لەوە نەبێت کەڕاست وحەقە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوٓاْ أَهۡوَآءَ قَوۡمٖ﴾ و شوێن ئارەزووی کەسانێك مەکەون ﴿قَدۡ ضَلُّواْ مِن قَبۡلُ﴾ کەبەڕاستی پێشتر گومڕاو سەرلێ شێواو بوون ﴿وَأَضَلُّواْ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿وَضَلُّواْ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست ﴿٧٧﴾

﴿لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ نەفرین کرالەوانەی بێ بڕوابوون ﴿مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ لەبەرەوەنەوەی ئیسرائیل ﴿عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ﴾ ئەو نەفرینەش لەبەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ﴾ و هەمیشە دەست درێژیان دەکرد ﴿٧٨﴾ ﴿كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ﴾ ئەوانە بەرگری یەکتری یان نەدەکرد ﴿عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ﴾ لەهەر کارێکی بێزراو ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد ﴿٧٩﴾ ﴿تَرَىٰ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان ﴿يَتَوَلَّوۡنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿لَبِئۡسَ مَا قَدَّمَتۡ لَهُمۡ أَنفُسُهُمۡ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆخۆیان (وکردویانە) ﴿أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ کە هۆی خەشم و قینی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي ٱلۡعَذَابِ هُمۡ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای دۆزەخدا بێ برانەوە دەمێننەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَلَوۡ كَانُواْ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا ﴿وَٱلنَّبِيِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ﴾ وە بە پێغەمبەرو بەو بەرنامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا ٱتَّخَذُوهُمۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان ﴿وَلَٰكِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ بەلام زۆر بەیان ﴿فَٰسِقُونَ﴾ لەئاین دەرچوون و یاخین لەخوا ﴿٨١﴾ ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ ٱلنَّاسِ عَدَٰوَةٗ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەلکی بۆ دوژمنایەتی لەگەل بڕواداران دا ﴿ٱلۡيَهُودَ وَٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْۖ﴾ جولەکە و هاوبەش دانەرانن ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقۡرَبَهُم مَّوَدَّةٗ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّا نَصَٰرَىٰۚ﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاووریین ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنۡهُمۡ قِسِّيسِينَ وَرُهۡبَانٗا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێک هەن ﴿وَأَنَّهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە دانانێن ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُواْ﴾ هەر کاتێك گوێیان لێ بووایە ﴿مَآ أُنزِلَ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿تَرَىٰٓ أَعۡيُنَهُمۡ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمۡعِ﴾ لە فرمێسك (پڕدەبێ و) دەڕژێت ﴿مِمَّا عَرَفُواْ مِنَ ٱلۡحَقِّۖ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتوە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەو قورئانەی ناردووتە خوارەوە بۆ موحەممەد) ﴿فَٱكۡتُبۡنَا مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەران ناومان بنوسە و(لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) ﴿٨٣﴾

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ بۆچی دەبێ ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وایێ پەروەردگارمان بمانخاتە ﴿مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ ڕیزی پیاو چاکانەوە ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا﴾ جا خوا پاداشتیان ئەداتەوە بەهۆی ئەوەوە کە وتیان ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ ﴿٨٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە بۆتان یاساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت ﴿٨٧﴾ ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ یەتی ﴿٨٨﴾ ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا لێتان ناگرێت ﴿بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو سوێندانەتان کە نیازی دڵی لەگەڵدا نی یە ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام لێ تان ئەگرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ﴾ بە(شکاندنی) سوێندێك کە بەنیازی دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّارَتُهُ﴾ جا کەفارەتی (سڕینەوەی شکاندنی) ئەو سوێندانە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێك مام ناوەندی کە بە منداڵ وخێزانی خۆتانی دەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی بەندەیەك ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جائەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ ئەوە سێ ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوە(ی باسکرا) کەفارەتی سوێندەکانتانە کاتێك کە سوێندتان خوارد(و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان بپارێزن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی ئەکات بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن ﴿٨٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ﴾ بێگومان ئارەق و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾ و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکارئەهێنرێن بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنووس) ﴿رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە پیسن و لە کردەوەی شەیتانن ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دوور کەونەوە لێی تا ڕزگاربن ﴿٩٠﴾

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ بێگومـان شـەیتان هـەر ئـەوەی ئـەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ﴾ کـە دوژمنایەتـی و کینـەو ڕق بخاتە ناوتانەوە ﴿فِى ٱلْخَمْرِ وَٱلْمَيْسِرِ﴾ بەهۆی ئـارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بەرگریتـان بـکات لەیـادی خـودا و لەنوێـژ کـردن ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایـا ئێـوە وازدەهێنـن (لـەو خراپانـە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە فەرمانبـەر و گوێڕایەڵـی خوابـن ﴿وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەرو گوێڕایەڵی نێرراوە کەی بن ﴿وَٱحْذَرُوا۟﴾ و بترسـن (ئاگاداربن) ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگـەر ئێـوە ڕوو وەرگێـڕن و فەرمـان بـەری نەکـەن ﴿فَٱعْلَمُوٓا۟﴾ ئـەوا بزانـن ﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی کە لەسـەر نێردراوەکەی ئێمە بێت ﴿ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ﴾ تەنها ڕاگەیاندنی ڕوون و ئاشـکرای ئایینەکەیـە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەبـووەو نـی یـە لەسـەر ئەوانـەی کەبڕوایـان هێنـاوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کـردووە ﴿جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوٓا۟﴾ هیچ گوناهێك لەوەی خواردویانـە (ئـارەق و پـارەی قومار پێش حـەرام کردنیان) ﴿إِذَا مَا ٱتَّقَوا۟﴾ ئەگـەر خۆیان پاراسـتبێت (لـەو چەرخەدا لەوەی کە حـەرام بووە لە سـەریان) ﴿وَّءَامَنُوا۟﴾ وە باوەڕداربووبن ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کـردەوە چاکەکانیـان کردبێـت ﴿ثُمَّ ٱتَّقَوا۟﴾ پاشـان خۆیان پاراستبێت (لـەوەی کە حـەرام کرابێت) ﴿وَّءَامَنُوا۟﴾ و بڕواشیان هەبوبێـت (بەوەی کە هاتبێـت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ ٱتَّقَوا۟﴾ پاشـان بەردەوام بووبن لەسـەر خۆ پارێزی ﴿وَّأَحْسَنُوا۟﴾ و چاکەکانیشیان بەچاکی کردبێت ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ وە خـوا ئـەو چاکەکارانـەی خـۆش دەوێـت ﴿٩٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئـەی ئەوانـەی بڕوانـان هێنـاوە ﴿لَيَبْلُوَنَّكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێندبە خوا، خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِشَىْءٍ مِّنَ ٱلصَّيْدِ﴾ بە هەندێك نێچیر ﴿تَنَالُهُۥٓ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾ کە بەدەست دەیانگرن و بە ڕمەکانتان ڕاویان دەکەن ﴿لِيَعْلَمَ ٱللَّهُ مَن يَخَافُهُۥ بِٱلْغَيْبِ﴾ تا خوا دەری بخات کێ لێ ی دەترسێت بە پەنهانی ﴿فَمَنِ ٱعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەس دەست درێژی بکات دوای ئـەو (هـەواڵ پێدانە) ﴿فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوە بۆی هەیە سـزایەکی بەئـازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْتُلُوا۟ ٱلصَّيْدَ﴾ نێچیر مەکوژن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان ﴿وَمَن قَتَلَهُۥ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیکوژێت ﴿فَجَزَآءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە لەسەریەتی سـەر بڕینی وێنـەی ئـەوەی کـە کوشتویەتی ﴿مِنَ ٱلنَّعَمِ﴾ لـە ئـاژەڵ و مـاڵات ﴿يَحْكُمُ بِهِۦ﴾ ئـەو بڕیارە بـدەن (نێچیرەکە لـە بەرانبـەرچ ئاژەڵێکدایە) ﴿ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو پیاوی موسـڵمانی چـاك لەخۆتان ﴿هَدْيًۢا بَٰلِغَ ٱلْكَعْبَةِ﴾ بـە شـێوەی قوربانـی بگاتـە کەعبـە (و لـەوێ بیـکات بەقوربانـی) ﴿أَوْ كَفَّٰرَةٌ طَعَامُ مَسَٰكِينَ﴾ یـان بە ئەندازەی نرخی قوربانیەکە خۆراك بـدات بە چەند هەژارێك ﴿أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾ یـان بەقەدەر ئەو خۆراکدانە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِۦ﴾ بۆ ئـەوەی بچێژێت ئۆباڵی کارەکەی ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ خوا خۆش بووە لەوەی کە تێپەڕی و بەسـەرچوو ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ بەڵام هەرکەسێك بگەڕێتـەوە (بـۆ سـەر ئـەو کردەوەیـە) ﴿فَيَنتَقِمُ ٱللَّهُ مِنْهُ﴾ ئـەوا خـوا تۆڵـەی بـە تیتـی لـێ دەسـێنێت ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ ذُو ٱنتِقَامٍ﴾ وەخوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ﴾ ڕاو(ی نێچیر) و خواردەمەنی دەریایی حەڵاڵکراوە بۆتان ﴿مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ تا ئێوە و گەشتیارەکان سوودی لێ وەربگرن ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ﴾ وڕاو(نێچیری) کێوی و ووشکایی یاساغ کراوە لێتان ﴿مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ تا لە ئیحرامدا بن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ لە (بێفەرمانی) ئەو خوایە بترسن کە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿٩٦﴾ ﴿جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ خوا کەعبە کە (بيت الحرام)ە دایناوە تاوەکو (جێگای) ﴿قِيَامًا لِّلنَّاسِ﴾ ڕاوەستانی کاروباری دین ودونیای خەڵکی بێت ﴿وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ﴾ وە هەروەها مانگە یاساغەکان (کە جەنگ تیایاندا حەرامە)و قوربانیە دیاری نەکراوەکان و قوربانیە دیاری کراوەکانیشی داناوە ﴿ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەش بۆ ئەوەی کە بزانن بەڕاستی خوا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەزانێت و بە ئاگایە کە چی وا لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا بە هەموو شتێك زانایە ﴿٩٧﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ باش بزانن کە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر بە تینە (بۆ یاخیان) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (بۆ تۆبەکاران) ﴿٩٨﴾ ﴿مَّا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ نێردراوەکەی خوا (موحەممەد ﷺ)هیچی لەسەر نی یە بێجگە لە ڕاگەیاندن نەبێت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ وە خوا دەزانێت بەوەی دەری دەخەن بەوەش دەیشارنەوە ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پیس و پاك وەك یەك نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ﴾ هەرچەند سەرسامت بکات ﴿كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ زۆری پیسە کە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی خاوەنانی ژیری و هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار بین ﴿١٠٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ﴾ پرسیار مەکەن لە شتانێك ﴿إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ﴾ ئەگەر ئاشکرا بکرێن بۆتان ناخۆش و خراپ دەبێت بۆتان ﴿وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا﴾ وە ئەگەر پرسیار بکەن دەربارەیان ﴿حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ کاتێك قورئان دەنێردرێتە خوارەوە، بۆتان ئاشکرا دەکرێن ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْهَا﴾ خوا خۆش بووە لەو پرسیارانەی لەوە و پێش ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا زۆر لێبووردەی لەسەرخۆیە ﴿١٠١﴾ ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ﴾ بێگومان ئەو (جۆرە) پرسیارانەیان کرد کۆمەڵێك ﴿مِّن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ﴾ پاشان بێ بڕوا بوون بەهۆی ئەو پرسیارانەوە. ﴿١٠٢﴾ ﴿مَا جَعَلَ اللَّهُ﴾ خوا دای نەناوە و بڕیاری نەداوە (بۆ بتپەرست وهاوەڵدانەران کە حەرامی بکەن لەسەرخۆیان وجێی بهێڵن بۆ بتەکانیان وسوودیان لێ وەرنەگرن) ﴿مِن بَحِيرَةٍ﴾ لەبەحیرە: (ووشترێك بوو پێنج سکی بکردایەو پێنجەم نێر بوایە، ئەو کاتە گوێچکەیان لەت دەکرد و بەرەڵایان دەکرد) ﴿وَلَا سَائِبَةٍ﴾ و سائیبە: (ووشترێك بوو کە دە تا دوانزە سکی بکردایە هەموو مێینە بوایە) ﴿وَلَا وَصِيلَةٍ﴾ و وەصیلە: (ووشترێك بوو یەکەم و دووەم سکی مێینە بوایە) ﴿وَلَا حَامٍ﴾ و حام: (ووشترێکی نێر بوو کە لە پشتی ئەو دە سك پەیدا ببوایە) ﴿وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ درۆ بە دەم خواوە هەڵئەبەستن ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ و زۆربەیان ژیر نین (نەزانن) ﴿١٠٣﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وەکاتێك کە بوتـری پـێ یـان وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بـۆ لای ئـەو قورئانـەی کـە خوا ناردویەتیـە خـوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ و بـۆ لای پێغەمبـەر ﷺ ﴿قَالُوا حَسْبُنَا﴾ دەڵێـن بەسـمانە ﴿مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ئەو(ئاینـەی) کەبـاوك و باپیراتمـان لەسـەری بـوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئایا(چاویـان لـێ دەکـەن) ئەگـەر لـە حاڵێکـدا بـاو باپیرانیشـیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیـچ شـتێکیان نەزانیبێ وگومڕابووبـن ﴿١٠٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانـەی بڕواتـان هێنـاوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ خۆشـتان بەخۆتانـەوە بێـت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتـان پـێ ناگەیەنێـت ئـەوەی گومـڕا بـووە ﴿إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگـەر ئێوەلەسـەر ڕێی ڕاسـت بن (بەرگری کـردن لەخراپە بەشێکە لـە ڕێنمونـی وەرگرتن) ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ هـەر بـۆلای خوایـە گەڕانـەوەی هەموتـان بە گشـتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجـا هەواڵتان پێ ئەدا بەهـەر کردەوەیەك کـە کردووتانە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانەی کە بڕواتـان هێناوە ﴿شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ﴾ شـایەتی بـدەن لـە نێوانتانـدا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێـك کەمردنی هەرکامتان نزیك بوویەوە ﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسـیەت کردنتانـدا ﴿اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسـی دادپـەروەر لەخۆتـان (موسـوڵمان بن) ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دووکەسـی تر جگەلە خۆتان (کافرین) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەگـەر ئێـوە بەسـەفەر ڕۆشـتبوون بـە وولاتـدا ﴿فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ و بـەڵای مردنتـان تـووش هـات ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ (دوو شـایەتەکە) ڕاگرن لەپاش نوێژ (ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ دەبێ سوێند بخـۆن بەخوا ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکی یان) ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا﴾ ئێمە(سـوێند خواردنمـان) بەخـوا ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێك ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ باشـایەتی بۆدراوەکە خـزم و نزیکیش بێت ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ وەشایەتی (دان بۆ) خوا ناشارینەوە ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتییەکەمان شاردەوە) کەواتە بەڕاستی لە گوناهباران دەبین ﴿١٠٦﴾ ﴿فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان) بـەوەی ﴿أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ کەئـەو دوو شـایەتە درۆیـان کـردوەو خۆیـان تـاوان بارکـردووە ﴿فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دوو کەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵدەستن (بەسوێند خواردن) ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ﴾ لەوانـەی کەشـیاوو نزیکترین (لەمردووەکە) لـەو دووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سـوێند بخۆن بـە خوا ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا﴾ کەبەڕاستی شـایەتیەکەی ئێمە ڕاستترە لە شـایەتیەکەی ئـەو دووانەی پێشـوو ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ وە لەڕاسـتی لامان نەداوە (لەسـوێند خواردنەکەمانـدا) ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگـەر لابدەیـن) ئەوکاتە ئێمە لەستەمکاران دەبین ﴿١٠٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەو(جۆرە شـایەتی دانـە) نزیکترە ﴿أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا﴾ کە شـایەتەکان هەڵسـن بە شایەتیەکەیان بەشـێوە ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ﴾ یاںترسـن لە ڕەدکردنەوەی سـوێندەکان (بۆخزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ دوای سـوێند خواردنی ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا بن ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خوا ڕێنموونی کۆمەڵی لەسنوور دەرچوو ناکات ﴿١٠٨﴾

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ﴾ لە ڕۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران كۆدەكاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ﴾ ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێكتان درایەوە؟ ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا﴾ دەڵێن هیچ زانیارییەكمان نییە ﴿إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگاداری هەموو نهێنیەكانیت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ (بیر بكەرەوە) كاتێك خوا بە عیسای كوڕی مەریەمی فەرموو ﴿اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ﴾ بیربكەرەوە لەچاكە و بەهرەی من بەسەر خۆت و دایكتەوە ﴿إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ كاتێك كە پشتیوانیم لێ كردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ كاتێ لەبێشكەدا بوویت و بە گەورەییش قسەت لەگەڵ خەڵكیدا دەكرد ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ وە كاتێكیش فێری كتێب (ونووسین) و حیكمەت و تەورات و ئینجیلم كردیت ﴿وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا﴾ وەبیربكەرەوە كاتێك بەفەرمانی من لەقوڕ شتێكت لە شێوەی باڵندە دروست دەكرد ﴿فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي﴾ دەست بەجێ بەفەرمانی من ئەبوو بە باڵندە ﴿وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي﴾ وە بەفەرمانی من كوێری زكماك و بەڵەكیت چاك دەكردەوە ﴿وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي﴾ وەكاتێ بەفەرمانی من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بەزیندوو كراوەیی) ﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ﴾ وە بیربكەرەوە كاتێك بەرگری نەوەكانی ئیسرائیلم كردلێت (بتكوژن) ﴿إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ كاتێكیش موعجیزە ڕوونەكانت بۆهێنان ﴿فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ جا ئەوانەیان كە بێ باوەڕبوون وتیان ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەمە هیچ نی یە جگەلە جادوویەكی ئاشكرا نەبێت ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ﴾ وە (بیربكەرەوە) كاتێك خستمە دڵی هاوەڵە تایبەتیەكانت ﴿أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي﴾ كەبڕوا بێنن بە من و بە پێغەمبەرەكەم (عیسى) ﴿قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ئەوانیش وتیان: ئەوا بڕوامان هێنا و تۆش شایەت بە كە بێگومان ئێمە موسڵمانین ﴿١١١﴾ ﴿إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ كاتێك حەواریەكان وتیان: ئەی عیسای كوڕی مەریەم ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾ لەئاسمانەوە خوانێكمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ (عیسا) وتی لەخوا بترسن ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا﴾ (حەواریەكان) وتیان دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ ودڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (كەپێغەمبەریت) ﴿وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا﴾ وەبزانین كە بێگومان ڕاستت لەگەڵ كردوین (لەوەی كەپێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بەشایەت لەسەری (بۆئەوانەی ئامادەنین) ﴿١١٣﴾

﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم فەرمووی ﴿اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ﴾ ئەی خوای پەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا﴾ تا ببێت بە جەژن بۆ ئێستامان و نەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَآيَةً مِّنكَ﴾ وەموعجیزە و بەڵگەیەك بێت لەلایەن تۆوە ﴿وَارْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ڕزق و ڕۆزیمان پێ ببەخشە چونکە تۆ باشترینی هەموو ڕۆزی دەرانی ﴿١١٤﴾ ﴿قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾ خوای گەورە فەرموی: بە ڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە خوارەوە بۆتان ﴿فَمَن يَكْفُرْ بَعْدُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا هەر کەس لەئێوە بێ بڕوا و نا سوپاس بێت لە پاش ئەوە ﴿فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَّا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسی پێ نەدەم لەجیهانیان ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك خوا دەفەرمووێ (لەڕۆژی دواییدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿أَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتووتە بە خەڵکی ﴿اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو پەرستراو دابنێن (وبمانپەرستن) لەجیاتی خوا؟ ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ (عیسای) ووتی: پاك و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ﴾ نایێت و ناگونجێت بۆ من شتێك بڵێم کە بە هیچ شێوەیەك مافی من نی یە ﴿إِن كُنتُ قُلْتُهُ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم کردبێت ﴿فَقَدْ عَلِمْتَهُ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگات لێ یە ﴿تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە نەفسم دایە دەیزانی ﴿وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ﴾ بەڵام من نازانم و بێ ئاگام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای تەواوی بە هەموو نهێنی یەك ﴿١١٦﴾ ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ﴾ هیچم پێ نەوتوون ﴿إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ﴾ بێجگە لەوەنەبێت کە تۆ فەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ کە بەندایەتی خوا بکەن کەپەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ و من شایەت و چاودێر بووم بە سەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي﴾ ئەمجا کاتێك تۆ منت بردەوە (و بەرزت کردمەوە بۆ ئاسمان) ﴿كُنتَ أَنتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿١١٧﴾ ﴿إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ ئەگەر سزایان بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ وەئەگەر لێشیان خۆش ببی ﴿فَإِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەسەڵاتی کاردروست ﴿١١٨﴾ ﴿قَالَ اللَّهُ﴾ خوای گەورە فەرمووی: ﴿هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستیێژان ڕاستیەکەیان کەڵکیان پێدە گەیەنێ ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١١٩﴾ ﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە خاوەنداریتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە تەنها ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانا و دەسەڵاتدارە ﴿١٢٠﴾

سورەتی ﴿ الأنعام ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشەندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەربۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن طِينٍ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئێوەی لەقوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا﴾ پاشان کاتێکی دیاری کردووە(بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِندَهُ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بەگومانن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾ وەتەنها ئەو خوایە (بالادەست و پەرستراوە) لەئاسمانەکان ولەزەویدا ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش کەدەیکەن ئاگادارە ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەك لەبەڵگە ونیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٤﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی کاتێك قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ﴾ جا لەمەو پاش بۆیان دێت ﴿أَنبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کەئەوان گاڵتەیان پێدەکرد ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەسەلاتمان پێدا بوون لەزەویدا ﴿مَا لَمْ نُمَكِّن لَّكُمْ﴾ بەشێوەیەك کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِم مِّدْرَارًا﴾ و بارانی پەیتاپەیتامان بەسەردا باراندن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمْ﴾ وە جۆگەو ڕووبارەکانمان وا لێ کرد بوو کە بەبن باخ و کۆشکەکانیاندا دەڕۆیشت ﴿فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ لەناو مان بردن بە هۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ﴾ وەلە دوای ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٦﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی نوسراومان بناردایە تەخوارەوە بۆت ﴿فِي قِرْطَاسٍ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیشیان لێ بدایە ﴿لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وە دەیان ووت: بۆچی فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆسەری (ببینین) ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان بناردایەتە خوارەوە ﴿لَّقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ بێگومان کارتەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێ بەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ﴾ پاشان مۆڵەت نەئەدران ﴿٨﴾

﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەرە) مان بكردایە بەفریشتەیەك ﴿لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا﴾ بێگومان دەمانگۆڕا بە وێنەی پیاوێك (تابیبینن وقسەی لەگەڵ بكەن) ﴿وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ﴾ و بێگومان لێمان دەشێواندن وەك چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبێ بێگومان گاڵتە كراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆیش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەیان گاڵتەیان دەكرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێدەكرد (لەسزای سەخت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا ﴿ثُمَّ انظُرُوا﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی ئەوانەی بەڵگەكانی خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە ﴿١١﴾ ﴿قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هی كێ یە ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەویدایە ﴿قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ بڵێ تەنها بۆ خوایە كە بەزەیی و میهرەبانی پێویستی كردوە لەسەرخۆی ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان كۆتان دەكاتەوە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە هیچ گومان و دوودڵی تیدانی یە ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن كە بڕوا ناهێنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿١٣﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا؟ بێجگە لە خوا دۆست و پەرستراوی تر بۆخۆم دانێم؟ ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ كەئەو بەدیهێنەری ئاسمانەكان و زەوییە ﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ كە یەكەم كەس بم مل كەچ كەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ پێیان بڵێ: بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم بكەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێكی گەورە ﴿١٥﴾ ﴿مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ﴾ هەركەس ئەو سزایەی لێ لادرێ لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ﴾ و ئەوەیە سەركەوتنی ئاشكراو تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری بەلاو زیانێكت بكات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ﴾ ئەوە جگە ئەو (خوا) كەس نی یە بتوانێ لایبات ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشبەكیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئەوە خودا دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٧﴾ ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو زاڵە بەسەر بەندەكانیدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ هەر ئەوەیش كار دروستی ئاگادارە ﴿١٨﴾

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێك گەورەترە (لەسەر پێغەمبەرێتی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سرووش (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوەی پێ بترسێنم و هەر کەسێکی کەش کە پێی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی ئێوە شایەتی ئەدەن بە دڵنیاییەوە کە لەگەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَىٰ﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەبێ؟! ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بڵێ: من شایەتی (وا ناڕەوا) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بڵێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاك و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە نامەمان پێ بەخشین (لە گاورو جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی باسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیل دا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەك چۆن کوڕەکانیان ئەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندو خەسارۆمەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن بڕوا ناهێنن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ باوەڕ بوو بێ بە ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢١﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لە قیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بەوانەی هاوەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەو هاوەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بەهاوەڵی خواتان دانابوون ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا﴾ پاشان بەهانەیان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ کە ووتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە بەهیچ جۆرێك هاوبەش دانەر نەبووین بۆ خوا ﴿٢٣﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ سەیر کە چۆن درۆ لە دژی خۆشیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ و لێیان ون بوون ئەو بتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوون ﴿٢٤﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسانێ هەیە کە گوێت بۆ دەگرن کە قورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڵام ئێمە (بەهۆی تاوان گوناەو هاوەڵدانانیانەوە) چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێ ی نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەڕی و گوێ گرانیمان خستۆتە ناو گوێچکەیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و نیشانەیەکی ڕوون ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ دێن بۆ لات دەمە دەمێ و بەربەرەکانێت لەگەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم قورئانە هیچ نی یە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٢٥﴾ ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەرگری (خەڵك) ئەکەن لەو (قورئانە) ﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەنەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسیش لە ناو نابەن خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کە لەچی خەسارۆمەندیەکدان) ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ﴾ وە ئەگەر بیان بینیت کاتێك کە لەسەر قەراغی دۆزەخ وەستێنراوون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن خۆزگە دەگەڕێنراینەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بەدرۆ نەدەزانی ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران ئەبووین ﴿٢٧﴾

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر بەڕاستیان نی یە) بەڵكو ئەوەی كە لەوەو پێش دەیانشاردەوە بۆیان دەركەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە دەگەڕێنەوە بۆ ئەو كارانەی كەلێیان قەدەغە كرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ وە وتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە (ی دونیا) مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وئێمە زیندوو ناكرێینەوە ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە دەبینی ئەو كاتەی كەلە حزووری پەروەردگاریاندا وەستێنراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ئایا ئەمە ڕاست نییە؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن: بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دەفەرموێ دەی بچەژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی ئەوەی كەبڕواتان نەهێناوە (ئینكارتان دەكرد) ﴿٣٠﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی كە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان كرد ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا كاتێ لەناكاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و پەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند كەم تەرخەمیمان كرد لە دونیادا و لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەكاتێكدا تاوانەكانیان هەڵگرتووە بەكۆڵیانەوەیە ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەدو خراپە ئەو بارەگرانەی هەڵی دەگرن ﴿٣١﴾ ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ وەژیانی دونیا هیچ نیە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاكترە بۆئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیرنابن ﴿٣٢﴾ ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین كەبێگومان ئەوەی كەئەوان دەیڵێن غەمبارت دەكات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەلام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێن ﴿وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵكو ئەو ستەمكارانە ئایەتەكانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینكار دەكەن (وبەدرۆی دەزانن) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبەخوابێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) باوەڕیان پێ نەكراوە ﴿فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا﴾ بەلام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەكرانەیان ﴿وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات ﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ وەفەرمانەكانی (بەڵێنەكانی) خوا بەهیچ كەسێك ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێڕانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ اسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر توانیت ﴿أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ﴾ بە ناخی زەویدا تونێلێك لێ دەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ﴾ یان پەیژەیەك بۆ ئاسمان دا نێیت بەهۆیەوە بەڵگەیەكیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی كۆدەكردەوە لەسەر ڕێنموونی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ كەواتە هەرگیز لەوانە مەبە كە نەزانن ﴿٣٥﴾

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەڵامی تۆ ئەدەنەوە کە(بەدڵ) ئەبیسن ﴿وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ ووتیان بۆچی لەلایەن پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ﴾ بڵێ بێگومان خوا بە توانایە ﴿عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ آيَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەك بهێنێتە خوارەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەرنی یە لەزەویدا ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەك نی یە کە دەفڕێ بە هەردوو باڵەکەی ﴿إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُم﴾ مەگەر ئەوانیش وەك ئێوە ئومەتانێکن ﴿مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (لوح المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان کۆدەکرێنەوە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستاندان ﴿مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای دەکات ﴿وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خواتان بۆ بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی یەخەتان بگرێت ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ شتێك بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٠﴾ ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەء) بەڵکو تەنها بانگ و هاوار لەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی هاواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن بە هاوبەش بۆ خوا ﴿٤١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری وەنەخۆشی و ترس و ناڕەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی دەرببڕن (لاوازی و کزی بنوێنن) ﴿٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ دەی بۆ نەپاڕانەوە کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات؟ ﴿وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وەشەیتان ئەو کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کەدەیانکرد ﴿٤٣﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ جا کاتێ لەبیریان چویەوە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دەرگای هەموو شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێ یان درابوو ﴿أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ﴾ لە ناکاودا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش نائومێد و سەرگەردان بوون ﴿٤٤﴾

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەو گەلەی کە ستەمیان کرد دوا بڕاو کران ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ﴾ ئەگەر خوا هەستی بیستن و بینینتان لێ بسەنێتەوە ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُم﴾ مۆریش بنێ بەسەر دڵەکانتاندا ﴿مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ﴾ چ پەرستراوێك هەیە بێجگە خوا بۆتان بهێنێتەوە ﴿انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ تەماشابکە چۆن بەڵگەکان دەگۆڕین و چەند بارەیان دەکەینەوە ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئەوان پشتی تێ دەکەن و ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئەگەر سزای خوا لە ناکاو دا یا بە ئاشکرا بێت بۆتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئایا لەناو دەبرێ (بە سزای خوایی) بێجگە لە کۆمەڵی ستەم کاران نەبێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە نێرراوەکانمان نەناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ مەگەر بە موژدەدەرو ترسێنەرنەبێت ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەس بڕوای هێناو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە هیچ مەترسی یەکیان لەسەر نابێ و غەمباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەیش بێ بڕوا بوون بە بەڵگەکانی ئێمە ﴿يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بە هۆی دەرچوونیان لە سنوور(ی فەرمانی خوا) سزایان لێ دەکەوێ و دەیانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُل لَّا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من پێتان ناڵێم خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ وە شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾ وە پێتان ناڵێم بێگومان من فریشتەم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ شوێنی هیچ ناکەوم ئەوەنەبێت کە بۆ نیگام کراوە ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ بڵێ ئایا کوێر و بینا یەکسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیرناکەنەوە؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ بەم قورئانە بترسێنە ئەوانەی دەترسن ﴿أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەوەی کە) کۆبکرێنەوە لای پەروەردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ لە کاتێکدا بێجگە لە خوا هیچ یارمەتیدەر و تکا کارێکیان نی یە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆیان بپارێزن ولەخودا بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم﴾ وە ئەوانە دەرنەکەیت کە پەروەردگاریان دەپەرستن (وهاواری لێ دەکەن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا (ڕەزامەندی) خوایان دەوێ ﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ و لێپرسینەوەی هیچ شتێکیان لەسەر تۆ نی یە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆش لەسەر ئەوان نی یە ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئەگەر دەریانکەیت (دور یان خەیتەوە) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەوە لەستەمکاران دەبیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەوجۆرە هەندێکیانمان بەهەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِّيَقُولُوٓا۟ أَهَٰٓؤُلَآءِ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنۢ بَيْنِنَآ﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا ڕێزو بەهرەی پێ بەخشیوون لە ناو ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نی یە بەوانەی شوکرانە بژێرن؟ (٥٣) ﴿وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە هاتن بۆلات ﴿فَقُلْ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە پێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ﴾ پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُۥ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوٓءًۢا بِجَهَٰلَةٍ﴾ بێگومان هەرکەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاك بکات ﴿فَأَنَّهُۥ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە (٥٤) ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئابەو جۆرە ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای تاوانباران ڕوون بێتەوە (٥٥) ﴿قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱلَّذِينَ﴾ بڵێ: بێگومان من قەدەغەم لێکراوە لەوەی کەبەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّآ أَتَّبِعُ أَهْوَآءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وا بکەم بێگومان من گومڕا دەبم ولە ڕیزی ئەو کەسانەدا نابم کە ڕێنموونیان وەرگرتووە (٥٦) ﴿قُلْ إِنِّى عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى﴾ بڵێ بێگومان من لەسەر بەڵگەیەکی ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِۦ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦٓ﴾ ئەو (سزای) ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بە دەست من نی یە ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ ٱلْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باسی دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْفَٰصِلِينَ﴾ وە ئەو چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە (٥٧) ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦ﴾ بڵێ ئەگەر لام بوایە ئەوەی ئێوەپە لە دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا چاك ئاگادارە بەستەم کاران (٥٨) ﴿وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو نهێنی یەکان هەر لای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَآ إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خودا) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە ووشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە هەر گەڵایەك بکەوێتە خوارەوە خوا پێ ی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێڵەیەك لە تاریکی یەکانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو ووشکێك هەبێت ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ هەر هەموویان لە کتێبی ئاشکرا لە (لوح المحفوظ) دان (٥٩)

﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لەشەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن هاتووە) ﴿وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لەڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ﴾ پاشان لە ڕۆژدا لە خەوبێدارتان دەکاتەوە ﴿لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ بۆ ئەوەی تەواو بێ ماوەی دیاریکراو (ی هەموو کەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ﴾ ئەوسا هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوەتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە ﴿٦٠﴾ ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ ئەو (خوا) زاڵ و دەسە ڵاتدارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً﴾ و فریشتانێکتان بۆ دەنێرێت (کە چاودێر و پارێزەر و نوسەری کردەوەکانتانن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ تاکاتی مردنی یەکێکتان دێت ﴿تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا﴾ نێرراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەرخەمی یەك ناکەن (لەکارەکانیاندا) ﴿٦١﴾ ﴿ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ پاشان دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا کەسەروەری ڕاستەقینەیانە ﴿أَلَا لَهُ الْحُكْمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بڕیار هەر بۆئەوە ﴿وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس ﴿٦٢﴾ ﴿قُلْ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا کێ ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی وشکانی و دەریا ﴿تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ کە هاوار و نزای لێدەکەن بە ئاشکرا و نهێنی ﴿لَّئِنْ أَنجَانَا مِنْ هَٰذِهِ﴾ (ئەڵێن) سوێند بە خوا ئەگەر لەم مەترسی یە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاس کارانی خوا دەبین ﴿٦٣﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنْهَا﴾ بڵێ: هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسی یە ﴿وَمِن كُلِّ كَرْبٍ﴾ و لە هەموو ناڕەحەتی و غەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوبەش بۆ خوا بڕیار دەدەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُلْ هُوَ الْقَادِرُ﴾ بڵێ: هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿عَلَىٰ أَن يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا﴾ کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوْقِكُمْ﴾ لە سەروتانەوە ﴿أَوْ مِن تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ﴾ یان لە ژێرپێتانەوە ﴿أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و بتان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعْضَكُم بَأْسَ بَعْضٍ﴾ جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزاو ئازار بدات ﴿انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و بیربکەنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ﴾ گەلەکەت باوەڕیان بەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاستە ﴿قُل لَّسْتُ عَلَيْكُم بِوَكِيلٍ﴾ بڵێ: من پارێزەر و بەرپرستان نیم ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا ڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە بەزوویی دەزانن ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی ئێمە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر ﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لەگەڵ کۆمەڵی ستەم کاران دامەنیشە ﴿٦٨﴾

﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خۆیان دەپارێزن هیچ پرسیارو تاوانی ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵام بیرخستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن ﴿٦٩﴾ ﴿وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی ئاینەکەیان کردووە بە گەمە و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندون ﴿وَذَكِّرْ بِهِ﴾ وە بە قورئان ئامۆژگاریان بکە ﴿أَن تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تیا نەچێ بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردویەتی ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست و تکاکارێکی نی یە ﴿وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا﴾ ئەگەر هەموو فیدا و برێتی بەك بدات لێ ی وەرناگیرێ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە کردوویانە تیاچوون ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ بۆ ئەوانەیە خواردنەوەیەك لە ئاوی زۆر گەرم و بەکوڵ ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ وسزای زۆر بە ئازاریش بە هۆی ئەوەی کەبێ بڕوابوون ﴿٧٠﴾ ﴿قُلْ أَنَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا بێجگە لەخوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێك کەنەسوودمان پێ دەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەزبینەوە لە ئاینەکەمان) ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنموونی کردین (بۆ ڕێگای ڕاست)؟! ﴿كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ﴾ بەوێنەی ئەوکەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێواندبێ ﴿فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ لەزەوی دا سەرگەردان بێ ﴿لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى﴾ و چەند هاوڕێ یەکی هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ائْتِنَا﴾ (بڵێن) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بە گوێیان نەکات) ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ بڵێ بەڕاستی هەر ڕێنموونی خوا ڕێ نموونی ڕاستە ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧١﴾ ﴿وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ﴾ وە(فەرمانمان پێدراوە) کە بەڕێکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە) بترسین ﴿وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەمووتان هەر بۆلای ئەو زاتە کۆ دەکرێنەوە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وەهەر ئەو خوایەیە کەئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە بەحەق و ڕاستی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ﴾ وە هەر ڕۆژێ بەشتێك بفەرمووێ ببە ئەویش دەست بەجێ دەبێ ﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ فەرمان و وتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ هەر بۆئەوە موڵك و خاوەنیەتی لەو ڕۆژەدا کەفوو دەکرێت بە (صور) کەڕەنادا ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانا و ئاگایە بەهەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاردروست و بە ئاگا ﴿٧٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ﴾ وە(بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم ووتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێك دەکەیتە پەرستراوی خۆت؟ ﴿إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی من تۆو گەلەکەت لە گومڕاییەکی تەواو و ئاشکرادا دەبینم ﴿٧٤﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بەو شێوەیە نیشانی ئیبراهیم مان دا ﴿مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دەسەلات و خاوەنێتی (خوا بۆ) ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەڕیزی باوەڕداره ڕاستەقینەکاندا بێت ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَأَى كَوْكَبًا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەلام کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ ووتی من هەرچی ئاوا بێ خۆشم ناوێ ﴿٧٦﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەلام کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ووتی سوێند بەخوا ئەگەر پەروەردگارم ڕێنموونیم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ بێگومان لەکۆمەڵی گومڕایان دەبم ﴿٧٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆریش ئاوا بوو ﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەریم لە هەرشتێ کەئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا ﴿٧٨﴾ ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي﴾ بەڕاستی من ڕووی خۆم وەرئەگێڕم بۆلای زاتێك ﴿فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفًا﴾ جگە لەخوا ڕووم لەهیچی تر ناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش پەیداکەران نیم ﴿٧٩﴾ ﴿وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ﴾ (بەلام ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقاڵێیان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ﴾ فەرمووی ئایا ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنموونی منی کردووە ﴿وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان ناگەیەنن) ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا﴾ مەگەر شتێك کەپەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ﴾ وە من چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردووتانە بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا﴾ کە هیچ بەڵگەیەك نەنێراوە بۆتان (کە ئەوان بپەرستن) ﴿فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ دەی کەواتە کام لەم دوو دەستەیە شایستە ترە بە نەترسان (و ئارامی) ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن ﴿٨١﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ﴾ و بڕواکەیان تێکەڵ بەستەم (هاوەڵ دانان) نەکردووە ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ﴾ هێمنی و ئاسایش تەنها بۆ ئەوانەیە هەر ئەوانەش ڕێنموون کراوون ﴿٨٢﴾ ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ ءَاتَيْنَـٰهَآ إِبْرَٰهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانە) بەڵگەی ئێمە بوون کە دابوومان بە ئیبراهیم ﴿عَلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ لەبەرانبەر گەلەکەیەوە ﴿نَرْفَعُ دَرَجَـٰتٍ مَّن نَّشَآءُ﴾ هەر کەسێك بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی زانایە ﴿٨٣﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَـٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە ئیسحاق و (لەئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی ﴿كُلًّا هَدَيْنَا﴾ ڕێنموونیی هەموویانمان کرد ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ﴾ وە لەوەو پێش ڕێنموونیی نووحیشمان کرد ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِۦ دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَـٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَـٰرُونَ﴾ ولەنەوەکانی نووح داوودو سولەیمان و ئەیووب و یوسف و مووساو هاروونمان (ڕێنموونیی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو چەشنە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٤﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ﴾ وە زەکەریا و یەحیا و عیسا و ئیلیاس ﴿كُلٌّ مِّنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ﴾ هەریەك لەمانە لە چاکەکاران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِسْمَـٰعِيلَ وَٱلْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا﴾ وە ئیسماعیل و یەسەع و یونس و لووط ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ هەریەکە لەمانە ڕێزماندابوون بەسەر هەموو خەڵکیدا ﴿٨٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَابَآئِهِمْ وَذُرِّيَّـٰتِهِمْ وَإِخْوَٰنِهِمْ﴾ هەروەها هەندێ لەباوك و نەوەو و براکانیان ﴿وَٱجْتَبَيْنَـٰهُمْ وَهَدَيْنَـٰهُمْ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەڵمان بژاردوون و ڕێنموونیمان کردوون بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٨٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهْدِى بِهِۦ مَن﴾ ئەوە ڕێنموونی خوایە ڕێنموونی هەربەندەیەکی پێدەکات ﴿يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ﴾ لەبەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا۟ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئەگەر هاوبەشیان ڕەوابدایە بۆ خوا بێگومان ئەو چاکانەی کردبوویان هەمووی بێ پاداشت دەردەچوو ﴿٨٨﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کە سانێکن ﴿ءَاتَيْنَـٰهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و زانین و حوکمڕانی و پێغەمبەرێتیمان پێ بەخشیبوون ﴿فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَـٰٓؤُلَآءِ﴾ جا ئەگەر ئەوانە (قوڕەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا۟ بِهَا بِكَـٰفِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەیەکی ترمان سپاردووە (چاودێری بکەن و) بێ بڕواش نابن پێ ی ﴿٨٩﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ﴾ ئەوانە (ئەو پێغەمبەرانەی باس کران) کەسانێك بوون خوا ڕێنموونیی کردن ﴿فَبِهُدَىٰهُمُ ٱقْتَدِهْ﴾ دەی پەیڕەوی ڕێگەو ڕێبازی ئەوان بکە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُل لَّآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێناکەم لەسەری ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَـٰلَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٩٠﴾

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و ڕێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُوا﴾ كاتێ وتیان ﴿مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ﴾ خوا هیچ شتێكی نەناردۆتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي﴾ بڵێ ئەی كێ ئەو كتێبەی نارده خوارەوە ﴿جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ﴾ كە مووسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾ (ئەو كتێبە) ڕووناكی و ڕێنموونیی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستكاری كردنی لەلایەن جولەلەكەكانەوە) ﴿تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (كتێبە) دەكەنە چەند پەڕە و كاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێكی (كە قازانجتانە) ئاشكرای دەكەن و زۆریشی (كەزیانی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ شتانێك فێر كراوون كەئێوە نەتان دەزانی ﴿أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ﴾ نەخۆتان و نە باو و باپیرانتان ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ هەرخوا (كتێبی بۆ مووسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی خۆیاندا گاڵتەو یاری بكەن و ڕۆبچن. ﴿٩١﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتەخوارەوە ﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و فەڕدارە ﴿مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو كتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەڕاستیان دادەنێت (پێش ئەوەی گاور وجولەكەكان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی دانیشتوانی مەككە ودەوروبەری ئاگادار كەیتەوەو بیانترسێنی ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ جا ئەوانەی بڕوایان بە دواڕۆژ هەبێ بڕوا بەو (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان پارێزەرن بۆ نوێژەكانیان و بەچاكی لەكاتی خۆیاندا دەیانكەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ كێ لەوكەسەستەم كارترە كەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ یان بڵێ نیگا وسرووشم بۆكراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەلام هیچ نیگا و سرووشێكیشی بۆ نەكرابێ ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ هەروەها كەسێ كە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووەدادەبەزێنم ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمكارانت دەبینی كاتێ ﴿فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ وان لە نارەحەتی و سەختی سەرە مەرگدا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەكان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان كێشانیان) ﴿أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەرباز كەن (لەم نارەحەتی گیان كێشانە ئەگەر ڕاست دەكەن) ﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ڕیسواكەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ بەهۆی ئەوەی كەقسەی ناڕاستان هەڵئەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان بەگەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەكانی خوادا ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە تەنیا و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەكو یەكەم جار دروستمان كردن ﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لەماڵ وسەروەت وسامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نایبینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو تكاكارانەی كە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تكا كردن بۆتان ﴿لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا بێگومان بچڕا پەیوەستی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتان دادەنا وون بوو لێتان ﴿٩٤﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵەو ناوکە تۆوە (کاتێك کە دەڕوێنرێت لەزەویدا) ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ زیندوو دەرئەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری مردووانە لە زیندوو ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لەپەرستنی ئەو خوایە) لا دەدرێن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿فَالِقُ الْإِصْبَاحِ﴾ (خوا) پەدی هێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بوونەوەیە ﴿وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا﴾ و خۆر و مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازەگرتنی خوای بەدەسەلاتی زانایە ﴿٩٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کەئەستێرەی داناوە بۆتان ﴿لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێدەرکەن لە تاریکیەکانی وشکانی و دەریادا ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کەبزانن و تێ بگەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە کە ئێوەی دروست کردوە لەیەك کەس کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتانا) نیشتەجێ کران (دواتریش لەمنداڵدانی دایکتاندا) دانران بە شێوەی کاتی ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ﴾ بە ڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کەسانێ بەووردی بیر بکەنەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانەوە) هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ ڕواندووە ﴿نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دانەوێڵەی لەسەریەك کەڵەکە بوومان دەرهێناوە (وەك گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ وە لە دار خورما لە چەند پەلێکی هێشووی شۆڕەوە بوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ﴾ وە (دەڕوێنین بەو بارانە) باخاتی زۆر لە ترێ ی هەمە جۆر ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ و زەیتون و بنە هەناری ﴿مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ هاو وێنە و لەیەکتر جیا جیا(لەتامدا) ﴿انْظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ﴾ کاتێك بەر دەگرێت و پێ دەگات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەدا چەند بەڵگەی گەورەهەیە (لەسەر گەورەی دەسەلاتی خودا) بۆ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن ﴿٩٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیار داوە بۆ خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خودا ئەو (جنۆکانەی) دروست کردوە ﴿وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەدرۆ و بوختان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوێ بڕوابانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا ﴿١٠٠﴾ ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (خوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ﴾ چۆن منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو شتێ زانا و بە ئاگایە ﴿١٠١﴾

﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ هەر ئەو خوایەیە کە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستەقینە نی یە جگە لە ئەو ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروست کەری هەموو شتێکە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە ئەو بپەرستن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە ئەو خوایە چاودێرە بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَّا تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ چاوەکان پەی پێ نابەن و ناتوانن ببینن ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَٰرَ﴾ بەڵام ئەو هێزی بینین و چاوەکان دەبینێت ﴿وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾ و ئەو بە ئاگای ورد بینە ﴿١٠٣﴾ ﴿قَدْ جَآءَكُم بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە چەندین بەڵگەی ڕوونتان بۆ هاتووە ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِۦ﴾ ئەمجا هەر کەس بیر لەڕاستی دەکاتەوەو دەیبینێ ئەوە (سوودی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسێش بیر ناکاتەوە و کوێر بووە ئەوە (زیانی) هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ وە من چاودێر و پارێزەرتانیم بە سەرتانەوە (بەس ڕاگەیەنەرم) ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئاوا جۆر و شێوەی بەڵگەکان دەگۆڕین ﴿وَلِيَقُولُواْ دَرَسْتَ﴾ دەبا هەر بڵێن خوێندووتە وپێتووتراوە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُۥ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاك ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێك کەتێدەگەن و شارەزان ﴿١٠٥﴾ ﴿ٱتَّبِعْ مَآ أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ شایستەی پەرستن نیە بێجگە لەو (خوا) ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە ڕوو وەرگێڕە لەهاوبەش بڕیاردەران ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكُواْ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە هاوەڵیان دا نەدەنا ﴿وَمَا جَعَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ و تۆمان نەدەکرد بەچاو دێرو پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ و تۆ زۆردارو دەسەڵاتدار نیت بەسەریانەوە ﴿١٠٧﴾ ﴿وَلَا تَسُبُّواْ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ (موسڵمانان) جنێوو قسەی ناشرین مەڵێن بەوبت و پەرستراوانەی کەئەوان هاواریان لێ دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لەخوا ﴿فَيَسُبُّواْ ٱللَّهَ عَدْوًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن بەخوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ بەو شێوەیە ڕازاندومانەتەوە بۆ هەموو ئوممەتێك کردەوەکەیان ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەیان هەر بۆلای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵیان پێ دەدات بەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٠٨﴾ ﴿وَأَقْسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ وە بەهێزترین سوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَآءَتْهُمْ ءَايَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت (لەوانەی کەخۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێ ی ﴿قُلْ إِنَّمَا ٱلْءَايَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ بەڕاستی موعجیزەکان هەر لای خوایە ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ وە ئێوە نازانن ئەی بڕواداران ﴿أَنَّهَآ إِذَا جَآءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگانەش بێتەکایەوە هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٩﴾ ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْـِٔدَتَهُمْ وَأَبْصَٰرَهُمْ﴾ وە(کاتی هاتنی موعجیزەکان بەهۆی بێ بڕواییانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان) ﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُواْ بِهِۦٓ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەك لە سەرەتاوە بڕوایان بەقورئان نەهێنا ﴿وَنَذَرُهُمْ﴾ وەلێیان دەگەڕێین ﴿فِي طُغْيَٰنِهِمْ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا بن ﴿يَعْمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن ﴿١١٠﴾

﴿وَلَوْ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (بێباوەڕ) انە بناردایە ﴿وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ﴾ و مردووەکان قسەیان لەگەڵ بکردنایە ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ و هەموو شتێکمان بۆ کۆبکردنایەتەوە ﴿قُبُلًا﴾ ڕوو بەڕوو بەپێش چاویانەوە (یان کۆمەڵ کۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و بێ ئاگان ﴿١١١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك دوژمنێکمان داناوە ﴿شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ﴾ لەشەیتانەکانی مرۆڤ و جنۆکە ﴿يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەبەنهێنی بەیەکتری ڕادەگەیەنن ﴿زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ وتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ دەلێیان گەڕێ بەخۆیان و ئەو درۆیانەی کەهەڵی دەبەستن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ﴾ وە بۆ ئەوەی گوێبگری بۆ ئەو (وتە بریقەدارو ڕازاوەی بۆ یەکتری دەکەن) ﴿أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ دڵی ئەو کەسانەی بڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی بین پێ ی ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ﴾ وەتا ئەنجامی بدەن ئەو گوناهانەی ئەنجامی ئەدەن ﴿١١٣﴾ ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا﴾ جا ئایا جگە لەخوا دادوەرێکی تر بۆ خۆم بڕیار بدەم؟ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ﴾ لەکاتێکدا (خوا) ئەو زاتەیە کەناردویەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿الْكِتَابَ مُفَصَّلًا﴾ ئەم قورئانە کەڕوون کەرەوەی هەموو باسێکە بەدرێژی ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کە نامەمان پێ بەخشین ﴿يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ چاك دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەحەق و ڕاستی نێرراوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لەگومانداران مەبە ﴿١١٤﴾ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان و وتەی پەروەردگارت تەواو بووەو بەئەنجام گەیشت ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەهیچ کەس ناتوانێ بڕیارو وتەکانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ هەر خوا بیسەری زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوا گومڕات دەکەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئەوان هەر شوێنی گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆو گۆترە کاری دەکەن ﴿١١٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاك دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ﴾ کێ گومڕا بووە و لای داوە لەڕێگای ئەو ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبازی ڕاستیان گرتووە ﴿١١٧﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ دەبخۆن لەو (سەربڕاو)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە ﴿إِن كُنتُم بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بەئایەتەکانی خوا بڕوادارن ﴿١١٨﴾

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کەبێگومان خوا بۆتانی ڕوون کردۆتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ جگە لەوەی کەناچار دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزوی خۆیان ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیارییەك (کە لەخواوە وەرگیرا بێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژ کاران و سەرکەشان چاك دەناسێ ﴿١١٩﴾ ﴿وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ﴾ لە گوناهی ئاشکراو نهێنی واز بێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە گوناه دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا) ﴿وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەسنوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ وە بێگومان شەیتانەکان بەنهێنی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَادِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی موجادەلە و دەمەدەمێیان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ جائەگەر بە گوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش دانەران دەبن ﴿١٢١﴾ ﴿أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (واتە بێ بڕوا بێت) و ئێمە زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ و ڕووناکیەکمان بۆ فەراهەم هێنا (کەقورئانە) بە هۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ ئایا وەك ئەوە وایە کە لەناو تاریکستانێکدا بێت ﴿لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا﴾ کە بەهیچ جۆرێ دەرچوونی نیە لێی ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی تاوانباریمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمْكُرُوا فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارانەدا ﴿وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ وە فێڵ وپیلان ناکەن (لە کەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ﴾ دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بەپێغەمبەرانی خوادراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (و کێ شیاوترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ بەزوویی ئەوانەی تاوانیان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سووکی وڕیسوایی لای خوا وسزای سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان وفێڵانەوەی کەدەیانکرد (لە بڕواداران) ﴿١٢٤﴾

﴿فَمَن يُرِدِ اللَّهُ أَن يَهْدِيَهُ﴾ جا هەرکەسێك خوا بیەوێت ڕێنموونی بکات ﴿يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ﴾ سینگی فراوان دەکات بۆ ئیسلام (وبڕواهێنان) ﴿وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ﴾ وەهەرکەس خوا بیەوێت گومڕای کات (لەبەر نەشیاویی وسەرکەشی خۆی) ﴿يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ سنگی زۆر تەنگ دەکات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەرز ببێتەوە بەرەو ئاسمان (چونکە مرۆڤ تا بەرەو ئاسمان بەرز ببێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەکات وبەناڕەحەت هەناسەی بۆ دەدرێت) ﴿كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ﴾ بەوجۆرە خواپیسی وناپاکی دادەنێت ﴿عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەسەر ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن (١٢٥) ﴿وَهَٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای پەروەردگارتە کەڕێك و ڕاستە ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەکانمان باسکردووە ﴿لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کەبیربکەنەوە (١٢٦) ﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆ ئەوانەیە لای پەروەردگاریانماڵی ئاشتی کە (بەهەشتە) ﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ تەنها ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەو کردەوە چاکانەی دەیان کرد (١٢٧) ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێکڕا کۆیان دەکاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکە. ﴿قَدِ اسْتَكْثَرْتُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ بێگومان ئێوە زۆر کەستان لەئادەمیەکان گومڕا کرد ﴿وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ وە دۆستەکانیان لەئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەندێکمان سوودو کەڵکمان لەهەندێکمان وەرگرت. ﴿وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَّلْتَ لَنَا﴾ وە بەو کاتەو مۆڵەتە گەیشتین کەبۆت دیاری کرد بووین. ﴿قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ﴾ خوا فەرمووی ئاگر شوێنتانە. ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو کاتەی کەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کار دروستی زانایە (١٢٨) ﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمکاران دەکەین بەدۆست و پشتیوانی هەندێکی تریان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی ئەنجامیان دەدا (١٢٩) ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ کەئایەتەکانی منتان بۆ بخوێننەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ وە لەگەیشتن و ڕووبەڕوو بوونی ئەم ڕۆژەیان نەترساندن ﴿قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا﴾ دەڵێن (ڕاستەو) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بەڵام ژیانی دونیاخەڵەتاندیتی ﴿وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ﴾ کەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون (١٣٠)

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەبەر ئەوەیە کەپەروەردگارت لەناو بەری (خەڵکی) شارو گوندەکان نەبووە و زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شارو گوندانە بێ ئاگابوون ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾ بۆ هەر یەکێك (لەجنۆکەو ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ ئاگا نییە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری تۆ بێ نیازە و خاوەنی میهرەبانی یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا يَشَاءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکانە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەنەوەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا ﴿١٣٣﴾ ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەس خوا دەرناچن ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی گەلەکەم لەسەر ڕێبازی خۆتان ئەوەی لەدەستتان دێت بیکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کارو کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆ کێ دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿١٣٥﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بڕیاریاندا بۆ خوالەوەی کە (خوا) دروستی کردو دای هێنا ﴿مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لە کشتو کاڵ و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بەگومانی خۆیان وتیان ئەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا﴾ وە ئەوەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ﴾ جائەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بەخوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ﴾ وە ئەوەش بۆ خوایە ئەوە دەگات بەهاوبەشەکانیان (واتە: خوا نایەوێت و ئەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن ﴿١٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ﴾ ئا بەو شێوەیە شەیتانەکان کوشتنی ڕۆڵەکانیان بۆ زۆر لەهاوەڵ دانەرەکان ڕازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بەکوشتنی کەسانی بێ تاوان) وە بۆ ئەوەی ئاینەکەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ با لەگەڵ ئەو درۆو دەلەسەیەی کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومرا بن) ﴿١٣٧﴾

﴿وَقَالُوا۟ هَٰذِهِۦٓ أَنْعَٰمٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ﴾ وە (بە گومانی خۆیان) دەیان ووت ئەمانە ئاژەڵ و ماڵات و کشتو کاڵێکن کەقەدەغـە کـراون ﴿لَّا يَطْعَمُهَآ إِلَّا مَن نَّشَآءُ﴾ نابـێ لـێیان بخـوات کەسـانێك نەبێ خۆمـان بمانەوێت ﴿بِزَعْمِهِمْ﴾ بە گومانـی خۆیـان ﴿وَأَنْعَٰمٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا﴾ ماڵاتێکیـش پشـتیان قەدەغـە کرابـوو (نابێ باریـان لـێ بنـرێ یا سـواریان بـبن) ﴿وَأَنْعَٰمٌ لَّا يَذْكُرُونَ ٱسْمَ ٱللَّهِ عَلَيْهَا﴾ هەروەها ئـاژەڵ و ماڵات هەیـە (لەکاتی سـەربڕین دا) ناوی خوایان لەسـەر نەدەبـرد ﴿ٱفْتِرَآءً عَلَيْهِ﴾ بەدرۆ هەڵبەسـتن بەدەم خـواوە ﴿سَيَجْزِيهِم بِمَا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ لەمـەولا خـوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەستنەیان لێ دەسـتەنێت ﴿١٣٨﴾ ﴿وَقَالُوا۟ مَا فِى بُطُونِ هَٰذِهِ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ وە دەیـان ووت ئـەوەی لەسـکی ئـەم ئـاژەڵ و ماڵاتانـە دایـە ﴿خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا﴾ تایبەتـە بەنێرینەکانمانـەوە (پیاوەکانمـان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰٓ أَزْوَٰجِنَا﴾ وە قەدەغـە کـراوە لەسـەر ژنەکانمـان ﴿وَإِن يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَآءُ﴾ وە ئەگـەر مردارەوە بـوو بوون ئەوا هەموو تیایدا هاوبەشـو بەشـدارن ﴿سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ﴾ بەزوویی خوا سزای ئەم پێناسـە (نەفامانە) یـان دەداتـەوە ﴿إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومـان خـوا کار دروسـتی زانایـە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ قَتَلُوٓا۟ أَوْلَٰدَهُمْ﴾ بەڕاسـتی زیانباربـوون ئەوانـەی ڕۆڵەکانـی خۆیـان کوشـت ﴿سَفَهًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەنەفامی ونەزانـی ﴿وَحَرَّمُوا۟ مَا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و ئەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون لەخۆیان قەدەغەکرد ﴿ٱفْتِرَآءً عَلَى ٱللَّهِ﴾ بەدەسـت هەڵبەسـت و درۆ بـەدەم خـواوە ﴿قَدْ ضَلُّوا۟ وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـە گومـڕا بـوون و ڕێنموونی کـراو نەبوون ﴿١٤٠﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٍ﴾ وە تەنها خوایـە کەبەدی هێناوە باخانی ﴿مَّعْرُوشَٰتٍ﴾ کەپرو هەرزاڵە بۆ کراو (یا ساق بەرز) ﴿وَغَيْرَ مَعْرُوشَٰتٍ﴾ وە کەپرو هەرزاڵە بـۆ نەکراو (سـاق کـورت) ﴿وَٱلنَّخْلَ وَٱلزَّرْعَ﴾ وە دار خورمـاو کشـتوکاڵی ﴿مُخْتَلِفًا أُكُلُهُۥ﴾ جیـاواز لەخـواردن و تامـدا (بـەدی هێنـاوە) ﴿وَٱلزَّيْتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ زەیتـون و هەناریشـی (بـەدی هێنـاوە) ﴿مُتَشَٰبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ﴾ لەیـەك چوو (لەوێنـەو دیمەندا) و لەیەك نەچـوو (لەتامدا) ﴿كُلُوا۟ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ﴾ بخـۆن لەبەروبوومـی کاتێـك هاتەبـەر ﴿وَءَاتُوا۟ حَقَّهُۥ يَوْمَ حَصَادِهِۦ﴾ وە لـەڕۆژی دروێنـەو چنینیدا مافەکەی (زەکاتەکەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسْرِفُوٓا۟﴾ و زیادە ڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومـان خـوا زیادەڕۆیانـی خـۆش ناوێـت ﴿١٤١﴾ ﴿وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ حَمُولَةً وَفَرْشًا﴾ لەئـاژەڵ و ماڵاتیش هەندێکی بارهەڵگـرەو هەندێکـی بۆ کوڵك و خوری (کەڕاخەرو فەرشـی لێ دروسـت دەکرێت) ﴿كُلُوا۟ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ لـەوەی کەخـوا پێ ی بەخشـیوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا۟ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ وە شـوێنی هەنگاوەکانـی شـەیتان مەکـەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ چونکە بێگومان شـەیتان دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە. ﴿١٤٢﴾

﴿ثَمَٰنِيَةَ أَزْوَٰجٍ﴾ (خوا) هەشت جۆر ئاژەڵ و ماڵاتی (دروست کردووە) ﴿مِّنَ ٱلضَّأْنِ ٱثْنَيْنِ﴾ لەمەڕ دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ ٱلْمَعْزِ ٱثْنَيْنِ﴾ و لەبزن دووان (بزن و سابرێن) ﴿قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یـا ئـەو بێچوانەی کە لەسـکی ئـەو دوو (جـۆرە ئاژەڵـە) مێینەدایە ﴿نَبِّـُٔونِى بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بەزانیاریەك (لەخواوە) ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمِنَ ٱلْإِبِلِ ٱثْنَيْنِ وَمِنَ ٱلْبَقَرِ ٱثْنَيْنِ﴾ وە لەحوشتر دووان و لەڕەشـەوڵاخ دووان (نێرو مێـەك) ﴿قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە یان ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە وولاخـە) مێینەدایـە ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَا﴾ یـان ئێوە ئامادەو شـایەت بـوون ئەو کاتـە کەخـوا فەرمانـی پێکـردن (بـەم قەدەغە کردنـە) ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کەواتە کێ لەو کەسـە سـتەم کار ترە کەدرۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەسـتێت ﴿لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی گومڕا بکات ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاسـتی خوا ڕێنموونیـی کۆمەڵی سـتەم کاران نـاکات ﴿١٤٤﴾ ﴿قُل لَّآ أَجِدُ فِى مَآ أُوحِىَ إِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُۥٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) وسرووشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوە بوو یان خوێنێکی ڕژێنراو نەبێـت ﴿أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُۥ رِجْسٌ﴾ یـا گۆشـتی بـەراز چونکـە بێگومان ئـەوەش پیس (وحەرامە) ﴿أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ﴾ یان سـەربڕاوێك (کاتی سـەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرابێت ﴿فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ﴾ جا هەر کەس ناچار بوو (کەئەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی وخواردنی حەڵاڵی دەست نەکەوت) یا زیاد لەپێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت ﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئـەوە بێگومـان پەروەردگـارت لێبـوردەی میهرەبانـە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ حَرَّمْنَا﴾ تەنهـا لەسـەر ئەوانـەی بوونـە جوولەکـە حەرامـمـان کـرد ﴿كُلَّ ذِى ظُفُرٍ﴾ هەمـوو چرنوکدارێـك (باڵدار بێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ ٱلْبَقَرِ وَٱلْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَآ﴾ وە لە(گۆشـتی) ڕەشـەوڵاخ و مەڕو بزنیش پیو وبەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَآ﴾ مەگەر ئەوەی کەبەسـەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ ٱلْحَوَايَآ﴾ یا ئەوەی بەڕیخۆڵەکانیانەوە بێت ﴿أَوْ مَا ٱخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ یا تێکەڵ بووبێت و لکا بێت بەئێسـکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَٰهُم بِبَغْيِهِمْ﴾ بەهۆی سەرکەشـیانەوە ئەو تۆڵە و سزامان دان ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿١٤٦﴾

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجـا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئـەوا (پێیان) بڵێ پەروەردگارتـان خاوەنـی میهرەبانـی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سـزاو تۆڵەی ئەو (خوا کەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی کەهاوبەشیان بـۆ خـوا دانا بوو لەمـەو دوا دەڵێـن: ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو باوو باپیرانمان هاوبەشـمان (بۆخـوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیـچ شـتێکمان حەرام نەدەکرد ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هـەر بـەو شـێوەیە ئەوانـەی پێش ئەمانیش درۆیـان کرد ﴿حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سـزاو تۆڵـەی ئێمەیان چەشـت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵـێ ئایـا هیـچ زانیاریەکتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تـا دەری بخەن بۆمـان و دەری بیرن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئێـوە شـوێنی هیـچ شـتێك ناکـەون بێجگـە لەگومـان نەبێـت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە هـەر لەخۆتانـەوە بەگۆترە شـت دەڵێـن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵـێ دەی کەواتە بەڵگـەی بەهێز و(دەسـەڵات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر(خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی دەخستە سـەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ﴾(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو شایەتانەتان بێنن ﴿يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ کە شایەتی دەدەن کە خوا ئەمەی حەرام کردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ جا ئەگـەر (بـە درۆ) شـایەتیان دا تـۆ لەگەڵیانـدا شـایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە شـوێنی هـەواو هـەوەس وئارەزواتـی ئەوانـە مەکـەوە کەباوەڕیـان نەهێنـا بەئایەتەکانی ئێمـە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شـوێنی ئەوانـەش مەکـەوە کەبڕوایـان نی یـە بـەڕۆژی دوایی ﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانـەش کەهاوبـەش و هاوتـا بـۆ پەروەردگاریـان بڕیـار دەدەن ﴿١٥٠﴾ ﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن بابیخوێنمەوە (بۆتان) ﴿مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی کردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (فەرمانیداوە کـەوا) هیچ شـتێك نەکەن بە هاوبەش بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ بـاوك و دایکدا ئاکار چاك و ڕەفتـار جوانبن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەکانتان مەکـوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیکی گوناهو کـردەوە زۆر بـەدەکان مەکەونەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی کە بە ئاشـکرا دەکرێ لەو (خراپانە) ئـەوەش پەنهـان دەکـرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئـەو کەسـە مەکـوژن کـە خوا کوشـتنی حەرام کردووە مەگەر هەق بێ (بکوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (و ژیری خۆتان بەکاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقۡرَبُواْ مَالَ ٱلۡيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی کەجوانترو چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ أَشُدَّهُۥ﴾ تابالغ دەبێت و دەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ وَٱلۡمِيزَانَ بِٱلۡقِسۡطِ﴾ وە پێوانەو کێشانە بێ زیادو کەم ئەنجام بدەن بەدادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَا﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لەکەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلۡتُمۡ فَٱعۡدِلُواْ﴾ وەکاتێك (بۆشایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەرو ڕاست بن ﴿وَلَوۡ كَانَ ذَا قُرۡبَىٰ﴾ با (لەدژی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهۡدِ ٱللَّهِ أَوۡفُواْ﴾ وەبەڵێن و پەیمانی خوا بەچاکی بیبەنەسەر ﴿ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ﴾ خوائەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆئەوەی بیربکەنەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کەڕاست و دروستە ﴿فَٱتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ﴾ و شوێنی کوێرە ڕێگا و ڕێچکەکانی تر مەکەون ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوەو لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن ﴿١٥٣﴾ ﴿ثُمَّ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿تَمَامًا عَلَى ٱلَّذِيٓ أَحۡسَنَ﴾ بۆ تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفۡصِيلًا لِّكُلِّ شَيۡءٖ﴾ وەڕوون کەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ﴾ وە ڕێنیشاندەرو ڕێنموونیی و میهرەبانی بێ ﴿لَّعَلَّهُم بِلِقَآءِ رَبِّهِمۡ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بە گەیشتنیان بەخوزوری پەروەردگاریان (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٤﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ مُبَارَكٞ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕ وپیتەمان ناردۆتە خوارەوە ﴿فَٱتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَٱتَّقُواْ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ و خۆتان بپارێزن و (پارێزکاربن) تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿١٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولُوٓاْ﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَآ أُنزِلَ ٱلۡكِتَٰبُ عَلَىٰ طَآئِفَتَيۡنِ﴾ بێگومان کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاوورو جوولەکە) نێراوەتە خوارەوە ﴿مِن قَبۡلِنَا﴾ لەپێش ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمۡ لَغَٰفِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوەو لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان بێ ئاگابووین ﴿١٥٦﴾ ﴿أَوۡ تَقُولُواْ﴾ وە بۆ ئەوەی نەڵێن ﴿لَوۡ أَنَّآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا ٱلۡكِتَٰبُ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّآ أَهۡدَىٰ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنموون تر دەبووین ﴿فَقَدۡ جَآءَكُم بَيِّنَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لە پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿وَهُدٗى وَرَحۡمَةٞ﴾ کەڕێنموونیی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کەواتە کێ ستەم کار ترە لەو کەسەی بێ باوەڕ بێت بەئایەتەکانی خواو بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنۡهَا﴾ وە ڕوویان لێ وەرگێڕێت ﴿سَنَجۡزِي ٱلَّذِينَ يَصۡدِفُونَ عَنۡ ءَايَٰتِنَا﴾ لەمەو دوا بەزوویی تۆڵە دەسێنین لەوانەی سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەدو سەخت ﴿بِمَا كَانُواْ يَصۡدِفُونَ﴾ بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد ﴿١٥٧﴾

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخـۆ ئـەوان چاوەڕوانی چ شـتێك دەكەن بێجگە لـەوەی مەلائیكە(ی گیان كێشـان) یان بـۆ بێت ﴿أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ﴾ یـان پەروەردگارت بێت (ئـەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ یـان هەندێك لەموعجیزەو نیشـانە ئاشـكراكانی پەروەردگارت بـەدی بێت ﴿يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ ئـەو ڕۆژەی هەندێك لەنیشـانەو بەڵگە ڕوونەكانـی پەروەردگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا﴾ باوەڕهێنان سـوود ناگەیەنێت بەهیچ كەس ﴿لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ﴾ كەپێشـتر بـڕوای نەهێنا بێت ﴿أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا﴾ یـان هیـچ خێروچاكەیەكـی نەكردبێـت لەگـەڵ ئیمانەكەیـدا ﴿قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ بڵـێ: چـاوەڕوان بـن (هەڕەشـەیە) ئێمـەش چاوەڕوانـی دەكەین ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەی ئاینەكەیـان بەش بـەش كـرد ﴿وَكَانُوا۟ شِيَعًا﴾ و بوون بەچەنـد دەسـتەو تاقمێكەوە ﴿لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ﴾ تـۆ لەهیچ شـتێكدا لەئەوان نیت ﴿إِنَّمَآ أَمْرُهُمْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بێگومـان كاری ئەوان تەنها بـۆ لای خـوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ﴾ پاشـان خـوا هەواڵیان پـێ دەدا بەهـەر كردەوەیەك كەكردویانە ﴿١٥٩﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ﴾ هەر كەسـێك چاكە بـكات ﴿فَلَهُۥ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ ئەوە (لەڕۆژی دوایی دا) دە ئەوەنـدەی چاكە كـەی پاداشـتی بـۆ هەیـە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هـەر كەسـێك خراپـە بكات ﴿فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ ئـەوە تۆڵـەی لێ ناسـێنرێ تەنهـا بەوێنەی خۆی نەبـێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە ستەمیان لـێ ناكرێـت ﴿١٦٠﴾ ﴿قُلْ إِنَّنِى هَدَىٰنِى رَبِّىٓ﴾ (ئەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ بێگومان مـن پەروەردگارم ڕێنموونیـی كـردووم ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاسـت ﴿دِينًا قِيَمًا﴾ ئاینێكی زۆر ڕاسـت و پاك (كەهیچ لاریەكی تیا نی یە) ﴿مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا﴾ ئاینی ئەو ئیبراهیمەیە كە لەهەموو ئاینە ناڕاستەكان لایداوە بۆ پەرستنی خـوا بەتەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لـە هاوبەش پەیداكەران نەبـووە ﴿١٦١﴾ ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ بێگومان نوێـژو (بەندایەتی) و قوربانی ﴿وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى﴾ و ژیـان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿١٦٢﴾ ﴿لَا شَرِيكَ لَهُۥ﴾ هیچ هاوبەشـێكی نی یە ﴿وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ﴾ و هـەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە مـن یەكەمـی نـاو هەمـوو موسـڵمانان و فەرمانبەردارانم (بۆ خـودا) ﴿١٦٣﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَبْغِى رَبًّا﴾ (ئەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ : ئایـا بێجگە لەخوا پەرسـتراوێكی تر بۆ خـۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ﴾ لەكاتێكدا ئەو پەروەردگاری هەموو شـتێكە ﴿وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا﴾ و هەر كەسـێك هەر گوناهو خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی كەسـێكی تـر هەڵناگرێـت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشـان گەڕانەوەتان هـەر بـۆلای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەمجـا هەواڵتـان پـێ ئەدا بـەوەی كەئێوە تیایدا جیـاواز بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ ٱلْأَرْضِ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی كردووە بەجێنشـینانی زەوی (كۆمەڵ لەدوای كۆمەڵ دێـن) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ﴾ چەنـد پلـە هەندێكتانی بـەرز كردۆتەوە بەسـەر هەندێكی ترتاندا ﴿لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كەپێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵە سـەندنی خێرایە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌۢ﴾ وە بەڕاسـتی ئەو لێبوردەی میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) ﴿١٦٥﴾

سورەتی ﴿ الْأَعْرَافِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓصٓ﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەماناو مەبەست پێی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ (ئەم قورئانە) نامەیەکە نێرراوەتە خوارەوەبۆ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ کەواتە دڵ تەنگ مەبە(بەپەیڕەو نەکەرانی) ﴿لِتُنذِرَ بِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان)بەم قورئانە بترسێنی ﴿وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبیرخستنەوەو ئامۆژگاریش بێ بۆ بڕواداران ﴿٢﴾ ﴿اتَّبِعُوا مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ پەیڕەوی ئەوە بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ﴾ وە بێجگە لەئەو (خودا) شوێن هیچ پەرستراوانێکی تر مەکەون و مەیکەن بە پشتیوانی خۆتان ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَا﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد ﴿فَجَآءَهَا بَأْسُنَا بَيَٰتًا﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿أَوْ هُمْ قَآئِلُونَ﴾ یان ئەوان لەخەو و پشووی نیوەڕۆدا بوون. ﴿٤﴾ ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَىٰهُمْ إِذْ جَآءَهُم بَأْسُنَآ﴾ جا کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات هاوارو نزایان هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓا إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت: بەڕاستی ئێمە ستەم کاربووین. ﴿٥﴾ ﴿فَلَنَسْـَٔلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پرسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا (کە چۆن پێشوازییان لێکردن) ﴿وَلَنَسْـَٔلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان پرسیاریش دەکەین لەپێغەمبەران(کە چۆن وەڵام درانەوە). ﴿٦﴾ ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە)بۆیان دەگێڕینەوە لەڕووی زانیاریەوە ﴿وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ﴾ وەئێمە هیچ کاتێك بێ ئاگا نەبووین (لێیان) ﴿٧﴾ ﴿وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژە دا دەبێت و گومانی تێدا نی یە ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ جاهەر کەس کێشراو(ی چاك) ەکانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانەن ڕزگارو گەیشتوو بەئامانج ﴿٨﴾ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە هەرکەس کێشراوی(چاکەکانی) سووك بێت ﴿فَأُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوٓا أَنفُسَهُم﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیانیان دۆڕاندووەو زەرەر مەندبوون ﴿بِمَا كَانُوا بِـَٔايَٰتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی ئێمە (و بەدرۆیان دانا) ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّٰكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ و جێگیر کرد لەزەویدا ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَٰيِشَ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (بەلام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن ﴿١٠﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَٰكُمْ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکڵ و شێوەمان کێشان ﴿ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِـَٔادَمَ﴾ پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە بیەن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا إِلَّآ إِبْلِيسَ﴾ هەموویان یەکسەر سوژدەیان برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿لَمْ يَكُن مِّنَ السَّٰجِدِينَ﴾ کە لەسوژدە بەران نەبوو ﴿١١﴾

﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ (خـوا) فەرمـووی چـی بەرگـری کـردی کەسوژدە نەبەیـت کاتێـك فەرمانم پێکردی ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی: من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکـە منت لـە ئاگـر دروسـت کـردووەو ئـەوت لەقـوڕ دروسـت کـردووە ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾ (خـوا) فەرمووی: (لە بەهەشـت) بـڕۆرە خوارەوە ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ چونکـە بۆت نی یە لەو (بەهەشـتە)دا خۆت بە گەورەو زل بزانی ﴿فَاخْرُجْ﴾ بە کسەر دەرچۆ ﴿إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەبێ نـرخ و ڕیسـوایانی ﴿١٣﴾ ﴿قَالَ أَنظِرْنِي﴾ ووتـی مۆڵەتم بـدە (مەممرێنە) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئـەو ڕۆژەی زینـدوو دەکرێنـەوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خـواش) فەرمـووی: بێگومان تۆ لەمۆڵـەت دراوانیت ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ﴾ ووتی ئەی پەروەردگـار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشـم ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ لەڕێگە ڕاستـەکەی تۆدا ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ئەمجـا سـوێندبێ بێگومان بۆیـان دەچم لەپێشـیانەوە و لەدوایانەوە ﴿وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَن شَمَائِلِهِمْ﴾ وە لـەلای ڕاسـتیان و لـەلای چەپیانـەوە ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ ئەوسـا نابیـنی زۆربەیان سـوپاس گوزاربـن ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا﴾ (خـوا) فەرمووی: دەرچۆ تێیدا بـە لۆمەکراوی و دەرکراوی ﴿لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان هەرکەس شوێنی تۆ کەوتێت لەوان ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئـەوە بێگومـان دۆزەخ پـڕ دەکـەم لەئێـوە هەموتـان ﴿١٨﴾ ﴿وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ وە(ووتمـان) ئەی ئادەم تۆو هاوسـەرەکەت نیشـتەجێ ی بەهەشـت بن ﴿فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ بخۆن لەهەرچـی کەویسـت و حەزتان لێ بـوو ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ بەڵام نزیکی ئـەو درەختە مەکەونەوە ﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەگینـا لەسـتەم کاران دەبـن ﴿١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجـا شـەیتان خەیـاڵ و خەتەرە و وەسوەسـەی خراپی خسـتە دڵیان ﴿لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِن سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی دەریخات بۆیان ئەو عەیب و عەورەتەی کەشـاردبوویەوە لێیان (و بەدەرەوە نەبووە) ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ الشَّجَرَةِ﴾ وە پێـی ووتـن: پەروەردگارتـان (لەبەر هیچ هۆیـەك) بەرگری ئەو درەختـەی لێ نەکردون ﴿إِلَّا أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کەنەبنە دوو فریشتە ﴿أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾ یان (لەبەهەشتدا) بمێننـەوە بەهەمیشـەیی ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ وە سـوێندی بـۆ خـواردن ووتـی بێگومان مـن لـە ئامۆژگاریکەرانی دڵسـۆزی ئێـوەم ﴿٢١﴾ ﴿فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ سـەرئەنجام بەخەڵەتانـدن هانی دان ﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ جا کاتێك (لەبەروبوومی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ هەردوو کیان عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ وە دەسـتیان کرد بەداپۆشینی خۆیان بە گەڵای (درەختانی) بەهەشـت ﴿وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا﴾ وە پەروەردگاریـان بانگی هەردوو کیانی کرد ﴿أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَن تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ﴾ ئایا ئەو درەختەم قەدەغە نەکرد لێتان ﴿وَأَقُل لَّكُمَا﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە ﴿٢٢﴾

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان کرد ﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبوری و میهرەبانیمان لەگەڵ نەکەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی بڕۆنە خوارەوە(لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێکی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و هۆی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەك ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی: لەزەوی دا دەژین و لەویشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ﴾ و هەر لەویشی دەردەهێنرێن (و زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاکمان بۆ ناردوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ کەعەیب وعەورەتتان دادەپۆشێ وە پۆشاکی جوان و ڕازاوەیش (مان بۆ ناردوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاکی ترسان لەخوا و پارێزکاری چاکترو باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا هەندێکە لەبەڵگەو نیشانەکانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾ هەرچۆنێ باوك و دایکتانی لەبەهەشت دەرکرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێکدا پۆشاکەکەیانی لێ داکەندن ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) نیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەکەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەکەوە کەئێوە ئەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەکانمان گێڕاوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەدۆست وخۆشەویست بۆ ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە کاتێك کردەوەیەکی زۆر بەدو ناشیرینیان دەکرد (کە بەڕووتی تەواف کردن نموونەیەکیەتی) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾ دەیان ووت: لە باوو باپیرانمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی ئەو (کردەوە)ی پێ داووین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەکردەوەی بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێك دەڵێن کەنایزانن و پێ ئاگان لێی؟ ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ وە لەکاتی هەموو نوێژێکدا ڕاست ڕوو بکەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆزانە هاواری لێ بکەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەرچۆنێ لە یەکەم جارەوە (خوا) دروستی کردوون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢٩﴾ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەکی ڕێنموونی کردوە ﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەکیش گومرایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە شەیتانەکانیان کرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن کەڕێ نموونیی کراوون ﴿٣٠﴾

﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٖ﴾ ئەی نەوەی ئادەم، پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتێکتاندا) ﴿وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْ﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە (لەوەی کە خوا حەڵاڵی کردووە بۆتان) و زیادەڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿٣١﴾ ﴿قُلۡ مَنۡ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ ڕازاندنەوە وجوانی و (نازونیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَ لِعِبَادِهِۦ﴾ کەخوا بۆ بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزۡقِۚ﴾ هەروەها ڕۆزی وخۆراکە پاك و خۆشەکان (کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلۡ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ بڕواداراننە لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەپەنای ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ (بەڵام) لەڕۆژی دوایی دا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکانمان باس دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێك کە دەزانن و تێ دەگەن ﴿٣٢﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلۡفَوَٰحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردوە کەزۆر بەدو خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنین ﴿وَٱلۡإِثۡمَ﴾ وە گوناهی (حەرام کردووە) ﴿وَٱلۡبَغۡيَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناهەق ﴿وَأَن تُشۡرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا﴾ وە(حەرامی کردوە) شتێك بکەنە هاوبەش بۆخوا ﴿لَمۡ يُنَزِّلۡ بِهِۦ سُلۡطَٰنٗا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێك بڵێن کەنایزانن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٞۖ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك ماوە(ی مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسۡتَأۡخِرُونَ سَاعَةٗ﴾ ساتێك دوادناکەون ﴿وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٣٤﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأۡتِيَنَّكُمۡ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٞ مِّنكُمۡ﴾ پێغەمبەرانێك لەخۆتان ﴿يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي﴾ ئایەتەکانی منیان بۆ دەخوێندنەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصۡلَحَ﴾ جا هەر کەس خۆی پاراست (لە نا فەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ ئەوە مەترسی یان لەسەر نیە وخەم و خەفەتیش ناخۆن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَآ﴾ و خۆیان بەزل دەزانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکار ترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوۡ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓۚ﴾ یان بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَنَالُهُمۡ نَصِيبُهُم مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِۖ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دوو چاریان دەبێت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (بۆ گیان کێشان) دێن بۆیان ﴿يَتَوَفَّوۡنَهُمۡ﴾ دەیانمرێنن و (گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوٓاْ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ﴾ پێیان دەڵێن ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوارو نزاتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن دیار نین و وون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون ﴿٣٧﴾

﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ﴾ (خوا پێیانی) فەرموو ئێوە لەگەڵ ئەو ئوممەتانەی کەلە پێش ئێوەوە بوون لەجنۆکەو ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچنە ناویەوە نەفرین لەهاوبیرانی دەكات ﴿حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا﴾ هەتا هەموو دەگەن بەیەك و كۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ﴾ دواییینەكانیان (كەشوێن كەوتوو بوون) دەربارەی پێشوەكانیان (كەپێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە ئێمەیان گومڕا كرد ﴿فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ﴾ دە تۆش لەئاگردا دووقات سزایان بدە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ﴿لِكُلٍّ ضِعْفٌ﴾ بۆ هەركامتان (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن و بێ ئاگان ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ﴾ سەرۆك و چاو لێكراوەكان بە شوێن كەوتووەكانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ ئێوەش هیچ زیادە ڕێزێكتان بەسەر ئێمەدا نییە ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان كرد ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بەئایەتەكانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾ وە خۆیان بەگەورەو زل دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ﴾ ئەوانە دەرگاكانی ئاسمانیان بۆ ناكرێتەوە ﴿وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ هەتا حوشتر نەچێتە كونی دەرزی دروماندا (ئەمەش مەرجێكە هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە تاوانباران دەسێنین ﴿٤٠﴾ ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ﴾ ئەوانەی لەدۆزەخدا فەرش و ڕاخەریان (لە ئاگرە) ﴿وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ﴾ وە لەلای سەروشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لەئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لەستەمكاران دەستێنین ﴿٤١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە و كردەوەی چاكیشیان كردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوالەهیچ كەس ناكەین زیادلەتوانای خۆی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان هەمیشەیین تێیدا ﴿٤٢﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لەدڵیاندا بوو بێت دامان ڕنی ﴿مِّنْ غِلٍّ﴾ لە كینە و ڕق (دەربارەی یەكتری) ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەكان دەڕۆن بەژێر (كۆشك وباخەكان)یاندا ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی كەڕێنموونی كردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ﴾ كە ئێمە هەرگیز ڕێبازی ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا ڕێنموونی نەكردینایە ﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێرراوەكانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا ﴿وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەكرێت بەمەی كەئەو بەهەشتە ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو كردەوە (چاكانەی كە) دەتان كرد ﴿٤٣﴾

﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتیەکان بانگ دەکەن ﴿أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ﴾ لەدۆزەخیەکان ﴿أَن قَدۡ وَجَدۡنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقّٗا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابین ڕاست بوو پێی گەیشتین ﴿فَهَلۡ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمۡ حَقّٗا﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارتان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی گەیشتن؟ ﴿قَالُواْ نَعَمۡۚ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنُۢ بَيۡنَهُمۡ﴾ پاشان جاڕچیەك جاڕی دەدا لەنێوانیاندا ﴿أَن لَّعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کەنەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت ﴿٤٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی لە ڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ و دەیان ویست ئەو(ڕێگایە) بەخوارو ناڕێك نیشان بدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی ﴿٤٥﴾ ﴿وَبَيۡنَهُمَا حِجَابٞۚ﴾ و لەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەك هەیە ﴿وَعَلَى ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٞ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێك هەن ﴿يَعۡرِفُونَ كُلَّۢا بِسِيمَىٰهُمۡۚ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی ودۆزەخیەکان دەناسنەوە بەهۆی نیشانە (وشێوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَوۡاْ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَن سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ جا بەهەشتیەکان بانگ دەکەن و دەڵێن: سەلامتان لێ بێت ﴿لَمۡ يَدۡخُلُوهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُونَ﴾ نەچوونەتە ناویەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنەناوی ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا صُرِفَتۡ أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ هەر کاتێك ڕوویان لادرێ و وەر گێڕدرێ ﴿تِلۡقَآءَ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخیەکان ﴿قَالُواْ رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەمانخەنە ڕیزی گەلی ستەم کاران ﴿٤٧﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٗا﴾ وە ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێك بانگ دەکەن ﴿يَعۡرِفُونَهُم بِسِيمَىٰهُمۡ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی یان دا دەیان ناسن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنكُمۡ جَمۡعُكُمۡ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی پێ نەگەیاندن ﴿وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان بەکەڵکتان نەهات ﴿٤٨﴾ ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ﴾ ئایا ئەوانە(هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ﴾ (خوا بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ﴾ و ئێوە خەم ناخۆن ﴿٤٩﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخیەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتیەکان دەکەن ﴿أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان پێ ببەخشن ﴿أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ﴾ یان هەندێ لەو ڕۆزیەی کەخوا پێ ی بەخشیوون ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ (لەوەڵامیاندا) دەڵێن: خوا هەردووکی لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە ﴿٥٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ﴾ ئەوانەی کەئاینەکەی خۆیان کردبووە ﴿لَهۡوٗا وَلَعِبٗا﴾ سەرقاڵی بێ سوود و گاڵتە جاڕی ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ وە ژیانی دونیا هەڵیخەڵەتاندن ﴿فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیرخۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُواْ لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هَٰذَا﴾ هەرچۆنێك ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبۆوە ﴿وَمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ﴾ وە (لەبەرئەوەی) ئایەتەکانی ئێمەیان ئینکار دەکرد (دانیان پێدا نەدەهێنا) ﴿٥١﴾

﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە کتێبێکمان بۆ هێناون ﴿فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ لەڕووی زانستەوە بەڕوونی شیمان کردۆتەوە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ کەڕێنموونی و میهرەبانی یە بۆ کەسانێك بڕوا دەهێنن (٥٢) ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بێجگە لە سەرئەنجامی هەڕەشەکانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە سەرئەنجامی (هەڕەشەکانی) بەدی دێت ﴿يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان کردبوو دەڵێن ﴿قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی نێراوەکانی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا﴾ جا ئایا (ئەمڕۆ) تکا کارانێك بۆ ئێمە هەیە تکامان بۆ بکەن ﴿أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا کردەوەی چاك بکەین نەك ئەوەی دەمان کرد ﴿قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ بێگومان خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست ون بوو لێیان (٥٣) ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان (خوا) بەرز بووەوە سەر عەرش و قەراری گرت (ئێمە ئیمانمان پێ یەتی بەڵام شێوەکەی نازانین پرسیار کرا لە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەکە حەقیقەتەو چۆنێتیەکەی نەزانراوەو پرسیار کردن دەربارەی بیدعەتە وباوەڕبوون پێ ی واجبە) ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ بە(تاریکایی) شەو (ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطْلُبُهُ حَثِيثًا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوەیە بەخێرایی) وشەو بەشوێن ڕۆژەوەیە بەخێرایی ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەکانیش ﴿مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ﴾ ژێر بار کراوون بەفەرمانی خۆی ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾ بێداربن کەبەدی هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو کەم و کوڕی یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان (٥٤) ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ لەپەروەردگارتان بپاڕێنەوە بەزەلیلی (و کڕوزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان خوا دەست درێژی کارانی خۆش ناوێت (٥٥) ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ خراپەکاری مەکەن لەزەویدا پاش ئەوەی کەخوا چاکی کردووە ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ وە هاوار و نزا بەرن بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە ﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاکەکارانەوە نزیکە (٥٦) ﴿وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە بایەکان دەنێرێت ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەموژدەدەر پێش (بارانی) ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ هەتا کاتێ هەوری قورس(ی باراناوی) هەڵدەگرن ﴿سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ دەینێرین بۆ وڵاتێکی مردوو (وشکی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ﴾ جا بەو (هەورە) باران دەبارێنین ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەروبوومێك دەردەهێنین (لە زەویدا) ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ﴾ هەربەوشێوەیە مردووەکان لەزەوی دەردەهێنین (و زیندوویان دەکەینەوە) ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربکەنەوە (٥٧)

﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاکی پاك و بەپیت ﴿يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ ڕووەك و شینایيەکەی بەفەرمانی پەروەردگـاری دەڕوێت ﴿وَالَّذِي خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا﴾ دڕك و داڵ نەبێ لـێ ی ناڕوێـت و دەرنایەت ﴿كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئا بـەو جۆرە ئايەتەکانی خۆمـان باس دەکەین ﴿لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ﴾ بـۆ گەلێـك کـە سوپاسگوزاربن ﴿٥٨﴾ ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومـان ئێمەنووحمـان ڕەوانە کرد بۆ لای گەلەکـەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ ووتی: ئەی گەلەکەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسـم (دووچـاری) ئێوە بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سـزای ڕۆژێکی گەورە (کـە ڕۆژی دوایـی یـە) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ﴾ کاربەدەسـت و دەسـەڵاتدارانی گەلەکـەی ووتیـان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاييەکی ئاشکرادا دەبینین ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەکەم هیـچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵکو من نێرراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٦١﴾ ﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم ڕادەگەیەنـم پێتان ﴿وَأَنْصَحُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریتـان دەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئەوەی من لەلایـەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن ﴿٦٢﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئایا سـەرتان سـوڕماوە لەهاتنی پەیـام و یادخەرەوەیەك لەلایـەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ﴾ بـۆ پیاوێك لەخۆتان (کەنووحـە) ﴿لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا﴾ بـۆ ئـەوەی ئاگادارتـان کاتـەوەو بتانترسێنێت و خۆتـان بپارێـزن (لەنا فەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿٦٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ﴾ دوای ئـەوە بڕوایـان پـێ نەهێنا ئێمـەش (نووح)مان ڕزگـار کرد ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ﴾ هەروەهـا ئەوانەش لـە گەڵیـدا بـوون لەکەشتیەکەدا ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ پاشـان ئەوانـەی بڕوایـان نەبـوو بـە ئايەتەکانمان نوقمـان کردن و خنکاندمانن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵی (دڵ) کوێـران بوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە ناردمان بـۆ لای گەلی عاد براکەیان کە هوود(پێغەمبەرە) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمـووی: ئـەی گەلەکەم بەتەنها خوا بپەرسـتن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرسـتراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزکار نابن ولەخودا ناترسـن؟! ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەسـت و دەسـەڵاتدارانەی کە بـێ بڕوابوون لە گەلەکەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ﴾ بە ڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی و نەفامیدا دەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە بـە ڕاسـتی وا گومـان دەبەین کە تـۆ لەدرۆزنان بیـت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکـەم هیـچ گێلـی و نەفامی یەك لـە مندا نی یـە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵکو مـن نێرراوێکم لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە ﴿٦٧﴾

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم بەئێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ ئێوە ئامۆژگاریکەرێکی دەست پاك و ئەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی (نیگاو) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان تا بتانترسێنێت ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاکەکانی خوا) بکەنەوە کاتێ ئێوەی کرد ﴿خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نووح ﴿وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً﴾ وە لەش وقەڵافەتی ئێوەی لەوان گەورەتر دروست کرد ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ کەواتە بیری چاکەو بەهرەکانی خوا بکەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارتان بێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ﴾ وتیان ئایا بۆ ئەوە هاتووی بۆ لامان کە بەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ وە وازبێنین لەوەی باوك و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ کەواتە ئەو (سزایە)ی کەبەڵێنت پێ داوین بۆمان بێنە دی ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەیت و لەڕاست گۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ فەرمووی: بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ وَغَضَبٌ﴾ سزاو خەشم و تووڕەیی ﴿أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ﴾ ئایا دەمە قاڵێم لەگەڵدا دەکەن دەربارەی چەند ناوێك ﴿سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾ کەئێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە لەبتانێك ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ﴾ کەخوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەریان نەناردۆتە خوارەوە ﴿فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ﴾ جا کەواتە چاوەڕوانی بکەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا﴾ ئەوسائەوو ئەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانیەك لەلایەن خۆمانەوە ڕزگارمان کردن ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دادەناو باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەمودیش صالحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەکەم خوا بەتەنها بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ بێگومان موعجیزەیەکی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً﴾ ئەمە حوشتری خوایە کە موعجیزەیەکە بۆ ئێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ جا لێ ی گەڕێن با بخوا و بلەوەڕێت لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابکەن) تووشی سزایەکی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ بیر بکەنەوە لەو کاتەی کەخوا ئێوەی گێڕا ﴿خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ عَادٍ﴾ بەجێنشین لەپاش هۆزی عـاد ﴿وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و نیشتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورًا﴾ لەدەشتەکانیدا کۆشکی بەرز دروست دەکەن ﴿وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا﴾ وە لەشاخەکانی دا، ماڵ و خانوو دائەتاشن ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ دەبیربکەنەوە لەچاکە گەورەکانی خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەوڵاتدا (و مەبن بەخراپەکار و گێرە شێوێن) ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ دەسەڵاتدارە لووت بەرزەکانی گەلەکەی وتیان ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی لاوازو ژێر دەستەکرا بوون ﴿لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێنا بوو لەناویاندا ﴿أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ ئایا دەزانن کەصالح ڕەوانە کراوە لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە بڕوادارین بەوەی کەصالح پێی ڕەوانە کراوە ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی وتیان ﴿إِنَّا بِالَّذِي آمَنتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین بەوەی کەئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَعَقَرُوا النَّاقَةَ﴾ ئەمجا حوشترەکەیان سەربڕی ﴿وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ وە سەرکەشییان کرد لەفەرمانی پەروەدگاریان ﴿وَقَالُوا يَا صَالِحُ﴾ وە وتیان: ئەی صالح ﴿ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو بەڵێنی (سزا) ی بەئێمە دەدەیت بۆمان بێنەدی ﴿إِن كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەپێغەمبەرانی ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ بەهۆی ئەوەوە بوومە لەرزەیەکی بەتین لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لەماڵ وخانووەکانیان دا بوون بە(لاشەی) بێ گیان و بێ جوڵە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ جا صالح ڕووی لێ وەرگێڕان(و وازی لێ هێنان) ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي﴾ وە فەرمووی ئەی گەلەکەم سوێند بەخوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم پێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بوم بۆتان ﴿وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگارو دڵسۆزانتان خۆشناوێت ﴿٧٩﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە لوطمان نارد، کاتێک بەگەلەکەی وت ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ چۆن ئێوە ئەو کارە زۆر بەدو خراپە دەکەن کە (نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ هیچ کەس لەجیهاندا پێشتان نەکەوتوە لەو (کارەپیسە)دا ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً﴾ بەڕاستی ئێوە بەپیاوان ئارەزوتان دەشکێنن؟ ﴿مِّن دُونِ النِّسَاءِ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾ بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ﴿٨١﴾

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ وە وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ بێجگە لەوەی کەوتیان ﴿أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وڵاتەکەتان (لـوط و ئیمانـدارەکان) دەربکـەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانـە کەسانێکن کەخۆیـان پـاك و تەمیز ڕادەگـرن ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَنجَيْنَـٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ﴾ ئەمجا ئێمـە خۆی وشـوێنکەوتوانیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَـٰبِرِينَ﴾ جگە لەخێزانەکـەی کـە لەتیاچووان بـوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ جا بارانێکمان بەسـەردا باراندن (بەرد بارانمان کردن) ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی تاوان باران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شووعەیبی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَـٰقَوْمِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ فەرمـووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَـٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومـان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشـکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُواْ ٱلْكَيْلَ وَٱلْمِيزَانَ﴾ کەواتە لە پێوانە و کێشـانەتان دا ڕێـك و ڕاسـت بـن ﴿وَلَا تَبْخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ﴾ و لەشـت و مەکـی خەڵکـی کـەم مەکەنـەوە (بـەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُواْ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَـٰحِهَا﴾ وە لەزەویـدا خراپـەکاری مەکەن لەپـاش چاکردنـی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئـەوەی باسـکرا چاکتـرە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندارن ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا تَقْعُدُواْ بِكُلِّ صِرَٰطٍ﴾ وە لەسـەر هەموو ڕێگایەك دامەنیشـن (ڕێگە مەگـرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ هەڕەشـە بکـەن و بەرهەڵستی ڕێگـەی خـوا بکەن ﴿مَنْ ءَامَنَ بِهِۦ﴾ لـەو کەسـەی بـاوەڕی پـێ هێنابـێ ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێـت ڕێگـای خـوا بـەلاری وچەوتی بخەنـەڕوو ﴿وَٱذْكُرُوٓاْ إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوەکە ئێوە کەم بوون ﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشـان خـوا زۆری کـردن ﴿وَٱنظُرُواْ﴾ دەی سـەرنج بـدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ سـەرئەنجامی خراپـەکاران چـۆن بـوو (وچیـان لـێ هـات) ﴿٨٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿ءَامَنُواْ بِٱلَّذِىٓ أُرْسِلْتُ بِهِۦ﴾ باوەڕیان هێنا بێت بەو پەیامەی بەمندا نێـردراوە ﴿وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُواْ﴾ وە کۆمەڵێکی ترتان باوەڕیـان نەهێنا بێت ﴿فَٱصْبِرُواْ﴾ ئەوە ئارام بگرن ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ ٱللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتـا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَـٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) باشترینی بڕیاردەرانە ﴿٨٧﴾

﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی کەخۆیان بەگەورە دائەنا لەناو گەلەکەی (شوعەیب) دا وتیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین. ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تۆدا ﴿مِن قَرْيَتِنَا﴾ لە شارەکەمان ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئاینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی: ﴿أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ﴾ ئەگەر حەزیش نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿٨٨﴾ ﴿قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان بۆ خوا هەڵبەستوە. ﴿إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُم﴾ ئەگەر بگەڕێینەوە ناو ئاینەکەتان (کە بت پەرستی یە) ﴿بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا﴾ پاش ئەوەی کەخوا ڕزگاری کردین لێ ی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَا أَن نَّعُودَ فِيهَا﴾ ڕەوانیە بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ناو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان بیەوێت. ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گرتۆتەوە. ﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستوە ﴿رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا﴾ (وتیان): ئەی پەروەردگارمان، لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەهەق ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ﴾ تۆ باشترینی بڕیار دەرانی ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ دەستەو ئەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون وتیان ﴿لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێنی شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿٩٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی توند لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ هەموویان لەماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جوڵە کەوتن) ﴿٩١﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ (وا تیا چوون) وەك هەر لەو ماڵانەدا نەبووبن (وتێیدا نەژیابن) ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارۆمەند بوون ﴿٩٢﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئیتر (شوعەیب) ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ﴾ فەرمووی پێیان: ئەی گەلەکەم ﴿لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە ئێوە گەیاند ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ جا چۆن بۆ هۆزی بێ بڕواو کافر غەم و خەفەت بخۆم ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو شارێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا﴾ دانیشتوانیمان تووش کردووە ﴿بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ بەنەبوونی و کەم دەرامەتی (بەزیان و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ﴾ تا لە پەروەردگار بپاڕێنەوە و پەشیمان بینەوە ﴿٩٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ﴾ لەدواییدا خراپە و ناخۆشیەکەمان گۆڕی بەچاکە و خۆشی ﴿حَتَّىٰ عَفَوا﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لەماڵ و سەروەتدا. ﴿وَّقَالُوا﴾ وە وتیان: ﴿قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و نەخۆشی بوون ﴿فَأَخَذْنَاهُم بَغْتَةً﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتنی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە هەستیان نەدەکرد ﴿٩٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ﴾ وە ئەگەر دانیشتوانی شـار و گوندەکان ﴿آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ باوەڕیـان بهێنایە و خۆیان بپاراستایە (لە قەدەغە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاستی دەرگای بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَٰكِن كَذَّبُوا﴾ بەڵام بڕوایان نەهێنا (بەپێغەمبەرەکەیان) ﴿فَأَخَذْنَاهُم﴾ ئەمجا ئێمەش ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی دەیـان کـرد ﴿٩٦﴾ ﴿أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ ئایا خەڵکی ئەو شـار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا بَيَاتًا﴾ لـەوەی سـزای ئێمەیـان بۆبێـت لـە شـەودا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ کاتێـك ئـەوان خەوتـوون ﴿٩٧﴾ ﴿أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ وە ئایاخەڵکـی ئـەو شـار و گوندانە ترسیان نەبـوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا﴾ لەوەی کەسـزای ئێمەیـان بـۆ بێت ﴿ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ لە چێشـتەنگاودا لە کاتێکدا یـاری و گاڵتە دەکەن ﴿٩٨﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ﴾ جـا ئایـا لـە پیلانی خـوا نەترسـان و بـێ باك بـوون ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ﴾ دەی کـەس لەپیلانی خـوا دڵنیـا نابێـت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ جگـە لەکەسـانی زەرەرمەنـد نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ﴾ ئایـا ڕوون نەبۆتـەوە بۆ ئەوانـەی زەوییان بە میرات بـۆ دەمێنێتەوە ﴿مِن بَعْدِ أَهْلِهَا﴾ دوای (تیـا چوونـی) خاوەنـە پێشـوەکانیان ﴿أَن لَّوْ نَشَاءُ﴾ ئەگـەر بمانەوێـت ﴿أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهـۆی گوناهەکانیانـەوە دووچـاری بەڵایـان دەکەیـن. ﴿وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مـۆر دەنێین بەسـەر دڵیـان دا ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئیتر ئـەوان (هیچ پەند وئامۆژگارییەك) نابیسـتن ﴿١٠٠﴾ ﴿تِلْكَ الْقُرَىٰ﴾ ئـەو شـار و گوندانانـەی (کە وێرانمـان کـردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا﴾ هەندێك لە هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی پێغەمبەرانیان بۆهات بەبەڵگەو نیشانەی ڕوونەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بەڵام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کەلەپێش دا بەدرۆیان دەزانی ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت بەسـەر دڵـی بێ بـاوەڕان دا ﴿١٠١﴾ ﴿وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ﴾ زۆربـەی ئەوانمان نـەدی خاوەنی هیچ پەیمانێـك بن ﴿وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ﴾ بەڕاسـتی زۆربەیانمان دی سـەرپێچی کـەر(و تاوانبار) بوون ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کەباسمان کردن) موسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بـە بەڵگـەو موعجیزەکانمانـەوە بـۆ لای فیرعـەون و دارو دەسـتەکەی ﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ بەڵام ئەوان بەنیشـانەکان (بێ بڕوا بوون) و سـتەمیان کرد ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ جـا بڕوانـە و سـەرنج بـدە کەسـەرەنجامی لـە فەرمـان دەرچـووان و خراپـەکاران چـۆن بـوو ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ﴾ موسـا فەرمـووی: ئەی فیرعەون ﴿إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاسـتی من پێغەمبەرێکم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿١٠٤﴾

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَن لَّآ أَقُولَ﴾ وا شیاوە و(سوورم) کە هیچ شتێك نەڵێم. ﴿عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ﴾ بە ناوی خواوە جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون. ﴿فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لەگەڵ من بنێرە (بەرەڵایان کە، لە کۆیلەیی و چەوسانەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی: ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ بِهَآ﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزە یەکت هێناوە (ئەی موسی) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا. ﴿فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گۆچانەکە بوو بەمارێکی گەورەی ئاشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پڕشنگداربوو بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێك لە کاربەدەست ودەسەڵاتدارانی گەلەکەی فیرعەون ووتیان: ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (مووسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاك و وولاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا ئێوە فەرمان و ڕاتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ ئەوانیش ووتیان: ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (مووسا) وبراکەی دوابخە ﴿وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆئەو شارانە(ی جادووگەری لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوٓا۟﴾ ووتیان: ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر مووسا دا)؟ ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی: بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ: ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وبێگومان ئێوە لەنزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّآ أَن تُلْقِىَ﴾ یاتۆ (ئەوەی پێتە) فڕێ ی دە ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا۟﴾ (مووسا) ووتی: ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟﴾ ئەمجا کاتێ (ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێ یان دا ﴿سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵك کرد ﴿وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿۞ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بەمارو) هەرچی جادووی درۆینەیان کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بوویەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو پووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ﴾ هەر لەوێدا (فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ﴾ و بە ڕسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سووژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قَالُوٓا۟﴾ (ساحیرەکان) وتیان: ﴿ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ ئێمە بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان (١٢١) ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَـٰرُونَ﴾ کە پەروەردگاری مووسا و هاروونە (١٢٢) ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون وتی: ﴿ءَامَنتُم بِهِۦ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ ۖ﴾ پێش ئەوەی ئیزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إِنَّ هَـٰذَا﴾ بەڕاستی ئەمە ﴿لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوهُ فِى ٱلْمَدِينَةِ﴾ فێڵ و پیلانێکە (ئێوەو مووسا) نەخشەتان بۆ کێشاوە لەم شارەدا. ﴿لِتُخْرِجُوا۟ مِنْهَآ أَهْلَهَا ۖ﴾ تا دانیشتوانەکەی لێ دەربکەن. ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا لە دواییدا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) (١٢٣) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان ببڕم ﴿مِّنْ خِلَـٰفٍ﴾ بەپێچەوانەوە (چەپ و ڕاست) ﴿ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتتان هەڵدەواسم (١٢٤) ﴿قَالُوٓا۟﴾ وتیان: (بەفیرعەون) ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ ئێمە دڵنیایین کە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە (١٢٥) ﴿وَمَا تَنقِمُ مِنَّآ﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەکت لەئێمە نی یە ﴿إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا بِـَٔايَـٰتِ رَبِّنَا﴾ جگە لەوەی کە ئێمە باوەڕمان بەبەڵگە و نیشانەکانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لَمَّا جَآءَتْنَا ۚ﴾ کاتێ بۆ مان هات ﴿رَبَّنَآ أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ﴾ و بە موسوڵمانیەتی بمان مرێنە (١٢٦) ﴿وَقَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێك لە دەسەڵاتداران و کاربەدەستانی گەلی فیرعەون وتیان ﴿أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُۥ﴾ ئایا وازلەمووساو هۆزەکەی دەهێنی ﴿لِيُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوەی لەوڵاتدا (خاکی میسردا) خراپەکاری بکەن ﴿وَيَذَرَكَ وَءَالِهَتَكَ ۚ﴾ و دەست لەخۆت و پەرستراوەکانت هەڵبگرن ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی: ﴿سَنُقَتِّلُ أَبْنَآءَهُمْ﴾ لەمەودوا کوڕەکانیان دەکوژین ﴿وَنَسْتَحْىِۦ نِسَآءَهُمْ﴾ و ئافرەتانیان دەهێڵینەوە بەزیندوویی (بۆ خزمەت کردن). ﴿وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَـٰهِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا (١٢٧) ﴿قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ مووسا بەگەلەکەی وت ﴿ٱسْتَعِينُوا۟ بِٱللَّهِ وَٱصْبِرُوٓا۟ ۖ﴾ داوای یارمەتی لە خوا بکەن و خۆ ڕاگر بن. ﴿إِنَّ ٱلْأَرْضَ لِلَّهِ﴾ بێگومان هەموو زەوی موڵکی خوایە. ﴿يُورِثُهَا مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۖ﴾ دەیدا بەهەرکەس لەبەندە (شیاوە)کانی کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱلْعَـٰقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ و سەرئەنجامی چاك بۆ خواناسانە (١٢٨) ﴿قَالُوٓا۟﴾ (گەلەکەی) وتیان: ﴿أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ ناومان ئازار دراین ﴿وَمِنۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ۚ﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ ناومان (بەپێغەمبەرایەتی) ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ﴾ بەڵکو پەروەردگارتان دوژمنەکەتان لەناو بەرێت ﴿وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ و ئێوە بکات بەجێنشین(ی دوژمنەکانتان) لەسەر زەوی ﴿فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ جا تەماشا دەکات ئێوە چۆن کار دەکەن (١٢٩) ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە داروودەستەی فیرعەونمان سزادا ﴿بِٱلسِّنِينَ﴾ بە ووشکەساڵی وقات وقڕی ﴿وَنَقْصٍ مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و کەم بوونەوەی بەرو بوومی میوە و کشتوکاڵەکانیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوەو (پەند وەربگرن) (١٣٠)

﴿فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ﴾ جـا کاتـێ چاکەیان بۆ بهاتایە(لە سـەروەت و بەروبووم) ﴿قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ﴾ دەیان ووت: ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئێمەیە) ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام کاتێ تووشی بەڵاو خراپە بوونایە ﴿يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شـوومی مووسا و شوێن کەوتووانیەوەیە ﴿أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ بیداربـن بێگومـان ئەو (ناخۆشـیانە)ی بەلایانەوە شـووم و خراپە لەلایەن خواوەیە(نـەك مووسـا و ئیمانـداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربەیـان بـێ ئاگـان ونازانـن ﴿١٣١﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ دەیـان ووت (بـە مووسـا) ﴿مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ﴾ هـەر موعجیزەیەکمـان بـۆ بهێنـی ﴿لِّتَسْحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومـان لێ بکەی پێ ی ﴿فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت پـێ ناهێنیـن ﴿١٣٢﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ ئەوسـا ئێمـەش ناردمانـە سـەریان ﴿الطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَالْجَرَادَ﴾ وکوللـە ﴿وَالْقُمَّلَ﴾ وئەسـپێ ﴿وَالضَّفَادِعَ﴾ جۆرەهـا بـۆق ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێـن ﴿آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ﴾ کەچەنـد بەڵگـەو موعجیزەیەکی ڕوون بـوون ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ کەچی خۆیان بە گـەورە زانی (لەوەی کـە بـڕوا بهێنن) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە گەلێکـی تاوانبار بوون ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ﴾ کاتێکیـش ئـەو سـزاو بەڵایـان بەسـەردا هـات ﴿قَالُوا﴾ ووتیـان: ﴿يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی مووسا لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ وەك بەڵێنی بەتۆ داوە ﴿لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ﴾ سـوێندبێ گەر ئەم بەڵاو سـزایەمان لەسـەر لابـەری ﴿لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان بـاوەڕت پێ دێنیـن ﴿وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ و بەنـو ئیسـرائیلت لەگەڵـدا دەنێریـن ﴿١٣٤﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ﴾ بـەڵام کاتێـك سـزاکەمان لەسـەریان لابـرد ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ هُم بَالِغُوهُ﴾ تاگەیشـتنە مـاوەی دیـاری کـراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ دەسـت بەجـێ پەیمانەکەیان هەڵوەشـاندەوە ﴿١٣٥﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جـا تۆڵەمان لێ سـەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ وە لە دەریـادا خنکاندمانن ﴿بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ لەبـەر ئـەوەی ئـەوان باوەڕیـان بـە نیشـانەکانی ئێمـە نەبـوو ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾ وهەمیشـە لـێ یـان بـێ ئاگا بوون ﴿١٣٦﴾ ﴿وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ﴾ ئیتر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان نیشـتەجێ کرد ﴿كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا﴾ کە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لەڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای ئـەو وولاتـەدا ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کەپیت و بەرەکەتمـان تێ خسـت بوو ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ﴾ و بەڵێنـی هەرەجوانـی پەروەردگـارت بەتـەواوی هاتـەدی ﴿عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بـۆ نـەوی ئیسـرائیل ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهـۆی ئارامگـری یانـەوە (لەسـەر ناڕەحەتـی یـەکان) ﴿وَدَمَّرْنَا﴾ وە ڕووخاندمان وتێکمان دا ﴿مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ﴾ ئەو کۆشـك و تەلارانەی فیرعەون و گەلەکەی دروسـتیان کردبوو ﴿وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (مێوە و ڕەز وباخانەی) کە کەپریان بۆ کرد بوو ﴿١٣٧﴾

﴿وَجَٰوَزْنَا بِبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْبَحْرَ﴾ ئەمجا ئەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە(فیرعەون و گەلەکەیمان تیدا خنکاند) ﴿فَأَتَوْا۟ عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ ئەمجا تووشی خەڵکانێك بوون ﴿يَعْكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصْنَامٍ لَّهُمْ﴾ بەردەوام خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَى﴾ (جولەکەکانیش) وتیان: ئەی مووسا ﴿ٱجْعَل لَّنَآ إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ ءَالِهَةٌ﴾ هەروەك ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ مووسا فەرمووی: ﴿إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن ﴿١٣٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی بەی) ئەوانی لەسەرە لە ناودەچێ ﴿وَبَٰطِلٌ مَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەکەن بەتاڵ و هەڵوەشاوەیە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کە(ئەو خوایە) ڕێزی داوون بەسەر جیهانیانیدا ﴿١٤٠﴾ ﴿وَإِذْ أَنجَيْنَٰكُم مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو وەختەی ڕزگارمان کردن لە دەست و پەیوەندەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ﴾ کە ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان دەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبْنَآءَكُمْ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَآءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ وە لەو (ئازاردانە)تانەدا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿١٤١﴾ ﴿وَوَٰعَدْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە مووسا دا ﴿ثَلَٰثِينَ لَيْلَةً﴾ سی شەو ﴿وَأَتْمَمْنَٰهَا بِعَشْرٍ﴾ بەدە شەوی تر ماوەکەمان تەواو کرد ﴿فَتَمَّ مِيقَٰتُ رَبِّهِۦٓ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ ئەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَٰرُونَ﴾ مووسا بە هارۆونی برای ووت ﴿ٱخْلُفْنِي فِي قَوْمِي﴾ تۆ لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصْلِحْ﴾ و کاری چاك بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ و شوێنی ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا﴾ جا کاتێ مووسا هات بۆ کات و شوێنی دیاری کراومان (بۆ گفتوگۆ کردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ و پەروەردگار ووتووێژی لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِيٓ أَنظُرْ إِلَيْكَ﴾ خۆتم نیشان بدە تا بت بینم ﴿قَالَ لَن تَرَىٰنِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ ٱنظُرْ إِلَى ٱلْجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری (لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ ٱسْتَقَرَّ مَكَانَهُۥ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا نەجوڵا ﴿فَسَوْفَ تَرَىٰنِي﴾ ئەوە دوای کەمێك تۆش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ لِلْجَبَلِ﴾ جا کاتێك پەروەردگاری خۆی دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُۥ دَكًّا﴾ شاخەکەی وورد و هان کرد(و لەگەڵ زەویدا تەختی کرد) ﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا﴾ و مووساش بەبێ هۆشی کەوت بەڕوودا ﴿فَلَمَّآ أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا هاتەوە (چاك بوویەوە) ﴿قَالَ سُبْحَٰنَكَ﴾ فەرمووی: پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار) ﴿تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوا دارنم ﴿١٤٣﴾

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ئەی مووسا ﴿إِنِّي ٱصۡطَفَيۡتُكَ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم هەڵبژاردوە بەسەر هەموو خەڵكی دا ﴿بِرِسَٰلَٰتِي﴾ بەپەیامەكانم ﴿وَبِكَلَٰمِي﴾ و قسەكردنم (لەگەڵت ڕاستەوخۆ) ﴿فَخُذۡ مَآ ءَاتَيۡتُكَ﴾ كەواتە ئەوەی پێم بەخشیوی توند دەستی پێوە بگرە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە لە سوپاس گوزاران بە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَكَتَبۡنَا لَهُۥ فِي ٱلۡأَلۡوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان نووسی ﴿مِن كُلِّ شَيۡءٖ﴾ لە هەموو جۆرە باسێك ﴿مَّوۡعِظَةٗ وَتَفۡصِيلٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ﴾ پەند و ئامۆژگاری و باسی هەموو شتێك بەڕوونی (كە پێویستیان پێ ی بێت) ﴿فَخُذۡهَا بِقُوَّةٖ﴾ كەواتە (مووسا) بەتوندی بیانگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأۡمُرۡ قَوۡمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەكەت بكە ﴿يَأۡخُذُواْ بِأَحۡسَنِهَا﴾ تا دەست بگرن و ڕەفتار بكەن بە جوانتر و چاكترینیان ﴿سَأُوْرِيكُمۡ دَارَ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ بەزوویی جێ و شوێنی لەسنوور دەرچووانتان نیشان دەدەم ﴿١٤٥﴾ ﴿سَأَصۡرِفُ عَنۡ ءَايَٰتِيَ﴾ لایان ئەدەم لە بەڵگە و نیشانە و ئایەتەكانم ﴿ٱلَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوانەی كە خۆیان بە گەورە دادەنێن لەسەر زەویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ بەناهەق و ناڕەوا ﴿وَإِن يَرَوۡاْ كُلَّ ءَايَةٖ﴾ ئەوانە ئەگەر هەموو ئایەت و موعجیزەیەك ببینن ﴿لَّا يُؤۡمِنُواْ بِهَا﴾ باوەڕیپێ ناهێنن ﴿وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلرُّشۡدِ﴾ وە ئەگەر ئایینی ڕاست و دروست ببینن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗا﴾ نایكەن بە ڕێبازو ئایینی خۆیان ﴿وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلۡغَيِّ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی گومڕایی و ئایینی چەوت ببینن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗا﴾ دەیكەن بە ئایین و ڕێباز بۆ خۆیان ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ هەموو ئەمانە لەبەر ئەوەیە كە بەڵگەو نیشانەكانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ﴾ وە هەمیشە بێ ئاگا بوون لێیان ﴿١٤٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە كەسانێك كە بەڵگەو نیشانەكانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿وَلِقَآءِ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها دیداری ڕۆژی دواییان (بە درۆ زانی) ﴿حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ كارو كردەوەی (چاكیان) بە هیچ دەرچوو (پوچەڵ بوویەوە) ﴿هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ ئایا جگە لەو (خراپانە)ی كە دەیان كرد سزا دەدرێن؟ ﴿١٤٧﴾ ﴿وَٱتَّخَذَ قَوۡمُ مُوسَىٰ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە هۆزی مووسا پاش (ڕۆیشتنی) مووسا دروستیان كرد ﴿مِنۡ حُلِيِّهِمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا﴾ لە خشڵ و زێڕەكانیان پەیكەری گوێرەكەیەك ﴿لَّهُۥ خُوَارٌ﴾ كە قوڕەی (وەك گوێرەكەی) هەبوو ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ أَنَّهُۥ لَا يُكَلِّمُهُمۡ﴾ ئایا ئەوانە نەیانبینی كە بێگومان ئەو (گوێرەكەیە) قسەیان لەگەڵدا ناكات ﴿وَلَا يَهۡدِيهِمۡ سَبِيلًا﴾ و هیچ ڕێبازێكیشیان نیشان نادات ﴿ٱتَّخَذُوهُ﴾ كردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ و ئەوانە ستەمكاربوون ﴿١٤٨﴾ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِيٓ أَيۡدِيهِمۡ﴾ وە كاتێ لە دەستیان دەرچوو (زۆر پەشیمان بوونەوە) ﴿وَرَأَوۡاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ ضَلُّواْ﴾ وە تێگەیشتن و بینیان كە بێگومان گومڕابوون ﴿قَالُواْ﴾ ووتیان: ﴿لَئِن لَّمۡ يَرۡحَمۡنَا رَبُّنَا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارمان بەزەیی پێماندا نەیەتەوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَنَا﴾ وە لە گوناهەكانمان خۆش نەبێت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ ئەوەبەڕاستی ئێمە لە زیان لێ كەوتوان دەبین ﴿١٤٩﴾

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ جا کاتێ مووسا گەڕایەوە ناو هۆزەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بەرق و توڕەییەکی زۆرەوە ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِي﴾ لە دوای من چ جێنشینێکی بەد فەڕو خراپ بوون ﴿أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ ئایا پەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟ ﴿وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ﴾ (مووسا) تەختەکانی (تەوراتی) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ﴾ وە (قژی) سەری (هاروونی) برای گرت و بەرەو خۆی ڕایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هارون) ووتی: ﴿ابْنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم ﴿إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي﴾ نزیك بوو بم کوژن ﴿فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ و لەگەڵ هۆزی ستەم کاراندا دامەنێ (١٥٠) ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي﴾ ئەی پەروەردگارم لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبان ترینی هەموو میهرەبانانیت (١٥١) ﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەمەو دوا دەکەونەبەر ڕق و خەشمی پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەروەها ڕسوایی و زەلیلی لە ژیانی دونیادا. ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەین (١٥٢) ﴿وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَآمَنُوا﴾ و باوەڕیان هێنا ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە (١٥٣) ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ﴾ جا کاتێ مووسا توڕەیی بەکەی نیشتەوە ﴿أَخَذَ الْأَلْوَاحَ﴾ تەختەکانی (تەوراتی) هەڵگرتەوە ﴿وَفِي نُسْخَتِهَا﴾ و لە ڕەنووس و نووسراوی ئەو (تەختانە)دا ﴿هُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ ڕێنموونی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە لە پەروەردگاریان دەترسن (١٥٤) ﴿وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ﴾ وە مووسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد ﴿سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَاتِنَا﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لەگەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی طور تەوبە بکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستیەکەیان، جا کاتێك هاتنە ئەوێ ووتیان بە مووسا بڕوات پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ خۆت قسەت لەگەڵ کرد با ئێمەش بیبینین) ﴿فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ (خوا سزای دان وبومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێك کە بومەلەرزەکە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ لَوْ شِئْتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر بتویستایە ﴿أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّايَ﴾ لەمەو پێش ئەوان و منیشت لەناو دەبرد ﴿أَتُهْلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەموومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل ونەفامەکانمان ئەنجامیان داوە ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ ڕێنموونی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراومانی) ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ کەواتە لێمان خۆش ببەو ڕەحمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بوردە هەر تۆی (١٥٥)

﴿وَٱكۡتُبۡ لَنَا فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةً﴾ (خوایە) لەم دونیادا چاکەمان بۆ بنووسە ﴿وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها لەڕۆژی دوایشدا ﴿إِنَّا هُدۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿عَذَابِيٓ﴾ سزاو ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِۦ مَنۡ أَشَآءُ﴾ دووچاری هەر کەسی دەکەم کەبمەوێ ﴿وَرَحۡمَتِي وَسِعَتۡ كُلَّ شَيۡءٖ﴾ وە بەزەیی و ڕەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكۡتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾ جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەنووسم بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخوا ترسن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو نیشانەکانی ئێمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ﴾ (ئەم ڕەحمەتەی پەروەردگار) بۆ ئەوانەیە کە شوێن پێغەمبەرﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراوی لایانە ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا ﴿يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ و ڕێگریان لێ دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ شتە خاوێن و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ﴾ و بارە قورس وگرانەکانیان لەسەر لادەبات و ﴿وَٱلۡأَغۡلَٰلَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ کە بەسەریانەوە بوون ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو(پێغەمبەرە) هێنابێت ﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێزو قەدریان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتیان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ﴾ کە لەگەڵیدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ ئەوان هەموو(کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾ ﴿قُلۡ﴾ (ئەی محەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡ جَمِيعًا﴾ بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەو (خوایەی) کەتەنها بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەئەو ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخواو پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿ٱلنَّبِيِّ ٱلۡأُمِّيِّ﴾ کە نێراوێکی نەخوێندەوارە ﴿ٱلَّذِي يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ﴾ ئەویش باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَٰتِهِۦ﴾ و بەووتەکانی هەیە ﴿وَٱتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِن قَوۡمِ مُوسَىٰٓ﴾ وەلەهۆزەکەی مووسادا ﴿أُمَّةٞ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهۡدُونَ بِٱلۡحَقِّ﴾ کەڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق وڕاستی ﴿وَبِهِۦ يَعۡدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا﴾ ئەوان (جوولەكە)مان كرد بە دوانزە تیرە و تایفەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى﴾ وە وەحیمان بۆ مووسا كرد ﴿إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ﴾ كاتێك كە هۆزەكەی داوای ئاویان لێ كرد (لە تینواندا) ﴿أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ كە بە گۆچانەكەت بدە لەبەردەكە ﴿فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ﴾ ئیتر دەست بەجێ لێی هەڵقولا ﴿اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ دوازدە كانی ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەر تیرە و تایفەیەك جێگای ئاو خواردنی خۆی دەزانی ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ﴾ وەهەورمان كرد بە سێبەر بە سەریانەوە ﴿وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى﴾ و گەزۆ و باڵندەی (شیلاقە)مان بۆ ناردن ﴿كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەورزق و ڕۆزیە پاكانە بخۆن كە پێمان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ وەئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێكیان لە ئێمە نەكرد ﴿وَلَكِنْ﴾ بەڵكو ﴿كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ هەر ستەمیان لە خۆیان دەكرد ﴿١٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیربكەرەوە) كاتێ بەوان ووترا ﴿اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ لەناو ئەو شارەدا (بيت المقدس) نیشتە جێ ببن ﴿وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ لە (خواردنەكانی) ئەوێ بخۆن لە هەر لایەك حەزتان كرد ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ و بڵێن: (داوای) ئێمە سڕینەوەی گوناهەكانمانە ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ و لە دەروازەی (شارەوە) بەسوژدە بردنەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانەكانتان دەبووریێن و خۆش دەبین ﴿سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ لەئایندەدا (پاداشتی) چاكەكاران زیاد دەكەین ﴿١٦١﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ كەچی ئەوانەیان كەستەمیان كرد گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ ئەو (ووتەی) كە پێیان ووترا بوو بەووتەیەكی تر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا﴾ ئێمەش (دوای ئەوە) سزایەكمان ناردە سەریان ﴿مِنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە كە بەردەوام ستەمیان دەكرد ﴿١٦٢﴾ ﴿وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ﴾ وە پرسیاریان لێ بكە دەربارەی ئەو شارەی ﴿الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ﴾ كە لە نزیك دەریا(ی سور) بوو ﴿إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ﴾ كە لە ڕۆژی شەممەدا دەست درێژی یان دەكرد (بەوەی ڕاوە ماسیان دەكرد لەكاتێكدا خوای گەورە لەو ڕۆژەدا ڕاوە ماسی لێ قەدەغە كردبوون) ﴿إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ چونكە لە ڕۆژی شەممەكەیاندا ماسیە گەورەكان دەهاتن ودەردەكەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورو بەمە تاقی كردنەوە) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ﴾ وە ڕۆژێك كە شەممە نەبوایە ﴿لَا تَأْتِيهِمْ﴾ ماسیە گەورەكان نەدەهات بۆیان ﴿كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ﴾ ئا بەو جۆرە تاقیمان كردنەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ چونكە لە فەرمانی خوا دەردەچوون وسەرپێچیان دەكرد (بەوەی فێڵیان كرد، دەچوون لە ڕۆژی هەینیدا تۆڕەكانیان دادەنا، وڕۆژی یەك شەممەش هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەكەی خوایان شكاند) ﴿١٦٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریانی) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا﴾ بۆچی ئامۆژگاری کۆمەڵێك دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ ووتیان: تا لای پەروەردگارتان بەهانەو عوزر بێ (و تاوانبار نەبین لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن (١٦٤) ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگریان دەکرد لە خراپە وتاوان رزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەش کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بەسزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی دەرچوونیان لە فەرمانی خوا (١٦٥) ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێك یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە کرابوون لێ ی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن: ببنە چەند مەیموونێکی دوورخراوەی بێ نرخ (١٦٦) ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت ڕایگەیاندو دای بە گوێچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندبێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و میهرەبانیشە (١٦٧) ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابە چەند کۆمەڵێك دابەش کرد ﴿مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەك ئەوان نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکەو خۆشی ﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) (١٦٨) ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینانێکی خراپ هاتنە جێگەیان ﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ﴾ کە هەر بۆ ماڵ وسامانی (حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە عەفو دەکرێین ﴿وَإِن يَأْتِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کاڵایەکی وەك ئەوی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و پێویست نە کراوە لەسەریان ﴿مِّيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ پەیمان لە تەوراتدا ﴿أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەوراتدا هەبوو خوێندویانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِّلَّذِينَ﴾ چاکتر و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆ پارێزو لە خواترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایا هێشتا ژیر نابن؟ (١٦٩) ﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە وونی ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران (١٧٠)

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەوە بیریان) کاتێک کە کێو(ی طور) مان بەرزکردەوە بەسەریاندا ﴿كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ﴾ وەکو هەورێك (سێبەرێك) بوو ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو کە دەکەوێت بە سەر یاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان ووتن) ئەوەی کە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوکم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو ببنە پارێزکار و لەخواترس (١٧١) ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە کاتێ کە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا) ﴿مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی ئادەمی یەکان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەکانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ﴾ وەکردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی ووتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم ؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان: بەڵێ شایەتیمان دا ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ تا نەڵێن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (کەخوا پەروەردگارمانە) (١٧٢) ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ یا نەوەکو بڵێن: ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار داوە ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین ﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی کە بێ فەڕو خراپەکاران کردوویانە (١٧٣) ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکانی خوا ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو (بەرەو هەق) بگەڕێنەوە (١٧٤) ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا﴾ هەواڵی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَانْسَلَخَ مِنْهَا﴾ کەچی خۆی لێ داڕنی (و دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجاشەیتان دوای کەوت ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بوو بەیەکێک لە گومڕایان (١٧٥) ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەکردەوە ﴿وَلَٰكِنَّهُ﴾ بەڵام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خۆی نوساند بە زەوی یەوە ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی کەوت ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾ نموونەی ئەو وەك ئەو سەگەیە ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ ئەگەر لێی بدەیت و دەریکەیت (مۆڕەت لێ دەکات و) زمانت لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنێ هەر زمان دەردەهێنێ ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئەو (سیفەتانە) نموونەی ئەو کەسانەیە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆکانە باس بکە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بچنەوە بەخۆیاندا و بیر بکەنەوە (١٧٦) ﴿سَاءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ﴾ وێنە و (چیرۆکی) ئەو کەسانەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە ستەمیان لە خۆیان دەکرد (١٧٧) ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾ هەر ئەو ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ﴾ هەر کەسیش (خوا بەهۆی کردەوەکانیەوە) گومڕای بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ کەوتوو ڕەنجەڕۆن (١٧٨)

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە ﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ زۆرێـك لـە جنۆكـە و ئادەمـی ﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیـان هەیـە بـەڵام پێـی تێناگـەن (لـە ڕاستی) ﴿وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویـان هەیە (هەقی) پـێ نابینن ﴿وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ و گوێیان هەیە (هەقی پـێ) نابیستن ﴿أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە وەك ئـاژەڵ (وچوار پـێ) وان ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ بگرە خراپتر و گومـڕا تـرن (لـە ئـاژەڵ) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ هـەر ئەوانـەن بـێ ئاگایـان ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ هـەر بـۆ خوایە جوانترین و چاکترینی ناوەکان ﴿فَادْعُوهُ بِهَا﴾ جا ئێـوەش بەو ناوانە بانـگ و هاواری لێ بکـەن ﴿وَذَرُوا الَّذِينَ﴾ واز بهێنـن و نـرخ دامەنێـن بـۆ ئەوانـەی ﴿يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ کەلەناوەکانـی (خـوا) دا گـۆڕان و لادان دەکـەن (دەیکەنـە ناو بۆ بتەکانیـان) ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەزوویـی تۆڵەی ئەوەی دەیانکـرد لێیـان دەسـەنرێت ﴿١٨٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ﴾ وە لەوانـەی کە دروستمان کـردووە کۆمەڵێك هەیە ﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ ڕێنموونـی خەڵـك دەکـەن بە (ئاینی) ڕاسـت ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و داد وەریشـی پێ دەکەن ﴿١٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانـەی کـە نیشـانەکانی ئێمەیـان بـەدرۆ دانـا ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم﴾ وورده وورده(پلـە بـە پلـە) نزیکیـان دەکەینـەوە لـە تیاچـوون ﴿مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەجۆرێـك کـە خۆیشـیان بەخۆیـان نازانـن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ ماوەیـەك مۆڵەتیـان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر پتـەو و بەهێـزە ﴿١٨٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا﴾ ئایـا ئـەوان بیریـان نەکردۆتـەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ﴾ کەهـاوڕێ کەیـان موحەممـەد ﷺ هەرگیز تووشـی شێتی نەبـووە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ئـەو تەنها تر سێنەرێکی ئاشـکرایە (بـۆ ئێـوە) ﴿١٨٤﴾ ﴿أَوَلَمْ يَنظُرُوا﴾ ئایا ئەوانـە نانۆڕن؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لـەو موڵکە گـەورەو فراوانـەی لەئاسـمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ وە لەو شـتانەی خوای گەورە دروستی کردوون ﴿وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ﴾ وەلەوانەیە نزیـك بوبێتەوە ﴿أَجَلُهُمْ﴾ کۆتایـی (ژیان)یان ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ جـا بەچ قسـەیەك لە پاش قورئان بـڕوا دێنن ﴿١٨٥﴾ ﴿مَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خـوا گومڕای بـکات (بەتاوانی کردەوەی خراپـی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾ ئەو هیـچ ڕێنموونـی کەرێکی بۆ نییە ﴿وَيَذَرُهُمْ﴾ (خـوا) وازیـان لـێ دێنێت ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە گومڕایـی و یاخی بوونـی خۆیاندا گێژ بخـۆن ﴿١٨٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسـیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ السَّاعَةِ﴾ لەبـارەی ڕۆژی دوایی یـەوە ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کـەی دەبێـت ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ بڵـێ: زانینـی ئـەوە تەنهـا لای پەروەردگارمـە ﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا﴾ هیـچ کـەس (ناتوانێـت) کاتەکـەی ئاشـکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَ﴾ جگـە لەپەروەردگـار نەبێـت ﴿ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (هاتنـی قیامـەت) بـۆ ئاسـمانەکان و زەویـش گـران و قورسـە ﴿لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً﴾ نایـەت بەسـەرتاندا (ڕوونادات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسـن وەك ئـەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنْهَا﴾ لە (هاتنـی) ڕۆژی دوایی ئاگاداربی ﴿قُلْ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّمَا عِلْمُهَا﴾ بێگومـان زانینی (هاتنـی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ تەنهـا لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆرێك لە خەڵكی نایزانن ﴿١٨٧﴾

﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوودو زیانێك نیم بۆ خۆم ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە نادیارەکانم بزانیایە ﴿لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ﴾ خێرو خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ﴾ وەهیچ خراپەو زیانێکم پێ نە دەگەیی ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ من تەنها ترسێنەرو مژدەدەرم ﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ خەڵکانێك کە باوەڕ دەهێنن ﴿١٨٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست کردوە ﴿مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەك کەس (کە ئادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ هەر لە خۆی هاوسەری بەدی هێنا ﴿لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (ئارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّاهَا﴾ جا کاتێك (پیاوەکە) لەگەڵ هاوسەرەکەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا﴾ باری سووکی هەڵگرت (سکی پڕبوو) ﴿فَمَرَّتْ بِهِ﴾ ئەمجا لەسەر ئەم (سك پڕیە) ماوەیەك تێپەڕی ﴿فَلَمَّا أَثْقَلَت﴾ جا کاتێك (سکەکەی) قورس بوو ﴿دَّعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و مێردەکە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە ﴿لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ منداڵێکی چاك و تەواومان پێ بدەیت ﴿لَّنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین ﴿١٨٩﴾ ﴿فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا﴾ بەڵام کاتێك (نەوەکانی ئادەم وحەوا پاش خۆیان) پەروەردگار منداڵێکی چاکی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ﴾ چەند هاوبەشێکیان بۆخوا دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەکان دەیانکرد) ﴿فِيمَا آتَاهُمَا﴾ لەوەی کەپێی دابوون ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵندترە کە هاوبەشی بۆ دابنێن ﴿١٩٠﴾ ﴿أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا﴾ ئایا شتانێك دەکەن بە هاوبەشی خوا کە ناتوانن هیچ شتێك دروست بکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆشیان دروست کراون ﴿١٩١﴾ ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا﴾ وە(ئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی یەکیان بدەن ﴿وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن ﴿١٩٢﴾ ﴿وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەکان) بانگ بکەن بۆ ڕێی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمْ﴾ شوێنتان ناکەون ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ﴾ بۆ ئێوە یەکسانە چ بانگیان بکەن ﴿أَمْ أَنتُمْ صَامِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (سوودتان پێ ناگەیەنن) ﴿١٩٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ کە ئێوە هاوارو داوایان لێ دەکەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەکن وەك خۆتان ﴿فَادْعُوهُمْ﴾ دەی بانگ وهاواریان لێ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (ویستەکانتان بە جێ بهێنن) ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن، ﴿١٩٤﴾ ﴿أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا﴾ ئایا ئەوانە (هیچ نەبێ وەك خۆتان) قاچیان هەیە کە پێ ی بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا﴾ یان دەستیان هەیە کەدەستی پێ بوەشێنن ﴿أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ یان چاویان هەیە کەپێ ی ببینن ﴿أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ یان گوێیان هەیە کەپێ ی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ﴾ بانگی هاوبەشەکانتان بکەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان نەخشەوپیلانم بۆ دانێن ﴿فَلَا تُنظِرُونِ﴾ ومۆڵەتیشم مەدەن ﴿١٩٥﴾

﴿إِنَّ وَلِـِّۧيَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەو (خوایەی) کەقورئانی ناردە خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات ﴿١٩٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ نَصۡرَكُمۡ﴾ ناتوانن یارمەتی تان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسۡمَعُواْۖ﴾ ئەوان نابیستن ﴿وَتَرَىٰهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمۡ لَا يُبۡصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن ﴿١٩٨﴾ ﴿خُذِ ٱلۡعَفۡوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی یەوە (چاوو پۆشی بکە) ﴿وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ﴾ فەرمانیش بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ و ڕوو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (وازیان لێ بهێنە) ﴿١٩٩﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیاڵ و وەسوەسەیەکت بۆ هات لە لایەنی شەیتانەوە ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۚ﴾ یەکسەر پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٢٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمۡ طَٰٓئِفٞ مِّنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ کاتێك خەتەرو وەس وەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُواْ﴾ یادی خوا دەکەن و خوایان بیر دەکەوێتەوە ﴿فَإِذَا هُم مُّبۡصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕۆشن دەبێتەوە (ڕاستی دەدۆزنەوە) ﴿٢٠١﴾ ﴿وَإِخۡوَٰنُهُمۡ يَمُدُّونَهُمۡ فِي ٱلۡغَيِّ﴾ وە برا (شەیتانە)کانیان یارمەتییان دەدەن لە گومڕایی بووندا ﴿ثُمَّ لَا يُقۡصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی ناهێنن و واز ناهێنن (بۆ گومڕا کردنیان) ﴿٢٠٢﴾ ﴿وَإِذَا لَمۡ تَأۡتِهِم﴾ وە هەر کاتێك (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿بِـَٔايَةٖ قَالُواْ لَوۡلَا ٱجۡتَبَيۡتَهَاۚ﴾ دەیان ووت: بۆچی لەخۆتەوە ڕێکی ناخەیت (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ مِن رَّبِّيۚ﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمۡ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕۆشنی و بەڵگەیە لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَهُدٗى﴾ و ڕێنموونی و نیشاندەرە ﴿وَرَحۡمَةٞ﴾ و میهرەبانی و بەزەیی خوایە ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێك کە باوەڕ دێنن ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وە کاتێك کە قورئان خوێندرا ﴿فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥ﴾ دەبێ گوێ ی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُواْ﴾ و بێ دەنگیش بن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیتان لە گەڵدا بکات ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَٱذۡكُر رَّبَّكَ فِي نَفۡسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونت دا یادی پەروەردگارت بکە ﴿تَضَرُّعٗا وَخِيفَةٗ﴾ بە پاڕانەوەو ترس و بیمەوە ﴿وَدُونَ ٱلۡجَهۡرِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بەبێ ئەوەی دەنگ بەرزبکەیتەوە ﴿بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێوارانیدا ﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾ وە لە بێ ئاگایان مەبە ﴿٢٠٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن ﴿لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ لە پەرستنی ئەو (خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُۥ﴾ و هەمیشە ستایشی دەکەن (کڕنووشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُۥ يَسۡجُدُونَ۩﴾ و تەنها سوژدە بۆ ئەو دەبەن. ﴿٢٠٦﴾

سورەتی ﴿ الأنفال ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْأَنفَالِ﴾ سەبارەت بە دەسکەوتەکان(ی جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بڵێ: ﴿الْأَنفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەو دەست کەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەرن ﷺ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ وە پەیوەندی نێوان خۆتان چاك بکەنەوە ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وگوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە بڕوادارن (١) ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها کەسانێکن ﴿إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ کاتێك کە باسی خوا کرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لێ دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ﴾ کاتێکیش ئایەتەکانی خوا بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن (٢) ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەوانەن کە بەڕاستی نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزیەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن (٣) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن ﴿الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای پەروەردگاریان ﴿وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و لێ خۆش بوونی (تاوانەکانیان) و ڕۆزی پەسەندو چاك (یان بۆ هەیە) (٤) ﴿كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ﴾ هەر چۆنێك کە پەروەردگارت لەماڵەکەت (لەشاری مەدینە) دەریهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەهەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا بێگومان دەستەیەك لەبڕواداران ﴿لَكَارِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو (٥) ﴿يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ﴾ دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەکەن لە (شتی) هەق و ڕاستدا ﴿بَعْدَمَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش کە بۆیان ڕوون بۆتەوە (کە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ﴾ وەك ئەوەی بە توندی بەرەو مردن ببرێن ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن (٦) ﴿وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ﴾ (بیری ئەو کاتە بکەنەوە) کەخوا بەڵێنی بەئێوەدا ﴿إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ﴾ دەست کەوتنی یەکێك لەو دوو کۆمەڵە (کاروانە بازرگانییەکە یان سەرکەوتن بە سەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمْ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە ئەوەتان پێ خۆشە ﴿أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ﴾ کە ئەو دەستکەوتە بێ چەکە، (کاروانە بازرگانیەکە) ﴿تَكُونُ لَكُمْ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت وتەکانی خۆی بەڕاست دەرچێ (حەق سەرکەوێ) ﴿وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ﴾ و ڕەگ و ڕیشەی بێ باوەڕان لەبن بێنێ (٧) ﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بکات ﴿وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەرێ و پوچەڵی بکاتەوە ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت (٨)

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك (لە بەدر دا) هاناتان بۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾ خواش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُم﴾ووتی من دەنێرم بۆ یارمەتیان ﴿بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ﴾ هەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بە دوای یەكدا (دێنە خواری) ﴿٩﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ﴾ وەخوا ئەوەی تەنها بۆ شادی و موژدە نارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەكانتان پێ ی ئارام بگرێت ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ وە سەر كەوتنیش تەنها لای خواوەیەو بەس ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی كار بەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ﴾ (بیربكەنەوە) كاتێ (خوا) وەنەوزی بەسەرتاندا هێنا ﴿أَمَنَةً مِّنْهُ﴾ (بووە هۆی) دڵنیایی ئێوە لە لایەن (پەروەردگار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ بارانیشی لە ئاسمانەوە بۆ باراندن ﴿لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ﴾ تا پاكتان بكاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ﴾ و پیسی شەیتان (دوو دڵی و گومان) لەئێوە دوور بخاتەوە﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ و پەیوەندی دڵەكانتان پتەو بكات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾ وە بەو (بارانی) پێكانتان دامەزراو و جێگیر بكات ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بێنەوە بیر) كاتێك كە پەروەردگارت ئیگای نارد﴿إِلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ بۆ فریشتەكان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (كە بە پێغەمبەر وباوەڕداران ڕابگەیەنن) كە بێگومان من (خوای گەورە) لەگەڵتانم ﴿فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەی دڵی كەسانێك قایم و دامەزراو كەن كە باوەڕیان هێناوە ﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ بە زوویی ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو كەسانەی كە بێ باوەڕبوون ﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ جا ئێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ وە لە هەموو سەر پەنجەكانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ﴿١٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەبەر ئەوەی كە بەڕاستی ئەوانە دژایەتی خواو پێغەمبەرەكەیان كرد ﴿وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر كەسێكیش دژایەتی خواو پێغەمبەرەكەی بكات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان تۆڵە و سزای خوا زۆر سەخت وبەئێشە ﴿١٣﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوكم و سزای ئێوە) ئەوەیە دەی بیچەژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بەڕاستی بۆ بێ بڕوایان سزای ئاگری دۆزەخ هەیە ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی كە بڕواتان هێناوە﴿إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا﴾ كاتێك (لەجەنگ دا) ڕووبەڕووی زۆرێك لەبێ باوەڕان بوونەوە﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ﴾ قەت پشتیان تێ مەكەن و هەڵمەیەن ﴿١٥﴾ ﴿وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ وە هەر كەس لەو ڕۆژەدا پشتیان تێ بكات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوەبێت) بۆ هێرش كردن بگەڕێتەوە سەریان ﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ﴾ یان بڕوات بۆ لای كۆمەڵێكی تر (و یارمەتیان بدات) ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بەڕق و خەشمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ كە جێگایەكی زۆر خراپ و بەدە ﴿١٦﴾

﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ دە کەواتـە ئێـوە ئەوانتان نەکوشـت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ بەڵکو خوا ئەوانی کوشـت ﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ﴾ وەکاتێ کە (مشتێ خۆڵ و زیخت ڕوو بەکافران) هاوێشت بەتەنها تۆ نەتهاوێشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵکو خوا هاوێشتی (و لێیدان) ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بڕواداران تاقی بکاتـەوە ﴿مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا﴾ لەلایـەن خۆیـەوە بەتاقـی کردنەوەیەکـی چـاك ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خـوا بیسـەری زانایـە ﴿١٧﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ (سـەر ئەنجامی بـاوەڕداران و کافـران) ئـەوە بـوو (کـەڕووی دا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پیلانی بێ بڕوایـان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١٨﴾ ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سـەرکەوتن دەکەن ﴿فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی سـەرکەوتنتان بـۆ هـات (گاڵتەیـان پـێ دەکات) ﴿وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەگـەر کۆتایی بهێنن (لەدوژمنایەتـی پێغەمبەریان کۆتای بهێنن بە بت پەرستی) ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ﴾ وە ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سەر خستی باوەڕداران) ﴿وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا﴾ هەرگیز دەستەو کۆمەڵەکەتان هیچ سوودێکتان پـێ ناگەیەنن ﴿وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ هەرچەند زۆریش بـن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەبێگومان خوا لەگەڵ بـڕواداران دایـە ﴿١٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئـەو کەسانەی بڕوایـان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ وپشتی تێمەکەن ﴿وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تێدەگەن و دەبیستن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ وەکو ئەوانە مەبن کە(بەسەر زارەکی) ووتیان :بیستمان ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی خراپترینی هەمـوو گیـان لەبـەران لـە لای خـوا ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئـەو کەڕو لاڵانـەن (مەبەسـت پێ بێباوەڕانە) کـە بیرناکەنەوە و ژیر نابـن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیزانیایـە ﴿فِيهِمْ خَيْرًا﴾ چاکەیـەك لـەو (بێباوەڕانـەدا) هەیـە ﴿لَّأَسْمَعَهُمْ﴾ بێگومان وای لـێ دەکردن بیبیستن ﴿وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ﴾ ئەگەر خـوا (فەرمانی خۆی) پێ بیبیستنایە ﴿لَتَوَلَّوا﴾ هەر ڕوویـان وەردەگێڕا ﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئـەوان هـەر گـوێ پـێ نـەدەدەن ﴿٢٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسـانەی بڕواتـان هێنـاوە ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامـی خـوا و پێغەمبـەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾ کاتێـك کـە بانگتان دەکەن بـۆ لای ئەو (ئاینـەی) کەزیندووتان دەکاتەوە ﴿وَاعْلَمُوا﴾ بشـزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاسـتی (ویسـتی) خـوا ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ دەبێتـە بەربەسـت لەنێـوان ئادەمـی و دڵیدا (واتە ئەو پەڕی دەسـتەڵاتی هەیە بەسـەر دڵی بەندەکانیدا) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە بەڕاسـتی هەر لای ئەو کۆ دەکرێنەوە (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ وەخۆتان بپارێزن لەئاشوب و بەڵایەك ﴿لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً﴾ کە تووشـی سـتەم کارانتـان نابێت بـە تایبەتـی (هەمووتان دەگرێتـەوە) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بشـزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کـە بەڕاسـتی تۆڵـە و سـزای خوا زۆر سەختە ﴿٢٥﴾

﴿وَاذْكُرُوا﴾ بیر بکەنەوە ﴿إِذْ أَنتُمْ﴾ کاتێك کە ئێوە ﴿قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ کەم و لاوازکراو و ژێر دەستە بوون لە زەوی (مەککە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ﴾ کەخەڵکی بتان فڕێنن وبتدەن بەسەرتاندا ﴿فَآوَاكُمْ﴾ ئەمجا خوا پەنای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصْرِهِ﴾ وە بەیارمەتی خۆی پشتیوانی کردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی لە شتە پاك (و حەلاڵە) کان پێ بەخشین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاس گوزاری خوا بن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ ناپاکی مەکەن لەگەڵ خوا و پێغەمبەر ﷺ دا ﴿وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ﴾ وە ناپاکی مەکەن لە سپاردەکانی ناو خۆتان ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئێوە دەزانن (ناپاکی یە) ﴿٢٧﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ﴾ بەڕاستی ماڵ و منداڵتان ﴿فِتْنَةٌ﴾ هۆی تاقی کردنەوەی (ئێوەن) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ وە بەڕاستی لای خوا پاداشتی زۆر گەورە هەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە خواناس بن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا﴾ هۆی جیاکەرەوەی (ڕاست و ناڕاست) تان بۆ فەراهەم دێنێت ﴿وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ و لە گوناهەکانتان دەبورێ ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ و لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاکەی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان لە دژت دەگێڕا ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ تا بەندو کۆتت بکەن ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن ﴿أَوْ يُخْرِجُوكَ﴾ یان (لە مەککە) دەرت بکەن ﴿وَيَمْكُرُونَ﴾ وە ئەوانە (بەردەوام) پیلان دەگێڕن و فڕو فێڵ دەکەن ﴿وَيَمْكُرُ اللَّهُ﴾ وە خوایش لەبەرامبەر ئەواندا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچەڵ کردنەوەی پیلان و فڕ و فێڵەکانیان ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾ وە خوا چاکترینی پیلان گێڕانە (بەرامبەر پیلان گێڕان) ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا﴾ وە کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا﴾ دەڵێن :بیستمان (واتە گرنگ نی یە) ﴿لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە هیچ نی یە جگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێك (کە بێ باوەڕەکان) دەیان ووت ئەی پەروەردگار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِندِكَ﴾ ئەگەر ئەم قورئانە ڕاستەو لەلایەن تۆوە هاتووە ﴿فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً﴾ دەی بەرد بەسەرماندا ببارێنە ﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ یان سزای سەختی پڕ ئازارمان بۆ بنێرە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ وە بەڕاستی خوا سزایان نادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمْ﴾ لەکاتێك دا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەناویاندا بیت ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ﴾ هەروەها خوا تووشی سزایان ناکات ﴿وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان داوای لێبوردن بکەن لە خودا ﴿٣٣﴾

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چۆن سزایان نادات؟! ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا ئەوان بەرگری (موسوڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەرێزو پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەر پەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەر پەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خوا ناسان و پارێزکارانن ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ﴾ وەنوێژی ئەوان (بت پەرستەکان) لەماڵی خوادا هیچ نی یە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی بڕوا نەهێناتانەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەر هەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿فَسَيُنْفِقُونَهَا﴾ جا لە مەودوا (ماڵ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾ لەپاشان دەبێت بەداخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لەدۆزەخ دا کۆ دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاك لە دەستەی پاك جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ و ناپاکەکانیش لەسەر یەك هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە ﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسارۆمەندی تەواون ﴿٣٧﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿إِنْ يَنْتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بەبێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی (خوا) دەبورێت لەهەرچی لەوەو پێش کردوویانە ﴿وَإِنْ يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی یاوو یاسای پێشینە (خراپە) کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لەگەڵ بێ باوەڕاندا ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە(بێ باوەڕی و بت پەرستی) نامێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەمووی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتایی یان هێنا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەبەڕاستی خوا ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەهەر کردەوەیەك کە (بێ باوەڕان) دەیکەن بینایە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە ﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یاریدەدەر و سەرخەرتانە ﴿٤٠﴾

﴿وَاعْلَمُوا﴾ وەبزانـن ﴿أَنَّمَا غَنِمْتُم مِّن شَيْءٍ﴾ بێگومـان هەر چیەکتان لەغەنیمەت (دەسـکەوت) وگرت ﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی پێـنج یەکی ئەو (دەسـکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بـۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و بۆ هەژاران ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە ﴿إِن كُنتُمْ آمَنتُم بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَا أَنزَلْنَا﴾ وە بـەوەی ناردوومانەتـە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ بۆسـەر بەندەکەمـان (کەموحەممـەد پێغەمبەرە ﷺ) ﴿يَوْمَ الْفُرْقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (دژ بەیەك جەنگان) ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسـەڵاتدارە ﴿٤١﴾ ﴿إِذْ أَنتُم بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا﴾ وەکاتێـك ئێوە لای خواری (شـیوەکەی) نزیك (مەدینە)دا بـوون ﴿وَهُم بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ﴾ و ئەوانیش لەلای سـەرووی (شـیوەکەی) دوورتر (لەمەدینـە)دا بوون ﴿وَالرَّكْبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ لەخوارتری ئێوەبوو ﴿وَلَوْ تَوَاعَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان بەیەکتر بدایە ﴿لَاخْتَلَفْتُمْ﴾ بێگومان جیاواز دەبوون ﴿فِي الْمِيعَادِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد) ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵام ﴿لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا﴾ (کۆی کردونەتەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بێنێت ﴿كَانَ مَفْعُولًا﴾ هـەر بـەدی دێت ﴿لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ﴾ بۆ ئـەوەی لەناو بچێت ئەو کەسـەی (بەلای خواوە) لەناو چووە ﴿عَن بَيِّنَةٍ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَن بَيِّنَةٍ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەلای خـواوە) دەژی لـەڕووی بەڵگـەوە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاسـتی خـوا بیسـەری زانایـە ﴿٤٢﴾ ﴿إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێ کەخوا ئەو (بێ بڕوای)انەی نیشان دەدایت ﴿فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا﴾ لەخەوتـدا کـەم بـوون ﴿وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا﴾ خـۆ ئەگـەر (خـوا ژمـارەی) ئەوانەی بەزۆر نیشـان بدایتایە ﴿لَّفَشِلْتُمْ﴾ ئەوە بێگومان دەترسـان و دەشکان ﴿وَلَتَنَازَعْتُمْ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ﴾ بەڵام خوا پاراستنی ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بـە ئـەوەی لەناو دڵاندایـە ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ﴾ (بیربکەنـەوە) کاتێك خوا ئەوانی نیشـان دان ﴿إِذِ الْتَقَيْتُمْ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونـەوە ﴿فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران ﴿وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ﴾ ئێوەشی لەبەر چاوی ئەوان بەکەم نیشان دا ﴿لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا﴾ بۆ ئەوەی خوا کارێـك بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفْعُولًا﴾ هەر بـەدی دێت ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارەکان هەر بۆ لای خوا دەگێڕدرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگـەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبـەڕوو بوونەوە ﴿فَاثْبُتُوا﴾ خۆ گربـن (هەڵنەیەن) ﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بن ﴿٤٥﴾

﴿وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَٰزَعُوا۟ فَتَفْشَلُوا۟﴾ وە جیاوازمەبن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە بشکێن و لاوازبین ﴿وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ و هێزتان بڕواو نەمێنێت ﴿وَٱصْبِرُوٓا۟﴾ وەخۆڕاگربن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ بەڕاستی خواله گەڵ خۆگراندایە ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ خَرَجُوا۟﴾ وەك ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِن دِيَٰرِهِم﴾ لەماڵ و وڵاتی خۆیان ﴿بَطَرًا وَرِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بەفیزوو ڕووپامایی بۆ خەڵك كردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وەبەر گری (خەڵكیان) دەکرد لەڕێگەی خوا ﴿وَٱللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ وە خوا بەهەمرو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کەشەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان) ڕازاندنەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە ووتی: ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ ٱلْيَوْمَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرتاندا زاڵنابێ ﴿وَإِنِّى جَارٌ لَّكُمْ﴾ و بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَآءَتِ ٱلْفِئَتَانِ﴾ ئەمجا کاتێك هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای خۆی دا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و ووتی: ﴿إِنِّى بَرِىٓءٌ مِّنكُمْ﴾ بەڕاستی من بەریم لەئێوە ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا دەترسم ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ و خوا زۆر تۆڵەی بەتین و سەختە ﴿٤٨﴾ ﴿إِذْ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ دووڕووەکان ﴿وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لەدڵیاندابوو دەیان ووت ﴿غَرَّ هَٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمْ﴾ ئەوانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داوون ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ هەرکەسێ پشت بەخوا ببەستێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بە دەسەڵاتی کار دروستە ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذْ يَتَوَفَّى ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۙ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ کاتێك فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان دەکێشن ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ﴾ لەدەموچاوو پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ و (پێیان دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سوتێنەر ﴿٥٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەك ستەمکار نی یە بۆ بەندەکانی ﴿٥١﴾ ﴿كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە باوو نەریتیان) هەر وەکو باو و نەریتی دەستەی فیرعەون ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەیە لەپێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کە بێ بڕوا بوون بە نیشانەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئیتر (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِىٌّ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەتینە ﴿٥٢﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کەبەڕاستی خوا هیچ نیعمەتێك ناگۆڕێ ﴿أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ کە بەخشیبێتی بەهەر گەل و هۆزێك ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا۟ مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوەی لەخۆیاندایە نەیگۆڕن (واتە ئیمانەکەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٥٣﴾ ﴿كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو باو و نەریتی دەستەی فیرعەون وئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وایە ﴿كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ زانی ﴿فَأَهْلَكْنَٰهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئێمەش لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ﴾ وە دەست و پێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلٌّ كَانُوا۟ ظَٰلِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەم کار بوون ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی بەدترینی گیان لەبەران (کەسانێکن) بەلای خواوە ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٥٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ عَٰهَدتَّ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەی کەپەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانەکەیان دەشکاند ﴿فِى كُلِّ مَرَّةٍ﴾ لەهەموو جارێکدا ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ و ئەوان خۆیان ناپارێزن ولە خودا ناترسن ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِى ٱلْحَرْبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵبوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا ﴿فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ﴾ (سزاو کوشتن و بڕینێکیان پێ بکە) کەببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنانەی لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً﴾ وە ئەگەر بەڕاستی مەترسیت کرد لەناپاکی دەستەیەك (کەپەیمانەکەیان بشکێنن) ﴿فَٱنۢبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَآءٍ﴾ ئەو کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێك وپێکی تا بەرامبەر بن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْخَآئِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا ناپاکانی خۆش ناوێت ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ وە باگومان نەبەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ سَبَقُوٓا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستە پاچە ناکەن (لە دەستی دەرناچن) ﴿٥٩﴾ ﴿وَأَعِدُّوا۟ لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا ٱسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾ ئەوەی لەتواناتاندا هەیە لەهێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ ٱلْخَيْلِ﴾ وە لەئەسپی دابەستراو ﴿تُرْهِبُونَ بِهِۦ﴾ تا بترسێنن پێی ﴿عَدُوَّ ٱللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾ دوژمنی خواو دوژمنی خۆتان ﴿وَءَاخَرِينَ مِن دُونِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە لەوان ﴿لَا تَعْلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە نایانناسن ﴿ٱللَّهُ يَعْلَمُهُمْ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا۟ مِن شَىْءٍ﴾ وە هەرشتێك ببەخشن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ (پاداشەکەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان ﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِن جَنَحُوا۟ لِلسَّلْمِ فَٱجْنَحْ لَهَا﴾ وە ئەگەر ئەوانە مەیلی ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٦١﴾

﴿وَإِن يُرِيدُوٓاْ﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَن يَخۡدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسۡبَكَ ٱللَّهُۚ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَيَّدَكَ بِنَصۡرِهِۦ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەبەهێزی کردیت بەیارمەتی خۆی ﴿وَبِٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە بەبڕواداران ﴿٦٢﴾ ﴿وَأَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡۚ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان ﴿لَوۡ أَنفَقۡتَ﴾ ئەگەر بتبەخشیایە ﴿مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ هەرچی لەزەویدا هەیە ﴿مَّآ أَلَّفۡتَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡ﴾ هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان ﴿إِنَّهُۥ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە ﴿٦٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسۡبُكَ ٱللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کەشوێنت کەوتوون ﴿٦٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ عَلَى ٱلۡقِتَالِۚ﴾ هانی بڕواداران بدە لەسەر جەنگ کردن (لەگەڵ دوژمناندا) ﴿إِن يَكُن مِّنكُمۡ﴾ ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿عِشۡرُونَ صَٰبِرُونَ﴾ بیست کەسی خۆڕاگر ﴿يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسی (بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّاْئَةٞ﴾ وە ئەگەر سەد کەس لەئێوە هەبێت ﴿يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفٗا﴾ زاڵ دەبن بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ لەئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَفۡقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن نافامن ﴿٦٥﴾ ﴿ٱلۡـَٰٔنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ ٱللَّهُ عَنكُمۡ﴾ خوا فەرمانەکەی سووك کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمۡ ضَعۡفٗاۚ﴾ وەزانی کەلاوازیتان تێدایە ﴿فَإِن يَكُن مِّنكُم﴾ جا ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿مِّاْئَةٞ صَابِرَةٞ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەس(ی بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُمۡ أَلۡفٞ﴾ وەئەگەر هەزار کەس لەئێوە هەبن ﴿يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفَيۡنِ﴾ زاڵدەبن بەسەر دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذۡنِ ٱللَّهِۗ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وەخوا لەگەڵ خۆگراندایە ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێك ڕەوا نی یە ﴿أَن يَكُونَ لَهُۥٓ أَسۡرَىٰ﴾ کە دیلی (لە دوژمنان) هەبێت و ڕایان بگرێت ﴿حَتَّىٰ يُثۡخِنَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ نەکات ودەسەڵاتی نەچەسپێت لەزەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنۡيَا﴾ ئایائێوە ماڵی دونیاتان دەوێت(بە وەرگرتنی فیدیە)؟ ﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلۡأٓخِرَةَۗ﴾ (لەکاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ ئێوە) ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ وە خوا بەتوانا و زاڵی کار دروستە ﴿٦٧﴾ ﴿لَّوۡلَا كِتَٰبٞ﴾ ئەگەر نووسراو (و بڕیار)ێك ﴿مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە) ﴿لَمَسَّكُمۡ فِيمَآ أَخَذۡتُمۡ﴾ بێگومان لەبەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا) تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٦٨﴾ ﴿فَكُلُواْ مِمَّا غَنِمۡتُمۡ﴾ کەواتە بخۆن لەوەی کە بە غەنیمەت گرتان ﴿حَلَٰلٗا طَيِّبٗاۚ﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٦٩﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِيٓ أَيۡدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستتان دان ﴿مِّنَ ٱلۡأَسۡرَىٰٓ﴾ لەدیلەکان ﴿إِن يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ لەدڵەکانتاندا چاکەیەك هەیە ﴿يُؤۡتِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّآ أُخِذَ مِنكُمۡ﴾ لەو (فیدیە)ی لێتان وەرگیراوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ﴾ وە لێتان دەبورێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن يُرِيدُواْ خِيَانَتَكَ﴾ وەئەگەر (ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدۡ خَانُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکیان لەگەڵ خوادا کرد ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمۡكَنَ مِنۡهُمۡۗ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ بەماڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمۡ﴾ و بە گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی (کۆچەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکتریین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوایان هێناوەو کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نی یە ﴿مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَيۡءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتیەکیان بکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْۚ﴾ هەتا کۆچ نەکەن ﴿وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ﴾ وەئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ﴾ لە(پارێزگاری) ئایین ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ﴾ مەگەر لەدژی گەلێك ﴿بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتیان بدەن) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وەخوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ﴾ ئەگەر ئەو(پشتیوانی یە) نەکەن لەزەویدا ئاژاوەو فەسادو بەدخوییەکی گەورە بەرپا دەبێت ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەئەوانەی کەبڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ وکۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەی خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ ئەوانەش (کۆچەرەکان) یان گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ حَقّٗاۚ﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆ ئەوانەیە لێ بووردن ﴿وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و ڕۆزیەکی چاك و بەنرخ ﴿٧٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنۢ بَعۡدُ﴾ وە ئەوانەی لەدواییدا بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ مَعَكُمۡ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ مِنكُمۡۚ﴾ ئا ئەوانە لەئێوەن ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ﴾ هەندێکیان (بۆ میرات گرتن) شایستە ترن بەهەندێکی تریان ﴿فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِۚ﴾ لەکتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح المحفوظ) دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿ التَّوۡبَةِ ﴾

﴿بَرَآءَةٞ﴾ ئەمە بەری بوونێکی گەورەو گرنگە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بۆ ئەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەران ﴿١﴾ ﴿فَسِيحُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەواتە (ئەی بێ بڕواکان) لەزەویدا بگەڕێن ﴿أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ﴾ ماوەی چوار مانگ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ وە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِ﴾ لەدەستی خوا دەرناچن ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ مُخۡزِي ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا ڕیسواکەری بێ بڕوایانە ﴿٢﴾ ﴿وَأَذَٰنٞ﴾ هەروەها ئەمە ڕاگەیاندنێکە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ بۆ گشت خەڵکی ﴿يَوۡمَ ٱلۡحَجِّ ٱلۡأَكۡبَرِ﴾ لەڕۆژی حەجی گەورەدا ﴿أَنَّ ٱللَّهَ بَرِيٓءٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ وَرَسُولُهُۥ﴾ بەڕاستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین لەهاوبەش دانەرەکان ﴿فَإِن تُبۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بینەوە ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر پشتی تێ بکەن ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ ئەوە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِ﴾ لە دەستی خوادەرناچن ﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ مژدەش بدەبەوانەی کەبڕوایان نەهێناوە ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەرەکان ﴿ثُمَّ لَمۡ يَنقُصُوكُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ پاشان هیچ کەم و کوڕیبان لێ نەکردن ﴿وَلَمۡ يُظَٰهِرُواْ عَلَيۡكُمۡ أَحَدٗا﴾ وە پشتیوانی هیچ کەسێکیان نەکردووە لەدژتان ﴿فَأَتِمُّوٓاْ إِلَيۡهِمۡ عَهۡدَهُمۡ﴾ ئەوە ئێوەش پەیمانەکەیان بۆ تەواو بکەن (لەگەڵیان دا بیبەنەسەر) ﴿إِلَىٰ مُدَّتِهِمۡ﴾ تاماوەی دیاری کراویان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پارێزکاران ولەخواترسانی خۆش دەوێت ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلۡأَشۡهُرُ ٱلۡحُرُمُ﴾ ئەمجا کاتێك مانگە حەرامەکان (ذو القعدة ، ذو الحجة، محرم، رجب) تەواو بوون ﴿فَٱقۡتُلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ ئەوە هاوبەش دانەرەکان بکوژن ﴿حَيۡثُ وَجَدتُّمُوهُمۡ﴾ لە هەر شوێنێك دەستان کەوتن ﴿وَخُذُوهُمۡ﴾ وە (بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱحۡصُرُوهُمۡ﴾ وە بەریان بکەن لە دەرچوون ﴿وَٱقۡعُدُواْ لَهُمۡ كُلَّ مَرۡصَدٖ﴾ وە بۆیان دانیشن لە هەموو جێگایەکی چاوەڕوانی دا ﴿فَإِن تَابُواْ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژیان کرد ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتیان دا ﴿فَخَلُّواْ سَبِيلَهُمۡ﴾ ئەوە ڕێیان بەرەڵاکەن و وازیان لێ بهێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنۡ أَحَدٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ٱسۡتَجَارَكَ﴾ وە ئەگەر کەسێك لە هاوبەش دانەرەکان داوای هاوسێیەتی و پەنادانی لێ کردیت ﴿فَأَجِرۡهُ﴾ ئەوە پەنای بدە ﴿حَتَّىٰ يَسۡمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی وتەی خوای گەورە (قورئان) ببیستێت ﴿ثُمَّ أَبۡلِغۡهُ مَأۡمَنَهُۥ﴾ لە پاشان بیگەیەنە جێگای هێمنی خۆی ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوۡمٞ لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ دەستە و کۆمەڵێکن هیچ نازانن ﴿٦﴾

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەبێت بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ اللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِ﴾ لای خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵبەستن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ﴾ جاچەند ئەوانە ڕێك و ڕاست بوون لەگەڵتان ﴿فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ئێوەش ڕێك و ڕاست بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ پارێزەران وخواناسانی خۆش دەوێت ﴿٧﴾ ﴿كَيْفَ﴾ چۆن (پەیمان دەبەنە سەر) ﴿وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر زاڵ بین بەسەرتاندا ﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند و بەڵێنێك ﴿يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەووتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ﴾ بەلام دڵەکانیان دژتانن و ڕقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە زۆربەیان سنوورەکانی خودا دەبەزێنن ﴿٨﴾ ﴿اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگە و ئایەتەکانی خوایان گۆڕییەوە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی زۆر کەم ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ ئەمجا بەرگرییان لەڕێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد ﴿٩﴾ ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ بڕواداریك ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێندو بەڵێنێك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ وە هەر ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿١٠﴾ ﴿فَإِن تَابُوا﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ ئەوە براتانن لەئاییندا ﴿وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ وە ئێمە بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەلێك کەدەیزانن ﴿١١﴾ ﴿وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم﴾ بەلام ئەگەر سوێندو پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ﴾ پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ وە تەشەرو تانەیاندا لەئایینەکەتان ﴿فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەدژی پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە هیچ جۆرە پەیمانێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بەبێ باوەڕی) ﴿١٢﴾ ﴿أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لەگەڵ گەلێکدا ﴿نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ کەپەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبیە) ﴿وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ﴾ و نیازی دەرکردنی پێغەمبەریان ﷺ کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەوانیش لەیەکەم جارەوە دەستیان کرد بەجەنگ لەگەڵ ئێوەدا ﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ﴾ (لەکاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کە لێی بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٣﴾

﴿قَٰتِلُوهُمْ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات ﴿وَيُخْزِهِمْ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ﴾ و (خوا) سینەو دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات ﴿١٤﴾ ﴿وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ﴾ و ڕق و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و نامێڵێت ﴿وَيَتُوبُ اللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کەبیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە ﴿١٥﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا﴾ ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ لەکاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە ﴿الَّذِينَ جَٰهَدُوا مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێکۆشان لەئێوە (لە پێناو خوادا) ﴿وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نەیان کردووەو هەڵیان نەبژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسوڵمانان ﴿وَلِيجَةً﴾ بە هاوڕاز و جێی نهێنیان (دڵسۆزیان) ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایە بەهەرچی کەئێوە دەیکەن ﴿١٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعْمُرُوا مَسَٰجِدَ اللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَٰهِدِينَ عَلَىٰ أَنفُسِهِم بِالْكُفْرِ﴾ لەکاتێکدا خۆیان شاهیدن لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِي النَّارِ هُمْ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەناو ئاگردا هەمیشەیین ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَٰجِدَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کەسێك کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَقَامَ الصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَآتَى الزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ﴾ و لە کەس نەترسا بێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ﴾ جا بەڵکو ئەوانە ﴿أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ لەو کەسانە بن کە ڕێنموونیی کراون ﴿١٨﴾ ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودان بەحاجییان ﴿وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ وەکو کەسێکە کەباوەڕی هێنا بێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَجَٰهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشا بێت لە ڕێی خوادا؟ ﴿لَا يَسْتَوُونَ عِندَ اللَّهِ﴾ چوون یەك نین بەلای خوداوە (و یەکسان نین) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە ﴿وَجَٰهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ اللَّهِ﴾ پلەیان بەرزترە لای خوا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و دوا ڕۆژدا) ﴿٢٠﴾

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریـان موژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و ڕەزامەندی لەلایـەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشـتانێکیان بۆ هەیـە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ نازو نیعمەتی بـەردەوام و هەمیشـەیی تێدایـە ﴿٢١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننـەوە تیایدا بەهەمیشـەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا پاداشـتی هـەرە گـەورەی لایـە ﴿٢٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانەی کەبڕواتـان هێنـاوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ بـاوك و براکانتـان دامەنێـن (هەڵمەبژێـرن) ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆسـت و خۆشەویسـت ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگـەر بێ باوەڕیـان لەباوەڕ لا خۆشەویسترو چاکتربـوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هـەر کـەس لەئێـوە ئەوانـە بکات بەدۆسـتی خـۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئـەوە هـەر ئەوانـە سـتەم کارن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: ئەگـەر باوکانتـان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ وکوڕەکانتـان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ وبراکانتـان ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ وهاوسـەرەکانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ وخـزم وعەشـرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ ومـاڵ و دارایـی یـەك (بـە زەحمـەت) پەیداتـان کـردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانیـەك کەدەترسـن بـرەوی نەبێـت (بـێ بازاڕبێـت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانـوو بەرەیـەك کەپێـی ڕازیـن ﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویسـت ترە لاتان لەخـواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ و تێکۆشـان لەڕێگەکەیـدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئـەوە چـاوەڕوان بکـەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتـا خـوا فەرمـان (و تۆڵـە)ی خـۆی دێنێـت (بۆتـان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونـی کەسـانی تێپـەڕ لەسـنوور ناکات ﴿٢٤﴾ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی خوا سـەری خسـتن ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لـەزۆر جێگـاو شـوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لـەڕۆژی حونەینیشـدا (یارمەتـی دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ کەبـەزۆری خۆتانـدا دەنازیـن ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو زۆریە)هیـچ سـوودێکی نەبـوو بۆتـان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەویتان لەسـەر تەنـگ بوویەوە ﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتان کردە دوژمن و هەڵهاتن ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەپاش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﴿وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ سەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێکی (لەئاسمانەوە) نارده خوارەوە کەئێوە نەتاندەبینیـن ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەسـزای بـێ بڕواکانیشـی دا (بەکوشـتن و برینـداری و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ﴾ پاشان خوا خۆش دەبێت ﴿مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَى مَنْ يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ﴾ بێگومان هاوبەش دانەران پیسن ﴿فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا﴾ پاش ئەم ساڵەیان (ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ وەئەگەر لەنەبوونی ترسان ﴿فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ﴾ ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی ئەگەر ویستی ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای کاردروستە ﴿٢٨﴾ ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾ جەنگ بکەن لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کەباوەڕ ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ئەوەی کە خوا و پێغەمبەرەکەی حەرامیان کردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئاینی ڕاست و دروست (ئاینی ئیسلام) ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست پێی گاور وجولەکەکانە) ﴿حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ هەتا باج و سەرانە دەدەن (بەدەوڵەتی ئیسلامی) ﴿عَنْ يَدٍ﴾ بەدەستی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشۆڕو ڕیسوان ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جولەکەکان وتیان ﴿عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى﴾ و گاورەکانیش وتیان ﴿الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾ مەسیح کوڕی خوایە ﴿ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەوە وتەی ئەوانە بەدەمی خۆیان دەیڵێن ﴿يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ﴾ وەك وتەی ئەوانە دەڵێنەوە ﴿كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ﴾ کەپێشتر بێ بڕوا بوون ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّى يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن درۆ دەکەن و لەهەق و ڕاستی لادەدەن ﴿٣٠﴾ ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ﴾ زانا و قەشەکانیان کردوە ﴿أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بەپەروەردگار لەجیاتی خوا ﴿وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ هەروەها مەسیحی کوڕی مەریەمیش (یان کردوە بە خوا) ﴿وَمَا أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا فەرمانیان پێ نەدراوە ﴿إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا﴾ بێجگە لەوەی کەیەك خوا بپەرستن ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوا) یەی ﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣١﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔوا۟ نُورَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەوێت ڕووناکی (ئاینی) خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ بەفووی دەمیان ﴿وَيَأْبَى ٱللَّهُ﴾ وە خوا نایەوێت و ناهێڵێت ﴿إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ﴾ و هەر ڕووناکی خۆی (کە ئاینی پیرۆزی ئیسلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بێباوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا زاتێکە کەپێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بە ڕێنموونی و ئاینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو ئاینەکاندا بە گشتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەندە بت پەرستان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ وَٱلرُّهْبَانِ﴾ بەڕاستی زۆر لەزانا و قەشەکانی (جوولەکەو گاوور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ سامان و ماڵی خەڵکی دەخۆن بەناهەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وبەرگری (خەڵك) دەکەن لەڕێگەی خوا ﴿وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانەی ئاڵتون و زیو سەریەك دەنێن و کۆدەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و نایبەخشن و زەکاتەکەی دەرناکەن لە پێناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە مژدەیان پێ بدە بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لە ڕۆژێکدا سوور دەکرێتەوە ﴿فِى نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لەئاگری دۆزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسا بەو (ئاڵتون و زیوە سوورەوە بووە) داخ دەکرێت ڕوویان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو (سامانەیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُوا۟ مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەیچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ژمارەی مانگەکان (ی ساڵ) لای خوا ﴿ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوانزە مانگە ﴿فِى كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) وا دانراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ لەڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار لەو مانگانە گەورەو بەڕێزن (شەڕیان تێدا قەدەغە کراوە) ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئەوە ئاینی ڕێك و ڕاستە ﴿فَلَا تَظْلِمُوا۟ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە لەو چوار مانگەدا ستەم مەکەن لەخۆتان (وکوشتاریان تێدا مەکەن) ﴿وَقَٰتِلُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً﴾ وە بجەنگن لەدژی تەواوی بت پەرستان بەتێکڕا ﴿كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً﴾ هەروەك ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن بە تێکڕا و (بێ جیاوازی) ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟﴾ ئەوەش بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لەگەڵ پارێزکاران وخواناساندایە (بە چاودێری و پاراستن) ﴿٣٦﴾

﴿إِنَّمَا ٱلنَّسِىٓءُ﴾ بەڕاستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زِيَادَةٌ فِى ٱلْكُفْرِ﴾ ڕۆچوونە لە بێ باوەڕیی دا ﴿يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دەکرێت ﴿يُحِلُّونَهُۥ عَامًا﴾ (دواخستنەکە) ساڵێك حەڵاڵی دەکەن ﴿وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامًا﴾ و ساڵێك حەرامی دەکەن ﴿لِّيُوَاطِـُٔوا۟ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕێك بین لەگەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کەخوا ڕێزداری کردوون (جەنگی تێیاندا حەرام کردووە) ﴿فَيُحِلُّوا۟ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردبوو حەڵاڵی دەکەن ﴿زُيِّنَ لَهُمْ﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سُوٓءُ أَعْمَـٰلِهِمْ﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ خواش ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿مَا لَكُمْ﴾ ئێوە چیتانە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمُ﴾ کاتێك پێتان بوترێت ﴿ٱنفِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لەڕێی خوادا ﴿ٱثَّاقَلْتُمْ إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ لەشوێنی خۆتان ناجوڵێن (خۆتان دوا دەخەن) ﴿أَرَضِيتُم بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا مِنَ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی دونیا لەبری پاشەڕۆژ ﴿فَمَا مَتَـٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا ﴿فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ لەبەرامبەری خۆشی پاشە ڕۆژدا زۆر کەمە ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا تَنفِرُوا۟﴾ ئەگەر نەڕۆن و دەرنەچن (بۆ جیهادکردن) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزاتان دەدا بەسزایەکی سەخت و ئازاردەر ﴿وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە لەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لەئێوە) ﴿وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێك دا ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەرە ﷺ) نەدەن ﴿فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی داوە ﴿إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ کاتێك بێ بڕوایان دەریان کرد لەمەککە ﴿ثَانِىَ ٱثْنَيْنِ﴾ پێغەمبەر یەکێك بوو لەو دوو کەسە ﴿إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ﴾ کاتێك ئەو دووانە (پێغەمبەر و ئەبو بەکر) لەئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إِذْ يَقُولُ لِصَـٰحِبِهِۦ﴾ ئەو کاتەبەهاوڵەکەی (بە ئەبوبەکری صدیقی) ووت ﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ ناردە خوارەوە ﴿وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە یارمەتی دا بە سەربازانێك کە نەتاندەبینین ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿ٱلسُّفْلَىٰ﴾ بەژێر کەوتوو ﴿وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ﴾ و ووتەی خوا ﴿هِىَ ٱلْعُلْيَا﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿٤٠﴾

﴿انفِرُوا خِفَافًا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) چ سووك بن (لەش ساغ و دەوڵەمەند و دەسەڵاتدار بن) ﴿وَثِقَالًا﴾ چ قورس و گران بن (نەخۆش و هەژار بن) ﴿وَجَاهِدُوا﴾ و تێبكۆشن ﴿بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ بەماڵ و گیانتان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەتان چاكترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٤١﴾ ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا﴾ ئەگەر دەست كەوتێكی نزیك ﴿وَسَفَرًا قَاصِدًا﴾ و سەفەرێكی ئاسان بوایە ﴿لَّاتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنت دەكەوتن (دەردەچوون لەگەڵتا) ﴿وَلَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ﴾ بەڵام (بڕینی) ڕێگەی دوورو دژوار(ی جەنگی تەبوك) بۆ ئەوان ناڕەحەتە ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بێگومان (پاش گەڕانەوەتان لەتەبوك) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ اسْتَطَعْنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین (بۆ جیهاد) ﴿يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ بەڕاستی ئەو(دوو ڕووانە) درۆزنن ﴿٤٢﴾ ﴿عَفَا اللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت ببورێت ﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ﴾ لەبەرچی مۆڵەتی ئەو (دوو ڕوانەت) دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەركەوێت ﴿الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەوانەی كەڕاستیان كرد ﴿وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە درۆزنەكان بناسیت ﴿٤٣﴾ ﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوا بخەن لە جیهادكردن) ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿أَن يُجَاهِدُوا﴾ كەتێبكۆشن ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ وە خوا ئاگاو زانایە بەخۆپارێزەران ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن (كە نەبەن بۆ جیهاد كردن) ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ كە بڕوایان نی یە بەخوا و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و دڵەكانیان لە گومان و دوو دڵی دایە ﴿فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾ بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیان ویستایە دەربچن (بۆ جیهادكردن) ﴿لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً﴾ ئەوە هۆو كەرەستەی پێویستیان بۆ ئامادە دەكرد (لەچەك و وولاخ وتفاقی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش بوو ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بۆیە (خوا) خاوی كردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ اقْعُدُوا﴾ پێیان وترا دانیشن ﴿مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ لەگەڵجێ ماواندا ﴿٤٦﴾ ﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچوونایە ﴿مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ هیچ شتێكیان بۆ زیاد نەدەكردن بێجگە لە تێكدان و خراپەكاری نەبێت ﴿وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ﴾ و نێوان ئێوەیان تێكدەدا (بەدوو زمانی و هاتو هوت) ﴿يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ﴾ ئاژاوەیان بۆ دەنانەوە ﴿وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ﴾ وە لەناو ئێوەدا خەڵكانێك هەن چاك گوێیان لێ دەگرن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا بەئاگا و زانایە بەستەم كاران ﴿٤٧﴾

﴿لَقَدِ ٱبْتَغَوُا۟ ٱلْفِتْنَةَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی دەسـتیان دابوویە ئـاژاوە (و پشـێوی) ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَقَلَّبُوا۟ لَكَ ٱلْأُمُورَ﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بـۆ (لاوازکردن) ت بەکارهێنا ﴿حَتَّىٰ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ هەتا ڕاسـتی هات ﴿وَظَهَرَ أَمْرُ ٱللَّهِ﴾ وە کارو فەرمانی خوا سـەرکەوت ﴿وَهُمْ كَـٰرِهُونَ﴾ کە ئـەوان پێیـان ناخـۆش بـوو ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وە هەندێ کـەس لەوانە دەڵێـن ﴿ٱئْذَن لِّى﴾ (ئەی موحەممـەد ﷺ) ڕوخسـەتم بـدە (با نەیـەم بۆ جیهادکـردن) ﴿وَلَا تَفْتِنِّىٓ﴾ و تووشـی گوناهو خراپەم مەکـە ﴿أَلَا فِى ٱلْفِتْنَةِ سَقَطُوا۟﴾ ئاگادارین (لەئێسـتەوە) کەوتوونەتە نـاو گوناهو خراپەوە ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌۢ بِٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ و بێگومـان دۆزەخ دەوری بـێ باوەڕانـی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر بەهرەو چاکە و سـەرکەوتن بێتەڕێگـات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ ناڕەحەت و غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ﴾ وە ئەگـەر ناڕەحەتـی و تێشـکانت تـووش بێـت ﴿يَقُولُوا۟﴾ (بەکەشخەوە) دەڵێـن ﴿قَدْ أَخَذْنَآ أَمْرَنَا﴾ بەڕاسـتی ئێمـە کاری خۆمـان کـرد ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمـەو پێش ﴿وَيَتَوَلَّوا۟ وَّهُمْ فَرِحُونَ﴾ جـا ڕوو وەردەگێـڕن بەخۆشـحاڵی و شـادمانی یـەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قُل لَّن يُصِيبَنَآ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ هیچمـان تـووش نابێـت ﴿إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا﴾ جگە لـەوەی کەخوا نوسـیویەتی بۆمان ﴿هُوَ مَوْلَىٰنَا﴾ خـوا پشـتیوانی ئێمەیـە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بـڕواداران با تەنها پشـت بەخـوا ببەسـتن ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَآ﴾ (پێیان) بڵێ: ئایا چاوەڕوانی چـی دەکەن بۆ ئێمە ﴿إِلَّآ إِحْدَى ٱلْحُسْنَيَيْنِ﴾ بێجگەلە یەکێك لەدوو شـتە زۆر چاکە کە(سـەرکەوتن یان شەهید بوون لە پێناو خوادا) ﴿وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ﴾ ئێمـەش چاوەڕوانیـن بـۆ ئێـوە ﴿أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ﴾ کەخـوا دووچارتـان بـکات ﴿بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِۦٓ﴾ بەسـزایەك لەلایـەن خۆیـەوە ﴿أَوْ بِأَيْدِينَا﴾ یـان بەدەسـتی ئێمـە ﴿فَتَرَبَّصُوٓا۟﴾ کەواتـە چاوەڕوانـی بکـەن ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ﴾ بێگومـان ئێمە لەگـەڵ ئێـوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿أَنفِقُوا۟ طَوْعًا﴾ ماڵ ببەخشـن بەخۆشـی خۆتان ﴿أَوْ كَرْهًا﴾ یان بەزۆر و ناچاری ﴿لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَـٰسِقِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَهُمْ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئەوانـەی نەکـردووە ﴿أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ﴾ کـە گیـرا بکرێت لێ یـان ﴿نَفَقَـٰتُهُمْ﴾ ئەوەی کە بەخشـیان ﴿إِلَّآ أَنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بێجگـە لـەوەی کـە بێگومـان ئەوانـە بـێ باوەڕبـوون ﴿بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکـەی ﴿وَلَا يَأْتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نایـەن بۆ نوێژکـردن ﴿إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ﴾ بەتەمەڵی نەبێـت ﴿وَلَا يُنفِقُونَ﴾ وە(هیچێـك) نابەخشـن ﴿إِلَّا وَهُمْ كَـٰرِهُونَ﴾ ئیـلا پێیـان ناخۆشـە و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فلا تعجبك﴾ جا با سەرنجت ڕانەکێشێت (سەرسامت نەکات) ﴿أموالهم ولا أولادهم﴾ (زۆری) ماڵ و دارایی و منداڵیان ﴿إنما يريد الله﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿ليعذبهم﴾ سزایان بدات ﴿بها في الحياة الدنيا﴾ بەهۆی ئەو (ماڵ و منداڵەوە) لەم ژیانی دونیایەدا ﴿وتزهق أنفسهم﴾ وە بەسەختی گیانیان دەربچێت ﴿وهم كافرون﴾ لەکاتێکدا کەئەوان بێ باوەڕن (٥٥) ﴿ويحلفون بالله﴾ وە سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إنهم لمنكم﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەئێوەن (لە باوەڕدارانن) ﴿وما هم منكم﴾ کەچی لەئێوە نین ﴿ولكنهم قوم يفرقون﴾ بەڵکو ئەوانە کۆمەڵێکن زۆر دەترسن (زراویان چووە) (٥٦) ﴿لو يجدون ملجأ﴾ ئەگەر پەنایەکیان دەست کەوێت ﴿أو مغارات﴾ یان ئەشکەوتانێک ﴿أو مدخلا﴾ یان کون و قوشبن و نەفەقێك ﴿لولوا إليه﴾ پەنای بۆ دەبەن و (ڕووی تێدەکەن) ﴿وهم يجمحون﴾ لەکاتێکدا زۆر بەپەلە ڕادەکەن (یا هیچ شتێك جڵەویان ناگرێت) (٥٧) ﴿ومنهم من يلمزك﴾ وەهەندێ کەس لەوانە ڕەخنەو توانجت لێ دەگرن ﴿في الصدقات﴾ لەدابەش کردنی خێرەکاندا ﴿فإن أعطوا منها﴾ خۆ ئەگەر لەو خێر و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رضوا﴾ ڕازی دەبن ﴿وإن لم يعطوا منها﴾ وە ئەگەر پێیان نەدرێ لێی ﴿إذا هم يسخطون﴾ ئەو کاتە ئەوان توڕەو ناڕازی دەبن (٥٨) ﴿ولو أنهم رضوا﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە ﴿ما آتاهم الله ورسوله﴾ بەوەی خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی دابوون ﴿وقالوا﴾ وەبیان ووتایە ﴿حسبنا الله﴾ خوامان بەسە ﴿سيؤتينا الله﴾ لەمەو پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿من فضله﴾ لە فەزڵ ومیهرەبانی خۆی ﴿ورسوله﴾ هەروەها پێغەمبەرەکەشی (بەشمان دەدا) ﴿إنا إلى الله راغبون﴾ بەڕاستی ئێمە بەسۆزو پەرۆشین بۆ لای خوا (٥٩) ﴿إنما الصدقات﴾ بەڕاستی (زەکات) دان تەنها (بۆ ئەم کۆمەڵانەیە کە خوای گەورە باسی کردوون) ئەوانیش ﴿للفقراء﴾ بۆ پێنەوایان ﴿والمساكين﴾ وە بۆ هەژاران ﴿والعاملين عليها﴾ وە بۆ کرێکارانێك کەبەسەریەوەن (کۆی دەکەنەوە) ﴿والمؤلفة قلوبهم﴾ وە ئەوانەی دڵیان دا ئەهێنرێت (بۆ خۆشویستنی ئیسلام) ﴿وفي الرقاب﴾ وە بۆ ئازاد کردنی بەندەو کۆیلەکان ﴿والغارمين﴾ وە بۆ قەرزاران ﴿وفي سبيل الله﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی خودا ﴿وابن السبيل﴾ و بۆ ڕێبوارانی پەککەوتە ﴿فريضة من الله﴾ ئەمە پێویست کراوە وفەرز کراوە لەلایەن خواوە ﴿والله عليم حكيم﴾ وە خوا زانای کاردروستە (٦٠) ﴿ومنهم الذين﴾ وە لەو ناپاکانەدا کەسانێك هەیە ﴿يؤذون النبي﴾ کە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿ويقولون﴾ و دەڵێن ﴿هو أذن﴾ ئەو خۆش باوەڕو گوێ گرە بۆ هەموو شت ﴿قل﴾ تۆش بڵێ ﴿أذن خير لكم﴾ گوێ گری چاکەیە (کە قازانجە) بۆتان ﴿يؤمن بالله﴾ باوەڕی هەیە بەخوا ﴿ويؤمن للمؤمنين﴾ و باوەڕی بەئیمانداران هەیە ﴿ورحمة للذين﴾ و میهرەبانی یە بۆ ئەوانەی ﴿آمنوا منكم﴾ بڕوایان هێناوە لە ئێوە ﴿والذين يؤذون رسول الله﴾ وە ئەوانەی کە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لهم عذاب أليم﴾ سزایەکی ئازاردەریان بۆ هەیە (٦١)

﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ (ناپاکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرْضُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ وە خواو پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ﴾ شایستە ترە بەوەی کەڕازی بکەن ﴿إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان هەرکەس دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و زەبوونی زۆر گەورە ﴿٦٣﴾ ﴿يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ﴾ دوو ڕووەکان مەترسی دەکەن ﴿أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ لەوەی کە سورەتێك دەربارەیان بنێرێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُم﴾ کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بەوەی کەلە دڵیان دایە ﴿قُلِ اسْتَهْزِئُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: گاڵتە و لاقرتێ بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەرو ئاشکراکاری ئەوەیە کەمەترسی لێ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ دڵنیابن ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ: ﴿أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ﴾ ئایا بەخواو بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئێوە گاڵتەو لاقرتێتان دەکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿لَا تَعْتَذِرُوا﴾ بەهانە مەهێننەوە ﴿قَدْ كَفَرْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا بوونەوە ﴿بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ پاش بڕوا هێنانتان ﴿إِن نَّعْفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَن طَائِفَةٍ مِّنكُمْ﴾ لەکۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبْ طَائِفَةً﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر دەدەین ﴿بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون ﴿٦٦﴾ ﴿الْمُنَافِقُونَ﴾ پیاوانی دووڕوو ﴿وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ و ئافرەتانی دوو ڕوو ﴿بَعْضُهُم مِّن بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن ﴿يَأْمُرُونَ بِالْمُنكَرِ﴾ فەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە ﴿وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ و دەستیان دەقوچێن (وخێر ناکەن) ﴿نَسُوا اللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چۆتەوە ﴿فَنَسِيَهُمْ﴾ بۆیە خواش لەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دووڕووەکان هەر ئەوانن ﴿الْفَاسِقُونَ﴾ کەدەرچوون لەسنوور ﴿٦٧﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاوو ئافرەتە دووڕووەکان ﴿وَالْكُفَّارَ﴾ و بەبێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِيَ حَسْبُهُمْ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە ﴿٦٨﴾

﴿ كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ ﴾ (ئێوە ئەی دوورووەکان) وەك ئەوانەن لەپێش ئێوەدا بوون ﴿ كَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً ﴾ ئەوانە زۆر بەهێزتر بوون لەئێوە ﴿ وَأَكْثَرَ أَمْوَٰلًا وَأَوْلَٰدًا ﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لەئێوە) ﴿ فَٱسْتَمْتَعُوا۟ بِخَلَٰقِهِمْ ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿ فَٱسْتَمْتَعْتُم بِخَلَٰقِكُمْ ﴾ وەئێوەش ڕاتان بواردو شادمان بوون بەبەشەکەی خۆتان ﴿ كَمَا ٱسْتَمْتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُم ﴾ هەرچۆنێك ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿ بِخَلَٰقِهِمْ ﴾ بە بەشی خۆیان ﴿ وَخُضْتُمْ ﴾ وە ئێوە ڕۆچوون لەناهەق و بەتاڵدا ﴿ كَٱلَّذِى خَاضُوٓا۟ ﴾ بەوێنەی ڕۆچوونی ئەوان ﴿ أُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێسوود بوو ﴿ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ﴾ لەدونیاو ڕۆژی دواییشدا ﴿ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن زەرەرمەندو ڕەنجەڕۆن ﴿٦٩﴾ ﴿ أَلَمْ يَأْتِهِمْ ﴾ ئایا نەهاتووە بۆیان و پێ یان نە گەیشتووە ﴿ نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ﴾ هەواڵی ئەوانەی کەلەپێش ئەمانەوە بوون ﴿ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ ﴾ لە گەلی نووح وعاد ﴿ وَثَمُودَ ﴾ و سەموود (هۆزی صالح) ﴿ وَقَوْمِ إِبْرَٰهِيمَ ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿ وَأَصْحَٰبِ مَدْيَنَ ﴾ و خەڵکی مەدیەن ﴿ وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتِ ﴾ و شارەکانی ژێرو زەبەر کراو (هۆزی لووط) ﴿ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ لایان ﴿ بِٱلْبَيِّنَٰتِ ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ ﴾ جا خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿ وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٧٠﴾ ﴿ وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ﴾ هەندێکیان پشتوان و یارمەتی دەرو خۆشەویستی هەندێکی تریانن ﴿ يَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ﴾ و بەرگری دەکەن لەخراپە ﴿ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ و بەڕێك و پێکی نوێژ جێ بەجێ دەکەن ﴿ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ ﴾ و زەکات(ی سامانیان) دەدەن ﴿ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿ أُو۟لَٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ ٱللَّهُ ﴾ ئەوانە لەداهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٧١﴾ ﴿ وَعَدَ ٱللَّهُ ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿ جَنَّٰتٍ ﴾ بە بەهەشتانێك ﴿ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ﴾ کەڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿ خَٰلِدِينَ فِيهَا ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةً ﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاك و ڕازاوە ﴿ فِى جَنَّٰتِ عَدْنٍ ﴾ لە بەهەشتانێکی هەمیشەیی دا ﴿ وَرِضْوَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ أَكْبَرُ ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو شتێك) ﴿ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٧٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئـەی پێغەمبـەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ﴾ جیهـاد بكـە دژی بێ بـاوەڕان ﴿وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ ودووڕوەكان ﴿وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وە توندو تیژ بەلەدژیان ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شـوێنی حەوانەوەی ئەوانە دۆزەخـە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ كـە دواڕۆژو چـارە نوسـێكی خراپـە ﴿٧٣﴾ ﴿يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ (دووڕوووەكان) سـوێند دەخـۆن بەخوا ﴿مَا قَالُوا۟﴾ (ئـەو ووتانـەی دراوەتە پاڵیـان) نەیـان ووتووە ﴿وَلَقَدْ قَالُوا۟ كَلِمَةَ ٱلْكُفْرِ﴾ سوێندبەخوابێگومان ووتەی بێ باوەڕییان ووتووە ﴿وَكَفَرُوا۟ بَعْدَ إِسْلَٰمِهِمْ﴾ وەبێ بڕوابوونەتەوە لەپاش موسـوڵمان بوونیان ﴿وَهَمُّوا۟ بِمَا لَمْ يَنَالُوا۟﴾ و نیازی شـتێكیان بوو بەڵام بۆیان نەكرا (كوشـتنی پێغەمبـەر ﷺ كاتـی گەڕانـەوەی لەتەبـووك) ﴿وَمَا نَقَمُوٓا۟﴾ وە هـیچ ڕەخنەو ڕقێكیـان نەبوو ﴿إِلَّآ أَنْ أَغْنَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت كە خواو پێغەمبەرەكەی (وبڕواداراتیان) دەوڵەمەند كردوە ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَإِن يَتُوبُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە وپەشیمان ببنەوە ﴿يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاكترە بۆیان ﴿وَإِن يَتَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و(نەگەڕێنەوە) ﴿يُعَذِّبْهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزایەكی سەخت ﴿فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ لە دونیا و پاشەڕۆژدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەزەوی دا نی یە بۆ ئەوان ﴿مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّنْ عَٰهَدَ ٱللَّهَ﴾ وەلەناپاكان كەسانێك هەن كەپەیمانیان داوە بەخوا ﴿لَئِنْ ءَاتَىٰنَا مِن فَضْلِهِۦ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ﴾ ئەوە بێگومان خێر وچاكە دەكەین ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان لە چاكە كاران دەبین ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضْلِهِۦ﴾ كەچـی كاتێـك خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشـین ﴿بَخِلُوا۟ بِهِۦ﴾ ڕژدی و چروكیان تێداكرد ﴿وَتَوَلَّوا۟﴾ و پشتیان هەڵكرد ﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوانە ڕوو وەرگێڕن ﴿٧٦﴾ ﴿فَأَعْقَبَهُمْ﴾ ئەمجا خـواش سـەرئەنجامی ئەوانی گێـڕا ﴿نِفَاقًا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بەدوو ڕوویـی لەدڵیاندا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُۥ﴾ هەتا ئـەو ڕۆژەی بەدیداری (خوا) دەگەن ﴿بِمَآ أَخْلَفُوا۟ ٱللَّهَ مَا وَعَدُوهُ﴾ بەهۆی نەبرد نەسـەری ئەو بەڵێنەی كەدابوویـان بەخـوا ﴿وَبِمَا كَانُوا۟ يَكْذِبُونَ﴾ و بەهـۆی ئـەوە شـەوە درۆیان دەكـرد ﴿٧٧﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟﴾ ئایـا نەیـان زانیـوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ كەبێگومـان خـوا ئاگـادارە ﴿سِرَّهُمْ﴾ بەنهێنی ﴿وَنَجْوَىٰهُمْ﴾ و چپەیان ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی خوا ئەوپەڕی ڕادە ئاگاو زانایە بەشاراوەو بەنهانەكان ﴿٧٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ﴾ ئەو كەسـانەی كەتانەو تەشەر دەدەن ﴿ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ لەو باوەڕدارانەی جگەلە زەكات ماڵ و سامانیان دەبەخشن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ﴾ وە(تانە وتەشەر دەدەن) لەوانـەی كەتەنهـا كەمێكیان هەیـە بەزەحمەت پەیدایان كردووە ﴿فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ﴾ ئەوسـا هەر گاڵتەشـیان پێ دەكەن ﴿سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ﴾ خوا گاڵتە بـەوان دەكات (لەبەرامبەر گاڵتەی ئەواندا) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەخت بۆ ئەوانە ﴿٧٩﴾

﴿ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) داوای لێبوردونیـان بـۆ بکەیت ﴿أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یـان داوای لێبوردونیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ ئەگەر داوای لێبوردونیان بۆ بکەیت ﴿سَبْعِينَ مَرَّةً﴾ حەفتا جـار ﴿فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیـان نابورێت ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوەش ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بەهـۆی ئەوەیە بێگومان ئەوانـە بێ باوەڕ بوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونیـی خەڵکانی دەرچوو لەئایین نـاکات ﴿٨٠﴾ ﴿فَرِحَ ٱلْمُخَلَّفُونَ﴾ (ئەو دوو ڕووانـەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و (لەمەدینـەدا مابوونەوە) دڵ خۆش بوون ﴿بِمَقْعَدِهِمْ خِلَٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبوك دا) ﴿وَكَرِهُوٓا۟ أَن يُجَٰهِدُوا۟﴾ وە پێیان ناخـۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێبکۆشـن ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەمـاڵ و گیانیان ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خـوادا ﴿وَقَالُوا۟﴾ (بەئیماندارانیـان) دەیوت ﴿لَا تَنفِرُوا۟ فِى ٱلْحَرِّ﴾ لەم (وەرزە) گەرمایـەدا دەرمەچن بۆ جیهـاد ﴿قُلْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: ﴿نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ئاگـری دۆزەخ زۆر گەرم تـرە (لەم گەرمایـە) ﴿لَّوْ كَانُوا۟ يَفْقَهُونَ﴾ ئەگـەر ئەوانـە تـێ بگـەن و بزانـن ﴿٨١﴾ ﴿فَلْيَضْحَكُوا۟ قَلِيلًا﴾ دەی با کـەم پێ بکەنن ﴿وَلْيَبْكُوا۟ كَثِيرًا﴾ و زۆر بگرین ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ (ئەو سـزایە) تۆڵەو پاداشـتی ئەو کردەوانەیـە کەدەیان کرد ﴿٨٢﴾ ﴿فَإِن رَّجَعَكَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسـا ئەگەر خوا تۆی گەڕانـدەوە (ئەی موحەممەد ﷺ لەتەبوك) ﴿إِلَىٰ طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆلای کۆمەڵێك لەو بەجێ ماوانە ﴿فَٱسْتَـْٔذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ﴾ و داوایان لـێ کردیت بـۆ دەرچوون (بـۆ غەزایەکی تر) ﴿فَقُل﴾ تـۆش بڵـێ: ﴿لَّن تَخْرُجُوا۟ مَعِىَ أَبَدًا﴾ هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا دەرناچن بۆ جیهاد ﴿وَلَن تُقَٰتِلُوا۟ مَعِىَ عَدُوًّا﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا جەنگ ناکەن لەگەڵ هیـچ دوژمنێکـدا ﴿إِنَّكُمْ رَضِيتُم﴾ چونکـە بێگومان ئێوە ڕازی بوون ﴿بِٱلْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ بەدانیشـتن لەیەکـەم جـاردا ﴿فَٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْخَٰلِفِينَ﴾ کەوانـە هـەر دانیشـن لەگـەڵ بەجـێ ماوانـدا ﴿٨٣﴾ ﴿وَلَا تُصَلِّ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) تۆ نوێژ مەکە ﴿عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ﴾ لەسـەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿أَبَدًا﴾ هەتا هەتایە ﴿وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ﴾ وە ڕامەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بـوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخـوا و پێغەمبەرەکـەی ﴿وَمَاتُوا۟﴾ و مـردن ﴿وَهُمْ فَٰسِقُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بـەردەوام سنوورشـکێن بـوون ﴿٨٤﴾ ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ﴾ وە(ئـەی موحەممەد ﷺ) باسـەرت سـوڕنەهێنێت ﴿أَمْوَٰلُهُمْ وَأَوْلَٰدُهُمْ﴾ مـاڵ و منداڵـی زۆریـان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاسـتی خـوا دەیەوێت ﴿أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا﴾ بەوە(مـاڵ و منـداڵ) سـزایان بـدات ﴿فِى ٱلدُّنْيَا﴾ لەدونیادا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە گیانیـان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ و هەر کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خـوارەوە ﴿أَنْ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ بەمەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وَجَٰهِدُوا۟ مَعَ رَسُولِهِ﴾ و جیهاد و تێکۆشـان بکەن لەگـەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿ٱسْتَـْٔذَنَكَ﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُو۟لُوا۟ ٱلطَّوْلِ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەیان کەخاوەن دەسـەڵات و سـامانن ﴿وَقَالُوا۟ ذَرْنَا﴾ و دەڵێـن لێمان گـەڕێ و وازمان لـێ بێنە ﴿نَكُن مَّعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾ با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (وەك ئافرەت و منداڵ و پەککەوتە) ﴿٨٦﴾

﴿رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ بەجێ هێڵراوان دا بن (وەك ئافرەت و منداڵ و پەککەوتەکانان) ﴿وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر نراوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلرَّسُولُ﴾ بەڵام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ و ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْخَيْرَٰتُ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانە سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلْمُعَذِّرُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ بیانوگران لەعەرەبە دەشتەکییەکان هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (نەڕۆن بۆ جیهاد) ﴿وَقَعَدَ ٱلَّذِينَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لە داهاتوودا دوو چاریان دەبێت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى ٱلضُّعَفَآءِ﴾ (گوناهێك) لەسەر بێ هێز و پەککەوتە و نەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کەهیچیان نی یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد) ﴿إِذَا نَصَحُوا۟ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتێك کە دڵسۆز و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ﴾ هیچ ڕێگەیەك نی یە بۆ (تاوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆش بووی میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ وە تاوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَآ أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ﴾ کەهاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (ووڵاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت ﴿قُلْتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ووتت ووڵاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن) ﴿تَوَلَّوا۟﴾ ئەوانیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمْعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا۟ مَا يُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ﴾ تەنها ڕێگە (بۆ تاوانبار کردن) ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ﴾ داوای مۆڵەت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتن بۆ جیهادیان هەیە) ﴿رَضُوا۟﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ بەجێ ماوەکاندا بن (لە جیهاد وەك ئافرەت و منداڵ و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەهۆیەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ﴾ عـوزر و بەهانەتـان بـۆ دەهێننـەوە ﴿إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێـك (لەجیهـاد وغـەزا) گەڕانـەوە بۆلایـان ﴿قُل لَّا تَعْتَذِرُوا﴾ بڵـێ بەهانـە و عـوزر مەهێننـەوە ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ﴾ ئێمـە هەرگیـز باوەڕتـان پـێ ناکەیـن ﴿قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ﴾ چونکـە بەڕاستی خـوا ئاگاداری کردووین لـە هەواڵەکانتـان (کـە ئێـوە ناپـاك و دووڕوون) ﴿وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ وە لـە داهاتـوودا خـوا و پێغەمبەرەکـەی کردەوەکانتـان دەبینـن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشـان (لـەڕۆژی دوایـی دا) دەگەڕێنرێنـەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بـۆ لای زانـای هەمـوو نهێنـی و ئاشـکراکان (کـە خـوای گەورەیـە) ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجـا هەواڵتـان پـێ دەدا بەوەی لـە دونیـادا دەتان کرد ﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ بەزوویـی سـوێندتان بۆدەخـۆن بەخـوا ﴿إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێـك گەڕانـەوە بۆلایـان ﴿لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ بـۆ ئـەوەی چاوپۆشیان لـێ بکـەن و سەرزەنشتیان نەکـەن ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ ئێـوەش ڕوویـان لـێ وەرگێـڕن ﴿إِنَّهُمْ رِجْسٌ﴾ بەڕاستی ئـەو (دووڕوو) انە پیس (ونەگریسـن) ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایـان دۆزەخـە (لـە ڕۆژی دوایـی دا) ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ تۆڵەیـان لـێ دەسـەنرێت بەهـۆی ئـەو تـاوان وخراپـەی لەدونیـادا دەیـان کـرد ﴿٩٥﴾ ﴿يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ (بـە درۆ) سـوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئـەوەی لێیان ڕازی بن ﴿فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ لەکەسـانی دەرچوو لەسنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا﴾ عەرەبە دەشـتەکییەکان بێ بڕوایی و دوو ڕوویی یـان بەهێز ترە ﴿وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا﴾ و شایسـتەترن کە نەزانن ﴿حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ئەو سـنوورانەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خـوا زانـای کاردروسـتە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە لـەو عەرەبـە دەشـتەکییانەدا هەندێـك هەیە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا﴾ ئـەوەی لێ ی وەردەگیرێت و دەی بەخشـێت بەبـاج و سـەرانەی دادەنێـت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ﴾ وە چاوەڕوانـی دەکەن بەسـەر هاتـی خراپتان بەسەردا بێت ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ بەڵاو بەسەر هاتی خراپ بە سەر خۆیاندا بێت ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ خـواش بیسـەری زانایـە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە هەندێکـی تـر لـەو عەرەبـە دەشـتەکییانە هەیـە ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کـە باوەڕیان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَاتٍ﴾ وە وای دادەنێت ئەوەی دەی بەخشـێت هۆی نزیك بوونەوەیە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ﴾ وە دوعا کردنـی پێغەمبەر ﷺ ﴿أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ﴾ بێداربن بێگومان ئەوە هـۆی نزیك بوونەوەیانە لەخوداوە ﴿سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ لە ئایندەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانـی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ﴾ وه‌ پێشكه‌وتووه‌ یه‌كه‌مه‌كان (ئه‌وانه‌ی له‌سه‌ره‌تاوه‌ باوه‌ڕیان هێنا) ﴿مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ﴾ له‌كۆچه‌ران و یاریده‌ده‌ران ﴿وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ﴾ ئه‌وانه‌ش زۆر به‌ چاكی په‌یڕه‌وی ئه‌وانیان كردووه‌ و شوێنیان كه‌وتوون ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازییه‌ ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئه‌وانیش له‌خوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وه‌ (خوا) به‌هه‌شتانێكی بۆ ئاماده‌ كردوون ﴿تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ﴾ كه‌ ڕووباره‌كان دێن و ده‌چن به‌ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا ده‌مێننه‌وه‌ به‌ هه‌میشه‌یی و بێ بڕانه‌وه‌ ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئه‌وه‌یه‌ گه‌یشتن به‌ ئامانجی گه‌وره‌ ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و له‌و عه‌ره‌به‌ ده‌شته‌كیانه‌ی كه‌ له‌ ده‌وروو به‌رتان دان ﴿مُنَافِقُونَ﴾ ناپاكانێك هه‌ن ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾ هه‌ندێك له‌خه‌ڵكی مه‌دینه‌ش ﴿مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ﴾ له‌سه‌ر ناپاكی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ ته‌رخان كردووه‌ ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ تۆ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) نایانناسیت ئێمه‌ چاك ده‌یا نناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ له‌ ئاینده‌دا دووجار سزایان ده‌ده‌ین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش ده‌گه‌ڕێنرێنه‌وه‌ بۆ ناو سزایه‌كی گه‌وره‌ (دۆزه‌خ) ﴿١٠١﴾ ﴿وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ﴾ وه‌ كه‌سانێكی تر هه‌ن دانیان ناوه‌ به‌گوناهه‌كانیاندا ﴿خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا﴾ كرده‌وه‌ی چاكیان تێكه‌ڵ كردووه‌ ﴿وَآخَرَ سَيِّئًا﴾ له‌گه‌ڵ كرده‌وه‌ی تری خراپدا ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ ئومێد وایه‌ خوا تۆبه‌یان لێ وه‌ربگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ به‌ڕاستی خوا لێ بورده‌ی میهره‌بانه‌ ﴿١٠٢﴾ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وه‌ربگره‌ له‌ماڵ و داراییان (زه‌كات و سه‌ده‌قه‌) تا به‌هۆیه‌وه‌ پاكیان بكه‌یته‌وه‌ (له‌ گوناه و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) پوخت و خاوێن ده‌كه‌یت به‌و ماڵ به‌خشینه‌ ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و دوعا و نزای خێریان بۆبكه‌ ﴿إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ﴾ به‌ڕاستی دوعای تۆ ئارامی و دڵ خۆشی یه‌ بۆ ئه‌وان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وه‌خوا بیسه‌ری زانایه‌ ﴿١٠٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا نه‌یان زانیوه‌ ﴿أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ كه‌ بێگومان هه‌ر خوا ته‌وبه‌ و په‌شیمانی له‌ به‌نده‌كانی وه‌رده‌گرێت ﴿وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ﴾ وه‌ هه‌ر ئه‌و خێر وبه‌خشینه‌كان وه‌رده‌گرێت ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وه‌ به‌ڕاستی هه‌ر خوایه‌ وه‌رگری ته‌وبه‌ یه‌ و میهره‌بانه‌ (له‌گه‌ڵ به‌نده‌كانیدا) ﴿١٠٤﴾ ﴿وَقُلِ اعْمَلُوا﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ به‌وانه‌) بڵێ :كارو كرده‌وه‌ بكه‌ن ﴿فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ جا بێگومان خوا و پێغه‌مبه‌ره‌كه‌ی و بڕواداران كرده‌وه‌كانتان ده‌بینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾ له‌پاشان ده‌گه‌ڕێنرێنه‌وه‌ ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا به‌ هه‌موو نهێنی و ئاشكراكان ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئه‌مجا هه‌واڵتان ده‌داتێ به‌هه‌رچی كه‌ ئێوه‌ له‌ دونیادا ده‌تان كرد ﴿١٠٥﴾ ﴿وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (له‌ به‌جێ ماوه‌كان دا) كه‌سانێكی تر هه‌بوون كه‌ دواخران ﴿لِأَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فه‌رمان و بڕیاری خوا ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان ده‌دات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ یان په‌شیمانیان لێ وه‌رده‌گرێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وه‌ خوا زانای كار دروسته‌ ﴿١٠٦﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مَسۡجِدٗا﴾ وە(لەناپاكان) ئەوانەی مزگەوتێكیان دروست كرد ﴿ضِرَارٗا﴾ بۆ زیان گەیاندن(بە موسڵمانان) ﴿وَكُفۡرٗا﴾ و خوانەناسی ﴿وَتَفۡرِيقَۢا بَيۡنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و جیاوازی خستنە نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرۡصَادٗا لِّمَنۡ﴾ و بۆ چاوەڕوانی كردنی كەسانێ ﴿حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ كە دژایەتی خوا و پێغەمبەرەكەیان كردوە ﴿مِن قَبۡلُۚ﴾ لەوەو پێش ﴿وَلَيَحۡلِفُنَّ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّا ٱلۡحُسۡنَىٰۖ﴾ بێگومان (ئەو دوو ڕووانە) سوێند دەخۆن (دەڵێن) تەنها چاكەمان ویستووە ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ كە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿١٠٧﴾ ﴿لَا تَقُمۡ فِيهِ أَبَدٗاۚ﴾ هەرگیز نوێژی تێدانەكەی (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَّمَسۡجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقۡوَىٰ﴾ بێگومان مزگەوتێك كە لەسەر بناغەی تەقوا و لە خواترسان دامەزرا بێت ﴿مِنۡ أَوَّلِ يَوۡمٍ﴾ لە یەكەم ڕۆژەوە (یەكەم ڕۆژ هاتنت بۆ شاری مەدینە) ﴿أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِۚ﴾ شایستەترە كە نوێژی تێدا بكەیت ﴿فِيهِ رِجَالٞ يُحِبُّونَ﴾ پیاوانێكی تێدایە پێیان خۆشە ﴿أَن يَتَطَهَّرُواْۚ﴾ كە خۆیان خاوێن و پاك بكەنەوە (لەژەنگ وژاری سەردەمی نەفامی) ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئەوانەی خۆش دەوێت كە دەیانەوێت خۆیان پاك بكەنەوە ﴿١٠٨﴾ ﴿أَفَمَنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ جا ئایا كەسێك بناغەی مزگەوتەكەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ تَقۡوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٍ خَيۡرٌ﴾ لەسەر خواناسی و بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا چاكترە ﴿أَم مَّنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ یان كەسێك بناغەی مزگەوتەكەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٖ﴾ لەسەر لێواری كەندەڵانێكی فشەڵ و ڕووخەك ﴿فَٱنۡهَارَ بِهِۦ فِي نَارِ جَهَنَّمَۗ﴾ جا بەخۆیەوە بڕوخێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی كەسانی ستەمكار ناكات ﴿١٠٩﴾ ﴿لَا يَزَالُ بُنۡيَٰنُهُمُ ٱلَّذِي﴾ بەردەوام ئەو دروست كراوەیان ﴿بَنَوۡاْ﴾ كە دروستیان كرد ﴿رِيبَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ هۆی بێ ئارامی و گومانە لە دڵیاندا (واتە هەرگیز لە دڵیان دەرناچێت) ﴿إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمۡۗ﴾ مەگەر دڵیان پارچە پارچە بكرێت (و بمرن) ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای كار دروستە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱشۡتَرَىٰ﴾ بەڕاستی خوا كڕیویەتی ﴿مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ لە باوەڕداران ﴿أَنفُسَهُمۡ وَأَمۡوَٰلَهُم﴾ گیان وماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ ٱلۡجَنَّةَۚ﴾ بەوەی كە بەهەشتیان دەداتێ لە بریتیدا ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەو بڕوادارانە) دەجەنگن لە ڕێی خوادا ﴿فَيَقۡتُلُونَ وَيُقۡتَلُونَۖ﴾ ئەمجا (بێ باوەڕان) دەكوژن و (خۆشیان) دەكوژرێن (شەهید دەبن) ﴿وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا﴾ ئەمە بەڵێنێكی ڕاستە (و خوا بڕیاری داوە) لەسەرخۆی ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ وَٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ جا كێ بە بەڵێن و پەیمانی خۆی وەفادارترە ﴿مِنَ ٱللَّهِۚ﴾ وەك خوای گەورە؟ ﴿فَٱسۡتَبۡشِرُواْ بِبَيۡعِكُمُ ٱلَّذِي﴾ كەواتە مژدە بەخشن و شادمان بن بەو فرۆشتنەتان ﴿بَايَعۡتُم بِهِۦۚ﴾ كە مامەڵەتان پێوە كرد ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ (بە ڕاستی) هەر ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی زۆر گەورە ﴿١١١﴾

﴿ٱلتَّٰٓئِبُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئەمانە سیفەتیانە) تۆبەکارن ﴿ٱلۡعَٰبِدُونَ﴾ خواپەرستن ﴿ٱلۡحَٰمِدُونَ ٱلسَّٰٓئِحُونَ﴾ سوپاسگوزار وگەشتیارن (کۆچەرن لەپێناو خوادا)﴿ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّٰجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژدە بەرن (نوێژ خوێنن) ﴿ٱلۡأٓمِرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ فەرمان دەرن بەچاکە و ﴿وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ بەرگری کەرن لە خراپە ﴿وَٱلۡحَٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِۗ﴾ پارێزەران بۆ سنوورەکانی خودا ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) موژدە بدە بەو باوەڕدارانەی (ئەو سیفاتانەیان تێدایە) ﴿١١٢﴾ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ڕەوا وشایستە نی یە بۆ پێغەمبەر وباوەڕداران ﴿أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ﴾ کە داوای لێبوردن بکەن بۆ هاوبەش دانەران ﴿وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ﴾ با خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ﴾ لە پاش ئەوەی کە بۆیان دەرکەوتووە ﴿أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ﴾ کە بێگومان ئەو (هاوبەش دانەرانە) هاوەڵ وپێڕی دۆزەخن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱسۡتِغۡفَارُ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وە داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوۡعِدَةٖ﴾ تەنها لەبەرواده و بەڵێنێك بوو ﴿وَعَدَهَآ إِيَّاهُ﴾ کە بە باوکی دابوو (کە داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ﴾ جا کاتێك بۆی ڕوون بوویەوە ﴿أَنَّهُۥ عَدُوّٞ لِّلَّهِ﴾ کە بێگومان باوکی دوژمنی خوایە ﴿تَبَرَّأَ مِنۡهُۚ﴾ خۆی لێ بەری کرد ﴿إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٞ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لە خوا ترس و لەسەر خۆ بوو ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِلَّ قَوۡمَۢا﴾ وە خودا هیچ گەل وهۆزێك گومڕا ناکات ﴿بَعۡدَ إِذۡ هَدَىٰهُمۡ﴾ دوای ئەوەی ڕێنموونیی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَۚ﴾ هەتا بۆیان ڕوون نەکاتەوە ئەوەی پێویستە خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ بێگومان هەر بۆ خوایە پادشایەتی ومولکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۚ﴾ (خوا) دەژێنێت و دەشمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بێجگە لەخوا بۆ ئێوە نیە ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ دۆست و فریادڕەس و یارمەتی دەرێك ﴿١١٦﴾ ﴿لَّقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِيِّ﴾ بێگومان خوا تەوبەی وەرگرت لە پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ ٱلَّذِينَ﴾ و لەو کۆچەر و یاری دەدەرانەی ﴿ٱتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ ٱلۡعُسۡرَةِ﴾ کە شوێنی (پێغەمبەر ﷺ) کەوتن لە کاتی سەختی و نارەحەتیدا (مەبەست پێی جەنگی تەبوکە) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٖ مِّنۡهُمۡ﴾ پاش ئەوەی نزیك بوو دڵی کۆمەڵێکیان لە هەق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ پاشان خوا تەوبەی لێ وەرگرتن ﴿إِنَّهُۥ بِهِمۡ﴾ بە ڕاستی خوا لە گەڵیان ﴿رَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١١٧﴾

﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا﴾ هەروەهـا (خوا تەوبەی وەرگرت) لەو سـێ کەسـەش کـە دواخران (خوا دەربارەیـان بڕیـاری نەدابـوو) ﴿حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ﴾ هەتا ئەو کاتەی لێیان تەسـك بوویەوە ﴿الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ زەوی بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ﴾ و بێزاربوون لەگیانی خۆشیان ﴿وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ﴾ و زانیـان هیـچ پەناگەیـەك نی یە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لە (سـزای) خـوا ﴿إِلَّا إِلَيْهِ﴾ مەگەر پەنایی خۆی نەبێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشـان پەشـیمانی لێ وەرگرتن (بە دابەزاندنی چەند ئایەتێك) ﴿لِيَتُوبُوا﴾ بۆ ئەوەی تۆبە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە تۆبە وەرگری میهرەبانە ﴿١١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانـەی بڕواتان هێنـاوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ خۆتان بپارێـزن لە(تۆڵەی) خوا ﴿وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ وەلەگەڵ ڕاست گۆیاندابن و لەڕیزی ئەواندابن ﴿١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾ نەدەبـوو خەڵکی مەدینە ﴿وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و ئەو عەرەبە دەشـتەکیانەی بەدەوور و بەریاندان ﴿أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ﴾ لە پێغەمبەری خوا ﷺ بەجێ بمێنن و دوابکەون (لەجیهادکردن) ﴿وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ﴾ و گیانی خۆیان لە گیانی پێغەمبەر ﷺ خۆشتربوێت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە لەبـەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿لَا يُصِيبُهُمْ﴾ دووچاریـان نابێت ﴿ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ﴾ هیچ تینوویەتی و ماندوو بوون ﴿وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و برسـێتی یـەك لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا﴾ هەروەها پێ ناخەنە هیچ شوێنێك (لەخاکی کافران) ﴿يَغِيظُ الْكُفَّارَ﴾ کە ڕقی کافرانی پێ هەڵسـێ و تووڕەیان کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا﴾ وە هیـچ زیانێك لە دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشـتنیان یا گرتنی ماڵ و سـامانیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ﴾ ئیلا بەم کردەوانە بۆیان دەنوسرێت ﴿عَمَلٌ صَالِحٌ﴾ کردەوەیەکی چاك ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوای گەورە ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشـتی چاکە کاران وون ناکات ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً﴾ وە هیـچ شـتێك (لەڕێگەی خودا) نابەخشـن ﴿صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾ بچووك بێت یان گەورە (کەم بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ وشیوێك نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ﴾ ئیلا بۆیان دەنووسرێت ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا پاداشتیان بداتەوە ﴿أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەچاکتریـن پاداشـتی ئـەوەی کـە دەیانکـرد ﴿١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە نەدەبـوو بـاوەڕداران ﴿لِيَنفِرُوا كَافَّةً﴾ تێکـڕا هەمـوو دەرچـن و بـڕۆن (بۆجیهـاد) ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ﴾ ئەگـەر دەربچوونایـە ﴿مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ﴾ لـە هەمـوو کۆمەڵێکیـان چەنـد کەسـێك ﴿لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾ بـۆ ئەوەی لـە ئاینەکەیـان تێبگەن و شـارەزابن ﴿وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾ بۆ ئـەوەی گەل و هۆزەکەیان (شـارەزا بکەن لـەوەی کـە فێری بـوون) بیشـیان ترسـێنن (لەئاگـری دۆزەخ) ﴿إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾ کاتێـك گەڕانەوە (لەجیهـاد کـردن) بۆلایـان ﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی ئەوانیـش (شـارەزابین) وبێـدار بینـەوە (لەنەزانی) ﴿١٢٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئـەی ئەوانـەی کـە ئیمانتـان هێنـاوە ﴿قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ﴾ بجەنگن لـەدژی ئەوانەی ﴿يَلُونَكُم﴾ کە نزیکن لێتانەوە ﴿مِّنَ ٱلۡكُفَّارِ﴾ لە بێ بڕوایان ﴿وَلۡيَجِدُواْ فِيكُمۡ غِلۡظَةٗۚ﴾ وەبا بێ باوەڕان لەئێوەدا توند و تیژی ببینن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وبزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکاران و لەخـوا ترسـاندایە ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتۡ سُورَةٞ﴾ وە کاتێك سـورەتێك (لەقورئـان) بنێردرێتە خوارەوە ﴿فَمِنۡهُم مَّن يَقُولُ﴾ (دوو ڕووەکان) هـی وایـان هەیـە دەڵێـت ﴿أَيُّكُمۡ زَادَتۡهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنٗاۚ﴾ کام لە ئێوە بـاوەڕی بەم (سـورەتە) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ جا ئەوانەی کـە باوەڕیان هێناوە ﴿فَزَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا﴾ ئەمـە ئیمانیان زیـاد دەکات (و بەهێزتر دەبێت) ﴿وَهُمۡ يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ وە ئەوان مژدە بەخشـن وخۆش حاڵن ﴿١٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ لەنێو دڵیاندا نەخۆشی (و ناپاکی) هەیە (وەك دوو ڕووەکان) ﴿فَزَادَتۡهُمۡ﴾ ئەوە سورەتەکە بۆیان زیاد دەکات ﴿رِجۡسًا إِلَىٰ رِجۡسِهِمۡ﴾ سەرەڕای پیسی و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُواْ﴾ ئەو (ناپاکانە) دەمرن ﴿وَهُمۡ كَٰفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا کە بێ بڕوان ﴿١٢٥﴾ ﴿أَوَلَا يَرَوۡنَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمۡ يُفۡتَنُونَ﴾ بێگومان ئەوان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِي كُلِّ عَامٖ﴾ لەهەموو ساڵێکدا ﴿مَّرَّةً أَوۡ مَرَّتَيۡنِ﴾ جارێك یان دووجار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان ئـەوان ناگەڕێنەوە و تۆبەناکـەن ﴿وَلَا هُمۡ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وەرناگرن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتۡ سُورَةٞ﴾ وە کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خوارەوە ﴿نَّظَرَ بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٍ﴾ (ئەو دووڕووانە) دەڕوانن بۆ یەکتری ﴿هَلۡ يَرَىٰكُم مِّنۡ أَحَدٖ﴾ (دەڵێـن) ئایا هیچ کەس دەتان بینێت؟ ﴿ثُمَّ ٱنصَرَفُواْۚ﴾ پاشـان (بە دزییەوە) دەگەڕێنـەوە ﴿صَرَفَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُم﴾ خـوا دڵیانـی وەرگێـڕا (لـە بڕواهێنـان) ﴿بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَفۡقَهُونَ﴾ چونکـە بەڕاستی ئەوانـە کۆمەڵێکن هیـچ تێ ناگەن ﴿١٢٧﴾ ﴿لَقَدۡ جَآءَكُمۡ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی بۆتـان هاتـووە ﴿رَسُولٞ مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ﴾ پێغەمبەرێك لـە خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيۡهِ﴾ قـورس و گرانە بەلایەوە ﴿مَا عَنِتُّمۡ﴾ ناڕەحەتی و ناخۆشـی ئێوە ﴿حَرِيصٌ عَلَيۡكُم﴾ زۆر سـوورە لەسـەر (باوەڕهێنان)تان ﴿بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ رَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ بـۆ بـڕواداران زۆر دڵسـۆز و میهرەبانـە ﴿١٢٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ جـا ئەگـەر ڕوویـان وەرگێـڕا و گوێیـان پێ نەدایت ﴿فَقُلۡ حَسۡبِيَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسـا بڵـێ من تەنها خوام بەسـە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە ئەو ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُۖ﴾ تەنها پشت بەو دەبەستم ﴿وَهُوَ رَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ ئەویش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿١٢٩﴾

سورەتی ﴿يُونُسَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕاو) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ قورئانی نەگۆڕاوی پڕ حیکمەتە (١) ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بەلای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَا﴾ کە ئێمە نیگامان کردوە ﴿إِلَىٰ رَجُلٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنذِرِ النَّاسَ﴾ (پێمان ووتووە) کەئادەمی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە موژدە بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان بۆیان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ الْكَافِرُونَ﴾ بەلاَم بێ باوەڕان ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مُّبِينٌ﴾ بێگومان ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە (٢) ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەرعەرش وقەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەلاَم چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِن شَفِيعٍ﴾ هیچ تکا کارێك نی یە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ إِذْنِهِ﴾ مەگەر لەپاش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوزاتە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەوانە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیرناکەنەوە (٣) ﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەق وڕاستە ﴿إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ دوای (مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانە بداتەوە ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ تایبەت بەوانە خواردنەوەی کوڵاو کوڵی زۆر گەرم ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەدونیادا بێ باوەڕبوون (٤) ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَاءً﴾ بە تیشك ﴿وَالْقَمَرَ نُورًا﴾ مانگیشی گێڕاوە بەڕووناکی ﴿وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قۆناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ خوا ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن (٥) ﴿إِنَّ فِي اخْتِلَافِ﴾ بێگومان لە جیاوازی ﴿اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ﴾ وهەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی کە خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن (٦)

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە دواڕۆژدا) ﴿وَرَضُوا۟ بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ وڕازی بوون بەژیانی دونیا ﴿وَٱطْمَأَنُّوا۟ بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَٱلَّذِينَ هُمْ عَنْ ءَايَٰتِنَا غَٰفِلُونَ﴾ وە ئەوانەی بێ ئاگان لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿٧﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوانە جێگایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کە (لەدونیادا) دەیان کرد ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿يَهْدِيهِمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان ڕێنموونیان دەکات ﴿بِإِيمَٰنِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕەکەیانەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕوبارەکان دێن و دەچن بەژێریان دا ﴿فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە باخ وبەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت دا ﴿٩﴾ ﴿دَعْوَىٰهُمْ فِيهَا سُبْحَٰنَكَ ٱللَّهُمَّ﴾ دوعایان تێیدا (ئەوەیە کەدەڵێن) پاکو بێگەردی بۆتۆ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَٰمٌ﴾ سڵاو کردن لێیان لەو (بەهەشتەدا)بەووشەی سەلامە ﴿وَءَاخِرُ دَعْوَىٰهُمْ﴾ وە دواهەمین دوعایان (ئەوەیەکە دەڵێن) ﴿أَنِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە کە پەروەردگاری هەموو جیهانە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَوْ يُعَجِّلُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ ٱلشَّرَّ﴾ وەئەگەر خوا پەلەی بکردایە (لە قوبوڵ کردنی دوعای) شەڕو خراپەدا بۆ خەڵکی ﴿ٱسْتِعْجَالَهُم بِٱلْخَيْرِ﴾ وەك پەلەکردنی (لەقوبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِىَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ﴾ ئەوە ماوەکەیان دوایی پێ دەهێنرا (وکاتی مردونیان دەهات) ﴿فَنَذَرُ ٱلَّذِينَ﴾ بۆیە مۆڵەتی ئەوانە دەدەین ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە نێو گومڕایی و سەرکەشیی خۆیان دا بسوڕێنەوە و بتلێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلْإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ﴾ وەکاتێك ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێت ﴿دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَآئِمًا﴾ بەڕاکشان یان بەدانیشتن یان بەپێوە لێمان دەپاڕێتەوە ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُۥ﴾ ئەمجا کاتێك زەرەرو زیانەکەمان لەسەر لابردو نەمان هێشت ﴿مَرَّ﴾ دەڕوات (دەچێتە سەر حاڵی پێشووی و دەگەڕێتەوە سەر کاری ناپەسەندی) ﴿كَأَن لَّمْ يَدْعُنَآ﴾ وەك هاوار و دوعای نەکردبێت لێمان نەپاڕابێتەوە ﴿إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُۥ﴾ بۆ لابردنی زیانێك کە دووچاری بووبوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾ بەو جۆرە ڕازێنراوەتەوە ﴿لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بۆ زیادە ڕەوێان ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەناومان برد ﴿ٱلْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ چەند گەل و نەتەوە لەپێش ئێوەدا ﴿لَمَّا ظَلَمُوا۟﴾ کاتێك ناهەقیان کرد ﴿وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ لەکاتێکدا کەپێغەمبەرانیان بەبەڵگەی ڕوونەوە بۆ هات ﴿وَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟﴾ هەر باوەڕیان نەهێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْقَوْمَ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە کۆمەڵی تاوانباران دەسێنین ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَٰكُمْ خَلَٰٓئِفَ﴾ لەپاشان ئێوەمان کرد بەجێگر و جێنشین ﴿فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ لەپاش ئەوان ﴿لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرنج بدەین ئێوە چۆن ڕەفتار و کردەوە دەکەن ﴿١٤﴾

﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە روونەکانی ئێمە ﴿قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ ئەوانەی بەتەمای دیداری ئێمە نین (لەدوارۆژ دا) دەڵێن ﴿ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا﴾ قورئانێکی تر جگەلەم قورئانە بێنە ﴿أَوْ بَدِّلْهُ﴾ یان بیگۆڕە ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ بۆ من نی یە ﴿أَنْ أُبَدِّلَهُ مِن تِلْقَاءِ نَفْسِي﴾ کەلەلایەن خۆمەوە بیگۆڕم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ﴾ من شوێن هیچ شتێ ناکەوم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ جگەلەوەی وەحی و سرووش دەکرێت بۆم ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿١٥﴾ ﴿قُل لَّوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەم قورئانەم نەدەخوێندەوە بۆتان ﴿وَلَا أَدْرَاكُم بِهِ﴾ وە لەو (قورئان) ئاگادارم نەدەکردن ﴿فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ﴾ چونکە بێگومان من مامەوە لەناوتاندا ﴿عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ﴾ ماوەی تەمەنێکی درێژ پێش هاتنی ئەم قورئانە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بۆ ژیر نابن و بیرناکەنەوە؟ ﴿١٦﴾ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ﴾ لەو کەسەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یائایەتەکانی قورئان بەدرۆ دابنێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی تاوان باران ڕزگاریان نابێت ﴿١٧﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگەلەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿مَا لَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نەزیانیان پێ دەگەیەنن ﴿وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ نەسوود و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە دەڵێن ئەو بتانە ﴿شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ﴾ تکا کارمانن لای خوا ﴿قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ ئایا ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ﴾ بەشتێك کەبێ ئاگایەلێ ی ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بڵندە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ﴾ خەڵکی لەرابوردودا ﴿إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ هەریەك ئوممەت بوون (بڕوا دار بوون بەخوا) ﴿فَاخْتَلَفُوا﴾ ئەمجا جیاواز بوون ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ وە ئەگەر بڕیارێك پێشتر نەدرایە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوا بڕیار دەدرا لەنێوانیاندا ﴿فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کە تێیدا جیاواز بوون ﴿١٩﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە ئەوانە دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ با بهێنرایەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگەو نیشانەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ﴾ تۆش بڵێ بێگومان (زانینی) نهێنی و پەنهانی ﴿لِلَّهِ﴾ تایبەت بە خوایە ﴿فَانتَظِرُوا﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾ یەکێکم لە چاوەڕوانکەران ﴿٢٠﴾

﴿وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةً﴾ وە کاتێك کە نیعمەت و ڕەحمەتی خۆمان دەدەین بەخەڵکی و تامی ئەو نیعمەتەیان پێدەچێژین ﴿مِّنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُمۡ﴾ لەپاش زیان و ناخۆشیەك کەلێیان کەوتووە ﴿إِذَا لَهُم مَّكۡرٌ﴾ دەست بەجێ ئەوان پیلان دەگێڕن ﴿فِيٓ ءَايَاتِنَاۚ﴾ دەربارەی بەڵگە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿قُلِ ٱللَّهُ أَسۡرَعُ مَكۡرًاۚ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خوا خێراترە لە پیلان کردندا (لە بەرامبەر پیلانی ئەواندا) ﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومان فریشتە و چاودێرەکانمان ﴿يَكۡتُبُونَ مَا تَمۡكُرُونَ﴾ هەر پیلان و فڕو فێڵێك (ئەو بێ باوەڕانە)دەیکەن دەینوسن ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُسَيِّرُكُمۡ﴾ خوا زاتێکە هاتو چۆتان پێ دەکات ﴿فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۖ﴾ لەووشکایی و لەدەریادا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمۡ﴾ هەتا کاتێك ئێوە ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ لە کەشتی دان ﴿وَجَرَيۡنَ بِهِم﴾ (کەشتیەکان) دەیان گێڕێت ﴿بِرِيحٖ طَيِّبَةٖ﴾ بەهۆی شنە بایەکی خۆشەوە ﴿وَفَرِحُواْ بِهَا﴾ و خۆش حاڵ دەبن پێی ﴿جَآءَتۡهَا رِيحٌ عَاصِفٌ﴾ (لەپڕ) ڕەشە بایەکی زۆر بەهێز لەو (کەشتییانە) هەڵکات ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلۡمَوۡجُ﴾ وشەپۆلیان بۆ بێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٖ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ﴾ وە دڵنیا بوون لەوەی کە ئەوان ﴿أُحِيطَ بِهِمۡ﴾ دەورە دراون (و لەناو دەچن) ﴿دَعَوُاْ ٱللَّهَ﴾ هاوار دەکەنە خوا ی گەورە ﴿مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ زۆر بەدڵسۆزی و گەردنی بۆ کەچ دەکەن ﴿لَئِنۡ أَنجَيۡتَنَا﴾ (و دەڵێن) سوێند بەخوا ئەگەر ڕزگارمان بکەیت ﴿مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ لەم سەختی وناڕەحەتیە ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە لە سوپاسگوزاران دەبین (بۆتۆ ئەی خوایە) ﴿٢٢﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك خوا ڕزگاری کردن (لەو ناڕەحەتیە) ﴿إِذَا هُمۡ يَبۡغُونَ﴾ کوتوپڕ دەست دەکەنەوە بە خراپەکاری و بێ باوەڕی ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ﴾ بە ناڕەوا ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی ئادەمی یە (خراپەکارەکان) ﴿إِنَّمَا بَغۡيُكُمۡ﴾ لەڕاستیدا ستەم و ناحەقی یەکانتان ﴿عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۖ﴾ زیانی هەر بۆ خۆتانە ﴿مَّتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ لەزەتی ژیانی دونیاش بێ نرخە ﴿ثُمَّ إِلَيۡنَا مَرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدەین بەوەی کە (لەدونیادا) دەتان کرد ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ بێگومان وێنەی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك بارانێك وایە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ جا بەهۆی ئەو (بارانەوە ڕوەکی زۆر ڕواوە و) سەوزی و ڕوەکی زەوی تێکەڵ بەیەك بوون وبە یەکدا چوون ﴿مِمَّا يَأۡكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ لەوەی کە خەڵکی و ئاژەڵیش دەیخۆن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا کاتێك ﴿أَخَذَتِ ٱلۡأَرۡضُ زُخۡرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتۡ﴾ زەوی (بەسەوزی و ڕوەك) ڕەونەق و جوانی خۆی وەردەگرێت و خۆی دەڕازێنێتەوە ﴿وَظَنَّ أَهۡلُهَآ﴾ دانیشتوان و خەڵکی ئەو (زەویە) وا دەزانن ﴿أَنَّهُمۡ قَٰدِرُونَ عَلَيۡهَآ﴾ کەبە ڕاستی ئەوان بەتوانان بەسەر (دروێنە کردن)یدا ﴿أَتَىٰهَآ أَمۡرُنَا﴾ (لەناکاوێکدا) فەرمانی ئێمە بێت بۆ ئەو (زەوی و کشتوکاڵە) ﴿لَيۡلًا أَوۡ نَهَارٗا﴾ لەشەو یان لەڕۆژدا ﴿فَجَعَلۡنَٰهَا حَصِيدٗا﴾ ئەمجا وەك دروێنە کراوی لێ بکەین (وهیچیان بۆ نەمێنێتەوە) ﴿كَأَن لَّمۡ تَغۡنَ بِٱلۡأَمۡسِۚ﴾ وەك لەوەو پێش هەر نەبوبێت ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئاوەو جۆرە ڕوونی دەکەینەوە ﴿ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئایەت و بەڵگەو نیشانەکانمان ﴿لِقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ گەلێ کە بیربکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَدۡعُوٓاْ﴾ وە خوا (خەڵك) بانگ دەکات ﴿إِلَىٰ دَارِ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆ ماڵی ئاشتی و ئارامی (بەهەشت) ﴿وَيَهۡدِي مَن﴾ وە ڕێنموونیی هەر کەسێك دەکات ﴿يَشَآءُ﴾ کە بیەوێت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی چاکەیان کردوە ﴿الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ پاداشتی چاکتر (بەهەشت) و زیاتریان هەیە (کەبینینی خوایە) ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ﴾ دەم و چاویان دایناگرێت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ﴾ هیچ ڕەشی وتەپ و تۆزو ڕیسواییەك ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ هاوڕێی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە لەو (بەهەشتە)دان بەهەمیشەیی (٢٦) ﴿وَالَّذِينَ﴾ ئەوانەش ﴿كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ﴾ کەکردەوەی خراپیان کردوە ﴿جَزَاءُ سَيِّئَةٍ﴾ تۆڵەی هەر خراپەیەك ﴿بِمِثْلِهَا﴾ بەئەندازەی ئەو (خراپەیە تۆڵەی لێ دەسێندرێ) ﴿وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ وە ڕیسوایی دایان دەگرێت ﴿مَّا لَهُم﴾ بۆیان نیە ﴿مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ پەنادەرێك لە(سزای) خودا ﴿كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ﴾ (بەرادەیەك ڕوویان ڕەش بووە) دەڵێی دەم و چاوویان داپۆشراوە ﴿قِطَعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا﴾ بە چەند بەشێك لەشەوە زەنگ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانەی (کەباس کران) هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی. (٢٧) ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی بکە بۆیان) ئەو ڕۆژەی هەموویان کۆدەکەینەوە ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەڵێین بەوانەی ﴿أَشْرَكُوا﴾ هاوبەشیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿مَكَانَكُمْ﴾ لەشوێنی خۆتاندا نەجوڵێن (ڕاوەستن) ﴿أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و بت و پەرستراوەکانتان ﴿فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا لێکیان جیادەکەینەوە ﴿وَقَالَ شُرَكَاؤُهُم﴾ پەرستراوەکانیان دەڵێن ﴿مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ﴾ ئێوە ئێمەتان نەدەپەرست (٢٨) ﴿فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ جا خوا بەسە کە شاهید بێت ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لەنێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە بێ ئاگابووین لەبەندایەتی کردنتان بۆ ئێمە (٢٩) ﴿هُنَالِكَ تَبْلُوا﴾ لەوێدا دەردەکەوێت ﴿كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ﴾ هەموو کەسێك چی پێش خۆی خستوە ﴿وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە هەموو دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا ﴿مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ کە کۆمەکی کەر وپەروەردگاری حەق و ڕاستیانە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە لێیان ون دەبێت ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو (پەرستراوە درۆیانەی) هەڵیان بەستبوون (٣٠) ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا کێ ڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمان (بە باران) و لەزەویەوە (بە ڕووەك) ﴿أَمَّن يَمْلِكُ﴾ یان کێ خاوەنی (دروستکەری) ﴿السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ﴾ گوێ و چاوانە ﴿وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ وە کێ زیندوو لە مردوو دەردەهێنێت ﴿وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە مردوو لەزیندوو دەردەهێنێت ﴿وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ هەروەها کێ کارەکان هەڵدەسوڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ﴾ بێگومان بەکسەر دەڵێن خوا ﴿فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ دەی بۆ خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا)؟ (٣١) ﴿فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ﴾ هەر ئەو خوایە ﴿رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾ پەروەردگاری ڕاستی ئێوەیە ﴿فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ﴾ دەی لەپاش ڕاستی هیچ هەیە ﴿إِلَّا الضَّلَالُ﴾ جگە لە گومڕایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ دەی چۆن لەڕێگەی ڕاست لادەدرێن؟! (٣٢) ﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتْ﴾ بەو جۆرە چەسپاوە ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەی ﴿فَسَقُوا﴾ لەسنوور لایان داوە ﴿أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوا ناهێنن (٣٣)

﴿قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە بەهاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ کەسێك هەیە شتێك لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ ئەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ ٱللَّهُ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوو شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ ئەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن لە ڕاستی لا دەدرێن ﴿٣٤﴾ ﴿قُلْ هَلْ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَآئِكُم﴾ لە ناو پەرستراوەکانتاندا ﴿مَّن يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ﴾ کەسێ هەیە ڕێنموونی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهْدِى لِلْحَقِّ﴾ ڕێنموونی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهْدِىٓ﴾ جا ئایا کەسێك کە ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَى ٱلْحَقِّ﴾ بۆ ڕاستە ڕێ ﴿أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ﴾ شایان ترە بەوەی پەیڕەوی بکرێت وشوێنی بکەوێت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّىٓ﴾ یان کەسێك ڕێبازی ڕاست شارەزا نابێ ﴿إِلَّآ أَن يُهْدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چۆن ئەو بڕیار دەدەن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ ٱلظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِى مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا﴾ لە ئاست حەقدا هیچ سوودێك (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانُ﴾ ڕەوانیە و ناگونجێت ئەم قورئانە ﴿أَن يُفْتَرَىٰ﴾ هەڵبەسترا بێ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ (لەلایەن کەسێکەوە) جگە لەخوا ﴿وَلَـٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِى﴾ بەڵکو بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفْصِيلَ ٱلْكِتَـٰبِ﴾ وە ڕوون کەرەوەی کتێبە ئاسمانیەکانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە) هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلْ فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ﴾ بەوانە بڵێ سورەتێك بهێنن ﴿مِّثْلِهِۦ﴾ وەك ئەو ﴿وَٱدْعُوا۟ مَنِ ٱسْتَطَعْتُم﴾ و هەر کەسێك کەدەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِن كُنتُمْ صَـٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٨﴾ ﴿بَلْ﴾ (ئەوە وازلێ بێنە) بەڵکو ﴿كَذَّبُوا۟ بِمَا﴾ ئەوانە بڕوایان بەقورئان نەهێناو بە درۆیان دانا ﴿لَمْ يُحِيطُوا۟ بِعِلْمِهِۦ﴾ کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُۥ﴾ سەرئەنجامی (سزاو تۆڵەی) قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە (پەیامی پێغەمبەرانیان) بەدرۆ زانی ئەوانەی ﴿مِن قَبْلِهِمْ﴾ لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە کە چۆن بوو ﴿عَـٰقِبَةُ ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ دواڕۆژ و ئاکامی ستەم کاران ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ لەوانیشدا کەسی وا هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِهِۦ﴾ کەبڕوا بەقورئان دەهێنێت ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ کەسی واشیان هەیە ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِهِۦ﴾ کەبڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بە خراپەکاران ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّى عَمَلِى﴾ ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان ﴿أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ﴾ ئێوە بەرین (بەرپرسیارنین) ﴿مِمَّآ أَعْمَلُ﴾ لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا۠ بَرِىٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ منیش بەریم (بەرپرسیارنیم) لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾ گوێت لێ دەگرن (کەقورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بەکەڕان دەژنەوێنی؟ ﴿وَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کەڕانە هیچیش تێنەگەن ﴿٤٢﴾

﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ وە هی وایان هەیە ﴿يَنظُرُ إِلَيْكَ﴾ دەڕوانێت بۆت ﴿أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ دەی ئایا تۆ ڕێنموونیی ئەو کوێرانە دەکەیت (مەبەست پێی بێ باوەڕانە کە کوێرن لە ئاست بینینی هەق وڕاستیدا) ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کوێرانە نابیناش بن؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾ هیچ ستەم لەخەڵکی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ النَّاسَ﴾ بەڵکو خەڵکی ﴿أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ خۆیان ستەم لەخۆیان دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە (بیریان بخەنەوە) ئەو ڕۆژەی کە(خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا﴾ دەڵێی لە دونیادا نەماونەتەوە ﴿إِلَّا سَاعَةً﴾ ساتێکی کەم نەبێت ﴿مِّنَ النَّهَارِ﴾ لە ڕۆژێك ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ﴾ خۆیان بەیەکتر دەناسێنن ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ئەوانەی ﴿كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ کە بڕوایان نەهێنا بە (زیندووبوونەوەو) دیداری خوا ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ وەئەوانە ڕێنموون وەرگرنەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ بەڕاستی ئەگەر نیشانت بدەین ﴿بَعْضَ﴾ هەندێك ﴿الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (زاڵبوونت بەسەریاندا) ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ بمرێنین (پێش بەدی هاتنی) ﴿فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿ثُمَّ اللَّهُ﴾ پاشان خوا ﴿شَهِيدٌ﴾ شایەتە ﴿عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ﴾ لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لەپاش تۆ) ﴿٤٦﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ﴾ وە بۆ هەموو گەلێك پێغەمبەرێك هەبووە ﴿فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ﴾ جا کاتێك پێغەمبەرەکەیان (لەقیامەتدا) هات بۆلایان ﴿قُضِيَ بَيْنَهُم﴾ بڕیار دەدرێت لەنێوانیاندا ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بەدادگەریی و ڕاستی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەو بەڵێن و هەڕەشەیە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٤٨﴾ ﴿قُل﴾(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي﴾ بەدەستم نی یە بۆ خودی خۆم ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ هیچ زیان و سوودێك ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەك کاتێکی دیاری کراو هەیە ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ئەوا ئەساتێك دوا دەکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ نەپێشیش دەکەون ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە)پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ﴾ ئەگەر سزای خواتان بۆهات ﴿بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا﴾ لەشەودا یان لەڕۆژدا ﴿مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئایا تاوانباران بۆچی(سزایەك) پەلە دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی داو بەدی هات ﴿آمَنتُم بِهِ﴾ ئێوە بڕوای پێ دێنن؟!! ﴿آلْآنَ﴾ ئا ئێستا (بڕوای پێ دێنن)؟ ﴿وَقَدْ كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ خۆ بەڕاستی ئێوە پەلەی هاتنی (ئەو سزا) یەتان دەکرد ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەی کە ستەمیان کردوە ﴿ذُوقُوا عَذَابَ﴾ بچەژن سزای ﴿الْخُلْدِ﴾ هەمیشەیی ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ﴾ ئایا ئێوە تۆڵەتان لێ دەسەندرێت ﴿إِلَّا بِمَا﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کارانەوە) نەبێت ﴿كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ کەخۆتان دەتان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَسْتَنبِئُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لێت دەپرسن ﴿أَحَقٌّ هُوَ﴾ ئایا ئەو سزایە ڕاستە (بەدی دێت)؟ ﴿قُلْ إِي وَرَبِّي﴾ پێیان بڵێ بەڵێ سوێند بەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە ڕاستە ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن ﴿٥٣﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ﴾ ئەگەر هی هەر کەسێك بێت ﴿ظَلَمَتْ﴾ کە ستەمی کردووە (لەدونیادا) یان بێ باوەڕ بوو بێت ﴿مَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَافْتَدَتْ بِهِ﴾ لەبری خۆی دەیدات (تەنها بۆ ئەوەی ڕزگاری بێت) ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە (لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ﴾ جا بڕیار دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٥٤﴾ ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی مولکی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی بەڵێنی (هەڕەشەی) خوا ﴿حَقٌّ﴾ ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٥٥﴾ ﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژێنێت ودەمرێنێت ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٥٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئامۆژگاری (قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ و دەروتنان دایە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ وە ڕێنموونیی و میهرەبانیە ﴿لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران ﴿٥٧﴾ ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاکەو ﴿وَبِرَحْمَتِهِ﴾ و میهرەبانی خواوەیە ﴿فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ جا کەواتە بابەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيْرٌ﴾ ئەوە چاکترە (بۆیان) ﴿مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کۆی دەکەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن ﴿مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ﴾ بۆتان لە ڕزق و ڕۆزی ﴿فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ﴾ هەندێکیتان کردووە ﴿حَرَامًا وَحَلَالًا﴾ بە حەرام و (هەندێکی) بە حەڵاڵ ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ بڵێ ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمْ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێك حەڵاڵ و شتانێکیش حەرام بکەن) ﴿أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾ یان درۆ دەکەن بەناوی خواوە ﴿٥٩﴾ ﴿وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەوانە چیە ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵئەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضْلٍ﴾ خاوەنی چاکەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکی یەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاکەو بەهرانە) ناکەن ﴿٦٠﴾ ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و کارێکدابیت ﴿وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ﴾ وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر کردەوەیەك بکەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ کاتێك دەڕۆنە ناویەوە و پێوەی خەریکن ﴿وَمَا يَعْزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَنْ رَبِّكَ﴾ لەپەروەردگارت ﴿مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ﴾ بەئەندازەی گەردیلەیەك ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەزەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ و نە لەئاسماندا ﴿وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ﴾ وە نەبچوکتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَا أَكْبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو (گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ مەگەر ئەوەتا لە ناو پەڕاوێکی ئاشکرادا (کەمەبەست پێی لوح المحفوظ)ە ﴿٦١﴾

﴿أَلَآ إِنَّ﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿أَوۡلِيَآءَ ٱللَّهِ﴾ دۆستانی خوا ﴿لَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ ترسیان لەسەر نیە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ وەهەمیشە خۆیان دەپارێزن و لەخوا دەترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُمُ ٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوانە مزگێنی ومژدە ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ و لە دواڕۆژیشدا ﴿لَا تَبۡدِيلَ﴾ گۆڕان نیە ﴿لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِۚ﴾ بۆ ووتە (و بەڵێنە) کانی خوا ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ هەر ئەوەیە ﴿ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَا يَحۡزُنكَ﴾ باخەمبارت نەکات ﴿قَوۡلُهُمۡۘ﴾ ووتەی ئەوانە ﴿إِنَّ ٱلۡعِزَّةَ﴾ چونکە بەڕاستی هێز و دەسەلات ﴿لِلَّهِ جَمِيعًاۚ﴾ هەمووی بۆ خوایە ﴿هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ خوایش بیسەری زانایە ﴿٦٥﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی هەر بۆ خوایە ﴿مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ هەرچیش لە زەوی دایە ﴿وَمَا يَتَّبِعُ﴾ پەیڕەویان نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بێجگە لەخوادەپەرستن ﴿شُرَكَآءَۚ﴾ پەرستراوانێ (هاوبەشانێ بۆ خوا) ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئەوانە تەنها شوێن گومان کەوتوون ﴿وَإِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ﴾ وە ئەوانە تەنها درۆدەکەن (بە گومان و گۆتره شت دەڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایە زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ﴾ شەوی بۆ داناون ﴿لِتَسۡكُنُواْ فِيهِ﴾ تاتێیدا بحەسێنەوە ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبۡصِرًاۚ﴾ ڕۆژیشی داناوە بە ڕووناککەرەوە (کەمایەی ژیان و گوزەرانتان بێت) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باس کرا) ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ﴾ چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کە دەبیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدٗاۗ﴾ ئەوانە دەڵێن خوامندالی بۆخۆی هەڵبژاردوە!! ﴿سُبۡحَٰنَهُۥۖ﴾ پاکی وبێگەردی بۆ خوا ﴿هُوَ ٱلۡغَنِيُّۖ﴾ ئەو بێ نیازە ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها ئەو خاوەنیانە هەرچی وا لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وهەرچی والەزەویدا ﴿إِنۡ عِندَكُم مِّن سُلۡطَٰنِۭ بِهَٰذَآۚ﴾ هیچ بەڵگەیەکتان لانیەبەمەی کە دەیڵێن. ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ ئایا شتێك دەڵێن بە دەم خواوە کە نایزانن و بێ ئاگان لێی ﴿٦٨﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی ئەوانەی ﴿يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵ دەبەستن بە ناوی خواوە ﴿لَا يُفۡلِحُونَ﴾ (هەرگیز) ڕزگارنابن ﴿٦٩﴾ ﴿مَتَٰعٞ فِي ٱلدُّنۡيَا﴾ (چونکە) بەهرە و ڕابواردنێکی کەم لەدونیادا (بەسەر دەبەن) ﴿ثُمَّ إِلَيۡنَا﴾ پاشان بۆ لای ئێمەیە ﴿مَرۡجِعُهُمۡ﴾ گەڕانەوەیان ﴿ثُمَّ نُذِيقُهُمُ﴾ ئەمجا پێیان دەچێژین ﴿ٱلۡعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ﴾ سزای زۆر توند ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡفُرُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کە بڕوایان نەهێنا (تامردن) ﴿٧٠﴾

﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەنگوباس و هەواڵی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنەرەوە ﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ کاتێك بە گەلەکەی ووت ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم﴾ ئەگەر بەلاتانەوە قورس و گرانە ﴿مَّقَامِي﴾ مانەوەم لەناوتاندا ﴿وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم (بۆتان) بەئایەتەکانی خوا ﴿فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ﴾ ئەوامن پشتم بەخوا بەستووە ﴿فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ﴾ ئێوەش کارو بڕیاری خۆتان کۆ کەنەوە ﴿وَشُرَكَاءَكُمْ﴾ لەگەڵ هاوبەشەکانتان دا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً﴾ ئەمجا باکار و بڕیارەکانتان شاراوە نەبێت بە لاتانەوە (بەڵکو ئاشکرا بێت) ﴿ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ﴾ پاشان پەلامارم بدەن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و ماوەم مەدەن ﴿٧١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ جا ئەگەر سەرپێچیتان کردم (پشتم تێ دەکەن) ﴿فَمَا سَأَلْتُكُم﴾ ئەوە من داوام نەکردووە لێتان ﴿مِّنْ أَجْرٍ﴾ هیچ پاداشتێك ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی من هەر لەسەر خوایە ﴿وَأُمِرْتُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ کە لە فەرمانبەردارانی خودا و موسوڵمانان بم ﴿٧٢﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا بەدرۆیان زانی ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ﴾ ئەوسا ئێمەش ئەو (نووح) و ئەوانەش کەلەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿فِي الْفُلْكِ﴾ لە کەشتیەکەدا ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ﴾ وە کردمانن ﴿خَلَائِفَ﴾ بەجێ نشینانی (ئەوان لەزەویدا) ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان ژێر ئاو خست ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کەبڕوایان بەئایەتەکانی ئێمە نەهێنا ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە و بڕوانە بزانە چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ﴾ دوارۆژ و ئاکامی ترسێنراوان ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئەمجا لەدوای نووح ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغەمبەرانێك ﴿إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ بۆ ناو گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەوانیش هاتن بۆ لایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ کەچی ئەوان بڕوایان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کەلە ڕابردوودا بڕوایان پێنەهێنا بوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ﴾ بەو جۆرە مۆر دەنێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ بەسەر دڵی ﴿الْمُعْتَدِينَ﴾ دەست درێژ کاراندا (تاتیێگەن) ﴿٧٤﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِن بَعْدِهِم﴾ لەپاش ئەو نێرراوانە ﴿مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ مووسا و هاروون بۆلای فیرعەون ﴿وَمَلَئِهِ﴾ وە بۆ لای دەستە و تاقمەکەی ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بە گەورە زانی ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ و ئەوان هۆزێکی تاوان باربوون ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ﴾ جا کاتێك بۆیان هات ﴿الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ هەق و ڕاستی لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئەمە ﴿لَسِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ جادوویەکی ڕوون و دیارە! ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ﴾ ئایا ئێوە بەم هەق و ڕاستیە دەڵێن (جادووە) ﴿لَمَّا جَاءَكُمْ﴾ کاتێك بۆتان هاتووە ﴿أَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەوە جادووە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ﴾ کە جادووبازان ڕزگاریان نابێت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆلامان ﴿لِتَلْفِتَنَا﴾ بۆ ئەوەی لامان دەی ﴿عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿وَتَكُونَ لَكُمَا﴾ تا بۆ هەردووکتان (مووسا و هاروون) بێت ﴿الْكِبْرِيَاءُ﴾ گەورەیی (وسەرۆکایەتی بەنو ئیسرائیل) ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿٧٨﴾

﴿وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ﴾ فیرعەون وتی (بەکۆمەڵەکەی) ﴿ٱئۡتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێنن و(کۆی بکەنەوە) هەموو ﴿سَٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ جادوو گەرێکی زۆر زانا و لێزان (٧٩) ﴿فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ﴾ جا کاتێك جادوو گەرەکان هاتن ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ﴾ مووسا پێی وتن: ﴿أَلۡقُواْ مَآ أَنتُم مُّلۡقُونَ﴾ ئەوەی دەتانەوێ بیهاوێژن (فڕێی دەن) (٨٠) ﴿فَلَمَّآ أَلۡقَوۡاْ﴾ ئەمجا کاتێك (جادووەکانیان) فڕێ دا ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا وتی ﴿مَا جِئۡتُم بِهِ ٱلسِّحۡرُۖ﴾ هەرچی ئێوە هێناوتانە جادووە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَيُبۡطِلُهُۥٓ﴾ بێگومان خوا بەزوویی پووچەڵی دەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُصۡلِحُ﴾ چونکە بەڕاستی خوا چاکی ناکات ﴿عَمَلَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ کردەوەی خراپەکاران (٨١) ﴿وَيُحِقُّ ٱللَّهُ ٱلۡحَقَّ﴾ خوا حەق و ڕاستی سەردەخات (دەیچەسپێنێت) ﴿بِكَلِمَٰتِهِۦ﴾ بەفەرمان و بەڵێنەکانی ﴿وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت (٨٢) ﴿فَمَآ ءَامَنَ﴾ جا (لەسەرەتاوە) بڕوای نەهێنا ﴿لِمُوسَىٰٓ﴾ بەمووسا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٌ﴾ چەند کەسێك نەبێت ﴿مِّن قَوۡمِهِۦ﴾ لە گەلەکەی ﴿عَلَىٰ خَوۡفٍ﴾ بەهۆی ترس و بیمیان ﴿مِّن فِرۡعَوۡنَ﴾ لە فیرعەون ﴿وَمَلَإِيْهِمۡ﴾ و کاربەدەست و گەورەکانیان ﴿أَن يَفۡتِنَهُمۡۚ﴾ نەوەك بیانگێڕێتەوە بۆ بێ دینی ﴿وَإِنَّ فِرۡعَوۡنَ﴾ بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ خۆبەزل زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ وە بەڕاستی لە سنوور بەزێنان بوو (٨٣) ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ وە مووسا وتی ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ گەر ئێوە ﴿ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيۡهِ تَوَكَّلُوٓاْ﴾ ئەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّسۡلِمِينَ﴾ ئەگەر ئێوە فەرمانبەر و مل کەچن (٨٤) ﴿فَقَالُواْ﴾ ئەوانیش (باوەڕدارەکان) وتیان ﴿عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡنَا﴾ تەنها پشتمان بەخوا بەستووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجۡعَلۡنَا فِتۡنَةٗ﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕە بە جێگەی ئەشکەنجە وئازار ﴿لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران (٨٥) ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بکە ﴿بِرَحۡمَتِكَ﴾ بەبەزەیی خۆت ﴿مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ لەدەست کۆمەڵی بێ بڕوایان (٨٦) ﴿وَأَوۡحَيۡنَآ﴾ وەحیمان کرد ﴿إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بۆ مووسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ وبراکەی (هاروون) ﴿أَن تَبَوَّءَا﴾ کە پێکی بێنن وئامادەی بکەن ﴿لِقَوۡمِكُمَا﴾ بۆ گەلەکەتان ﴿بِمِصۡرَ بُيُوتٗا﴾ چەند خانوویەك لەمیسردا (کەتێیدا بحەوێنەوە) ﴿وَٱجۡعَلُواْ بُيُوتَكُمۡ قِبۡلَةٗ﴾ وە خانووەکانتان بکەن بە قیبلە (واتە بیکەن بەجێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَۗ﴾ و بەڕێکو پێکی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بەبڕواداران (بەبەهەشت و سەرکەوتن) (٨٧) ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ و مووسا وتی ﴿رَبَّنَآ إِنَّكَ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ ﴿ءَاتَيۡتَ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَأَهُۥ﴾ بەخشیوتە بەفیرعەون و کۆمەڵەکەی ﴿زِينَةٗ وَأَمۡوَٰلٗا﴾ هۆکاری ڕازانەوە و جوانی و ماڵ و سامانی زۆر ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّواْ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ئەوەی خەڵك گومڕا بکەن ﴿عَن سَبِيلِكَۖ﴾ لەڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا ٱطۡمِسۡ﴾ ئەی پەروەردگارمان لە ناوی بەرە و مەیهێڵە ﴿عَلَىٰٓ أَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَٱشۡدُدۡ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ دڵەکانیان ڕەق وڕەش بکە ﴿فَلَا يُؤۡمِنُواْ﴾ چونکە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُاْ﴾ هەتا نەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر (٨٨)

﴿قَالَ قَدْ﴾ (خوای گـەورە) فەرمووی بێگومـان ﴿أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکـتان وەرگیرا ﴿فَٱسْتَقِيمَا﴾ جـا خـۆ ڕاگر و بەردەوام بن (لەسـەر ئاییني خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شـوێن ڕێگای ﴿ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەوانەی کەنازانن ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَٰوَزْنَا بِبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لـە دەریاکـە (دەریای سـوور) پەڕانـدووە ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُۥ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشـکرەکەی شـوێنیان کەوتـن ﴿بَغْيًا وَعَدْوًا﴾ بـە سـتەم و دەسـت درێـژی کـردن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتـا ئـەو کاتـەی ﴿أَدْرَكَهُ ٱلْغَرَقُ﴾ خەریـك بوو (فیرعەون) بخنکێ ﴿قَالَ ءَامَنتُ﴾ ئەوسـا وتی بـڕوام هێنا ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاسـت نی یە ﴿إِلَّا ٱلَّذِيٓ﴾ جگە لەئەو (خوایە) نەبێت ﴿ءَامَنَتْ بِهِۦ﴾ کە بڕوایـان پـێ هێناوە ﴿بَنُوٓاْ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ نەوەی ئیسـرائیل ﴿وَأَنَا۠ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسـلمانانم ﴿٩٠﴾ ﴿ءَآلْـَٰٔنَ﴾ ئیستا (باوەڕ دێنیت؟) ﴿وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ مِنَ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ وەتـۆ لەخراپـەکاران و تێکدەران بوویت ﴿٩١﴾ ﴿فَٱلْيَوْمَ﴾ بـەڵام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾ لاشـەکەت (لـە دەریا) ڕزگـار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ ءَايَةً﴾ بۆ ئـەوەی ببی بەپەنـد بۆ ئەوەی لـەدوای تـۆ دێـت ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بـەڕاسـتی زۆرێـك لـەخەڵكـی ﴿عَنْ ءَايَٰتِنَا لَغَٰفِلُونَ﴾ بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشـانەکانی ئێمە ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا﴾ سـوێند بەخوا بێگومان نیشتە جێمان کردن ﴿بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدْقٍ﴾ لەشوێنێکی چاك و شایستەدا ﴿وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ و ڕۆزی چاك و پاکمان پێ دان ﴿فَمَا ٱخْتَلَفُواْ﴾ جا ڕاجیاو دووبەرەك نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ هەتا زانین و شـارەزایی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاسـتی پەروەردگارت ﴿يَقْضِي بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لـەڕۆژی دوایدا ﴿فِيمَا كَانُواْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا ڕاجیا بوون ﴿٩٣﴾ ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جائەگـەر تۆ ﴿فِي شَكٍّ﴾ لە گوماندای ﴿مِّمَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ﴾ لـەوەی کە ناردومانەتە خوارەوە بـۆت ﴿فَسْـَٔلِ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوە پرسـیار لەوانـە بکە ﴿يَقْرَءُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ کە کتێبی ئاسـمانی شـارەزان و دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ لەپێش تۆ ﴿لَقَدْ جَآءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ هـەق و ڕاستی لەپەروەردگارتـەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُمْتَرِينَ﴾ کەوات لەدەسـتەی گومانـداران مەبە ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ﴾ و لەوانـەش مەبـە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کـە نیشـانەکانی خوایـان بـە درۆزانـی (و باوەڕیان پێ نەهێنان) ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانـەی ﴿حَقَّتْ عَلَيْهِمْ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگـارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بـڕوا ناهێنـن ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَوْ جَآءَتْهُمْ﴾ (بـڕوا ناهێنـن) هەرچەند بۆیـان بێت ﴿كُلُّ ءَايَةٍ﴾ هەمـوو بەڵگـەو نیشـانەیەك ﴿حَتَّىٰ يَرَوُاْ﴾ هەتـا نەبینـن (بە چـاوی خۆیان) ﴿ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ﴾ سزای سـەختی ئازاردەر ﴿٩٧﴾

﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ﴾ (خەلکی) هیچ شار وگوندێك (لەوانەی کە هەڕەشەیان لێکرا) وباوەڕیان هێنا (کاتی بینین و دابەزینی سزای پەروەردگار) ﴿فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا﴾ باوەڕەکەیان هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ جگەلە گەلی یونس (علیه السلام) نەبێت ﴿لَمَّا آمَنُوا﴾ کاتێك هەموو بڕوایان هێنا وتەوبەیان کرد (کە دڵ نیابوون سزای پەروەردگار دابەزیوە بۆ سەریان) ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ﴾ لامان برد لەسەریان ﴿عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ سزای سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و بەهرە و خۆشیمان پێدان تا ماوەیەك (تاکاتی مردنیان) (٩٨) ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَآمَنَ﴾ بڕوای دەهێنا ﴿مَن فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو (خەلکەی) والەزەویدان ﴿كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ هەموو بە تێکرا ﴿أَفَأَنتَ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿تُكْرِهُ النَّاسَ﴾ زۆر لەخەلکی دەکەیت ﴿حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ هەتا ببنە بڕوادار (٩٩) ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ وە بۆ هیچ کەسێك نی یە ﴿أَن تُؤْمِنَ﴾ کەبڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ﴾ وە پیسی (وبێ باوەڕی) دەخاتە ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ سەر ئەوانەی ﴿لَا يَعْقِلُونَ﴾ کەتێ ناگەن وبیر ناکەنەوە (١٠٠) ﴿قُلِ انظُرُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سەرنج بدەن ﴿مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ چی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ﴾ کەچی نیشانە و ترسێنەرەکان هیچ سوود ناگەیەنن ﴿عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بە کەسانێك بڕوانەهێنن (١٠١) ﴿فَهَلْ يَنتَظِرُونَ﴾ دەی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ﴾ بێجگە لە ڕووداوێك وەك ڕووداوەکانی ئەوانەی ﴿خَلَوْا مِن قَبْلِهِمْ﴾ کە لە پێشیانەوە ڕابوردن ﴿قُلْ فَانتَظِرُوا﴾ بڵێ دەی چاوەڕوان بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾ لە چاوەڕوانانم (١٠٢) ﴿ثُمَّ نُنَجِّي﴾ پاشان ئێمە ڕزگاری دەکەین (لە کاتی نارەحەتیدا) ﴿رُسُلَنَا﴾ پێغەمبەرانمان (﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ و ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەو شێوە ﴿حَقًّا عَلَيْنَا﴾ پێویستە لەسەرمان ﴿نُنجِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمان داران ڕزگار بکەین (١٠٣) ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەلکینە ﴿إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ﴾ ئەگەر ئێوە لەگوماندان ﴿مِّن دِينِي﴾ لە (ڕاستی) ئاینەکەم ﴿فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ﴾ ئەوە من نایەرستم ئەوانەی ﴿تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ کە ئێوە دەی پەرستن بێجگە لەخوا ﴿وَلَٰكِنْ﴾ بەڵکو ﴿أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئەو خوایەدەپەرستم ﴿يَتَوَفَّاكُمْ﴾ کەئێوە دەمرێنێ ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ﴾ وە من فەرمانم پێ کراوە کە ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەبڕواداران بم (١٠٤) ﴿وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ﴾ وە ڕووت ڕێك و ڕاست بکە ﴿لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ بۆ ئاینێك کەڕاستە ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بەهیچ جۆرێك لەهاوبەش دانەران مەبە (١٠٥) ﴿وَلَا تَدْعُ﴾ هاوارمەکە (مەپەرستە) ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿مَا لَا يَنفَعُكَ﴾ شتێ نەسوودت پێ دەگەیەنێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و نەزیانت لێ دەدات ﴿فَإِن فَعَلْتَ﴾ جا ئەگەر وات کرد ﴿فَإِنَّكَ إِذًا﴾ ئەوە بێگومان ئەوکاتە تۆ ﴿مِّنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەستەمکارانی (١٠٦)

﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بە تۆ بگەیەنێت ﴿بِضُرّٖ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ﴾ هیچ لادەرێك نی یە بۆ ئەو (زیانە) ﴿إِلَّا هُوَۖ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدۡكَ بِخَيۡرٖ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکی بوێت بۆت ﴿فَلَا رَآدَّ لِفَضۡلِهِۦۚ﴾ ئەوە هیچ بەرگری کەرێك نیە بۆ چاکەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەهرەمەندی دەکات ئەو کەسەی خۆی بیەوێت ﴿مِنۡ عِبَادِهِۦۚ﴾ لە بەندەکانی ﴿وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو لێ بوردەی بەبەزەییە ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ بەڕاستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمۡۖ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێك ڕێنموونی وەرگرتبێت ﴿فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ ئەوە بێگومان (قازانجی) ڕێنموونیەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش گومڕا بووبێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيۡهَاۖ﴾ ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕابوونەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيۡكُم﴾ وە من لە ئێوە ﴿بِوَكِيلٖ﴾ بەرپرسیار نیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَٱتَّبِعۡ﴾ شوێن ئەوە بکەوە ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ﴾ کە سرووش وەحی کراوە بۆت ﴿وَٱصۡبِرۡ حَتَّىٰ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا ﴿يَحۡكُمَ ٱللَّهُۚ﴾ خوا بڕیاری دەدات (لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاکترینی هەموو دادوەر و بڕیاردەرانە ﴿١٠٩﴾

سورەتی ﴿هُودٍ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓرۚ﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَٰبٌ أُحۡكِمَتۡ﴾ ئەمە کتێبێکە بەهێز داڕێژراوە ﴿ءَايَٰتُهُۥ﴾ ئایەتەکانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتۡ﴾ پاشان ڕوون کراونەتەوە ﴿مِن لَّدُنۡ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) کاردروستی زاناوە ﴿١﴾ ﴿أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك نەپەرستن ﴿إِلَّا ٱللَّهَۚ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنَّنِي لَكُم مِّنۡهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٞ وَبَشِيرٞ﴾ ترسێنەر و مژدەدەرم ﴿٢﴾ ﴿وَأَنِ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێبوردن بکەن لەپەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِ﴾ پاشان تۆبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای ﴿يُمَتِّعۡكُم مَّتَٰعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێکی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ تاماوەی دیاری کراو (بۆتان) ﴿وَيُؤۡتِ كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِي فَضۡلٖ فَضۡلَهُۥۖ﴾ خاوەن چاکە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاکە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بکەن ﴿فَإِنِّيٓ أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من مەترسی دەکەم ﴿عَلَيۡكُمۡ﴾ بەختان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٖ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە(کە ڕۆژی دوایە) ﴿٣﴾ ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ هەر بۆلای خوایە ﴿مَرۡجِعُكُمۡۖ﴾ گەڕانەوەتان ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان ﴿يَثۡنُونَ صُدُورَهُمۡ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر کینە و دژایەتی) ﴿لِيَسۡتَخۡفُواْ مِنۡهُۚ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا ﴿أَلَا حِينَ﴾ بیدارین کاتێك ﴿يَسۡتَغۡشُونَ ثِيَابَهُمۡ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بەپۆشاکەکانیان (بۆ ئەوەی پیلانەکانیان دەرنەکەون) ﴿يَعۡلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعۡلِنُونَۚ﴾ بەوەی دەیشارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ﴾ بێگومان ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دڵەکاندایە ﴿٥﴾

﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێك نی یە ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەوی دا ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئیلا لەسەر خوایە ﴿رِزۡقُهَا﴾ ڕزق و ڕۆزیەکەی ﴿وَيَعۡلَمُ مُسۡتَقَرَّهَا﴾ وە(خوا) دەزانێ شوێنی مانەوەی ﴿وَمُسۡتَوۡدَعَهَاۚ﴾ وە شوێنی لێ دەرچوونی ﴿كُلّٞ فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ﴾ هەمووی نوسراوە لەکتێبی ڕوون کەرەوە(لوح المحفوظ)دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ﴾ ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ کە ئاسمانەکان وزەوی دروست کردوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرۡشُهُۥ عَلَى ٱلۡمَآءِ﴾ و عەرشەکەی لەسەر ئاو بوو ﴿لِيَبۡلُوَكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمۡ أَحۡسَنُ عَمَلٗاۗ﴾ کامتان کردەوەی چاکتر (دەکەن) ﴿وَلَئِن قُلۡتَ﴾ سوێندبێ ئەگەر بڵێیت (بەوانە) ﴿إِنَّكُم مَّبۡعُوثُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە زیندوو دەکرێنەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ ٱلۡمَوۡتِ﴾ لەپاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوان دەڵێن ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾ ئەمە هیچ نی یە بێجگە لە جادوویەکی ڕوون و دیارنەبێت ﴿٧﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَخَّرۡنَا عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابَ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەو سزایان دوا بخەین ﴿إِلَىٰٓ أُمَّةٖ مَّعۡدُودَةٖ﴾ تاماوەیەکی کەمی دیاری کراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحۡبِسُهُۥٓۗ﴾ ئەوە بەڕاستی دەڵێن چی ئەو سزای ڕاگرتووە (بۆچی بۆمان نایەت) ﴿أَلَا يَوۡمَ يَأۡتِيهِمۡ﴾ بێدار بن ڕۆژێ ئەو سزایەیان بۆ دێت ﴿لَيۡسَ مَصۡرُوفًا عَنۡهُمۡ﴾ لێیان لا نادرێ ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدات ﴿مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ ئەوەی کە ئەوانە گاڵتەو لاقرتیان پێ دەکرد ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێمە بچێژین بە ئادەمی ﴿مِنَّا رَحۡمَةٗ﴾ چاکە و فەزڵ و بەهرەیەك لای خۆمانەوە ﴿ثُمَّ نَزَعۡنَٰهَا مِنۡهُ﴾ پاشان ئەو (چاکەو بەهرەیەی) لێ بگرینەوە ﴿إِنَّهُۥ لَيَـُٔوسٞ كَفُورٞ﴾ بێگومان ئەو زۆر نائومێد و سپڵەیە (لەو کاتەدا کوفری نیعمەتەکانی خوا دەکات) ﴿٩﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَٰهُ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پێی بچێژین پێدەبنێ ﴿نَعۡمَآءَ بَعۡدَ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُ﴾ بەهرەو چاکە دوای ئەو سەختی و نارەحەتیانەی تووشی بووە ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ ٱلسَّيِّـَٔاتُ عَنِّيٓۚ﴾ بێگومان دەڵێت گشت سەختی و زیانەکانم لە مل بوویەوە (بەرۆکی بەردام) ﴿إِنَّهُۥ لَفَرِحٞ فَخُورٌ﴾ بێگومان (لەوکاتەدا) زۆر دڵخۆش و لووت بەرزو خۆ بەزل زانە ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ﴾ جگە لەوانەی کە بائارام و خۆگر بوون ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێنا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُم﴾ ئەوانە بۆیان هەیە ﴿مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٞ كَبِيرٞ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورە ﴿١١﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكُۢ﴾ ئایا تۆ وازهێنەری ﴿بَعۡضَ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ﴾ لە (ڕاگەیاندنی) هەندێك لەوەی نیگا ت بۆ کراوە ﴿وَضَآئِقُۢ بِهِۦ صَدۡرُكَ﴾ و دڵ تەنگ دەبی پێی ﴿أَن يَقُولُواْ﴾ لەبەر ئەوەی کەدەڵێن ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گەنج و خەزێنەی بۆ نانێردرێتە خوارەوە ﴿أَوۡ جَآءَ مَعَهُۥ مَلَكٌۚ﴾ یان بۆچی فریشتەیەکی لە گەڵدا نەهاتووە ﴿إِنَّمَآ أَنتَ نَذِيرٞۚ﴾ بێگومان تۆ تەنها ترسێنەری ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٌ﴾ و خوا بۆ هەموو شتێك سەرپەرشتیکارو چاودێرە ﴿١٢﴾

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یـان ئەوانە دەڵێن پێغەمبەر ﷺ ئەو (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ﴾ بڵـێ دەی ئێوەش دە سـورەتی وەکو ئەو(قورئانە) بێنن ﴿مُفْتَرَيَاتٍ﴾ هەڵبەستراوبن ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ﴾ وەبانـگ بکـەن (بـۆ پشتیوانیتان) هەرکـەس دەتوانـن ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگـە لەخـوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ جا ئەگەر وەڵامیان نەدانەوە ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ﴾ ئـەوە بزانن کەبێگومان ئەم (قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە ﴿بِعِلْمِ اللَّهِ﴾ بەئاگاداری وزانینـی خـوا ﴿وَأَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەروەهـا بزانـن هیچ پەرستراوێکی ڕاسـت نـی یە بێجگـە لەئەو ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ دەی ئایـا ئێـوە مل کەچ و موسـڵمانن؟ ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ﴾ هەرکـەس دەیەوێت ﴿الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوە و جوانی ئەو ﴿نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا﴾ ئێمە (بەرهەمی) کردەوەکانیـان بەتەواوی پێ دەدەین تیایـدا ﴿وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ وە ئەوان لەم ژیانەدا کەم و کوڕی یان لەگەڵ ناکرێت ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن بۆیان نی یە ﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ﴾ لـەڕۆژی دواییـدا جگە لەئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا﴾ وە ئـەوەی کردیان تێیدا پوچ و بـێ بەرهەم بووە ﴿وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچیان کرد بەردەوام بوو بەهیچ ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَنْ كَانَ﴾ جا ئایا کەسـێك ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرای بێ لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ﴾ و شایەتێك لای ئەوەوە بۆی بخوێنێتەوە ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ﴾ وە لەپێش ئەم (شایەتیەی خۆیەوە) پەڕاوی موسـاش (شایەتە بۆی) ﴿إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ کەپەیڕەو پێشەواو میهرەبانیە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەوانە بڕوایان هەیە بەو (شـایەتە کەقورئانە) ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە هەرکەس باوەڕی پێی نەبێت ﴿مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ لەو کۆمەڵ و تاقمانـە (ئەوانەی کۆبونەوە لەسـەر دژایەتی ئیسـلام) ﴿فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾ ئەوە ئاگـر جێگایەتی ﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ﴾ کەوانـە هیـچ جۆرە گومـان و دوو دڵیەکت نەبێت لەو(قورئانە) ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ بەڕاسـتی ئەو قورئانە ڕاسـتە لەلایەن پەروەردگارتەوە هاتـووە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆرێـك لەخەڵکـی بڕواناهێنـن ﴿١٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ وەئایا کێ ستەمکارترە لەو کەسـەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خـواوە؟ ﴿أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ ئەوانە دەبرێنە خوزووری پەروەردگاریـان (ووتەکانیـان دەخرێتـە ڕوو) ﴿وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ﴾ وە شـایەتەکان (لەپێغەمبـەران وفریشـتەکان) دەڵێن ﴿هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانـە ئەو کەسـانەن ﴿كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەدونیادا) درۆیان هەڵدەبەسـت بـەدەم پەروەردگاریانـەوە ﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ بێداربـن نەفرینی خـوا ﴿عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ بۆ سـتەمکارانە ﴿١٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانـەی بەرهەڵسـتی ڕێگـەی خـوا دەکـەن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و دەیانـەوێ بـەلارو چەوتـی نیشـاندەن ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ﴾ لەکاتێکـدا ئـەوان بـەڕۆژی دوایی ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾ بێ بڕوان ﴿١٩﴾

﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَمۡ يَكُونُواْ مُعۡجِزِينَ﴾ ئەو (نەفرین لێ کراو)انە ناتوانن (لەدەستی خوا) خۆیان قوتار بکەن ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەولات و زەویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نییانە ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ بێجگە لەخوا هیچ پشتیوان و دۆستێك ﴿يُضَٰعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات دەکرێتەوە ﴿ٱلۡعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُواْ يَسۡتَطِيعُونَ ٱلسَّمۡعَ﴾ توانای بیستنی (ئەو قورئانە)یان نەبوو ﴿وَمَا كَانُواْ يُبۡصِرُونَ﴾ (هەقیشیان)نەدەبینی ﴿٢٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەخۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم﴾ وە لێیان ون بوو ﴿مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ ئەو درۆو دەلەسانەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٢١﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمۡ﴾ بەڕاستی و بێگومان ئەوانە ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەرۆژی دواییدا ﴿هُمُ ٱلۡأَخۡسَرُونَ﴾ زەرەرمەندترین کەسی خۆیانن ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَخۡبَتُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمۡ﴾ و گەردن کەچ و دڵ ئارام بوون بۆ (فەرمانەکانی) پەروەردگاریان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۖ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿مَثَلُ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ﴾ وێنەی ئەو دوو دەستەیە ﴿كَٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡأَصَمِّ وَٱلۡبَصِيرِ وَٱلسَّمِيعِۚ﴾ وەك کوێر و کەڕ و بیسەر و بیناوان ﴿هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًاۚ﴾ ئایا ئەودوو دەستەیە یەکسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دە بۆ بیرناکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ﴾ نووح بۆ لای گەلەکەی ﴿إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ (پێی وتن) دڵنیابن من ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆتان ﴿٢٥﴾ ﴿أَن لَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَۖ﴾ کەجگە لەخوا نەپەرستن ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ (چونکە) بەڕاستی من دەترسم پەختان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ أَلِيمٖ﴾ سزای ڕۆژێکی سەخت و بەئازار ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَالَ ٱلۡمَلَأُ﴾ جا کاربەدەست ودەسەڵاتدارەکان وتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان نەهێنا بوو ﴿مِن قَوۡمِهِۦ﴾ لە گەلەکەی (نووح) ﴿مَا نَرَىٰكَ﴾ ئێمە تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرٗا مِّثۡلَنَا﴾ جگە لەئادەمی یەکی وەك خۆمان ﴿وَمَا نَرَىٰكَ﴾ وە نابینین تۆ ﴿ٱتَّبَعَكَ﴾ هیچ کەسێك شوێنت کەوتبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ جگە لەوانەی ﴿هُمۡ أَرَاذِلُنَا﴾ کە هەژار و بەستەکانمانن ﴿بَادِيَ ٱلرَّأۡيِ﴾ بێ ئاوەزا و ساویلکەن (ڕواڵەت بینن) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمۡ﴾ وە نابینن ئێوە ﴿عَلَيۡنَا مِن فَضۡلِۭ﴾ هیچ شتێکتان لە ئێمە زیادبێ ﴿بَلۡ نَظُنُّكُمۡ كَٰذِبِينَ﴾ بەڵکو بەدرۆزنتان دەزانین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ (نووح) وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ﴾ بەڵگەی ئاشکرام هەبێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ لەلای پەروەردگارمەوە ﴿وَءَاتَىٰنِي رَحۡمَةٗ﴾ و ڕەحمەتێکی پێ بەخشیبم ﴿مِّنۡ عِندِهِۦ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿فَعُمِّيَتۡ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڵام ئەوە لەئێوە شاردرابێتەوە ﴿أَنُلۡزِمُكُمُوهَا﴾ ئایا بەزۆر پابەندتان بکەین پێیەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَهَا كَٰرِهُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە حەزی لێ ناکەن و پێتان ناخۆشە ﴿٢٨﴾

﴿وَيَا قَوْمِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ ماڵ و سامانێکتان لێ ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ﴾ پاداشتی من ﴿إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ هەر لەسەر خوایە ﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە من ئەوانە دەرناکەم بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە بەدیداری پەروەردگاریان دەگەن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڵام من ئێوە دەبینم ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ کە کۆمەڵێکی نەزانن ﴿٢٩﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي﴾ ئەی گەلەکەم کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ﴾ لەبەرانبەر خوادا ئەگەر ئەوانە بتارێنم (و دەریان بکەم) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ﴾ من پێتان ناڵێم ﴿عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ و ناشڵێم غەیب و شتە نادیارەکان دەزانم ﴿وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ﴾ هەروەها ناڵێم من فریشتەم ﴿وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ بەوانەش ناڵێم ﴿تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ﴾ کە لەبەر چاوی ئێوە سووك و بێ ڕێزن ﴿لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا﴾ خوا هیچ چاکەیەکیان ناداتێ ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ بەوەی لەدەروونی ئەواندایە ﴿إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی من ئەوکاتە (ئەگەر ئەو هەژارانە دەربکەم) لەستەم کاران دەبم ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا يَا نُوحُ﴾ ووتیان ئەی نووح ﴿قَدْ جَادَلْتَنَا﴾ بێگومان دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا﴾ زۆریش دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ دەی ئەوەی بەڵێنمان پێ دەدەیت (لەسزا) بۆمان بهێنە ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ﴾ ووتی بێگومان خوا بۆتان دەهێنێت ﴿إِنْ شَاءَ﴾ ئەگەر بیەوێت ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن (لەسزای خوا) خۆتان قوتار بکەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي﴾ وە ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنْ أَرَدْتُ﴾ گەر بمەوێت ﴿أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ﴾ ئامۆژگاریتان بکەم ﴿إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿أَنْ يُغْوِيَكُمْ﴾ گومڕاتان بکات ﴿هُوَ رَبُّكُمْ﴾ ئەو پەروەردگارتانە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یا ئەوانە دەڵێن موحەممەد ﷺ ئەم (قورئانەی) بەناوی خواوە هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ﴾ بڵێ ئەگەر من هەڵم بەستبێت ﴿فَعَلَيَّ إِجْرَامِي﴾ ئەوە گوناهو تاوانەکەی تەنها لەسەر خۆمە ﴿وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ﴾ وە منیش بەریم لەتاوانی ئێوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَأُوحِيَ إِلَى نُوحٍ﴾ وەحی کرا بۆ نووح (علیه السلام) ﴿أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ﴾ کەوا کەسی تر بڕوا ناهێنێت ﴿مِنْ قَوْمِكَ﴾ لەگەلەکەت ﴿إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ﴾ بێجگە لەوەی پێشتر بڕوای هێناوە ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ کەوانە ناڕەحەت وغەمبار مەبە بەوەی ئەوان دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَاصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ وە کەشتیەکەش دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وفەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین- هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وە هیچ قسەم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لە بارەی ئەوانەی ستەمیان کردووە (وبێ باوەڕ بوون) ﴿إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٣٧﴾

﴿وَيَصۡنَعُ ٱلۡفُلۡكَ﴾ وە دەستی کرد بەدروست کردنی کەشتیەکە ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيۡهِ﴾ هەر کاتێك تێ پەڕیتایە بەلایدا ﴿مَلَأٞ مِّن قَوۡمِهِۦ﴾ کۆمەڵێ لە گەلەکەی ﴿سَخِرُواْ مِنۡهُۚ﴾ گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿قَالَ إِن تَسۡخَرُواْ مِنَّا﴾ (نووح) دەیووت ئەگەر ئێوە ئێستە گاڵتەو لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿فَإِنَّا نَسۡخَرُ مِنكُمۡ﴾ ئەوە بێگومان ئێمەش لاقرتی بەئێوە دەکەین ﴿كَمَا تَسۡخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوە لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿٣٨﴾ ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ جا لەمەوپاش دەزانن ﴿مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخۡزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيۡهِ عَذَابٞ مُّقِيمٌ﴾ سەر شۆڕی دەکات (لەدونیاداو لەقیامەتیشدا) سزای هەمیشەیی بەسەردادێت ﴿٣٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (نووح) (کەشتیەکەی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ﴾ و تەنورەکە ئاوی لێ هەڵ قوڵا ﴿قُلۡنَا ٱحۡمِلۡ فِيهَا﴾ ووتمان (بەنووح) لەو (کەشتیە)دا هەڵی بگرە ﴿مِن كُلّٖ زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِ﴾ لەهەموو نێرو مێیەك دووان ﴿وَأَهۡلَكَ إِلَّا مَن﴾ ژن و منداڵەکانیشت هەڵبگرە ئەوەیان نەبێت ﴿سَبَقَ عَلَيۡهِ ٱلۡقَوۡلُ﴾ بڕیاری خوای لەسەر دراوە (بەخنکاندن) ﴿وَمَنۡ ءَامَنَۚ﴾ هەر ئەوانەش (هەڵ بگرە کە) بڕوایان هێنا (لەگەلەکەت) ﴿وَمَآ ءَامَنَ مَعَهُۥٓ إِلَّا قَلِيلٞ﴾ وە خەڵکێکی کەم نەبێت بڕوایان نەهێنا لەگەڵی دا ﴿٤٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱرۡكَبُواْ فِيهَا﴾ (نووح) ووتی هەمووتان سواربن لەو (کەشتیە)دا ﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ مَجۡرٜىٰهَا وَمُرۡسَىٰهَآۚ﴾ بەناوی خواوە لەکاتی ڕۆیشتن و وەستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ زۆر لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٤١﴾ ﴿وَهِيَ تَجۡرِي بِهِمۡ﴾ کەشتیەکە دەیبردن ﴿فِي مَوۡجٖ كَٱلۡجِبَالِ﴾ بەناو شەپۆلی وەك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ ٱبۡنَهُۥ﴾ نووحیش علیه السلام کوڕەکەی بانگ کرد (کەناوی کەنعان بوو) ﴿وَكَانَ فِي مَعۡزِلٖ﴾ کە لەشوێنێکی کەناردا بوو ﴿يَٰبُنَيَّ ٱرۡكَب مَّعَنَا﴾ (ووتی) ئەی کوڕی خۆشەویستم لەگەڵمان دا سواربە ﴿وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و لەگەڵ بێ بڕوایان مەبە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ سَـَٔاوِيٓ إِلَىٰ جَبَلٖ﴾ (کوڕەکەی) ووتی پەنا بۆ شاخێك دەبەم ﴿يَعۡصِمُنِي مِنَ ٱلۡمَآءِۚ﴾ کە بمپارێزێت لەم لافاوە ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (نووح) ووتی ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێك (پەنادەرێك) نیە ﴿مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِ﴾ لەفەرمانی خوا (کەخنکاندنە) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَۚ﴾ مەگەر کەسێك خوا ڕەحمی پێ بکات (و باوەڕدار بێت) ﴿وَحَالَ بَيۡنَهُمَا ٱلۡمَوۡجُ﴾ لەوکاتەدا شەپۆلی لافاو کەوتە نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ ٱلۡمُغۡرَقِينَ﴾ جا ئەو (کوڕە خنکاو) لەخنکاوان بوو ﴿٤٣﴾ ﴿وَقِيلَ يَٰٓأَرۡضُ﴾ ئەوسا ووترا ئەی زەوی ﴿ٱبۡلَعِي مَآءَكِ﴾ ئاوەکەت هەڵمژە ﴿وَيَٰسَمَآءُ أَقۡلِعِي﴾ و ئەی ئاسمان باران مەبارێنە ﴿وَغِيضَ ٱلۡمَآءُ﴾ ئیتر لافاوەکە ڕۆچوو بەناخی زەوی دا ﴿وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ﴾ کارەکە (خنکانیان) تەواو کرا ﴿وَٱسۡتَوَتۡ عَلَى ٱلۡجُودِيِّۖ﴾ و (کەشتیەکە) وەستا بەسەر (کێوی) جوودیەوە ﴿وَقِيلَ بُعۡدٗا﴾ ووترا دووری لەڕەحمی خوا ﴿لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَنَادَىٰ نُوحٞ رَّبَّهُۥ﴾ نووح هاواری کردە پەروەردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ ٱبۡنِي﴾ بەڕاستی کوڕەکەم ﴿مِنۡ أَهۡلِي﴾ لە کەس و کاری منە ﴿وَإِنَّ وَعۡدَكَ ٱلۡحَقُّ﴾ و بێگومان بەڵێنی تۆش ڕاستە ﴿وَأَنتَ أَحۡكَمُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ وە تۆش دادوەرترینی هەموو فەرمان ڕەوایانی ﴿٤٥﴾

﴿قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ﴾ (خـوا) فەرمووی ئەی نووح بەڕاسـتی ئەو (کەنعان) ﴿لَيۡسَ مِنۡ أَهۡلِكَۖ﴾ لەکەس و کاری تۆ نی یە ﴿إِنَّهُۥ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئەو (کوڕە) کردەوەی ﴿غَيۡرُ صَٰلِحٖۖ﴾ خراپ و ناپەسـەند بوو ﴿فَلَا تَسۡـَٔلۡنِ﴾ جـا کەواتە داوای شـتێکم لێ مەکـە ﴿مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۖ﴾ کەزانیاریت دەربـارەی نی یە ﴿إِنِّيٓ أَعِظُكَ﴾ بەڕاسـتی مـن ئامۆژگاریـت دەکـەم ﴿أَن تَكُونَ مِنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ تـا لەنەفامان نەبیـت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّيٓ﴾ (نـووح) ووتـی پەروەردگـارم بەڕاسـتی من ﴿أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنـات پێ دەگرم (لـەوەی) ﴿أَنۡ أَسۡـَٔلَكَ مَا﴾ داوای شـتێکت لـێ بکـەم ﴿لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٌۖ﴾ کەنایزانم ﴿وَإِلَّا تَغۡفِرۡ لِي وَتَرۡحَمۡنِيٓ﴾ وە ئەگـەر نەبوریت لێم وڕەحمم پێ نەکەی ﴿أَكُن مِّنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ لەزیان لێکەوتوان دەبم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَٰنُوحُ﴾ ووترا ئەی نووح ﴿ٱهۡبِطۡ بِسَلَٰمٖ مِّنَّا﴾ دابەزە(لەکەشـتیەکە) بەهێمنـی و بێـوەی لەلایـەن ئێمـەوە ﴿وَبَرَكَٰتٍ عَلَيۡكَ﴾ وە بەپیت و فەڕی زۆر بەسـەرخۆتەوە ﴿وَعَلَىٰٓ أُمَمٖ مِّمَّن مَّعَكَۚ﴾ وەبەسەر گەلانێك کەپەیدا ئەبن لەوانەی کـە لەگـەڵ تۆ دان (یا بەسـەر ئەو خەڵکانـەی لەگەڵ تۆدان) ﴿وَأُمَمٞ سَنُمَتِّعُهُمۡ﴾ چەنـد نەتەوەو گەل دواتر دێن خۆشـی و نازو نیعمەتیان پێ دەدەین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا﴾ پاشـان لەلایـەن ئێمەوە دووچاریان دەبێـت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ سـزای سـەختی ئـازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلۡكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئەمانـە(ی باسـکران) لەهەواڵـە گرنگـە نادیارەکانـە ﴿نُوحِيهَآ إِلَيۡكَۖ﴾ بەنیگا بۆمـان ناردی ﴿مَا كُنتَ تَعۡلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوۡمُكَ﴾ نەتـۆ و نەگەلەکـەت نەتـان دەزانیـن ﴿مِن قَبۡلِ هَٰذَاۖ﴾ لەپێش ئـەم (نیگـای ئێمـە) ﴿فَٱصۡبِرۡۖ﴾ کەواتـە خۆڕاگربـە ﴿إِنَّ ٱلۡعَٰقِبَةَ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاسـتی سـەرئەنجام بۆ لەخوا ترسـانە ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمۡ هُودٗاۚ﴾ وەبۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم خواپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓۖ﴾ هیچ پەرسـتراوێکتان نی یـە جگە لە ئەو ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا مُفۡتَرُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆ هەڵئەبەسـتن ﴿٥٠﴾ ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئـەی گەلەکەم ﴿لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًاۖ﴾ لەسـەر ئەم (گەیاندنـی پەیامە) داوای هیچ پاداشـتێکتان لێ ناکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱلَّذِي﴾ پاداشـتی من هەر لەسەر ئەو (خوا)یە ﴿فَطَرَنِيٓۚ﴾ کەدروسـتی کـردوم ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیـر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ وە ئـەی گەلەکەم ﴿ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ داوای لێبـوردن لەپەروەردگارتـان بکـەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِ﴾ دواتـر بگەڕێنـەوە بـۆلای ئـەو ﴿يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم﴾ (ئەگەر وابکەن خوا) لەئاسمانەوە (باران) دەبارێنێت بەسەرتاندا ﴿مِّدۡرَارٗا﴾ بەلێژەمە ﴿وَيَزِدۡكُمۡ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد دەکات ﴿إِلَىٰ قُوَّتِكُمۡ﴾ بۆ هێزەکەتان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوۡاْ مُجۡرِمِينَ﴾ وەڕوو وەرمەگێـڕن (لەبانگەوازەکەم) بەتـاوان باری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُواْ يَٰهُودُ﴾ ووتیان ئەی هوود ﴿مَا جِئۡتَنَا بِبَيِّنَةٖ﴾ تـۆ هیـچ بەڵگەیەکـی ڕوونت بـۆ نەهێناویـن ﴿وَمَا نَحۡنُ بِتَارِكِيٓ ءَالِهَتِنَا﴾ بۆیـە ئێمەش واز لەپەرسـتراوەکان (خواکان) مان ناهێنین ﴿عَن قَوۡلِكَ﴾ لەبەر قسـەی تۆ ﴿وَمَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئێمە تەنها (ئەوە بەتۆ) دەڵێین ﴿اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا﴾ هەندێك لەپەرستراوەكانمان تووشیان كردووی ﴿بِسُوءٍ﴾ بەشێتی ﴿قَالَ إِنِّي﴾ ووتی بەڕاستی من ﴿أُشْهِدُ اللَّهَ﴾ خوا دەكەم بەشایەت ﴿وَاشْهَدُوا﴾ و ئێوەش شایەت بن ﴿أَنِّي بَرِيءٌ﴾ كەبەڕاستی من بەریم و دوورم ﴿مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ لەوەی كەئێوە دەیكەنە هاوبەش بۆخوا ﴿٥٤﴾ ﴿مِن دُونِهِ﴾ جگە لەخوا ﴿فَكِيدُونِي جَمِيعًا﴾ جا هەمووتان پیلانم لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ لەپاشان مۆڵەتیشم مەدەن (و لێم مەوەستن) ﴿٥٥﴾ ﴿إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ﴾ بەڕاستی من پشتم بەخوا بەستووە ﴿رَبِّي وَرَبِّكُم﴾ كەپەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەیشە ﴿مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا﴾ هیچ گیان لەبەرێك نیە لەژێر ڕكێفی خوای گەورەدا نەبێت (بگری پێشە سەریەتی) ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێگەیەكی ڕاستە ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەوسا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن ﴿فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم﴾ ئەوە بێگومان من پێم ڕاگەیاندوون ﴿مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ﴾ ئەوەی بەمندا نێردراوە بۆتان ﴿وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە پەروەردگارم كۆمەڵێكی تر لەشوێنی ئێوە دادەنێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا﴾ ئێوەش هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا چاودێرو پارێزەرە ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ وە كاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا هُودًا﴾ هوودمان ڕزگار كرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمیهرەبانی خۆمان ﴿وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ وە ئەوانمان لەسزایەكی توندو بەهێز ڕزگار كرد ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ عَادٌ﴾ ئەوەش گەلی عاد بوو ﴿جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان نەهێنا بە بەڵگەو موعجیزەكانی پەروەردگاریان ﴿وَعَصَوْا رُسُلَهُ﴾ و سەرپێچی نێراوەكانی خوایان كرد ﴿وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ﴾ و شوێن فەرمانی هەموو ﴿جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ زۆردارێكی سەركەش كەوتن ﴿٥٩﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا﴾ بەشوێنیاندا نێررا ﴿فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ نەفرین لەم دونیایەدا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا ﴿أَلَا إِنَّ عَادًا﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی عاد ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بڕوایان بەپەروەردگاریان نەهێنا ﴿أَلَا بُعْدًا﴾ بێداربن دووری و لەناوچوون ﴿لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ﴾ بۆ عادی گەلی هوود ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گەلی سەموودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ صالح پێغەمبەر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەكەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نیە بێجگە لە ئەو ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئەو دروستی كردوون ﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ و كردونی بەئاوەدان كەرەوە تێیدا ﴿فَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ كەواتە داوای لێبوردنی لێ بكەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿قَرِيبٌ مُّجِيبٌ﴾ زۆر نزیكی دوعا وەرگرە ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا يَا صَالِحُ﴾ ووتیان ئەی صالح ﴿قَدْ كُنتَ فِينَا﴾ بەڕاستی تۆ لەناوماندا ﴿مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئەمە ﴿أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ﴾ ئایا بەرگریمان دەكەی لەپەرستنی ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ ئەوەی كەباو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ﴾ و بەڕاستی ئێمە لە گوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی تۆ بانگمان دەكەیت بۆلای و دوو دڵین ﴿٦٢﴾

﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ صالیح وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ إِن كُنتُ﴾ پێم بڵێن ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّي﴾ بەلگەیەکی ئاشکرام هەبێ لەلایەن پەروەردگارمەوە ﴿وَءَاتَىٰنِي مِنۡهُ رَحۡمَةٗ﴾ وە لەلایەن خۆیەوە پێغەمبەرێتی پێ بەخشیبیم ﴿فَمَن يَنصُرُنِي﴾ جا کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنۡ عَصَيۡتُهُۥ﴾ ئەگەر سەرپێچی ئەو بکەم ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي﴾ کەواتە ئێوە هیچ بۆمن زیاد ناکەن ﴿غَيۡرَ تَخۡسِيرٖ﴾ زەرەرو زیان نەبێت (٦٣) ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە وشترەکەی خوایە ﴿لَكُمۡ ءَايَةٗ﴾ کەموعجیزەیەکی روونە بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتیەکەم) ﴿فَذَرُوهَا﴾ جا ئێوەش وازی لێ بێنن ﴿تَأۡكُلۡ فِيٓ أَرۡضِ ٱللَّهِۖ﴾ با لەزەوی خوا بخوات (بلەوەڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٖ﴾ بەخراپە دەستی بۆ مەبەن ﴿فَيَأۡخُذَكُمۡ عَذَابٞ قَرِيبٞ﴾ ئەگینا سزایەکی بە زوویی تووشتان دەبێت (٦٤) ﴿فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی ئەوان وشترەکەیان سەربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صالیح) وتی ﴿تَمَتَّعُواْ فِي دَارِكُمۡ﴾ ڕابوێرن لەماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَٰثَةَ أَيَّامٖۖ﴾ سێ ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ وَعۡدٌ﴾ ئەوە بەڵێنێکە ﴿غَيۡرُ مَكۡذُوبٖ﴾ درۆ نیە (٦٥) ﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ جا کاتێك فەرمانمان هات (بۆ لەناو بردنیان) ﴿نَجَّيۡنَا صَٰلِحٗا﴾ صالیح مان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحۡمَةٖ مِّنَّا﴾ بەبەزەییەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَمِنۡ خِزۡيِ يَوۡمِئِذٍۚ﴾ لە سەرشۆڕی و ڕیسوایی ئەو ڕۆژە (پەنامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلۡقَوِيُّ ٱلۡعَزِيزُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی بەتواناو بەدەسەلاتە (٦٦) ﴿وَأَخَذَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ ئەوانەش کەستەمیان کرد شریخەیەك گرتنی ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دِيَٰرِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتر لەناو ماڵەکانیاندا کەوتن بەڕووداو جوولەیان لێ بڕا (مردن) (٦٧) ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَآۗ﴾ وەك ئەوەی لەوێدا نەبووبن ﴿أَلَآ إِنَّ ثَمُودَاْ﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی سەموود ﴿كَفَرُواْ رَبَّهُمۡۗ﴾ بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان ﴿أَلَا بُعۡدٗا لِّثَمُودَ﴾ بێداربن دووری و لەناوچوون بۆ گەلی سەموود (٦٨) ﴿وَلَقَدۡ جَآءَتۡ رُسُلُنَآ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێراوەکانمان هاتن ﴿إِبۡرَٰهِيمَ بِٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ بۆلای ئیبراهیم بەمژدەوە ﴿قَالُواْ سَلَٰمٗاۖ﴾ وتیان سەلامی خوات لێ بێت ﴿قَالَ سَلَٰمٞۖ﴾ (ئەویش) وتی سەلامی خوا لەئێوەش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾ ئەمجا ئەوەندەی نەبرد ﴿أَن جَآءَ بِعِجۡلٍ حَنِيذٖ﴾ (ئیبراهیم) خێرا گوێرەکەیەکی برژاوی هێنا بۆیان (٦٩) ﴿فَلَمَّا رَءَآ أَيۡدِيَهُمۡ﴾ جا کاتێك بینی دەستیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيۡهِ﴾ درێژ ناکەن بۆی (و لێی ناخۆن) ﴿نَكِرَهُمۡ﴾ نائاسایی هاتنە بەرچاوی ﴿وَأَوۡجَسَ مِنۡهُمۡ خِيفَةٗۚ﴾ و لەدەروونی خۆیدا مەترسی لێ کردن (کەنیازی خراپیان هەبێت) ﴿قَالُواْ لَا تَخَفۡ﴾ وتیان مەترسە ﴿إِنَّآ أُرۡسِلۡنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە نێراوین ﴿إِلَىٰ قَوۡمِ لُوطٖ﴾ بۆ سەر گەلی لووط (٧٠) ﴿وَٱمۡرَأَتُهُۥ قَآئِمَةٞ﴾ لەوکاتەدا خێزانەکەی وەستابوو ﴿فَضَحِكَتۡ﴾ و پێکەنی ﴿فَبَشَّرۡنَٰهَا بِإِسۡحَٰقَ﴾ ئێمەش مژدەمان پێ دا بەئیسحاق ﴿وَمِن وَرَآءِ إِسۡحَٰقَ يَعۡقُوبَ﴾ وە لەپاش ئیسحاق (مژدەمان پێدا) بەیەعقوب (کەکوڕی ئیسحاقە) (٧١)

﴿قَالَتْ يَٰوَيْلَتَىٰٓ﴾ (خێزانی ئیبراهیم) وتی وەیرۆ (وای) ﴿ءَأَلِدُ وَأَنَا۠ عَجُوزٌ﴾ چۆن منداڵم دەبێت کەمن پیرە ژنێکم ﴿وَهَٰذَا بَعْلِى شَيْخًا﴾ ئەوەش مێردەکەمە کە پیربووە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَىْءٌ عَجِيبٌ﴾ بەڕاستی ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَتَعْجَبِينَ﴾ (فریشتەکان) وتیان تۆ سەرت سوڕدەمێنێت؟ ﴿مِنْ أَمْرِ ٱللَّهِ﴾ لەکار و فەرمانی خوا ﴿رَحْمَتُ ٱللَّهِ وَبَرَكَٰتُهُۥ عَلَيْكُمْ﴾ ڕەحمەت و بەرەکەتی زۆری خواتان لەسەربێت ﴿أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئاڵ و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُۥ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس کراوی چاکە فراوانە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَٰهِيمَ ٱلرَّوْعُ﴾ ئەمجا کاتێک ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو نەما ﴿وَجَآءَتْهُ ٱلْبُشْرَىٰ﴾ وە مژدەکەشی بۆ هات ﴿يُجَٰدِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەکەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّٰهٌ مُّنِيبٌ﴾ لەسەرخۆو دڵنەرم و ڕوو لەخوابوو ﴿٧٥﴾ ﴿يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَآ﴾ وازبهێنە لەم کارە ﴿إِنَّهُۥ قَدْ جَآءَ﴾ بەڕاستی بێگومان دەرچووە (بۆ ئەو کارە) ﴿أَمْرُ رَبِّكَ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمْ ءَاتِيهِمْ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوانە دێت ﴿عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ﴾ سزایەکی نەگەڕاوە ﴿٧٦﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَتْ﴾ کاتێک کەهاتن ﴿رُسُلُنَا لُوطًا﴾ فریشتەکانمان بۆلای لووط ﴿سِىٓءَ بِهِمْ﴾ هاتنیانی پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾ وە وتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێکی سەختە ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَآءَهُۥ قَوْمُهُۥ﴾ وە گەلەکەی هاتن بۆلای ﴿يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ﴾ پەلەیان دەکرد (لەهاتن) بۆ لای ﴿وَمِن قَبْلُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لەوەو پێش ﴿كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ هەمیشە کردەوە بەدەکانیان ئەنجام دەدا (کە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِى﴾ ئەوانە کچەکانی منن (مەبەستی کچەکانی هۆزەکەی بوو) ﴿هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ﴾ ئەوانە پاك وحەلاڵن بۆتان ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخْزُونِ فِى ضَيْفِىٓ﴾ و سەرشۆڕم مەکەن لەوەی دەتانەوێت بەرامبەر میوانەکانم بیکەن ﴿أَلَيْسَ مِنكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ﴾ ئاخۆ پیاوێکی ژیرو تێگەیشتووتان تێدا نی یە ﴿٧٨﴾ ﴿قَالُوا۟ لَقَدْ﴾ وتیان سوێندبێت بێگومان ﴿عَلِمْتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِى بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ﴾ ئێمە هیچ هەق (و ئارەزوو) یکمان لەکچەکانتدا نیە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی ئێمە چیمان دەوێت ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ لَوْ أَنَّ لِى بِكُمْ قُوَّةً﴾ وتی ئای خۆزگە لەبەرانبەر ئێوەدا هێزێکم ببوایە ﴿أَوْ ءَاوِىٓ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾ یان پەنایەکی قایم ببوایە پەنام پێ ببردایە (بەرگریم دەکردن) ﴿٨٠﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰلُوطُ﴾ (فریشتەکان) وتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێرراوی پەروەردگاری تۆین ﴿لَن يَصِلُوٓا۟ إِلَيْكَ﴾ هەرگیز ناگەنە لای تۆ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ جا تۆ وماڵ ومنداڵت و ئەوەی باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێکی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ وە هیچ کەس لەئێوە لانەکاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَكَ﴾ جگە لەژنەکەت ﴿إِنَّهُۥ مُصِيبُهَا مَآ أَصَابَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەو تووشی دەبێت ئەوەی کەتووشی ئەوان (گەلەکەت) دەبێت (چونکە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ مَوْعِدَهُمُ ٱلصُّبْحُ﴾ بێگومان وەختی لەناو بردنیان بەرەبەیانە ﴿أَلَيْسَ ٱلصُّبْحُ بِقَرِيبٍ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیك نییە ﴿٨١﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کە فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەو (شوێنە)مان سەرو ژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا﴾ و باراندمان بەسەریاندا ﴿حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ ووردەزیخی گڵیین ﴿مَّنضُودٍ﴾ بەدوای یەکداویی بچڕان (دەباری) ﴿٨٢﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً﴾ هەموو ئەو (ووردەزیخانە) دیاری کرابوون ﴿عِندَ رَبِّكَ﴾ لای پەروەردگارتەوە ﴿وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ﴾ وە ئەو (سزایە) دوور نی یە لەستەم کارانەوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ﴾ وە (ناردمان) بۆ (خەڵکی) مەدیەنیش ﴿أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ شوعەیبی برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە ئەو ﴿وَلَا تَنقُصُوا﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن ﴿الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ﴾ لەپێوانە و کێشانەدا ﴿إِنِّي أَرَاكُم﴾ بەڕاستی من دەتان بینم ﴿بِخَيْرٍ﴾ بەماڵ و سامانی زۆرەوە ﴿وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ وە بەڕاستی من دەترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ﴾ سزایەك کە گەمارۆتان بدات و لێی رزگار نەبن ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ جا ئەی گەلەکەم ﴿أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ پێوانەو کێشانە ڕاست و دروست ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن لەشت ومەکی خەڵکیدا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپە کاری مەکەن (یاخراپە بڵاومەکەنەوە) لەزەویدا ﴿٨٥﴾ ﴿بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی خوا دەیهێڵێتەوە (لەقازانجی حەڵاڵ) چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ و من پارێزەر نیم بەسەرتانەوە ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ﴾ ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێ دەدات ﴿أَن نَّتْرُكَ﴾ کەئێمە وازبێنین ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان پەرستوویانە ﴿أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ﴾ یان وازبێنین لەوەی بەویستی خۆمان لەماڵ و سامانماندا دەیکەین ﴿إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ﴾ بەڕاستی تۆ پەلەنەکەری لێ زان و هۆشمەندیت ﴿٨٧﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ ئەگەر من بەڵگەیەکی ڕوونم لەلایەن پەروەردگارمەوە پێ بێت ﴿وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ وەڕۆزیەکی زۆرو باشی پێدابم لەلایەن خۆیەوە (چ مەبەستێکم هەیە درۆ بکەم) ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ﴾ وە من هەرگیز نامەوێت پێچەوانەی ئێوە بکەم ﴿إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ﴾ لەو (کارەی) بەرگری ئێوەی لێ دەکەم (خۆم بیکەم) ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾ من هیچ مەبەستێکم نی یە بێجگە لەچاککردن وچاکسازی نەبێت ئەوەندەی بتوانم ولەتوانامدا بێت ﴿وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ﴾ سەرکەوتنیشم تەنها بە(پشتیوانی) خوایە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿٨٨﴾

﴿وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي﴾ ئەی گەلەکەم دژایەتیتان لەگەڵم نەبێتە هۆی ئەوەی ﴿أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ﴾ تووشتان ببێت وێنەی ئەو(سزایە)ی تووشی ﴿قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ﴾ گەلی نووح یان گەلی هوود یان گەلی صالح بوو ﴿وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ﴾ خۆ گەلەکەی لووط دوور نی یە لێتانەوە (چیان بەسەر هات) ﴿٨٩﴾ ﴿وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ وە داوای لێبوردنیش لەپەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم میهرەبانی دڵسۆزە ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا﴾ ئێمە تێناگەین لەزۆرێك ﴿مِمَّا تَقُولُ﴾ لەوەی تۆ دەیڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا﴾ تۆ بە لاواز دەبینین لەناوماندا ﴿وَلَوْلَا رَهْطُكَ﴾ خۆ ئەگەر (لەبەر) خزمەکانت نەبوایە ﴿لَرَجَمْنَاكَ﴾ دڵنیابە بەرد بارانمان دەکردی ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ﴾ (چونکە)تۆ خۆت هیچ دەسەلاتێکت نی یە لەبەرامبەر ئێمەدا ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ﴾ ئایا خزمەکانم بەدەسەلاتترن لەبەرامبەر ئێوەدا ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا﴾ لەکاتێکدا فەرمانی ئەو (خوا)تان پشت گوێ خستووە ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ ئاگادارە بەهەرچی ئێوە دەیکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ کردەوە بکەن لەسەر بارو حاڵەتی خۆتان ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بەڕاستی منیش کارو کردەوە دەکەم ﴿سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ لەمەودوا دەزانن ﴿مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ﴾ ڕیسواو سەرشۆڕی دەکات ﴿وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ﴾ وەکێش درۆزنە ﴿وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ﴾ جا چاوەڕوانی بکەن بەڕاستی منیش لەگەڵتان چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ کاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا شُعَيْبًا﴾ شوعەیبمان ڕزگار کرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ وئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِنَّا﴾ بەبەزەیی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردبوو ناڵەو شریخە کە (نەعرەتەکە) گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لەماڵ و جێگاکانیاندا دەمەو ڕووکەوتن و جووڵەیان نەما (مردن) ﴿٩٤﴾ ﴿كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ (وایان لێهات) وەك هەر تێیدا نەبووبن ﴿أَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ﴾ بێداربن دووری و تیاچوون بۆ خەڵکی مەدیەن ﴿كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ﴾ وەك چۆن گەلی سەموود تیاچوون و دووربوون لەڕەحمی خوا ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ مووسا بەموعجیزەکانمانەوە ﴿وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ وە بەڕابەرو بەڵگەی ڕوونەوە ﴿٩٦﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دەستە وپێوەندەکەی ﴿فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ﴾ بەلام ئەوان شوێنی فەرمانی فیرعەون کەوتن ﴿وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی فیرعەون ڕاست و ڕەوانەبوو ﴿٩٧﴾

﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُۥ﴾ پێش گەلەکەی دەکەوێت ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ لەرۆژی دواییدا ﴿فَأَوْرَدَهُمُ ٱلنَّارَ﴾ ئەمجا هەموویان دەباتە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ ٱلْوِرْدُ ٱلْمَوْرُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو شوێنەی ئەوانی بۆ دەبرێت ﴿٩٨﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا۟ فِى هَـٰذِهِۦ لَعْنَةً﴾ وە لەم (دونیا)دا نەفرینیان بەشوێندا نێرراوە ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ هەروەها لەرۆژی دواییشدا ﴿بِئْسَ ٱلرِّفْدُ ٱلْمَرْفُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو بەخشراوەی پێیان بەخشرا ﴿٩٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْقُرَىٰ﴾ ئەوەی (باسکرا بۆت چەند هەواڵێکە) لە هەواڵی شارەکانی ڕابوردوو ﴿نَقُصُّهُۥ عَلَيْكَ﴾ دەیگێڕینەوە بۆت (لەم سوورەتەدا) ﴿مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ﴾ هەندێکیان ماون وهەندێکی تریان نەماون (وێران بوون) ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَـٰهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَـٰكِن ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان کرد لەخۆیان ﴿فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ﴾ جا هیچ سوودێکی پێ نەگەیاندن ﴿ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِى﴾ ئەو پەرستراوانەیان ﴿يَدْعُونَ﴾ کەدەیان پەرستن و هاواریان لێ دەکردن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿مِن شَىْءٍ﴾ بە هیچ شتێك (سوودیان پێ نەگەیاندن) ﴿لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ کاتێ فەرمانی پەروەردگارت هات (بۆ لەناو بردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾ ئەو (بت)انە هیچیان زیاد نەکرد بۆ ئەوانە(ی دەیان پەرستن) بێجگە زیان و لەناوچوون نەبێت ﴿١٠١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ ئا بەو شێوەیە سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ﴾ کاتێك خەڵکی شارەکان سزا دەدات ﴿وَهِىَ ظَـٰلِمَةٌ﴾ لە کاتێکدا ستەمکاربوون ﴿إِنَّ أَخْذَهُۥٓ﴾ بەڕاستی تۆڵە سەندنی ئەو ﴿أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ ئازار دەر و بەتینە ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِّمَنْ خَافَ﴾ بۆ کەسێك بترسێت ﴿عَذَابَ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ لەسزای دوا ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ يَوْمٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە ﴿مَّجْمُوعٌ لَّهُ ٱلنَّاسُ﴾ کەئادەمی بۆ کۆدەکرێتەوە ﴿وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ﴾ و ئەوە ڕۆژێکی دیارو بەرچاوە (هەموان ئامادەن تێیدا) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُۥٓ﴾ وە ئێمە دوای ناخەین ﴿إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ﴾ مەگەر بۆ کاتێکی دیارو بەرچاو نەبێت ﴿١٠٤﴾ ﴿يَوْمَ يَأْتِ﴾ ئەو ڕۆژە کەدێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ﴾ هیچ کەس قسە ناکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِۦ﴾ مەگەر بەمۆڵەتی خوا ﴿فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ﴾ ئەوسا لەناویاندا هەیە بێ بەخت (وچارە ڕەش)و هەیە بەختەوەر (وئاسوودە) ﴿١٠٥﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ شَقُوا۟﴾ جا ئەوانەی بێ بەخت وچارە ڕەش بوون ﴿فَفِى ٱلنَّارِ﴾ ئەوە لەناو ئاگردان ﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ لەناو ئەو (ئاگرە)دا هەر ئاخ وئۆف و هەنیسکیانە ﴿١٠٦﴾ ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ تا ئاسمانەکان و زەوی بمێنێت (مەبەست پێی ئاسمان وزەویە لە قیامەتدا کە ئەوانیش هەر دەمێنن) ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت (ڕزگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی کەبیەوێت دەیکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿سُعِدُوا۟﴾ کەبەختەوەر وئاسوودەکراون ﴿فَفِى ٱلْجَنَّةِ﴾ ئەوە لەبەهەشت دان ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ تا ئاسمان و زەوی بمێنێت ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت ﴿عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ﴾ ئەوە بەخشینێکە بێ بڕانەوە ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومـان و دودڵیەکت نەبێـت ﴿مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ﴾ لە(ناڕاستی) ئەوەی ئەوانە دەیپەرستن ﴿مَا يَعْبُدُونَ﴾ تەنها ئەوە دەپەرستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم﴾ کەباوو باپیرانیان دەیـان پەرستن ﴿مِّن قَبْلُ﴾ لـەوەو پێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمـە پێیـان دەدەیـن بەتەواوی ﴿نَصِيبَهُمْ﴾ بەشـی خۆیان(لەسـزا) ﴿غَيْرَ مَنقُوصٍ﴾ بەبێ لێ کەمکردنەوە(بڕاوبڕ) ﴿١٠٩﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەخشیمان ﴿مُوسَى الْكِتَابَ﴾ بەموسا پەڕاوی (تەورات) ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ ئەمجا جیاوازی تێداکرا ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ ئەگەر لەبەر بڕیارێك نەبوایە کەپێشـتر دراوە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەنـی پەروەردگارتـەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکرا لەنێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ و بەڕاسـتی ئەوانە ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لەگومـان و دوو دڵیـدان لەو (قورئانە) ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنَّ كُلًّا﴾ بێگومـان هەموو (ئەوانەی جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ﴾ پەروەردگارت (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدات ﴿إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ بەڕاسـتی ئـەو ئاگادارە بەهەر کردەوەیـەك کەدەیکەن ﴿١١١﴾ ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ کەواتە ڕاسـت بە بەو شـێوەی فەرمانت پێدراوە ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش تۆبەیان کردوە لەگەڵ تـۆدا(و گەڕاونەتەوە) ﴿وَلَا تَطْغَوْا﴾ زیـادە ڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاسـتی ئەو(خوا) بینایە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَا تَرْكَنُوا﴾ پاڵ مەدەن ﴿إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەوە کەستەمیان کـردوە ﴿فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ چونکە دووچـاری ئاگـری دۆزەخ دەبن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ و بێجگـە لەخـوا هیـچ پشـتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشـانیش یارمەتـی نادرێن ﴿١١٣﴾ ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێـژ ئەنجـام بدە ﴿طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ لەم سـەرو ئەوسـەری ڕۆژدا (لەبەیانیـان و ئێواراندا) ﴿وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ و لـە بەشـێك لەشـەودا ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ﴾ چونکـە بەڕاسـتی (کـردەوە) چاکـەکان ﴿يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ (کردەوە) خراپەکان لادەبەن ودەیانسـڕنەوە﴿ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ﴾ ئەوە پەند و ئامۆژگـاری یـە بۆ پەند وەرگـران ﴿١١٤﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە خۆڕاگـر بە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاسـتی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشـتی چاکە کاران وون نـاکات ﴿١١٥﴾ ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ﴾ دەی بابوایە لەنـاو ئـەو ئوممەتانـەی ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەلـە پێـش ئێوە دابـوون ﴿أُولُو بَقِيَّةٍ﴾ کەسـانی خـاوەن ئایین وژیری ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ﴾ کەبەر گریان بکردایە لەخراپەکاری لەزەویدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێـك ﴿مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ لەوانـەی ڕزگارمان کردن لـەو گەلانەدا ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ﴾ وە ئەوانەی کەستەمیان کرد شوێنی ژیان خۆشی و ڕابواردن کەوتن ﴿وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ و بەردەوام بوون لە خراپەکاری ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ هەرگیز پەروەردگارت بەسـتەم خەڵکی شـارو گونـدەکان لەنـاو نابات (واتـە خوای گـەورە سـتەمکار نیە) ﴿وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ لـە کاتێکدا دانیشتوانی (ئەو شارانە) موصلح و چاکەکاربووبن ﴿١١٧﴾

﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ النَّاسَ﴾ گشت خەلكی دەكرد ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ بە (پەیڕەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ بەلام ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن ﴿١١٨﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ﴾ مەگەر كەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەل كردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ وە هەر لەبەر ئەوەش دروستی كردوون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت دەرچوو (كۆتایی هات) ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ كە سوێند بەخوا دۆزەخ پڕ دەكەم ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لە جنۆكە و لە ئادەمی هەموو پێكەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ﴾ هەمووت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنْ أَنبَاءِ الرُّسُلِ﴾ لە هەوالی پێغەمبەران (علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوە كەدلی تۆی پێ دامەزراو بكەین ﴿وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ﴾ وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندیشی تیایە بۆ بڕواداران ﴿١٢٠﴾ ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ﴾ وە بلێ بەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ كەبڕوا ناهێنن ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە كار وكردەوە بكەن لەسەر ئەو شێوەی خۆتان (كە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَامِلُونَ﴾ بێگومان ئێمەش كردەوە دەكەین (بەگوێرەی ئەوەی كە خودا فەرمانی پێ كردووین) ﴿١٢١﴾ ﴿وَانتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ ئەوسا چاوەڕوانی بكەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەكان وزەوی وتەنها هەر ئەویش پێی ئاگادارە ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿الْأَمْرُ كُلُّهُ﴾ هەموو كار و بارێك ﴿فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ﴾ كەواتە ئەو بپەرستە و هەر پشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەهەر كردەوەیەك ئێوە دەیكەن. ﴿١٢٣﴾

سورەتی ﴿يُوسُفَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناكەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بكە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەكانی كتێبی ئاشكران ﴿١﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی ژیربن و لێ ی تێ بگەن ﴿٢﴾ ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحْسَنَ الْقَصَصِ﴾ جوانترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە نیگامان كردووە بۆت ﴿وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِ﴾ هەر چەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ الْغَافِلِينَ﴾ لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت ﴿٣﴾ ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیریان خەرەوە) كاتێك یوسف بە باوكی ووت ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ﴾ ئەی بابە گیان بە ڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا﴾ یازدە ئەستێرە ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم ﴿٤﴾

﴿قَالَ يَٰبُنَيَّ﴾ ووتی ئەی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقۡصُصۡ رُءۡيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەرەوە ﴿عَلَىٰٓ إِخۡوَتِكَ﴾ بۆ براکانت ﴿فَيَكِيدُواْ لَكَ كَيۡدًاۖ﴾ نەوەك بەهۆیەوە فێڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿لِلۡإِنسَٰنِ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی (٥) ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجۡتَبِيكَ﴾ ئاوەو شێوەیە هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِ﴾ وە فێری لێکدانەوەی خەونەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكَ﴾ وە نیعمەت و بەهرەی خۆی تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰٓ ءَالِ يَعۡقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَآ أَتَمَّهَا عَلَىٰٓ أَبَوَيۡكَ﴾ هەر چۆنێك تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرەت ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَۚ﴾ کەئیبراهیم و ئیسحاقن ﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە (٦) ﴿لَّقَدۡ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخۡوَتِهِۦٓ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەرهاتی یوسف و براکانی دا ﴿ءَايَٰتٞ لِّلسَّآئِلِينَ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ پرسیارکەران (٧) ﴿إِذۡ قَالُواْ﴾ کاتێك (براکانی یوسف) ووتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف و براکەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰٓ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویسترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحۡنُ عُصۡبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێز و توانایین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و ئاشکرادایە (٨) ﴿ٱقۡتُلُواْ يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان ووتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ ٱطۡرَحُوهُ أَرۡضٗا﴾ یافڕێی بدەنە زەوی یەکی دوور ﴿يَخۡلُ لَكُمۡ وَجۡهُ أَبِيكُمۡ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت ﴿وَتَكُونُواْ مِنۢ بَعۡدِهِۦ قَوۡمٗا صَٰلِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەوە دەبن بەکۆمەڵێکی چاکەکار (بەتۆبەکردن) (٩) ﴿قَالَ قَآئِلٞ مِّنۡهُمۡ﴾ قسەکەرێك لەوان ووتی ﴿لَا تَقۡتُلُواْ يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلۡقُوهُ فِي غَيَٰبَتِ ٱلۡجُبِّ﴾ بەڵکو فڕێی بدەنە بنی بیرێکەوە ﴿يَلۡتَقِطۡهُ بَعۡضُ ٱلسَّيَّارَةِ﴾ هەندێك لە کاروانیەکان (دەی دۆزنەوە) وهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمۡ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن (١٠) ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأۡمَ۬نَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ (پاش کێشانی نەخشە وپیلانەکەیان) ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان دڵنیانیت و(بەگومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَنَٰصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئێمە دڵسۆزو خەمخۆرین بۆی (١١) ﴿أَرۡسِلۡهُ مَعَنَا غَدٗا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆ دەرودەشت) ﴿يَرۡتَعۡ وَيَلۡعَبۡ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین (١٢) ﴿قَالَ إِنِّي لَيَحۡزُنُنِيٓ﴾ (باوکیان) ووتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمباردەبم ﴿أَن تَذۡهَبُواْ بِهِۦ﴾ کەئێوە یوسف بەرن (لەگەڵ خۆتان) ﴿وَأَخَافُ أَن يَأۡكُلَهُ ٱلذِّئۡبُ وَأَنتُمۡ عَنۡهُ غَٰفِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێی بێ ئاگابن وگورگ بیخوات (١٣) ﴿قَالُواْ لَئِنۡ أَكَلَهُ ٱلذِّئۡبُ﴾ ووتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟! ﴿وَنَحۡنُ عُصۡبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّآ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەر مەندین (ڕوو زەردی تۆ دەبین) (١٤)

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێك یوسفیان برد لەگەڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾ وە هەموو بڕیاریاندا بیخەنە بنی بیرەکەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ وە ئێمە وەحی و سرووشمان بۆ (یوسف) کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا هەواڵی ئەم کارەیان پێ دەدەیت (کەپێیان کردی) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن (١٥) ﴿وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێوارە درەنگانێك (براکانی یوسف) بەگریانەوە هاتنەوە بۆلای باوکیان (١٦) ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی ئێمە ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ بەڕاستی ئێمە ڕۆیشتین پێشبڕکێمان دەکرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَاعِنَا﴾ و یوسفمان لای شتومەکەکانمان بەجێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ بۆیە گورگ خواردی ﴿وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وە تۆ قەت باوەڕ بەئێمە ناکەیت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ﴾ هەرچەند ئێمە ڕاستگۆش بین. (١٧) ﴿وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکانی) کراسەکەی (یوسف)یان هێنایەوە کە خوێنی درۆینەی پێوە بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) وتی بەڵکو دڵ و دەروونی خۆتان ئەم کارە(ناپەسەندە)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (وتی جا ئارام دەگرم) بەئارام گرتنێکی چاك و پەسەند ﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمەتی دەرمە لەسەر ئەوەی باسی دەکەن (١٨) ﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێك هات ﴿فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنەرەکەیان نارد (بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ﴾ ئەویش دۆڵچەکەی داهێلا بۆ ناو بیرەکە ﴿قَالَ يَا بُشْرَىٰ﴾ (کە دۆڵچەکەی هێنایە سەرەوە) وتی ئەی خەڵکینە موژدە بێ ﴿هَٰذَا غُلَامٌ﴾ ئەمە کوڕێکە ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً﴾ وە ئەوان (یوسف)یان شاردەوە کردیانە کاڵای بازرگانی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا زانایە بەوەی ئەوانە دەیکەن (١٩) ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان بەنرخێکی کەم ﴿دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ کە چەند دەرهەمێك بوو ﴿وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ و ئەوان بێ نیاز بوون لێی (چونکە دەترسان ڕازیان دەرکەوێت) (٢٠) ﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ﴾ وە ئەو کەسەی لە میسر یوسفی کڕی وتی بە ژنەکەی ﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾ ڕێزی لێ بگرە (شوێنی حەوانەوەی چاکی بۆ ئامادە بکە) ﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودمان پێ بگەیەنێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یان بیکەین بە کوڕی خۆمان ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئابەم جۆرە یوسفمان جێ گیر کرد(و پلەو پایەمان پێدا) لە زەوی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ (ئەمەمان کرد) تا فێری خەو لێکدانەوەی بکەین ﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾ وە خوا بەسەر کاری خۆیدا زاڵ و بەدەسەڵاتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن (٢١) ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ وە کاتێك بوو بەپیاو و پێ گەیی ﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ فەرمان ڕەوایی و زانیاریمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئابەم جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (٢٢)

﴿وَرَٰوَدَتۡهُ ٱلَّتِي هُوَ فِي بَيۡتِهَا عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ ئەو ئافرەتەی یوسف لەماڵیدا بوو دەست تێکەڵاوی (وخیانەتی) لەیوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ ٱلۡأَبۡوَٰبَ﴾ و هەموو دەرگاکانی داخست ﴿وَقَالَتۡ هَيۡتَ لَكَۚ﴾ وەتی دەی وەرە پێشەوە بۆ ئەوەی بۆت ئامادەکراوە ﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِۖ﴾ (یوسف) وتی من پەنا دەگرم بەخوا ﴿إِنَّهُۥ رَبِّيٓ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) پەروەردگاری منە ﴿أَحۡسَنَ مَثۡوَايَۖ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ هَمَّتۡ بِهِۦۖ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەو ژنە بەتەواوی نیازی (تێکەڵی ژن و مێردی) یوسفی کرد، یوسفیش نیازی ئەو ژنەی دەکرد بەخەتەرەی نەفسی بەشەری ﴿لَوۡلَآ أَن رَّءَا بُرۡهَٰنَ رَبِّهِۦۚ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگە ڕوونەی پەروەردگاری نەدیبایە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (بەڵگەمان نیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصۡرِفَ عَنۡهُ ٱلسُّوٓءَ وَٱلۡفَحۡشَآءَۚ﴾ بۆ ئەوەی خراپەو داوێن پیسی لێ دوور بخەینەوە ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو(یوسف) لەبەندە پاك وهەڵبژاردەکانی ئێمەیە ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱسۡتَبَقَا ٱلۡبَابَ﴾ (یوسف و ئافرەتەکە) هەر دووکیان بەڕاکردن گەشتنە لای دەرگاکە (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنەکەی (عزیزی میصر) یش بۆ ئەوەی بگات بە یوسف (بۆ بەجێهێنانی مەبەستی خۆی) ﴿وَقَدَّتۡ قَمِيصَهُۥ مِن دُبُرٖ﴾ (ئافرەتەکە) کراسەکەی (یوسفی) دڕاند لەدواوە﴿وَأَلۡفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هەردووکیان تووشی مێردی (ئافرەتەکە) بوون ﴿لَدَا ٱلۡبَابِۚ﴾ لەبەردەم دەرگاکە (ی دەرەوە) دا ﴿قَالَتۡ مَا جَزَآءُ مَنۡ أَرَادَ بِأَهۡلِكَ سُوٓءًا﴾ (ئافرەتەکە بۆ ئەوەی خۆی لەو تاوانە بەدوور بگرێت وخیانەتەکەی دەرنەکەوێت) بەپەلە وتی: سزای ئەو کەسە چیە کە ویستبێتی خراپە (داوێن پیسی) لەگەڵ خێزانەکەتدا بکات ﴿إِلَّآ أَن يُسۡجَنَ أَوۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ جگە لەوەی بەند بکرێت یان سزایەکی سەخت بدرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ هِيَ رَٰوَدَتۡنِي عَن نَّفۡسِيۚ﴾ (یوسف)وتی ئەو (ژنە) داوێن پیسی لەمن ویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٞ مِّنۡ أَهۡلِهَآ﴾ ئەوسا شایەتێك لەکەس و کاری ئەو (ئافرەتە) شایەتی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾(وتی) ئەگەر کراسەکەی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٖ﴾ لە پێشەوە دڕێنرا بێت ﴿فَصَدَقَتۡ﴾ ئەوە ئافرەتەکە ڕاست دەکات ﴿وَهُوَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وە (یوسف) لە درۆزنان (خراپەکاراتە) ﴿٢٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾ وە ئەگەر کراسەکە٢ی ﴿قُدَّ مِن دُبُرٖ﴾ لەدواوەدڕێنرا بێت ﴿فَكَذَبَتۡ وَهُوَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەوە ئافرەتەکە درۆ دەکات و (یوسف) لەڕاست گۆیانە. ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَا قَمِيصَهُۥ﴾ ئەمجا کاتێك (عەزیز) بینی کراسەکەی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٖ﴾ لەدواوە دڕاوە﴿قَالَ إِنَّهُۥ مِن كَيۡدِكُنَّۖ﴾ وتی بەڕاستی ئەمە لەفڕو فێڵی ئێوەی (ئافرەتانە) ﴿إِنَّ كَيۡدَكُنَّ عَظِيمٞ﴾ بەڕاستی فڕوفێڵی ئێوە زۆر گەورەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يُوسُفُ أَعۡرِضۡ عَنۡ هَٰذَاۚ﴾ (عەزیز وتی) یوسف وازبێنە لەم کارەو باسی مەکە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرِي لِذَنۢبِكِۖ﴾ و (ژنەکە) تۆش بۆ گوناهەکەت داوای لێبوردن بکە ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ ٱلۡخَاطِـِٔينَ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەهێزی تاوانبارانی ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ نِسۡوَةٞ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾(دەستەیەك) لەژنانی شار (پاش ئەوەی هەواڵەکەیان بیست بەتەشەرەوە) وتیان ﴿ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز(ی میصر) ﴿تُرَٰوِدُ فَتَىٰهَا عَن نَّفۡسِهِۦۖ﴾ دەیەوێت (هەوڵ دەدا) لەگەڵ غولامەکەی داوێن پیسی بکات ﴿قَدۡ شَغَفَهَا حُبًّاۖ﴾ بەڕاستی خۆشەویستی (ئەو غولامە) چووەتە ناو پەردەی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَىٰهَا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ژنە) دەبینین ﴿فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون دایە ﴿٣٠﴾

﴿فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ﴾ جا کاتێك ژنەکە (ی عەزیز) تانەو تەشەری ئەوانی بیست ﴿أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ﴾ ناردی بەدوایاندا ﴿وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَـًٔا﴾ ئامادەی کرد بۆیان شوێنی (خۆشی دانیشتن و) شان دادان ﴿وَءَاتَتْ كُلَّ وَٰحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا﴾ و هەریەك لەوان چەقۆیەکی پێدان (بۆ میوەلەت کردن) ﴿وَقَالَتِ ٱخْرُجْ عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوسا وتی (بەیوسف) وەرە بۆ ناویان (بابتبینن) ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُۥٓ أَكْبَرْنَهُۥ﴾ هەر کە ئەو (یوسف) یان بینی حەپەسان (لەجوانی ئەودا) ﴿وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ و هەموویان (لەکاتی میوە لەتکردندا) دەستی خۆیانیان بڕی ﴿وَقُلْنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ وتیان پاکی وبێگەردی بۆ خوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئەمە ئادەمی نییە ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ ئەمە تەنها فریشتەیەکی بەرزو بەڕێزە ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ﴾ (ژنەکە) وتی پێیان ﴿فَذَٰلِكُنَّ ٱلَّذِى﴾ ئەمە ئەو کەسەیە کە ﴿لُمْتُنَّنِى فِيهِ﴾ ئێوە سەرزەنشتی متان دەکرد لەسەری ﴿وَلَقَدْ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفْسِهِۦ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان ویستم دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿فَٱسْتَعْصَمَ﴾ بەڵام ئەو خۆی گرتووە (نەیکرد) ﴿وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَآ ءَامُرُهُۥ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەوەی فەرمانی پێ دەکەم نەیکات ﴿لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ ٱلصَّٰغِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەند دەکرێت و لەڕیسوایان دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱلسِّجْنُ أَحَبُّ إِلَىَّ﴾ (یوسف) وتی ئەی پەروەردگارم بەندکردنم لا خۆشترە ﴿مِمَّا يَدْعُونَنِىٓ إِلَيْهِ﴾ لەوەی کەئەوانە داوای دەکەن لێم (کە بیکەم) ﴿وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّى كَيْدَهُنَّ﴾ وە ئەگەر پیلانی ئەو ژنانەم لێ لانەدەی ﴿أَصْبُ إِلَيْهِنَّ﴾ لەوانەیە دڵم بۆلایان بڕوا (حەزیان لێ بکەم) ﴿وَأَكُن مِّنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ پاشان لەنەفامان دەبم و دەچمە ڕیزیانەوە ﴿٣٣﴾ ﴿فَٱسْتَجَابَ لَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ ئەوسا پەروەردگاری دوعاکەی لێ وەرگرت ﴿فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ﴾ و پیلانەکەی ئەو (ژنانە) ی لێ لادا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا رَأَوُا۟ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئەمجا بۆیان دەرکەوت و پێیان چاك بوو پاش ئەوەی ئەو هەموو بەڵگەیان (لێ) بینی ﴿لَيَسْجُنُنَّهُۥ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تاماوەیەك بەندی بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ ٱلسِّجْنَ فَتَيَانِ﴾ ئەوسا دوو کوڕی لاو (خزمەتکار) لەگەڵی چوونە بەندیخانە ﴿قَالَ أَحَدُهُمَآ﴾ یەکێکیان وتی (بەیوسف) ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰنِىٓ﴾ بەڕاستی لەخەومدا خۆمم دی ﴿أَعْصِرُ خَمْرًا﴾ ترێم دەگوشی کەدەبێ بەعەرەق ﴿وَقَالَ ٱلْءَاخَرُ﴾ وەئەوی تریان وتی ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰنِىٓ﴾ بێگومان لەخەودا خۆمم دی ﴿أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِى خُبْزًا﴾ نانم هەڵدەگرت بەسەر سەرمەوە ﴿تَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِنْهُ﴾ باڵندە لێی دەخوارد ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِۦٓ﴾ لێکدانەوەی ئەو (خەو) ەمان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین (کەچاك خەو لەیەك دەدەیتەوە و پەرژینی دەکەیت) ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِۦٓ﴾ (یوسف) وتی: (سبەینێ) هیچ خۆراکێکتان پێ نادرێت کە بیخۆن ﴿إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِۦ﴾ بەهەر دووکتان دەڵێم چی وچیتان بۆ دەهێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتِيَكُمَا﴾ پێش ئەوەی بگاتە لاتان ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِى رَبِّىٓ﴾ ئەمەش لەو بەهرانەیە کەپەروەردگارم فێری کردوم ﴿إِنِّى تَرَكْتُ﴾ بەڕاستی من وازم هێناوە ﴿مِلَّةَ قَوْمٍ﴾ لەئاینی گەلێك ﴿لَّا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ کەبڕوایان بە خوا نەهێنا ﴿وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ كَٰفِرُونَ﴾ وە ئەوان بێ بڕواش بوون بە ڕۆژی دوایی ﴿٣٧﴾

﴿وَٱتَّبَعۡتُ مِلَّةَ ءَابَآءِيٓ﴾ وە شوێنی ئاینی باوو باپیرانم کەوتووم ﴿إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَۚ﴾ کە (ئاینی) ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوبە ﴿مَا كَانَ لَنَآ﴾ شایستە و شیاوی یە بۆمان (بۆ شوێنکەوتوانی ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشۡرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَيۡءٖۚ﴾ کەهیچ شتێك بکەین بەهاوبەش بۆ خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ عَلَيۡنَا﴾ ئەمەش چاکەو بەهرەی خوایە بەسەر ئێمەوە ﴿وَعَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە بەسەر خەڵکیشەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشۡكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿ءَأَرۡبَابٞ مُّتَفَرِّقُونَ خَيۡرٌ﴾ ئایا چەند خوایەکی جیاجیا باشترن ﴿أَمِ ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ یان خوایەکی تاکی بەدەسەڵات ﴿٣٩﴾ ﴿مَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ ئێوە بێجگە لەخوا هیچ شتێكناپەرستن ﴿إِلَّآ أَسۡمَآءٗ سَمَّيۡتُمُوهَآ أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُم﴾ جگەلەچەند ناوێك نەبێت کەئێوەو باوو باپیراتان ناوتان ناوون (خودا) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلۡطَٰنٍۚ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی دەربارەیان نەناردۆتە خوارەوە (کە ئەوانە بپەرستن) ﴿إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار تەنها بۆ خوایە ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُۚ﴾ فەرمانی داوە بێجگە لەو هیچ شتێك نەپەرستن ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ﴾ ئەوەیە ئاینی ڕاستی دامەزراوی نەگۆڕاو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسۡقِي رَبَّهُۥ خَمۡرٗاۖ﴾ یەکێکتان عارەق دەرخواردی گەورەکەی (پاشا) دەدات ﴿وَأَمَّا ٱلۡأٓخَرُ فَيُصۡلَبُ﴾ بەڵام ئەوی تریان (دەکوژرێت و) هەڵدەواسرێت ﴿فَتَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِن رَّأۡسِهِۦۚ﴾ ئەوسا باڵندە لەسەر (و دەم چاو)ی دەخوات ﴿قُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ ٱلَّذِي فِيهِ تَسۡتَفۡتِيَانِ﴾ ئەو کارەی کەئێوە دەربارەی پرسیار دەکەن (لەلایەن خوداوە) بڕیاری لەسەر دراوە (وناگۆڕێت) ﴿٤١﴾ ﴿وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ﴾ و(یوسف) ووتی بەوەی کەدەیزانی ﴿أَنَّهُۥ نَاجٖ مِّنۡهُمَا﴾ ڕزگاری دەبێت لەدوو بەندکراوەکە ﴿ٱذۡكُرۡنِي عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکە لای گەورەو پادشاکەت (کە بەناهەق گیراوم) ﴿فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ بەڵام شەیتان لەبیری بردەوە ﴿ذِكۡرَ رَبِّهِۦ﴾ کەباسی (یوسف) بکات لای پادشاکەی ﴿فَلَبِثَ فِي ٱلسِّجۡنِ بِضۡعَ سِنِينَ﴾ بۆیە ماوەی چەند ساڵێك (یوسف) لەبەندیخانەدا مایەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ وە پادشا (خەونێکی بینی) ووتی ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰ سَبۡعَ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ﴾ بێگومان من لەخەومدا حەوت مانگای قەڵەوم بینی ﴿يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ کەحەوت (مانگا)ی لەڕ ولاواز دەیخواردن ﴿وَسَبۡعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖۖ﴾ وە حەوت گوڵە دانەوێڵەی سەوزو حەوتی تری وشکم بینی ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَأُ﴾ ئەی کاربەدەست ودونیا دیدان ﴿أَفۡتُونِي فِي رُءۡيَٰيَ﴾ ئەم خەوەم بۆ لێك بدەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ لِلرُّءۡيَا تَعۡبُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ماناى خەو دەکەن و دەزانن خەو پەرژێن بکەن ﴿٤٣﴾

﴿قَالُوٓاْ أَضۡغَٰثُ أَحۡلَٰمٖۖ﴾ وەتیـان خـەوی تێکـەڵ و پێکـەڵ (و پڕوپوچە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِتَأۡوِيلِ ٱلۡأَحۡلَٰمِ بِعَٰلِمِينَ﴾ و ئێمـەش لێکدانـەوەی خـەوی تێکـەڵ و پێکـەڵ نازانیـن ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِي نَجَا مِنۡهُمَا وَٱدَّكَرَ بَعۡدَ أُمَّةٍ﴾ ئەوسـا ئەوەیان کەڕزگـاری بوو لـەدوو (بەندکراو)ەکە لەپاش چەند سـاڵێك بیـری کەوتەوە وەتی ﴿أَنَا۠ أُنَبِّئُكُم بِتَأۡوِيلِهِۦ﴾ مـن بۆتـان لێکدەدەمـەوە مانـای ئـەو خـەوە ﴿فَأَرۡسِلُونِ﴾ جـا (فەرمـوو) بمنێـرن (بـەدوای یوسـف دا کـە لەبەندینخانەدایـە) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا ٱلصِّدِّيقُ﴾ (هـات وەتـی) یوسـف ئـەی هاوڕێـی ڕاسـتگۆ ﴿أَفۡتِنَا فِي سَبۡعِ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ مانـای ئـەو خەوەمـان پـێ بڵـێ چـی یـە ؟ حـەوت مانگـای قەڵەو کەحـەوت مانگـای لـەڕو لاواز بیانخـوات ﴿وَسَبۡعِ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖ﴾ هەروەهـا حـەوت گوڵـی دانەوێڵـەی سـەوزو حـەوت گوڵـی وشـك ﴿لَّعَلِّيٓ أَرۡجِعُ إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ تـا مـن بگەڕێمـەوە بـۆلای خەڵکـی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی ئـەوان ئـەوە بزانـن ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ تَزۡرَعُونَ سَبۡعَ سِنِينَ دَأَبٗا﴾ (یوسـف) وەتـی حـەوت سـاڵ کشـتوکاڵ دەکـەن بـەدوای یەکـداو بەبەردەوامـی ﴿فَمَا حَصَدتُّمۡ فَذَرُوهُ فِي سُنۢبُلِهِۦٓ﴾ جانـەوەی کەدرونەتـان کـرد بیهێڵنـەوە لەگوڵەکەیـدا ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تَأۡكُلُونَ﴾ کەمێـك نەبێـت لـەوەی کەدەیخـۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ سَبۡعٞ شِدَادٞ﴾ ئەمجـا لەپـاش ئـەو (حـەوت سـاڵە) حـەوت سـاڵی تردێـت کەسـەخت وقـات و قڕییـە ﴿يَأۡكُلۡنَ مَا قَدَّمۡتُمۡ لَهُنَّ﴾ هەرچیتان پاشـە کەوت کردووە بۆ ئەم (حەوت سـاڵە سـەختە) دەیخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تُحۡصِنُونَ﴾ مەگەر کەمێك لەوەی قایم هەڵی دەگرن (بۆ بنە تۆو وناشتنەوەی سـاڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَامٞ﴾ پاشان دوای ئەو (حەوت ساڵە سەختە) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ ٱلنَّاسُ وَفِيهِ يَعۡصِرُونَ﴾ خەڵکی تێیدا (ڕزگار دەکرێن) بارانیان بۆ دەبارێنرێت و تێیدا دۆشاو(ی میوەهات) دەگرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ پاشا وەتـی ﴿ٱئۡتُونِي بِهِۦۖ﴾ ئەو (پیاوە) م بۆ بێنن ﴿فَلَمَّا جَآءَهُ ٱلرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوەکە(ی پاشـا) هاتە لای یوسـف ﴿قَالَ ٱرۡجِعۡ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ (یوسف) وەتی بگەڕێرەوە بۆلای گەورەکەت (پادشاکەت) ﴿فَسۡـَٔلۡهُ﴾ و پرسـیاری لـێ بکـە ﴿مَا بَالُ ٱلنِّسۡوَةِ ٱلَّٰتِي قَطَّعۡنَ أَيۡدِيَهُنَّۚ﴾ هۆی چـی بوو کەئـەو ژنانە دەسـتی خۆیانیان بـڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيۡدِهِنَّ عَلِيمٞ﴾ بێگومـان پەروەردگـارم بەپیلانـی ئـەو (ژن) انـە ئاگـاداروزانایە ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ مَا خَطۡبُكُنَّ إِذۡ رَٰوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفۡسِهِۦۚ﴾ وەتـی (بەژنـەکان) مەبەسـتان چـی بـوو کاتێك ویستتان یوسـف بخەڵەتێنن و کاری خراپی پێ بکەن ﴿قُلۡنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ (ئافرەتـەکان) وەتیان پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿مَا عَلِمۡنَا عَلَيۡهِ مِن سُوٓءٖۚ﴾ ئێمە هیچ خراپەیەکمان لێ نەدیوە ﴿قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز وەتی ﴿ٱلۡـَٰٔنَ حَصۡحَصَ ٱلۡحَقُّ﴾ ئائێستا حەق و ڕاستی دەرکەوت ﴿أَنَا۠ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ من دەمویست (یوسـف) دەسـتم لەگـەڵ تێکـەڵ کات ﴿وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ و بێگومـان ئـەو لەڕاسـت گۆیانـە ﴿٥١﴾ ﴿ذَٰلِكَ لِيَعۡلَمَ أَنِّي﴾ (یوسـف وەتی) ئەوە بۆ ئەوەی (پادشـا) بزانی بەڕاسـتی من ﴿لَمۡ أَخُنۡهُ بِٱلۡغَيۡبِ﴾ بەپەنهانی ناپاکی وخیانەتـم نەکـردووە لێی ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي كَيۡدَ ٱلۡخَآئِنِينَ﴾ وە بەڕاسـتی خواش پیلانی ناپـاکان ناگەیەنێتە ئەنجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي﴾ وە (یوسف وتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ﴾ (چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٣﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ جا پادشا وتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي﴾ دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُ﴾ جا کاتێ کە(پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ وتی بەڕاستی تۆ ﴿الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەنی پلەو پایە و باوەڕپێکراوی ﴿٥٤﴾ ﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزنە و دارایی زەوی (میسر) دابمەنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام ﴿٥٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە یوسفمان پایەدارو جێگیر کرد ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەخاک (ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ﴾ لەهەر شوێنێك(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ﴾ هەر کەسمان بوێ بەرمیهرەبانی خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکە کاران ون ناکەین ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە هاوبەش بڕیاردان و تاوان) ﴿٥٧﴾ ﴿وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ ئەوسا چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی یەوە بەڵام ئەوان ئەمیان نەناسی یەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێك کە ڕێکی خستن وئەوەی کە ویستیان پێی دان ﴿قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ﴾ وتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي﴾ ئایا نابینن کەمن ﴿أُوفِي الْكَيْلَ﴾ پێوانەم تێرو تەواوە (بۆ کڕبارەکان) ﴿وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ﴾ وەمن خانە خوێی چاکم ﴿٥٩﴾ ﴿فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ﴾ ئەوە پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من نیەو نزیك (ئەم وولاتەش) مەکەونەوە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ﴾ وتیان هەوڵ و تەقەلا دەدەین لەگەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین ﴿٦١﴾ ﴿وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ﴾ وە (یوسف) وتی بە بەردەست و خزمەتکارەکانی ﴿اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ﴾ دراوەکانیان کە داویانە (بە دزی یەوە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ﴾ کاتێك کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (ببێتە هۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە و بێنەوە (جارێکی تر) ﴿٦٢﴾ ﴿فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ﴾ ئەمجا کاتێکگەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە کراوە (شتمان پێنافرۆشن ئەگەر بنیامین نەنێریت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ﴾ جا کەواتە براکەمان لەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین ﴿٦٣﴾

﴿قَالَ﴾ (یەعقـوب) ووتی (پێیـان) ﴿هَلۡ ءَامَنُكُمۡ عَلَيۡهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتـان دەربارەی ﴿إِلَّا كَمَآ أَمِنتُكُمۡ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن قَبۡلُ﴾ هەروەك پێشـتر دڵنیا بووم لێتان دەرباری (یوسفی) برای ﴿فَٱللَّهُ خَيۡرٌ حَٰفِظٗاۖ﴾ کەواتە خـوا چاکتریـن پارێزەرە ﴿وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە ئەو بەزەیی دارتریـنی هەمـوو بەزەیی دارانە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَمَّا فَتَحُواْ مَتَٰعَهُمۡ﴾ جا کاتێك بارەکانیان کردەوە ﴿وَجَدُواْ بِضَٰعَتَهُمۡ رُدَّتۡ إِلَيۡهِمۡۖ﴾ بینی یان دەسمایەکەیان بۆ گەڕێنراوەتەوە ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مَا نَبۡغِيۖ﴾ چیمان دەوێت ﴿هَٰذِهِۦ بِضَٰعَتُنَا﴾ ئەمە دراوەکەمانە ﴿رُدَّتۡ إِلَيۡنَاۖ﴾ بۆمان نێردراوەتەوە ﴿وَنَمِيرُ أَهۡلَنَا﴾ بژێویش بۆ خاو خێزانمان دەهێنین ﴿وَنَحۡفَظُ أَخَانَا﴾ و براکەشـمان دەپارێزیـن ﴿وَنَزۡدَادُ كَيۡلَ بَعِيرٖۖ﴾ و بـاری ووشـترێکیش (دانەوێڵـە) زیـاد دەهێنیـن ﴿ذَٰلِكَ كَيۡلٞ يَسِيرٞ﴾ ئـەم (بـارەش) پێوانەیەکی کەمە (و بە ئاسـانی دەمـان دەنێ) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَنۡ أُرۡسِلَهُۥ مَعَكُمۡ﴾ (یەعقـوب) ووتی هەرگیز نایڵێرم لەگەڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤۡتُونِ مَوۡثِقٗا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنێکـی بتـەوم پێ نـەدەن لەلایەن خواوە (تا سـوێندم بۆ نەخۆن بەخـوا) ﴿لَتَأۡتُنَّنِي بِهِۦٓ﴾ کەبێگومان (بـە بێوەی) ئـەی هێننەوە بۆم ﴿إِلَّآ أَن يُحَاطَ بِكُمۡۖ﴾ مەگـەر دەور بدرێن وچارتـان نەمێنێت ﴿فَلَمَّآ ءَاتَوۡهُ مَوۡثِقَهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك پەیمانیان پێدا (سـوێندیان خوارد) ﴿قَالَ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٞ﴾ (یەعقوب) ووتی خوا ئاگادار و چاودێرە سـەبارەت بەوەی کەدەیڵێین ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ يَٰبَنِيَّ﴾ وە ووتی ئەی کوڕەکانم ﴿لَا تَدۡخُلُواْ مِنۢ بَابٖ وَٰحِدٖ﴾ هەموتان لەدەرگایەکەوەمەچنەژوورەوە ﴿وَٱدۡخُلُواْ مِنۡ أَبۡوَٰبٖ مُّتَفَرِّقَةٖۖ﴾ بەڵکو لەچەنـد دەرگایەکی جیاجیاوە بچنە ژوورەوە ﴿وَمَآ أُغۡنِي عَنكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَيۡءٍۖ﴾ وە من هیچ سـوودتان پێ ناگەیەنم لەبەرانبەر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِۖ﴾ هەموو حوکم و بڕیارێك تەنها بۆ خوایە ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُۖ﴾ پشـت هەر بەو دەبەسـتم ﴿وَعَلَيۡهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسـپێرانیش با خۆیان هەر بەو بسـپێرن ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُواْ﴾ جا کاتێك چوونە ژوورەوە ﴿مِنۡ حَيۡثُ أَمَرَهُمۡ أَبُوهُم﴾ لەو شـوێنەوەی کە باوکیان فەرمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغۡنِي عَنۡهُم﴾ ئەو(چوونە بەو جۆرە) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَيۡءٍ﴾ لـە بەرامبەر (قەدەری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةٗ﴾ بەڵکو ئەوە مەبەسـتیەك بوو ﴿فِي نَفۡسِ يَعۡقُوبَ﴾ لـە دەروونی یەعقوبدا بوو ﴿قَضَىٰهَاۚ﴾ (بەم شـێوە) ئەنجامی دا ﴿وَإِنَّهُۥ لَذُو عِلۡمٖ﴾ وە بەڕاسـتی یەعقوب خاوەنی زانسـت و زانیاری بـوو ﴿لِّمَا عَلَّمۡنَٰهُ﴾ چونکە ئێمە فێرمان کردبوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بـەلام زۆربـەی خەڵکـی نازانـن ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیـش کـە چوونە ژوورەوە بۆ لای یوسـف ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيۡهِ أَخَاهُۖ﴾ (یوسـف) براکەی بـردە پەنا خۆیەوە ﴿قَالَ إِنِّيٓ أَنَا۠ أَخُوكَ﴾ ووتی بەڕاسـتی من براکەی تۆم ﴿فَلَا تَبۡتَئِسۡ﴾ کەواتە هیچ غەمبار مەبە ﴿بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەوەی کە ئەوان دەیکەن (لەگەڵت) ﴿٦٩﴾

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێك کەرەستەی پێویستی و ئەوەی ویستیان پێی دان ﴿جَعَلَ السِّقَايَةَ﴾ ئاوخۆری (پێوانەکەی) مەلیکی خستە ﴿فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو باری براکەی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾ پاشان جارچی بەك جاری دا ﴿أَيَّتُهَا الْعِيرُ﴾ ئەی کاروانەکە ﴿إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە دزن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم﴾ ڕوویان تێکردن و وتیان ﴿مَّاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چیتان گوم کردوە؟ ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ ئاوخۆرەکەی (پێوانەکەی) پادشامان دیار نیە ﴿وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هەر کەسێك بیهێنێتەوە باری ووشترێك (خۆراکی) دەدرێتێ ﴿وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ﴾ وەمنیش دەستەبەری ئەو (بارە) دەبم ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿تَاللَّهِ﴾ سوێند بەخوا ﴿لَقَدْ عَلِمْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە دەزانن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ کەئێمە نەهاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوەی خراپە بکەین لەوولاتدا ﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ وەئێمە پێشتر دز نەبووین ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿فَمَا جَزَاؤُهُ﴾ دەی ئایا تۆڵەی ئەودزەچیە ﴿إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ﴾ ئەگەر ئێوە درۆزن بوون ﴿٧٤﴾ ﴿قَالُوا جَزَاؤُهُ﴾ وتیان تۆڵەی ئەوەیە ﴿مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ﴾ لەباری هەر کەسێکدا دۆزرایەوە ﴿فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ هەر ئەو کەسە خۆی تۆڵەی بێت (واتە: ئەوەی دزیەکەی کردووە ئەبێتە عەبد و کۆیلەی ئەوەی دزیەکەی لێ کراوە) ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئابەوجۆرە تۆڵە لەستەمکاران دەسێنین ﴿٧٥﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئەوسا (یوسف) دەستی کرد بەبشکنینی جەواڵەکانیان (بارەکانیان) ﴿قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەپێش بشکنینی جەواڵی (بنیامین) برای (دایك و باوکی یوسف) ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا﴾ لەپاشان (ئاو خۆر - پێوانەکەی) دەری هێنا ﴿مِن وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەجەواڵی براکەیدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەوجۆرە ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان نیشانی یوسف دا ﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئەو نەیدەتوانی براکەی بگرێت ﴿فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ بەپێی ئاینی و یاسایی پادشا (بەڵکو بەپێ ی ئەو قسە بوو براکانی خۆیان کردیان) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (کاتێك) کە خوا بیەوێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسێك بمانەوێت پلەی بەرز دەکەینەوە ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ و لەسەر هەموو ﴿ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوەن زانستیکەوە زاناتر هەیە (مەبەست پێ خودایە) ﴿٧٦﴾ ﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾ وتیان ئەگەر ئەو (بنیامین) دزبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوە بێگومان براکەشی پێشتر دزی کردووە (واتە یوسفیش دز بووە) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ﴾ بەڵام یوسف (پێناخۆشبوونی خۆی بەم (تۆمەتە) لەدەروونی خۆیدا شاردەوە ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ دەری نەبڕی بۆ ئەوان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (تەنها) وتی ئێوە ﴿شَرٌّ مَّكَانًا﴾ لەوان خراپترن ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خواش چاك دەزانێ بەوەی کەئێوە دەیڵێن ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ وتیان ئەی عەزیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو باوکێکی زۆر پیری بەتەمەنی هەیە ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ﴾ جایەکێك لە ئێمە لە جیاتی ئەو بگرە ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین ﴿٧٨﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأۡخُذَ إِلَّا مَن وَجَدۡنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ﴾ لەوەی کە هیچ کەسێ بگرین بێجگە لەوەی کە ئاو خۆر (پێوانە)کەمان لا دۆزیوەتەوە (کەدزرا بوو) ﴿إِنَّآ إِذٗا لَّظَٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەم کاران دەبین ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا ٱسۡتَيۡـَٔسُواْ مِنۡهُ﴾ جا کاتێك بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەڵای بکات) ﴿خَلَصُواْ نَجِيّٗاۖ﴾ چوونە کەنارێك بەچپە ڕاوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمۡ﴾ برا گەورەکەیان ووتی ﴿أَلَمۡ تَعۡلَمُوٓاْ﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمۡ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدۡ أَخَذَ عَلَيۡكُم مَّوۡثِقٗا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبۡلُ مَا فَرَّطتُمۡ فِي يُوسُفَۖ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنۡ أَبۡرَحَ ٱلۡأَرۡضَ﴾ کەواتە من ئەم زەویە بەجێ نایەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأۡذَنَ لِيٓ أَبِيٓ﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ نەدات ﴿أَوۡ يَحۡكُمَ ٱللَّهُ لِيۖ﴾ یان خوا بڕیارم بۆ نەدات ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ هەر ئەویش باشترینی دادوەرانە ﴿٨٠﴾ ﴿ٱرۡجِعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيكُمۡ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆ لای باوکتان ﴿فَقُولُواْ يَٰٓأَبَانَآ﴾ وپێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ٱبۡنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدۡنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمۡنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلۡغَيۡبِ حَٰفِظِينَ﴾ خۆ ئێمە ئاگاداری شاراوە ونهێنی یەکان نەبووین ﴿٨١﴾ ﴿وَسۡـَٔلِ ٱلۡقَرۡيَةَ ٱلَّتِي﴾ (خۆ ئەگەر بڕوا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿كُنَّا فِيهَا﴾ کەئێمەی لێ بووین ﴿وَٱلۡعِيرَ ٱلَّتِيٓ أَقۡبَلۡنَا فِيهَاۖ﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە ڕاست گۆین ﴿٨٢﴾ ﴿قَالَ بَلۡ سَوَّلَتۡ لَكُمۡ أَنفُسُكُمۡ أَمۡرٗاۖ﴾ (یەعقوب علیه السلام) ووتی وانی یە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (و ئاسان) کردون ﴿فَصَبۡرٞ جَمِيلٌۖ﴾ بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَنِي بِهِمۡ جَمِيعًاۚ﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و بونیامینیش) م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿٨٣﴾ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ ئەوسا ڕوی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ ووتی ئاخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَٱبۡيَضَّتۡ عَيۡنَاهُ مِنَ ٱلۡحُزۡنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٞ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ﴿٨٤﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿تَفۡتَؤُاْ تَذۡكُرُ يُوسُفَ﴾ وازناهێنی هەریبری یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا پەککت دەکەوێت بەنەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوۡ تَكُونَ مِنَ ٱلۡهَٰلِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ڕیزی لەناوچوان ﴿٨٥﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَشۡكُواْ بَثِّي وَحُزۡنِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ووتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خوادەکەم ﴿وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم کە ئێوە نایزانن ﴿٨٦﴾

﴿يَٰبَنِيَّ ٱذۡهَبُواْ﴾ (یەعقوب وتی) ئەی کورەکانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُواْ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگەڕێن و هەواڵی یوسف و براکەی بزانن ﴿وَلَا تَاْيۡـَٔسُواْ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِۖ﴾ نائومێدیش مەبن لەبەزەیی و میهرەبانی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَا يَاْيۡـَٔسُ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی نائومێد نابێت لەڕەحم و میهرەبانی خوا ﴿إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جگە لەوانەی کەبێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيۡهِ قَالُواْ﴾ جا کاتێك کە چوونە لای ئەو (یوسف) وتیان ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡعَزِيزُ﴾ ئەی عەزیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهۡلَنَا ٱلضُّرُّ﴾ زیان و برسێتی تووشی خۆمان و ماڵ و منداڵمان بووە ﴿وَجِئۡنَا بِبِضَٰعَةٖ مُّزۡجَىٰةٖ﴾ و دراوێکی کەممان هێناوە (بۆ کڕینی خۆراك) ﴿فَأَوۡفِ لَنَا ٱلۡكَيۡلَ﴾ تۆش پێوانەکەمان بە تەواوی بدەرێ ﴿وَتَصَدَّقۡ عَلَيۡنَآۖ﴾ خێریشمان پێ بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَجۡزِي ٱلۡمُتَصَدِّقِينَ﴾ بەڕاستی خواپاداشتی خێرەوەمەندان دەداتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم مَّا فَعَلۡتُم﴾ وتی ئێوە دەزانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ بەیوسف و براکەی ﴿إِذۡ أَنتُمۡ جَٰهِلُونَ﴾ لەو کاتەدا کەئێوە نەزان بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُۖ﴾ وتیان بەڕاست تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا۠ يُوسُفُ وَهَٰذَآ أَخِيۖ﴾ وتی (پێیان) من یوسفم و ئەمەش برامە ﴿قَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَآۖ﴾ بەڕاستی خوا منەتی نایەسەرماندا ﴿إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصۡبِرۡ﴾ بەڕاستی هەرکەس خۆی بپارێزێت ولەخوا بترسێت ودان بەخۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ وتیان (بەیوسف) سوێند بەخوا ﴿لَقَدۡ ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ بەڕاستی خوا تۆی هەڵ بژارد بەسەر ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَٰطِـِٔينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لە خەتاکاران بووین ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ (یوسف) وتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەریکتان لەسەر نییە (لەلایەن منەوە) ﴿يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ﴾ خوالێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) لەهەموو میهرەبانان میهرەبانترە ﴿٩٢﴾ ﴿ٱذۡهَبُواْ بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئەم کراسەی من ببەن ﴿فَأَلۡقُوهُ عَلَىٰ وَجۡهِ أَبِي﴾ و بیدەن بەسەر دەم و چاوی باوکم دا ﴿يَأۡتِ بَصِيرٗا﴾ (دەست بەجێ) چاوی چاك دەبێتەوە ﴿وَأۡتُونِي بِأَهۡلِكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ ئەوسا هەموو کەس و کارتان بێنن بۆ (ئەم وڵاتەی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ ٱلۡعِيرُ﴾ جا کاتێك کاروانەکە (لەمیسر) دەرچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمۡ﴾ باوکیان وتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَۖ﴾ بەڕاستی من بۆنی یوسف هەست پێ دەکەم ﴿لَوۡلَآ أَن تُفَنِّدُونِ﴾ ئەگەر بەخەلەفاو و بێ عەقڵم دانەنێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ وتیان سوێند بەخوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلۡقَدِيمِ﴾ تۆ هەر لەسەر هەڵەکەی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلۡبَشِيرُ﴾ جـا کاتێـك مـژدە دەرەکە هات ﴿أَلۡقَىٰهُ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ ئەو (کراسـە)ی دایەسـەر دەم و چاویـدا ﴿فَٱرۡتَدَّ بَصِيرٗاۖ﴾ یەکسـەر بینایی گەڕایەوە (کەپێشـتر نابینا بوو بوو) ﴿قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكُمۡ﴾ (یەعقـوب) ووتـی من بەئێوەم نـەووت؟ ﴿إِنِّيٓ أَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ دڵنیابن مـن لەلایەن خواوە شـتانێك دەزانـم ئێوە نایزانن ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئـەی بابە ﴿ٱسۡتَغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَآ﴾ داوای لێ خۆش بوونـی گوناهەکانمان بـۆ بکە (لای پەروەردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ﴾ بەڕاسـتی ئێمـە گوناهباربووین ﴿٩٧﴾ ﴿قَالَ سَوۡفَ﴾ (یەعقـوب) ووتـی بێیـان دواتـر ﴿أَسۡتَغۡفِرُ لَكُمۡ رَبِّيٓۖ﴾ داوای لێبوردنتـان بـۆ دەکەم لەپەروەردگـارم ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاسـتی هـەر ئـەو لێبـوردەی میهرەبانە ﴿٩٨﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ جـا کاتێك چوونە لای یوسـف (لەوڵاتی میسـر) ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيۡهِ أَبَوَيۡهِ﴾ دایـك و باوکی بردە نزیکـی خۆی (و دەسـتی کـردە ملیـان) ﴿وَقَالَ ٱدۡخُلُواْ مِصۡرَ﴾ و فەرمووی پێیان وەرنە میسـر ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ﴾ ئەگـەر خـوا بیەوێـت ئـارام دەبـن (هـیـچ زیانێکتـان تووش نایـەت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيۡهِ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ﴾ وە بـاوك و دایکی لەسـەر تەخت (ی حوکمڕانی خـۆی) دانا ﴿وَخَرُّواْ لَهُۥ سُجَّدٗاۖ﴾ وە هەموو کەوتـن بـەڕوودا بـۆی بەسـوژدە بردنەوە ﴿وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ﴾ (یوسـف) ووتی ئـەی باوکی خۆشەویستم ﴿هَٰذَا تَأۡوِيلُ رُءۡيَٰيَ﴾ ئەمـە لێکدانـەوەی خەوەکەم بـوو ﴿مِن قَبۡلُ﴾ کەلەمەو پێـش (بینیم) ﴿قَدۡ جَعَلَهَا رَبِّي حَقّٗاۖ﴾ بێگومـان پەروەردگارم بەڕاسـتی گێڕا ﴿وَقَدۡ أَحۡسَنَ بِيٓ﴾ وە بەڕاسـتی خوا چاکـەی لەگەڵ کردم ﴿إِذۡ أَخۡرَجَنِي مِنَ ٱلسِّجۡنِ﴾ کاتـێ لـە زینـدان دەری هێنـام ﴿وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلۡبَدۡوِ﴾ وە ئێوەشـی لـە لادێ وبیابانەوە هێنا (بۆ ناوشـار) ﴿مِنۢ بَعۡدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ دوای ئەوەی شـەیتان ناخۆشی و ناکۆکی خستە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَ إِخۡوَتِيٓۚ﴾ نێوان من و براکانم ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَطِيفٞ لِّمَا يَشَآءُۚ﴾ میهرەبانە بەرامبـەر ئەوەی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاسـتی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿١٠٠﴾ ﴿رَبِّ قَدۡ ءَاتَيۡتَنِي﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پێت بەخشیووم ﴿مِنَ ٱلۡمُلۡكِ﴾ هەندێك لەدەسەڵات و پاشایەتی ﴿وَعَلَّمۡتَنِي مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِۚ﴾ وە هەندێکیـش لـە لێکدانـەوەی خەونـت فێر کردوم ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەی دروستکەری ئاسمانەکان وزەوی ﴿أَنتَ وَلِيِّۦ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ تۆ پشتیوان و یارمەتی دەری منی لەدونیا ولەڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِي مُسۡلِمٗا﴾ بەموسوڵمانێتی بمرێنە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ و بمخـەرە ڕیـزی پیـاو چاکانەوە (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿١٠١﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئەوەی (کـە باس کرا) لە هەواڵەنەزانـراو و پەنهانەکانـە ﴿نُوحِيهِ إِلَيۡكَۖ﴾ کـە بـە وەحـی بـۆت دەنێریـن (ئـەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيۡهِمۡ﴾ تـۆ لای ئـەوان (براکانی یوسـف) نەبوویت ﴿إِذۡ أَجۡمَعُوٓاْ أَمۡرَهُمۡ﴾ کاتـێ کەهەموو بڕیاری خۆیان دا (بەنهێنی) ﴿وَهُمۡ يَمۡكُرُونَ﴾ و پیلانیان داڕشت ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَآ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوۡ حَرَصۡتَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وەزۆربەی خەڵکی هەرچەند تۆ سووربیت (لەسەر باوەڕ هێنانیان) باوەڕ ناهێنن ﴿١٠٣﴾

﴿وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناكەیت لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگاریە بۆ جیهانیان (١٠٤) ﴿وَكَأَيِّن مِّنْ آيَةٍ﴾ وە زۆر بەڵگەو نیشانە هەیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەكان و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيْهَا﴾ بە لایاندا دەڕۆن ﴿وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەردەگێڕن (١٠٥) ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِاللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕناهێنن بەخوا ﴿إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان لەو كاتەدا هاوبەش بڕیار دەرن بۆ خوا (١٠٦) ﴿أَفَأَمِنُوا أَن تَأْتِيَهُمْ﴾ جا ئایا ئەوانە ناترسن پەخەیان بگرێت ﴿غَاشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ﴾ سزایەكی داپۆشەری خوا ﴿أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ یان لەناكاودا ڕۆژی دواییان بەسەردا بێت ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەستی پێ نەكەن (١٠٧) ﴿قُلْ هَٰذِهِ سَبِيلِي﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدْعُو إِلَى اللَّهِ﴾ بانگی (خەڵكی) دەكەم بۆلای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾ لەسەر بەڵگەی ڕوون وچاوڕوشنی ﴿أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ من و ئەوانەش شوێنم كەوتوون ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾ وخواش پاك و بێگەردە ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە من هیچ كات لەهاوبەش دانەران نیم (١٠٨) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لەپیاوانێك ﴿نُّوحِي إِلَيْهِم﴾ كەنیگامان بۆ دەكردن ﴿مِّنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لەخەڵكی شار و گوندەكان ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ دەی ئایا ئەو (بێ بڕوایانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ﴾ تا سەرنج بدەن چۆن بووە ﴿عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی كە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاكترە ﴿لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولەخواترس بوون (لەدونیادا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن و تێ ناگەن (١٠٩) ﴿حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ﴾ هەتا كاتێ پێغەمبەرەكانیان نا ئومێد بوون (لەسەركەوتن) ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا﴾ وە گەلەكەیان وایان زانی كە (پێغەمبەران) درۆیان لەگەڵدا كردون ﴿جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ (لەو كاتەدا) سەركەوتن و یارمەتی ئێمەیان بۆ هات ﴿فَنُجِّيَ مَن نَّشَاءُ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگاركران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا﴾ سزاشمان ناگەڕێنرێتەوە ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار (١١٠) ﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ﴾ سوێندبێت بێگومان لەداستانی (پێغەمبەراندا علیهم السلام) ﴿عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ خاوەن بیر وهۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەك نی یە هەڵبەسترابێت ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ بەڵكو بەڕاست دانەر و پشتگیری ئەو (كتێبانە)یە كە لەپێش خۆیەوە (هاتوون پێش دەستكاری كردنیان لەلایەن جولەكە و گاورەكانەوە) ﴿وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ هەروەها ڕوون كەرەوەی هەموو شتێكە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیە ﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی كەبڕوا دێنن (١١١)

سورەتی ﴿الرَّعْد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی (ئاسمانین) ﴿وَالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ وە ئەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆتۆ ﴿مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن (١) ﴿اللَّهُ الَّذِي﴾ ئەو خوایەی ﴿رَفَعَ السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکانی بەرزکردۆتەوە ﴿بِغَيْرِ عَمَدٍ﴾ بەبێ هیچ پایەو ستونێك ﴿تَرَوْنَهَا﴾ وەك دەیبینن ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبوەوەبۆ سەرعەرش وقەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوابێت کەئێمەچۆنێتیەکەی نازانین) ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وەخۆرومانگی ڕام هێناوە (بۆخزمەتکردنی خەڵکی) ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تاکاتی دیاری کراو ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ هەموو کاروبارێك هەڵدەسوڕێنێ ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿لَعَلَّكُم بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ﴾ هەتا لە (زیندوو بوونەوە و) گەیشتن بەخزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن (٢) ﴿وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستووە (بەپانی و درێژی) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا﴾ و چەندها چیا و ڕووباری تێدا داناوە (دروست کردووە) ﴿وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ وەلە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ جوتێك نێر و مێی تێدا دروست کردووە ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ شەو دەدات بەسەر ڕۆژدا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەبیردەکەنەوە (٣) ﴿وَفِي الْأَرْضِ﴾ وە لەزەویدا ﴿قِطَعٌ مُّتَجَاوِرَاتٌ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿وَجَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾ هەروەها باخاتی تری و ڕەز ﴿وَزَرْعٌ﴾ و کشتوکاڵ ﴿وَنَخِيلٌ﴾ و(باخاتی) دارخورمای ﴿صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ﴾ دوو قەد(ی یەك بنج) و یەك قەد ﴿يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ﴾ هەموویان بەیەك ئاو ئاودەدرێن ﴿وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەچی فەزڵی هەندێکیمان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿فِي الْأُكُلِ﴾ لەخواردندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی تێ دەگەن و بیردەکەنەوە (٤) ﴿وَإِن تَعْجَبْ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ﴾ ئەوە قسەی ئەوانە جێی سەر سوڕمانە کەدەڵێن ﴿أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا﴾ ئایا کاتێك (کەمردین و) بوینەوە بەخاك ﴿أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ﴾ جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تێیدا (٥)

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکەو بەزەیی ﴿وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ کە بێگومان لەپێش ئەمانەوە زۆر هەبوون تۆڵەیان لێ سەنراوە ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ و بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوەنی لێ بووردنە بۆ خەڵکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گەرچی ستەمکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هەروەها بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنێکی توند وتیژە (٦) ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بۆ نەنێردراوەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ تۆ هەر ترسێنەری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هەموو گەلێك ڕێنیشاندەرێك هەیە (٧) ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خوا دەزانێ هەموو مێینەیەك (لە منداڵدانیدا) چی هەڵگرتووە (کوڕ یان کچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وە هەروەها دەزانێت منداڵدانەکان چی لێ کەمدەبێتەوە ﴿وَمَا تَزْدَادُ﴾ و چی زیاد دەکات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وە هەموو شتێك لای ئەو (خوا) ئەندازەی (دیاری کراوی خۆی) هەیە (٨) ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانایە بەهەموو دیار و نادیارێك ﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گەورە و بەرزە وبڵندە (٩) ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ یەکسانە(بۆ خوا) ئەوەتان بەنهێنی قسە بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وە ئەوەتان بەئاشکرا (قسە) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾ و ئەوەی کەلەشەودا خۆی دەشارێتەوە ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئەوەی کەلە ڕۆژدا دەردەکەوێت (١٠) ﴿لَهُ مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئەو (ئادەمی) هەیە چەند فریشتەیەك کە بەدوای یەکدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لەپێش و لەدوایەوە ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوادەی پارێزن لەزیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بار و حاڵی) هیچ گەلێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوان خۆیان (بار و حاڵی) خۆیان نەگۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وەکاتێك خوا بیەوێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گەل وهۆزێك تووشی بەلا وسزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگە لەو(خوا) هیچ یارمەتی دەر و پشتیوانێکیان نی یە (١١) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئەو زاتەیە ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾ بروسکەتان نیشان دەدات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ کەهۆی ترساندن و هیوا وئومێدتانە ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ هەروەها هەوری قورس (بەئاوی باران) بەدی دەهێنێت (١٢) ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾ وەهەورەگرمە سوپاس و ستایشی ئەو (خوا) دەکات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هەروەها فریشتەکانیش لە هەیبەت و ترسی ئەو (ستایشی دەکەن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وە(پەروەردگار) هەورە بروسکەکان دەنێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و دەیدات لە هەرکەسێ کەبیەوێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە دەمە دەمێ (وموجادەلە) دەکەن دەربارەی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئەو (خوا) هێز و توانای زۆر بەتینە (١٣)

﴿لَهُۥ دَعْوَةُ ٱلْحَقِّ﴾ نزاو پاڕانەوەی هەقیش هەر بۆ (خوایە) ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ ئەوانەش دەلالێنەوە و نزا لای غەیری خوا دەکەن ﴿لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَىْءٍ﴾ هیچ وەلامێکیان نادەنەوە (نایەن بەهاواریانەوە) ﴿إِلَّا كَبَـٰسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى ٱلْمَآءِ﴾ مەگەر وەك كەسێك (کەتینووی بێت لەدوورەوە) هەردوو مشتی خۆی بۆلای ئاوێك درێژ کردبێ ﴿لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَـٰلِغِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی (ئاو) بگاتە دەمی بەلام نایگاتێ ﴿وَمَا دُعَآءُ ٱلْكَـٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَـٰلٍ﴾ نزاو دوعای بێ بڕوایان (لەبتەکانیان) هیچ نیە جگە لە گومڕایی و سەر لێ شێوان ﴿١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ﴾ سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ بیانەوێ و نەیانەوێ ﴿وَظِلَـٰلُهُم بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْـَٔاصَالِ ۩﴾ هەروەها سێبەرەکانیان لەبەیانیان و ئێوارانیدا(سوژدە دەبەن) ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿قُلْ﴾ جا بڵێ ﴿أَفَٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ﴾ دەی ئێوە بێجگە لەو(خوا) پشتیوانانێکتان هەڵبژاردووە (بۆ خۆتان) ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ کەخاوەنی هیچ سوود و زیانێك نین بۆ خۆشیان ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ﴾ ئایا کوێر و چاو ساغ یەکسانن؟ ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِى ٱلظُّلُمَـٰتُ وَٱلنُّورُ﴾ یان ئایا تاریکیەکان و ڕووناکی وەك یەك وان؟ ﴿أَمْ جَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ نەخێر ئەوانە چەند هاوبەشێکیان بۆ خوا داناوە؟ ﴿خَلَقُوا۟ كَخَلْقِهِۦ﴾ (گوایە) وەك دروستکراوانی خوایان دروست کردبێت؟ ﴿فَتَشَـٰبَهَ ٱلْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوسا دروست کراوەکەیان لێ شێواوە!! ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿خَـٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ﴾ دروست کاری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّـٰرُ﴾ و هەر ئەویشە تاك و تەنیای زاڵە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٦﴾ ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ بارانی لەئاسمانەوە باراندووە ﴿فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌۢ بِقَدَرِهَا﴾ جا هەر شیو و دۆڵێك بە ئەندازەی خۆی لافاوی هەڵدەسێت ﴿فَٱحْتَمَلَ ٱلسَّيْلُ﴾ ئەوسا لافاوەکە هەڵی دەگرێت ﴿زَبَدًا رَّابِيًا﴾ کەفێکی بەرزبووە (بە لافاوەکەوە) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِى ٱلنَّارِ﴾ هەروەها لەو (کانزایانەش پەیدادەبێ) کە ئاگری بۆ تاودەدەن (دەیتوێننەوە) ﴿ٱبْتِغَآءَ حِلْيَةٍ﴾ بەمەبەستی دروست کردنی خشڵ (زێڕ وزیوو) ﴿أَوْ مَتَـٰعٍ﴾ یان شتومەکی تر (وەك قاپ و قاچاغ) ﴿زَبَدٌ مِّثْلُهُۥ﴾ کەفێك وەکو ئەو (کەفی لافاوە پەیدا دەبێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ وَٱلْبَـٰطِلَ﴾ خوا نموونەی حەق و بەتاڵ دێنێتەوە ﴿فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً﴾ جا کەفەکە دەڕوات و لە ناو دەچێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ﴾ بەلام ئەوەی کە سوود ئەگەیەنێت بەخەڵکی ﴿فَيَمْكُثُ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دەمێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ﴾ ئابەو جۆرە خوا نموونەکان دەهێنێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمُ﴾ بۆ ئەوانەی وەلامی بانگەوازی پەروەردگاریان دایەوە ﴿ٱلْحُسْنَىٰ﴾ (پاداشتی) هەرە چاك (بەهەشت) هەیە ﴿وَٱلَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُۥ﴾ ئەوانەش وەلامی بانگەوازی (پەروەردگار)یان نەدایەوە ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ ئەگەر هەرچی والە زەویدا هەمووی هی ئەوان بێ ﴿وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لَٱفْتَدَوْا۟ بِهِۦٓ﴾ دەیدەن لە بریتی و بەدەلی سزای ڕۆژی دوایی ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمْ﴾ ئەوانە بۆیان هەیە ﴿سُوٓءُ ٱلْحِسَابِ﴾ لێپرسینەوەیەکی سەخت وخراپ ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ و جێگایان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ ئای کەچەند شوێنێکی بەد و خراپە ﴿١٨﴾

﴿أَفَمَن يَعْلَمُ﴾ جا ئایا کەسێك کە بزانێت (ژیری بخاتە کار) ﴿أَنَّمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئەوەی نێرراوەتە خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ ٱلْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰٓ﴾ وەك ئەو کەسەیە کە کوێربێت (ژیری خۆی نەخاتە کار و بێ باوەڕ بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بێگومان هەر ئەوانە بیر دەکەنەوە کە خاوەنی ژیربن ﴿١٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە پەیمانی خوا دەبەنە سەر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ ٱلْمِيثَٰقَ﴾ وە بەڵێن ناشکێنن و هەڵی ناوەشێننەوە ﴿٢٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پەیوەندی خزمایەتی بەجێ دەهێنن ﴿مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ بەوەی خوا فەرمانی داوە کەپەیوەست بکرێت لەگەڵیاندا (وەك بەسەرکردنەوەی خزمان) ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ وە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿وَيَخَافُونَ سُوٓءَ ٱلْحِسَابِ﴾ وە لەخراپە و سەختی لێپرسینەوە دەترسن ﴿٢١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟﴾ وە ئەوانەن کە دانیان بەخۆیاندا گرت ﴿ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ بەمەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ﴾ وە لەو ڕۆزیەی پێمان داوون بەخشیویانە ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و بەئاشکرا ﴿وَيَدْرَءُونَ بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ﴾ وە بەچاکە بەرگری لەخراپە دەکەن (بەچاکە خراپەکانیان دەسڕنەوە و لای دەبەن) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ سەر ئەنجامی چاکی ئەو دونیا هەر بۆ ئەوانە ﴿٢٢﴾ ﴿جَنَّٰتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ کە ئەوان دەچنە ناویەوە ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هەروەها ئەوانەش کە چاك بوون ﴿مِنْ ءَابَآئِهِمْ﴾ لەباو و باپیرانیان ﴿وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ﴾ وهاوسەرانیان و وەچە و نەوەکانیان ﴿وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتەکانیش ﴿يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ﴾ دەچنە ژوورەوە بۆ لایان لە هەموو دەرگایەکەوە ﴿٢٣﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَيْكُم﴾ (پێیان دەڵێن) سەلامتان لێ بێ ﴿بِمَا صَبَرْتُمْ﴾ چونکە ئارامتان گرت (لە دونیادا) ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ جا چەند سەر ئەنجامێکی چاکتان بوو ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ ٱللَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە پەیمانی خوا هەڵ دەوەشێننەوە ﴿مِنۢ بَعْدِ مِيثَٰقِهِۦ﴾ لەپاش بەستن و گرێ دانی ﴿وَيَقْطَعُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو پەیوەندی خزمایەتیەی کە خوا فەرمانی پێ داوە بەجێی ناهێنن و ئەیبچڕێنن ﴿وَيُفْسِدُونَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ و خراپەکاری دەکەن لەزەویدا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱللَّعْنَةُ﴾ هەر بۆ ئەوانە نەفرین و دووری لەبەزەیی خوا ﴿وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هەروەها بۆ ئەوانە سەرئەنجامی خراپ ﴿٢٥﴾ ﴿ٱللَّهُ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ﴾ خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەرکەسێك خۆی بیەوێت ﴿وَيَقْدِرُ﴾ وەکەمی دەکات (بۆ هەرکەسێك بیەوێت) ﴿وَفَرِحُوا۟ بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ وە ئەوانە دڵخۆش بوون بەژیانی دونیا ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ لەکاتێکدا ژیانی دونیا هیچ نیە ﴿فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ لەچاو ڕۆژی دواییدا ﴿إِلَّا مَتَٰعٌ﴾ جگە لە ڕابواردنێکی چەند ساتێکی کەم نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانە کەبێ بڕوا بوون دەڵێن ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ بۆچی نەنێررا بۆی ﴿ءَايَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلْ إِنَّ ٱللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَآءُ﴾ هەر کەسی بوێت گومڕای دەکات (کەشیاوی گومڕاکردنە) ﴿وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ وە ڕێنموونی هەر کەسێك دەکات کە بۆلای خۆی گەڕابێتەوە ﴿٢٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ ودڵیان ئارام دەبێت ﴿بِذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ بەیادی خوا ﴿أَلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ ئاگاداربن کەهەر بە یادی خوا ﴿تَطْمَئِنُّ ٱلْقُلُوبُ﴾ دڵەکان ئارام دەگرن ﴿٢٨﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿طُوبَىٰ لَهُمْ﴾ خۆش بەختی بۆ ئەوانە ﴿وَحُسْنُ مَـَٔابٍ﴾ لەگەڵ سەرەنجامی چاك ﴿٢٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ هەر بە شێوەی (پێغەمبەرانی تر) تۆمان ڕەوانە کردوە ﴿فِىٓ أُمَّةٍ﴾ لەناو گەل و ئوممەتێکدا ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَآ أُمَمٌ﴾ کە لەپێش ئەوانەوە گەل و ئوممەتی تر هاتوون و چوون ﴿لِّتَتْلُوَا۟ عَلَيْهِمُ ٱلَّذِىٓ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەریاندا ئەوەی ﴿أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ نیگامان کردووە بۆت ﴿وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِٱلرَّحْمَٰنِ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە بڕواناهێنن بەخوای میهرەبان ﴿قُلْ هُوَ رَبِّى﴾ بڵێ ئەو پەروەردگاری منە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق نی یە بێجگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ مَتَابِ﴾ گەڕانەوەشم هەر بۆلای ئەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْءَانًا﴾ بەڕاستی ئەگەر قورئانێك (بەخوێندنەوەی) ﴿سُيِّرَتْ بِهِ ٱلْجِبَالُ﴾ چیاکانی پێ بڕبرایە (بۆ شوێنێکی تر) ﴿أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ ٱلْأَرْضُ﴾ یان زەوی پێ لەت لەت بکرایە ﴿أَوْ كُلِّمَ بِهِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ یان لەگەڵ مردوواندا قسەی بکردایە (ئەمجا باوەڕ ناهێنن) ﴿بَل لِّلَّهِ ٱلْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو کاروبارەکان بەدەست خوان ﴿أَفَلَمْ يَا۟يْـَٔسِ﴾ دەی ئایا بێ هیوا نەبوون (ونەیان زانیوە) ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿أَن لَّوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ﴾ کەئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَهَدَى ٱلنَّاسَ جَمِيعًا﴾ هەموو خەڵکی دەخستە سەر ڕێگەی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون هەمیشە ﴿تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُوا۟ قَارِعَةٌ﴾ بەڵای سەختیان تووش دەبێت بەهۆی ئەوەی کردوویانە ﴿أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ﴾ یان ئەو (بەڵایە) لە نزیك ماڵەکانیانەوە ڕوودەدات ﴿حَتَّىٰ يَأْتِىَ وَعْدُ ٱللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی خۆی بەدی دەهێنێت ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان گاڵتە وسووکایەتی کرا ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی زۆر لەپێش تۆوە ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ منیش (ماوەیەك) مۆڵەتم دا بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ پاشان ئەوانم گرت (تۆڵەم لێ سەندن) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەی من (دەربارەیان) ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ﴾ دەی ئەو (خوایە)ی چاودێرە ﴿عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەسەر هەموو کەسەوە هەرچی کردووە (وەك بتانێکە ئاگای لە هیچ نی یە) ﴿وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ ئەوانە هاوبەشانێکیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿قُلْ سَمُّوهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ناوی ئەو (بت و هاوبەشانەم) بۆ بڵێن ﴿أَمْ تُنَبِّـُٔونَهُۥ﴾ یان ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بەوەی کە(بەخەیاڵی ئێوە) نایزانێت لەزەویدا ﴿أَم بِظَٰهِرٍ مِّنَ ٱلْقَوْلِ﴾ یان قسەی ڕووت و (بێ مانا) دەکەن ﴿بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مَكْرُهُمْ﴾ (نەخێر خوا هاوبەشی نی یە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنرایەوە ﴿وَصُدُّوا۟ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە قەدەغە کران لەڕێگەی ڕاست ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسێش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێ نیشاندەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾ ﴿لَّهُمْ عَذَابٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ئەوانە لە ژیانی دونیادا سزایان بۆ هەیە ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْـَٔاخِرَةِ أَشَقُّ﴾ وە بەڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سەخت ترو گران ترە ﴿وَمَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە بێگومان هیچ پارێزەرێك نی یە بۆ ئەوان لە (سزای) خوا ﴿٣٤﴾

﴿مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ وێنەی ئەو بەھەشتەی کەبەڵێن دراوە بە پارێزکاران و لەخواترسان ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕوبارەکان دەڕۆن بەژێر باخەکانیدا ﴿أُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوە وسێبەرەکانی (بەھەشت) ھەمیشەیین ﴿تِلْكَ عُقْبَى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟﴾ ئەو(بەھەشتە) ئاکامی ئەوانەیە کە خۆیان پاراست (لە دونیادا) ولەخواترسان ﴿وَّعُقْبَى ٱلْكَٰفِرِينَ ٱلنَّارُ﴾ و ئاکامی بێ باوەڕانیش ھەر ئاگرە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانەش کتێبمان پێ دابوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شاد دەبن بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆت ﴿وَمِنَ ٱلْأَحْزَابِ مَن﴾ و ھەندێ لە گرۆ و تاقمەکان ھەن ﴿يُنكِرُ بَعْضَهُۥ﴾ ھەندێك لەوە ئینکار دەکەن ﴿قُلْ إِنَّمَآ أُمِرْتُ﴾ بڵێ من تەنھا فەرمانم بەوە پێدراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ﴾ کە خوا بپەرستم ﴿وَلَآ أُشْرِكَ بِهِۦٓ﴾ و ھیچ ھاوبەشێکی بۆ دانەنێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُوا۟ وَإِلَيْهِ مَـَٔابِ﴾ ھەر بۆلای خوا (خەڵکی) بانگ ئەکەم گەڕانەوەشم تەنھا بۆلای ئەو(خوایە) ﴿٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ بەو شێوە ئەو(قورئانە)مان ناردۆتەخوارەوە(بۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ کە فەرمانێکی عەرەبییە ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەگەر تۆ شوێنی ئارەزوەکانی ئەوانە بکەوی ﴿بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ لەدوای ئەو وەحی و شارەزاییەی کە ھاتووە بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ ھیچ پارێزەرێکت نابێت لە(سزای) خوا ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾ و پێمان دان ﴿أَزْوَٰجًا وَذُرِّيَّةً﴾ ھاوسەر و نەوە و وەچە ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وە بۆ ھیچ پێغەمبەرێك نەبووە ﴿أَن يَأْتِىَ بِـَٔايَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشانەیەك (موعجیزەیەك) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ ھەموو کارێك وەختێکی تایبەتی ھەیە کە نووسراوە ﴿٣٨﴾ ﴿يَمْحُوا۟ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ﴾ ئەوەی خوا بیەوێ دەیسڕێتەوەو (ئەوەش بیەوێ) دەیھێڵێتەوە ﴿وَعِندَهُۥٓ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ﴾ سەرچاوەی کتێبەکان لای ئەو (خوایە کە لوح المحفوظ)ە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئەگەر نیشانت دەین ﴿بَعْضَ ٱلَّذِى﴾ ھەندێك لەو ﴿نَعِدُهُمْ﴾ ھەڕەشانەی لێمان کردون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان (پێش ئەوە) بتمرێنین ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ﴾ بێگومان تۆ ھەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَعَلَيْنَا ٱلْحِسَابُ﴾ و لێپرسینەوەش لەسەر ئێمەیە ﴿٤٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا (بێباوەڕان) سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ کەئێمە زەوی کەم دەکەینەوە لە ھەموو لایەکانی یەوە ﴿وَٱللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (بەویستی خۆی) بڕیار دەدات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِۦ﴾ کەس ناتوانێ بڕیاری ئەو (خوا) بگۆڕێ (یا ھەڵوەشێنێتەوە) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ و ئەو (خوا) لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤١﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی پێش ئەمانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ ٱلْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام ھەموو پیلان و (نەخشەیەکی سەرکەوتوو) بۆ خوایە (لەبەرامبەر نەخشە وپیلانی ئەواندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) دەزانێت ھەموو کەس چی دەکات ﴿وَسَيَعْلَمُ ٱلْكُفَّٰرُ﴾ و لەمەو دواش بێ باوەڕان دەزانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ سەرئەنجامی (ھەر دوو جیھان) بۆ کێ دەبێت ﴿٤٢﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێت دەڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ تۆ ڕەوانە کراو (وپێغەمبەری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ خوا بەسە ﴿شَهِيدًۢا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا ﴿وَمَنْ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ هەروەها ئەو کەسەش کەشارەزایی کتێبی (ئاسمانی) لایە ﴿٤٣﴾

سورەتی ﴿إِبْرَٰهِيمَ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف لام ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ﴾ ئەمە پەڕاوێکە ناردومانەتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی ڕزگار بکەیت ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانەوە بۆ ڕووناکی (لەتاریکی بێ باوەڕیەوە بۆ ڕووناکی باوەڕ وئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بەئیزنی پەروەردگاریان ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ﴾ (ڕێنموونیان بکەیت) بۆ ڕێگای (خوای) بەدەسەڵات وزاڵی سوپاس کراو ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهِ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لەئاسمانەکان وزەویدایە هی ئەوە ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ وهاوار و وای بۆ بێ باوەڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لە سزایەکی سەخت ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە ژیانی دونیایان لا خۆشترە لە ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وقەدەغەی (خەڵکی) دەکەن لەڕێگای خوا ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەیانەوێت ئەو (ڕێگای خوا) لارو چەوت نیشان دەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ﴾ ئەوانە لەگومڕاییەکی دوور (لە ڕاستی) دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ﴾ بەزمانی گەلەکەی خۆی نەبێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینەکەیان) بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ﴾ ئەوسا خوا هەرکەسی ویستبێت گومڕای کردووە (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ هەرکەسێکیشی ویستبێ ڕێنموونی کردووە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویش زاڵ وبەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موسامان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ بەموعجیزەکانمانەوە ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فەرمانمان پێدا) کە گەلەکەت ڕزگار بکە ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکیەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ڕووناکی (باوەڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُم بِأَيَّىٰمِ ٱللَّهِ﴾ ڕۆژە (پیرۆزە) کانی خودایان بەبیر بهێنەرەوە (یا فەزڵەکانی خوایان بیر بخەرەوە) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لەو (بیرخستنەوە)دا پەند و بەڵگەی زۆر هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو فەزڵ و بەهرەوچاکەی خودا بکەنەوە کە بەسەرتانەوەیە ﴿إِذْ أَنجَاكُم﴾ (ئەویش ئەوە بوو) کاتێك کەرزگاری کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لە دارو دەستەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسزای خراپیان پێ دەچەشتن (بەهەمیشەیی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ وکورانی ئێوەیان سەردەبڕی ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان بەزیندوویی دەهێشتەوە (بۆ خزمەت کاری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ لەوەتاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك کە پەروەردگارتان ڕای گەیاند ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان ئەگەر ئێوە سوپاسی (چاکەی) من بکەن بۆتان زیاد دەکەم ﴿وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ بەڵام بێگومان ئەگەر نا سوپاسی بکەن ئەوە بەڕاستی سزای من زۆربەتینە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا فەرمووی ﴿إِن تَكْفُرُوا أَنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ناسوپاسی (نیعمەتەکانی خوا) بکەن ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و هەموو ئەو کەسانەش لەزەویدان ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿٨﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ﴾ ئایا بۆتان نەهاتووە ﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەواڵی ئەو گەلانەی کە لەپێش ئێوەدا بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ هەروەها ئەوانەی کە لەپاش ئەوان بوون وهاتن ﴿لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا هیچ کەس نایانزانێت ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆهات بە موعجیزە وبەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمجا ئەوان دەست و پەنجەی خۆیان گەست لە ڕق و قین دا ﴿وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا﴾ و ووتیان بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین ﴿بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ﴾ بەو(پەیامە)ی کە بەئێوەدا نێردراوە ﴿وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لەگوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی ئێوە بانگمان دەکەن بۆلای و دوو دڵین ﴿٩﴾ ﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان ووتیان (پێیان) ﴿أَفِي اللَّهِ شَكٌّ﴾ ئایا لە (بوونی) خوادا گومان هەیە ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿يَدْعُوكُمْ﴾ بانگتان دەکات ﴿لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەگوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ﴾ و دواتان بخات ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوا إِنْ أَنتُمْ﴾ ووتیان ئێوەش ﴿إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ هەر ئادەمیەکی وەك ئێمەن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ دەتانەوێت بەرگری ئێمە بکەن و لامان دەن ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ لە(پەرستنی) ئەوەی کە باوو باپیرانمان دەیان پەرست ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ دەی نیشانە وبەڵگەیەکی ڕوونمان بۆ بێنن (ئەگەر ڕاست دەکەن پێغەمبەرن) ﴿١٠﴾

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەكانیان پێیان ووتن ﴿إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئێمە هەر ئادەمیەكین وەكو ئێوە ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ منەت دەنێت بەسەر هەركام لەبەندەكانیدا كەیەوێت (دەیكاتە پێغەمبەر) ﴿وَمَا كَانَ لَنَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناتوانین ﴿أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ﴾ موعجیزە و بەڵگەیەكتان بۆ بێنین ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە باوڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ﴾ وە ئایا بۆچی پشت بەخوا نەبەستین ﴿وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ كە بێگومان ئەو (زاتە) ڕێگای ڕاستی نیشان داوین؟ ﴿وَلَنَصْبِرَنَّ﴾ وە بەڕاستی دان بەخۆماندا دەگرین ﴿عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ لەسەر هەر ئازارێك كە بمان دەن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ دەبا خۆسپێران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ بڕواكان ووتیان ﴿لِرُسُلِهِمْ﴾ بەپێغەمبەرەكانیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا﴾ بەڕاستی لەخاك و وڵاتەكەمان دەرتان دەكەین ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان بەڕاستی دەبێ بگەڕێنەوە ناو ئاینەكەی ئێمە ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ﴾ جا پەروەردگاریان نیگای بۆ (پێغەمبەران) كرد ﴿لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ كە بێگومان ستەمكاران لەناو دەبەین ﴿١٣﴾ ﴿وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ﴾ و بێگومان ئێوە نیشتەجێ دەكەین ﴿الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ لەو خاكەدا پاش (تیاچوونی) ئەوان ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ ئەوەش بۆ كەسانێكە لەوەستانی بەردەم من دەترسن (لەقیامەتدا) ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وە(پێشتر) ترسابێت لەهەڕەشە (ی من) ﴿١٤﴾ ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ وە (پێغەمەران) داوای سەركەوتن و زاڵ بونیان كرد (لەخوا) ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ و هەموو ملهوڕ و یاخیەك بێ هیوا بوون ﴿١٥﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ﴾ لەدوای (تیاچوونی جێگای) ئەو دۆزەخە ﴿وَيُسْقَىٰ مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾ و لە كێم و زووخاو ئاو دەدرێت (دەكرێت بە گەروویاندا) ﴿١٦﴾ ﴿يَتَجَرَّعُهُ﴾ كە قوم قوم (زۆر بە قێزەوە) دەیخواتەوە ﴿وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ بەڵام ناتوانێ قوتی بدات ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ﴾ و مردنی بۆ دێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو لایەكەوە ﴿وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ و كەچی ناشمرێت ﴿وَمِن وَرَائِهِ﴾ و لەدوای ئەوەش ﴿عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ سزای سەخت (دەدرێت) ﴿١٧﴾ ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان نموونەی ﴿أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ﴾ كردەوەكانیان وەك خۆڵەمێشێك وایە ﴿اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ﴾ بەتوندی بالێی هەڵكردبێت ﴿فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ لە ڕۆژێكی ڕەشەبای سەختدا ﴿لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئەوان هیچیان دەست ناكەوێت لەوەی كەلە دونیادا كردویانە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ ئا ئەوەیە گومڕابوونی دوور لە ڕاستی ﴿١٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەتان زانیوە (نەتانبینیوە) کە بێگومان خوا ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردوە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت ئێوە لا دەبات و ناتان هێڵێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە (لە جێ ی ئێوە) دروست کراوێکی تر دەهێنێت ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئەوەش بۆ خوا گران و زەحمەت نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ وهەموویان (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) بۆ خوا دەردەکەون و ئاشکرا ئەبن ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ﴾ ئەمجا (لەڕۆژی دواییدا) بێ دەسەڵاتەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بە زۆر دارو خۆ بەزل زانەکان ﴿إِنَّا كُنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە دونیادا ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ شوێن کەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلْ أَنتُم﴾ ئاخۆ ئێوە ﴿مُّغْنُونَ عَنَّا﴾ بەرگری دەکەن لە ئێمە ﴿مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ هەندێك لە سزای خوا ﴿قَالُوا﴾ (ئەوانیش) دەڵێن ﴿لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ ئەگەر خوا ئێمەی ڕێنموونی بکردایە ئێمەش ئێوەمان ڕێنموونی دەکرد ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ یەکسانە بۆمان ﴿أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و نالە بکەین یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ﴾ ڕزگار بوونمان نی یە (لە سزای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ﴾ جا شەیتان دەڵێت ﴿لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێك کە کار تەواو دەبێت (ولێپرسینەوەیان کۆتایی دێت) ﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ بێگومان خوا بەڵێنی پێدان ﴿وَعْدَ الْحَقِّ﴾ بە بەڵێنێکی هەق و ڕاست ﴿وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش بەڵێنم پێدان بەڵام درۆم کرد لەگەڵتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم﴾ وەمن ئەم بوو بەسەرتاندا ﴿مِّن سُلْطَانٍ﴾ هیچ زۆر و دەسەڵاتێك ﴿إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ﴾ تەنها ئەوە نەبێت کە بانگم کردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ئیتر ئێوەش بەدەنگمەوە هاتن (و بەگوێتان کردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾ کەواتە لۆمەی من مەکەن ﴿وَلُومُوا أَنفُسَكُم﴾ بەڵکو لۆمەی خۆتان بکەن ﴿مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾ بەڕاستی من ناتوانم بێم بە هاواری ئێوەوە ﴿وَمَا أَنتُم بِمُصْرِخِيَّ﴾ و ئێوەش ناتوانن بێن بەهاواری منەوە ﴿إِنِّي كَفَرْتُ﴾ بەڕاستی من بڕوام نەبوو ﴿بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کە پێشتر (لە دونیادا) منتان کرد بوو بە هاوبەش بۆ خوا ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٢﴾ ﴿وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەخرێنە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ناو بەهەشتانێك کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بە هەمیشە تیایدا دەمێننەوە بە ئیزنی پەروەردگاریان ﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ بەخێرهاتنیان لەو (بەهەشتە)دا بەووتەی سەلامە ﴿٢٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە؟ ﴿كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نموونەی هێناوەتەوە ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ کە ووتەی چاك و ڕاست (لا إله إلا الله) وەك درەختێکی چاك و بەسوودوایە ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕەگی قایم (لە زەویدا) دا کۆتابێت ﴿وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ و لق و پۆپەکانیشی (بەرز بوویتەوە) بە ئاسماندا ﴿٢٤﴾

﴿تُؤْتِي أُكُلَهَا﴾ ئەو (درەختە) میوە و بەربگرێت ﴿كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا﴾ هەمـوو کاتێـك بەئیزنـی پەروەردگـاری ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانـە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بـۆ خەڵکـی بـۆ ئـەوەی بیربکەنـەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وە نموونـەی ووتەی خـراپ و پیس و(بـێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەکـو درەختێکی خـراپ و پیس وایە ﴿اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ﴾ هەڵکەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾ هەر خۆی نەگرێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانـەی کەبڕوایـان هێناوە خـوا دامەزراویان دەکات ﴿بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ بە ووتـەی بەڕێ وجێ (کـە شـایەتومانە) ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ لەژیانـی دونیـادا و لـەڕۆژی دوایشـدا ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾ وەخواستەمکارانیش گومڕادەکات ﴿وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ وەخواهەرچی بیەوێت دەیکات ﴿٢٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ لە جیاتی (سوپاسی) بەهرە وچاکـەی خـوا بێ باوەڕ وسپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ و گەلەکەیان بـەرەو هەڵدێر برد ﴿٢٨﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا﴾ ئەویـش دۆزەخە کەدەچنە نـاوی ﴿وَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا﴾ (بـێ بـاوەڕان) چەنـد هاوتایان بۆخـوا بڕیاردا ﴿لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بـۆ ئەوەی (خەڵك) گومڕابکەن لەڕێگەی خوا ﴿قُلْ تَمَتَّعُوا﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە ڕابوێرن (لە دونیادا بـۆ کوێ دەچـن ؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ چونکە بێگومان چارەنوسـتان هـەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ بەوبەندانـەم کەبڕوایان هێناوە ﴿يُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ بەڕێکی نوێژەکان بکەن ﴿وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و ئاشـکرا ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لەپێش ئـەوەی ﴿أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ کـە ڕۆژێـك بێـت ﴿لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ﴾ نەکڕین وفرۆشتنی تێدایەو نەدۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان و زەوی دروسـت کـردووە ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ و لەئاسـمانەوە بارانـی بارانـدوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و هەمـوو بەروبوم (و دانەوێڵە)یەکی پێ ڕواندووە ﴿رِزْقًا لَكُمْ﴾ کە ڕزق وڕۆزیە بۆ ئێوە ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ﴾ هەروەها کەشـتی بـۆ ڕام هێناون (و خسـتویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بـۆ ئـەوەی بڕوات بەنـاو دەریادا بەفەرمانـی خـوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾ و ڕووبارەکانی بۆ ڕام هێنـاون (ولـە خزمەتاندایە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لەخزمەتاندایە) ﴿الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ﴾ ڕۆژ و مانگ بەهەمیشـەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە شـەو و ڕۆژیشی بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەمـوو ئەو شـتانە کەداواتـان کردووە پێ ی بەخشـیوون ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر بەهرە و نیعمەتەکانـی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَا﴾ بۆتان ناژمێردرێن ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەم کار و سپڵەیە (بەرامبەر نیعمەتەکانی خـودا) ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریـان بخـەرەوە) کاتێـك ئیبراهیـم ووتـی ئـەی پەروەردگـارم ﴿اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ ءَامِنًا﴾ ئـەم شـارە (مەککـە) بکـە بەشـارێکی ئـارام و ئاسـایش ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ﴾ وە خـۆم و کوڕەکانـم بپارێـزە و دوورخـەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ لـەوەی بتـەکان بپەرسـتین ﴿٣٥﴾ ﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵکیان گومڕا کـردوە (و لایـان دان لەڕێگەی ڕاسـت) ﴿فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ جا هەر کەسـێك (لەڕۆڵەکانم) شـوێن مـن کەوت ئـەوە بێگومان لەمنە ﴿وَمَنْ عَصَانِي﴾ هەر کەسـیش سـەرپێچی کردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئـەوە بێگومـان تـۆ لێبـوردەی میهرەبانـی ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئـەی پەروەردگارمان من هەندێـك لەڕۆڵەکانـم نیشـتەجێ کرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ﴾ لە شـوێنێکی بێ کشـتوکاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵـە پیـرۆز و ڕێزگیراوەکـەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان هەتـا بـە چاکـی نوێـژ بەجێ بێنـن وئەنجامـی بـدەن ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ﴾ بەڵکـو دڵـی خەڵکانێـك وا لێبکەیـت ﴿تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾ سـۆزی وەمەیلیـان ببێـت بۆلایـان ﴿وَارْزُقْهُم مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و لەهەمـوو بەر و میوەیەکیـش ڕۆزیـان بـدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو شـوکرانە بژێریـن ﴿٣٧﴾ ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاسـتی تـۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشـارینەوە و هەرچی دەری دەبڕیـن ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هیـچ شـتێ لای خـوا شـاراوە نـی یە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ نەلـەزەوی و نەلەئاسـماندا ﴿٣٨﴾ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەمـوو سـوپاس و ستایشـێك بـۆ ئـەو خوایـەی ﴿وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیسـماعیل وئیسـحاقی پێ بەخشـیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و پاڕانەوەیە ﴿٣٩﴾ ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئـەی پەروەردگـارم من و ڕۆڵەکانـم وا لێبکەی بەچاکـی نوێژەکان بەجێ بێنین ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان پاڕانـەوە و نزاکـەم وەرگـرە ﴿٤٠﴾ ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان لەمـن و باوکم و دایکـم و هەموو بڕواداران ببـورە و خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە لێپرسینەوە دەکرێت وبەرپا ئەبێت ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە ﴿عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾ لـەو(زوڵـم و سـتەمەی) کەسـتەم کاران دەیکـەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾ بێگومـان ئـەو دوایـان دەخـات بـۆ ڕۆژێـك ﴿تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ کەچـاوەکان تێـدا ئەبڵـەق دەبن (و ناتروکێن لە ترسا) ﴿٤٢﴾

﴿مُهْطِعِينَ﴾ بەخێرایی دەڕۆن (بەدەم بانگ کەریانەوە) ﴿مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ﴾ سەریان بەرزکردۆتەوە(بۆ ئاسمان) ﴿لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ پێڵوی چاویان ناتروکێنن ﴿وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ﴾ و دڵیان خاڵییە (لەتێگەشتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ النَّاسَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵکی ئاگاداربکە و بترسێنە ﴿يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ لەو ڕۆژەی کە سزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەستەمیان کردووە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ماوەیەکی کەم دوامان بخە ﴿نُّجِبْ دَعْوَتَكَ﴾ تا وەڵامی بانگەوازەکەت بدەینەوە ﴿وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ و شوێنی پێغەمبەران بکەوین ﴿أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئەی ئێوە نەبوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾ کە هەرگیز لە ناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ﴾ هەر لەجێ و شوێنی ئەوانە نیشتەجێ بوون ﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ﴾ و بەڕوونی بۆتان دەرکەوت ﴿كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ﴾ کە چیمان بەسەر هێنان ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی زۆریشمان بۆتان هێنایەوە ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ بێگومان ئەو (بێ باوەڕانە) پیلانی گەورەی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغەمبەرەکانیان) ﴿وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ خوای گەورە ئاگادارە بە پیلانەکانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ﴾ وە هەرچەندە پیلانەکەیان ﴿لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ شاخەکانی پێ بترازێت (و لەبن بێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ﴾ جا وا گومان مەبە بەخوا ﴿مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ ئەو بەڵێنەی داویەتی بەپێغەمبەرانی بەدی ناهێنێت ونایهێنێتە جێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی خاوەن تۆڵەیە ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ﴾ لەڕۆژێکدا کە ئەم زەوی یە دەگۆڕێت ﴿غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ﴾ بەزەوی یەکی تر وئاسمانەکانیش (دەگۆڕێن بە ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئەوسا هەموو (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) دەردەکەون بۆ خودای تەنهای زاڵ وبەدەسەڵات بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ﴾ و لەو ڕۆژەدا تاوان باران دەبینی ﴿مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ لە کۆت و زنجیردا پێکەوە بەستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ﴾ پۆشاکیان قەترانی ڕەشە ﴿وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ و دەم و چاویشیان ئاگر دایپۆشیوە ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی خوا تۆڵەو پاداشتی هەموو کەسێك بدات بە گوێرەی ئەوەی کە کردویەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی خوا (موحاسەکردن) ولێپرسینەوەی خێرایە ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندن وجاڕێکە بۆ هەموو خەڵك ﴿وَلِيُنذَرُوا بِهِ﴾ وە هەتا پێی بێدار بکرێنەوە ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانن بێگومان ئەو(خوا) پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ و تا خاوەن ژیریەکان بیربکەنەوە و پەند وەربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجْر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکران ﴿١﴾ ﴿رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون (لە ئایندەیەکی نزیکدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ کاشکای موسوڵمان بوونایە. ﴿٢﴾ ﴿ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا﴾ لێیان گەڕێ بابخۆن و ڕابوێرن ﴿وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ﴾ وئومێد وهیوا بێ ئاگایان بکات ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەو دوا دەزانن (چۆن سزایان دەدەن) ﴿٣﴾ ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ﴾ (خەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ﴾ مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە ﴿٤﴾ ﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ﴾ وەهیچ ئوممەتێك پێش ناکەوێت ﴿أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ﴾ لەکاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ ﴿٥﴾ ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ئەی ئەو کەسەی ﴿نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ﴾ کە قورئان نێرراوەتە خوار بۆ سەرت ﴿إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت ﴿٦﴾ ﴿لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ﴾ دەی بۆ فریشتەمان بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت ﴿٧﴾ ﴿مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت ﴿وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ﴾ بێگومان هەر ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ و بەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ﴾ لەناو هۆزو کۆمەڵە پێشووەکاندا ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئیللا گاڵتە ولاقرتیان پێ کردووە ﴿١١﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوان بارانەوە ﴿١٢﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ کەچی ئەوان باوەڕی پێ ناهێنن ﴿وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بێگومان باو و ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەتەوە ﴿بَابًا مِنَ السَّمَاءِ﴾ دەرگایەك لەئاسمانەوە ﴿فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ﴾ و ئەوان پیایدا پڕۆشتنایەتە سەرەوە ﴿١٤﴾ ﴿لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا﴾ ئەوسا دەیان ووت بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادوومان لێ کراوە ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدۡ جَعَلۡنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجٗا﴾ چەند بورجێك لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّٰهَا لِلنَّٰظِرِينَ﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان ڕازاندۆتەوە بۆ سەرەنج دەران و تەماشاکەران ﴿١٦﴾ ﴿وَحَفِظۡنَٰهَا﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان پاراستووە ﴿مِن كُلِّ شَيۡطَٰنٖ رَّجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ٱسۡتَرَقَ ٱلسَّمۡعَ﴾ مەگەر ئەوانەی کەبەدزیەوە گوێ دەگرن ﴿فَأَتۡبَعَهُۥ شِهَابٞ مُّبِينٞ﴾ یەکسەر گڕوئاگرێکی دیار دوای دەکەوێت (وڕاوی دەنێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ وچەند کێوو شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ و ڕواندوومانە تیایدا ﴿مِن كُلِّ شَيۡءٖ مَّوۡزُونٖ﴾ لەهەموو ڕووەك و درەختێك بەڕێك و پێکی ﴿١٩﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا لَكُمۡ فِيهَا مَعَٰيِشَ﴾ وە لەو (زەویە)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ ئێوە ڕەخساندوە ﴿وَمَن لَّسۡتُمۡ لَهُۥ بِرَٰزِقِينَ﴾ هەروەها بۆ ئەوانەش کەئێوە ڕزق وڕۆزیان نادەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن مِّن شَيۡءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَآئِنُهُۥ﴾ وە هیچ شتێك نیە مەگەر خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُۥٓ إِلَّا بِقَدَرٖ مَّعۡلُومٖ﴾ و نای نێرین و نایدەین بەئەندازەی دیاری کراو نەبێت ﴿٢١﴾ ﴿وَأَرۡسَلۡنَا ٱلرِّيَٰحَ لَوَٰقِحَ﴾ وە با (هەوا) مان ناردووە کە پیتێنەری دارو درەخت بێت ﴿فَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان باراندووە ﴿فَأَسۡقَيۡنَٰكُمُوهُ﴾ وەئێوەمان پێ تێراو کردووە ﴿وَمَآ أَنتُمۡ لَهُۥ بِخَٰزِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە نەتان دەتوانی ئەو (ئاوە) خەزن بکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحۡنُ نُحۡيِۦ وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژێنین ودەشمرێنین ﴿وَنَحۡنُ ٱلۡوَٰرِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەموانین ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ عَلِمۡنَا ٱلۡمُسۡتَقۡدِمِينَ مِنكُمۡ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَلَقَدۡ عَلِمۡنَا ٱلۡمُسۡتَـٔۡخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحۡشُرُهُمۡۚ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٞ﴾ بەڕاستی هەر خۆی کاردروستی زانایە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد ﴿مِن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱلۡجَآنَّ خَلَقۡنَٰهُ مِن قَبۡلُ﴾ جنۆکەشمان پێشتر دروست کرد ﴿مِن نَّارِ ٱلسَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ رَبُّكَ لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَٰلِقُۢ بَشَرٗا﴾ بەڕاستی من بەشەرێك دروست دەکەم ﴿مِّن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٨﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيۡتُهُۥ﴾ هەر کاتێك ڕێك وپێکم کرد ﴿وَنَفَخۡتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ و فوم بە بەریدا کرد لە ڕۆحێك کە خۆم دروستم کردووە (مەبەست لەدانە پالی ڕۆح بۆلای خوا ڕێزو تەشریفە) ﴿فَقَعُواْ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾ دەبێ یەکسەر سوژدەی بۆ بەرن ﴿٢٩﴾ ﴿فَسَجَدَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمۡ أَجۡمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو تێکرا سوژدەیان برد (بۆی) ﴿٣٠﴾ ﴿إِلَّآ إِبۡلِيسَ أَبَىٰٓ﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کە سەرپێچی کرد ﴿أَن يَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ لەوەی کەلە گەڵ سوژدەبەراندا بێت ﴿٣١﴾

﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس بۆ چی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ لەگەڵ سوژدە بەراندا نەبوویت؟! (٣٢) ﴿قَالَ لَمۡ أَكُن لِّأَسۡجُدَ لِبَشَرٍ﴾ (ئیبلیس) وتی: من هیچ کاتێ سوژدە نابەم بۆ بەشەرێك ﴿خَلَقۡتَهُۥ مِن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ﴾ کەدروستت کردووە لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق (٣٣) ﴿قَالَ فَٱخۡرُجۡ مِنۡهَا﴾ (خوا پێی) فەرموو دەلەوێ (بەهەشت) بڕۆدەرەوە ﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٞ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەبەزەیی من دەرکراوی (٣٤) ﴿وَإِنَّ عَلَيۡكَ ٱللَّعۡنَةَ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینت لەسەرە تارۆژی دوایی (٣٥) ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ وتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە تارۆژێ (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە (٣٦) ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەوە بەڕاستی تۆ لەمۆڵەت دراوانی (٣٧) ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ﴾ تارۆژێ کەکاتی دیاری کراوە (٣٨) ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي﴾ وتی ئەی پەروەردگارم لەبەر ئەوەی گومڕات کردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بێگومان خۆشی (دونیا)یان لەزەویدا بۆ دەڕازێنمەوە ﴿وَلَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بەڕاستی هەموویان گومڕا دەکەم (٣٩) ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ بەندە دڵسۆزەکانت نەبێت (٤٠) ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَيَّ مُسۡتَقِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای هەق و ڕاستە بەرەو من (٤١) ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٌ﴾ تۆ هیچ دەسەڵاتت نیە بەسەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی کەشوێنت کەوتوون (٤٢) ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوۡعِدُهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بێگومان دۆزەخ جێگای هەموویانە (٤٣) ﴿لَهَا سَبۡعَةُ أَبۡوَٰبٖ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٖ مِّنۡهُمۡ جُزۡءٞ مَّقۡسُومٌ﴾ هەر دەرگایە کێشیان لەوانە دابەش کراوە بۆ چەند بەشێك (٤٤) ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاستی خۆپارێزو لە خواترسان لەناو باخات و کانیاودان (٤٥) ﴿ٱدۡخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ءَامِنِينَ﴾ (پێیان دەوترێت) بچنە ناویانەوە بەهێمنی و ئاسوودەیی (٤٦) ﴿وَنَزَعۡنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنۡ غِلٍّ﴾ هەر ڕق و کینەیەك لەدڵیاندا بوو بێت دەرمان هێناوە ﴿إِخۡوَٰنًا عَلَىٰ سُرُرٖ مُّتَقَٰبِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرامبەر یەکترن لەسەر کورسی دانیشتوون (٤٧) ﴿لَا يَمَسُّهُمۡ فِيهَا نَصَبٞ﴾ لەوێدا ماندوو بوونیان تووش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنۡهَا بِمُخۡرَجِينَ﴾ و هەرگیز لەو (بەهەشتە) دەرناکرێن (٤٨) ﴿نَبِّئۡ عِبَادِيٓ﴾ هەواڵ بدە بەبەندەکانم ﴿أَنِّيٓ أَنَا ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ کە بەڕاستی هەر من لێبوردەی میهرەبانم (٤٩) ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلۡعَذَابُ ٱلۡأَلِيمُ﴾ وبێگومان هەر سزای منە سزای سەخت (٥٠) ﴿وَنَبِّئۡهُمۡ عَن ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم (٥١)

﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا﴾ کاتێك چوونە ژوورەوە بۆلای ووتیان سەلامەت لێ بێت ﴿قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین (٥٢) ﴿قَالُوا لَا تَوْجَلْ﴾ ووتیان (پێی) مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە(لەدایك بوونی) کوڕێکی زانا (٥٣) ﴿قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي﴾ ووتی ئایا مزگێنیم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰ أَن مَّسَّنِيَ الْكِبَرُ﴾ لەکاتێکدا کەپیر بووم ﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئیتر چی مژدەیەکم دەدەنێ (٥٤) ﴿قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْقَانِطِينَ﴾ جا لە نائومێدان مەبە (٥٥) ﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِ﴾ ووتی جا کێ لەمیهرەبانی پەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا الضَّالُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت (٥٦) ﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی ئەی ڕەوانەکراوان (ی خوا) چ کارێکی گرنگتان هەیە (٥٧) ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ وتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێکی تاوانبار (لەناویان بەرین) (٥٨) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جگە لەماڵ و منداڵی لووط کە بێگومان هەموویان ڕزگار دەکەین (٥٩) ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ﴾ ژنەکەی نەبێت کەبێگومان بڕیارماندوە ئەو لە ڕیزی تیاچواندا بێت (٦٠) ﴿فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ﴾ جا کاتێك نێردراوەکان هاتن بۆ لای خاو خێزانی لووط (٦١) ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی ئێوە دەستەیەکی نەناسراون (٦٢) ﴿قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ﴾ ووتیان بەڵکو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ ئەو (سزای) کەئەوان تێیدا دوودڵ بوون (٦٣) ﴿وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ تۆ هێناوە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاست گۆین (٦٤) ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ﴾ جا کەواتە لەبەشێکی شەودا شەوڕەوی بە (شوێنکەوتووان و) خاوخێزانت بکە (لە شار دەرچۆ) ﴿وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ﴾ و خۆت دوایان بکەوە ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ هیچ کامتان لانەکەنەوە ﴿وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو شوێنەی کەفەرمانتان پێدراوە (٦٥) ﴿وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ﴾ ئەم کارەمان بەئاگا بە لووط ڕاگەیاند ﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ﴾ کەبێگومان لەبەرەبەیاندا ئەوانە دوا بڕاو دەبن (هەموویان لەناو دەچن) (٦٦) ﴿وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ جا خەڵکی (نێربازی) شارەکە هاتن (بەرەو ماڵی لووط) ومژدەیان بەیەکتری دەدا (٦٧) ﴿قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن ﴿فَلَا تَفْضَحُونِ﴾ دەی ئابڕووم مەبەن (٦٨) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام مەکەن (٦٩) ﴿قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نابێ بەرگری لە کەس بکەیت (نابێ کەس توخنت بکەوێت) (٧٠)

﴿قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ (لوط) فەرمووی ئائەوانە کچانی منن (مارەیان کەن) ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (ئەو کارە) ئەنجام دەدەن ﴿٧١﴾ ﴿لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ﴾ سوێند بەتەمەن و ژیانی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لەسەر خۆشی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٧٢﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ﴾ جا لەکاتی خۆر هەڵهاتندا شریخەیەکی بەهێز گرتنی ﴿٧٣﴾ ﴿فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجا ئەو (شارە)مان سەروژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ و گڵی بەردیتمان بەسەردا باراندن ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی بیردەکەنەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ﴾ وە بێگومان ئەو (شارە وێران کراوە) لەسەر ڕێگای سەرەکی (کاروانەکان) دایە ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەی گرنگ هەیە بۆ بڕواداران ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی خاوەن باخانە زۆر پڕەکانیش (قەومی شوعەیب) لەستەم کاران بوون ﴿٧٨﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ جا بەڕاستی ئەم دووانە لەسەر ڕێگایەکی ئاشکرادان ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خەڵکی حیجریش (گەلەکەی صالح) بڕوایان بە پێغەمبەرەکانیان نەکرد ﴿٨٠﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا﴾ بەڵگەو نیشانەکانی خۆمانمان پێدان ﴿فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەرگێڕا ﴿٨١﴾ ﴿وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ﴾ ئەوانە لەشاخەکاندا دەیانتاشی ﴿بُيُوتًا آمِنِينَ﴾ خانووی زۆری (قایمی) بێ ترس و بیم ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ﴾ ئەمجا دەنگ و پیاهەڵشاخانێکی بەهێز گرتنی لەبەرەبەیاندا ﴿٨٣﴾ ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکاندا) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئێمە ئاسمانەکان و زەویمان دروست نەکردوە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئەوەش لەنێوانیاندا یە بەهەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ وە بێگومان ڕۆژی دوایی دێت ﴿فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾ تۆش بەجوانی چاوپۆشی بکە لێیان ﴿٨٥﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی حەوت ئایەتی دووبارە کراوەمان پێ بەخشیت (مەبەست لە سورەتی الفاتحە یە کە چەند جارێك لە نوێژدا دووبارە دەبێتەوە) ﴿وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ﴾ هەروەها قورئانی گەورەش ﴿٨٧﴾ ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) چاوت مەبڕە ئەو نازو نیعمەتی (دونیا) کەداومانە بە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەو بێ باوەڕانە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەمیان بۆ مەخۆ ﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە باڵی بەزەیی ڕاخە بۆ بڕواداران ﴿٨٨﴾ ﴿وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ﴾ وە بڵێ بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەتان ترسێنم لە سزایەك) ﴿٨٩﴾ ﴿كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ﴾ وێنەی ئەو (سزایە)ی ناردمان بۆ دابەش کەران (مەبەست پێ جولەکە و گاورەکانە کە باوەڕیان دەکرد بەهەندێکی قورئان وبێ باوەڕیش بوون بەهەندێکی تری) ﴿٩٠﴾

﴿ٱلَّذِينَ جَعَلُوا۟ ٱلْقُرْءَانَ عِضِينَ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشەوە (باوەڕداربوون بەهەندێکی وکافریش بوون بەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا سوێند بە پەروەردگارت پرسیار لەهەموویان دەکەین ﴿٩٢﴾ ﴿عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەدەیانکرد (لەدونیادا) ﴿٩٣﴾ ﴿فَٱصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾ جا هەر فەرمانێکت پێ دەدرێت بەئاشکرا ڕای گەیەنە ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ و گوێ بەهاوبەش دانەران مەدە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّا كَفَيْنَـٰكَ ٱلْمُسْتَهْزِءِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ دەپارێزین لەشەڕ وپیلانی ئەو کەسانەی گاڵتە ولاقرتی دەکەن بە ئاینەکەت ﴿٩٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَـٰهًا ءَاخَرَ﴾ ئەوانەی لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین ﴿أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ﴾ کەبەڕاستی تۆ دڵت تەنگ دەبێ بەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿٩٧﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ کەواتە تەسبیحاتی پەروەردگارت بکە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلسَّـٰجِدِينَ﴾ و لەسوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿وَٱعْبُدْ رَبَّكَ﴾ وە پەروەردگارت بپەرستە ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ ٱلْيَقِينُ﴾ هەتا مردن بەخەبەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سورەتی ﴿ٱلنَّحْلِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشیندەی میهرەبان

﴿أَتَىٰٓ أَمْرُ ٱللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾ ئەوا فەرمانی خوا(بە سزادانیان)هات بۆیە پەلە مەکەن (لەهاتنی) ﴿سُبْحَـٰنَهُۥ وَتَعَـٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا لەهەر شتێك ئەوانە دەیکەن بەهاوبەشی ﴿١﴾ ﴿يُنَزِّلُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةَ بِٱلرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِۦ﴾ فریشتە دەنێرێتەخوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦٓ﴾ بۆ هەر کەسێك لەبەندەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿أَنْ أَنذِرُوٓا۟﴾ بەوەی کەخەڵکی بترسێنن ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱتَّقُونِ﴾ کەبەڕاستی بێجگە لەمن هیچ پەرستراوێکی تر نی یە کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کرد ﴿تَعَـٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ بەرزو بڵندە لە هەرچی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلْإِنسَـٰنَ مِن نُّطْفَةٍ﴾ (خوای گەورە) ئادەمی دروست کرد لە دڵۆپە ئاوێك ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی بۆتە دوژمنێکی ئاشکرای (بەرنامەکەی خودا) ﴿٤﴾ ﴿وَٱلْأَنْعَـٰمَ خَلَقَهَا ۗ لَكُمْ﴾ ئاژەڵیشی بۆ ئێوە دروست کردووە ﴿فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَـٰفِعُ﴾ کە (هۆی) گەرمایی و کەڵکیان تێدایە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە(گۆشتی) ئەوان دەخۆن ﴿٥﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ﴾ وە بۆ ئێوە هەیە لەو (ئاژەڵانەدا دیمەنی) جوانی و ڕازاوە ﴿حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ﴾ کاتێ دەیان هێننەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحۡمِلُ أَثۡقَالَكُمۡ إِلَىٰ بَلَدٖ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار وجێگایە ﴿لَّمۡ تَكُونُواْ بَٰلِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ ٱلۡأَنفُسِۚ﴾ کەئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەناڕەحەت نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆزو بەبەزەیی یە (بۆ ئادەمی) ﴿٧﴾ ﴿وَٱلۡخَيۡلَ وَٱلۡبِغَالَ وَٱلۡحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و ماین و ئێسترو گوێ درێژ(ی بۆ دروست کردون) ﴿لِتَرۡكَبُوهَا وَزِينَةٗۚ﴾ لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخۡلُقُ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ﴿٨﴾ ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ قَصۡدُ ٱلسَّبِيلِ﴾ ڕێگای ڕاست نیشاندان (بەبەندەکان) تەنها بۆ خوایە ﴿وَمِنۡهَا جَآئِرٞۚ﴾ وە هەندێک لەڕێگاکان لارو نارێکە ﴿وَلَوۡ شَآءَ لَهَدَىٰكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە ئەگەر (خوا) بیویستایە هەمووتانی ڕێنموونی دەکرد ﴿٩﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗۖ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندون ﴿لَّكُم مِّنۡهُ شَرَابٞ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو (بارانە)یە ﴿وَمِنۡهُ شَجَرٞ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕوەکیشە کەمەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن ﴿١٠﴾ ﴿يُنۢبِتُ لَكُم بِهِ ٱلزَّرۡعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلنَّخِيلَ وَٱلۡأَعۡنَٰبَ﴾ و زەیتوون و دار خورما مێو و ڕەز ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِۚ﴾ و هەموو بەرو میوەیەك ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەو کەسانەی بیر دەکەنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەوو ڕۆژ (لەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ و خۆرو مانگ ﴿وَٱلنُّجُومُ مُسَخَّرَٰتُۢ بِأَمۡرِهِۦٓۚ﴾ هەروەها ئەستێرەکانیش ڕام هێنراوون بەفەرمانی خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە (ڕامی هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردوەتەوە ﴿مُخۡتَلِفًا أَلۡوَٰنُهُۥٓۚ﴾ کەڕەنگ وجۆریان جیاوازە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا ﴿لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَذَّكَّرُونَ﴾ نیشانەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی کەئامۆژگاری وەردەگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي سَخَّرَ ٱلۡبَحۡرَ لِتَأۡكُلُواْ مِنۡهُ لَحۡمٗا طَرِيّٗا﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە کەدەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی وهاوشێوەکانیەتی) ﴿وَتَسۡتَخۡرِجُواْ مِنۡهُ حِلۡيَةٗ تَلۡبَسُونَهَاۖ﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەك دوڕ وسەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى ٱلۡفُلۡكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەندێك لەفەزڵ و ڕۆزی خوا بەدەس بێنن وبۆ ئەوەی سوپاسی خواش بکەن ﴿١٤﴾

﴿وَأَلۡقَىٰ فِي ٱلۡأَرۡضِ رَوَٰسِيَ﴾ وە (خـوا) لەزەویدا چەند شـاخێکی دامەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمۡ﴾ بۆ ئـەوەی ئێوە نەلەرزێنێت وبتوانن لەسـەری بژیـن ﴿وَأَنۡهَٰرٗا﴾ وەچەم و ڕووبـاری (تیاداناوە) ﴿وَسُبُلٗا لَّعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ هەروەهـا ڕێگـای زۆر(ی بـەدی هێنـاوە) بـۆ ئـەوەی ئێـوە ڕێ ی پـێ دەرکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَعَلَٰمَٰتٖۚ وَبِٱلنَّجۡمِ هُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ هەروەها نیشانەی زۆری داناوەو بەئەستێرەش خەڵکی ڕێ دەرئەکەن (لەشـەودا) ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن يَخۡلُقُ كَمَن لَّا يَخۡلُقُۚ﴾ جا ئایا زاتێك (ئەمانە) دروسـت دەکات وەك کەسێك وایە کە هیچ دروست نەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تَعُدُّواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ لَا تُحۡصُوهَآۗ﴾ وە ئەگـەر (بتانەوێت) نیعمەکاتـی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا لێبـوردەی میهرەبانە ﴿١٨﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خوا دەزانێ چی دە شـاردنەوە ﴿وَمَا تُعۡلِنُونَ﴾ و چـی ئاشـکرا دەکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانـەش هاواریان لێ دەکـەن بێجگەلە خوا ﴿لَا يَخۡلُقُونَ شَيۡـٔٗا وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ﴾ هیچ شتێك دروست ناکەن بەڵکو خۆیان دروست کراون ﴿٢٠﴾ ﴿أَمۡوَٰتٌ غَيۡرُ أَحۡيَآءٖۖ﴾ مـردووی بـێ گیانـن ﴿وَمَا يَشۡعُرُونَ أَيَّانَ يُبۡعَثُونَ﴾ (ئـەو بتانـە) هەسـت ناکەن کـەی (خۆیان وخەڵکـی) زینـدوو دەکرێنـەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۚ﴾ خـوای ئێـوە خوایەکـی تـاك و تەنیایـە ﴿فَٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ جـا ئەوانـەی کەبـڕوا ناهێنـن بـەڕۆژی دوایـی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٞ وَهُم مُّسۡتَكۡبِرُونَ﴾ دڵەکانیـان بـێ باوەڕەو هەمیشـە خۆیان بەزل دەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ ڕاسـتە بێگومـان خوا دەزانێـت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعۡلِنُونَۚ﴾ بەئەوەی دەی شـارنەوەو ئەوەی ئاشـکرای دەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡتَكۡبِرِينَ﴾ بەڕاسـتی خـوا خـۆ بـەزل زاناتـی خـۆش ناوێـت ﴿٢٣﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمۡ﴾ وە کاتێـك بەوانـە بوترێـت ئایـا پەروەردگارتـان چـی ناردۆتـە خـوارەوە ﴿قَالُوٓاْ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ دەڵێـن حیکایـەت وئەفسـانەی پـڕو پوچـی پێشـووەکان ﴿٢٤﴾ ﴿لِيَحۡمِلُوٓاْ أَوۡزَارَهُمۡ كَامِلَةٗ﴾ بـۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿وَمِنۡ أَوۡزَارِ ٱلَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لە گـەڵ هەندێـك لەبـاری گوناهی ئەوانـەی کە ئەمـان گومڕایـان دەکردن ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٍۗ﴾ بەبـێ زانیـاری ﴿أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئێداریـن زۆر بەدە ئـەوەی کەهەڵیدەگـرن (و دەیگرنە ئەسـتۆ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَدۡ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەش کـە لەپێش ئەمانەوە بـوون پیلانیـان گێڕا ﴿فَأَتَى ٱللَّهُ بُنۡيَٰنَهُم مِّنَ ٱلۡقَوَاعِدِ﴾ جـا خـوا کـۆشـك و خانووەکـانیانی لەبـن و بنـاغـەوە دەرهێنـا ﴿فَخَرَّ عَلَيۡهِمُ ٱلسَّقۡفُ مِن فَوۡقِهِمۡ﴾ ئەوسـا سـەربانەکانیان لەسـەریانەوە ڕوخـا بەسـەریاندا ﴿وَأَتَىٰهُمُ ٱلۡعَذَابُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەلایەکەوە سزایان بۆ هات کەهەستیان پێ نەدەکرد ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ڕیسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ﴾ و(خوا پێیان)دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ﴾ کەئێوە لەبەر ئەوان ململانێی (پێغەمبەرەکان و بڕواداران)تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانەی زانیاریان پێ درا بوو دەڵێن ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ﴾ بەڕاستی ڕیسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ستەم کار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلْقَوُا السَّلَمَ﴾ جالەو کاتەدا مل کەچ دەبن ﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ﴾ (و ئەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ئاگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا بمێننەوە بەهەمیشەیی و (هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەند ناخۆش و خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ووترا بەوانەی کەخۆیان پاراست (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا﴾ ئەوە پەروەردگارتان چی ناردۆتە خوارەوە؟ دەڵێن خێر و چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ و بێگومان جێگای ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ﴾ وچ خۆشەماڵ و شوێنی پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٣٠﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیین کەئەوان دەچنەناوی ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسر و درەختەکان)یاندا ﴿لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو بەهەشتانەدایە ئەوەی بیانەوێ بۆیان ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ﴾ ئابەو جۆرە خوا پاداشتی خۆپارێزەران وخواناسان دەداتەوە ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی (گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد (لەدونیادا) ﴿٣٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێ ی چی ئەکەن جگە لەوەی فریشتەکان بۆتان بێن و(گیانیان بکێشن) ﴿أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت (بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمانیان کرد ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ لەئاکامدا تۆڵەی ئەو خراپانانەیان تووش بوو کەکردبوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ وە ئەو (سزا)ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان و هاتەسەریان ﴿٣٤﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان داناوە بۆ خوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ بێجگە ئەو (خوا) هیچ شتێکمان نەدەپەرست ﴿نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا﴾ نەئێمەو نەباو و باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمْنَا﴾ وە حەرامیمان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ پێشینانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەیان دەکرد ﴿فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە بێجگە لەڕاگەیاندنێکی ﴿الْمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئاینی یەکتاپەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا﴾ سوێند بەخوا لەناو هەموو گەل و ئوممەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ (کە فەرمان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی تەنها خوا بپەرستن و دوور کەونەوە لە (پەرستنی) هەرپەرستراوێکی تر ﴿فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ﴾ جا خوا هەندێکی لەو (ئوممەتانە) ڕێنموونی کرد ﴿وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ﴾ و هەندێکیشیان (لەبەر خراپییان) گومڕایی یەخەی گرتن ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشا کەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی بێ باوەڕان چۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ﴾ هەر چەند زۆر سووربی لەسەر ڕێنموونی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسێك ناکات کە (بیەوێ) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ هیچ پشتیوانێکیشیان نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ﴾ (دەیان ووت) هەر کەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی هەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆخەڵکی ئەوەی تیایدا جیاوازن ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە وبەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ (ئەمەیە) کەپێی دەڵێین ببە ئەویش یەکسەر دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێی خوادا کۆچیان کرد ﴿مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا﴾ دوای ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ بێگومان لەدونیادا نیشتەجێ یان دەکەین زۆر بەچاکی ﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر بیان زانیایە ﴿٤١﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ وە ڕەوانەمان نەکردووە لەپێش تۆ ﴿إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِمۡۚ﴾ بێجگە لە پیاوانێ کە نیگامان بۆ ناردوون ﴿فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لەزانایان ﴿إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٤٣﴾ ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِۗ﴾ لەگەڵ چەندین بەڵگەو پەڕاوی ئاسمانی ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلذِّكۡرَ﴾ وقورئانیشمان بۆ تۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی بۆیان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوە وتێ بگەن ﴿٤٤﴾ ﴿أَفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكَرُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کەپیلان وخراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخۡسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ کەخوا بیان بات بەناخی زەویدا ﴿أَوۡ يَأۡتِيَهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەشوێنێکەوە کەهەستی پێ ناکەن ﴿٤٥﴾ ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ فِي تَقَلُّبِهِمۡ﴾ یان (سزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان و هاتوچۆدا ﴿فَمَا هُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ ئیتر ناتوانن خۆیان قوتارکەن ﴿٤٦﴾ ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ عَلَىٰ تَخَوُّفٖ﴾ یان لەکاتێکدا دەترسن (لەسزادان) لەناویان دەبات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز ومیهرەبانە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَىٰ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی کردووە ﴿يَتَفَيَّؤُاْ ظِلَٰلُهُۥ﴾ سێبەرەکانیان دەگۆڕێت ﴿عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَٱلشَّمَآئِلِ﴾ بەلای ڕاست و چەپیاندا ﴿سُجَّدٗا لِّلَّهِ وَهُمۡ دَٰخِرُونَ﴾ بەمل کەچیەوە سوژدە بۆ خوا دەبن ﴿٤٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هەر بۆ خوا سوژدە دەبەن ﴿مِن دَآبَّةٖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ لەگیان لەبەران و فریشتەکان لەهەمان کاتدا خۆشیان بەگەورە دانانێن ﴿٤٩﴾ ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن کەلەلای سەرویانەوەیە ﴿وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ۩﴾ و هەر فەرمانێکیان پێ بکرێت دەیکەن ﴿٥٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ لَا تَتَّخِذُوٓاْ إِلَٰهَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ﴾ خوا فەرمووی دوو پەرستراو بۆ خۆتان دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ بێگومان پەرستراو(ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وبالآدەستە) ﴿فَإِيَّٰيَ فَٱرۡهَبُونِ﴾ کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبًاۚ﴾ وە گوێڕایەڵی بەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسن؟ ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعۡمَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِۖ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان هەبێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ﴾ پاشان کاتێك دووچاری زیان و ناڕەحەتیەك ببن ﴿فَإِلَيۡهِ تَجۡـَٔرُونَ﴾ ئەوە پەناو هاوار هەر بۆلای ئەو دەبەن ﴿٥٣﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ ٱلضُّرَّ عَنكُمۡ﴾ لەپاشان کاتێك ناڕەحەتیەکەی لەسەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٞ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەك لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُونَ﴾ هاوبەش بڕیار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وەدەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) ﴿٥٤﴾

﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) با بێباوەڕ وسپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشین ﴿فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەو دوا دەزانن (چییان لێ دەکەین) ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ بەشێك لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ﴿٥٦﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان) ﴿سُبْحَانَهُ وَلَهُم مَّا يَشْتَهُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خواو بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە حەزیان لە کوڕە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ﴾ هەرکاتێ یەکێك لەوانە مزگێنی کچی پێ بدرێت ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕوی ڕەش دائەگەڕێت و بۆ خۆی پێش دەخواتەوە ﴿٥٨﴾ ﴿يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ﴾ خۆی دەشارێتەوە لەخەڵکی ﴿مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ﴾ لەبەر ئەو مژدە خراپەی پێی دراوە (بەگومانی خۆی) ﴿أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بیهێڵێتەوە بەسەرشۆڕ(ی بەخێوی بکات) ﴿أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ﴾ یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ بێداربن ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ﴿٥٩﴾ ﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نی یە ﴿مَثَلُ السَّوْءِ﴾ نموونەی خراپ ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا) زاڵی بەدەسەلاتی کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلْمِهِم﴾ بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ) ێکی لەسەر (زەویدا) نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەلام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (بۆیان) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ جا کاتێك کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ هیچ کات و ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٦١﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ﴾ وە ئەوان شتێ بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ ﴿أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاك هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ﴾ ڕاستە و گومانی تێدا نی یە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ە و زوو بەپەلە دەبرێن (بۆی) ﴿٦٢﴾ ﴿تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ ﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ جاشەیتان کردەوە (خراپەکان) یانی بۆ ڕازاندنەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ﴿٦٤﴾

﴿وَٱللَّهُ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وە خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَآ﴾ جا بەو (بارانە) زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمرد بوو ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ نیشانە و بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ کەسانێك کە(ڕاستی) دەبیستن ﴿٦٥﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِى ٱلْأَنْعَٰمِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِى بُطُونِهِۦ﴾ لەوەی لەناو سکی دایە بەئێوەی دەنۆشین ﴿مِنۢ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِّلشَّٰرِبِينَ﴾ لەنێوان سەرگوان (پیسی) و خوێندا شیرێکی پاکی بێ خەوشتان پێ دەنۆشێت ﴿٦٦﴾ ﴿وَمِن ثَمَرَٰتِ ٱلنَّخِيلِ وَٱلْأَعْنَٰبِ﴾ وە لەبەرو بوومەکانی دار خورما و ڕەزەکانیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا﴾ (خواردنەوەی) سەر خۆشکەری لێ دروست دەکەن ﴿وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ وەڕۆزی و بژێوی پاك و چاکیشی (لێ دروست دەکەن وەك مێوژ و دۆشاو) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کەتێدەگەن ﴿٦٧﴾ ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى ٱلنَّحْلِ﴾ وە پەروەردگارت سرووش (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ ٱتَّخِذِى مِنَ ٱلْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو (بۆ خۆت) ساز بدە ﴿وَمِنَ ٱلشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ و لە(کونی) دارو درەختەکان لەو (شوێن)انەی کەخەڵکی دروستی دەکەن (بۆی) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ كُلِى مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ پاشان لەهەموو بەرو بوومێك بمژە ﴿فَٱسْلُكِى سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەملکەچی ﴿يَخْرُجُ مِنۢ بُطُونِهَا﴾ لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَٰنُهُۥ﴾ خواردنەوەیەك (هەنگوین) کەڕەنگەکانی جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ﴾ کەشیفای تێدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەوەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێك کەبیر دەکەنەوە ﴿٦٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّىٰكُمْ﴾ بێگومان خوا ئێوەی دروست کردووەو پاشان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰٓ أَرْذَلِ ٱلْعُمُرِ﴾ وە هەندێك لەئێوە (زۆر پیر دەبێ تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاواز ترینی تەمەن ﴿لِكَىْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا﴾ بۆ ئەوەی لەپاش زانین هیچ شتێك نەزانێت (هەموو شتێکی لەبیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای بەتوانایە ﴿٧٠﴾ ﴿وَٱللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِى ٱلرِّزْقِ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکتاندا لە(پێدانی) ڕزق و ڕۆزی دا ﴿فَمَا ٱلَّذِينَ فُضِّلُوا۟ بِرَآدِّى رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُمْ﴾ جائەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە وڕزق وڕۆزیان زۆرە بەشی بەندەکانی لێ نادەن ﴿فَهُمْ فِيهِ سَوَآءٌ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان (بەندەکان و) ئەمان یەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعْمَةِ ٱللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە ئینکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا﴾ وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَٰجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾ وە لەژن و هاوسەرەکانتان کوڕو نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە ڕزق وڕۆزی پاك و خۆشی پێدا وون ﴿أَفَبِٱلْبَٰطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بە ناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن ﴿وَبِنِعْمَتِ ٱللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ وە بەچاکەو نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن ﴿٧٢﴾

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوان لەجیاتی خوا شتانێ دەپەرستن ﴿لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا﴾ کەخاوەنی هیچ ڕزق و ڕۆزیەکی ئەوان نین ﴿مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا﴾ نەلە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ و ناشتوانن (ڕۆزیان بدەن) ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ﴾ کەواتە وێنە بۆ خوا مەهێننەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێت و ئێوە نازانن ﴿٧٤﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بەبەندەیەکی خاوەن دار ﴿لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ کەتواناى بەسەر هیچ شتێکدا نیە ﴿وَمَن رَّزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا﴾ لەگەڵ کەسێکی (باوەڕدار) کەڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ دابێت لەلایەن خۆمانەوە ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا﴾ ئەویش لەو (ڕۆزیە)ی ببەخشێت بەنهێنی و ئاشکرا ﴿هَلْ يَسْتَوُونَ﴾ ئایا ئەو دووانە یەکسانن ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٧٥﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ﴾ وە هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بەدوو پیاو ﴿أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ یەکێکیان لاڵی زگماکی یە کەتواناى بەسەر هیچ شتێکدا نییە ﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ﴾ و ئەو (پیاوە) ئەرك و بارە بەسەر خاوەنەکەیەوە ﴿أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ﴾ بەرەو هەرشوێنێك بینێرێ هیچ خێرو چاکەیەك ناهێنێتەوە ﴿هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ﴾ ئایا ئەو کەسە یەکسانە لەگەڵ کەسێك فەرمان بەداد گەری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ و ئەو (کەسە) لەسەر ڕێگەیەکی ڕاست بێت ﴿٧٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هەر بۆ خوایە نهێنی و پەنهانیەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ﴾ وە هاتنی ڕۆژی دوایش (بەلای خواوە) ﴿إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ هەر وەکو چاو تروکانێك وایە یان نزیك تر لەوەش ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٧٧﴾ ﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّن بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ خوا ئەو خوایە یە کە ئێوەی لەسکی دایکتان دەرهێناوە ﴿لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا﴾ کە هیچتان نەدەزانی ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە (خوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٧٨﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ﴾ ئایا ئەوان سەرنجی باڵندەیان نەداوە؟ ﴿مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ﴾ کەچۆن لەهەوای ئاسماندا ڕام هێنراون ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا کێ ڕایان دەگرێت (بەو ئاسمانەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەو (ڕاگیر کردنە) دا چەند نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕدێنن ﴿٧٩﴾

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّن بُيُوتِكُمْ سَكَنًا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّن جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا﴾ وە لەپێستی ئاژەڵیش دەوارو ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ﴾ (هەڵدەدرێت و دەگوێزرێتەوە) بە ئاسانی لەڕۆژی کۆچ و بارکردنتانداو لەڕۆژی مانەوەو نیشتەجێ بونتاندا ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا﴾ وە(سازاندویەتی بۆتان)لەخوری و کوڵکی (ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا﴾ وە لە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کەکەڵکی لێ وەردەگرن ﴿إِلَىٰ حِينٍ﴾ تا ماوەیەك ﴿٨٠﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا﴾ وە خوا لەوەی کەدروستی کردوە سێبەری زۆری ڕەخساندووە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا﴾ وە لەچیاکاندا پەناگا وئەشکەوتی بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ﴾ وە سازیداوە بۆتان جل وپۆشاکێك کەدەتان پارێزێ لەگەرما ﴿وَسَرَابِيلَ تَقِيكُم بَأْسَكُمْ﴾ هەروەها جل وپۆشاکێك کە لەکاتی جەنگدا دەتان پارێزێت (لەدوژمنان) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئا بەو جۆرە چاکەو نیعمەتەکانی خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان بن ﴿٨١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێڕا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر تۆیە تەنها ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئاینەکەتە) ﴿٨٢﴾ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ ئەوانە بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان ئینکاری دەکەن ﴿وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾ وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ﴿٨٣﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە لەهەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوسا مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ بیانوشیان لێ وەرناگیرێت ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە وسزای دۆزەخ دەبینن ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ نەسزاکەیان لەسەر سووك دەکرێت نەمۆڵەتیش دەدرێن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کەهاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان دەبینن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمانن ﴿الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِن دُونِكَ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لەجیاتی تۆ ﴿فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ﴾ ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) وتەیان ئاراستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَاذِبُونَ﴾ درۆزنن ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ وە وون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کەهەڵیان دەبەست (لەدونیادا) ﴿٨٧﴾

﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیشیان کردووە لەڕێگەی خوا ﴿زِدْنَٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ ٱلْعَذَابِ﴾ جگە لە سزا کەی خۆیان سزایان بۆ زیاد دەکەین ﴿بِمَا كَانُوا۟ يُفْسِدُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کەخراپەکاریان دەکرد ﴿٨٨﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِى كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کەئێمە لە هەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ بۆسەریان لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وە تۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد ﷺ) بەشایەت لەسەر ئەوانە ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ﴾ کەڕوون کەرەوەیە بۆ هەموو شتێك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ وەڕێنموونی ومیهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ وَٱلْإِحْسَٰنِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَآئِ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ﴾ و بە بەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ وَٱلْبَغْىِ﴾ وە (خوا) بەرگری دەکات لەداوێن پیسی و خراپە و دەست درێژی ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ ئامۆژگاریتان دەکات بۆ ئەوەی پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٩٠﴾ ﴿وَأَوْفُوا۟ بِعَهْدِ ٱللَّهِ إِذَا عَٰهَدتُّمْ﴾ وەبەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُوا۟ ٱلْأَيْمَٰنَ﴾ و بەڵێن وپەیمانە کانتان مەشکێنن ﴿بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن ودووپاتکردنەوەیان ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ ٱللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ لەکاتێکدا خواتان کردووە بەشایەت و چاودێر بەسەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی هەرچی دەکەن خوا دەیزانێت ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّتِى نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کەڕیسەکەی کردەوە بەخوری ﴿مِنۢ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَٰثًا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەتەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَٰنَكُمْ دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ﴾ سوێندو پەیمانەکانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فڕو فێڵ لەنێوانتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِىَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ لەبەر ئەوەی دەستەو کۆمەڵێك زۆرترو بەهێز ترە لەدەستەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ ٱللَّهُ بِهِۦ﴾ خوا بەوە تاقیتان دەکاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە سوێند بەخوا لەڕۆژی دواییدا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەوەی کەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی دەکرد بەیەك ئوممەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام (خوا) هەر کەسێکی بوێت گومڕای دەکات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ هەر کەسێکیشی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿وَلَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەوەی کەدەتانکرد ﴿٩٣﴾

﴿وَلَا تَتَّخِذُوٓاْ أَيۡمَٰنَكُمۡ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلَۢا بَيۡنَكُمۡ﴾ غەدرو ناپاکی لەنێوان یەکتردا ﴿فَتَزِلَّ قَدَمُۢ بَعۡدَ ثُبُوتِهَا﴾ تا پێ لەپاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەڕ) هەڵنەخلیسکێ ﴿وَتَذُوقُواْ ٱلسُّوٓءَ﴾ و سزاو نارەحەتی نەچەژن ﴿بِمَا صَدَدتُّمۡ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی کردنتان لەڕێبازی خوا ﴿وَلَكُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ (ئەگەر وابن) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَشۡتَرُواْ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ ثَمَنٗا قَلِيلًاۚ﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ بەڕاستی ئەوەی کەلای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٩٥﴾ ﴿مَا عِندَكُمۡ يَنفَدُ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ بَاقٖۗ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت ئەفەوتێت ونامێنێت بەلام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجۡزِيَنَّ ٱلَّذِينَ صَبَرُوٓاْ أَجۡرَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحۡسَنِ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە کردەوەکانیان ﴿٩٦﴾ ﴿مَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ﴾ هەرکەس لەنێر یان لەمێ کردەوەی چاکی کردبێت وبیکات ﴿وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَنُحۡيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةٗ طَيِّبَةٗۖ﴾ و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا بەژیانێکی خۆش دەیان ژیەنین ﴿وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر ﴿مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ لەوەی کەئەوان دەیانکرد ﴿٩٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأۡتَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) کاتێك ویستت قورئان بخوێنی ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لەشەیتانی نەفرین لێکراو و دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿٩٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَيۡسَ لَهُۥ سُلۡطَٰنٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دەسەلاتی نی یە ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەسەر ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وتەنها پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن ﴿٩٩﴾ ﴿إِنَّمَا سُلۡطَٰنُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ تەنها دەسەلاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە ﴿يَتَوَلَّوۡنَهُۥ وَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦ مُشۡرِكُونَ﴾ کە ئەو (شەیتان) دەکەنە دۆست پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدانەر ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا بَدَّلۡنَآ ءَايَةٗ مَّكَانَ ءَايَةٖ﴾ هەر کاتێك ئایەتێك لەجێی ئایەتێکی تردا دابەزێنین ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وە خوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَآ أَنتَ مُفۡتَرِۭ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو زۆر بەیان هیچ نازانن ﴿١٠١﴾ ﴿قُلۡ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلۡقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دایبەزاندوە ﴿مِن رَّبِّكَ بِٱلۡحَقِّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەدامەزراویان بکات ﴿وَهُدٗى وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُسۡلِمِينَ﴾ و ڕێنموونی و موژدەش بێت بۆموسوڵمانان ﴿١٠٢﴾

﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن ﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان کابرایەکی ڕۆمی بوو) ﴿لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی ئەوەی دەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ﴾ و ئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی پاراو و ڕوون (دابەزیوە) ﴿١٠٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنموونیان ناکات، وسزای سەختی بۆ ئامادەکردوون ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ وهەر خۆیان درۆزنن ﴿١٠٥﴾ ﴿مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕ بێ بەخوا لەپاشان باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ﴾ مەگەر کەسێك زۆری لێ کرا بێت ﴿وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ و دڵیشی دامەزراو ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ و سزای گەورەیان دەبێ ﴿١٠٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە ﴿اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ژیانی دونیا یان لا خۆشەویستر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وەبەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿١٠٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٠٨﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوان زەرەرمەندن ﴿١٠٩﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان کردوە ﴿مِن بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا﴾ لەپاش ئەوەی سزا دران پاشان جیهاد و تێ کۆشانیان کرد ﴿وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێ بووردەی میهرەبانە (بۆیان) ﴿١١٠﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ لەڕۆژێکدا کەهەموو کەسێك دێت ﴿تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی دەکات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە هەموو کەسێك هەرچی کردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١١١﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە(خەڵکی) گوند و شارێك ﴿كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً﴾ کە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾ رزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِّن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێکەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ﴾ کەچی بەرانبەر چاکە و نیعمەتەکانی خوا ناسوپاس و سپڵە بوون ﴿فَأَذَاقَهَا اللَّهُ﴾ جا خوا بەو هۆیەوە کردی بەبەر (خەڵکەکە)یدا ﴿لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ﴾ پۆشاکی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کەدەیانکرد ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێکیان لەخۆیان بۆهات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ کەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی لەکاتێکدا ستەم کاربوون ﴿١١٣﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ جا لەو بژێویەی خوا پێ ی بەخشیوون بخۆن ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کەحەلاڵ و پاکە ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ و سوپاسی چاکەو نیعمەتی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١١٤﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ﴾ بێگومان (خوا) ئەوەی حەرامی کردووە لەسەرتان تەنها مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ وخوێن و گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەوەی (کەسەربڕاوەو) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەڵام هەر کەسێك ناچار بوو (لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست درێژی و زیادەڕۆی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿١١٥﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ وە لەخۆتانەوە نەڵێن ﴿لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ﴾ ئەوەی کەبەزمانتاندا دێت بەدرۆ ﴿هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەلاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگار نابن ﴿١١٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابواردنێکی کەم (یان دەبێ) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿١١٧﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا﴾ وە لەسەر ئەوانەی کەجولەکە بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەرامان کرد (لێیان) ئەوەی کەباسمان کردوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٨﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خراپەیان کردووە بەنەفامی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ پاشان دوای ئەوە گەڕاونەتەوەو تۆبەیان کردووە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وکرداری خۆیان چاك کردووە ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿مِنْ بَعْدِهَا﴾ لە پاش ئەوانە ﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٩﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ﴾ (بۆ خۆی) ئوممەتێك بوو گوێڕایەڵ وفەرمانبەردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لا دەربوو لەهەموو ئاینێکی ناهەق و هەرگیز لەهاوبەش دانەران نەبووە ﴿١٢٠﴾ ﴿شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانە بژێری (خوا) بووە لەبەرامبەر نازو نیعمەتەکانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ئەویش هەڵی بژارد و ڕێگەی ڕاستی نیشان دا (کەئیسلامە) ﴿١٢١﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وە ئێمە لە دونیادا نیعمەت و بەهرەی چاکمان پێ بەخشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەڕیزی چاکاندایە ﴿١٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگامان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەپەیڕەوی ئاینی ئیبراهیم بکە ﴿حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکە پاك و ڕاست بوو بەهیچ جۆرێ لەهاوبەش دانەران نەبوو ﴿١٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێز گرتنی) ڕۆژانی شەممە تەنها لەسەر ئەوانە دانرا ﴿اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ کەجیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کەئەوان تیایدا جیاواز بوون ﴿١٢٤﴾ ﴿ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خەلکی) بانگ بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ بە دانایی وبە ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُمْ﴾ وە لەگەڵیان بدوێ (موجادەلە بکە) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت خۆی چاك دەزانێ ﴿بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بەوانەی گومڕا بوون ولایاندا وە لەڕێگاکەی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر خۆشی زانایە بەوانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وە ئەگەر تۆڵەتان سەندەوە ﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ﴾ ئەوە بەئەندازەی ئەو ستەمەی دژتان کراوە تۆڵە بکەنەوە ﴿وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئارام گران ﴿١٢٦﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بەخۆتدا بگرە ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ئارام گرتنەکەشت هەر بە(یارمەتی) خوایە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەفەتیان بۆ مەخۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و بەو فێڵ و پیلانانەش دەیکەن دڵ تەنگ مەبە ﴿١٢٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەوانەیە کە خۆیان پاراستووە (لە تاوان) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ هەروەها لەگەڵ ئەوانەشدایە کە خێرخواز وچاکەکارن ﴿١٢٨﴾

سورەتی ﴿ الإسراء ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەوزاتەی کە شەوڕەوی کرد ﴿بِعَبْدِهِ لَيْلًا﴾ بە بەندەی خۆی لە شەوێکدا ﴿مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە مزگەوتی حەرامەوە (لەشاری مەککە) ﴿إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ بۆ مزگەوتی (الاقصی) لە (بیت المقدس) ﴿الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ﴾ کە دەوروبەریمان پیرۆز و فەڕدار کردووە ﴿لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا﴾ بۆ ئەوەی هەندێك لە بەڵگەو نیشانە ڕوونەکانی خۆمانی نیشان بدەین ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ وە تەوراتیشمان بەخشی بە مووسا ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە ئەو(تەوراتە)مان کردە هۆی ڕێنموونی بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُوا مِن دُونِي وَكِيلًا﴾ (پێمان وتن) کە بێجگە لە من کەس مەکەنە پشتیوانی خۆتان ﴿٢﴾ ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ (ئەی) نەوەی ئەو کەسانەی کەلەگەڵ نووح (لە کەشتیدا) هەڵمان گرتن ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾ بەڕاستی نووح بەندە یەکی زۆر سوپاس گوزار بوو ﴿٣﴾ ﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ﴾ نەوەکانی ئیسرائیلمان ئاگادار کردو هەواڵمان پێدان لەنامەکەیاندا ﴿لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ کە سوێند بەخوا ئێوە خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا دووجار ﴿وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ و بێگومان بەرز دەبنەوەو زاڵ دەبن (بەسەر خەڵکی دا) بەبەرز بونەوەیەکی زۆر گەورە ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا﴾ جا کاتێك یەکەمین بەڵێن (لەو دووانە) هات (کەبەڵێنتان پێدراوە) ﴿بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا﴾ دەینێرینە سەرتان چەند بەندەیەکی خۆمان ﴿أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ کە خاوەنی دەست وەشاندنێکی بەتین لەجەنگ دا ﴿فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾ ئەمجا ئەوانە دەگەڕێن بەناو وولاتەکەتاندا ﴿وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا﴾ وە ئەوە بەڵێنێکی بەدی هێنراو بوو ﴿٥﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ﴾ لەپاشان جارێکی تر ئێوە بەسەریاندا زاڵ دەکەینەوە ﴿وَأَمْدَدْنَاكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە دارایی وکوڕی زۆرتان پێ دەبەخشین ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ وە لەشکر و کەستان (لە جاری پێشوو) زۆرتر دەکەین ﴿٦﴾ ﴿إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەگەر ئێوە چاکە بکەن ئەوا چاکە بۆ خۆتان دەکەن ﴿وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾ وە ئەگەر خراپەش بکەن ئەوا (سزاکەی) هەر بۆ خۆتانە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾ جا کاتێ بەڵێنی (سزا و تۆڵەی) دووەم هات ﴿لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی پەژارە و خەفەت بەڕوخسارتانەوە دەرکەوێت ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ﴾ وە بۆ ئەوەی بچنەوە ناو مزگەوتی ئەقصاوە ﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەرچۆنێك لەجاری یەکەمدا چوونە ناویەوە ﴿وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا﴾ وە بۆئەوەی وێرانی بکەن بەوێران کردنێکی گەورە ﴿٧﴾

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان ڕەحمتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆلای خوا) ﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆسەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کرد بە بەندیخانە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ڕێنموونی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەك کەڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ﴾ و موژدەش دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان نیە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی سەختمان بۆئامادەکردوون ﴿١٠﴾ ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو هاوار بۆشەڕ و خراپە دەکات ﴿دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) داوا و نزاکردنی بۆخێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەبەتی ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بەدوو نیشانەی (گەورەی دەسەلاتی خودا) ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریك کرد (باسڕییەوە) ﴿وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾ و بەلگەو نیشانەی ڕۆژمان ڕووناك کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەشوێن ڕۆزی پەروەردگارتاندا بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆئەوەی ژمارەی سالەکان و حیسابی (مانگ و شەوو ڕۆژەکان) بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بەڕوون و ڕەوانی باس کردووە (بۆتان) ﴿١٢﴾ ﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ وە هەموو مرۆڤێك (لەڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردۆتە گەردنیەوە (چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنین ﴿كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾ نامەیەك کە بەکراوەیی (و هەموو کردەوەکانی تێدا نوسراوە) وەدەیبینێت ﴿١٣﴾ ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ﴾ (پێ ی دەووترێت) نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسیت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت ﴿١٤﴾ ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ هەرکەس ڕێنموونی وهیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە بێگومان ڕێنمونی وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەرکەسیش گومڕا بووبێت ئەوەبێگومان (زیان وسزاکەی) هەربۆ خۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وەهیچ کەسێکی گوناهکار گوناهی هیچ کەسێکی تر هەلناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) ﴿١٥﴾ ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێك بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی) شار و گوندێك لەناو ببەین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەین (بەگوێڕایەلی وکردەوەی چاك) بە دەولەمەندە خراپەکارو زۆردارەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لەفەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾ جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ (دانیشتوانی) ئەو شار وگوندانە ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان دەکەین بەوێران کردنێکی تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و میللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نووح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی ﴿خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە ﴿١٧﴾

﴿من كان يريد العاجلة﴾ هەر کەسێك تەنها ژیانی دونیای بوێت ﴿عجلنا له فيها﴾ لەم (دونیا)دا زوو پێ ی دەدەین ﴿ما نشاء لمن نريد﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەر کەسێك ﴿ثم جعلنا له جهنم﴾ لە پاشان دۆزەخمان بۆ سازداوە ﴿يصلاها مذموما مدحورا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لەمیهرەبانی خوا ﴿١٨﴾ ﴿ومن أراد الآخرة﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بوویێت ﴿وسعى لها سعيها﴾ وە هەوڵی بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وهو مؤمن﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فأولئك كان سعيهم مشكورا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای پەروەردگاریان) ﴿١٩﴾ ﴿كلا نمد﴾ دەبەخشین بەهەمووان ﴿هؤلاء وهؤلاء﴾ ئەوانە (کەهەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی دواییان دەوێ) ﴿من عطاء ربك﴾ لە بەخششی پەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وما كان عطاء ربك محظورا﴾ بێگومان ڕۆزی وبەخشراوی پەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ﴿٢٠﴾ ﴿انظر كيف﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فضلنا بعضهم على بعض﴾ (لەدونیادا) فەزڵی هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وللآخرة أكبر درجات وأكبر تفضيلا﴾ وە بێگومان پلەکان لە ڕۆژی دواییدا گەورەترە و فەزڵەکانیش گەورەترن ﴿٢١﴾ ﴿لا تجعل مع الله إلها آخر﴾ (ئەی ئادەمی) لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فتقعد مذموما مخذولا﴾ ئەگینا دەبێتە لۆمەکراوێکی سووك و ڕسوا ﴿٢٢﴾ ﴿وقضى ربك﴾ وە پەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿ألا تعبدوا إلا إياه﴾ کەهیچ شتێك نەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وبالوالدين إحسانا﴾ وە لەگەڵ دایك و باوکتان چاکە بکەن ﴿إما يبلغن عندك الكبر أحدهما أو كلاهما﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوکت و دایکت)یان هەردووکیان لای تۆ پیربوون ﴿فلا تقل لهما أف﴾ قسەی ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت ئۆفیش ﴿ولا تنهرهما﴾ وەتیان مەخوڕە و پێیاندا هەڵمەشاخێ ﴿وقل لهما قولا كريما﴾ (بەڵکو) ووتەی نەرم و شیرینیان (لەگەڵدا) بەکاربێنە ﴿٢٣﴾ ﴿واخفض لهما جناح الذل من الرحمة﴾ باڵی خۆ بەکەم زانین و میهرەبانیتیان بۆ ڕابخە ﴿وقل رب ارحمهما﴾ بڵێ ئەی پەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كما ربياني صغيرا﴾ هەرچۆنێك ئەوان منیان پەروەردە کرد بەمنداڵی ﴿٢٤﴾ ﴿ربكم أعلم بما في نفوسكم﴾ پەروەردگارتان چاك دەزانێت بەهەرچی لەدڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إن تكونوا صالحين﴾ ئەگەر ئێوە چاك بن و نیازی چاکەتان بێت ﴿فإنه كان للأوابين غفورا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بوردەیە بۆ تۆبەکاران ﴿٢٥﴾ ﴿وآت ذا القربى حقه﴾ وەمافی خزمانت بدە ﴿والمسكين وابن السبيل﴾ (هەروەها مافی) هەژار و ڕێبواریش ﴿ولا تبذر تبذيرا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ﴿٢٦﴾ ﴿إن المبذرين﴾ بەڕاستی زیادەڕەوان ﴿كانوا إخوان الشياطين﴾ دۆست وبرای شەیتانەکانن ﴿وكان الشيطان لربه كفورا﴾ شەیتانیش بەرانبەر (ناز و نیعمەتەکانی) پەروەردگاری هەمیشە سپڵەیە ﴿٢٧﴾

﴿وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ﴾ وە ئەگەر ڕووت وەرگێڕا لەوانە (لەبەر نەداری) ﴿ٱبْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا﴾ چاوەڕوانی بەخشش و ڕۆزییەك بوویت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَقُل لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا﴾ ئەوە قسەی جوان و نەرمیان لەگەڵدا بکە ﴿٢٨﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وە دەستت مەکە کۆت بە گەردنتدا (واتە دەست قووچاوو مەبە لەخێر کردندا) ﴿وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ﴾ وکراوە وبەرەڵاشی مەکە بەتەواوی (هەرچیت هەیە بیدەی بەخەڵکی) ﴿فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا﴾ تا نەبیتە کەسێکی لۆمەکراوی هیچ بەدەستەوە نەماو ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ بۆ هەر کەسێك کەبیەوێت و وەتەنگی دەکات بۆهەرکەسێ بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو هەمیشە ئاگا و بینایە بەبەندەکانی ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَوْلَٰدَكُمْ﴾ وە ڕۆڵەکانتان مەکوژن ﴿خَشْيَةَ إِمْلَٰقٍ﴾ لەترسی هەژاری و نەداری ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئەوانیش و ئێوەش دەدەین ﴿إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْـًٔا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی کوشتنی ئەوانە (ئەو منداڵانەتان) هەڵەو تاوانێکی گەورەیە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا۟ ٱلزِّنَىٰٓ﴾ و نزیکی زیناش مەکەونەوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةً﴾ بەڕاستی ئەوە کردەوەیەکی زۆر ناشرین ﴿وَسَآءَ سَبِيلًا﴾ و ڕێگەیەکی پیس و خراپە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا۟ ٱلنَّفْسَ﴾ وە کەسێك مەکوژن ﴿ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ﴾ کەخوا کوشتنی ئەوی حەرام کردوە مەگەر بە (هۆیەکی) ڕاست و ڕەوا نەبێت (وەك ئەگەر هاتوو کەسێکی کوشتبوو، یان لەئاین پاشگەز ببوەوە، یان شووی کردبوو یان ژنی هێنابوو زینایان کرد) ﴿وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ جا هەر کەسێك بەنا هەق و ستەم لێ کراوی کوژرا ﴿فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلْطَٰنًا﴾ ئەوە دەسەڵاتمان داوە بەخاوەنەکەی (بەسەر بکوژەکەدا) ﴿فَلَا يُسْرِف فِّى ٱلْقَتْلِ﴾ جا با خاوەنەکەی زیادەڕۆیی نەکات لە تۆڵەسەندنەوەدا (ئەگەر عەفووی کرد پاش ئەوە نەچێت تۆڵەی لێ بسەنێتەوە، وە ئەگەر کوشتیشیەوە بە جوانترین شێوە بیکوژێتەوە وڕازی بێت بە بڕیاری خودا هەرچۆنێك بێت) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورًا﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (خاوەنە) یارمەتی دراوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا۟ مَالَ ٱلْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیو مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەچاکترین شێوە نەبێت (کە بریتی یە لە پاراستن و بەرهەم هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُۥ﴾ هەتا (هەتیوەکە) دەگاتە کەماڵی ژیری و لێزانی ﴿وَأَوْفُوا۟ بِٱلْعَهْدِ﴾ وەفا بکەن بە بەڵێن وپەیمانەکانتان ﴿إِنَّ ٱلْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔولًا﴾ بەڕاستی (خاوەن) بەڵێن و پەیمان لێپرسراوە بەرامبەر بەڵێنەکانی ﴿٣٤﴾ ﴿وَأَوْفُوا۟ ٱلْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ﴾ وە کاتێك کە پێوانە دەکەن (بۆ خەڵکی) بەڕێك و پێکی پێوانە بکەن ﴿وَزِنُوا۟ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ﴾ و کێشانەش بکەن بەتەرازوی ڕاست ودروست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ ئەمە (بۆ ئێوە) چاکترو ئاکامیشی باشترە (لە دونیا و قیامەتیشدا) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ﴾ وە شوێنی شتێك مەکەوە کەزانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ﴾ بەڕاستی گوێ و چاو و دڵ ﴿كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا﴾ هەموو ئەوانە (خاوەنەکانیان) بەرپرسیارن لێیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا﴾ وە مەڕۆ بەزەویدا بەفیز زلی وشاتازیەوە ﴿إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ ٱلْأَرْضَ﴾ (چونکە) بەڕاستی تۆ نەدەتوانی زەوی کون کەیت ﴿وَلَن تَبْلُغَ ٱلْجِبَالَ طُولًا﴾ وە نەدەگەیتە شاخەکان لەدرێژیدا ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ﴾ هەموو ئەوەی باسکرا خراپەکانی ﴿عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾ لای پەروەردگارت نابەجێ و بێزراوە ﴿٣٨﴾

﴿ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ﴾ ئەوە (ی کەباس کرا) هەندێکە لەو دانایی وحیکمەتەی کە پەروەردگارت نیگای کردووە بۆت ﴿وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا مەپەرستە ﴿فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ ئەگینا فڕێ دەدرێیتە ناو دۆزەخەوە ﴿مَلُومًا مَدْحُورًا﴾ بە لۆمەکراوی ودوورخراوەی لەبەزەیی خوا ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ﴾ ئایا پەروەردگارتان ڕەگەزی کوڕی تایبەتی کردووە بە ئێوەوە ﴿وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا﴾ لە فریشتەکانیشی دا کچانی بۆخۆی هەڵبژاردووە ﴿إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا﴾ بەڕاستی ئێوەووتەیەکی زۆر گەورە (وناڕەوا) دەڵێن ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان (مەبەستەکانمان) بەچەند جۆر هێناوە لەم قورئانەدا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ بەڵام (خوانەناسان) هەر دوورکەوتنەوەیان زیاتر دەبێت (بەو باسکردنە) ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر لەگەڵ خوادا پەرستراوانێکی تر بووایە ﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئەو (بت پەرستان) دەڵێن ﴿إِذًا لَابْتَغَوْا﴾ ئەو کاتە دەگەڕان بە دوای ﴿إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا﴾ ڕێگایەکدا بۆلای خاوەنی عەرش (کە خوایە) ﴿٤٢﴾ ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ﴾ پاك و بێ گەرد و بەرز و بڵندە ئەو (خوایە) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ لەوەی ئەو (بت پەرستانە) دەیڵێن (دەربارەی خوا) ﴿عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ زۆر بەرز وبڵند ترە ﴿٤٣﴾ ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ﴾ هەر حەوت ئاسمانەکان تەسبیحاتی خودا دەکەن ﴿وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ﴾ و زەوی و هەرچی لە ناویاندایە ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ کە تەسبیحات و سوپاس وستایشی ئەو نەکات ﴿وَلَٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ بەڵام ئێوە تێ ناگەن لە تەسبیحاتەکەیان ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئارام ولەسەرخۆ ولێبووردەیە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێك قورئان دەخوێنیت (بەسەریاندا) ﴿جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ﴾ دادەنێین لەنێوان تۆو ئەوانەدا ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿حِجَابًا مَسْتُورًا﴾ پەردەیەکی نادیار(داپۆشەر) ﴿٤٥﴾ ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە دەیدەین بەسەر دڵیاندا ﴿أَكِنَّةً﴾ چەند پەردەیەکی زۆر ئەستوور ﴿أَنْ يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی لەقورئان تێ نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ و گوێشیان کەڕ دەکەین (نایبیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ﴾ وە هەر کاتێك ناوی پەروەردگارت دەبەیت (لای ئەو بێ باوەڕانەدا) ﴿فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ﴾ لە قورئاندا بەتاك و تەنیایی ﴿وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا﴾ بە بێزاری پشت تێ دەکەن ﴿٤٦﴾ ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ﴾ ئێمە چاك دەزانین بۆچی ئەوان گوێ دەگرن ﴿إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾ کاتێك گوێ دەگرن لەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ﴾ هەروەها کاتێك پێکەوە چپە دەکەن ﴿إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ﴾ کاتێ ستەم کارەکان دەڵێن ﴿إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێنی پیاوێکی جادولێکراو دەکەون ﴿٤٧﴾ ﴿انْظُرْ كَيْفَ﴾ سەرنج بدە چۆن ﴿ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی جۆرا وجۆرت بۆدێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾ سەرئەنجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست بدۆزنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ دەشڵێن ئایا کاتێ بووینە ئێسك پروسکێکی ڕزیو و پتورکاو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە و دەبینەوە بەدروستکراوێکی نوێ ﴿٤٩﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ ﴿كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾ ئێوە ببن بەبەرد یابەئاسن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوْ خَلْقًا مِّمَّا﴾ یان هەر دروست کراوێکی ترلەوەی ﴿يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ﴾ لە مێشك و دڵتاندا گەورەیە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جابێگومان ئەوانە دەڵێن ﴿مَن يُعِيدُنَا﴾ کێ زیندوومان دەکاتەوە ﴿قُلِ الَّذِي﴾ بڵێ ئەو زاتە (زیندووتان دەکاتەوە) ﴿فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ کە یەکەم جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ﴾ جا (بەلاقرتیەوە) سەرت بۆ دەلەقێنن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ﴾ و دەڵێن ئەوەکەی دەبێت ﴿قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَرِيبًا﴾ بڵێ لەوانەیە ئەو (ڕۆژە هاتنی) نزیك بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە بانگتان دەکەن (لە گۆڕەکانتانەوە) ﴿فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ﴾ جائێوەش دەست بەجێ دێن بەدەم بانگ کردنەکەوە بە سوپاس و سەناکردنەوە ﴿وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ﴾ و وا دەزانن نەماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُل لِّعِبَادِي﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەبەندەکانم ﴿يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ قسەیەك بکەن کە جوانتر و باشترینی قسە بێت ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿يَنزَغُ بَيْنَهُمْ﴾ ناکۆکی و ئاژاوە دەخاتە نێوانیان ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ﴾ بەڕاستی شەیتان هەمیشە بۆئادەمی ﴿عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ دوژمنێکی ڕون و ئاشکرایە ﴿٥٣﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ پەروەردگارتان زاناترە بەئێوە ﴿إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێ ڕەحمتان پێ دەکات ﴿أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ یان ئەگەر بیەوێ سزاتان دەدات ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردووە ﴿عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ بەچاودێر وپارێزەر بەسەریانەوە ﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت زاناترە ﴿بِمَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەر چی لە ئاسمانەکان ولە زەوی دایە ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان فەزڵی هەندێ لەپێغەمبەرانمان داوە ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ و زەبورمان بەخشی بە داوود ﴿٥٥﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (بێ باوەڕان) هاوار بکەن لە ئەوانەی ﴿زَعَمْتُم مِّن دُونِهِ﴾ کە ئێوە بە خواتان دەزانین بێجگە لەخوا ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ﴾ جا ئەوانە دەسەڵاتیان نیە ﴿كَشْفَ الضُّرِّ عَنكُمْ﴾ بەڵاو زیانتان لەسەر لابەن ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وە(دەسەڵاتی) گۆڕانیشیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ﴾ ئەوانەی کە ئەو (نەفامانە) هاواریان لێ دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ﴾ ئەوانە بەدوای هۆکارێکدا دەگەڕێن کە نزیکیان کاتەوە لە پەروەدگاریان ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ﴾ کامیان نزیك ترە (لە خواوە و پلەو پایەی بەرزترە). ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ﴾ وە بەهیوا و ئومێدو ڕەحمی ئەون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾ و لە سزایشی دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی سزای پەروەردگارت ﴿كَانَ مَحْذُورًا﴾ هەمیشە مەترسی لێکراوە وخۆلێپارێزراوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) هیچ شارو گوندێکمان ﴿إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾ کە ئێمە لە ناویان ببەین ﴿قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ پێش (هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان سزایان بدەین بە سزایەکی سەخت ﴿كَانَ ذَٰلِكَ﴾ ئیللا ئەو (سزادانە یان لەناو بردنە) ﴿فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَآ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئێمەی نەكردووە ﴿أَن نُّرْسِلَ بِٱلْـَٔايَـٰتِ﴾ كە ئەو موعجیزانە بنێرین ﴿إِلَّآ أَن كَذَّبَ بِهَا ٱلْأَوَّلُونَ﴾ جگە لەوەی كە پێشینەكان بە درۆیان دەزانی ﴿وَءَاتَيْنَا ثَمُودَ ٱلنَّاقَةَ﴾ ناردمان بۆ(هۆزی) سەموود ئەو حوشترەی ﴿مُبْصِرَةً﴾ كە (موعجیزەیەكی) ئاشكرا بوو ﴿فَظَلَمُوا۟ بِهَا﴾ كەچی (باوەڕیان نەهێنا و) ستەمیان لێكرد و(سەریان بڕی) ﴿وَمَا نُرْسِلُ بِٱلْـَٔايَـٰتِ﴾ وە ئێمە موعجیزەكان نانێرین ﴿إِلَّا تَخْوِيفًا﴾ مەگەر بۆ ترساندنی (ئەو گەلە نەبێت) ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لَكَ﴾ (بیربكەرەوە) كاتێ پێمان وتی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿أَحَاطَ بِٱلنَّاسِ﴾ دەوری هەموو خەڵكی داوە (دەسەڵاتی هەیەبەسەریاندا) ﴿وَمَا جَعَلْنَا ٱلرُّءْيَا ٱلَّتِىٓ أَرَيْنَـٰكَ﴾ وە ئەو خەو بینینەی كەپیشانی تۆماندا (لەوشەو ڕەویەدا) ﴿إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ﴾ هەرلەبەر تاقی كردنەوەی خەڵكی بوو ﴿وَٱلشَّجَرَةَ ٱلْمَلْعُونَةَ﴾ هەروەها ئەو درەختە نەفرین لێ كراوەش ﴿فِى ٱلْقُرْءَانِ﴾ كە لەقورئاندا باسمان كردووە ﴿وَنُخَوِّفُهُمْ﴾ وە ئێمە (بەو جۆرە بەڵگانە) ئەوانە دەترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَـٰنًا كَبِيرًا﴾ كەچی ئەو (ترساندنە) هیچیان بۆ زیاد ناكات جگە لە یاخی بوون و سەركەشی نەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَـٰٓئِكَةِ﴾ وە باسی ئەوكاتەبكە كەئێمە بەفریشتەكانمان وت ﴿ٱسْجُدُوا۟ لِـَٔادَمَ﴾ سوژدەبەرن بۆئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش یەكسەر هەموویان سوژدەیان برد بێجگە لە ئیبلیس (شەیتان نەبێت) ﴿قَالَ ءَأَسْجُدُ﴾ ووتی ئایامن سوژدەبەرم ﴿لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ بۆ كەسێك كە لەقوڕ دروستت كردووە ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ أَرَءَيْتَكَ﴾ (ئیبلیس) ووتی پێم بڵێ و هەواڵم بدەرێ ﴿هَـٰذَا ٱلَّذِى كَرَّمْتَ عَلَىَّ﴾ لەبارەی ئەمەوە كەڕێزی ئەوت داوە بەسەرمندا؟! ﴿لَئِنْ أَخَّرْتَنِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوام بخەیت ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ تارۆژی دوایی (نەمرم) ﴿لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ بەڕاستی زاڵ ئەبم بەسەر نەوەكانیدا (بەگومڕاكردن) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ كەمێك لەوان نەبێت (كە بەندە تایبەتیەكانی خوان) ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ ٱذْهَبْ﴾ (خوابەشەیتانی) فەرمووبڕۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سا هەر كەس لەوان شوێنی تۆ كەوت ﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆڵەی هەمووتان دۆزەخە ﴿جَزَآءً مَّوْفُورًا﴾ كە تۆڵەیەكی پڕبەپڕە ﴿٦٣﴾ ﴿وَٱسْتَفْزِزْ مَنِ ٱسْتَطَعْتَ مِنْهُم﴾ وە هەركەس لەوانە كە دەتوانی گومڕای بكە ﴿بِصَوْتِكَ﴾ بەدەنگت وسەدای (نامەقت) ﴿وَأَجْلِبْ عَلَيْهِم﴾ و بدە بەسەریاندا و تێ یان خوڕە ﴿بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ بەسوار وپیادەی لەشكرەكەتەوە ﴿وَشَارِكْهُمْ فِى ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَوْلَـٰدِ﴾ وە هاوبەشیان بكە لەماڵ و سامان و منداڵیاندا ﴿وَعِدْهُمْ﴾ بەڵێنیشیان پێ بدە ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ ٱلشَّيْطَـٰنُ﴾ بەڵام شەیتان بەڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾ بەخەڵەتاندن نەبێت ﴿٦٤﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِى﴾ بێگومان بەندەكانی من ﴿لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَـٰنٌ﴾ دەسەڵاتت بەسەریاندا نی یە (و ناتوانی گومڕایان بكەیت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا﴾ وە پەروەردگارت بەسە پارێزەرو چاودێر بێت ﴿٦٥﴾ ﴿رَّبُّكُمُ ٱلَّذِى﴾ پەروەردگارتان ئەو زاتەیە ﴿يُزْجِى لَكُمُ ٱلْفُلْكَ فِى ٱلْبَحْرِ﴾ كە كەشتی لە دەریادا هاتوچۆ پێدەكات بۆ ئێوە ﴿لِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦٓ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێن بەدوای هەندێكبەهرە و ڕۆزی ئەودا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوایە) هەمیشەیی میهرەبان وبە بەزەیی یە بەرامبەر بە ئێوە ﴿٦٦﴾

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ﴾ جا کاتێك لەدەریادا تووشی بەڵاو زیان بێن ﴿ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ﴾ هەموو ئەو (پەرستراوانە)ی هاواریان لێ دەکەن وون دەبن بێجگە لەخوا ﴿فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کە چی کاتێك کە (خوا) ڕزگارتان دەکات و دەگەنە ووشکانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ ڕوو وەردەگێڕن (لەخودا) ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ كَفُورًا﴾ (چونکە) ئادەمی هەمیشە سپڵەو ناسوپاسە ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَأَمِنتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە ناترسن و بێباکن ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ﴾ لەوەی کە لە ووشکایی دا (بوومەلەرزە) بتانبات بەناخی زەویدا؟ ﴿أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن لەوەی) بای توندتان بنێرێتە سەر بەووردە زیخەوە ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزەرێکیشتان دەست نەکەوێت ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُمْ﴾ ئەی ئایا دڵنیا و بێباکن ﴿أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ لەوەی بتان گێڕێتەوە ناو دەریا ﴿تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا بینێرێتە سەرتان ﴿قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ﴾ بایەکی توندوتیژی وێران کەر ﴿فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئەوسا لە دەریاکەدا نقومتان بکات لەبەر ئەو بێ باوەڕ و سپڵە بوونەتان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا﴾ پاشان دەستتان ناکەوێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا﴾ هیچ کەسێك کە داوای تۆڵەی ئێوە لە ئێمە بکات ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ڕێزمان لە نەوەی ئادەم گرت ﴿وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ و لە ووشکانی و لەدەریادا هەڵمان گرتن (بەسواری و گەڕانمان) ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ و ڕۆزی پاك و خاوێنمان پێ داون ﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ﴾ وە فەزڵمان داون بەسەر زۆرێك ﴿مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ لەو شتانەی کەدروستمان کردون بەفەزڵێکی گەورە ﴿٧٠﴾ ﴿يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ﴾ (بیریان بخەنەوە) ئەو ڕۆژەی کە ئێمە هەموو ئادەمیەك بانگ دەکەین ﴿بِإِمَامِهِمْ﴾ بەناوی پێغەمبەرەکەیانەوە (بەناوی پەیامەکەیانەوە) ﴿فَمَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ جا هەر کەسێك نامەی کردەوەکەی بدرێت بەدەستی ڕاستیەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ﴾ ئائەوانە نامە کەیان دەخوێننەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ستەمیان لێ ناکرێت ﴿فَتِيلًا﴾ بەئەندازەی ئەو تاڵە باریکەی بەدەوری ناوکی خورمادایە ﴿٧١﴾ ﴿وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِ أَعْمَىٰ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەم (دونیایە)دا کوێر بووبێت (وڕێگەی ڕاستی نەبینابێت) ﴿فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ ئەوە ئەو کەسە لەڕۆژی دوایشدا کوێرە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگرە لە کوێریش گومڕاترە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِن كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەوانە لات دەن ﴿عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە نیگامان کردبۆت ﴿لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ﴾ بۆ ئەوەی جگەلە قورئان شتێك بەدەم ئێمەوە هەڵبەستیت ﴿وَإِذًا لَّاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (ئەگەر گوێڕایەڵیان بوویتایە) ئەوە لەو کاتەدا دەیان کردیت بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان و (گومڕایان دەکردیت) ﴿٧٣﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن ثَبَّتْنَاكَ﴾ خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان دامەزراونە کردایە ﴿لَقَدْ كِدتَّ﴾ بەڕاستی نزیك بوو تۆ ﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا﴾ کەمێك بەلایاندا بچی ﴿٧٤﴾ ﴿إِذًا لَّأَذَقْنَاكَ﴾ جا بێگومان ئەوکاتە پێمان دەچەشتی ﴿ضِعْفَ الْحَيَاةِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ الْمَمَاتِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) مردن ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان دەستت نەدەکەوت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك بەرانبەر بەئێمە (کە بەرگری ئەو سزایەت لێ بکات) ﴿٧٥﴾

﴿وَإِن كَادُواْ﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) نارەحەتت بکەن ﴿مِنَ الْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێ ی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ﴾ جا ئەو کاتە ئەوانە نەدەمانەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾ ﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا﴾ ڕێگا ونەریتێکە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردومانن. ﴿قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ لە پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ باوو یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ الشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ بێنە) ﴿إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت (لەلایەن فریشتەکانی شەو وڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا ﴿فَتَهَجَّدْ بِهِ﴾ هەستە شەو نوێژ بکە بەقورئان خوێندن تێیدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە ﴿عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ ئومێدەواریە پەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ پلەو جێگایەکی پەسەندکراو (کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾ (لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست وچاك پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی پێنە ﴿وَاجْعَل لِّي مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم بسازێنە ﴿سُلْطَانًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و بەتاڵ نەما و ڕۆشت ﴿إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لە ناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ وە لەم قورئانەدا دەنێرینە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆبڕوا داران ﴿وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆستەم کاران هیچ زیادناکات جگە لەخەسارۆمەندی نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە کاتێك چاکە ونیعمەتی خۆمان بڕێژین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕدا) ﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێڕێت (لە زیکری ویادی ئێمە) ﴿وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ ودوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾ وە کاتێك ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَئُوسًا﴾ زۆر نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو کەس کار دەکات ﴿عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ﴾ لەسەر سرووشت و(ڕێبازی)خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕۆحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ بڵێ ڕۆح لەکارو فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێك لە زانیاریتان پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئەو (قورئانەی)نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت ﴿بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێك کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ مەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارتەوەنەبێت ﴿إِنَّ فَضْلَهُۥ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا﴾ بەڕاستی فەزڵ و چاكەی ئەو بەسەرتەوە گەورەیە ﴿٨٧﴾ ﴿قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سوێند بەخوا ئەگەر ئادەمی و جنۆكە هەموو كۆببنەوە ﴿عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ بۆ ئەوەی وێنەی ئەم قورئانە بێنن ﴿لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ﴾ ناتوانن وێنەی ئەو بێنن ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ هەرچەندە پشتیوانی یەكتریش بن ﴿٨٨﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ﴾ وە سوێند بەخوا ئێمە هێناومانەتەوە بۆ خەڵكی ﴿فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ لەم قورئانەدا ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەهەموو جۆرە نموونەیەك ﴿فَأَبَىٰٓ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ﴾ كەچی زۆربەی خەڵكی نایانەوێت ﴿إِلَّا كُفُورًا﴾ جگە لە سپڵەیی و بێ باوەڕی نەبێت ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ وتیان هەرگیز باوەڕت پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ ٱلْأَرْضِ يَنۢبُوعًا﴾ هەتا لەم زەویەدا كانیاوێكمان بۆ هەڵنەقوڵێنی ﴿٩٠﴾ ﴿أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ یان باخێكت ببێت لە دارخورما و تری ﴿فَتُفَجِّرَ ٱلْأَنْهَٰرَ خِلَٰلَهَا تَفْجِيرًا﴾ و چەند ڕوبارێك هەڵقوڵێنیت لە نێوان درەختەكانیدا بەخوڕ بڕوات ﴿٩١﴾ ﴿أَوْ تُسْقِطَ ٱلسَّمَآءَ﴾ یان ئاسمان بڕوخێنی ﴿كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا﴾ بەسەرماندا هەرچۆن لافت لێداوە كە بەپارچە پارچە دەكرێت ﴿أَوْ تَأْتِىَ بِٱللَّهِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ یان خوا و فریشتەكان بێنی ﴿قَبِيلًا﴾ ڕوو بەڕوو (بیان بینین). ﴿٩٢﴾ ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ﴾ یان كۆشك وماڵێكت ببێت ﴿مِّن زُخْرُفٍ﴾ ڕازاوە بەنەخش و نیگار ﴿أَوْ تَرْقَىٰ فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ یان بەرزببیتەوە بۆ ئاسمان ﴿وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ﴾ وە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەبەرز بونەوەكەشت ﴿حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَٰبًا نَّقْرَؤُهُۥ﴾ هەتا پەیامێكمان بۆ نەهێنیتە خوارەوە خۆمان بیخوێنینەوە ﴿قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پاكی وبێگەردی بۆپەروەردگارم ﴿هَلْ كُنتُ﴾ ئایا من (شتێكی ترم) ﴿إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا﴾ جگە لەئادەمیەكی نێرراو و پێغەمبەر (واتە من دەسەڵاتی ئەو شتانەم نیە بەڵكو من تەنها مرۆڤێكم و خودا كردوومی بە پێغەمبەر) ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ﴾ هیچ شتێك بەرگری خەڵكی نەكرد ﴿أَن يُؤْمِنُوٓا۟﴾ لەوەی كەباوەڕ بێنن ﴿إِذْ جَآءَهُمُ ٱلْهُدَىٰٓ﴾ كاتێك كەڕێنموونی و ئاینی حەقیان بۆ هات ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟﴾ بێجگە لەوەی دەیان ووت ﴿أَبَعَثَ ٱللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا﴾ چۆن خوا ئادەمیەك بە پێغەمبەر دەنێرێت ﴿٩٤﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ فِى ٱلْأَرْضِ مَلَٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ﴾ بڵێ ئەگەر لەزەوی دا فریشتە هەبوایە وبە دڵنیاییەوە (تیایدا) بگەڕانایە (بە وێنەی ئادەمی) ﴿لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەوە دەمان ناردەخوارەوە بۆیان ﴿مَلَكًا رَّسُولًا﴾ فریشتەیەكی پێغەمبەر ﴿٩٥﴾ ﴿قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًۢا﴾ بڵێ پێیان خوا بەسە كە شاهید بێت ﴿بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئاگادار و بینایە بە بەندەكانی ﴿٩٦﴾

﴿وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ﴾ هەر ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە (بەڕاستی) ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز دەستت ناکەوێت بۆیان ﴿أَوْلِيَآءَ مِن دُونِهِۦ﴾ بێجگە لەخوا دۆست و یارمەتی دەرانێك ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دواییدا حەشریان دەکەین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ بەسەر ڕوومەت و دەم و چاویاندا ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ کە کوێر و لاڵ وکەڕن ﴿مَّأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشتەجێیان دۆزەخە ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هەر جارێك (دۆزەخ) بڵێسەی بنیشێتەوە (دامرێتەوە) ﴿زِدْنَٰهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسەی ئاگرەکەیان بۆ زیاد دەکەین (٩٧) ﴿ذَٰلِكَ جَزَآؤُهُم﴾ ئەوە تۆڵەی ئەوانەیە ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ چونکە بێگومان باوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَقَالُوٓا۟ أَءِذَا كُنَّا﴾ و دەیان ووت ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ﴿عِظَٰمًا وَرُفَٰتًا﴾ ئێسك و پرووسکی پارەپارەی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا ئێمە جارێکی تر زیندوو دەکرێینەوە بەدروست کردنێکی تازە (٩٨) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەوانە نەیانزانیوە بێگومان ئەو خوایەی ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿قَادِرٌ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ﴾ دەسەڵات دارو بەتوانایە کەوێنەی ئەوانە دروست بکاتەوە ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وە کات و ماوەیەکی دیاری کردووە بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدانیە ﴿فَأَبَى ٱلظَّٰلِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام ستەمکاران هیچیان ناوێت بێ باوەڕی نەبێت (٩٩) ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿تَمْلِكُونَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّىٓ﴾ خاوەنی خەزێنەکانی چاکە و نیعمەتەکانی پەروەردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئەوکاتە دەتانگرتەوە (لەبەخشین) ﴿خَشْيَةَ ٱلْإِنفَاقِ﴾ لە ترسی خەرج بوون و تەواو بوون ﴿وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ قَتُورًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە ڕژدە و چرووکە (١٠٠) ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە سوێندبەخوا بەڕاستی بەخشیمان بەمووسا ﴿تِسْعَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ﴾ نۆ موعجیزەی ڕوون وئاشکرا ﴿فَسْـَٔلْ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەی پرسیار لەنەوەی ئیسرائیل بکە (سەبارەت بەڕووداوی مووسا و فیرعەون) ﴿إِذْ جَآءَهُمْ﴾ کاتێ (مووسا) هاتە لایان ﴿فَقَالَ لَهُۥ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون پێی ووت ﴿إِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰمُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ بەڕاستی ئەی مووسا من واگومان دەبەم کە تۆ جادو لێ کراو بیت (١٠١) ﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (مووسا علیه السلام) فەرمووی سوێندبەخوا بێگومان تۆ دەزانی ﴿مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ هیچ کەس ئەم موعجیزانەی نەناردۆتە خوارەوە ﴿إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآئِرَ﴾ جگە لەپەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی نەبێت کە ڕوونکەرەوەن (بۆ خەڵکی) ﴿وَإِنِّى لَأَظُنُّكَ﴾ وە بەڕاستی من دڵنیام کە تۆ ﴿يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾ ئەی فیرعەون لە ناو دەچیت (١٠٢) ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ جا فیرعەون ویستی کەوا (مووسا وکۆمەڵەکەی) دەرکات لەزەوی (میسر)دا ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمەش فیرعەون و ئەوانەی لەگەڵی بوون هەموویانمان خنکاند لە دەریادا (١٠٣) ﴿وَقُلْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوسا لەپاش خنکاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بەنەوەی ئیسرائیل ﴿ٱسْكُنُوا۟ ٱلْأَرْضَ﴾ نیشتە جێ بن لەو زەویەی (کە فیرعەون ویستی دەرتان کات لێ ی) ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ جا کاتێك بەڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئەوسا هەمووتان پێکەوە (بۆ دادگای خوا) دێنین (١٠٤)

﴿وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ﴾ وە ئـەم (قورئانە)مـان بەهـەق ناردۆتە خوارەوە﴿وَبِالْحَقِّ نَزَلَ﴾ وە بەحەق و ڕاسـتیش هاتووەتە خـوارەوە﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە تۆمـان ڕەوانـە نەکـردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەمـوژدە دەرو ترسـێنەر نەبێـت ﴿١٠٥﴾ ﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ﴾ وە قورئانمـان بـەش بـەش بۆت نـاردووە ﴿لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ﴾ بۆ ئـەوەی بیخوێنیتەوە بەسـەر خەڵکیـدا ﴿عَلَىٰ مُكْثٍ﴾ بە لەسـەر خۆیـی و هێواشـی ﴿وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ وە ئـەم (قورئانە)مان بەو شـێوە دابەزاند ﴿١٠٦﴾ ﴿قُلْ آمِنُوا بِهِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ پێیـان) بڵـێ باوەڕبێنـن بـەم (قورئانە) ﴿أَوْ لَا تُؤْمِنُوا﴾ یـان باوەڕی پێ نەهێنـن ﴿إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەی کـە زانیارییـان پـێ بەخشـراوە ﴿مِن قَبْلِهِ﴾ لەپێـش ئـەم (قورئانـە)دا ﴿إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێـك (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسـەریاندا ﴿يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا﴾ بەچەسـپانی دەکـەون بـەڕودا بەسـوژدە بـردن ﴿١٠٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا﴾ وە دەڵێـن پـاك و بێگـەردی بـۆ پەروەردگارمـان ﴿إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾ بەڕاسـتی هەمیشـە بەڵێنـی پەروەردگارمـان بـەدی دێـت ﴿١٠٨﴾ ﴿وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر ڕوودا وەدەگرین ﴿وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ و (قورئان) هەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا اللَّهَ﴾ بڵـێ نـزا و هـاوار لەخـوا بکەن ﴿أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ﴾ یـان هاوار لـە ڕەحمان بکەن (بەکسـانە) ﴿أَيًّا مَّا تَدْعُوا﴾ بەهـەر کامیان نزاو هاوار داوای لـێ بکەن ﴿فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ چونکە هەر بۆ خوایە هەموو نـاوە زۆر جوانـەکان ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژکردنتـدا دەنگ بەرزمەکـەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ و بەنهێنیش مەیکـە ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگایەك هەڵبژێرە (بەشـێوەیەك خـۆت گوێت لەخۆت بێت) ﴿١١٠﴾ ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ هەموو سـوپاس و سـتایش هەر بـۆ خوایە ﴿الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ زاتێـك کەهیچ منداڵێکـی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ﴾ و هیچ هاوبەشـێکی نەبووە ﴿فِي الْمُلْكِ﴾ لە موڵك و پادشایەتیدا ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ الذُّلِّ﴾ لەبەر بێ دەسەلاتی ﴿وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بە گەورە بگرە ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿الْكَهْفِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەمـوو سـوپاس و سـتایش بۆ ئەو خوایـەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیـە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ﴾ قورئـان بۆ سـەر بەندەکـەی خۆی (موحەممـەد ﷺ) ﴿وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا﴾ و هیچ جـۆرە لاریەکی تێدا دانەنـاوە ﴿١﴾ ﴿قَيِّمًا﴾ (کتێبێکـی) ڕاسـت و پایـەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا﴾ بۆ ئەوەی بە سـزایەکی زۆر بەتین بترسـێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پـێ ناهێنن) ﴿مِّن لَّدُنْهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە﴿وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدەش بدات بـەو باوەڕ دارانـەی﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکـەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا﴾ بەمەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە ﴿٢﴾ ﴿مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿٣﴾ ﴿وَيُنذِرَ الَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) کەسانێك بترسێنێت ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ کە دەیان ووت خوا ڕۆڵەی بۆ خۆی بڕیار داوە ﴿٤﴾

﴿مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ نەخۆیان زانایبوون پێی ﴿وَلَا لِءَابَآئِهِمْ﴾ نەباوو باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسەیەکی (بوختانێکی) گەورەیە ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ کە لەدەمیان دەردەچێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگە لەدرۆ هیچ شتێکی تر نالێن ﴿٥﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا لەوانەیە خۆت لە ناوبەری ﴿عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ﴾ لەبەر کردەوەی ئەوان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا۟﴾ ئەگەر ئیمان نەهێنن ﴿بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ بەم قورئانە لەداخ و خەفەتدا (بمریت) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هەرچی وابەسەر زەوی یەوە کردوومانە ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ بەزینەت و جوانی بۆ زەوی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی تاقی بکەینەوە ﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامیان کردەوەی جوانترو چاکترە؟ ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وە بەڕاستی ئەوەی وابەسەر زەوییەوە ئێمە هەمووی دەکەین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ بە زەویەکی تەختی ووشك و برنگ ﴿٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وات زانی ﴿أَنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْكَهْفِ وَٱلرَّقِيمِ﴾ کە هاوەڵانی ئەشکەوت و تابلۆ (ئەو بەردەی ناویانی تیا نوسرا بوو) ﴿كَانُوا۟ مِنْ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا﴾ ئەوان لەناو نیشانەکانی ئێمەدا شتێکی سەر سوڕهێنەر بوو؟ ﴿٩﴾ ﴿إِذْ أَوَى ٱلْفِتْيَةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ﴾ کاتێ کۆمەڵە گەنجێك پەنایان بردەبەر ئەشکەوتەکە ﴿فَقَالُوا۟ رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئەی پەروەردگارمان لەلایەن خۆتەوە ڕەحمەتێکمان پێ ببەخشە ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وە فەراهەم بێنە بۆمان لەم کارەی کەواین تیایدا ڕێی ڕاست و ڕزگاری ﴿١٠﴾ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ جا ئێمەش (دوعاکەیانمان گیرا کردو) پەردەمان هێنا بەسەر گوێیاندا ﴿فِى ٱلْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ لەو ئەشکەوتەدا چەند ساڵ (خەومان لێ خستن) ﴿١١﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَٰهُمْ﴾ لەپاشان خەبەرمان کردنەوە ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆئەوەی دەر بخەین ﴿أَىُّ ٱلْحِزْبَيْنِ﴾ لەودوو تاقمە کامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوٓا۟ أَمَدًا﴾ چاکتر ماوەی خەوی خۆیان دەژمێرن (لە ئەشکەوتەکەدا) ﴿١٢﴾ ﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە بۆت دەگێڕینەوە ﴿نَبَأَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ هەواڵی ئەوان بەڕێك و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵە لاوێك بوون ﴿ءَامَنُوا۟ بِرَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان هێنابوو بەپەروەردگاریان ﴿وَزِدْنَٰهُمْ هُدًى﴾ ئێمەش ڕێنموونیمان زیاد کردن ﴿١٣﴾ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان بەهێز کرد (لەسەر ئەو باوەڕە) ﴿إِذْ قَامُوا۟﴾ لەکاتێکدا هەستان و ڕاپەڕین ﴿فَقَالُوا۟ رَبُّنَا﴾ ووتیان پەروەردگاری ئێمە ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿لَن نَّدْعُوَا۟ مِن دُونِهِۦٓ إِلَٰهًا﴾ ئێمە هەرگیز بێجگە لەو پەرستراوێکی تر ناپەرستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَآ إِذًا شَطَطًا﴾ (ئەگەر جگە لەخوا شتێ تر بپەرستین) سوێند بەخوا ئەوکاتە درۆمان ووتووە ﴿١٤﴾ ﴿هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا﴾ ئائەوانە گەلەکەی ئێمەن ﴿ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ بێجگە لەخوا پەرستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوە ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ دەی با بۆیان بیهێننەوە ﴿بِسُلْطَٰنٍۭ بَيِّنٍ﴾ بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشکرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ دەی کێ ستەم کارترە لەو کەسەی ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خوداوە ﴿١٥﴾

﴿وَإِذِ ٱعْتَزَلْتُمُوهُمْ﴾ (ئەی هاوەڵانی ئەشکەوت) کاتێك ئێوە دوورە پەرێزیتان گرت لەوان (لەو بێ باوەڕانە) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ و لەو (پەرستراو) انەش بێجگە لە خودا دەیان پەرستن ﴿فَأْوُۥٓا۟ إِلَى ٱلْكَهْفِ﴾ دەی کەوایە پەنا بەرنە ئەشکەوتەکە ﴿يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِۦ﴾ پەروەردگارتان بڵاوی دەکاتەوە بۆتان بەزەیی ورەحمەتی خۆی ﴿وَيُهَيِّئْ لَكُم﴾ و بۆتان فەراهەم دەهێنێت ﴿مِّنْ أَمْرِكُم مِّرْفَقًا﴾ لەم کارەتاندا هۆی گوزەران و ژیانتان ﴿١٦﴾ ﴿وَتَرَى ٱلشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر دەبینی کاتێك کەهەڵدێت ﴿تَّزَٰوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ ٱلْيَمِينِ﴾ لەلای ڕاستی ئەشکەوتەکەیان دەدات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ﴾ کاتێکیش ئاوا دەبێت لای دەدا لێیان ﴿ذَاتَ ٱلشِّمَالِ﴾ بەلای چەپدا ﴿وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِّنْهُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لە ناو بۆشایی فراوانی ئەشکەوتەکەدان ﴿ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە هەندێکە لە بەڵگە و نیشانەکانی خوا ﴿مَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسێ خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ﴾ تەنها ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسیش گومڕا بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيًّا مُّرْشِدًا﴾ ئەوە دەستت ناکەوێ بۆی هیچ پشتیوان و ڕێ نیشاندەرێك ﴿١٧﴾ ﴿وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا﴾ (ئەگەر بیان بینیت) وا دەزانیت بەخەبەرن ﴿وَهُمْ رُقُودٌ﴾ کە چی خەوتوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمْ﴾ وە ئەو (خەوتوو) انە ئەم دیو و دیویان پێ دەکەین (بۆ ئەوەی لاشەیان تێك نەچێت) ﴿ذَاتَ ٱلْيَمِينِ وَذَاتَ ٱلشِّمَالِ﴾ بەلای ڕاست و بە لای چەپدا ﴿وَكَلْبُهُم بَٰسِطٌ ذِرَاعَيْهِ﴾ و سەگەکەیان هەردوو دەستی درێژ کرد بوو ﴿بِٱلْوَصِيدِ﴾ لەبەر دەرگای ئەشکەوتەکەدا ﴿لَوِ ٱطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر سەیرێکت بکردنایە ﴿لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا﴾ بێگومان بە ڕاکردن بەرەو دوا دەگەڕایتەوە ﴿وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا﴾ و پڕ بە دڵ لێیان دەترسایت ﴿١٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَٰهُمْ﴾ ئابەو شێوە (لە خەو) خەبەرمانکردنەوە ﴿لِيَتَسَآءَلُوا۟ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی پرسیار لە یەکتری بکەن ﴿قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ﴾ یەکێکیان وتی ﴿كَمْ لَبِثْتُمْ﴾ چەندە ماونەتەوە (بە خەوتوویی) ﴿قَالُوا۟﴾ (هەندێکیان) وتیان ﴿لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ڕۆژێك یا کەمتر لە ڕۆژێك ماوینەتەوە ﴿قَالُوا۟ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ﴾ (هەندێکی تریان) وتیان پەروەردگارتان زاناترە بەماوەی مانەوەتان ﴿فَٱبْعَثُوٓا۟ أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِۦٓ﴾ دە یەکێکتان بەم دراوە (زیوە) تان بنێرن ﴿إِلَى ٱلْمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلْيَنظُرْ أَيُّهَآ أَزْكَىٰ طَعَامًا﴾ با سەیر کات کێ (لە خەڵکی شار) خۆراکی پاکترە ﴿فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ﴾ ئەوە با لەوە خۆراکتان بۆ بهێنێت ﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ با نەرم و نیان و لەسەرخۆ بێت لە هەڵسوکەوتیدا (تا نەناسرێتەوە) ﴿وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا﴾ و کەس لە ئێوە ئاگادار نەکات ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا۟ عَلَيْكُمْ﴾ چونکە بێگومان ئەگەر ئەوان پێتان بزانن ﴿يَرْجُمُوكُمْ﴾ بەرد بارانتان دەکەن ﴿أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِى مِلَّتِهِمْ﴾ یان دەتان گێڕنەوە بۆناو ئاینەکەی خۆیان ﴿وَلَن تُفْلِحُوٓا۟ إِذًا أَبَدًا﴾ ئەو کاتە ئێوە هەرگیز ڕزگارتان نابێت ﴿٢٠﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سەدان ساڵ) ئا بەو شێوە خەڵکمان ئاگادار کرد بەسەریاندا ﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئەوەی بزانن کەبێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وەدڵنیابن کەڕۆژی دوایی گومانی تێدانیە ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خەڵکی مان ئاگادارکرد بەسەریاندا) لەکاتێکدا ئەو خەڵکە کێشەیان بوو لەنێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ دەربارەیان ﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا﴾ جا (هەندێکیان) وتیان چەند خانوویەکیان بەسەرەوە دروست بکەن ﴿رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ پەروەردگاریان ئاگادارترە پێیان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئەوانەی کەزاڵ بوون بەسەر کار و باری ئەوکۆمەڵەدا وتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا﴾ بێگومان مزگەوتێکیان بەسەرەوە دروست دەکەین (٢١) ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئەوسا هەندێکیان دەڵێن (ئەو لاوانە) سێ کەسن و چوارەمیان سەگەکەیانە ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وەهەندێکی تریان دەڵێن پێنج کەسن و شەشەمیان سەگەکەیانە ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئەمانە قسەی بێ بەڵگەن (تفەنگ بە تاریکە شەوەو دەنێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هەندێکی تریان دەڵێن ئەوانە حەوت کەسن هەشتەمەکەیان سەگەکەیانە ﴿قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەژمارەیان ﴿مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ کەمێك نەبێت لەخەڵکی کەس ژمارەیان نازانێت ﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبارەیانەوە دەمەقاڵێ مەکە ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگەلە دەمەقاڵەیەکی ئاشکرا و ئاسان (تەنها ئەوە بڵێ کە لە قورئاندا بۆت هاتووە) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ وە لەبارەیانەوە پرسیار لەکەسیان (خاوەن نامەکان) مەکە (٢٢) ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ﴾ بۆ (کردنی) هیچ شتێك مەڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبەینێ ئەو شتە دەکەم (٢٣) ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (لەگەڵی دا بڵێیت) ئەگەر خوا بیەوێت ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هەر کاتێ (إن شاء الله) ت لەبیر چوو کەی بیرت هاتەوە بیڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێدەوارم پەروەردگارم ڕێنموونیم بکات ﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ ڕێگایەکی نزیکتر (لە ڕاستی) لەمە (٢٤) ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (ئەو کۆمەڵە لاوە) مانەوە لە ناو ئەشکەوتەکەیاندا (بە خەوتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوەی سێ سەد ساڵ (بە ساڵی هەتاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیادکرد (ئەگەر بەساڵی مانگی عەرەبی حیساب بکرێت) (٢٥) ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناترە بەماوەی مانەوەیان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە زانینی نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسەرە ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ بێجگە لە (خوا) هیچ پشتیوانێکیان بۆنیە ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ کەسیش ناکات بە هاوبەشی خۆی لە فەرمانی دا (٢٦) ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنەرەوە ئەوەی کە وەحییت بۆکراوە ﴿مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ﴾ لە قورئانی پەروەردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەس نیە بتوانێت وتەکانی ئەو بگۆڕێت ﴿وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هەرگیز پەنایەکت دەست ناکەوێت بێجگە لە خوا پەنای بۆ بەریت (٢٧)

﴿وَٱصۡبِرۡ نَفۡسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگرە لەگەڵ ئەوانەی ﴿يَدۡعُونَ رَبَّهُم﴾ لەپەروەردگاریان دەپاڕێنەوە ویادی ئەو دەکەن (و دەیپەرستن) ﴿بِٱلۡغَدَوٰةِ وَٱلۡعَشِيِّ﴾ بەیانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجۡهَهُۥۖ﴾ کەمەبەستیان ڕەزامەندی خوایە ﴿وَلَا تَعۡدُ عَيۡنَاكَ عَنۡهُمۡ﴾ چاوەکانت لەوان لامەدە و وەرمەگێڕە (بۆ کەسانی بێ باوەڕی دەوڵەمەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ کە جوانی و ڕازاوەیی ژیانی ئەم دونیای دەوێت ﴿وَلَا تُطِعۡ مَنۡ﴾ و بەگوێی کەسێك مەکە ﴿أَغۡفَلۡنَا قَلۡبَهُۥ عَن ذِكۡرِنَا﴾ کە دڵیمان لە یادی خۆمان بێ ئاگا کردوە ﴿وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿وَكَانَ أَمۡرُهُۥ فُرُطٗا﴾ هەموو کارەکانی خراپ و لەسنوور دەرچووە ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَقُّ﴾ بڵێ حەق (ئەم قورئانە) ﴿مِن رَّبِّكُمۡۖ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە هاتووە ﴿فَمَن شَآءَ فَلۡيُؤۡمِن﴾ جا هەر کەسێ دەیەوێت با باوەڕبێنێ ﴿وَمَن شَآءَ فَلۡيَكۡفُرۡۚ﴾ و هەرکەسیش دەیەوێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێکە لە هەڕەشە و سەرزەنشت) ﴿إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمۡ سُرَادِقُهَاۚ﴾ ئاگرێك کە بڵێسەکەی (وەکو ڕەشماڵ) دەوریان دەدات ﴿وَإِن يَسۡتَغِيثُواْ﴾ وە ئەگەر (لە تینوانا) هاواری ئاو بکەن ﴿يُغَاثُواْ بِمَآءٖ كَٱلۡمُهۡلِ﴾ ئاوێکیان بۆ دەهێنرێ وەك مسی تواوە (یا وەك چڵك و چەپەڵی ڕۆن و زەیت وایە) ﴿يَشۡوِي ٱلۡوُجُوهَۚ﴾ روو دەم و چاوەکان دەبرژێنێ ﴿بِئۡسَ ٱلشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنەوەیەکی پیس و خراپە ﴿وَسَآءَتۡ مُرۡتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگایەکی خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوەی چاکەیان کردووە ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجۡرَ مَنۡ أَحۡسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشتی ئەوانە وون ناکەین کە کردەوەی چاکیان کردوە ﴿٣٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ﴾ بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهِمُ ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان بە ژێریاندا دێن و دەچن ﴿يُحَلَّوۡنَ فِيهَا﴾ دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ﴾ بە بازنی زۆری ئاڵتون ﴿وَيَلۡبَسُونَ ثِيَابًا خُضۡرٗا﴾ وە پۆشاکی سەوز دەپۆشن ﴿مِّن سُندُسٖ وَإِسۡتَبۡرَقٖ﴾ لە ئاوریشمی تەنك و ئەستور ﴿مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِۚ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەو (بەهەشتە) دا بە سەر کورسی وپاڵپشتەکانەوە ﴿نِعۡمَ ٱلثَّوَابُ وَحَسُنَتۡ مُرۡتَفَقٗا﴾ ئای چەند پاداشتێکی چاکە و جێگایەکی خۆشە ﴿٣١﴾ ﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆیان بگێڕەرەوە نموونەی ﴿رَّجُلَيۡنِ﴾ ئەو دوو پیاوە ﴿جَعَلۡنَا لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان بە یەکێکیان (کە بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيۡنِ مِنۡ أَعۡنَٰبٖ﴾ دوو باخ لە هەموو جۆرە ترێیەك ﴿وَحَفَفۡنَٰهُمَا بِنَخۡلٖ﴾ بە دار خورما دەوری هەردوو باخەکەمان دابوو ﴿وَجَعَلۡنَا بَيۡنَهُمَا زَرۡعٗا﴾ لەنێوان ئەو دوو باخەدا کشتوکاڵمان فەراهەم هێنابوو (بۆی) ﴿٣٢﴾ ﴿كِلۡتَا ٱلۡجَنَّتَيۡنِ ءَاتَتۡ أُكُلَهَا﴾ هەردوو باخەکە بەری چاکیان گرتبوو ﴿وَلَمۡ تَظۡلِم مِّنۡهُ شَيۡـٔٗاۚ﴾ هیچیان لێ خەسار نەبوو بوو ﴿وَفَجَّرۡنَا خِلَٰلَهُمَا نَهَرٗا﴾ و لە نێوان ئەو دوو باخەدا کانیاوێکمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاودانیان) ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَانَ لَهُۥ ثَمَرٞ﴾ هەروەها (خاوەنی ئەودوو باخە)ماڵ وسامانی زۆری هەبوو (لەئاڵتون وزیو وشتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَٰحِبِهِۦ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ جا بە هاوڕێ (ئیماندارە هەژارە)کەی ووت لە کاتێکدا کە قسەی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَنَا۠ أَكۡثَرُ مِنكَ مَالٗا﴾ من ماڵ و سامانم لە تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرٗا﴾ کوڕ و کاڵ و خزمەتکاریشم زیاترە ﴿٣٤﴾

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ﴾ (بێ باوه‌ڕه‌كه‌یان) چووه ناو باخه‌كه‌یه‌وه ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ﴾ له‌ كاتێكدا كه‌ سته‌م كاربوو له‌ خۆی ﴿قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدًا﴾ ووتی باوه‌ڕ ناكه‌م هه‌رگیز ئه‌م باخه‌م له‌ناو بچێت (٣٥) ﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً﴾ باوه‌ڕیش ناكه‌م ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّى﴾ سوێند بێ خۆ ئه‌گه‌ر (پاش مردن) بمگێڕنه‌وه‌ بۆ لای په‌روه‌ردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا﴾ بێگومان باشتر له‌م باخه‌م ده‌ست ده‌كه‌وێ (٣٦) ﴿قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ﴾ هاوڕێ (ئیمانداره‌)كه‌ی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ له‌ كاتێكدا كه‌ گفتوگۆی له‌گه‌ڵدا ده‌كرد ﴿أَكَفَرْتَ بِٱلَّذِى خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ﴾ ئایا تۆ بێ باوه‌ڕیت به‌و زاته‌ی كه‌ تۆی له‌خاك دروست كردووه‌ ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان له‌ دڵۆپه‌ ئاوێك ﴿ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلًا﴾ پاشان كردویتی به‌ پیاو (٣٧) ﴿لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّى﴾ به‌ڵام من هه‌ر (ده‌ڵێم) ئه‌و خوا په‌روه‌ردگارمه‌ ﴿وَلَآ أُشْرِكُ بِرَبِّىٓ أَحَدًا﴾ و هیچ كه‌سێش ناكه‌م به‌ هاوبه‌شی په‌روه‌ردگارم (٣٨) ﴿وَلَوْلَآ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ﴾ وه‌ باكاتێ چوویته‌ ناو باخه‌كه‌ته‌وه‌ ﴿قُلْتَ مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بتووتایه‌ هه‌رچی خوا بیه‌وێ (هه‌ر ئه‌وه‌ ده‌بێت) ﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِٱللَّهِ﴾ هه‌موو توانایه‌كیش هه‌ر به‌ده‌ست خوایه‌ ﴿إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئه‌گه‌ر تۆ من ده‌بینی له‌تۆ كه‌متریش. ﴿مَالًا وَوَلَدًا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هه‌یه‌ (٣٩) ﴿فَعَسَىٰ رَبِّىٓ﴾ ئومێدم وایه‌ كه‌ په‌روه‌ردگارم ﴿أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاكتر له‌ باخه‌كه‌ی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ و به‌ڵا و بروسكه‌یه‌كیش له‌ ئاسمانه‌وه‌ بنێرێت بۆ باخه‌كه‌ی تۆ ﴿فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا﴾ جا (باخه‌كه‌ت) ببێت به‌زه‌ویه‌كی ووشكی ساف و خلیسك (٤٠) ﴿أَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا﴾ یان ئاوه‌كه‌ی ڕۆبچێ به‌ ناخی زه‌ویدا ﴿فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُۥ طَلَبًا﴾ ئیتر هه‌رگیز نه‌توانی بیدۆزیته‌وه‌ (٤١) ﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِۦ﴾ سامان و به‌روبوومه‌كه‌ی له‌ناوبرا (به‌ هه‌وره‌ بروسكه‌ سووتا و نه‌ما) ﴿فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ﴾ ئه‌مجا كابراش له‌ داخا ده‌سه‌كانی ده‌پروانـد وده‌یدان به‌یه‌كدا ﴿عَلَىٰ مَآ أَنفَقَ فِيهَا﴾ له‌سه‌ر ئه‌و ماڵه‌ی كه‌ خه‌رجی كرد بوو (له‌باخه‌كه‌یدا) ﴿وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ له‌ كاتێكدا (كه‌پری) باخه‌كه‌ی هه‌موو كه‌وتوون به‌سه‌ر یه‌كدا ﴿وَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى﴾ (جا له‌پاشه‌ ڕۆژدا) ده‌ڵێت: خۆزگه‌ ﴿لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّىٓ أَحَدًا﴾ كه‌سم نه‌كردایه‌ به‌هاوه‌ڵی په‌روه‌ردگارم (٤٢) ﴿وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُۥ﴾ كه‌سانێك نه‌بوو یارمه‌تی بده‌ن و بێن به‌هانایه‌وه‌ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگه‌ له‌ خوا ﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سه‌ركه‌وتوو نه‌بوو (٤٣) ﴿هُنَالِكَ ٱلْوَلَٰيَةُ لِلَّهِ ٱلْحَقِّ﴾ له‌و شوێنانه‌دا پشتیوانی تایبه‌تی خوای ڕاست و حه‌قه‌ ﴿هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا﴾ هه‌ر ئه‌ویش چاكترین پاداشت ئه‌داته‌وه‌ ﴿وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾ وسه‌رئه‌نجامی باشیش (به‌ئیمانداران) ده‌دات (٤٤) ﴿وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بهێنه‌ره‌وه‌ بۆ ئه‌و (بێ باوه‌ڕ) انه‌ نموونه‌ی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلْنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وه‌ك بارانێك وایه‌ له‌ ئاسمانه‌وه‌ ده‌یبارێنین ﴿فَٱخْتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلْأَرْضِ﴾ ئه‌وسا جۆره‌ها ڕواوی زه‌ویی (پێ ده‌ڕوێت و) ده‌ڕژێن به‌ناو یه‌كدا ﴿فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ ٱلرِّيَٰحُ﴾ ئه‌مجا ده‌بێته‌ پووش و په‌ڵاش و با پرش و بڵاوی ده‌كاته‌وه‌ ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ مُّقْتَدِرًا﴾ وه‌ خوا هه‌میشه‌ به‌ توانا و ده‌سه‌ڵات داره‌ به‌سه‌ر هه‌موو شتێكدا (٤٥)

﴿ٱلْمَالُ وَٱلْبَنُونَ زِينَةُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ماڵ و کوڕ و کاڵ جوانی و زینەتی ژیانی دونیان ﴿وَٱلْبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ کردەوە چاکەکان کە (پاداشتیان) دەمێنێتەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت ﴿وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾ و زیاتر جێگەی ئومێدن (لەماڵی دونیا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَوْمَ نُسَيِّرُ ٱلْجِبَالَ﴾ وە (یادیان خەرەوە) ڕۆژێ کە شاخەکان دەخەینە ڕێ ﴿وَتَرَى ٱلْأَرْضَ بَارِزَةً﴾ و ڕووی زەوی بە ڕوونی و تەختی دەبینی ﴿وَحَشَرْنَٰهُمْ﴾ و هەموو (خەڵکی) کۆ دەکەینەوە ﴿فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیان بەجێ ناهێڵین ﴿٤٧﴾ ﴿وَعُرِضُوا۟ عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا﴾ و هەموو (ئادەمی) لەبەردەم پەروەردگارتدا ڕیز دەکرێن ﴿لَّقَدْ جِئْتُمُونَا﴾ سوێند بە خوا دێنەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍۭ﴾ هەر بەو شێوەیەی کە یەکەم جار دروستمان کردن (بە ڕووتی و بێ بەرگی) ﴿بَلْ زَعَمْتُمْ﴾ بەڵام ئێوە گومانتان وابوو ﴿أَلَّن نَّجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا﴾ کە ئێمە کاتێك دانانێین بۆ (لێپرسینەوە)تان ﴿٤٨﴾ ﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ نامەی کردەوەکان دابەش دەکرێت (دەدرێتە دەستی ڕاستی چاکان و دەستی چەپی تاوانباران) ﴿فَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا تاوانباران دەبینیت ﴿مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾ زۆر دەترسن لەو (هەموو تاوان و خراپە)ی کە تێیدایە ﴿وَيَقُولُونَ يَٰوَيْلَتَنَا﴾ و دەڵێن ئای هاوار بۆ ئێمە ﴿مَالِ هَٰذَا ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەم نامە و دەفتەرە چییە؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصَىٰهَا﴾ هیچ کردەوەیەکی بچووك و گەورەی بەجێ نەهێشتووە و تۆماری کردووە ﴿وَوَجَدُوا۟ مَا عَمِلُوا۟ حَاضِرًا﴾ هەر کردەوەیەکیان کردبێت (تیایدا) ئامادەیە ﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ و پەروەردگارت ستەم لە کەس ناکات ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ﴾ (بیریان بهێنەرەوە) کاتێك بە فریشتەکانمان ووت سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (شەیتان) نەبێت ﴿كَانَ مِنَ ٱلْجِنِّ﴾ کە لە پێڕی جنۆکەکان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِۦٓ﴾ بۆیە لە فەرمانی پەروەردگاری دەرچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ دەی ئایا ئێوە (ئەی ئادەمیزادەکان) ئەوو نەوەی دەکەنە ﴿أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى﴾ دۆست و پشتیوانی خۆتان لە جیاتی من ﴿وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّۢ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان دوژمنی ئێوەن ﴿بِئْسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلًا﴾ ئای چ گۆڕینەوەیەکی خراپە بۆ ستەمکاران ﴿٥٠﴾ ﴿مَّآ أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ من ئەوان (شەیتان و نەوەی)م ئامادەی دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی نەکردووە ﴿وَلَا خَلْقَ أَنفُسِهِمْ﴾ هەروەها لە (کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئامادەم نەکردوون) ﴿وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ ٱلْمُضِلِّينَ عَضُدًا﴾ وە من هەرگیز گومڕاکەرانم نەکردووە بە یارمەتی دەری خۆم ﴿٥١﴾ ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا۟ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ﴾ ڕۆژێك دەبێت کە خوا دەفەرموێ بانگی ئەو بتانە بکەن کە لاتان وابوو هاوبەشی منن (با یارمەتیتان بدەن) ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُمْ﴾ ئەوانیش بانگیان دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە (و نایەن بە هاواریانەوە) ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا﴾ وە ئێمە لە نێوانیاندا شیوێکی پڕ ئازارمان داناوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَرَءَا ٱلْمُجْرِمُونَ ٱلنَّارَ﴾ وە تاوانباران ئاگری دۆزەخ دەبینن ﴿فَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا﴾ و هەموو دەزانن و دڵنیان کە دەچنە ناوی وتیی دەکەون ﴿وَلَمْ يَجِدُوا۟ عَنْهَا مَصْرِفًا﴾ و ڕێگایەکیان دەست ناکەوێ بۆ گەڕانەوە لەو (ئاگرە) ﴿٥٣﴾

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بە خوا بەڕاستی ئێمە لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەمـوو جـۆرە نموونەیـەك بـۆ خەڵكی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ بـەڵام هەمیشـە ئادەمی ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾ لـە هەمـوو شـتێ زیاتـر موجادەڵـە ودەماقاڵـێ دەكات ﴿٥٤﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ هیـچ شـتێك ڕێگری لە خەڵك نەكـردووە كە باوەڕبهێنـن كاتێك هیدایـەت و ڕێنموونیان بۆهات ﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لـێ بـوردن بكـەن لـە پەروەردگاریـان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگـە لەوەی وەك ئوممەتانی پێشـینانیان لێ بێت و(سـزای خـودا لە ناویان ببات) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾ یان سزا ڕوو بە ڕوویان بێتەوە (بە چاوی خۆیان ببینن) ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێغەمبەرانمان نـاردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تەنهـا مـوژدە دەر و ترسـێنەر بـن ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾ ئەوانەی كە بێباوەڕن بەناهەق و بەتاڵ دەمەقاڵێ دەكەن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینی) ڕاستی پـێ لە ناو بـەرن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایەتەكانی من (كە قورئانە) و ئەو هەڕەشـانەی پێی ترسـێنراون بە گاڵتەیان دەزانین ﴿٥٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ كێ سـتەمكارترە لەو كەسەی كە ئامۆژگاری كرابێت بە ئایەتەكانی پەروەردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ بەڵام ئەو گوێ ی پێ نەداو ﴿وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئەو تاوانانەی كە كردویەتی لە بیری خۆی بباتەوە ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڕاستی ئێمە چەند پەردەیەكی ئەستورمان داوە بەسـەر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنەگەن (لە ئایەتەكانی ئێمە) ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە قورسی و كەڕیمان خستۆتە گوێیانەوە (تا ڕاستی نەبیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾ جا ئەگەر بانگیان بكەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەوانە هەرگیز هیدایەت وەرناگرن ﴿٥٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ پەروەردگـارت لـێ بـووردەی خـاوەن بەزەییە ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەگـەر تۆڵەیان لێ بسـەنێ بەهۆی ئەو (تاوانانەوە)ی كـە كردوویانە ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان بە پەلە سـزای سـەختی بۆ دەناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ بەڵام بۆ (سزادانی) ئەوان كاتێكی دیاری كراو هەیە ﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێجگـە لـەو (خوایە) هیچ پەنایەكیان دەسـت ناكەوێ (لەو سـزایە) ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ و ئـەو هەموو شـار و گوندانەمان بەربـاد و وێران كـرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ كاتێك (دانیشتوانیان) ستەمیان كرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ و بۆ لەناو بردنیشیان كاتێكی دیاری كراومان دانا بوو ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (باسـی ئەو كاتە بكە) كە موسـا بە لاوە بەردەستەكەی خۆی ووت ﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هەر دەڕۆم هەتا دەگەمە ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی بەیەك گەیشتنی دوو دەریاكە ﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوەیەكی دوور و درێژ دەڕۆم ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا كاتێ گەیشتنە ئەو شـوێنەی دوو دەریاكە بەیەك دەگەن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسـی یەكەیان لەبیر چوو (كە وەك توێشوو بۆ سـەفەرەكەیان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسـیەكە خۆی فڕێ داو) ڕێگەی خۆی گرتە بەر لەناو دەریاكەدا و (ئاوەكە) لەت دەبوو وەك خۆی لێ نەدەهاتەوە ﴿٦١﴾

﴿فَلَمَّا جَاوَزَا﴾ جـا کاتـێ تێپەڕیـن (لـەو شـوێنە) ﴿قَالَ لِفَتَىٰهُ ءَاتِنَا غَدَآءَنَا﴾ (مووسـا) فەرمـووی بـەلاوە
بەردەسـتەکەی خواردنەکەمـان بـۆ بێنـە ﴿لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی لـەم
سـەفەرەماندا دووچـاری ماندوویـی و زەحمـەت بوویـن ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ أَرَءَيْتَ﴾ (لاوەکـە) ووتـی لـە بیرتـە
﴿إِذْ أَوَيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ﴾ کاتـێ چووینە پەنا بەردە گەورەکە (بۆ پشـوودان) ﴿فَإِنِّى نَسِيتُ ٱلْحُوتَ﴾ جا بەڕاسـتی
مـن (لەوێ) ماسـیەکەم لـە بیر چوو ﴿وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ﴾ هیچ شـتێ ئەو (ماسـیەکە)ی لەبیـر نەبردمەوە ﴿إِلَّا
ٱلشَّيْطَٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ﴾ کە باسـی بکەم بۆت بێجگە لە شـەیتان ﴿وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ عَجَبًا﴾ (ماسییەکە زیندوو
بویەوە و) بەشـێوەیەکی سـەیر ڕێگای خۆی لە دەریاکە گرتەبەر ﴿٦٣﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ﴾ (مووسا) ووتی
ئێمەش ئەوەمان دەویست ﴿فَٱرْتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قَصَصًا﴾ بە سەرنج
دان ﴿٦٤﴾ ﴿فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ﴾ جا بەندەیەك لە بەندەکانی ئێمەیان دی ﴿ءَاتَيْنَٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ کە لەلایەن
خۆمانـەوە ڕەحمەتمـان پێدابوو ﴿وَعَلَّمْنَٰهُ﴾ شارەزاشـمان کردبوو ﴿مِن لَّدُنَّا عِلْمًا﴾ لە زانیـاری تایبەتی
خۆمان ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ﴾ مووسـا بەو (بەندە صالحە)ی ووت ﴿هَلْ أَتَّبِعُكَ﴾ ئایا (هاوڕێیەتیت بکەم و)
شـوێنت بکەوم ﴿عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ﴾ بۆ ئەوەی فێرم بکەیت ﴿مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا﴾ لەو زانیارییە ڕاسـتەی فێری
بوویت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی (بە مووسـا) بە ڕاسـتی تۆ ﴿لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ
مندا خۆت بگری ﴿٦٧﴾ ﴿وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسـەر ﴿مَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ خُبْرًا﴾ شـتێ کەلە
ڕازو نهێنـی ئـەو ئاگـادار نیت ﴿٦٨﴾ ﴿قَالَ سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا﴾ (مووسـا) ووتی ئەگەر خـوا بیەوێ
بەخۆڕاگـر دەمبینـی ﴿وَلَآ أَعْصِى لَكَ أَمْرًا﴾ و سـەرپێچی لـە هیـچ فەرمانێکت ناکـەم ﴿٦٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِى﴾
ووتـی (بە مووسـا) جـا ئەگەر شـوێنم کەوتی ﴿فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَن شَىْءٍ﴾ ئەوە پرسـیاری هیچ شـتێکم لێ مەکە
﴿حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ هەتـا خۆم دەربارەی قسـەت بـۆ دەکەم (لەنهێنییەکەی ئاگـادارت دەکەم) ﴿٧٠﴾
﴿فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا رَكِبَا فِى ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجـا پێکـەوە هەردووکیـان ڕۆیشـتن هەتا سـواری کەشـتییەك بوون
﴿خَرَقَهَا﴾ (پیاو چاکەکە) کەشتێکەی کون کرد ﴿قَالَ أَخَرَقْتَهَا﴾ (مووسا) ووتی کەشتییەکەت کون تێ کرد
﴿لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەکانی (لە دەریادا) نوقم بکەیت ﴿لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا إِمْرًا﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناشایستەت کرد ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی ئایا من نەم ووت
﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ تـۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگـری لەگەڵ مندا ﴿٧٢﴾ ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِى بِمَا نَسِيتُ﴾
(مووسـا) ووتـی لێم ببـوورە لەبەر ئـەوەی (ئەو مەرجەی دامـان نابوو) لەبیـرم چوو ﴿وَلَا تُرْهِقْنِى مِنْ أَمْرِى
عُسْرًا﴾ ئـەم زانیاری فێربوونەم لەسـەر قورس مەکە ﴿٧٣﴾ ﴿فَٱنطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشـتن
﴿حَتَّىٰٓ إِذَا لَقِيَا غُلَٰمًا﴾ هەتا گەشتن بە تازە لاوێك ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ بەکـسەر (پیاو چاکەکە) ئەو(تازە لاوەی) کوشـت
﴿قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةًۢ﴾ (مووسـا) ووتـی کەسـێکی پاکـی بێ گوناهـت هەروا کوشـت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ بێ
ئەوەی کەسـێکی کوشتبێ ﴿لَّقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُّكْرًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناڕەوات
کرد ﴿٧٤﴾

﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكَ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی (بە مووسا) پێم نەووتیت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ بێگومان تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر دوای ئەم جارە پرسیاری هەرشتێکم لێ کردی (ڕەخنەم لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَاحِبْنِي﴾ ئیتر هاوڕێیەتیم مەکە ﴿قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا﴾ چونکە بەڕاستی لەلایەن منەوە بیانووت هەیە (لەوەی وازم لێ بێنیت) ﴿٧٦﴾ ﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ﴾ هەتا گەشتنە لای خەڵکی شارێك (لەو کاتەدا برسیان بوو) ﴿اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا﴾ داوای خۆراکیان کرد لەخەڵکی شارەکە ﴿فَأَبَوْا أَن يُضَيِّفُوهُمَا﴾ ئەوانیش (خەڵکی شارەکە) میوانداریان لێ نەکردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا﴾ ئەمجا بینیان دیوارێك لەوێدا (لەوشارەدا) ﴿يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ﴾ نزیك بوو بکەوێت ﴿فَأَقَامَهُ﴾ (بەندە چاکەکە) دیوارەکەی ڕاستی کردەوە وهەڵیچنیەوە ﴿قَالَ لَوْ شِئْتَ﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر بتویستایە ﴿لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ کرێیەکت لەسەری وەردەگرت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ﴾ ووتی ئا لێرەدا کاتی جیا بوونەوەی من و تۆیە ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ﴾ ئاگادارت دەکەم لەحیکمەتی ﴿مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ ئەو شتانەی کە تۆ نەتتوانی خۆت بگری لەسەر (ڕوودان) یان ﴿٧٨﴾ ﴿أَمَّا السَّفِينَةُ﴾ هۆی (کوون کردنی) کەشتییەکە (ئەوە بوو) ﴿فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ﴾ (ئەو کەشتیە) هی چەند کەسێکی هەژار بوو ﴿يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ﴾ ئیشیان دەکرد (بەو کەشتییە) لەو دەریایەدا ﴿فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا﴾ بۆیە ویستم (بە کون کردنی) عەیب داری بکەم (تا پاشا دەستی بەسەردا نەگرێت) ﴿وَكَانَ وَرَاءَهُم مَّلِكٌ﴾ چونکە لەپێشیانەوە پاشایەك هەبوو ﴿يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ دەستی دەگرت بەسەر هەموو کەشتیەکی (چاك) دا ﴿٧٩﴾ ﴿وَأَمَّا الْغُلَامُ﴾ وە تازە لاوەکەش (کە کوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ﴾ ئەوە باوك و دایکی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا﴾ جا ئێمەش ترساین (خۆشەویستی ئەولاوە) پاڵیان پێوە بنێت ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ بۆ سەرکەشی و بێ باوەڕی ﴿٨٠﴾ ﴿فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جا (بەو کارە) ویستمان پەروەردگاریان (لەبری ئەوا) بۆیان بگۆڕێت ﴿خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً﴾ (بەمنداڵێکی) چاکتر لەو پاکتر لە گوناهـ ﴿وَأَقْرَبَ رُحْمًا﴾ بەسۆزو بەزەیی تر بێ بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ﴾ وەهۆی (چاککردنەوەی) دیوارەکەش چونکە هی دوو منداڵی هەتیو بوو ﴿فِي الْمَدِينَةِ﴾ لە شارەکەدا ﴿وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا﴾ لەژێریدا گەنجینەیەك هەبوو کەهی ئەو دوو منداڵە بوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾ وە باوکی ئەودوو منداڵە چاك و خواناس بوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ لەبەرئەوە پەروەردگارت ویستی ﴿أَن يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا﴾ هەردووکیان گەورەو بەهێز بین ﴿وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا﴾ پاشان گەنجینەکەیان دەربێنن ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (لەبەر باوکیان) ﴿وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي﴾ ئەو (شتانەی) کردم لە خۆمەوە نەبوو ﴿ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ﴾ ئەوە نهێنی و هۆی ئەو کردوانە بوو ﴿مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ کە تۆ توانای خۆ گرتنت نەبوو لەسەر (کردن) یان ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ﴾ هەروەها پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی (ذو القرنین) ﴿قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا﴾ (لە وەڵامیاندا) بڵێ لە بارەیەوە هەندێك باس دەکەم بۆتان ﴿٨٣﴾

﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُۥ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەڵاتمان پێ دا لە زەویدا ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ مِن كُلِّ شَيۡءٖ سَبَبٗا﴾ وە هۆکاری هەموو شتێکمان پێ دابوو (کە پاشایەتی پێویستی بوو) ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ ئەویش کەڵکی لە هۆکارەکان وەردەگرت (بۆ گەشتن بە مەبەست) ﴿٨٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَغۡرِبَ ٱلشَّمۡسِ﴾ (خۆی و لەشکرەکە ڕۆیشت) تا ئەوکاتەی گەیشتە شوێنی ئاوا بوونی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَغۡرُبُ﴾ (لەو شوێنەدا) وا دیار بوو خۆرئاوا دەبێ ﴿فِي عَيۡنٍ حَمِئَةٖ﴾ لە کانیاوێکدا کە قوڕە ڕەشەی بە دەوردایە ﴿وَوَجَدَ عِندَهَا قَوۡمٗاۗ﴾ جا لەو جێگادا ڕێی کەوت لە گەلێکی (بێ باوەڕ) ﴿قُلۡنَا يَٰذَا ٱلۡقَرۡنَيۡنِ﴾ پێمان ووت ئەی (ذو القرنين) ﴿إِمَّآ أَن تُعَذِّبَ﴾ یا سزایان بدە (بە کوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَإِمَّآ أَن تَتَّخِذَ فِيهِمۡ حُسۡنٗا﴾ یان چاکەیان لەگەڵدا بکە (گەر باوەڕیان هێنا) ﴿٨٦﴾ ﴿قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەوەی ستەم بکات (باوەڕ نەهێنێ) ﴿فَسَوۡفَ نُعَذِّبُهُۥ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە کوشتن) ﴿ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِۦ﴾ پاشان دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری ﴿فَيُعَذِّبُهُۥ عَذَابٗا نُّكۡرٗا﴾ ئەویش سزای دەدات بە سزایەکی سەخت کە وێنەی نەبینراوە ﴿٨٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و کردەوەی چاکیش بکات ﴿فَلَهُۥ جَزَآءً ٱلۡحُسۡنَىٰۖ﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاك (لە دوا ڕۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وَسَنَقُولُ لَهُۥ مِنۡ أَمۡرِنَا يُسۡرٗا﴾ و کار و فەرمانی خۆمانی بۆ سووك و ئاسان دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿ثُمَّ أَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، وئەو هۆکارانەی گرتەبەر کە خوای گەورە پێی دابوو ﴿٨٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَطۡلِعَ ٱلشَّمۡسِ﴾ هەتا کاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَطۡلُعُ عَلَىٰ قَوۡمٖ﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەل و نەتەوەیەك ﴿لَّمۡ نَجۡعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتۡرٗا﴾ کە هیچ پەردە و پەنایەکمان بۆ دانەنابوون (لە خۆر بیانشارێتەوە) ﴿٩٠﴾ ﴿كَذَٰلِكَۖ﴾ هەر بەو شێوە بوو (بەسەرهاتی ذو القرنين) ﴿وَقَدۡ أَحَطۡنَا بِمَا لَدَيۡهِ خُبۡرٗا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لەبیریدا بوو) ئاگادار بووین ﴿٩١﴾ ﴿ثُمَّ أَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان (ذو القرنين) ڕۆیشت، وە ئەو هۆکار و ڕێگایانەی گرتەبەر کە (خوای گەورە پێی دابوو) ﴿٩٢﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ بَيۡنَ ٱلسَّدَّيۡنِ﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دوو بەربەست (نێوان دوو چیا) ﴿وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوۡمٗا﴾ لە نزیك ئەو دوو بەربەستەدا گەلێکی دی ﴿لَّا يَكَادُونَ يَفۡقَهُونَ قَوۡلٗا﴾ لە هیچ ووتەیەك تێ نەدەگەیشتن (بە زمانی خۆیان نەبێت) ﴿٩٣﴾ ﴿قَالُواْ يَٰذَا ٱلۡقَرۡنَيۡنِ﴾ ووتیان ئەی (ذو القرنين) ﴿إِنَّ يَأۡجُوجَ وَمَأۡجُوجَ﴾ بەڕاستی (يأجوج و مأجوج) ﴿مُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەم خاکەدا خراپەکارن ﴿فَهَلۡ نَجۡعَلُ لَكَ خَرۡجًا﴾ ئاخۆ خەرجێکت پێ بدەین ﴿عَلَىٰٓ أَن تَجۡعَلَ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَهُمۡ سَدّٗا﴾ بۆ ئەوەی بەربەستێ لە نێوان ئێمە و ئەواندا دروست بکەیت ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيۡرٞ﴾ ووتی ئەو سامان و دەسەڵاتەی پەروەردگارم پێی داوم چاکترە (لەوەی ئێوە باسی دەکەن) ﴿فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أَجۡعَلۡ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُمۡ رَدۡمًا﴾ لە نێوان ئێوە و ئەواندا بەربەستێك دروست ئەکەم ﴿٩٥﴾ ﴿ءَاتُونِي زُبَرَ ٱلۡحَدِيدِۖ﴾ پارچە ئاسنم بۆ بێنن (لەسەر یەك دایبنێن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا سَاوَىٰ بَيۡنَ ٱلصَّدَفَيۡنِ﴾ هەتا نێوانی هەردوو کێوەکەی پڕ کرد و ڕێکی یەك بوون ﴿قَالَ ٱنفُخُواْۖ﴾ ووتی: (بە مۆشەدەمە) فوو بکەن (لەو ئاگرەی لە ژێریدا کرا بوویەوە) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَعَلَهُۥ نَارٗا﴾ هەتا کاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی کرد بە ئاگر ﴿قَالَ﴾ (ذو القرنين) ووتی ﴿ءَاتُونِيٓ أُفۡرِغۡ عَلَيۡهِ قِطۡرٗا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیکەم بەسەریدا ﴿٩٦﴾ ﴿فَمَا ٱسۡطَٰعُوٓاْ أَن يَظۡهَرُوهُ﴾ ئەمجا (يأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەرکەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لووسی یەوە ﴿وَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ لَهُۥ نَقۡبٗا﴾ وە نەیان دەتوانی کونی تێبکەن (لەبەر ڕەقی و ئەستووری) ﴿٩٧﴾

﴿قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەم (دروست کردنە) ڕەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي﴾ جا هەرکات بەڵێنی پەروەردگارم هات (بەدەرچوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جَعَلَهُ دَكَّاءَ﴾ دەیکاتە زەویەکی تەخت ﴿وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا﴾ وە بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم هەق و ڕاستە ﴿٩٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا﴾ واز (لەخەڵکی) دێنین ﴿بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ﴾ لەو ڕۆژەدا دێن و دەچن بەناو یەکتردا (وەکو شەپۆلی دەریا) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ و فوو دەکرێ بەشەیپوردا ﴿فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەرلەپا (کەسیان لێ جێ نامێنێت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ نیشانی کافران دەدەین ﴿عَرْضًا﴾ بەنیشان دانێکی تەواو ﴿١٠٠﴾ ﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ﴾ ئەوانەی کە(لەم دونیایەدا) چاویان ﴿فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لەیادی من ﴿وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾ وە ئەوانە نەیان دەتوانی (قورئان) ببیستن ﴿١٠١﴾ ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئایا ئەوانەی بێ باوەڕن وا گومان دەبەن (سوودی هەبێ بۆیان) ﴿أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي﴾ کە بەندەکانم (وەك فریشتە و عیسا) بکەن ﴿مِن دُونِي أَوْلِيَاءَ﴾ بە یار و یاوەر و پەرستراو جگە لە من ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا﴾ بەجێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان ﴿١٠٢﴾ ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لەکاروکردەوەکانیاندا ﴿١٠٣﴾ ﴿الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ﴾ (ئەوانە) ئەو کەسانەن کە کردەوەو کۆششیان بەفیڕۆ چوو ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ﴾ واشیان گومان دەبرد بەڕاستی ئەوان ﴿يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ کارێکی زۆر چاك دەکەن ﴿١٠٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بێ باوەڕ بوون ﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ﴾ بەنیشانەکانی پەروردگاریان و گەیشتن بەخزمەتی (لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ لەبەر ئەوە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێ پاداشت دەرچوو ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا﴾ کەواتە لەڕۆژی دوایی دا هیچ نرخ و ڕێزێکیان بۆ دانانێین ﴿١٠٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەو سزایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَفَرُوا﴾ لەبەر ئەوە بێ باوەڕبوون ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا﴾ و گاڵتەیان دەکرد بەنیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمە ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە کەئیمان و باوڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وەکردەوەی چاکیان کردووە ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾ بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە ﴿١٠٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەبەردەوامی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لەو(بەهەشتە)دا ﴿١٠٨﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر (ئاوی) دەریاکان ببوایە ﴿مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ بەمرەکەب بۆ (نوسینی) زانیاری پەروەردگارم ﴿لَنَفِدَ الْبَحْرُ﴾ بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾ پێش ئەوەی زانیاری پەروەردگارم تەواو ببێت ﴿وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (بیکەین بە مرەکەب زانیاری خوا تەواو نابێت) ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ باوەڕانە) بێگومان منیش تەنها ئادەمیزادێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام وەحیم بۆ دێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاك و تەنیایە ﴿فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ﴾ جا هەر کەس بەئەمایە بەخزمەت پەروەردگاری بگات (لەقیامەتدا) ﴿فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾ ئەوە با کردەوەی چاك بکات ﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ وە لەپەرستنی پەروەردگاری دا کەس نەکات بەهاوبەشی ﴿١١٠﴾

سورەتی ﴿ مَرْيَمَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿كهيعص﴾ بە (كاف، ها، یا، عەین، صاد) دەخوێنرێتەوە خـوا زاناترە بە ماناكـەی، بۆزانیاری زیاتـر سـەیری سـەرەتای سـورەتی (البقـرە) بكـە ﴿١﴾ ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ﴾(ئەمـەی دەخوێنرێتـەوە بەسـەرتدا) باس ویادی بەزەیی پەروەردگارتە ﴿عَبْدَهُ زَكَرِيَّا﴾ بە بەندەی خـۆی كەزەكەریایە ﴿٢﴾ ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ لەكاتێكدا پاڕایـەوە لەپەروەردگاری ﴿نِدَاءً خَفِيًّا﴾ بەپاڕانەوەیەكی نهێنی و پەنامەكی ﴿٣﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي﴾ ووتـی ئـەی پەروەردگـارم بەڕاسـتی مـن ﴿وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي﴾ ئێـسكم لاواز بـووە ﴿وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا﴾ لەبەر پیری سەرم (بەمووی سپی) گڕی گرتووە (ئەمە جۆرێكە لەڕەوانبێژی زمانـی عەرەبی بەكاردێت بەمەبەسـتی ئەوەی كە مووی سـپی لەكاتـی پیریدا گڕی بـەرداوە لە موو ڕەشەكانی سەردەمی گەنجێتی) ﴿وَلَمْ أَكُن بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ پەروەردگارم هەرگیز لەپاڕانەوەم لێت بێ هیوا نەبووم ﴿٤﴾ ﴿وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ﴾ بەڕاسـتی من دەترسم كەس و كارەكەم (لەئاینی خوا لادەن) ﴿مِن وَرَائِي﴾ لەپاش (مردنی) خۆم (چونكە كەسێكیان تێدانیە جێگری من بێت) ﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا﴾ وخێزانەكەشـم نەزۆكـە (منداڵی نابێت) ﴿فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ سـا تۆ لەلایـەن خۆتەوە منداڵێكـی چاكـم پـێ ببەخشـە ﴿٥﴾ ﴿يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ﴾ میراتگـری (پێغەمبەرێتـی) مـن وبنەماڵـەی یەعقـوب بـێ ﴿وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا﴾ ئـەی پەروەردگـارم واشـی لـێ بكە كەخـۆت لێی ڕازی بیـت ﴿٦﴾ ﴿يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ﴾ (خـوای گەورە فەرمووی) ئەی زەكەریا بەڕاسـتی موژدەت دەدەینـێ ﴿بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ﴾ بەمنداڵێ كەناوی یەحیایە ﴿لَمْ نَجْعَل لَّهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا﴾ پێشـتر كەسـمان بـەو نـاوە نەنـاوە ﴿٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ ووتـی ئـەی پەروەردگارم چـۆن منداڵـم دەبێ ﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا﴾ لەكاتێكـدا خێزانـم نەزۆكـە ﴿وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ بێگومـان خۆشـم لـە پیریدا گەیشـتوومەتە ئـەو پەڕی پیـری ﴿٨﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ ووتـی (بڕیار)بـەو جۆرەیە ﴿قَالَ رَبُّكَ﴾ پەروەردگاریشـت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو (كارە) بەلای منەوە زۆر ئاسـانە ﴿وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست كردووە ﴿وَلَمْ تَكُ شَيْئًا﴾ كەشتێك نەبوویت (پێش ئـەو دروسـتكردنە) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ (زەكەریـا) ووتـی ئـەی پەروەردگـارم نیشـانەیەكم بۆ دابنـێ (كاتێ ئەو مژدە هاتە دی) ﴿قَالَ آيَتُكَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نیشـانەی تـۆ ئەوەیە (لەسـەر بوونی ئەو كوڕە) ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ﴾ ناتوانیت گفتوگـۆ لەگەڵ خەڵكدا بكەیت ﴿ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ سـێ شـەو لەسەر یەك (بە ڕۆژەكانیەوە هەرچەندە) ساغیت و لاڵ نیت ﴿١٠﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ﴾ پاشـان زەكەریا لە پەرسـتگاكەی هاتە دەر بۆ ناو گەلەكەی ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ﴾ جا بەئیشارەت پێی ووتن ﴿أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ كە بەیانیان و ئێواران تەسبیحاتی خوا بكەن ﴿١١﴾

﴿يَٰيَحۡيَىٰ خُذِ ٱلۡكِتَٰبَ بِقُوَّةٖۖ﴾ (خوا دەفەرمویت بە یەحیا پاش گەورە بوونی) ئەی یەحیا تەورات بەتووندو گورنگ بگرە ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحُكۡمَ صَبِيّٗا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یا حیکمەت و ژیری) مان پێبەخشی لەتەمەنی منالیدا ﴿١٢﴾ ﴿وَحَنَانٗا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَوٰةٗۖ﴾ لەگەڵ دڵسۆزی و پاك و خاوێنی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَكَانَ تَقِيّٗا﴾ وە ئەو(یەحیا) لەخواترس و پارێزکار بوو ﴿١٣﴾ ﴿وَبَرَّۢا بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ هەڵسو کەوتی لەگەڵ دایك و باوکیدا جوان بوو ﴿وَلَمۡ يَكُن جَبَّارًا عَصِيّٗا﴾ خۆ بەزل زان و سەر پێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) ﴿١٤﴾ ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَيۡهِ يَوۡمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایك بوو ﴿وَيَوۡمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو ڕۆژەی کە وەفات دەکات ﴿وَيَوۡمَ يُبۡعَثُ حَيّٗا﴾ وە لەو ڕۆژەی کەزیندوو دەکرێتەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَرۡيَمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ ٱنتَبَذَتۡ مِنۡ أَهۡلِهَا﴾ ئەو کاتەی کە کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانٗا شَرۡقِيّٗا﴾ لە شوێنێکی ڕۆژهەڵاتی (مزگەوتی قودس دا خواپەرستی دەکرد) ﴿١٦﴾ ﴿فَٱتَّخَذَتۡ مِن دُونِهِمۡ حِجَابٗا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا ﴿فَأَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرٗا سَوِيّٗا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو خۆی پیشانی (مەریەم)دا ﴿١٧﴾ ﴿قَالَتۡ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ مِنكَ﴾ (مەریەم) وتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان لە تۆ ﴿إِن كُنتَ تَقِيّٗا﴾ ئەگەر تۆ لە خوا ترسیت (وازم لێ بێنە و زیانم پێ مەگەیەنە) ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ رَبِّكِ﴾ جوبرەئیل وتی (ترسیت نەبێ) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمٗا زَكِيّٗا﴾ بۆ ئەوەی منداڵێکی پاك و خاوێنت پێ ببەخشم ﴿١٩﴾ ﴿قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٞ﴾ (مەریەم) وتی من چۆن منداڵم دەبێت!! ﴿وَلَمۡ يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞ﴾ کە هیچ بەشەرێك (لێم نەکەوتووە) ڕەفاقەتی نەکردوم (بەحەلاڵی) ﴿وَلَمۡ أَكُ بَغِيّٗا﴾ وە داوێن پیسیش نەبووم ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكِ﴾ (جوبرەئیل) وتی کارەکە بەو جۆرەیە (کە پێم وتی) ﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٞۖ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجۡعَلَهُۥٓ ءَايَةٗ لِّلنَّاسِ﴾ و بۆ ئەوەی بیکەین بەموعجیزەو نیشانەیەك بۆ خەڵکی ﴿وَرَحۡمَةٗ مِّنَّاۚ﴾ و ڕەحمەتێکی تایبەتیش لەلایەن ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمۡرٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ ئەوە کارێکی بڕیاردراوە(لەلایەن خواوە) ﴿٢١﴾ ﴿فَحَمَلَتۡهُ﴾ جا (مەریەم) سکی پڕ بوو بەو (کۆرپەلەوە) ﴿فَٱنتَبَذَتۡ بِهِۦ مَكَانٗا قَصِيّٗا﴾ ئەمجا بە (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَجَآءَهَا ٱلۡمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش ژانی منداڵ بوون ناچاری کردو بردی ﴿إِلَىٰ جِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەك (تا لە کاتی منداڵ بوونەکەیدا خۆی پێوە بگرێت و باڵی پێوە بدات) ﴿قَالَتۡ يَٰلَيۡتَنِي مِتُّ قَبۡلَ هَٰذَا﴾ (مەریەم) وتی ئای خۆزگە پێش ئەم (ڕوداوە) بمردمایە ﴿وَكُنتُ نَسۡيٗا مَّنسِيّٗا﴾ و من شتێکی لەبیرچووەی باس نەکراو بوومایە ﴿٢٣﴾ ﴿فَنَادَىٰهَا مِن تَحۡتِهَآ﴾ ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە ﴿أَلَّا تَحۡزَنِي﴾ (وتی) خەفەت مەخۆ و غەمبار مەبە ﴿قَدۡ جَعَلَ رَبُّكِ تَحۡتَكِ سَرِيّٗا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەك ئاوی بۆ فەراهەم هێناوی ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُزِّيٓ إِلَيۡكِ بِجِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَٰقِطۡ عَلَيۡكِ رُطَبٗا جَنِيّٗا﴾ خورمای تازە پێ گەیوت بەسەردا دەبارێت ﴿٢٥﴾

﴿فَكُلِي وَٱشْرَبِي﴾ ئەمجا (لەو خورما) بخۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيْنًا﴾ چاوو دڵ ڕۆشنبە ﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ ٱلْبَشَرِ أَحَدًا﴾ جا ئەگەر هەر کەسێکت بینی (پرسیاری ئەم منداڵەی لێ کردی) ﴿فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ بە (ئیشارەت)پێی بڵێ بەڕاستی من قسە نەکردنم لەسە خۆم نەزر کردووە بۆ (خوای) میهرەبان ﴿فَلَنْ أُكَلِّمَ ٱلْيَوْمَ إِنسِيًّا﴾ لەبەرئەوە ئەمڕۆ قسە لەگەڵ هیچ کەسێکدا ناکەم (٢٦) ﴿فَأَتَتْ بِهِۦ قَوْمَهَا﴾ جا بەو (منداڵەوە) هاتەوە بۆ لای کەس و کارەکەی ﴿تَحْمِلُهُۥ﴾ ئەو (منداڵەی) گرتبوو بە باوەشیەوە ﴿قَالُوا۟ يَٰمَرْيَمُ﴾ (خزمەکانی) وتیان ئەی مەریەم ﴿لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا فَرِيًّا﴾ بەڕاستی شتێکی زۆر خراپ و ئابڕو بەرت کردووە (٢٧) ﴿يَٰٓأُخْتَ هَٰرُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشکی هاروون وایت (لە تەقوا و خواناسیدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمْرَأَ سَوْءٍ﴾ نەباوکت پیاوێکی خراپ و داوێن پیس بووە ﴿وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا﴾ نە دایکت داوێن پیس و زیناکار بووە (٢٨) ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ﴾ جا(مەریەم) ئیشارەتی بۆ ئەو (منداڵە) کرد ﴿قَالُوا۟ كَيْفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەکانی) وتیان چۆن قسە بکەین ﴿مَن كَانَ فِى ٱلْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ لەگەڵ منداڵێکدا کە لە بێشکەدایە (٢٩) ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ ٱللَّهِ﴾ (منداڵەکە هاتە قسەو) وتی بەڕاستی من بەندەی خوام ﴿ءَاتَىٰنِيَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ پەڕاوی ئینجیلم پێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾ و دەمکات بە پێغەمبەر (٣٠) ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ﴾ وە پیرۆز و فەرداری کردووم لە هەر جێگایەکدا بم ﴿وَأَوْصَٰنِي بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ و فەرمانی پێداوم بە نوێژ کردن و بە زەکات دان ﴿مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ هەتا لە ژیاندام و زیندووم (٣١) ﴿وَبَرًّۢا بِوَٰلِدَتِي﴾ و (کردومی) بە ڕۆڵەیەکی چاکەکارو گوێڕایەڵ بۆ دایکم ﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا﴾ نەی کردووم بە ملهوڕێکی بەد ڕەفتار (٣٢) ﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَيَّ﴾ سڵاوی خوام لەسەر بێت ﴿يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە دایك بووم وە ئەو ڕۆژەی کە دەمرم ﴿وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێمەوە (٣٣) ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ ئەوە (کە باس کرا) عیسای کوڕی مەریەمە ﴿قَوْلَ ٱلْحَقِّ﴾ کە وتەیەکی ڕاستە (دەربارەی عیسا) ﴿ٱلَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ کە ئەوان (گاوور و جولەکەکان) تێیدا دوو دڵن (٣٤) ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ﴾ ناگونجێ و شایەن نی یە بۆ خوا منداڵی هەبێت ﴿سُبْحَٰنَهُۥٓ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ هەر کاتێ بیەوێ کارێك ببێ ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ﴾ ئەوە بێگومان تەنها پێی دەڵێ ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، یەکسەر دەبێت (٣٥) ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بێگومان خوا پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمەیە ڕێگا و ڕێبازی ڕاست و دروست (٣٦) ﴿فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ﴾ بەڵام دەستەو تاقمی (گاوور و جولەکە) کان لە نێو خۆیاندا ڕایان جیاواز بوو (لە بارەی عیساوە) ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جا سزاو لەناو چوون بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بینینی ڕۆژە زۆر گەورەکە (کە ڕۆژی دوایی یە) (٣٧) ﴿أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ﴾ ئای کە چەندە بیسەر و بینەرن (ئەو بێ باوەڕانە) ﴿يَوْمَ يَأْتُونَنَا﴾ لەڕۆژێکدا کە دێنەوە بۆ لامان (لە قیامەتدا) ﴿لَٰكِنِ ٱلظَّٰلِمُونَ ٱلْيَوْمَ﴾ بەڵام ستەمکاران ئەمڕۆ (لە دونیادا) ﴿فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان (٣٨)

﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ئەو(ستەمكار)انە لـەڕۆژی داخ و خەفـەت بترسێنە ﴿إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ كاتـێ كارو بـاری (خەڵكـی) كۆتایی پـێ دەهێنرێ ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ لـە كاتێكدا ئەوانـە غافڵن ﴿وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕیش ناهێنن (بـەڕۆژی دوایـی) ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بەڕاسـتی هـەر ئێمـە ﴿نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا﴾ دەبینـە میراتگـری زەوی و ئـەوەی لەسـەریەتی ﴿وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بـۆ لای ئێمـە دەگەڕێنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) لـە قورئانـدا باسـی ئیبراهیـم بكە ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاسـتی ئـەو (ئیبراهیـم) زۆر ڕاسـتگۆ و پێغەمبەر بـوو ﴿٤١﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ كاتێ بە باوكـی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ ئەی باوكی خۆشەویستم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بۆ دەپەرستی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شتێ كە نابیستێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا﴾ وە هیچ سـوودێكت پێ ناگەیەنێ ﴿٤٢﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ ئەی باوكی خۆشەویستم بەڕاسـتی دڵنیابە زانسـت و زانیارێكـم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ كە بۆ تـۆ نەهاتووە (وپێت نەدراوە) ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ كەواتە شـوێنم كـەوە و گوێڕایەڵیم بكـە ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ ڕێنموونیت دەكـەم بـۆ ڕێبـازی ڕاسـت ﴿٤٣﴾ ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ﴾ ئـەی باوكـی خۆشـەویستم شـەیتان مەپەرسـتە ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان ﴿كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا﴾ هەمیشـە سـەرپێچی كـەر و یاخـی بـە لـە خـوای میهرەبـان ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ﴾ ئـەی باوكـی خۆشەویستم بەڕاستی دەترسـم (گـەر بەكافـری بمـری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ﴾ تووشـی سـزایەك ببـی ﴿مِّنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ ئیتر ببیتە هاوڕێ و هاودەمی شەیتان (لەدۆزەخدا) ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي﴾ (باوكـی) ووتـی تـۆ واز لـە پەرستراوەكانی مـن دێنـی (وناپانپەرستی)؟! ﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئـەی ئیبراهیـم ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ﴾ سـوێندبێ ئەگـەر واز نەهێنـی (لەقسـە ووتـن بـە پەرسـتراوەكانم) دڵنیـا بـە بـەرد بارانـت دەكـەم ﴿وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا﴾ (دەی) بـڕۆ ماوەیەكـی زۆر دوور كەوەرەوە لێـم ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی سـەلامت لێ بێت ﴿سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي﴾ لـە مەودوا داوای لێ بووردنـت بۆ دەكەم لە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا﴾ (چونكە) بەڕاسـتی ئـەو (پەروەردگار) لەگەڵمدا میهرەبانـە (و دوعـام گیـرا دەكات) ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ﴾ وە دووورە پەرێـز دەبـم لـە ئێـوەو ئەو شـتانەش دەیپەرسـتن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لـە خوا ﴿وَأَدْعُو رَبِّي﴾ تەنهـا پەروەردگارم دەپەرسـتم ﴿عَسَىٰ﴾ ئومێدەوارم ﴿أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا﴾ لـە پەرسـتن و نـزای پەروەردگـارم دا بێ هیـوا و نائومێد نەبم (وەكـو ئێوە) ﴿٤٨﴾ ﴿فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ﴾ جا كاتێ (ئیبراهیم) دوور كەوتەوە لێیان (لە گەلە بت پەرسـتەكەی) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ولـەو شـتانەش ئـەوان دەیـان پەرسـت جگـە لـە خـوای گـەورە ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ ئێمـە ئیسـحاق و(لـە ئیسـحاقیش) یەعقوبمـان پـێ بەخشـی ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ و هەریەك لەوانیشـمان كرد بـە پێغەمبەر ﴿٤٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا﴾ لـە ڕەحمەتـی خۆمان ئەوانـمان بەهرەمەند كرد ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا﴾ باسـی چاكـەی ئەوانمان خسـتە سـەر زمانـی (ئادەمیزادەكان) ﴿٥٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ﴾ لە قورئاندا باسـی موسـا بكە ﴿إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا﴾ بەڕاسـتی ئەو (كەسـێكی) هەڵبژاردە بوو (بێ گەردبوو لە ناتەواوی) ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾ و نێرراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵكی) ﴿٥١﴾

﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طورەوە ﴿وَقَرَّبۡنَٰهُ نَجِيّٗا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیك كردەوە تا قسەی لەگەڵ بكەین ﴿٥٢﴾ ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ مِن رَّحۡمَتِنَآ﴾ وە لەبەزەیی و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَٰرُونَ نَبِيّٗا﴾ هاروونی برای كە پێغەمبەر بوو ﴿٥٣﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَۚ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بكە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ﴾ بێگومان ئەو لە پەیمان و بەڵێنەكانیدا ڕاست گۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا﴾ و ئەو نێرراو و پێغەمبەری خوا بوو ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَانَ يَأۡمُرُ أَهۡلَهُۥ﴾ وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و كەس و كاری ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ بە نوێژ كردن و زەكات دان ﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِۦ مَرۡضِيّٗا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو ﴿٥٥﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِدۡرِيسَۚ﴾ وە باسی ئیدریس بكە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيّٗا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاست گۆ و پێغەمبەر بوو ﴿٥٦﴾ ﴿وَرَفَعۡنَٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز كردەوە ﴿٥٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ ئەوانەی (كە باس كران) كەسانێكن كە خوا نیعمەت و چاكەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِن ذُرِّيَّةِ ءَادَمَ﴾ لەو پێغەمبەرانەی كە لە نەوەی ئادەمن (وەك ئیدریس) ﴿وَمِمَّنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٖ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەیش (كە لە كەشتییەكەدا) لەگەڵ نووح دا هەڵمان گرتن (وەك ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ وە لە نەوەی ئیبراهیم و یەعقوب (وەك ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنۡ هَدَيۡنَا وَٱجۡتَبَيۡنَآۚ﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان داون هەڵمان بژاردوون ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ ئا ئەوانە هەر كاتێ ئایەتەكانی خوای بە بەزەییان بۆ بخوێنرێتەوە ﴿خَرُّواْۤ سُجَّدٗاۤ وَبُكِيّٗا۩﴾ دەست بەجێ دەكەون بە ڕوودا بەسوژدە و گریانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ﴾ ئەمجا لە پاش ئەوان كەسانێك (لە نەوەكانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ كە نوێژیان دەفەوتاند ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِۖ﴾ و شوێنی هەواو ئارەزوو كەوتن ﴿فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە داهاتوودا تووشی (سزای) گومڕاییان دەبن ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ جگە لەوەی كە تۆبەی كردبێت و باوەڕی هێنابێت ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ و كارو كردەوەی چاكی كردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا﴾ و هیچ ستەمێكیان لێ ناكرێت (لەپاداشتی كردەوە چاكەكانیان كەم ناكرێتەوە) ﴿٦٠﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدۡنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿ٱلَّتِي وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ كەخوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ﴾ بە بەندەكانی كە نادیار و پەنهانە و بەچاو نەیانبینیبوو ﴿إِنَّهُۥ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَأۡتِيّٗا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت ﴿٦١﴾ ﴿لَّا يَسۡمَعُونَ فِيهَا لَغۡوًا﴾ (بەهەشتییەكان) لە بەهەشتدا هیچ ووتە و قسەیەكی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَٰمٗاۖ﴾ تەنها سەلام كردن دەبیستن ﴿وَلَهُمۡ رِزۡقُهُمۡ فِيهَا﴾ لەوێدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكۡرَةٗ وَعَشِيّٗا﴾ بە بەیانیان و ئێواراندا ﴿٦٢﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی كرا ﴿ٱلَّتِي نُورِثُ﴾ ئەوەیە كەدەیبەخشین ﴿مِنۡ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيّٗا﴾ بەو كەسانەی كە(لە دونیادا) پارێزكار و لەخواترس بوون لە بەندەكانمان ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمۡرِ رَبِّكَۖ﴾ ئێمە (فریشتەكان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُۥ مَا بَيۡنَ أَيۡدِينَا وَمَا خَلۡفَنَا﴾ تەنها بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو كاروباری داهاتوو ڕابووردوو ﴿وَمَا بَيۡنَ ذَٰلِكَۚ﴾ و ئێستا مان ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيّٗا﴾ وە پەروەردگارت (كردەوەی بەندەكانی) لەبیر نەكردووە ﴿٦٤﴾

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە پەروەردگـاری ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندایە ﴿فَٱعْبُدْهُ وَٱصْطَبِرْ لِعِبَٰدَتِهِۦ﴾ کەواتـە بیپەرستە و زۆر خۆگـر بـە لـە پەرستنیدا ﴿هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا﴾ ئایـا ئاگاداریـت وێنـەی ئەو (خوایەکـی تـر) هەبێـت ﴿٦٥﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلْإِنسَٰنُ﴾ ئادەمی (بێ بـڕوا) دەڵێ ﴿أَءِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایـا کـە مردم ﴿لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا﴾ لە داهاتوودا بە زیندوویی (لـە گۆڕ) دەردەهێنرێم ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَا يَذْكُرُ ٱلْإِنسَٰنُ﴾ ئەوە ئادەمیزاد بۆ بیر ناکاتەوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَٰهُ مِن قَبْلُ﴾ کە بێگومان ئێمە لە سەرەتاوە ئەومان دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَكُ شَيْـًٔا﴾ کە ئەو شتێك نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ﴾ ئەمجا سوێند بـە پەروەردگـارت ئەو (بێ بڕوایانە) کۆ دەکەینـەوە (لە ڕۆژی دوایـیدا) ﴿وَٱلشَّيَٰطِينَ﴾ (لە گەڵ) ئەو شـەیتانانەی (کە گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ﴾ پاشـان بەڕاستی هەموویـان ئامادە دەکەین ﴿حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا﴾ بـەدەوری دۆزەخدا بەسـەر ئەژنۆیاندا کەوتوون (لەبەر ترسـناکی ئەو ڕۆژە) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ﴾ پاشـان بێگومـان دەری دێنیـن (و دەیخەینە دۆزەخـەوە) ﴿مِن كُلِّ شِيعَةٍ﴾ لە هەر پێڕو دەستـەیەك ﴿أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى ٱلرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا﴾ کامەیان تاوانبارتر (یاخی تر) بووە لە بەرانبەر خوای میهرەباندا ﴿٦٩﴾ ﴿ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ﴾ ئەمجـا بێگومـان ئێمـە زاناتریـن ﴿بِٱلَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا﴾ بەوانـەی کە شیاوترن بخرێنە دۆزەخ و بسووتێن پێی ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن مِّنكُمْ﴾ کەس نییە لە ئێوە ﴿إِلَّا وَارِدُهَا﴾ ئەڕوات و تێنەپەڕێت بەسـەر دۆزەخدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا﴾ (ئەو تێپەڕینە) بڕیارێکـی بڕاوەیە لە پەروەردگارتەوە ﴿٧١﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟﴾ دواتر ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا﴾ و ستەم کاران لەسـەرچۆك لەنـاو (دۆزەخ) دا دەهێڵینـەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ هـەر کاتـێ ئایەتـە ڕوون و ئاشـکراکانی ئێمە بەسـەریاندا بخوێنرایەتـەوە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی بێ بـڕوا بـوون دەیـان ووت ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ بەوانـەی ئیمانیـان هێنـا بـوو ﴿أَىُّ ٱلْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا﴾ کام لـەم دوو کۆمەڵـە جـێ و شـوێنی (خانـوو بـەرەی) خۆشـترە ﴿وَأَحْسَنُ نَدِيًّا﴾ و کـۆڕو مەجلیسـی چاکتـرە ﴿٧٣﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم﴾ وەپێش ئەمان چەندینمان لەنـاو برد ﴿مِّن قَرْنٍ﴾ لە گەلە (بێ باوەڕەکان) ﴿هُمْ أَحْسَنُ أَثَٰثًا وَرِءْيًا﴾ کەل و پەلی ناوماڵ ولاشە وقیافەتیشیان لەمان جوانتر بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قُلْ مَن كَانَ فِى ٱلضَّلَٰلَةِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ ئـەوەی لە گومڕایـی دایە ﴿فَلْيَمْدُدْ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ مَدًّا﴾ باخوای میهرەبان موڵـەتی پێ بدات و تەمەنی درێژ بکات (تازیاتر تاوان بکەن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا۟ مَا يُوعَدُونَ﴾ هەتـا کاتێ ئەو هەڕەشـانەی کـراوە لێیان دەبینـن (دێتـە دی) ﴿إِمَّا ٱلْعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ (ئەوەش) یان سـزایە (لە دنیادا) یان (هاتنی) ڕۆژی دواییە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ﴾ جـا لـە داهاتوودا دەزانن ﴿مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ کێ جێگاو شـوێنی (خانوو بەرەی) خراپ و ناخۆشـە ﴿وَأَضْعَفُ جُندًا﴾ وەکێ سەرباز و لەشکری بێ هێزتـرە (کافـران یـان بـاوەڕداران) ﴿٧٥﴾ ﴿وَيَزِيدُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱهْتَدَوْا۟ هُدًى﴾ ئەوانـەی لەسـەر ڕێبـازی هیدایـەت بـوون خـوا هیدایەتیان بۆ زیـاد دەکات ﴿وَٱلْبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ ئـەو کـردەوە چاکانەی لـە (ڕۆژی دوایـیدا) دەمێننەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ لای پەروەردگارت پاداشـتی چاکترە ﴿وَخَيْرٌ مَّرَدًّا﴾ وئاکامیشی باشترە ﴿٧٦﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەو کەسەت دیوە ﴿كَفَرَ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بێ باوەڕ بوو بە نیشانە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿وَقَالَ﴾ ووتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییشدا) ماڵ و کوڕم پێ دەدرێ ﴿٧٧﴾ ﴿أَطَّلَعَ ٱلْغَيْبَ﴾ ئایا بەنهێنییەکان ئاگادارە ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ یا بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە ﴿٧٨﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەخێر (وانیە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ لەمەوپاش ئەوەی دەیڵێ دەینوسین (لەسەری) ﴿وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلْعَذَابِ مَدًّا﴾ ماوەی سزای بۆ درێژ دەکەینەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ﴾ ئەوەی ئەو دەیڵێ (لەماڵ و منداڵ) بەمیرات لێ ی وەردەگرینەوە ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بەتەنها دێتەوە لامان ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا بڕیاریان داوە بۆ خۆیان ﴿ءَالِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك ﴿لِّيَكُونُوا۟ لَهُمْ عِزًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەو پەرستراوانە ببنە یارمەتی دەر (و تکا کار) بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەخێر (وانیە) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بەڵکو پەرستراوەکان (لە قیامەت دا) ئینکاری پەرستنەکەی ئەوان دەکەن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وە دەبنە دژیان و بەربەرچیان دەدەنەوە ﴿٨٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدیوە (سەرنجت نەداوە) ﴿أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَٰطِينَ﴾ کە بێگومان ئێمە شەیتانەکانمان زاڵ کردووە ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر بێ باوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چاك هانیان دەدەن (بۆ کوفر و تاوان) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) پەلەیان لێ مەکە ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمە بەژماردنێکی ورد (ڕۆژانی تەمەنیان) دەژمێرین ﴿٨٤﴾ ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ باسی ئەو ڕۆژە بکە کە پارێزکاران ولەخواترسان کۆ دەکەینەوە ﴿إِلَى ٱلرَّحْمَٰنِ وَفْدًا﴾ دەستە دەستە و کۆمەڵ کۆمەڵ بەڕێز وحورمەتەوە دەیانبەین بۆ لای خوای میهرەبان ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانباریش دەدەینە بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ بەتینویەتی (بەوێنەی گەلە ئاژەل) ﴿٨٦﴾ ﴿لَّا يَمْلِكُونَ ٱلشَّفَٰعَةَ﴾ دەسەڵاتی تکاو لاڵەیان نی یە ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگە لەو کەسەی ﴿ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (وەك پێغەمبەران و شەهیدان) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾ (گاوور وجوولەکەکان) دەیان ووت خوا منداڵی بۆخۆی داناوە ﴿٨٨﴾ ﴿لَّقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا إِدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شتێکی زۆر نابەجێ و سەیر دەڵێن ﴿٨٩﴾ ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ﴾ نزیکە ئاسمانەکان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ لەت لەت و پارە پارە ببن لەبەر ئەو (قسەیە) ﴿وَتَنشَقُّ ٱلْأَرْضُ﴾ و (نزیکە) زەویش شەق بەرێت و بقڵیشێ ﴿وَتَخِرُّ ٱلْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکە) چیاکان بە یەك جار بڕوخێن ﴿٩٠﴾ ﴿أَن دَعَوْا۟ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدًا﴾ لەبەر ئەوەی (بێ باوەڕان) منداڵ دەدەنە پاڵ خوای میهرەبان ﴿٩١﴾ ﴿وَمَا يَنۢبَغِى لِلرَّحْمَٰنِ﴾ بۆ خوای میهرەبان شیاو نیە ﴿أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ کە منداڵی هەبێ ﴿٩٢﴾ ﴿إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان ﴿إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحْمَٰنِ عَبْدًا﴾ بەبەندەیی دێتە لای خوای میهرەبان (هیچ کەسێ لەوانە نیە بەندەی خوای میهرەبان نەبێ) ﴿٩٣﴾ ﴿لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هەموویانی سەرژمێری کردووە بە ژماردن ﴿٩٤﴾ ﴿وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فَرْدًا﴾ هەر هەموویان بە تاك و تەنها دێنەوە بۆ لای (خوا) لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٩٥﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان کردووە ﴿سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (لەدڵی باوەڕداراندا) ﴿٩٦﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُّدًّا﴾ ئەو کەسانەشی پێ بترسێنێت کەبە سەختی دژایەتیت دەکەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ گەل و کۆمەڵی زۆرمان پێش ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بەهیچ کەسێك لەوانە مابێت؟ ﴿أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا﴾ یان هیچ وورتە و سرتەیەکیان دەبیستیت ﴿٩٨﴾

سورەتی ﴿طه﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا، ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشْقَىٰ﴾ بۆ ئەوەی دوو چاری ناڕەحەتی غەم و پەژارە بیت ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیر خستنەوەیە بۆ ئەو کەسەی (لەخوا) دەترسێ ﴿٣﴾ ﴿تَنزِيلًا مِّمَّنْ﴾ (ئەم قورئانە) بەبەش بەش نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن زاتێکەوە ﴿خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى﴾ کەزەوی و ئاسمانە بەرزو بڵندەکانی دروست کردووە ﴿٤﴾ ﴿الرَّحْمَٰنُ﴾ کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ﴾ کە بەرز بووە سەر عەرش و ئەقراری گرت (بەو شێوەی شیاوی بێت ئێمە چۆنیەتییەکەی نازانین) ﴿٥﴾ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان وئەوەی لەزەویدایە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَىٰ﴾ وەئەوەی لەنێوانیاندایەو ئەوەی لەژێر خاکدایە ﴿٦﴾ ﴿وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ﴾ ئەگەر تۆ بە ئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا) نهێنی و لەنهێنی شاراوەتریش دەزانێ ﴿٧﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی تری بەهەق و ڕاستی نی یە جگە لەئەو ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان ﴿٨﴾ ﴿وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و دەنگوباسی مووسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە ﴿٩﴾ ﴿إِذْ رَأَىٰ نَارًا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لەگەڕانەوەیدا بۆ میصر لەشەوێکی سارددا) ﴿فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾ جا (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە ﴿لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەڵکو لەو ئاگرە چڵۆسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە) ﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشان دەرێکم دەست کەوێ ﴿١٠﴾ ﴿فَلَمَّا أَتَاهَا﴾ جا کە گەشتە لای (ئاگرەکە) ﴿نُودِيَ يَا مُوسَىٰ﴾ بانگی لێ کرا: ئەی مووسا ﴿١١﴾ ﴿إِنِّي أَنَا رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم ﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ دەی پێڵاوەکانت داکەنە (لەبەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ چونکە بێگومان تۆ لەشیوی پیرۆزو بەفەڕی (طووا) دایت ﴿١٢﴾

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ﴾ من تۆم هەڵبژاردووە (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ﴾ کەواتە گوێ بگرە بۆ ئەوەی نیگا دەکرێ (بۆت) ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی هەر من خوام ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لە من ﴿فَاعْبُدْنِي﴾ کەواتە من بپەرستە ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ بێنە تامنت بێتەوە یاد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ﴾ بێگومان ڕۆژی دوایی دێت ﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیك بوو (کاتی هاتنی لەخۆیشم) بشارمەوە، (چاجای لەفریشتەوپێغەمبەران، کەواتە زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی تەنهاپەروەردگار دەیزانێت) ﴿لِتُجْزَىٰ﴾ بۆ ئەوەی پاداشت بدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿بِمَا تَسْعَىٰ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوەی کە دەیکات ﴿١٥﴾ ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾ جا بارێگری نەکات لێ ی ﴿مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ ئەو کەسەی باوەڕی نی یە بەو (قیامەتە) ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿فَتَرْدَىٰ﴾ ئەوسا تیا دەچێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا ئەوە چیە بەدەستی ڕاستەوە ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ﴾ (مووسا) فەرمووی ئەوە گۆچانەکەمە ﴿أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا﴾ خۆم دەدەم بەسەریدا (کاتی ڕۆیشتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي﴾ گەڵای درەختی پێ دەوەرێنم بۆ مەڕەکانم ﴿وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ﴾ وە چەند کارو پێویستی تری پێ دەکەم ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی مووسا گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿١٩﴾ ﴿فَأَلْقَاهَا﴾ جا ئەویش فڕێی دا ﴿فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ﴾ دەست بەجێ گۆچانەکە بووە بە مارێك بەخێرایی دەڕۆیشت (مووسا ترسا) ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگرەو مەترسە ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ﴾ دڵنیابە دەی گێڕینەوە بۆ شێوەکەی یەکەم جاری (دەیکەینەوە بە گۆچان) ﴿٢١﴾ ﴿وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ﴾ دەستت بخەرە بن باڵت (پاشان دەری بێنە) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ﴾ کە دەردێت سپییە (وەك کافور دەدرەوشێتەوە) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿آيَةً أُخْرَىٰ﴾ (ئەمەش) موعجیزەیەکی ترە (جگە لە گۆچانەکەت) ﴿٢٢﴾ ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەموعجیزەو بەڵگە گەورەکانی خۆمانت پیشان بدەین ﴿٢٣﴾ ﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ بڕۆ بۆ لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لەسنوور دەرچووە ویاخی بووە ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگارم سنگم (دڵ و دەروونم) فراوان بکە ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾ وە ئیش و کارم بۆ ئاسان بکە ﴿٢٦﴾ ﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي﴾ و گرێی زمانیشم بەرەڵا بکە ﴿٢٧﴾ ﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾ بۆ ئەوەی لە قسەکانم تێبگەن ﴿٢٨﴾ ﴿وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي﴾ وە لەخزم و کەسی خۆم کەسێك بکەرە پشتیوانم ﴿٢٩﴾ ﴿هَارُونَ أَخِي﴾ کە هاروونی برامە ﴿٣٠﴾ ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾ پشتمی پێ قایم و بەهێز بکە ﴿٣١﴾ ﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾ بیکەرە هاوبەشم لەکارەکەمدا (گەیاندنی پەیامی خوا) ﴿٣٢﴾ ﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا﴾ بۆ ئەوەی زۆرستایشت بکەین ﴿٣٣﴾ ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وە یاد و زیکری زۆرت بکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی تۆ بینای بە (هەموو شتێکی) ئێمە ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بەڕاستی ئەوەی داوات کرد پێت درا ئەی مووسا ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە جارێکی تر منەتمان ناوەتە سەرت ﴿٣٧﴾

﴿إِذۡ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ﴾ کاتێ ئێمە ئاگاداری دایکتمان کرد ﴿مَا يُوحَىٰٓ﴾ ئەوەی پێویست بوو ئاگادار بکرێت ﴿٣٨﴾ ﴿أَنِ ٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلتَّابُوتِ﴾ کە ئەو (مووسای شیرەخۆرە) بخەرە ناو سندوقێکەوە ﴿فَٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ ئەمجا فڕێی دەرە دەریاوە ﴿فَلۡيُلۡقِهِ ٱلۡيَمُّ بِٱلسَّاحِلِ﴾ جا بادەریاش بیباتە کەناری ئاوەکە ﴿يَأۡخُذۡهُ عَدُوّٞ لِّي وَعَدُوّٞ لَّهُۥ﴾ (لە ئاکامدا) دوژمنی من و دوژمنی ئەو (کەفیرعەونە) بیگرێتەوە ﴿وَأَلۡقَيۡتُ عَلَيۡكَ مَحَبَّةٗ مِّنِّي﴾ لەلایەن خۆمەوە جۆرە خۆشەویستییەکم پێدایت ﴿وَلِتُصۡنَعَ عَلَىٰ عَيۡنِيٓ﴾ بۆ ئەوەی پەروەردە بکرێیت لە پێش چاوی خۆم (بە چاودێری و پارێزگاری خۆم) ﴿٣٩﴾ ﴿إِذۡ تَمۡشِيٓ أُخۡتُكَ﴾ (لەبیرت بێ) کاتێ کە خوشکەکەت دەڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ و دەیووت (بە فیرعەون و دەستەکەی کە مووسا دەگریا و شیری هیچ ئافرەتێکی نەدەخوارد) ﴿هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ مَن يَكۡفُلُهُۥۖ﴾ کەسێکتان نیشان بدەم کە بەخێوی کات و بیگرێتە ئەستۆ ﴿فَرَجَعۡنَٰكَ إِلَىٰٓ أُمِّكَ﴾ بەو هۆیەوە تۆمان گێڕایەوە بۆ لای دایکت ﴿كَيۡ تَقَرَّ عَيۡنُهَا وَلَا تَحۡزَنَۚ﴾ تا چاو ودڵی گەش بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَقَتَلۡتَ نَفۡسٗا﴾ وە کەسێکت کوشت (لە تاقمی فیرعەون) ﴿فَنَجَّيۡنَٰكَ مِنَ ٱلۡغَمِّ﴾ بەڵام ئێمە ڕزگارمان کردی لەو غەم وپەژارەیە ﴿وَفَتَنَّٰكَ فُتُونٗاۚ﴾ وە دووچاری چەندەها تاقی کردنەوەمان کردی ﴿فَلَبِثۡتَ سِنِينَ﴾ ئەمجا چەند ساڵێك مایەوە ﴿فِيٓ أَهۡلِ مَدۡيَنَ﴾ لەناو خەڵکی مەدیەندا ﴿ثُمَّ جِئۡتَ عَلَىٰ قَدَرٖ يَٰمُوسَىٰ﴾ پاشان ئەی مووسا لە کاتی دیاری کراودا (بۆ پێغەمبەرایەتی) هاتوویتە ئێرە ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱصۡطَنَعۡتُكَ لِنَفۡسِي﴾ وە تۆم هەڵبژارد بۆ خۆم (تاکو پێغەمبەر بیت و پەیامی من ڕاگەیەنیت) ﴿٤١﴾ ﴿ٱذۡهَبۡ أَنتَ وَأَخُوكَ بِـَٔايَٰتِي﴾ برۆ خۆت و براکەت بە بەڵگە و موعجیزەکانمەوە ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكۡرِي﴾ سستی نەکەن لە زیکر و یادی مندا ﴿٤٢﴾ ﴿ٱذۡهَبَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ﴾ هەردووکتان بڕۆن بۆلای فیرعەون ﴿إِنَّهُۥ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لەسنوور دەرچووە و یاخی بووە ﴿٤٣﴾ ﴿فَقُولَا لَهُۥ قَوۡلٗا لَّيِّنٗا﴾ جا قسەی لەگەڵ بکەن بە نەرم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُۥ يَتَذَكَّرُ أَوۡ يَخۡشَىٰ﴾ بەڵکو بیربکاتەوە یا بترسێ (لە سزای خوا) ﴿٤٤﴾ ﴿قَالَا رَبَّنَآ﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ بەڕاستی ئێمە دەترسین ﴿أَن يَفۡرُطَ عَلَيۡنَآ﴾ دەس درێژی بکاتە سەرمان پێش ئەوەی ئێمە هیچ بڵێین ﴿أَوۡ أَن يَطۡغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سەرکەش بێت ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ لَا تَخَافَآۖ﴾ (خوا) فەرمووی مەترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَآ﴾ بەڕاستی من لەگەڵتانم ﴿أَسۡمَعُ وَأَرَىٰ﴾ دەبیستم و دەبینم ﴿٤٦﴾ ﴿فَأۡتِيَاهُ فَقُولَآ﴾ کەوابوو بچنە لای و (پێی) بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمە هەردووك نێرراوی پەروەردگاری تۆین (بۆ سەر تۆ) ﴿فَأَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ جا واز لە بەنی ئیسرائیل بهێنە (با بێن) لەگەڵ ئێمەدا ﴿وَلَا تُعَذِّبۡهُمۡۖ﴾ وە ئازار و سزایان مەدە ﴿قَدۡ جِئۡنَٰكَ بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّكَۖ﴾ بەڕاستی ئێمە لە لایەن پەروەردگارتەوە بەڵگەو موعجیزەمان بۆ هێناوی ﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىٰ مَنِ ٱتَّبَعَ ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ سڵاویش لەسەر کەسێك بێت کە شوێن ڕێگای ڕاستی دەکەوێ ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّا قَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کراوە ﴿أَنَّ ٱلۡعَذَابَ﴾ کە بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ کەسێکە (پێغەمبەران) بەدرۆ دەزانێ و ڕوو وەردەگێڕێت (وباوەڕ ناهێنێ) ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَٰمُوسَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی باشە مووسا پەروەردگاری هەردووکتان کێ یە؟ ﴿٤٩﴾ ﴿قَالَ رَبُّنَا ٱلَّذِيٓ أَعۡطَىٰ كُلَّ شَيۡءٍ خَلۡقَهُۥ﴾ (مووسا) فەرمووی پەروەردگاری ئێمە ئەو زاتەیە کە هەموو شتێکی بەشێوەیەکی ڕێك وپێك وجوان دروستکردووە ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنموونیشی کردووە (بۆ کاری خۆی) ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ فَمَا بَالُ ٱلۡقُرُونِ ٱلۡأُولَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئەی خەڵکانی سەردەمە پێشووەکان حاڵیان چییەو چۆنە (لە پاشی مردنیان) ﴿٥١﴾

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (مووسا) فەرمووی زانیاری ئەوە لای پەروەردگارمە ﴿فِي كِتَابٍ﴾ لە پەراوێکدایە ﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی لەبیر ناچێ ﴿٥٢﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾ (پەروەردگارم) زاتێکە کە زەوی بۆ کردوونەتە شوێنی حەسانەوە (وەکو بێشکە) ﴿وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە لەناویدا چەندەها ڕێگای بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ (بۆتان) ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ﴾ جا بەو بارانەی ڕواندومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّى﴾ زۆر جوتی جۆراوجۆر لەڕووەك (کە جیاوازن لە تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿٥٣﴾ ﴿كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ﴾ (ئەی مرۆڤەکان) بخۆن و ئاژەڵ ومالاتەکانیشتان بلەوەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی خاوەنی ژیرین ﴿٥٤﴾ ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ﴾ لەم زەوییە دروستمان کردوون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾ دووبارە دەتانگێڕینەوە ناو زەوی (بەمردوویی) ﴿وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر لەو زەوییە دەرتان دێنینەوە (بەزیندوویی بۆ لێپرسینەوە) ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هەموو بەڵگەو نیشانەکانی خۆمان نیشان فیرعەون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ کەچی باوەڕی نەهێناو سەرپێچی کرد ﴿٥٦﴾ ﴿قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا﴾ (فیرعەون) ووتی هاتوویت بۆ ناومان بۆ ئەوەی دەرمان کەیت ﴿مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ لەخاکەکەمان بەجادووگەریەکەت ئەی مووسا ﴿٥٧﴾ ﴿فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ﴾ سوێندبێ جادوویەکت بۆ (بەکار) بێنین ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو (جادووەی خۆت) ﴿فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا﴾ جا شوێن و کاتێك لە نێوان ئێمە و خۆتدا دابنێ ﴿لَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنتَ﴾ نە ئێمە و نەتۆ خۆمانی لێ نەبوێرین ﴿مَكَانًا سُوًى﴾ (با) جێگایەکی تەخت بێ ﴿٥٨﴾ ﴿قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ﴾ (مووسا) فەرمووی کاتی دیارکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنەوە (ڕۆژی جەژن) بێت ﴿وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾ بەمەرجێ لە کاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێنەوە ﴿٥٩﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون ڕۆیشت لەو جێگایە ﴿فَجَمَعَ كَيْدَهُ﴾ وهەموو جادووگەرەکانی کۆکردەوە ﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بە جادووگەرانی ووت ﴿وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ هاوار بۆ ئێوە درۆ بەدەم خواوە نەکەن ﴿فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ﴾ ئەگینا بەسزایەك لەناوتان دەبات ﴿وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ڕەنجەڕۆ دەبێت ﴿٦١﴾ ﴿فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا (جادووگەرەکان) سەبارەت بەکارەکەیان لە نێوانیان دا جیاوازی پەیدا بوو ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ﴾ و بەنهێنی چرپەیان دەکرد ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەمانە دوو جادووگەرن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم﴾ دەیانەوێ دەرتان بەرێنن ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا﴾ لە خاك و وولاتەکەتان بە جادووەکەیان ﴿وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ﴾ وە ڕێباز و نەریتە هەرەباشەکەتان لەناو بەرن ﴿٦٣﴾ ﴿فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ﴾ جا کەواتە هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکەنەوە ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ پاشان بە یەك ڕیز بێنە (گۆڕەپانەوە) ﴿وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ ئەمڕۆ سەرکەوێ ڕزگاری دەبێ و سەرفرازە ﴿٦٤﴾

﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّا أَن تُلْقِيَ﴾ یانۆ (جادووەکەت) فڕێ بدە ﴿وَإِمَّا أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ﴾ یا ئێمە لەسەرەتاوە فڕێ ی دەدەین ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا﴾ (مووسا) فەرمووی نەخێر ئێوە (لەپێشەوە) فڕێ ی بدەن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (ئەوانیش فڕێیاندا) جا لەناکاودا گوریس و دار دەستەکانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ﴾ وەها هاتە پێش چاوی (مووسا) بەهۆی جادووەکەیانەوە کەبەڕاستی دەجولێن و دەڕۆن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ﴾ جا مووسا لەدڵی خۆیدا کەمێ ترسا ﴿٦٧﴾ ﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ وتمان پێی مەترسەو بێ باك بە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَىٰ﴾ بێگومان هەر تۆ سەرکەوتوو دەبی ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ﴾ ئەوەی لەدەستی ڕاستدایە (کەگۆچانەکەتە) فڕێی بدە ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ هەرچی (جادوو) ئەوان کردوویانە قوتی دەدات (هەڵی دەلوشێ) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ﴾ بێگومان ئەوەی ئەوانە کردوویانە تەنها فڕوفێڵی جادووبازە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾ جادووبازیش سەرکەوتوو نابێ لەهەر کوێ وەهاتبێ (هەرچی بکات) ﴿٦٩﴾ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئەوسا جادووگەرەکان خران بەڕوودا بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ﴾ وتیان بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری هاروون و مووسا ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی پێیان ﴿آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ ئایا ئێوە بڕواتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي﴾ بێگومان ئەو مووسا گەورەتانە ﴿عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ کەفێری جادووی کردوون ﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت دەیبڕم (دەیقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ دەست و قاچتان بەپێچەوانەوە (ڕاست و چەپ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ وەبێگومان بەقەدی دارخورمادا هەڵتان دەواسم (دەتانکەم بە دارا) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (ئەوسا) بەڕاستی دەزانن ﴿أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ﴾ کاممان (من یان خواکەی مووسا) سزامان سەختترو بەردەوامترە ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا لَن نُّؤْثِرَكَ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئێمە هەرگیز تۆ هەڵنابژێرین ﴿عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ بەسەر ئەو نیشانەو موعجیزانەدا کەبۆمان هاتووە ﴿وَالَّذِي فَطَرَنَا﴾ (وە تۆ هەڵنابژێرین بەسەر) ئەو خوایەی کە لەنەبوون ئێمەی دروست کردووە ﴿فَاقْضِ مَا أَنتَ قَاضٍ﴾ جا هەر چیت لەدەست دێت بیکە ﴿إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بێگومان تۆ تەنها لەم ژیانی دونیا دەست دەڕواو بڕیار دەدەیت ﴿٧٢﴾ ﴿إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا﴾ بۆ ئەوەی لەتاوانەکانمان خۆش ببێت ﴿وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ﴾ هەروەها لەو جادووەش کە بەزۆر پێت دەکردین ﴿وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وەخوای گەورە (پاداشتی) چاکترەو بەردەوامترە ﴿٧٣﴾ ﴿إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ بگەڕێتەوە لای پەروەردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ بەتاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ نەدەمرێ تێیدا نەدەژی (بەئاسوودەیی) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَن يَأْتِهِ مُؤْمِنًا﴾ وە ئەو کەسەی بەباوەڕداری بگەڕێتەوە لای (خوای گەورە) ﴿قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی کردەوەی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ﴾ ئائەوانە پلەو پایەی بەرزو بڵندیان هەیە ﴿٧٥﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ کە بەهەشتانێکە جێگای مانەوەی هەمیشەییە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە دەمێننەوە تێیدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَن تَزَكَّىٰ﴾ ئەوە پاداشتی کەسێکە خۆی پاك و خاوێن ڕابگرێ (لە کوفر و تاوان) ﴿٧٦﴾

﴿وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بەڕاستی نیگامان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کە بەندەکانم بە شەو ببە (و لە میصر دەرچن) ﴿فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا﴾ ڕێگەیەکی وشکیان لە دەریای (سوور) دا بۆ بکەرەوە ﴿لَّا تَخَافُ دَرَكًا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿وَلَا تَخْشَىٰ﴾ وە مەترسە (لەخنکان لەدەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن ﴿فَغَشِيَهُم مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) داپۆشی چ داپۆشینێك ﴿٧٨﴾ ﴿وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومرا کرد ﴿وَمَا هَدَىٰ﴾ و ڕێنموونیی نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قَدْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن لەدوژمنەکەتان ﴿وَوَاعَدْنَاكُمْ﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ﴾ (بەهاتنی موسا بۆ) لای ڕاستی کێوی طور ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ﴾ و بۆمان ناردن ﴿الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی لە هەموو باڵندەیەك خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ بخۆن لەو ڕۆزیە پاکانەی پێمان داون ﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ﴾ و زیادە ڕۆیی تێدا مەکەن ﴿فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي﴾ ئەگینا خەشم و قاری من دەتانگرێتەوە ﴿وَمَن يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي﴾ جا هەر کەسێك قار و خەشمی من دایگرێ ﴿فَقَدْ هَوَىٰ﴾ ئەوە بێگومان تیاچووەو هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبوردوم لەو کەسەی تەوبەی کردبێ ﴿وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثُمَّ اهْتَدَىٰ﴾ پاشان بەردەوام بوبێ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وَمَا أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆ چی پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي﴾ (مووسا) فەرمووی گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم ﴿لِتَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿مِن بَعْدِكَ﴾ لەپاش (هاتنی) تۆ ﴿وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ﴾ وە سامیری گومرای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە بۆ لای گەلەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بە تووڕەیی و قار و خەشمەوە ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ﴾ ئایا پەروەردگارتان بەڵێنی پێ نەدان ﴿وَعْدًا حَسَنًا﴾ بە بەڵێنی چاك ﴿أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ﴾ بۆچی من زۆرم پێ چوو ﴿أَمْ أَرَدتُّمْ﴾ یان هەر ویستتان ﴿أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ تووڕەیی وخەشم لەلایەن پەروەردگارتانەوە یەختان بگرێت ﴿فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِي﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ﴾ ووتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بِمَلْكِنَا﴾ بەویست و دەسەڵاتی خۆمان ﴿وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کۆڵ و باری درابوو بەکۆڵماندا ﴿مِّن زِينَةِ الْقَوْمِ﴾ لەخشڵی قیبتییەکان ﴿فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ﴾ جا فڕێماندایە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخۡرَجَ لَهُمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا﴾ ئیتر (سامیری لەو خشڵە تواوانە) پەیکەری گویرەکەیەکی بۆ دروست کردن ﴿لَّهُۥ خُوَارٞ﴾ بۆڕەیەکی هەبوو (وەك بۆڕەی گویرەکە) ﴿فَقَالُواْ﴾ ئەمجا وتیان ﴿هَٰذَآ إِلَٰهُكُمۡ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ﴾ ئەمە خوای ئێوەو خوای مووساشە ﴿فَنَسِيَ﴾ ئەوە (مووسا) لەبیری چووە (دەگەڕێ بەشوێن خوادا) ﴿٨٨﴾ ﴿أَفَلَا يَرَوۡنَ﴾ ئایا ئەوان نازانن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرۡجِعُ إِلَيۡهِمۡ قَوۡلٗا﴾ (ئەو گویرەکەیە) وەڵامی هیچ وتەیەکیان ناداتەوە ﴿وَلَا يَمۡلِكُ لَهُمۡ ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗا﴾ وەخاوەنی هیچ زیان و قازانجێك نییە بۆیان ﴿٨٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ قَالَ لَهُمۡ هَٰرُونُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هاروون پێی وتن ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەوەو پێش ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِۦ﴾ بێگومان ئێوە بەم (گویرەکەیە) تاقی کرانەوە (گومڕا بوون) ﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە خوای میهرەبانە ﴿فَٱتَّبِعُونِي﴾ کەواتە شوێنی من بکەون ﴿وَأَطِيعُوٓاْ أَمۡرِي﴾ گوێڕایەڵی فەرمانی من بن ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ لَن نَّبۡرَحَ عَلَيۡهِ عَٰكِفِينَ﴾ وتیان هەرگیز واز ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین ﴿حَتَّىٰ يَرۡجِعَ إِلَيۡنَا مُوسَىٰ﴾ هەتا مووسا دەگەڕێتەوە بۆ لامان ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَٰهَٰرُونُ﴾ (مووسا) وتی ئەی هارون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێك بەرگری کردیت ﴿إِذۡ رَأَيۡتَهُمۡ ضَلُّوٓاْ﴾ کاتێ بینیت ئەمانە گومڕا بوون ﴿٩٢﴾ ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِۖ﴾ (لەوەی) کەشوێن من بکەوی ﴿أَفَعَصَيۡتَ أَمۡرِي﴾ ئایا سەرپێچی فەرمانی منت کرد؟ ﴿٩٣﴾ ﴿قَالَ يَبۡنَؤُمَّ﴾ (هاروون) فەرمووی ئەی کوڕی دایکم ﴿لَا تَأۡخُذۡ بِلِحۡيَتِي وَلَا بِرَأۡسِيٓۖ﴾ موی ریش و سەرم مەگرە و ڕایمەکێشە ﴿إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ بەڕاستی ترسام کە(هاتینەوە پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقۡتَ بَيۡنَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ تۆجیاوازیت خستە نێوان بەنی ئیسرائیلیەکانەوە ﴿وَلَمۡ تَرۡقُبۡ قَوۡلِي﴾ و چاوەڕوانی فەرمانی منت نەکرد ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) وتی ﴿فَمَا خَطۡبُكَ يَٰسَٰمِرِيُّ﴾ ئەی سامری تۆ ئەم کارە ترسناکە چی بوو کردت؟ ﴿٩٥﴾ ﴿قَالَ بَصُرۡتُ بِمَا لَمۡ يَبۡصُرُواْ بِهِۦ﴾ (سامیری) وتی من شتێکم زانی ئەوان نەیانزانی (یامن شتێکم بینی ئەوان نەیان بینی) ﴿فَقَبَضۡتُ قَبۡضَةٗ مِّنۡ أَثَرِ ٱلرَّسُولِ﴾ ئەمجا من مشتێکم لەشوێن پێی (وولاخەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت ﴿فَنَبَذۡتُهَا﴾ وە پرژاندم (بەخشڵە تواوەکەدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتۡ لِي نَفۡسِي﴾ بەو جۆرە نەفسم ئەو کارەی بۆ جوان و شیرین کردم ﴿٩٦﴾ ﴿قَالَ فَٱذۡهَبۡ﴾ (مووسا) وتی دەبڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ أَن تَقُولَ﴾ ئەوسا بێگومان تاماوی لەم ژیانەدا (هەر کەس لێت نزیك بویەوە) دەبێ بڵێیت: ﴿لَا مِسَاسَۖ﴾ نزیکم مەکەورەوە، ودەستم لێ مەدە ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوۡعِدٗا لَّن تُخۡلَفَهُۥۖ﴾ وەبێگومان بەڵێنێکیشت هەیە(لەڕۆژی دواییدا) هەرگیز ڕزگار نابیت لێی ﴿وَٱنظُرۡ إِلَىٰٓ إِلَٰهِكَ﴾ وەسەیری پەرستراوەکەشت کە ﴿ٱلَّذِي ظَلۡتَ عَلَيۡهِ عَاكِفٗاۖ﴾ کەبەردەوام دەتپەرست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُۥ﴾ دڵنیابە چاك دەیسوتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُۥ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ پاشان بێگومان (خۆڵەمێشەکەش) پرژو بڵاو دەکەینەوە بەدەریادا ﴿نَسۡفًا﴾ بەپرژو بڵاوێکی وەها (کە شوێنەواریشی نەمێنێت) ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّمَآ إِلَٰهُكُمُ ٱللَّهُ﴾ پەرستراوی (ڕاستەقینەی) ئێوە تەنها خوایە ﴿ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَيۡءٍ عِلۡمٗا﴾ زانیاری ئەو هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿٩٨﴾

﴿كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئا بەو جۆرە دەیگێڕینەوە بۆت ﴿مِنْ أَنبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ﴾ هەندێك لەبەسەرهات و هەواڵی ئەو (گەلانەی) ڕابوردون ﴿وَقَدْ آتَيْنَاكَ﴾ بێگومان پێمان داویت ﴿مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا﴾ لەلایەن خۆمانەوە قورئان (٩٩) ﴿مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ﴾ هەر کەسێ پشتی تێ بکات ﴿فَإِنَّهُ يَحْمِلُ﴾ ئەوە بەڕاستی هەڵیدەگرێ ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿وِزْرًا﴾ بارێکی قورس (لەتاوان) (١٠٠) ﴿خَالِدِينَ فِيهِ﴾ بۆ بڕانەوە تێیدا دەمێننەوە ﴿وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا﴾ چ بارێکی خراپ و بێفەڕیان بەکۆڵەوەیە لەڕۆژی دواییدا (١٠١) ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەشەیپوردا (بۆ جاری دووەم) ﴿وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەوسا تاوان باران کۆدەکەینەوە ﴿يَوْمَئِذٍ زُرْقًا﴾ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە (١٠٢) ﴿يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ﴾ بەچرپەوە لەنێوان خۆیاندا دەڵێن ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾ ئێوە تەنها دە (شەو ڕۆژ لەدونیادا) ماونەتەوە (١٠٣) ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمە چاك دەزانین بەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً﴾ کاتێ (ئەوەیان) کە ژیرتریانە و تژیك تریانە لەڕاستییەوە دەڵێ ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا﴾ ئێوە تەنها یەك ڕۆژ ماونەتەوە (١٠٤) ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن سەبارەت بەشاخەکان ﴿فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا﴾ تۆش بڵێ پەروەردگار لەبێخیان دێنێ و وردو خاشیان دەکات ئەمجا باپرژو بڵاویان دەکاتەوە (١٠٥) ﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ ئەمجا ڕێك و ساف بێ ئاوو گژو گیاو دەیهێڵێتەوە (١٠٦) ﴿لَّا تَرَىٰ فِيهَا﴾ نابینی تێیدا ﴿عِوَجًا وَلَا أَمْتًا﴾ هیچ جۆرە لاری و بەرزی و نزمییەك (١٠٧) ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ﴾ هەموو دەکەونە شوێن جاڕدەری (کۆ کردنەوە) ﴿لَا عِوَجَ لَهُ﴾ لارە جڵەوی ناکەن لەفەرمانی ﴿وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لەترسی خوای میهرەبان هەموو دەنگەکان نزم دەبن ﴿فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ چپەچپ نەبێ شتێك نابیستی (١٠٨) ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ ئا لەو ڕۆژەدا ﴿لَّا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ﴾ تکا کردن سوودی نیە ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ﴾ مەگەر کەسێ خوای میهرەبان ڕێگای بدات ﴿وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا﴾ و لەووتەکەشی ڕازی بێ (١٠٩) ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێ و ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لەپێشیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەهەموو ئەو شتانە لەپاشیانەوەیە (لە دونیادا کردوویانە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾ بەڵام ئەوان دەربارەی خوا هەموو شتێك نازانن (١١٠) ﴿وَعَنَتِ الْوُجُوهُ﴾ هەموو دەم و چاوەکان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل کەچ و فەرمانبەردارن ﴿لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ﴾ بۆ (خوای) هەمیشە زیندوو و ڕاگری بوونەوەرە ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ بێگومان زەرەرمەند بووە ﴿مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا﴾ ئەوەی کەباری ستەمی هەڵگرتبێ (١١١) ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوەش کردەوە چاکەکانی کردبێت ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ باوەڕداریش بوو بێت ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا﴾ ئەوە نەلە ستەم دەترسێ (لێی بکرێ) ﴿وَلَا هَضْمًا﴾ نەلە کەم کردنەوەی پاداشتی (دەترسێ) (١١٢) ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێکی عەرەبیمان دابەزاندووە ﴿وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ﴾ بە چەند جۆر و شێواز هەڕەشەمان لەودا باسکردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴿أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یان ببێت بەهۆی بیدار کردنەوەیان لەغەفڵەت و بێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) (١١٣)

﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ﴾ ئەمجا بەرزو بڵندە ئەو خوایە ﴿ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ﴾ کەدەسەلآت دارێکی (پادشایەکی) حەق و ڕاستە ﴿وَلَا تَعْجَلْ بِٱلْقُرْءَانِ﴾ پەلە مەکە لە(خوێندنی) قورئاندا ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يُقْضَىٰٓ إِلَيْكَ وَحْيُهُۥ﴾ وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وَقُل رَّبِّ زِدْنِى عِلْمًا﴾ وەبڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد بکە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لەئادەم وەرگرت (لەدرەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فَنَسِىَ﴾ بەلآم کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿وَلَمْ نَجِدْ لَهُۥ عَزْمًا﴾ وە ئێمە لەودا لێبڕانمان نەدی (کە بیەوێت بێ فەرمانی خودا بکات) ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە بەفریشتەکانمان ووت: ﴿ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ﴾ جگە لەشەیتان کەسەرپێچی کرد (و سوژدەی نەبرد) ﴿١١٦﴾ ﴿فَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ﴾ دوژمنی تۆو هاوسەرەکەتە ﴿فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلْجَنَّةِ﴾ کەواتە (ئاگاداربن) لە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فَتَشْقَىٰٓ﴾ چونکە دوو چاری ناخۆشی و زەحمەت دەبیت ﴿١١٧﴾ ﴿إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا﴾ بێگومان تۆ لەو(بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿وَلَا تَعْرَىٰ﴾ ورووت و قووت نابی ﴿١١٨﴾ ﴿وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا۟ فِيهَا﴾ وبێگومان لەوێدا تینووت نابێت ﴿وَلَا تَضْحَىٰ﴾ وە هەتاوی (خۆر) لێت نادات (ئازارت پێ ناگەیەنێ) ﴿١١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ ئەمجا شەیتان نیازی خراپی خستە دڵیەوە ﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەی ئادەم ﴿هَلْ أَدُلُّكَ﴾ ئایا نیشانت بدەم ﴿عَلَىٰ شَجَرَةِ ٱلْخُلْدِ﴾ دەرەختی نەمری (هەر کەس لێ ی بخوات هەرگیز نامرێ) ﴿وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَىٰ﴾ و موڵك و دەسەلآتێ هەر دوایی نەیەت ﴿١٢٠﴾ ﴿فَأَكَلَا مِنْهَا﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (بەروبوومی درەختە) یان خوارد ﴿فَبَدَتْ﴾ بەو هۆیەوە (جل وبەرگیان داماڵدراو) دەرکەوت ﴿لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وَطَفِقَا﴾ وەدەستیان کرد ﴿يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةِ﴾ بە داپۆشینی لەشیان بە گەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ﴾ وەئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فَغَوَىٰ﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست لای دا ﴿١٢١﴾ ﴿ثُمَّ ٱجْتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەریتی) ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ﴾ وتەوبەی لێ قبووڵ کردو ڕێنموونی کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ ٱهْبِطَا مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لەبەهەشت) ﴿جَمِيعًۢا﴾ بەیەکەوە ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى﴾ جا ئەگەر (بەپێغەمبەراندا) پەیامتان بۆ هات لەلایەن منەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاىَ﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی ڕێنموونی من بکەوێ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ﴾ ئەوە (لەدونیادا) گومڕا نابێ و (لەڕۆژی دواییشدا) تووشی ناخۆشی و زەحمەت نابێ ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ﴾ وە هەرکەسێ ڕوو وەرگێڕێ ﴿عَن ذِكْرِى﴾ لەڕێبازو یادی من ﴿فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لە گۆڕدا) ﴿وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أَعْمَىٰ﴾ بەکوێری ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿لِمَ حَشَرْتَنِىٓ أَعْمَىٰ﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا﴾ خۆ من (لە دونیادا) چاو ساغ و بینا بووم ﴿١٢٥﴾

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ (خوا) دەفەرموێ هەر بەو شێوەی ﴿أَتَتْكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَا﴾ ئایەتەکانی ئێمەت بۆ هات و لەبیری خۆت بردەوە(و کوێر بوویت لەئاستیدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ ٱلْيَوْمَ تُنسَىٰ﴾ بەهەمان شێوە تۆش ئەمڕۆ گوێت پێ نادرێت و لەبیر دەکرێیت ﴿١٢٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرە تۆڵە دەسێنین لەوەی زیادەڕۆیی کردبێت ﴿وَلَمْ يُؤْمِنۢ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ﴾ و باوەڕی نەهێنابێ بەئایەتەکانی پەروەردگاری ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی ﴿أَشَدُّ وَأَبْقَىٰٓ﴾ بەئێش ترو بەردەوام ترە (لەسزای دونیا) ﴿١٢٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ دەی ئایا (خوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتەوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا﴾ چەندمان لە ناو برد ﴿قَبْلَهُم مِّنَ ٱلْقُرُونِ﴾ لەگەڵ و تەوەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَٰكِنِهِمْ﴾ کە(ئەم بێ باوەڕانە) دەگەڕێن و هات و چۆ دەکەن بەجێ و شوێنەکانیاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) ﴿لَأَيَٰتٍ لِّأُوْلِي ٱلنُّهَىٰ﴾ چەند بەڵگە و نیشانەی هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەژیرن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ﴾ ئەگەر لەبەر بەڵێن و بڕیارێك نەبوایە ﴿سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارتەوە پێشتر دراوە(بۆ لەناوبردنیان) ﴿لَكَانَ لِزَامًا﴾ بێگومان (لەناو بردنی بێ باوەڕان) پێویست دەبوو ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراویش نەبوایە (کەقیامەتە) ﴿١٢٩﴾ ﴿فَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە(ئەی موحەممەد ﷺ) ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەحەمدو سوپاس وستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی خودا بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ ٱلشَّمْسِ﴾ لەپێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ و لەپێش ئاوا بوونیدا ﴿وَمِنْ ءَانَآيِٕ ٱلَّيْلِ فَسَبِّحْ﴾ و لەهەندێ کات و ساتەکانی شەودا خوا بپەرستە و نوێژ بکە ﴿وَأَطْرَافَ ٱلنَّهَارِ﴾ وەلە سەرەتاو کۆتایی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (پاداشتێ بدرێتەوە) کەپێی ڕازی بیت ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ﴾ تۆ چاوەکانت مەبڕە ﴿إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِۦٓ﴾ ئەو تازو نیعمەتانەی داومانە ﴿أَزْوَٰجًا مِّنْهُمْ﴾ بەتاقم و دەستەیەك لەوان (لەبێباوەڕان) ﴿زَهْرَةَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (چونکە ئەوە) زینەت و جوانی ئەم ژیانی دونیایە ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ بۆ ئەوەیە تاقییان بکەینەوە تیایدا ﴿وَرِزْقُ رَبِّكَ﴾ دڵنیابە ڕزق و ڕۆزی پەروەردگارت (لەدوا ڕۆژدا) ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ چاکترو بەردەوامترە ﴿١٣١﴾ ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) فەرمان بدە بەئەندامانی خێزانەکەت ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ بەنوێژ کردن، وە خۆیشت خۆڕاگرو بەردەوام بە لەسەر بەجێ هێنانی ﴿لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًا﴾ ئێمە داوای ڕۆزیت لێ ناکەین ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكَ﴾ بەڵکو ئێمە ڕزق و ڕۆزی تۆ دەدەین ﴿وَٱلْعَٰقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وسەرەنجامی چاك بۆ پارێزکاران و خواناسانە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَقَالُوا۟﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ﴿لَوْلَا يَأْتِينَا﴾ (ئەگەر ڕاستە پێغەمبەرە) دەی بۆ بۆمان ناهێنێ ﴿بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّهِۦٓ﴾ بەڵگەو موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایا ئەوان بەڵگەی ئاشکرایان بۆ نەهاتووە ﴿مَا فِي ٱلصُّحُفِ ٱلْأُولَىٰ﴾ کە لەپەڕاوە پێشووەکاندا هەبوو (وەك تەورات و ئینجیل) ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّآ أَهْلَكْنَٰهُم﴾ ئەگەر ئێمە ئەوانمان لەناو ببردایە ﴿بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِۦ﴾ بەسزایەك پێش (ناردنی پێغەمبەر ﷺ) ﴿لَقَالُوا۟ رَبَّنَا﴾ بێگومان (لەدوا ڕۆژدا) دەیان ووت ئەی پەروەردگارمان ﴿لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ بۆچی (لەدونیادا) پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ تاشوێنی بەرنامەو ئایەتەکانی تۆ بکەوتینایە ﴿مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَىٰ﴾ پێش ئەوەی سەرشۆڕ و ڕیسوا ببین ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەموو چاوەڕوانین (چ لایەکمان سەردەکەوین) ﴿فَتَرَبَّصُوا۟﴾ دە ئێوەش چاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ ئەوسا لە ئایندەدا دەزانن ﴿مَنْ أَصْحَٰبُ ٱلصِّرَٰطِ ٱلسَّوِيِّ﴾ چ کەسێك خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ وە چ کەسێك هیدایەتی خوای وەرگرتووە ﴿١٣٥﴾

سورەتی ﴿الأنبياء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ﴾ لێپرسینەوەی خەڵکی نزیك بۆتەوە ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ بەڵام ئەوان لە بێ ئاگایی و غەفڵەتدا ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت تێکەر و ڕوو وەرگێڕن (لە ئایینی خوا) (١) ﴿مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ﴾ هەر پەیامێکی تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (کە قورئانە) ﴿إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەی پێ دەکەن (٢) ﴿لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان بێ ئاگایە ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَى﴾ زۆر بە نهێنی چپەیان دەکرد ﴿الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەی کە ستەمیان کرد ﴿هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ﴾ (دەڵێن) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش هەربەشەرێك نییە وەك ئێوە ﴿أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ﴾ دەی ئایا ئێوە دەڕۆن بە دوای جادوودا ﴿وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە دەبینن (دەزانن ئەوەی موحەممەد ﷺ دەیڵێ سیحرە) (٣) ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ﴾ پەروەردگارم بە هەموو قسەیەك (چرپەیەك) دەزانێت ﴿فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان بێت یا لە زەوی ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ئەو زاتە بیسەری زانایە (٤) ﴿بَلْ قَالُوا﴾ ئەوانە وتیان: نەخێر (ئەوەی موحەممەد هێناویەتی نیگانییە) بەڵکو ﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ چەند خەو بینینێکی تێکەڵ و پێکەڵی (موحەممەدە خۆیەتی) ﴿بَلِ افْتَرَاهُ﴾ نا بەڵکو موحەممەد خۆی ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ شَاعِرٌ﴾ نابەڵکو ئەو (موحەممەدە) شاعیرە ﴿فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ﴾ دەبانیشانە و موعجیزەیەکمان بۆ بێنێ ﴿كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ﴾ وەك (ئەو موعجیزانەی) پێغەمبەرانی پێشووی پێ نێردرابوون (٥) ﴿مَا آمَنَتْ﴾ بڕوایان نەهێنا ﴿قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك پێش ئەمان کەلەناومان بردوون ﴿أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ (٦) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ نەمان ناردووە ﴿قَبْلَكَ﴾ پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاوانێك ﴿نُوحِي إِلَيْهِمْ﴾ کە نیگا و سرووشمان بۆ کردوون ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکە لە خاوەنی کتێبەکانی (پێشوو لە زانایانی گاوور و جوولەکە) ﴿إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن (٧) ﴿وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەکردۆتە پەیکەرێك ﴿لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ کە خواردن نەخۆن ﴿وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ﴾ وە ئەوان هەمیشەیی و نەمر نەبوون (٨) ﴿ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ﴾ پاشان بەڵێنێك کە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ﴾ جا ئەوانە و هەر کەسێکمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان کردن ﴿وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ﴾ وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد (٩) ﴿لَقَدْ أَنْزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا ناردومانەتە خوارەوە ﴿إِلَيْكُمْ كِتَابًا﴾ کتێبێك بۆ ئێوە ﴿فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾ کە سەربەرزی و ناوبانگی ئێوەی تێدایە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیر ناکەنەوە (١٠)

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شارو گوندمان تێك شكاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ كە(خەڵكەكەی) ستەمكار بوون ﴿وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەل و تاقمی ترمان (لەجێیان) بەدی هێنا (١١) ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا﴾ جا كاتێك (بێ باوەڕان) هەستیان كرد بەسزاو تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُم﴾ دەست بەجێ ئەوان ﴿مِّنْهَا يَرْكُضُونَ﴾ لەو شارانە بەخێرایی ڕایان دەكرد (١٢) ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەكان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) ڕامەكەن وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆلای ئەو نازو نیعمەتانەی كە ڕۆچوو بوون تێیدا ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە(بگەڕێنەوە) بۆ سەر خانوو ماڵەكانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو پرسیارتان لێ بكرێت(لەوەی بەسەرتان هاتووە) (١٣) ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا﴾ (لەگەڵ ههەڵهاتندا) دەیان ووت: هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمكار بووین (١٤) ﴿فَمَا زَالَت﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾ هەتا هەموویانمان درویتە و خامۆش كرد (ولەناومان بردن) (١٥) ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ئێمە دروستمان نەكردووە ﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە بەگاڵتەو بەبێ هودە (١٦) ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ﴿أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەك هاوسەرو منداڵ) ﴿لَّاتَّخَذْنَاهُ مِن لَّدُنَّا إِن كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد (١٧) ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ﴾ (واز لەوە بێنە) بەڵكو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ و ناحەقدا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهۆیەوە (بەتاڵ) مێشكی دەپژێ و تێكدەشكێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەمجا دەست بەجێ بەتاڵ دەفەوتێ و لەناو دەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای بەتین) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی كە دەیڵێن و بڕیاری دەدەن بۆ خوا (لەهاوسەرو منداڵ) (١٨) ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەكان وزەویدایە ﴿وَمَنْ عِندَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە) ی كە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لەپەرستنی ئەو خۆیان بەزل نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن (١٩) ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەوو ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی (خودا دەكەن) ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوونابن و سارد نابنەوە (٢٠) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾چەند پەرستراو و (خوایەك) لەزەوی دا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنشِرُونَ﴾ (كە دەسەڵاتی ئەوەیان نیە مردوو زیندوو بكەنەوە) وخۆیان كۆدەكرێنەوە وزیندوو دەكرێنەوە (٢١) ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ﴾ ئەگەر لەهەردوو كیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێك هەبوایە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لەخوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان (ئاسمان و زەوی) هەر دوو كاول وێران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاك و بێگەردی بۆ خوای پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان ڕەوای دەدەن (بۆ خوا) (٢٢) ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری لێ ناكرێت (ڕەخنەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەهەر كارێك كەدەیكات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو ئەوان (ئادەمیزاد) پرسیاریان لێ دەكرێت (٢٣) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك جگە لەخوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەتان بێنن (لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە) ﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە(خوا ناردویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَن قَبْلِي﴾ وەقسەی ئەو (پەیام وپەڕاوانەشە) لەپێش منەوە هاتوون(وەك تەورات و ئینجیل لەهیچیاندا بوونی چەند پەرستراوێك بڕیار نەدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی نازانن ﴿فَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوە پشتی تێدەكەن و ڕووی لێ وەردەگێڕن (٢٤)

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا﴾ وەئێمە نەمان ناردووە ﴿مِن قَبۡلِكَ﴾ پێش تۆ ﴿مِن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ﴾ مەگەر نیگامان بۆ ناردووە ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠﴾ (بەوەی کە) بێگومان جگە لەمن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالُواْ﴾ (وەبێ باوەڕان) ووتیان ﴿ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَلَدٗا﴾ خوای میهرەبان منداڵی بۆ خۆی بڕیارداوە (کە فریشتەکانن) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ﴾ پاك و بێگەردە خوا (لەم شتانە) ﴿بَلۡ عِبَادٞ مُّكۡرَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە (ئەوفریشتانە) بەندەی ڕێز گیراو (ی خوا)ن ﴿٢٦﴾ ﴿لَا يَسۡبِقُونَهُۥ﴾ لە خوا پێش ناکەون ﴿بِٱلۡقَوۡلِ﴾ بەقسەو ووتەیان ﴿وَهُم بِأَمۡرِهِۦ﴾ وەئەوان بەفەرمانی خوا ﴿يَعۡمَلُونَ﴾ کار دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿يَعۡلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت وئاگادارە ﴿مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ﴾ بە ئەوەی لەدونیا لەبەر دەستیاندایە ﴿وَمَا خَلۡفَهُمۡ﴾ وە بە ئەوەی لەڕۆژی دوایدا بۆیان ئامادەکراوە ﴿وَلَا يَشۡفَعُونَ﴾ وە (فریشتەکان) تکا ناکەن ﴿إِلَّا لِمَنِ ٱرۡتَضَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەو کەسە نەبێت (خوا) ڕازی بێت (تکای بۆ بکرێت) ﴿وَهُم مِّنۡ خَشۡيَتِهِۦ﴾ وە ئەوان (فریشتەکان) لەترس وهەیبەتی خوا ﴿مُشۡفِقُونَ﴾ زۆر دەترسن ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَن يَقُلۡ مِنۡهُمۡ﴾ وە هەرکام لەوانە (لەو فریشتانە) بڵێ ﴿إِنِّيٓ إِلَٰهٞ مِّن دُونِهِۦ﴾ بێگومان منیش پەرستراوم جگە لەخوا ﴿فَذَٰلِكَ نَجۡزِيهِ جَهَنَّمَۚ﴾ ئەو بە(ئاگری) دۆزەخ تۆڵەی لێ دەسەنین ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەربەوجۆرە ﴿نَجۡزِي ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ پاداشتی ستەمکاران دەدەینەوە(تۆڵەیان لێ دەکەینەوە) ﴿٢٩﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَ﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ کەئاسمانەکان و زەوی ﴿كَانَتَا رَتۡقٗا﴾ هەردووکیان پێکەوە لکابوون (وەك پارچە بوون) ﴿فَفَتَقۡنَٰهُمَاۖ﴾ ئەمجا لەیەکترمان جیاکردنەوە ﴿وَجَعَلۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ وە فەراهەممان هێنا لەئاو ودروستمان کردووە ﴿كُلَّ شَيۡءٍ حَيٍّۚ﴾ هەموو شتێکی زیندوو ﴿أَفَلَا يُؤۡمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وەدروستمان کردووە (وداممان ناوە) لەزەویدا ﴿رَوَٰسِيَ﴾ چەند شاخی دامەزراو ﴿أَن تَمِيدَ بِهِمۡ﴾ بۆ ئەوە جووڵە جوڵ نەکات بەوانەی (بەسەر پشتیوەن) ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا﴾ وە سازاندومانە لە زەوی (یان لە شاخەکان) دا ﴿فِجَاجٗا سُبُلٗا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ تا ئەوان شارەزا بن و پێویستی خۆیان دابین بکەن ﴿٣١﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلسَّمَآءَ﴾ وە ئاسمانمان کردووە ﴿سَقۡفٗا مَّحۡفُوظٗاۖ﴾ بەسەقفێکی (سەرێکی) پارێزراو ﴿وَهُمۡ عَنۡ ءَايَٰتِهَا﴾ بەڵام ئەوانە سەبارەت بە ئایەتەکانی ئاسمان ﴿مُعۡرِضُونَ﴾ پشت تێکەر و ڕوو وەرگێڕ بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ وە هەر ئەو (خوا) یە ﴿خَلَقَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ کە شەو و ڕۆژی دروست کردووە ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ وە خۆر و مانگیش(ی دروست کردووە) ﴿كُلّٞ﴾ هەریەك لەوان ﴿فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ﴾ لە خولگەیەکدا دەسوڕێنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَا جَعَلۡنَا﴾ بڕیارمان نەداوە ﴿لِبَشَرٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ بۆ هیچ کەسێك لەپێش تۆوە ﴿ٱلۡخُلۡدَۖ﴾ مانەوەی هەمیشەیی (نەمری) ﴿أَفَإِيْن مِّتَّ﴾ ئەمجا ئەگەر تۆ بمری ﴿فَهُمُ ٱلۡخَٰلِدُونَ﴾ (دوا مردنی تۆ) ئایا ئەوان ژیانیان بەردەوام دەبێ و نامرن؟ (نەخێر) ﴿٣٤﴾ ﴿كُلُّ نَفۡسٖ﴾ هەموو کەسێك ﴿ذَآئِقَةُ ٱلۡمَوۡتِۗ﴾ مردن دەچێژێت (ودەمرێت) ﴿وَنَبۡلُوكُم﴾ وە ئێمە تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِٱلشَّرِّ وَٱلۡخَيۡرِ﴾ بەخراپە وناخۆشی وە بە چاکە و خۆشی ﴿فِتۡنَةٗۖ﴾ تادەرکەوێت (چاك و خراپ) ﴿وَإِلَيۡنَا تُرۡجَعُونَ﴾ وەهەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿وَإِذَا رَءَاكَ﴾ (ئـه‌ی موحه‌ممـه‌د ﷺ) كاتـێ تۆ ده‌بینـن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئه‌وانه‌ی كه بـێ باوه‌ڕن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگه له گاڵته‌و لاقرتێ كردن به تۆ هیچی تر ناكه‌ن ﴿أَهَٰذَا ٱلَّذِى﴾ (به‌سه‌رسامیه‌كه‌وه ده‌ڵێن) ئا ئه‌مه ئه‌و كه‌سـه‌یه ﴿يَذْكُرُ ءَالِهَتَكُمْ﴾ (به‌خراپی) باسی بته‌كانتان ده‌كات ﴿وَهُم بِذِكْرِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ له‌كاتێكـدا خۆیـان به‌باسـكردنی (قورئـان) وزیكـری خـوای میهره‌بان ﴿هُمْ كَٰفِرُونَ﴾ بێ بڕوان ﴿٣٦﴾ ﴿خُلِقَ ٱلْإِنسَٰنُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سرووشتی) ئینسـان وایه له‌سـه‌ر په‌له‌كردن بـه‌دی هێنراوه ﴿سَأُوْرِيكُمْ ءَايَٰتِى﴾ به‌زوویی تۆڵه‌ی خۆمتان نیشان ده‌ده‌م ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ كه‌واته په‌له مه‌كه‌ن ﴿٣٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وه (بـت په‌رسـتان به گاڵته‌وه) ده‌ڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ ئه‌م به‌ڵێنـی (تۆڵه‌یه) كه‌ی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئه‌گـه‌ر ئێـوه ڕاستگۆن ﴿٣٨﴾ ﴿لَوْ يَعْلَمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئه‌گـه‌ر ئه‌وانـه‌ی كه كافرن بیانزانیایـه (چ سـزایه‌كی سـه‌خت له‌به‌ر ده‌میاندایـه) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ كاتێ ناتوانـن دووری بخه‌نه‌وه ﴿عَن وُجُوهِهِمُ ٱلنَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسـه‌ی ئاگر له‌ده‌م وچاو و پشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وه‌ئـه‌وان یارمه‌تـی نادرێـن ﴿٣٩﴾ ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ به‌ڵكـو له‌نـاكاودا تووشـیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾ وسه‌رسـامیان ده‌كات (به‌شێوه‌یه‌ك) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نه‌ده‌توانـن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنـه‌وه (به‌رگری بكـه‌ن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وده‌مۆڵه‌تیشـیان ده‌درێت (ته‌وبـه بكـه‌ن) ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ﴾ سـوێند به‌خـوا بێگومـان گاڵته‌و لاقرتێ كـراوه ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ به‌پێغه‌مبه‌رانـی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ﴾ ئه‌مجـا ده‌وری ئه‌وانـه‌ی دا ﴿سَخِرُواْ مِنْهُم﴾ لـه‌وان كه گاڵته‌یـان ده‌كـرد (به‌پێغه‌مبه‌ران) ﴿مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئه‌و سزایه‌ی ئه‌وان گاڵته‌یان پێ ده‌كرد ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ (به گاڵته كه‌ران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾ كـێ (ده‌توانێـت) ئێـوه بپارێزێت ﴿بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ به‌شـه‌وو به‌ڕۆژ ﴿مِنَ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ له (سـزای) خوای میهره‌بـان ﴿بَلْ هُمْ﴾ به‌ڵكـو ئه‌وانه ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ به‌رده‌وام پشـت هه‌ڵئه‌كه‌ن له‌یاد وزیكـری په‌روه‌ردگاریان ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ ءَالِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئه‌و بێ باوه‌ڕانه) چه‌ند په‌رسـتراوێكیان هه‌یه ﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگه‌له‌ئێمه ڕێگری (سزا)یان لێ بكات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئه‌وپه‌رستراوانه) ناتوانن ﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمه‌تی خۆیان بده‌ن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وه له‌لایه‌ن ئێمه‌شـه‌وه په‌نا نادرێن ﴿٤٣﴾ ﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمْ﴾ به‌ڵكو ئێمه ئه‌وان و باو و باپیرانیانمان ژیاندووه به خۆشی (ناز و نیعمه‌تی دونیامـان پێدابـوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ﴾ تاته‌مه‌نی زۆریان به‌سـه‌ر بـرد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ ده‌ی ئایا ئه‌وانه (قوره‌یشـیه‌كان) سـه‌رنج ناده‌ن ﴿أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ﴾ كه بێگومان ئێمـه (ورده ورده) دێینه خاك و وڵاتـی (ئه‌وان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَآ﴾ له هه‌مـوو لایه‌كی یه‌وه كه‌می ده‌كه‌ینـه‌وه (به‌ڕزگار كردن له‌لایه‌ن موسڵمانانه‌وه) ﴿أَفَهُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ ده‌ی ئایا ئه‌وان زاڵ و سه‌ركه‌وتوون (یائێمه)؟ ﴿٤٤﴾

﴿قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من تەنها ئێوە بێدار دەکەمەوە (دەتان ترسێنم) ﴿بِالْوَحْيِ﴾ بەنیگا و وەحی ﴿وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ﴾ وە کەڕەکان بانگەوازی (حەق) نابیستن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ کاتێك کە دەترسێنرێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوو چاریان ببێت ﴿نَفْحَةٌ﴾ کەمێك ﴿مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سزای پەروەردگارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان ئەوان دەڵێن ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ هاوارو تیاچوون بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە (هەموومان) ستەمکار بووین ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمە دادەنێین ﴿الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ﴾ تەرازووەکانی دادپەروەری (کەکردەوەی پێ دەکێشرێت) ﴿لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ لەرۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمجا هیچ کەس کەمترین ستەمی لێ ناکرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثْقَالَ﴾ با قورسی (کردەوەکەی) ﴿حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەقەدەر تۆوی خەرتەلەیەکیش بێت ﴿أَتَيْنَا بِهَا﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ﴾ وە بەسە کەئێمە ژمێریاری (کردەوەی بەندەکان) بین ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەورات (کەجیا کەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشیمانە موسا وهاروون، ﴿وَضِيَاءً وَذِكْرًا﴾ وەڕوون کەرەوە و یاد خەرەوەشە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ پارێزکاران و لە خواترسان ﴿٤٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَخْشَوْنَ﴾ ئەوانەی کەدەترسن ﴿رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ لە پەروەردگاریان بەنادیاری وپەنهانی ﴿وَهُم﴾ وەئەوان (کەسانێکن) ﴿مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن ﴿٤٩﴾ ﴿وَهَٰذَا﴾ وەئەم (قورئانە) ﴿ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ﴾ یاد خەرەوەیەکی بەفەڕ وپیرۆزە ﴿أَنزَلْنَاهُ﴾ ناردومانەتە خوارەوە ﴿أَفَأَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿لَهُ مُنكِرُونَ﴾ دانی پێدا نانێن (باوەڕی پێ ناکەن) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان ﴿إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ﴾ بە ئیبراهیم ڕێنموونی وشارەزایی ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ﴾ وەئێمە لە (شیاوی) ئەو ئاگادار بووین ﴿٥١﴾ ﴿إِذْ قَالَ﴾ کاتێك ووتی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ بە باوکی وگەلەکەی ﴿مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي﴾ ئا ئەم پەیکەر و بتانە چیین ﴿أَنتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ﴾ کە ئێوە دەیان پەرستن (بەلایانەوە ماونەتەوە)؟ ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿وَجَدْنَا آبَاءَنَا﴾ باوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا عَابِدِينَ﴾ ئەمانەیان پەرستووە ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿لَقَدْ كُنتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و باوو باپیرانتان ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ﴾ ئایا ڕاستی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمْ أَنتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەکەیت ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمْ﴾ (ئیبراهیم) ووتی (حەقم هێناوە) بەڵکو پەروەردگاری ئێوە ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿الَّذِي فَطَرَهُنَّ﴾ هەر ئەویش بەدی هێناون ﴿وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾ وە بێگومان من لەسەر ئەوانە (کەباسم کرد) ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە شاهید وبەئاگایانم ﴿٥٦﴾ ﴿وَتَاللَّهِ﴾ سوێند بە خوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم﴾ پیلان دادەنێم بۆ (لەناو بردنی) بتەکانتان ﴿بَعْدَ أَن تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ﴾ دوای ئەوەی پشتان تێکردن (بەجێتان هێشتن) ﴿٥٧﴾

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتەکانی وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە زلەکەیان نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە ئومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێنەوە بۆلای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم ئەویش ڕاستیان پێ بڵێ، بەڵکو باوەڕبێنن) ﴿٥٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (بت پەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿إِنَّهُ﴾ بەڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەستەمکارانە (دەبێ سزا بدرێت) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێك) ووتیان ﴿سَمِعْنَا فَتًى﴾ گوێمان لە لاوێك بوو ﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتەکانی بە خراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵێ لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِ﴾ کەواتە بیهێنن ﴿عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ﴾ لە پێش چاوی خەڵك (بیوەستێنن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دەیناسنەوە) شایەتی لەسەر بدەن ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ ئەمەت کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَاسْأَلُوهُمْ﴾ دە پرسیار لەوانە (بتە شکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە قسە دەکەن ﴿٦٣﴾ ﴿فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای یەکتری (سەریان کرد بەیەکدا) ﴿فَقَالُوا﴾ جا (لەناو خۆیاندا هەندێکیان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ الظَّالِمُونَ﴾ هەر خۆتان ستەمکارن ﴿٦٤﴾ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر سەختی و نەفامیەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بەڕاستی تۆ دەتزانی ﴿مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەو بتانە قسە ناکەن (ئەی ئیبراهیم) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ دەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ جگە لەخوا شتانێك ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زیانێکیشتان لێ نادەن ﴿٦٦﴾ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ ئۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن (بیر وهۆشتان ناخەنە کار) ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بت پەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاك بسووتێنن ﴿وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ و یارمەتی خواکانتان (بتەکانتان) بدەن و سەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئەو کارە دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ئاگرەوە) ووتمان ﴿يَا نَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا﴾ سارد بەرەوەو بێ زیانبە ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا﴾ ئەوان ویستیان پیلان بگێڕن لە ئیبراهیم (بە سووتان لەناوی بەرن) ﴿فَجَعَلْنَاهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە ﴿الْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ﴿٧٠﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم ولووطمان ڕزگار کرد ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي﴾ و (ناردمانن) بۆ ئەو زەویە (بۆ وولاتی شام) ﴿بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾ کە پیت و فەڕمان تێ خستبوو ﴿٧١﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾ ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد) ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَالِحِينَ﴾ بە پیاوی چاك ﴿٧٢﴾

﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە ئەوانمان کرد بە پێشەوا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی ئێمە ڕێنموونی (خەڵکیان) دەکرد ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ﴾ وە نیگامان کرد بۆیان ﴿فِعْلَ الْخَيْرَاتِ﴾ بە ئەنجامدانی کاری چاك ﴿وَإِقَامَ الصَّلَاةِ﴾ وە بە نوێژ کردن ﴿وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ﴾ و زەکات دان ﴿وَكَانُوا لَنَا﴾ وە ئەوان هەر بۆ ئێمە ﴿عَابِدِينَ﴾ عیبادەتیان دەکرد ﴿٧٣﴾ ﴿وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ بەخشیمان بە لووط پێغەمبەرێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيْنَاهُ﴾ وە ڕزگارمان کرد ﴿مِنَ الْقَرْيَةِ﴾ لە(دەست خەڵکی) ئەو شارەی (سەدوم) ﴿الَّتِي كَانَت تَّعْمَلُ الْخَبَائِثَ﴾ کە (خەڵکەکەی) کردەوەی پیس و دزێویان دەکرد (نێربازییان دەکرد) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی خراپی لە فەرمان دەرچوو بوون ﴿٧٤﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا﴾ وە لووطمان خستە ناو ڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە ﴿إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ بەڕاستی لووط لە چاکەکاران بوو ﴿٧٥﴾ ﴿وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەپێشتر نووح پێغەمبەر ﷺ هاواری (لە ئێمە) کرد ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئەمجا ئێمەش وەڵامماندایەوە وبەدەنگیەوە هاتین ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾ خۆی و (ئیماندارانی) خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ لە تەنگانە زۆر گەورەکە (لە لافاو و خنکان) ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ وە یارمەتیمان دا لە دژی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە بەڵگەو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿إِنَّهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ﴾ گەلێك بوون ڕۆچوون لە خراپەدا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ لەبەر ئەوە هەموویانمان خنکان (لە تۆفانەکەدا) ﴿٧٧﴾ ﴿وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ﴾ (باسی) داوودو سولەیمان بکە ﴿إِذْ يَحْكُمَانِ﴾ کاتێ بڕیاریان دەرکرد ﴿فِي الْحَرْثِ﴾ دەربارەی ئەو کشتوکاڵەی ﴿إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ﴾ کە بەشەو ئاژەڵی کەسانێك تێیدا لەوەڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ﴾ وە ئێمە بۆ دادوەری بڕیارەکەیان ﴿شَاهِدِينَ﴾ ئامادە (ئاگادار) بووین ﴿٧٨﴾ ﴿فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ﴾ ئەوسا ئێمە ئەوەمان فێری سولەیمان کرد (سولەیمان ووتی: ئاژەڵە زیان خۆرەکە بدرێتە دەست خاوەن کشتوکاڵەکە، کەڵك لەشیر وبەرهەمیان وەربگرێت، وە کشتوکاڵەکەش بدرێتە دەست خاوەن ئاژەڵەکە بەروبومەکەی بخۆن و خزمەتی بکەن تا وەك پێش زیان لێکەوتنەکەی لێ دێتەوە، پاشان هەریەك لەئاژەڵ و کشتوکاڵەکە بگەڕێنرێنەوە بۆ خاوەنەکانیان) ﴿وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ وە بە هەر یەك لەو دووانە (داوود و سولەیمان) پێغەمبەرێتی (ودادوەری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرْنَا﴾ وە ڕامان هێنا ﴿مَعَ دَاوُودَ﴾ لە گەڵ داوودا ﴿الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ﴾ چیاکان و باڵندەکە تەسبیحاتی خوایان دەکرد ﴿وَكُنَّا فَاعِلِينَ﴾ وە هەر ئێمە ئەوەمان کرد (بۆ داوود) ﴿٧٩﴾ ﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ﴾ وە داوودمان فێری دروستکردنی پۆشاکی زرێی (جەنگی) کرد بۆ ئێوە ﴿لِتُحْصِنَكُم مِّن بَأْسِكُمْ﴾ تاپێتان بپارێزێت لەکاتی شەڕو کوشتارتاندا ﴿فَهَلْ أَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿شَاكِرُونَ﴾ سوپاس گوزارن (بۆ خوا لەسەر ئەم نیعمەتانە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَانَ﴾ وە (ڕامان هێنا) بۆ سولەیمان ﴿الرِّيحَ عَاصِفَةً﴾ بای توند (ڕەشەبا) ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ﴾ بەفەرمانی سولەیمان دەڕۆشت ﴿إِلَى الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەو وڵات و زەوییەی ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کە پڕ پیت و بەرەکەتمان کرد بوو ﴿وَكُنَّا﴾ وە ئێمە ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ﴾ بە هەموو شتێك ﴿عَالِمِينَ﴾ ئاگاداربووین ﴿٨١﴾

﴿وَمِنَ ٱلشَّيَٰطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان ڕام هێنابوو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُۥ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سولەیمان (تا گەوهەرو مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعۡمَلُونَ عَمَلٗا دُونَ ذَٰلِكَۖ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەك کۆشك دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمۡ حَٰفِظِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (باسی) ئەیووب (بکە) ﴿إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد (لە دوای تاساغی ماوەیەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بە ڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ ٱلضُّرُّ﴾ زیان و ئازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ جا ئێمەش هاوار و نزاکەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفۡنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِۦ مِن ضُرّٖۖ﴾ ئەو زیان و ئازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ أَهۡلَهُۥ﴾ وەهەموو ماڵ و منداڵیمان پێ بەخشیەوە (کە پێشتر مردبوون) ﴿وَمِثۡلَهُم مَّعَهُمۡ﴾ و ئەوەندەی تریش لە گەڵیاندا ﴿رَحۡمَةٗ مِّنۡ عِندِنَا﴾ ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەت بوو لە ئێمەوە ﴿وَذِكۡرَىٰ لِلۡعَٰبِدِينَ﴾ وەبیر خەرەوە و ئامۆژگاری بوو بۆ خوا پەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِدۡرِيسَ وَذَا ٱلۡكِفۡلِۖ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس وذەلکیفل (بکە) ﴿كُلّٞ مِّنَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارام گران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدۡخَلۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئێمە ئەوانمان خستە ﴿فِي رَحۡمَتِنَآۖ﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ لە چاکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا ٱلنُّونِ﴾ وە (باسی) زەننون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێك ڕۆیشت ﴿مُغَٰضِبٗا﴾ بە تووڕەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقۡدِرَ عَلَيۡهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین وهەروا وازی لێ دەهێنین ﴿فَنَادَىٰ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردەوە وفڕێدرایە ناو دەریا ونەهەنگێك قووتی دا) جا لە تاریکیەکاندا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی نەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبۡحَٰنَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیراکرد ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُ مِنَ ٱلۡغَمِّۚ﴾ و لەو خەم وخەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُـۨجِي ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئیماندارانیش ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّآ﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرۡنِي فَرۡدٗا﴾ بە تەنها مەمهێڵەرەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيۡرُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ چاکترین میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەڵام دایەوە ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ يَحۡيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصۡلَحۡنَا لَهُۥ زَوۡجَهُۥٓۚ﴾ و خێزانەکەشیمان بۆ چاك کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی (باسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَٰرِعُونَ﴾ پێش بڕکێیان دەکرد ﴿فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدۡعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبٗا وَرَهَبٗاۖ﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) ولە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُواْ﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَٰشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (وەترسن لێمان) ﴿٩٠﴾

﴿وَالَّتِي﴾ وە(باسی) ئەو ئافرەتە (مەریەمی کچی عیمران بکە) ﴿أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ کەداوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخْنَا فِيهَا﴾ ئەمجا فوومان پێداکرد (بەهۆی جوبرەئیلەوە) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەو ڕۆحەی کەهی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا﴾ وە ئەو (مەریەم) و کوڕەکەیمان کرد ﴿آيَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ بە موعجیزەیەك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِ﴾ بەڕاستی ئا ئەمەیە ﴿أُمَّتُكُمْ﴾ ئایینی ئێوە ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئایینە (ئایینی هەموو پێغەمبەرانە) ﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ﴾ ومنیش پەروەردگارتانم ﴿فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ بەڵام خەڵکی جیاوازیان کەوتە نێوان و سەرپێچی پێغەمبەرەکانیان کرد، زۆربەیان بوون بەچەند کۆمەڵ گرۆهێکەوە (هەستان دەستیانکرد بە پەرستنی بت وهەواو ئارزووی خۆیان) ﴿كُلٌّ﴾ (بەڵام) هەموویان ﴿إِلَيْنَا رَاجِعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئەمجا هەر کەس ﴿يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ (هەرچەند) لەکردەوە چاکەکان بکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ (بەو مەرجەی) باوەڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ﴾ ئەوە (پاداشتی) کۆششەکەی وون نابێت و بەفیڕۆ ناڕوات ﴿وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ (کردەوەکانی) ئەو نووسەرین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَامٌ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ وە حەرامە قەدەغەیەو ناشێت بۆ خەڵکی ئەو گوند وشارانەی ﴿أَهْلَكْنَاهَا﴾ کە کاولمان کردن ولەناومان بردن ﴿أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ کەجارێکی تر بگەڕێنەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ (ژیان درێژەی دەبێت) تا ئەو کاتەی ﴿فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ﴾ (بەربەستەکەی) یەئجوج و مەئجوج دەکرێتەوە ﴿وَهُم﴾ ئەوانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٍ﴾ لەهەموو بەرزاییەکەوە ﴿يَنسِلُونَ﴾ بەپەلە (وبەخێرایی) دێنە خوارەوە ﴿٩٦﴾ ﴿وَاقْتَرَبَ﴾ وەنزیك بۆتەوە ﴿الْوَعْدُ الْحَقُّ﴾ بەڵێنی ڕاست (هاتنی قیامەت) ﴿فَإِذَا﴾ جا لەناکاودا ﴿هِيَ شَاخِصَةٌ﴾ ئەبڵەق و زەق دەبێ ﴿أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ چاوی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ (دەڵێن) هاوارو مەرگ بۆ ئێمە ﴿قَدْ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمە لەدونیادا ﴿فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگاییەك(ی تەواو)دا بووین لە ئەمە ﴿بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێمە ستەمکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ وئەوانەش دەیانپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (دەبنە) سووتەمەنی (وهەڵگیرسێنەری) دۆزەخ ﴿أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ﴾ ئێوە (و ئەوان) دەچنە ناوییەوە ﴿٩٨﴾ ﴿لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەگەر ئا ئەوانە (بتەکان) ﴿آلِهَةً﴾ خوا بوونایە ﴿مَّا وَرَدُوهَا﴾ نەدەچوونە ناو ئەو (ئاگری دۆزەخ)ەوە ﴿وَكُلٌّ﴾ وە هەموو (بت و بت پەرستان) ﴿فِيهَا خَالِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمْ﴾ بۆ ئەو (دۆزەخیانە) هەیە ﴿فِيهَا﴾ لەدۆزەخ دا ﴿زَفِيرٌ﴾ هەناسەی سارد هەڵکێشان ﴿وَهُمْ فِيهَا﴾ وەئەوان لەوێدا (لەدۆزەخدا) ﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿سَبَقَتْ لَهُم مِّنَّا﴾ لەلایەن ئێمەوە پێشتر بڕیار دراوە بۆیان ﴿الْحُسْنَىٰ﴾ کە بەختەوەربن (وچاکە بهێنرێتە ڕێیان) ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَنْهَا مُبْعَدُونَ﴾ لەدۆزەخ دوور دەخرێنەوە ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ (ئەوان) نابیستن ﴿حَسِيسَهَا﴾ دەنگی (بڵێسەو قرچەی) ئاگری دۆزەخ ﴿وَهُمْ﴾ وەئەوان ﴿فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ﴾ لەناو ئەو (ناز و نیعمەتە) ی دڵیان حەزی لێیەتی ﴿خَالِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی وبێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَا يَحْزُنُهُمُ﴾ غەمباریان ناکات ﴿الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ﴾ ترسە هەرە گەورەکە (لەقیامەتدا) ﴿وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ و فریشتەکانیش پێشوازیان لێ دەکەن (لەبەر دەرگاکانی بەهەشتدا) ﴿هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي﴾ (وپێیان دەڵێن) ئەمە ئەو ڕۆژیە ﴿كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿١٠٣﴾ ﴿يَوْمَ﴾ (بێنەوە بیریان) ئەو ڕۆژەی ﴿نَطْوِي السَّمَاءَ﴾ کەئاسمانەکان دەپێچینەوە ﴿كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ وەك پێچانەوە لول کردنی تۆماری کتێب وپەڕتوکێك ﴿كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ﴾ وەك یەکەم جار چۆن دروستمان کرد (بەڕوت و قوتی) ﴿نُّعِيدُهُ﴾ (پاش مردنیش) ئەو (دروست کردنە) دووبارە دەکەینەوە ﴿وَعْدًا عَلَيْنَا﴾ ئەوە بەڵێنێکە (جێ بەجێ کردنی) لەسەر ئێمەیە ﴿إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە (ئەو بەڵێنە) بەدی دەهێنین ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە نووسیوومانە ﴿فِي الزَّبُورِ﴾ لەزەبووردا ﴿مِن بَعْدِ الذِّكْرِ﴾ لەدوای نووسینی لە(لوح المحفوظ) دا ﴿أَنَّ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی سەر زەوی (بەهەشت) ﴿يَرِثُهَا﴾ دەبنە خاوەنی وبەمیراتی دەیبەن ﴿عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ بەندە چاك و پاکەکانم ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا﴾ بێگومان لەمەدا (لەوەی لەم سورەتەدا باسکرا) بەسە کەپەند وئامۆژگاری بێت ﴿لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ﴾ بۆ گەلی خواپەرستان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە کەڕەحمەت بێت بۆ جیهانیان ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بێگومان تەنها شتێك کەنیگا کراوە بۆ من ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (ئەمەیە) کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوای تاك و تەنهایە ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ملکەچ دەبن؟ ﴿١٠٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ آذَنتُكُمْ﴾ ئەوە بڵێ هەمووتانم ئاگادار کرد ﴿عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ بە یەکسانی ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ و نازانم ﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ﴾ نزیکە یادوورە (هاتنی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئەو هەڕەشەی لێتان دەکرێت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بە ووتە و قسەی ئاشکرا ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ وە دەشزانێت بەو قسەی دەیشارنەوە ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ وەمن نازانم (مۆڵەت دانتان) ﴿لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ﴾ لەوانەیە تاقیکردنەوە بێت بۆ ئێوە ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ (بەهرەیێت) تاماوەیەك (وازتان لێ بهێنێت) کەڕابوێرن ﴿١١١﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ﴾ ئەی پەروەردگارم بەدادگەرانە بڕیاربدە (لە نێوان من و ئەم بێ باوەڕانەدا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وە پەروەردگاری ئێمە ﴿الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ﴾ میهرەبانی یارمەتی لێ داواکراوە ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ لە بەرانبەر (ئەو قسە نابە جێیانەی) ئێوە دەیڵێن و هەڵیدەبەستن ﴿١١٢﴾

سورەتی ﴿ الْحَجِّ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەلکینە ﴿ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ﴾ بترسن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلۡزَلَةَ ٱلسَّاعَةِ﴾ چونکە بەڕاستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيۡءٌ عَظِيمٞ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سامناکە ① ﴿يَوۡمَ تَرَوۡنَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذۡهَلُ﴾ بێ ئاگا دەبێ (لەترسی ئەو ڕۆژە) ﴿كُلُّ مُرۡضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کاتێ کەمەکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّآ أَرۡضَعَتۡ﴾ لەئەو (منداڵە)ی شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەفرێی دەدات و لە باری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ﴾ هەموو دووگیانێك (مێینەیەکی سك پڕ) ﴿حَمۡلٍ حَمۡلَهَا﴾ سکەکەی (کۆرپەکەی) ﴿وَتَرَى ٱلنَّاسَ﴾ خەلکی دەبینی ﴿سُكَٰرَىٰ﴾ (وەك) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُم بِسُكَٰرَىٰ﴾ بەلام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ ٱللَّهِ شَدِيدٞ﴾ بەلکو سزای سەخت و بەئێشی خوا (وای لێ کردون) ② ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ لەمرۆڤەکاندا کەسی وا هەیە (نەضری کوڕی حارث) ﴿يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بەبێ هیچ زانیاری و زانستێك ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيۡطَٰنٖ مَّرِيدٖ﴾ وە شوێنی هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت ③ ﴿كُتِبَ عَلَيۡهِ﴾ لەسەری نوسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُۥ مَن تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەرکەسێك خۆشی بوێت (وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُۥ يُضِلُّهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهۡدِيهِ﴾ وە ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەلگیرساوی دۆزەخ ④ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەلکینە ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيۡبٖ مِّنَ ٱلۡبَعۡثِ﴾ لەگوماندان دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقۡنَٰكُم﴾ ئەوسا (بزانن) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِّن تُرَابٖ﴾ لە خاك (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ﴾ پاشان (ئەوەکان) لەنوتفەیەك (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنۡ عَلَقَةٖ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەیبو ﴿ثُمَّ مِن مُّضۡغَةٖ﴾ دوای ئەوە (دەبێتە) پارچە گۆشتێك ﴿مُّخَلَّقَةٖ وَغَيۡرِ مُخَلَّقَةٖ﴾ شکڵ و شێوە کێشراو و شکڵ و شێوە نەکێشراو ﴿لِّنُبَيِّنَ لَكُمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە لەمنداڵداندا دەیهێڵینەوە (ڕایدەگرین) ﴿مَا نَشَآءُ﴾ ئەو (بێچو)ەی بمانەوێت (لەبار نەچێت) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ تاکاتێکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخۡرِجُكُمۡ طِفۡلٗا﴾ پاشان (لەسکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بەساوایی ﴿ثُمَّ لِتَبۡلُغُوٓاْ أَشُدَّكُمۡۖ﴾ پاشان گەورە دەبن تادەگەنە تەواوی هێزو تواناتان ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ﴾ وە(لەم نەمەنەدا) هەندێکتان دەمرێنرێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان دەگەیەنرێنە ﴿إِلَىٰٓ أَرۡذَلِ ٱلۡعُمُرِ﴾ ئەوپەڕی پیری، بێ کەلکترینی تەمەن ﴿لِكَيۡلَا يَعۡلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و لەبیری نەمێنێت ﴿مِنۢ بَعۡدِ عِلۡمٖ شَيۡـٔٗاۚ﴾ هەرچی کە دەیزانی ﴿وَتَرَى ٱلۡأَرۡضَ﴾ وەزەوی دەبینی (لەزستاندا) ﴿هَامِدَةٗ﴾ خامۆشە ووشك و بێ گیایە ﴿فَإِذَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡهَا ٱلۡمَآءَ﴾ جا کاتێك بارانمان بەسەردا باراند ﴿ٱهۡتَزَّتۡ﴾ زەوی (ڕووەکی لێ دەڕوێت و) دەجولێت ﴿وَرَبَتۡ﴾ زەوی هەلّ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنۢبَتَتۡ﴾ و(زەوی) دەڕوێنێ ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ﴾ لەهەموو جۆرە (گیا و گوڵێکی) جوان ⑤

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئەوەی (باس کرا) لەبەر ئەوەیە دڵنیابن ﴿ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ کەخوا حەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّهُۥ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ وە بێگومان مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ و بێگومان ئەو (خوایە) توانای بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ﴾ وەبەڕاستی قیامەت ﴿ءَاتِيَةٞ﴾ دێت (وبەرپا دەبێت) ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهَا﴾ گومانی تێدا نی یە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ودڵنیاش بن خوا ﴿يَبۡعَثُ﴾ زیندوو ی دەکاتەوە ﴿مَن فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ هەموو ئەو کەسانەی لەناو گۆڕەکاندا (مردوون) ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی واهەیە ﴿يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَلَا هُدٗى﴾ بەبێ هیچ زانیاری و شارەزاییەك (بەڵگەیەك) ﴿وَلَا كِتَٰبٖ مُّنِيرٖ﴾ وە بەبێ کتێبێکی ڕوونکەرەوە (لەلایەن خواوە) ﴿٨﴾ ﴿ثَانِيَ عِطۡفِهِۦ﴾ (کەسێکە) ڕوو وەردەگێڕێت (وحەق وەرناگرێت) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۖ﴾ بۆ ئەوەی خەڵك لەڕێگەی خوا لادا ﴿لَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞۖ﴾ ئەو کەسە لەدونیادا سەرشۆڕ دەبێت ﴿وَنُذِيقُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لە قیامەتیشدا پێی دەچێژین ﴿عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ سزای سووتێنەر ﴿٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (پێی دەووترێت) ئەو سزایە (کە باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ يَدَاكَ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانەوەیە) کەبەدەستی خۆت پێشت خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وەبێگومان خوا ﴿لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ﴾ ستەم کار نی یە ﴿لِّلۡعَبِيدِ﴾ بەبەندەکانی ﴿١٠﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی واهەیە ﴿يَعۡبُدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەپەرستێ ﴿عَلَىٰ حَرۡفٖۖ﴾ لە قەراغدا، (لەنێوانێکدا) ﴿فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ﴾ جا ئەگەر تووشی خێر و خۆشی بوو ﴿ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦۖ﴾ دڵخۆش دەبێ پێی (بەردەوام دەبێ لەخواپەرستی دا) ﴿وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ﴾ وەئەگەر تووشی تاقیکردنەوەو بەڵا بوو ﴿ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ بەرەو دوا هەڵدەگەڕێتەوە پاش گەز دەبێتەوە لەئاین ﴿خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَۚ﴾ زەرەر مەندی دونیا و قیامەت بووە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە ﴿ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ زیانباری و خەسارەت مەندی ڕوون و ئاشکرا ﴿١١﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو دەپاڕێتەوە (ودەپەرستێ) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگەلە خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُۥ﴾ شتێك نەزیانی پێدەگەیەنێت ﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُۥۚ﴾ وە نە سوود و قازانجیشی پێدەگەیەنێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە ﴿ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ﴾ لەڕێ لادانی (گومڕایی) زۆر دوور لەڕاستی ﴿١٢﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو هاوار دەکات، ودەپەرستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُۥٓ﴾ (لە) کەسێك کەزیانی ﴿أَقۡرَبُ مِن نَّفۡعِهِۦۚ﴾ لەسوودی نزیکترە ﴿لَبِئۡسَ ٱلۡمَوۡلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡعَشِيرُ﴾ وەچ هاوڕێ و هاودەمێکی خراپە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٖ﴾ باخەکانی بەهەشتەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفۡعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی بیەوێت دەیکات ﴿١٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هەر کەس واگومان دەبات (لە بێ بڕوایان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ﴾ کە هەرگیز خوا ئەو (پێغەمبەرە ﷺ) یارمەتی نادات و سەری ناخات ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیا و دواڕۆژدا ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ بِسَبَبٍ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ دەبا پەتێك بەسەرەوە (بە بەرزییەوە) هەڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لۡيَقۡطَعۡ﴾ پاشان هەناسەی ببڕێ (تا دەخنکێت) ﴿فَلۡيَنظُرۡ﴾ ئەوسا ببینێ (سەرنج بدا و بیر کاتەوە) ﴿هَلۡ يُذۡهِبَنَّ كَيۡدُهُۥ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا بەم کارە ئەو ڕق وتوڕەیبەی (لە دڵیدایە) لایدەبات (ونایهێڵێت) ﴿١٥﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ ئابەم شێوە ئەو (قورئانە)مان ناردۆتە خوارەوە ﴿ءَايَٰتٍ بَيِّنَٰتٍ﴾ کە ئایەتەکانی ڕوون وئاشکران ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهْدِى مَن يُرِيدُ﴾ هەر کەسێك خۆی بیەوێت هیدایەتی دەدات. ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی کەسانێك کەبڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ و کەسانێك کە بوون بەجوولەکە ﴿وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ و گاوورەکان (نەصرانیەکان) ﴿وَٱلْمَجُوسَ﴾ و ئاگر پەرستەکان (زەردەشتی یەکان) ﴿وَٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا دانا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدا لەنێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لەیەکتر کۆمەڵێك بۆ بەهەشت وکۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە. ﴿١٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَسْجُدُ لَهُۥ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان ﴿وَٱلنُّجُومُ وَٱلْجِبَالُ وَٱلشَّجَرُ وَٱلدَّوَآبُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیان لەبەران ﴿وَكَثِيرٌ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ زۆرێکیش لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ ٱلْعَذَابُ﴾ وە زۆرێکیش سزای بۆ بڕیاردرا (لە سەری چەسپا) ﴿وَمَن يُهِنِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّكْرِمٍ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ﴾ هەر شتێکی بوێت دەیکات ﴿١٨﴾ ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژ بەیەکن ﴿ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ﴾ دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (بڕ بە بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿ٱلْحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم ﴿١٩﴾ ﴿يُصْهَرُ بِهِۦ﴾ دەتوێنرێتەوە بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِى بُطُونِهِمْ وَٱلْجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سك و پێستەکاندایە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَهُم مَّقَٰمِعُ مِنْ حَدِيدٍ﴾ بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسنی ﴿٢١﴾ ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟﴾ هەر کاتێك بیانەوێت ﴿أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ کە بێنە دەرەوە لەو (دۆزەخ)ە ﴿مِنْ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر نارەحەتی ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دە گێڕێنرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ وە(پێیان دەوترێت) بچێژن سزای سوتێنەر ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٍ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ (ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە) دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ بە بازنی ئاڵتون و مرواری ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە ﴿٢٣﴾

﴿وَهُدُوٓاْ﴾ ئەو (بەهەشتیانە) ڕێنموونی کراون ﴿إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بۆ ئەو ووتەی کەڕاست وجوانە (ووتەی لا الە إلا اللە) ﴿وَهُدُوٓاْ﴾ هەروەها ڕێنموونی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای) سوپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆشتن بۆ) مزگەوتی حەرام (بۆ کەعبە) ﴿ٱلَّذِي جَعَلۡنَٰهُ﴾ کە ئەوێمان داناوە (بۆ خوا پەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَآءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی یەکسانە ﴿ٱلۡعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلۡبَادِۚ﴾ چ ئەوانەی لەوێدان یان لە دوورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدۡ فِيهِ﴾ وە هەر کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلۡحَادِۭ بِظُلۡمٖ﴾ مەیلی لە هەق لادان زوڵم وستەم بکات ﴿نُّذِقۡهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ سزای ئازاردەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذۡ بَوَّأۡنَا لِإِبۡرَٰهِيمَ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ ٱلۡبَيۡتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشۡرِكۡ بِي شَيۡـٔٗا﴾ (پێمان ووت) هیچ شتێك مەکەرە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرۡ بَيۡتِيَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام) پاك بکەرەوە ﴿لِلطَّآئِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَٱلۡقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژگەران (بەپێوە) وکوڕنوش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ﴾ وە جاڕبدە بەناو خەڵکیدا ﴿بِٱلۡحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن ﴿يَأۡتُوكَ رِجَالٗا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە. ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٖ﴾ و بەسوار هەموو ووشترێکی لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأۡتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٖ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَشۡهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمۡ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان بن ﴿وَيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ﴾ وە ناوی خوا بەن (کاتێك قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡلُومَٰتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِۖ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داوون ﴿فَكُلُواْ مِنۡهَا﴾ جا لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡبَآئِسَ ٱلۡفَقِيرَ﴾ وە بیدەن بە نەداران و هەژاران ﴿٢٨﴾ ﴿ثُمَّ لۡيَقۡضُواْ تَفَثَهُمۡ﴾ دوای (سەر بڕینی قوربانی) چڵك و پیسی (موو ونینۆك) لابەن بە خۆیانەوە ﴿وَلۡيُوفُواْ نُذُورَهُمۡ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلۡيَطَّوَّفُواْ﴾ و تەواف (ی ئیفاضە) بکەن ﴿بِٱلۡبَيۡتِ ٱلۡعَتِيقِ﴾ بە دەوری ماڵی دێرین و بەڕێزدا (بەدەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمەی (پێشوو باسی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمۡ﴾ جا هەر کەس بپارێزێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِۦۗ﴾ لای پەروەردگاری ﴿وَأُحِلَّتۡ لَكُمُ ٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، وشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە ﴿إِلَّا مَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡۖ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەك مردارەوە بوو، یان بۆغەیری خودا سەربڕراو) ﴿فَٱجۡتَنِبُواْ﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿ٱلرِّجۡسَ مِنَ ٱلۡأَوۡثَٰنِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە ﴿وَٱجۡتَنِبُواْ قَوۡلَ ٱلزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لەقسەی درۆو ناڕەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَآءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەچ بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو بیرو باوەڕێکی لار دووربگرن) ﴿غَيۡرَ مُشۡرِكِينَ بِهِۦ﴾ هاوبەش بڕیاردەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ جا هەرکەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخۡطَفُهُ ٱلطَّيۡرُ﴾ ئەمجا باڵندە (لە هەوادا) بە پەلە بیفڕێنێت (وپارچە پارچەی بکات) ﴿أَوۡ تَهۡوِي بِهِ ٱلرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات ﴿فِي مَكَانٖ سَحِيقٖ﴾ بۆ جێگایەکی زۆر دوور (چۆڵەوانی) ﴿٣١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە (کە باسکرا نموونەی هاوبەش دانان بوو بۆ خوا) ﴿وَمَن يُعَظِّمۡ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئاینی) خوا بە گەورە ڕابگرێت ﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بەڕاستی ئەو کارە ﴿مِن تَقۡوَى ٱلۡقُلُوبِ﴾ لە خوا ترسی دڵەکانیانەوەیە (وتەقواکارن) ﴿٣٢﴾ ﴿لَكُمۡ فِيهَا مَنَٰفِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون، خواردنی شیریان) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ (جگە لەمانەیش دەتوانن سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ نەگات) تاکاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَآ﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى ٱلۡبَيۡتِ ٱلۡعَتِيقِ﴾ کاتێکە دەگەنەماڵی دێرینی (کەعبە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٖ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلۡنَا مَنسَكٗا﴾ قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِّيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا بهێنن ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ (کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ جا خوای ئێوە پەرستراوێکی تەنهایە ﴿فَلَهُۥٓ أَسۡلِمُواْ﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُخۡبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بە ملکەچان و خۆ بەکەم زانان ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ﴾ ئەوانەی هەرکاتێك ناوی خوا برا ﴿وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ دڵەکانیان دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ عَلَىٰ مَآ أَصَابَهُمۡ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لەناخۆشی) ﴿وَٱلۡمُقِيمِي ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژەکانیانن ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق ڕۆزییەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلۡبُدۡنَ﴾ ئەو ووشترە گەورە و قەڵەوانە (دەبرێن لەبیت الحرام سەردەبڕێن) ﴿جَعَلۡنَٰهَا لَكُم مِّن شَعَٰٓئِرِ ٱللَّهِ﴾ ئێمە کردومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمۡ فِيهَا خَيۡرٞ﴾ بۆ ئێوە لەواندا خێر وچاکە هەیە ﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بەقوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَآفَّ﴾ لە کاتێکدا لەسەر سێ پەل وەستاون و دەستی چەپیان بەسراوەتەوە (لەبەر ئەوەی وشتر بە پێوە سەر دەبڕدرێت) ﴿فَإِذَا وَجَبَتۡ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر زەوی بە تەنیشتدا (کاتێك گیانیان دەرچوو) ﴿فَكُلُواْ مِنۡهَا﴾ ئەوە لە گۆشتەکەیان بخۆن ﴿وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡقَانِعَ وَٱلۡمُعۡتَرَّ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سوالکەران ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرۡنَٰهَا لَكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ تا سوپاس گوزاربن بۆ خوا ﴿٣٦﴾ ﴿لَن يَنَالَ ٱللَّهَ﴾ هەگیز ناگات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا﴾ نە گۆشتی ئەو (قوربانیانە) نەخوێنیان ﴿وَلَٰكِن يَنَالُهُ ٱلتَّقۡوَىٰ مِنكُمۡ﴾ بەڵام ئەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەی بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡ﴾ لەسەر ئەوەی ڕێنموونی کردوون (بۆ سەر ئاینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەچاکە کاران ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُدَٰفِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٖ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ وکافرێك ﴿٣٨﴾

﴿أُذِنَ﴾ ڕێگە درا (بەجەنگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَٰتَلُونَ﴾ بە ئەو (موسڵمانانەی) شەڕیان لە گەڵدا دەکرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا۟ۚ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ستەمیان لێ کراوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سەرخستنیان بە توانایە ﴿٣٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَٰرِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ لە ماڵ و وڵاتیان بە ناهەق ﴿إِلَّآ أَن يَقُولُوا۟﴾ تەنها (گوناهیان ئەوە بوو) کە دەیان ووت ﴿رَبُّنَا ٱللَّهُۗ﴾ پەروەردگارمان خوایە ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی لە ناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَّهُدِّمَتْ﴾ بێگومان دەڕوخێنرا (وێران دەکرا) ﴿صَوَٰمِعُ﴾ دێر (خەڵوەتگە) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و کڵیسا ﴿وَصَلَوَٰتٌ﴾ و کەنیسە ﴿وَمَسَٰجِدُ﴾ مزگەوتەکان ﴿يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًاۗ﴾ کە یادی خوا لەو (پەرستگایانە)دا زۆر دەکرا ﴿وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن﴾ وە بێگومان خوا یارمەتی کەسانێك ئەدات (وسەریان دەخات) ﴿يَنصُرُهُۥٓۗ﴾ کە یارمەتی (دینی) خوا دەدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بە ڕاستی خوا ﴿لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ﴾ بەهێز وبالادەست و بەتوانایە ﴿٤٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوانەی ئەگەر دەسەلاتمان پێدان لە زەویدا ﴿أَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ دەهێنن ﴿وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکات دەدەن ﴿وَأَمَرُوا۟ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بە چاکە ﴿وَنَهَوْا۟ عَنِ ٱلْمُنكَرِۗ﴾ و بەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ﴾ و سەرئەنجامی هەموو کارەکان تەنهابەدەست خوایە ﴿٤١﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر (بێ باوەڕان) تۆ بە درۆزن دەزانن وباوەڕت پێ ناکەن ﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئەوە بێگومان پێش ئەوانیش (گەلانی تر) باوەڕیان نەکرد (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وەك) گەلی نوح و عاد و سەموود ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وە گەلی ئیبراهیم و گەلی لووط ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ مَدْيَنَۖ﴾ هەروەها یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) ﴿وَكُذِّبَ مُوسَىٰ﴾ وە مووساش بە درۆزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ ئەمجا (بۆ ماوەیەك) مۆڵەتی بێ باوەڕانمدا ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْۖ﴾ دواتر تۆڵەم لێ سەندن وگرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بە گژا چوونی ئێمە (لەوان) ﴿٤٤﴾ ﴿فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَا﴾ ئەمجا چەندەها شار و دێهاتمان وێران کرد ﴿وَهِىَ ظَالِمَةٌ﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ ئەو (شارانە دیواری خانووەکانی) کەوتبوون بەسەر سەربانەکانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ﴾ وە چەندەها بیر بێ خاوەن بوون (لە کار کەوتبوون) ﴿وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ﴾ وە چەندەها کۆشکی بەرز و بڵند (بێ خاوەن بوون) ﴿٤٥﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ دەی ئایا ئەوانە بە زەوی دا نەگەڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هەبێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَآ﴾ بیری پێ بکەنەوە (لەو وێران بوونە) ﴿أَوْ ءَاذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَاۖ﴾ یان گوێیان هەبێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ لەڕاستی دا چاوەکان کوێر نابن ﴿وَلَٰكِن تَعْمَى ٱلْقُلُوبُ﴾ بەڵکو ئەو دڵانە کوێر دەبن ﴿ٱلَّتِى فِى ٱلصُّدُورِ﴾ کەلە سینەکاندان ﴿٤٦﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ وە ئـەوان (قورەیـش بە گاڵتەوە) بەپەلە داوای سـزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ لە کاتێکـدا هەرگیز خوا پێچەوانـەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ و بێگومان ڕۆژێـك لای پەروەردگـارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەك هەزار سـاڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو سـاڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە(خەڵکی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کـە سـتەمکار بـوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشـان تۆڵـەم لێ سـەندن (ولەنـاوم بردن) ﴿وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ﴾ بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێکی ئاشکرام. ﴿٤٩﴾ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی بڕوایان هێناو ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون و ڕۆزییەکـی بەنـرخ وفراوانیان بـۆ ئامادەیـە ﴿٥٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانـەی هەوڵیان داوە بۆ (دژایەتی) ئایەتەکانی ئێمە ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ ناتواناو دەستەپاچەن ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی دۆزەخن ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆ نەمان ناردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هیچ ڕەوانەکراو یـان پێغەمبەرێـك ﴿إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ﴾ مەگەر هـەر کاتێك (پەڕاوی خـودای) خوێندبێتـەوە بۆ گەلەکەی ﴿أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾ شـەیتان گومـان و وەسوەسـەی دەخستە نـاو خوێنراوەکەیەوە (تـا خەڵك بـاوەڕی پـێ نەهێنن) ﴿فَيَنسَخُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خـوا لایدەبات (پوچەڵـی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ ئەوەی شـەیتان داوێتی بە گوێی خەڵکدا (لە وەسوەسـە ودڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ﴾ پاشـان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسـپێنێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروسـتە ﴿٥٢﴾ ﴿لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ لەبـەر ئەوەی ئەو گومانانەی شـەیتان دەیخاتە(دڵـەکان خوا) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ﴾ (هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی) دڵیـان ڕەقـە ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ وە بەڕاسـتی سـتەمکاران ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لـە دژایەتـی یەکـی زۆر دوور(لە ڕاستی) دان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان پێ دراوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستیە کە لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا بِهِ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (وبەردەوام بن لەسـەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و بەئارام بیێ بۆ ئـەو (خـوا) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خـوا هیدایەتدەری ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسـانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سـەر ڕێگای ڕاست ﴿٥٤﴾ ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەردەوام ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا لەنـاکاودا ڕۆژی دوایی بەخەیان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا یەخەیان دەگرێت (ودێت بۆیان) ﴿عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی نەزۆك و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) ﴿٥٥﴾

﴿ٱلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ﴾ دەسەلات و پاشایەتی لەو رۆژەدا تەنها بۆ خوایە ﴿يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکات ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت دان ﴿٥٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ سزای ڕیسواکەر ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ وە ئەو کەسانەی کۆچیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوٓاْ أَوۡ مَاتُواْ﴾ پاشان کوژران(شەهید بوون) یان مردن ﴿لَيَرۡزُقَنَّهُمُ ٱللَّهُ رِزۡقًا حَسَنٗاۚ﴾ بێگومان خوا ڕزق وڕۆزیەکی چاکیان دەداتێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٥٨﴾ ﴿لَيُدۡخِلَنَّهُم مُّدۡخَلٗا يَرۡضَوۡنَهُۥۗ﴾ سوێند بەخوا، خوا ئەوانە دەخاتە جێگایەك کەپێی ڕازی دەبن ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٞ﴾ وە بێگومان خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥٩﴾ ﴿۞ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمەی (باسمان کرد بۆت) ﴿وَمَنۡ عَاقَبَ﴾ وە هەر کەسێك تۆڵەی خۆی بسێنێت (لەدەس درێژی کەر) ﴿بِمِثۡلِ مَا عُوقِبَ بِهِۦ﴾ بەوێنەی ئەو ستەمەی لێی کراوە ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيۡهِ﴾ لەدوای ئەوە جارێکی تر دەست درێژی بکرێتە سەر ﴿لَيَنصُرَنَّهُ ٱللَّهُۚ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی دەدات (سەری دەخات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٞ﴾ بەڕاستی خوا چاوپۆشی کەری لێبوردەیە ﴿٦٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەم (سەرخستنەی خوا) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی خوا ﴿يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ﴾ (ئەوەندە بەدەسەلاتە) شەو دەباتە ناو ڕۆژەوە (کاتێك شەو درێژ تر بێت لەڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِ﴾ وەڕۆژ دەباتە ناو شەوەوە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٞ﴾ وە بێگومان خوا بیسەری بینایە ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە ﴿بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ لەبەر ئەوەیە بەڕاستی هەر خوا هەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّ مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وەبێگومان ئەوەی جگە لەخوا هاواری لێ دەکەن (ودەیپەرستن) ﴿هُوَ ٱلۡبَٰطِلُ﴾ هەر ئەو بەتاڵ و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وبەڕاستی خوا ﴿هُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡكَبِيرُ﴾ هەر خۆی بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ أَنزَلَ﴾ کەبەڕاستی خوا باراندویەتی ﴿مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لە ئاسمانەوە باران ﴿فَتُصۡبِحُ ٱلۡأَرۡضُ مُخۡضَرَّةًۚ﴾ (بەهۆی ئەو بارانەوە) زەوی سەوز دەبێت (بەڕوەك) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾ بێگومان خوا ووردبینی ئاگایە (بە هەموو شتێك) ﴿٦٣﴾ ﴿لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەکانە ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ و ئەوەیشی لە زەویدایە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلۡغَنِيُّ ٱلۡحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیاز و دەوڵەمەندە وشایستەی سوپاسە ﴿٦٤﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) بەڕاستی خوا ﴿سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامی هێناوە بۆتان وخستویەتیە خزمەتتانەوە هەموو ئەو شتانەی لەزەویدایە ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وەکەشتی (ڕام هێناوە بۆتان) ودەڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بەناو دەریادا بەفەرمانی ئەو (بەفەرمانی خوا) ﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وەئاسمانی ڕاگیر کردووە ﴿أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ تا نەکەوێت بەسەر زەویدا ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی ئەو نەبێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە بەرانبەر بەخەڵکی ﴿٦٥﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە کەژیانی پێ بەخشیوون (لەسەرەتای دروستکردنتانەوە) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتانمرێنێت پاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومان خەڵکی زۆر ناسوپاس و سپڵەن ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شەریعەت و بەرنامەیەکمان داناوە ﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئەوان کاریان پێ کردووە ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ کەواتە نابێت (خاوەن ئاینەکانی تر) لەکاری ئایندا کێشە و ئاژاوەت لەگەڵدا دروست کەن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وەتۆ خەڵك بانگ بکە بۆ لای پەروەردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاستی ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئەگەر دەمەقاڵێ وموجادەلەیان لەگەڵدا کردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش بڵێ خوا خۆی چاك دەزانێ بەو کردەوانەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٦٨﴾ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوەری دەکات لەنێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ لەو شتانەی کەئێوە ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ تیایدا جیاوازن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نازانی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوادەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لە ئاسمان و زەویدایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومان ئەوەی باسکرا لەکتێب لە (لوح المحفوظ) دایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم (زانیارییەی باسکرا) بەلای خواوە ئاسانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوان جگە لەخوا شتێك دەپەرستن ﴿لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ (خوا) هیچ بەڵگەیەکی نەناردۆتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وە بێگومان خۆشیان هیچ زانیاریان دەربارەی ئەو (پەرستراوە) نیە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وەبۆ ستەم کاران نیە ﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێ بخوێنرێتەوە بۆیان ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەدەم و چاوی ئەو کەسانەی بێ باوەڕن دەبینی ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگرژی و تووڕەیی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ﴾ نزیکە پەلامار (وهێرش) بەرن بۆ ئەو کەسانەی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنیتەوە ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ بەخراپتر لەو (ڕوگرژی و تووڕەییەی) ئێوە چی یە ﴿النَّارُ﴾ ئاگری دۆزەخە ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەخوای گەورە بەڵێنی داوە بەو کەسانەی کە بێ باوەڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگە و ئاکامێکی خراپە (کە پێ ی دەگەن) ﴿٧٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ضُرِبَ مَثَلٞ فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥٓۚ﴾ نموونەیەك هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی هاواریان لێ دەکەن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿لَن يَخۡلُقُواْ ذُبَابٗا﴾ هەرگیز ناتوانن مێشێك دروست بکەن ﴿وَلَوِ ٱجۡتَمَعُواْ لَهُۥۖ﴾ هەرچەند هەمووشیان بۆی کۆببنەوە ﴿وَإِن يَسۡلُبۡهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيۡـٔٗا﴾ وە ئەگەر مێشیش شتێکیان لێ بفڕێنێ ﴿لَّا يَسۡتَنقِذُوهُ مِنۡهُۚ﴾ ناتوانن لێی بسێننەوە ﴿ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلۡمَطۡلُوبُ﴾ داواکار و داوا لێ کراو لاواز و بێ دەسەڵاتن ﴿٧٣﴾ ﴿مَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦٓۚ﴾ ئەوانە بەو شێوە پێویستە خوا بناسن نەیان ناسیوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بە توانای بەدەسەڵاتە ﴿٧٤﴾ ﴿ٱللَّهُ يَصۡطَفِي مِنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلٗا﴾ خوا لە فریشتەکاندا نێردراو هەڵدەبژێرێت ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِۚ﴾ هەروەها لە خەڵکیش دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿٧٥﴾ ﴿يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۗ﴾ خوا ئاگادارە بەوەی لە بەردەمیاندایە (رووی داوە) و بەوەی لە دوایانەوەیە (دواتر ڕوودەدات) ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ و هەموو کارەکان هەر بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٧٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿ٱرۡكَعُواْ وَٱسۡجُدُواْ وَٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمۡ﴾ کڕنووش و سوژدە بەرن و پەروەردگارتان بپەرستن ﴿وَٱفۡعَلُواْ ٱلۡخَيۡرَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ۩﴾ وە کاری چاك بکەن بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَٰهِدُواْ فِي ٱللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِۦۚ﴾ جیهاد و تێکۆشان بکەن لە پێناوی خوادا بەو شێوەیەی شایستە وشیاویەتی ﴿هُوَ ٱجۡتَبَىٰكُمۡ﴾ ئەو (خوا) ئێوەی هەڵبژاردوە (بۆ هەڵگرتنی ئەم ئاینە) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيۡكُمۡ فِي ٱلدِّينِ مِنۡ حَرَجٖۚ﴾ وە لە ئاینـدا هیچ کارێکی قورس و گرانی لەسەر دانەناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمۡ إِبۡرَٰهِيمَۚ﴾ ئەمە ئاینی ئیبراهیمی باوە گەورەتانە ﴿هُوَ سَمَّىٰكُمُ ٱلۡمُسۡلِمِينَ مِن قَبۡلُ وَفِي هَٰذَا﴾ ئەو (خوا) پێشتر ئێوەی بە موسڵمان ناوناوە وەلەم قورئانەشدا ﴿لِيَكُونَ ٱلرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيۡكُمۡ﴾ تا پێغەمبەر ببێت بە شاهید لەسەر ئێوە ﴿وَتَكُونُواْ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِۚ﴾ وە ئێوەش ببنە شاهید لەسەر خەڵکی ﴿فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ کەواتە بە چاکی نوێژەکانتان بکەن وزەکات بدەن ﴿وَٱعۡتَصِمُواْ بِٱللَّهِ﴾ وە تەنها پشت بە خوا ببەستن ﴿هُوَ مَوۡلَىٰكُمۡۖ﴾ چونکە هەر ئەو پشتیوانتانە ﴿فَنِعۡمَ ٱلۡمَوۡلَىٰ وَنِعۡمَ ٱلنَّصِيرُ﴾ ئای چەند پشتیوان و یارمەتی دەرێکی چاکە ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگار دەبن (سەر دەکەون) ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ﴾ ئەوکەسانەی کەلە نوێژەکانیاندا ﴿خَاشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن کەچن بۆخوا) ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی ﴿عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾ لەشتی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی ﴿لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ کەزەکاتی (سامانیان) دەردەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وەئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ کەپارێزەری داوێنیان (لەشەرواڵ پیسی) ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر بۆ خێزانی خۆیان ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یابۆ کەنیزەکێك کەبووبێ بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە سەرزەنشت ناکرێن ﴿٦﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێ نیازی جگەلەو (دووجۆرە ئافرەتە) بکات (و ئارەزووی خۆی تێربکات) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کەپارێزەری سپاردەو پەیمانەکانیانن ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وەئەوانەی کەبەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٩﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئەوانەن میرات گران ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ﴾ ئەوانەی کەدەبنە خاوەنی فیردەوس ومیراتگری (بەهەشت) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان لەبەهەشتدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد ﴿مِن سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ﴾ لەخۆلاسەو پالفتەیە لەقوڕ ﴿١٢﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً﴾ لەپاشان ئەومان کرد بەنوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ لەئارامگایەکی قایم (منداڵدانی دایك)دا ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً﴾ دواتر نوتفەکەمان کرد بەخوێنی مەیو ﴿فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً﴾ ئەمجا خوێنە مەییوەکەشمان کرد بەپارچە گۆشتێکی جووا و ﴿فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا﴾ ئەمجا پارچە گۆشتەکەشمان کرد بەئێسقان ﴿فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا﴾ ئەمجا بەگۆشت (بەیکەرە) ئێسکەکەمان داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ﴾ پاشان ئەومان کرد بەدروست کراوێکی تر ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ﴾ جا گەورە وپیرۆزە ئەو خوایەی ﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ کەچاکترینی بەدی هێنەرانە ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾ پاشان بەڕاستی ئێوە لەدوای ئەوە هەموتان دەمرن ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ﴾ لە پاشان بێگومان ئێوە لەڕۆژی دواییدا زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەسەری ئێوەوە دروستمان کردوە ﴿سَبْعَ طَرَائِقَ﴾ حەوت نهۆم ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ﴾ وە ئێمە لە دروست کراوەکان بێ ئاگانین ﴿١٧﴾

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) بارانمان باراند ﴿فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەوی دا هێلایەوە (ڕاگرت) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی ئەو (ئاوە)دا ﴿لَقَادِرُونَ﴾ بەتواناین ﴿١٨﴾ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (بارانە)وە بەدیمان هێناوە (ڕواندومانە) بۆتان ﴿جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ چەند باخی خورما و تری ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (بەشێوەی بژێوی وەك مێوژ و خورما) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ﴾ هەروەها (ڕواندومانە)جۆرە دارێك (زەیتون) کەلە طوری سینا دەڕوێت ﴿تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ﴾ کە ڕۆن و پێخۆرێك دەگرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە ماڵات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین ئەو (شیر)ەی لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ﴿٢١﴾ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر (پشتی) کەشتییەکانیش سوار دەکرێن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ جا پێی وتن ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ﴾ جا وتیان ﴿الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو دەسەڵاتدار و ناودارانەی کە بێ باوەڕ بوون لە هۆزەکەی (نوح) ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نوحە) تەنها کەسێکە وەك ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ئەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێك بنێرێ) فریشتەی دەنارده خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستووە ﴿فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ لە باوو باپیرە پێشووەکانمانەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەم (نوحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِ جِنَّةٌ﴾ شێتی لە گەڵدایە ﴿فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا تاماوەیەك چاوەڕوانی بکەن (بەڵکو چاك بێتەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (نوح) وتی ئەی پەروەرد گارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ کە کەشتییەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وفەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین - هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك ، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنورەوە هەڵقوڵا (نیشانەی دەسپێکردنی توفانەکەیە) ﴿فَاسْلُكْ فِيهَا﴾ تۆش بیخەرە ناو کەشتی یەکەوە (سواری کە) ﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێك)جوتێك (نێر ومێ یەك) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سوار بکە ئەنداماتی)خێزانەکەت جگە لەوانەیان کە بڕیاری لە ناو چوونیان دراوە (کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وقسەشم لە گەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەبارەی ئەوانەی کەستەمیان کردوە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆو ئەو کەسـانەی لەگەڵت دان سـواری کەشتی بەکە بوون ﴿فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوایەکی ئەوتۆ ﴿نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد لە دەست گەلی زاڵمان ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَنزِلْنِي مُنزَلًا مُّبَارَكًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامبەزێنە (لە کەشتی بەکە) لە جێگایەکی پیرۆز و بەفەڕدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی دابەزێنەراتی ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند وتیشانەی زۆر هەیە (بۆ کەسانی ژیر وهۆشمەند) ﴿وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵك) ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ﴾ پاشـان لـەدوای ئـەوان بەدیمان هێنـا ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکـی تر ﴿٣١﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ ئەمجا لە ناو ئەواندا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی وونن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو (خوایە) پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن) ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ دەسەڵاتداران وناودارانی (هوود علیه السـلام) ووتیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ ئەوانـەی کـە بڕوایـان نەهێنـاو بێ بـاوەڕ بـوون بـە دیـداری ڕۆژی دوایـی ﴿وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وە لـە ژیانـی دونیادا ناز و نیعمەتمان پێ دابـوون ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەك ئێوە ﴿يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ﴾ لـەوەی ئێـوە دەیخـۆن (ئەویـش) دەخـوات ﴿وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ وە لـەوەی ئێوە دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ﴾ سـوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بەشەرێکی وەك خۆتـان بکـەن ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بێگومـان ئەو کاتە ئێـوە لە زیان بـاران دەبن ﴿٣٤﴾ ﴿أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ﴾ ئایـا ئـەو (هوود علیـه السـلام) بەڵێن بە ئێـوە دەدات کەبەڕاستی کاتـێ مـردن ﴿وَكُنتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وە بوون بەخاك و ئێسـك (ی ڕزیوو) ﴿أَنَّكُم مُّخْرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن (زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٥﴾ ﴿هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی بە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ ژیـان (یەکـی تر) نی یە تەنهـا ژیانی ئەم دونیایەمان نەبـێ ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ دەمرین ودەژین (نەوە لە دوای نەوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وە ئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەوە (کە دەڵـێ پێغەمبـەرم) تەنها پیاوێکە ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ دەکات بـە دەم خواوە ﴿وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (هوود علیه السـلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ﴾ (خوا) فەرمووی لـە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَّيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ﴾ بێگومان پەشـیمان دەبنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ﴾ ئەمجا شریخە و دەنگێکی زۆ بەهێز (دای بەسـەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً﴾ وئەوانمان کرد بە (وێنەی) پوش و کەفی (سـەر لافاو) ﴿فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ جا دووری (لە ڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤١﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ﴾ دواتـر لـە پـاش ئـەوان بەدیمـان هێنـا ﴿قُرُونًا آخَرِينَ﴾ چەند گەل وئوممەتێکی تر ﴿٤٢﴾

﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن) یان نە پێش دەکەون ﴿وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ﴾ نەدواش دەکەون ﴿٤٣﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا﴾ لەپاشان پێغەمبەرانی خۆمان یەك لەدوای یەك نارد ﴿كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لەخۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەکدا (لەناوبرد) ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ وە(باسی) ئەوانمان کردە ڕووداو وچەند بەسەرهاتێك (کەخەلکی لەنێوان خۆیان باسی بکەن) ﴿فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەمجا دووری (لەڕەحمی خوا) بۆ گەلێ باوەڕنەهێنێ ﴿٤٤﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ﴾ لەپاشان مووسا و هاروونی برایمان نارد ﴿بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بەنیشانەکانمان و بەلگەی ئاشکراوە ﴿٤٥﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەلام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەلاتدار بوون بەسەر خەلکیدا ﴿٤٦﴾ ﴿فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا﴾ ئەمجا وتیان ئایا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین. ﴿وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ﴾ لە کاتێکدا گەلەکەیان (بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) ﴿٤٧﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر ئەوە باوەڕیان پێ نەهێنان ﴿فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ﴾ ئەمانیش (وەك گەلانی تر) لەناو بران ﴿٤٨﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنموون بین ﴿٤٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەلگەو موعجیزەیەك ﴿وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ﴾ و هەر دووکیان (عیسا و دایکی)مان دانا لەشوێنێکی بلند (بيت المقدس) ﴿ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو هۆیەکی) حەسانەوەو کانیاوە ﴿٥٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ﴾ ئەی نێر راوانی خودا ﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ لەخۆراکی پاك (حەلال) بخۆن ﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم ﴿٥١﴾ ﴿وَإِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ﴾ وەبێگومان هەر ئەمەیە ئاین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئایین و بەرنامەیە ﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ وەمنیش پەروەردگارتانم کەواتە خۆتان بپارێزن (لەتۆلەم) ﴿٥٢﴾ ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾ (شوێنکەوتوانیان) ئاینەکەیان (کەیەك ئایین بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیاندا بەچەند پارچەیەك ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەل و دەستەیەکیان دلخۆشن بەو (بەشە ئایینەی) کەهەیانە ﴿٥٣﴾ ﴿فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ﴾ کەوا بوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومڕایی یەی دایپۆشیون ﴿حَتَّىٰ حِينٍ﴾ (بازین) تاماوەیەك ﴿٥٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەسامان و مندالان ﴿٥٥﴾ ﴿نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ (بەهۆی شیاویانەوە) پەلەمان کردووە بۆیان لەخێر وخۆشیەکاندا ﴿بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ (نەخێر وانی یە) بەلکو ئەوانە هەست ناکەن (کە بۆ تاقی کردنەوەیانە) ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) پەروەردگاریان هەمیشە دەترسن ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی پەروەردگاریان باوەڕ دێنن ﴿٥٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ پەروەردگاریان دانانێن ﴿٥٩﴾

﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوا﴾ وە ئەو کەسانەی کەدەیبەخشن ئەوەی (لەزەکات و خێر دەیێ) بیبەخشن ﴿وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ﴾ لەکاتێکدا دڵیان دەترسێ (دەلەرزێ) ﴿أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵنیان بۆ لای پەروەردگاریان دەگەڕێنەوە ﴿٦٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ ئا ئەوانە (کە خاوەنی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن لە ئەنجامدانی چاکەکاندا ﴿وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لەپێشن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ وە ئێمە ئەرك ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنطِقُ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وەهیچ ستەمێك لەوان ناکرێ ﴿٦٢﴾ ﴿بَلْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام (بێ بڕوایان) دڵەکانیان ﴿فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگایی و نەزانی دایە لەم (کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەندە کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاوازە لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمْ لَهَا عَامِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجام دەریانن ﴿٦٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ﴾ کەسزا بەسەر گەورەو خۆش گوزەرانەکانیاندا دێنین (لەدونیادا) ﴿إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ﴾ لەناکاودا ئەوان دەس دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ﴾ (پێ یان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن ﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ﴿٦٥﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان (پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ﴿٦٦﴾ ﴿مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ﴾ لەبەرامبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بەگەورە دەزانی ﴿سَامِرًا تَهْجُرُونَ﴾ شەوگارتان دەبردە سەر بەگاڵتە کردن و قسەی ناشرین ووتن (بەئایەتەکانی ئێمە) ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (قورەیش) بیریان لەم قورئانە نەکردۆتەوە ﴿أَمْ جَاءَهُم﴾ یاشتێکیان بۆهاتووە ﴿مَّا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ﴾ یاپێغەمبەرەکەیان نەناسیووە ﴿فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ﴾ بەو هۆیەوە ئەوان دان بەپێغەمبەرایەتیەکەیدا نانێن ﴿٦٩﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ﴾ یادەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو حەق وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بوغزێنەری حەق و ڕاستین (ڕقیان لێیەتی) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێنی هەوا و ئارەزوی ئەوان بکەوتایە ﴿لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تیایاندایە دەشێوان و تێك دەچوون بەسەر یەکدا ﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە(و سەربەرزی) یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لەبیر خستنەوە(و سەربەرزی) خۆیان پشتێکەرن ﴿٧١﴾ ﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرانبەر بانگەوازەکەت دا بۆیە باوەڕ ناهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ﴾ ئەو بەخشش و ڕۆزی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە خوا چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ﴾ وە بەڕاستی تۆئەوان بانگ دەکەیت ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان نیە بەڕۆژی دوایی ﴿عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەرن ﴿٧٤﴾

﴿وَلَوْ رَحِمْنَٰهُمْ﴾ وە ئەگەر ڕەحم بەوان (بت پەرستانی قورەیش) بکەین ﴿وَكَشَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرٍّ﴾ وەئەو ناخۆشی و بەڵایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەڵیگرین (کەبریتی بوو لەبرسێتی بۆماوەی حەوت ساڵ) ﴿لَّلَجُّوا فِي طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ (نەك بیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان دا ڕۆدەچن وپەسەر گەردانی دەمێننەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَٰهُم بِٱلْعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئەوانمان تووشی سزا و ئازار کرد (تاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا ٱسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ﴾ بەڵام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا نەخۆیان بەکەم زانی (ملکەچ بوون بۆی) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وە نە هاتنا و نزایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی ناڕەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتێ دەرگایەکمان بۆ کردنەوە ﴿ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ لەویندا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە دروستی کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاو و دڵ ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ئێوەی (دروست کردووە و) بڵاوی کردونەتەوە بەزەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای ئەویش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يُحْيِۦ وَيُمِيتُ﴾ وەئەو (خوا) زاتێکە دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿وَلَهُ ٱخْتِلَٰفُ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وەجیاوازی شەو و ڕۆژیش هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ ٱلْأَوَّلُونَ﴾ (نەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوٓا أَءِذَا مِتْنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردبین ﴿وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (ڕزیوو) ﴿أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَءَابَآؤُنَا هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرانمان درابوو ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنانە) هیچ نیە جگە لەئەفسانەی (قسەی پڕو پوچی) پێشووەکان ﴿٨٣﴾ ﴿قُل لِّمَنِ ٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەناویدایە هی کێ یە؟ ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بییر ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبْعِ﴾ بڵێ ئەی کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلْ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بڵێ کێ فەرمان ڕەوایی هەموو شتێکی بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی خوان ﴿قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادووتان لێ کراوە (کە ئاینی خوا بەناحەق دەزانن لەگەڵ دان نانتان بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵكو ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان درۆزنن ﴿٩٠﴾ ﴿مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ﴾ خوا هیچ ڕۆڵەیەكی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ پەرستراوێكی تری لەگەڵدا نەبووە ﴿إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لەگەڵدا بوایە) ئەوكاتە هەر پەرستراوێك چی دروست كردووە (بۆ خۆی) دەبرد ﴿وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ وە هەندێكیان زاڵ دەبوون بەسەر هەندێكی تریاندا ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك وبێگەردە لەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿٩١﴾ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی وئاشكراكانە ﴿فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ وە بەرز و بڵندە لەوەی كەئەوان (بت پەرستان) دەیكەنە هاوبەشی ﴿٩٢﴾ ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەرنیشانم دەدەیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی كەبەوان بەڵێن دراوە ﴿٩٣﴾ ﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمكارانەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتواناین ئەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان داوە نیشانت بدەین ﴿٩٥﴾ ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ﴾ بە جوانترین و چاكترین شێوە بەرگری بكە لەخراپە ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بەخۆت و ئاینەكەت) ﴿٩٦﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بە تۆ ﴿مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ﴾ لەخەتەرە و(پاڵنەرو) وەسوەسەی شەیتانەكان ﴿٩٧﴾ ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەكان) ئامادەبن لام (سەرم لێ بشێوێنن) ﴿٩٨﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ (بێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێننەوە) هەتا كاتێ مردن دێت بۆ هەر كامیان ﴿قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەرەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٩﴾ ﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ بەڵكو كردەوەی چاك بكەم (لە بری ئەوەی نەمكردوە) لەو تەمەنەی لە دەستم چوو ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ نەخێر بێگومان ئەمەی (كەدەیڵێت) تەنها قسەیەكە ئەو دەیڵێ (ئەگەر بگەڕێتەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەبێت) ﴿وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەرزەخێك (بەربەستێك) هەیە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەكرێنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا كاتێ فوو دەكرێ بە شەیپوردا ﴿فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتیەك نامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەكتری ناكەن ﴿١٠١﴾ ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا هەر كەسێ كێشراوە (چاكە)كانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانە ڕزگارو سەركەوتوون ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە كەسێ كێشراوە (چاكە)كانی سووك بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە كەسانێكن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ زیانیان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دان بێ بڕانەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسووتێنێ ﴿وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دا لێویان هەڵقرچاوە و دانەكانیان دەركەوتووە ﴿١٠٤﴾

﴿أَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لەدونیادا بەسەرتاندا نەدەخوێنرایەوە؟ ﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بەدرۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا (١٠٥) ﴿قَالُوا۟ رَبَّنَا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بوو بەسەرماندا ﴿وَكُنَّا قَوْمًا ضَآلِّينَ﴾ وە ئێمە کەسانێکی گومرابووین (١٠٦) ﴿رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْهَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَٰلِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕاینەوە (بۆ بێ باوەڕی) ئەوە بەڕاستی ئێمە ستەمکارین (١٠٧) ﴿قَالَ ٱخْسَـُٔوا۟ فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بە ڕیسوایی بمێننەوە لەدۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لەگەڵدا مەکەن (إخسأ: بۆ سەگ بەکاردێ کاتێ دەری دەکەیت و پێی دەڵێیت چغە) (١٠٨) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِى﴾ بێگومان لەدونیادا کۆمەڵێک لەبەندەکانی من ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَا﴾ دەی لێمان خۆشبە و ڕەحممان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی (١٠٩) ﴿فَٱتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰٓ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِى﴾ تا (ئەو گاڵتە کردنەتان بە) ئەوان یادی منی لەبیربردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشە بەوان پێدەکەنین (١١٠) ﴿إِنِّى جَزَيْتُهُمُ ٱلْيَوْمَ﴾ بێگومان ئەمڕۆ پاداشتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوٓا۟﴾ بەهۆی خۆگرییانەوە ﴿أَنَّهُمْ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئەوانن سەرکەوتوو (١١١) ﴿قَٰلَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِى ٱلْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: چەند ساڵ لەسەر زەوی دا مانەوە؟ (١١٢) ﴿قَالُوا۟ لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێك یا کەمتر لەڕۆژێك ماینەوە ﴿فَسْـَٔلِ ٱلْعَآدِّينَ﴾ لەو (فریشتـ)انە بپرسە کەژمێریارن (١١٣) ﴿قَٰلَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی ئەماونەتەوە ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئێوە دەتانزانی؟ (١١٤) ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَٰكُمْ عَبَثًا﴾ ئایا ئێوە گومانتان وابووە کەبێگومان ئێوەمان بەبێ هودە دروست کردووە ﴿وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە (١١٥) ﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ﴾ جا بەرزو بڵندی بۆ خوای پاشای ڕاست و ڕەوا ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێك نی یە جگە لەو ﴿رَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْكَرِيمِ﴾ کەپەروەردگاری عەرشی بەڕێزو بەرزە (١١٦) ﴿وَمَن يَدْعُ﴾ هەر کەس بپەرستێ ﴿مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا ﴿لَا بُرْهَٰنَ لَهُۥ بِهِۦ﴾ کەهیچ بەڵگەیەکی نەبێ لەسەر ئەو (پەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦٓ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی تەنها لای پەروەردگاریتی ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بێگومان کافران ڕزگار نابن (١١٧) ﴿وَقُل رَّبِّ ٱغْفِرْ وَٱرْحَمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم لێم خۆش بەو ڕەحمم پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی میهرەبانانی (١١٨)

سورەتی ﴿ٱلنُّورِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضْنَاهَا﴾ و فەرزمان کردووە (گوێڕایەڵی بڕیارەکانی) ﴿وَأَنزَلْنَا فِيهَا﴾ وە لەو (سورەتە) دا هێناومانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە ﴿١﴾ ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زیناکەر ﴿فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ﴾ هەریەکێکیان سەد دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ﴾ وە بەزەیی هاتنەوەتان پێیاندا (ژن و پیاوی زیناکەر) نەتان گرێ ﴿فِي دِينِ اللَّهِ﴾ لە (جێ بەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا و بەڕۆژی دوایی ﴿وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی بینینی سزاداني ئەو دووانە بن ﴿طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ کۆمەڵێک لەباوەڕداران ﴿٢﴾ ﴿الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً﴾ پیاوی زیناکەر مارە ناکات تەنها ئافرەتی زیناکەر و ئافرەتی موشریک نەبێ ﴿وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ﴾ وە ئافرەتی زیناکەر مارەی ناکات پیاوی زیناکەر یا پیاوی موشریک نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شووکردن بەزیناکەر)ە یاساغ کراوە لەسەر ئیمانداران ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ﴾ وە ئەوانەی کەبوهتانی (زینا) دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاک ﴿ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ لەپاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوهتانەکەیان) ﴿فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان لێ وەرمەگرن ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون ﴿٤﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ و کردەوەیان چاک دەکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە ﴿٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوهتان بۆ خێزانەکانیان دەکەن ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نی یە ﴿فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ﴾ ئەوە شایەتی دانی هەریەک لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە (کەدەڵێت خێزانەکەم بینیوە زینای کردووە) ﴿٦﴾ ﴿وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ وەلەپێنجەم جاردا بڵێ نەفرینی خوا لەسەر ئەوبێ ﴿إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ ئەگەر درۆزن بێ ﴿٧﴾ ﴿وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ﴾ ئەو ئافرەتەش (کەتاوان بار کراوە لەلایەن مێردەکەیەوە) سزای (زینای) لەسەر لادەبات ﴿أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ بەمەی کەچوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان مێردەکەی لەدرۆزنانە (درۆ دەکات) ﴿٨﴾ ﴿وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەپێنجەم جاردا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ ئەگەر مێردەکەی لەڕاست گۆیان بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە(هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی باسکران درۆزن بێ خوا دەری دەخست و سزای دەدا لەدونیادا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گێڕاکەری پەشیمانی و کار دروستە ﴿١٠﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ﴾ بێگومـان کەسـانێ کـە ئـەو بوهتانەیان (بـۆ عائیشـەی خێزانـی پێغەمبەر ﷺ) هەڵبەسـت ﴿عُصْبَةٌ مِّنكُمْ﴾ دەستەیەك بوون لەخۆتان (ومونافیقیشیان تێدا بوو) ﴿لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم﴾ وامەزانـن ئـەو (بوهتانە)شـەڕو خراپـە بۆتـان ﴿بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ (وانـی یە)بەڵکو خێـرو چاکەیە بۆتان ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم﴾ بۆهـەر یـەك لەوانـە هەیە ﴿مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ﴾ لەتـاوان بـەو ئەنـدازەی هەوڵی داوە (لەو بوهتانەدا) ﴿وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ﴾ وە ئەو کەسـەیان کەبەشـی گەورەی بوهتانەکەی گرتە ئەسـتۆ (کەعەبدوڵـلای کوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (لەڕۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سـزای هەرە گەورە (١١) ﴿لَّوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ﴾ دەبـوا کاتـێ ئـەو بوهتانەتـان بیسـت ﴿ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا﴾ پیـاوان وئافرەتانـی ئیمانـدار گومانـی چاکیان بەخۆیـان ببردایە ﴿وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ﴾ وەبیـان ووتایە ئەمە بوهتانێکـی ئاشـکراو ڕوونـە (١٢) ﴿لَّوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ دە بۆچـی ئـەو بوهتـان کەرانـە چـوار شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتەکانیان نەهێنا ﴿فَأُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ کەواتـە هـەر ئەوانـەن لای خـوا درۆزن (١٣) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگـەر بەهرە وڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ﴾ دوو چارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوهتانەدا (بۆ عائیشـە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سـزایەکی گەورە (١٤) ﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ﴾ کاتـێ ئەم بوهتانەتان بەدەماو دەم لە یەکترەوە وەردەگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُم﴾ وە بەزمانتـان شـتێك دەڵێـن ﴿مَّا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ کـە زانیاریتـان دەربـارەی نەبـوو ﴿وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا﴾ واتـان دەزانـی شـتێکی سـووك و ئاسـانە ﴿وَهُوَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکـدا لای خـوا زۆر گەورەیە (١٥) ﴿وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُم﴾ بۆچـی کاتـێ ئەمەتان بیسـت نەتـان ووت ﴿مَّا يَكُونُ لَنَا﴾ بۆ ئێمە شـیاو نی یە ﴿أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَٰذَا﴾ قسـە(و بوهتانی)ی وا بکەین ﴿سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆخوایە، ئەمـە بوهتانێکـی زۆر گەورەیـە (١٦) ﴿يَعِظُكُمُ اللَّهُ﴾ خـوا ئامۆژگاریتـان دەکات ﴿أَن تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا﴾ کە هەرگیز نەگەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (١٧) ﴿وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ وە خوا ئایەتەکانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروسـتە (١٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی پێیان خۆشـە ﴿أَن تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ﴾ زینا (کرداری ناشـیرین) بڵاوبێتـەوە ﴿فِي الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەنـاو خەڵکی ئیماندارا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سـزای سـەخیان بـۆ هەیـە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیـاو ڕۆژی دوایـی دا ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە خـوا دەزانـێ وئێـوە نازانـن (١٩) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسـەرتانەوە (دووچاری سـزا دەبوون بەهۆی ئەو بوهتانەوەکە کرا بۆ عائیشـە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ وەبێگومان خوا بەسۆزی میهرەبانە (٢٠)

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ بەدوای هەنگاوەکانی شەیتان دا مەڕۆن ﴿وَمَن يَتَّبِعْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ ﴿فَإِنَّهُۥ يَأْمُرُ بِٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان فەرمان دەکات بەکاری زۆر ناشیرین (زینا) و خراپە ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ ئەگەر بەهرەو میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا﴾ هەرگیز کەسێ لەئێوە پوخت و پاك نەدەبۆ وە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام خوا هەر کەسی بوێ (شیاوبێ) پاکی دەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە. ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا يَأْتَلِ﴾ باسوێند نەخۆن ﴿أُولُوا ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ﴾ ئەوانەتان کەخاوەنی چاکە وسەروەت و سامانن ﴿أَن يُؤْتُوٓا﴾ کەیارمەتی نەدەن ﴿أُولِي ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بەخزمان وهەژاران و کۆچەران لەپێناوی خوادا ﴿وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوٓا﴾ دەبا لێ بووردەبن و چاوپۆشی بکەن ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش بێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆش بوو و میهرەبانە. ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَرْمُونَ ٱلْمُحْصَنَٰتِ ٱلْغَٰفِلَٰتِ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ بوهتانی زینا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لُعِنُوا فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ نەفرینیان لێکراوە لەدونیا و ئاخیرەت دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وەبۆیان هەیە سزای زۆر گەورە ﴿٢٣﴾ ﴿يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ﴾ ڕۆژێك (دێ) شایەتی ئەدات لەسەریان ﴿أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەوکردەوانەی کە کردوویانە ﴿٢٤﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يُوَفِّيهِمُ ٱللَّهُ دِينَهُمُ ٱلْحَقَّ﴾ خواپاداشتی تەواوی کاروکردەوەیان بەڕاستی وداد گەڕانەوەدەداتەوە ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ ٱلْمُبِينُ﴾ وە ئەوکاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی ئاشکراو دیارە(بۆخۆی وسیفات وکرداری) ﴿٢٥﴾ ﴿ٱلْخَبِيثَٰتُ لِلْخَبِيثِينَ﴾ (واڕاستە) ئافرەتانی ناپاك بۆ پیاوانی ناپاك ﴿وَٱلْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَٰتِ﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتُ لِلطَّيِّبِينَ﴾ وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿وَٱلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان ﴿أُولَٰٓئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ﴾ ئەوپاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیلێن ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ بۆ ئەو پاك و چاکانەیە لێبووردن و ڕۆزی چاك و پیرۆز (بەهەشت) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی ئەوکەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ﴾ مەچنە هیچ ماڵێك جگەلەماڵەکانی خۆتان ﴿حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا﴾ هەتا پرس دەکەن(بەخاوەنەکانیان) ﴿وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰٓ أَهْلِهَا﴾ وە (دوای ئەوەی مۆڵەت دران) سەلام بکەن لە خاوەن ماڵەکە ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر کەستان نەدی تیایدا ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوەمەچنە ژوورەوە بۆ ئەو ماڵە ﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتا مۆڵەت نەدرێن ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتان وترا ﴿ارْجِعُوا فَارْجِعُوا﴾ بگەڕێنەوە ئەبێ بگەڕێنەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە بەهەموو ئەو کردەوانەی دەیکەن (٢٨) ﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە (گوناهبار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا﴾ کەبچنە ئەو ماڵانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ﴾ کەسی تێدا نیشتەجێ نی یە و کەل و پەلی خۆتانی تیا بێت (وەك ئوتێل) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشکرای دەکەن و بەوەیشی دەیشارنەوە (٢٩) ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لەسەیر کردنی نامەحرەم) داخەن و بپارێزن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لەداوێن پیسی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆ ئەوان ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەموو کردەوەیەك کەدەیکەن (٣٠) ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بڵێ بە ئافرەتانی ئیمانداریش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ چاویان داخەن وبپارێزن (لەسەریر کردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لەداوێن پیسی) ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە لەجوانی (وەك دەم و چاویان و دەستیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشەکانیان بدەن بەسینگ و بەرۆکیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیاد لەوەی دەردەکەوێت) ﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ﴾ بۆ مێردەکانیان نەبێت یا باوکیان ﴿أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یاباوکی مێردەکانیان ﴿أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا کوڕەکانیان یا کوڕی مێردەکانیان ﴿أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ﴾ یا براکانیان یا کوڕی براکانیان ﴿أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ﴾ یا کوڕی خوشکەکانیان ﴿أَوْ نِسَائِهِنَّ﴾ یا ئافرەتانی (ئیماندار) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ یا کەنیزەکەکانیان ﴿أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن کەوتەو پیاوانەی کەبێ نیازن لەئافرەت (وەك خزمەت کارو پیر و نەخۆش کەئارەزووی ژن و مێردایەتیان نییە) ﴿أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ یا ئەو منداڵە کوڕانەی کەئاگایان لە لەش و (عەورەتی) ئافرەتان نەبێت (باڵغ نەبووبن) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتان لەکاتی ڕۆشتن دا) قاچیان نەدەن بەزەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تا دەنگی خرخاڵ و پاوانەکانیان بێت و) بزانرێت بەو جوانییەی پێیان کەشاردویانەتەوە ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا ﴿أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەکان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار و سەرکەوتوو بن (٣١)

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ﴾ ژن مارە بېرن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ مێردیش بدەن بەشوو (مێرد) ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ﴾ هەروەها ئەوانەی ئیمان دار و چاكن لە كۆیلەكان (ژنیان بۆ بێنن) و كەنیزەكەكان (یش بدەن بەشوو) ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ﴾ ئەگەر ئەوان هەژارو كەم دەست بن ﴿يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ خوا لەبەخشندەی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو بێ نیازیان دەكات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەهەرە) فراوان و زانـا و دانایە (٣٢) ﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە دەبێ ئەوانـەی كەتوانای (ئەركی) ژن هێنانیان نیە پاكژ خۆیـان ڕاگرن ﴿حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ هەتا خوا بەبەهرە(و ڕۆزی) خـۆی بـێ نیازیـان دەكات ﴿وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ﴾ وە ئەوانەی داوای نوسـراو دەكەن (بۆ كڕینـەوەی خۆیان) ﴿مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ لەبەنـدەو كەنیزەكەكانتـان ﴿فَكَاتِبُوهُمْ﴾ ئـەوە نوسـراویان لەگەڵدا بنوسـن (بۆ كڕینـەوەو ئازاد بوونـی خۆیـان) ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ ئەگەر خێرتان لەواندا بـەدی دەكرد (كەبڕیتی یە لەتوانای دانـی ئەو پارەی ئەبێ بیـدات بەخاوەنەكـەی بۆ ئـازاد بوونی) ﴿وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ﴾ وە لەو ماڵـەی كەخوا بەئێوەی داوە پێیان بدەن ﴿وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ﴾ وە كەنیزەكەكانتـان زۆر لـێ مەكـن (ناچاریـان مەكەن) ﴿عَلَى الْبِغَاءِ﴾ لەسـەر زینـا كردن ﴿إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا﴾ ئەگەر ئەبانویسـت داوێن پاك بن ﴿لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تا ماڵ وسـامانی ژیانی دونیاتان دەست كەوێت ﴿وَمَن يُكْرِههُّنَّ﴾ جـا هەر كـەس ناچاریـان بـكات (زۆریان لـێ بـكات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ﴾ ئەمجا بەڕاسـتی خوا دوای ئـەو زۆر لـێ كردنەیـان ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبـوردەی میهرەبانە (بەو كەنیزەكانـە كە بەزۆر زینایان پـێ كراوە) (٣٣)

﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ﴾ چەند ئایەتێكی ڕوون كەرەوە ﴿وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ﴾ وەچەند نموونەوبەسەر هاتی ئەو گەلانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ هەروەهـا پەنـدو ئامۆژگـاری بـۆ پارێـزكاران ولەخـوا ترسـان (٣٤) ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خـوا نـوورو ڕوناكی یەو ڕووناككەرەوەی ئاسـمانەكان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾ وێنەی ڕووناككردنەوەی خوا ﴿كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ وەك تاقێـك وایـە چرایەكی تێدا بێـت ﴿الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ﴾ ئەو چرایەش لەناو شوشـەیەكدا بێت ﴿الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾ ئەو شوشـەیەش وەك ئەسـتێرەیەكی گەش و پرشـنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ﴾ (ئەو چرایە) دائەگیرسـێ بە(ڕۆنـی) درەختێكـی زەیتونی بەفەڕو بەرەكەت ﴿لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ كـە نەڕۆژهەڵاتی بێ نەڕۆژ ئاوایی بێ (سـێبەر نایگـرێ نەكاتـی هەڵهاتنی خۆر نەكاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ﴾ (ڕۆنەكـەی ئەوەندە پاك بێت) نزیكە ڕۆنەكەی داگیرسـێ ﴿وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾ با ئاگریشـی بەر نەكەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ﴾ ڕووناكی لەسـەر ڕوناكـی (ڕووناكی زەیت و ڕووناكی ئاگر) ﴿يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەركەسـی بوێت ڕێنموونیی دەكات بۆلای ڕووناكی (ئایینی) خۆی ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ﴾ وە خـوا چەندین نموونـە دەهێنێتەوە بۆ خەڵكی ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك (٣٥) ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ﴾ لەمزگەوتانێكدا خوا مۆڵەتی داوە ﴿أَن تُرْفَعَ﴾ كە بەگەورەو پاك ڕاگیرێ (بەرزو بڵنـد دروسـت كرێـت) ﴿وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ زیكـر و یـادی خوای تێدا بكـرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ لەو (مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەكەن بەبەیانیان و ئێوارانـدا (٣٦)

﴿رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێك كە بازرگانی و كڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناكات ﴿عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ﴾ لەیادی خواو نوێژ كردن و زەكات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لەڕۆژێك دەترسن (ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾ دڵ و چاوەكان تیایدا (دەگۆڕێن و) ئاوەژوو دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاكترینی ئەوەی كردویانە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە (بێجگە لەپاداشتەكەیان) لەبەهرەی خۆیەوە زیادەشیان دەداتێ ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر كەس بیەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمارە بێ سنوور ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی كەبێ بڕوان ﴿أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ﴾ كردەوە (چاكە) كانیان وەك سەرابێك وایە (سەراب تیشكێكە كاتێ زۆر گەرما لەبیاباندا وەك ئاو دێتە پێش چاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لەبیابانێكدا (بریسكە بداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً﴾ (كەسێكی) زۆر تینوو بەئاوی دەزانێ (لەدوورەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ﴾ (بەپەلە دەڕوات بۆی) كاتێ دەگاتە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا﴾ هیچ بەدی ناكات ﴿وَوَجَدَ اللَّهَ عِندَهُ﴾ (لەقیامەت كافر) دەبینێ خوا ئامادەیە لەلایدا ﴿فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ﴾ ئەمجا خوا بە تەواوی پاداشتی (كردەوەكانی) دەداتێ ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خوا بە پەلەو چەسپانە لەلێپرسینەوەدا ﴿٣٩﴾ ﴿أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ﴾ یا (كردەوەی بێ بڕوایان) وەك چەند تاریكییەك وایە لەناو دەریایەكی قوڵدا ﴿يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ﴾ كەشەپۆل لەسەرشەپۆل دایپۆشابێت ﴿مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشەوە هەورێكی ڕەشی (باراناوی) بێت ﴿ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾ تاریكیەكان نیشتبنە سەر یەكتری ﴿إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا﴾ ئەگەر دەستی دەرێنێ نزیكە دەستی خۆی نەبینێت (لەبەر تاریكی) ﴿وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾ جا هەر كەس خوا نووری (ئیمانی) پێ نەبەخشیێ ﴿فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ﴾ ئەوەی ڕووناكی بێت نییەتی ﴿٤٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەموونەوانەی لەئاسمانەكان و زەوی دان تەسبیحاتی خوا دەكەن ﴿وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ﴾ هەروەها باڵندەكان كاتێ باڵیان كردۆتەوە (بەئاسماندان تەسبیحاتی خوا دەكەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ﴾ هەر یەك لەمانە نوێژ (دوعا) و تەسبیحاتی خۆی دەزانێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بەوەی دەیكەن زانا وئاگادارە ﴿٤١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنیەتی ئاسمانەكان و زەوی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وگەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە ﴿٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا﴾ كەخوا پەڵەهەورەكان دەبات (بەئاسماندا) بە هێواشی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ﴾ پاشان ئەو (پەڵە هەور)انە پەیوەست دەكات بەیەكەوە ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا﴾ دواتر دەیان خاتە سەر یەكتری ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ﴾ ئەمجا دەبینی دڵۆپە باران ﴿يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ لەتێو هەورەكەوە دەبارێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِن بَرَدٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە لە هەورەكان كەوەك كێوون تەرزە دەبارێنێ ﴿فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەمجا تووشی زیان دەبێ بەم (تەرزەیە) هەر كەسێ خوا بیەوێت ﴿وَيَصْرِفُهُ عَن مَّن يَشَاءُ﴾ وە لای دەدات لە هەر كەسێ كەخۆی بیەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ﴾ نزیكە ڕووناكی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) كە(بینای) چاوەكان ببات ﴿٤٣﴾

﴿يُقَلِّبُ ٱللَّهُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ خوا شەوو ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بەرۆژ بوونەوەو شەو داهاتن) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَعِبْرَةً لِّأُو۟لِى ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ پەندێك هەیە بۆ خاوەن ژیریی یەکان ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّن مَّآءٍ﴾ وەخـوا هەموو زیندەوەرێکی لەئاو دروسـت کردووە ﴿فَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰ بَطْنِهِۦ﴾ ئەمجـا هەنـدێ لەوانـە لەسـەر سـکی دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰ رِجْلَيْنِ﴾ وە هەندێکی تریان لەسـەر دووقـاچ دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰٓ أَرْبَعٍ﴾ وە هەشـیانە لەسـەر چـوار پـێ دەڕوات ﴿يَخْلُقُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ خوا هەرچی بوێ دروستی دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شـتێکدا هەیە ﴿٤٥﴾ ﴿لَّقَدْ أَنزَلْنَآ﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی ئێمە ناردومانەتـە خوارەوە ﴿ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ﴾ چەنـد ئایەتێکـی ڕوون کەرەوە ﴿وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ وخواش هەر کەسـی بـوێ ڕێنموونیی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بـۆ ڕێگـای ڕاسـت ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا﴾ وە ئەوانـە دەڵێـن بڕوامـان هێنـاوە ﴿بِٱللَّهِ وَبِٱلرَّسُولِ وَأَطَعْنَا﴾ بەخـواو بەپێغەمبـەرو گوێڕایەڵیمـان کـردووە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ پاشـان کۆمەڵێـك لـەوان پشـتی تـێ دەکـەن ﴿مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپـاش ئـەوەی (ووتیـان بڕوامـان هێنـاوە) ﴿وَمَآ أُو۟لَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئەوانـە (لەڕاسـیدا) ئیمانـدار نیـن ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا دُعُوٓا۟﴾ وە کاتـێ بانـگ بکرێـن ﴿إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بۆ لای (شـەریعەتی) خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی حوکم بکات لەنێوانیاندا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ﴾ یەکسـەر کۆمەڵێك لەوانە ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلْحَقُّ﴾ بەڵام ئەگەر (لەحوکم دانەکەدا) حەقەکە بۆ ئەوان بێت ﴿يَأْتُوٓا۟ إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ﴾ دێن بۆ لای (حوکمەکە) بەو پەڕی ملکەچی یەوە ﴿٤٩﴾ ﴿أَفِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئایا دڵەکانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أَمِ ٱرْتَابُوٓا۟﴾ یا لەگوماندا بوون ﴿أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُۥ﴾ یان دەترسـن خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ستەمیان لێ بکەن ﴿بَلْ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ (نەخێـر هیـچ لەواتە نی یـە) بەڵکو ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ قسـەی ئیمانـداران تەنهـا ئەمەیـە ﴿إِذَا دُعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتـێ بانـگ بکرێـن بۆ لای (بەرنامـەی) خـواو پێغەمبەرەکـەی ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئـەوەی بڕیاربـدات لەنێوانیاندا ﴿أَن يَقُولُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کەدەڵێن بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربووان ﴿٥١﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ جـا هـەر کـەس گوێڕایەڵـی خـواو پێغەمبەرەکـەی بـکات ﴿وَيَخْشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقْهِ﴾ وە لەخـوا بترسـێ و خۆی لە(سـەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ ئەوە بەڕاسـتی هـەر ئەوانـە سـەرکەوتوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ (دوو ڕووەکان) سـوێندیان دەخـوارد بەخـوا ﴿جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ بـە ئـەو پـەڕی سـوێند خواردنیـان ﴿لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ﴾ کەئەگـەر فەرمانیـان پـێ بدەیـت (بـە دەرچـوون بۆ غەزا) بێگومـان دەردەچن ﴿قُل لَّا تُقْسِمُوا۟﴾ بڵێ: سـوێند مەخۆن ﴿طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ﴾ ملکەچـی و گوێڕایەڵـی ئێوە زانـراوە (قسـەتان پێچەوانـەی کردارتانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاسـتی خوا ﴿خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ ئاگادارە بەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٥٣﴾

﴿قُلۡ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَۖ﴾ بلێ: فەرمانبەرداری خواو فەرمانبەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيۡهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی دراوە بەسەریدا (کە گەیاندنی پەیامی خوایە) ﴿وَعَلَيۡكُم مَّا حُمِّلۡتُمۡۖ﴾ وە ئێوەش بەرپرسن لەوەی دراوە بەسەرتاندا (کە باوەڕهێنانە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهۡتَدُواْۚ﴾ وە ئەگەر گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن، ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێجگە لەگەیاندنی ڕوون و ئاشکرا(ی پەیامی خوا) ﴿٥٤﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەو کەسانەتان کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەبێگومان دەیانکاتە جێ نیشینی (خەڵکی تر) لەزەویدا ﴿كَمَا ٱسۡتَخۡلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ هەروەك ئەوانی (ئیماندارانی) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ﴾ وە ئاینەکەیان بۆ دەچەسپێنێ ﴿ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ﴾ ئەو (ئاینە)ی کەخوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ خَوۡفِهِمۡ أَمۡنٗاۚ﴾ وە ترس وبیمیان بۆ دەگۆڕێ بەئاسایش و ئارامی ﴿يَعۡبُدُونَنِي﴾ (لەوکاتەدا ئیتر) هەر من دەپەرستن و ﴿لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ﴾ هیچ هاوبەشیەکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس بێ بڕوا بێ دوا ئەوە (بەدی هاتنی بەڵێنەکان) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانەن دەرچوو لەرێگەی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وەنوێژ بەجێ بێنن ﴿وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ و گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تا خوا ڕەحمتان پێ بکات ﴿٥٦﴾ ﴿لَا تَحۡسَبَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕن وانەزانن ﴿مُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەتۆڵەی خوا ڕزگاریان دەبێ لەزەویدا ﴿وَمَأۡوَىٰهُمُ ٱلنَّارُۖ﴾ و ئەوان جێگایان ئاگرە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی بەدوخراپە ﴿٥٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسۡتَـٔۡذِنكُمُ﴾ دەبێ مۆڵەتتان لێ وەرگرن ﴿ٱلَّذِينَ مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡ﴾ ئەو کەسانەی بەندەی ئێوەن (بەندەکانتان) ﴿وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَبۡلُغُواْ ٱلۡحُلُمَ مِنكُمۡ﴾ هەروەها منداڵەکانتان کەهێشتا باڵغ نەبوون ﴿ثَلَٰثَ مَرَّٰتٖۚ﴾ لەسێ کاتدا (بۆ چوونە ژووری نوستنی ژن و مێرد) ﴿مِّن قَبۡلِ صَلَوٰةِ ٱلۡفَجۡرِ﴾ لەپێش نوێژی بەیانی ﴿وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ ٱلظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لەکاتی نیوەڕواندا ﴿وَمِنۢ بَعۡدِ صَلَوٰةِ ٱلۡعِشَآءِۚ﴾ و لەپاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَٰثُ عَوۡرَٰتٖ لَّكُمۡۚ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆدەرخستنە بۆتان دروستە ﴿لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ وَلَا عَلَيۡهِمۡ جُنَاحُۢ بَعۡدَهُنَّۚ﴾ دوا ئەم سێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نەبۆ ئێوەو نەبۆ ئەوان هیچ گوناهێك نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّٰفُونَ عَلَيۡكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بەدەورو بەرتاندا دێن (بۆخزمەت کردنتان) ﴿بَعۡضُكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەو جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِۗ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وەخوا زانای کاردروستە ﴿٥٨﴾

﴿وَإِذَا بَلَغَ ٱلْأَطْفَٰلُ مِنكُمُ ٱلْحُلُمَ﴾ وەكاتێ كەمنداڵەكانتان باڵغ بوون ﴿فَلْيَسْتَـْٔذِنُوا۟﴾ ئەوسا دەبێ مۆڵەت وەربگرن ﴿كَمَا ٱسْتَـْٔذَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وەكو چۆن كەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان وەردەگرت (لەهەموو كاتێكدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەم جۆرە خوا ڕوونی دەكاتەوە ﴿لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ ئایەتەكانی بۆ ئێوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَٱلْقَوَٰعِدُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ وەئافرەتانی پیرو لەكار كەوتوو ﴿ٱلَّٰتِى لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شوكردنیان نەماوە ﴿فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێكیان لەسەر نی یە ﴿أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ كە(هەندێك لە) پۆشاكەكانیان لابەرن ﴿غَيْرَ مُتَبَرِّجَٰتٍۭ بِزِينَةٍ﴾ بەلاّم زینەت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ﴾ خۆ ئەگەر لاینەبەن و پۆشتە بن ﴿خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ ئەوە چاكترە بۆیان ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾وە خوا بیسەری زانایە ﴿٦٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى ٱلْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ كوێر گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾و شەل گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نی یە (ئەم جۆرە كەسانە گوناه نی یە بۆیان نان خواردن لەگەڵ كەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ﴾وە بۆ ئێوەش گوناه نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا۟ مِنۢ بُيُوتِكُمْ﴾ كە لەماڵەكانی خۆتان نان بخۆن (ماڵی منداڵ و خێزانەكانتان هەر بەماڵی خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوْ بُيُوتِ ءَابَآئِكُمْ﴾ یا (نان بخۆن لە)ماڵی باوكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَٰتِكُمْ﴾ یا ماڵی دایكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ إِخْوَٰنِكُمْ﴾ یا ماڵی براكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخَوَٰتِكُمْ﴾ یا ماڵی خوشكەكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَعْمَٰمِكُمْ﴾ یا ماڵی مامەكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ عَمَّٰتِكُمْ﴾ یا ماڵە پورەكانتان (خوشكانی باوك) ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخْوَٰلِكُمْ﴾ یا ماڵی خاڵەكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ خَٰلَٰتِكُمْ﴾ یا ماڵی پورەكانتان (خوشكانی دایك) ﴿أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُۥٓ﴾ یا ئەو ماڵانەی كەكلیلەكانیان بەئێوەیە ﴿أَوْ صَدِيقِكُمْ﴾ یا ماڵی برادەرو هاوڕێتان ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهتان لەسەر نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا۟ جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا﴾ بەكۆمەڵ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا﴾ جا كاتێ چوونە (هەر ماڵێك لە) ماڵان ﴿فَسَلِّمُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە سەلام لەیەكتر بكەن (لەوانەی كەوەك خۆتان وان) ﴿تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ بەسەلام كردنێك لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُبَٰرَكَةً طَيِّبَةً﴾ سەلامێكی جوان وچاك و پاك ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەو شێوە خوا ڕوونی دەكاتەوە ﴿لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئایەتەكانی بۆ ئێوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بەڵكو ژیریتان بخەنە كارو بیربكەنەوە ﴿٦١﴾

﴿إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کەبڕوایان بەخواو پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُوا۟ مَعَهُۥ﴾ وە هەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دابن ﴿عَلَىٰٓ أَمْرٍ جَامِعٍ﴾ لەکارێکی گرنگدا کەکۆیان دەکاتەوە (وەك غەزاو جومعەو جەژن) ﴿لَّمْ يَذْهَبُوا۟ حَتَّىٰ يَسْتَـْٔذِنُوهُ﴾ ناڕۆن بە هیچ لایەکدا هەتا مۆڵەت لەپێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەبڕوایان هەیە بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا ٱسْتَـْٔذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾ ئەوە هەر کامیان خۆت ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمُ ٱللَّهَ﴾ وە داوای لێبووردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّا تَجْعَلُوا۟ دُعَآءَ ٱلرَّسُولِ بَيْنَكُمْ﴾ بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ لەناو خۆتاندا دامەنێن (نابێ) ﴿كَدُعَآءِ بَعْضِكُم بَعْضًا﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان لەیەکتری (دەبێت بەڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یارسول الله ﷺ) ﴿قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا﴾ لەئێوە (بەبێ مۆڵەت) لەپەنای خەڵکی ترەوە دەردەچن بەدزییەوە ﴿فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ﴾ جا باترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ﴾ کەپێچەوانەی فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾ کە (لەدونیادا) بەڵاو تاقیکردنەوەیەکیان تووش بێت ﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش بێ (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٦٣﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێداربنەوە بەڕاستی تەنها بۆ خوایە ﴿مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدْ يَعْلَمُ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو (کارانەیشی کە دەیکەن) ﴿وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کەدەگەڕێنرێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟﴾ ئەوسا ئاگاداریان دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌۢ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٦٤﴾

سورەتی ﴿ٱلْفُرْقَانِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ﴾ کەفورقان (قورئان)ی بۆ سەر بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلْعَـٰلَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەو زاتەی کەدەسەڵات و موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە ﴿وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ و هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ﴾ و کەس هاوبەشی نییە لە فەرمانڕەوایی و موڵك وداریدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی ﴿٢﴾

﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا﴾ کەهیچ شتێك دروست ناکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ﴾ دەسەڵاتیان نی یە بۆ خۆیان ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ نەزیان نەسوودو قازانج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەس نییە ﴿٣﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە) هیچ نییە جگە لەدرۆیەکی گەورە کەموحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتییان داوە ﴿فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی گەورەیان کردوە ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات و داستانی پێشووەکانە ﴿اكْتَتَبَهَا﴾ (موحەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنوسن ﴿فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا ﴿٥﴾ ﴿قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زاتێ ناردویەتی یە خوارەوە ﴿يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە هەموو نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأْكُلُ الطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ﴾ وە بەبازاڕدا دەڕوات ﴿لَوْلَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ﴾ بۆچی فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ ﴿٧﴾ ﴿أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنزٌ﴾ یا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فڕێ بدرایە ﴿أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا﴾ یا باخێکی ببوایە لێی بخواردایە ﴿وَقَالَ الظَّالِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایان) دەیان ووت (بەئیمانداران) ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون ﴿٨﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ سەیرکە چۆن نموونەی (پووچ) بۆ تۆ دێنەوە ﴿فَضَلُّوا﴾ بەو هۆیەوە گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە ﴿٩﴾ ﴿تَبَارَكَ الَّذِي إِن شَاءَ﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ئەگەر بیەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ﴾ چاکتر لەوە(ی بێ بڕوایان دەڵێن) بۆت ساز دەدات ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ باخاتێك کە ڕووبارەکان بەژێریانـدا دەڕوات ﴿وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًا﴾ وە چەند کۆشکت بۆ فەراهەم دێنێ ﴿١٠﴾ ﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ﴾ (ڕاست ناکەن وانیە) بەڵکو ئەوانە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿وَأَعْتَدْنَا لِمَن كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ﴾ وە ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ کەسێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری هەڵگیرساو ﴿١١﴾

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەم ئاگرە) لەدورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ ترکە ونالەی گڕ وبڵێسەی دەبیسن (کە نیشانەی ڕق و قینی زۆریەتی لێیان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾ وەکاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەنگ لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ وملیان لەکۆت و زنجیردا (یا لەشیان بەکۆت و زنجیر پێکەو بەسراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێک مەکەن ﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یا ئەو بەهەشتە هەمیشەییەی کەبەڵێن دراوە بەپارێزکاران ولەخواترسان ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کەپاداشت وسەرئەنجام وئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە) دا هەرچیان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێ ی بەرپرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە لەو ڕۆژەدا خوا ئەو (بت پەرست) انە کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستونیان جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ أَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بە پەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکردو گومڕا بوون ﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (پەرستراوەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەبێجگە لەتۆ پەرستراوێك بۆ خۆمان دا بنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەلام نازو نیعمەتت دا بەئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا نەدەتوانن (سزای خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خوا) بەدەس بێنن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێن ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هەرکام لەپێغەمبەرانمان نارد بێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بە بازاڕدا ڕۆشتوون ﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێك لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو شتێك) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ وە ئەوانەی کە بەهیوای دیداری ئێمەتین (لەڕۆژی دوایی دا) دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوە بۆ فریشتە نانێردرێتە خوارەوە بۆ سەرمان ﴿أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا﴾ یاخود پەروەردگارمان نابینین ﴿لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوانە لەدەرونی خۆیاندا خۆیان بەگەورە دەزانی ﴿وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد. ﴿٢١﴾ ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ﴾ ئەوڕۆژەی فریشتەکان دەبینن (کاتی مردن یاقیامەت) ﴿لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ مژدەیەك بۆتاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا﴾ وە دەڵێن (پەنامان بدەن) بەپەنادانی پارێزراو ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ﴾ هاتین هەر کردەوەیە کیانکرد بوو ﴿فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا﴾ هەموویمان وەکو تۆزی پرش وبڵاوێ کرد ﴿٢٣﴾ ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ﴾ بەهەشتی یەکان لەو ڕۆژەدا ﴿خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا﴾ لەچاکترین جێگادان ﴿وَأَحْسَنُ مَقِيلًا﴾ وە لەباشترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ﴾ وە ڕۆژێ ئاسمان لەت دەبێ لەگەڵ هەورێکی سپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە) ﴿وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا﴾ وە فریشتەکان دەنێردرێنە خوارەوە کۆمەڵ کۆمەڵ. ﴿٢٥﴾ ﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لەو ڕۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ﴾ وە ڕۆژێکە کەستەمکار قەپ دەکات بەهەر دوو دەستی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي﴾ و دەڵێ خۆزگە ﴿اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾ لەگەڵ پێغەمبەردا ڕێگای ڕاستم بگرتایەتەبەر ﴿٢٧﴾ ﴿يَا وَيْلَتَىٰ﴾ ئای نیاچوون بۆ من ﴿لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا﴾ خۆزگە فلان کەسم نەکردایە بەهاوەڵ و خۆشەویستی خۆم. ﴿٢٨﴾ ﴿لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ﴾ بەڕاستی ئەو(کەسەی کردم بەهاوەڵ) منی لەقورئان وێڵ کرد ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي﴾ دوا ئەوەی قورئانم پێ گەیشت(و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا﴾ وە شەیتان هەمیشە پشت تێکەرو پشت بەردەرە بۆ ئادەمیزاد ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ﴾ وە پێغەمبەر (ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوْمِي﴾ بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی پێ نادەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ﴾ ئا بەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتی تۆ دەکرێ) دامان ناوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك ﴿عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ﴾ دوژمنێك لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾ بەسە پەروەردگارت ڕێنموونی کەرو یارمەتی دەرت بێ ﴿٣١﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً﴾ بۆچی (موحەممەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەك جاربۆ دانەبەزێنراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەوجۆرە(دامانبەزاندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوەی دڵی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەو قورئانە دامەزراوو بەهێز بکەین ﴿وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا﴾ وە(بەو بۆنەیەوە) ئایەتانی خۆمم بۆ ناردن بەرەبەرە ﴿٣٢﴾

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلێکت بۆ بێنن (لە ڕەخنەو پێشنیارە نابەجێکانیان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەلامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە (٣٣) ﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کەبەسەر ڕوخسارياندا دەبرێن (ڕادەکێشرێن) بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان ون کردووە (گومڕاترن) (٣٤) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هارووونی برایشیمان کردە یاریدەدەری (٣٥) ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾ ئەمجا وتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کەباوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە نی یە و بەدرۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بە لەناوبردنێکی زۆر خراپ (٣٦) ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نوحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆزانی ﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لەئاوی لافاودا) نوقممان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردنمانن بەپەندو عیبرەت بۆ خەلك ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت (٣٧) ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ و گەلی عادو سەموودو خاوەنی چاڵ و بیرەکان ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾ وەزۆر گەلی تر کە لەنێوانیان دا بوون (لەناومان بردن) (٣٨) ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وەبۆ هەموویان چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەلام بیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد بە لەناوبردنێکی خراپ (٣٩) ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قوڕەیش) تێپەڕیوون بەئەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کەبارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا بارێنرابوو ﴿أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارەبەردباران کراوە)یان نەبینیوە ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾ (وانی یە بینیوویانە) بەڵکو ئەوان بەتەمای زیندوو بوونەوە نین (٤٠) ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە(ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ ببینن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾ و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا ناردویەتی بەپێغەمبەر (٤١) ﴿إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وودەڵێن) نزیك بوو لە پەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆگر نەبوویتایە ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن ﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕاترە) ڕێگای ون کردووە (٤٢) ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایا دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ ئەبیتە پارێزەر بۆ ئەو (کەشوێنی ئارەزوی نەکەوێت)؟ (٤٣)

﴿أَمْ تَحْسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدەگەن ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە هەر وەك ئاژەڵن ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵكو ئەوان گومڕاتریشن ﴿٤٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژکردۆتەوە (لەبانگی بەیانیانەوە تا خۆر هەڵاتن) ﴿وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت بەوەستاوی (سێبەرەکە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ﴾ لەپاشان خۆرمان کردە ﴿عَلَيْهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر ئەو (سێبەرە چونکە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر ناناسرێت) ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبْضًا يَسِيرًا﴾ بەشێنەیی و کەمە کەمە نایهێڵین ﴿٤٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ ئەو (خوا) زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ کەشەوی بۆ کردون بەداپۆشەر (پۆشاك) ﴿وَالنَّوْمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی بۆ کردوون بەهۆی مت بوون ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ کارو ڕسق پەیدا کردن) داناوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە ﴿أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ باکان دەنێرێ ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەمزدەدەر پێش ڕەحمەتی خۆی (باران بارین) ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿مَاءً طَهُورًا﴾ ئاوێکی پاکژکەر (پاك و خاوێن) ﴿٤٨﴾ ﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ تا زەوی مردووی پێ دەبوژێنینەوە ﴿وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا﴾ وە ئاوی دەدەین بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان کردوون ﴿أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵکانێکی زۆر ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (نیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ تا بیربکەنەوە ﴿فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك جگەلە سپڵەیی (بێ باوەڕی) هیچیان ناوێت ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بێگومان دەمان نارد ﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا﴾ لەهەموو شارو شارۆچکەیەکدا ترسێنەرێك ﴿٥١﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەکە ﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ بە(بەڵگەکانی) ئەم قورئانە بەربەرەکانی یەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە ﴿٥٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە دوو دەریا (ئاو) ی بەرەڵا کردووە لەپاڵ یەکدا ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕوبارو کانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان زۆر سوێرو تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاکانە) ﴿وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێکی داناوە ﴿وَحِجْرًا مَحْجُورًا﴾ و بەرگری کەرێکی ئەستور (تائەو دوو ئاوە تێکەڵ بەیەك نەبن) ﴿٥٣﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ ئەو (خوا) زاتێکە لەئاو(ی مرۆڤ) ئادەمیزادی دروست کردووە ﴿فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)ی کردۆتە هۆی ڕەچەڵەك (پشت کە بەرێگەی نێرینە دەگەن بەمرۆڤ وەك کوڕ) و خزم (کە بەرێگەی ئافرەت دەگەنەوە بەمرۆڤ وەك کچە زاو خوشکەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە جگە لەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نەسوود نەزیان بەوان ناگەبەنن ﴿وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا﴾ وە بێ بڕوایان بەردەوام دژی پەروەردگاریان پشتیوانی یەکترین (بۆ تاوان و خراپە) ﴿٥٥﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرٗا وَنَذِيرٗا﴾ کەمزدەدەرو ترسێنەر بی ﴿٥٦﴾ ﴿قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ کرێ و پاداشتێك لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَن شَآءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی ڕێگەی پەروەردگاری بگری (با بیگرێ) ﴿٥٧﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە(خوای) زیندوو ﴿ٱلَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کەزاتێکە هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِهِۦ﴾ تەسبیحات بکە بەستایشی ئەو ﴿وَكَفَىٰ بِهِۦ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کەخوا ئاگاداره بەگوناهی بەندەکانی ﴿٥٨﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووه ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ وەئەوەش لەنێوانیان دایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ لەپاشانیش بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ فَسۡـَٔلۡ بِهِۦ خَبِيرٗا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لەزاتێ بکە کە بەهەموو شت زاناو ئاگایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ بەوان بوترێ ﴿ٱسۡجُدُواْۤ لِلرَّحۡمَٰنِ﴾ سوژدە ببەن بۆخوای میهرەبان ﴿قَالُواْ وَمَا ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ دەڵێن ڕەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسۡجُدُ لِمَا تَأۡمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە ببەین بۆ ئەو (زاتەی) کەتۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمۡ نُفُورٗا۩﴾ وە(بەم داوای سوژدە بردنە) دورکەوتنەوەیان (لەڕێگای ڕاست) زیاتر دەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِي﴾ پاك و بێگەرد وپیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجٗا﴾ کە لەئاسماندا چەند خولگە (بورج)ی دروست کردووه ﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَٰجٗا﴾ ودایناوە لەئاسماندا خۆرێکی پڕشنگدار ﴿وَقَمَرٗا مُّنِيرٗا﴾ و مانگێکی ڕووناك کەرەوە(بۆ زەوی) ﴿٦١﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ وەئەو (خوایە) زاتێکە ﴿جَعَلَ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ خِلۡفَةٗ﴾ کەشەوو ڕۆژی لەجێی یەکتر داناوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِّمَنۡ أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیربکاتەوە (لەدروسکراوەکانی خوا) ﴿أَوۡ أَرَادَ شُكُورٗا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات ﴿٦٢﴾ ﴿وَعِبَادُ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەندە تایبەتی یەکانی خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿يَمۡشُونَ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ هَوۡنٗا﴾ بە ویقارو نەرمی دەڕۆن بەسەر زەوی دا (بێ لوت بەرزی و کەشخەو فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ ٱلۡجَٰهِلُونَ﴾ وەکاتێ نەزان و نەفامەکان (بەووتەی ناشیرن) لەگەڵیان بدوێن ﴿قَالُواْ سَلَٰمٗا﴾ ووتەیەك دەڵێن پێیان گوناه نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمۡ﴾ وە کەسانێکن لەشەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدٗا وَقِيَٰمٗا﴾ سوژدە بەرن و شەو نوێژ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿ٱصۡرِفۡ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَۖ﴾ سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بەڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لانەچووی بەردەوامە ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّهَا سَآءَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا﴾ بەڕاستی دۆزەخ جێگەو شوێنی مانەوەیەکی زۆر خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان) ﴿لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ﴾ نەزیادە ڕۆی و نەڕەزیلی و دەست نوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا﴾ (بەڵکو) مام ناوەندیە لەوتێوانەدا ﴿٦٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَدۡعُونَ مَعَ ٱللَّهِ﴾ وە کەسانێکن کەلەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی تر ﴿وَلَا يَقۡتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿ٱلنَّفۡسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کەخوا کوشتنی ئەوی یاساغ (حەرام) کردووە ﴿إِلَّا بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق و ڕەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزۡنُونَۚ﴾ وە زیناو داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس ئەو تاوانانە بکات (کەباسکران) ﴿يَلۡقَ أَثَامًا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ﴿٦٨﴾ ﴿يُضَٰعَفۡ لَهُ ٱلۡعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارەدە کرێتەوە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخۡلُدۡ فِيهِۦ مُهَانًا﴾ وەبێ بڕانەوەبەبێ ڕێزو ڕیسوایی لەدۆزەخ دادەمێنێتەوە ﴿٦٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ بێجگەلەکەسێ تەوبەی کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا﴾ کارو کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمۡ حَسَنَٰتٍۗ﴾ خوا خراپە و تاوانەکانیان دەگۆڕێت بەچاکە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە لێبووردەی بەبەزەییە ﴿٧٠﴾ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ وە هەر کەس تەوبەی کردو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا ﴿مَتَابًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ﴿٧١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَشۡهَدُونَ ٱلزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسانێکن کەشایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّواْ بِٱللَّغۡوِ﴾ و کاتێ تێپەڕ بن بەلای شتی بێ سوودا (ئەنجام بدرێت لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّواْ كِرَامًا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (بێ گوێدانە نەفامان) ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُواْ﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ بەئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمۡ يَخِرُّواْ عَلَيۡهَا﴾ ناکەون بەسەریاندا ﴿صُمّٗا وَعُمۡيَانٗا﴾ بە کەڕی و کوێری ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبۡ لَنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ببەخشە پێمان ﴿مِنۡ أَزۡوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا﴾ لە هاوسەران و نەوەکانمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعۡيُنٖ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ هۆی دڵخۆشی بێت ﴿وَٱجۡعَلۡنَا لِلۡمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿٧٤﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە (کە ئەو سیفەتانەیان تیایە) ﴿يُجۡزَوۡنَ ٱلۡغُرۡفَةَ بِمَا صَبَرُواْ﴾ پاداشت دەدرێنەوە بەپلە و کۆشکی بەرز لە بەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوۡنَ فِيهَا تَحِيَّةٗ وَسَلَٰمًا﴾ وە لەو شوێنەدا سڵاویان لێ دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بە گەرمی) ﴿٧٥﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ﴿حَسُنَتۡ مُسۡتَقَرّٗا وَمُقَامٗا﴾ چەن جێگا وشوێن ومانەوەیەکی جوان و خۆشە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلۡ مَا يَعۡبَؤُاْ بِكُمۡ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە پەروەردگار گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان نی یە لای ﴿لَوۡلَا دُعَآؤُكُمۡۖ﴾ ئەگەر دوعا و نزاتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدۡ كَذَّبۡتُمۡ﴾ کەچی (زۆربەتان) ئاینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوۡفَ يَكُونُ لِزَامَۢا﴾ جادڵنیابن تۆڵەکەی یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ﴿٧٧﴾

سورەتی ﴿ٱلشُّعَرَآءِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسم﴾ بە (طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) لەئایەتەکانی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ﴾ خەریکە خۆت لەناو دەبەی (دەکوژی) بەخەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان (خەڵکی مەککە) باوەڕ ناهێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنْ نَشَأْ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ﴾ دینێینە خوارەوە بۆیان ﴿مِنَ السَّمَاءِ آيَةً﴾ نیشانەو بەڵگەیەك لەئاسمانەوە ﴿فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ﴾ کەبەردەوام گەردنیانی بۆ دانەوێنن (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ﴾ هەر بێت بۆیان ﴿مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ﴾ پەیامێکی تازە دابەزێنراو (کەقورئانە) لەخوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان بەردەوام پشت تێکەرو ڕوو وەرگێڕن لێی ﴿٥﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا﴾ جا بێگومان ئەوانە بەدرۆیان زانی و باوەڕیان پێ نەکرد (ئەوەی ناردبومان) ﴿فَسَيَأْتِيهِمْ﴾ جا بەزوویی بۆیان دێت ﴿أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان گاڵتەو لاقرتێیان پێ دەکرد ﴿٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تیایدا ﴿مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ لەهەمو جۆرێکی چاکی بەکەڵك ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەڕواندنی ئەو هەموو ڕووەکەدا بەڵگەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆر بەیان بڕوادارنین و باوەڕ ناهێنن ﴿٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان پەروەردگارت ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ تەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەزەیی دارە ﴿٩﴾ ﴿وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ﴾ (باس بکە) ئەو کاتەی پەروەردگارت بانگی موسای کرد ﴿أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ کە (بەپێغەمبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە ﴿١٠﴾ ﴿قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خوادەکەن) ﴿١١﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (موسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم بڕوام پێ نەکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَيَضِيقُ صَدْرِي﴾ وەسینگم (دڵم) تەنگ بێ ﴿وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي﴾ وە(دەترسم) بەچاکی قسەم بۆ نەکرێ و زمانم بەر نەبێ (لەو گرێیەی هەیەتی) ﴿فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ﴾ کەواتە (خوایە جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هاروون (و بیکە بەپێغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم بدات) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ﴾ وەئەوان (گەلی فیرعەون) تۆڵەی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم کەبمکوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ كَلَّا﴾ (خوا) فەرمووی نەخێر (ئەوەی باست کرد هیچی ڕوونادات) ﴿فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا﴾ کەواتە هەردووکتان بەموعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەڵتان گوێ دەگرین ﴿١٥﴾ ﴿فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا﴾ ئەوسا بڕۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانین ﴿١٦﴾ ﴿أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئیزاوین) کەتۆ بەنو ئیسرائیل (لەژێر دەستەیی خۆت) بەڕەڵا کەیت لەگەڵ ئێمەدا (بڕۆین بۆ شام) ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا﴾ ئایا ئێمە پێمان نەگەیاندی لەناو (ماڵی) خۆماندا بەمنداڵی ﴿وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە تۆ چەند ساڵێك لەتەمەنت لەناو ئێمەدا نەمایتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ﴾ وە ئەو کردەوە (خراپە) شت کرد کەکردت (کەکوشتنی قیبتی یەك بوو) ﴿وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە تۆ لەوانەی سپڵەو ناشوکرێ ﴿١٩﴾

﴿قَالَ فَعَلْتُهَا﴾ (مووسا) ووتی ئەوکارەم کرد (ئەو پیاوەم کوشت) ﴿إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ﴾ کاتێ کەمن لەڕیزی نەزانانیدا بووم (٢٠) ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا رام کردو هەڵهاتم لەئێوە ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ کاتێك ترسام لێتان (تۆڵەم لێ بسەنن) ﴿فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا﴾ ئەوسا پەروەردگارم حیکمەتی (پێغەمبەریەتی) پێ بەخشیم ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ منی خستە ریزی پێغەمبەرانەوە (کردمی بەپێغەمبەر) (٢١) ﴿وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ﴾ وە ئەو (بەخێو کردنە) کە تۆ دەیکەیت بەمنەت بەسەرمەوە ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بووە کەتۆ نەوەی ئیسرائیلت کردبووە کۆیلە و ژێردەستەی خۆت (لەترسا دایکی مووسا مووسای بەخێو نەکرد) (٢٢) ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەمجا) فیرعەون ووتی پەروەردگاری جیهانیان کێ یە (٢٣) ﴿قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی و هەرچی لەنێوانیان دایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە دڵنیان (٢٤) ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی بەوانەی بەدەوری دا بوون (لەشوێنکەوتوانی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان لێیە (چی دەڵێ) (٢٥) ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئێوەو پەروەردگاری باوك وباپیرە پێشووەکانتانە (٢٦) ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڕاستی ئەو پێغەمبەرە کەنێرراوە بۆ ئێوە ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێتە (٢٧) ﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری رۆژهەڵات و ڕۆژ ئاوایەو ئەوەی لەنێوانیادایە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بیربکەنەوە وژیربن (٢٨) ﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي﴾ (فیرعەون) ووتی سوێندبێ ئەگەر پەرستراوێ تر جگە لەمن دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان دەتخەمە ریزی بەندکراوەکانەوەو زیندانیت دەکەم (٢٩) ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ﴾ (مووسا) ووتی ئایا هەر زیندانیم دەکەیت ئەگەر شتێکی (موعجیزەیەکی) ڕوون و ئاشکرات بۆ بێنم (کەڕاستە پێغەمبەرم) (٣٠) ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِ﴾ (فیرعەون) ووتی دەی ئەو شتە بێنە (بینوێنە) ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی (٣١) ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ دەست بەجێ بوو بەئەژدیهایەکی دیارو ئاشکرا (٣٢) ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ وە دەستی دەرهێنا (لەبن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ یەکسەر دەستی سپی وپرشنگدار بوو بۆ بینەران (٣٣) ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی بەو پیاوە گەورانەی لەدەورەی بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە (٣٤) ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾ دەیەوێ دەرتان بکات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ﴾ لەووڵات و خاکی خۆتان بەجادووەکەی ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جافەرمانی چی دەدەن (لەدژی بیکەم) (٣٥) ﴿قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ ووتیان جارێ مووساوبراکەی وازی لێ بێنە (دوایانخە) ﴿وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ سەربازەکانت کۆبکەرەوە وبیانێرە بۆ هەموو شارەکان (٣٦) ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ تاهەموو جادووگەرێکی زۆر زانت بۆ بهێنن (٣٧) ﴿فَجُمِعَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا ئەو جادووگەرانە کۆکرانەوە ﴿لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ لەکات و ڕۆژی دیاری کراودا (٣٨) ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و بەخەڵکیش وترا ئێوەش کۆدەبنەوە؟ (٣٩)

﴿لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ﴾ تا شوێن جادووگەران بکەوین ﴿إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون (٤٠) ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قَالُوا لِفِرْعَوْنَ﴾ ووتیان بەفیرعەون ﴿أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ ئایا بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین (٤١) ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ ﴿وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وەبێگومان ئێوە ئەو کاتە لەنزیکانی خۆم دەبن (٤٢) ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بەساحیرەکانی ووت ﴿أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ بیهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەریانن (لەجادوو) (٤٣) ﴿فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ ئەوانیش گوریس و حەبل و دار دەستەکانیان فڕێدا ﴿وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ﴾ وە ووتیان سوێند بەگەورەیی فیرعەون ﴿إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەتووین (٤٤) ﴿فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا داردەستەکەی فڕیدا (و بوو بەمارێکی گەورە) ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ جا کوت و پڕ ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوویان کردبوو هەڵی لوشی (٤٥) ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ﴾ ئەمجا جادووگەرەکان خران (کەوتن) بەڕوودا بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) (٤٦) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئەوا باوەڕمان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان (٤٧) ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ کەپەروەردگاری مووسا و هاروونە (٤٨) ﴿قَالَ آمَنتُمْ لَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی ئایا باوەڕتان پێ هێنا ﴿قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ بەڕاستی ئەو (مووسا) جادوو گەرە گەورەکەتانە کە فێری جادووی کردوون ﴿فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەڕاستی دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان هەمووتان هەڵ دەواسم (بەدارا) (٤٩) ﴿قَالُوا لَا ضَيْرَ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان هیچ زیانی نی یە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ ئەتەوێ بیکەی) ﴿إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕانەوەمان بۆ لای پەروەردگارمانە (٥٠) ﴿إِنَّا نَطْمَعُ﴾ بەڕاستی ئێمە بەتەمایین و ئومێد دەکەین ﴿أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا﴾ کەپەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببوورێ ﴿أَن كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لەگەلەکەماندا) (٥١) ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وەحیمان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کەبەشەو بەندە (باوەڕدارە)کانم ببە (و میصر بەجێ بێڵن) ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون (٥٢) ﴿فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ ئەوسا فیرعەون پیاوانی کۆ کەرەوەی نارد بەشارەکاندا (بۆ کۆکردنەوەی لەشکرو هێز) (٥٣) ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ (فیرعەون ووتی) بەڕاستی ئەوانە (مووسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ قرخن (٥٤) ﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ڕقی ئێمە هەڵدەستێنن (بەووتارو کرداریان) (٥٥) ﴿وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکین بێدار و ئاگاداریـن (بەپیلانەکانیان) (٥٦) ﴿فَأَخْرَجْنَاهُم مِّن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ ئەمجا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی)مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان (٥٧) ﴿وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ وە (دەرمان کردن) لەو هەموو گەنج و غەزنە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە (٥٨) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (لەناومان بردن) ﴿وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەکانی یەعقوب (جوولەکە)مان لەجێگایان دانا (٥٩) ﴿فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ﴾ ئەمجا (فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتێ خۆر هەڵهات شوێنیان کەوتن (٦٠)

﴿فَلَمَّا تَرَٰٓءَا ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵەکە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصۡحَٰبُ مُوسَىٰٓ﴾ هاوەڵەکانی مووسا وتیان ﴿إِنَّا لَمُدۡرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین، (پێمان دەگەن) ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ كَلَّآۖ﴾ (مووسا) وتی نەخێر پێتان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهۡدِينِ﴾ بێگومان من پەروەردگارم لەگەڵە دڵنیابن ڕێگای (ڕزگار بوونم) نیشان دەدات ﴿٦٢﴾ ﴿فَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ ئەمجا سرووشمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنِ ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡبَحۡرَۖ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەدەریاکە ﴿فَٱنفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیداو) جا دەریاکە لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرۡقٖ كَٱلطَّوۡدِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەك شاخێکی زۆر گەورە وابوو ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَزۡلَفۡنَا ثَمَّ ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ وە ئەوانی تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیك کردەوە لەوێ (لەدەریاکە) ﴿٦٤﴾ ﴿وَأَنجَيۡنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ أَجۡمَعِينَ﴾ جا مووساو هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿٦٥﴾ ﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لەدەریادا) ﴿٦٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەلاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەلام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ وبە بەزەیی بە ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێ وتی بەباوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعۡبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُواْ نَعۡبُدُ أَصۡنَامٗا﴾ وتیان بتانێك دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام بەندایەتیان دەکەین ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ هَلۡ يَسۡمَعُونَكُمۡ﴾ (ئیبراهیم) وتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذۡ تَدۡعُونَ﴾ کاتێك هاوار ونزایان لێ دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿أَوۡ يَنفَعُونَكُمۡ أَوۡ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یازیانتان پێ دەگەیەنن ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُواْ بَلۡ وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا﴾ وتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَٰلِكَ يَفۡعَلُونَ﴾ ئابەو شێوە(ی ئێمە) یان کردووە ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ أَفَرَءَيۡتُم مَّا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ وتی ئایا ئێوە دەزانن چی دەپەرستن ﴿٧٥﴾ ﴿أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلۡأَقۡدَمُونَ﴾ ئێوەو باوو باپیرە پێشووەکانتان ﴿٧٦﴾ ﴿فَإِنَّهُمۡ عَدُوّٞ لِّيٓ﴾ جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ جگە لەپەروەردگاری جیهانیان ﴿٧٧﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهۡدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٧٨﴾ ﴿وَٱلَّذِي هُوَ يُطۡعِمُنِي وَيَسۡقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێدەدات و تێراوم دەکات ﴿٧٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ يَشۡفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱلَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحۡيِينِ﴾ وە زاتێکە کەمن دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِيٓ أَطۡمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم) زاتێکە بەتەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَن يَغۡفِرَ لِي خَطِيٓـَٔتِي يَوۡمَ ٱلدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) ببورێ لەهەڵەکانم و بیانسڕێتەوە ﴿٨٢﴾ ﴿رَبِّ هَبۡ لِي حُكۡمٗا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٣﴾

﴿وَٱجۡعَل لِّي لِسَانَ صِدۡقٖ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باس کردنم بەچاکە لەناو گەلە داهاتووەکاندا پێ ببەخشە ﴿٨٤﴾ ﴿وَٱجۡعَلۡنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ ٱلنَّعِيمِ﴾ وە بمکە یەکێک لە میراتگرانی بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت ﴿٨٥﴾ ﴿وَٱغۡفِرۡ لِأَبِيٓ﴾ وە لەباوکم خۆش ببە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لە گومڕابانە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا تُخۡزِنِي يَوۡمَ يُبۡعَثُونَ﴾ وە شەرمەزارو ڕیسوام مەکە لەڕۆژێکدا کە (خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٨٧﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ﴾ ڕۆژێ کەماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا مَنۡ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلۡبٖ سَلِيمٖ﴾ بێجگە لەکەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێکی ساغ و پاك و خاوێنەوە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأُزۡلِفَتِ ٱلۡجَنَّةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وە (لەڕۆژی دواییدا) بەهەشت نزیك دەخرێتەوە بۆ پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿٩٠﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ ٱلۡجَحِيمُ لِلۡغَاوِينَ﴾ دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشکرا دەکرێ) بۆ گومڕایان ﴿٩١﴾ ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وە پێیان دەوترێت ﴿أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ کوان ئەوانەی کەئێوە دەتان پەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿هَلۡ يَنصُرُونَكُمۡ أَوۡ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَكُبۡكِبُواْ فِيهَا هُمۡ وَٱلۡغَاوُۥنَ﴾ ئەمجا هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرەو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَجُنُودُ إِبۡلِيسَ أَجۡمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان ﴿٩٥﴾ ﴿قَالُواْ وَهُمۡ فِيهَا يَخۡتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لەکاتێکدا لەدۆزەخ دا شەڕە قسەو ئاژاوەیانە (لەگەڵ پەرستراوەکانیان دا) دەڵێن ﴿٩٦﴾ ﴿تَٱللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادا بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِذۡ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کاتێك ئێوەمان دەبردە ڕیزی پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمَآ أَضَلَّنَآ إِلَّا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ کەس ئێمەی گومڕا نەکردتاوانباران نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿فَمَا لَنَا مِن شَٰفِعِينَ﴾ وەهیچ تکاکاری بۆ ئێمە نی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٖ﴾ وە هیچ هاوڕێیەکی دڵسۆزمان نیە ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَوۡ أَنَّ لَنَا كَرَّةٗ﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەوسا لەباوەڕداران دەبووین ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەندو بەڵگە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٠٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٠٤﴾ ﴿كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوحٍ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی نووح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (بڕوایان پێ نەکردن) ﴿١٠٥﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ نُوحٌ﴾ کاتێ کەنووحی برایان پێی وتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٠٧﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍ﴾ وە من داوای هیچ کرێیەکتان لێ ناکەم لەسەر ئەو (ڕێنموونیی کردنەتان) ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ (چونکە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٠٩﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ لَكَ﴾ وتیان ئایا (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین ﴿وَٱتَّبَعَكَ ٱلۡأَرۡذَلُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانەی شوێنت کەوتوون پەستترین کەسن (هەژارو داماو و نەفامن) ﴿١١١﴾

﴿قَالَ وَمَا عِلۡمِي بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ (نووح علیه السلام) ووتی من چوزانم ئه‌وانه‌چی كرده‌وه‌یه‌ك ده‌كه‌ن ﴿١١٢﴾ ﴿إِنۡ حِسَابُهُمۡ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّيۖ﴾ پرسینه‌وه‌یان ته‌نها له‌سه‌ر په‌روه‌ردگارمه ﴿لَوۡ تَشۡعُرُونَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه هه‌ست بكه‌ن (بزانن) ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و من ده‌ر كه‌ری باوه‌ڕداران نیم ﴿١١٤﴾ ﴿إِنۡ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ مُّبِينٞ﴾ من ته‌نیا ترسێنه‌رێكی ڕوون كه‌ره‌وه‌م ﴿١١٥﴾ ﴿قَالُواْ لَئِن لَّمۡ تَنتَهِ يَٰنُوحُ﴾ ووتیان ئه‌ی نووح ئه‌گه‌ر كۆتایی نه‌هێنی (له‌م كاری بانگه‌وازه‌ت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمَرۡجُومِينَ﴾ بێگومان له‌به‌رد باران كراوان ده‌بی ﴿١١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوۡمِي كَذَّبُونِ﴾ (نووح) ووتی: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم بێگومان گه‌له‌كه‌م بڕوایان پێ نه‌كردم ﴿١١٧﴾ ﴿فَٱفۡتَحۡ بَيۡنِي وَبَيۡنَهُمۡ فَتۡحٗا﴾ كه‌واته له‌نێوان من و ئه‌واندا حوكم بده به‌حوكم دانێكی یه‌كجاری ﴿وَنَجِّنِي وَمَن مَّعِيَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و من و ئه‌و باوڕدارانه‌ی له‌گه‌ڵمدان ڕزگار بكه ﴿١١٨﴾ ﴿فَأَنجَيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ﴾ ئێمه‌ش نووح و ئه‌و كه‌سانه‌ی له‌گه‌ڵی بوو ڕزگارمان كردن (له‌خنكان) ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ ٱلۡمَشۡحُونِ﴾ له‌و كه‌شتی یه‌ی كه‌پڕ كراو بوو (له‌مرۆڤ و هه‌موو جۆره گیانداری‌ك) ﴿١١٩﴾ ﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا بَعۡدُ ٱلۡبَاقِينَ﴾ له‌پاشان له‌دوا (ڕزگار كردنی ئیمانداران) ئه‌وانه‌ی كه‌مانه‌وه نوقممان كردن (له ئاوی تۆفانه‌كه‌دا) ﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ به‌ڕاستی له‌وه‌دا (باسكرا) به‌ڵگه‌یه‌كی گه‌وره‌یه ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ به‌ڵام زۆربه‌یان باوه‌ڕدار نه‌بوون ﴿١٢١﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وه به‌ڕاستی هه‌ر په‌روه‌ردگارت زاڵی به‌به‌زه‌ییه ﴿١٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتۡ عَادٌ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گه‌لی عاد پێغه‌مبه‌رانی (خوا)یان به درۆزن دانا (باوه‌ڕیان پێ نه‌كردن) ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ هُودٌ﴾ كاتێ هوود (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا خۆتان ناپارێزن (له‌سزای خوا) ﴿١٢٤﴾ ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بێگومان من پێغه‌مبه‌رێكی ئه‌مینم بۆ ئێوه ﴿١٢٥﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كه‌واته له‌خوا بترسن و گوێ ڕایه‌ڵی من بكه‌ن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ وه من هیچ كرێیه‌ك له‌ئێوه داوا ناكه‌م له‌سه‌ر ئه‌م (گه‌یاندنی بانگه‌وازه) ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ پاداشتی من ته‌نها لای په‌روردگاری جیهانیانه ﴿١٢٧﴾ ﴿أَتَبۡنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ ءَايَةٗ تَعۡبَثُونَ﴾ ئایا ئێوه له‌هه‌موو شوێنێكی به‌رز(ی سه‌ره‌ڕێگا) بورجێك دروست ده‌كه‌ن به‌بێ هووده ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ﴾ وه چه‌ند كۆشك و قه‌ڵای به‌هێز (كارگه) دروست ده‌كه‌ن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَخۡلُدُونَ﴾ به‌و ئومێده‌ی هه‌ر بمێننه‌وه‌و نه‌مرن ﴿١٢٩﴾ ﴿وَإِذَا بَطَشۡتُم﴾ وه هه‌ر كاتێ ده‌ست بوه شێنن ﴿بَطَشۡتُمۡ جَبَّارِينَ﴾ سته‌مكارانه ده‌س ده‌وه شێنن ﴿١٣٠﴾ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كه‌واته (له‌سزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێ ڕایه‌ڵی من بكه‌ن ﴿١٣١﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ ٱلَّذِيٓ أَمَدَّكُم بِمَا تَعۡلَمُونَ﴾ وه له (سزای) ئه‌و خوایه بترسن وخۆتان بپارێزن كه‌خۆتان ده‌زانن چی پێ به‌خشیون ﴿١٣٢﴾ ﴿أَمَدَّكُم بِأَنۡعَٰمٖ وَبَنِينَ﴾ ئاژه‌ڵ و ماڵات و منداڵ و ﴿١٣٣﴾ ﴿وَجَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ باخ و كانیاوی زۆری پێ داون ﴿١٣٤﴾ ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ به‌ڕاستی من ده‌ترسم دووچارتان بێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ سزای ڕۆژێكی زۆر گه‌وره(ی دژوارو پڕ له‌سزا) ﴿١٣٥﴾ ﴿قَالُواْ سَوَآءٌ عَلَيۡنَآ﴾ ووتیان (به‌هوود علیه السلام) لای ئێمه یه‌كسانه ﴿أَوَعَظۡتَ أَمۡ لَمۡ تَكُن مِّنَ ٱلۡوَٰعِظِينَ﴾ ئامۆژگاری بكه‌یت یا ئامۆژگاری نه‌كه‌یت ﴿١٣٦﴾

﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە(ی تۆ هێناوتە) تەنها درۆو دەلەسەی پێشینانە (١٣٧) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە سزا نادرێین (١٣٨) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ﴾ ئیتر باوەڕیان پێ نەهێنا بۆیە ئێمەش لەناومان بردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەوەدا (باسكرا) نیشانەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون (١٣٩) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدەسەڵات و بەبەزەیی یە (١٤٠) ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی سەموود پێغەمبەرانیان بەدرۆزن زانی (١٤١) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ﴾ كاتێ صالح (علیه السلام) ی برایان پێی وتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا) خۆتان ناپارێزن (١٤٢) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێكی ئەمینم بۆتان (١٤٣) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بكەن (١٤٤) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ و من هیچ كرێ و پاداشتێك لەسەر ئەم (پێغەمبەریتی یە) لەئێوە داوا ناكەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ كرێ و پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە (١٤٥) ﴿أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ﴾ (وادەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا بەهێمنی (دەژین) (١٤٦) ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و كانیاوی زۆردا (١٤٧) ﴿وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ﴾ وە لەناو كشتوكاڵی زۆرو باخاتی دار خورمای میوە گەییودا (١٤٨) ﴿وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ﴾ وە لەچیاكان دا خانوو دادەتاشن زۆر بەلێزانانە (١٤٩) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كەواتە لە(سزای) خوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بكەن (١٥٠) ﴿وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادە ڕەوان مەكەن (١٥١) ﴿الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی خراپەكاری دەكەن لەزەوی دا ﴿وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ وە كردەوەی چاك ناكەن (١٥٢) ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ وتیان (بەصالح علیه السلام) تۆ تەنها یەكێكی لە جادوو لێكراوان (١٥٣) ﴿مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا﴾ تۆ تەنها مرۆڤێكی وەك ئێمە ﴿فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ دەی ئایەت و موعجیزەیەكمان بۆ بێنە ئەگەر لەڕاست گۆیانی (١٥٤) ﴿قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ﴾ (صالح علیه السلام) وتی ئەم وشترە مێینە (موعجیزە)یە ﴿لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێك بۆ ئەوە و ڕۆژێكیش بۆ ئێوەیە (١٥٥) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ ئەگینا سزای تۆڵەی ڕۆژێكی گەورە تووشتان دێت (١٥٦) ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ﴾ كەچی ئەوان سەریان بڕی ئەوسا پەشیمان بوونەوە (لەترسی تۆڵەی خوا) (١٥٧) ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەمجا سزای (خراپەكەیان) ئەوانی گرت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسكرا) نیشانەیەكی گەورە هەیە بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون (١٥٨) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ وبەدەسەڵات و بە بەزەیی یە (١٥٩)

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی لووط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (١٦٠) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) ووتی پێیان ئایا ئێوە لەخوا ناترسن خۆتا پارێزن (١٦١) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە (١٦٢) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٦٣) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ پاداشتێك لەسەر (پێغەمبەر یتیکەم) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە. (١٦٤) ﴿أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوە نێر بازی دەکەن (١٦٥) ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی دروست کردون ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە کۆمەڵێکن دەرچوو لەسنوری ئارەزوو (١٦٦) ﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ﴾ ووتیان: بەڕاستی ئەی لووط ئەگەر واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) (١٦٧) ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ﴾ (لووط) ووتی بێگومان من زۆر قەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان (نێربازی) (١٦٨) ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) ئەو کردەوەی ئەوان دەیکەن (١٦٩) ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان ڕزگار کرد (١٧٠) ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرە ژنێ (خێزانی لووط) کە لەجێماوان و(تیاچوان) بوو (١٧١) ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد (١٧٢) ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا باراند ﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان (١٧٣) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسکرا) پەندێکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٧٤) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە (١٧٥) ﴿كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕو پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (١٧٦) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی ووتن: ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن (١٧٧) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە (١٧٨) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابوو لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن (١٧٩) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێ لەئێوە داوا ناکەم لەسەر پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە (١٨٠) ﴿أَوْفُوا الْكَيْلَ﴾ ڕێك وڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ﴾ وە لەزیان دەران مەبن (لەپێوانەدا ناتەواو بپێون) (١٨١) ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازوویەکی ڕاست و ڕێك کێشانە بکەن (١٨٢) ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتەکانی خەڵکیدا (هیچ مافێکیان ژێر پێ مەخەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە ڕۆمەچن لەزەویدا بەخراپەکاریتان (١٨٣)

﴿وَاتَّقُوا الَّذِي﴾ وە بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ﴾ کە ئێوەو خەڵکانی پێشوویشی دروست کردووە (١٨٤) ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ کراوانی (١٨٥) ﴿وَمَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وە تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ و بەڕاستی ئێمە واگومانت پێ دەبەین لەدرۆزنان بێت (١٨٦) ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ دەی چەند پارچەیەك لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی (١٨٧) ﴿قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) ووتی پەروەردگارم چاك دەزانێ بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن (١٨٨) ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆزن زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ بەو هۆیەوە سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو سزایە سزای ڕۆژێکی زۆر گەورە بوو (١٨٩) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی بەهێز هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٩٠) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەیی (١٩١) ﴿وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و بەڕاستی ئەم (قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە (١٩٢) ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە خوارەوە (١٩٣) ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەردڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی (١٩٤) ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ﴾ بەزمانێکی عەرەبی ڕوون و پاراو (١٩٥) ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ وە بەڕاستی (باسی قورئان) لەکتێبی پێغەمبەرە پێشووەکاندا هەیە (١٩٦) ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەکی ڕوون نەبوو بۆیان (بۆ کافرانی قوڕەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ کەزانایانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ و باسی قورئان)ە دەزانن (١٩٧) ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەو (قورئانە)مان بناردایەتە خوارەوە بۆ سەر کەسێکی عەجەمی (١٩٨) ﴿فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوەبەسەریاندا (بەسەر بێ باوەڕانی مەککەدا) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا (١٩٩) ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)مان خستۆتە ناو دڵی تاوانبارانەوە (٢٠٠) ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ کەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن (جا باوەڕ دێنن) (٢٠١) ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناکاودا دێت بۆیان کەئەوان هەستی پێ ناکەن (٢٠٢) ﴿فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئا خۆ مۆڵەتمان پێ دەدرێت (٢٠٣) ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان پەلەی سزای ئێمەیانە (٢٠٤) ﴿أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر چەند ساڵێ بەخۆشی بیان ژێنین (٢٠٥) ﴿ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی کەلێی ترسێنرا بوون بێت بۆیان (٢٠٦)

﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَانُواْ يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردنەی بەوان درابوو ﴿٢٠٧﴾ ﴿وَمَآ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە ترسێنەرانێکی هەبووە ﴿٢٠٨﴾ ﴿ذِكۡرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین (لەسزادانیاندا) ﴿٢٠٩﴾ ﴿وَمَا تَنَزَّلَتۡ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەو (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە ﴿٢١٠﴾ ﴿وَمَا يَنۢبَغِي لَهُمۡ وَمَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەدەشتوانن ﴿٢١١﴾ ﴿إِنَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّمۡعِ لَمَعۡزُولُونَ﴾ بەڕاستی شەیتانەکان لە گوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) بەرگری کراون ﴿٢١٢﴾ ﴿فَلَا تَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ کەواتە هیچ پەرستراوێکی تر نەپەرستی لەگەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُعَذَّبِينَ﴾ ئەگینا لەسزا دراوان دەبی ﴿٢١٣﴾ ﴿وَأَنذِرۡ عَشِيرَتَكَ ٱلۡأَقۡرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە ﴿٢١٤﴾ ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کەشوێنت کەوتوون ﴿٢١٥﴾ ﴿فَإِنۡ عَصَوۡكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلۡ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ ئەوسا پێیان بڵێ: بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢١٦﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە ببەستە کەزاڵ و بەبەزەیی یە ﴿٢١٧﴾ ﴿ٱلَّذِي يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەتەنیا نوێژ دەکەی ﴿٢١٨﴾ ﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ وە (دەبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژگەراندا (کەپێش نوێژیان بۆ دەکەیت) ﴿٢١٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوە بیسەری ئاگادار ﴿٢٢٠﴾ ﴿هَلۡ أُنَبِّئُكُمۡ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ هەواڵتان بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟ ﴿٢٢١﴾ ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی) زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار ﴿٢٢٢﴾ ﴿يُلۡقُونَ ٱلسَّمۡعَ وَأَكۡثَرُهُمۡ كَٰذِبُونَ﴾ باش گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان) وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَٱلشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ ٱلۡغَاوُۥنَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) شاعیر نی یە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون ﴿٢٢٤﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّهُمۡ﴾ ئایا نابینی کەئەوانە ﴿فِي كُلِّ وَادٖ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا بەسەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) ﴿٢٢٥﴾ ﴿وَأَنَّهُمۡ يَقُولُونَ مَا لَا يَفۡعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتێ دەڵێن کەخۆیان نایکەن ﴿٢٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەیان بڕوایان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَذَكَرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَٱنتَصَرُواْ مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْ﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعۡلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَيَّ مُنقَلَبٖ يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەك دەگەڕێنەوە(بۆ لای خوا دوای مردن) ﴿٢٢٧﴾

سورەتی ﴿ ٱلنَّمۡلِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓ﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْقُرْءَانِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە ﴿١﴾ ﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونیی و مژدەدانە بۆ بڕواداران ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای بتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕ ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ کردەوە (خراپە)کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمْ يَعْمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان بەسەرگەردانی دەسوڕێنەوە ﴿٤﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَهُمْ سُوٓءُ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە ﴿وَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ هُمُ ٱلْأَخْسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لەڕۆژی دوایی دا زەرەرمەندترین کەسن ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى ٱلْقُرْءَانَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێ ی) ﴿مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾ لەلایەن خوای کار دروستی زاناوە ﴿٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِۦٓ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێ مووسا بەخێزانەکەی ووت ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بێگومان من ئاگرێ بەدیدەکەم ﴿سَـَٔاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرەدا بن) من دەڕۆم بۆ لای ئەو ئاگرە بەزووی هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوْ ءَاتِيكُم بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ﴾ یا گڕو بزوسکێ (لەو ئاگرە) تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿تَصْطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە ﴿٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِىَ﴾ ئەمجا کاتێ (مووسا علیه السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَنۢ بُورِكَ مَن فِى ٱلنَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی لەناو ئاگرەکە (ڕووناکی کە) دایەو ئەوەش بەدەوری دایە ﴿وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وە پاك و بێگەردە خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٨﴾ ﴿يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّهُۥٓ أَنَا ٱللَّهُ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ ئەی مووسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی کردی) منم خوای بەدەسەڵاتی کار دروست ﴿٩﴾ ﴿وَأَلْقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەك تیرەمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ (مووسا) هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە. ﴿يَٰمُوسَىٰ لَا تَخَفْ﴾ (خودا فەرمووی) ئەی مووسا مەترسە ﴿إِنِّى لَا يَخَافُ لَدَىَّ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا مَن ظَلَمَ﴾ بێجگە لەکەسێ کەستەمی کردبێ ﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًۢا بَعْدَ سُوٓءٍ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بەچاکە ﴿فَإِنِّى غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی بەبەزەییم ﴿١١﴾ ﴿وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ﴾ وە دەستت بکە بەباخەڵتدا ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ (کە دەرت هێنا) بەسپیتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بەبێ بەڵەکی ﴿فِى تِسْعِ ءَايَٰتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِۦٓ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە) لەنۆ موعجیزە بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لەسنوور دەرچوون ﴿١٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ ءَايَٰتُنَا مُبْصِرَةً﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕوونەکانی ئێمەیان بۆ هات ﴿قَالُوا۟ هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿١٣﴾

﴿وَجَحَدُوا۟ بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا وئینکاریان دەکرد ﴿وَٱسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ﴾ کەچی لەدڵی خۆیان دا بەڕاستیان دەزانی ﴿ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ لەبەر ستەمکاری و خۆ بە زل زانینیان (ئینکاریان دەکرد) ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ عِلْمًا﴾ سوێند بە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ هەردووکیان وتیان: هەموو سوپاس و سەنایە بۆ ئەو خوایەی ﴿فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ کە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارەکانیدا ﴿١٥﴾ ﴿وَوَرِثَ سُلَيْمَٰنُ دَاوُۥدَ﴾ وە سولەیمان بووە میراتگری داوود (لە پێغەمبەریتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی خەڵکینە ﴿عُلِّمْنَا مَنطِقَ ٱلطَّيْرِ﴾ فێری زمانی باڵندەکان کراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَىْءٍ﴾ وە لە هەموو شتێکمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْفَضْلُ ٱلْمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (بە من دراوە) فەزڵ و چاکەیەکی ئاشکرایە ﴿١٦﴾ ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَٰنَ جُنُودُهُۥ﴾ وە کۆ کرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەکانی ﴿مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ وَٱلطَّيْرِ﴾ لە جنۆکەو ئادەمی و باڵندەکان ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواکەوتن) بەرگیری دەکران (و بەڕیز دەڕۆشتن) ﴿١٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَوْا۟﴾ هەتا کاتێ گەشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ ٱلنَّمْلِ﴾ سەر شیوی مێرووله (شوێنێك بوو مێروولەی زۆر بوو) ﴿قَالَتْ نَمْلَةٌ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّمْلُ﴾ مێروولەیەك ووتی: ئەی مێروولەکان ﴿ٱدْخُلُوا۟ مَسَٰكِنَكُمْ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەکانی خۆتان (کونەکانتان) ﴿لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَٰنُ وَجُنُودُهُۥ﴾ با سولەیمان و لەشکرەکەی نەتان پلیشێنن (لە ژێر پێیاندا) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوڕمانەوە) زەردەخەنەی کرد لەقسەی ئەو مێروولە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ﴾ و ووتی ئەی پەروەردگارم وام ڕابێنە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ﴾ کە سوپاسی ئەو چاکە و نیعمەتانەت بکەم کە ڕشتووتە بەسەر من و دایك باوکمدا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَٰلِحًا تَرْضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بێنە) کە کار و کردەوەی چاکە بکەم کە تۆ پێی ڕازی بێت ﴿وَأَدْخِلْنِى بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاکەکانت ﴿١٩﴾ ﴿وَتَفَقَّدَ ٱلطَّيْرَ﴾ جا (سولەیمان) چاوی بەباڵندەکان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَا لِىَ لَآ أَرَى ٱلْهُدْهُدَ﴾ ووتی ئەوە چی یە بۆ پەپوو سلێمانە نابینم ﴿أَمْ كَانَ مِنَ ٱلْغَآئِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبوانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) ﴿٢٠﴾ ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُۥ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سوێند بە خوا سزایەکی بەتینی دەدەم ﴿أَوْ لَأَا۟ذْبَحَنَّهُۥٓ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوْ لَيَأْتِيَنِّى بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ یا بەڵگەیەکی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادە نەبوونی). ﴿٢١﴾ ﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ ئەمجا (پەپوو) ماوەیەکی کورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ﴾ جا (هاتەوە و بەسولەیمانی) ووت ئاگادار بووم لە شتێك کە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍۭ بِنَبَإٍ يَقِينٍ﴾ لە (وولاتی) سەبەئەوە هەواڵێکی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی ﴿٢٢﴾

﴿إِنِّي وَجَدتُّ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پادشای ئەوانە (بەناوی بەلقیس) ﴿وَأُوتِيَتْ مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ کەهەموو شتێکی (پادشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ﴾ و تەختێکی (پادشایەتی) زۆر گەورەی هەیە ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە) کانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەرگری کردون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ﴾ بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی ﴿يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات (دەردێنێ) ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ ﴿٢٥﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەپوەکەی) ووت ئێمە لێ کۆڵینەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت (لەو هەواڵەدا) یا لە درۆزنانیت ﴿٢٧﴾ ﴿اذْهَب بِّكِتَابِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی منیان بۆ بەرە ﴿فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ و فڕێ ی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە چ وەڵامێك دەگەڕێننەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هاوێژراوە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّهُ مِن سُلَيْمَانَ﴾ کەبێگومان لە سولەیمانەوە (هاتووە). ﴿وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات): بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ خۆتان بە گەورە مەزانن بەسەرمداو بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی سەرۆك وئەشرافەکان ﴿أَفْتُونِي فِي أَمْرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بڵێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا﴾ چونکە من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) ﴿٣٢﴾ ﴿قَالُوا نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ﴾ ووتیان: ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەرباز) ﴿وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ وە (لەجەنگدا) خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ﴾ وە فەرمان وبڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾ کەواتە سەرنج بدە (بیربکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراپ و وێرانی دەکەن ﴿وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً﴾ وە دەسەڵات دارەکانی ئەو (شارە) ڕیسواو سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ﴾ جا من دیارییەکی بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەنێردراوەکان بەچی یەوە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ﴾ ئەمجا کاتێك (نێراوەکە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ﴾ (سولەیمان) وتی: ئێوە ماڵ و سامان بەمن دەدەن؟! ﴿فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ﴾ ئەی ئەوەی خوا بەمنی داوە ﴿خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ﴾ چاکترە لەوەی داویەتی بەئێوە ﴿بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾ بەڵکو ئێوە بەدیارییەکەتان دڵخۆش دەبن ﴿٣٦﴾ ﴿ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ﴾ (بە دیارییەکەوە) بگەڕێرەوە بۆلایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا﴾ بە لەشکرێکەوە کەتوانای ڕوو بەڕوو بوونەوەیان نی یە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً﴾ وە سوێند بەخوا بەزەلیلی و ژێردەستی لەوولاتەکەیان دەریان دەکەین ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان ڕیسواو سەرشۆڕن ﴿٣٧﴾ ﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (سولەیمان) وتی ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەکان ﴿أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا﴾ کامتان تەختە (پادشایی یە) کەیم بۆ دێنن ﴿قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملکەچی بێن بۆلام ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ﴾ جنۆکەیەکی گەورەی بەهێز لە جنۆکەکان وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ﴾ من ئەو (تەختەییت) بۆ دێنم ﴿قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ﴾ پێش ئەوەی لەجێگەی خۆت هەستیت ﴿وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ﴾ وە بێگومان من بەتوانام بەسەر ئەو (هێنانەدا) و دەسپاکیشم ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوەی زانستی لەکتێبی (ئاسمانی) لا بوو وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت بترووکێنیت ﴿فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ﴾ (تەختەکەی هێنا) جا کاتێك سولەیمان تەختەکەی (بەلقیسی) لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي﴾ وتی ئەمە لەفەزڵی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ﴾ بۆ ئەوەی تاقیم بکاتەوە ئایا شوکری (ئەم نیعمەتە) دەکەم یان پێ ئەزان و سپڵە دەبم ﴿وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر کەسێ سوپاسی خوا بکات ئەوە بێگومان سوپاس بۆ خۆی دەکات (چونکە سوپاکردنی خوای گەورە نیعمەتەکانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾ وە هەر کەسیش ناسوپاسی بکات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونکە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ نیازە ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا﴾ (سولەیمان) وتی تەختەکەی بگۆڕن ﴿نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي﴾ سەرنج دەین (بزانین) دەیناسێتەوە (کە تەختەکەی خۆیەتی) ﴿أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ﴾ یان نایناسێتەوە ﴿٤١﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ﴾ ئەمجا کاتێك (بەلقیس) هات پێی وترا تەختەکەی تۆ وەك ئەمە وابوو ﴿قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ﴾ (بەلقیس) وتی وەك ئەو وایە (ئەڵێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا﴾ (سولەیمان) وتی: پێش ئەم (بەلقیسە) زانستمان پێ درابوو ﴿وَكُنَّا مُسْلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملکەچ موسڵمان بووین ﴿٤٢﴾ ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی بێجگە لەخوا دەی پەرست بەرگری کرد (لەباوەڕ هێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەلقیس) لەگەڵی کافران بوو ﴿٤٣﴾ ﴿قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ﴾ وترا بە (بەلقیس) بچۆرە ناو کۆشکەکەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً﴾ ئەمجا کاتێك کەبینی بەدەریای زانی ﴿وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا﴾ وە هەر دوو قاچی هەڵکرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت) ﴿قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ﴾ (سولەیمان) پێی وت ئەوە (تۆ بە دەریای دەزانی) کۆشکێکە لەشوشە ﴿قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ (بەلقیس) وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کردو ﴿وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا منیش ملکەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٤﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا﴾ سوێند بەخوا ناردمان بۆ گەلی سەموود صالح پێغەمبەری برایان (علیە السلام) ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ (پێی وتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ﴾ کەچی ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژ بەیەك ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم بۆچی پەلە دەکەن ﴿بِٱلسَّيِّئَةِ قَبْلَ ٱلْحَسَنَةِ﴾ (بەهاتنی) سزاو تۆڵە پێش (هاتنی) ڕەحمەت و چاکە ﴿لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ ٱللَّهَ﴾ بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا۟ ٱطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَ﴾ وتیان ئێمە تووشی شومی و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆو ئەوانەی لەگەڵ تۆدان (باوەڕداران) ﴿قَالَ طَٰٓئِرُكُمْ عِندَ ٱللَّهِ﴾ (صالح) وتی هۆی ئەو نەگبەتی یەی ئێوە لەلای خوایە (کەبێ باوەڕیتانە) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَانَ فِى ٱلْمَدِينَةِ﴾ لەو شارە (ی صالح)دا ﴿تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ نۆ کەس هەبوون لەزەویدا خراپەکاریان دەکرد بەهیچ جۆر چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُوا۟ تَقَاسَمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ وتیان (بەیەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُۥ وَأَهْلَهُۥ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی (صالح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِۦ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالح) ﴿مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِۦ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نی یە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُوا۟ مَكْرًا﴾ ئەوان پیلانی نەخشەیان داڕشت بەپیلاندانێکی خراپ (بۆ کوشتنی صالح) ﴿وَمَكَرْنَا مَكْرًا﴾ ئێمەش (لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا (بۆ لەناو بردنیان) بە پیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد ﴿٥٠﴾ ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ مَكْرِهِمْ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات ﴿أَنَّا دَمَّرْنَٰهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ چۆن ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەموو پێکەوە لەناو برد ﴿٥١﴾ ﴿فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةًۢ بِمَا ظَلَمُوٓا۟﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا پەندو ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە ﴿لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێناوە) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنجَيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەبڕوایان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ وە باسی لووط بکە کاتێ وتی بەگەلەکەی ﴿أَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە ئەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ کەئێوە دەبینن و دەزانن (چەند پیس وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِ﴾ چۆن!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (ەکانتان)؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ ئەمجا وەلامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ جگە لەوەی کەوتیان ﴿أَخْرِجُوٓاْ ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لـووط و کەسوکار و(شـوێن کەوتوانـی) لەشـارەکەتان دەرکـەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسانێکن خۆیان پاك ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لەهاوسـەرەکەی ﴿قَدَّرْنَٰهَا مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ کەبڕیارمان دا ئەو(هاوسـەرەکەی) لەجێمـاوان بێـت لەسـزادا ﴿٥٧﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وەبارانێکمـان (لەبـەرد) بەسـەریان دا بارانـد ﴿فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئـای چ خـراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿٥٨﴾ ﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سـوپاس و ستایش بـۆ خوا ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ﴾ وە سـەلام و درود لەسـەر ئـەو بەندانەی خـوا هەڵیبژاردون (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ﴿٥٩﴾ ﴿أَمَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێك کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ لەئاسـمانەوە بارانی بۆ بارانـدون ﴿فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو(بارانە) چەند باخچەیەکی خـاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنۢبِتُواْ شَجَرَهَآ﴾ کە ئێوە نەتان دەتوانی درەخت و ڕواوی ئەو(باخچە) بڕوێنن ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لە گەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾ (نەخێر نی یە) بەلام ئەوانە گەلێکن لادەدەن لەڕێگای ڕاسـت ﴿٦٠﴾ ﴿أَمَّن جَعَلَ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا زاتێ کەزەوی کردوەتە جێگای ئارامی و نیشـتەجێ بـوون ﴿وَجَعَلَ خِلَٰلَهَآ أَنْهَٰرًا﴾ وە لەناو(زەوی)دا چەند ڕوبـاری بـەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَٰسِىَ﴾ وە چەنـد چیای گەورەی بـۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ ٱلْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لە نێوان دوو ئاودا (شـیرین و سـوێر) بەربەسـتی داناوە(بۆ ئـەوەی تێکەڵ نەبن) ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایـا هیچ پەرسـتراوی تـر هەیە لە گـەڵ خـوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نەخێر نی یە بەلام زۆربەیان نازانن ﴿٦١﴾ ﴿أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا زاتێ کەدێت بەهاواری ناچار و داماوەوە کاتێـك هـاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ﴾ وە ناخۆشـی و بەلاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشـینی گەلانی تری سـەر زەوی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە لە گـەڵ خوادا (نەخێـر نییە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەلام زۆر کەم بیـر دەکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ ئایـا زاتێ کە ڕێنموونیی ئێوە دەکات (بە ئەسـتێرە و شـتی تـر) لەتاریکی یەکانی ووشـکانی و دەریادا (لەشـەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦٓ﴾ و زاتێك کە (با) دەنێرێت بـە مـوژدەدەر پێش بارانـی ڕەحمەتـی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرسـتراوێکی تر هەیە لە گـەڵ خوادا ﴿تَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٣﴾

﴿أَمَّن يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئایا زاتێ کە لەسەرەتاوە بونەوەر بەدی دێنێت پاشان (دوای مردنی) جارێکی تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وەزاتێ کە لەئاسمان و زەوی یەوە ڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایـا هیـچ پەرسـتراوی تر هەیە لەگـەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ بەڵگەتـان بێنـن ئەگەر ئێوە ڕاسـت دەکـەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسـانێ کە لە ئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو دەکرێنـەوە ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربـارەی ڕۆژی دوایی کورتـە وبڕ نـاکات (زانیاریەکـی وایـان نی یـە) ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبـارەی (ڕۆژی دوای)یـەوە ئەوان لەگومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانـەی بـێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا﴾ ئایا کاتێ ئێمەو باوو باپیرانمان بووین بەخـاك ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایـا ئێمـە دەر دەرهێنرێـن (لەگۆڕەکانمـان و زیندوو دەبینـەوە) ﴿٦٧﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی ئێمـەو باوو باپیرانمـان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم (زینـدوو کردنەوە)مـان پـێ درا بوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئـەم (هەڕەشـەی موحەممەد ﷺ) لێمان دەکات) تەنها درۆ و دەلەسـەی گەلە پێشـووەکانە (کەنوسـراوەتەوە) ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) پێیـان) بڵـێ بـڕۆن بگەڕێـن بـەزەوی و وڵاتـان دا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجـا سـەرنج بدەن بزانـن سـەرئەنجامی تاوانباران چۆن بـووە (چییان بەسـەر هاتووە) ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفـەت مەخـۆ بـۆ ئەوانـە (کەبـڕوا ناهێنـن) ﴿وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و سـینگ و دڵـت تەنگ نەبێ لەو پیلان و خراپانەی دەیکـەن (دژبەتۆ) ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ دەڵێن ئەم بەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ لەوانەیـە زۆر لێتانـەوە نزیـك بووبێتەوە ﴿بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سـزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾ وەبەڕاسـتی پەروەردگـارت خـاوەن فـەزڵ و چاکەیـە بەسـەرخەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بـەڵام زۆر بەیـان سـوپاس(ی پەروەردگار) ناکـەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاسـتی پەروەردگارت ئاگادارەو دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەروونیاندا دەیشارنەوە ویـەوەش دەری دەبـڕن (نایشـارنەوە) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هیچ شـتێکی نادیار نییە لەئاسـمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگـەر لەکتێبی ڕوون (اللـوح المحفوظ) دابە ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ بەڕاسـتی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٧٦﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَهُدًى وَرَحۡمَةٞ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم (قورئانە) ڕێنموونی میهرەبانی یە بۆ ئیمانداران ﴿٧٧﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقۡضِي بَيۡنَهُم بِحُكۡمِهِۦ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت دادوەری دەکات لەنێوانیان دا بەبڕیاری خۆی ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە خوا بەدەسەلاتی زانایە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ﴾ کەوا بوو پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿إِنَّكَ عَلَى ٱلۡحَقِّ ٱلۡمُبِينِ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاست و ڕوونی ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسۡمِعُ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ بەڕاستی تۆ ناتوانی (بانگەوازت) بەمردووەکان بیبیستێنیت ﴿وَلَا تُسۡمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە ناتوانی بانگەوازت بەواتەی کەڕن بژنەوێنی ﴿إِذَا وَلَّوۡاْ مُدۡبِرِينَ﴾ کاتێ پشت هەڵدەکەن و دەڕۆن ﴿٨٠﴾ ﴿وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِي ٱلۡعُمۡيِ عَن ضَلَٰلَتِهِمۡ﴾ وە تۆ ناتوانی کوێران ڕزگار کەیت لە گومڕاییەکەیان (ڕێنموونیان بکەیت) ﴿إِن تُسۡمِعُ إِلَّا مَن يُؤۡمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ تۆ تەنها (ڕێنموونیت) بەکەسێ دەژنەوێنی کەبڕوا بەئایەت و نیشانەکانی ئێمە دێنێ ﴿فَهُم مُّسۡلِمُونَ﴾ چونکە ئەوانە هەمیشە ملکەچن (بۆ هەق) ﴿٨١﴾ ﴿وَإِذَا وَقَعَ ٱلۡقَوۡلُ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە کاتێ ئەو بەڵێنی (سزایەی پێیان دراوە) بەسەریاندا هات ﴿أَخۡرَجۡنَا لَهُمۡ دَآبَّةٗ مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ﴾ (کەمێك پێش ڕوداني قیامەت) گیان لەبەرێك لەزەوی دەردەهێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمۡ﴾ قسەیان لەگەڵدا دەکات ﴿أَنَّ ٱلنَّاسَ كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (دەڵێ) بەڕاستی ئەم خەڵکە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَوۡمَ نَحۡشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٖ فَوۡجٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بکە لەهەموو میللەتێك پۆلێکی زۆر کۆدەکەینەوە ﴿مِّمَّن يُكَذِّبُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ لەوانەی ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمۡ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (بەڕیز دەڕۆن) ﴿٨٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُو﴾ هەتا کاتێ دێن (بۆ شوێنی کۆکردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبۡتُم بِـَٔايَٰتِي وَلَمۡ تُحِيطُواْ بِهَا عِلۡمًا﴾ (خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەکانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەکاتێکدا هیچ زانیاریەکتان دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەکرد (لەدونیا) ﴿٨٤﴾ ﴿وَوَقَعَ ٱلۡقَوۡلُ عَلَيۡهِم بِمَا ظَلَمُواْ﴾ وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەرا دەسەپێ بەهۆی ستەمکاری یانەوە ﴿فَهُمۡ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ قسە ناکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا (بێ بڕوایان) نەیان زانیوە و نایبینن ﴿أَنَّا جَعَلۡنَا ٱلَّيۡلَ لِيَسۡكُنُواْ فِيهِ﴾ ئێمە شەومان سازاندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تیا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبۡصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناك کردووە (ئیش و کاری تیادەکەن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دێنن (بەخوا) ﴿٨٦﴾ ﴿وَيَوۡمَ يُنفَخُ فِي ٱلصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بکە فوو دەکرێ بەشەیپوردا ﴿فَفَزِعَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ جا هەرچی کەس لەئاسمانەکان و زەوی دایە دەترسێ و ڕادەچڵەکێ (هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ جگە لەو کەسانەی خوا بیەوێ (بەئارام بن و نەمرن) ﴿وَكُلٌّ أَتَوۡهُ دَٰخِرِينَ﴾ وە هەموو بەملکەچی و سەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿٨٧﴾ ﴿وَتَرَى ٱلۡجِبَالَ تَحۡسَبُهَا جَامِدَةٗ﴾ وە ئەو کێو و چیانە دەبینی وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِ﴾ (کاتێ فووکرا بەشەیپوردا) چیاکان وەکو ڕۆشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنۡعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِيٓ أَتۡقَنَ كُلَّ شَيۡءٍ﴾ ئەمە دروست کراوی ئەو خوایە کەهەموو شتێکی بەو پەڕی ڕێك و پێکی دروست کردووە ﴿إِنَّهُۥ خَبِيرُۢ بِمَا تَفۡعَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك ئێوە دەیکەن ﴿٨٨﴾

﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ﴾ هەرکەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٖ يَوۡمَئِذٍ ءَامِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و داچڵەکانی گەورەی ئەو ڕۆژە ﴿٨٩﴾ ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەرکەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتۡ وُجُوهُهُمۡ فِي ٱلنَّارِ﴾ (لەو ڕۆژەدا) بەسەر ڕوومەت ودەم و چاویاندا دەخرێنە ناو ئاگر(ی دۆزەخ) ﴿هَلۡ تُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّمَآ أُمِرۡتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ) بێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَعۡبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ ٱلۡبَلۡدَةِ﴾ کەتەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) بپەرستم ﴿ٱلَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (ڕێز شکاندنی) ئەم شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُۥ كُلُّ شَيۡءٖ﴾ و هەموو شتێك تەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ﴿٩١﴾ ﴿وَأَنۡ أَتۡلُوَاْ ٱلۡقُرۡءَانَۖ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە)قورئان بخوێنم (بەسەر خەڵکی دا) ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ جا هەر کەس هیدایەتی وەرگرت ئەو بێگومان تەنها بۆ خۆی هیدایەت وەردەگرێ (قازانجەکەی بۆ خۆیەتی) ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەرکەسیش گومڕا بێت (زیانی بۆ خۆیەتی) ﴿فَقُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ: بەڕاستی من تەنها یەکێکم لەترسێنەران ﴿٩٢﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ فَتَعۡرِفُونَهَاۚ﴾ ئەو (خوایە) بەزوویی ئایەت و نیشانەکانی نیشانی ئێوە دادەت ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەوەی کەئێوە دەیکەن ﴿٩٣﴾

سورەتی ﴿ٱلۡقَصَصِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە(طا،سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەم (ئایەتانە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوون و ئاشکران ﴿٢﴾ ﴿نَتۡلُواْ عَلَيۡكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەرتا(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرۡعَوۡنَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەندێ لەهەواڵی مووسا و فیرعەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی بڕوا دێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ فِرۡعَوۡنَ عَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و(ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میصر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهۡلَهَا شِيَعٗا﴾ وە خەڵکەکەی (میصری) کرد بەچەند بەش و کۆمەڵێك ﴿يَسۡتَضۡعِفُ طَآئِفَةٗ مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێکیانی لاوازو ژێر دەستە دەکرد ﴿يُذَبِّحُ أَبۡنَآءَهُمۡ وَيَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡۚ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندوویی دەهێشتەوە (دەیکردنە خزمەتکارو کەنیزەك) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (فیرعەون) لەخراپەکاران بوو ﴿٤﴾ ﴿وَنُرِيدُ أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێن ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەسەر ئەوانەی کەلاواز و ژێر دەست کرابوون لەووڵاتی (میصر)دا ﴿وَنَجۡعَلَهُمۡ أَئِمَّةٗ وَنَجۡعَلَهُمُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ وە بیان کەینە پێشەوا و بیان کەینە میرات بەران(ی کەلەپووری فیرعەون و و شوێن کەوتوانی) ﴿٥﴾

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە دەسەڵات داریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ وەنیشانی فیرعەون وهامان ولەشکری هەردووکیان بدەین ﴿مِنْهُم مَّا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ لە (بەنو ئیسرائیلی یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ﴾ بەدایکی مووسامان ڕاگەیاند (ئیلهامان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بەمووسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەرکاتێ ترست لێی هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەوکاتە بیخەرە ڕووبار(ی نیلە)وە ﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي﴾ مەترسە (لێ ی) وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە دەیکەین بەیەکێ لەپێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی مووسای خستە ئاوی نیلەوە) ئەمجا دارو دەستەی فیرعەون (پێیان زانی و) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون وهامان ولەشکر و سەربازەکانیان ﴿كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ تاوانبارو هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾ (ویستیان مووسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون ووتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ مایەی چاو ودڵ ڕۆشنی یە بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودو کەڵکمان پێ بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا﴾ جا دڵی دایکی مووسا خاڵی بوو (لەهەموو شت جگە لەمنداڵەکەی) ﴿إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ﴾ نزیک بوو (نهێنی) ئەو منداڵە ئاشکرابکات ﴿لَوْلَا أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستایەتەوە (وە بەهێزمان نەکردایە) ﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەبڕواداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ﴾ (دایکی مووسا) ووتی بەخوشکەکەی (مووسا) بەشوێنیدا بڕۆ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِ عَن جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دوورەوە مووسای بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾ ﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لەمووسا (مەمکی کەسیانی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (مووسا) ووتی پێیان ئایاماڵێکتان نیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ﴾ کەئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن (و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ﴾ و دڵسۆز بن بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ﴾ ئەمجا مووسامان گێڕایەوە بۆلای دایکی ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ وە بۆئەوەی بزانێت کەبەڵێنی خوا ڕاست و هەقە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسْتَوَىٰٓ﴾ کاتێ مووسا گەشتە ئەوپەڕی پێگەیشتنی لەش و ژیری تێرو تەواو بوو ﴿ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی وزانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ هەربەوشێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَدَخَلَ ٱلْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (مووسا) ڕۆشتە ناو شار بێ ئەوەی خەڵکی شار ئاگایان لێ بێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد ﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ ئەمەیان لەتایفەی خۆی بوو ئەوی تریشیان لەدوژمنانی بوو ﴿فَٱسْتَغَٰثَهُ ٱلَّذِى مِن شِيعَتِهِۦ﴾ ئەمجا ئەوەیان کە لەتایفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿عَلَى ٱلَّذِى مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ لەدژی ئەوەی کە لە(تاقمی) دوژمنەکەی بوو ﴿فَوَكَزَهُۥ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا مووساش بۆکزێکی لێدا و ئەو (قیبتی یە)ی کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ (مووسا) ووتی ئەم (کوشتنە) لەکردەوەی شەیتانە ﴿إِنَّهُۥ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لەخۆم کرد ﴿فَٱغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۥٓ﴾ دەی لێم خۆشبە جا ئەویش (خودا) لێ ی خۆش بوو ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها ئەو لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بەهەقی چاکە ونیعمەتت لەسەرم (ئەو هێزو توانایەیە کە پێتداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بڕیارێ هەرگیز نەبم بەپشتیوانی تاوانباران ﴿١٧﴾ ﴿فَأَصْبَحَ فِى ٱلْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە لەشاردا بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (فیرعەونیەکانی چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى ٱسْتَنصَرَهُۥ بِٱلْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُۥ﴾ لەناکاودا ئەو (بەنی ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کرد لەو (مووسا لەگەڵ یەکێکی تردا شەڕیەتی) هانای بۆ مووسا هێنا فریاری کەوێت ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰٓ إِنَّكَ لَغَوِىٌّ مُّبِينٌ﴾ مووسا بەو (بەنو ئیسرائیلی یە)ی ووت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای ﴿١٨﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنْ أَرَادَ﴾ ئەمجا کاتێ کە(مووسا) ویستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِٱلَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بەتوندی بدات لەو پیاوەی دووژمنی هەردووکیانە ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِى﴾ ووتی ئەی مووسا ئایا دەتەوێ بم کوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًۢا بِٱلْأَمْسِ﴾ هەروەکو دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّآ أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆر دارو ملهوڕ بیت لەزەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لەپیاو چاکان (ڕێکخەران) بیت ﴿١٩﴾ ﴿وَجَآءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا ٱلْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ ئەمجا پیاوێك لەو پەڕی شارەوە بەپەلە هات (بۆ لای مووسا) ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ ٱلْمَلَأَ﴾ ووتی ئەی مووسا (ئاگاداربە) کاربەدەست وسەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لەبارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ ئەوەی بتکوژن ﴿فَٱخْرُجْ إِنِّى لَكَ مِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ﴾ کەواتە دەرچۆ لەشار (پانەت گرن) بێگومان من دڵسۆزتم ﴿٢٠﴾ ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ ئەویش لەشار دەرچوو بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە ﴿٢١﴾

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ﴾ لەکاتێکدا بەرەو شاری مەدیەن دەرۆشت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي﴾ ووتی ئومێد دەکەم پەروەردگارم ڕێنموونیم بکات ﴿سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست و حەق ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ﴾ وکاتێ گەیشتە سەر ئاوەکەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيْهِ﴾ بینی لەسەر ئەو ئاوە ﴿أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ﴾ کۆمەڵێك لەخەڵکی (ئاژەڵ و ماڵات) ئاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ﴾ وە لەنزیك ئەو (خەڵك)انەوە دوو ئافرەتی بینی ﴿تَذُودَانِ﴾ بەرگری دەکەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی بێتە سەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمَا﴾ (مووسا) ووتی ئێوە مەبەستتان چی یە؟ (ناهێڵن ئاژەڵەکەتان ئاو بخوات) ﴿قَالَتَا لَا نَسْقِي﴾ ووتیان ئێمە (ئاژەڵەکەمان) ئاو نادەین ﴿حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ﴾ هەتا شوانەکان (وئاژەڵەکانیان لەسەر ئاوەکە) نەگەڕێنەوە ﴿وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ﴾ وە باوکمان پیرێکی گەورەو بەتەمەنە ﴿٢٣﴾ ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (مووسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ﴾ لەپاشان (مووسا) چوو بۆ ژێر سێبەرێك ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جا ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ بەڕاستی من هەژارم (پێویستم هەیە) بەهەر خێرو ڕۆزییەك بۆم بنێری ﴿٢٤﴾ ﴿فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا یەکێك لەدوو کچەکە هات بۆ لای مووسا ﴿تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ﴾ بەشەرمەوە دەڕۆشت لەڕێگادا ﴿قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەت بداتەوە کەمەڕەکانت بۆ ئێمە ئاودا (مووساش لەگەڵی ڕۆشت) ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتێ مووسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە) و بەسەرهاتەکەی بۆ گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (شوعەیب علیه السلام) ووتی مەترسە ﴿نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕزگارت بووە لەو گەلە ستەمکارە ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەباوکی) ووت ئەی باوە گیان بەکرێ ی بگرە (بۆ شوانی) ﴿إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ﴾ چونکە بەڕاستی چاکترین کەسە کە بەکرێی بگری ﴿الْقَوِيُّ الْأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنِّي أُرِيدُ﴾ (شوعەیب) ووتی بەڕاستی من دەمەوێ ﴿أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ﴾ کە یەکێك لەم دوو کچەم لەتۆ مارەکەم ﴿عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ﴾ بەو مەرجەی هەشت ساڵ ڕەنجبەریم بۆ بکەیت ﴿فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا﴾ ئەمجا ئەگەر دەساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنْ عِندِكَ﴾ ئەوە لە(پیاوەتی) خۆتەوەیە ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾ و من نامەوێ قورسی بکەم لەسەرت ﴿سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ بێگومان دەمبینی ﴿مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ لەپیاو چاکان دەبم ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ﴾ (مووسا) ووتی ئەوەی ووتت پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) یەم تەواو کرد ﴿فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ﴾ نابێ ستەمم لێ بکرێ ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە ﴿٢٨﴾

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلْأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێك موسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهْلِهِۦٓ﴾ لەگەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆشتن (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿ءَانَسَ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ نَارًا﴾ لە دوورەوە لای ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی یەکی بینی ﴿قَالَ لِأَهْلِهِ ٱمْكُثُوٓا۟﴾ (موسا) ووتی بەخێزانەکەی ئێوە (لێرەدا) بمێنەوە ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّىٓ ءَاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاکان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ﴾ یان چڵوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِىَ﴾ ئەمجا کاتێ هاتە نزیکی ئەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَـٰطِئِ ٱلْوَادِ ٱلْأَيْمَنِ﴾ لەکەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِى ٱلْبُقْعَةِ ٱلْمُبَـٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوی بە بەفەڕو پیرۆزەی نزیك درەختەکەوە ﴿أَن يَـٰمُوسَىٰٓ﴾ (بانگی لێ کرا) کەئەی موسا ﴿إِنِّىٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوایەکەم پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ (وە بانگی کرا) کەگۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ﴾ ئەمجا کاتێ موسا ئەو (گۆچانە)ی بینی وەك تیرەمار دەجوولێ بە پەلە ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ پشتی تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَـٰمُوسَىٰٓ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی موسا وەرە پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ ٱلْـَٔامِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باك و بێ ترسن ﴿٣١﴾ ﴿ٱسْلُكْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ژێر باڵت) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە دەرەوە بەسپیتی و تیشك دەداتەوە بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿وَٱضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهْبِ﴾ دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەردڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَٰنِكَ بُرْهَـٰنَانِ مِن رَّبِّكَ﴾ ئا ئەم دووانە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِي۟هِۦٓ﴾ (نێرراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَـٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا﴾ (موسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان من یەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم کەبم کوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَخِى هَـٰرُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّى لِسَانًا﴾ وە هاروونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرْسِلْهُ مَعِىَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِىٓ﴾ جا ئەوم لەگەڵدا بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنێ ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا) فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێزت دەکەین ﴿وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَـٰنًا﴾ وە دەسەڵاتێك بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا ۚ بِـَٔايَـٰتِنَآ﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەستیان بەئێوە ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلْغَـٰلِبُونَ﴾ تەنها ئێوە (موسا و هاروون) و ئەوەی شوێنتان دەکەوێ سەردەکەوون ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا بَيِّنَٰتٖ﴾ ئەمجا کاتێك کەموسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿قَالُواْ مَا هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّفۡتَرٗى﴾ ئەوان وتیان ئەمە (تۆ هێناوتە موسا) تەنها جادوویەکی دەست هەڵبەستە ﴿وَمَا سَمِعۡنَا بِهَٰذَا فِيٓ ءَابَآئِنَا ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەمەمان نەبیستووە لەباوو باپیرە پێشوەکانمان ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٓ أَعۡلَمُ﴾ موسا وتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَآءَ بِٱلۡهُدَىٰ مِنۡ عِندِهِۦ﴾ بەو کەسەی کەڕێنموونیی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِۚ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرئنجام ودوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَأُ﴾ فیرعەون وتی: ئەی کاربەدەست ودەسەڵاتداران ﴿مَا عَلِمۡتُ لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرِي﴾ وا نازانم جگە لەخۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوۡقِدۡ لِي يَٰهَٰمَٰنُ عَلَى ٱلطِّينِ﴾ جا (بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر تاودەو خشتی سوورەوە کراوی لێ دروست بکە بۆم ﴿فَٱجۡعَل لِّي صَرۡحٗا﴾ ئەمجا (لەوخشتە) کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّيٓ أَطَّلِعُ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ (بەگاڵتەوە وتی) بەڵکو سەیری خواکەی موسا بکەم و بیبینم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُۥ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وبەڕاستی وا دەزانم ئەو (موسا) لەدرۆزنانە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱسۡتَكۡبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُۥ﴾ ئەو (فیرعەون) و لەشکرو سەربازەکانی خۆیان بەزل زانی ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ لەووڵات و زەوی (میصر)دا بەناڕەوا ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ إِلَيۡنَا لَا يُرۡجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کەزیندوو ناکرێنەوەو ناگەڕێنرێنەوە بۆلای ئێمە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذۡنَٰهُ وَجُنُودَهُۥ فَنَبَذۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡيَمِّۖ﴾ جا تۆڵەمان لەئەو (فیرعەون) و لەشکرو سەربازەکانی سەندو توڕمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ أَئِمَّةٗ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانمان کردە پێشە وایانێك کە(خەڵك) بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا یارمەتی نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿وَأَتۡبَعۡنَٰهُمۡ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا لَعۡنَةٗۖ﴾ لەم دونیایەدا نەفرینمان نارد بەدوایان دا ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ هُم مِّنَ ٱلۡمَقۡبُوحِينَ﴾ وە لەڕۆژی قیامەتیشدا ئەوانە لەبێزراو و دورخراوەکانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَآ أَهۡلَكۡنَا ٱلۡقُرُونَ ٱلۡأُولَىٰ﴾ لەپاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشوەکانمان لەناوبرد ﴿بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ﴾ تا بەرچاو ڕوونی و ڕێنموونیی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٤٣﴾

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆر ئاوای (شاخی طور) نەبوویت ﴿إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ﴾ کاتێك کە فەرمانی پێغەمبەرایەتمان دا بەمووسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ وە تۆ لەئامادە بووانی (ئەو ڕووداوە) نەبوویت ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَٰكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا﴾ بەڵام ئێمە چەند چین و سەردەممان دروست کرد (لەپاش مووسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەکی دوورو درێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵکی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت ﴿تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڵام هەر ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا﴾ وە تۆ لای کێوی طور نەبوویت کاتی بانگ(ی مووسا)مان کرد ﴿وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ئەوە بەزەییە کە لە پەروەردگارتەوە (بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێك بترسێنی کەپێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوەو پەند وەرگرن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُم﴾ وەئەگەر (پێش ناردنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەڵایەك بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) کەکردوویانە ﴿فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ جا دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێن ئایەتەکانت بکەوتینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لەبڕواداران بووینایە ﴿٤٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ ڕاستیان بۆهات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ﴾ ووتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە ﴿مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ﴾ وێنەی ئەوەی بەمووسا دراوە ﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ ئایا ئەوان پێشتر بێ بڕوانەبوون بەوەی درابوو بەمووسا ﴿قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا﴾ دەیان ووت (قورئان و تەورات) دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەکتر دەکەن ﴿وَقَالُوا إِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەهەموویان (بە قورئان و تەورات) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ دەی ئێوە کتێبێك لەلایەن خواوەبێنن ﴿هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعْهُ﴾ کەئەو (کتێبە) ڕاستتر بێت لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەکەوم ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٩﴾ ﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەکردی (و وەڵامیان نەدایتەوە) ﴿فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ﴾ ئەوە بزانە کەتەنها شوێن هەواو ئارەزوی خۆیان دەکەون ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ وە کێ لەو کەسە گومڕاترە کەشوێن ئارەزووی خۆی بکەوێت ﴿بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ﴾ بێ ڕێنموونیی لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکار ناکات ﴿٥٠﴾

﴿وَلَقَدۡ وَصَّلۡنَا لَهُمُ ٱلۡقَوۡلَ﴾ سوێند بەخوا (ئایەتەکانی) قورئانمان بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِهِۦ﴾ ئەو کەسانەی لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ دابوون ﴿هُم بِهِۦ يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانە بڕوا دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریان دا ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِهِۦٓ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێ هێناوە ﴿إِنَّهُ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّنَآ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستەو لەلایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبۡلِهِۦ مُسۡلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئان دا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُؤۡتَوۡنَ أَجۡرَهُم مَّرَّتَيۡنِ﴾ ئەوانە دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُواْ﴾ لەبەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدۡرَءُونَ بِٱلۡحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپەدەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزی یەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُواْ ٱللَّغۡوَ أَعۡرَضُواْ عَنۡهُ﴾ وە کاتێ قسەی ناپەسەند و هیچ و پوچ بیستن پشتی تێ دەکەن ﴿وَقَالُواْ لَنَآ أَعۡمَٰلُنَا وَلَكُمۡ أَعۡمَٰلُكُمۡ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەنجامی) کردەوەکانمان بۆ خۆمانەو (ئەنجامی) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡ لَا نَبۡتَغِي ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ سەلامتان لێ بێ ئێمە هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهۡدِي مَنۡ أَحۡبَبۡتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنموونی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهۡدِي مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام خوا هەرکەسی بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ و ئەو(خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنموونی وەرگرن ﴿٥٦﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ إِن نَّتَّبِعِ ٱلۡهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە(بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنموونی (ئەو ئاینە) بکەوین کە بەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفۡ مِنۡ أَرۡضِنَآۚ﴾ دەفڕێندرێین لەخاك و وولاتماندا (ودەردەکرێین ومال وسامانمان بەتالانی دەبرێت) ﴿أَوَلَمۡ نُمَكِّن لَّهُمۡ حَرَمًا ءَامِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەلامیان دەداتەوە ودەفەرموێت) ئایا ئێمە ئەوانمان جێگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن وئاسایشی (وەك شاری مەککە کە هەموو کوشت وبڕ وخراپەکاریەکی تێدا قەدەغە وحەرامکراوە) ﴿يُجۡبَىٰٓ إِلَيۡهِ ثَمَرَٰتُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ کۆدەکرێتەوەو دەبرێ بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێك ﴿رِّزۡقًا مِّن لَّدُنَّا﴾ بەڕۆزی دان لەلایەن ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێ ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةِۭ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار و دێهاتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتۡ مَعِيشَتَهَاۖ﴾ لەبەر خۆشگوزانیان یاخی بوون (و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلۡكَ مَسَٰكِنُهُمۡ﴾ جا ئەوە جێ و شوێنەکانیانە (وێران کراوە) ﴿لَمۡ تُسۡكَن مِّنۢ بَعۡدِهِمۡ إِلَّا قَلِيلٗاۖ﴾ لەپاش (تیا چوونی) ئەوان بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحۡنُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ وە ئێمە بووینە میراتگریان ﴿٥٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهۡلِكَ ٱلۡقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار و گوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبۡعَثَ فِيٓ أُمِّهَا رَسُولٗا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەناردبێت ﴿يَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِنَاۚ﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهۡلِكِي ٱلۡقُرَىٰٓ﴾ وە ئێمە وێران کەری هیچ گوند و شارێك نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهۡلُهَا ظَٰلِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی بەئێوە دراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتُهَا﴾ ئەوە هۆی خۆشی و ڕابواردنی ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ﴾ وە ئەو (پاداشتە)ی لای خوایە باشترو نەبڕاوەیە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٠﴾ ﴿أَفَمَن وَعَدْنَٰهُ وَعْدًا حَسَنًا﴾ ئایا کەسێ کەبەڵێنمان پێ داوە بەبەڵێنی چاك ﴿فَهُوَ لَٰقِيهِ﴾ ئەو کەسە دەگات بەو (بەڵێنە کەبەهەشتە) ﴿كَمَن مَّتَّعْنَٰهُ﴾ وەکو کەسێك وایە خۆشی و ڕابواردنمان پێداوە ﴿مَتَٰعَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەخۆشی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا لەئامادەکراوان دەبێ (بۆ سزادان) ﴿٦١﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەو ڕۆژە بکە کە(خوا) بانگی ئەو (بت پەرست)انە دەکات و (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی کەئێوە بەخەیاڵی خۆتان بەهاوبەشی منتان دەزانین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ ئەوانەی (سەرۆکەکانی گومڕایی) کە بڕیاری سزادان بەسەریان داچەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَغْوَيْنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئا ئەوانەن کە ئێمە گومڕامان کردن ﴿أَغْوَيْنَٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَا﴾ گومڕامان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأْنَآ إِلَيْكَ﴾ ئێمە بەری بووین (لەوانە بەری بوونەکەمان) لای تۆ دەکەین ﴿مَا كَانُوٓا۟ إِيَّانَا يَعْبُدُونَ﴾ ئەوانە ئێمەیان نەدەپەرست ﴿٦٣﴾ ﴿وَقِيلَ ٱدْعُوا۟ شُرَكَآءَكُمْ﴾ وە(پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەوبتانەی کەداتان نابوو بەهاوبەشی خوا ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُمْ﴾ ئەوانیش هاواریان لێ دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە ﴿وَرَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ لەوکاتەدا سزا(ی دۆزەخ) دەبینن ﴿لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا۟ يَهْتَدُونَ﴾ (ئاوات دەخوازن کە) خۆزگە تەنها ڕێگای ڕاستیان بدایەتەبەر ﴿٦٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات و (پێیان) دەفەرموێ ﴿مَاذَآ أَجَبْتُمُ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ چیتان وەڵامی پێغەمبەران دایەوە؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْأَنۢبَآءُ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیان (بەڵگەکانیان) لەبیر دەچێتەوە ﴿فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُونَ﴾ ئەوسا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ بەڵام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە (لەبێ باوەڕی)و باوەڕی هێناوەو کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلْمُفْلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەڕزگار بووان دەبێ ﴿٦٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی بیەوێ دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری خوادا) ﴿سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٨﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَعْلَمُ﴾ وەپەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەئەوەی لەسینگیان (دڵیان)دا دەیشارنەوەو بە ئەوەشی ئاشکرای دەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ وە ئەو خوایە کەهیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لەو ﴿لَهُ ٱلْحَمْدُ فِى ٱلْأُولَىٰ وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوا لەدونیاو لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە بڕیارو حوکم هەر بۆ ئەوە و هەمووتان تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٠﴾

﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلَّيْلَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا شەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شەوبێت) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِضِيَآءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنێ ﴿أَفَلَا تَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابیستن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (پێیان) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلنَّهَارَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشەیی بۆتان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ کێیە پەرستراوی تر بێجگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ﴾ کەشەوتان بۆ دێنێ ئارامی تیا بگرن ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن ﴿٧٢﴾ ﴿وَمِن رَّحْمَتِهِۦ جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ لەبەزەیی ئەو (خوایە) کەشەو ڕۆژی بۆ دروست کردون ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ﴾ بۆ ئەوە ئارام بگرن لە(شەو) داو بۆ ئەوە بگەڕێن بەدوای ڕۆزی و بەهرەی خوادا (لەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وەبۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو نیعمەتانەی) ﴿٧٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وەڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات ئەمجا (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشەکانی من ئەوانەی ﴿كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی منتان دادەنان ﴿٧٤﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە لەناو هەموو ئوممەتێکدا شایەتێك دەهێنین ﴿فَقُلْنَا هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێن بەڵگەتان بێنن ﴿فَعَلِمُوٓا۟ أَنَّ ٱلْحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسا دەزانن بێگومان هەق و ڕاستی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی بەدرۆ هەڵیان بەستبوو (کردبوویان بەپەرستراو جگە لە خوا) لێیان گوم دەبێ ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ قَٰرُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ بێگومان قاروون لەگەلەکەی مووسا بوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ بەڵام دەست درێژی و ستەمی لێ دەکردن ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ مِنَ ٱلْكُنُوزِ﴾ ئەوەندەمان گەنج (ئاڵتون و زیوو) پێدا بوو ﴿مَآ إِنَّ مَفَاتِحَهُۥ﴾ کەبێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسانە) ﴿لَتَنُوٓأُ بِٱلْعُصْبَةِ أُو۟لِى ٱلْقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذْ قَالَ لَهُۥ قَوْمُهُۥ لَا تَفْرَحْ﴾ کاتێ (ئیماندارانی) گەلەکەی پێیان ووت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْفَرِحِينَ﴾ بێگومان خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێ دڵخۆشن (و لەخۆبایی بوون بەسەروەت و سامانەوە) ﴿٧٦﴾ ﴿وَٱبْتَغِ فِيمَآ ءَاتَىٰكَ ٱللَّهُ ٱلدَّارَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ وە لەو (گەنج و سامان)ەی خوا پێی داوی ئەو دونیای پێ بەدەس بێنە ﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ ٱلدُّنْيَا﴾ وە بەشی خۆیشت لەم دونیایە لەبیر نەچێ ﴿وَأَحْسِن كَمَآ أَحْسَنَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ﴾ وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەرچۆنێ خوا چاکەی لەگەڵ تۆدا کردووە ﴿وَلَا تَبْغِ ٱلْفَسَادَ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەسەر زەوی دا بەشوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٧٧﴾

﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلۡمٍ عِندِيٓۚ﴾ (قاروون) ووتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە کە هەمە ﴿أَوَلَمۡ يَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا (قاروون) نەیزانیوە کەبەڕاستی خوا ﴿قَدۡ أَهۡلَكَ مِن قَبۡلِهِۦ مِنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لەچەرخەکانی پێش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُ قُوَّةٗ وَأَكۡثَرُ جَمۡعٗاۚ﴾ کەسانی وا کە لەو (قاروون) بەهێزتر بوون کۆڕ و کۆمەڵیشیان لەو زۆر تربووە ﴿وَلَا يُسۡـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ (کاتێك سزای خوا هات) پرسیار ناکرێ لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿٧٨﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ فِي زِينَتِهِۦۖ﴾ ئەمجا (قاروون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ ئەوانەی ژیانی دونیایان دەویست ووتیان ﴿يَٰلَيۡتَ لَنَا مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ قَٰرُونُ﴾ ئای خۆزگە ئەوەندەی بەقاروون دراوە ئێمەش بمان بوایە ﴿إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٖ﴾ بەڕاستی ئەو (قاروون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ بەلام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو ووتیان ﴿وَيۡلَكُمۡ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ﴾ هاوار بۆ ئێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗاۚ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ﴾ وە کەس ئەو (ووتەی زانایانە) وەرناگرێ جگە لەخۆڕاگران ﴿٨٠﴾ ﴿فَخَسَفۡنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەمجا ئەو (قاروون) و کۆشکەکەیمان برد بەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٖ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ هیچ دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو کەسانەش نەبوو بتوانێ خۆی ڕزگار بکات ﴿٨١﴾ ﴿وَأَصۡبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوۡاْ مَكَانَهُۥ بِٱلۡأَمۡسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ ئاواتیان دەخواست لەشوێنی و پلەی ئەو (قاروون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيۡكَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ دەیان ووت وای وا دیارە خوا ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُۖ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ) ﴿لَوۡلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ ئەگەر خوا منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَاۖ﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيۡكَأَنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕهێنەرە، بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین (کافرن) ﴿٨٢﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ نَجۡعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەو ماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی ﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوّٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فَسَادٗاۚ﴾ نەبەرزی و خۆ بەزل زانی یان دەوێت لەزەوی دا نەدەست درێژی و خراپەکاری ﴿وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاك بۆ خۆپارێزانە ﴿٨٣﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَاۖ﴾ هەر کەس کارێکی چاك بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ هەرکەسیش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجۡزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ ئەوە تۆڵە ناسەنرێ لەوانەی خراپەکانیان کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کەکردویانە ﴿٨٤﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِي فَرَضَ عَلَيۡكَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ ناردووە (پێویست کردووە) ﴿لَرَآدُّكَ إِلَىٰ مَعَادٖۚ﴾ دەتگێڕێتەوە بۆ مەککە ﴿قُل رَّبِّيٓ أَعۡلَمُ مَن جَآءَ بِٱلۡهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەو کەسەی ڕێنموونیی (ئایینی ڕاستی) هێناوە ﴿وَمَنۡ هُوَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ وە بەو کەسەی لە گومڕایی بەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَرۡجُوٓاْ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەهیوا نەبوویت ﴿أَن يُلۡقَىٰٓ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبُ﴾ کەئەم (قورئانە)ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَۖ﴾ بەڵام ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگاتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرٗا لِّلۡكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز مەبە بەپشتیوان بۆ بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنۡ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایان) بەرگریت نەکەن لە(گەیاندنی) ئایەتەکانی خوا ﴿بَعۡدَ إِذۡ أُنزِلَتۡ إِلَيۡكَۖ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنراوە بۆت ﴿وَٱدۡعُ إِلَىٰ رَبِّكَۖ﴾ بانگی (خەڵك) بکە بۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَا تَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست وبەهەق نی یە جگە لەخوا ﴿كُلُّ شَيۡءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجۡهَهُۥۚ﴾ هەموو شتێك لەناو دەچێ جگە لە ڕووی پیرۆزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردنی سیفەتی (وجە - ڕوو) بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەی وتەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، بڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿لَهُ ٱلۡحُكۡمُ وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ بڕیارو حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿ ٱلۡعَنكَبُوتِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف ، لام ، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتۡرَكُوٓاْ﴾ ئایا خەڵك وا دەزانن کەوازیان لێ دەهێنرێ ﴿أَن يَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ ئەگەر بڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَهُمۡ لَا يُفۡتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێنەوە ﴿٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ فَتَنَّا ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۖ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعۡلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُواْ﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات ﴿وَلَيَعۡلَمَنَّ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ درۆزنەکانیش دیاری دەکات (دەناسرێن) ﴿٣﴾ ﴿أَمۡ حَسِبَ ٱلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیوە ﴿أَن يَسۡبِقُونَاۚ﴾ کەلە دەستمان دەردەچن ﴿سَآءَ مَا يَحۡكُمُونَ﴾ زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ ٱللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری خوا (یا بەندایەتی خوا بکات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ لَأٓتٖۚ﴾ چونکە بەڕاستی کاتی دیاری کراوی خوا هەردێت ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زاناو ئاگادار ﴿٥﴾ ﴿وَمَن جَٰهَدَ فَإِنَّمَا يُجَٰهِدُ لِنَفۡسِهِۦٓۚ﴾ وە هەرکەس جیهاد بکاو تێ بکۆشێ ئەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیاز و دەوڵەمەندە ﴿٦﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانـەی باوەڕیـان هێناوەو كردەوە چاكەكانیـان كردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومـان خراپەكانیـان دەسـڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەباشـتر لـەوەی كەكردویانـە پاداشـتیان دەدەینـەوە ﴿٧﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمـان داوە بەئادەمی كەچاكە لەگەڵ دایك و باوكی دا بكات ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي﴾ وە ئەگەر (دایك و باوكت) هەوڵیـان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی كەهاوبەشـم بۆ بڕیار بـدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ كەهیچ زانیارییەكت نـی یـە دەربـارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ ئەوە بەگوێیـان مەكە ﴿إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنهـا بۆ لای منـە گەڕانەوەتان (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسـا هەواڵتـان دەدەمـێ بـەو كردەوانـەی دەتانكرد ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئـەو كەسـانەی باوەڕیـان هێنـاوەو كـردەوەی چاكەیـان كـردووە ﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ﴾ بێگومـان دەیان خەینە ڕیـزی پیاو چاكانەوە ﴿٩﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ هەنـدێ لەخەڵكـی دەڵێن باوەڕمان بەخوا هێناوە ﴿فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ﴾ ئەمجا كاتێ سـزا بدرێ لەپێناوی خوادا (لەلایەن كافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ﴾ ئازارو سـزای خەڵكی وەكو ئازارو سـزای خـوا دادەنێ ﴿وَلَئِن جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگـەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سـەركەوتنێك بێت ﴿لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیابـە ئەوانـە دەڵێن بێگومـان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بوویـن ﴿أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا زاناو ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەروونی هەموو كەس دایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ سـوێند بێ خوا چاك دەزانـێ ئەوانـەی باوەڕیان هێنـاوە كێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ﴾ وەچاك دەزانێ دووڕوانیش كێن ﴿١١﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون ووتیان بەوانـەی ئیمان دار بوون ﴿اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا﴾ شـوێن ڕێگا و ڕێبـازی ئێمە بكەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ﴾ و تاوانەكانتـان بە ئەسـتۆی ئێمـە ﴿وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُم مِّن شَيْءٍ﴾ ئەوانە (بـێ بڕوایان) هیچێك لەتـاوان و گوناهـی ئـەوان (بـاوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـە درۆزنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سـوێند بەخـوا (بێبـاوەڕان) بـاری گرانـی (كوفـرو تاوانی) خۆیـان هەڵدەگرن ﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەبـاری گرانی (خەڵكانی) تریـش لەگەڵ باری گرانی خۆیـان دا (هەڵدەگرن) ﴿وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەكرێ ﴿عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ لـەو درۆ و دەلەسـانەی لەدونیـادا هەڵیـان دەبەسـت ﴿١٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سـوێند بەخـوا نووحمان نارد بۆلای گەلەكەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش مایـەوە لەناویـان دا نۆسـەدو پەنجا سـاڵ (هەزار سـاڵ پەنجا كەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ لەئاكامدا لافاو و زریان لەناوی بردن لەكاتێكدا ئەوان ستەمكار بوون ﴿١٤﴾

﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَصْحَٰبَ ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و كەسانێك لەكەشتییەكەدا بوون ڕزگارمان كردن ﴿وَجَعَلْنَٰهَآ ءَايَةً لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ وە ئەو (كەشتی یە)مان كرد بەنیشانەیەك بۆ جیهانیان ﴿١٥﴾ ﴿وَإِبْرَٰهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئیبراهیم بكە كاتێ بەگەلەكەی ووت ﴿ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُ﴾ خوا بپەرستن ولێ ی بترسن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەوە چاكترە بۆ ئێوە ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا﴾ بەڕاستی ئێوە لەجیاتی خوا بتانێك دەپەرستن ﴿وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا﴾ وە ئێوە درۆیەكی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی كەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا﴾ ناتوانن ڕزق و ڕۆزی ئێوە بدەن ﴿فَٱبْتَغُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ ٱلرِّزْقَ﴾ كەواتە داوای ڕزق و ڕۆزی لەخوا بكەن ﴿وَٱعْبُدُوهُ وَٱشْكُرُوا۟ لَهُۥٓ﴾ وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بكە ﴿إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەقیامەتدا) ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تُكَذِّبُوا۟﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ﴾ ئەوە ئوممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەكانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ﴾ وە پێغەمبەر تەنها ڕاگەیاندنی ئاشكراو ڕوونی لەسەرە ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە ﴿كَيْفَ يُبْدِئُ ٱللَّهُ ٱلْخَلْقَ﴾ كە چۆن خوا دروستكراوان بەدی دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥٓ﴾ لەپاش (نەمان) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو كردنەوە) بۆ خوا ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێی بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ بَدَأَ ٱلْخَلْقَ﴾ وسەرنج بدەن كەچۆن دروستكراوەكانی لەسەرەتاوە بەدی هێناوە ﴿ثُمَّ ٱللَّهُ يُنشِئُ ٱلنَّشْأَةَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ لەپاشان هەر خوا بەدی هێنانی دوا ڕۆژیش بەدی دێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٢٠﴾ ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ (خوا) سزای هەر كەسێك دەدات كەیبەوێ ﴿وَيَرْحَمُ مَن يَشَآءُ﴾ وە ڕەحمیش دەكات بەهەر كەسێ كەیبەوێ ﴿وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەربازبن ﴿فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٢٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ﴾ وە ئەوانەی كە بەنیشانەكانی خواو دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ يَئِسُوا۟ مِن رَّحْمَتِى﴾ ئائەوانە لەبەزەیی من (خوا) نائومێد دەبن ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بەسۆ وسەختیان بۆ هەیە ﴿٢٣﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کەوتیان ﴿ٱقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) بکوژن یا بیسوتێنن ﴿فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ خواش ئەوی ڕزگار کرد لەو ئاگرە ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بێگومان لەو (ڕزگار کردنی ئیبراهیم)دا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دەهێنن ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا﴾ وە (ئیبراهیم) وەتی بێگومان ئەوەی ئێوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتی خوا بتانێکن ﴿مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەبەر خۆشەویستی نێوانتان لەژیانی دونیا (دەیانپەرستن) ﴿ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا هەندێکتان بێزاری دەردەبڕن لەهەندێکی ترتان (دان نانێن بەیەکتری دا) ﴿وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ وە نەفرین لەیەکتری دەکەن ﴿وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ﴾ جێگاشتان ئاگری دۆزخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکیشتان نی یە ﴿٢٥﴾ ﴿فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ﴾ ئەمجا لووط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنا ﴿وَقَالَ إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّىٓ﴾ وە(ئیبراهیم) وتی بێگومان من کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (لە بابلەوە بۆ شام) ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەو زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٢٦﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە بەخشیمان بە ئەو (ئیبراهیم) ئیسحاق(ی کوڕی) و یەعقوب (ی کوڕەزای) ﴿وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ﴾ وە پێغەمبەریتی و کتێبمان بڕیاردا لەنەوەکانی (ئیبراهیم) دا ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ أَجْرَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ وە لەدونیادا پاداشتمان دایەوە ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەپیاو چاکانە ﴿٢٧﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ (باسی) لووطیش بکە کاتێ بە گەلەکەی وت ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ﴾ بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەجیهاندا کەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکردووە ﴿٢٨﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ﴾ ئێوە نێربازی دەکەن ﴿وَتَقْطَعُونَ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە ڕێگادەگرن (لە ڕێبواران) ﴿وَتَأْتُونَ فِى نَادِيكُمُ ٱلْمُنكَرَ﴾ وە لەنادی و شوێنی کۆبونەوەتاندا هەموو خراپەیەك دەکەن ﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ کەچی وەڵامی گەلەکەی تەنها ئەوە بوو کە وتیان (بە لووط) ﴿ٱئْتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى﴾ (لووط) وتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (وزاڵم بکە) ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿٣٠﴾

﴿وَلَمَّا جَآءَتۡ رُسُلُنَآ إِبۡرَٰهِيمَ بِٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ وە کاتێك نێراوەکانی ئێمە مژدەی (بەخشینی ئیسماعیل)یان دا بەئیبراهیم ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا مُهۡلِكُوٓاْ أَهۡلِ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةِۖ﴾ وتیان بێگومان ئێمە لەناوبەری دانیشتوانی ئەم شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهۡلَهَا كَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی دانیشتوانەکەی ستەمکار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطٗاۚ﴾ (ئیبراهیم) وتی بێگومان لووط لەو (شارە) دایە ﴿قَالُواْ نَحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَن فِيهَاۖ﴾ وتیان ئێمە چاك دەزانین کێی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُۥ وَأَهۡلَهُۥٓ إِلَّا ٱمۡرَأَتَهُۥ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لووط و ئەندامانی خێزانەکەی رزگار دەکەین جگە ژنەکەی ﴿كَانَتۡ مِنَ ٱلۡغَٰبِرِينَ﴾ کە لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّآ أَن جَآءَتۡ رُسُلُنَا لُوطٗا﴾ کاتێ نێراوەکانمان هاتن بۆ لای لووط ﴿سِيٓءَ بِهِمۡ وَضَاقَ بِهِمۡ ذَرۡعٗاۖ﴾ پێیان تێکچوو و زۆر دڵ تەنگ و ناڕەحەت بوو ﴿وَقَالُواْ لَا تَخَفۡ وَلَا تَحۡزَنۡ﴾ وتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونکە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهۡلَكَ إِلَّا ٱمۡرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەکەت ڕزگار دەکەین جگەلە ژنەکەت نەبێت ﴿كَانَتۡ مِنَ ٱلۡغَٰبِرِينَ﴾ کەئەو لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰٓ أَهۡلِ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجۡزٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەسنوورو فەرمانی (خوا) دەرچوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكۡنَا مِنۡهَآ ءَايَةَۢ بَيِّنَةٗ﴾ سوێند بەخوا بێگومان لەو شارە (وێران کراوەدا) نیشانە وپەندێکی دیارمان بەجێ هێشت ﴿لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێ کەژیرین ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗا﴾ وەبۆ خەڵکی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿وَٱرۡجُواْ ٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ﴾ و بەهیواو ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ وەخراپەکاری ڕۆچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ بەڵام ئەوان باوەڕیان پێ نەهێنا ئەوسا بوومەلەرزە بەتینەکە گرتنی (لێی دان) ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە لە خانووەکانی خۆیاندا ئەژنۆیان دادابوو مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادٗا وَثَمُودَاْ﴾ وە گەلی عاد و سەموودیشمان (لەناو برد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَٰكِنِهِمۡۖ﴾ بەڕاستی (ئەولەناوبردنە) ڕوون بووەتەوە بۆتان لەشوێنەوارە (وێرانە) کانیانەوە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ شەیتان کردەوە خراپەکانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَكَانُواْ مُسۡتَبۡصِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بەرگری کردن لەڕێگای ڕاست لەکاتێکدا ئەوان تواناى بیر کردنەوەیان هەبوو (ژیر بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَٰرُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ﴾ هەروەها قاروون و فیرعەون و هامانیشمان (لەناو برد) ﴿وَلَقَدْ جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسا هات بۆ ناویان بەچەند موعجیزەیەکەوە ﴿فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بەلام ئەوان خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَمَا كَانُوا۟ سَٰبِقِينَ﴾ نەشیانتوانی لەدەستمان دەرچن ﴿٣٩﴾ ﴿فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنۢبِهِۦ﴾ ئەوسا ئێمە هەریەك لەوانمان بەتاوانی خۆی سزادا (لەناومان بردن) ﴿فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا﴾ جا هەندێکیان بایەکی بەهێزمان نارده سەریان بەوردە بەردەوە ﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ ٱلصَّيْحَةُ﴾ وە هەندێکی تریان پیاهەڵشاخانێك و دەنگێکی گەورە لەناوی بردن ﴿وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ ٱلْأَرْضَ﴾ وەهەندێکیشیانمان بەناخی زەوی دابردە خوارەوە ﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا﴾ وە هەندێکی ترمان لەوان لەدەریادا نوقم کرد ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٤٠﴾ ﴿مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوْلِيَآءَ﴾ وێنەی کەسانێ کەبێجگە لەخوا پەرستراوانێك بۆ خۆیان دادەنێن ﴿كَمَثَلِ ٱلْعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتْ بَيْتًا﴾ وەکو جاڵجاڵۆکە وایە کەماڵێکی (بۆ خۆی) ڕەخساندووە ﴿وَإِنَّ أَوْهَنَ ٱلْبُيُوتِ لَبَيْتُ ٱلْعَنكَبُوتِ﴾ کە بەڕاستی لاوازترین ماڵ ماڵی جاڵجاڵۆکەیە ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بێگومان خوا دەزانێ ﴿مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ مِن شَىْءٍ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا چی دەپەرستن و هاواری لێ دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وهەر ئەو (خوایە) زاڵی بەدەسەلاتی کاردروست ﴿٤٢﴾ ﴿وَتِلْكَ ٱلْأَمْثَٰلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ ئەو وێنەو نموونانە بۆ خەڵکی دێنینەوە ﴿وَمَا يَعْقِلُهَآ إِلَّا ٱلْعَٰلِمُونَ﴾ تەنها زانایان لەوانە تێدەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ خوا ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە هەیە بۆ بڕواداران ﴿٤٤﴾ ﴿ٱتْلُ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بیخوێنەرەوە ئەو قورئانەی کەوەحی کراوە بۆت ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکە ﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ﴾ بێگومان نوێژ بەرگری (نوێژگەر) دەکات لەکاری ناشیرین و ناپەسەند (خراپە) ﴿وَلَذِكْرُ ٱللَّهِ أَكْبَرُ﴾ وە زیکر و یادی خوا گەورەترە (لەهەموو شتێك) ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ خواش دەزانێت بەهەر کارێك کە ئێوە دەیکەن ﴿٤٥﴾

﴿وَلَا تُجَٰدِلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ دەمەقاڵێ و موجادەلە مەكەن لەگەڵ خاوەنی كتێبە ئاسمانییەكاندا ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡۖ﴾ جگە لەوانەیان كە ستەمیان كرد (لە ئێوە) ﴿وَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡنَا﴾ وە (بە خاوەن كتێبەكان) بڵێن باوەڕمان هێناوە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ﴾ و (بەوەش) نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمۡ وَٰحِدٞ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەكێكە ﴿وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو (خوا) گەردن كەچین ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَۚ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردەخوارەوە ﴿فَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ جا ئەو كەسانەی كە كتێبمان پێداون ﴿يُؤۡمِنُونَ بِهِۦۖ﴾ (هەندێكیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنۡ هَٰٓؤُلَآءِ مَن يُؤۡمِنُ بِهِۦۚ﴾ وە لەمانەش (بت پەرستەكانی عەرەب) كەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ تەنها بێ باوەڕانی (ڕۆچوو) دان نانێن بە ئایەتەكانی ئێمەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَتۡلُواْ مِن قَبۡلِهِۦ مِن كِتَٰبٖ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ كتێبێكت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَۖ﴾ وە بەدەستی ڕاستت نەتنوسیوە ﴿إِذٗا لَّٱرۡتَابَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ﴾ (ئەگەر وابوایە) ئەو كاتە ناڕاستەكان (بێ بڕوایان) دەكەوتنە گومانەوە ﴿٤٨﴾ ﴿بَلۡ هُوَ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ﴾ (نەخێر وا نییە گومان دەبەن) بەڵكو قورئان نیشانەكانی ئاشكران ﴿فِي صُدُورِ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَۚ﴾ لە دڵ و دەروونی كەسانێكدایە كە زانستیان پێ دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ تەنیا ستەمكاران دان نانێن بە نیشانەكانی ئێمەدا ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَٰتٞ مِّن رَّبِّهِۦۖ﴾ وە ووتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزە و بەڵگەیەك دانابەزێنرێ بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلۡ إِنَّمَا ٱلۡأٓيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان هێنانە خوارەوەی) موعجیزەكان تەنیا لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی من تەنها ترسێنەرێكی ئاشكرام ﴿٥٠﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفِهِمۡ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَّآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ كە ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحۡمَةٗ وَذِكۡرَىٰ لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡ شَهِيدٗاۖ﴾ بۆ شایەتی دان لەنێوان من و ئێوەدا ﴿يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ ئەوەی لەئاسمانەكان و زەویدایە دەیزانێ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱلۡبَٰطِلِ وَكَفَرُواْ بِٱللَّهِ﴾ وە كەسانێ كە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بەخوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان ﴿٥٢﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە داوای (هێنانی) سزات لێ دەکەن ﴿وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراو نەبوایە (بۆ سزادانی ئەوانە) بێگومان سزاکەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناکاودا ئەو سزایەیان بۆ دێ کە ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٥٣﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سزا دەکەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ کە بەڕاستی دۆزەخ دەوری کافرانی داوە ﴿٥٤﴾ ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێکدا سزا دایان دەپۆشێ ﴿مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لە لای سەریانەوە و لە ژێر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بچێژن تۆڵەی ئەو کردەوانەی کە لە دونیادا دەتان کرد ﴿٥٥﴾ ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بەندەکانم کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی من پان و فراوانە ﴿فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە هەر من بپەرستن ﴿٥٦﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەموو کەس مردن دەچێژێ و دەمرێ پاشان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنرێنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سوێند بەخوا لە کۆشکە بەرزەکانی بەهەشتدا نیشتەجێیان دەکەین ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دێن و دەچن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ئای چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿٥٨﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانەی دانیان بە خۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بە پەروەردگاریان بەست ﴿٥٩﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵناگرێ و کۆی ناکاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانەو) و ئێوەیش دەدات ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بیسەری زانا ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیار لەو (بێ باوەڕانە) بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگی ڕاهێناوە وخستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ بێگومان دەڵێن خوا دەی کەواتە چۆن (لە پەرستنی خوا) لادراون ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ خوا ڕۆزی فراوان دەکات بۆ هەر کەس لە بەندەکان کە بیەوێ یا بۆی کەم دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ کێ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا بەو بارانە زەوی مردووی پێ زیندوو دەکاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان ژیریان بەکار ناهێنن ﴿٦٣﴾

﴿وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانی ئەم دونیایە تەنها رابواردنێکی بێ هودە و یاری (منالآنە) ﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی ماڵی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوان بیانزانیایە ﴿٦٤﴾ ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەو (بێ باوەڕانە) سوار کەشتی دەبن ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (و ترسان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەکەن بە دڵسۆزی و گەردن کەچیەوە ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێ خوا ڕزگاریان دەکات و دەگەنەوە ووشکانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ کتوپڕ ئەوان هاوبەش بۆ خوا دادەنێن ﴿٦٥﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا﴾ (وازیان لێ بهێنە) با دان نەنێن بەوەی ئێمە پێماندان، وە لەزەت ببەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەولا دەزانن (ئەنجامی ئەو کردەو خراپانەیان چی دەبێ) ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە و سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا﴾ کە ئێمە (شاری مەککە) مان کردۆتە جێگایەکی ڕێز گیراوی بێ ترس وپڕ ئاسائیش ﴿وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە کاتێکدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵك دەفڕێنرێت ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا باوەڕ بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپڵە وبێ نەزانن بەرامبەر نیعمەتەکانی خوای گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بە ئایینی ڕاست کاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ﴾ ئایا جێگای مانەوە بۆ بێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە ﴿٦٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ وە کەسانێ کە لە پێناو ڕەزامەندی ئێمەدا تێکۆشانیان کردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاستی ڕێنموونیان دەکەین بۆ ڕێگا چاکەکانی خۆمان ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ چاکەکاراندایە ﴿٦٩﴾

سورەتی ﴿الرُّومِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿غُلِبَتِ الرُّومُ﴾ ڕۆم شکێنران و ژێر کەوتن (فارس زاڵ بوو بە سەریاندا) ﴿٢﴾ ﴿فِي أَدْنَى الْأَرْضِ﴾ لە نزیك ترین خاکیان (لە مەککەوە یا لە وڵاتی فارسەوە) ﴿وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمەکان دوای تێشکانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لە داهاتوودا سەر دەکەون (بەسەر فارسەکاندا) ﴿٣﴾ ﴿فِي بِضْعِ سِنِينَ﴾ لە ماوەی چەند ساڵێکدا (لە نێوان ٣ تا ٩ ساڵدا) ﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ﴾ هەموو کاروبار تەنها بە دەست خوایە لەپێش (سەرکەوتن) ولەدوا (سەرکەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لەو ڕۆژەی (ڕۆمەکان سەردەکەون) ئیمانداران دڵخۆش دەبن (چونکە ڕۆمەکان خاوەن نامەی ئاسمانی بوون) ﴿٤﴾ ﴿بِنَصْرِ اللَّهِ﴾ بەسەرخستنی خوا (بۆ ڕۆمەکان) ﴿يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسی بوێت سەریدەخات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وەهەر ئەوزاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٥﴾

﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەربخات) خوایش پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٦﴾ ﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیا دەزانن ﴿وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾ بەڵام بێ ئاگان لە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِم﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەهەق و ڕاستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ بێگومان زۆرێك لە خەڵك ﴿بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ﴾ باوەڕیان نیە بە خزمەت پەروەردگاریان بگەن (لەدواڕۆژدا) ﴿٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایائەوان بەسەر زەویدانە گەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجام ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لە ئەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُوا الْأَرْضَ﴾ و زەویيان کێڵا (بۆ کشت و کاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هات بە موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ بۆیە خوا ستەمی لێ نەکردون (کە لەناوی بردون) ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٩﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَىٰ﴾ پاشان چارەنوسی ئەوانەی کەتاوان و خراپەیان کرد سەختترین سزایە (کەدۆزەخە) ﴿أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوڕیان نەهێنا بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿١٠﴾ ﴿اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ خوا لەسەرەتاوە (ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەسێ ﴿يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران غەمبار و نائومێد دەبن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ﴾ بێگومان لە ناو پەرستراوەکانیاندا تکاکارانێك نیە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ دەبن بە پەرستراوەکانیان (کە کردبوونیان بە هاوبەشی خوا) ﴿١٣﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە قیامەت هەڵدەسێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵك) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەمجا کەسانێ کەباوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن ﴿١٥﴾

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا﴾ بەلام ئەوانەی بێ‌باوەڕ بوون و دانیان نەدەنا ﴿بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ بەنیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بەڕۆژی دوایی ﴿فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزا(ی دۆزەخ) دا ئامادە دەکرێن ﴿١٦﴾ ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾ ئەمجا پاك و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾ کاتێ ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ دەبێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە سوپاس هەر بۆ خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ وە (پاکی و بێگەردی خوا بڵێن) لەشەودا و کاتێ نیوە ڕۆتان لێ دێت ﴿١٨﴾ ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ (خوا) زیندوو لەمردوو دەردێنێ و مردوو لەزیندوو دەردێنێ ﴿وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتەوە لەپاش مردن و وشك بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ وە هەر بەوجۆرە ئێوەش دەردەهێنرێن (لە گۆڕەکانتان) ﴿١٩﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ لە پاش (ماوەیەك) کتوپڕ ئێوە ئادەمین و بڵاوبوونەتەوە لە زەویدا ﴿٢٠﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ﴾ وە لەنیشانەکانی ئەوە (نیشانەکانی خوایە) کە بۆی دروست کردوون ﴿مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا﴾ لە(ڕەگەزی) خۆتان هاوسەرانێك بۆ ئەوەی ئارام بگرن لە لایان دا ﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ وە خۆشەویستی و بەزەیی خستۆتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کەبیردەکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە لە نیشانەکانی (دەسەڵاتی) ئەوە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەگەزتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان ﴿٢٢﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە، خەوتنتان بە شەو و ڕۆژدا ﴿وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ و هەوڵدانتان (لە ڕۆژدا) بۆ بەهرە وەرگرتن لە بەخششی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەیە بۆ کۆمەڵێ بیستن ﴿٢٣﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ لە نیشانەکانی (خوایە) کەهەورە بروسکەتان نیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی بارانبارین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە زەوی دوای مردنی بە هۆی ئەو بارانەوە دەبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٤﴾

﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ﴾ وە لەنیشـانەکانی ئەوە ﴿أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلۡأَرۡضُ بِأَمۡرِهِۦۚ﴾ کەئاسمان و زەوی بەفەرمانی ئەو وەستاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمۡ دَعۡوَةٗ مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ﴾ پاشـان کاتێ (لەڕۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن ﴿إِذَآ أَنتُمۡ تَخۡرُجُونَ﴾ یەکسـەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَهُۥ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ ئەوەی لـە ئاسـمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلّٞ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هەموویان هـەر بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچـن ﴿٢٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ﴾ ئـەو (خـوا) زاتێکە بـەدی هێنانـی دەس پێکـردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ لەپاشـان (دوا مردنی) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهۡوَنُ عَلَيۡهِۚ﴾ ئەم (دروست کردنەوەی دووەم) لای خوا ئاسـان ترە ﴿وَلَهُ ٱلۡمَثَلُ ٱلۡأَعۡلَىٰ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ و هەر بۆ ئەوە (هەموو)سـیفەتێکی بەرزو بڵند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ و هەر ئەوە زاڵی کار دروست ﴿٢٧﴾ ﴿ضَرَبَ لَكُم مَّثَلٗا مِّنۡ أَنفُسِكُمۡۖ﴾ (خـوا) نموونەیەکتـان لەخودی خۆتاندا بـۆ دەهێنێتەوە ﴿هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ﴾ ئایا لـە بەندەکانتـان دا هاوبەشـانێك هەیـە بـۆ ئێوە ﴿فِي مَا رَزَقۡنَٰكُمۡ فَأَنتُمۡ فِيهِ سَوَآءٞ﴾ لـەو ڕۆزی و سـامانەی بـە ئێوەمـان دا بـوو بـە جـۆری ئێوەو ئـەو بەندانـە تیایدا یەکسـان بن ﴿تَخَافُونَهُمۡ كَخِيفَتِكُمۡ أَنفُسَكُمۡۚ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەك خۆتان ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشـانەکان ڕوون دەکەینەوە (بەدرێژی باسـی دەکەین) ﴿لِقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بـۆ کەسـانێ ژیربان بـەکار دەهێنـن ﴿٢٨﴾ ﴿بَلِ ٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ أَهۡوَآءَهُم﴾ (وازیان لێ بێنە) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کردشوێن ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖۖ﴾ بێ شارەزایی و نەزانانە ﴿فَمَن يَهۡدِي مَنۡ أَضَلَّ ٱللَّهُۖ﴾ ئەمجـا کێ (دەتوانێ) ڕێنموونیی کەسـێ بـکات کە خوا گومڕای کردبێ ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ لـە کاتێکـدا بۆئەوان هیـچ یارمەتی دەرێـك نییە ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقِمۡ وَجۡهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفٗاۚ﴾ کەواتە ڕووی خۆت ڕێك بکەرە ئاینی ئیسـلام وپاك و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطۡرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيۡهَاۚ﴾ (شـوێن ئاینـی) یەکتاپەرسـتی بکـەوە، ئـەو ئاینـەی کەخوای گـەورە (لەسـەرەتاوە) فترەتـی پاکی مرۆڤـی لەسـەر دروسـت کـردووە ﴿لَا تَبۡدِيلَ لِخَلۡقِ ٱللَّهِۚ﴾ ئایـن ودروسـتکراوەکانی خـوا هیچ جۆر گۆڕانـی بـۆ نـی یـە ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ﴾ ئـەو (ئایینـەی باسـکرا) هـەر ئـەوە ئایینی ڕێك و ڕاسـتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی ئادەمـی نازانـن ﴿٣٠﴾ ﴿۞مُنِيبِينَ إِلَيۡهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەتۆبەکاریـەوە شـوێن ئایـن بکـەون، وە بـۆلای خـوا بگەڕێنـەوە و هەر لەویش بترسـن، وە بەچاکـی نوێژەکانتـان ئەنجـام بـدەن ﴿وَلَا تَكُونُواْ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ و لـە هاوبـەش دانـەران مەبن ﴿٣١﴾ ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ﴾ لەوانەی کە ئاینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُواْ شِيَعٗاۖ﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ ودەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزۡبِۭ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئاینەی) خۆیان دڵخۆشن ﴿٣٢﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلنَّاسَ ضُرٌّ﴾ وە هەر كاتێ زیان (وگرانی و بێ بارانی) بكەوێ لەخەڵكی (هاوبەش دانەر بۆ خوا) ﴿دَعَوْا۟ رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَذَاقَهُم مِّنْهُ رَحْمَةً﴾ پاشان كاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وژیانی خۆشیان پێ بدات ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ كتوپڕ دەستەیەك لەوان ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن ﴿٣٣﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا۟ بِمَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) با سپڵە وبێ ئەزان بن ودان نەنێن بەو چاكانەی كە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُوا۟﴾ جا بڕابوێرن ولەزەت وەرگرن لەژیان ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چیتان بەسەر دێت) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنًا﴾ ئایا بەڵگەیەكمان بۆ ناردوون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا۟ بِهِۦ يُشْرِكُونَ﴾ كە دەربارەی ئەوەی ئەوان كردویانەتە هاوبەشی خوا بدوێ؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِذَآ أَذَقْنَا ٱلنَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە كاتێ ڕەحمەت و چاكەیەك بەخەڵك بدەین ﴿فَرِحُوا۟ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ﴾ وە ئەگەر زیانێكیان تووش بێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی كردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ﴾ كتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) ﴿٣٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە كە بەڕاستی خوا ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان یان كەم دەكات بۆ هەر كەس كەبیەوێت ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (باسكرا) چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَـَٔاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ﴾ كەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە ﴿وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانی كەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بۆ كەسانێك ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاكترە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگار بووان ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن رِّبًا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵكی) ﴿لِّيَرْبُوَا۟ فِىٓ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی زیاد بێ لە ماڵ و سامانی ئەو خەڵكانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێیان بتان دەنەوە) ﴿فَلَا يَرْبُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناكات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن زَكَوٰةٍ﴾ وە هەر زەكات و خێرێك كەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ﴾ مەبەستتان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُضْعِفُونَ﴾ ئائەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەكەینەوە ﴿٣٩﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ﴾ خوا زاتێكە ئێوەی بەدی هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون. ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان دەكاتەوە ﴿هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن﴾ ئایا هیچ یەك لەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دانەنا هەیە ﴿يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بكات ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاكی و بەرزی بۆ خوا لەوەی ئەوان دەیكەنە هاوبەشی ﴿٤٠﴾ ﴿ظَهَرَ ٱلْفَسَادُ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ خراپە (بەلاّ و شێوان ودەرد) لەوشكانی (زەوی) و دەریادا دەركەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى ٱلنَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵكی كردویانە ﴿لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو (خراپانەی) كردویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەكاری) ﴿٤١﴾

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئـەی موحـەممەد ﷺ) بڵـێ بەزەویدا بگەڕێن ﴿فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ﴾ ئەمجا سـەرنج بدە سـەرئەنجامی ئەوانـەی لەپێش (ئێوەوە) بـوون چۆن بوو ﴿كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ﴾ کـە زۆربەیان هاوبەش دانـەر بوون بۆ خوا ﴿٤٢﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە ئایینی ڕێـك و ڕاسـت ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ لـە پێش ئـەوە ڕۆژێ بێـت ﴿لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایـەن خـواوە کە گێڕانەوەی بۆ نییە ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ لـەو ڕۆژەدا خەڵكی جیائەبنەوە لەیەکتر ﴿٤٣﴾ ﴿مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هەر کەس بێ باوەڕ بووبێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیی یەکەی لەسەرە ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەرکەسـیش کـردەوەی چاکـی کردبێت ﴿فَلِأَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئەوە شـوێن بۆ خۆیان (لە بەهەشـتدا) ئامادە دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی کەسـانێ کە باوڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیـان کردووە پاداشـتیان بداتـەوە ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە میهرەبانـی و چاکەی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاسـتی ئـەو (خـوا) بـێ باوەڕانی خـۆش نـاوێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشـانەکانی ئـەو (خوایە) ﴿أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ کە چەند بایەکی مژدەدەر (بەبارینی باران) دەنێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ﴾ بۆ ئەوە هەندێ لە (بارانی) بەزەیی خۆیتان پێ بچەژێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ وبۆ ئەوەی کەشتییەکان بەفەرمانی خوا(بـەو بایە) بـڕۆن و بگەڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ﴾ و بۆ ئەوەی بـەدوای ڕۆزی ئەو (خوا)دا بگەڕێن (لـە دەریـادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تـا شـو کرانە بژێری خوا بـن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردومانە ﴿رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ پێغەمبەرانێك بۆ لای گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەمجـا موعجیـزە و بەڵگـە ڕوونەکانیـان بـۆ هێنـان (بـەڵام باوەڕیـان نەهێنـا) ﴿فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ ئەمجـا تۆڵەمان سـەند لەوانەیان تاوانیان کرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە یارمەتیدانـی باوەڕداران وسەرخسـتنیان هـەق ومافێکە لەسـەرمان ﴿٤٧﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێکـە ئـەو بایانـە دەنێرێـت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بـۆ ئـەوەی هـەورەکان بجوڵێنـن (بگەڕێنن) ﴿فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ئەمجا ئەو (هەورە خوا) چۆن بیەوێ بڵاوی دەکاتەوە بەئاسمانا ﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وە ئەو (هەورە) دەکاتە پارچەیەك (وکۆیان دەکاتەوە لەسەر یەکتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ ئەمجا دەبینی قەتـرە قەترەی باران لـە نێوانـی هەورەکەوە دەبارێـت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ئەو بارانە بیبارێنێ بۆ (وولاّت وزەوی) هەر کام لەبەندەکانی کەبیەوێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ کتوپڕ دڵخۆش وشادمان دەبن (بەو بارانە) ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ﴾ ئەگەر چی پێش ئەوەی باران بەسـەریاندا بباری ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیـوا و نائومێد بوون ﴿٤٩﴾ ﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾ ئەمجا سـەیری ئاسـەواری بارانی خوابکە (وەك کشتوکاڵ و گژو گیا و درخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای مردن و ووشـك بوونی ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئەو خوایە زیندوو کەرەوەی مردووانیشـە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و هەرە ئەویش بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٠﴾

﴿وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا﴾ سـوێند بەخـوا ئەگەر بایەکـی تونـدی (زەرمەند) بنێریـن ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو
(هـەوره یـا کشـتو کاڵەکەیان) دەبینـن بـەزەرد بوویـی ﴿لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئـەو (زیانە)
هەر نا شـوکری دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاسـتی تۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی
بـە مردووان (کافـران) بیبسـتێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بەکـەڕان (کافران)
بیبسـتێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ ڕوو وەردەگێڕن لێت بەپشـت تێکردنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ
ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تـۆ ڕێنموونیی کـەری نابینایان نیت (ڕزگاریـان کەیت) لـە گومڕایی یان ﴿إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا
مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسـانێ دەشنەوێنی کە بەنیشانەکانی ئێمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُمْ مُسْلِمُونَ﴾
چونکـە ئەوانـە گەردن کەچن (بۆ بانگ و فەرمانی تـۆ) ﴿٥٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ﴾ خوا زاتێکە
ئێـوەی دروسـت کردووە لـە لاوازی (لاوازی نوتفەو بێچوو منداڵی شـیرە خۆر..) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشـان دوای لاوزی بەهێـزی کـردون (بـوون بـە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾
لـەدوای بەهێز کردنتـان لاواز وپیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروسـتی دەکات
﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هـەر ئـەوە زانـای بـە دەسـەلات ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت
هەڵدەسـێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سـوێند دەخـۆن (لە دونیادا یا لەبـەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ
سَاعَةٍ﴾ تەنها سـاتێك ماونەتەوە (لەدونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هـەر بەو وێنە ئەوان لە دونیادا
لادران لە ڕاستی ﴿٥٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانێ کەزانیاری و ئیمانیان پێ دراوە وتیان
﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە لە (بەرزەخدا بە پێی بڕیاری) نوسراوی
خـوا هەتا ڕۆژی زیندووبوونـەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمـە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە
﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاسـتە و دێتە دی) ﴿٥٦﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جالەو ڕۆژەداکەسانێك کەستەمیان کردووە، بەهانەوبیانوو هێنانەوەسوودیان پێ ناگەیەنێت
﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾
سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی هێناومانەتـەوە بۆ خەڵکـی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ﴾ لـەم قورئانەدا لە
هەمـوو جـۆرە نموونە و باسـێك ﴿وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاسـتی ئەگەر نیشـانەیەکیان بۆ بێنی
﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیابـن ئـەو بێ بڕوایانـە دەڵێـن ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێـوە هەر ناڕاسـت
وپەتاڵن (ئەمە سـیحرە) ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بـەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەسـەر دڵـی ئەوانەی کەبـێ ئاگـا و نەزانن ﴿٥٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جـا دان بەخۆدا بگـرە بێگومان
بەڵێنی خوا ڕاسـتە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ تاوەکـو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ئایینی) ڕاسـت لات
نەدەن و بێزارت نەکەن ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿ لُقۡمَانَ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە لەئایەتەکانی قورئانی پڕلە حیکمەت و دانایی یە ﴿٢﴾ ﴿هُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّلۡمُحۡسِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونیی و بەزەیین بۆ چاکەکاران ﴿٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿٤﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدٗى مِّن رَّبِّهِمۡۖ﴾ ئەوانە لەسەر ڕێنموونیین لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوان ڕزگارن ﴿٥﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشۡتَرِي لَهۡوَ ٱلۡحَدِيثِ﴾ هەندێ لەخەڵکی هەیە قسە و باسی بێهودە دەکڕێ (وەك ئەفسانە و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بۆ ئەوەی بەنەزانی خەڵك لەڕێگای خوا گومڕابکات ﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًاۚ﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتەو لاقرتێ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا﴾ وە هەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿وَلَّىٰ مُسۡتَكۡبِرٗا﴾ ڕووە وەردەگێرێت بەخۆ بەگەورە زانینێکەوە ﴿كَأَن لَّمۡ يَسۡمَعۡهَا كَأَنَّ فِيٓ أُذُنَيۡهِ وَقۡرٗاۖ﴾ هەروەك نەیبیستبێ، یا هەروەك لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی بێ ﴿فَبَشِّرۡهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدەی بدەرێ بەسزایەکی سەخت ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتُ ٱلنَّعِيمِ﴾ بۆ ئەوانە بەهەشتانی پڕنازونیعمەت هەیە ﴿٨﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٗاۚ﴾ هەتا هەتایە دەمێننەوە تێیدا ئەوە بەڵێنێکی ڕاستە لەخواوە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿٩﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ بِغَيۡرِ عَمَدٖ تَرَوۡنَهَاۖ﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بەبێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێك کە ئێوە ببینن ﴿وَأَلۡقَىٰ فِي ٱلۡأَرۡضِ رَوَٰسِيَ﴾ وە لە زەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی نەتانلەرزێنێ و نەجوڵێ لەژێرتاندا ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٖۚ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا بڵاوکردۆتەوە ﴿وَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ وەلەئاسمانەوە باراتمان باراندوە ﴿فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوۡجٖ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی ئەو (بارانەوە) لەزەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بەکەڵك و جوانمان ڕواندووە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا خَلۡقُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦۚ﴾ دەی نیشانم بدەن ئەو (بت و پەرستراوانە)ی بێجگە لەخودان چییان دروست کردووە ﴿بَلِ ٱلظَّٰلِمُونَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ (هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕاییی یەکی ئاشکرادان ﴿١١﴾

﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا لُقۡمَٰنَ ٱلۡحِكۡمَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دانـای و حیکمەتماندا بـە لوقمان ﴿أَنِ ٱشۡكُرۡ لِلَّهِۚ﴾ (وپێمـان ووت) سوپاسـی خـوا بکە ﴿وَمَن يَشۡكُرۡ فَإِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ جـا هەرکەس شـوکرانە بژێری خوا بکات ئەوە بێگومان شـوکرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەکات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٞ﴾ هەرکەسیش ناسوپاسـی کردبێ (زیانی بەخـوا نەگەیاندووە) ئەوە بێگومـان خوا بێ ئیازی سوپاس کـراوە ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ لُقۡمَٰنُ لِٱبۡنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) باسـی ئەوکاتـە بکـە کـە لوقمـان بەکوڕەکـەی ووت کـە ئامۆژگـاری دەکـرد ﴿يَٰبُنَيَّ لَا تُشۡرِكۡ بِٱللَّهِۖ﴾ (ووتـی) ئـەی کوڕە شـیرینەکەم هاوبـەش بۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ﴾ چونکە بەڕاسـتی هاوبـەش دانان بۆ خوا ستەمێکی زۆر گەورەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ وە فەرمانمـان داوە بەئادەمی (بەچاکی هەڵس و کەوت کردن لەگەڵ) دایك و باوکیدا ﴿حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ وَهۡنًا عَلَىٰ وَهۡنٖ﴾ دایکی هەڵی ئەگرێ بەدوو گیانی (پێی لاواز دەبـێ) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَٰلُهُۥ فِي عَامَيۡنِ﴾ و بڕینەوەی لەشـیر لـە (دوا تەمەنی) دووسـاڵیەوە ﴿أَنِ ٱشۡكُرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيۡكَ﴾ (وەفەرمانمـان بەئادەمـی دا) کـە سوپاسـگوزاری مـن (خـوا) وبـاوك و دایکت بکە ﴿إِلَيَّ ٱلۡمَصِيرُ﴾ تەنها بۆلای منە گەڕانەوەتان ﴿١٤﴾ ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشۡرِكَ بِي﴾ وەئەگـەر (بـاوك و دایکـت) ئەوپـەڕی هەوڵیـان دا لەگەڵـت بۆئـەوەی شـتێ بکەیـت بەهاوبەشی من ﴿مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٞ فَلَا تُطِعۡهُمَاۖ﴾ کەهیـچ زانیـاری یەکـت پێـی نـی یـە ئـەوە گوێڕایەڵیـان مەکـە ﴿وَصَاحِبۡهُمَا فِي ٱلدُّنۡيَا مَعۡرُوفٗاۖ﴾ بـەلام لەدونیـادا زۆر بەچاکـی هاوڕێیەتـی وهەڵسـو کەوتیان لەگەڵدا بکە ﴿وَٱتَّبِعۡ سَبِيلَ مَنۡ أَنَابَ إِلَيَّۚ﴾ وشـوێنی ڕێبازی کەسـێك بکەوە کەبەدڵسۆزی گەڕاوەتەوە بۆلای من ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆلای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتـان دەدەمـێ بـەو کردەوانـەی کەکردوتانە ﴿١٥﴾ ﴿يَٰبُنَيَّ﴾ (لقمـان ووتی) ئەی کوڕە شـیرینەکەم ﴿إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثۡقَالَ حَبَّةٖ مِّنۡ خَرۡدَلٖ﴾ بەڕاستی ئەو (چاکە و تاوانە) ئەگەر کێشی تۆوە خەرتەلەیەکیش بێت ﴿فَتَكُن فِي صَخۡرَةٍ أَوۡ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەنـاو بەردێکدا یان لەناو ئاسـمانەکان یـان لەزەوی دا بێت ﴿يَأۡتِ بِهَا ٱللَّهُۚ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾ بەڕاسـتی خوا ووردبینی و ئاگادارە ﴿١٦﴾ ﴿يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئـەی کـوڕە شـیرینەکەم نوێـژ بەجـێ بێنـە ﴿وَأۡمُرۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱنۡهَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ وفەرمان بکە بەچاکە و ڕێگری بکە لەخراپە ﴿وَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَۖ﴾ هۆگر و بەئارام بەلەسەر هەر بەڵاو ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ ٱلۡأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەوکارە گەورانەیە کە خوا پێویستی کـردووە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵـك وەرمەگێـڕە ﴿وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ﴾ و بەکەشـخە و فیـزەوە مـەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخۡتَالٖ فَخُورٖ﴾ چونکەبەڕاسـتی خـوا هیـچ خۆبـەزل زانێکی شـانازی کەریخۆش ناوێ ﴿١٨﴾ ﴿وَٱقۡصِدۡ فِي مَشۡيِكَ﴾ وە لەڕۆشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش بە نەپەلە) ﴿وَٱغۡضُضۡ مِن صَوۡتِكَۚ﴾ (لەقسـە کردندا) دەنگت نزم بکەرەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ ٱلۡأَصۡوَٰتِ لَصَوۡتُ ٱلۡحَمِيرِ﴾ بەڕاستی ناخۆش ترینی دەنگەکان دەنگی (سەرەی) گوێدرێژە ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم﴾ ئایا ئەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا ڕامی هێناوە بۆتان ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیارە ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەئادەمی موجادەلە و دەمەقالێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاریەك یان ڕێنموونیەك یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێنی ئەو (ئاینە) بکەون خوا ناردوویەتی یە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن ئەخێر بەڵکو ئێمە شوێنی ئەو (ئاینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾ ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێك بەڕاستی ڕوویکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو بێت) ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان دەستی گرتووە بە بەهێزترین دەستە گیرەوە (کە یەکخواپەرستی وئاینی پیرۆزی ئیسلامە) ﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێك تەنها بۆلای خوایە ﴿٢٢﴾ ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوا بوو بابێ بڕوایی یەکەی خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەینێ بەوەی کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە ﴿٢٣﴾ ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ناز و نیعمەتیان پێ دەدەین (لە دونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە بڕۆنە ناو سزای سەختەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سوپاس بۆ خوا (کەدان بەو ڕاستی یەدا دەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٥﴾ ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ مولکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازی ستایش کراو ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەڵەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾ هەموو دەریای زەوی ببێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی (باسکرا) ببێت بەمرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢٧﴾ ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندووکردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەك (دروست کردن و زیندوکردنەوەی) تەنها کەسێك وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿٢٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کەبەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە وخستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەوماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە، دەگەڕێن ودەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەردارە ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ و بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستن بێجگە لەو(خوا) بەتاڵ وناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بڵندو گەورەیە ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە (نەت دیوە) ﴿أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو فەزڵی خوا دەڕۆن لەدەریادا ﴿لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەنیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ چونکە بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەندە بەڵگەیە هەیە ﴿لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی شوکرانە بژێر ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ﴾ وە هەرکاتێ (لەدەریادا) شەپۆلێکی وەك هەورەکان دایان پۆشێ ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان بێت) هاوار لەخوا دەکەن، دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ڕزگاری کردن بۆ وشکانی ﴿فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بەچاکەی خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە ئینکار ناکات جگە لە پەیمان شکێنانی ناشوکر و (سپلە) نەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆبپارێزن لە (تۆڵەی) پەروەردگارتان ﴿وَاخْشَوْا يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ﴾ هیچ باوکێ تاوانی ڕۆڵەکەی هەڵناگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێك لە تاوانی باوکی هەڵناگرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ کەواتە با ژیانی دونیا هەڵتان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بە(پیاوی بەزەیی و لێ بوردنی) خوا نەتان خەڵەتێنێ ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خوایە زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾ تەنها خوا دەزانێ بەوەی لەمنداڵدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ﴿٣٤﴾

سورەتی ﴿السَّجْدَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە ﴿٢﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ ئایا (بێباوەڕەکان) دەڵێن: موحەممەد ﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ (نەخێر هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا﴾ بۆ ئەوەی بەو (قورئانە) بترسێنی خەڵکێ ﴿مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ کە لە پێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموونی وەرگرن ﴿٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ خوا زاتێکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (ئیمانمان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکاکارێکتان نیە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆ بیرناکەنەوە و پەند وەرناگرن ﴿٤﴾ ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوە دەبات لەئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوای) ﴿ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ﴾ لە پاشان هەموو ئەو کاروبارە بەرز دەبێتەوە بۆلای خۆی ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا (لەقیامەتدا) کەئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ ئەو (خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ زاتێکە هەموو شتێکی بەجوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِن طِينٍ﴾ جا مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِن سُلَالَةٍ مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ لەپاشان نەوەی مرۆڤی لە پوختەیە لە ئاوی بێ نرخ و قێزەون دروست کردووە ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِ﴾ لەپاشان ڕێك و پێکی کرد (بەشێوەی ئادەمی) و فوی کرد بە بەریدا لەڕۆحێك کە خۆی دروستی کرد (دانە پاڵی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێزو تەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن ﴿٩﴾ ﴿وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ (بێ بڕواکان) دەڵێن: ئایا کاتێك (مردین و لەشمان ڕزاو) لە ناو زەویدا وون بووین ﴿أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (وزیندوو دەبینەوە) ﴿بَلْ هُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نیە بەخزمەت پەروەردگاریان بگەن (بۆ دادگایی قیامەت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ فریشتەی گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی پێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١١﴾

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر دەبینی کاتێك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لەحوزووری پەروەردگاریاندا (لەخەجاڵەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ دەی بمانگێڕەرەوە (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیاین (لەقیامەت) ﴿١٢﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنموونیمان بەهەموو کەسێ دەدا ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي﴾ بەڵام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ پڕدەکەم ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی بەتێکڕا ﴿١٣﴾ ﴿فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ کەواتە (سزای دۆزەخ) بچەژن، چونکە گەیشتن بەم ڕۆژەتان لەبیر کرد بوو ﴿إِنَّا نَسِينَاكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیرخۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن ئەکەون بە ڕوودا بەسوژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەپاکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۩﴾ و خۆیان بەگەورە دانانێن ﴿١٥﴾ ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور ئەکەوێتەوە لەجێگای خەوتنیان (واتە: لەخەو هەڵدەسن بۆ شەو نوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ هاوار و نزا لەپەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ و لەو ڕۆزی و سامانەی پێمان داوون دەبەخشن ﴿١٦﴾ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانن ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئەم پاداشتە (دەدرێتەوە) بە هۆی ئەو کردەوانەی کە کردویانە ﴿١٧﴾ ﴿أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ ئیماندار بووبێ ﴿كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَا يَسْتَوُونَ﴾ هەرگیز چونیەك نین ﴿١٨﴾ ﴿أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا﴾ ئەوە بەهەشتانێکی پڕ ڕێزو خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد ﴿١٩﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون ﴿فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ دەرچن ﴿أُعِيدُوا فِيهَا﴾ دووبارە دەیانگێڕنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ بچەژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٢٠﴾

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ﴾ جگەلـە سـزای هـەرە گـەورە (ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنـەوە (بـۆ لای خـوا) (٢١) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری بکرێـت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا﴾ دوا ئـەوە ڕوو وەرگێڕێـت وپشـتی تـێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێنەرین لە تاوانباران (٢٢) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی ئێمە تەوراتمان دا بەموسا ﴿فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَائِهِ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ) لە گەیشتنت بەموسا (یان گومانت نەبێت لە گەیشتنی تەورات بە موسا) ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە ئێمـە ئـەو (تەوراتە)مـان کـرد بەڕێنموونیـی کـەری بەنـو ئیسـرائیل (٢٣) ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە لەناو ئەواندا پێشـەوایانێکمان دانـا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنموونیی (خەڵك) یان دەکـرد بە فەرمانی ئێمە ﴿لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتـێ خۆیان گـرت و بەئایەتەکانـی ئێمە دڵنیا بـوون (باوەڕی پتەویان هێنا) (٢٤) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی دا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لـەڕۆژی قیامەتـدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لـەوەی ئەوان تێیدا جیـاواز بوون (٢٥) ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێگای ڕاسـت) ڕوون نەبۆتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ کـە ئێمە پێش ئەمـان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بـردووە ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ ئەمان (بێ باوەڕانی مەککـە) بەشـوێن و خانـووە (وێـران کـراوە) کانی ئەوانـدا هاتوو چۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لـە (تیاچوونـی) ئەواندا چەند بەڵگـەی گەورە هەیـە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایـا ئەوانە (ئەو ڕاسـتیانە) نایبیسـتن (٢٦) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو دەنێریـن بۆ زەوی ووشـکی بـێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا﴾ ئەمجا بـە هۆی ئەو (ئاوەوە) کشـتو کاڵ و گژو گیا دەڕوێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێیّ دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن ﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایائەوانە نابینن (٢٧) ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ﴾ وە(بێ باوەڕانی مەککەبە موسلمانان) دەڵێـن ئـەم حوکـم و بڕیاردانی قیامەتە، کـەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (٢٨) ﴿قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت بـاوەڕ هێنـان سـوود ناگەیەنێـت بەوانەی بێ بـاوەڕ بوون لـە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشـیان پـێ نـادرێ (٢٩) ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جـا (ئەی موحەممـەد ﷺ) ڕوویان لـێ وەرگێڕە و گوێیـان مەدەرێ ﴿وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن (٣٠)

سورەتی ﴿ الأحزاب ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ ٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (بەردەوام) لە خوا بترسە ﴿وَلَا تُطِعِ ٱلۡكَٰفِرِينَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَۚ﴾ بە گوێی کافران ودووڕووەکان مەکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ بێگومان خوا زانای کار بەجێیە (١) ﴿وَٱتَّبِعۡ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَۚ﴾ وە شوێن ئەوە بکەوە کە لە پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کەدەیکەن ئاگادارە (٢) ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلٗا﴾ وە خوا بەسە پارێزەر بێت (٣) ﴿مَّا جَعَلَ ٱللَّهُ لِرَجُلٖ﴾ خوا دای نەناوە بۆ هیچ پیاوێك (ئادەمییەك) ﴿مِّن قَلۡبَيۡنِ فِي جَوۡفِهِۦۚ﴾ دوو دڵ لە ناوسنگیدا ﴿وَمَا جَعَلَ أَزۡوَٰجَكُمُ ٱلَّٰٓـِٔي﴾ وە(خوا) ئەو هاوسەرانەتانی نەکردۆتە ﴿تُظَٰهِرُونَ مِنۡهُنَّ أُمَّهَٰتِكُمۡۚ﴾ دایکتان کە (ظهار) یان لەگەڵ دەکەن (پێیان دەڵێن ئێوە وەك پشتی دایکمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدۡعِيَآءَكُمۡ أَبۡنَآءَكُمۡۚ﴾ وەخوا بە کوڕ کراوەکانتانی نەکردۆتە کوڕتان ﴿ذَٰلِكُمۡ قَوۡلُكُم بِأَفۡوَٰهِكُمۡۖ﴾ ئەوە قسەی سەر زارەکی ئانە ﴿وَٱللَّهُ يَقُولُ ٱلۡحَقَّ﴾ خواش ووتەی ڕاست دەڵێ ﴿وَهُوَ يَهۡدِي ٱلسَّبِيلَ﴾ هەر ئەویش ڕێنموونیی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای ڕاست (٤) ﴿ٱدۡعُوهُمۡ لِأٓبَآئِهِمۡ﴾ (ئەو بە کوڕ کراوانە) بەناوی باوکیانەوە بانگیان بکەن ﴿هُوَ أَقۡسَطُ عِندَ ٱللَّهِۚ﴾ ئەوە ڕاسترە بەلای خواوە ﴿فَإِن لَّمۡ تَعۡلَمُوٓاْ ءَابَآءَهُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر باوکیان نەناسن (تابەناویانەوە بانگیان بکەن) ﴿فَإِخۡوَٰنُكُمۡ فِي ٱلدِّينِ وَمَوَٰلِيكُمۡۚ﴾ ئەوانە برای ئاینی و دۆست و خۆشەویستانن ﴿وَلَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٞ فِيمَآ أَخۡطَأۡتُم بِهِۦ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە لەو (بانگ کردنەدا) کە بە نەزانین گوتبێتان (پێش هاتنی ئەم ئایەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتۡ قُلُوبُكُمۡۚ﴾ بەڵام (گوناهبار دەبن) ئەگەر بەدڵ و بەدەس ئەنقەست بیکەن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە (٥) ﴿ٱلنَّبِيُّ أَوۡلَىٰ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ مِنۡ أَنفُسِهِمۡۖ﴾ پێغەمبەر ﷺ لە خودی بڕواداران بۆ خۆیان لە پێشترە ﴿وَأَزۡوَٰجُهُۥٓ أُمَّهَٰتُهُمۡۗ﴾ خێزانەکانیشی دایکی باوەڕدارانن ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ و ئەوانەی (بە نەسەب) خزمی یەکترن (ئەگەر موسڵمان بن) ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لەقورئانی خودا بۆیەکتری لە پێشترن (میرات لە یەکتر بەرن) ﴿مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ﴾ لە ئیمانداران و کۆچەران (کە خزم نین) ﴿إِلَّآ أَن تَفۡعَلُوٓاْ إِلَىٰٓ أَوۡلِيَآئِكُم مَّعۡرُوفٗاۚ﴾ مەگەر خۆتان چاکەیەك (بەخشین یا وەسیێتی) بۆ دۆست و خۆشەویستانتان بکەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَسۡطُورٗا﴾ ئەو بڕیارە لە قورئان (یان لە لوح المحفوظ دا) نوسراوە (٦)

﴿وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِيثَٰقَهُمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿وَمِنكَ وَمِن نُّوحٖ وَإِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۖ﴾ هەروەها لە تۆ ولەنوح ولەئیبراهیم و لەموسا و لەعیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذۡنَا مِنۡهُم مِّيثَٰقًا غَلِيظٗا﴾ وەلە هەموویان پەیمانی بەهێز و بتەومان وەرگرت ﴿٧﴾ ﴿لِّيَسۡـَٔلَ ٱلصَّٰدِقِينَ عَن صِدۡقِهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پرسیار لەڕاست گۆیان بکات دەربارەی ڕاستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ و سزای پڕ ئێش و ئازاریشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ﴾ بیر لەچاکە و نیعمەتی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذۡ جَآءَتۡكُمۡ جُنُودٞ﴾ کاتێ لە شکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا) ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ رِيحٗا﴾ ئەمجا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودٗا لَّمۡ تَرَوۡهَاۚ﴾ و لەشکری (فریشتەش) کە ئێوە نەتان بینین ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٩﴾ ﴿إِذۡ جَآءُوكُم مِّن فَوۡقِكُمۡ وَمِنۡ أَسۡفَلَ مِنكُمۡ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەرووتانەوە و لە خوارتانەوە (چوار دەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذۡ زَاغَتِ ٱلۡأَبۡصَٰرُ﴾ وە چاوەکان ئەبلەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ ٱلۡقُلُوبُ ٱلۡحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِٱللَّهِ ٱلظُّنُونَا۠﴾ و گومانی جۆربەجۆرتان بە خوا دەبرد ﴿١٠﴾ ﴿هُنَالِكَ ٱبۡتُلِيَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلۡزِلُواْ زِلۡزَالٗا شَدِيدٗا﴾ وە ڕاوەشێنران بەڕاوەشاندنێکی توند ﴿١١﴾ ﴿وَإِذۡ يَقُولُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك دووڕووەکان وئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو وتیان ﴿مَّا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ إِلَّا غُرُورٗا﴾ خواو پێغەمبەرەکەی بێجگە لە تەفرەدان هیچ بەڵێنێکیان پێ نەداین ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ وە کاتێ دەستەیە لەو (دووڕووانە) وتیان: ﴿يَٰٓأَهۡلَ يَثۡرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمۡ فَٱرۡجِعُواْۚ﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە جێی مانەوەتان نی یە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسۡتَـٔۡذِنُ فَرِيقٞ مِّنۡهُمُ ٱلنَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە لەپێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوۡرَةٞ﴾ دەیان وت: خانووەکانمان بێ پارێزەر و ڕووت و کەلێناویە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوۡرَةٍۖ﴾ لەکاتێکدا واش نەبوو (کەدەیان وت) ﴿إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارٗا﴾ ئەوان تەنها مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لەجیهادکردن) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوۡ دُخِلَتۡ عَلَيۡهِم مِّنۡ أَقۡطَارِهَا﴾ وە ئەگەر هێرش بهێنرایەتە سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە) وە ﴿ثُمَّ سُئِلُواْ ٱلۡفِتۡنَةَ لَأٓتَوۡهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ کردنیان لێ بکرایە (دژ بەتۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بەگوێیان دەکردن) ﴿وَمَا تَلَبَّثُواْ بِهَآ إِلَّا يَسِيرٗا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ كَانُواْ عَٰهَدُواْ ٱللَّهَ مِن قَبۡلُ﴾ بێگومان ئەوانە لەپێش ئەم (ڕوداوە) پەیمانیان بە خوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ ٱلۡأَدۡبَٰرَۚ﴾ کە (لە غەزادا) پشت هەڵناکەن و ڕاناکەن ﴿وَكَانَ عَهۡدُ ٱللَّهِ مَسۡـُٔولٗا﴾ وە پەیمانی درا بە خوا (خاوەنەکەی) لێپرسراو دەبێ ﴿١٥﴾

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ ٱلْفِرَارُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەدووڕووەکان) بڵێ هەڵهاتن سوودتان پێ ناگەیەنێ ﴿إِن فَرَرْتُم مِّنَ ٱلْمَوْتِ أَوِ ٱلْقَتْلِ﴾ ئەگەر لەمردن یاکوشتن هەڵبێن (خۆتان بدزنەوە) ﴿وَإِذًا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ جا لەوکاتەدا بەهرەو خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوەیەکی کەم نەبێ ﴿١٦﴾ ﴿قُلْ مَن ذَا ٱلَّذِى يَعْصِمُكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ کێیە ئەو کەسەی ئێوە لەخوا دەپارێزێ؟ ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوٓءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً﴾ ئەگەر خوا زیان و خراپە یان بەزەیی و ڕەحمەتی بۆ ئێوە بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا بۆ ئەوان نییە ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿١٧﴾ ﴿قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ﴾ بێگومان خوا دەزانێ بەو کەسانەتان کەئاستەنگ دروست دەکات لەڕێگەی (موسڵمانان بۆجیهاد کردن) ﴿وَٱلْقَآئِلِينَ لِإِخْوَٰنِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا﴾ کە بەبرادەرەکانیان دەڵێن:وەرن بۆلای ئێمە (وخۆیان دەدزییەوە لەجیهاد) ﴿وَلَا يَأْتُونَ ٱلْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ئەوانە نایەن بۆ جەنگ و غەزا زۆر بەکەمی نەبێت ﴿١٨﴾ ﴿أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ﴾ لەئاستی ئێوەدا (ئەی موسڵمانان ئەوانە) چرووکن ﴿فَإِذَا جَآءَ ٱلْخَوْفُ﴾ئەمجا کاتێك (بەهۆی جەنگەوە) ترس و بیم پەیدا بێت ﴿رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ دەیان بینی بەجۆرێ سەیرت دەکەن (لەترسی جەنگ) ﴿تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ﴾ چاویان بەم لاولادا دەسوڕێ ﴿كَٱلَّذِى يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ﴾ بەوێنەی کەسێك لەسەرە مەرگدا بێهۆشی بەسەردا بێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ ٱلْخَوْفُ﴾ بەڵام کاتێ ترسەکە ڕۆشت وئەمجا ﴿سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ بەزمانی تیژ زمانتان لێ درێژ دەکەن (وە داوای غەنیمەتتان لێ دەکەن) ﴿أَشِحَّةً عَلَى ٱلْخَيْرِ﴾ کەچی چرووك و ڕژدن لەسەرماڵ وغەنیمەت ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا۟﴾ ئائەوانە باوەڕیان نەهێنا بوو ﴿فَأَحْبَطَ ٱللَّهُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ بۆیە خوا کردەوەیانی پوچەڵ کردەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەمە بەلای خواوە (کارێکی) ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿يَحْسَبُونَ ٱلْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا۟﴾ وایان دەزانی کۆمەڵەکان (لەشکریان هێنابوو) نەڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأْتِ ٱلْأَحْزَابُ﴾ وە ئەگەر ئەو کۆمەڵانە بگەڕێنەوە (بۆسەر مەدینە) ﴿يَوَدُّوا۟ لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِى ٱلْأَعْرَابِ﴾ ئاواتیان دەخواست کە لەناو (مەدینە) عەرەبە دەشتەکییەکان بەدوور بوونایە (لەترسی جەنگ) ﴿يَسْـَٔلُونَ عَنْ أَنۢبَآئِكُمْ﴾ لەدوورەوە پرسیاریان لەهەواڵی ئێوە بکردایە ﴿وَلَوْ كَانُوا۟ فِيكُم﴾ وە ئەگەر لەناو ئێوەدا بوونایە ﴿مَّا قَٰتَلُوٓا۟ إِلَّا قَلِيلًا﴾ جەنگیان نەدەکرد زۆر بەکەمی نەبێ ﴿٢٠﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەپێغەمبەری خوادا ﷺ بۆ ئێوە هەیە﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقی وپێشەوایەتی چاك ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْـَٔاخِرَ﴾ بۆ کەسێك بەهیوای خواو (پاداشتی) ڕۆژی دوایی بە ﴿وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا دەکات ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ﴾وەکاتێ ئیمانداران ئەو کۆمەڵانەیان دی (لەشکریان هێنا بوو بۆ سەر مەدینە) ﴿قَالُوا۟ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ وتیان ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوا و پێغەمبەرەکەی بە ئێمەیان دابوو ﴿وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی ڕاستیان فەرموو ﴿وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا﴾ (هاتنی ئەو هەموو هێزەی کوفر) باوەڕداران تەنها ئیمان و ملکەچیان پێی زیادی کرد ﴿٢٢﴾

﴿مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداران دا پیاوانێك هەن ﴿صَدَقُوا۟ مَا عَـٰهَدُوا۟ ٱللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان کرد لەگەڵ ئەو پەیمانەی کە دابویان بەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُۥ﴾ ئەمجا هەندێکیان نەزر و بەڵێنی خۆی بەجێ هێناو (شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێکیشیان چاوەڕوانن (وەهێشتا لەژیاندان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا۟ تَبْدِيلًا﴾ هیچ گۆڕانێکیان (لەبەڵێنی خۆیان دا) نەکردووە ﴿٢٣﴾ ﴿لِّيَجْزِىَ ٱللَّهُ ٱلصَّـٰدِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پاداشتی ڕاست گۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی یەکەیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ إِن شَآءَ﴾ وە سزای دوو ڕووەکان بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا کات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَرَدَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِغَيْظِهِمْ﴾ وە خوا کافرەکانی (قورەیش کە لەشکریان هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و مەراقەوە (بۆ وڵاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا۟ خَيْرًا﴾ هیچ خێر و ئاواتێکیان (لەناوبردنی ئیمانداران) دەست نەکەوت ﴿وَكَفَى ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلْقِتَالَ﴾ خوا ئیمان دارانی لەجەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فریشتەوە کافرانی پرژو بڵاوکرد) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا هەمیشە بەهێزی بەدەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَأَنزَلَ ٱلَّذِينَ ظَـٰهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ﴾ (بەنی قورەیزە) کەپشتگیری ئەوان (قورەیش و غەطفان)یان کرد خوای گەورە هێنایە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لەقەڵاکانیان ﴿وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ کۆمەڵێکیان دەکوژن ﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە کۆمەڵێکی تریان بەدیل دەگرن ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَـٰرَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُمْ﴾ (دوای تیاچوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو سامانی ئەوانی دا بەئێوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَـُٔوهَا﴾ هەروەها زەوی یەکیش کەپێتان پیانەنابوو ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٢٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بەخێزانەکانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ دەی هەمووتان وەرن موتعەتان پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەکێکە دەدرێتە ئافرەتی تەڵاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەڵاقتان بدەم بە تەڵاق دانێکی چاك و بێ زیان ﴿٢٨﴾ ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلدَّارَ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە خواو پێغەمبەرەکەی و پاداشتی ڕۆژی دوایی تان دەوێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَـٰتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئامادەی کردووە بۆ چاکەکاران لەئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٢٩﴾ ﴿يَـٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَـٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر کام لە ئێوە گوناهێکی گەورە بکات ﴿يُضَـٰعَفْ لَهَا ٱلْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرابەر دەکرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵکی تر) ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەم کارەش بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ) هەر کام لەئێوە لەسەر گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بەردەوام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وە کردەوەی چاکیش بکات ﴿نُّؤْتِهَآ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ﴾ دووجار پاداشتی پێ دەدەین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وە ڕۆزییەکی چاك و خۆشمان بۆ ئامادە کردووە (لەبەهەشت دا) ﴿٣١﴾ ﴿يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئێوە وەك هیچ یەك لەئافرەتانی دیکە نین ﴿إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ﴾ ئەگەر خۆتان بپارێزن و لەخوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ﴾ کەواتە بەخەمزەو نازەوە قسە مەکەن (وەك ئافرەتانی ڕەوشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ﴾ نەوەکو ئەوەی کەدڵی نەخۆشە (دەروون نزمە) نیازی خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ (کەواتە) قسەی چاك و بەجێ بکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە لە ماڵەکانی خۆتاندا بمێننەوە ﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە زینەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن (لەناو خەڵکی نامەحرەمدا) وەکو خۆدەرخستنی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی یەکەم (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی (پێغەمبەر ﷺ) هەر جۆرە پیسی و گوناهێك لەئێوە دووربخاتەوە ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ و پاك و خاوێنتان بکاتەوە بەتەواوی ﴿٣٣﴾ ﴿وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە بیربکەنەوە لەوەی دەخوێنرێت لەماڵەکانتاندا ﴿مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ﴾ لەئایەتەکانی خواو دانایی (فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا ووردبینی ئاگادارە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ﴾ بەڕاستی پیاوەموسڵمانەکان وئافرەتە موسڵمانەکان ﴿وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە پیاوە باوەڕدارەکان و ئافرەتە باوەڕدارەکان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ﴾ و پیاوانی هەمیشە گوێڕایەڵ و ئافرەتانی هەمیشە گوێڕایەڵ ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ﴾ و پیاوە ڕاست گۆکان و ئافرەتە ڕاست گۆکان ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام ﴿وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ﴾ وە پیاوانی لەخوا ترس و ژنانی لەخوا ترس ﴿وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە ﴿وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی ڕۆژووەوان ﴿وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك ﴿وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ﴾ پیاوانێ کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانێ کەزۆر یادی خوا دەکەن ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆ هەموویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون و پاداشتی گەورە ﴿٣٥﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤۡمِنٖ وَلَا مُؤۡمِنَةٍ﴾ بۆ هیچ پیاوو ئافرەتێکی باوەڕدار نییە ﴿إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمۡرًا﴾ کاتێ خواو پێغەمبەرەکەی بڕیاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلۡخِيَرَةُ مِنۡ أَمۡرِهِمۡۗ﴾ (بۆیان نی یە) کەسەرپشك بن لەکارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعۡصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ وە هەر کەس سەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَٰلٗا مُّبِينٗا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بەگومڕا بونێکی ئاشکرا (٣٦) ﴿وَإِذۡ تَقُولُ لِلَّذِيٓ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَأَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك دەتووت بەکەسێك (زەیدی کوڕی حاریثە) کەخوا نیعمەتی بەسەردا ڕشتبوو، تۆیش چاکەت لەگەڵدا کردبوو (بەئازاد کردنی و پەروەردەکردنی) ﴿أَمۡسِكۡ عَلَيۡكَ زَوۡجَكَ﴾ خێزانت (زەینەب) لای خۆت ڕاگرەو بیهێڵەوە ﴿وَٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسە ﴿وَتُخۡفِي فِي نَفۡسِكَ مَا ٱللَّهُ مُبۡدِيهِ﴾ لەدڵی خۆتدا شتێك دەشاریتەوە کەخوا ئاشکرای دەکات ﴿وَتَخۡشَى ٱلنَّاسَ وَٱللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخۡشَىٰهُۖ﴾ وە لە(قسەی) خەڵك دەترسی لەکاتێکدا خوا شیاوترە کەلێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيۡدٞ مِّنۡهَا وَطَرٗا﴾ ئەمجا کاتێ زەید پێویستی بە (زەینەب) نەما و تەڵاقیدا ﴿زَوَّجۡنَٰكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مان لێ مارەکردیت ﴿لِكَيۡ لَا يَكُونَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ حَرَجٞ﴾ بۆ ئەوەی هیچ ناڕەحەتی (وتاوانێ) نەبێت لەسەر ئیمانداران ﴿فِيٓ أَزۡوَٰجِ أَدۡعِيَآئِهِمۡ﴾ لە(مارەکردنی) ژنانی بەکوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوۡاْ مِنۡهُنَّ وَطَرٗاۚ﴾ کاتێ پێویستیان پێیان نەماو تەڵاقیان دان ﴿وَكَانَ أَمۡرُ ٱللَّهِ مَفۡعُولٗا﴾ وە فەرمانی خوا (بەمارەکردنی زەینەب بۆت) دراوە و بڕاوەیە (٣٧) ﴿مَّا كَانَ عَلَى ٱلنَّبِيِّ مِنۡ حَرَجٖ﴾ هیچ ناڕەحەتی (تاوان) ێك لەسەر پێغەمبەر ﷺ نیە ﴿فِيمَا فَرَضَ ٱللَّهُ لَهُۥۖ﴾ لە(مارەکردنی زەینەب) کەخوا بڕیاری داوە بۆی ﴿سُنَّةَ ٱللَّهِ﴾ باوو سونەت وڕێگای (دانراوی) خوایە ﴿فِي ٱلَّذِينَ خَلَوۡاْ مِن قَبۡلُۚ﴾ لە ناو پێغەمبەرانی لەمەوپێشدا ﴿وَكَانَ أَمۡرُ ٱللَّهِ قَدَرٗا مَّقۡدُورًا﴾ وە فەرمانی خواش بڕیارێکی بڕاوەیە (ودەبێت جێ بەجێ بکرێت) (٣٨) ﴿ٱلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَٰلَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کەسانێ کەپەیامەکانی خوا ڕادەگەیەنن ﴿وَيَخۡشَوۡنَهُۥ وَلَا يَخۡشَوۡنَ أَحَدًا إِلَّا ٱللَّهَۗ﴾ وە لە(خوا) دەترسن وبێجگە لەخوا لەکەسی تر ناترسن ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبٗا﴾ خوا بەسە کە چاودێر ولێپرسەرەوە بێت (٣٩) ﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٖ مِّن رِّجَالِكُمۡ﴾ موحەممەد ﷺ باوکی هیچ یەك لەپیاوەکانتان نیە (نەزەیدی کوڕی حاریثە و نەهیچ کەسێك تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَۗ﴾ بەڵکو ئەو نێرداروی خواو کۆتا هەمینی پێغەمبەرانە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە (٤٠) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ ذِكۡرٗا كَثِيرٗا﴾ زۆر یادی خوا بکەن (٤١) ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكۡرَةٗ وَأَصِيلًا﴾ بەپاکی یادی خوا بکەن بەبەیانیان و ئێواراندا (٤٢) ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُصَلِّي عَلَيۡكُمۡ﴾ ئەو زاتێکە بەزەیی خۆی دەڕژێنێ بەسەرتاندا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ﴾ و فریشتەکانی داوای لێبوردنتان بۆ دەکەن ﴿لِيُخۡرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۚ﴾ بەوهۆیەوە (خوا) لەتاریکی یەکانەوە دەرتان دێنێ بەرەو نوورو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿وَكَانَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ رَحِيمٗا﴾ وە خوا بە بەزەییە بەئیمانداران (٤٣)

﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ﴾ ڕۆژێك باوەڕداران دەگەنە خزمەت ئەو (خوا) بەخێرهاتنیان بە(ووشەی) سەلامە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وە خوا پاداشتی چاکی بۆ ئامادە کردوون (٤٤) ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بێگومان ئێمە تۆمان ناردووە (بۆ خەڵکی) ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشایەت و مژدە دەرو ترسێنەر (٤٥) ﴿وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ﴾ و بەبانگخواز بۆ (ڕێگەی) خوا بەفەرمانی ئەو ﴿وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾ و چرایەکی ڕووناك کەرەوە (٤٦) ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ﴾ وە مژدە بدە بەئیمانداران کەبێگومان بۆ ئەوان هەیە ﴿مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ بەهرەو بەخششێکی گەورە لەلایەن خواوە (٤٧) ﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ گوێڕایەڵی کافران و دوو ڕووان مەکە ﴿وَدَعْ أَذَاهُمْ﴾ گوێ مەدە بەئازار دانی ئەوان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وپشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە کەپشتیوان بێت (٤٨) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کاتێ ئافرەتانی ئیماندارتان مارە کرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ لەپاشان لەپێش ئەوەی بچنە لایان تەڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئەوە لەسەریان نییە بۆ ئێوە هیچ عیددەیەك هەڵژمێرن ﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ کەواتە موتعەیان (پۆشاك و نوێن بۆ دڵخۆشییان) بدەنێ و تەڵاقیان بدەن ﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ بە تەڵاقدانێکی جوان و ڕێك وپێك (٤٩) ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بێگومان ئێمە حەڵاڵمان کرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەو هاوسەرانەت کەمارەییت پێ داوون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هەروەها ئەو کەنیزەکانەی کەخوا دەستی تۆی خستن(بەهۆی زاڵ بوونت بەسەر کافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ﴾ و (بۆمان حەڵاڵ کردویت) کچانی مامت و کچانی پورت (خوشکی باوکت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ﴾ و کچانی خاڵت و کچانی پورت (خوشکی دایکت) ﴿اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئەوانەی کەکۆچیان کرد لەگەڵت ﴿وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ﴾ هەروەها ئافرەتێکی ئیماندار ئەگەر خۆی ببەخشێ بەپێغەمبەر (بەبێ مارەیی) ﴿إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا﴾ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ ویستی مارەی بکات ﴿خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەمەیان) تەنیا بۆ تۆ دروستە بەجیا لەئیماندارانی تر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین چیمان پێویست کردووە لەسەر ئیمانداران ﴿فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ دەربارەی هاوسەرکانیان و کەنیزەکەکانیان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ لەبەر ئەوەی هیچ لەلات زەحمەت و گران نەبێ (کەشتانێکت بەجیا لە موسڵمانان بۆ دروستە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە (٥٠)

﴿تُرْجِي مَن تَشَآءُ مِنْهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرەی) هەریەکێك لەخێزانەکانت ویست دوای بخە ﴿وَتُـْٔوِيٓ إِلَيۡكَ مَن تَشَآءُ﴾ و هەر یەکێ لەوانت ویست (پێشی بخەو) بیهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ٱبۡتَغَيۡتَ مِمَّنۡ عَزَلۡتَ﴾ وەهەر کامت بوێت (بێتە لات) لەوانەی بەر کەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكَ﴾ هیچ گوناهێکت لەسەر نییە ﴿ذَٰلِكَ أَدۡنَىٰٓ أَن تَقَرَّ أَعۡيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشك كردنە) نزیکترە کەچاو دڵیانی پێ گەش بێتەوە ﴿وَلَا يَحۡزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرۡضَيۡنَ بِمَآ ءَاتَيۡتَهُنَّ كُلُّهُنَّ﴾ و هەموویان ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمۡ﴾ وە خوا دەزانێ بەوەی کە لەدڵتاندایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا﴾ وە خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥١﴾ ﴿لَّا يَحِلُّ لَكَ ٱلنِّسَآءُ مِنۢ بَعۡدُ﴾ دوای ئەمانە (کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەلاڵ نییە ﴿وَلَآ أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنۡ أَزۡوَٰجٖ﴾ و ناشتوانی بیان گۆڕی بەهاوسەراتی تر ﴿وَلَوۡ أَعۡجَبَكَ حُسۡنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بە جوانیان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان سەرنجت رابکێشێ) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتۡ يَمِينُكَ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك بێتە خاوەنی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ رَّقِيبٗا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٥٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتَ ٱلنَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّآ أَن يُؤۡذَنَ لَكُمۡ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾ مەگەر ڕێگەتان پێ بدرێ بۆ نان خواردنێك ﴿غَيۡرَ نَٰظِرِينَ إِنَىٰهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێگەیشتنی بکەن ﴿وَلَٰكِنۡ إِذَا دُعِيتُمۡ فَٱدۡخُلُواْ﴾ بەلام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا طَعِمۡتُمۡ فَٱنتَشِرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بلاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسۡتَـْٔنِسِينَ لِحَدِيثٍ﴾ وەمەمێننەوە بۆ قسە کردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمۡ كَانَ يُؤۡذِي ٱلنَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر (ﷺ) دەدات ﴿فَيَسۡتَحۡيِۦ مِنكُمۡ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە بێ دەنگە) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَسۡتَحۡيِۦ مِنَ ٱلۡحَقِّ﴾ بەلام خوا لە(وتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلۡتُمُوهُنَّ مَتَٰعٗا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی ناومالتان کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَسۡـَٔلُوهُنَّ مِن وَرَآءِ حِجَابٖ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داوا کەن ﴿ذَٰلِكُمۡ أَطۡهَرُ لِقُلُوبِكُمۡ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ ئەو (شێوە داوا کردنە)تان خاوێن ترە بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش ﴿وَمَا كَانَ لَكُمۡ أَن تُؤۡذُواْ رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیە بۆ ئێوە دروست نی بە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری خوا بدەن ﴿وَلَآ أَن تَنكِحُوٓاْ أَزۡوَٰجَهُۥ مِنۢ بَعۡدِهِۦٓ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمۡ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەلای خواوە (گوناهێکی) زۆر گەورەیە ﴿٥٣﴾ ﴿إِن تُبۡدُواْ شَيۡـًٔا﴾ ئەگەر هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیلێن) ﴿أَوۡ تُخۡفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك ﴿٥٤﴾

﴿لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ﴾ (ئەگەر بێ حیجاب بن) لای باوکیان و کوڕانیان و برکانیان ﴿وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ﴾ وبرازاکانیان وخوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ ولای ئافرەتانی هاودینیان ولای غولام وکەنیزانی خۆیان ﴿وَاتَّقِينَ اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا چاودێر و ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بەڕاستی خوا وفریشتەکانی سەڵاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ئێوەش سەڵاوات و سەلامی زۆری لەسەر بدەن ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی کەسانێ کەئازاری خواو پێغەمبەرەکەی دەدەن ﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ خوا نەفرینی لێ کردوون لەدونیا و لەدوارۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا﴾ وە سزای ڕیسواکەری بۆ ئامادە کردوون ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە کەسانێ کەئازاری پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ئەدەن ﴿بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوهتان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ﴿٥٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وبەکچانت و بە ئافرەتانی بڕواداران ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ﴾ با عابا وبالاپۆشەکانیان بدەن بەسەر خۆیاندا (خۆیان و جوانیانی پێ داپۆشن) ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاك) ﴿فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٥٩﴾ ﴿لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دوو ڕووان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ وە کەسانێك لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ و پڕوپاگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا﴾ پاشان ماوەیەکی کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەردەکرێن) ﴿٦٠﴾ ﴿مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا﴾ (ئەوانە) نەفرین لێکراون لەهەر کوێ بەر دەست کەوتن ﴿أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا﴾ بەدیل دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ﴿٦١﴾ ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و باو ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ﴾ لەناو کەسانێك کەپێشتر بوون ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ هەرگیز باوو سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ﴿٦٢﴾

﴿يَسْـَٔلُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵك پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (بەرپابوونی) ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ زانینی (بەرپا بوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەڵام خەڵك نازانن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان كردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری هەڵگیرساوی بۆ ئامادە كردوون ﴿٦٤﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاری دەدەرێكیان نیە ﴿٦٥﴾ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِى ٱلنَّارِ﴾ ڕۆژێ كەدەم وچاویان لەئاگری دۆزەخدا ئەم دیوو ئەو دیو دەكرێت ﴿يَقُولُونَ يَٰلَيْتَنَآ﴾ دەڵێن: خۆزگە وكاشكای ﴿أَطَعْنَا ٱللَّهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولَا۠﴾ گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرمان بكردایە ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالُوا۟ رَبَّنَآ﴾ وەدەڵێ: ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە بەگوێی سەران و گەورەكانمان كرد ﴿فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلَا۠﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست گومڕایان كردین ﴿٦٧﴾ ﴿رَبَّنَآ ءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەی پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَٱلْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ و بەر نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەیت ﴿٦٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ ءَاذَوْا۟ مُوسَىٰ﴾ وەك ئەو كەسانە مەبن كە مووسایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ كرد) ﴿فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟﴾ جا خوا مووسای پاك كردەوە لەوەی دەیان ووت ﴿وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا﴾ (مووسا) لای خوا ڕێزو پلە وپایەی هەبوو ﴿٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و پارێزكار بن ﴿وَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وتسەی ڕاست و دروست بكەن ﴿٧٠﴾ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ﴾ كردەوەكانتان چاك دەكات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ ولەتاوانەكانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ و هەر كەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی بكات ﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنێكی گەورەی بەدەست هێناوە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ﴾ بێگومان ئێمە سپاردەمان نیشانی ﴿عَلَى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ﴾ ئاسمانەكان و زەوی و چیاكان دا(هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار كرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان ڕازی نەبوون كەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَٰنُ﴾ كەچی ئادەمی ئەو(سپاردەی) هەڵگرت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمكار و نەزانە ﴿٧٢﴾ ﴿لِّيُعَذِّبَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ﴾ بۆ ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَٰتِ﴾ وە (سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش(بدات) ﴿وَيَتُوبَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە لە پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەرگرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًۢا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٣﴾

سورەتی ﴿ سَبَإ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوایە ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کەهەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە تەنیا مولکی ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لە دوارۆژیشدا ستایش هەر بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ وە ئەو (خوا) دروست کاری ووردبینە ﴿١﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ (خوا) دەزانێ چی دەچێ بەناو زەویدا ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ و چی لێ دەردەچێ ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە چی دێتە خوارەوە لەئاسمان ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ و چی بۆ سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ﴾ وە خوا میهرەبانی لێبوردەیە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ووتیان: ﴿لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دواییمان (بەسەردا) نایەت ﴿قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (وانیە) سوێند بەپەروەردگارم ئەو (قیامەتە)تان بۆ دێ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ﴾ (خوا) زانای هەموو پەنهانەکانە ﴿لَا يَعْزُبُ عَنْهُ﴾ لەخوا گوم نابێ ﴿مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ قورسایی گەردیلەیەك لەئاسمانەکان وزەویدا ﴿وَلَا أَصْغَرُ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ﴾ وە بچوکترو گەورەتر لەوە نییە ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئیللا لەکتێبێکی ئاشکراو ڕووندایە ﴿٣﴾ ﴿لِّيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە بداتەوە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە لێبوردنی (پەروەردگار) ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و پاداشت و ڕۆزی یەکی چاك ﴿٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە کەسانێك کەهەوڵ دەدەن باوەڕ بەنیشانەکانی ئێمە نەکرێ ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن وهیچیان پێ ناکرێت ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانەیە سزای زۆر خراپ وسەخت ﴿٥﴾ ﴿وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانە زانیاریان پێ دراوە دەزانن ﴿الَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەوەی لە پەروەردگارتەوە بۆت هاتووە ﴿هُوَ الْحَقَّ﴾ تەنها ئەوە ڕاستە ﴿وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ و ڕێنموونی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو ﴿٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانووت ﴿هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ﴾ ئایا پیاوێکتان نیشان بدەین ﴿يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ کە هەواڵتان پێ دەدات کاتێك (مردن و) بە تەواوی ڕزین و پارە پارە بوون ﴿إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ بەڕاستی ئێوە سەر لەنوێ دروست دەکرێنەوە ﴿٧﴾

﴿أَفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەکات ﴿أَم بِهِۦ جِنَّةٌۢ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوانەی بڕوا بە ڕۆژی دوایی ناکەن ﴿فِى ٱلْعَذَابِ وَٱلضَّلَـٰلِ ٱلْبَعِيدِ﴾ لەناو سزاو گومراییەکی دوور (لەڕاستی)دان ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا۟﴾ دەی ئایا سەرنج نادەن ﴿إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُم﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەئاسمان و زەویدا ﴿إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ ٱلْأَرْضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیان بەینە ناخی زەویدا ﴿أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ﴾ یان دەیخەینە خوار بەسەریاندا ﴿كِسَفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ چەند پارچەیەك لەئاسمان ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ﴾ بۆ هەر بەندەیەك ڕوو لەخوا بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ مِنَّا فَضْلًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەکی گەورەمان بەداوود بەخشیبوو ﴿يَـٰجِبَالُ أَوِّبِى مَعَهُۥ وَٱلطَّيْرَ﴾ ئەی چیا وباڵندەکان لەگەڵ داوود زیکرو تەسبیحاتی خوا بکەن ﴿وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم کردبوو ﴿١٠﴾ ﴿أَنِ ٱعْمَلْ سَـٰبِغَـٰتٍ﴾ (فەرمانمان پێ کرد) قەڵغان وزرێی جەنگیان لێ دروست بکە ﴿وَقَدِّرْ فِى ٱلسَّرْدِ﴾ و لەچنینی زرێدا بائەندازەیی ئەڵقەکان وەك یەك بێ ﴿وَٱعْمَلُوا۟ صَـٰلِحًا﴾ و کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی من بەوەی کەدەیکەن بینام ﴿١١﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَـٰنَ ٱلرِّيحَ﴾ وەبۆ سولەیمان (با،هەوا)مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهْرٌ﴾ بەیانیان تانیوەڕۆ (با) بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ﴾ وە (نیوەڕوان تا) ئێوارانیش بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ ٱلْقِطْرِ﴾ وەمسمان بۆ تواندەوەوەك کانیا و (دەڕۆی) ﴿وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و هەندێ لەجنۆکەکانمان ڕام هێنا بوو لەبەر دەستی دا کاریان دەکرد ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِۦ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری ﴿وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا﴾ و ئەگەر هەر کام لەوان لەفەرمانی ئێمە لابدا ﴿نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ سزای ئاگری هەڵگڕاوی پێ دەچێژین ﴿١٢﴾ ﴿يَعْمَلُونَ لَهُۥ مَا يَشَآءُ﴾ (سولەیمان) هەرچی پێویستایە بۆیان دروست دەکرد ﴿مِن مَّحَـٰرِيبَ وَتَمَـٰثِيلَ﴾ لەپەرستگاو پەیکەرو ﴿وَجِفَانٍ كَٱلْجَوَابِ﴾ چەندین قاپی (نان خواردن) وەك حەوزی گەورەو ﴿وَقُدُورٍ رَّاسِيَـٰتٍ﴾ چەند قازان و مەنجەڵی دامەزراو (نەدەجوڵان لەبەر گەورەییان) ﴿ٱعْمَلُوٓا۟ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكْرًا﴾ ئەی ئالی داوود شوکرانە بژێری خوا بکەن ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِىَ ٱلشَّكُورُ﴾ بەڵام کەمێ لەبەندەکانم (بۆ خوا) سوپاسگوزارن ﴿١٣﴾ ﴿فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَوْتَ﴾ ئەمجا کاتێك سولەیمانمان مراند ﴿مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِۦٓ﴾ هیچ شتێك مردنی سولەیمانی نیشان (جنۆکەکان) نەدا ﴿إِلَّا دَآبَّةُ ٱلْأَرْضِ﴾ بێجگە لەخۆرەو مۆریانەی زەوی ﴿تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُۥ﴾ کە داردەستەکەی (سولەیمان) یان دەخوارد (کەسولەیمان خۆی دابوو بەسەریدا) ﴿فَلَمَّا خَرَّ﴾ ئەمجا کاتێ (سولەیمان) کەوت ﴿تَبَيَّنَتِ ٱلْجِنُّ﴾ بۆ جنۆکەکان ڕوون بویەوە ﴿أَن لَّوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ٱلْغَيْبَ﴾ کە ئەگەر غەیبیان بزانیایە ﴿مَا لَبِثُوا۟ فِى ٱلْعَذَابِ ٱلْمُهِينِ﴾ لەو سزا ڕیسواکەرەدا نەدەمانەوە ﴿١٤﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵکی سەبەء لەو شوێنی ژیانەیاندا نیشانەیەك (لەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای چەپی (شوێنە کەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ﴾ (پێیان وترا) لەڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن ﴿وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ وسوپاسی ئەو بکەن ﴿بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ﴾ وڵاتێکی پاك و خۆش و پەروەردگارێکی لێبوردە(یان هەیە) ﴿١٥﴾ ﴿فَأَعْرَضُوا﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ بەو هۆیەوە لافاوی وێرانکارمان بۆ ناردن ﴿وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باخاتی (چاکی بەروو بووم دار) ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێکی تفت و تاڵ و دار گەز ﴿وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ و کەمێك لەداری نەبگ (تاوگ، سیدر) ﴿١٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی نا سوپاسیانەوە ﴿وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ و ئایا جگە لەوانەی زۆر سپڵەن تۆڵە لەکەس ئەسێنین؟! ﴿١٧﴾ ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان (ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پیتو بەرەکەتمان تێ خستبوون (لەشام) سازاندبوومان ﴿قُرًى ظَاهِرَةً﴾ چەند شارۆچکە و دێهاتی نزیك ولەیەکەوە دیار ﴿وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ﴾ و ڕێگەی نزیکمان بۆ ڕۆشتن لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ (ووتمان پێیان)چەند شەوو ڕۆژ بەو (ڕێگایانە)دا بڕۆن بەئارامی و بێ ترس ﴿١٨﴾ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ کەچی (خەڵکی سەبەء) ووتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەکانمان دور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ وستەمیان لەخۆیان کرد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ ئێمەش کردمانن بەداستانی لەناو خەڵکدا بیگێڕنەوە ﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ پرژ و بلاومان کردن (بەوڵاتاندا) بەوپەڕی پرژو بلاو کردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ چەند نیشانە هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوکرانە بژێر ﴿١٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەواندا بەدی هێنا ﴿فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆیە ئیماندااران نەبێت هەموویان شوێنی شەیتان کەوتن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداران دا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت کێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾ وەکێ لەوان دەربارەی (دواڕۆژ) لەگوماندایە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەدﷺ) بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٢١﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هاوار بکەن لەوانەی کەبێجگە لەخوا بەپەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەقەدەر هەرە وردیلەیەکیان بەدەست نیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ﴾ وە ئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لە دروست کردنی) ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون ﴿٢٢﴾

﴿وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ عِندَهُۥٓ﴾ وە تکا کردن لای خوا سوودی نییە ﴿إِلَّا لِمَنۡ أَذِنَ لَهُۥ﴾ مەگەر بۆ کەسێ ئەو (خوا) ڕێگە بدات ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمۡ﴾ هەتا کاتێ ترس و بیم لەدڵی (تکاکاران) لادەبرێ (بەهۆی ڕێگەپێدانی شەفاعەت) ﴿قَالُواْ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمۡۖ﴾ (بە یەکتر) دەڵێن: پەروەردگارتان چی بڕیارێکی فەرموو ﴿قَالُواْ ٱلۡحَقَّۖ﴾ دەڵێن: ووتە ڕاستەکەی فەرموو (کەڕێگە دانە بەتکا کردن) ﴿وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡكَبِيرُ﴾ وە تەنها (خوا) بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٢٣﴾ ﴿قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ بڵێ کێ ڕۆزیتان دەدات لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿قُلِ ٱللَّهُۖ﴾ بڵێ خوا (ڕۆزیمان دەدات) ﴿وَإِنَّآ أَوۡ إِيَّاكُمۡ﴾ بێگومان ئێمە یا ئێوە (یەکێکمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوۡ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لەسەر ڕێنموونین یان لەگومڕاییەکی ئاشکرادایین ﴿٢٤﴾ ﴿قُل لَّا تُسۡـَٔلُونَ عَمَّآ أَجۡرَمۡنَا﴾ (بڵێ) پرسیارتان لێ ناکرێ لەتاوانێ کەئێمە کردوومانە ﴿وَلَا نُسۡـَٔلُ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ ئێمەش پرسیارمان لێ ناکرێ لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلۡ يَجۡمَعُ بَيۡنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ پەروەردگارمان ئێمەو ئێوە کۆدەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَفۡتَحُ بَيۡنَنَا بِٱلۡحَقِّ﴾ لەپاشان بڕیار دەدات لەنێوانماندا بەهەق و ڕاستی ﴿وَهُوَ ٱلۡفَتَّاحُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە دادوەری زانا ﴿٢٦﴾ ﴿قُلۡ أَرُونِيَ ٱلَّذِينَ أَلۡحَقۡتُم بِهِۦ شُرَكَآءَۖ﴾ بڵێ ئادەی نیشانم دەن ئەو هاوبەشانەی بڕدوبوتانە ڕیزی خواوە ﴿كَلَّاۚ بَلۡ هُوَ ٱللَّهُ﴾ وانییە بەڵکو زاتی خوایە ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ زاڵی دروست کارە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةٗ لِّلنَّاسِ بَشِيرٗا وَنَذِيرٗا﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردوە بۆ هەموو ئادەمی بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەی ئادەمی نازانن ﴿٢٨﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلۡوَعۡدُ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنی (ڕۆژی دوایی)ە کەی دێ ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوۡمٖ﴾ بڵێ بەڵێنی ئێوە ڕۆژێکە ﴿لَّا تَسۡتَـٔۡخِرُونَ عَنۡهُ سَاعَةٗ وَلَا تَسۡتَقۡدِمُونَ﴾ نەساتێك دوا دەکەون لێی و نەپێشیشی دەکەون ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ووتیان ﴿لَن نُّؤۡمِنَ بِهَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەم قورئانە ﴿وَلَا بِٱلَّذِي بَيۡنَ يَدَيۡهِۗ﴾ و بەو کتێبانەش پێش ئەم (قورئانە) هاتوون ﴿وَلَوۡ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ خۆزگە دەت دی کاتێ ئەو ستەمکارانە ﴿مَوۡقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ ڕادەگیرێن لەبەردەم (دادگای) پەروەردگاریاندا ﴿يَرۡجِعُ بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٍ ٱلۡقَوۡلَ﴾ قسەو تاوان ئاڕاستەی یەکتر دەکەن ﴿يَقُولُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ﴾ لاوازو ژێردەستە کراوان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەوانەی خۆیان بەگەورە دەزانی (دەسەلاتدارەکان) ﴿لَوۡلَآ أَنتُمۡ لَكُنَّا مُؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە نەبووتایە بێگومان ئێمە باوەڕدار دەبووین ﴿٣١﴾

﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەگەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی ژێردەستە و لاواز کرابوون ﴿أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لەڕێنموونی ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَكُم﴾ دوای ئەوە بۆتان هات ﴿بَلْ كُنتُم مُّجْرِمِينَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ ژێر دەستەو چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون ﴿بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین) ﴿إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَن نَّكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ کاتێك فەرمانتان پێ دەداین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە وێنە وهاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ هەموویان پەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك کەسزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە زنجیرو تەوقمان کردە گەردنی بێباوەڕان ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئایا تۆڵەیان لێ ئەسەنرێت جگە لەسزای ئەوەی دەیان کرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ وە لەهیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەناردووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾ مەگەر خاوەن نازو نیعمەتەکانی (دەوڵەمەندەکانی) ووتوویانە ﴿إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان نی یە بەو (ئاینە)ی ئێوەی پێ نێردراون ﴿٣٤﴾ ﴿وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ وە ووتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لەئێوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین ﴿٣٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیگرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەی خەڵك نازانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُم بِالَّتِي﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان نزیك بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ﴾ بۆ ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەهۆی ئەو چاکانەی کەکردویانە ﴿وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ﴾ ئەوان لەکۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لەئاسایش دان ﴿٣٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی پوچەڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئەوانە لەسزای دۆزەخدا ئامادە کراو دەبن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ ڕۆزی هەرکام لەبەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە ئێوە هەر شتێك ببەخشن (لەپێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخْلِفُهُ﴾ ئەوە خوا جێگەی پڕ دەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ئەو (خوا) چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٣٩﴾

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ پاشان بەفریشتەکان دەفەرموێ ﴿أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ ئایا ئەوانە (لەدونیا) ئێوەیان دەپەرست ﴿٤٠﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم﴾ تەنیا تۆ گەورە وپشتیوانی ئێمەی نەك ئەوان ﴿بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ بەڵکو ئەوان جنۆکەیان دەپەرست ﴿أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ﴾ زۆربەیان باوەڕیان بەوان (جنۆکە) هەبوو ﴿٤١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ ناتوانن هیچ سوودو زیانێك بەیەکتری بگەیەنن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە بەستەمکاران دەڵێین: ﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ بچەژن ﴿الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێی نەبوو ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێ بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ﴾ دەڵێن: ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نییە جگە لەپیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ﴾ دەیەوێ ڕێگریتان بکات ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ﴾ لەوەی کەباوو باپیرانتان دەیان پەرست ﴿وَقَالُوا مَا هَٰذَا﴾ وە دەڵێن: ئەمە (قورئان) شتێك نییە ﴿إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى﴾ بێجگە لە درۆیەکی هەڵبەستراو بەناوی خواوە ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ وە بێباوەڕان بەڕاستی بە (قورئان) یان دەووت کەبۆیان هاتبوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا﴾ (خۆ ئێمە) پێشتر چەند کتێبێکمان پێ نەدابوون کە بیانخوێننەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ﴾ و بۆمان نەناردبوون ﴿قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکی ترسێنەر ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە کەسانێ پێش ئەمان (قورەیشییەکان) باوەڕیان بەپێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ﴾ ئەمان (قورەیش) نەگەیشتبوونە دەیەکی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُوا رُسُلِي﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بەپێغەمبەرانی من نەهێنا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ﴾ بڵێ من تەنیا بەیەك شت ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ﴾ کەدوو دوو، یەك یەك، لەبەر خوا هەڵسن (وگوێڕایەڵی فەرمانەکانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ﴾ پاشان بیر بکەنەوە هاوڕێکەتان (پێغەمبەر ﷺ) شێت نییە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم﴾ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسێنەرە بۆ ئێوە ﴿بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لەپێش هاتنی سزای سەختی (قیامەت) ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾ بڵێ هەر کرێ و پاداشتێکم لێ داوا کردوون ئەوە بۆ خۆتان ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی من تەنها لەسەر خوایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم بەتوندی هەق دەدات بەسەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ (خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەکان ﴿٤٨﴾

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئاینی) ڕاست هات ﴿وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ (نەما) و دروست نابێتەو دووبارە ناگەڕێتەوە ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ إِن ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي﴾ ئەوە زیانەکەی تەنیا بۆ خۆمە ﴿وَإِنِ اهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنموونیم ﴿فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي﴾ ئەوە بەهۆی ئەو(قورئانە)وەیە کەپەروەردگارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەرو نزیکە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر دەبینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسن ﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجا بەهیچ جۆرێ ڕزگار بوونیان نییە ﴿وَأُخِذُوا مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشوێنێکی نزیك (دۆزەخەوە) دەبرێن بۆ ناوی ﴿٥١﴾ ﴿وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ لەو کاتەدا دەڵێن باوەڕمان هێنا بەو (قورئانە) ﴿وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ چۆن (باوەڕیان) دەست دەکەوێ لەشوێنێکی دوورەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ وە بە نەزانی قسەیان لەپەنهانیەکان دەکرد لەشوێنێکی دورەوە (کەدونیایە). ﴿٥٣﴾ ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بەر بەست دەخرێتە نێوان ئەوان و ئەوەی ئارەزووی دەکەن (کەبڕوا هێنان و تەوبە کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ﴾ هەر وەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەماندا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّرِيبٍ﴾ بەڕاستی ئەوان لەگومانێکی دوو دڵ کەردان ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿فَاطِر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەموو ستایش بۆ خوایە کەبەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشتەکانی کردووە بەنێراوانێك ﴿أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ﴾ خاوەنی (چەند جۆرە) باڵن : دووان و سیان و چوار ﴿يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ﴾ (خوا) هەرچی بیەوێ لەدروست کردندا زیادی دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١﴾ ﴿مَّا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەك بۆ خەڵك بەڕەڵا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ لَهَا﴾ ئیتر شتێك نیە ڕێگری لێ بکات وبیگرێتەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هەر بەهرەیەك بگرێتەوە ﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِن بَعْدِهِ﴾ ئیتر لەپاش گرتنەوەی خوا بەڕەڵاکەر و نێرەری بۆ نییە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەوە لەبەهرەی خوا بەسەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئایا بێجگە لەخوا دروست کەرێکی تر هەیە ﴿يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسمان و زەویدا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخواپەرستی) ﴿٣﴾

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دلگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونکە بەڕاستی پێغەمبەرانی پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هەموو کارو بارەکان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەی خەلکینە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ دەی کەواتە با ژیانی دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە باشەیتان بە(بەزەیی و لێبوردەی) خوا فریوتان نەدات ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ﴿فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ دەی کەواتە ئێوەش بەدوژمنی خۆتانی دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ﴾ بێگومان ئەو (شەیتان) تاقم وکۆمەڵەکەی بانگ دەکات ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ ئەوەی ببنە هاوەڵانی ئاگری هەڵگیرساوی (دۆزەخ) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ دەی ئایا کەسێ کەکردەوەی خراپی خۆی بۆ جوان کراوە ﴿فَرَآهُ حَسَنًا﴾ و بەچاك و جوانی دەبینێ (وەك کەسێکە پێوەری چاکەو خراپەی ئایین بێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ وە بەڕاستی خوا هەر کەسێکی بوێ گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە هەر کەسێکی بوێ ڕێنموونی دەکات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ﴾ دەی کەواتە بەخەفەت خواردن لەبەر (ئیمان نەهێنانی) ئەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کەئەوان دەیکەن ئاگادارە ﴿٨﴾ ﴿وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێکە (باوهەوا) کاتی ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەی هەورەکان بگەڕێنێ (بڵاویان بکەنەوە) ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ ئەمجا ئەو (هەورانە) دەنێرین بۆ سەر وڵاتێکی مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانی لێ دەبارێ و) زەوی پێی زیندوو دەکەینەوە لەپاش ووشك بوون و مردنی ﴿كَذَٰلِكَ النُّشُورُ﴾ زیندوو کردنەوەی(مردووانیش لەقیامەتدا) هەر بەو شێوەیە ﴿٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ هەر کەسێ گەورەیی و سەربەرزی دەوێ (لەخوای بوێ) ﴿فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی هەموو گەورەیی و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ ووتەی پاك و چاك تەنها بۆ لای ئەو (خوا) سەر دەکەوێ ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وە (ووتەی پاکو) کردەوەی چاك بەرز دەکاتەوە (بۆلای خۆی) ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی کەپیلانە خراپەکان دەگێڕن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەکی توندو بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ و فێڵ و پیلانی ئەوانە لەناو دەچێ ﴿١٠﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوکی) ئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان (نەوەکانی دروست کرد) لەنوتفەیەك ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ ئەمجا (خوا) کردوونی بەچەند جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ وە هیچ مێینەیەك (ئافرەتێك) دوو گیان نابێ و سکەکەی دانانی (نایبێت) مەگەر بەئاگاداری خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ کراوێ تەمەنی درێژ ناکرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ وە لەتەمەنی کەم ناکرێ مەگەر لەکتێبێك (اللوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم کارە بۆ خوا ئاسانە ﴿١١﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ ئەو دوو (جۆرە) دەریا وەك یەك نین ﴿هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان سازگار وشیرینە ﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ و خواردنەوەی ئاسانە و خۆشە ﴿وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان سوێرو تاڵ و تفتە ﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و لەهەردووكیان گۆشتی تەڕو تازە دەخۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سەدەف و دوڕ لەدەریا) دەرئەهێنن و دەیپۆشن، وخۆتانی پێ دەرازێننەوە ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و كەشتی یەكان دەبینی ئاوەكە لەت دەكەن (كاتێ بەناویدا دەڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ ڕزق و ڕۆزی خوا پەیدا بكەن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا ستایشی خوا بكەن (لەسەر بەهرەكانی) ﴿١٢﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (خوا) شەو دەكات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەكات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەكەیان (لە خولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری كراوە دەگەڕێت ودەسوڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ پادشایەتی تەنها بۆ ئەوە ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ و ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ دەكەن بێجگە لەخوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی توێكڵە سپیكەی ناوكی خورمایش نین ﴿١٣﴾ ﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (بتەكان) ئەگەر نزاو هاواریان لێ بكەن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ هاوارەكەتان نایستن ﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ و ئەگەر بیشی بیسن وەڵامتان نادەنەوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾ و لەڕۆژی قیامەتیشدا بێ باوەڕ دەبن بەهاوبەش دانانەكەتان (وبەدرۆتان دەخەنەوە) ﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وە دڵنیابە كەس وەك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناكات (لەسەر ئەنجامتان) ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەی خەڵكینە هەر ئێوە هەژاری لای خوان ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە تەنیا خوایە بێ نیازی ستایش كراو ﴿١٥﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر (خوا) بیەوێ لەناوتان دەبات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە خەڵكێكی تری تازە دەهێنێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وە ئەمەش بۆ خوا كارێكی گران نییە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی كەسێكی تر هەڵناگرێت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وە ئەگەر بارگرانێ (گوناهبارێ) بانگی كەسێ تر بكات بۆ هەڵگرتنی (بارە گوناهەكەی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ هیچ لەو (بارە گوناهە) هەڵناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ هەرچەندە (داوا لێ كراوەكە) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) تەنها ئەوانە بێدار دەكەیتەوە ﴿يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ كە بەپەنهانی لەپەروەردگاریان دەترسن ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەكانیان بەرێكی بەجێ دەهێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر كەس خۆی پاك ڕاگرێ (لە تاوان) ئەوە بەڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنەكەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش تەنها بۆ لای خوایە ﴿١٨﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ نه‌كوێرو بینا یه‌كسان نین (١٩) ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نه تاریكستان و ڕووناكی (وه‌ك یه‌كن) (٢٠) ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نه‌سێبه‌رو خۆره‌تاو (وه‌ك یه‌كن) (٢١) ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نه‌زیندووان و مردووان به‌رانبه‌رن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ﴾ به‌ڕاستی خوا (بانگی خۆی) ده‌بیستێنێ به‌هه‌ر كه‌س كه‌بیه‌وێت ﴿وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ به‌ڵام تۆ ناتوانی (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) په‌یامه‌كه‌ت) ببیستێنی به‌وانه‌ی له‌گۆڕه‌كاندان (مردوون) (٢٢) ﴿إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ تۆ ته‌نها ترسێنه‌ری (٢٣) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمه تۆمان به‌(ئاینی) ڕاسته‌وه ناردووه مژده‌ده‌ر و ترسێنه‌ر بیت ﴿وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هه‌ر گه‌ل و ئوممه‌تێك (پێغه‌مبه‌رێكی) ترسێنه‌ری تێدا هاتووه (٢٤) ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وه ئه‌گه‌ر باوه‌ڕت پێ نه‌هێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئه‌وه بێگومان له‌پێش ئه‌وانیشه‌وه كه‌سانێك باوه‌ڕیان نه‌هێنا (به پێغه‌مبه‌ره‌كانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغه‌مبه‌ره‌كانیان هاتنه لایان به‌موعجیزه‌كان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و به‌ڕاوو كتێبه ڕوون كه‌ره‌وه‌كانه‌وه (٢٥) ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئه‌وانه‌یان بێ باوه‌ڕ بوون قارم لێ گرتن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵه سه‌ندنی ئێمه (له‌وان) (٢٦) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نه‌تدی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ كه به‌ڕاستی خوا له‌ئاسمانه‌وه بارانی باراندووه، ئه‌مجا به‌و بارانه هه‌موو جۆره میوه‌یه‌كمان ڕواند ﴿مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ كه‌شێوه و ڕه‌نگه‌كانیان جیاوازه ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ﴾ و له‌چیاكاندا چه‌ند ڕێگا هه‌یه ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ كه‌ڕه‌نگیان سپی و سووره (سپی و سووره‌كانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هه‌شیانه ڕه‌شێكی تۆخه (٢٧) ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ﴾ وه له‌ئاده‌می و زینده‌وه‌رو ئاژه‌ڵ و ماڵاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ﴾ ڕه‌نگی جۆراو جۆر هه‌یه به‌وێنه‌ی جیاوازی میوه‌هات ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ به‌ڕاستی له‌ناو به‌نده‌كانی خودا، ته‌نها زانایان (وه‌ك پێویست) له‌خوا ده‌ترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی باڵاده‌ستی لێبورده‌یه. (٢٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه‌ی كه‌كتێبی خوا ده‌خوێننه‌وه ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و به‌چاكی نوێژیان به‌جێ هێناوه ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وه له‌وه‌ی كه‌پێمان داون به‌نهێنی و ئاشكرا ده‌به‌خشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ﴾ چاوه‌ڕوانی بازرگانییه‌كن هه‌رگیز زه‌ره‌ر ناكات (٢٩) ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی (خوا) به‌تێرو ته‌واوی پاداشتیان بداته‌وه ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وه له فه‌زڵ وبه‌هره‌ی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ به ڕاستی خوا لێبورده‌ی سوپاس وه‌رگره (٣٠)

﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ وە ئـەوەی لەقورئانـدا نیگامـان کـردوە بـۆ تـۆ ﴿هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ هەر ئەوە ڕاستەو پشتیوانی کتێبەکانی پێش خۆیەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەبەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ﴾ لەپاشـان ئەم قورئانەمان بەخشی بەکەسانێك ﴿اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ کە لەناو بەندەکانماندا هەڵمان بژاردن ﴿فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەندێکیان ستەمکارن لەخودی خۆیان ﴿وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ وهەندێکیان مام ناوەندین ﴿وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ وهەندێکی تریان بەفەرمانی خوا پێشکەوتوون بەهۆی چاکەکانیانەوە ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ ئـەم (قورئـان پێدانـە) لەخۆیـدا بەهرەیەکی گەورەیـە ﴿٣٢﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ ئەوانـە دەچنە ناو بەهەشـتانێك کـە جێگـای مانـەوەی هەمیشـەیی یـە ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ لەوێـدا بەبازنـی ئاڵتونی و مرواری دەڕازێنرێنەوە ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وپۆشاکیشـیان تێیدا ئاوریشـمە ﴿٣٣﴾ ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ وە ئـەوان دەڵێن: هەمـوو سـوپاس بۆ ئەو خوایە ﴿أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ﴾ کەخەفەتی لابردین و نەیهێشت ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارمان لێبوردەی شایستەی سوپاسە ﴿٣٤﴾ ﴿الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ﴾ ئـەو (خوایـە) کـە بەچاکـەو بەهرەی خـۆی نیشتەجێی کردین لەماڵی هەمیشـەیی (بەهەشـت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ﴾ لەوێدا نەهیچ ماندوو بوونێکمان تووش دەبێ ﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ﴾ ونەهیچ ئەرك و زەحمەتێکمان دووچار دەبێ ﴿٣٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ﴾ ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانەیە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا يُقْضَى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا﴾ بڕیاری مردن نادرێ بەسـەرداياندا تـا بمـرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا﴾ هەروەهـا هەنـدێ لەسـزای (دۆزەخ) یـان لـێ سـووك ناکـرێ ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ﴾ ئـا بـەو جۆرە تۆڵە ئەسـەنین لەهەمـوو بـێ باوەڕێك ﴿٣٦﴾ ﴿وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا﴾ وە ئەوانـە لەدۆزەخدا هـاوار دەکەن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ (دەڵێن) ئـەی پەروەردگارمان (لـەدۆزەخ) دەرمان بهێنە تا کردەوەی چاك بکەیـن ﴿غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ جیاواز لەوەی دەمان کرد (لەدونیادا) ﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ﴾ (وەڵام دەدرێتەوە) ئایا تەمەنمان درێژ نەکردن ﴿مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ﴾ ئەوەنـدەی ئـەوەی دەیەوێ بیر بکاتـەوە تیایدا بیر بکاتـەوە ﴿وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ﴾ وە ترسـێنەرتان بۆ نەهات ﴿فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ﴾ دەی (ئەو سـزا) بچەژن چونکە هیچ یاریدەدەرێك بۆ (بێ باوەڕە) ستەمکارەکان نییە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاسـتی خـوا بەنهێنی ئاسـمانەکان وزەوی زانایە ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا بەنهێنی دڵان ئاگادارە ﴿٣٨﴾

﴿هُوَ ٱلَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشوان) لەزەویدا ﴿فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُۥ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕییەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلْكَٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ و بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان ﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و ڕقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلْكَٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿شُرَكَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاوارتان لێ دەکردن) ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا۟ مِنَ ٱلْأَرْضِ﴾ نیشانم بدەن لەزەویدا چیان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ یان لەبەدی هێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ ءَاتَيْنَٰهُمْ كِتَٰبًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون ﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کەبتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِن يَعِدُ ٱلظَّٰلِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان و(هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُمْسِكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی ڕاگیر دەکات ﴿أَن تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەڕێڕەوی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِن زَالَتَآ﴾ بەڕاستی ئەگەر لەڕێڕەوی (خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِهِۦٓ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بێگومان ئەو (خوا) لەسەر خۆ و لێبوردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِن جَآءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیان ووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى ٱلْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ زیاتر دوور کەوتنەوە(لەڕێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿ٱسْتِكْبَارًا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ لەبەر خۆ بەزل زانی لەزەویدا ﴿وَمَكْرَ ٱلسَّيِّئِ﴾ و فێڵ و پیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ ٱلْمَكْرُ ٱلسَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِۦ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ تەنیا زیان بەخاوەنەکەی دەگەیەنێ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە یاوی خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ نییە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ ٱللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و یاوی خوا لادانی بۆ نییە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەر ئەنجام گەلانی پێش خۆیان چۆن بووە ﴿وَكَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعْجِزَهُۥ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ناتوانێ لەدەستی خوا دەرچێ ﴿فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان ونەلەزەویدا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قار بگری لەخەڵکی (تۆڵەیان لێ بسەنێ) ﴿بِمَا كَسَبُوا﴾ لەبەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیاندارێکی بەسەر زەویەوە نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەڵام (خوا) مۆڵەتی ئەوان دەدات تا ماوەی دیاری کراو ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێ ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنێ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا﴾ جا بێگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿يس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يس﴾ بە(یا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی ﴿٢﴾ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای ﴿٣﴾ ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێبازی ڕاستی ﴿٤﴾ ﴿تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی میهرەبانەوە. ﴿٥﴾ ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەلێ بترسێنی (لەسزا) کەباوو باپیرانیان نەترسێنرابوون ﴿فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بێ ئاگا بوون ﴿٦﴾ ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەڵێنی خوا چەسپاو هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا﴾ (وەك کەسانێ وان کە) تەوقمان کردیتە گەردنیان ﴿فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ﴾ جا ئەو (تەوقانە) تا چەناکەیان هاتبێ (گەردنیانی بەتەواوی گرتبێتەوە) ﴿فَهُم مُّقْمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان بەرز کرابێتەوە (نەتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجوڵێنن) ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾ وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر چاویان دا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن ﴿٩﴾ ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە چ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾ تۆ تەنها کەسێك دەترسێنی کە شوێن قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە خوای میهرەبان دەترسێن ﴿فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە) مژدەی بدەرێ بەلێخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) ﴿١١﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ﴾ و هەرچی پێشتر کردویانە وشوێنەواری پاش خۆشیان دەنوسین ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ وە هەموو شتێکمان لە پەڕاوێکی ڕوون وئاشکرادا ژماردووە و نووسیوە کە (لوح المحفوظ) ە ﴿١٢﴾

﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلًا أَصۡحَٰبَ ٱلۡقَرۡيَةِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) نموونەیـان بـۆ بێنەرەوە بەخەڵکی شـاری (أنطاکیـة) ﴿إِذۡ جَآءَهَا ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ کاتـێ کەپێغەمبەرانیان بـۆ هات ۝١٣ ﴿إِذۡ أَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهِمُ ٱثۡنَيۡنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾ کاتـێ دوو (پێغەمبەر)مـان نـارد بـۆ ناویـان باوەڕیـان پێنەکـردن ﴿فَعَزَّزۡنَا بِثَالِثٖ﴾ ئەمجـا بە(ناردنـی پێغەمبەری) سـێیەم بەهێزمان کردن (وپشـتمان گرتـن) ﴿فَقَالُوٓاْ إِنَّآ إِلَيۡكُم مُّرۡسَلُونَ﴾ جا (هەموویان) وتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە ۝١٤ ﴿قَالُواْ مَآ أَنتُمۡ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا﴾ (خەڵکەکە) وتیان ئێوە هەر ئادەمیەکی وەك ئێمەن ﴿وَمَآ أَنزَلَ ٱلرَّحۡمَٰنُ مِن شَيۡءٍ﴾ و خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەنیگا) نەناردۆتە خوارەوە ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا تَكۡذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن ۝١٥ ﴿قَالُواْ رَبُّنَا يَعۡلَمُ إِنَّآ إِلَيۡكُمۡ لَمُرۡسَلُونَ﴾ (پێغەمبـەرەکان) وتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاسـتی ئێمە (بەپێغەمبەریتی) نێردراوین بۆ سـەر ئێـوە ۝١٦ ﴿وَمَا عَلَيۡنَآ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ و ئێمـە تەنهـا گەیاندنـی (ئاینەکە)مـان لەسـەرە بەڕوونـی ۝١٧ ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا تَطَيَّرۡنَا بِكُمۡ﴾ (خەڵکەکە) وتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی بووین ﴿لَئِن لَّمۡ تَنتَهُواْ لَنَرۡجُمَنَّكُمۡ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەرد بارانتان دەکەین ﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ و بەڕاسـتی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سـزایەکی پڕ ئێش و ئازار دەبن ۝١٨ ﴿قَالُواْ طَٰٓئِرُكُم مَّعَكُمۡ أَئِن ذُكِّرۡتُمۚ﴾ (پێغەمبـەرەکان) وتیان شـوومی ئێوە بەخۆتانەوەیـە چونکە ئێوە ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بەشوومی دەکەن) ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ مُّسۡرِفُونَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئێوە گەلێکـی لەسـنوور دەرچـوون ۝١٩ ﴿وَجَآءَ مِنۡ أَقۡصَا ٱلۡمَدِينَةِ رَجُلٞ يَسۡعَىٰ﴾ وە لـەو پەڕی شـارەکەوە پیاوێك بەپەلـە هـات ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱتَّبِعُواْ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم شـوێن ئـەم پێغەمبەرانە بکەون ۝٢٠ ﴿ٱتَّبِعُواْ مَن لَّا يَسۡـَٔلُكُمۡ أَجۡرٗا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم مُّهۡتَدُونَ﴾ کەخۆشـتان ڕێنموونیی کراون ۝٢١ ﴿وَمَا لِيَ لَآ أَعۡبُدُ ٱلَّذِي فَطَرَنِي﴾ وە من بۆچی زاتێ نەپەرستم کەمنی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەوە دەگەڕێنەوە ۝٢٢ ﴿ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ ئایا بێجگە لەو (خوا) پەرستراوانێك بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدۡنِ ٱلرَّحۡمَٰنُ بِضُرّٖ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان زیانـی بۆ من بـوێ ﴿لَّا تُغۡنِ عَنِّي شَفَٰعَتُهُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ تکای ئەوان هیچ سـوودێك بەمـن ناگەیەنێ ﴿وَلَا يُنقِذُونِ﴾ و (لەسـزای خوا) ڕزگارم ناکەن ۝٢٣ ﴿إِنِّيٓ إِذٗا لَّفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر هاوبەش دابنێم) ئەو کاتە لەگومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام ۝٢٤ ﴿إِنِّيٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمۡ فَٱسۡمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم هێنا بەپەروەردگارتان و دە ئێوەش گوێتان لێبێ ۝٢٥ ﴿قِيلَ ٱدۡخُلِ ٱلۡجَنَّةَۖ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی وترا: بڕۆرە بەهەشـتەوە ﴿قَالَ يَٰلَيۡتَ قَوۡمِي يَعۡلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) وتـی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیایە ۝٢٦ ﴿بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي﴾ بـە ئـەوەی کەپەروەردگـارم لێـم خۆشـبووە ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ ٱلۡمُكۡرَمِينَ﴾ وەیردمیە ڕیزی ڕێز گیراوانەوە ۝٢٧

﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە لـە دوای ئـەو ئەمـان ناردە خـوارەوە بۆ سـەر گەلەکەی ﴿مِن جُندٖ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ هیچ لەشکرێك لەئاسمانەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئێمە دابەزێنەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتۡ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ (هـۆی تیاچوونیان) تەنیا شـریخەیەکی بەهێز بوو ﴿فَإِذَا هُمۡ خَٰمِدُونَ﴾ جـا کتوپڕ ئەوانە هەموو جوڵەیـان نەمـا و مـردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَٰحَسۡرَةً عَلَى ٱلۡعِبَادِۚ﴾ ئـای پەشـیمانی وداخـی سـەخت بۆ ئـەو بەندانەی (کەبێ باوەڕن) ﴿مَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان پـێ دەکرد (و هیچ تـر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿كَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا چەنـد گەلی (تاوانبار) مـان لە ناو بردووە ﴿أَنَّهُمۡ إِلَيۡهِمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ کەبێگومان ناگەڕێنەوە بۆ لای ئەمان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلّٞ لَّمَّا جَمِيعٞ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُونَ﴾ هـەر هەموو (لـە ناوبراوان) کۆ دەکرێنـەوە لای ئێمە (و لەقیامەت دا) ئامادە دەکرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلۡأَرۡضُ ٱلۡمَيۡتَةُ﴾ وە نیشـانەو بەڵگەیەك بۆ ئەوان، ئەم زەوییە مردووەیە ﴿أَحۡيَيۡنَٰهَا﴾ کـە زیندوومـان کـردەوە ﴿وَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهَا حَبّٗا فَمِنۡهُ يَأۡكُلُونَ﴾ و دانەوێڵەمـان لـێ دەرهێنا (لـێ ڕوانـد) کـە لێـی دەخـۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا جَنَّٰتٖ مِّن نَّخِيلٖ وَأَعۡنَٰبٖ﴾ وە لـەو (زەوییـە) دا چەند بـاخ لەخورمـا و ترێمـان بەدی هێنـا ﴿وَفَجَّرۡنَا فِيهَا مِنَ ٱلۡعُيُونِ﴾ و چەنـد کانیاومان تیـادا هەڵقوڵاندوە ﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأۡكُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦ وَمَا عَمِلَتۡهُ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی لەبەروبوومەکانی بخۆن کەدەستی ئەوان بەرهەمی نەهێناوە ﴿أَفَلَا يَشۡكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَزۡوَٰجَ كُلَّهَا﴾ پاك وبێگەردە زاتێك کە هەموو جووتەکانی (نێر و مێ) دروست کردووە ﴿مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ وَمِنۡ أَنفُسِهِمۡ﴾ لـەوەی کـە زەوی دەیڕوێنـێ و لە(ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعۡلَمُونَ﴾ و لەو شـتانەش کە نایزانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلَّيۡلُ نَسۡلَخُ مِنۡهُ ٱلنَّهَارَ﴾ شـەویش بەڵگەو نیشـانەیە بۆ ئەوان کە ئێمـە ڕۆژی لێ دەردەهێنین ﴿فَإِذَا هُم مُّظۡلِمُونَ﴾ ئەمجا لەناکاودا تاریکی هەموویان دەگرێتەوە ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلشَّمۡسُ تَجۡرِي لِمُسۡتَقَرّٖ لَّهَاۚ﴾ خۆریـش بەرەو بنکـەی خـۆی (لە گەڕاندایـە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئـەوە بڕیاردراوی (خوای) زاڵی باڵادەستی زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرَ قَدَّرۡنَٰهُ مَنَازِلَ﴾ وەبۆ مانگیش چەند قۆناغێکمان داناوە ﴿حَتَّىٰ عَادَ كَٱلۡعُرۡجُونِ ٱلۡقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو کردنی قۆناغەکانی) هەتا وەکو پەلی دار خورمای کۆنی (وشـك بـووی) لـێ دێـت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا ٱلشَّمۡسُ يَنۢبَغِي لَهَآ أَن تُدۡرِكَ ٱلۡقَمَرَ﴾ خۆر بـۆی نییـە (ناتوانێ) بگـات بەمانگ ﴿وَلَا ٱلَّيۡلُ سَابِقُ ٱلنَّهَارِۚ﴾ و شـەویش ناتوانێ پێشـکەوێ لەڕۆژ ﴿وَكُلّٞ فِي فَلَكٖ يَسۡبَحُونَ﴾ و هەر یەکەیان (خۆرو مانگ)لە خولگەیەکدا مەلە دەکەن و دەسوڕێنەوە﴿٤٠﴾

﴿وَءَايَةٌ لَّهُمۡ﴾ وەبەلگەیەکی ئاشکرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلۡنَا ذُرِّيَّتَهُمۡ فِي ٱلۡفُلۡكِ ٱلۡمَشۡحُونِ﴾ کەبێگومان ئێمە نەوەکانی ئەوانمان لە کەشتی پڕ کراو (لەخۆیان و کەل و پەلیان) دا هەڵگرتووە ﴿٤١﴾ ﴿وَخَلَقۡنَا لَهُم مِّن مِّثۡلِهِۦ مَا يَرۡكَبُونَ﴾ وە بە وێنەی کەشتی شتانێکی تریشمان بۆ دروست کردوون کە سواری بن ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِن نَّشَأۡ نُغۡرِقۡهُمۡ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەکەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمۡ وَلَا هُمۡ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ کەس نایەت بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناکرێن (لە نوقم بوون) ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَّا رَحۡمَةً مِّنَّا وَمَتَٰعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەزەیی ئێمە (ڕزگاریان بکات) وتا کاتی دیار کراو بیان ژێنین ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێك پێیان بوترێت ﴿ٱتَّقُواْ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيكُمۡ وَمَا خَلۡفَكُمۡ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای کە) لە بەردەمتان دایە و لەوەش لەپشتانەوەیە (لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا تَأۡتِيهِم مِّنۡ ءَايَةٍ مِّنۡ ءَايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ وە هەر بەڵگەو ئایەتێکیان لە ئایەتەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُواْ عَنۡهَا مُعۡرِضِينَ﴾ ئەوان هەر ڕوو وەردەگێڕن لەو (ئایەتانە) ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ أَنفِقُواْ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کاتێ پێیان بوترێ لەوەی خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَنُطۡعِمُ مَن لَّوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ أَطۡعَمَهُۥٓ﴾ ئایا خواردن بدەین بە کەسێ ئەگەر خوا بیویستایە خواردنی پێ دەدا ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئێوە تەنها لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلۡوَعۡدُ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ وەدەڵێن ئەم بەڵێنە کەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤٨﴾ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيۡحَةً وَٰحِدَةً تَأۡخُذُهُمۡ﴾ ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناکەن مەگەر شریخە و دەنگێکی بەهێز (فوو کردن بە کەڕەنادا) بیانگرێت ﴿وَهُمۡ يَخِصِّمُونَ﴾ لە کاتێکدا لە نێو خۆیاندا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ تَوۡصِيَةً وَلَآ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ ئەوسا ناتوانن هیچ وەسیەتێك بکەن یان بگەڕێنەوە لای کەس و کاریان ﴿٥٠﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ وە (جارێ تر) فوو دەکرێ بە کەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ ٱلۡأَجۡدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان کتوپڕ لە گۆڕەکان دێنەدەرەوەو ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمۡ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بۆ لای پەروەردگاریان ﴿٥١﴾ ﴿قَالُواْ يَٰوَيۡلَنَا مَنۢ بَعَثَنَا مِن مَّرۡقَدِنَاۜ﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە کێ زیندووی کردینەوە لە گۆڕەکانمان دا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَصَدَقَ ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێ ی داین و پێغەمبەرەکان ڕاستیان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿إِن كَانَتۡ إِلَّا صَيۡحَةً وَٰحِدَةً﴾ تەنها شریخە و دەنگێکی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمۡ جَمِيعٌ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ هەموویان (بە کۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە کراون ﴿٥٣﴾ ﴿فَٱلۡيَوۡمَ لَا تُظۡلَمُ نَفۡسٌ شَيۡـًٔا﴾ لەمڕۆش هیچ جۆرە ستەمێك لە کەس ناکرێ ﴿وَلَا تُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی کەدەتان کرد پاداشت وسزا نادرێنەوە ﴿٥٤﴾

﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتی یەکان ئەمڕۆ ﴿فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ﴾ لەخۆشی و شادیدا سەرقاڵن ﴿٥٥﴾ ﴿هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا لە سەر تەخت (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿٥٦﴾ ﴿لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)دا بۆیان ئامادەیەمیوەهات وهەرچی داوا بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت) بەووتەیەک لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران ئەمڕۆ جیا ببنەوە (لە ئیمانداران) ﴿٥٩﴾ ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسیەتم بۆ نەکردن ﴿أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنِ اعْبُدُونِي هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ وە(ئایا وەسیەتم بۆ نەکردن) کەمن بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا﴾ سوێند بەخوا بێگومان (شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیر نەبوون ﴿٦٢﴾ ﴿هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ ئەمەئەودۆزەخەیە کەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٦٣﴾ ﴿اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕۆنە ناوی یەوە بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمڕۆ مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ﴾ وەئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ﴾ ئەوسا دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبڕکێ بکەن جا چۆن دەبینن ﴿٦٦﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ﴾ خۆ ئەگەر بمانەوێ لەشوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمیان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ) ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گۆڕینەوە) نەیان دەتوانی نەبڕۆن ونەبگەڕێنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە تەمەنی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و نائەوان دەکەین دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ) مان فێری شیعر نەکردووە، وشیعرووتن شیاوی ئەو نی یە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ) دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕونکەرەوەی (ڕاستی یە) ﴿٦٩﴾ ﴿لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ و بەڵێنی (سزا) بسەپێنێت بەسەر بێ باوەڕاندا ﴿٧٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا﴾ کە بێگومان ئێمە ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیانن (٧١) ﴿وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ﴾ وە رامان هێناون بۆیان ﴿فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی) هەندێکیشیان دەخۆن (٧٢) ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشتی خواردنەوەشیان لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن (٧٣) ﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً﴾ وە بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی بدرێن (٧٤) ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ﴾ بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیاندان (وملکەچی ئەو بتانەن) (٧٥) ﴿فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ﴾ جا قسەکانیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی دەی شارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین (٧٦) ﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ﴾ کە ئەومان لە نوتفەیەك دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی سەرسەختی دیار (دەمقاڵێ کەرێکی ئاشکرایە) (٧٧) ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ﴾ وە نموونەمان بۆ دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چۆتەوە ﴿قَالَ مَن يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ (ئەو بێ بڕوایە) دەڵێ کێ ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون (٧٨) ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندوویان دەکاتەوە کە لە یەکەم جارەوە بە دی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو دروست کراوێك زانا و ئاگادارە (٧٩) ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ زاتێ کە لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردون ﴿فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ﴾ ئیتر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە (٨٠) ﴿أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش دروست کەری زانایە (٨١) ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا﴾ بەڕاستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ یەوێ شتێك بە دی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ: ببە، دەست بەجێ (ئەو شتە) دەبێت (٨٢) ﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا پاك و بێگەردە ئەو خوایەی کە موڵکایەتی هەموو شتێك بەدەست ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە (٨٣)

سورەتی ﴿الصَّافَّاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) ﴿١﴾ ﴿فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا﴾ وە سوێند بەوانە کە دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا ﴿٢﴾ ﴿فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا﴾ وە سوێند بەخوێنەرانی قورئان ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەرستراوی ئێوە تاك و تەنهایە ﴿٤﴾ ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ الْمَشَارِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆر هەڵاتەکان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ﴾ بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە ﴿٦﴾ ﴿وَحِفْظًا مِّن كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ﴾ وە لەهەموو شەیتانێکی سەر کەش پاراستوومانە ﴿٧﴾ ﴿لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ ناتوانن گوێ بگرن بۆ ئەو فریشتانەی لە بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقْذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٍ﴾ وە (ئەگەر بچن گوێ بگرن) لە هەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ئاگر باران دەکرێن ﴿٨﴾ ﴿دُحُورًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەنرێن زۆر بە توندی و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوامە وسەختە ﴿٩﴾ ﴿إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزیەوە هەواڵێك (لە فریشتەیەك ببیستێ و) بە پەلە بیفڕێنێ ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ﴾ پزیسکی گڕدار وسوتێنەری شوێن دەکەوێت (و دەی سوتێنێ) ﴿١٠﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) بپرسە لەوانەی (کە بێباوەڕن) ئایا ئەوان دروستکراوێکی گەورەتر و گرنگتر و بەهێزترن ؟ ﴿أَم مَّنْ خَلَقْنَا﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان کردووە (لە ئاسمان و خۆر و زەوی و ...) ﴿إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّن طِينٍ لَّازِبٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوان (ئادەمی) مان دروست کرد لە قوڕێکی لینجی چیر ﴿١١﴾ ﴿بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن باوەڕ ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ﴾ وە کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەر ناگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەك ببینن دەیکەنە گاڵتەجار ﴿١٤﴾ ﴿وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نییە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا ﴿١٥﴾ ﴿أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! ﴿١٦﴾ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینانمان ﴿١٧﴾ ﴿قُلْ نَعَمْ وَأَنتُمْ دَاخِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڵێ (هەمووتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە زەلیل و سەر شۆڕن ﴿١٨﴾ ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) هەر یەك دەنگە ئیتر دەست بەجێ زیندوون و دەڕوانن ﴿١٩﴾ ﴿وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ وە دەڵێن: وای بۆ خۆمان ئەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن وپاداشتە ﴿٢٠﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانە یە کە باوەڕتان پێی نەبوو ﴿٢١﴾ ﴿احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ (خوا بەفریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاو وێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن ﴿٢٢﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان نیشان دەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَقِفُوهُمْ ۖ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ﴾ وە ئەوانە ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿٢٤﴾

﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ﴿٢٥﴾ ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (نەخێر یارمەتی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (بەندەو پەرستراوەکانیان) لەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ خوا ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکترو پرسیار لەیەکتر دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ (گومڕاکراوەکان بەگومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڕاستی ئێوە بوون لەلای ڕاستەوە هاتنە لامان (ئەتان هێشت شوێنی کەوین) ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ (گومڕاکەرەکان) دەڵێن (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئێوە خۆتان ئیمان دار نەبوون ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە ئێمە هیچ دەسەڵاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی بوون ﴿٣٠﴾ ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ ئەوەتە بڕیاری پەروەردگارمان (بەسزا دانمان) سەپا بەسەرماندا، کە بەڕاستی دەبێ بیچەژین ﴿٣١﴾ ﴿فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ بەڵێ ئێمە ئێوەمان گومڕا کرد چونکە بەڕاستی خۆشمان گومڕا بووین ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا بەڕاستی هەموویان (گومڕاکراو و گومڕاکار) لەو ڕۆژەدا لەسزادا هاوبەشن ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی هەر کاتێ بەوانە بوترایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوا، خۆیان بە گەورە دەزانی (و ملکەچی نەدەبوون) ﴿٣٥﴾ ﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا﴾ وە دەیان ووت: ئایا ئێمە پەرستراوەکانمان واز لێ بهێنین؟ ﴿لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ﴾ لە بەر شاعیرێکی شێت ﴿٣٦﴾ ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ئەو (پێغەمبەرە) هەقی هێناوەو باوەڕی بە پێغەمبەرانی پێشوو هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ بەڕاستی ئێوە سزای سەخت دەچەژن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ئێوە تەنها تۆڵەی ئەو (خراپانە)تان لێ ئەسەنرێ کەکردوتانە ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڵام بەندە پاك و هەڵبژاردەکانی خوا ﴿٤٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانەن ڕزق و ڕۆزی دیار کراویان بۆ هەیە ﴿٤١﴾ ﴿فَوَاكِهُ وَهُم مُّكْرَمُونَ﴾ کەمیوە هاتی جۆرا و جۆرە، وە ئەوان ڕێز لێگیراون ﴿٤٢﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لەبەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەتدا ﴿٤٣﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ لەسەر تەخت و کورسی یە ڕازاوەکان بەرامبەر یەکتر دانیشتوون ﴿٤٤﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەسەریاندا دەسوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لەشەرابی پاك وخاوێن لە ڕووبارە ڕۆشتوەکانی بەهەشت ﴿٤٥﴾ ﴿بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ سپیە لە ڕەنگدا، زۆر بەلەزەتە بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە (کەهیچ زیانێك بەلاشەو ژیری مرۆڤ ناگەیەنێت) ﴿٤٦﴾ ﴿لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ﴾ (ئەو شەرابە)نەمێشکیان تێك دەدات نەسەر خۆشیان دەکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ وە ئافرەتانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سەیری کەس ناکەن ﴿٤٨﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەکو هێلکەی ناو هێلانەن (یان ئەڵێی مرواری ناو سەدەفن) ﴿٤٩﴾ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەك و پرسیار لە یەکتر دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ یەکێ لەوان دەڵێ: من (لە دونیا) هاوەڵێکم هەبوو ﴿٥١﴾

﴿يَقُولُ أَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بەزیندوو بوونەوە؟!) ﴿٥٢﴾ ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیوو ﴿أَئِنَّا لَمَدِينُونَ﴾ ئایا بەڕاستی ئێمە(زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێین ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ﴾ (پیاوە بەهەشتییەکە) ووتی ئایا ئێوە تەماشا (ی دۆزەخ) ناکەن ﴿٥٤﴾ ﴿فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێی) بینی ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك بوو منیش هەڵدێری ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ﴾ دەی ئایا ئێمە نامرین؟! ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وەئێمە سزا نادرێین؟! ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿٦٠﴾ ﴿لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ﴾ باتێکۆشەران بۆ پاشەڕۆژی ڕۆژێکی واتێکۆشن ﴿٦١﴾ ﴿أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ﴾ ئایا ئەو (نیعمەتانەی باسکرا) ڕێزگرتن و میوان دارییە باشە، یان(بەری) درەختی زەقنەمووت؟ ﴿٦٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِّلظَّالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران (کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (زەقنەمووتە) درەختێکە لە بێخی دۆزەخ دا دەڕوێت ﴿٦٤﴾ ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ﴾ بەرووبوومەکەی هەروەك سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵ چڵاوی یە) ﴿٦٥﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا﴾ جا بێگومان ئەو (دۆزەخیانە) لەو درەختە دەخۆن ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن ﴿٦٦﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ﴾ لە پاشان بە ڕاستی ئاوێکی لیلی زۆر گەرمی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەیان بۆ دۆزەخە ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەوان باو و باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی ﴿٦٩﴾ ﴿فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هاندەدران بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش ئەو (گومڕایانەی قوڕەیش) زۆربەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون ﴿٧١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِم مُّنذِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن ﴿٧٢﴾ ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی ترسێنراوەکان چۆن بوو ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿٧٤﴾ ﴿وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (علیه السلام) هاواری لێ کردین ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری) مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿٧٦﴾

﴿وَجَعَلۡنَا ذُرِّيَّتَهُۥ هُمُ ٱلۡبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەکانی ئەومان (لەسەر زەوی) هێشتەوە ﴿٧٧﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باس وناوبانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (کە ئەمەیە) ﴿٧٨﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰ نُوحٖ فِي ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ سەلام و درووود لەسەر نووح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمە بوو ﴿٨١﴾ ﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان نوقم کرد ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِنَّ مِن شِيعَتِهِۦ لَإِبۡرَٰهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنکەوتوانی نووح بوو (لە بنەماکانی ئاییندا) ﴿٨٣﴾ ﴿إِذۡ جَآءَ رَبَّهُۥ بِقَلۡبٖ سَلِيمٍ﴾ کاتێ بە دڵێکی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری هات ﴿٨٤﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ مَاذَا تَعۡبُدُونَ﴾ کاتێ کە بەباوکی و گەلەکەی ووت چی دەپەرستن ﴿٨٥﴾ ﴿أَئِفۡكًا ءَالِهَةٗ دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێکی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن) ﴿٨٦﴾ ﴿فَمَا ظَنُّكُم بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئاخۆ گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ ﴿٨٧﴾ ﴿فَنَظَرَ نَظۡرَةٗ فِي ٱلنُّجُومِ﴾ ئەمجا سەیرێکی ئەستێرەکانی کرد ﴿٨٨﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٞ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ جەژنەکەتان لە دەرەوەی شار) ﴿٨٩﴾ ﴿فَتَوَلَّوۡاْ عَنۡهُ مُدۡبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ کرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی شار بۆ جەژنەکەیان) ﴿٩٠﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰٓ ءَالِهَتِهِمۡ فَقَالَ أَلَا تَأۡكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای پەرستراوەکانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن ﴿٩١﴾ ﴿مَا لَكُمۡ لَا تَنطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە ناکەن ﴿٩٢﴾ ﴿فَرَاغَ عَلَيۡهِمۡ ضَرۡبَۢا بِٱلۡيَمِينِ﴾ ئەمجا بەدەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی کرد بەلێدانیان (ورد وردی کردن جگە بتە گەورەکەیان) ﴿٩٣﴾ ﴿فَأَقۡبَلُوٓاْ إِلَيۡهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەکەی زانیان) یەکسەر بە پەلە بەرەو ئیبراهیم هاتن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ أَتَعۡبُدُونَ مَا تَنۡحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە بتانێك دەپەرستن کە خۆتان دەیتاشن و دروستی دەکەن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُمۡ وَمَا تَعۡمَلُونَ﴾ لە کاتێکدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و ئەو بتانەشە دروستان کردوون ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُواْ ٱبۡنُواْ لَهُۥ بُنۡيَٰنٗا فَأَلۡقُوهُ فِي ٱلۡجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەکی بەرزی بۆ دروست بکەن (پڕی کەن لە ئاگر) و فڕێ ی بدەنە ناو ئاگرەکەوە ﴿٩٧﴾ ﴿فَأَرَادُواْ بِهِۦ كَيۡدٗا فَجَعَلۡنَٰهُمُ ٱلۡأَسۡفَلِينَ﴾ وویستیان (بیکوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە ئەوانمان ژێر خست ﴿٩٨﴾ ﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهۡدِينِ﴾ (ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنموونیم دەکات ﴿٩٩﴾ ﴿رَبِّ هَبۡ لِي مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ ئەی پەروەردگارم منالێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَبَشَّرۡنَٰهُ بِغُلَٰمٍ حَلِيمٖ﴾ ئێمەش مژدەی کوڕێکی لەسەرخۆمان پێدا ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ ٱلسَّعۡيَ﴾ جا کاتێ ئەو (کوڕە گەورە بوو تا) گەشتە ئەوەی ئیش و کار بکات لە گەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَٰبُنَيَّ إِنِّيٓ أَرَىٰ فِي ٱلۡمَنَامِ أَنِّيٓ أَذۡبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی کوڕە خۆشەویستەکەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم کە سەرت دەبڕم ﴿فَٱنظُرۡ مَاذَا تَرَىٰۚ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت چی و ڕات چی یە؟ ﴿قَالَ يَٰٓأَبَتِ ٱفۡعَلۡ مَا تُؤۡمَرُۖ﴾ (کوڕەکە = ئیسماعیل) ووتی بابە گیان ئەوەی فەرمانت پێ دراوە بیکە ﴿سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە وویستی خوا لە خۆگران دەبم ﴿١٠٢﴾

﴿فَلَمَّآ أَسْلَمَا وَتَلَّهُۥ لِلْجَبِينِ﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم ئیسماعیلی بەڕوودا خستەسەر زەوی ﴿١٠٣﴾ ﴿وَنَـٰدَيْنَـٰهُ أَن يَـٰٓإِبْرَٰهِيمُ﴾ ئێمەش بانگمان کرد ئەی ئیبراهیم ﴿١٠٤﴾ ﴿قَدْ صَدَّقْتَ ٱلرُّءْيَآ﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئابەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ هَـٰذَا لَهُوَ ٱلْبَلَـٰٓؤُا۟ ٱلْمُبِينُ﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی ئاشکرا بوو ﴿١٠٦﴾ ﴿وَفَدَيْنَـٰهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەرانێکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) ﴿١٠٧﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى ٱلْـَٔاخِرِينَ﴾ وە باسکردن بەچاکەی ئیبراهیممان لەناو گەلانی داهاتوودا هێشتەوە ﴿١٠٨﴾ ﴿سَلَـٰمٌ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ دروود و سەلام لەسەر ئیبراهیم ﴿١٠٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەبەندە ئیمان دارەکانی ئێمەیە ﴿١١١﴾ ﴿وَبَشَّرْنَـٰهُ بِإِسْحَـٰقَ نَبِيًّا مِّنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێك لەچاکەکاران ﴿١١٢﴾ ﴿وَبَـٰرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰٓ إِسْحَـٰقَ﴾ جا فەڕ و بەرەکەتمان ڕشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق دا ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ مُبِينٌ﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاك و ستەمکار لەدەروونی خۆی بەئاشکرا هەبوو ﴿١١٣﴾ ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَـٰرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان منەتمان نا بەسەر مووساو هاروون دا ﴿١١٤﴾ ﴿وَنَجَّيْنَـٰهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ ٱلْكَرْبِ ٱلْعَظِيمِ﴾ هەردووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿١١٥﴾ ﴿وَنَصَرْنَـٰهُمْ فَكَانُوا۟ هُمُ ٱلْغَـٰلِبِينَ﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن (بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) ﴿١١٦﴾ ﴿وَءَاتَيْنَـٰهُمَا ٱلْكِتَـٰبَ ٱلْمُسْتَبِينَ﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا بەهەردووکیان (بەمووسا و هاروون) ﴿١١٧﴾ ﴿وَهَدَيْنَـٰهُمَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ﴾ وە ڕێنموونی هەردووکیانمان کرد بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١١٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِى ٱلْـَٔاخِرِينَ﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لە ناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە ﴿١١٩﴾ ﴿سَلَـٰمٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَـٰرُونَ﴾ سەلام لەسەر مووسا و هاروون بێت ﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە ﴿١٢١﴾ ﴿إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان هەردووکیان لەبەندە ئیماندارەکانی ئێمەن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی ئیلیاس (پێغەمبەرێك بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ بەگەلەکەی ووت ئەوەلەخوا ناترسن (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٢٤﴾ ﴿أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ ٱلْخَـٰلِقِينَ﴾ ئایا (بتی) بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەران (کە خوای گەورەیە) ﴿١٢٥﴾ ﴿ٱللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ ءَابَآئِكُمُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ کەخوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینەکانتانە ﴿١٢٦﴾

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس کەوابوو بێگومان ئەوان ئامادە دەکرێن (لە دۆزەخ دا) ﴿١٢٧﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە باسی چاکی ئەو (ئیلیاس) مان لەناو گەلە پاشینەکان دا هێشتەوە ﴿١٢٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام لەسەر ئیلیاس بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەك کەسە) ﴿١٣٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٣١﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس) لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پێغەمبەرێك بوو) لە پێغەمبەران ﴿١٣٣﴾ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێك خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان ڕزگار کرد ﴿١٣٤﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرەژنێك (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو ﴿١٣٥﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٣٦﴾ ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی ئێوە (ئەی قورەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) ﴿١٣٧﴾ ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ و بەشەودا ئایا ئیتر ژیر نابن ﴿١٣٨﴾ ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بە ڕاستی یونس (پێغەمبەرێك بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٣٩﴾ ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتییەکی پڕ (لە خەڵك) ﴿١٤٠﴾ ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەمجا (ئەو کەشتییە لەبەر ئەوەی باری قوورس بوو، لەترسی نوقم نەبوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو بیخەنە ناو دەریاکەوە وباری کەشتییەکە سووکتر بێت) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو لەقورعەکە سەرنەکەوت ﴿١٤١﴾ ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەو) ئەمجا نەهەنگێك قووتی دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو ﴿١٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە یاد کارانی (خوا) نەبوایە ﴿١٤٣﴾ ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بە هۆی ئەوەوە فڕێمان دایە زەویەکی ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو ﴿١٤٥﴾ ﴿وَأَنبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی کولەکەمان بەسەریدا ڕواند ﴿١٤٦﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پێغەمبەرێتی ناردمان بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ گەلەکەش باوەڕیان هێنا و بەو هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لەژیان تا ماوەیەك ﴿١٤٨﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ ﴿١٤٩﴾ ﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بەدیارەوە بوون کە ئێمە فریشتەکانمان بەمێینە دروست کرد ﴿١٥٠﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ بێدار بن بەڕاستی ئەوان لە دەس هەڵبەسی خۆیانەوە دەڵێن ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووە و بێگومان ئەوانە درۆزنن ﴿١٥٢﴾ ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا (خوا) کچانی هەڵبژاردووە (بۆ خۆی) بەسەر کوڕان دا ﴿١٥٣﴾

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن ﴿١٥٤﴾ ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٥٥﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە ﴿١٥٦﴾ ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ دەی کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿١٥٧﴾ ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (بێ باوەڕانە) لە نێوان خواو جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیان زانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٨﴾ ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (بێ باوەڕانە) دەیڵێن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ (هەموویان سزا دەدرێن) بێجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن ﴿١٦١﴾ ﴿مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری (کەس) بن ﴿١٦٢﴾ ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ بێجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لەئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی خۆی هەیە ﴿١٦٤﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ هێنانی فەرمانی خوا) ﴿١٦٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات وزیکر ویادی ئەو دەکەین ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِن كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەیانووت ﴿١٦٧﴾ ﴿لَوْ أَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبێك (ی ئاسمانی وەك کتێبی) پێشیناتمان هەبوایە ﴿١٦٨﴾ ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە بەندە پاك و خاوێنەکانی خوا دەبووین ﴿١٦٩﴾ ﴿فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا (کە کتێبیان بۆ هات) باوەڕیان پێ نەهێنا، جابەزوویی دەزانن (سەر ئەنجامی بێ بڕوایەکەیان چۆن دەبێ) ﴿١٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان ﴿١٧١﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەر دەخرێن ﴿١٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دیاریشە هەر سەربازانی ئێمە سەردەکەوون ﴿١٧٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری کراوە بۆ لەناوبردنیان) ﴿١٧٤﴾ ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان بینە (سەرئەنجامیان چۆن دەبێت) لەمەولا ئەوانیش دەبینن (چیان بەسەر دێت) ﴿١٧٥﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن ﴿١٧٦﴾ ﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناو ماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەوسا ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و تەنگیان دەبێ ﴿١٧٧﴾ ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتائەو ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە ببینە ئەمجا لەمەولا ئەوانیش دەبینن ﴿١٧٩﴾ ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاك و بێگەردە، پەروەردگاری باڵا دەست لەوەی بێ باوەڕان دەیڵێن (دەربارەی) ﴿١٨٠﴾ ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سلاو و درودیش بۆ گشت پێغەمبەران ﴿١٨١﴾ ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایشیش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿١٨٢﴾

سورەتی ﴿صٓ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ص﴾ بە (صاد) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیر سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن ڕێز و پەند و ئامۆژگاری (١) ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕن ڕۆ چوون، لە خۆبە گەورە زانین و دژایەتیدا (بەرانبەر ئیسلام و شوێن کەوتوانی) (٢) ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەککە) لەناو برد ﴿فَنَادَوا وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە حاڵێکدا کاتی ڕزگار بوون نەمابوو (٣) ﴿وَعَجِبُوا أَن جَاءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ﴾ سەریان سوڕ دەماکە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ هاتووە ﴿وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادوو گەرێکی زۆر درۆزنە (٤) ﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەرە) هەموو خواکانی کردوەتە یەك خوا ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾ بەڕاستی ئەمە (کەیەك خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕ هێنەرە (٥) ﴿وَانطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ﴾ وە گەورەکانی (قوڕەیش لە گەڵ پێغەمبەر قسەیان کرد و هەڵسان) بە پەلە دەرچوون ﴿أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ﴾ (بەخەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆ گر بن لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ﴾ بەڕاستی ئەمە(ی موحەممەد ﷺ) دەیڵێ) شتێکە لە ئێوە داوا کراوە (هەتا ببێتە گەورەی هەموو عەرەب) (٦) ﴿مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستووە لە کۆتا ئاییندا (کە نەسرانی یە) ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە (٧) ﴿أَأُنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِن بَيْنِنَا﴾ ئایا چۆن وەحی لە ناو هەموومان دا بۆ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّن ذِكْرِي﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوانە لە گوماندان لە قورئانەکەی من ﴿بَل لَّمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ﴾ (نەخێر وا نیە) بەڵکو ئەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) (٨) ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەزەیی پەروەردگاری زاڵی باڵادەستی بەخشندەت لای ئەوانە؟ (٩) ﴿أَمْ لَهُم مُّلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە ﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ (ئەگەر وایە) دەبا بەرز ببنەوە لە ناو هۆکارەکانی بەرز بوونەوەدا (تا دەگەنە عەرش ئەمجا وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێت) (١٠) ﴿جُندٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ﴾ (بێ بڕوایانی قوڕەیش) لەشکر و کۆمەڵێکی بێ نرخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەرانی پەزوویی) دەشکێنرێن و سەر شۆڕ دەبن (١١) ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح و عاد و فیرعەونی خاوەن مێخەکان باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا (١٢) ﴿وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ وە (گەلی) سەموود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕو پڕەکان ﴿أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ ئەوانە تاقم و کۆمەڵانێك بوون (١٣) ﴿إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەرا چەسپا (و لە ناو چوون) (١٤) ﴿وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ﴾ ئەو دەنگە (فوو کردن بە کەڕەنادا) کەمترین ماوە دوا خستنی نیە (١٥) ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێکردنێکەوە) وە ووتیان: ئەی پەروەردگارمان پێش ڕۆژی لێ پرسینەوە بەشەکەمان (لە سزا یان پاداشت) پێ بدە (١٦)

﴿اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیکەن ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ بیری بەندەمان (داوود) ی خاوەن هێز و توانا بکەرەوە بێگومان ئەو هەمیشە گەڕاوە بوو بۆ لای خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ﴾ بەڕاستی ئێمە چیاکانمان رام هێنا بوو تەسبیحاتی خوایان دەکرد لەگەڵ ئەو(داوود) ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ﴾ بەئێواران و بەیانیاندا ﴿١٨﴾ ﴿وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُ أَوَّابٌ﴾ وە باڵندەکان کە لەدەوری ئەو (داوود) کۆدەکرانەوە هەموو(بۆ تەسبیحات) بۆلای ئەو دەگەڕانەو(تا لەگەڵ داوود یادی خوا بکەن) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ﴾ وە پاشایەتیەکەی ئەومان بەهێز کرد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ﴾ دانایی و گوفتاری جیاکەرەوەمان پێ بەخشی ﴿٢٠﴾ ﴿وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ﴾ وە ئایا هەواڵی داوا چییەکانت پێ گەیشتووە کاتێ بەدیواری خەڵوەتگاکەدا سەر کەوتن ﴿٢١﴾ ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۖ﴾ لە ناکاودا چوونە ژوورەوە بۆ لای داوود ئەویش داچڵەکا و ترسا لێیان ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ﴾ وتیان: مەترسە(ئێمە)دوو داوا چین ﴿بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ یەکێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ﴾ جا لە نێوانماندا بەهەق وڕاستی بڕیار بدەو لە ڕاستی لامەدە(لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ﴾ وە ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً﴾ (یەکیان وتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەدونۆ سەر مەڕی هەیە ﴿وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ و منیش یەك مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ﴾ کەچی دەڵێت ئەو مەڕەش بدە بەمن (بیسپێرە بە من) و لەکاتی قسەکردندا زاڵە بەسەرمدا ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۖ﴾ (ئەمجا داوود علیه السلام بەبێ ئەوەی گوێ لەبراکەی تریان بگرێت وبەپەلە ئەم حوکمەی دا) وتی: سوێند بەخوا بەڕاستی ستەمی لێکردوی کە داوات لێدەکات ناقە مەڕەکەت بخاتە ناو مەڕەکانی خۆیەوە ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ و بێگومان زۆر لەشەریك و هاوبەشان ستەم لەیەکتری دەکەن ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۗ﴾ بێجگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ﴾ داوود زانی کە ئێمە تەنها تاقیمان کردوەتەوە ﴿فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩﴾ بۆیە داوای لێبوردنی کرد لە پەروەردگاری وکەوت بە ڕوودا بە سوژدە بردنەوە و تۆبەی کرد (لەوەی نەدەبوو بەبێ گوێگرتن لە کەسی بەرامبەر حوکم بدات و پەلەش بکات لە بڕیاردانا) ﴿٢٤﴾ ﴿فَغَفَرْنَا لَهُ ذَٰلِكَ ۖ﴾ ئێمەش لەو هەڵەی ئەو خۆش بووین ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ بەڕاستی ئەو (داوود) پلە و پایەی بەرزەو نزیکە لە ئێمەوە ودوارۆژێکی چاکیشی هەیە ﴿٢٥﴾ ﴿يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ﴾ ئەی داوود بێگومان ئێمە تۆمان کرد بەجێنشینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویدا ﴿فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ کەوابوو تۆش لە نێوان خەڵکدا بەڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ ۚ﴾ شوێن هەوا و ئارەزوو مەکەوە با لەڕێگای خوا لات نەدات ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانەی لەڕێگای خوا لادەدەن و گومڕا دەبن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە چونکە ڕۆژی لێپرسینەوەیان لەبیر کردبوو ﴿٢٦﴾

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهودە دروستمان نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ ﴿٢٧﴾ ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەك یەکیان دابنێین (لە دوا رۆژدا، نەخێر وانی یە) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخواترسان وەك بەدکرداران لێ دەکەین ﴿٢٨﴾ ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری پەندی لێ وەربگرن ﴿٢٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ئەو (سولەیمان) بەندەیەکی چاك بوو، بێگومان ئەو زۆر ڕوو لەخوا بوو ﴿٣٠﴾ ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾ سەر لە ئێوارە کاتێك ئەسپانی ڕەسەن و خێرا نیشانی سولەیمان درا ﴿٣١﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي﴾ جا (سولەیمان) ووتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم باودا بەسەر یاد و عیبادەتی پەروەردگارم دا (کە نوێژی عەسر بوو) ﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لەچاوو گوم بوون ﴿٣٢﴾ ﴿رُدُّوهَا عَلَيَّ﴾ (ووتی) جارێکی تر ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یالی (ئەو ئەسپانەدا) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا﴾ و لاشەی (لەتە کوڕێ) کمان فڕێدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی خێزانەکانیدا ئەسوڕێتەوە وکۆ ئەبێتەوە لە گەڵیاندا، وهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت ولەپێناو خوادا جیهاد بکەن بەبێ ئەوەی (ان شاء الله) بکات لەدواییدا لەهەر هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی نوقسانی ناتەواوی بوو، خوای گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەلات و پاشایەتیکم پێ ببەخشە ﴿لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّن بَعْدِي﴾ کەدوای من دەس نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشندەی (هەموو شتێکی) ﴿٣٥﴾ ﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ (دوای نزاکەی) (با) مان بۆ ڕام هێنا وخستمانە خزمەتیەوە ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ﴾ بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەك بیویستایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (جنۆکەو) شەیتانەکانمان بۆ ڕام هێنابوو کە بینا سازو مەلەوانی ژێر دەریا بوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو ڕاممان هێنان بۆی) بە پێکەوە بەستراوی لە کۆت زنجیردا ﴿٣٨﴾ ﴿هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت بیبەخشە، یان بیگرەوە و مەیبەخشە بەبێ پرسینەوە (لێت) ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی بەرزی هەیە لای ئێمە وە سەر ئەنجامی چاکی هەیە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (ووتی) بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ناڕەحەتی و ئازاری کردووم ﴿٤١﴾ ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ ۖ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێ ی وترا) پێت بدە بە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دا بەزەویدا و ئاو هەڵقوڵی ولەو ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشییەکەیشی چاك بوویەوە) ﴿٤٢﴾

﴿وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ وە ژن و منداڵەکانی و ئەوەنـدەی تریشـمان لەگەڵیـان دا بـە (ئەیـوب) بەخشـی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بەڕەحم ومیهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیرو هۆش ﴿٤٣﴾ ﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ﴾ (پێمان ووت) چەپکێ شوولێ (داری زۆر باریك) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لەخێزانت یەك جار) و سوێندەکەت مەشکێنە (کە لە خێزانت خوارد بوو سـەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا﴾ بەڕاسـتی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بەخۆگری بینی ﴿نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ چ بەندەیەکـی چـاك بوو بەڕاسـتی ئەو زۆر گوێڕایـەڵ و ڕوو لە خوا بوو ﴿٤٤﴾ ﴿وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە باسـی بەندەکانـی ئێمـە بکە ئیراهیم و ئیـسحاق و یەعقوب ﴿أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ﴾ کە خاوەنـی هێزو توانا و بینایی بوون ﴿٤٥﴾ ﴿إِنَّا أَخْلَصْنَاهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ﴾ بەڕاسـتی لەبەر ئەوەی هەمیشـە ڕۆژی دواییان لەبیردابوو ئێمـە (بە بەنـدەی تایبەتی خۆمان) هەڵمـان بژاردن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ﴾ وە بەڕاسـتی ئەوانە (هـەر سـیانیان) لای ئێمـە لەبەنـد هەڵبژێـردراوە چاکەکانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە باسـی (بەندەکانی ئێمە) ئیـسماعیل و ئەلیەسـەع و ذو لکیفل بکـە ﴿وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ﴾ کەهەموویان لـە چاکەکارانن ﴿٤٨﴾ ﴿هَٰذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ﴾ ئـەم (باسـی پێغەمبەرانە) بـاس و ناوبانگی چاکیانە لە دونیـادا و بێگومان پارێـزکاران سـەرئەنجامێکی چاکیـان هەیـە ﴿٤٩﴾ ﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ﴾ (کـە بریتی یە لە) بەهەشـتانی جێگـای مانـەوەی هەمیشـەیی، کەدەرگاکانی کراوەتـەوە بۆیان ﴿٥٠﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ فِيهَا﴾ لەوێدا (لەسـەر کورسـی ڕازاوە) پاڵیـان داوەتـەوە ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ تێیـدا داوای میوەهاتـی زۆر و جۆرەهـا خواردنـەوە دەکـەن ﴿٥١﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ﴾ و حۆرییانـی هاوتەمەنیـان لایـە (خێزانیانـن) کەچاویـان بڕیوەتـە مێردەکانیـان ﴿٥٢﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ ئەمـە ئـەو (نازو نیعمەتانە)یـە کە بەڵێنتان پـێ درا بوو بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاسـتی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونـی بۆ نییـە ﴿٥٤﴾ ﴿هَٰذَا وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ﴾ ئا ئەمە (پاداشـتی پارێزکارانـە) و بێگومان سەرکەشـانیش خراپترین پاشـە ڕۆژیان هەیە ﴿٥٥﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ دۆزەخە کەدەچنە ناویەوە، ئای چ جێگایەکی بـەدو خراپـە ﴿٥٦﴾ ﴿هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ﴾ ئەمـە و ئـاوی لەکـوڵ و کێـم وزووخـاو، دەبـا بیچـەژن ﴿٥٧﴾ ﴿وَآخَرُ مِن شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ﴾ وە چەنـد جـۆری تـر سـزایان هەیـە لەو شـێوە ﴿٥٨﴾ ﴿هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ﴾ (بـە گومڕاکەرەکان دەوترێ) ئەمـە کۆمەڵێکە لە گەڵ ئێوەدا دێنـە دۆزەخ ﴿لَا مَرْحَبًا بِهِمْ﴾ (گومڕاکەرەکانیش دەڵێـن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمْ صَالُو النَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ﴾ ئەوان (بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڵکو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا﴾ ئێوە (لەدونیا گومـڕاتان کردین) و ئەم سـزاتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێکی خراپە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن: ئەی پەروەردگارمان هەر کەس (هۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بوو بۆ ئێمە ﴿فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو کەسە لەدۆزەخدا چەند قات بکە رەوە ﴿٦١﴾

﴿وَقَالُوا۟ مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاوانێک نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ ٱلْأَشْرَارِ﴾ کە ئێمە لە خراپەرکارانمان دەژماردن ﴿٦٢﴾ ﴿أَتَّخَذْنَٰهُمْ سِخْرِيًّا﴾ ئایا ئەوانەن کە گاڵتەمان پێ دەکردن؟ ﴿أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ یا (لێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان کەلا بووە (و نایان بینن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕەقسەی دۆزەخیانە، ڕاستە (و دێتەدی) ﴿٦٤﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَآ أَنَا۠ مُنذِرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ﴾ و هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای بەدەسەڵات ﴿٦٥﴾ ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْغَفَّٰرُ﴾ زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە ﴿٦٦﴾ ﴿قُلْ هُوَ نَبَؤٌا۟ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە ﴿٦٧﴾ ﴿أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێ ی پێ نادەن ﴿٦٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِىَ مِنْ عِلْمٍۭ بِٱلْمَلَإِ ٱلْأَعْلَىٰٓ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆ نەهاتایە) من هیچ ئاگام لە کۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمەقاڵێیان دەکرد (دەربارەی ئادەم) ﴿٦٩﴾ ﴿إِن يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّآ أَنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم ﴿٧٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەقاڵێ یان بوو) پەروەردگارت بە فریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّى خَٰلِقٌۢ بَشَرًا مِّن طِينٍ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێك لە قوڕ دروست دەکەم ﴿٧١﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِى﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێك خست و فوم پێدا کرد و گیانم کرد بەبەریدا لە گیانێك کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُوا۟ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾ ئەوسا هەموو بە سوژدەبردن بۆی بکەون بە ڕوودا ﴿٧٢﴾ ﴿فَسَجَدَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ ٱسْتَكْبَرَ﴾ بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ يَٰٓإِبْلِيسُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّ﴾ چی شتێك ڕێگری کردی (لەوەی) کە سوژدە ببەیت بۆ کەسێ کە بە هەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ ٱلْعَالِينَ﴾ ئایا خۆت بە گەورە زانی، یاخو لە بەرز و بڵندەکانی ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِى مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُۥ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لە قوڕ دروستکردووە ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ فَٱخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی کەوابە لەو (بەهەشتە) دەرچۆ و بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ دەرکراوی لە ڕەحمەتی من ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی (پاداشت و تۆڵە) ﴿٧٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە (نەمرم) تا ڕۆژێ (مردوان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی: دەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٨٠﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْوَقْتِ ٱلْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژی کاتی دیاری کراو ﴿٨١﴾ ﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەمجا سوێند بە عیزەتت هەر هەموویان گومڕا دەکەم ﴿٨٢﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کە بەندەی پاك و هەڵبژاردەی تۆن ﴿٨٣﴾

﴿قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ﴾ (خـوا) فەرمووی: مـن حەقـم هـەر حەقیـش دەڵێم ﴿٨٤﴾ ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ بەڕاستی دۆزەخ پـڕ دەکەم لە تـۆ و ئەوانەی (لە ئادەمییان) شـوێنت دەکەون بەتێکڕا ﴿٨٥﴾ ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ من هیچ کرێ و پاداشـتێك لەسـەر گەیاندنی ئەم ئایینە لە ئێوە داواناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾ و من لەو کەسـانەش نیم کە درۆ هەڵبەسـتم و زۆر لە خـۆم بکەم ﴿٨٦﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿الزُّمَر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئـەم قورئانـە هێنراوەتەخوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای باڵادەسـتی کار بەجـێ وە ﴿١﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ بێگومـان ئێمـە بەحـەق و ڕاسـتی قورئانمـان بـۆ تۆ هێناوەتـە خـوارەوە ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ﴾ کەواتـە خوا بپەرستە و بە تەنها هەر بـۆ ئەو ملکەچ بـە ﴿٢﴾ ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ بێداربـە ئایینـی (گـەردن کەچـی) پـاك و خاوێـن هـەر بـۆ خوایـە ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە کەسـانێ جگە لەو (خوا) چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ﴾ (دەڵێـن) تەنهـا لەبەر ئەوە دەیان پەرستین نزیکمـان بکەنەوە لە خـوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومـان خوا بڕیـار دەدات لـە نێوانیاندا ﴿فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شـتانەدا کەئـەوان تیایا جیاواز بوون ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا ڕێنموونیی کەسـێ نـاکات کـە درۆزنـی زۆر بـێ بـاوەڕ ﴿٣﴾ ﴿لَّوْ أَرَادَ اللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ ئەگـەر خوا بیویسـتایە منداڵێـك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لَّاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ ئەوە لەناو دروسـت کراوەکانیدا کامەی بویسـتایە هەڵـی دەبژارد ﴿سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ پـاك و بێگەردە هەر ئـەوە خوای تەنهای زاڵ و بە دەسـەڵات ﴿٤﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کردووە ﴿يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ﴾ شـەو دەهێنێ بەسـەر ڕۆژدا ﴿وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەهێنێ بەسـەر شـەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خـۆر و مانگـی ڕام هێنـاوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەکەیـان (لەخولگـەی خۆیـدا) تا ئـەو ماوەیەی بۆی دیـاری کـراوە دەگەڕێت ودەسـوڕێتەوە ﴿أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ بێداربە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێ بووردەیە ﴿٥﴾

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ پاشـان لەو (کەسـە) هاوسـەرەکەی (حەووای) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ وە بۆ ئێوە هەشـت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بە دی هێناوە ﴿يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ ئێوە دروسـت دەکات لەناو سـکی دایکتاندا ﴿خَلْقًا مِّن بَعْدِ خَلْقٍ﴾ بە بەدی هێنانی یەك لە دوای یەك ﴿فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ﴾ لـەنـاو سێ تاریکـی (ناو سـك، منداڵدان، پـەردەی کۆرپەلـە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ئا ئەوە پەروەردگـاری ئێوەیەکـە دەسـەڵات و پاشـایی هـەر موڵکی ئـەوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ هیچ پەرسـتراوێکی ڕاسـت جگـە لـە زاتـی ئەو نیە، کەواتـە ئێوە چۆن لـە ئاینـی ڕاسـت لادەدرێن ﴿٦﴾ ﴿إِن تَكْفُرُوا﴾ ئەگـەر ئێـوە بـێ باوەڕبـن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمْ﴾ ئـەوە بێگومـان خوا بـێ نیـازە لەئێوە ﴿وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ و ڕازی نیـە بـە بێ بـاوەڕی بۆ بەندەکانـی ﴿وَإِن تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ وە ئەگەر سوپاسـی خـوا بکـەن (وگـەردن کـەچ بـن) بـەوە لێـان ڕازی دەبێـت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێـك گوناهـی کەسـێکی تـر هەڵناگرێـت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشـان گەڕانەوەتـان هـەر بـۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسـا هەواڵتـان دەداتێ بـەوەی کە دەتان کـرد ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاسـتی خـوا ئاگـاداره بـە نهێنـی دڵان ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾ وە کاتـێ ئادەمـی زیانێکـی لـێ بکـەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ﴾ دەگەڕێتـەوە بـۆ لای پەروەردگـاری وهـاواری لـێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ﴾ پاشـان ئەگـەر لەلایەن خۆیـەوە بەهـرە ونیعمەتێکی دایە ﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِن قَبْلُ﴾ ئـەوەی لەبیـر دەچێـت کە لەپێشـترا هـاواری لـە پەروەردگـاری دەکرد ﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ وهاوتایانـێ بـۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵـك) لە ڕێگای ئەو گومڕاکات ﴿قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بە هەڕەشەوە) بڵێ: بە بێ باوەڕیکەت کەمێك لـەزەت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ چونکە بەڕاسـتی تۆ لەهاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ﴿٨﴾ ﴿أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ﴾ (هاوبەش دانەران چاکترن) یان کەسێك ملکەچ وخواپەرست بێت؟ ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا﴾ لە کاتەکانی شەودا بە سوژدە بردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) ﴿يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ﴾ کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ ئایـا ئەوانـەی دەزانن یەکسـانن ﴿وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لەگـەڵ ئەوانەی کە نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاسـتی تەنها خاوەنانی ژیریی ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿٩﴾ ﴿قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ لە (سـزای) پەروەردگارتـان خـۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ کەسـانێ لەم دونیایـەدا چاکەیان کردووە، پاداشـتی چاکیان بۆ هەیـە ﴿وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بەبێ حیساب وژماردن پاداشتیان دەدرێتەوە ﴿١٠﴾

﴿قُلۡ إِنِّيٓ أُمِرۡتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَعۡبُدَ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ﴾ کە خوا بپەرستم بە دڵسۆزی بۆی ملکەچ بم ﴿١١﴾ ﴿وَأُمِرۡتُ لِأَنۡ أَكُونَ أَوَّلَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە یەکەم کەسی موسڵمانان (ی ئوممەتم) بم ﴿١٢﴾ ﴿قُلۡ إِنِّيٓ أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنۡ عَصَيۡتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەر پێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە (قیامەت) ﴿١٣﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهَ أَعۡبُدُ مُخۡلِصٗا لَّهُۥ دِينِي﴾ بڵێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکی و تەنیا هەر بۆ ئەو ملکەچم ﴿١٤﴾ ﴿فَٱعۡبُدُواْ مَا شِئۡتُم مِّن دُونِهِۦ﴾ (بە بێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان ویست بی پەرستن ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان زەرەرمەندان کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَأَهۡلِيهِمۡ﴾ کەخۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێدار بن، هەر ئەوە زەرەر مەندی ئاشکراو دیار ﴿١٥﴾ ﴿لَهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ ظُلَلٞ مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ بۆ ئەوان هەیە لەلای سەریانەوە چەند تەبەقێ (وەك هەوری ڕەش) لەئاگر ﴿وَمِن تَحۡتِهِمۡ ظُلَلٞۚ﴾ و لەژێریشیانەوە چەند تەبەقێ هەیە ﴿ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥۚ﴾ ئەو (سزایە) خوا بەندەکانی خۆی پێ دەترسێنێ ﴿يَٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ﴾ ئەی بەندەکانم خۆتان بپارێزن (لە سزای من) ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱجۡتَنَبُواْ ٱلطَّٰغُوتَ أَن يَعۡبُدُوهَا﴾ وە کەسانێ کە لەپەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە گەڕاونەتەوە بۆ لای خوا ﴿لَهُمُ ٱلۡبُشۡرَىٰۚ فَبَشِّرۡ عِبَادِ﴾ مژدەی گەورە تەنیا بۆ ئەوانەیە، کەواتە مژدە بدە بەبەندەکانم ﴿١٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسۡتَمِعُونَ ٱلۡقَوۡلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحۡسَنَهُۥٓۚ﴾ ئەمجا شوێن چاکترینی ئەو (قسانە) دەکەون ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَىٰهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ ئەوانە کەسانێکن خودا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ هەر ئەوانەن خاوەنانی ژیری و هۆش ﴿١٨﴾ ﴿أَفَمَنۡ حَقَّ عَلَيۡهِ كَلِمَةُ ٱلۡعَذَابِ﴾ جا ئایا کەسێك بەڵێنی سزای بەسەردا چەسپابێت (بۆی بڕیاردرا بێت) ﴿أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِي ٱلنَّارِ﴾ دەی ئایا تۆ (دەتوانی) کەسێ ڕزگار بکەیت کە لەناو ئاگری دۆزەخدایە؟ ﴿١٩﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ﴾ بەڵام کەسانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمۡ غُرَفٞ مِّن فَوۡقِهَا غُرَفٞ مَّبۡنِيَّةٞ﴾ (لە بەهەشتدا) بۆ ئەوانە کۆشك و تەلاری چەند نهۆم هەیە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ﴾ ڕووباری ئاو بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعۡدَ ٱللَّهِ لَا يُخۡلِفُ ٱللَّهُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ (ئەمە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە سەر ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا نەتبینی کە خوا ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لە ئاسمانەوە بارانێ دەبارێنێ (بۆ سەر زەوی) ﴿فَسَلَكَهُۥ يَنَٰبِيعَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەردێنێ ﴿ثُمَّ يُخۡرِجُ بِهِۦ زَرۡعٗا مُّخۡتَلِفًا أَلۡوَٰنُهُۥ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەڕوێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصۡفَرّٗا﴾ پاشان دەیبینی ووشك دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجۡعَلُهُۥ حُطَٰمًاۚ﴾ دواتر دەیکات بە پووشی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بەڕاستی لەمەدا (کە باسکرا) ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن ژیرین ﴿٢١﴾

﴿أَفَمَن شَرَحَ ٱللَّهُ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَٰمِ﴾ دەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ و ئەو لەسەر ڕێبازی ڕووناکی پەروەردگاریەتی (وەك کەسێکە دڵی ڕەق بوو بێت لەئاست ئیسلام) ﴿فَوَيْلٌ لِّلْقَٰسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان ڕەقە لەئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ ئائەوانە لە گومڕاییەکی ئاشکرادان (٢٢) ﴿ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ ٱلْحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی ناردۆتە خوارەوە ﴿كِتَٰبًا مُّتَشَٰبِهًا مَّثَانِىَ﴾ قورئانێکە (کەئایەتەکانی) لەیەکچووی دووپات کراوەن ﴿تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ ئەو کەسانەی لەپەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ پاشان پێستیان و دڵیان نەرم دەبێ بە یادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە) ڕێنموونی خوایە ﴿يَهْدِى بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەو (قورئانە) ڕێنموونی هەر کەسێ دەکات کە بیەوێ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە ڕێنموونی کەرێك بۆ ئەو نییە (٢٣) ﴿أَفَمَن يَتَّقِى بِوَجْهِهِۦ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ دەی ئایا کەسێك بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لەسزای سەختی ڕۆژی دوایی (وەك کەسێك وایە کە لە بەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بەستەمکاران دەگوترێ ﴿ذُوقُوا۟ مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (کردەوانەی) لە دونیا دەتان کرد (٢٤) ﴿كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمان (پێش قورەیشیەکان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکانیان ﴿فَأَتَىٰهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ بەو هۆیەوە سزا (ی خوا) یان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە لایەکەوە کە هەستیان پێ نەکرد (٢٥) ﴿فَأَذَاقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿ٱلْخِزْىَ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ڕیسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە بێگومان سزای ڕۆژی دوایی گەورەتر ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن (٢٦) ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەندو ئامۆژگاری وەرگرن (٢٧) ﴿قُرْءَانًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِى عِوَجٍ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێکی عەرەبیە بە هیچ خواری و لاری یەکی تیا نییە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی (لەسزا) خۆ بپارێزن وببنە لە خواترس (٢٨) ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە پیاوێکی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ﴾ هی چەند کەسێکە ئاژاوەیانە لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێکیش کە تەنیابەندەی پیاوێکە ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەم دوو کەسە وەك یەکن ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن (٢٩) ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن (٣٠) ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەپاشان بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان داوا چی دەبن دژی یەکتری (٣١)

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەم کارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کەدرۆ بەناوی خواوە دەکات ﴿وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ﴾ وە باوەڕی بەڕاستی قورئان نی یە ﴿إِذْ جَاءَهُ﴾ کەبۆی هاتووە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾ ئایا لە دۆزەخ دا جێگەیەك نی یە بۆ بێ بڕوایان ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ﴾ وە ئەو کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِ﴾ باوەڕیشی پێ یەتی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ هەر ئەوانن لەخواترسان و پارێزکاران ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشت دا) ئەوەی بیانەوێت لای پەروەردگاریان ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿٣٤﴾ ﴿لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تاخوا لێیان بسڕێتەوە ﴿أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ خراپترین (کردەوەیەك) کەکردوویانە ﴿وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم﴾ وە پاداشتیان بداتەوە ﴿بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بە (پاداشتی) چاکترین ئەو کردەوانەی کردوویانە ﴿٣٥﴾ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ ئایا خوا بۆ بەندەی خۆی (پێغەمبەر ﷺ) بەس نی یە (کە پشتیوانی بێت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو بێباوەڕانە دەتترسێنن ﴿بِالَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ بەوانەی جگە لەخوان (واتە دەترسێنن بەخواکانیان کە زیانت پێ دەگەیەنن) ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئیتر هیچ کەس ناتوانێت بێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن مُّضِلٍّ﴾ ئەوە هیچ گومڕاکەرێکی بۆ نی یە ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انتِقَامٍ﴾ ئایا خوا زاڵی باڵادەستی تۆڵەسێن نییە؟ ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا ﴿قُلْ أَفَرَأَيْتُم﴾ بڵێ: دەی پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا ویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ﴾ ئایا ئەو (پەرستراوانە) دەتوانن ئازارو زیانی ئەوم لێ لادەن؟ ﴿أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ﴾ یا ئەگەر ویستی نیعمەت و بەهرەیەکم پێ بدات ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانن بەهرەو میهرەبانی ئەوم لێ بگرنەوە ﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ بڵێ: من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت بەو دەبەستن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە لەسەر ڕێبازو شێوازی خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ منیش (لەسەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم زووانە دەزانن ﴿٣٩﴾ ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیادا) سزایەکی بۆ دێت کەڕیسوای دەکات ﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ﴿٤٠﴾

﴿إِنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ ناردۆتە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ بۆ هەموو خەڵكی بەهەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ جا هەر كەسێ هیدایەت وەرگرێت ﴿فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەوە قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر كەسیش لاڕێ و گومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بەڕاستی زیانی گومڕابوونەكەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ كارسپێرراو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تاپڕوا بهێنن) ﴿٤١﴾ ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ﴾ خوا گیانەكان دەكێشێ ﴿حِينَ مَوْتِهَا﴾ لەكاتی مردنیان دا ﴿وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ﴾ وە ئەوەی نەمردبێت ﴿فِي مَنَامِهَا﴾ لەكاتی خەوتنیدا ﴿فَيُمْسِكُ الَّتِي﴾ ئەمجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە ﴿وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەكات (كەدەبێ زیندوو بمێنن) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەیەكی دیاری كراو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگە هەیە ﴿لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو كەسانەی بیردەكەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تكا كارانێكیان بۆ خۆیان داناوە ﴿قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا﴾ نەهیچ شتێكیان بەدەستە ﴿وَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە نەتێش دەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾ بڵێ: تكا هەمووی هەر بۆ خوایە ﴿لَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ﴾ وەكاتێك یادی خوا بكرێ بەتاك و تەنیا ﴿اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ﴾ تێكدەچێت وە بێزار دەبێ دڵی كەسانێ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ كەباوەڕیان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ كەچی كاتێك ناوی پەرستراوانی بێجگە لەخوا ببرێت ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ یەكسەر شادو ڕووخۆش دەبن ﴿٤٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ: ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەكان و زەوی ﴿عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشكراكان ﴿أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادوەری دەكەیت لەنێوان بەندەكانتدا ﴿فِي مَا كَانُوا فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ﴿يَخْتَلِفُونَ﴾ جیاوازبوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو كەسانە بوایە ستەمیان كرد ﴿مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت ﴿لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ لەبریتی خۆیان دا دەیاندا ﴿مِن سُوءِ الْعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای خراپی ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەركەوت ﴿مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾ شتی وا كەئەوان بیریان لێ نەكردوەتەوەو گومانیان بۆی نەچووە ﴿٤٧﴾

﴿وبدا لهم سيئات ما كسبوا﴾ وە بۆشیان دەرکەوت چی خراپەیان کـردووە ﴿وحاق بهم﴾ وە دەوری گرتـن ﴿ما كانوا به يستهزئون﴾ ئـەو سـزای ئـەوان گاڵتەبـان پـێ دەکـرد ﴿٤٨﴾ ﴿فإذا مس الإنسان ضر﴾ ئەمجـا کاتێ ئادەمـی زیانێکـی لـێ کـەوت ﴿دعانا﴾ هاوارمـان بـۆ دێنـێ ﴿ثم إذا خولناه نعمة منا﴾ لەپاشـان هەر کاتێ بەهرە ونیعمەتێکمان پێدا ﴿قال إنما أوتيته﴾ دەڵێ: بەڕاستی ئەم بەهرە ونیعمەتەم پێـدراوە ﴿على علم﴾ بەهـۆی لێزانی وزانـستی خۆمـەوە ﴿بل هي فتنة﴾ (وانی یە) بەڵکـو ئەوە ئەزمون و تاقـی کردنەوەیـە ﴿ولكن أكثرهم لا يعلمون﴾ بـەڵام زۆربەیـان نازانـن ﴿٤٩﴾ ﴿قد قالها الذين من قبلهم﴾ بێگومان ئەم قسـەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فما أغنى عنهم﴾ بەڵام هیچ سوودی پێ نەگەیانـدن ﴿ما كانوا يكسبون﴾ ئـەوەی ئـەوان کردیـان ﴿٥٠﴾ ﴿فأصابهم سيئات ما كسبوا﴾ ئەمجا دوو چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپانەی کردبوویان ﴿والذين ظلموا من هؤلاء﴾ ئەو کەسانەیان ستەمیان کرد (بێباوەڕانی مەککە) ﴿سيصيبهم سيئات ما كسبوا﴾ لەمەو پاش دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان دەبن ﴿وما هم بمعجزين﴾ وە ئەمانە (لەدەسـتی خوا) دەرباز نابن ﴿٥١﴾ ﴿أولم يعلموا أن الله﴾ ئایا نەیانزانیوە کەبێگومان خوا ﴿يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیشـگرێتەوە لەهەر کەسێك کە بیەوێت ﴿إن في ذلك لآيات لقوم يؤمنون﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە ونیشـانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی بـاوەڕ دێنـن ﴿٥٢﴾ ﴿قل يا عبادي الذين أسرفوا على أنفسهم﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: ئـەی بەندەکانم ئـەی ئەوانەی کەخۆتان زۆر گوناهبـار کردووە ﴿لا تقنطوا من رحمة الله﴾ نائومێـد مەبن لەمیهرەبانی و بەزەیـی خـوا ﴿إن الله يغفر الذنوب جميعا﴾ چونکـە بێگومـان خـوا لەهەموو گوناهـەکان خۆش دەبێت ﴿إنه هو الغفور الرحيم﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێ بووردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٣﴾ ﴿وأنيبوا إلى ربكم﴾ (بـەو مەرجـەی کە) بگەڕێنەوە بـۆلای پەروەردگارتان ﴿وأسلموا له﴾ وە گـەردن کەچی ئەو بن ﴿من قبل أن يأتيكم العذاب﴾ بەر لەوەی سـزاتان بـۆ بێت ﴿ثم لا تنصرون﴾ پاشـان یارمەتی نادرێـن (لەلایەن هیچ کەسـێکەوە) ﴿٥٤﴾ ﴿واتبعوا أحسن ما أنزل إليكم﴾ وە شـوێنی چاکترین شـتێ بکەون کە نێردراوەتە خـوارەوە بۆتـان ﴿من ربكم﴾ لـە پەروەردگارتانـەوە ﴿من قبل أن يأتيكم العذاب بغتة﴾ بـەر لـەوەی لەنـاکاودا سـزاتان بۆ بێت ﴿وأنتم لا تشعرون﴾ کە ئێوە هەر هەسـتی پـێ نەکەن ﴿٥٥﴾ ﴿أن تقول نفس﴾ نـەکا ئەوسـا کەسـێ بڵـێ ﴿يا حسرتا على ما فرطت﴾ ئـەی مەخابـن لەسـەر ئـەوەی کەمتەرخەمیم کرد ﴿في جنب الله﴾ لەکارکردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردبوو ﴿وإن كنت لمن الساخرين﴾ وەبەڕاسـتی من لەو گاڵتە چیانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئاینەکەی دەکرد) ﴿٥٦﴾

﴿أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ ٱللَّهَ هَدَىٰنِي﴾ یان بڵێت: ئەگەر خوا ڕێنموونی بکردمایە ﴿لَكُنتُ مِنَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەپارێزکاران ولەخواترسان دەبووم (٥٧) ﴿أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى ٱلْعَذَابَ﴾ یان کاتێك سزاکەی دەبینێت بڵێت ﴿لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕامایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوسا لەچاکەکاران دەبووم (٥٨) ﴿بَلَىٰ قَدْ جَآءَتْكَ ءَايَٰتِي﴾ (ڕاست ناکەیت) خۆ بێگومان بەڵگەو ئایەتەکانی منت بۆهات ﴿فَكَذَّبْتَ بِهَا وَٱسْتَكْبَرْتَ﴾ بەڵام باوەڕت پێ نەهێناو خۆت بەگەورەزانی ﴿وَكُنتَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە تۆ لەبێ باوەڕان بوویت (٥٩) ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى ٱلَّذِينَ كَذَبُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ﴾ دەبینی ئەوانەی درۆیان بۆ خوا هەڵدەبەست ﴿وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ﴾ ڕوویان ڕەشە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئایا لەدۆزەخ دا شوێنێك نی یە بۆ خۆ بەگەورە زانان؟ (٦٠) ﴿وَيُنَجِّي ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ وە ئەوانەی خۆیان پاراست (لەکوفرو تاوان) خوا ڕزگاریان دەکات ﴿بِمَفَازَتِهِمْ﴾ چونکە ڕێگەی ڕزگاریان گرتبوەبەر ﴿لَا يَمَسُّهُمُ ٱلسُّوٓءُ﴾ نەتووشی ناخۆشی دەبن ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە نەخەم دەخۆن (٦١) ﴿ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ خوا بەدی هێنەری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە هەر ئەویش پارێزەری هەموو شتێکە (٦٢) ﴿لَّهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کلیلەکانی ئاسمانەکان و زەوی بەدەست خوایە ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی بەبەڵگەو نیشانەکانی خوا بێ باوەڕن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند (٦٣) ﴿قُلْ أَفَغَيْرَ ٱللَّهِ تَأْمُرُوٓنِّيٓ أَعْبُدُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی ئایا ئێوە داوام لێ دەکەن من بێجگە لەخوا شتێکی تر بپەرستم ﴿أَيُّهَا ٱلْجَٰهِلُونَ﴾ ئەی نەفام و نەزانان (٦٤) ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ سوێند بەخوا نیگا کراوە بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وەبۆ پێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئەگەر هاوبەش بۆ خوادابنێیت بەڕاستی کردەوەت هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ وە بێگومان لەزەرەرمەندان دەبیت (٦٥) ﴿بَلِ ٱللَّهَ فَٱعْبُدْ﴾ (وا مەکە) بەڵکو تەنها خواپەرستە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ و لەسوپاسگوزاران بە (٦٦) ﴿وَمَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ﴾ (کافران) خوایان نەناسیوە (بەگەورەیان نەزانی) بەو جۆرەی شیاویەتی ﴿وَٱلْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا هەموو زەوی لە چنگی ئەودایە (بەدەست خوایە) ﴿وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطْوِيَّٰتٌۢ بِيَمِينِهِۦ﴾ وە ئاسمانەکانیش بەدەستی ڕاستی ئەو پێچراونەتەوە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن سیفەتی دەستی ڕاست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك وشێوەکەی نازانین، تەنها خودا دەیزانێت) ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بڵند ترە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی (٦٧)

﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ کاتێك فوو کرا بەکەڕەنادا (بەشەیپوردا) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلْأَرْضِ﴾ یەکسەر هەمــوو ئەوانەی لەئاسمانەکان و زەویدان دەمرن ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر کەسانێ خوا بیەوێت (نەمرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾ جا لە پڕ هەموو ڕاست دەبنەوە ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوەڕوان دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ ٱلْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ وەزەوی لەو ڕۆژەدا بەنوری پەروەردگاری ڕووناك دەبێتەوە ﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ وەنامەی کردەوە لەبەردەمیان دادەنرێت ﴿وَجِاْىٓءَ بِٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلشُّهَدَآءِ﴾ و پێغەمبەران و شاهیدی (سەر گەلەکان) دەهێنرێن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەهەق دادوەری دەکرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هەموو کەسێك چی کردووە بەتێر و تەواوی پاداشت دەدرێتەوە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وە خوا خۆشی ئاگادارە (بە پێ شایەت و نامەی کردەوەکان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کەدەیکەن ﴿٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوسا ئەوانەی بێباوەڕ بوون ڕاپێچ دەکرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزەخ کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە (نزیکی) دۆزەخ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا﴾ دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ﴾ وە دەرگاوانەکانی دۆزەخ (بەلۆمەکردنێکەوە) بەوان دەڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِ رَبِّكُمْ﴾ کەئایەتەکانی پەروەردگارتان بەسەردا بخوێننەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وە بتانترسێنن ﴿لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ لە گەشتنتان بەم ڕۆژە ﴿قَالُواْ بَلَىٰ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ﴾ بەڵام بڕیاری سزا دراوە ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر (ئێمەی) بێباوەڕان دا ﴿٧١﴾ ﴿قِيلَ ٱدْخُلُوٓاْ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان دەوترێ: لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بچنەژوورەوە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی لەوێدا بمێننەوە ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپە جێگەو مەنزڵگای خۆ بەزل زانان ﴿٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْاْ رَبَّهُمْ إِلَى ٱلْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وە کەسانێ (کە خواناس بوون) و لە پەروەردگاریان دەترسان پۆل پۆل دەبرێن بۆ بەهەشت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە (نزیکی) بەهەشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا﴾ و دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگاوانەکانی بەوان دەڵێن ﴿سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ سەلامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوە پاك و خاوێن بوون (لەتاوان لەدونیادا) ﴿فَٱدْخُلُوهَا خَٰلِدِينَ﴾ کەواتە بڕۆنە ناو بەهەشت بەهەمیشەیی ﴿٧٣﴾ ﴿وَقَالُواْ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ (ئەوانیش) دەڵێن: سوپاس بۆ ئەو خوایەی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُۥ﴾ هەر بەڵێنێکی بەئێمەدا ڕاست بوو ﴿وَأَوْرَثَنَا ٱلْأَرْضَ﴾ وە زەوی (بەهەشتی) بەمیرات پێ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ ٱلْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَآءُ﴾ لەهەر شوێنێکی بەهەشتدا بمانەوێت نیشتەجێ دەبین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ﴾ ئای چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿٧٤﴾

﴿وَتَرَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ﴾ وە فریشتەکان دەبینی ﴿حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ ٱلْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکـەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (لەکۆتایی دا) دەووترێت هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿غَافِر﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوەو خوا بەواتای ئەم پیتانە زاناترە، سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە دەربارەی واتاکەیان ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای بالادەستی داناوە ﴿٢﴾ ﴿غَافِرِ ٱلذَّنۢبِ﴾ لێبوردەی تاوان و ﴿وَقَابِلِ ٱلتَّوْبِ﴾ وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتۆبەکارانە) ﴿شَدِيدِ ٱلْعِقَابِ﴾ (ئەو خودایە) تۆڵەی سەخت وبەتینە ﴿ذِى ٱلطَّوْلِ﴾ وە خاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەموان هەر بۆلای ئەوە ﴿٣﴾ ﴿مَا يُجَٰدِلُ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەمە قاڵێ وکێشمەکێش ناکات لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێباوەڕان نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا بوو فریوت نەدات ﴿تَقَلُّبُهُمْ فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەووڵاتدا (بۆ بازرگانی وسامان دەس خستن) ﴿٤﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح باوەڕیان نەهێنا (بەنووح) ﴿وَٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وە دەستەو تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ و هەموو گەلێك وویستوویەتی (نیازی کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بکوژن (یا بیگرن و ئازاری بدەن) ﴿وَجَٰدَلُوا۟ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ وە دەمەقاڵێیان (لەگەڵ)دەکرد بەناڕەوا ﴿لِيُدْحِضُوا۟ بِهِ ٱلْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی ڕاستی پێ لابەرن و نەیهێڵن ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئیتر (قار وتووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی من لەوان ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئابەو جۆرە بڕیاری پەروەردگارت بەدی هات ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ لەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان دۆزەخین ﴿٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُۥ﴾ ئەوانەش بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ وە باوەڕیان بەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیماندارن ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن:) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟﴾ دەی خۆش ببە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ ﴿٧﴾

﴿رَبَّنَا وَأَدۡخِلۡهُمۡ جَنَّٰتِ عَدۡنٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بیشیان خەرە بەهەشتانێكی هەمیشەیی ﴿ٱلَّتِي وَعَدتَّهُمۡ﴾ كە بەڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئەو كەسانەش چاكەكار بوون ﴿مِنۡ ءَابَآئِهِمۡ وَأَزۡوَٰجِهِمۡ وَذُرِّيَّٰتِهِمۡ﴾ لەباوو باپیران و هاوسەران و ڕۆڵەكانیان (نەوەكانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆ زاڵـی كار دروسـتی ﴿٨﴾ ﴿وَقِهِمُ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە بیانپارێـزە لە(تۆڵـەی) تاوانـەكان ﴿وَمَن تَقِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ يَوۡمَئِذٖ﴾ چونكـە هەر كەسێك لە (تۆڵەی) خراپـەو تاوان بپارێزی لـەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدۡ رَحِمۡتَهُۥ﴾ ئەوە بێگومـان ڕەحمـت پێ كـردووە ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ وە هـەر ئەوەیە سـەركەوتنی زۆر گەورە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُنَادَوۡنَ﴾ بەڕاسـتی كەسـانێ بـێ بـاوەڕ بـوون (لەپاشـەڕۆژدا) بانـگ دەكرێـن ﴿لَمَقۡتُ ٱللَّهِ أَكۡبَرُ مِن مَّقۡتِكُمۡ أَنفُسَكُمۡ﴾ كەبەڕاسـتی توڕەیی و خەشمی خوا (لەدونیادا) گەورەتر بوو لـەڕق و توڕەییتان لەخۆتـان (لەقیامەتدا) ﴿إِذۡ تُدۡعَوۡنَ إِلَى ٱلۡإِيمَٰنِ فَتَكۡفُرُونَ﴾ كاتێـك بانگ دەكران بۆ بـاوەڕ هێنـان بەڵام باوەڕتـان نەدەهێنـا ﴿١٠﴾ ﴿قَالُواْ رَبَّنَآ أَمَتَّنَا ٱثۡنَتَيۡنِ﴾ دەڵێن ئـەی پەروەردگارمان تۆ دوو جارت مراندووتیـن ﴿وَأَحۡيَيۡتَنَا ٱثۡنَتَيۡنِ﴾ وە دوو جاریش ژیانت بەبەردا كردووین ﴿فَٱعۡتَرَفۡنَا بِذُنُوبِنَا﴾ جـا دانمان نـا بەتاوانەكانمـان دا ﴿فَهَلۡ إِلَىٰ خُرُوجٖ مِّن سَبِيلٖ﴾ دەی ئایا ڕێگایەك هەیە بـۆ دەرباز بوون ﴿١١﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُۥٓ إِذَا دُعِيَ ٱللَّهُ وَحۡدَهُۥ كَفَرۡتُمۡ﴾ ئـەم سـزایەتان لەبـەر ئەوەیە كە بەڕاسـتی هەركاتێ خوا بەتاك و تەنیایی بپەرسـترایە ئێوە بێ باوەڕ دەبوون ﴿وَإِن يُشۡرَكۡ بِهِۦ تُؤۡمِنُواْ﴾ وە ئەگەر هاوبەشی بۆ دابنرایـە باوەڕتـان دەهێنا (بـەو هاوبەش دانانە) ﴿فَٱلۡحُكۡمُ لِلَّهِ ٱلۡعَلِيِّ ٱلۡكَبِيرِ﴾ بڕیـاردان هەر بۆ خوای بڵنـدو بـەرزو گەورەیـە ﴿١٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ ئـەو زاتێكـە نیشـانەكانی خۆیتان نیشـان دەدات ﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ رِزۡقٗا﴾ وە لەئاسـمانەوە ڕزق و ڕۆزیتـان بـۆ دەنێرێتـە خـوارەوە ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾ كـەس بیرناكاتەوە(پەنـد وەرناگـرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مەگـەر كەسـێك ڕوو لەخـوا بێ ﴿١٣﴾ ﴿فَٱدۡعُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ كەواتـە لەخـوا بپارێنـەوەو بەپاكیی ودڵسۆزی و بـۆی گـەردن كـەچ بـن ﴿وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ ﴿١٤﴾ ﴿رَفِيعُ ٱلدَّرَجَٰتِ ذُو ٱلۡعَرۡشِ﴾ (خـوا) پلـەو پایە زۆر بەرزی خاوەن عەرشـی مەزنـە ﴿يُلۡقِي ٱلرُّوحَ مِنۡ أَمۡرِهِۦ﴾ بەفەرمانی خۆی وەحی دەنێـرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ﴾ بۆ هەر كەس لەبەندەكان كەیبـەوێ ﴿لِيُنذِرَ يَوۡمَ ٱلتَّلَاقِ﴾ تا(خەڵك) بترسێنێ لە ڕۆژی بەیەكتر گەیشتن ﴿١٥﴾ ﴿يَوۡمَ هُم بَٰرِزُونَ﴾ ڕۆژێ كە هەموو (لە گۆڕەكانیان دێنە دەرو) ئاشـكرا دەبن ﴿لَا يَخۡفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِنۡهُمۡ شَيۡءٞ﴾ هیچ شـتێكیان لە خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ ٱلۡمُلۡكُ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (خوا دەفەرمـووێ:) ئەمڕۆ پادشـایەتی و دەسـەڵات بۆ كێیـە (وەڵام نادرێتەوە) ﴿لِلَّهِ ٱلۡوَٰحِدِ ٱلۡقَهَّارِ﴾ (خۆی وەڵام دەداتەوە و دەفەرمووێت) هەر بۆ خوای تاك و تەنهایە كە بەسەر هەموو شتدا زاڵە ﴿١٦﴾

﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ ئەمڕۆ هەموو کەس پاداشت یان سزا دەدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بە گوێرەی ئەوەی کردوویەتی ﴿لَا ظُلْمَ ٱلْيَوْمَ﴾ ئەمڕۆ ستەم کردن نی یە (لە کەس) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ بەڕاستی لێپرسینەوەی خوا بەپەلەو خێرایە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْـَٔازِفَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوان لەڕۆژە نزیکە (قیامەت) بترسێنە ﴿إِذِ ٱلْقُلُوبُ لَدَى ٱلْحَنَاجِرِ﴾ لەو کاتەی دڵەکان (لەترسا) گەشتوونەتە گەروو ﴿كَٰظِمِينَ﴾ هەموو پیش دەخۆنەوە ﴿مَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ستەمکاران نەهیچ دۆستێکیان هەیە ﴿وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ وەنە تکاکارێك بە گوێی بکرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ﴾ (خوا) دەزانێ بەخیانەتی چاوان و ﴿وَمَا تُخْفِى ٱلصُّدُورُ﴾ هەرچی دڵان دەیشارنەوە ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَقْضِى بِٱلْحَقِّ﴾ وە خوا بەهەق و ڕاستی دادوەری دەکات ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەلام ئەوانەی جگە لەخوا هاواریان لێ دەکەن (دەیانپەرستن) ﴿لَا يَقْضُونَ بِشَىْءٍ﴾ ناتوانن بڕیاری هیچ شتێك بدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەرخوا بیسەری بینایە ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟﴾ تا ببینن (بزانن) ﴿كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی کەپێش ئەمان بوون چۆن بوو ﴿كَانُوا۟ هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ ئەوانە لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَءَاثَارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریان لەزەویدا زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەلام خوا بەهۆی تاوانەکانیانەوە گرتنی وتۆڵەی لێ سەندن ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە کەس پارێزەریان نەبوو لە (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت﴾ ئەمە لەبەر ئەوە بوو کەبێگومان ئەوان ﴿تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆ دەهات ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ بەنیشانە ئاشکراکانەوە ﴿فَكَفَرُوا۟﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا قاری لێ گرتن و سزای دان ﴿إِنَّهُۥ قَوِىٌّ﴾ بەڕاستی خوا بەهێزی ﴿شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنی بەتینە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان موسامان نارد بەچەند موعجیزە ﴿وَسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ و بەڵگەی ڕوونەوە(بەتەوراتەوە) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَقَٰرُونَ﴾ بۆ لای فیرعەون و هامان و قاروون ﴿فَقَالُوا۟ سَٰحِرٌ كَذَّابٌ﴾ هەموو وتیان: جادوو گەرێکی درۆزنە ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ مووسا (ئایینی) ڕاستی لەلایەن ئێمەوە بۆ هێنان ﴿قَالُوا۟ ٱقْتُلُوٓا۟ أَبْنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ وتیان کوڕانی ئەوانەی لەگەڵ ئەو(مووسا) باوەڕیان هێناوە بکوژن ﴿وَٱسْتَحْيُوا۟ نِسَآءَهُمْ﴾ وە ژنەکانیان بەزیندوویی بهێڵنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَمَا كَيْدُ ٱلْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ﴾ بەلام فێڵی بێ باوەڕان هەر مایەی سەر لێ شێوانە (هەرگیز سەرناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ ذَرُونِيٓ﴾ وە فیرعەون وتی: لێم گەڕێن ﴿أَقۡتُلۡ مُوسَىٰ﴾ با مووسا بکوژم ﴿وَلۡيَدۡعُ رَبَّهُۥٓۖ﴾ ئەوسا بانەوهانا بۆ پەروەردگاری بەرێ (ڕزگاری بکات) ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمۡ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەئاینەکەتان بگۆڕێت ﴿أَوۡ أَن يُظۡهِرَ فِي ٱلۡأَرۡضِ ٱلۡفَسَادَ﴾ یان لەزەویدا ئاژاوە وخراپەکاری بنێتەوە (٢٦) ﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذۡتُ﴾ وە مووسا وتی: بەڕاستی من پەنا دەگرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوەش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٖ﴾ لەهەموو خۆبەزل زانێك ﴿لَّا يُؤۡمِنُ بِيَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ﴾ کە باوەڕی بەڕۆژی لێ پرسینەوە نی یە (٢٧) ﴿وَقَالَ رَجُلٞ مُّؤۡمِنٞ﴾ وە پیاوێکی باوەڕدار وتی: ﴿مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ لەکەس و کاری فیرعەون بوو ﴿يَكۡتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ﴾ کە باوەڕەکەی شارد بووەوە ﴿أَتَقۡتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا (چۆن) پیاوێك دەکوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ ٱللَّهُ﴾ لەبەر ئەوەی دەڵێ: خوا پەروەردگارمە ﴿وَقَدۡ جَآءَكُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ مِن رَّبِّكُمۡۖ﴾ کە بەڕاستی چەند بەڵگە و موعجیزەی ڕوونی لە پەروەردگارتانەوە بۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَٰذِبٗا فَعَلَيۡهِ كَذِبُهُۥۖ﴾ خۆ ئەگەر درۆزن بێ (کەدەڵێ پێغەمبەرم) ئەوە (تاوانی) درۆکەی بەئەستۆی خۆیەتی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقٗا﴾ خۆ ئەگەر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبۡكُم بَعۡضُ ٱلَّذِي يَعِدُكُمۡۖ﴾ هەندێ لەو (سزایەی) بەڵێنی پێ داوون تووشتان دەبێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَنۡ هُوَ مُسۡرِفٞ كَذَّابٞ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی کەسێ ناکات کە زیادەڕۆ و درۆزن بێت (٢٨) ﴿يَٰقَوۡمِ لَكُمُ ٱلۡمُلۡكُ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (مووسا وتی): ئەی گەلەکەم فەرمان ڕەوایی ئەمڕۆ هی ئێوەیە ﴿ظَٰهِرِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ و بەدەسەلات و زاڵن لەسەر زەویدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِنۢ بَأۡسِ ٱللَّهِ إِن جَآءَنَاۚ﴾ دەی کێ یارمەتیمان دەدات ئەگەر سزای خوامان بۆ بێت ﴿قَالَ فِرۡعَوۡنُ مَآ أُرِيكُمۡ إِلَّا مَآ أَرَىٰ﴾ فیرعەون وتی: چی خۆم بەچاکی دەبینم هەر ئەوەتان نیشانە دەدەم ﴿وَمَآ أَهۡدِيكُمۡ إِلَّا سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ وەتەنیا بۆ ڕێگای ڕاست ڕێنموونیتان دەکەم (٢٩) ﴿وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ يَٰقَوۡمِ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی هێنا بوو وتی: ئەی گەلەکەم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُم﴾ بەڕاستی من لەوە دەترسم بەسەرتان بێ ﴿مِّثۡلَ يَوۡمِ ٱلۡأَحۡزَابِ﴾ وێنەی (سزای) ئەو ڕۆژەی بەسەر کۆمەڵان و گەلانی پێشوو هات (٣٠) ﴿مِثۡلَ دَأۡبِ قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ وَثَمُودَ﴾ وەك ئەو (سزایەی) هات بەسەر گەلی نووح و عاد و سەموود و ﴿وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡۚ﴾ ئەوانەش لەدوای ئەوان بوون ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلۡمٗا لِّلۡعِبَادِ﴾ وە خوا زوڵم و ستەمی ناوێ بۆ بەندەکانی (٣١) ﴿وَيَٰقَوۡمِ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ يَوۡمَ ٱلتَّنَادِ﴾ وە ئەی گەلەکەم بەڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوار و بانگ لەیەکتری کردنم هەیە لێتان (ئەو ڕۆژەی کە هەموو کەس هاوار وداوای یارمەتی لەیەکتری دەکەن) (٣٢) ﴿يَوۡمَ تُوَلُّونَ مُدۡبِرِينَ﴾ ئەو ڕۆژەی پشت هەڵدەکەن و هەڵدێن ﴿مَا لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنۡ عَاصِمٖۗ﴾ هیچ پەناگەیەك بۆ ئێوە نی یە لە (سزای) خوا ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێ خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٖ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نی یە (٣٣)

﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِن قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر یوسف پێغەمبەرتان بۆهات بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ﴾ کەچی ئێوە هەر لەگوماندا بوون ﴿مِّمَّا جَاءَكُم بِهِ﴾ لەو بەڵگانەی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وەفاتی کرد ﴿قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ اللَّهُ مِن بَعْدِهِ رَسُولًا﴾ وتتان ئیتر دوای ئەو خوا هیچ پێغەمبەرێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا گومڕای دەکات ﴿مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ﴾ ئەو کەسەی زیادە ڕۆی دوو دڵە ﴿٣٤﴾ ﴿الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەربارەی نیشانەکانی خوادەمەقاڵێ دەکەن ﴿بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ﴾ (ئەو دەمەقاڵەیان) هۆی تووڕەیی بە لای خوای گەورە ﴿وَعِندَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە لای ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێ ﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ بەسەر دڵی هەموو خۆبەزل زانێکی زۆرداردا ﴿٣٥﴾ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ﴾ فیرعەون وتی ئەی هامان ﴿ابْنِ لِي صَرْحًا﴾ کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ﴾ بەڵکو بگەمە ئەو ڕێگایانە ﴿٣٦﴾ ﴿أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ﴾ کەڕێگاکانی (بەرز بوونەوەن بۆ) ئاسمانەکان ﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (لەوێوە) سەیری خواکەی مووسا بکەم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا﴾ وە بەڕاستی من وا گومان دەبەم ئەو (مووسا) درۆزنە ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ﴾ ئابەو جۆرە ڕازێنرایەوە بۆ فیرعەون ﴿سُوءُ عَمَلِهِ﴾ کردەوەی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە (بە هۆیەوە) ڕێگری کرا لەڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ﴾ وە هەر فێڵ و پیلانێکی فیرعەون هەبوو بەفیڕۆ چوو ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی (بە مووسا) هێنا بوو وتی ﴿يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ﴾ ئەی گەلەکەم شوێن من بکەون ﴿أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان نیشان دەدەم ﴿٣٨﴾ ﴿يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ژیانی ئەم دونیایە ڕابواردنێکی کەمە ﴿وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾ وە بەڕاستی هەر پاشەڕۆژ جێی حەسانەوەی هەمیشەیی یە ﴿٣٩﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً﴾ هەر کەسێك کاری خراپەی کردبێ ﴿فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ هەر بەئەندازەی خراپەکەی سزا دەدرێ ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەر کەسیش چاکەی کرد بێت ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ ئافرەت بێت یان پیاو (بەو مەرجەی) باوەڕدار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ لەوێدا بەبێ ژمارە وحیساب ڕزق و ڕۆزیان پێ دەدرێت ﴿٤٠﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ مَا لِيٓ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلنَّجَوٰةِ﴾ وە ئەی گەلەكەم ئەوە چی یە من بانگتان دەكەم بۆ ڕزگاربوون ﴿وَتَدۡعُونَنِيٓ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ كەچی ئێوە من بانگ دەكەن بۆ ئاگری دۆزەخ (٤١) ﴿تَدۡعُونَنِي لِأَكۡفُرَ بِٱللَّهِ﴾ بانگم دەكەن بۆ ئەوەی بێ باوەڕبم بەخوا ﴿وَأُشۡرِكَ بِهِۦ مَا لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞ﴾ وە شتێ بكەمە هاوبەشی خوا كەهیچ زانیاری یەكم لێ ی نیە ﴿وَأَنَا۠ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡغَفَّٰرِ﴾ لەكاتێكدا من بانگتان دەكەم بۆلای خوای بەدەسەلاتی لێبوردە (٤٢) ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدۡعُونَنِيٓ إِلَيۡهِ﴾ ڕاستە و گومانی تیدا نی یە ئەوەی ئێوە منی بۆ بانگ دەكەن ﴿لَيۡسَ لَهُۥ دَعۡوَةٞ فِي ٱلدُّنۡيَا وَلَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ شیاوی بانگ كردن نییە نە لە دونیا و نە لە دوا ڕۆژدا ﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە بەڕاستی گەڕانەوەمان هەر بۆلای خوایە ﴿وَأَنَّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ و بێگومان زیادەڕۆیان هاوەڵانی ئاگری دۆزەخن (٤٣) ﴿فَسَتَذۡكُرُونَ مَآ أَقُولُ لَكُمۡ﴾ جا لەمەودوا ئەوەی من پێتان دەڵێم بیرتان دەكەوێتەوە ﴿وَأُفَوِّضُ أَمۡرِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە من كاری خۆم بەخوا دەسپێرم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەبەندەكانی (٤٤) ﴿فَوَقَىٰهُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُواْ﴾ جا خوا ئەو (پیاوە ئیمانداره) ی پاراست لەزیانی ئەو فڕو فێڵانەی دەیان كرد ﴿وَحَاقَ بِـَٔالِ فِرۡعَوۡنَ سُوٓءُ ٱلۡعَذَابِ﴾ وە سزای سەخت هات و داروودەستەی فیرعەونی گرتەوە (٤٥) ﴿ٱلنَّارُ يُعۡرَضُونَ عَلَيۡهَا غُدُوّٗا وَعَشِيّٗا﴾ بەیانیان و ئێواران (فیرعەون ودەست وپێوەندەكەی) دەبرێنە دیاری ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژێكیش قیامەت هەڵدەسێت ﴿أَدۡخِلُوٓاْ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ أَشَدَّ ٱلۡعَذَابِ﴾ (فەرمان دەدرێ) داروودەستەی فیرعەون بخەنە سەخترین سزاوە (٤٦) ﴿وَإِذۡ يَتَحَآجُّونَ فِي ٱلنَّارِ﴾ وەكاتێك (دۆزەخیەكان) لەناو ئاگرەكەدا دەمە قاڵێ دەكەن ﴿فَيَقُولُ ٱلضُّعَفَٰٓؤُاْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ لاوازەكان بەوانەی خۆ بەزل زان بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمۡ تَبَعٗا﴾ بەڕاستی ئێمە شوێن كەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلۡ أَنتُم مُّغۡنُونَ عَنَّا﴾ دەی ئایا ئێوە لەجیاتی ئێمە لەئەستۆ دەگرن ﴿نَصِيبٗا مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ بەشێك لەم ئاگرە (٤٧) ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی خۆ بەزل زان و زۆردار بوون دەڵێن: ﴿إِنَّا كُلّٞ فِيهَآ﴾ بەڕاستی هەمووومان لەئاگرداین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَدۡ حَكَمَ بَيۡنَ ٱلۡعِبَادِ﴾ بێگومان خوا لەنێوان بەندەكانیدا دادوەری كردوو (وحوكمی تەواو بوو) (٤٨) ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ فِي ٱلنَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وە ئەوانەی لەئاگری دۆزەخدان بەدەرگاوانەكانی دۆزەخ دەڵێن ﴿ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ﴾ داوا لەپەروەردگارتان بكەن ﴿يُخَفِّفۡ عَنَّا يَوۡمٗا مِّنَ ٱلۡعَذَابِ﴾ تەنها یەك ڕۆژ سزامان لەسەر سووك بكات (٤٩)

﴿قَالُوٓا۟﴾ دەڵێن: ﴿أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکان نەهاتن بۆ لاتان؟ ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ بەچەندین بەڵگەی ڕوون وئاشکراوە؟ ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُوا۟ فَٱدْعُوا۟﴾ پێیان دەڵێن دەی خۆتان بپاڕێنەوە ﴿وَمَا دُعَٰٓؤُا۟ ٱلْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ﴾ بێگومان پاڕانەوەی بێ باوەڕان وون دەبێ و بێ سوودە ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو دەکەین ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ يَقُومُ ٱلْأَشْهَٰدُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە شایەتەکان هەڵدەستنەوە ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّٰلِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ ٱللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوەو خراپترین جێگایان هەیە ﴿٥٢﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەمووسا ﴿وَأَوْرَثْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە نەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میرات گری تەورات ﴿٥٣﴾ ﴿هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ (کەهۆی) ڕێنموونیی و پەندو بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٥٤﴾ ﴿فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ گربە بێگومان بەڵێنی خوا هەقەو دێتە دی ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ وە تەسبیحات بکە بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِٱلْعَشِىِّ وَٱلْإِبْكَٰرِ﴾ بەئێواران وبەیانیاندا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمە قاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خودا ﴿بِغَيْرِ سُلْطَٰنٍ أَتَىٰهُمْ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِى صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ﴾ هیچ لە دڵیاندا نی یە جگە لەخۆبەزل زانی نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِ﴾ هەرگیز ئەوان بە (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿٥٦﴾ ﴿لَخَلْقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَكْبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنْ خَلْقِ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم ئەمە نازانن ﴿٥٧﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کەسانێ باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا ٱلْمُسِىٓءُ﴾ لە گەڵ بەدکاران وەك یەك نین ﴿قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿٥٨﴾

﴿إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ بەڕاستی ڕۆژی دوایی دێت ﴿لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناکەن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي﴾ وە پەروەردگارتان فەرموویەتی: لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ وەلامتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي﴾ بەڕاستی ئەوانەی خۆ بە گەورە دەزانن کەبمپەرستن ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان بەسەر شۆڕی دەچنە دۆزەخەوە ﴿٦٠﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ﴾ خوا ئەو زاتەیە شەوی داناوە بۆ ئێوە ﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ﴾ تائارامی تێدا بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژیشی ڕوناك کردۆتەوە (بۆ ژیان پەیدا کردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن چاکەو میهرەبانی یە بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەلام زۆربەی ئادەمی سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستکەر وداهێنەری هەموو شتێکە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی کەواتە چۆن لائەدەن لەڕاستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ﴾ ئا بەم جۆرە لائەدرێن ﴿الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ ئەوانەی کەدان نانێن بەبەڵگەو نیشانەکانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا﴾ خوا زاتێکە کەزەوی بۆ کردونەتە نیشتەجێ (وئارامگا) ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانیشی بۆ کردوون بەسەربان ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ و بەجوانترین شێوە ئێوەی دروست کردووە ﴿وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ لەوشتانەیش کەحەلاڵ و پاکن ڕۆزی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ بەرزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەر زیندووەو هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە خوا بپەرستن بەدڵسۆزی وتەنها بۆ ئەو ملکەچ بن ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاستی من ڕێگری کراوم لەپەرستنی ﴿الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی ئێوە دەیان پەرستن جگە لەخوا ﴿لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي﴾ دوای ئەوەی بەڵگەی ڕوونم بۆ هاتووە لەپەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ وە فەرمانم پێ کراوە کە گەردن کەچ بم ﴿لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ ئەو خوایەیە کەئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان لەدڵۆپێك ئاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشان لەپارچە خوێنێك ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشان بەمنداڵی (ساوایی) دەتان هێنێتە دەر (لەسکی دایك) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشان تا دەگەنە تینی هێزو لاوێتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا﴾ لەپاشان ئاپیر دەبن ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون دەمرێنرێن ﴿وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژێنێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ جا هەرکاتێك (بیەوێت) بڕیارێك بدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ تەنها پێی دەفەرموێت ببە ،دەست بەجێ دەبێ ﴿٦٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت بە بەڵگە ونیشانەکانی خوادەمە قاڵێ ومو جادەلە دەکەن (بەبێ هیچ زانیاریەك) ﴿أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ﴾ چۆن لەڕێی (ڕاست) لادەدرێن ﴿٦٩﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەقورئان نەهێنا ﴿وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا﴾ وە بەو (بەڕاوانەی) بەپێغەمبەرەکانماندا ناردومانە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەوە لەمەو پاش (سەرئەنجامی خۆیان) دەزانن ﴿٧٠﴾ ﴿إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ﴾ کاتێ زنجیرو تەوقیان لەگەردندایە ﴿يُسْحَبُونَ﴾ پێ ی ڕادەکێشرێن ﴿٧١﴾ ﴿فِي الْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا ﴿ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسوتێنرێن ﴿٧٢﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت: ﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنان ﴿٧٣﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ دەڵێن: وون بوون لێمان ﴿بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُو مِن قَبْلُ شَيْئًا﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئێمە لەدونیا (بێجگە لەخوا) شتێکمان نەدەپەرست ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خوا بێ باوەڕان لەڕێگە لادەدات ﴿٧٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ﴾ ئەمەتان لەبەر ئەوەیە کەئێوە ﴿تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی کەئێوە فیزو کەشخەتان دەکرد لەزەویدا ﴿٧٥﴾ ﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و ئیجگاری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆ بەزل زانان ﴿٧٦﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆڕاگربە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ جا یان هەندێك لەو بەڵێنانەی پێیان دەدەین نیشانت دەدەین ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسا هەموویان هەر بۆلای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٧٧﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِنْهُم مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆباس کردوی ﴿وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وەهەندێکیانمان بۆ باس نەکردوی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێك ناتوانێ موعجیزەیەك بهێنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان) ﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ بەهەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە لەوێدا ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾ خوا ئەو زاتەیە ئاژەڵ و ماڵاتی بۆ ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی) هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ وە لەو (ئاژەڵانە) دا چەند سوودو کەڵك بۆ ئێوە هەیە ﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە بگەنە پێویستی یەك کە لەدڵ و دەروتتان دایە ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (وڵاخانە)و لەسەر کەشتی ئێوە سوار دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان نیشان دەدات ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ﴾ جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە وبەڵگەکانی خوا دەکەن؟! ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا﴾ دەی ئایا بەزەویدا نەگەڕاون تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی کەسانێك کە لە پێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کەلەمان زۆر تر و بەهێزتریش بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەمجا ئەوەی کرد بوویان (لەدونیادا) سوودی پێ نەگەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ جا کاتێ پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو زانینەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد چوار دەوری دان (وهاتە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ ئەمجا کاتێك سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ وتیان: باوەڕمان بەخوای تاك و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾ وەبێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوبەشی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ﴾ جا باوەڕ هێنانەکەیان هیچ سوودی نەبوو بۆیان ﴿لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ لەکاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾ باوو سونەتی خوا هەر وا بووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ﴾ وە لەوێدا بێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿ فُصِّلَتْ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتای، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ قورئـان لەلایەن خوای بەخشـندەی میهرەبانـەوە نێردراوەتە خوارەوە ﴿٢﴾ ﴿كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ پەڕاوێکـە بەڵگەکانی ڕوون کراوەتـەوە (لێك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ قورئانێکـە بەزمانـی عەرەبی بۆ گەلێك کەشـارەزان و دەزانـن ﴿٣﴾ ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ مژدەدەرو ترسـێنەرە ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێ ی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ﴾ دەڵێـن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (تێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾ لەئـەوەی تـۆ ئێمەی بـۆ بانـگ دەکەیـت ﴿وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وە لەگوێیەکانماندا گرانی و کـەڕی هەیە ﴿وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ وە لەنێـوان ئێمـەو تـۆدا پەردەیـەك هەیە ﴿فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ﴾ کەواتـە تۆ کاری خـۆت بکـە و بێگومان ئێمەیـش کاری خۆمـان دەکەین ﴿٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ: بەڕاسـتی مـن مرۆڤێکـم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بـەڵام (هەندە هەیە من) نیگام بـۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکـی تاك و تەنیایـە ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە بارووتان هـەر بـەرەو خـوا بێـت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنـی لـێ بکـەن ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ﴾ وە سـزاو لەناوچـوون بـۆ هاوبـەش دانەرانـە ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کـەزەکات نادەن و ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ باوەڕیشـیان بـەڕۆژی دوایـی نـی یـە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی باوەڕیـان هێناوەو کـردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ پاداشـتی بێ بڕانەوەیـان بـۆ هەیـە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي﴾ بڵێ: ئاخۆ بەڕاسـتی ئێوە باوەڕتان بـەو زاتە نی یە؟ ﴿خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ کەزەوی لەدوو ڕۆژدا دروسـت کردووە ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە هاوبەشانی بۆ دادەنێـن ﴿ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا﴾ وە لەسەر زەویدا شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَارَكَ فِيهَا﴾ وە فەڕ و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا﴾ وەبژێوی (هەموو گیاندارێکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران ﴿١٠﴾ ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾ پاش دروستکردنی زەوی ئیرادەی دروسـتکردنی ئاسـمانی کرد کە پێشـتر دوکەڵێك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا﴾ ئەمجا بەئاسمان و بەزەوی فەرموو: وەرن ﴿طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ بەووىستی خۆتان یان بەناچاری (بێنە ژێر فەرمانم) ﴿قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ هەر دووکیان ووتیان بەوویسـتی خۆمان هاتین ﴿١١﴾

﴿فَقَضَىٰهُنَّ سَبۡعَ سَمَٰوَاتٖ فِي يَوۡمَيۡنِ﴾ ئەوسا حەوت ئاسمانی لەدوو ڕۆژدا دروست کرد (کەواتە خوای گەورە زەوی و ئاسمانەکانی بەشەش ڕۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوۡحَىٰ فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمۡرَهَاۚ﴾ وە هەر ئاسمانەی فەرمان (کار) ی خۆی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنۡيَا بِمَصَٰبِيحَ وَحِفۡظٗاۚ﴾ وەئاسمانی دونیامان بەئەستێرە درەوشاوەکان ڕازاندەوە، وپارێزراوە (لەگوێ گرتنی شەیتانەکان) ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاری خوای زاڵی بەدەسەلاتە ⑫ ﴿فَإِنۡ أَعۡرَضُواْ﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلۡ أَنذَرۡتُكُمۡ صَٰعِقَةٗ﴾ ئەوە بڵێ بەهەورە تریشقەیەك (بروسکەیەك) دەتانترسێنم ﴿مِّثۡلَ صَٰعِقَةِ عَادٖ وَثَمُودَ﴾ وەك هەورە تریشقەی (گەلی) عادو سەموود ⑬ ﴿إِذۡ جَآءَتۡهُمُ ٱلرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان ﴿مِنۢ بَيۡنِ أَيۡدِيهِمۡ وَمِنۡ خَلۡفِهِمۡ﴾ لەبەردەمیان و لە پشتیانەوە (لەهەموو لایەکەوە) ﴿أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَۖ﴾ (پێیان وتن) کەجگە لەخوا نەپەرستن ﴿قَالُواْ لَوۡ شَآءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةٗ﴾ وتیان: ئەگەر پەروەردگارمان بیویستایە فریشتەیەکی دەناردە خوارەوە (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمە بەوەی ئێوەی پێ نێرراون باوەڕ ناکەین ⑭ ﴿فَأَمَّا عَادٞ فَٱسۡتَكۡبَرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ ئەمجا (گەلی) عاد بەناڕەوا خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَقَالُواْ مَنۡ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةًۖ﴾ وە وتیان: کێ لەئێمە بەهێز ترە ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا نەیان زانی بوو ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِي خَلَقَهُمۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗۖ﴾ بێگومان ئەو خوایەی کەئەوانی دروست کردووە لەئەوان بەهێز ترە ﴿وَكَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ﴾ وە ئەوان دانیان نەدەنا بەبەڵگەکانی ئێمەدا وئینکاریان دەکرد ⑮ ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ رِيحٗا صَرۡصَرٗا﴾ ئەوسا ئێمە بایەکی زۆر بەهێزی ساردمان بۆ ناردن ﴿فِيٓ أَيَّامٖ نَّحِسَاتٖ﴾ لەڕۆژانێکی بەردەوام (وشوم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمۡ عَذَابَ ٱلۡخِزۡيِ﴾ بۆ ئەوەی سزای ئابڕو بەربان پێ بچەژێن ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَخۡزَىٰۖ﴾ بێگومان سزای پاشە ڕۆژیان ئابڕو بەر (وریسواکەر) ترە ﴿وَهُمۡ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە ئەوان یارمەتی نادرێن ⑯ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيۡنَٰهُمۡ﴾ وە (هۆزی) سەموودمان ڕێنموونی کرد ﴿فَٱسۡتَحَبُّواْ ٱلۡعَمَىٰ عَلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ بەلام ئەوان زیاتر حەزیان لەکوێری وگومڕایی کرد تا شارەزایی و ڕێنموونی ﴿فَأَخَذَتۡهُمۡ صَٰعِقَةُ ٱلۡعَذَابِ ٱلۡهُونِ﴾ جا بۆیە هەورە بروسکەی سزای ڕیسواکەر لێی دان ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوە) کەدەیانکرد ⑰ ﴿وَنَجَّيۡنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەشمان ڕزگارکرد کەباوەڕدارو پارێزکار ولەخواترس بوون ⑱ ﴿وَيَوۡمَ يُحۡشَرُ أَعۡدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ وە ڕۆژێك هەموو دوژمنانی خوا بەرەو ئاگری دۆزەخ کۆدەکرێنەوە ﴿فَهُمۡ يُوزَعُونَ﴾ جا ئەوان (لە پێش کەوتن و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (تا هەموو پێکەوە بەڕێز بڕۆن) ⑲ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا﴾ تا کاتێ دەگەنە لای ئاگری دۆزەخ ﴿شَهِدَ عَلَيۡهِمۡ﴾ شایەتی دەدات لە دژیان ﴿سَمۡعُهُمۡ وَأَبۡصَٰرُهُمۡ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی لەشیان ﴿بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە کردویانە (لەدونیادا) ⑳

﴿وَقَالُواْ لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بەپێستەکانیان دەڵێن: ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا﴾ بۆچی شایەتیتان دا لەدژمان ﴿قَالُوٓاْ أَنطَقَنَا ٱللَّهُ ٱلَّذِيٓ﴾ دەڵێن: ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ کە هەموو شتێکی هێناوەتە زمان (وقسەکردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەویش یەکەم جار ئێوەی دروست کردوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە (٢١) ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان نەدەشاردەوە (نەدەپاراست لە گوناە) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لەشایەتی دانی گوێ و چاو و پێستی لەشتان لەدژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ ٱللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ کەخوا نازانێ بەزۆرێك لەو کارانەی کە دەیکەن (٢٢) ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ ٱلَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئا ئەوە گومانتان بوو کە دەتان برد بەپەروەردگارتان ﴿أَرْدَىٰكُمْ﴾ ئێوەی هەڵدێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ و چوونە ڕیزی زیانباران و خەسارۆمەندانەوە (٢٣) ﴿فَإِن يَصْبِرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ ئەوانە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُواْ﴾ وە ئەگەر داوای لێبوردن و ڕازی بوونی خوا بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ ٱلْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) (٢٤) ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ﴾ وە چەند دۆست (و هاودەم)مان لەدونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُواْ لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپەکردنی دونیاو (بێ بڕوایی) ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزادانیان) بەسەردا درا ﴿فِيٓ أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە(ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون (٢٥) ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَا تَسْمَعُواْ لِهَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ وە بێ باوەڕان (بەیەکتریان) دەووت گوێ مەگرن بۆ ئەم قورئانە ﴿وَٱلْغَوْاْ فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی پڕوپوچی تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) (٢٦) ﴿فَلَنُذِيقَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ دەی سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەی بێباوەڕبوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سزایەکی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بەتۆڵەی) خراپترینی تاوانی کەدەیان کرد (٢٧) ﴿ذَٰلِكَ جَزَآءُ أَعْدَآءِ ٱللَّهِ ٱلنَّارُ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کەئاگری دۆزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ ٱلْخُلْدِ﴾ماڵی هەمیشەی ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەدرێن) چونکە دانیان نەدەنا بەنیشانەکانی ئێمەدا (٢٨) ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَآ أَرِنَا ٱلَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەو دوانەمان نیشان بدەن کە گومڕایان کردین ﴿مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لە جنۆکە وئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ ٱلْأَسْفَلِينَ﴾ تا لە ژێری ژێرەوەی دۆزەخ بن (٢٩)

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی وتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُوا۟﴾ لەپاشان ڕێك و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتەكان پۆل پۆل دێنە لایان (كاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُوا۟ وَلَا تَحْزَنُوا۟﴾ (پێیان دەڵێن) كەمەترسن و خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُوا۟ بِٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدە بێ لێتان ئەو بەهەشتەی كەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٣٠﴾ ﴿نَحْنُ أَوْلِيَآؤُكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دواییدا پشتیوانی ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِىٓ أَنفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی لێ بكەن بۆتان ئامادەیە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بكەن لەوێدا لەخزمەتتاندایە ﴿٣١﴾ ﴿نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ﴾ ڕێزلێنان و میوانداریە لەلایەن خوای لێبوردەی میهرەبانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ كێ وتەی چاكترو بەجێترە لەوكەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەكات ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وەكاری چاكە دەكات و دەڵێ بێگومان من لەكۆمەڵی گەردن كەچ و موسڵماناتم ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَسْتَوِى ٱلْحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُ﴾ چاكە و خراپە چوون یەك نین ﴿ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ بەچاكترین شێوە وەڵامی (خراپە) بدەرەوە ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ﴾ ئەوسا كەسێك كە لەنێوان تۆ و ئەودا دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێكی دڵسۆز و گیانی بەگیانی لێ دێت (ئەمەش دەرەنجامی ڕەوشتی بەرز وكار وكردەوەی جوانە) ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟﴾ بەم ئاستە ناگات كەسانێك نەبێت كە خۆڕاگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات مەگەر كەسێك خاوەنی بەشی هەرە گەورە بێت (لەپاداشت) ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر لەشەیتانەوە تووشی خەتەرەو خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ چونكە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ لەنیشانەكانی (دەسەڵاتی) خوایە شەوو ڕۆژو خۆرو مانگ ﴿لَا تَسْجُدُوا۟ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن نەبۆ خۆرو نەبۆ مانگ ﴿وَٱسْجُدُوا۟ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵكو سوژدە بەرن بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن ﴿٣٧﴾ ﴿فَإِنِ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ جا ئەگەر خۆیان بەگەورە زانی (من پەرستن) ﴿فَٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ ئەوانەی لای پەروەردگارتن (فریشتەكان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُۥ بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُونَ ۩﴾ بەشەو و بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەكەن و ماندو وەڕەس نابن ﴿٣٨﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً﴾ له‌نیشانه‌کانی (ده‌سه‌لاتی) خوایه که‌زه‌وی ده‌بینی ووشك و ماته ﴿فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ که‌چی کاتێك بارانمان باراند به‌سه‌ریدا ﴿اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ (به‌ڕواندنی ڕووه‌ك) ده‌که‌وێته جوله‌و ده‌بوژێته‌وه(به‌رز ده‌بێته‌وه) ﴿إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بێگومان ئه‌وه‌ی (زه‌وی ووشك) ده‌بوژێنێته‌وه زیندوو که‌ره‌وه‌ی مردووه‌کانیشه ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ به‌ڕاستی ئه‌و (خوا) به‌سه‌ر هه‌موو شتێکدا به‌توانایه ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ بێگومان ئه‌وانه‌ی له‌ئایه‌ته‌کانی ئێمه لاده‌ده‌ن ﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا﴾ له‌ئێمه شاراوه نین ﴿أَفَمَن يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ﴾ ده‌ی ئایا که‌سێ ده‌خرێته ناو ئاگره‌وه چاکتره ﴿أَم مَّن يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ یان ئه‌و که‌سه‌ی له‌ڕۆژی قیامه‌ت دا بێ ترس دێت ﴿اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ﴾ هه‌رچیتان وویست (حه‌زتان لێ کرد) بیکه‌ن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا به‌وه‌ی ده‌یکه‌ن بینایه ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه‌ی که‌قورئانیان بۆ هات وباوه‌ڕیان پێ نه‌هێنا (سزایان ده‌ده‌ین) ﴿وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ﴾ که‌به‌ڕاستی کتێبێکی زۆر به‌رزو جێگه‌ی ڕێزه ﴿٤١﴾ ﴿لَّا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ﴾ به‌تاڵ وناڕاستی ڕوی تێ ناکات ﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ﴾ نه له‌ئێستا و نه‌له دووا ڕۆژدا (نه به‌لێ که‌مکردن نه به‌لێ زیادکردن) ﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکه نێردراوه‌ته خواره‌وه له‌لایه‌ن (خوای) کاردروستی ستایش کراوه‌وه ﴿٤٢﴾ ﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێك به‌تۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مه‌گه‌ر ئه‌وه‌ی به‌پێغه‌مبه‌رانی به‌رله‌تۆ ووتراوه ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ به‌ڕاستی په‌روه‌ردگارت خاوه‌ن لێبوردنه (بۆ ئیمانداران) ﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وه خاوه‌ن تۆڵه‌ی سه‌خته (بۆبێ باوه‌ڕان) ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئه‌گه‌ر ئه‌م قورئانه‌مان به‌زمانێکی تر جگه له‌عه‌ره‌بی بناردایه ﴿لَّقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ بێ باوه‌ڕان ده‌یان ووت بۆچی ئایه‌ته‌کانی به‌ڕوونی شیبنه کراونه‌ته‌وه ﴿أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ﴾ (چۆن ده‌بێ) قورئانی عه‌جه‌می و پێغه‌مبه‌ری عه‌ره‌بی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ: قورئان بۆ که‌سانێ باوه‌ڕیان پێی هێناوه ڕێنیشانده‌رو شیفایه ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وه ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕی پێ نایه‌نن له‌گوێیاندا گرانی و که‌ڕی هه‌یه (له‌بیستنی حه‌ق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ هه‌روه‌ها له‌ئاست ئه‌و قورئانه‌دا کوێرن، ئه‌وانه له‌شوێنێکی زۆر دووره‌وه بانگ ده‌کرێن ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی ته‌وراتمان دا به‌مووسا ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ به‌ڵام جیاوازی تێدا کرا (له‌لایه‌ن جووله‌که‌کانه‌وه) ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وه ئه‌گه‌ر پێشتر بڕیار نه‌درایه له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارته‌وه (که سزایان دوا بخرێت) ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ له‌نێوانیاندا دادوه‌ری ده‌کرا (به‌سزا دانیان له‌دونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ وه به‌ڕاستی ئه‌وان له‌دوو دڵی و به‌دگومانی دان ده‌رباره‌ی قورئان ﴿٤٥﴾ ﴿مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هه‌ر که‌سێ کاری چاکه بکات (قازانجه‌که‌ی) بۆ خۆیه‌تی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ هه‌ر که‌سێکیش خراپه بکات (زیانه‌که‌ی) بۆ خۆیه‌تی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وه په‌روه‌ردگارت سته‌م له‌به‌نده‌کانی ناکات ﴿٤٦﴾

﴿إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆ لای خوا دەگەڕێنرێتەوە ﴿وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَاتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا﴾ وە هەر بەروبوومێك كە لە پێست و قەپاغەكەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ﴾ و هەر مێینەیەك ئاوس دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (سكەكەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێ یە ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾ وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش پەیدا كەران) بانگ دەكات ﴿أَيْنَ شُرَكَائِي﴾ هاوبەشانێ (كەداتان نابوو بۆ) من لەكوێن ﴿قَالُوا آذَنَّاكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ﴾ كەس لەئێمە شایەت نین (تۆ هاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە وون بوولێیان ﴿مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی پێشتر دەیانپەرستن ﴿وَظَنُّوا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ وە زانیان كە هیچ پەنایەكیان نی یە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسْأَمُ الْإِنسَانُ﴾ ئادەمی ماندو نابێ ﴿مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ﴾ لە داواكردنی خێر و خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی یەك دووچاری ببێ ﴿فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ﴾ ئەوە بێ هیوا و نائومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ وە ئەگەر پێمان بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾ لەپاش زیانێك لێی كەوتووە ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت: ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ وە گومان نابەم ڕۆژی دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي﴾ وە ئەگەر گەڕێندرامەوە بۆلای پەروەردگارم (زیندووبونەوە هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْحُسْنَىٰ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاكم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا سوێند بەخوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەوەی كردوویانە (لەدونیا) ﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بەخودا پێیان دەچەژێن ﴿مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ سزایەكی بەهێز و بەتین ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە كاتێ چاكە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ ڕوو وەردەگێڕێ و بە خۆبەزل زانینە وە دوور دەكەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾ بەڵام كاتێ ناخۆشی تووش بێت ﴿فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ﴾ ئەوە نزاو هاواری زۆر دەكات ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لەلایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرْتُم بِهِ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەكرد ﴿مَنْ أَضَلُّ﴾ كێ گومڕاترە ﴿مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لەو كەسەی كەلە دژایەتی یەكی دوور لەڕاستیدا بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگە كانی خۆمانیان نیشان دەدەین ﴿فِي الْآفَاقِ﴾ لە ئاسۆی دونیا (لەبوونەوەردا) ﴿وَفِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ هەتا بۆیان ڕوون ببێتەوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نییە ﴿أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ كە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ﴾ لەدیدار و گەشتن بە پەروەردگاریان ﴿أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی (زانست وزانیاری) خوا دەوری هەموو شتێكی داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿الشُّورَىٰ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە (١) ﴿عسق﴾ بە (عەین، سین، قاف) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاترو واتاکەشیان سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە (٢) ﴿كَذَٰلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ﴾ ئا بەو جۆرە خودا نیگادەکات بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بۆ ئەو (پێغەمبەرانەی) پێش تۆش ﴿اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی باڵادەستی کاردروستە (٣) ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە ئەو (خوا) بڵند و گەورەیە (٤) ﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ﴾ نزیکە ئاسمانەکان پارچە پارچەبین ﴿مِن فَوْقِهِنَّ﴾ لە سەروویانەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ وە فریشتەکان بەپاکی یادو سوپاسی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن ﴿لِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوانەی لەزەویدان ﴿أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ ئاگاداربن کە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە (٥) ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە ﴿اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پارێزەر وچاودێر نیت بەسەریانەوە (٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ هەروەها نیگامان کردووە بۆت ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِّتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی مەککە و کەسانی دەورو بەری بترسێنی ﴿وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ﴾ وە (خەڵك) بترسێنی لەڕۆژی کۆکردنەوە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ﴾ کۆمەڵێك لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ وە کۆمەڵێك لەئاگری بڵێسەداردان (٧) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وەئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ دەیکردن بەیەك نەتەوە (باوەڕداریان بێ باوەڕ) ﴿وَلَٰكِن يُدْخِلُ مَن يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ بەڵام هەر کەسێکی بوێت دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمکارەکانیش هیچ دۆست ویارمەتی دەرێکیان نی یە (٨) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردوە؟ ﴿فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو بەدەسەڵات وبە توانایە بەسەر هەموو شتێکدا (٩) ﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هەر شتێك کە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بڕیارەکەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي﴾ ئەو خوایە پەروەردگاری منە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە (١٠)

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ (خـوا) بەدیهێنەری ئاسـمانەکان و زەویی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا﴾ بـۆی بەدی هێناون هاوسـەران لەخودی خۆتـان ﴿وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ أَزۡوَٰجٗا﴾ هەروەها لە ئاژەڵیشـدا جووتی (دروستکردووە) ﴿يَذۡرَؤُكُمۡ فِيهِۚ﴾ لەجـووت بووندا ژمارەتـان زۆر دەکات ﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ﴾ هیچ شـتێك بەوێنەی خوانی یە (نە لەزات و نە لەسـیفات و نە لە کرداریدا) ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ وە ئەوە بیسـەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەر بۆ ئەوە (کلیلەکانی) دەسەڵاتداریی ئاسمانەکان وزەوی ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ﴾ ڕزق و ڕۆزی فـراوان دەکات و دەیگرێتـەوە لە هەرکەسـێ کە بیەوێـت ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا ئاگـادارە بەهەموو شـتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ﴾ ئەو ئاینـەی بـۆ دانـاوون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحٗا﴾ کـە فەرمانـی داوە بە نـووح و ﴿وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ ئەوەش نیگامان کردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيۡنَا بِهِۦٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓۖ﴾ ئەوەش کە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم وموسا وعیسـا ﴿أَنۡ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُواْ فِيهِۚ﴾ کە لەسەر ئەو ئاینەبن بەڕێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا مەکەن ﴿كَبُرَ عَلَى ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ زۆر قورس وگرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدۡعُوهُمۡ إِلَيۡهِۚ﴾ ئەوەی ئەوانی بۆ بانگ دەکەیت ﴿ٱللَّهُ يَجۡتَبِيٓ إِلَيۡهِ مَن يَشَآءُ﴾ خوا هەرکەسی بوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ(موسڵمان بوون) لای خۆی ﴿وَيَهۡدِيٓ إِلَيۡهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونیی کەسێك دەکات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقُوٓاْ﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلۡعِلۡمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی کەزانست و زانیاریان بۆ هات ﴿بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانیانەوە ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچوایە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ تا کاتێ دیاری کراو (دەبێ بژین) ﴿لَّقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ ئـەوە بڕیـار لەنێوانیاندا دەکرا (بەسـزادانیان) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی لـەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِي شَكّٖ مِّنۡهُ مُرِيبٖ﴾ لە گومـان و دوو دڵیدا بوون لێی ﴿١٤﴾ ﴿فَلِذَٰلِكَ فَٱدۡعُۖ﴾ کەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەوازبکە و ﴿وَٱسۡتَقِمۡ كَمَآ أُمِرۡتَۖ﴾ ڕاست وڕاوەستاوبە لەسـەر ئاینەکـەت بـەو جـۆرەی فەرمانـت پێکـراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ أَهۡوَآءَهُمۡۖ﴾ وە شـوێن ئارەزووەکانی ئـەوان مەکـەوە ﴿وَقُلۡ ءَامَنتُ﴾ وەبڵـێ بـاوەڕم هێنـاوە ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِن كِتَٰبٖۖ﴾ بەهەرنامەیـەك کـە خـوا ناردویەتیـە خـوارەوە ﴿وَأُمِرۡتُ لِأَعۡدِلَ بَيۡنَكُمُۖ﴾ وە فەرمانـم پـێ دراوە کـە داد پەروەربـم لـە نێوانتاندا ﴿ٱللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمۡۖ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشـە ﴿لَنَآ أَعۡمَٰلُنَا﴾ (پاداشـتی) کردەوەی خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمۡ أَعۡمَٰلُكُمۡۖ﴾ (پاداشتی) کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمُۖ﴾ هیچ بەڵگەیەك نەماوە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەکراین) ﴿ٱللَّهُ يَجۡمَعُ بَيۡنَنَاۖ﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا) کۆمان دەکاتەوە ﴿وَإِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ﴾ سـەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەمەدەمێ دەکەن لەبارەی خواوە ﴿مِن بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ﴾ لەدوای ئەوەی (خەڵکی بانگەوازی) ئەویان وەڵام دایەوە و(موسڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکانیان پوچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ﴾ وە خەشم و ڕقی خوایان لەسەرە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿١٦﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي أَنزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئەم قورئانەی بەڕاستی ناردووەتە خوارەوە ﴿وَالْمِيزَانَ﴾ وە تەرازووی ناردووە (بۆ جیاکردنەوەی حەق و بەتاڵ) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ وە تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ﴾ لەوانەیە هاتنی ڕۆژی دوایی زۆر نزیك بێت ﴿١٧﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان پێی نیە پەلەی هاتنی دەکەن ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ﴾ وە دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاستە ﴿أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ﴾ بیدارین بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان هەیە لەڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاستی لە گومڕاییەکی زۆر دوور لەڕاستی دان ﴿١٨﴾ ﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ﴾ خوا دڵسۆزە بەبەندەکانی ﴿يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ هەرکەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ وە هەر ئەو بەهێز و باڵادەستە ﴿١٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ﴾ هەرکەس بەرهەمی دوا ڕۆژی بوێت ﴿نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ﴾ ئێمە بەرهەمەکەی بۆ زیاد دەکەین ﴿وَمَن كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا﴾ وە هەرکەسێك بەرهەمی دونیای بوێت ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ هەندێ لەدونیای پێ دەدەین ﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ﴾ بەڵام لەڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ ئەو (بێباوەڕانە) هاوبەشانێکیان هەیە ﴿شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ﴾ ئاینێکیان بۆ داناوون ﴿مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ﴾ کە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ﴾ وە ئەگەر بڕیاری یەکجاری دەرنەچوایە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیان دا بڕیار دەدرا (بە لە ناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی بۆ ستەمکاران سزای سەختی ئازار دەر هەیە ﴿٢١﴾ ﴿تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا﴾ تۆ ستەمکاران دەبینی زۆر دەترسن لەتاو ئەوەی کردویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ بێگومان ئەو سزایە هەر دووچاریان دەبێت ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ﴾ لە ناو باخ وباخاتی بەهەشتدان ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لە لایەن پەروەردگاریانەوە هەرچییان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ ئە وەیە چاکەو بەخششی زۆر گەورە ﴿٢٢﴾

﴿ذَٰلِكَ ٱلَّذِي يُبَشِّرُ ٱللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەو (بەخششە) ئەوەیە کە خوا موژدە دەدات بە بەندەکانی ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِۗ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوەو چاکەکانیان کردووە ﴿قُل لَّآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم لەسەری ﴿إِلَّا ٱلۡمَوَدَّةَ فِي ٱلۡقُرۡبَىٰۗ﴾ مەگەر خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقۡتَرِفۡ حَسَنَةً نَّزِدۡ لَهُۥ فِيهَا حُسۡنًاۚ﴾ هەر کەس هەر چاکەیەك بکات چاکەی بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرانبەر) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗاۖ﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن يَشَإِ ٱللَّهُ﴾ خۆ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخۡتِمۡ عَلَىٰ قَلۡبِكَۗ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵت دا ﴿وَيَمۡحُ ٱللَّهُ ٱلۡبَٰطِلَ﴾ وە خوا بەتاڵ لە ناو دەبات ﴿وَيُحِقُّ ٱلۡحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦٓۚ﴾ وە بە ووتەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵاندایە ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَقۡبَلُ ٱلتَّوۡبَةَ عَنۡ عِبَادِهِۦ﴾ وە ئەو خوا زانێکە تەوبە لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَعۡفُواْ عَنِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە لە کردەوە خراپەکان چاوپۆشی دەکات ﴿وَيَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ﴾ وە دەزانێ بە هەرچی کەئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسۡتَجِيبُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۚ﴾ وە لە بەهرەو بەخششی خۆیی زیاتریان دەداتێ ﴿وَٱلۡكَٰفِرُونَ لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞ﴾ بەڵام بێ باوەڕان سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوۡ بَسَطَ ٱللَّهُ ٱلرِّزۡقَ لِعِبَادِهِۦ﴾ خۆ ئەگەر خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان بکردایە بۆ بەندەکانی ﴿لَبَغَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد و سەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٖ مَّا يَشَآءُۚ﴾ بەڵام (خوا) ڕزق و ڕۆزی بەو ئەندازە دەنێرێتەخوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرُۢ بَصِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەئاگا و بینایە بە بەندەکانی ﴿٢٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يُنَزِّلُ ٱلۡغَيۡثَ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا قَنَطُواْ﴾ لە پاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحۡمَتَهُۥۚ﴾ وە (بارانی) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ ٱلۡوَلِيُّ ٱلۡحَمِيدُ﴾ وەهەر ئە و پشتیوان و سوپاسکراوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە ﴿خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَآبَّةٖۚ﴾ و ئەوەی بڵاوی کردوەتەوە لە گیانلەبەران لە هەر دووکیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمۡعِهِمۡ إِذَا يَشَآءُ قَدِيرٞ﴾ وە خوا هەر کاتێك بیەوێت بەتوانایە بەسەر کۆکردنەوەیاندا ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَآ أَصَٰبَكُم مِّن مُّصِيبَةٖ﴾ وە هەر ناخۆشی یەکتان تووش بووبێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتۡ أَيۡدِيكُمۡ﴾ ئەوە بەهۆیی کردەوەیی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖ﴾ وە لە زۆرێکیش چاوپۆشی کردووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ وە ئێوە ناتوانن لە زەویدا قوتاربن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە نیتانە بێجگە لە خوا ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿٣١﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتیانێك وەك شاخەکان لە دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ﴾ ئەگەر خوایبەوێ (با = هەوا) ڕادەگرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ﴾ ئیتر کەشتیەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا۟﴾ یان بەهۆیی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لەزۆرێکیش (لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی کەدەمە قاڵی دەکەن دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەنایەکیان نییە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ﴾ جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ئەوە تەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بەپەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ﴾ وە ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا۟﴾ وە کاتێ ڕق و قینیان هەڵسێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێ دەبوورن ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە گوێڕایەڵی پەروەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾ وە کاروباریی نێوانیان بەپرس و مەشورەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕۆزی یەی پێمان داوون دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ ٱلْبَغْىُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست درێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾ تۆڵەی خۆیان دەستێنن (و سەرداناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَٰٓؤُا۟ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك خراپەیەکە بەوێنەی خۆیی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەسێ ببورێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَمَنِ ٱنتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِۦ﴾ وەهەرکەس تۆڵەبسەنێ لەپاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾ ئا ئەوانە هیچ تاوان وگوناهێکیان لەسەر نیە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ﴾ تاوان و گوناه هەر لەسەر ئەو کەسانەیە کەستەم لەخەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاریی دەکەن لە زەویدا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾ وە هەر کەس خۆ گرو لێ بوردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ بەڕاستی ئەمە لە کارە پڕ بایەخ و پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن وَلِىٍّ مِّنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوە پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نی یە ﴿وَتَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ لَمَّا رَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێینەوە بۆ دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَىٰهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾ وە دەبیان بینی پیشانی دۆزەخ دەدرێن ﴿خَٰشِعِينَ مِنَ ٱلذُّلِّ﴾ بەمل کەچی و زەلیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ خَفِيٍّ﴾ بە گۆشـەی چاوو بەدزیەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ بەراستی زیانبارەکان ئەوانـەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەستانەوەدا لەدەس داوە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ فِى عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾ بێداربـن بەڕاستی ستەمکاران لـە سزایەکی هەمیشـەیی دان ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ أَوْلِيَآءَ﴾ وە ئەوانە هیچ پشتیوانێکیان نی یە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەیارمەتیان بدەن بێجگە لەخوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن سَبِيلٍ﴾ ئـەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار بوونی بۆ نی یـە ﴿٤٦﴾ ﴿ٱسْتَجِيبُوا۟ لِرَبِّكُم﴾ گوێڕایـەڵ بن بۆ پەروەردگارتـان ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ پێش ئـەوەی ڕۆژێك بێـت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە کـە گەڕانەوەیی بۆ نی یە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ﴾ ئـەو ڕۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ﴾ وە هیچ ئینکارییەکتان پێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا۟﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر وچاودێر نەناردووە بۆ سەریان ﴿إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ تۆ تەنها ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَإِنَّآ إِذَآ أَذَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ مِنَّا رَحْمَةً﴾ وە بەڕاستی کاتێ ئێمـە لەلایـەن خۆمانـەوە بەهـرە ونیعمەتێك بـە کەسێك بچەژێـن ﴿فَرِحَ بِهَا﴾ پێـی دڵخـۆش دەبێ ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگـەر ناخۆشـیەکیان تـووش بێـت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهـۆی کـردەوەی خۆیانـەوە ﴿فَإِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ كَفُورٌ﴾ ئـەوە بەڕاستی ئادەمـی پـێ نـەزان و سـپڵەیە ﴿٤٨﴾ ﴿لِّلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هـەر بۆ خوایە موڵك وپاشـایەتی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ هەرچـی بیەوێـت بـەدی دەهێنێـت ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَٰثًا﴾ بـۆ هەرکەسـێك بیەوێـت کچـی پـێ دەبەخشـێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ﴾ وە بـۆ هەرکەسـێش بیەوێـت کـوڕی پـێ دەبەخشـێت ﴿٤٩﴾ ﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَٰثًا﴾ یـان کـوڕ و کچـی بەیەکـەوە پـێ دەبەخشـێت ﴿وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيمًا﴾ وە هەرکەسێکیشـی بوێـت نەزۆکـی دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا زانایـی دەسـەڵاتدارە ﴿٥٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ﴾ بـۆ هیـچ کـەس نەبـووە کەخـوا قسـەی لەگەڵـدا بـکات ﴿إِلَّا وَحْيًا﴾ بـە وەحـی نەبێـت ﴿أَوْ مِن وَرَآئِ حِجَابٍ﴾ یـان لەپشـت پـەردەوە ﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا﴾ یـان نێرراوێـك بنێرێـت ﴿فَيُوحِىَ بِإِذْنِهِۦ مَا يَشَآءُ﴾ و بەفەرمانـی خۆیـی ئـەوەی کـە بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە ﴿٥١﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هەر بەو شێوە (کە وەحی پێ دێت) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِّنْ أَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنتَ تَدْرِى مَا ٱلْكِتَٰبُ وَلَا ٱلْإِيمَٰنُ﴾ کەتۆ نەتدەزانی کتێب و ئیمان چی بە ﴿وَلَٰكِن جَعَلْنَٰهُ نُورًا﴾ بەڵام ئێمە ئەوەمان کردە ڕووناکی یەك ﴿نَّهْدِى بِهِۦ مَن نَّشَآءُ﴾ ڕێنموونی هەر کەسێکی پێ دەکەین کەبمانەوێت ﴿مِنْ عِبَادِنَا﴾ لەبەندەکانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِىٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ (خەڵك) ڕێنموونی دەکەیت بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٥٢﴾ ﴿صِرَٰطِ ٱللَّهِ ٱلَّذِى﴾ ڕێگەی ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە ﴿أَلَآ إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلْأُمُورُ﴾ بیداربن هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٥٣﴾

سورەتی ﴿ ٱلزُّخْرُف ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا﴾ بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ فِىٓ أُمِّ ٱلْكِتَٰبِ لَدَيْنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەتابلۆیی پارێزراودایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا) ﴿لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾ کەزۆر بڵندەو پڕە لەدانایی ﴿٤﴾ ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنكُمُ ٱلذِّكْرَ صَفْحًا﴾ دەی ئایا ئێمە ئەم قورئانەتان لێ دوور بخەینە وە ﴿أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێکی زیادەڕۆن ﴿٥﴾ ﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِىٍّ فِى ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە زۆر پێغەمبەرمان لە گەلە پێشوەکان ناردووە ﴿٦﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم مِّن نَّبِىٍّ﴾ وە هەر پێغەمبەرێکیان بۆ هاتبێ ﴿إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ کردووە ﴿٧﴾ ﴿فَأَهْلَكْنَآ أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ جا کەسانێ کە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَىٰ مَثَلُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە بەسەرچوو سەرگوزشتەیی پێشینان ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەویی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان دەڵێن خوای زاڵی باڵادەستی زانا دروستی کردوون ﴿٩﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا﴾ ئەو خوایەی زەوی کردووە بەلانکە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە چەند ڕێگایەکی تیادا دروست کردووە بۆتان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەکانتان ﴿١٠﴾

﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە ئەو خوایەی کە لەئاسمانەوە بەئەندازە بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ جا وولاتێکی ووشك و مردووی پێ زیندوو دەکەینەوە ﴿كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ئابەو جۆرە ئێوەش زیندوو دەکرێنەوە (١١) ﴿وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ وە ئەو خوایەی کە هەموو جووتەکانی بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ﴾ وە کەشتی و وڵاخی بۆ فەراهەم هێناون کە سواریان دەبن (١٢) ﴿لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ﴾ بۆ ئەوەی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ﴾ لەپاشان بیر لەبەهرە ونیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە ﴿إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا﴾ وەبڵێن پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوایە)ی کە ئەمەی بۆ ڕام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ کە پێشتر ئێمە توانامان بەسەریدا نەبوو (١٣) ﴿وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە (١٤) ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا﴾ وە بێگومان لەناو بەندەکانی خوادا هەندێك (منداڵیان) بۆ پەروەردگاردانا ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ﴾ وەبەڕاستی مرۆڤ(ی کافر) بێ ئەزان وسپڵەی ئاشکرایە (١٥) ﴿أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ﴾ ئایا لەناو دروست کراوەکانیدا کچانی بۆ خۆی هەڵبژاردوە ﴿وَأَصْفَاكُم بِالْبَنِينَ﴾ وە کوڕانی تایبەت کردووە بەئێوەوە (١٦) ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وە کاتێ مژدە بەیەکێ لەوان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا﴾ بەوەی بەنموونە بۆ خوای دادەنێت (واتە: ئەگەر پێی بووترێت کچتان بووە) ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هەڵدەگەڕێ و پێش دەخواتەوە (١٧) ﴿أَوَمَن يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ﴾ ئایا ئەو (کچە)ی لەناو ئاڵتون و خشڵا بەخێو کرابێ و ﴿وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ﴾ لەکاتی دەمەقاڵێدا ناتوانێ مەبەستی خۆی دەربڕێت (بۆ خوای بڕیار دەدەن) (١٨) ﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا﴾ وەئەو فریشتانەی کە بەندەی خوای بەخشندەن بەمێینەیان دادەنان ﴿أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ﴾ ئایا ئەوان بەدیاری دروستکردنیانەوە بوون ﴿سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾ بێگومان ئەو شایەتیانەیان دەنوسرێت و پرسیاریان لێ دەکرێ (١٩) ﴿وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَاهُم﴾ وە دەڵێن ئەگەر خوا بیویستایە ئێمە ئەو (فریشتانەمان) نەدەپەرست ﴿مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیاری یەکیان نی یە لەو بارەیەوە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ئەوانە هەردرۆ دەکەن (٢٠) ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ﴾ وە ئایا لە پێش قورئان پەرتوکێکمان پێ داون ﴿فَهُم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ﴾ کە ئەوان دەستیان پێوە گرتبێ (٢١) ﴿بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو دەیانووت بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانمان لەسەر ئایینێك دیووە (لەسەر بت پەرستی) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەش بەپێرەوی ڕێبازی ئەوانین (٢٢)

﴿وَكَذَٰلِكَ مَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەها پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لەهیچ شارێکدا ﴿إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەوڵەمەندەکان)ی ووتویانە ﴿إِنَّا وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٖ﴾ بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئاینێك دیووە ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّقۡتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لەسەر ئاینی ئەوان دەڕۆین ﴿٢٣﴾ ﴿۞قَٰلَ أَوَلَوۡ جِئۡتُكُم بِأَهۡدَىٰ﴾ ووتی ئەگەر چی من (ئاینی) ڕاستریشم بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمۡ عَلَيۡهِ ءَابَآءَكُمۡۖ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیووە لەسەری ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو (ئاینەی) بەئێوەدا نێرراوە ﴿٢٤﴾ ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡۖ﴾ بۆیە تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی درۆزنان چۆن بوو ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦٓ﴾ وە کاتێك ئیبراهیم بەباوکی و گەلەکەی ووت ﴿إِنَّنِي بَرَآءٞ مِّمَّا تَعۡبُدُونَ﴾ بێگومان من بەریم لەوەی ئێوە دەیپەرستن ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگە لەو زاتەی کەدروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُۥ سَيَهۡدِينِ﴾ چونکە هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةَۢ بَاقِيَةٗ فِي عَقِبِهِۦ﴾ ئەو (یەکخواپەرستی) لەناو نەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (سەری) ﴿٢٨﴾ ﴿بَلۡ مَتَّعۡتُ هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمۡ﴾ بەڵکو من ئەوانە وباو وباپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٞ مُّبِينٞ﴾ لەگەڵ پێغەمبەری ئاشکرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان بۆ هات ﴿قَالُواْ هَٰذَا سِحۡرٞ﴾ ووتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَا نُزِّلَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وە ووتیان بۆچی ئەم قورئانە نەنێرراوەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٖ مِّنَ ٱلۡقَرۡيَتَيۡنِ عَظِيمٍ﴾ بۆ پیاوێکی گەورەی (ناودارو دارا) لەم دوو شارە (مەککە و طائف) ﴿٣١﴾ ﴿أَهُمۡ يَقۡسِمُونَ رَحۡمَتَ رَبِّكَۚ﴾ ئایا ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحۡنُ قَسَمۡنَا بَيۡنَهُم﴾ لەکاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعۡنَا بَعۡضَهُمۡ فَوۡقَ بَعۡضٖ دَرَجَٰتٖ﴾ وەهەندێکیانمان چەندپلە بەرز کردۆتەوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعۡضُهُم بَعۡضٗا سُخۡرِيّٗاۗ﴾ تاهەندێکیان ئیش بەهەندێکی تریان بکەن ولەخزمەتی یەکتردا بن ﴿وَرَحۡمَتُ رَبِّكَ خَيۡرٞ مِّمَّا يَجۡمَعُونَ﴾ وە بەزەیی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَوۡلَآ أَن يَكُونَ ٱلنَّاسُ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەك ئوممەتی بێ باوەڕ بوونایە ﴿لَّجَعَلۡنَا لِمَن يَكۡفُرُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمۡ سُقُفٗا مِّن فِضَّةٖ﴾ سەقفی خانووەکانیان لەزیوو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيۡهَا يَظۡهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی داسەر دەکەون (بۆمان دەکردن بەزیوو) ﴿٣٣﴾

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا﴾ وەدەرگـای زۆرمـان بـۆ خانووەكانیـان دادەنـا ﴿وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ﴾ وە كورسـی و قەنەفەی زۆر تاڵەسـەری دانیشـن وپاڵ بدەنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿وَزُخْرُفًا﴾ زرق وبرق وڕازاندنەوەی ماڵی دونیا (لەئاڵتـون و زیوو) (خـوای گەورە واز دەهێنێت لەو بێباوەڕانە كە لەزەت لەماڵ وسـامان وخۆشـی دونیا وەربگرن، بەڵام پاشەڕۆژ هەر دەگەڕێنەوە بەردەستی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ جا هەمـوو ئەوانـە چەنـد سـاتێكە لـە بەهـرەو خۆشـی ژیانـی دونیـا ﴿وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بـەڵام (پاداشـتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزكاران ولەخواترسانە ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ﴾ وە هەركـەس پشـت لە یادیـی خـوا هەڵكات ﴿نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا﴾ شـەیتانێكی بۆ ئامادە دەكەین ﴿فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾ كە هەمیشە لەگەڵی بێت ولێی جیانەبێتەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە بێگومان ئەوانـە (شـەیتانەكان) لەڕێگایـی ڕاسـت ڕێگرییـان دەكـەن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ واش دەزانـن كەبێگومـان هەر ئەوانن كە هیدایەتـدراوون ﴿٣٧﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا﴾ هەتا كاتێ كە(دەمرێ و) دێتەوە لامان ﴿قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ﴾ دەڵێ خۆزگە نێوانی من وتۆ بەقەدەر نێوان خۆرهەڵات و خۆرئاوا بوایـە ﴿فَبِئْسَ الْقَرِينُ﴾ ئـای چ هـاوڕێ یەكی خـراپ بوویـت ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ﴾ (ئەم خۆزگە)هیچ سـوودێكتان پێناگەیەنێت چونكە ستەمتان كـرد ﴿أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ بێگومان ئێـوە لـە سـزایی سـەخت دا هاوبەشـن ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ دەی ئایـا تۆ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) دەتوانی بەكەڕ بشنەوێنی ﴿أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ یان كوێر ڕێنموونی بكەیت ﴿وَمَن كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە ئەو كەسـەی كەلەگومڕایی یەكی ئاشـكرادا بێت ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ﴾ جا ئەگـەر تۆ بمرێنین ﴿فَإِنَّا مِنْهُم مُّنتَقِمُونَ﴾ ئـەوە بێگومـان ئێمـە هـەر تۆڵـە لـەوان دەسێنین ﴿٤١﴾ ﴿أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ﴾ یـان ئەو هەڕەشـەی لێمان كردوون پیشـانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ﴾ چونكە بەڕاستی ئێمە بەدەسەڵاتین بەسـەریاندا ﴿٤٢﴾ ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ كەواتـە دەسـت بگـرە بـەو قورئانـەوەی بـۆت نێـرراوە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ڕێبازێكی ڕاستیت ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ وەبێگومان ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەكەت ﴿وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ دەكرێت ﴿٤٤﴾ ﴿وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ تۆ پرسیار بكە لە و پێغەمبەرانەی پێش تۆ ناردوومانن ﴿أَجَعَلْنَا مِن دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿آلِهَةً يُعْبَدُونَ﴾ پەرستراوانێك كە بپەرسترێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی مووسـامان بەبەڵگە كانمانەوە نـارد ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بـۆلای فیرعـەون و دەسـت و پێوەندەكـەی ﴿فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ووتی بەڕاستی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم بِآيَاتِنَا﴾ جا كاتێ بەڵگەكانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ﴾ كەچی ئەوان بەبەڵگەكان پێدەكەنین ﴿٤٧﴾

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ﴾ وە هیچ بەڵگەیەكمان نیشان نەداون ﴿إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مەگەر ئەو بەڵگەیە گەورەتربوو لەهاوتاكەی ﴿وَأَخَذْنَٰهُم بِالْعَذَابِ﴾ وەتووشی بەلاو سزامان كردن (چونكە باوەڕیان نەهێنا) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئـەوەی بگەڕێنەوە (لەبێ باوەڕیی) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا يَٰٓأَيُّهَ السَّاحِرُ﴾ ووتیان (بەمووسـا) ئەی جادووباز ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بكە لە پەروەردگارت ئەوەی بەڵێنی پێ داوی (بەدی بهێنێت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئێمە باوەڕدەهێنین ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ﴾ جا كاتێ بەلاو سزاكەمان لەسەریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ كتوپڕ پەیمانەكەیان هەڵدەوەشاندەوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ﴾ وە فیرعەون جاڕی دابەناو گەلەكەیدا ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئەی گەلەكـەم ئایا پادشـایی میصر هی مـن نی یە ؟ ﴿وَهَٰذِهِ الْأَنْهَٰرُ تَجْرِي مِن تَحْتِيٓ﴾ وە (ئایا) ئـەم ڕووبارانە بەژێر (كۆشكەكانی) مندا ناڕۆن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن؟! ﴿٥١﴾ ﴿أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ﴾ بەڵكو من باشـترم لەو (مووسـا) كەلاواز و بێ ڕێزە ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وەناتوانێ بەچاكی قسـە بـكات (زمانی تـەواو نی یە) ﴿٥٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ دەبۆچی بازنـی ئاڵتونی پێ نەدراوە؟ (ئەگەر ڕاسـت دەكات) ﴿أَوْ جَآءَ مَعَهُ الْمَلَٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشـتەی (شـایەتی دەری) لەگەڵدا نەهاتووە ﴿٥٣﴾ ﴿فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُۥ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا بەم قسانە گەلەكەی هەڵخەڵەتان وئەوانیش گوێڕایەڵیان كـرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوان هەمیشـە ﴿قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ گەلێكی لە سـنوور دەرچوو بوون ﴿٥٤﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا كاتێ ڕقیان هەڵساندین تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا هەموویانمان لەدەریادا خنكاند ﴿٥٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْءَاخِرِينَ﴾ و كردمانن بەپەند ونموونە وئامۆژگاری بۆ كەسـانی دوای خۆیان ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وە كاتێ عیسـای كوڕی مەریەم بەنموونە هێنرایەوە ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ دەستبەجێ گەلەكەت دەیكەنە هاوارو قیڕەی خۆشی (وادەزانن قسـەی ئەوان بەسـەر قسەی پێغەمبەردا ﷺ سـەركەوتووە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَقَالُوٓا ءَأَٰلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾ وە دەڵێن ئایا پەرستراوەكانی ئێمە باشترە یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا﴾ ئەوانە نموونەی عیسایان تەنها بۆ دەمبازی ودەمەدەمێ بۆ دەهێنایەوە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیە كە دەیڵێن) بەڵكو ئەوانە گەلێكی زۆر دەمەقاڵـێ كەرن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسـا هیچ نی یـە جگە لە بەندەیەك كە نیعمەتی خۆمان ڕشتووە بەسەریدا ﴿وَجَعَلْنَٰهُ مَثَلًا لِّبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە كردومانە بەنموونە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿٥٩﴾ ﴿وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَٰٓئِكَةً﴾ ئەگەر بمانویستایە لەجیاتی ئێوە فریشتەمان دادەنا ﴿فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾ لەزەویدا دەبوونە جێ نشینی ئێوە ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ﴾ وە بێگومان (دابەزینی عیسا بۆ سەر زەوی) یەکێکە لەنیشانەکانی قیامەت ﴿فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا﴾ کەواتە دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نەبێ ڕاستە ﴿وَٱتَّبِعُونِ﴾ وە شوێنی من بکەون ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ وەباشەیتان ڕێگریتان نەکات لەڕێنموونی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ عِيسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ وە کاتێ عیسا بەڵگە ڕوونەکانی هێنا ﴿قَالَ قَدْ جِئْتُكُم بِٱلْحِكْمَةِ﴾ ووتی (بەنەوەی ئیسرائیل) بێگومان بەپێغەمبەرایەتی هاتووم بۆ ناوتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُم﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە بۆتان ﴿بَعْضَ ٱلَّذِى تَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ هەندێ لەوشتانەی جیاوازن تێیدا ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ و گوێڕایەڵیم بکەن ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦٤﴾ ﴿فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ﴾ جا کۆمەڵەکان جیاواز بوون لەنێوان خۆیاندا ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ سزاو لەناوچوون بۆ ئەوانەی ستەمیان کرد ﴿مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ﴾ لەسزای سەختی ڕۆژی بەئازار ﴿٦٥﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ ئایا جگە لە ڕۆژی دوای چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿ٱلْأَخِلَّآءُ يَوْمَئِذٍۭ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشەویستەکان لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن ﴿إِلَّا ٱلْمُتَّقِينَ﴾ جگە لە پارێزکاران ولەخواترسان نەبێت ﴿٦٧﴾ ﴿يَٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ ٱلْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەی بەندەکانم ئەمڕۆ هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە هێناوە ﴿وَكَانُوا۟ مُسْلِمِينَ﴾ و هەمیشە گەردن کەچ بوون ﴿٦٩﴾ ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ﴾ (لەو ڕۆژەدا پێیان دەڵێن) بچنە بەهەشتەوە ﴿أَنتُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ﴾ ئێوە و هاوسەرەکانتان ﴿تُحْبَرُونَ﴾ (ڕێز دەگیرێن و) دڵ خۆش دەکرێن ﴿٧٠﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾ بەسینی وپەرداخی ئاڵتونی (خواردن و خواردنەوە) دەگێڕن بەسەریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ ٱلْأَنفُسُ﴾ وە لەو بەهەشتەدا هەیە ئەوەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ ٱلْأَعْيُنُ﴾ و چاو لەززەت لەبینینی ببات ﴿وَأَنتُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ وە ئێوە بەهەتا هەتایی دەمێننەوە تیایدا ﴿٧١﴾ ﴿وَتِلْكَ ٱلْجَنَّةُ ٱلَّتِىٓ أُورِثْتُمُوهَا﴾ ئەوە ئەو بەهەشتەیە کە بۆ ئێوە ماوەتەوە (پێتان دراوە) ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کە دەتانکرد ﴿٧٢﴾ ﴿لَكُمْ فِيهَا فَٰكِهَةٌ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە تێیدا میوە هاتی زۆر ﴿مِّنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ کەلێیان دەخۆن ﴿٧٣﴾

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە (٧٤) ﴿لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ﴾ سزایان لەسەر سووك ناكرێت ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن (٧٥) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێكمان لێ نەكردوون ﴿وَلَٰكِن كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ﴾ بەڵكو هەر خۆیان ستەمكاربوون (٧٦) ﴿وَنَادَوْا يَا مَالِكُ﴾ وەهاوار دەكەن ئەی مالیك (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾ با پەروەردگارت بمان مرێنێت (ئارزگاربین) ﴿قَالَ إِنَّكُم مَّاكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەكی زۆر وەڵامیان دەداتەوە و) دەڵێت: بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیایدا (٧٧) ﴿لَقَدْ جِئْنَاكُم بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی) هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەلام زۆربەتان ڕاستیتان پێناخۆشە (٧٨) ﴿أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا﴾ بەڵكو ئەوانە بۆ پیلان و فێڵبان (لەپێغەمبەر ﷺ) لێبڕان ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵە لێ سەندنیان) لێبڕاین (٧٩) ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُم﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەكانیان نابیستین ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾ فریشتەكانیشمان كەلەلایانن وئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان) دەنوسن (٨٠) ﴿قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ﴾ بڵێ ئەگەر پەروەردگار كوڕی بیوایە ﴿فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ﴾ ئەوە من یەكەمین كەس بووم دەمپەرست (٨١) ﴿سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَرْشِ﴾ و پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێكانە)ی كە ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن (٨٢) ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی پڕوپوچی بن و گاڵتە بكەن ﴿حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ﴾ هەتا دەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ كە بەڵێنیان پێ دراوە (٨٣) ﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێكە پەرستراوە لە ئاسمانەدا ﴿وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ﴾ وە پەرستراوە لە زەویدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها ئەویش كار دروستی زانایە (٨٤) ﴿وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە پاك و بەفەڕو گەورەیە ئەو خوایەی كە خاوەنی ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ وە هەرچی لەنێوانیاندایە ﴿وَعِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە (٨٥) ﴿وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الشَّفَاعَةَ﴾ وە ئەوانەی بێجگە لە خوا دەپەرسترێن (وهاواریان لێ دەكرێت) ناتوانن تكا بكەن ﴿إِلَّا مَن شَهِدَ بِالْحَقِّ﴾ مەگەر كەسانێك شایەتیان بەهەق دابێ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیوە و ئاگاداری بوون (٨٦) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت كێ دروستی كردوون ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدن (٨٧) ﴿وَقِيلِهِ يَا رَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ شكاتی كردو) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێكن باوەڕ ناهێنن (٨٨) ﴿فَاصْفَحْ عَنْهُمْ﴾ (خوای گەورە فەرمووی: ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ مەدە ﴿وَقُلْ سَلَامٌ﴾ وپێیان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمەو پاش دەزانن (چی یان بەسەردێت) (٨٩)

سورەتی ﴿الدُّخَانِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە (٢) ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارە وە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە ترسێنەرین (٣) ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو لە یەك جیادەکرێتەوە (٤) ﴿أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەران دەنێرین (٥) ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ کەڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە (٦) ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وە هەرچی لە نێوانیاندایە﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە ئیمانداری ڕاستەقینەن (٧) ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باو و باپیرە پێشوەکانتانە (٨) ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ﴾ بەلام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا گەمە و گاڵتە دەکەن (٩) ﴿فَارْتَقِبْ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ پەیدا دەبێ (١٠) ﴿يَغْشَى النَّاسَ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەلایەکی سەختە (١١) ﴿رَّبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین (١٢) ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ﴾ چۆن تەمێ خواردەبن و ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە (١٣) ﴿ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ لە پاشان گوێیان پێ نەداو ﴿وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ﴾ وە وتیان: فێرکراوێکی شێتە (١٤) ﴿إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەلایە لا دەبەین ﴿إِنَّكُمْ عَائِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ باوەڕی) (١٥) ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ڕۆژێك دێت بەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین ﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە دەسەنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) (١٦) ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ﴾ وپێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات (١٧) ﴿أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ﴾ (پێی وتن) کە بەندەکانی خوا (بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین وباوەڕ پێکراوم بۆ ناو ئێوە (١٨)

﴿وَأَن لَّا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتـان بەبـەرزو گـەورە مەزانـن لەبەرامبـەر خـوادا ﴿إِنِّي آتِيكُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومـان مـن بەڵگـە ونیشـانەیەکی ئاشـکرام بـۆ هێنـاون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من پەنادەگـرم بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَن تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خراپەم دەربارە مەکەن) ﴿٢١﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جـا هـاواری لـە پەروەردگاری کـرد (ووتی) ﴿أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەمانە گەلێکـی تاوانبارن ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسـا (پێـی ووترا) بەندەکانم بەشـەو بەرە ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەوون ﴿٢٣﴾ ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای سـوور) بەئارامـی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵـە ﴿إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سـەربازانێکی خنکێنراو دەبـن (تێیدا) ﴿٢٤﴾ ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشـت ﴿مِن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو ﴿٢٥﴾ ﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشـتوکاڵ و جـێ ومەئوای چاك و خـۆش ﴿٢٦﴾ ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە ناز ونیعمەتی زۆر کەئەوان تیایدا دەژیان و ڕایان دەبوارد ﴿٢٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەربەم جۆرە ئەو (خۆشی بە)مان دا بە گەلێکی تر ﴿٢٨﴾ ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا نەئاسمان و نەزەوی نەگریان بۆیان ﴿وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشـیان پێ نەدرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی ئەوەی ئیسـرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر ﴿٣٠﴾ ﴿مِن فِرْعَوْنَ﴾ لەفیرعەون ﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومـان فیرعەون خۆبـەزل زانێکی لەسـنوور دەرچوو بوو ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی ئەوەی ئیسـرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی (سـەردەمی خۆیان)دا بەپـێ ی زانیاری (خۆمـان) ﴿٣٢﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزەو بەڵگەی زۆرمـان پێـدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ﴾ کە بـۆ تاقیکردنەوەی ڕوون وئاشـکرا بەس بێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بەڕاستی ئائەوانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن ﴿٣٤﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ﴾ هەر بۆیە یەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ﴾ ئیتـر زیندوو ناکرێینـەوە ﴿٣٥﴾ ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زینـدوو بکەنەوەو) بیان هێننەوە (بۆ دونیا) ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن ﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی توبەع (ی پادشـایی یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەموویانمـان لەناو بـرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشـتیان تاوانباربوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروسـتمان نەکردووە ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبێهودە و گاڵتە ﴿٣٨﴾ ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەر دووکیانمان بەدی نەهێناوە بەهەق وڕاستی نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٩﴾

﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ بێگومـان ڕۆژی جیاکردنەوە(ی حـەق و بەتاڵ) ﴿مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ کاتی دیاری کراویـی هەموویانـە ﴿٤٠﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَن مَّوْلًى شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە هیچ دۆستێ ناتوانێ کەمترین سـوود بگەیەنێ بە دۆستی خـۆی ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە یارمەتیش نادرێـن ﴿٤١﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ اللَّهُ﴾ مەگەر کەسێ خوا ڕەحمی پێ بکات ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا زاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ﴾ بێگومـان درەختی زەقنەموت ﴿٤٣﴾ ﴿طَعَامُ الْأَثِيمِ﴾ خۆراکی کەسـانی تاوانبارە (کافرە) ﴿٤٤﴾ ﴿كَالْمُهْلِ﴾ وەکو خڵتەی ڕۆن زەیتوون ﴿يَغْلِي فِي الْبُطُونِ﴾ لەناو سکەکاندا دەکوڵێت ﴿٤٥﴾ ﴿كَغَلْيِ الْحَمِيمِ﴾ هـەر وەکو کوڵانی ئـاوی زۆر گەرم ﴿٤٦﴾ ﴿خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ﴾ (ئـەو کافرە) بیگرن و بەتوندی ڕای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ تا (دەیبەنە) ناوەڕاستی دۆزەخ ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ﴾ پاشـان بیـڕژێن بەسـەر سـەریدا ﴿مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ﴾ هەنـدێ لـە ئاگر و ئـاوی زۆر گـەرم ﴿٤٨﴾ ﴿ذُقْ﴾ (پێـی دەوترێت) بیچێژە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ﴾ (بە گاڵتـە پێکردنێکەوە پێی دەوترێت)چونکە بەڕاسـتی تۆ بە دەسـەڵات و بەڕێز بوویت (لەدونیادا) ﴿٤٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەمە ئـەو سـزایەیە کەئێـوە گومانتان لێـی هەبـوو ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ بەڕاسـتی پارێزکاران ولەخواترسان لە شوێنێکی بێوەیی و ئارام دان ﴿٥١﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و ترێك کانیاودان ﴿٥٢﴾ ﴿يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لـە ئاوریشـمی ناسـك و ئەسـتور دەپۆشـن ﴿مُّتَقَابِلِينَ﴾ ڕووبەڕووی یەکتری دادەنیشـن ﴿٥٣﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ هەروەها کیژانی چاوگەورە وجوان دەکەینە هاوسـەریان ﴿٥٤﴾ ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ﴾ لەو بەهەشتەدا هەموو جۆرە میوەیەك داوا دەکەن ﴿آمِنِينَ﴾ بەئاسـوودەیی و بێوەیـی ﴿٥٥﴾ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ﴾ لـە بەهەشـتدا هەرگیـز مردن ناچەژن ﴿إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ﴾ جگە لەمردنی یەکەم جار (کەلە دونیادا بوو) ﴿وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە (خوا) لەسـزای دۆزەخ پاراسـتوونی ﴿٥٦﴾ ﴿فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە بەخشـشـە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئـا ئەوەیـە سـەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٥٧﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاسـتی ئـەم قورئانەمـان لەسـەر زمانی تۆ ئاسـان کـردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی بیربکەنەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَارْتَقِبْ إِنَّهُم مُّرْتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوەڕوان بە، بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٥٩﴾

سورەتی ﴿الجاثية﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەی ،بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای باڵادەستی کاردروستەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٣﴾ ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ وە لە دروست کردنی خۆتان دا ﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ﴾ وە ئەو گیان لەبەرانەی بڵاودەبنەوە ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕی بتەویان هەیە ﴿٤﴾ ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن رِّزْقٍ﴾ وە لەو بارانەی کەخوا لەئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی ڕزق و ڕۆزی یە) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە بەهۆیەوە زەوی زیندوو دەکاتەوە (وەدەبووژێنێتەوە) ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وەلە گۆڕانی بایەکاندا ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەهەیە بۆ کەسانێ کەتێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئائەمانە بەڵگەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ دەیخوێنینە وە بۆت بەڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ﴾ جا بە چی قسە و گوفتارێك ﴿بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ دوای خواو بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن ﴿٦﴾ ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار ﴿٧﴾ ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتْلَىٰ عَلَيْهِ﴾ وبۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا﴾ لەپاشان (لەسەر کافری) بەردەوامە چونکە خۆبەزل زانە ﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ ئەڵێی هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بەسزایەکی سەخت ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا﴾ وە هەرکاتێ شتێك لەبەڵگەکانمان ئاگادار بێت ﴿اتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ بەگاڵتەی دەگرێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ﴾ لە پێشیانەوە ئاگری دۆزەخە ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْهُم﴾ هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُوا شَيْئًا﴾ ئەوەی لە(دونیا)دا کردوویانە ﴿وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەو پشتیوانانەی جگە لەخوا هەڵیان بژاردون (سوودی نی یە) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا هُدًى﴾ ئەم قورئانە هۆی ڕێنموونیی یە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ﴾ تا بەفەرمانی خوا کەشتی تیایدا بگەڕێ ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وە تا لەهەندێك بەخششی خوا بەهرەمەند بین ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە بۆ ئێوەی ژێربار کردووە (وخستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعًا مِّنْهُ﴾ هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێك بیر بکەنەوە ﴿١٣﴾

﴿قُل لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ بڵێ بەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نیە ﴿لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی خەڵکانێ بداتەوە بەگوێرەی ئەوەی کردوویانە ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هەرکەسێ چاکەی کرد ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەرکەسێ خراپەی کرد ئەوە (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەپاشان بۆلای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بە نەوەی ئیسرائیلمان بەخشی ﴿الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و حوکمڕانی و پێغەمبەرایەتی ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕۆزیمان دان لە شتە حەڵاڵ و پاکەکان ﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێزمان دان بەسەر جیهانیاندا ﴿١٦﴾ ﴿وَءَاتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ وە بەڵگە ڕوونەکانمان پێدان لە بارەی شەریعەتەوە ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ جا جیاواز نەبوون لەنێو خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆهات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێوان خۆیان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بێگومان پەروەردگارت لەڕۆژی هەستانەوەدا لە نێوانیاندا دادوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی جیاوازیان تێدا دەکرد ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشان تۆمان خستەسەر شەریعەتێك ﴿مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئاینەوە ﴿فَاتَّبِعْهَا﴾ تۆش شوێنی بکەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شوێنی هەواو ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە نازانن ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ بێگومان ئەوانە لەلایەن خواوە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەم کاران هەندێکیان دۆست و پشتیوانی هەندێکیانن ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆست و پشتیوانی پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿١٩﴾ ﴿هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم قورئانە بینایيە وهۆی چاوڕشتی یە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیە بۆ گەلێك کەباوەڕی پتەویان هەیە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکانیان کردووە وا گومان دەبەن ﴿أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسانێك دادەنێن کەبڕوایان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یەك بێت ژیانیان و مردنیان ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چەند خراپ دادوەری دەکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وەخوا ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ بۆ ئەوەی هەموو کەسێك پاداشت بدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەو کار و کردەوانەی کە کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٢٢﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ﴾ ئاخۆ بینیوتە ﴿مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ﴾ وە مۆری ناوە بەسەر گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسەرچاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ﴾ دەی جگە لە خوا کێ ڕێنموونیی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆچی بیر ناکەنەوە ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَالُوا۟ مَا هِىَ﴾ وە ووتیان هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە دەمرین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَآ إِلَّا ٱلدَّهْرُ﴾ وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتێ ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە بەو قسانە هیچ زانیاریان نی یە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنها گومان دەبەن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ﴾ جگە ئەوە کە دەڵێن باووباپیرانمان زیندووبکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُحْيِيكُمْ﴾ بڵێ: خوا زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشان کۆتان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەی مەردوومان نازانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە موڵکداریتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ ٱلْمُبْطِلُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا بەتاڵ خوازەکان خەسارۆمەندن ﴿٢٧﴾ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلێ دەبینی کۆمەڵ کۆمەڵ کەوتوون بەسەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ﴾ هەموو گەلێ ﴿تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا﴾ بانگ دەکرێ بۆلای پەڕاوەکەی ﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزاو پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿هَٰذَا كِتَٰبُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾ بەڕاستی ئێمە وەك خۆی نوسیومانەتەوە (وێنەمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ جا ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە ﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ ئەوە پەروەردگاریان دەیانخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەڵێن) ئاخۆ بەڵگەکانی ئێمەتان بەسەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان بە گەورە دەزانی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێوە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ بوترایە ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَٱلسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوای هیچ گومانی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِى مَا ٱلسَّاعَةُ﴾ دەتان ووت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ ئێمە تەنیا گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیانین ﴿٣٢﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ﴾ وە دەردەکەوێت بۆیان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئەو خراپانەی کە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدا ﴿مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ پێیان دەوترێ ئەمرۆ لەبیرتان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر چۆنێ ئێوە ئەم ڕۆژەتان لەبیر چوو بوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگای مانەوەی ئێوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ و هیچ یارمەتی دەرێکتان نی یە ﴿٣٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەرئەوەیە بێگومان ئێوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەڵگەکانی خواتان بە گاڵتە دانا بوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمرۆ لەو دۆزەخەدا دەرناهێنرێن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وەرێگە نادرێن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾ جا هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگاری جیهانیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسەڵات و گەورەی تەنها بۆ ئەوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەهەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵ وبالادەست ودانا وکار سازە ﴿٣٧﴾

سورەتی ﴿ الأحقاف ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی کاربەجێوە ﴿٢﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان وزەوی وئەوەی لەنێوانیاندایە دروستمان نەکردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێ ی ترسێنرابوون ڕوو وەردەگێڕن ﴿٣﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو شتانەی ئێوە دەیانپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لە زەویدا چیان دروست کردووە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە(دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردووە ﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی پەڕاوێکم بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾ یان زانیاریەك کە لە پێشووان بەجێ مابێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤﴾ ﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن﴾ لەو کەسەی کە هاوار لەغەیری خوا بکات ﴿لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی ناداتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار لێکراو)انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿٥﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵك کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُوا۟ لَهُمْ أَعْدَآءً﴾ پەرستراوەکان دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُوا۟ بِعِبَادَتِهِمْ كَـٰفِرِينَ﴾ وە(پەرستراوەکان) بەپەرستنەکەیان باوەڕ ناکەن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَـٰتُنَا بَيِّنَـٰتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَـٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرا و دیارە ﴿٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ ٱفْتَرَيْتُهُۥ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێ (خوا سزای بەتێم دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِى مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرانبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت ﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو توانجانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَىٰ بِهِۦ شَهِيدًۢا﴾ ئەو خوایە بەسە کەشایەت بێت ﴿بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ مَا كُنتُ بِدْعًا مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر نیم (نێررابم) ﴿وَمَآ أَدْرِى﴾ نازانم ﴿مَا يُفْعَلُ بِى وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ تەنها پەیڕەوی ئەوە دەکەم کە وەحی دەکرێت بۆم ﴿وَمَآ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس ﴿٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ ﴿وَكَفَرْتُم بِهِۦ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە کەسێك لە نەوەی ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَىٰ مِثْلِهِۦ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا هەیە ﴿فَـَٔامَنَ وَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕ هێنان) چاك بوایە ﴿مَّا سَبَقُونَآ إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ ئەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا۟ بِهِۦ﴾ چونکە خۆیان بەو (قورئانە) ڕێنموون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَـٰذَآ إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە دەس هەڵبەستێکی کۆنە ﴿١١﴾ ﴿وَمِن قَبْلِهِۦ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿كِتَـٰبُ مُوسَىٰٓ إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەوراتی مووسا پێشەوا و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَـٰذَا كِتَـٰبٌ مُّصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبەکانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت ﴿لِّسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبی یە ﴿لِّيُنذِرَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ تاستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ﴾ وە بۆ چاکەکاران مژدە بێ ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان (الله) یە ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَـٰمُوا۟﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن ﴿١٣﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ﴾ وە ئێمە ئامۆژگاری ئادەمیی مان کرد ﴿بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا﴾ بە چاکە کردن لەگەڵ دایك و باوکی دا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا﴾ دایکی بە ناڕەحەتی و ئازارەوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ وە بەئازار و ناڕەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾ ماوەی دووگیان بوون (ی دایك) پێ یەوە و لە شیر بڕینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ تا دەگاتە تاقی لاوی (پێ گەیشتوی لاشەیی و ژیری) ﴿وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ و دەگاتە چل ساڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگار ڕام بهێنە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و نیعمەتانەت بکەم ﴿أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە ڕشتوتە بەسەر من و دایك و باوکم دا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاك بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت ﴿وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي﴾ نەوەکانیشم چاك و صاڵح بکە ﴿إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بێگومان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە ﴿وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لەموسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ کە ئێمە کردەوە چاکەکانیان لێ وەردەگرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وە چاوپۆشی دەکەین لە خراپەکانیان ﴿فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ﴾ لە ڕیزی بەهەشتیاندان ﴿وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي﴾ ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاستەیە ﴿كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لەدونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ﴾ ئەو کەسەش کە بەباوك و دایکی بڵێت ﴿أُفٍّ لَّكُمَا﴾ ئۆف لە دەس ئێوە ﴿أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ﴾ ئایا هەڕەشەم لێ دەکەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِن قَبْلِي﴾ لە کاتێکدا چەند چین خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ﴾ وە (دایکی و باوکی) هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيْلَكَ آمِنْ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕ بهێنە ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینانە و هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ بڕیار(ی خوا) یان بەسەردا چەسپا ﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە ڕیزی ئەو ئوممەتانەدا کە پێش ئەمان ڕابوردوون ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆکەو ئادەمیی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیان زەرەرمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾ وە بۆ هەریەك لەوانە پلە و پایە هەیە بە گوێرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ تا خوا پاداشت و سزای کردەوەکانیان بە تەواوی بداتەوە ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٩﴾ ﴿وَيَوْمَ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) هەرچی خۆشیتان بوو بەسەرتان برد ﴿فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیاتاندا ﴿وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا﴾ وەلەزەتتان لێ برد و (ڕاتان بوارد) ﴿فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسەنرێ ﴿عَذَابَ الْهُونِ﴾ بەسزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمْ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە ﴿تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناهەق خۆتان بە زل دەزانی لە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ﴾ کاتێ گەلەکەی ترساند لە (وولاتی) ئەحقاف ﴿وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر ڕابوردوون ﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لە پێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (ووتوویانە) جگە لەخوا هیچی تر نەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە بۆ ئێوە (پێش بێ) ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان بدەیت ﴿عَنْ آلِهَتِنَا﴾ لە(پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأْتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو (سزا)ی بەڵێنت پێ داووین ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاست گۆیانیت ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾ (هوود) ووتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایەوە بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ وەمن تەنها ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕادەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڵام من دەبینم ئێوە ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ گەلێکی نەزان و نەفامن ﴿٢٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا﴾ جا کاتێ ئەو (سزایە)یان بینی پەڵـە هەورێك بوو ﴿مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾ ووتیان ئەمە هەورێکە بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ﴾ (هوود ووتی نەخێر) بەڵکو ئەوە ئەو (سزایە) یە بەپەلە داواتان دەکرد ﴿رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بایەکی بەهێزە سزای سەختی پێیە ﴿٢٤﴾ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصْبَحُوا﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ﴾ تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾ سزای هۆزی تاونباران دەدەین ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ﴾ سوێند بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان دابوو (لەسامان و دەسەڵات) بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً﴾ وە گوێ و چاو و دڵمان پێدابوون ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەڵام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم﴾ نە گوێ و نە چاو و نە دڵیان ﴿مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان بەنیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ﴾ (دانیشتوواتی) ئەو شار و دێهاتانەی کە بەدەورو بەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراو جۆرمان نیشان دان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (لەبێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان ﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً﴾ ئەوانەی جگە لەخوا بۆ نزیك بوونەوە لەخوا کردبوونیانە پەرستراوی (خۆیان) ﴿بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ﴾ (نەك یارمەتیان نەدان) بەڵکو گومیش بوون لێیان ﴿وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (بەرهەمی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان دەبەستن ﴿٢٨﴾

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند جنۆ کەیەکمان ناردبۆ لات ﴿يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ﴾ تا گوێ لەقورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جاکاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوا أَنصِتُوا﴾ وتیان (بەیەکتری) بێ دەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە) تەواو بوو ﴿وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆلای قەوم و هۆزەکەیان بەترسێنەر ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُوا يَا قَوْمَنَا﴾ وتیان ئەی هۆز و قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا﴾ بەڕاستی ئێمە گوێ بیستی کتێبێك بووین ﴿أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش مووسا نێردراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پەڕاوەکانی پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (خەڵك) ڕێنموونی دەکات بۆ هەق و ڕێبازی ڕاستی ﴿٣٠﴾ ﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگخوازی خوا (موحەممەد ﷺ) بدەنەوە ﴿وَآمِنُوا بِهِ﴾ و باوەڕی پێ بێنن ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ و دەیسڕێتەوە ﴿وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە لەسزای سەخت دەتان پارێزێ ﴿٣١﴾ ﴿وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ﴾ هەرکەسێش وەڵامی بانگخوازی خوا (کە موحەممەدە ﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو بەهیچ جۆرێك ناتوانێ لە زەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ﴾ وە جگە لەخوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ﴿٣٢﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ وە لەدروست کردنیاندا ناتوانا و دەستە پاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ وە ڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادە گیرێن ﴿أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە ﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ دەڵێن: بەڵێ سوێند بەپەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: دەی ئەو سزایە بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٣٤﴾ ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە خۆگربە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری بەهێز دانیان بەخۆداگرت ﴿وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان) یان ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو ڕۆژەی کە (سزای) بەڵێن پێدراو یان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ﴾ تەنها ساتێك لە ڕۆژ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَاغٌ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلْ يُهْلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو دەچێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لەسنوور دەرچوو نەبێت ﴿٣٥﴾

سورەتی ﴿ مُحَمَّدٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵك)یان کرد لەڕێبازی خوا ﴿أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان کردو ﴿وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە) ی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ تەنها ئەویش ڕاستەو لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێك و چاك کردوە ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ﴾ شوێن بەتاڵ و پڕو پووچ کەوتن ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ و بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ شوێن ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ بەو شێوە ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ﴾ خوا نموونەی (کردەوەی) خۆیانیان بۆ دەهێنێتەوە ﴿٣﴾ ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر (لە جەنگدا) گەیشتن بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرْبَ الرِّقَابِ﴾ ئەوە بدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّوا الْوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلەکانیان) قایم ببەستەنەوە ﴿فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ﴾ جا دواتر یان بەمنەت وچاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَاءً﴾ یان بە فیدیە و بریتی ﴿حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ باوەڕان) دادەنێ (یان تا جەنگ کۆتایی دێت بە نەمانی بت پەرستان) ﴿ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ فەرمان ئەوەیە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَانتَصَرَ مِنْهُمْ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان بە جەنگ) تا بەبەکتری تاقیتان بکاتەوە ﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران ﴿فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان وون ناکات ﴿٤﴾ ﴿سَيَهْدِيهِمْ﴾ بێگومان ڕێنموونیان دەکات ﴿وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ﴾ و دڵ و بیریان پاك ساف دەکات ﴿٥﴾ ﴿وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ﴾ وە دەیانخاتە ئەوبەهەشتەی بۆی باس کردون ﴿٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئاینی) خوا بدەن ﴿يَنصُرْكُمْ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافران دا) ﴿وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ وە پێیەکانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعْسًا لَّهُمْ﴾ ئەوە نەگبەتی و سەرشۆڕی بەشیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پووچ و بێ مایە دەکات ﴿٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ڕقیان لەو قورئانە بوو کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچ کردنەوە ﴿٩﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بە زەوی دانەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا﴾ تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا لەناوی بردن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا﴾ (دەی بێگومان بێ) بۆ بێ باوەڕانیش سەرئەنجامی ئاوا هەیە ﴿١٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ پشتیوانی ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿١١﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان کردوە دەیانخاتە باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) ڕادەبوێرن و ﴿وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ﴾ وەك ئاژەڵ دەخۆن و دەلەوەڕێن ﴿وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ وە دۆزەخ شوێنی مانەوەیانە ﴿١٢﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار هەبوون ﴿هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِّن قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ﴾ لەو (خەڵکی) مەککەیە کە تۆیان دەرکرد ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ لە ناومان بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ ئا خۆ ئەو کەسەی بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگاریەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ وەك ئەو کەس وایە کە کرداری خراپی بۆ جوان کرابێ و ڕازێنرابێتەوە ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُم﴾ شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتبێ ﴿١٤﴾ ﴿مَّثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي﴾ شێوەی نایابی ئەو بەهەشتە وایە ﴿وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ کە بەڵێن دراوە بە پارێزکاران و خواناسان ﴿فِيهَا أَنْهَارٌ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِّن مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنْهَارٌ﴾ وە چەندەها ڕووبار ﴿مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ﴾ لەشیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنْهَارٌ مِّنْ خَمْرٍ﴾ وە چەندەها ڕووبار لەشەرابی نایابی ﴿لَّذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ بنۆشانی ﴿وَأَنْهَارٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى﴾ وە چەند ڕووباریشی تێدایە لەهەنگوینی پاڵفتە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەهاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەگەڵ لێبوردن لە پەروەردگاریانەوە ﴿كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتیانە) وەکو کەسانێك وان کە لە ئاگری دۆزەخ دابن بەهەمیشەیی ﴿وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵیان دەرخوارد بدرێ کە ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات ﴿١٥﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت لێدەگرن ﴿حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ آنِفًا﴾ ئەوە ئێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتوون ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمْ هُدًى﴾ (خوا) شارەزاییان زیاددەکات ﴿وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ وەتەقوا و پارێزکاری وخواناسیان پێ دەبەخشێ ﴿١٧﴾ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو (ناپاکانە) چاوەڕوانی چی دەکەین ﴿إِلَّا السَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ یەخەیان بگرێت ﴿فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا﴾ دەی بێگومان هەندێ لەنیشانەکانی هاتۆتە دی ﴿فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ﴾ کاتێ (ڕۆژی دوایی) یەخەیان بگرێت ئیتر کەی بیردەکەنەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ کەواتە دڵنیابە و بزانە بێجگە لە (اللە) هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لەخوا) بۆ گوناهی خۆت ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وبێگومان خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ﴾ بە جم و جوڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) ﴿١٩﴾

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ بۆچی سورەتێك (لەقورئان) ناێردرێتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو نێرابێتە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرابێ ﴿رَأَيْتَ الَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ کە لەدڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ تەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن لە هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو ﴿٢٠﴾ ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ فەرمان بەردار بوونایە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جێ بەجێ ی ناکەن) ﴿فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستیان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿٢١﴾ ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی ناپاکان) ﴿إِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی یە بیبچڕێنن ﴿٢٢﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئاخۆ ئەوانە وورد نابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾ (وانی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم﴾ پاشە و پاش گەڕانەوە لە ئاینەکەیان ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بوویەوە ﴿الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمْلَىٰ لَهُمْ﴾ وە بەهیوا و ئومێد فریوی دابوون ﴿٢٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کەڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا ناردبووی ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ﴾ ئێمە لە مەولا لەهەندێ کاردا گوێڕایەڵتان دەکەین ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ ﴿٢٦﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو ناپاکانە) کاتێك فریشتەکان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە شوێن شتانێ کەوتبوون کە خوای تووڕە کردبوو ﴿وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچەڵ کردەوە ﴿٢٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ﴾ ئایا وا دەزانن ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (ناپاکی) لە دڵیان دایە ﴿أَن لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات ﴿٢٩﴾

﴿وَلَوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لَأَرَيْنَاكَهُمْ﴾ ئەوانەمان نیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەنیاندا دەتناسین ﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان بە شێوازی قسەشیاندا دەیانناسییت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە دڵنیابن خوا بە هەموو کردەوەکانتان دەزانێت ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حَتَّىٰ نَعْلَمَ﴾ تا دەری بخەین و دیاری ﴿الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ﴾ وە تا هەواڵتان چی یە ئاشکرای کەین ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەرێگری (خەڵك) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وَشَاقُّوا الرَّسُولَ﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بۆتەوە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە بە زوویی (خوا پیلان) و کردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەربن ﴿وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ وە کردەوە (چاکە) کانتان هەڵمەوەشێننەوە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەرێگری (خەڵك) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ پاشان بەبێ باوەڕی مردن ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان خۆش نابێت ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ﴾ جا (باوەڕداران) لاواز و سست مەبن و داوای ئاشتی (و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿وَاللَّهُ مَعَكُمْ﴾ (یارمەتی) خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ گاڵتە و گەپێکە (ودەبڕێتەوە) ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن ولەخواترس بن ﴿يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات ﴿وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات ﴿٣٦﴾ ﴿إِن يَسْأَلْكُمُوهَا﴾ ئەگەر (خوا) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فَيُحْفِكُمْ﴾ زۆریش داکۆکی بکات لێتان ﴿تَبْخَلُوا﴾ ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ﴾ و ڕق و کینەی دەروونتان دەردەخات ﴿٣٧﴾ ﴿هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ بیداربن ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تُدْعَوْنَ﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا لە پێناوی خوا ماڵ ببەخشن ﴿فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ﴾ کەچی هەندێکتان ڕژدەی دەکەن ﴿وَمَن يَبْخَلْ﴾ هەر کەسیش ڕژدەبی و ڕەزیلی بکات ﴿فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان تەنها ڕژدیی لە (دژی) خۆی دەکات ﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەندە) و بێ نیازە ﴿وَأَنتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ هەر ئێوەن هەژار و بێ نەوا ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لەئاینەکەتان) ﴿يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ (خوای گەورە) ئێوە دەگۆڕێت بەکەسانێکی تر (ی زۆر چاك) ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُم﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن (ڕاستگۆن لەگەڵ پەروەردگاریاندا) ﴿٣٨﴾

سورەتی ﴿ الفَتْح ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان پێ دایت (کەڕێکەوتنی حودەیبییەیە) (١) ﴿لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ﴾ تا خوا خۆش بێت ﴿مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ لە گوناهەکانی ڕابوردوو داهاتووت ﴿وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی بڕژێت بەسەرتدا ﴿وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ وەڕێگای ڕاست نیشان بدات (بەردەوامت کات) (٢) ﴿وَيَنصُرَكَ اللَّهُ﴾ وەخوا سەرت بخات ﴿نَصْرًا عَزِيزًا﴾ بەسەرکەوتنێکی بالادەستانە (٣) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوا زاتێکە ﴿أَنزَلَ السَّكِينَةَ﴾ ئارامی دابەزاندووەتە ﴿فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ناو دڵی ئیمانداران ﴿لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا﴾ تا ئیمانیان زیاد بکات ﴿مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾ لەگەڵ ئەو ئیمانەی کە هەیانە ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە هەمیشە خوا زانای کاردروستە (٤) ﴿لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ تا پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار بباتە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێك کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وەتا لەگوناهەکانیان خۆش بێت ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ﴾ وە ئەم (بەڵێنە) لای خوا ﴿فَوْزًا عَظِيمًا﴾ سەرکەوتنێکی گەورەیە (٥) ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ و تا سزای بدات پیاوان و ئافرەتانی (دوو ڕوو) و ناپاك و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی هاوبەش پەیداکەری ﴿الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ گومان بەرانی خراپ دەربارەی خوا ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ ئەوخراپە(لەناو چوونەی چاوەڕوانی دەکەن بۆ ئیمانداران) هەر بەسەر خۆیاندا دێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ وەخوا خەشمی لێ گرتوون و ﴿وَلَعَنَهُمْ﴾ نەفرینی لێ کردوون و ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ﴾ دۆزەخی بۆ ئامادە کردوون ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی خراپە (٦) ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە بالادەستی کاربەجێ یە (٧) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان ناردووە ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشایەت و مژدەدەر و ترسێنەر (٨) ﴿لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بە خواو پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ﴾ وە پشتیوانی لێ بکەن و ڕێزی لێ بگرن ﴿وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ وە تەسبیحاتی خوا بکەن بە بەیانیان و ئێوارانیدا (٩)

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی پەیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەوانەوەیە (لـەم ئایەتـە پیرۆزەدا جێگیر کردن وباسـکردنی سیفەتی دەسـت بۆ خـودا هاتووە ئێمـەش بڕوامان پێیەتـی بەبێ هیـچ لێچوانـدن ولەیەکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خـۆی دەیزانێت) ﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جـا هەر کەس پەیمانەکەی شـکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ ئـەوە بێگومان ئەو پەیمان شـکاندنە تەنهـا (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ﴾ هەر کەسـیش وەفـا بکات ﴿بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ﴾ بەو پەیمانـەی کەداویەتی بەخوا ﴿فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاسـتی خوا پاداشـتی گەورەیی دەداتێ ﴿١٠﴾ ﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلەغەزا جێ مابوون ﴿شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا﴾ سـامان و خاوخێزانمان مەشـغوڵیان کردین (نەیان هێشـت بێین بۆ غەزا) ﴿فَاسْتَغْفِرْ لَنَا﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئـەوەی بەزمانیـان دەیڵێن لەدڵیاندا نی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلْ فَمَن﴾ بڵێ جا کێ ﴿يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ لەبەرانبـەر خـوادا هیچی بەدەسـتە بۆتان ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا﴾ ئەگـەر خوا زیانێکـی بۆتان بوێت ﴿أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا﴾ یـان سـوودو قازانجێکی بۆتان بوێـت ﴿بَلْ كَانَ اللَّهُ﴾ (وانییە کەدەیڵێـن) بەڵکو خوا ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ ئاگادارە بەهەرچییەك کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلْ ظَنَنتُمْ أَن﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد کە ﴿لَّن يَنقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا﴾ پێغەمبـەر و ئیمانـداران هەرگیـز ناگەڕێنەوە بـۆ ناو کەس و کاری خۆیـان (و شـەهید دەبـن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئـەو گومانـە لەدڵتانـدا ڕازێنرابوویـەوە ﴿وَظَنَنتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا﴾ و بەڕاستی ئێوە گەلێکن لەناو دەچن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَن لَّمْ يُؤْمِن﴾ و هەر کەس بـاوەڕی نەهێنا بێ ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّا أَعْتَدْنَا﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسـمانەکان و زەوی تەنها موڵکی خوایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ لەهەر کەس کەیبەوێـت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سـزای هەر کەسـیش دەدات کەیبەوێت (لەتاوانباران) ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخـوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان بەجێماوان لەغـەزا دەڵێـن ﴿إِذَا انطَلَقْتُمْ﴾ هەر کاتێـك (لەمەدینـە) دەرچـوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا﴾ بـۆ گرتنی دەسـکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ﴾ لێمان گەڕێن باشوێنتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ﴾ دەیانـەوێ ووتەی خوا (کە دەسـکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشـدارانی حودەیبیەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن تَتَّبِعُونَا﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەرگیز نابێت شـوێنمان کەون ﴿كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ﴾ چونکە پێشـتر خوا دەربارەتان هەروای فەرمـووە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ ئەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلْ تَحْسُدُونَنَا﴾ (وا نی یە) بەڵکـو حەسـوودی بـە ئێمە دەبـەن ﴿بَلْ كَانُوا﴾ (وا نی یـە) بەڵکو ئـەوان ﴿لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ زۆر کەم تێدەگەن ﴿١٥﴾

﴿قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ﴾ بڵێ بەجێماوان لەغەزا ﴿مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ لە عەرەبە دەشتەکی یەکان ﴿سَتُدْعَوْنَ﴾ لەمەولا بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ بۆ (جەنگ لەگەڵ) گەلێکی زۆر بەهێزی جەنگاوەر ﴿تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ (دەبێ) جەنگیان لەگەڵ بکەن یان خۆیان موسڵمان ببن ﴿فَإِن تُطِيعُوا﴾ جائەگەر گوێڕایەڵ بن ﴿يُؤْتِكُمُ اللَّهُ﴾ خوا پێیان دەدات ﴿أَجْرًا حَسَنًا﴾ پاداشتێکی زۆرباش ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر سەرپێچی بکەن ﴿كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەك لەوەو پێش سەرپێچیتان کرد (لە حودەیبیەدا) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزایەکی سەختتان دەدات ﴿١٦﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ بۆ کوێر گوناه نیە (بەشداری جیهاد نەکات) ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ بۆ شەلیش گوناه نییە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها بۆ نەخۆشیش گوناه نییە ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ دەیباتە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕوبارەکان بەژێریاندا دێن ودەچن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ هەر کەسیش سەرپێچی بکات ﴿يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزای سەختی دەدات ﴿١٧﴾ ﴿لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴿عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەو ئیماندارانەی ﴿إِذْ يُبَايِعُونَكَ﴾ کە پەیمانیان پێدایت ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ لەژێر درەختەکەدا (لە حودەیبیە) ﴿فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ جا خوا ئاگادار بوو بەوەی لە دڵیاندایە ﴿فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە دڵنیایی و ئارامی بۆ ناردن ﴿وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەسەرکەوتنێکی نزیك (کەئازاد کردنی خەیبەر بوو) ﴿١٨﴾ ﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وەغەنیمەتی زۆر کەبەدەستی دەهێنن ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١٩﴾ ﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی پێ داوون ﴿مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴾ کەغەنیمەتی زۆر ﴿تَأْخُذُونَهَا﴾ (لە بێ باوەڕان) دەگرن ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ﴾ بۆیە ئەم (غەنیمەتەی خەیبەر)ی بۆ پێش خستن ﴿وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنكُمْ﴾ وە دەستی خەڵکی (مەککەی) لێتان کۆتا کرد ﴿وَلِتَكُونَ آيَةً﴾ تا(ئەم ڕووداوە) ببێتە بەڵگەیەك ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ باوەڕداران ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وەتا ڕێنموونیتان بکات ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴾ وە چەندەها (غەنیمەتی)تر هەیە کەهێشتا دەسەڵاتتان نی یە بەسەری دا ﴿قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا﴾ بێگومان خوا ئاگای لەهەموویانە ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٢١﴾ ﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کافرن جەنگیان لەدژتان بکردایە ﴿لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (تێك دەشکان و) هەڵدەهاتن ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴾ پاشان دەستیان نەدەکەوت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و پشتیوانێك ﴿٢٢﴾ ﴿سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي﴾ ئەوەیاسا و باوی خوایە ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ﴾ کەبێگومان پێشتریش هەروابووە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ قەت نابینیت باو و یاسای خوا هیچ گۆڕانێکی بەسەردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەئێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتاکرد بەڕێکەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەر ئەواندازاڵ کرد ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوابەهەرچی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٢٤﴾ ﴿هُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ هەر ئەوان (مەککەیەکان) بوون کافربوون ﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وەڕێگری ئێوەیان کرد(لەزیارەتی)مزگەوتی حەرام(کەعبەی پیرۆز) ﴿وَٱلْهَدْىَ مَعْكُوفًا﴾ وە(نەیانهێشت) قوربانیە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُۥ﴾ بگاتە شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنَٰتٌ﴾ (خوا زاڵی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرەتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان دەناسین ﴿أَن تَطَـُٔوهُمْ﴾ پێتان پێدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌۢ﴾ جابەهۆیانەوە تووشی تاوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئەوەی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ ٱللَّهُ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ تاخوا بیخاتە بەر بەزەیی خۆی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ ئەو کەسەی کە خۆی دەیەوێ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا۟﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا) لەیەکتر جیابیبوونایەتەوە ﴿لَعَذَّبْنَا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێ باوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزادانێکی سەخت ﴿٢٥﴾ ﴿إِذْ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْحَمِيَّةَ﴾ کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕن دەمار گیریان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ کەدەمار گیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ﴾ جا خواش دڵنیایی و ئارامی خۆیی ناردە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران ﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕدانی پابەند کرد بەووشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله)وە ﴿وَكَانُوٓا۟ أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەووشەیە شیاو تر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾ وەخوابەهەموو شتێك ئاگادار وزانایە ﴿٢٦﴾ ﴿لَّقَدْ﴾ سوێندبەخوابێگومان ﴿صَدَقَ ٱللَّهُ رَسُولَهُ ٱلرُّءْيَا بِٱلْحَقِّ﴾ خوائەوخەوەی کە پێغەمبەرەکەی دیبوی بەڕاستی گێڕاوهێنایەدی ﴿لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ﴾ کە(ووتبوی) دڵنیابن دەچنەناومزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بەوویستی خوا ﴿ءَامِنِينَ﴾ بە ئارامی و بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیبوەیان کورتان کردۆتەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن) ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا۟﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەڕێکەوتن دایە) ﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لە (چوونە مەککە) بڕیاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیك (بۆ ئێوەیە کەڕێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿٢٧﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بەڕێنموونی و ئاینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ تا بەسەر هەموو ڕێبازێکدا زاڵی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە ﴿٢٨﴾

﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ ئەو (باوەڕدار)انەش کەلەگەڵیدان ﴿أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەڕان توندو تیژن و ﴿رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوان خۆیاندا بە بەزەیین ﴿تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا﴾ دەیان بینی (هەمیشە) لە کوڕنوش و سوژدە بردندان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾ داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ﴾ جا ئەو (هاوەڵە بەڕێزانە) ئەوە نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا ﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ﴾ وەك ڕووەك وکشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ) ﴿فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کردبێ و قایم بوو بێ ﴿فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ﴾ جا لەسەر لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کردبێ ﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ﴾ تا بە (زۆر بوونی) هەوەڵانی داخ و مەراق بدا بەکافران ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُم﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە وکردەوەی چاکەیان کردووە ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿الْحُجُرَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُوا﴾ پێش مەکەون (لە هیچ کاروبڕیارێکدا) ﴿بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾ بەسەر دەنگی پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ﴾ وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ بێتەوە ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ وخۆشتان هەستی پێ نەکەن ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ﴾ دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِندَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی ڕاهێناو داوە وپاکی کردوەتەوە ﴿لِلتَّقْوَىٰ﴾ بۆ تەقوا وخواناسین ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و تێ ناگەن ﴿٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ خۆ ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ تادەرۆشتیتە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانـەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ ئەگەر گوناهـكارێ هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ ئـەوە لێ ی بکۆڵنـەوە (تاڕوون بیێتەوە) ﴿أَن تُصِيبُوا﴾ ئـەوەك زیان بگەیەنن ﴿قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾ بەخەڵکێـك بەنەزانین ﴿فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ ئەوسا پەشیمان بن لـەوكارەی كەكردووتانە ﴿٦﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ زۆر چـاك بزانـن ﴿أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ کـە بێگومـان پێغەمبـەری خـوا لـە ناوتاندایـە ﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ﴾ ئەگـەر بە گـوێ ی ئێوەی بکردایـە ﴿فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لەزۆرێـك لەكارەكاندا ﴿لَعَنِتُّمْ﴾ تووشـی ناڕەحەتی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بـەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویسـت كـردووە ﴿وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە لەدڵتانـدا (شیرین و) ڕازاوەی كـردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ﴾ وە بێزراوو ناشـرینی كردووە لەلاتان ﴿الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ بێ باوەڕیی و تاوان و سـەرپێچی فەرمانی خوا ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شـارەزاو لەسـەر ڕێبازی ڕاسـتن ﴿٧﴾ ﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾ (ئەوە) بەخشـش ونیعمەتێکـە لەلایـەن خـواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خـواش زانـا و دانایـە ﴿٨﴾ ﴿وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەگـەر دوو كۆمـەڵ لەئیمانداران ﴿اقْتَتَلُوا﴾ دژ بەیەكتـر جەنگیان كرد ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئـەوە لەنێوانیانـدا ئاشـتەوایی بکـەن ﴿فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجـا ئەگـەر كۆمەڵێكیان دەسـت درێژی وسـەركەشی كرد ﴿عَلَى الْأُخْرَىٰ﴾ بۆ سـەر كۆمەڵێكی تریان ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي﴾ ئەوە ئێوە (ئەی موسـوڵمانان) دژی ئەوەیـان بجەنگـن دەسـت درێژی دەكات ﴿حَتَّىٰ تَفِيءَ﴾ تـا دەگەڕێتـەوە ﴿إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمانی خـوا (ملكەچـی فەرمانی خوا دەبـێ) ﴿فَإِن فَاءَتْ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوسـا لەنێوانیاندا ئاشـتەوایی بكەن ﴿بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا﴾ بەدادگەرانە و ڕاسـت و دادپـەروەر بن (لەنێوانیاندا) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومـان خـوا ﴿يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ دادپەروەرانـی خـۆش دەوێ ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ بێگومـان تەنها بـاوەڕداران برای یەكترن ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ كەواتە لەنێـوان دووبراتاندا (ئاژاوە هەبـوو) ئاشـتەوایی بكـەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخـوا بترسـن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تاڕەحمتـان پـێ بكات ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی كەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ﴾ باهیچ كۆمەڵە پیاوێك گاڵتە نەكـەن بەكۆمەڵێكی تریان ﴿عَسَىٰ أَن يَكُونُوا﴾ ڕەنگە گاڵتە پـێ كراوەكان ﴿خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە گاڵتەكەرەكان باشـتربن (لای خـوا) ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ﴾ وە ژنانێـك گاڵتـە نەكەن بەژنانێكی تـر ﴿عَسَىٰ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە ئافرەتـە گاڵتـە پێكـراوەكان ﴿خَيْرًا مِّنْهُنَّ﴾ لـە ئافرەتـە گاڵتەكەرەكان باشـتربن (لای خـوای گەورە) ﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ﴾ تانە وتەشـەر لەیەكتـری مەدەن (لەنێو خۆتانـدا) ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ناوو ناتۆرە لەیەكتـری مەنێـن ﴿بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپـە ناو بردنێ كە گوناهە (بە موسـڵمان بڵێیت كافـر، یـان داوێن پیس) ﴿بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمْ يَتُبْ﴾ جـا ئەوەی پەشـیمان نەبێتەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمكارن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ﴾ خۆتان لەزۆرێك لە گومانەکان بپارێزن ﴿إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ﴾ چونکە بەڕاستی هەندێك لەگومانەکان تاوانن ﴿وَلَا تَجَسَّسُواْ﴾ سیخوڕی مەکەن (وبەدوای ناتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿وَلَا يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ﴾ لەپاشملە بەخراپە باسی یەکتری مەکەن ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ﴾ ئایا کام لەئێوە پێ ی خۆشە ﴿أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ﴾ کە گۆشتی برا (ئایینی یەکەی) بخوات؟ ﴿مَيۡتٗا﴾ بەمردوویی ﴿فَكَرِهۡتُمُوهُۚ﴾ بێگومان قێزتان لێ ی دێتەوەو پێتان ناخۆشە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٞ رَّحِيمٞ﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری بەبەزەیی یە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەلکینە ﴿إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ﴾ لە نێر و مێ یەك ﴿وَجَعَلۡنَٰكُمۡ﴾ وە کردومانن ﴿شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لِتَعَارَفُوٓاْۚ﴾ تایەکتری بناسن ﴿إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أَتۡقَىٰكُمۡۚ﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر لەخودا دەترسێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿۞قَالَتِ ٱلۡأَعۡرَابُ ءَامَنَّاۖ﴾ عەرەبە دەشتەکیەکان وتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قُل لَّمۡ تُؤۡمِنُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە ﴿وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسۡلَمۡنَا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿وَلَمَّا يَدۡخُلِ ٱلۡإِيمَٰنُ فِي قُلُوبِكُمۡۖ﴾ چونکە هێشتا باوەڕ نەچووەتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وَإِن تُطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لَا يَلِتۡكُم مِّنۡ أَعۡمَٰلِكُمۡ شَيۡـًٔاۚ﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوالێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئیماندارانی ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ لَمۡ يَرۡتَابُواْ﴾ پاشان دوو دڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وَجَٰهَدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ﴾ هەر ئەوانەن ڕاستگۆیان ﴿١٥﴾ ﴿قُلۡ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بِدِينِكُمۡ﴾ لەئایینەکەتان ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ﴾ لەکاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيۡكَ﴾ ئەو کەسانە منەت دەکەن بەسەر تۆدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَنۡ أَسۡلَمُواْۖ﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قُل لَّا تَمُنُّواْ عَلَيَّ إِسۡلَٰمَكُمۖ﴾ تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر مندا مەکەن ﴿بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڵکو خوا منەت دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أَنۡ هَدَىٰكُمۡ لِلۡإِيمَٰنِ﴾ کە ڕێنموونیی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیمانداران) ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غَيۡبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وەخوا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قٓ﴾ بە (قاف) دەخوێندرێتەوە، ماناکەی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ﴾ سوێند بەقورئانی بەرزو بەڕێز (تۆ نێردراوی خوای ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿١﴾ ﴿بَلۡ عَجِبُوٓاْ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەریان سوڕماوە ﴿أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەوەی کەپێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جا بێ باوەڕان دەیان ووت ﴿هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٢﴾ ﴿أَءِذَا مِتۡنَا﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿وَكُنَّا تُرَابٗا﴾ بووین بەخۆڵ (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی دوورەو نابێ ﴿٣﴾ ﴿قَدۡ عَلِمۡنَا﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡۖ﴾ زەوی چەندێ لە لاشەیان دەخوات (هیچیمان لێ ون نابێ) ﴿وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ﴾ بەڕاوێکیشمان لایە کە پارێزەری هەموو شتێکە ﴿٤﴾ ﴿بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ﴾ (زیندوو بوونەوە دووری نی یە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿لَمَّا جَآءَهُمۡ﴾ کاتێک بۆیان هات ﴿فَهُمۡ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان ﴿٥﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ﴾ دەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا﴾ چۆن دروستمان کردووە و ڕازاندومانەتەوە ﴿وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٖ﴾ وەهیچ درزو کەلێنێکی تێدا نی یە ﴿٦﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ چەندەها شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ ڕواندومانە تێیشیدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ﴾ هەموو جۆر ڕووەکێکی جوان ﴿٧﴾ ﴿تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ﴾ تابەر چاو ڕوونی و پەندو بیرخەرەوە بێت ﴿لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبە کارو گەڕاوە بۆ لای خوا ﴿٨﴾ ﴿وَنَزَّلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندوومانە ﴿مَآءٗ مُّبَٰرَكٗا﴾ بارانێکی بەپیت و فەڕ ﴿فَأَنۢبَتۡنَا بِهِۦ﴾ جابەو بارانە ڕوواندومانە ﴿جَنَّٰتٖ وَحَبَّ ٱلۡحَصِيدِ﴾ باخات و دانەوێڵە(ی ئەو کشتوکاڵانەی) کەدروێنە دەکرێن ﴿٩﴾ ﴿وَٱلنَّخۡلَ بَاسِقَٰتٖ﴾ هەروەها دارخورمای بەرزو بڵند ﴿لَّهَا طَلۡعٞ نَّضِيدٞ﴾ بە هێشووی تێک پەستراوەوە ﴿١٠﴾ ﴿رِّزۡقٗا لِّلۡعِبَادِۖ﴾ (تاببێتە) ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان ﴿وَأَحۡيَيۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗاۚ﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردو (ووشک) دەبوژێنینەوە ﴿كَذَٰلِكَ ٱلۡخُرُوجُ﴾ زیندوو کردنەوە(ی مردوانیش) هەر بەو شێوەیە ﴿١١﴾ ﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوۡمُ نُوحٖ وَأَصۡحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ﴾ گەلی نووح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی) سەموود ﴿١٢﴾ ﴿وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ وَإِخۡوَٰنُ لُوطٖ﴾ وە گەلی عادو فیرعەون و گەلی لووطیش ﴿١٣﴾ ﴿وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ وَقَوۡمُ تُبَّعٖۚ﴾ هەروەها خاوەن باخانە چڕو پڕەکان و گەلی توبەعیش ﴿كُلّٞ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا بەپێغەمبەرەکانیان ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەدژیان) هاتەدی ﴿١٤﴾ ﴿أَفَعَيِينَا بِٱلۡخَلۡقِ ٱلۡأَوَّلِۚ﴾ جا ئایا ئێمە لەدروستکردنی یەکەم جاردا دەستەوسان بووین (تانەتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿بَلۡ هُمۡ﴾ (تەخیر وانیە) بەڵکو ئەوان ﴿فِي لَبۡسٖ مِّنۡ خَلۡقٖ جَدِيدٖ﴾ لە گوماندان لە دروست بوونەوەیەکی سەر لە نوێ ﴿١٥﴾

﴿ولقد خلقنا الإنسان﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان بەدی هێناوە و ﴿ونعلم ما توسوس به نفسه﴾ چاك ئاگادارین بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿ونحن أقرب إليه﴾ وئێمە لەوەوە نزیكترین (واتە خوای گەورە عیلم و زانینی تەواوی هەیە بە هەموو جموجوڵێكی ئادەمیزاد) ﴿من حبل الوريد﴾ لە شادەماری دڵی ﴿١٦﴾ ﴿إذ يتلقى المتلقيان﴾ كاتێك ئەو دووفریشتە (كرداری) تۆمار دەكەن ﴿عن اليمين وعن الشمال قعيد﴾ كە لەلای ڕاست و لای چەپیەوە دانیشتوون ﴿١٧﴾ ﴿ما يلفظ من قول﴾ هەر وتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إلا لديه رقيب عتيد﴾ چاودێرێكی بەسەرەوەیە (و دەینوسێ) ﴿١٨﴾ ﴿وجاءت سكرة الموت بالحق﴾ ناڕەحەتی و بێهۆشی مردن دێت لەگەڵ ڕاستیەكاندا ﴿ذلك ما كنت منه تحيد﴾ (پێی دەوترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە كە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا ﴿١٩﴾ ﴿ونفخ في الصور﴾ ئەمجا فوو دەكرێ بە (شەیپور) كەڕەنادا ﴿ذلك يوم الوعيد﴾ ئەوە ڕۆژی (بەدی هاتنی) هەڕەشەكانە ﴿٢٠﴾ ﴿وجاءت كل نفس معها﴾ لەگەڵ هەموو كەسێكدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سائق وشهيد﴾ دوو فریشتە، یەكێكیان پێش خۆی داوە، ئەوی دیكەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات، (لەتەواوی ئەو كاروو كردەوانەی كە كردوونی لە دونیادا) ﴿٢١﴾ ﴿لقد كنت في غفلة من هذا﴾ (پێی دەوترێت) سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ لەمە بێ ئاگا بوویت لەدونیادا ﴿فكشفنا عنك غطاءك﴾ جا ئێمە پەردە (ی قیامەت) مان لەسەر لادایی ﴿فبصرك اليوم حديد﴾ جا ئەمڕۆ (كە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینێ ﴿٢٢﴾ ﴿وقال قرينه﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدەی) لەگەڵیدایە دەڵێت ﴿هذا ما لدي عتيد﴾ ئەمە (نامەی كردەوەكانە) ئامادەیە و لای منە ﴿٢٣﴾ ﴿ألقيا في جهنم﴾ (خوا دەفەرموێ بەدوو فریشتەكە) فڕێ ی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كل كفار عنيد﴾ هەموو كافرێكی سەركەشی ﴿٢٤﴾ ﴿مناع للخير﴾ ڕێگری كەر لەچاكە ﴿معتد مريب﴾ دەست درێژ كەری گوماناوی ﴿٢٥﴾ ﴿الذي جعل مع الله إلها آخر﴾ ئەو كەسەی كەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فألقياه في العذاب الشديد﴾ جا هەر دووكتان (ئەی فریشتەكان) فڕێ ی بدەنە سزای سەختەوە ﴿٢٦﴾ ﴿قال قرينه﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لەگەڵیدا بوو دەڵێ ﴿ربنا ما أطغيته﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوم سەركەش نەكرد ﴿ولكن كان في ضلال بعيد﴾ بەڵكو خۆی لەگومڕاییەكی دوور لەڕاستیدا بوو ﴿٢٧﴾ ﴿قال لا تختصموا لدي﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای مندا دەمەقاڵێ و مشتومڕ مەكەن ﴿وقد قدمت إليكم بالوعيد﴾ چونكە بێگومان پێشتر هەڕەشەم (لەم بارەیەوە) ناردووە بۆتان ﴿٢٨﴾ ﴿ما يبدل القول لدي﴾ بەڵێنی من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وما أنا بظلام للعبيد﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك لە بەندەكانم ناكەم ﴿٢٩﴾ ﴿يوم نقول لجهنم﴾ ڕۆژێك دەبێت بەدۆزەخ دەڵێین ﴿هل امتلأت﴾ ئایا پڕ بوویت؟ ﴿وتقول هل من مزيد﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا كەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وأزلفت الجنة للمتقين﴾ بەهەشتیش (لەو ڕۆژەدا) نزیك كراوەتەوە بۆ پارێزكاران ولەخواترسان ﴿غير بعيد﴾ دوور نی یە (لێیان) ﴿٣١﴾ ﴿هذا ما توعدون﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە كە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لكل أواب حفيظ﴾ بەهەموو ڕوو لەخوایەكی خۆپارێز ﴿٣٢﴾ ﴿من خشي الرحمن بالغيب﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسایێ لەپەنهانیدا (وخۆی لە گوناه پاراست بێت) ﴿وجاء بقلب منيب﴾ وە بەدڵێكی ڕوو لە خواوە گەڕایێتەوە (بۆ لامان) ﴿٣٣﴾ ﴿ادخلوها بسلام﴾ (پێیان دەوترێت) هەمووتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵنیا و بێ ترس بن (لەسزاو ناخۆشی) ﴿ذلك يوم الخلود﴾ ئەم ڕۆژە ڕۆژی هەمیشەیی و نەمری یە ﴿٣٤﴾ ﴿لهم ما يشاءون فيها﴾ لەو بەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ولدينا مزيد﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (كە بینینی خوای گەورەیە) ﴿٣٥﴾

﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ وەپێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ کەئەوان لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ﴾ خۆ شاران و وولاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلْ مِن مَّحِيصٍ﴾ ئایا هیچ پەنا گایەك هەبوو (بۆیان لەمردن) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (زیندوو بێت یان ژیربێ) ﴿أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یاگوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیریشی لەلای بێت ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾ وە هیچ ماندوو بوونێکمان تووش نەبوو ﴿٣٨﴾ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ گربە بەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ یانە)ی کەدەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ پێش هەڵهاتنی خۆرو ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ پێش ئاوا بوونیشی ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە لەبەشێك لەشەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدْبَارَ السُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش ﴿٤٠﴾ ﴿وَاسْتَمِعْ يَوْمَ﴾ وە گوێ بگرە لەڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ جاڕ دەرێك لەشوێنێکی نزیکەوە بانگ دەکات ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ڕۆژێ کە نەعرەتەیەك (دەنگێکی گەورەی ترسناك) بەڕاستی دەبیستن ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لەگۆڕەکان) ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمەین دەژێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە ﴿٤٣﴾ ﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست ئەوانە (ی مردوون) قڵیش دەبات ﴿سِرَاعًا﴾ بەپەلە (دێنە دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە ﴿٤٤﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ بێگومان ئێمە ئاگادارین بەوەی کەدەیڵێن ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ تۆ دەسەلاتت بەسەریاندا نی یە ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن﴾ کەوایە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لەهەڕەشەی من دەترسێ ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿الذَّارِيَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت پەرژو بڵاودەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە ﴿١﴾ ﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن ﴿٢﴾ ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لە ناو دەریادا) ﴿٣﴾ ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو فریشتانەی کار دابەشکەرن ﴿٤﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێ کە پێتان دەدرێ ڕاستە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و تۆڵە ڕوودەدات ﴿٦﴾

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡحُبُكِ﴾ وەسوێند بەئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێكی) (٧) ﴿إِنَّكُمۡ لَفِي قَوۡلٖ مُّخۡتَلِفٖ﴾ بێگومان ئێوە لەقسە و گوفتاری جیاوازدان (٨) ﴿يُؤۡفَكُ عَنۡهُ مَنۡ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) (٩) ﴿قُتِلَ ٱلۡخَرَّٰصُونَ﴾ دەك بەکوشت چن ئەو درۆزنانە(و نەفرینیان لێ بێ) (١٠) ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿فِي غَمۡرَةٖ سَاهُونَ﴾ لەگێژاوی نەزانیدا بێ ئاگان (لەهەموو شت) (١١) ﴿يَسۡـَٔلُونَ أَيَّانَ يَوۡمُ ٱلدِّينِ﴾ (بەگاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت (١٢) ﴿يَوۡمَ هُمۡ﴾ ڕۆژێك (سزا دەدرێن) کەئەوان ﴿عَلَى ٱلنَّارِ يُفۡتَنُونَ﴾ بەئاگری دۆزەخ دەسوتێنرێن (١٣) ﴿ذُوقُواْ فِتۡنَتَكُمۡ﴾ (پێیان دەووترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَٰذَا ٱلَّذِي﴾ ئەمە ئەو (سزایە) ﴿كُنتُم بِهِۦ تَسۡتَعۡجِلُونَ﴾ (بەگاڵتەوە) بەپەلە داواتان دەکرد (١٤) ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و لەخواترسان ﴿فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەناری سەرچەشمەی ڕەواندا (١٥) ﴿ءَاخِذِينَ مَآ ءَاتَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡ﴾ ئەوەی خوا پێی داوون وەری دەگرن ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَبۡلَ ذَٰلِكَ مُحۡسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار بوون (١٦) ﴿كَانُواْ قَلِيلٗا مِّنَ ٱلَّيۡلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەودا ﴿مَا يَهۡجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان دەکرد) (١٧) ﴿وَبِٱلۡأَسۡحَارِ هُمۡ يَسۡتَغۡفِرُونَ﴾ وەلەبەرەبەیانانندا داوای لێخۆشبوونیان دەکرد (١٨) ﴿وَفِيٓ أَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ وە لەماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقّٞ لِّلسَّآئِلِ وَٱلۡمَحۡرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەرو داوانەکەر مافی خۆیان هەبوو (١٩) ﴿وَفِي ٱلۡأَرۡضِ ءَايَٰتٞ لِّلۡمُوقِنِينَ﴾ وەلەزەویدا بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران (٢٠) ﴿وَفِيٓ أَنفُسِكُمۡ﴾ وە لەخودی خۆشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبۡصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ وورد نابنەوە و سەرنج نادەن (٢١) ﴿وَفِي ٱلسَّمَآءِ رِزۡقُكُمۡ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەڕزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدرێ لەئاسمانە (٢٢) ﴿فَوَرَبِّ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ جا سوێند بەپەروەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُۥ لَحَقّٞ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق و ڕاستە ﴿مِّثۡلَ مَآ أَنَّكُمۡ تَنطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن (٢٣) ﴿هَلۡ أَتَىٰكَ﴾ ئایا پێت گەشتووە ﴿حَدِيثُ ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلۡمُكۡرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم (٢٤) ﴿إِذۡ دَخَلُواْ عَلَيۡهِ﴾ کاتێ چوونە لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُواْ سَلَٰمٗاۖ قَالَ سَلَٰمٞ﴾ ووتیان سڵاو (ئەویش) ووتی سڵاو لەخۆتان ﴿قَوۡمٞ مُّنكَرُونَ﴾ (ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون (٢٥) ﴿فَرَاغَ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَآءَ بِعِجۡلٖ سَمِينٖ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بۆیان) هێنا (٢٦) ﴿فَقَرَّبَهُۥٓ إِلَيۡهِمۡ﴾ وەنزیکی کردەوە لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأۡكُلُونَ﴾ ووتی ئەوە ناخۆن؟ (٢٧) ﴿فَأَوۡجَسَ مِنۡهُمۡ خِيفَةٗۖ﴾ ئەوسا لێیان ترسا ﴿قَالُواْ لَا تَخَفۡۖ﴾ ووتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خواین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٖ﴾ وە مزگێنیان پێ دا بەکوڕێکی دانا (کەئیسحاقە) (٢٨) ﴿فَأَقۡبَلَتِ ٱمۡرَأَتُهُۥ فِي صَرَّةٖ﴾ جاژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتۡ وَجۡهَهَا﴾ وە دای بەڕوومەتی خۆیدا (وەك باوی ژنان) ﴿وَقَالَتۡ عَجُوزٌ عَقِيمٞ﴾ وە ووتی پیرەژنێکی نەزۆك (چۆن منداڵی دەبێ) (٢٩) ﴿قَالُواْ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِۖ﴾ (فریشتەکان) ووتیان پەروەردگارت وای فەرمووە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کار بەجێ ی زانایە (٣٠)

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) وتی: چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێرراوانی خوا ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە نێرراوین بۆ سەر گەلی تاوانباران ﴿٣٢﴾ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بباریێنین بە سەریاندا بەرد لە گڵی سورەوە کراوی ﴿٣٣﴾ ﴿مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾ نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ لە سنوور دەرچوان ﴿٣٤﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا هەرچی بوو لەو (شارەی لووط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە نەماندی تێیدا بێجگە لەیەك ماڵی موسڵمان نەبێت (ئەویش ماڵی لووط بوو) ﴿٣٦﴾ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً﴾ وەپەند و نیشانەیەکمان تێدا بەجێ هێشت ﴿لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای بە ئازار دەترسن ﴿٣٧﴾ ﴿وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ﴾ هەروەها لەبەسەر هاتی مووسادا (چەند بەڵگەو پەند هەیە) کاتێ کەناردمان ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشکراوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ﴾ فیرعەونیش ڕوی وەرگێڕا و سەرپێچی کرد بەهۆی دەسەڵاتەکەیەوە ﴿وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە وتی: (مووسا) جادووگەرە یان شێتە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ﴾ ئێمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت ﴿فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ و فڕێمان دانە ناو دەریاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شیاوی لۆمە کردن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَفِي عَادٍ﴾ وە لە گەلی عاددا بەڵگەو پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە ناردمانە سەریان ﴿الرِّيحَ الْعَقِيمَ﴾ بای (گەرمی توندی) بێ خێر ﴿٤١﴾ ﴿مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسەر هەر شتێکدا بڕۆیشتایە وازی لێ نەدەهێنا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هەتا وەك ڕزیوی لێ ئەکرد ﴿٤٢﴾ ﴿وَفِي ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سەموددا (پەند وئامۆژگاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان وترا ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت ﴿٤٣﴾ ﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جا ئەوان سەرکەشیان کرد لەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ ئەمجا هەورە بروسکە لێیدان ﴿وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان (تیاچوونی خۆیانیان) بەچاو دەبینی ﴿٤٤﴾ ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەستنەوە ﴿وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ﴾ وە سەرکەوتوویش نەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیش لەپێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ کە بەڕاستی گەلێکی بەدکارو لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ﴾ و ئاسمانمان بەهێزو توانایەکی گەورە دروست کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاستی فراوانکەری (ئاسمانین) بە بەردەوامی ﴿٤٧﴾ ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ وە زەویمان ڕاخستووە ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ ئای چ ڕاخەرێکی چاکین ئێمە ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لە هەموو شتێك جووتێك (نێر و مێ) مان دروست کردووە. ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و پەندی لێ وەربگرن ﴿٤٩﴾ ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ ئەمجا بەپەلە بەرەو لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لە گەڵ خوادا پەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥١﴾

﴿كَذَٰلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هەر بەم شێوەیە هیچ پێغەمبەرێك نەهاتووە بۆ لای ئوممەتانی پێش ئەمان ﴿إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ مەگەر ووتوویانە(بەو پێغەمبەرە) جادووگەرە یان شێتە ﴿٥٢﴾ ﴿أَتَوَاصَوْا بِهِ﴾ ئایا(ئەمان و ئەوان) ڕاسپاردەیان بۆیەکتری کردووە؟ ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەمان گەلێکی سەرکەش و یاخیین ﴿٥٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿فَمَا أَنتَ بِمَلُومٍ﴾ چونکە تۆ لۆمە کراو نیت ﴿٥٤﴾ ﴿وَذَكِّرْ﴾ وە ئامۆژگاریان بکەو بیریان بخەرەوە ﴿فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئامۆژگاری (ئەگەر سوودی بۆ بێ بڕوایان نەبێ) سوود ئەگەیەنێ بەبڕواداران ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ وە من جنۆکە و ئادەمیزادم تەنها بۆ ئەوە دروست کردووە کەبەندایەتی من بکەن ﴿٥٦﴾ ﴿مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ﴾ من هیچ ڕۆزییەکم ناوێ لێیان. ﴿وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەنێ ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕۆزی دەرە ﴿ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ کە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ﴿٥٨﴾ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا﴾ ئەمجا بێگومان بۆ ئەوانەی ستەمیان کردووە، سزای زۆرمان بۆ ئامادەکردوون ﴿مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ﴾ هەروەك چۆن بۆ هاوەڵ وهاوبیرەکانیان ئامادەمانکردووە ﴿فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ﴾ دەی با ئیتر پەلە نەکەن (لە داواکردنی سزا) ﴿٥٩﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەڕەشەیان پێ لێکراوە ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿الطُّورِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالطُّورِ﴾ سوێند بە کێوی طوور (بەو کێوەی مووسا لەسەری قسەی لەگەڵ خوای گەورە کرد) ﴿١﴾ ﴿وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ﴾ وە بەکتێبی نووسراو (مەبەست پێی قورئانە) ﴿٢﴾ ﴿فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ﴾ لەچەند پەڕەیەکی بڵاوکراوە (قورئان نووسراوەتەوە لەچەند پەڕەیەکدا) ﴿٣﴾ ﴿وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ﴾ وە سوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بيت المعمور: جێگایەکە لە ئاسمان، فریشتەکان هەمیشە بەدەوریدا دێن ودەچن، بەوانەوە ئاوەدانە) ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ﴾ وە سوێند بەبانی بڵندکراو (ئاسمانی دونیا) ﴿٥﴾ ﴿وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ﴾ وە سوێند بەدەریای پڕ کراو (لە ئاو یان ئاگری داگیرساو) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ﴾ بێگومان سزای پەروەردگارت(بۆ بێ بڕوایان) دەبێ ﴿٧﴾ ﴿مَّا لَهُ مِن دَافِعٍ﴾ هیچ بەرگری کەری نی یە ﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا﴾ ڕۆژێك کەئاسمان زۆر توند دەکەوێتە جوڵە و هاتوچۆ ﴿٩﴾ ﴿وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا﴾ وە چیاکان (لەجێی خۆیان) دەجووڵێن و توند دەڕۆن ﴿١٠﴾ ﴿فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ کەوانە لەو ڕۆژەدا هاوار بۆ بێ باوەڕان ﴿١١﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوانەی کە لەکاری ناڕەوادا ڕۆدەچن و هەمیشە گاڵتە وگەپ دەکەن ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژێ پاڵیان پێوە دەنرێ بەرەو ئاگری دۆزەخ چۆن پاڵ پێوەنانێك ﴿١٣﴾ ﴿هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە کەئێوە بە درۆتان دەزانی ﴿١٤﴾

﴿أَفَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەم ئاگرە جادووە ﴿أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ یان ئێوە نابینن ﴿١٥﴾ ﴿اصْلَوْهَا﴾ بچنە ناویەوە ﴿فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ﴾ یەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بێگومـان هەر تۆڵەی ئـەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسـەنرێتەوە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ﴾ بە ڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ﴿١٧﴾ ﴿فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ چێژ ئەبەن لەو شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە پەروەردگاریـان پاراستوونی لەسـزای دۆزەخ ﴿١٨﴾ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ (پێیـان دەووترێـت) بخـۆن و بخۆنـەوە ﴿هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ نۆشـی گیانتـان بێت بەهـۆی ئەوچاکانەی لەدونیـادا دەتانکرد ﴿١٩﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ڕیزکراو ﴿وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ وە حۆریانی چاو گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ﴾ وە نەوەکانیشـیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ نەوەکانیان دەگەیەنیـن پێیـان (لەپلـەی بەهەشـتدا) ﴿وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیـچ لـە کردەوەی (باوکە) کانیـان کـەم ناکەینـەوە ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هەرکەسـە بارمتـەی کردەوەکانی خۆیەتـی ﴿٢١﴾ ﴿وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەین ﴿مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ لەوەی ئارەزووی دەکەن ﴿٢٢﴾ ﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا﴾ لەو (بەهەشـتە)دا پەرداخی شـەراب لە یەکتری وەردەگرن ﴿لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ﴾ نە قسەی پڕوپووچی تێدایە و نە گوناە کردن ﴿٢٣﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ﴾ دەگەڕێن بەسـەریاندا کوڕانی نەوجەوانی ئێسك سـووکی خۆیان وخزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەك مرواری ناو سەدەفن (لە جوانی وپاکی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەهەشتیەکان ڕوو دەکەنە یەکتری و ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾ ئەڵێن: بەڕاستی ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ﴿٢٦﴾ ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەوەتە خوا منەتی نایەسـەرماندا ﴿وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ وە لەسـزای دۆزەخ پاراستینی ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ﴾ بەڕاستی ئێمە لەمـەو پێش خوامان دەپەرسـت و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی ئـەو چاکەکارێکـی میهرەبانـە ﴿٢٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ﴾ جا (ئـەی موحەممەد ﷺ) یادیـان خەرەوە ﴿فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ چونکـە تـۆ بەهـۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتـەوە نەفاڵچیت ونەشـێتیت ﴿٢٩﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ﴾ نەء بەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی دەکەیـن ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: چـاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾ بێگومان منیش لە گەڵتاندا لەچاوەڕوانانم ﴿٣١﴾

﴿أَمۡ تَأۡمُرُهُمۡ أَحۡلَٰمُهُم بِهَٰذَآۚ﴾ ئاخۆ فام و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمۡ هُمۡ قَوۡمٞ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەمانە گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٣٢﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُۥۚ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ) خۆی هەڵیبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾ ﴿فَلۡيَأۡتُواْ بِحَدِيثٖ مِّثۡلِهِۦٓ﴾ دەی با ئەوان (بێ باوەڕەکان) نموونەیەکی وەك قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُواْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست ئەکەن، (کە هەڵیبەستراوی مرۆڤە) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمۡ خُلِقُواْ مِنۡ غَيۡرِ شَيۡءٍ﴾ ئایا ئەوان (بێ خالقێك) لە خۆیانەوە دروست بوون ﴿أَمۡ هُمُ ٱلۡخَٰلِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) ودروستکەری خۆیانن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمۡ خَلَقُواْ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۚ﴾ ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەویان دروست کردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وا نی یە) بەڵکو دڵنیانین و گومانمان هەیە ﴿٣٦﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمۡ خَزَآئِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەکانی پەروەردگاری تۆ لای ئەوانە؟ ﴿أَمۡ هُمُ ٱلۡمُصَۜيۡطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەڵاتدار و زاڵن ﴿٣٧﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ سُلَّمٞ يَسۡتَمِعُونَ فِيهِۖ﴾ یان پەیژەیەکیان هەیە (پێیدا سەربکەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تێیدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟ ﴿فَلۡيَأۡتِ مُسۡتَمِعُهُم بِسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ﴾ جا (ئەگەر ڕاست ئەکەن) با گوێ گرەکەیان بەڵگەیەکی ڕوون بێنێت ﴿٣٨﴾ ﴿أَمۡ لَهُ ٱلۡبَنَٰتُ وَلَكُمُ ٱلۡبَنُونَ﴾ یان ئایا کچان بۆ خوایەو کوڕان بۆ ئێوەیە؟ ﴿٣٩﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ یان ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای کرێ وپاداشتیانیان لێ دەکەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لەبەر بژاردنی باریان گرانە؟ ﴿٤٠﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ کە (لەبەری) بنووسنەوە ﴿٤١﴾ ﴿أَمۡ يُرِيدُونَ كَيۡدٗاۖ﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بکەن؟ ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ هُمُ ٱلۡمَكِيدُونَ﴾ دەی هەر بێ باوەڕان فێڵ لێ کراوون ﴿٤٢﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ إِلَٰهٌ غَيۡرُ ٱللَّهِۚ﴾ ئەی ئایا پەرستراوێکیان هەیە بێجگە لە خوا؟ ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاکە لە هەموو هاوبەشێك کە بۆی بڕیار دەدەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِن يَرَوۡاْ كِسۡفٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ سَاقِطٗا﴾ وە ئەگەر پارچەیەك لە ئاسمان ببینن بکەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُواْ سَحَابٞ مَّرۡكُومٞ﴾ ئەڵێن: (ئەمە) هەورێکی بەسەریەکداکەوتووە (باراتمان بۆ دەبارێنێ) ﴿٤٤﴾ ﴿فَذَرۡهُمۡ حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ﴾ دەی لێیان گەڕێ تاتووشی ﴿يَوۡمَهُمُ ٱلَّذِي فِيهِ يُصۡعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن کە تیایدا لەناو دەچن ﴿٤٥﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يُغۡنِي عَنۡهُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ ڕۆژێ کە فێڵەکانیان هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەرکەوتوو وسەرفراز نابن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان کردووە (لە خۆیان و بێ بڕوا بوون) بۆیان هەیە. ﴿عَذَابٗا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەك پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نایزانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ چاوەڕوانی بڕیاری پەروەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعۡيُنِنَاۖ﴾ چونکە بێگومان تۆ لەپێش چاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا دەیزانێت) ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەر کاتێ (لەخەو) هەستایت تەسبیحات بکە بە ستایشی پەروەردگارت ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡهُ﴾ وە بیپەرستە و ستایشی بکە لە بەشێك لەشەودا ﴿وَإِدۡبَٰرَ ٱلنُّجُومِ﴾ وە کاتێك ئەستێرەکان وون دەبن (وپشت هەڵدەکەن) ﴿٤٩﴾

سورەتی ﴿ النَّجۡمِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلنَّجۡمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ ﴿١﴾ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمۡ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَىٰ﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ﴾ وە لە هەوا و هەوەسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) ﴿٣﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ﴾ هەرچی دەیڵێ (قورئانەو) نیگا دەکرێت بۆی ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلۡقُوَىٰ﴾ (جوبرەئیلی) زۆر بەتوانا فێری کردووە ﴿٥﴾ ﴿ذُو مِرَّةٖ﴾ خاوەنی بیر و هۆشی بەهێزە ﴿فَٱسۡتَوَىٰ﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستاوە ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ بِٱلۡأُفُقِ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾ پاشان نزیك بوویەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە ﴿٨﴾ ﴿فَكَانَ قَابَ قَوۡسَيۡنِ أَوۡ أَدۡنَىٰ﴾ تا بە ئەندازەی دوو کەوان یان کەمتر(ی ماوە بوو لە گەڵ موحەممەددا ﷺ) ﴿٩﴾ ﴿فَأَوۡحَىٰٓ إِلَىٰ عَبۡدِهِۦ مَآ أَوۡحَىٰ﴾ ئەمجا (خوا) نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئای چ نیگایەك بوو ﴿١٠﴾ ﴿مَا كَذَبَ ٱلۡفُؤَادُ مَا رَأَىٰٓ﴾ ئەوەی (موحەممەد ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی ﴿١١﴾ ﴿أَفَتُمَٰرُونَهُۥ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ جا ئایا (بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێ ی لە گەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینێ ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ رَءَاهُ نَزۡلَةً أُخۡرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە ﴿١٣﴾ ﴿عِندَ سِدۡرَةِ ٱلۡمُنتَهَىٰ﴾ لای درەختی (سیدرەتولموئتەها) ﴿١٤﴾ ﴿عِندَهَا جَنَّةُ ٱلۡمَأۡوَىٰٓ﴾ کە لای ئەوەوەیە بەهەشتی نیشتەجێ بوون ﴿١٥﴾ ﴿إِذۡ يَغۡشَى ٱلسِّدۡرَةَ مَا يَغۡشَىٰ﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرنگ و سەر سوڕهێنەرەی بینی کە سیدرەی داپۆشی چۆن داپۆشینێك ﴿١٦﴾ ﴿مَا زَاغَ ٱلۡبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملاو لادا نەبدەڕوانی (لە مەبەست تێ نەدەپەڕی) ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدۡ رَأَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنۡ ءَايَٰتِ رَبِّهِ ٱلۡكُبۡرَىٰٓ﴾ گەورەترین بەڵگە و نیشانەی پەروەردگاری ﴿١٨﴾ ﴿أَفَرَءَيۡتُمُ ٱللَّٰتَ وَٱلۡعُزَّىٰ﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە دوو بتن) ﴿١٩﴾ ﴿وَمَنَوٰةَ ٱلثَّالِثَةَ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ﴾ وە بتی سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَكُمُ ٱلذَّكَرُ وَلَهُ ٱلۡأُنثَىٰ﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەڕەوا و چاك دەزانن؟ ﴿٢١﴾ ﴿تِلۡكَ إِذٗا قِسۡمَةٞ ضِيزَىٰٓ﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ ﴿٢٢﴾ ﴿إِنۡ هِيَ إِلَّآ أَسۡمَآءٞ سَمَّيۡتُمُوهَآ أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُم﴾ ئەم بتانە هەر ناوانێکی ڕوتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەڕۆك) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلۡطَٰنٍ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَمَا تَهۡوَى ٱلۡأَنفُسُ﴾ تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ یەتی. ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمۡ لِلۡإِنسَٰنِ مَا تَمَنَّىٰ﴾ ئایا مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێتە دی (نەخێر) ﴿٢٤﴾ ﴿فَلِلَّهِ ٱلۡأٓخِرَةُ وَٱلۡأُولَىٰ﴾ چونکە هەر خوایە خاوەنی دونیا و دوارۆژە ﴿٢٥﴾ ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٖ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن ﴿لَا تُغۡنِي شَفَٰعَتُهُمۡ شَيۡـًٔا﴾ تکا و شەفاعەتیان هیچ سوودی نی یە ﴿إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ أَن يَأۡذَنَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر دوای ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَآءُ وَيَرۡضَىٰٓ﴾ بۆ هەرکەسێك کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی ﴿٢٦﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نی یە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ الظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ هیچ سوودێکی نی یە لەزانینی هەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا﴾ دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسە پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ ئەمە ئەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاك دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ وە چاك دەزانێ بەوەی کە ڕێنوویێن بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە خوا خاوەنێتی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا﴾ تا سزای ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بە پێی کردەوەکانیان ﴿وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ وە پاداشتی ئەوانە بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾ ئەوانەی کە لە گوناهی گەورە و کردەوەی دزێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا اللَّمَمَ﴾ جگە تاوانی بچووك نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردنی فراوانە ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾ ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لەکاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردون ﴿وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ وە کاتێك کە ئێوە کۆرپەلەن ولەسکی دایکتاندان ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە خۆتان بەچاك و پاك دامەنێن ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خواترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ﴾ جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەڵکرد (لەباوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ﴾ (لەوەی بڕیاری دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری پەنهانی لایەو ﴿فَهُوَ يَرَىٰ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی کە لەپەڕاوەکانی موسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ﴾ (وە بەوەی کە لەپەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو ئیبراهیمەی کە پەیمانی خۆی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ (لەوپەڕاوانەدا هاتووە) کە هیچ تاوانبارێك گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وەبێگومان ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ﴾ و بێگومان هەوڵ کۆششەکەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێك سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویش بەندەکان دەخاتە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە دەیانمرێنێ و زیندووشیان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە کە جوتی نێر و مێی دروست کردووە ﴿٤٥﴾ ﴿مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ﴾ لەنوتفەیەك کاتێك دەڕژێنرێتە منداڵدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەر لەسەر خوایە دروست کردنەوەی لەڕۆژی دوایدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویشە کەخەڵکی دەوڵەمەند و هەژار دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەر ئەوە پەروەردگاری ئەستێرەی شیعرا (شیعرا: ئەستێرەیەك بوو خەڵکانێك لەسەردەمی نەفامیدا دەیانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ﴾ وەبێگومان هەر ئەو خوایە گەلی عادی یەکەمی لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَىٰ﴾ گەلی سەمودیشی لەناوبرد و کەسی نەهێشتن ﴿٥١﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلی نوحیشی (لەناو برد) لەپێش (عادو سەموود)دا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان ستەم کارترو ﴿وَأَطْغَىٰ﴾ سەر کەش تربوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ﴾ وە گوندە سەروژێر کراوەکانی (بەزەویدا) بردەخوارەوە (کەگوندەکانی گەلی لوط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ﴾ ئەمجا ئەو گوندانەی داپۆشی (بەجۆرەها سزای سەخت) چۆن داپۆشینێك ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ﴾ لەکام نازو نیعمەتەکانی پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوو دڵیت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ﴾ ئەم (پێغەمبەرە) ترسێنەرێکە لە (پێغەمبەرە) ترسێنەرەکانی پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ الْآزِفَةُ﴾ ڕۆژی دوایی زۆر نزیك بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لەخوای گەورە کەس نی یە ئاشکرای بکات (وبزانێت کەی دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ﴾ جا ئایا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾ ﴿وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ﴾ وە پێدەکەنن و ناگریین! ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمْ سَامِدُونَ﴾ وە ئێوە سەر گەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾ ﴿فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا﴾ دەی سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشی بکەن ﴿٦٢﴾

سورەتی ﴿الْقَمَرِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی نزیك بوویەوە ﴿وَانشَقَّ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا آيَةً﴾ وە ئەگەر بێ بڕوایان موعجیزەیەك ببینن ﴿يُعْرِضُوا﴾ پشت هەڵدەکەن ﴿وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾ وە دەڵێن ئەمە جادوویەکی بەردەوامە (و موحەممەد لێیان دەکات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وەئەو (بت پەرستانە) باوەڕیان نەهێناو شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ﴾ لەکاتێکدا هەموو کارێك سەرەنجامێکی هەیە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّنَ الْأَنبَاءِ﴾ بێگومان هەواڵی زۆر (لەناوبردنی یاخییانیان) پێ گەیشتووە (لەقورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ﴾ کە بیانگێڕێتەوە (لە بت پەرستی) ﴿٤﴾ ﴿حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ﴾ (قورئان) هەمووی حیکمەتێکی تەواوە ﴿فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنی ترسێنەران (بۆ گەلی بێ بڕوا) سوودی نی یە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ ئەمجا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرچەرخێنە ﴿يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانی) ئەو ڕۆژە بکە کە جار دەرێك بانگی خەڵکی دەکات ﴿إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكُرٍ﴾ بۆ شتێکی زۆر ناخۆش (کەڕۆژی حەشرە) ﴿٦﴾

﴿خُشَّعًا أَبْصَٰرُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەکزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەکانیان دێنەدەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ﴾ وەك کوللەی پەرش و بڵاون ﴿٧﴾ ﴿مُّهْطِعِينَ إِلَى ٱلدَّاعِ﴾ خێرا دوای جاڕ دەرەکە دەکەون ﴿يَقُولُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکی زۆر دژوار و سەختە ﴿٨﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا۟ عَبْدَنَا﴾ پێش ئەمان گەلی نووح بێ باوەڕ بوون، جابەندەی ئێمە (نووح)یان بەدرۆزن دانا ﴿وَقَالُوا۟ مَجْنُونٌ﴾ وە وتیان (نووح) شێتە ﴿وَٱزْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێکرد و ڕێگری کرا لەبانگەوازەکەی ﴿٩﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُۥٓ﴾ جا (نووح) هاواری کردە پەروەردگاری و ﴿أَنِّى مَغْلُوبٌ﴾ (وتی) بەڕاستی من شکستم خواردووە(بێ دەسەڵاتم) ﴿فَٱنتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە ﴿١٠﴾ ﴿فَفَتَحْنَآ أَبْوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئێمەش هەموو دەرگای ئاسمانمان کردەوە ﴿بِمَآءٍ مُّنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە ﴿١١﴾ ﴿وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە کانیاوی زۆرمان لەزەویدا هەڵقوڵاند ﴿فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ﴾ جائاوی ئاسمان و زەوی بەیەك گەشتن بەو ئەندازەی ﴿قَدْ قُدِرَ﴾ کە بڕیاری لەسەر درابوو ﴿١٢﴾ ﴿وَحَمَلْنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَٰحٍ﴾ وە نووحمان (لەگەڵ شوێن کەوتوواتی) هەڵگرت لەسەر کەشتییەك کە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست کرابوو) ﴿١٣﴾ ﴿تَجْرِى بِأَعْيُنِنَا﴾ لە پێش چاوو چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (نەمان هێشت نوقم بێت) (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَآءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو کەسەی باوەڕی پێ نەکرا (کە نووحە) ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَٰهَآ ءَايَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە تایبیتە پەندێك. ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ ﴿١٥﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿١٧﴾ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەکەیان بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جائایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ بێگومان ئێمە بایەکی توندی ساردمان نارده سەریان ﴿فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێکی شوومی سەختدا بە بەردەوامی ﴿١٩﴾ ﴿تَنزِعُ ٱلنَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ﴾ خەڵکی (لە زەوی) هەڵئەگرت وەك بنە دارخورمای لەبێخ هەڵکەندراوی (لێکردن) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لەبێ باوەڕان)؟ ﴿٢١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِٱلنُّذُرِ﴾ گەلی سەموود باوەڕیان بە پێغەمبەرەکەیان نەهێنا (کە صالح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالُوٓا۟ أَبَشَرًا مِّنَّا وَٰحِدًا نَّتَّبِعُهُۥٓ﴾ جاوتیان: چۆن ئێمە دوای تاکە کەسێك بکەوین لەخۆمان ﴿إِنَّآ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای تۆ بکەوین ئەوسا ئێمە لە گومڕایی و شکست داین ﴿٢٤﴾ ﴿أَءُلْقِىَ ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنۢ بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەمووماندا ئیگا هەر بۆ ئەو کراوە بەتەنیا؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەو (صالح) پیاوێکی زۆر درۆزنی خود پەسەند و لووت بەرزە ﴿٢٥﴾ ﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ ٱلْكَذَّابُ ٱلْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن کە کێ زۆر درۆزنی خود پەسەندە ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّا مُرْسِلُوا۟ ٱلنَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ﴾ ئێمە حوشترەکە دەنێرین بۆ تاقی کردنەوەیان ﴿فَٱرْتَقِبْهُمْ وَٱصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صالح) چاوەڕوانی سەر ئەنجامیان بکە و دان بەخۆدا بگرە ﴿٢٧﴾

﴿وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کەئاوەکە لەنێوانی (حوشترەکەو ئەو)اندا بەش کراوە ﴿كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ﴾ هەریەکەیان لە نۆرە ئاوی خۆیدا حازربێ ﴿٢٨﴾ ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ (گەلەکەی لەم کارە بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێ (خراپە)کەیان کرد (قوداری کوڕی سالیف) ﴿فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ﴾ ئەویش دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەر بڕی ﴿٢٩﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا تۆڵەو ترساندنی من چۆن بۆ بویان؟ ﴿٣٠﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ ناردن ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾ هەموو (مردن وتەفروتونا بوون) بەوێنەی پووشی ژێر پێ ی ئاژەڵ ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی لووط باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکەیان ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ بە ڕاستی ئێمەش ناردمانە سەریان بایەکی بەهێز بەوردە زیخەوە (ولەناوی بردن) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت ﴿نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ﴾ کە لە بەرەبەیاندا ڕزگارمان کردن ﴿٣٤﴾ ﴿نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ﴾ هەربەوشێوە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا﴾ بەڕاستی (لووط) گەلەکەی ترساند لەتۆڵەی سەختی ئێمە ﴿فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ﴾ بەڵام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە وبڕوایان پێی نەبوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ﴾ سوێندبەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێکرد ﴿فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ﴾ جا ئێمەش چاویانمان کوێر کرد ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دە بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیاندا سزایەکی بەردەوام ﴿٣٨﴾ ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووەبۆ خوێندنەوەو ئامۆژگاری ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جائایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ بێگومان ترسێنەران (موسا و هاروون) هاتن بۆ سەر فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی ﴿٤١﴾ ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکردو بەدرۆیان زانی ﴿فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ جائێمەش تۆڵەمان لێ سەندن بەتۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا ﴿٤٢﴾ ﴿أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەم گەلانەی (کەباسکران) ﴿أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ یان ئێوە (ئەماننامەتان) هەیە لە کتێبە ئاسمانی یەکاندا (ودڵنیان کەسزانادرێن) ﴿٤٣﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نابەزین ﴿٤٤﴾ ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن ﴿٤٥﴾ ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بەڵکو بەڵێنیان ڕۆژی دوایی یە ﴿وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەخت ترو تاڵ ترە ﴿٤٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ بەڕاستی تاوانبارەکان لەگومڕایی و شێتی دان ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری دۆزەخدا بەسەر ڕوخساریاندا ڕادەکێشرێن ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (پێیان دەڵێن) بچەژن ئازاری دۆزەخ ﴿٤٨﴾ ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بەئەندازە دروست کردووە ﴿٤٩﴾

﴿وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ﴾ وە فەرمانی ئیمە تەنها یەك جارە ﴿كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ﴾ وەك چاو تروكاندنێك (وایە لەخێراییدا) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان زۆر لە کەساتی بێ باوەڕی وەك ئێوەمان لەناوبردووە ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جائایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٥١﴾ ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ﴾ وە هەر چیەکیان کردووە لە نامەی کردەوەکانیاندایە ﴿٥٢﴾ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ﴾ وە وورد ودرشتی (کردەوەکانیان) هەموو نوسراوە ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ﴾ بێگومان پارێزکاران ولەخواترسـان وان لە باخات و ڕووبارەکانی (بەهەشتدا) ﴿٥٤﴾ ﴿فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ﴾ لە جێگایەکی خۆش و پەسەندان ﴿عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ لای پاشایەکی بەدەسەلاتی بە توانان ﴿٥٥﴾

سورەتی ﴿الرَّحْمَٰنُ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الرَّحْمَٰنُ﴾ خـوای بەخشـندە (ئـەو خوایەیـە) ﴿١﴾ ﴿عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ کـە قورئانـی فێـر(ی موحەممـەد ﷺ وئادەمیـزاد کـرد، بەئاسـانکردنی خوێندنـەوە و لەبەرکـردن وتێگەیشـتنی مانـا و واتاکانـی) ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروسـت کـرد ﴿٣﴾ ﴿عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ وە فێری گفتوگۆی کرد ﴿٤﴾ ﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ﴾ ڕۆژو مانـگ بـە حسـابێکی زۆر وورد دێـن و دەچـن ﴿٥﴾ ﴿وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ ئەسـتێرە و گژوگیـاو درەخـت (بـۆ خـوا) سـوژدە دەبـەن ﴿٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ وە ئاسـمانی بڵندو بەرزکردووەتەوە وە تەرازوو(ی عەدالەتی) داناوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ (وە فەرمانی داوە) کە هەرگیز زیادەڕۆی لەتەرازوودانەکەن ﴿٨﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ﴾ وە کێشانەتان ڕێك بکێشن ﴿وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ﴾ لە تەرازوودا کەم و کووڕی مەکەن (سووك مەیکێشن) ﴿٩﴾ ﴿وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵکی ڕاخسـتووە ﴿١٠﴾ ﴿فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ﴾ تێدایـە میوەهـات و دارخورمـای خـاوەن پۆڕك ﴿١١﴾ ﴿وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ﴾ وە دانەوێڵەی خاوەن کاو پەل و پۆدار و ڕەیحانە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جـا بـە کام لەنیعمەتەکانـی پەروەردگارتان بـاوەڕ ناکـەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمیی دروسـت کرد ﴿مِن صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ﴾ لەقوڕێکی وشـکەوە بووی وەك سوالەت ﴿١٤﴾ ﴿وَخَلَقَ الْجَانَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ﴾ وە جنۆکەی دروسـت کرد لە بڵێسـەی ئاگرێکی بێ دووکەڵ ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکـەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری هـەر دووڕۆژهـەڵات و پەروەردگاری هەر دوو ڕۆژ ئاوایە ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿١٨﴾

﴿مَرَجَ ٱلْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ﴾ دوو دەریای بەرەڵا كردووە كەدەگەن بەیەك (١٩) ﴿بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ﴾ لەنێوانیاندا بەربەستێك هەیە تێكەڵی یەكتر نابن (٢٠) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ (٢١) ﴿يَخْرُجُ مِنْهُمَا ٱللُّؤْلُؤُ وَٱلْمَرْجَانُ﴾ لەو دوودەریایە مرواری و مەرجان دەردەچن (دروست دەبن) (٢٢) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ (٢٣) ﴿وَلَهُ ٱلْجَوَارِ ٱلْمُنشَـَٔاتُ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَـٰمِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو كەشتی یە گەورە دروستكراوانەی كە وەك شاخن لەدەریادا دەگەڕێن (٢٤) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا كام لەنیعمەتەكانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ (٢٥) ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾ هەرچی دروستكراو لەسەر زەویدا هەیە تامێنێ و تیادەچێ (٢٦) ﴿وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیر كردنی سیفەتی [وجه = ڕوو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك كەشایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خوابێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێكدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەكەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت).
﴿ذُو ٱلْجَلَـٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾ كەخاوەن شكۆی ڕێزدارە (٢٧) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا كام لەنیعمەتەكانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ (٢٨) ﴿يَسْـَٔلُهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەكان و زەوی دایە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەكەن ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ﴾ هەموو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام گەیاندنی) كارێكی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەك دەمرێنێت، یەك لەدایك دەبێت، بەكێك سەردەخات وبەكێكی تر دەشكێنێت ....هتد..) (٢٩) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ (٣٠) ﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ ٱلثَّقَلَانِ﴾ لەمەولا موحاسەبەتان دەكەین ئەی گرۆی ئادەمی و جنۆكە (٣١) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن (٣٢) ﴿يَـٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ ئەی كۆمەڵی جنۆكەو ئادەمی ﴿إِنِ ٱسْتَطَعْتُمْ أَن تَنفُذُوا۟﴾ ئەگەر توانیتان دەرچن ﴿مِنْ أَقْطَارِ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەبەشەكانی ئاسمانەكان و زەوی ﴿فَٱنفُذُوا۟﴾ ئەوە بڕۆن دەرچن. ﴿لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَـٰنٍ﴾ ناشتوانن مەگەر بەدەسەلاتێك نەبێت (٣٣) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ (٣٤) ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا﴾ بۆتان دەنێرێ ﴿شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ﴾ بڵێسەی ئاگر و مسی تواوە (یادوو كەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەكترتان پێ نادرێت (٣٥) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ (٣٦) ﴿فَإِذَا ٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ ئەمجا كاتێك ئاسمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتْ وَرْدَةً كَٱلدِّهَانِ﴾ وەك گوڵی سوور یان ڕۆنی هەڵقرچاوی لێهات (٣٧) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ (٣٨) ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْـَٔلُ عَن ذَنۢبِهِۦٓ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسیار ناكرێت لەتاوانی ﴿إِنسٌ وَلَا جَآنٌّ﴾ هیچ ئادەمی و جنۆكەیەك (چونكە هەموو كەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەناسرێتەوە كە تاوانبارە یان چاكەكار) (٣٩) ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ (٤٠) ﴿يُعْرَفُ ٱلْمُجْرِمُونَ بِسِيمَـٰهُمْ﴾ خراپەكاران بەڕوخساریاندا دەناسرێنەوە. ﴿فَيُؤْخَذُ بِٱلنَّوَٰصِى وَٱلْأَقْدَامِ﴾ ئەمجا ڕائەكێشرێن بەمووی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) (٤١)

﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٢﴾ ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی ﴿٤٣﴾ ﴿يَطُوفُونَ بَيۡنَهَا وَبَيۡنَ حَمِيمٍ ءَانٖ﴾ هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا ﴿٤٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٥﴾ ﴿وَلِمَنۡ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لەوەستانی بەردەم پەروەردگاری بترسێت هەیە ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو باخی (خۆش) ﴿٤٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٤٧﴾ ﴿ذَوَاتَآ أَفۡنَانٖ﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و درەختی زۆرن ﴿٤٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان پێ باوەڕن؟ ﴿٤٩﴾ ﴿فِيهِمَا عَيۡنَانِ تَجۡرِيَانِ﴾ تیایاندا هەیە دوو ڕووبار وکانیاووی ڕەوان ﴿٥٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥١﴾ ﴿فِيهِمَا مِن كُلِّ فَٰكِهَةٖ زَوۡجَانِ﴾ هەیە لە ناویاندا لەهەر میوەیەك دوو جۆر ﴿٥٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشِۭ﴾ پالیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێك ﴿بَطَآئِنُهَا مِنۡ إِسۡتَبۡرَقٖۚ﴾ کە بەرەکانیان لەئاوریشمی ئەستورە ﴿وَجَنَى ٱلۡجَنَّتَيۡنِ دَانٖ﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٥﴾ ﴿فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرۡفِ﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێك کەتەنها چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿لَمۡ يَطۡمِثۡهُنَّ إِنسٞ قَبۡلَهُمۡ وَلَا جَآنّٞ﴾ پێش ئەوان دەستی ئادەمی و جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٥٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٧﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ ٱلۡيَاقُوتُ وَٱلۡمَرۡجَانُ﴾ ئەو (حۆری یانە) وەك یاقووت و مەرجان وان ﴿٥٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٩﴾ ﴿هَلۡ جَزَآءُ ٱلۡإِحۡسَٰنِ إِلَّا ٱلۡإِحۡسَٰنُ﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نی یە؟ ﴿٦٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦١﴾ ﴿وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾ وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن ﴿٦٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٣﴾ ﴿مُدۡهَآمَّتَانِ﴾ دوو باخی ئەوەندە سەوزن (لەسەوزیدارەش دەنوێنن) ﴿٦٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فِيهِمَا عَيۡنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانی هەڵقوڵاویان تێدایە ﴿٦٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٦٧﴾ ﴿فِيهِمَا فَٰكِهَةٞ وَنَخۡلٞ وَرُمَّانٞ﴾ لەو دوو (باخەدا لەهەموو جۆرە) میوە ودارخورماو هەناریشیان تێدایە ﴿٦٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن ﴿٦٩﴾

﴿فِيهِنَّ خَيْرَٰتٌ حِسَانٌ﴾ تیایاندا هەیە ئافرەتانی ئاکار چاکی ڕواڵەت جوان ﴿٧٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿حُورٌ مَّقْصُورَٰتٌ فِى ٱلْخِيَامِ﴾ حۆریانێک لەناو خێوەت و چادرەکاندا دەرناچن و دوور ناکەونەوە (هەمیشە چاوەڕێی هاوسەرەکانیان) ﴿٧٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٣﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ﴾ پێش ئەوان نەدەستی ئادەمی و نەدەستی جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٧٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٥﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِىٍّ حِسَانٍ﴾ پاڵ دەدەنەوە بەپشتی سەوزباوی ڕازاوە و فەرشی زۆر جوانی نایابەوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٧﴾ ﴿تَبَٰرَكَ ٱسْمُ رَبِّكَ ذِى ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگاری خاوەن گەورەیی وبەخشش ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿ ٱلْوَاقِعَةِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ﴾ کاتێک کە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا ﴿١﴾ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ لەڕودانیدا هیچ درۆ و گومانێک نی یە ﴿٢﴾ ﴿خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ﴾ نزم کەرەوەی (کەسانێکە و) بەرزکەرەوەیە (بۆ کەسانێکی تر) ﴿٣﴾ ﴿إِذَا رُجَّتِ ٱلْأَرْضُ رَجًّا﴾ کاتێک کە زەوی هێنرایە جوڵان بە جوڵانێکی توند ﴿٤﴾ ﴿وَبُسَّتِ ٱلْجِبَالُ بَسًّا﴾ وە شاخەکان زۆر وورد کران بەورد کردن ﴿٥﴾ ﴿فَكَانَتْ هَبَآءً مُّنۢبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرش و بلاو ﴿٦﴾ ﴿وَكُنتُمْ أَزْوَٰجًا ثَلَٰثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سێ کۆمەڵ (لە دوا ڕۆژدا) ﴿٧﴾ ﴿فَأَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست، کام یارانی لای ڕاست؟ ﴿٨﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ﴾ وە یارانی لای چەپ، کام یارانی لای چەپ؟ ﴿٩﴾ ﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلسَّٰبِقُونَ﴾ وە پێشەکەوتوەکان هەر خۆیانن پێش کەوتوو ﴿١٠﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیکانی (بارەگای خوا) ﴿١١﴾ ﴿فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان ﴿١٢﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشینان ﴿١٣﴾ ﴿وَقَلِيلٌ مِّنَ ٱلْـَٔاخِرِينَ﴾ وە کەمێکن لە پاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿١٤﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ﴾ لەسەر قەنەفە و کورسی چنرا و بە ئاڵتون ﴿١٥﴾ ﴿مُّتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَٰبِلِينَ﴾ پاڵ ئەدەنەوە لەسەری بەرامبەر بەیەکتری ﴿١٦﴾

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ تازە لاوی هەمیشـەیی بەسـەریاندا دەگەڕێن ﴿١٧﴾ ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەپـەرداخ و سـوراحیی و گلاسـی پـڕ لەشـەرابی سـەرچاوەی ڕەوان ﴿١٨﴾ ﴿لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ﴾ ئەسەریان پێ ی دەیێشێت ونەسەرخۆش ئەبن پێ ی ﴿١٩﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ میوەهاتیش کەخۆیان هەڵی بژێرن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك کەحەزی لێ بکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾ وەحۆریانـی چـاو گەش و چاو بەلـەك ﴿٢٢﴾ ﴿كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾ وەك مرواری ناو سـەدەف وان ﴿٢٣﴾ ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو کردەوانەدایە کەئەنجامیان ئەدا ﴿٢٤﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا﴾ نایبیسـتن لەو بەهەشتانەدا نەقسـەی بێهودە، وە نەتاوانبار کردن ﴿٢٥﴾ ﴿إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا﴾ جگە لەووتەی سڵاو سەلام کردن (لەیەکتری) ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾ وە یارانی لای ڕاست کام یارانـی لای ڕاسـت ﴿٢٧﴾ ﴿فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ﴾ لەژێر سـێبەری دارتاوگی بـێ دڕکدان ﴿٢٨﴾ ﴿وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ﴾ وداری مـۆزی هۆنـراو بەهێشـووە مـۆز ﴿٢٩﴾ ﴿وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ﴾ و سـێبەری بـەردەوام ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ﴾ وەئـاوی ئاڤگەیـی و ئـاوی ڕەوان ﴿٣١﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ﴾ وەمیوەهاتـی زۆر ﴿٣٢﴾ ﴿لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ کە هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناکرێ ﴿٣٣﴾ ﴿وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز زبڵندی تێدایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً﴾ ئێمە حۆریەکانی بەهەشتمان دروست کردووە بەدروست کردنێکی زۆر جوان ﴿٣٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا﴾ وەگێڕاومانن بەحۆریانی هەمیشە کچ (واتە: هەرچەندهاوسەرکانیان بچنە لایان خوای گەورە بۆیان دەکاتەوە بەکچ) ﴿٣٦﴾ ﴿عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ هاوسەرەکانیان زۆر خۆش دەوێت و هاوتەمەنیانن ﴿٣٧﴾ ﴿لِّأَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ (ئەمانە هەموو) بۆ یارانی لای ڕاسـتن ﴿٣٨﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ (یارانی لای ڕاسـت) کۆمەڵێکـی زۆرن لـە (گەلانـی) پێشـیوو ﴿٣٩﴾ ﴿وَثُلَّةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆریش لەپاشـینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ﴾ وە هاوڕێیانی لای چەپ کام هاوڕێیانی لای چـەپ؟ ﴿٤١﴾ ﴿فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەکوڵ دان ﴿٤٢﴾ ﴿وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ﴾ وە لـە سـێبەری چـڕە دووکەڵـی ڕەش دان ﴿٤٣﴾ ﴿لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ﴾ نـە فێنکـە و نە کەڵکیشـی هەیە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ چونکـە بەڕاستی ئەمانـە پێشـتر خۆشـگوزەران بـوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ﴾ وە بـەردەوام بـوون لەسـەر گوناهـە گەورەکـە (هـاوەڵ دانـان بـۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَانُوا يَقُولُونَ﴾ وە دەیانـووت ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایـا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسـکی ڕزیـو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایـا ئێمـە زینـدوو ئەکرێینـەوە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ یاخـود بـاوو باپیرانمان (زیندوو ئەکرێنەوە) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان و پاشـینان ﴿٤٩﴾ ﴿لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ کۆدەکرێنـەوە وڕاپێـچ دەکرێـن بۆکاتـی ڕۆژی دیاری کراو ﴿٥٠﴾

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئێوە ئەی گومڕایانی بێ باوەڕان ﴿٥١﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾
بێگومان لە(بەری) درەختی ژەقنەمووت (دەخۆن) ﴿٥٢﴾ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا وورگی خۆتانی
لێ پڕدەکەن ﴿٥٣﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٥٤﴾ ﴿فَشَارِبُونَ
شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە
میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٥٦﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردون ئەی
بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیڕێژنە ناو
منداڵدانەوە؟ ﴿٥٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی
هێنەرین؟ ﴿٥٩﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتاندا مردنمان داناوە، وەکەس
پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿٦٠﴾ ﴿عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە نەوەی
تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەك کەهیچی لێ نازانن
﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن
﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئیتر بۆ بیر ناکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو تۆوەی کەدەیچێنن ﴿٦٣﴾
﴿أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ یائێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿٦٤﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ
حُطَامًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ئەو (ڕواوە)مان دەگێڕا بە پووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان
دەکرد بەقسەی بێ کەڵك ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿٦٦﴾
﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێ بەشین ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ﴾ جا پێم
بڵێن ئەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿٦٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکانەوە دەیبارێنن
﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یائێمە دەی بارێنین ﴿٦٩﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە دەمانکرد بەئاوێکی زۆر
سوێری تاڵ. ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیتر بۆ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٠﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ پێم بڵێن ئەو ئاگرەی
کە دایدەگیرسێنن ﴿٧١﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ﴾
یائێمە بەدی هێنەرینی؟ ﴿٧٢﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە
(ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانەتە) هۆی کەڵك لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿٧٣﴾
﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەواتە یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە
﴿٧٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند بێت بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿٧٥﴾
﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە ﴿٧٦﴾

﴿إِنَّهُ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ﴾ کە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەڕێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِى كِتَٰبٍ مَّكْنُونٍ﴾ لەناو کتێبێکی شاراوەدایە (کەلوح المحفوظە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ﴾ وە لەجیاتی سوپاسگوزاری لەسەر ڕۆزیتان ﴿أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە باوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلْحُلْقُومَ﴾ دەی بۆچی کاتێ گیان (ی نەخۆشەکەتان) دەگاتە گەرووی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ﴾ وە ئێوە لەو کاتەدا تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن لەو (کەسەی لەسەرەمەرگدایە) ﴿وَلَٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ﴾ بەڵام ئێوە (فریشتەکانی) ئێمە نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ﴾ دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوەو) پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرْجِعُونَهَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ڕۆحی (مردووەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو (کەسەی لە گیانە لادایە) لەنزیکان بێ (لەخوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ﴾ ئەوە حەسانەوەو بۆنی خۆش و بەهەشتی پڕ لەناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لەهاوەڵانی دەستی ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَٰمٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لەیارانی دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڵام ئەگەر لە بێ باوەڕانی گومڕا بێت ﴿٩٢﴾ ﴿فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ ئەوە(شوێنی) میوانداریەکەی ئێجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وەچوونە ناو دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلْيَقِينِ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کە لەم سورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە ﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ﴾ جا کەوا بوو بەپاکی یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿ ٱلْحَدِيدِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە باڵادەستی کار بەجێ ﴿١﴾ ﴿لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە دەسەڵات و خاوەنیەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ دەژێنێ دەمرێنێ ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْءَاخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمینە (پێش هەموو شتێك هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینیشە و(پاشی هەموو شتێك دەمێنێت) ﴿وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ﴾ وە دیارو ئاشکرایە (بۆ خاوەن هۆش وفامەکان بەبەڵگەکانی) وە پەنهان وشاراوەیە (لەچاوی بەندەکان وزانایە بەئاشکرا ونهێنیەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ (خـودا) ئـەو زاتـەیە کـەئـاسـمـانـەکـان و زەوی دروسـت کـردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشـەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشـان بەرزبویـەوە سـەر عـەرش و قـەراری گـرت (باوەڕمـان پێیەتـی بـەو شـێوەی شـیاوی خـوا بێـت، وەچۆنیەتیە کـەی نازانیـن، تەنهـا خـوا خـۆی دەزانێـت) ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ دەزانێـت چـی دەچێتـە نـاوی زەوی ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ وەچـی لـێ دێتـە دەرەوە ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەچـی لەئاسـمانەوە دێتـە خـوار ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ وەچـی بـۆ سـەردەکەوێ ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ﴾ وە لەهـەر کـوێ بـن خـوا لەگەڵتانـە (بەزانیـاری و ئاگـاداری) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وەخـوا بینایـە بەهەرچـی کـە دەیکـەن ﴿٤﴾ ﴿لَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خاوەنداریتـی ئاسـمانەکان و زەوی هـەر بـۆ ئـەوە ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەمـوو کارێـك هەر بۆ لای خـوا دەگەڕێنرێتـەوە ﴿٥﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شـەو دەبـات بەنـاو ڕۆژدا (لەهاویـن و پایـزدا) ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەبـات بەناو شـەودا (لە زسـتان و بەهـاردا) ﴿وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە ئـەو (خوا) ئاگادارە بەنیـازی ناو دڵان ﴿٦﴾ ﴿آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ باوەڕ بهێنن بەخـوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَأَنفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُم مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ و ببەخشن لەو ماڵ وسامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بە جێ نشینی پێشـینان تیایـدا ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَأَنفَقُوا﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕی هێناوە و دارایی یان بەخشـیووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ پاداشـتی گەورەیـان بـۆ هەیـە ﴿٧﴾ ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئـەوە چیتانـە بۆ بـاوەڕ بەخوا ناهێنـن؟ ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ کە پێغەمبەر بانگتـان دەکات ﴿لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان بهێنـن ﴿وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ﴾ لەکاتێکـدا کـە بێ گومـان خوا پەیمانـی (بـاوەڕ هێنانی) لـێ وەرگرتوون ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەینێرێت بۆ بەندەی خۆی (کە موحەممەد ﷺ)ە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە و ئایەتانێکی ڕوون وئاشکرا ﴿لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ تـا لەتاریکسـتانی (گومڕایـی وبێباوەڕی) دەرتـان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان وئیسـلام) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە کەوا هیچ نابەخشن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا میراتی ئاسـمانەکان و زەوی بۆ خوا دەمێنێتەوە ﴿لَا يَسْتَوِي مِنكُم﴾ یەکسـان نین ئەوانەتان ﴿مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ﴾ کە لەپێش گرتنی (مەککە)دا ماڵیان بەخشیوو جەنگاون (لەگەڵ ئەوانەی لە دوای فەتحی مەککە ئەو کارانە بکەن) ﴿أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿مِّنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِن بَعْدُ وَقَاتَلُوا﴾ لەوانـەی کـە لەدوای (گرتنی مەککە) ماڵیان بەخشـیووە و جەنگاون ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە بەهەر دوولا خـوا بەڵێنی بەهەشـتی داوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بـەوەی کە دەیکەن ﴿١٠﴾ ﴿مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ کـێ یـە ئـەو کەسـەی قـەرز دەدات بەخـوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزێکـی چـاك (مەبەسـت ئەوەیـە ماڵ ببەخشـێت لەپێناو خـوا) ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ تا خـواش چەند بەرامبـەر بیداتەوە ﴿وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە ﴿١١﴾

﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ لەرۆژێکدا کەتۆ پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَى نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم﴾ کەڕووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکە کەڕووباری زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی کەباوەڕدار بوون ﴿انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ﴾ سەیرێکمان بکەن تا لەڕووناکیتان تروسکێك وەرگرین ﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی بکەن بۆ خۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ﴾ یەکسەر شوورایەك دەکێشرێ لەنێوانیاندا ﴿لَّهُ بَابٌ﴾ کەدەرگایەکی تێدایە ﴿بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تێدایە ﴿وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ﴾ دەرەوەیشی ڕووی لەسزایە ﴿١٣﴾ ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دوو ڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبوین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ ئیمانداران دەڵێن: بەڵێ لەگەڵماندا بوون ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو پیلان گێڕبوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ﴾ وە چاوەڕوانی (نەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ﴾ وە هیواو ئاوات فریوی دان ﴿حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات (و مردن) ﴿وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریوی دان بە لێ بوردەیی خوای گەورە ﴿١٤﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ بریتیەك وەرناگیرێت نە لەئێوە ﴿وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نە لە بێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونتان ﴿مَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری دۆزەخە ﴿هِيَ مَوْلَاكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شیاوتانە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرئەنجامێکی خراپە ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾ کە دڵیان ڕاچڵەکێت وملکەچ بێ بۆیادوزیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ وەبۆ ئەو قورئانەی کەناردویەتیەخوارەوە؟ ﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ وەك ئەوکەسانە (جوولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ﴾ کە لەمەو پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دوورودرێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنووردەرچوو بوون ﴿١٦﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کەخوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بێگومان نیشانەو بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردوونەتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیربکەنەوە ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاك (یارمەتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَاعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرامبەر دەیاندرێتەوە ﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاك ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە بەخوا و بەپێغەمبەرانی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن ڕاست گۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشەهیدان لەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ﴾ خاوەن پاداشت و نور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری دۆزەخن (١٩) ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە بزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ خۆهەڵکێشانە لەنێوانتاندا و لاف لێدانە بەدارایی و منداڵی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەك بارانێك وایە ﴿أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ﴾ کە حاسڵاتەکەی جووتیاران دڵخۆش بکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان ووشك ببێ و بەزەردی بیبینیت ﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ لە پاشان ببێت بە پووش و پەڵاش ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لە ڕۆژی دوایشدا سزای توند و سەخت (هەیە بۆ دونیا پەرستان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ﴾ وە لێ بوردن و ڕەزامەندی هەیە لەلایەن خواوە (بۆ خوا ناسان) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیا هیچ نی یە جگە لە ڕابواردنێکی خەڵەتێنەر نەبێت (٢٠) ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبرکێ بکەن بۆ (دەست خستنی) لێخۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە پانتایی یەکەی ﴿كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەوێنەی پانتایی ئاسمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئەو (پاداشتە) بەخششێکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی گەورەیە (٢١) ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و بەڵایەك ڕووی نەداوە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ ئیللا لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە (٢٢) ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْا﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەدەستتان چووە ﴿وَلَا تَفْرَحُوا﴾ وە دڵخۆش و مەغرور نەبن ﴿بِمَا آتَاكُمْ﴾ بەوەی کە پێی داوون ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخوا هیچ خۆ بەزل زانێکی شانازی کەری خۆش ناوێت (٢٣) ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی چروکی و ڕەزیلی دەکەن (لەماڵ بەخشین لەپێناو خوادا) ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چروك بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەس پشت هەڵکات ئەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی سوپاسکراوە (٢٤)

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان ناردووە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەناو خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ کە هێزێکی بەتینی توندی تێدایە بۆجەنگ کردن ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ وە سوودێکی زۆریشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکاهێنانی لە هەموو جۆرە پیشەسازییە خزمەتگوزاریەکاندا) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات ﴿مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئاینی) خواو پێغەمبەرانی دەدات کە پەنهانیشە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بەهێزو دەسەلاتە (٢٥) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نووح و ئیبراهیم مان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە لە ناو وەچەکانیشیاندا پێغەمبەریتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنموونیان وەرگرت ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان یاخی و کافربوون (٢٦) ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ وە دواتر عیسای کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وە لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشەگیری یەك کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە ئەوەمان لەسەر پێویست نەکردبوون ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ﴾ بەڵام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا﴾ کەچی وەك پێویست پارێزگاری ئەو گۆشەگیرییەیان نەکرد ﴿فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ﴾ ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجْرَهُمْ﴾ پاداشتی خۆیان. ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان لە سنوور دەرچوون (٢٧) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ﴾ دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ ﴿تَمْشُونَ بِهِ﴾ کە ڕێنموونی وڕێی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبووی میهرەبانە (٢٨) ﴿لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ تا خاوەن پەڕاوە ئاسمانیەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ﴾ کە دەسەلاتیان نی یە بەسەر هیچێك لە بەخششی خوا ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بە دەست خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەسێك کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە (٢٩)

سورەتی ﴿ المُجَادلة ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدۡ سَمِعَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوۡلَ ٱلَّتِي تُجَٰدِلُكَ فِي زَوۡجِهَا﴾ وتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی مێردەکەیەوە گفتوگۆی لەگەڵ ئەکردی ﴿وَتَشۡتَكِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا ئەبرد ﴿وَٱللَّهُ يَسۡمَعُ تَحَاوُرَكُمَآۚ﴾ وە خوا گوێی لە وتوویژی هەردووکتان بوو ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ مِنكُم﴾ ئەوانەتان کە ظهار دەکەن ﴿مِّن نِّسَآئِهِم﴾ لەگەڵ ژنەکانیاندا (پێیان دەڵێن وەك دایکمان وان) ﴿مَّا هُنَّ أُمَّهَٰتِهِمۡۖ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿إِنۡ أُمَّهَٰتُهُمۡ﴾ دایکی ئەوان ﴿إِلَّا ٱلَّٰٓـِٔي وَلَدۡنَهُمۡۚ﴾ هەر ئەو ژنانەن کەئەوانیان لێ بووە ﴿وَإِنَّهُمۡ لَيَقُولُونَ مُنكَرٗا مِّنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ وە بێگومان ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند دەڵێن ﴿وَزُورٗاۚ﴾ و درۆ دەکەن ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٞ﴾ وە بەڕاستی خوا لێ خۆش بووی لێ بووردەیە ﴿٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ﴾ ئەوانەی ظهار دەکەن ﴿مِن نِّسَآئِهِمۡ﴾ لەگەڵ هاوسەرەکانیان ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوەو (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿لِمَا قَالُواْ﴾ لەوەی کەوتویانە (واتە خێرا تەلاقیان نادەن) ﴿فَتَحۡرِيرُ رَقَبَةٖ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەك ئازاد بکەن ﴿مِّن قَبۡلِ أَن يَتَمَآسَّاۚ﴾ لەپێش ئەوەی بەیەك بگەن (و بچنە لایان) ﴿ذَٰلِكُمۡ تُوعَظُونَ بِهِۦۚ﴾ ئەم کەفارەتەی (کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری دەکرێن پێ ی ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا شارەزا وئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣﴾ ﴿فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ﴾ ئەمجا ئەگەر یەکێك (بەندەی) دەست نەکەوت ﴿فَصِيَامُ شَهۡرَيۡنِ مُتَتَابِعَيۡنِ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەك بەڕۆژوو بێت ﴿مِن قَبۡلِ أَن يَتَمَآسَّاۖ﴾ پێش ئەوەی بچنە لای یەك ﴿فَمَن لَّمۡ يَسۡتَطِعۡ﴾ ئەگەر یەکێك نەیتوانی (دوومانگ بەڕۆژوو بێت) ﴿فَإِطۡعَامُ سِتِّينَ مِسۡكِينٗاۚ﴾ ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ذَٰلِكَ لِتُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۚ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخوا و پێغەمبەری خوا (مل کەچی فەرمانی خواو پێغەمبەری خوا بن) ﴿وَتِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِۗ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای سەخت ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿كُبِتُواْ﴾ ڕیسواو سەرشۆڕ دەکرێن ﴿كَمَا كُبِتَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ هەر وەك ئەوانەی پێش ئەمان ڕیسواو سەرشۆڕ کران ﴿وَقَدۡ أَنزَلۡنَآ ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖۚ﴾ (چۆن نافەرمانی دەکەن) لەکاتێکدا دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان ناردۆتە خوارەوە ﴿وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای ڕیسواکەر هەیە ﴿٥﴾ ﴿يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعٗا﴾ لەڕۆژێکدا کەخوا هەموویان تێکڕا زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوٓاْۚ﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردویانە ﴿أَحۡصَىٰهُ ٱللَّهُ وَنَسُوهُۚ﴾ کەخوا (هەمووی) ژماردووە وە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٦﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئايا ئەت زانيوه ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ كە خوا دەزانێ چى لەئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە چى لەزەويى دايە ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ﴾ چپەى هيچ سێ كەسێك نى يە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ كە خوا چوارەميان نەبێت ﴿وَلَا خَمْسَةٍ﴾ وە چپەى هيچ پێنج كەسێك نى يە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ﴾ كە ئەو شەشەميان نەبێت ﴿وَلَا أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ﴾ وە نەكەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نى يە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ﴾ مەگەر خوايان لەگەڵدايە(بە زانيارى و ئاگادارى) ﴿أَيْنَ مَا كَانُوا﴾ لەهەر جێگايەكدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ پاشان لەڕۆژى دواييدا ئاگاداريان دەكاتەوە بەوەى كە كردوويانە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستى خوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانايە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئايا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ﴾ لە ئەوانەى كە قەدەغە كران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ بۆ ئەوەى لێيان قەدەغە كرا بوو ﴿وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ وە لەگەڵ يەكتريدا بەچپە ئەدوێن دەربارەى گوناهو تاوان و دەست درێژى ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ وبێ فەرمانى پێغەمبەريش ﷺ ﴿وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ﴾ وە كاتێ بێن بۆ لات سەلامت لێ دەكەن ﴿بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ﴾ بە شێوەيەك كە خوا بەو جۆرە سەلامى لێ نەكردوويت ﴿وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لەدڵى خۆياندا دەڵێن: (ئەگەر پێغەمبەرە) ﴿لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ﴾ بۆچى خوا سزامان نادات بە هۆى ئەو قسانەى كە پێ ى دەڵێين ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئەوانە دۆزەخيان بەسە كە (بێگومان) دەچنە ناويەوە كە جێگايەكى زۆر خراپە ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەى ئەوانەى كە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَاجَيْتُمْ﴾ كە چپەتان كرد ﴿فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە چپە باسى گوناهو دەست درێژى ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ و سەرپێچى پێغەمبەر مەكەن ﴿وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ وە باسى چاكە و پارێزكارى و لەخواترسان بكەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن لە سزاى ئەو خوايەى) ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ كە هەر لاى ئەو كۆدەكرێنەوە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ﴾ بێگومان چپە تەنها لە شەيتانەوەيە ﴿لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەى كە بڕوايان هێناوە دڵتەنگ بكات ﴿وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا﴾ لەكاتێكدا هيچ زيانيان پێ ناگەيەنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانى خوا نەبێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ (دەبا) ئيماندارانيش تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەى ئەو كەسانەى كە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ﴾ كاتێك پێيان وترا ﴿تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ﴾ لە كۆڕ ودانيشتنەكاندا جێگە بكەنەوە (وفراوانى بكەن) ﴿فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئێوەش فراوانى بكەن خواش گوشادى بە ئێوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ انشُزُوا فَانشُزُوا﴾ وە كاتێك پێتان وترا هەستن، ئێوەش هەستن ﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خواش پلە و پايەى ئەو كەسانە بەرز دەكاتەوە لەئێوە كە بڕوايان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ وە ئەوانەى كە زانستيان پێ بەخشراوە بە چەند پلەيەك (پلەيان بەرز دەكاتەوە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزايە بەوەى دەيكەن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَٰجَيۡتُمُ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویستان) قسەی پەنهانی لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکەن ﴿فَقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَةٗۚ﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان خێرێک بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان نەبوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێخۆش بوو میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿ءَأَشۡفَقۡتُمۡ﴾ ئایا دەترسان (لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَٰتٖۚ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێک بکەن ﴿فَإِذۡ لَمۡ تَفۡعَلُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ﴾ و خواش تەوبەی لێ گیرا کردن ﴿فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوسا نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥۚ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سەرنجێک نادەی لە ئەوانەی ﴿تَوَلَّوۡاْ﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوۡمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ لەگەڵ هۆزێک (ی جوولەکە) کەخوا غەزەبی لێگرتوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمۡ وَلَا مِنۡهُمۡ﴾ ئەوان نە لەئێوەن و نەلە ئەوانیشن ﴿وَيَحۡلِفُونَ عَلَى ٱلۡكَذِبِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەدرۆ ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانن (درۆ دەکەن) ﴿١٤﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ عَذَابٗا شَدِيدًاۖ﴾ خوا سزای دژواری بۆ ئامادە کردوون ﴿إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئەوان دەیانکرد کارێکی ناپەسەند بوو ﴿١٥﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندەکانیان کردبووە قەڵغانی (درۆ وخراپەکانیان) ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵک)یان کرد لەڕێبازی خوا ﴿فَلَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەمجا بۆ ئەوان هەیە سزای ڕیسواکەر ﴿١٦﴾ ﴿لَّن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔاۚ﴾ ماڵ و منداڵیان هیچ سوودێکی نی یە بۆیان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە یار و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعٗا﴾ لەڕۆژێکدا کە خوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحۡلِفُونَ لَهُۥ﴾ ئەوسا سوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ﴾ هەر چۆنێ سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیاندا) ﴿وَيَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ عَلَىٰ شَيۡءٍۚ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ﴾ با بزانن بەڕاستی هەر ئەوانن درۆزن ﴿١٨﴾ ﴿ٱسۡتَحۡوَذَ عَلَيۡهِمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ شەیتان بەسەریاندا زاڵ بووە (بەجۆرێك) ﴿فَأَنسَىٰهُمۡ ذِكۡرَ ٱللَّهِۚ﴾ کە یادی خوای لەبیر بردوونەتەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حِزۡبُ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ ئەوانە کۆمەڵ و دەستەی شەیتانن ﴿أَلَآ إِنَّ حِزۡبَ ٱلشَّيۡطَٰنِ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ با بزانن کە بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دوژمنایەتی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ڕیسوا ترینی خەڵکن ﴿٢٠﴾ ﴿كَتَبَ ٱللَّهُ﴾ خوا نووسیویەتی ﴿لَأَغۡلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِيٓۚ﴾ کە بێگومان من و پێغەمبەرانم سەردەکەوین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٞ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بە توانای باڵادەستە ﴿٢١﴾

﴿لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ﴾ کەسانێك نابینیت کە باوەڕیان هەبێت ﴿بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ بە خواو بەرۆژی دوایی ﴿يُوَآدُّونَ﴾ کە دۆستایەتی بکەن ﴿مَنْ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن (واتە: نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ﴾ هەر چەندە ئەو دوژمنانەش باوکیان بن ﴿أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان کوڕ و براو خزمیان بن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْإِيمَٰنَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ﴾ بەهێزی کردوون و سەری خستوون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختەکانیاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿رَضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ حِزْبُ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ ودەستەی خودان ﴿أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگاداربن کە تەنها کۆمەڵ ودەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿ الحشر ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ﴾ خوا زاتێکە ﴿أَخْرَجَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ بێ باوەڕانی خاوەن کتێبی دەرکرد ﴿مِن دِيَٰرِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ ٱلْحَشْرِ﴾ بۆیەکەم کۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنتُمْ أَن يَخْرُجُوا۟﴾ بە تەمانەبوون (ئەی موسوڵمانینە) کە (لە قەڵاکانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَّانِعَتُهُمْ حُصُونُهُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ کە قەڵاکانیان دەیانپارێزن لە (سزای) خوا ﴿فَأَتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بۆیە (سزای) خوایان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا۟﴾ لە شوێنێکەوە کە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ﴾ وە خوا ترسێکی خستە ناو دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُم﴾ کە خانووەکانی خۆیانیان وێران دەکرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان وبەدەستی ئیمانداران ﴿فَٱعْتَبِرُوا۟ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ ئەمجا پەند وەرگرن ئەی خاوەن بیرو هۆشان ﴿٢﴾ ﴿وَلَوْلَآ أَن كَتَبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمُ ٱلْجَلَآءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بڕیار نەدانایە (لەسەر ئەو جولەکانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ ٱلنَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ ﴿٣﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بە هۆی ئەوەوە بوو ﴿شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ دژایەتی خوا و پێغەمبەریان کرد
﴿وَمَن يُشَاقِّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك دژایەتی خوا بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە
سێنی بەتینە ﴿٤﴾ ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕیتان لە دارخورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا لێی گەڕان
﴿قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بمێننەوە ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە
﴿وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە بۆ سەر شۆڕ کردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێ جولەکەکانە)
﴿٥﴾ ﴿وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (بێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ﴾
بۆ پێغەمبەرەکەی لە مالی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی
(ئەو ماڵ وسامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و حوشترێکیان تاونەداوە و(نەجەنگاون) ﴿وَلَٰكِنَّ
اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ بەسەر هەرکەسدا کەبیەوێت
﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەلاتە ﴿٦﴾ ﴿مَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ ئەوەی خوا
دەست پێغەمبەری خست (بەبێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینەکانی
جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خواو بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج
دەکرێت) ﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ﴾ وە بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾
وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانی کەم دەستە ﴿كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو ماڵ وسامانە)
تەنها لەناو دەوڵەمەندەکاناندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾
وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێ ی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا﴾ وە ئەوەی لێتانی قەدەغە کرد وازی
لێ بهێنن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە ﴿٧﴾
﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ﴾ (ئەو دەسکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ نەدارانی کۆچکەرانە ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾
ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ﴾ لەماڵ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾
فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕەزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە یارمەتی (ئایینی) خوا
وپێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن
قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یاریدەدەرەکان) کە لەماڵ وشوێنی خۆیان بوون (لەشاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا
پێش (کۆچکردنی برا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان
دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا﴾ وە شك نابەن لە دڵ ودەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە
حەسوودی و بەخیلیەك لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و(بەشی ئەوان نەدرا لەو ماڵ وسامانەی
کە گیرا لەجولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ وە فەزڵی ئەوان ئەدەن بەسەر فەزڵی خۆیاندا
﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ ئەگەر چی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەو
کەسەی خۆی لە ڕژدی وبەخیلی دەروونی بپارێزێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر
ئەوانن سەرفەراز وسەرکەوتوو ﴿٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ ئەو (باوەڕدارانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن: ﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخْوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ﴾ وە لەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿سَبَقُونَا بِٱلْإِيمَٰنِ﴾ کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێناندا ﴿وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەك مەخەرە دڵمانەوە دەربارەی باوەڕداران ﴿رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی هەرتۆی دڵسۆزی میهرەبانی (١٠) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجێکت نەداوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ نَافَقُوا۟﴾ لەوانەی کە دووڕوو بوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَٰنِهِمُ﴾ ئەڵێن بەو برادەرانەیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لە (جولەکە) خاوەن کتێبەکان ﴿لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ﴾ ئەگەر دەربکرێن (لەماڵ وخاك و ئاوتان) ﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندا دەردەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وە هەرگیز گوێڕایەڵی کەس ناکەین لەدژی ئێوە ﴿وَإِن قُوتِلْتُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دا بکرێ ﴿لَنَنصُرَنَّكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یارمەتی ئێوە ئەدەین ﴿وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی ئەدات کە ئەوان درۆزنن (١١) ﴿لَئِنْ أُخْرِجُوا۟﴾ ئەگەر دەر بکرێن ﴿لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ﴾ ئەوان لەگەڵیاندا دەرناچن ﴿وَلَئِن قُوتِلُوا۟ لَا يَنصُرُونَهُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگیان لە دژ کرا یارمەتیان نادەن ﴿وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیان بدەن ﴿لَيُوَلُّنَّ ٱلْأَدْبَٰرَ﴾ بێگومان (ئەشکێن و) پشت هەڵئەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ پاشان سەرناخرێن (١٢) ﴿لَأَنتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِى صُدُورِهِم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی (ئەی باوەڕداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا تاخوا ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوەش لەبەرئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ کەسانێکن تێ ناگەن (١٣) ﴿لَا يُقَٰتِلُونَكُمْ جَمِيعًا﴾ (جولەکە) جەنگتان لەگەڵ ناکەن هەموو پێکەوە ﴿إِلَّا فِى قُرًى مُّحَصَّنَةٍ﴾ مەگەر لەچەند گوندێکی قایمی قەڵایێندا نەبێت ﴿أَوْ مِن وَرَآءِ جُدُرٍۭ﴾ یان لەپشتی دیوارەوە ﴿بَأْسُهُم بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆر سەختە ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ تۆوادەزانی کە ئەوان کۆو پێکەوەن ﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا ولەیەك دوورە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کە ئەوان گەلێکی نەفامن (١٤) ﴿كَمَثَلِ ٱلَّذِينَ﴾ نموونەی (ئەم جولەکانە) وەك نموونەی ئەوانەن ﴿مِن قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ کە لە پێش ئەماندا بوون بە ماوەیەکی کەم (مەبەست پێی موشریکەکانی قورەیش وجولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُوا۟ وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت (١٥) ﴿كَمَثَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ (نموونەی ئەم ناپاکانە) وەك شەیتان وایە ﴿إِذْ قَالَ لِلْإِنسَٰنِ ٱكْفُرْ﴾ کە بەمرۆڤی ووت: بێ بڕوابە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان) ووتی: ﴿إِنِّى بَرِىٓءٌ مِّنكَ﴾ بەڕاستی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ ٱللَّهَ رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای پەروەردگاری جیهانیان دەترسم (١٦)

﴿فَكَانَ عَـٰقِبَتَهُمَآ﴾ جا سەرئەنجامی هەردووکیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِى ٱلنَّارِ خَـٰلِدَيْنِ فِيهَا﴾ کە بێگومان هەردوولا لە دۆزەخدا ئەبن بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُا۟ ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ﴾ وە هەموو کەسێك باسەرنج بدات ﴿مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ (بزانێ) چی پێش خۆی ناردوەبۆپاشەڕۆژی (لە کاروکردەوەی چاکە) ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ نَسُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وەك ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیر خۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَىٰهُمْ أَنفُسَهُمْ﴾ جا خواش ئەوانی لەبیر خۆیان بردوەتەوە ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَـٰسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچوان لە فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسْتَوِىٓ أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصْحَـٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەك یەك ویەکسان نین ﴿أَصْحَـٰبُ ٱلْجَنَّةِ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ بەهەشتیان ڕزگاروسەرکەتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانَ﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَىٰ جَبَلٍ﴾ بۆ سەر کێوێك ﴿لَّرَأَيْتَهُۥ خَـٰشِعًا مُّتَصَدِّعًا﴾ (وە تێبگەشتایە لەوەی کە تێیدا هاتووە) دەتبینی بەملکەچی ولەت لەت بووی ﴿مِّنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلْكَ ٱلْأَمْثَـٰلُ﴾ ئەم جۆرە نموونانە ﴿نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوەبۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە ئەو ﴿عَـٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَـٰدَةِ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ ٱلرَّحْمَـٰنُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی میهرەبان ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ ئەوە ئەو خوایە یە ﴿لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی ڕاست نییە ﴿ٱلْمَلِكُ ٱلْقُدُّوسُ﴾ پاشا و پاك و بێگەرد ﴿ٱلسَّلَـٰمُ ٱلْمُؤْمِنُ﴾ وئاشتی دەر و، دڵنیا کەرەو ﴿ٱلْمُهَيْمِنُ﴾ چاودێر و پارێزگار ﴿ٱلْعَزِيزُ﴾ وزاڵ وبالادەسەت و ﴿ٱلْجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ ﴿ٱلْمُتَكَبِّرُ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبْحَـٰنَ ٱللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە ﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کەبۆی دائەنرێ ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ﴾ هەرئەوە خواو ﴿ٱلْخَـٰلِقُ﴾ بەدیهێنەر و ﴿ٱلْبَارِئُ﴾ داهێنەرو ﴿ٱلْمُصَوِّرُ﴾ ووێنە کێشە ﴿لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ﴾ هەربۆ ئەوەهەموو ناوێکی هەرە جوان وپاك ﴿يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ستایشی ئەو دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و بالادەستی کار بەجێ ﴿٢٤﴾

سورەتی ﴿ المُمتَحنَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوژمنانی من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ بنێرن ﴿وَقَدْ كَفَرُوا﴾ لەکاتێکدا دڵنیاشن ئەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ﴾ بەو ئاینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە ﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ (لەبەرئەوەی) کە باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەووڵاتی خۆتان ﴿جِهَادًا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لە ڕێی مندا ﴿وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی خۆشنوودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ ڕازو نهێنی (باوەڕدارانیان) پێ دەڵێن بە دۆستایەتی ﴿وَأَنَا أَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ﴾ بەوەی شاردتانەوەو بەوەیشی ئاشکراتان کرد ﴿وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ﴾ وە هەرکەسێك لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێ ی ڕاستی وون کردووە ﴿١﴾ ﴿إِن يَثْقَفُوكُمْ﴾ ئەگەر تووشتان بین ﴿يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً﴾ ئەبن بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ﴾ وە درێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ﴾ دەستیان و زمانیان بەخراپی ﴿وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە ﴿٢﴾ ﴿لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ﴾ نەخزمانتان و نەمناڵانتان سوودتان پێ ناگەیەنن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ﴾ لەڕۆژی دواییدا (خوا ئێوە و خزمەکانتان) لە یەك جیادەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٣﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاك ﴿فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ لە ئیبراهیم و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون ﴿إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ﴾ کەبەگەلەکەی خۆیانیان ووت ﴿إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە بێزار و بەریین لەئێوە ﴿وَمِمَّا تَعْبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ ئێمە باوەڕمان نی یە بە(ئاینی) ئێوە ﴿وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ وە پەیدابوو لەنێوان ئێمەو ئێوەدا ﴿الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ تا کاتێك کەبڕوا بەخوای تاك و تەنیا دەهێنن ﴿إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگە لەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی ووت ﴿لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ئەکەم ﴿وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر بۆ لای تۆیە ﴿٤﴾ ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا﴾ ئەی پەروەردگار نەمان کەیت ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە مایەی گومڕایی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی باڵادەستی کاربەجێ ﴿٥﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لەئیبراهیم و بڕواداره‌كانیدا ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێكی جوان ﴿لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ كەسێك كە ئومێد و هیوای بێ بە خوا و بەڕۆژی دوای ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ﴾ وەهەر كەسێك پشت هەڵكات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازو دەوڵەمەندو ﴿الْحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش ﴿٦﴾ ﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً﴾ دڵنیا بن خوای گەورە دۆستایەتی و خۆشەویستی دروستی دەكات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتیتان لەگەڵ كردوون (بەئیمان هێنانی زۆربەیان) ﴿وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبوی میهرەبانە ﴿٧﴾ ﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ الَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ كە جەنگیان لەگەڵ نەكردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر ئەم دینە ﴿وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ﴾ وە دەریان نەكردوون ﴿مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ لەجێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿أَنْ تَبَرُّوهُمْ﴾ كەچاكەیان لەگەڵ بكەن ﴿وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ وەدادگەربن لەگەڵ یاندا ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ كەدادگەرن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ دەكات تەنها ﴿عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ﴾ لەوانەی كە جەنگیان لەگەڵ كردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر دین (وباوەڕەكەتان) ﴿وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ وەدەریان كردوون لە جێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ﴾ وەیارمەتیان داوە لەسەر دەركردنتان ﴿أَنْ تَوَلَّوْهُمْ﴾ (ڕێگریتان دەكات) لەوەی كەدۆستایەتیان لەگەڵ بكەن وبەدۆستیان دابنێن ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ﴾ وە هەر كەسێك دۆستایەتیان بكات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان ستەمكارن ﴿٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ﴿إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلاتان ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ بە كۆچ كەری ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ تاقیان بكەنەوە ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ﴾ خوا بەباوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ باوەڕدارن ﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆلای (مێردە) بێ بڕواكانیان ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ﴾ نەئەو ئافرەتانە حەلاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەلاڵن ﴿وَآتُوهُمْ مَا أَنْفَقُوا﴾ وە ئەوەی (مێردەكانیان) خەرجیان كردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ هیچ گوناهێكتان لەسەر نی یە ﴿أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ كە ئەم ئافرەتانە مارە بكەن ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر مارەییەكانیان بدەنێ ﴿وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ ژنە كافرە (بت پەرستەكان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی كە لە مەككە بەبێ باوەڕی ماونەتەوە) ﴿وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ﴾ ئێوە داوای ئەوە بكەنەوە كەخەرجتان كردووە (بۆ ژنە كافرەكانتان كە ئێستە چوونەتە لای كافران) ﴿وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنْفَقُوا﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بكەن كە خەرجیان كردووە (بۆ ژنە موسوڵمان بووەكانیان كە هاتونەتە لای ئێوە) ﴿ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ بڕیار ئەدا لەنێوانیاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای كاربەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿وَإِنْ فَاتَكُمْ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو ﴿شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ یەكێك لە خێزانەكانتان (بەچوونیان) ﴿إِلَى الْكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ ئێوەش تۆڵەتان لێ سەندن(و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە)بدەن بەوانەی كە ژنەكانیان ڕۆشتووە ﴿مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا﴾ بە ئەندازەی ئەوەی كە خەرجیان كردووە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە بترسن لەو خوایەی ﴿الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ كە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُؤْمِنَٰتُ﴾ هەر کاتێك ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلات ﴿يُبَايِعْنَكَ﴾ کە پەیمانت لەگەڵ ببەستن ﴿عَلَىٰٓ أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ لەسەر ئەوەی هیچ شتێك نەکەن بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ﴾ وە دزیی و داوێن پیسی نەکەن و ﴿وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَٰدَهُنَّ﴾ وە منداڵانی خۆیان نەکوژن ﴿وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَٰنٍ يَفْتَرِينَهُۥ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێك هەڵنەبەستن ﴿بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ﴾ لەنێوان دەست و پێ یاندا ﴿وَلَا يَعْصِينَكَ فِى مَعْرُوفٍ﴾ وە بێ فەرمانیت نەکەن لەهیچ کارێکی چاکەدا ﴿فَبَايِعْهُنَّ﴾ تۆش پەیمانیان لەگەڵ ببەستە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لَهُنَّ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا داوای لێ خۆشبوونیان بۆبکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کەسانێك کەخوا غەزەبی لێ گرتوون مەیکەن بە دۆست وپشتیوانی خۆتان ﴿قَدْ يَئِسُوا۟ مِنَ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ ٱلْكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو گۆڕستان (کە زیندوو ببێتەوە) ﴿١٣﴾

سورەتی ﴿ٱلصَّفِّ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات هەرچی لە ئاسمانەکان و لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی ئەیڵێن ئەنجامی نادەن ﴿٢﴾ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ زۆر مایەی ڕق و توڕەیی یە لای خوا ﴿أَن تَقُولُوا۟ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ کە قسەیەك بڵێن کردەوەی پێ نەکەن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا کەسانێکی خۆش دەوێ ﴿يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِهِۦ صَفًّا﴾ کە بەیەك ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنْيَٰنٌ مَّرْصُوصٌ﴾ وەك کۆشکێکی قایمی چەسپیوی دامەزراو ﴿٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە موسا بەگەلەکەی ووت ﴿يَٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِى﴾ ئەی گەلەکەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بەدڵنیاییەوە دەزانن ﴿أَنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ کە من نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوٓا۟﴾ جا کاتێك لایان دا لەهەق ﴿أَزَاغَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خواش دڵی وەرگێڕان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ دەرچوو ناکات ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە عیسای کوڕی مەریەم وتی ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنو ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ ئەو تەوراتەی کە لە پێش مندا هاتووە بەڕاستی دائەنێم ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێك ﴿يَأْتِي مِنْ بَعْدِي﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەو (پێغەمبەرە) یان بۆ هات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکرا وە وتیان ﴿هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ جا کێ لەو کەسە ستەمکارترە ﴿افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کەدرۆ هەڵبەستێت بەدەم خواوە ﴿وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکار ناکات ﴿٧﴾ ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بە(فوی) دەمیان ﴿وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بە ڕێنموونی و ئاینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئاینێکدا سەری بخات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەش پەیداکەرانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ﴾ ئایا بازرگانیەکتان نیشان بدەم ﴿تُنْجِيكُمْ﴾ کە ڕزگارتان بکات ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار ﴿١٠﴾ ﴿تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (بازرگانیەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَاهِدُونَ﴾ وە تێبکۆشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ بە سامان و گیانی خۆتان ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١١﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (ئەوسا خوا) لە گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دواییدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وە دەتانخاتە) خانوو کۆشکی زۆر پاك و خۆشەوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی دان ﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی لێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ﴾ کەیارمەتی دانە لە خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیك (وئازادکردنی شاری مەککە یە) ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە بدە بەئیمانداران ﴿١٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتی دەرانی (ئاینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەك عیسای کوڕی مەریەم وتی ﴿لِلْحَوَارِيِّينَ﴾ بە هاوڕێ تایبەتیەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ کێ یارمەتی دەری منە بۆ لای خوا ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی وتیان ﴿نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەرانی (دینی) خواین ﴿فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەك لە بەنو ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئێمەش پشتیوانی ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَى عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾ بۆیە سەرکەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿١٤﴾

سورەتی ﴿ الجُمُعَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە زەوی دایە ﴿الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ﴾ (ئەو خوایەی) کە پاشایەکی پاك و بێگەردی ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ زاڵی باڵادەستی کار بەجێ یە ⁽¹⁾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ﴾ کە ناردوویەتی لە ناو نەخوێندەواراندا (عەرەبەکاندا) ﴿رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ دەخوێنێتەوە بەسەریاندا نیشانەکانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاکیان دەکاتە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان وفەرموودەی (پڕ سوود) یان فێر دەکات ﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ هەرچەندئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادابوون ⁽²⁾ ﴿وَآخَرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە (ڕەوانەشی کردووە بۆ) گەلانی تری جگە لەوان ﴿لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ کە هێشتا پێ یان نەگەیشتوون (و موسوڵمان نەبوون) ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە ⁽³⁾ ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئەوە بەهرەیەکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئەیدا بە هەر کەسێك کە(خۆی) بیەوێ ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی فەزڵ و بەهرە وبەخششی گەورەیە ⁽⁴⁾ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی بەسەرهاتی ئەوانەی ﴿حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ﴾ کە تەوراتیان درا بەسەردا ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا﴾ لە پاشان هەڵیان نەگرت (ڕەفتاریان پێ نەکرد) ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ﴾ وەك گوێ درێژێکە ﴿يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ کە کتێبێکی زۆری هەڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ) ﴿بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئای چەند خراپە نموونەی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێ نموونیی گەلی ستەمکاران ناکات ⁽⁵⁾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی کە لەسەر دینی جوولەکەن ﴿إِنْ زَعَمْتُمْ﴾ ئەگەر پێتان وایە ﴿أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ﴾ کە بەڕاستی ئێوە دۆستی خوان ﴿مِنْ دُونِ النَّاسِ﴾ بێجگە لە خەڵکی تر ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ﴾ کەوا بوو داوای مردن بکەن ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ⁽⁶⁾ ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا﴾ وە ئەوانە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ لەبەر ئەو (گوناهانەی) کە بەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بەستەم کاران ⁽⁷⁾ ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي﴾ بڵێ بەڕاستی ئەو مردنەی کە ﴿تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ لێ ی ڕادەکەن ﴿فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ﴾ بێگومان پێتان دەگات و تووشتان دەبێ ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای خوای زانا بەئاشکرا و نهێنیەکان ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدات ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کەدەتانکرد ⁽⁸⁾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَوٰةِ﴾ کاتێك کە بانگدرا بۆ نوێژ ﴿مِن يَوۡمِ ٱلۡجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَٱسۡعَوۡاْ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی) و ﴿وَذَرُواْ ٱلۡبَيۡعَۚ﴾ واز لەکڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئائەوە بۆ ئێوە چاکترە ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن و تێ بگەن ﴿٩﴾ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ﴾ جا کاتێك کە نوێژی هەینی تەواوبوو ﴿فَٱنتَشِرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئیتر بڵاو ببنەوە بەسەر زەویی دا ﴿وَٱبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ﴾ وە داوای ڕزق و ڕۆزیی خوا بکەن ﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر یادی خوا بکەن ﴿لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارو سەر فەرازبن ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوۡاْ تِجَٰرَةً أَوۡ لَهۡوًا﴾ هەر کارێکی بازرگانی یان هەر کارێکی بێهودە ببینن ﴿ٱنفَضُّوٓاْ إِلَيۡهَا﴾ بڵاوەی لێ ئەکەن بۆلای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَآئِمٗاۚ﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر مینبەرەکەت) ﴿قُلۡ مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيۡرٞ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لای خوایە چاکترە ﴿مِّنَ ٱللَّهۡوِ وَمِنَ ٱلتِّجَٰرَةِۚ﴾ لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾ کاتێك کە دووڕوان بێنە لات ﴿قَالُواْ نَشۡهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِۗ﴾ دەڵێن شایەتی دەدەین کە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ کە تۆ ڕەوانەکراوی ئەوی ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ﴾ کە بێگومان دووڕوان درۆزنن ﴿١﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ﴾ سوێندە (درۆ)کانی خۆیان کرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ ئەمجا ڕێگری (خەڵك)یان دەکرد لەڕێ ی خوا ﴿إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کارێکی خراپیان دەکرد ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ﴾ ئەوە(ی کەووترا) لەبەر ئەوە بوو کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناو ﴿ثُمَّ كَفَرُواْ﴾ لەپاشان بێ باوەڕبوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ ئەمجا مۆر نرا بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمۡ لَا يَفۡقَهُونَ﴾ ئیتر ئەوان هیچ تێ ناگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيۡتَهُمۡ﴾ هەر کاتێك دەیان بینیت ﴿تُعۡجِبُكَ أَجۡسَامُهُمۡۖ﴾ لەش و قەڵافەتیان سەرسامت دەکات ﴿وَإِن يَقُولُواْ تَسۡمَعۡ لِقَوۡلِهِمۡۖ﴾ وە ئەگەر قسە بکەن گوێ لە قسەکەیان دەگریت ﴿كَأَنَّهُمۡ خُشُبٞ مُّسَنَّدَةٞۖ﴾ (دوو ڕووان) هەروەك داری هەڵسپێردراو وان ﴿يَحۡسَبُونَ﴾ وا گومان دەبەن ﴿كُلَّ صَيۡحَةٍ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ هەموو هاوار و قیڕەیەك بۆسەر ئەوانە ﴿هُمُ ٱلۡعَدُوُّ﴾ هەر ئەوانن دوژمن ﴿فَٱحۡذَرۡهُمۡۚ﴾ کەواتە خۆتیان لێ بپارێزە ﴿قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ خوا بیانکوژێ (یان خوا لەناویان بەرێت) ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن وەردەگێڕرێن (لەحەق) ﴿٤﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێک پێ یان بووترێت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بۆ لای پێغەمبەری خوا تا داوای لێخۆشبوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سەرپێچی دەکەن) سەریان با دەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ﴾ وە دەیان بینیت ڕوو وەرئەگێڕن ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوان خۆیان بەگەورە دەزانن ﴿٥﴾ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان یەکسانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت ﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێ یان خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ﴿٦﴾ ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن: ﴿لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن بەو ئەوانەی کە لەگەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّىٰ يَنْفَضُّوا﴾ تا بڵاوەی لێ بکەن (و ئەم دینە بفەوتێت) ﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەویی هەیە هەمووی هی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ﴿٧﴾ ﴿يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن سوێندبێ ئەگەر گەڕاینەوە بۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ بێگومان دەسەڵاتدار و بەڕێزەکان (مەبەست پێی خۆیان بوو) لات و بێ ڕێزەکان لە مەدینە دەردەکەن (مەبەست پێی باوەڕداران بوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خوای گەورەش بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرموێت): ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕدارانە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووان نازانن ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵەتان بێ ئاگاتان نەکەن لەیادی خوا ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێك وابکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارۆمەندن ﴿٩﴾ ﴿وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ ببەخشن لەوەی ڕزق و ڕۆزیمان داوون ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ پێش ئەوەی مردن یەخە بە یەکێکتان بگرێ ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسا بڵێت: خوایە خۆزگە مردنی منت دوابخستایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بۆ ماوەیەکی نزیك ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جا ماڵم ببەخشیایە ﴿وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێك دوا ناخات (لەمردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێك کەوەختی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١١﴾

سورەتی ﴿التَّغَابُنِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەكات ﴿مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەوی دایە ﴿لَهُ ٱلۡمُلۡكُ﴾ دەسەلاتی تەواو بۆ ئەوە ﴿وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُۖ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەمووی بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە ئەوە بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە ﴿١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ﴾ خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی دروست كردووە ﴿فَمِنكُمۡ كَافِرٞ﴾ ئەمجا هەندێكتان بێ باوەڕو ﴿وَمِنكُم مُّؤۡمِنٞۚ﴾ هەندێكی تریشتان باوەڕدارن ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەهەر شتێك كە ئەنجامی دەدەن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّ﴾ خوا ئاسمانەكان و زەوی دروست كردووە بەحەق و ڕاستی ﴿وَصَوَّرَكُمۡ فَأَحۡسَنَ صُوَرَكُمۡۖ﴾ لەجوانترین شێوەشدا وێنەی كێشاون ﴿وَإِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بۆلای ئەوە (گەڕانەوە) ﴿٣﴾ ﴿يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەكان و زەوی دایە خوا دەیزانێ ﴿وَيَعۡلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعۡلِنُونَۚ﴾ وە شارەزایە بەوەی دەیشارنەوە، وە بەوەیشی ئاشكرای دەكەن ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ وە خوا زانایە بەوەی لەناو دڵ و دەروندایە ﴿٤﴾ ﴿أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ نَبَؤُاْ ٱلَّذِينَ﴾ ئایا پێتان نەگەیشتووە هەواڵی ئەوانەی ﴿كَفَرُواْ مِن قَبۡلُ﴾ كە بێ باوەڕ بوون لەمەو پێش ﴿فَذَاقُواْ وَبَالَ أَمۡرِهِمۡ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی كاری خۆیان ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُۥ﴾ ئەو (سزایە) بێگومان بەهۆی ئەوە وەبوو ﴿كَانَت تَّأۡتِيهِمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ كەپێغەمبەرەكانیان بۆهات بەبەڵگەی ئاشكراوە ﴿فَقَالُوٓاْ أَبَشَرٞ يَهۡدُونَنَا﴾ كە چی دەیان ووت چۆن ئەبێ ئادەمی یەك لە خۆمان ڕێ نموونیمان بكات ﴿فَكَفَرُواْ وَتَوَلَّواْۚ﴾ ئەمجا بێ بڕوا بوون و ڕوویان وەرگێڕا ﴿وَّٱسۡتَغۡنَى ٱللَّهُۚ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان) ﴿وَٱللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٞ﴾ وەخوا دەوڵەمەندەو شایستەی ستایشە ﴿٦﴾ ﴿زَعَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی ﴿أَن لَّن يُبۡعَثُواْۚ﴾ كە (لە ڕۆژی دوایی دا) زیندوو ناكرێنەوە ﴿قُلۡ بَلَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ : بەڵێ ﴿وَرَبِّي لَتُبۡعَثُنَّ﴾ سوێند بە پەروەردگارم بێگومان زیندوو دەكرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلۡتُمۡۚ﴾ دڵنیابن پاشان هەواڵتان پێ دەدرێت بەوەی كە كردووتانە ﴿وَذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر) ئاسانە ﴿٧﴾ ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ كەواتە باوەڕ بهێنن بەخواو پێغەمبەرەكەی و ﴿وَٱلنُّورِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلۡنَاۚ﴾ بەو ڕووناكی یەی دامان بەزاندووە (كە قورئانە) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وەخوا ئاگادارە بەوەی كە دەیكەن ﴿٨﴾ ﴿يَوۡمَ يَجۡمَعُكُمۡ لِيَوۡمِ ٱلۡجَمۡعِۖ﴾ (پاداشتتان دەداتەوە) لەڕۆژێكدا كە كۆتان دەكاتەوە بۆ ڕۆژی كۆكردنەوە ﴿ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلتَّغَابُنِۗ﴾ ئەوڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَن يُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ وە هەركەسێك بڕوا بهێنێت بەخوا ﴿وَيَعۡمَلۡ صَٰلِحٗا﴾ وە كردەوەی چاك بكات ﴿يُكَفِّرۡ عَنۡهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ﴾ خوا چاوپۆشی دەكات لە گوناهەكانی ودەیانسڕێتەوە ﴿وَيُدۡخِلۡهُ جَنَّٰتٖ﴾ وەدەیخاتە ناو بەهەشتانێكەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ كە جۆگە ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی وهەتا هەتایی ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەركەوتنی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ وە سەر ئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿١٠﴾ ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ ناڕەحەتیی یەك تووشی (خەڵك) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی خوا نەبێت ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ هەر کەسێك باوەڕ بهێنێت بەخوا ﴿يَهْدِ قَلْبَهُ﴾ خوا ڕێ نموونی دڵی دەکات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شت ئاگادارە ﴿١١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتتان تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئاینەکەیەتی) ﴿١٢﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ دەی با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ﴾ بەڕاستی هەندێك لەژنان و منداڵەکانتان دوژمنی ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لەڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لەئاینەکەتان) ﴿فَاحْذَرُوهُمْ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بەگوێیان نەکەن) ﴿وَإِن تَعْفُوا﴾ وە ئەگەر (لێیان) ببورن ﴿وَتَصْفَحُوا﴾ وەواز بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغْفِرُوا﴾ وە (لێیان) خۆش ببن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خواش لێ خۆش بووی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ بێگومان سەروەت وسامان ومال و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانن ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە ﴿١٥﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ کەوا بوو لەخوا بترسن وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچی بن ﴿وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ﴾ وە ماڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ لەچرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار ﴿١٦﴾ ﴿إِن تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (واتە ببەخشن لەپێناو خوا) ﴿يُضَاعِفْهُ لَكُمْ﴾ چەند بەرانبەری دەکاتەوە بۆتان ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ وبەئارامە ﴿١٧﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی) زانا وئاگادارە بە شتە پەنهان و ئاشکراکان ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ الطَّلَاقِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئوممەتەکەت) ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هەر کاتێك ویستان ژنەکانتان تەڵاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەڵاقیان بدەن لەکاتی عیدەیاندا (ئەو کاتەی لەحەیز پاك بوونەتەوەو لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ وە عیدەی (ژنەکانتان) بەووردی بژمێرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾ وە لەخوا بترسن کەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ﴾ ئەو ژنانە دەرمەکەن ﴿مِنْ بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەکانی خۆیان (تاعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لە ماڵەکانیان) ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کارێکی خراپی ئاشکرا بکەن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنوورەکانی خودان ﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ هەر کەسێك لەسنوورەکانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە بێگومان ستەمی لەخۆی کردووە ﴿لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ﴾ تۆ چووزانی لەوانەیە خوا پێشی بهێنێت ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا﴾ دوای ئەوە کار وبارودۆخێکی تر (و ژن وپیاوەکە بکەونەوە یەکتر وئاشتیان ببێتەوە) (١)

﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە گەیشتنە کاتی خۆیان (پاش تەڵاقێك یان دوو تەڵاق) ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەکی چاك) ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان لێیان جیا ببنەوە بەباشی ﴿وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان ﴿وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ﴾ کە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ ئەوانەی (باسکران پەندێکن) ﴿يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ﴾ کە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەکرێ کە باوەڕیان هەبێ ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا و ڕۆژی دوایی ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وەهەر کەسێ خواناس بێ ﴿يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا﴾ خوادەرووی لێ دەکاتەوە (٢) ﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ وە رزق و ڕۆزی دەدات لەلایەکەوەکە بەخەیاڵیدا نەهاتووە وبیری لێ نەکردوەتەوە ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە هەکەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾ بەڕاستی خوا کار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ ﴿قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك ئەندازەیەکی دیاری کراوی داناوە (٣)

﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ﴾ ئەوانەی کە بێ هیوا دەبن لەکەوتنە حەیزەوە ﴿مِنْ نِسَائِكُمْ﴾ لە ژنانتان ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا عیدەیان سێ مانگە ﴿وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش کە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان پێیدا نەهاتووە (عیددەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ﴾ وە ژنانی سك پڕ (دوو گیان) ﴿أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ عیددەیان ئەو کاتەیە کە سکەکەیان دابنێن ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ هەر کەسێك لە خوا بترسێت ﴿يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ خوا کاری بۆ ئاسان دەکات (٤) ﴿ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ ئەوەی (کەباسکرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ﴾ کە بۆی ناردونەتە خوارەوە ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك خواناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ گوناهەکانی بۆ دادەپۆشێ و ئەیانسڕێتەوە ﴿وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە (٥)

﴿أَسْكِنُوهُنَّ﴾ (ژنانی تەڵاق دراو) دابنێن و نیشتەجێیان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم﴾ لەو شوێنەی کە (خۆتان) دادەنیشن ونیشتەجێ دەبن ﴿مِّن وُجْدِكُمْ﴾ بە پێ ی توانای خۆتان ﴿وَلَا تُضَارُّوهُنَّ﴾ وە زیانیان پێ مەگەیەنن ﴿لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ تا تەنگیان پێ هەڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ﴾ وە ئەگەر دووگیان بوون ﴿فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوە خەرجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ تا سکەکەیان دائەنێن ﴿فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر شیریان دا بە منداڵەکەتان ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەوا ئێوەش کرێ یان بدەنێ ﴿وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ﴾ وە لەناو خۆتاندا ڕاوێژ بکەن بەچاکی (دەربارەی منداڵەکە) ﴿وَإِن تَعَاسَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر تەنگیتان کرد(نەسازان لە کرێکەدا) ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ﴾ ئەوە با ئافرەتێکی تر شیری بداتێ ﴿٦﴾ ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ﴾ بادەوڵەمەند بەپێ ی دەوڵەمەندیی نەفەقە بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ﴾ وە هەر کەسێك کەم دەست وهەژار بوو ﴿فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ﴾ با بەپێ ی ئەوەی کەخوا داویەتیە نەفەقە بدات ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە کەس ناکات ﴿إِلَّا مَا آتَاهَا﴾ مەگەر بە پێی ئەوە نەبێت کەپێی داوە ((لە توانا) ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ بێگومان خوا دوای تەنگانە ئاسانی دێنێت ﴿٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ﴾ زۆر لە گوندنشین و شارنشینەکان سەرپێچی یان کرد ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ﴾ لەفەرمانی پەروەردگار و پێغەمبەرەکانی ﴿فَحَاسَبْنَاهَا﴾ ئێمەش پرسینەوەمان لەگەڵ کردن ﴿حِسَابًا شَدِيدًا﴾ بە پرسینەوەیەکی سەخت ﴿وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا﴾ وە سزامان دان بەسزایەکی دژوار ﴿٨﴾ ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کردەوەی خۆیانیان چەشت ﴿وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ وە سەرئەنجامی کاریان بوو بەزیانباریی و خەسارۆمەندی ﴿٩﴾ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆیان سزایەکی سەخت ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی ئەو کەسانەی خاوەن ژیری وبیر و هۆشن ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابەزاندون ﴿١٠﴾ ﴿رَّسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ﴾ (هەروەك بۆی ناردون) پێغەمبەرێك کەدەخوێنێتەوە بۆتان ﴿آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتەکانی خوا کە ڕوون کەرەوەن ﴿لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا دەربهێنێت ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری) ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك باوەڕ بهێنێت بەخوای گەورە ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کار و کردەوەی چاك ئەنجام بدات ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ ئەوە خوای گەورە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە بە ژێر درەختەکانیدا جۆگە ئاوی زۆر دەڕوا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیادەمێننەوەبەهەمیشەیی ﴿قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا﴾ بێگومان خوا (لەوێ) ڕۆزیی چاکی بۆ ئامادەکردووە ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا زاتێکە ﴿خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە ﴿وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ وە بەوێنەی ئەوان زەویشی دروست کردووە ﴿يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ فەرمانی خوا لە نێوانیاندا دادەبەزێت ﴿لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ تا چاك بزانن کە خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵات و بە توانایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ (بەزانست وزانیاری) دەوری هەموو شتێکی داوە (واتە : ئاگاداری هەموو بوونەوەرە) ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿التَّحْرِيم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێغەمبەری خودا(ﷺ) لەگەڵ خاتوو ماریەی خێزانی کۆبویەوە و حەفصەی دایکی باوەڕداراتیش بەمەی زانی، پێغەمبەریش (ﷺ) بەحەفصەی فەرموو: ئەوە ماریەم لەخۆم حەرام کرد بەو مەرجەی ئەم نهێنیە لای کەس نەدرکێنیت، حەفصەش ڕۆشت لای عائیشە نهێنیەکەی درکاندا، بەم هۆیەوە ئەم سورەتە هاتە خوارەوە ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ﴾ بۆچی شتێك لەخۆت حەرام دەکەیت کە خوا بۆی حەڵاڵ کردویت (مەبەست پێی خاتوو ماریە بوو) ﴿تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ﴾ تۆ ڕەزامەندی ژنەکانت دەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿١﴾ ﴿قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ بێگومان خوا دایناوە بۆتان ﴿تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ﴾ هەڵوەشاندنەوەی سوێندەکانتان ﴿وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ خوا کارساز و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زانای کاردروستە ﴿٢﴾ ﴿وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ﴾ کاتێك کە پێغەمبەر ﷺ بەنهێنی ﴿إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا﴾ لای هەندێ لەژنەکانی قسەیەکی درکاند ﴿فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ﴾ ئەمجا کەئەو (ژنە) قسەکەی کرد (بۆ هەوێکەی) ﴿وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ خواش پێغەمبەری ﷺ ئاگادار کرد ﴿عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) هەندێك (لەقسەکان) ی باسکردو بێ دەنگ بوو لە ﴿بَعْضٍ﴾ هەندێکی تری ﴿فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ﴾ ئەمجا کە پێ ی ووت (ژنەکەی) ووتی: ﴿مَنْ أَنْبَأَكَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی پێ گەیاندی ﴿قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ﴾ فەرمووی خوای زانای ئاگادار پێ ی گەیاندم ﴿٣﴾ ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ﴾ (ئەی حەفصە و عائیشە) ئەگەر هەردووکتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا (جێ ی خۆیەتی) ﴿فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ چونکە بەڕاستی دڵتان لایدا (لە حەق و ڕاستی) ﴿وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ﴾ وە ئەگەر پشتی یەکتر بگرن لەدژی پێغەمبەر ﷺ (سەرکەوتوو نابن) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ﴾ چونکە بێگومان پشگیری ئەوە خواو ﴿وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ جوبرەئیل و ئیمانداره چاکەکانیش ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ﴾ دوای ئەوان فریشتەکانیش پشتیوانی ئەون ﴿٤﴾ ﴿عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ﴾ دڵنیابن ئەگەر ئێوە تەڵاق بدات پەروەردگاری ﴿أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ﴾ لەبری ئێوە ژنانێکی باشتر لەئێوەی دەداتێ ﴿مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ﴾ موسڵمانانی، بڕواداراتی ﴿قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ﴾ ملکەچی، تەوبەکارانی ﴿عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ﴾ خواپەرستانی، ڕۆژووگران ﴿ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا﴾ لە بێوەژنان و کیژان ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا﴾ خۆتان و کەس وکارتان بپارێزن لەئاگرێك ﴿وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ کە سووتەمەنی یەکەی ئادەمی و بەردە ﴿عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ﴾ سەرپەرشتی ئەو (ئاگری دۆزەخەن) چەند فریشتەیەکی زبر و توندو تیژی وان ﴿لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ﴾ کە نافەرمانی خوا ناکەن لەوەی کەفەرمانیان پێ ئەدات ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ وە چ فەرمانێکیان پێ بدرێ دەیکەن ﴿٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ﴾ ئەمڕۆ (کەڕۆژی دواییە) عوزر وبیانوو مەهێننەوە ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ چونکە بێگومان پاداشت دەدرێنەوە لەسەر ئەوەی کە دەتانکرد ﴿٧﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە ﴿تَوۡبَةٗ نَّصُوحًا﴾ بەگەڕانەوەیەکی ئێجگاریی (وڕاست ودروست، کەجارێکی تر نەگەڕێنەوە سەر ئەو گوناهە) ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمۡ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ تا پەروەردگارتان لە گوناهەکانتان خۆش بێ ﴿وَيُدۡخِلَكُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە بتان خاتە ناو باخانێکەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە دەڕوا بەژێریاندا جۆگە ئاوی زۆر ﴿يَوۡمَ لَا يُخۡزِي ٱللَّهُ ٱلنَّبِيَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥۖ﴾ لەڕۆژێکدا کە خوای گەورە، پێغەمبەر ﷺ وکەسانێ کەباوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا سەرشۆڕیان ناکات ﴿نُورُهُمۡ يَسۡعَىٰ بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ﴾ ڕووناکی (ئیمان)یان دەڕوات لەپێشیانەوەو ﴿وَبِأَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ لەلای ڕاستیانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَتۡمِمۡ لَنَا نُورَنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ڕووناکی یەکەمان بۆ زیادو تەواوبکە ﴿وَٱغۡفِرۡ لَنَآۖ﴾ وەلێمان خۆش بە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتداری ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلۡكُفَّارَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دوو ڕوواندا ﴿وَٱغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ وەتوند و تیژبە لەگەڵیاندا ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ وەجێیان دۆزەخە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٩﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱمۡرَأَتَ نُوحٖ وَٱمۡرَأَتَ لُوطٖۖ﴾ خوا بۆ بێ باوەڕان ژنی نوح و ژنی لوطی بەنموونە هێنایەوە ﴿كَانَتَا تَحۡتَ عَبۡدَيۡنِ﴾ کە لەژێر (نیکاحی) دوو بەندەدا بوون ﴿مِنۡ عِبَادِنَا صَٰلِحَيۡنِ﴾ لەبەندە چاکەکانی ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ ئەمجا خیانەتیان لەگەڵکردن (مەبەست پێی بێ باوەڕ بوون پێیان) ﴿فَلَمۡ يُغۡنِيَا عَنۡهُمَا مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـٔٗا﴾ کەچی (مێردەکانیان) نەیانتوانی شتێک لەسزای خوایان لێ دووربخەنەوە ﴿وَقِيلَ ٱدۡخُلَا ٱلنَّارَ﴾ وەپێیان ووترا کەبڕۆنە ناو ئاگرەوە ﴿مَعَ ٱلدَّٰخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کەدەڕۆنە ناویەوە ﴿١٠﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا﴾ (هەروا) خوا نموونەیەکی تری هێنایەوە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿ٱمۡرَأَتَ فِرۡعَوۡنَ﴾ (بە) ژنی فیرعەون ﴿إِذۡ قَالَتۡ﴾ کاتێک کەووتی ﴿رَبِّ ٱبۡنِ لِي﴾ پەروەردگارم بۆم دروست بکە ﴿عِندَكَ بَيۡتٗا فِي ٱلۡجَنَّةِ﴾ لای خۆت ماڵێک لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِي مِن فِرۡعَوۡنَ وَعَمَلِهِۦ﴾ وە ڕزگارم بکە لە فیرعون و کردەوەکانی ﴿وَنَجِّنِي مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وەڕزگارم بکە لە گەلی ستەمکاران ﴿١١﴾ ﴿وَمَرۡيَمَ ٱبۡنَتَ عِمۡرَٰنَ﴾ وە(بە) مەریەمی کچی عیمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿ٱلَّتِيٓ أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا﴾ ئەوەی کە داوێنی خۆی پاک ڕاگرت ﴿فَنَفَخۡنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پیاکرد ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەڕۆحێک کە خۆمان دروستمان کردووە ﴿وَصَدَّقَتۡ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ﴾ وە باوەڕی هێنا بوو بە ووتەکانی پەروەردگاری خۆی وکتێبەکانی ﴿وَكَانَتۡ مِنَ ٱلۡقَٰنِتِينَ﴾ وە لەڕیزی گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداراندا بوو ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿ المُلك ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەلآت و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەلآتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ﴾ ئەو زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە ودروستکردووە ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ وە هەر ئەوە بالآ دەست و لێ خۆشبوو ﴿٢﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەك لەسەر یەك ﴿مَا تَرَىٰ﴾ تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ﴾ لەدروست کراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿مِنْ تَفَاوُتٍ﴾ هیچ ناڕێکی یەك ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ چاو بگێڕە و ورد بەرەوە (بزانە) ﴿هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ﴾ ئایا هیچ ناتەواویەك دەبینیت ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ دووبارە چاو بگێڕە ﴿كَرَّتَيْنِ﴾ یەك لە دوای یەك ﴿يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا﴾ چاووت بەڕیسوایی و نائومێدیی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿وَهُوَ حَسِيرٌ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندووە وتاقەتی چووە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندوەتەوە بەچرای زۆر (ی ئەستێرە) ﴿وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ﴾ وە گێڕاومانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەلگیرساو ﴿٥﴾ ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ بڕوان بە پەروەر گاریان ﴿عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ سزای دۆزەخ ئامادەیە، کە مەنزڵگایەکی زۆر خراپە ﴿٦﴾ ﴿إِذَا أُلْقُوا فِيهَا﴾ کاتێك کە فڕێ درانە ناوی بەوە ﴿سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا﴾ لەو دۆزەخەوە لووڕەو نرکەیەك دەبیستن ﴿وَهِيَ تَفُورُ﴾ وە ئەو ئەکوڵێ و جۆش دەخوات ﴿٧﴾ ﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لەڕقانا پارە پارە ببێ ﴿كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ﴾ هەر کاتێ دەستەیەك فڕێ بدرێنە ناویەوە ﴿سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ دەرگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) ﴿٨﴾ ﴿قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ﴾ دەڵێن بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا﴾ بەلام بەدرۆمان دەزانی، و دەمان ووت (پێی) ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ﴾ خوا هیچی نە ناردۆتە خوارەوە ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ ئێوە بەس لە گومراییەکی گەورەدان ﴿٩﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران) مان بیستایە ﴿أَوْ نَعْقِلُ﴾ یان تێ بگەشتینایە ﴿مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین ﴿١٠﴾ ﴿فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ﴾ ئەوسا ئیتر بەناچاری دان بە گوناهەکانیاندا دەنێن ﴿فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ کەوابوو دووریی لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی دۆزەخ ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە پەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٢﴾

﴿وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ﴾ ئێوە قسـە بە پەنهانی بکەن یان بە ئاشـکرا (بۆ خوا یەکسانە چونکە) ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ ئەو (خـوای گەورە) ئاگادارە بەخودی (نهێنی) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئایا ئەو خوایـەی کە مەردوومی دروست کـردووە ئاگای لە نهێنییان نییـە ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ لە کاتێکدا کە ئـەو وورد بیـن وئاگـادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خـوا ئەو زاتەیە کـە زەوی بـۆ ڕام کـردوون ﴿فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا﴾ دەی بگەڕێـن بـە هەمـوو گۆشـەو کەنارێکیدا ﴿وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ﴾ وە لـە ڕۆزی خوا بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ النُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسـمانە ﴿أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ﴾ کە بتانباتە خوارەوە بەناخی زەویی دا ﴿فَإِذَا هِيَ تَمُورُ﴾ لە کاتێکدا کە زەوی (وەك دەریا) گێژ بخوات و (بێتە لەرزین)؟ ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسـمانە ﴿أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ کە بای توندتان بنێرێتە سەر بە وورده زیخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ﴾ ئـەو دەمـە تێ دەگەن کە هەڕەشـەی ئێمـە چۆنە ؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی ئەو (گەلانەی) کە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانی ئێمەیان) بە درۆزن دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بەگژدا چوونەوەی ئێمە (لەوان) ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئایا سەیری باڵندەکان ناکەن بـە ژوور سـەریانەوە ﴿صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە بـاڵ کراوەیی و هێنانەوەیـەك ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ﴾ ڕای نەگرتوون (بەو ئاسـمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ﴾ کە ئەو بە هەموو شتێك بینایە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە لەشکری ئێوەیە ﴿يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ یارمەتیتان دەدات لـە جیاتی خوای میهرەبان ؟! ﴿إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ﴾ بێ بڕوایان هەر لە فریو خواردنان ﴿٢٠﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ﴾ ئایـا ئەوە کێ یە ئەو کەسـەی کە ڕۆزیتـان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ﴾ ئەگەر خوا ڕۆزی خۆیتـان لێ بگرێتەوە ؟ ﴿بَلْ لَجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵکو (بە ئارەزوو) درێژەیان دا بەسەرکەشـی و دوور کەوتنەوە (لە ڕێ ی ڕاسـت) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ﴾ ئایا ئەو کەسەی بڕواو بەدەما بکـەوێ باشـتر ڕێ دەردەکات؟ ﴿أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ یـان یەکێـك کە قنـج و قیت بڕوا بەسەر ڕێگایەکی ڕاست و ڕەواندا ؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر خوایە کە دروستی کردوون و بەدیهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە گوێ و چـاو و دڵی پێ داوون ﴿قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسی (ئەم بەهرانە) دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ بڵێ: هەر خوایە کە ئێوەی بڵاوکردوەتەوە لە زەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای خواش کۆدەکرێنەوە (لـەڕۆژی دواییـدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ (بـێ بـڕواکان بـە گاڵتـەوە) دەڵێـن : ئـەم بەڵێنـە (بە هاتنـی ڕۆژی دوایـی) کـەی دەبێ ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاسـت دەکـەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ : زانینـی ئـەو ڕۆژە هـەر لای خوایـە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وە مـن تەنهـا ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً﴾ کاتێك بێ بڕوایان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیك خۆیانەوە ﴿سِيٓـَٔتْ وُجُوهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ تاڵ دەبێ ڕووخساری ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێ یان) دەووترێ: ئەمەیە ئەو (ڕۆژە) ی کە داواتان دەکرد ﴿٢٧﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنْ أَهْلَكَنِىَ ٱللَّهُ وَمَن مَّعِىَ﴾ ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە) ی کە لە گەڵمان لە ناومان ببات ﴿أَوْ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانییمان لەگەڵ بکات ﴿فَمَن يُجِيرُ ٱلْكَٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلرَّحْمَٰنُ ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ بڵێ: هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا﴾ وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومڕایی یەکی ئاشکرادایە ﴿٢٩﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنْ أَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا﴾ ئەگەر ئاو(ی خواردنەوە) تان ڕۆبچێ بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَن يَأْتِيكُم بِمَآءٍ مَّعِينٍۭ﴾ دەی کێ (بێجگە لە خوا) ئاوی زوڵاڵتان بۆ دەهێنێ ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ٱلْقَلَمِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿نٓ﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زاناترە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ سوێند بە پێنووس و بەو دێرانەی دەینووسن ﴿١﴾ ﴿مَآ أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ﴾ تۆ لە سایەیی بەخششی خواوە شێت نیت ﴿٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ﴾ وە بێگومان پاداشتی نەبڕانەوە هەیە بۆ تۆ ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خویەکی ئێجگار بەرزو گەورەیت ﴿٤﴾ ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەوانیش دەبینن ﴿٥﴾ ﴿بِأَييِّكُمُ ٱلْمَفْتُونُ﴾ کە کامتان شێتن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ﴾ وە ئەو زاناترە بەو کەسانەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ ﴿٧﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی ئەوانە مەبە کە قسەکانت بە درۆ دەزانن ﴿٨﴾ ﴿وَدُّوا۟ لَوْ تُدْهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی نیشان بدەیت ﴿فَيُدْهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمیی (بەرانبەرت) دەنوێنن ﴿٩﴾ ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ گوێڕایەڵی مەکە بۆ هیچ سوێند خۆرێکی ﴿مَّهِينٍ﴾ پەست و ڕیسوا (ی درۆزن). ﴿١٠﴾ ﴿هَمَّازٍ مَّشَّآءٍۭ بِنَمِيمٍ﴾ پیتك گری هاتووچۆکەر بۆ قسە هێنان و بردن ﴿١١﴾ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار ﴿١٢﴾ ﴿عُتُلٍّۭ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەللە شەق دوای ئەوەش زۆڵ ﴿١٣﴾ ﴿أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە وەك زانایان دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) ﴿١٤﴾ ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە دەڵێ: ﴿أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٥﴾ ﴿سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ﴾ بەم زووانە سەری لووتی داخ دەکەین ﴿١٦﴾

﴿إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە ﴿إِذْ أَقْسَمُوا۟﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەرەبەیاندا (بەروبوومەکەی) بڕنن (تا هەژاران نەزانن) (١٧) ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لێ دەرنەکەن (١٨) ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمجا بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سوڕایەوە بە سەر باخەکەدا ﴿وَهُمْ نَآئِمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان خەوتبوون (١٩) ﴿فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات (٢٠) ﴿فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی یەکتری یان کرد (٢١) ﴿أَنِ ٱغْدُوا۟ عَلَىٰ حَرْثِكُمْ﴾ (وتیان) : کە هەستن بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ﴾ ئەگەر ئەتانەوێ بیڕنن (٢٢) ﴿فَٱنطَلَقُوا۟﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچرپە بە یەکتریان ئەووت (٢٣) ﴿أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا ٱلْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە ناو باخەکەدا (٢٤) ﴿وَغَدَوْا۟ عَلَىٰ حَرْدٍ قَٰدِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە دەتوانن پێ بەشیان بکەن (٢٥) ﴿فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوٓا۟﴾ کە باخەکەیان دیی (بە سوتاوی) وتیان ﴿إِنَّا لَضَآلُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان ون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە نی یە) (٢٦) ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ نەء بەڵکو بەش بڕاو کراویین (٢٧) ﴿قَالَ أَوْسَطُهُمْ﴾ برا ناوەنجی یەکەیان (لە ژیریدا) وتی ﴿أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ مەگەر پێتم نەووتن؟ ﴿لَوْلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن (٢٨) ﴿قَالُوا۟ سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ إِنَّا كُنَّا﴾ هەموو وتیان: پاك وبێگەردی بۆ پەروەردگارمانە (ستەم لەکەس ناکات) بێگومان ئێمە خۆمان ﴿ظَٰلِمِينَ﴾ ستەم کارین (٢٩) ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتری ﴿يَتَلَٰوَمُونَ﴾ بەسەرزەنشت کردن (٣٠) ﴿قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ﴾ وتیان: وای بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین (٣١) ﴿عَسَىٰ رَبُّنَآ أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ﴾ ئومێدەوارین کە خوا لە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە هیوامان هەر بە پەروەردگاری خۆمانە (٣٢) ﴿كَذَٰلِكَ ٱلْعَذَابُ﴾ ئاوایە سزا(ی خوا لە جیهاندا) ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ خۆزگە بیانزانیایە (٣٣) ﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ لەخواترسان هەیە ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لای پەروەردگاریان باخاتی پڕ لە ناز و نیعمەت (٣٤) ﴿أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ (٣٥) ﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك دەدەن (٣٦) ﴿أَمْ لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ﴾ نەخێر ئایا کتێبێکی (ئاسمانی) تان هەیە ئەمەی تێدا دەخوێننەوە (٣٧) ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتان پێ دراوە چیتان بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ (٣٨) ﴿أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ﴾ یان پەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ کە هەرچی ئێوە بڕیار بدەن بتاندرێتێ (٣٩) ﴿سَلْهُمْ﴾ بپرسە لێیان (بزانە) ﴿أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن (٤٠) ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ﴾ ئاخۆ هاوبیریان هەیە (لەم قسەیەدا) ﴿فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ﴾ دەبا هاوبیرەکانیان بهێنن ﴿إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن (٤١) ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ﴾ لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و ناڕەحەتیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لەفەرموودەی ئیمامی بوخاری وموسلیمدا هاتووە، باوەڕمان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە ئێمەش چۆنێتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ﴾ وە (بە تەوسەوە) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای گەورە) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە بەرن) (٤٢)

﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شۆڕو ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞ﴾ ریسوایی دایان دەگری ﴿وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ إِلَى﴾ بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ﴾ سوژدەو (نەیان دەبرد) کە ساغیش بوون ﴿٤٣﴾ ﴿فَذَرۡنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن ﴿سَنَسۡتَدۡرِجُهُم مِّنۡ حَيۡثُ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بە ڕەنگێك کە پێی نەزانن ﴿٤٤﴾ ﴿وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ﴾ وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من تۆکمە و بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەواندا) ﴿٤٥﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ ئاخۆ تۆ لە بێ بڕوایان داوای کرێ (ی کۆششی پێغەمبەریتی) یان لێ دەکەیت ﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران بارن ﴿٤٦﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ڕووبەڕەی غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتا بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلۡحُوتِ﴾ وەك هاوڕێ ی نەهەنگەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذۡ نَادَىٰ وَهُوَ مَكۡظُومٞ﴾ کاتێك کە بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) ﴿٤٨﴾ ﴿لَّوۡلَآ أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعۡمَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگاریەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِٱلۡعَرَآءِ وَهُوَ مَذۡمُومٞ﴾ فڕێ دەدرایە دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو ﴿٤٩﴾ ﴿فَٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵی بژاردەوە ﴿فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی نزیك بوو بێ بڕواکان ﴿لَيُزۡلِقُونَكَ بِأَبۡصَٰرِهِمۡ﴾ هەڵت خلیسکێنن بەچاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُواْ ٱلذِّكۡرَ﴾ لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجۡنُونٞ﴾ وە دەیان ووت: بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٥٢﴾

سوورەتی ﴿ٱلۡحَآقَّةُ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَآقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (هەق وڕاستە) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (هەق وڕاستە) ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ وَعَادُۢ بِٱلۡقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخورپێنێ) ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهۡلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا (گەلی) سەموود لە ناوبران بە نەعرەتەیەکی زۆر گەورە ﴿٥﴾ ﴿وَأَمَّا عَادٞ﴾ وە (گەلی) عادیش ﴿فَأُهۡلِكُواْ بِرِيحٖ صَرۡصَرٍ عَاتِيَةٖ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی ساردی بەتینی بەگرمە ﴿٦﴾ ﴿سَخَّرَهَا عَلَيۡهِمۡ﴾ (خوا) زاڵی کرد بە سەریاندا ﴿سَبۡعَ لَيَالٖ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومٗا﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ووچان (لەناوی بردن) ﴿فَتَرَى ٱلۡقَوۡمَ فِيهَا صَرۡعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمۡ أَعۡجَازُ نَخۡلٍ خَاوِيَةٖ﴾ وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (ناوڕزاو) ﴿٧﴾ ﴿فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٖ﴾ ئایا کەس دەبینیت لەوان کە مابێتەوە؟ ﴿٨﴾

﴿وَجَآءَ فِرۡعَوۡنُ وَمَن قَبۡلَهُۥ وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتُ﴾ (هەر بەو ڕەنگە) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لە گەڵ (دانیشتووانی دێهاتە) سەرەو ژێربووەکان هاتن ﴿بِٱلۡخَاطِئَةِ﴾ بە گوناهو خرابەوە ﴿٩﴾ ﴿فَعَصَوۡاْ رَسُولَ رَبِّهِمۡ﴾ وە بێ فەرمانیی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فَأَخَذَهُمۡ أَخۡذَةٗ رَّابِيَةً﴾ ئەوسا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سەخت ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلۡمَآءُ حَمَلۡنَٰكُمۡ فِي ٱلۡجَارِيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێك کە ئاو(ی تۆفان) سەرکەوت (باپیرەکانی) ئێوەمان هەڵگرت لە کەشتیدا ئەی بێ بڕوایانی مەککە ﴿١١﴾ ﴿لِنَجۡعَلَهَا لَكُمۡ تَذۡكِرَةٗ﴾ تا ئەم کردەوەیە بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وَتَعِيَهَآ أُذُنٞ وَٰعِيَةٞ﴾ وە تا لە گوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو ﴿١٢﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ نَفۡخَةٞ وَٰحِدَةٞ﴾ ئەمجا کاتێك فوو کرا بە کەڕەنادا بە تاقە فوو کردنێك ﴿١٣﴾ ﴿وَحُمِلَتِ ٱلۡأَرۡضُ وَٱلۡجِبَالُ﴾ وە زەوی و شاخەکان هەڵگیران ﴿فَدُكَّتَا دَكَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ بە جارێك دران بەیەکدا (وتەخت کران) ﴿١٤﴾ ﴿فَيَوۡمَئِذٖ وَقَعَتِ ٱلۡوَاقِعَةُ﴾ ئەو ڕۆژە ڕووداوی گەورە ڕوودەدات ﴿١٥﴾ ﴿وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ وە ئاسمان لەت دەبێ ﴿فَهِيَ يَوۡمَئِذٖ وَاهِيَةٞ﴾ وە ئەو لەو ڕۆژەدا سست و (بێ کەڵکە) ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلۡمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرۡجَآئِهَاۚ﴾ وە فریشتەکان لە کەناری ئاسماندان ﴿وَيَحۡمِلُ عَرۡشَ رَبِّكَ فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ ثَمَٰنِيَةٞ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی بەهێز) عەرشی پەروەردگارت بەبان سەریانەوە هەڵ دەگرن ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ تُعۡرَضُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا (لە بەردەمی خوادا) هەمووتان نیشان دەدرێن ﴿لَا تَخۡفَىٰ مِنكُمۡ خَافِيَةٞ﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی نامێنێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقۡرَءُواْ كِتَٰبِيَهۡ﴾ دەڵێ: ها نامەکەم بگرن و بیخوێننەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَٰقٍ حِسَابِيَهۡ﴾ بێگومان من خۆم دەمزانی کە تووشی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم ﴿٢٠﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەو کەسە لە ژیانێکی پەسەندا دەبێ ﴿٢١﴾ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا ﴿٢٢﴾ ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٞ﴾ کە میوەی نزیکە دەستە ﴿٢٣﴾ ﴿كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ هَنِيٓـَٔۢا﴾ (پێ یان دەووترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێ ﴿بِمَآ أَسۡلَفۡتُمۡ فِي ٱلۡأَيَّامِ ٱلۡخَالِيَةِ﴾ بەهۆی ئەو چاکانەوە کە لە ڕۆژانی ڕابردوودا کردووتانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە نامە درایە دەستی چەپی دەڵێ: ﴿يَٰلَيۡتَنِي لَمۡ أُوتَ كِتَٰبِيَهۡ﴾ خۆزگە هەر نامەم نەدرایەتێ ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَمۡ أَدۡرِ مَا حِسَابِيَهۡ﴾ وە نەم زانیایە چی یە (سەرئەنجامی) لێپرسینەوەم ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰلَيۡتَهَا كَانَتِ ٱلۡقَاضِيَةَ﴾ خۆزگە مردنەکەم یەکجاری بووایە ﴿٢٧﴾ ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنِّي مَالِيَهۡۜ﴾ سامانەکەم هیچ قازانجێکی پێ نەگەیاندم ﴿٢٨﴾ ﴿هَلَكَ عَنِّي سُلۡطَٰنِيَهۡ﴾ لەدەستم چوو دەسەڵاتەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ (ئەمجا بە چاودێرانی دۆزەخ دەووترێت) بیگرن زنجیر بکەنە دەست و گەردنی ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ ٱلۡجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾ لە پاشان بیبەن بۆ دۆزەخ (بیسووتێنن لە دۆزەخدا) ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ فِي سِلۡسِلَةٖ ذَرۡعُهَا سَبۡعُونَ ذِرَاعٗا فَٱسۡلُكُوهُ﴾ ئەمجا بە زنجیرێکی حەفتا گەزیی بی بەستنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ لَا يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ (چونکە) بێگومان ئەو بڕوای بە خوای گەورە نەدەکرد. ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ﴾ وە هانی کەسی نەدەدا بۆ خۆراك دان بە هەژاران ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَيۡسَ لَهُ ٱلۡيَوۡمَ هَٰهُنَا حَمِيمٞ﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) ﴿٣٥﴾

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وەنەخواردنێ (بیخوات) جگەلە کێم وزووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نەبێ ﴿٣٦﴾ ﴿لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت ﴿٣٧﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو شتانەی کە دەبیان بینن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە بەوەش کە نابیان بینن ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەم قورئانە فەرمودەی ڕەوانە کراوێکی بەڕێزو گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنێ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نی یە ﴿قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم بڕوا دەهێنن (بە قورئان) ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فاڵچی و زێوانیش نی یە ﴿قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێرراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (ووتەی) هەڵبەستایە ﴿٤٤﴾ ﴿لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ﴾ لە پاشان ڕەگی دڵیمان دەبڕی ﴿٤٦﴾ ﴿فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ﴾ وە بەڕاستی قورئان ڕاست و درووست و دڵنیا بەخشە ﴿٥١﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ کەواتە: (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الْمَعَارِج ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێك داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو دەدات ﴿١﴾ ﴿لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان نی یە هیچ پاڵ پێوەنەرێك (کە بیان پارێزێت) ﴿٢﴾ ﴿مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلەو پایەی زۆر بەرز ﴿٣﴾ ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾ فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا کە ئەندازەکەی پەنجا هەزار ساڵە ﴿٤﴾ ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەوا بوو خۆت ڕابگرە (ئەی موحەممەد ﷺ) بە خۆڕاگرتنێکی چاك و جوان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور دەبینن ﴿٦﴾ ﴿وَنَرَاهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەبینین ﴿٧﴾ ﴿يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە ئاسمان وەك مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ ﴿٨﴾ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەك خوری شیکراوەیان لێ دێ ﴿٩﴾ ﴿وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێك ناپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی خۆشەویستی خۆی ﴿١٠﴾

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ کە نیشانی یەکتری دەدرێن ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ﴾ کە (قوربانی) بدایە لەبری ڕزگار بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژە ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە کوڕەکانی ﴿١١﴾ ﴿وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ﴾ بەژن و بە براکانی ﴿١٢﴾ ﴿وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ﴾ بە هۆزەکەشیەوە کە پەنایان دەدا ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾ وە بە هەرچی کەس لەسەر زەوی یە (هەمووی بدایە و) لەپاشان هەر خۆی ڕزگاری ببێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێر (وا نی یە) بەڕاستی ئاگری دۆزەخ بە بڵێسەیە ﴿١٥﴾ ﴿نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ﴾ داماڵێنەری پێستی سەرە ﴿١٦﴾ ﴿تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی کەسێك دەکات کە پشتی هەڵکردبێ لە خواو ڕووی وەرگێڕابێ ﴿١٧﴾ ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ﴾ وە سامانی کۆ کردبێتەوە و هەڵی گرتبێ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروست کراوە بە چاو چنۆکێکی تەنگەتیلکە ﴿١٩﴾ ﴿إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا﴾ کە ناخۆشی یەکی تووش ببێ هاوارو ناڵە دەست پێ دەکات ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ کە سامانیش ڕووی تێ بکات ئەی گرێتەوە (لە خەڵکی) ﴿٢١﴾ ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژ کەران نەبێت ﴿٢٢﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ ئەوانە کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٢٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانەی کە بەشێکی دیاری کراو لە داراییاندا هەیە ﴿٢٤﴾ ﴿لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ هەژاری داواکەر وبێ نەوای داوانەکەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی کە لە سزای پەروەردگاری خۆیان دەترسن ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونکە بەڕاستی سزای پەروەردگاری ئەوان کەس لێ ی دڵنیا نیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە ئاگاداری داوێنی خۆیان دەکەن ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ لەگەڵ ژنانی خۆیان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یا کەنیزەکێك کە بووبن بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان ئەوانە لۆمە کراو نین ﴿٣٠﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دوای شتی تر بکەوێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەو کەسانە ئەوانەن کە دەست درێژکەرن ﴿٣١﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە چاودێری سپاردەو پەیمانی خۆیان دەکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ﴾ وە ئەوانەی کە شایەتی خۆیان بە تەواوی دەدەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پارێزگاری نوێژیان دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (کە باس کران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشتدا ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ﴾ دەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (کە تۆ دەرئەکەویت ئەی موحەممەد ﷺ) بەپەلە دێن بۆ لات ﴿٣٦﴾ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لە لای ڕاست و چەپتەوە دەستە دەستە دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ﴾ ئایا هەموو یەکێك لەوان بەتەمایە ﴿أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ کە بخرێتە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتەوە ﴿٣٨﴾ ﴿كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نی یە: (وەك بەتەمان) بەڕاستی ئێمە درووستمان کردوون لەوەی کە دەیزانن ﴿٣٩﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ جا سوێند بە پەروەردگاری ڕۆژهەڵاتەکان و ڕۆژئاواکان ﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەڵاتین ﴿٤٠﴾

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە سەر ئەوەی کە بیانگۆڕین و باشتر لەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ وە کەس لە دەستمان دەرناچێ ﴿٤١﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا﴾ ئەمجا وازیان لێ بهێنە، با لە بێباوەڕی وقسەی هیچ و پووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ تا دووچاری ئەو ڕۆژەی خۆیان دەبن کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە بەپەلە لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئەوەی کە بۆ لای بتەکانیان ڕابکەن ﴿٤٣﴾ ﴿خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ﴾ چاویان شۆڕو (سەر بەرەو ژێرە) ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕیسوایی و شەرمەزاری دایان دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لەوەوپێش بەڵێنیان پێ درابوو ﴿٤٤﴾

سورەتی ﴿ نُوحٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ بێگومان ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿أَنْ أَنذِرْ قَوْمَكَ﴾ (وە پێمان ووت) کە هۆزەکەت بێدارکەرەوە وبیانترسێنە ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ پێش ئەوەی کە سزای سەختیان تووش ببێ ﴿١﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (نووح) ووتی: ئەی گەلی خۆم بەڕاستی من (پێغەمبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە ﴿٢﴾ ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ کە هەر خوا بپەرستن ﴿وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾ و لێ ی بترسن وە فەرمانبەرداری من بکەن ﴿٣﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ تا خوا لە گوناهەکانتان خۆش ببێ ﴿وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ وە (بە زیندوویی) دەتان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان ﴿إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ﴾ بێگومان کاتێ سزای خوا کە هات دوا ناکەوێ ﴿لَوْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بتانزانیایە ﴿٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم من گەلەکەی خۆمم (بە پەنهانی) بانگ کرد بە شەوو بە ڕۆژ ﴿٥﴾ ﴿فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زۆرتر دوور لەکەوتنەوە لێم و هەڵئەهاتن ﴿٦﴾ ﴿وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم دەکردن (بۆ بڕوا هێنان) تا لێیان خۆش ببیت ﴿جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ﴾ ئەوان پەنجەکانیان دەکرد بە گوێچکەیاندا ﴿وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ﴾ وە پۆشاکەکانیان دەدا بە سەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا﴾ وە بەردەوام دەبوون لە بێ باوەڕی دا، وە سەرکەشیان دەکرد چۆن سەرکەشییەك ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا﴾ لەپاشان بە ئاشکرا بانگم کردن ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنتُ لَهُمْ﴾ ئەمجا (دەمێك) بۆم ئاشکرا دەکردن ﴿وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا﴾ (دەمێك) بۆم پەنهان دەکردن بە پەنهان کردنێکی تەواو ﴿٩﴾ ﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەوسا پێم ووتن: داوای لێ خۆش بوون بکەن لە پەروەردگارتان ﴿إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە ﴿١٠﴾

﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا﴾ (ئەمجـا گـەر وا بکەن) بارانی خورەم و لێزمەتـان بۆ دەبارێنێ (١١) ﴿وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە سـامان و کـوڕی زۆرتـان پـێ دەبەخشـێ ﴿وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە باخ و باخاتـی زۆرتان پـێ دەدات ﴿وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا﴾ وە جۆگـە ئـاوی زۆرتـان دەداتـێ (١٢) ﴿مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا﴾ ئـەوە چیتانـە ناترسـن لە شـکۆو گەورەیی خوا؟! (١٣) ﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ لـە کاتێکدا کە دروسـتی کردوون بـە چەنـد قۆناغێـك (١٤) ﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئایـا نابینـن کـە خـوا چـۆن حـەوت ئاسـمانی دروسـت کـردووە نهـۆم لەسـەر نهـۆم (١٥) ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا﴾ وە مانگـی گێـڕاوە لـە ناویانـدا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا﴾ وە ڕۆژیشـی گێـڕاوە بە چرا (١٦) ﴿وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا﴾ وە خـوا ئێـوەی ڕوواندووە لە زەوی بە ڕوواندن (١٧) ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا﴾ لەپاشـان دەتـان باتەوە ناوی ﴿وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێ ی) بە دەرهێنان (١٨) ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا﴾ خوا زەوی بـۆ ڕاخسـتوون (١٩) ﴿لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا﴾ تا هاتوچـۆ بکەن بە ڕێگـە کراوەکانیدا (٢٠) ﴿قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي﴾ نـووح وتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکـەم بێ فەرمانیان کردم ﴿وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ﴾ وە شـوێن کەسـانێ کەوتن کە ماڵ و منداڵی قازانجی پێ نە گەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارًا﴾ زیان نەبێ (٢١) ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا﴾ وە پیلان و فڕو فێڵی زۆر گەورەیان کرد (٢٢) ﴿وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ﴾ وە وتیان دەسـت هەڵ نەگرن لە بت و خواکانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا﴾ وە دەسـت هەڵ نەگرن لە (پەرستنی) وەد و سواع و یەغووث و یەعوق و نەسر (ئەمانە کۆمەڵە پیاوچاکێك بوون، جـا کاتێك مردن، شـەیتان هات وتی بەشـوێنکەوتوانیان کـە چەند پەیکەرێکیان بۆ بتاشـن تاوەکو هەمیشـە لەبەرچاوتان بن، جا پاش ماوەیەك کەبەسـەر چوو شـەیتان هـات بەخەڵکی وت: ئەو ئەو پەیکەرانە بپەرستن، چونکە باوباپیرانتان ئەو پەیکەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان بن) (٢٣) ﴿وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە بەڕاسـتی ئەوانە زۆر (خەڵك) یان گومڕا کرد ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا﴾ (خوایە) ئەم ستەم کارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زۆر مەکە (٢٤) ﴿مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا﴾ بەهۆی گوناهە کانیانەوەبەزریان خنکێنران ﴿فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾ ئەمجا خرانەئاگرەوە ﴿فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا﴾ ئیتر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێکیان دەسـت نەکەوت (٢٥) ﴿وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نووح فەرمووی: ئەی پەروەردگار مەیهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ کەسێك لە بێ بڕوایان (٢٦) ﴿إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەکانی تۆ گومڕا دەکەن ﴿وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا﴾ وە هـەر منداڵـی تاوانبـاری سـوپاس نەکـەر دەخەنـەوە (٢٧) ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ﴾ ئـەی پەروەردگـارم خـۆش بیـە لـە خـۆم و باوکـم و دایکـم ﴿وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا﴾ وە لەو کەسـە کە دێتە ماڵم بە بڕواداریی یەوە ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیماندار ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا﴾ وە بەشی ستەمکاران زیاد مەکە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ (٢٨)

سورەتی ﴿ الجِنّ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: نیگام بۆ کرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ کە بێگومان چەند کەسێك لە جنۆکە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا وتیان: بەڕاستی ئێمە قورئانێکی سەر سوڕهێنەرمان بیست ﴿١﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ کرد ﴿وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز کەس ناکەین بەهاوبەشی پەروەردگارمان ﴿٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی پەروەردگارمان - لە شتی ناشایستە - ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەرو منداڵێکی بۆ خۆی دانەناوە ﴿٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بێگومان گێل ونەفامەکەمان درۆی ناڵەباری هەڵدەبەست دەربارەی خوا ﴿٤﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو کە ئادەمیی و جنۆکە هەرگیز درۆ ناکەن دەربارەی خوا ﴿٥﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێك لە ئادەمیی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ﴾ پەنایان دەبردە بەر پیاوانێك لە جنۆکە (کە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ کەچی زۆرتر ماندوویان دەکردن ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیی گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنتُمْ﴾ هەروەك ئێوە - ئەی جنۆکە - گومانتان بردووە ﴿أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ کە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێك نانێرێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆکەکان وتیان: ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ کەچی دیمان پڕ کراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەکان ﴿٨﴾ ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بێگومان ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێك لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەئێستا بە دواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا﴾ تیرێکی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەی دایە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانین ئایا خراپی ویستراوە بۆ ئەوانەی کە لە سەر زەوین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنموونیی ویستووە بۆیان؟ ﴿١٠﴾ ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان چاکین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکمان لەوە کەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾ ئێمە جاران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین ﴿١١﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین کە هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەوی دا ﴿وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا ڕزگار نابین ﴿١٢﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێ ڕێنموونیی (قورئان) مان بیست باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بڕوای هێنا بە پەروەردگاری خۆی ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە کەمیی (پاداشت) و نە لە زۆریی (تۆڵە) ﴿١٣﴾

﴿وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان موسـولْمانین و هەندێکمان ستەمکار ﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسـولْمان بوون ﴿فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان دۆزیوەتـەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ﴾ بـەڵام ئـەوانـەی لەڕێگـای ڕاسـت لایانـداوە (ستەمکارەکان) ﴿فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سـووتەمەنی دۆزەخ ﴿١٥﴾ ﴿وَأَلَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجـا خـوای گـەورە دەفەرمووێـت) : ئەگـەر ئـەوان (مـرۆڤ و جنۆکە) بـەردەوام بوونایە لەسـەرڕێگای ڕاسـت ﴿لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾ ئـاوی زۆرمان پـێ ئەنۆشـین (نیعمەتی زۆرمان دەدانـێ) ﴿١٦﴾ ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا تاقیـان کەینەوە تیایدا ﴿وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ﴾ وە هەر کەسـێك ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سـزای دژوارەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەکان بۆ پەرستنی خـودان بەتەنهاجگە لەئەو کەسـی تری تێدا نەپەرسـترێت ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ کەواتە لەگـەڵ خوادا هاوار لە کەسـی تـر مەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەنـدەی خوا (موحەممەد ﷺ) کاتێك کە هەستا لە خوا بپاڕێتەوە (و بی پەرستێ) ﴿كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕواکانی مەککە) نزیـك بـوو دابارن بە سـەریدا ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي﴾ بڵـێ: دڵنیا بن مـن هەر خوای خۆم دەپەرسـتم. ﴿وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ناکەم بە هاوبەشی ﴿٢٠﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ: بەڕاستی من نەزیـان و نەڕێنموونیی ئێوەم بەدەسـت نی یە ﴿٢١﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ: بێگومان کەسێك نیە کە من بپارێزێ لە (سـزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەك شـك نابەم ﴿٢٢﴾ ﴿إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ﴾ (وە هیچم بەدەست نی یە) ڕاگەیاندن نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی ئەو نەبێ ﴿وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بکات ﴿فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێنێتەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾ تـا بەچـاوی خۆیان دەبینن ئەو سـزایانەی کـە بەڵێنیان پـێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾ ئەمجـا ئـەو کاتـە دەزانن، کە کـێ یارمەتـی دەری کەمترە و ژمـارەی کەمـە ﴿٢٤﴾ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِي﴾ بڵێ من نازانـم ﴿أَقَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ﴾ ئاخـۆ نزیکە ئەو ڕۆژی دواییەی کـە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا﴾ یـان پەروەردگـارم ماوەیەکـی دووری بـۆ دانـاوە ﴿٢٥﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ هـەر خوایـە زانـا بـە نهێنیەکان ﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ وە کـەس ئاگادار ناکات بەسـەر نهێنی خۆیدا ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ﴾ مەگـەر پێغەمبەرێکی کە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾ جا بێگومان خوا لەبەردەمی و پشتیەوە پاسـەوان (لە فریشـتە) دەنێرێت ﴿٢٧﴾ ﴿لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ کە پەیامـی خـوای خۆیان گەیانـدووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بـەوەی کە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا﴾ وە هەموو شتێکی (لەسەریان) ژماردووە بە هەڵژماردن ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿ المُزَّمِّلِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیوە (١) ﴿قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت (٢) ﴿نِصْفَهُ أَوِ انقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا﴾ نیوەی یا کەمێ لە نیوەی کەم بکەرەوە (٣) ﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ﴾ یا کەمێ لێی زیاد بکە ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بەڕێك وپێکی) دەوری بکەرەوە (٤) ﴿إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە خوارەوە گوفتاری (قورئان) ی قورس و گران (٥) ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو دوای خەو (بۆ خوا پەرستی) ﴿هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا﴾ قورسترەو گرانترە لە ڕووی کردارەوە (لە هی ڕۆژ وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿وَأَقْوَمُ قِيلًا﴾ دروستترە لە ڕووی وتنەوە (٦) ﴿إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ بەڕاستی تۆ لە ڕۆژدا لە هاتوو چۆ کردنێکی زۆردایت (٧) ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ هەمیشە یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو (٨) ﴿رَّبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ ئەو خوای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نی بە تەنها ئەو نەبێ ﴿فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا﴾ کەوابوو بیکە بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت (٩) ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیڵێن ﴿وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا﴾ وە وازیان لێ بهێنەو لێیان گەڕێ بە واز لێهێنانێکی جوان (١٠) ﴿وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ﴾ واز بهێنە لە من وئەو خاوەن ناز ونیعمەتانەی کە ئایینی من بە درۆ دەزانن ﴿وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا﴾ وە کەمێك مۆڵەتیان بدە (١١) ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالًا﴾ بێگومان لای ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿وَجَحِيمًا﴾ وە ئاگری هەڵ گیرساو (١٢) ﴿وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾ وە خواردنی گەرو گیر ﴿وَعَذَابًا أَلِيمًا﴾ هەروەها سزای پڕ لە داخ و دەرد (١٣) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾ لەڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆڵکە لە لمی هەڵڕژاو (١٤) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە شایەتە لە سەرتان ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا﴾ هەروەك پێغەمبەرێکمان نارد بۆلای فیرعەون (١٥) ﴿فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی ئەو پێغەمبەرەی کرد ﴿فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا﴾ ئێمەش تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت (١٦) ﴿فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی) منداڵان پیر دەکات (١٧) ﴿السَّمَاءُ مُنفَطِرٌ بِهِ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختی) ئەو ڕۆژەوە ﴿كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی (١٨) ﴿إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند و ئامۆژگارین ﴿فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك کە بیەوێ ڕێگا دەگرێ بۆلای پەروەردگاری (١٩)

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعۡلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدۡنَىٰ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵ دەسیت (بۆ شەو نوێژکردن) شتێك کەمتر ﴿مِن ثُلُثَيِ ٱلَّيۡلِ وَنِصۡفَهُۥ وَثُلُثَهُۥ﴾ لە دووبەش لە سێ بەشی شەوو نیوەی یان سێ یەکی ﴿وَطَآئِفَةٞ مِّنَ ٱلَّذِينَ مَعَكَۚ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَٱللَّهُ يُقَدِّرُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَۚ﴾ وە خوا ئەندازەی شەو و ڕۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحۡصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيۡكُمۡۖ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَٱقۡرَءُواْ مَا تَيَسَّرَ مِنَ ٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ دەی ئەوەندەی بۆتان دەلوێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن ودەوری بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرۡضَىٰ﴾ (خوا) دەزانێ کە لەمەولا کەسانێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَءَاخَرُونَ يَضۡرِبُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەڕۆن بەسەر زەویدا ﴿يَبۡتَغُونَ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی ونیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَءَاخَرُونَ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۖ﴾ وەکەسانێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێگای خوادا ﴿فَٱقۡرَءُواْ مَا تَيَسَّرَ مِنۡهُۚ﴾ ئەمجا بخوێننەوە لە قورئان ئەوەندەی کە بۆتان دەلوێ ولاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَقۡرِضُواْ ٱللَّهَ قَرۡضًا حَسَنٗاۚ﴾ وە قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە خێر و خێرات و سەدەقە بکەن لە ڕێی خوادا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُواْ لِأَنفُسِكُم مِّنۡ خَيۡرٖ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا دەستان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيۡرٗا وَأَعۡظَمَ أَجۡرٗاۚ﴾ ئەوەیشی لای خوایە چاکتر و گەورەترە لە ڕووی پاداشتەوە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرُواْ ٱللَّهَۖ﴾ وە داوای لێخۆش بوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمُۢ﴾ بەڕاستی خوا لێخۆشبوویەکی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿ٱلۡمُدَّثِّرِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت پێچاوەتەوە ﴿١﴾ ﴿قُمۡ فَأَنذِرۡ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرۡ﴾ وە پەروەردگارت بە گەورە بگرە ﴿٣﴾ ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرۡ﴾ وە پۆشاکت بە پاك ڕابگرە ﴿٤﴾ ﴿وَٱلرُّجۡزَ فَٱهۡجُرۡ﴾ بەردەوام بە لەوازهێنان لە بت پەرستی و گوناه ﴿٥﴾ ﴿وَلَا تَمۡنُن تَسۡتَكۡثِرُ﴾ وە شت مەبەخشە و بەزۆری بزانیت ﴿٦﴾ ﴿وَلِرَبِّكَ فَٱصۡبِرۡ﴾ وە لەبەر پەروەردگارت خۆت ڕابگرە ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي ٱلنَّاقُورِ﴾ هەر کاتێك کە فوکرا بە کەڕەنادا ﴿٨﴾ ﴿فَذَٰلِكَ يَوۡمَئِذٖ يَوۡمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت و گرانە ﴿٩﴾ ﴿عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ غَيۡرُ يَسِيرٖ﴾ لەسەر کافران سووك و ئاسان نی یە ﴿١٠﴾ ﴿ذَرۡنِي وَمَنۡ خَلَقۡتُ وَحِيدٗا﴾ واز لە من و ئەو کەسە بێنە کە دروستم کردووە بە تەنها ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلۡتُ لَهُۥ مَالٗا مَّمۡدُودٗا﴾ وە دارایی زۆر و زەبەندەم پێ داوە ﴿١٢﴾ ﴿وَبَنِينَ شُهُودٗا﴾ وە کوڕانی ئامادەو بەردەست ﴿١٣﴾ ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُۥ تَمۡهِيدٗا﴾ وە هۆی ژیانم بۆ ڕاخستووە بە چۆن ڕاخستنێك ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ يَطۡمَعُ أَنۡ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ ﴿١٥﴾ ﴿كَلَّآۖ إِنَّهُۥ كَانَ لِأٓيَٰتِنَا عَنِيدٗا﴾ نەء، (چاوەڕوان نەبێ) بە ڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانەکانی ئێمە بێباوەڕێکی کەلەڕەقە ﴿١٦﴾ ﴿سَأُرۡهِقُهُۥ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی پێ دەچەژم ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّهُۥ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾ (چونکە) بیری کردەوە و هەڵی سەنگاند (قسەکەی خۆی) ﴿١٨﴾

﴿فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دەك بـە كوشـت چـیێ چۆنی هەڵ سـەنگاند (١٩) ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دووبارە بە كوشـت چـیێ چۆنـی لێكداوەتـەوە (٢٠) ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ لـە پاشـان تەماشـایەكی كـرد (٢١) ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئەوسـا ناوچەوانـی گـرژو ڕووی تـرش كـرد (٢٢) ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ ئەمجـا بە فیزێكـەوە پشـتی هەڵكرد (٢٣) ﴿فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ﴾ جـا ووتـی ئـەم قورئانـە هیچی تر نـی یـە جادوویەك نەبیێ كـە وەرگیراوە (٢٤) ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ ئـەم قورئانـە هـەر گوفتـاری مرۆڤـە (٢٥) ﴿سَأُصْلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئەو كەسـە) زوو دەیخەمـە دۆزەخـەوە (٢٦) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چووزانیت كـە دۆزەخ چی یە ؟ (٢٧) ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ﴾ (ئاگرێكـە) هیـچ ناهێڵێتـەوە و واز ناهێنێ (٢٨) ﴿لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ﴾ (بە یەكەم هاڵاو) پێسـت ڕەش دەكاتەوە ودەیبرژێنێ (٢٩) ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ نۆزدە فریشـتە ئەوەتان بە سەریەوە (٣٠) ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً﴾ هـەر فریشـتەمان كردووە بـە كار بەدەسـتی دۆزەخ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ژمـارەی ئەو فریشـتانەمان نەگێڕاوە مەگـەر بـۆ تاقی كردنـەوەی ئەوانـەی بێ بـاوەڕن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ تـا ئەوانـەی كتێبیـان پێدراوە دڵنیا بـن ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وە بـڕوادارەكان بڕواكەیـان زیاد بكات ﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە هیچیان دوو دڵ نەبن ئەوانەی كتێبیان پێدراوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ ئیماندارانیش ﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ وە تـا بڵێـن ئەوانـەی كە نەخۆشـی (ناپاكیـی) یان لـە دڵایە ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾ وە بێ بڕواكان ﴿مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ خوا چی مەبەسـتە بەم ژمارەیە كە لە غەریبیدا وەك مەسـەل وایە ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ﴾ ئابەوجۆرە خوائەو كەسـەی كە بیەویێ گومڕای دەكات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وەئەو كەسەی كە بیەویێ ڕێ نموونیی دەكات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ وە كەس ژمارەی لەشكر وسەربازانی پەروەردگـاری تۆ نازانێت جگە خۆی نەبێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾ وە ئەم ئایەتانە هەر ئامۆژگاری و پەندن بۆ ئادەمی (٣١) ﴿كَلَّا وَالْقَمَرِ﴾ نەء (وانی یە) سوێند بە مانگ (٣٢) ﴿وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ﴾ وە سوێند بەشەو كـە پشـت هـەڵ دەكات و دەڕوا (٣٣) ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ وە سـوێند بـە بەرەبەیان كـە ڕوون دەبێتەوە (٣٤) ﴿إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ﴾ بێ گومان سـەقەر (دۆزەخ) یەكێكە لەشـتە سـامناكە گـەورەكان (٣٥) ﴿نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ﴾ ترسـێنەرە بۆ هەموو خەڵكی (٣٦) ﴿لِمَن شَاءَ مِنكُمْ﴾ بۆ ئەو كەسـەتان كـە دەیەوێ ﴿أَن يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ﴾ پێش بكەوێت (لە چاكەدا) یا دواكەوێ (٣٧) ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ هەموو كەسێك بارمتەی كارو كردەوەی خۆیەتی (٣٨) ﴿إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ جگە هاوەڵانی دەستی ڕاست (چاكەكاران) نەبێت (٣٩) ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ كـە لە باخاتی بەهەشـتدا پرسـیار لە یەكتری دەكەن (٤٠) ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لـە (حاڵی) تـاوان باران (٤١) ﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ (هەر لە بەهەشتی یەكان وەڵام ئەدانەوە كە دیوومانن و پێمان ووتوون) چی ئێوەی خسـتووەتە دۆزەخـەوە (٤٢) ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ ئەوانیـش وتیـان: ئێمە لـە نوێژ كـەران نەبووین (٤٣) ﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾ وە خۆراكمـان نەدەدا بە هەژاران (٤٤) ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ﴾ وەڕۆ دەچووین لەگـەڵ ئەوانـەی كـە ڕۆ دەچـوون (لـە قسـەی خراپـەو بـێ شـەرعی دا) (٤٥) ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە باوەڕمان بە ڕۆژی دوایی نەبوو (٤٦) ﴿حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ﴾ تا مردن یەخەی پێگرتین (٤٧)

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ﴾ ئیتر تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیان پێ ناگەیەنێت (٤٨) ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ ٱلتَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوە چیانە ڕوو وەردەگێڕن لە ئامۆژگاری قورئان (٤٩) ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە کێوی سڵ کەرن (٥٠) ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾ لە شێر، (یان لەدەست کۆمەڵی تیر هاوێژ) هەڵهاتوون (٥١) ﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان ئەیەوێ چەندەها نامەی کراوەی بۆ بنێردرێ (لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) (٥٢) ﴿كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ با چاوەڕوانی ئەوە نەبن بەڵکو هەر ناترسن لە ڕۆژی دوایی (٥٣) ﴿كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ﴾ با پەشیمان بنەوە بە ڕاستی قورئان پەندو ئامۆژگاریە (٥٤) ﴿فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت با پەندی لێ وەربگرێت (٥٥) ﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە (٥٦)

سورەتی ﴿ القِيَامَة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ سوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت (١) ﴿وَلَآ أُقْسِمُ بِٱلنَّفْسِ ٱللَّوَّامَةِ﴾ وە سوێند دەخۆم بە نەفسی لۆمەکەر (لەسەر خراپە) (٢) ﴿أَيَحْسَبُ ٱلْإِنسَٰنُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُۥ﴾ ئایا مرۆڤ وا دەزانێ کە ئێسقانە (ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە (٣) ﴿بَلَىٰ قَٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّىَ بَنَانَهُۥ﴾ بەڵێ: بە توانایین لە سەر ڕێك خستنەوەی (نەقشی) سەر پەنجەکانی (٤) ﴿بَلْ يُرِيدُ ٱلْإِنسَٰنُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُۥ﴾ بەڵکو ئینسان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر تاوان و خراپە بکات (٥) ﴿يَسْـَٔلُ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ دەپرسێ: کەی ڕۆژی دوایی دێ ؟. (٦) ﴿فَإِذَا بَرِقَ ٱلْبَصَرُ﴾ کاتێ: کە چاو ئەبلەق بوو ؟ (٧) ﴿وَخَسَفَ ٱلْقَمَرُ﴾ وە مانگ گیراو تاریك بوو (٨) ﴿وَجُمِعَ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە (٩) ﴿يَقُولُ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ ٱلْمَفَرُّ﴾ ئەو ڕۆژە مرۆڤ دەڵێت: لە کوێوە هەڵبێین لە (سزای خوا) (١٠) ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ پەناگەیەك نی یە (١١) ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ ٱلْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو ڕۆژەدا ئارامگا هەر لای پەروەردگاری تۆیە (١٢) ﴿يُنَبَّؤُا۟ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍۭ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لەو ڕۆژەدا ئادەمی هەواڵی پێدەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکەو خراپە) (١٣) ﴿بَلِ ٱلْإِنسَٰنُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بەحاڵی خۆی (١٤) ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُۥ﴾ با بڕو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە (١٥) ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ﴾ زمانت مەجوڵێنە (بەخوێندنەوەی قورئان لەکاتی دابەزینی وەحیدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ﴾ تا پەلەی تیا بکەیت (١٦) ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ وَقُرْءَانَهُۥ﴾ بە ڕاستی (وەك بەڵێنمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە کۆکردنەوەی لە سنگتداو خوێندنەوەی (١٧) ﴿فَإِذَا قَرَأْنَٰهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە هۆی جبریلەوە) ﴿فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ﴾ تۆش شوێنی خوێندنەوەی ئەو بکەوە (١٨) ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ﴾ لە پاشان دڵنیابە ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە (١٩)

﴿كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ (زیندوو کردنەوە هەر دەبێت) بەڵکو ئێوە هەر دونیاتان خۆش دەوێت ﴿٢٠﴾ ﴿وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن ﴿٢٢﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ﴾ وە زۆر ڕووخساریش لەو ڕۆژەدا گرژو تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ﴾ دەزانن کە سزای پشت شکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ﴾ نەخێر (ئاوا ناچێتە سەر بۆتان، جا پەشیمان ببنەوە!) چونکە کاتێك کە گیان گەیشتە گەرو (لە کاتی کێشانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ ئەوسا (هەندێك لەوانەی کە بەدەوریدان) دەڵێن: کەسێك نیە چارەسەری بکات وفریای بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ﴾ (ئەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیابە ئەوە (ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ﴾ وە قاچ و لوولاقی بەیەکدا ئاڵا ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ﴾ ڕاپێچکردن لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارتە ﴿٣٠﴾ ﴿فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ﴾ جا (کافر) نەبڕوای هێناو نە نوێژی کرد ﴿٣١﴾ ﴿وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بەڵکو ئایینی بەدرۆ دەزانی و پشتی تێ دەکرد ﴿٣٢﴾ ﴿ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ﴾ لەپاشان بە کەشخەو فیزەوە گەڕایەوە بۆ لای ماڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ تیاچوون بۆ تۆ، (ئەی ئادەمی بێ بڕوا) ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ دووبارە تیاچوون بۆ تۆ، ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٥﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدًى﴾ ئایا مرۆڤ وا دادەنێت کە هەروا بەرەڵا دەکرێ (و پشت گوێ دەخرێ) ﴿٣٦﴾ ﴿أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ﴾ ئایا دڵۆپە ئاوێك نەبوو لەتۆو کە دەڕژێنرا (بە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ لە پاشان بوو بە پارچە خوێنێك، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو جۆری دروست کرد ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ ئایا ئەو زاتە توانای نی یە بەسەر ئەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿ الْإِنسَانِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ﴾ بێگومان بەسەر ئادەمی دا تێپەڕی ﴿حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ﴾ ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار ﴿لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا﴾ کە شتێکی وانەبوو ناوببرێ ﴿١﴾ ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئادەمیزادمان دروست کرد ﴿مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ﴾ لە دڵۆپێك ئاوی تێکەڵ لە گەڵێ توخم ﴿نَّبْتَلِيهِ﴾ تا تاقیی بکەینەوە ﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ ئەمجا ژنەواو وبینا مان کرد (چاو وگوێمان پێبەخشی) ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾ بێگومان ئێمە ڕێنموونیمان کرد بۆ ڕاستەڕێ، ﴿إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ جا یان سوپاسگوزارە، وە یان نا سوپاس و سپڵە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕوایان ﴿سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا﴾ زنجیرو تەوقی زۆر (کە دەکرێتە گەردنیان) و ئاگری هەڵگیرساو ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ بێگومان چاکەکاران لە پەرداخێکدا (شەراب) دەخۆنەوە کە ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافورەوەیە ﴿٥﴾

﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ﴾ کە کانی یەکە (لە بەهەشتدا) بەندەکانی خوا لێ ی دەخۆنەوە ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾ (لەهەر شوێنێکدا بیانەوێ) هەڵیدەقوڵێن وفوارە دەکات ﴿٦﴾ ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ وەفا بە نەزر دەکەن ﴿وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ وە لە ڕۆژێکیش دەترسن کە بەدی و سەختی یەکەی هەمووان دەگرێتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾ وە خواردن ئەدەن بە هەژاران و هەتیوان و دیلەکان هەرچەند خۆیان حەزیشیان لێ بێت ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ﴾ (دەڵێن) بەڕاستی ئێمە تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوا خواردنتان دەدەینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمْ﴾ چاوەڕوانی ناکەین لە ئێوە ﴿جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ نە پاداشت و نە سوپاس ﴿٩﴾ ﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا﴾ بەڕاستی ئێمە لە سزای پەروەردگارمان دەترسین لە ڕۆژێکی ترش و تاڵ و دژواردا ﴿١٠﴾ ﴿فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ﴾ جا خوا پاراستنی لە بەدی ئەو ڕۆژە ﴿وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا﴾ وە ڕووی گەش و شادومانی پێ بەخشین ﴿١١﴾ ﴿وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەهۆی خۆڕاگرتنیان (لەسەر چاکە و دوور کەوتنەوە لە خراپە) بە بەهەشت و (پۆشاکی) ئاوریشم ﴿١٢﴾ ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ پاڵی تیا دەدەنەوە لەسەر تەخت و قەنەفەی زۆر ﴿لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا﴾ نابینن تیدا نە گەرمی ڕۆژ ﴿وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ وە نە سەرما (واتە هەوایەکی زۆر خۆشی هەیە) ﴿١٣﴾ ﴿وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا﴾ وە سێبەری درەختانی بەهەشت بەسەرسەریانەوەیە ﴿وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا﴾ وەهێشووی میوەکانی نزیکەدەست وئاسان کراوە ﴿١٤﴾ ﴿وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِآنِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندابە قاپی زیوییین ﴿وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا﴾ وپەرداخی شووشەوە ﴿١٥﴾ ﴿قَوَارِيرَ مِن فِضَّةٍ﴾ شووشە لە زیو ﴿قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا﴾ بە ئەندازەی پێویست ئامادە کراون ﴿١٦﴾ ﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ لە بەهەشتدا شەرابیان لە پەرداخێکدا پێ دەنۆشرێ کە زەنجەبیلی تێکەڵاوە ﴿١٧﴾ ﴿عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا﴾ (کە ئەویش) کانی یەکە لە بەهەشت دا ناودەبرێ بە سەلسەبیل ﴿١٨﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ دەگەڕێن بە سەریاندا نەوجەوانانی هەمیشە لاو و ڕوخۆش وپاک ﴿إِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ کاتێک بیان بینیت ﴿حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا﴾ وا دەزانیت دانەی مرواری پرژو بڵاوون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ﴾ وە کاتێک بڕوانیت لەوێدا ﴿رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ ناز و نیعمەت و دەسەڵاتێکی گەورە دەبینیت ﴿٢٠﴾ ﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ لە بەریاندایە بەرگی نەرم و تۆڵی سەوزکار و پۆشاکی ئاوریشمین ﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ﴾ وە ڕازێنراونەتەوە بە بازنی زیوو ﴿وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا﴾ وە پەروەردگاریان شەرابی پاک و تەمیزی پێ نۆشین ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً﴾ (پێیان دەوترێت) ئەم بەهەشتە پاداشتی ئێوەیە ﴿وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا﴾ وە هەموو کۆششێکتان سوپاس کراوە ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان بۆ ناردیتە خوارێ بە ناردنی (بەش بەش) ﴿٢٣﴾ ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ کەواتە چاوەڕوانی فەرمانی خوا بکە ﴿وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا﴾ وە فەرمانبەرداری هیچ گوناهبار و بێ باوەڕێک مەکە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ وە زیکر ویادی پەروەردگارت بکە ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بە بەیانیان وئێوارانذا ﴿٢٥﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَٱسۡجُدۡ لَهُۥ﴾ وه له شه‌وا سوژده‌ی بۆ به‌ره (نوێژ بکه) ﴿وَسَبِّحۡهُ لَيۡلٗا طَوِيلًا﴾ وه ستایشی خوا بکه له به‌شێکی زۆر له شه‌ودا ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ﴾ بێگومان ئه‌م بێ بڕوایانه دونیای بێ به‌قایان خۆش ده‌وێ ﴿وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمۡ يَوۡمٗا ثَقِيلٗا﴾ وه پشت گوێی ده‌خه‌ن ڕۆژێکی قورس و گران (که قیامه‌ته) ﴿٢٧﴾ ﴿نَّحۡنُ خَلَقۡنَٰهُمۡ وَشَدَدۡنَآ أَسۡرَهُمۡ﴾ ئێمه ئه‌وانمان دروست کرد و جومگه کانیانمان قایم پێکه‌وه به‌ستووه ﴿وَإِذَا شِئۡنَا بَدَّلۡنَآ أَمۡثَٰلَهُمۡ تَبۡدِيلًا﴾ وه کاتێك بمانه‌وێت ده‌یان گۆڕین به که‌سانی تری وه‌ك خۆیان چۆن گۆڕینێك ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞ﴾ ئه‌م سوره‌ته ئامۆژگاری و په‌نده ﴿فَمَن شَآءَ﴾ ئه‌مجا هه‌ر که‌سێك بیه‌وێت ﴿ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ ڕێگا ده‌گرێته به‌ر بۆ لای په‌روه‌ردگاری ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ﴾ وه ئێوه حه‌ز ناکه‌ن (له گرتنی ئه‌و ڕێ یه) مه‌گه‌ر کاتێك که خوا بیه‌وێ (وه به زۆر ناچارتان بکات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ بێگومان خوا دانای دروست کردووه ﴿٣٠﴾ ﴿يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦ﴾ ئه‌وه‌ی (خوا) بیه‌وێ ده‌یخاته ناو میهره‌بانی خۆیه‌وه ﴿وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا﴾ وه ئاماده‌ی کردووه بۆ سته‌مکاران سزای سه‌خت ﴿٣١﴾

سوره‌تی ﴿المرسلات﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿وَٱلۡمُرۡسَلَٰتِ عُرۡفٗا﴾ سوێند به بای ڕه‌وانه کراوی، یه‌ك له دوای یه‌ك ﴿١﴾ ﴿فَٱلۡعَٰصِفَٰتِ عَصۡفٗا﴾ وه به‌و (با) توندانه‌ش هه‌ڵ ده‌که‌ن به هه‌ڵکردنێکی قایم ﴿٢﴾ ﴿وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشۡرٗا﴾ وه به‌و بایانه‌ی که هه‌ور ده‌به‌ن وبڵاوی ده‌که‌نه‌وه ﴿٣﴾ ﴿فَٱلۡفَٰرِقَٰتِ فَرۡقٗا﴾ سوێندیش به‌و (فریشتانه) ی به‌چاکی حه‌ق له ناحه‌ق جیا ده‌که‌نه‌وه ﴿٤﴾ ﴿فَٱلۡمُلۡقِيَٰتِ ذِكۡرًا﴾ ئه‌مجا سوێند به‌و (فریشتانه) ش په‌یامی (خوا به پێغه‌مبه‌ران) ده‌گه‌یه‌نن ﴿٥﴾ ﴿عُذۡرًا أَوۡ نُذۡرًا﴾ بۆ (ئه‌هێڵانی) به‌هانه (ولێخۆشبوونیان) یا بۆ ترساندن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٞ﴾ به‌ڕاستی ئه‌وه‌ی که به‌ڵێنتان پێ دراوه (له هاتنی ڕۆژی دوایی) دێته دی ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتۡ﴾ ئه‌مجا کاتێك که ئه‌ستێره‌کان تاریك بوون ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتۡ﴾ وه ده‌مێك که ئاسمان که‌لێنی تێ بوو ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ نُسِفَتۡ﴾ وه کاتێك کێوه‌کان له بێخ هێنران و ته‌خت کران ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتۡ﴾ وه ساتێك که کات وشوێنی دیار کراو دانرا بۆ پێغه‌مبه‌ران له‌گه‌ڵ ئوممه‌ته‌کانیاندا ﴿١١﴾ ﴿لِأَيِّ يَوۡمٍ أُجِّلَتۡ﴾ بۆ چ ڕۆژێ دوا خراوه؟ ﴿١٢﴾ ﴿لِيَوۡمِ ٱلۡفَصۡلِ﴾ بۆ ڕۆژی جیاکردنه‌وه ﴿١٣﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ﴾ تۆ چووزانیت ڕۆژی جیاکردنه‌وه چی یه؟ ﴿١٤﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان له‌و ڕۆژه‌دا ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمۡ نُهۡلِكِ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئایا گه‌لانی پێشینانمان له ناو نه‌برد ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ له پاشان گه‌لانی دوای ئه‌وانمان وه‌ك ئه‌وان لێ نه‌کرد ﴿١٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَفۡعَلُ بِٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ هه‌ر به‌و جۆره‌ش ده‌که‌ین به گوناهباران ﴿١٨﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان له‌و ڕۆژه‌دا ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەکردووە لە ئاوێکی بێ نرخ؟ (٢٠) ﴿فَجَعَلْنَٰهُ فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ ئەمجا خستمانە جێگایەکی پتەوەوە (٢١) ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو (٢٢) ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ﴾ ئەمجا بەئەندازەگیریەکی ڕێك وپێك دروستمان کرد، ئای (ئێمە) چ ئەندازەگیرێکی تەواو وچاکین (٢٣) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٢٤) ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا﴾ ئایا ئێمە زەویمان نەکردۆتە کۆ کەرەوە (٢٥) ﴿أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان (٢٦) ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ شَٰمِخَٰتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داکوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَٰكُم مَّآءً فُرَاتًا﴾ وە ئاوی شیرینمان پێ نۆشین (٢٧) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٢٨) ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی کە بە درۆتان دەزانی (٢٩) ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِى ثَلَٰثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دوکەڵێکی سێ بەش. (٣٠) ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ﴾ نە سێبەرێکی فێنکەو نەشتێك لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بکات (٣١) ﴿إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ كَٱلْقَصْرِ﴾ بەڕاستیی دۆزەخ پزیسکی وەك کۆشك دەهاوێژێ (٣٢) ﴿كَأَنَّهُۥ جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ﴾ (بەرودوا دەڕۆن) ئەڵێی کاروانی حوشتری زەردن (٣٣) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٣٤) ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تیدا بکەن (٣٥) ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن کە بڕوبیانوو بهێننەوە (٣٦) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٣٧) ﴿هَٰذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاکردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێوەو پێشیناتمان کۆ کردوەتەوە (٣٨) ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ سا ئەگەر فێڵ و پیلانێکتان هەیە ئەنجامی بدەن (٣٩) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٠) ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزکاران ولەخواترسان لە سێبەرو (قەراغی) کانیاوی زۆران (٤١) ﴿وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێکدان کە حەزی لێ دەکەن (٤٢) ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی کە دەتان کرد (٤٣) ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (٤٤) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٥) ﴿كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ قَلِيلًا﴾ (ئەی کافران) بخۆن و بەهرەمەند ببن ماوەیەکی کەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوەن تاوانباران (٤٦) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٧) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُوا۟﴾ وە کاتێك پێ یان بوترێ (لەخوا بترسن و) کڕنوش بەرن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ کڕنوش نابەن (٤٨) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٩) ﴿فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەکەن) ئیتر بە چ فەرموودەیەکی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ (٥٠)

سورەتی ﴿ النَّبَإِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) ﴿١﴾ ﴿عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ﴾ لەو دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! ﴿٢﴾ ﴿الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾ کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٣﴾ ﴿كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ نەء با پەشیمان بنەوە، لەمەولا تێ دەگەن ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ دووبارە(دەڵێم) نەء لەمەولا تێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون ؟ ﴿٦﴾ ﴿وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا﴾ وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە مێخ ؟! ﴿٧﴾ ﴿وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردوە بەجووت ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا﴾ وە نوستنمان نەکردووە بەهۆی حەسانەوەتان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ وە شەومان نەگێڕاوە بەکالا (داپۆشەر) ﴿١٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان (و هەڵسوڕان و پەیداکردنی ژیوار) ﴿١١﴾ ﴿وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان دروست نەکردوە لە سەرتانەوە ؟ ﴿١٢﴾ ﴿وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا﴾ وە دروستمان نەکردوە چرایەکی درەوشاوە (کەڕۆژە) ﴿١٣﴾ ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ وە ئاوی لێزمە و بەخوڕمان نەناردۆتە خوارەوە لە هەورە گوشراوەکانەوە ﴿١٤﴾ ﴿لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا﴾ تا پێ ی بڕوێنین دانەوێڵەو گژو گیاو ﴿١٥﴾ ﴿وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا﴾ باخاتی پڕ و چڕ ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە (ی چاك و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە ﴿١٧﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەکەڕەنادائەمجا پۆل پۆل دێن ﴿١٨﴾ ﴿وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا﴾ وەئاسمان (لە هەموو لایەکەوە) کرایەوەو بوو بەدەرگا ﴿١٩﴾ ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراویلکە=سەراب) ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ پەرێزگای بێ بڕوایانە (وەدەمێکە چاوەڕوانیانە) ﴿٢١﴾ ﴿لِّلطَّاغِينَ مَآبًا﴾ وەجێ گەڕانەوەی یاخییانە ﴿٢٢﴾ ﴿لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا﴾ تێیدا دەمێننەوە هەزاران ساڵ (ماوەیەکی زۆر) ﴿٢٣﴾ ﴿لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا﴾ تێیدا نا چەژن نەساردی و فێنکی و نەخواردنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا﴾ ئاوی لەکوڵ و کێم و زوخاو نەبێت ﴿٢٥﴾ ﴿جَزَاءً وِفَاقًا﴾ پاداش دەدرێنەوە بەپێ ی کردەوەیان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ چونکە بێگومان ئەوان بەتەمای لێ پرسینەوە نەبوون ﴿٢٧﴾ ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چۆن بەدرۆ زانینێك ﴿٢٨﴾ ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژماردووە (لە سەریان) بە نوسیین ﴿٢٩﴾ ﴿فَذُوقُوا﴾ ئەمجا بچەژن(سزای خۆتان) ﴿فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا﴾ هیچتان بۆ زیاد ناکەین سزا نەبێت ﴿٣٠﴾

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان (٣١) ﴿حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا﴾ باخات و هەموو جۆرە ترێ یەك (٣٢) ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە کچانی تازە مەمك کردووی هاوتەمەن (٣٣) ﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وەپەرداخی پڕ (لەشەراب) (٣٤) ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا﴾ قسەی بێهوودەو درۆی تێدا نابیستن (٣٥) ﴿جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا﴾(پاداش دەدرێتەوە بە) پاداشتێکی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە (٣٦) ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەکی بەخشندەو میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ کەس توانای تکا کردن و(قسە کردنی) نی بە (٣٧) ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾ لە ڕۆژێکدا کە جیبریل و فریشتە بەڕیز دەوەستن ﴿لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ کەسیان قسە ناکەن مەگەر ئەوە کەخوا ڕێ ی بدات و قسەی بەڕێ و جێ بکات (٣٨) ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ ئەو ڕۆژە ڕاست و بێگومانە ﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك ویستی ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای پەروەردگاری خۆی (٣٩) ﴿إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە ئێوەمان ئاگادار کرد لە سزایەکی نزیك ﴿يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێکی وادا کە مرۆڤ دەبینێ (پاداشی) ئەو کردەوانەی کەپێشەکی بەدەستی خۆی ناردوونی ﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ وە بێ بڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ: خۆزگە گڵ بوومایە (نەك مرۆڤ) (٤٠)

سورەتی ﴿النَّازِعَات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی کافران(لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن (١) ﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی کە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن (٢) ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە خێرا فەرمانی خوا جێ بەجێ دەکەن (٣) ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە پێش بڕکێ دەکەن (لە بەجێ هێنانی فەرماندا) (٤) ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە تەگبیری کاروبار دەکەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی بەڵێنتان پێدراوە دێتە دی)(٥) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ﴾ ڕۆژێکە بومەلەرزە زەوی دەلەرزێنێ (٦) ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ بومەلەرزەیەکی تریشی بەدوایدا دێت، مردووان زیندوو دەبنەوە (٧) ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ (٨) ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ﴾ چاویان سەر بەرەو ژێر دەبێ (٩) ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمڕۆ بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ﴾ ئاخۆ ئێمە(لە پاش مردن) دەگەڕێنرێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ (١٠) ﴿أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً﴾ ئایا کە بووین بە ئێسقانی ڕزیو (چۆن زیندوو دەبینەوە) (١١) ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئائەوە ئەگەر وابێ گەڕانەوەیەکی بەزیانە (١٢) ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەك نەعرەتەیە (١٣) ﴿فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ﴾ ئیتر کتوپڕ وان لە دەشتێکی سپی کاکی بە کاکیدا (١٤) ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ ئایا داستانی موسات پێ گەیشتووە (١٥) ﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ کاتێك کەپەروەردگاری بانگی کرد لەشیووی پیرۆزی طووا وە (١٦)

﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ (پێی ووت) بڕۆ بۆ لای فیرعەون(چونکە) بەڕاستی یاخیی بووە (١٧) ﴿فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ﴾ وە پێی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاك ببیتەوە (لە گوناه) (١٨) ﴿وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ﴾ وە ڕێت نیشاندەم بۆ(ناسینی) پەروەردگارت تا لێی بترسییت (١٩) ﴿فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا نیشانە هەرە گەورەکەی نیشان دا (گۆچان لەگەڵ دەستە سپیەکەی) (٢٠) ﴿فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ﴾ کەچی بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد (٢١) ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە (٢٢) ﴿فَحَشَرَ فَنَادَىٰ﴾ ئەمجا(جادوو گەرانی) کۆکردەوەو بانگی کردن (٢٣) ﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ﴾ پاشان ووتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم (٢٤) ﴿فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ﴾ ئەمجا خوا گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان (٢٥) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەند هەیە ﴿لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێ (٢٦) ﴿أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ ۚ بَنَاهَا﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە یان ئاسمان ؟ وە دروستیشی کرد (٢٧) ﴿رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا﴾ بالآی بەرز کردەوەو ڕێکی خست (٢٨) ﴿وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا﴾ وە شەوی ئەوی تاریك کرد و ﴿وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا﴾ دەری خست(ڕووناکی) ڕۆژی (٢٩) ﴿وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا﴾ لە پاشان زەوی ڕاخست (٣٠) ﴿أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا﴾ ئاو و لەوەڕگای لێ دەرهێنا (٣١) ﴿وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند (٣٢) ﴿مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ بەهرەمەندی وژیانی خۆتان و ئاژەڵتان (٣٣) ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە ڕووداوی گەورە هات (کە ڕۆژی دوایی یە) (٣٤) ﴿يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ کردەوەی خۆی تێدا بیر دەکەوێتەوە (٣٥) ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێك کە بڕوانێ (٣٦) ﴿فَأَمَّا مَن طَغَىٰ﴾ (لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بەپێ ی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەر کەش بوو بێت (٣٧) ﴿وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ (٣٨) ﴿فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ جێگایەتی (٣٩) ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری بۆ لێپرسینەوە ﴿وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە (٤٠) ﴿فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی (٤١) ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەو بێباوەڕانە بە گاڵتە ولاقرتێەوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت وکەی دێت (٤٢) ﴿فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چۆن لەم بارەوە دەدوێی)؟ (٤٣) ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە (٤٤) ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَاهَا﴾ بێگومان تۆ هەر ترسێنەری کەسێکیت کەلەو ڕۆژە بترسێ (٤٥) ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا﴾ بێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾ کە نەماونەتەوە ئێوارەیەك یا چێشتەنگاوێك نەبێ لە دونیادا (٤٦)

سورەتی ﴿ عَبَسَ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەڵکرد (١) ﴿أَن جَآءَهُ ٱلۡأَعۡمَىٰ﴾ کە کوێرێك (عەبدوڵڵای کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای (٢) ﴿وَمَا يُدۡرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ﴾ تۆ چووزانیت؟ بەڵکو ئەو (کوێرە) بیەوێ پاك ببێتەوە (٣) ﴿أَوۡ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ ٱلذِّكۡرَىٰٓ﴾ یان بیری بکەوێتەوە (ئەوەی کە لە بیری چۆتەوە) ئەمجا ئەو بیر کردنەوەیە سوودی پێ بگەیەنێت (٤) ﴿أَمَّا مَنِ ٱسۡتَغۡنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانێ (مەبەست پێی بت پەرستەکانی قوڕەیشە) (٥) ﴿فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت (٦) ﴿وَمَا عَلَيۡكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆ نی یە کە ئەو بێ بڕوایە خۆی پاك نەکاتەوە (٧) ﴿وَأَمَّا مَن جَآءَكَ يَسۡعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆ لات (٨) ﴿وَهُوَ يَخۡشَىٰ﴾ وە لەخوا دەترسێ (٩) ﴿فَأَنتَ عَنۡهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتی لێ هەڵە دەکەیت (١٠) ﴿كَلَّآ إِنَّهَا تَذۡكِرَةٞ﴾ وا مەکە! بێ گومان ئەو ڕێنموونی یانە(ی کەبۆت هاتووە) بێدارکەرەوە(ی ئادەمی) یە (١١) ﴿فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات (١٢) ﴿فِي صُحُفٖ مُّكَرَّمَةٖ﴾ (کە ئەو ڕێنموونی یانەش نووسراونەتەوە) لە چەند پەڕەیەکی بەڕێز و پیرۆزدا (١٣) ﴿مَّرۡفُوعَةٖ مُّطَهَّرَةِۭ﴾ پایە بڵندی پاك (١٤) ﴿بِأَيۡدِي سَفَرَةٖ﴾ کە بەدەست نووێنەرانی (١٥) ﴿كِرَامِۭ بَرَرَةٖ﴾ بەڕێزی خێر خوازەن (١٦) ﴿قُتِلَ ٱلۡإِنسَٰنُ مَآ أَكۡفَرَهُۥ﴾ بەکوشت چێ (خراپترین نەفرینی لێ بێ) ئادەمی، چەند بێ ئەزان و سپڵەیە (١٧) ﴿مِنۡ أَيِّ شَيۡءٍ خَلَقَهُۥ﴾ (بیرناکاتەوە بزانێ کە) خوا لە چی دروستی کردووە؟ (١٨) ﴿مِن نُّطۡفَةٍ خَلَقَهُۥ فَقَدَّرَهُۥ﴾ لەدڵۆپێك ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە (١٩) ﴿ثُمَّ ٱلسَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ﴾ لەپاشان ڕێگای (چاك و خراپی) بۆ ئاسان کردووە (٢٠) ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُۥ فَأَقۡبَرَهُۥ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە (٢١) ﴿ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنشَرَهُۥ﴾ لە پاشان کاتێ کە ویستی زیندووی دەکاتەوە (٢٢) ﴿كَلَّا لَمَّا يَقۡضِ مَآ أَمَرَهُۥ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا (ئادەمی) بەجێ ی نەهێناوە (٢٣) ﴿فَلۡيَنظُرِ ٱلۡإِنسَٰنُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ﴾ دەبا مرۆڤ سەیری خواردەمەنیەکەی بکات (٢٤) ﴿أَنَّا صَبَبۡنَا ٱلۡمَآءَ صَبّٗا﴾ بەڕاستی ئێمە لە هەورەوە باراتمان دارڕژاند چۆن دارڕژاندنێك (٢٥) ﴿ثُمَّ شَقَقۡنَا ٱلۡأَرۡضَ شَقّٗا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بە گیا) چۆن لەت کردنێك (٢٦) ﴿فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا حَبّٗا﴾ ئەمجا ڕوواندمان لەناویدا دانەوێڵە (٢٧) ﴿وَعِنَبٗا وَقَضۡبٗا﴾ و ترێ و سەوزە (٢٨) ﴿وَزَيۡتُونٗا وَنَخۡلٗا﴾ وزەیتون و دار خورما (٢٩) ﴿وَحَدَآئِقَ غُلۡبٗا﴾ و باخاتی چڕوپڕ (٣٠) ﴿وَفَٰكِهَةٗ وَأَبّٗا﴾ میوە و لەوەڕ (٣١) ﴿مَّتَٰعٗا لَّكُمۡ وَلِأَنۡعَٰمِكُمۡ﴾ بۆ ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان (٣٢) ﴿فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ﴾ کاتێك کە شاخە و شریخە (ی ڕۆژی دوایی) هات (٣٣) ﴿يَوۡمَ يَفِرُّ ٱلۡمَرۡءُ مِنۡ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ ڕادەکات لە برای (٣٤) ﴿وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی (٣٥) ﴿وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی (٣٦) ﴿لِكُلِّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُمۡ يَوۡمَئِذٖ شَأۡنٞ يُغۡنِيهِ﴾ هەموو بەکێك لەوان لەو ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەپەرژێ (٣٧) ﴿وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ مُّسۡفِرَةٞ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەش و جوانن (٣٨) ﴿ضَاحِكَةٞ مُّسۡتَبۡشِرَةٞ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن (٣٩) ﴿وَوُجُوهٞ يَوۡمَئِذٍ عَلَيۡهَا غَبَرَةٞ﴾ وە زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا، تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە (٤٠)

﴿تَرۡهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ لـە داماویدا ڕەش داگیرساون ﴿٤١﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَفَرَةُ ٱلۡفَجَرَةُ﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن ﴿٤٢﴾

سورەتی ﴿ ٱلتَّكۡوِير ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا ٱلشَّمۡسُ كُوِّرَتۡ﴾ کاتێـك کـە ڕۆژ پێچرایـەوەو (ڕووناکی نەمـا) ﴿١﴾ ﴿وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتۡ﴾ وە دەمێك کـە ئەستێرەکان هەڵ وەرین و کەوتنە خوارەوە (تاریـك بوون) ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ سُيِّرَتۡ﴾ وە کاتێك کـە کێوەکان خرانـەڕێ (واتە لە شـوێنی خۆیـان خزێنـدران) ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡعِشَارُ عُطِّلَتۡ﴾ وە کاتێك کە وشترە ئاوسەکان وازیان لێ هێنرا ﴿٤﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡوُحُوشُ حُشِرَتۡ﴾ وە کاتێك کە جانەوەران کۆکرانەوە ﴿٥﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡبِحَارُ سُجِّرَتۡ﴾ وە دەمێـك کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (تێکەڵ کران) ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا ٱلنُّفُوسُ زُوِّجَتۡ﴾ وە سـاتێك کـە هەمـوو گیانێـك جووتکرایـەوە (لەگـەڵ لاشـەدا) ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡمَوۡءُۥدَةُ سُئِلَتۡ﴾ وە کاتێـك پرسیارکرا لـە کچانـی زیندە بە چـاڵ ﴿٨﴾ ﴿بِأَيِّ ذَنۢبٖ قُتِلَتۡ﴾ کە بەچ گوناهێـك کوژران ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا ٱلصُّحُفُ نُشِرَتۡ﴾ وە کاتێك کەنامە(ی کردەوە) بلاوکرایەوە (و دابەشـکرا) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ كُشِطَتۡ﴾ وە دەمێك کە ئاسمان داماڵێنراو پێچرایەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجَحِيمُ سُعِّرَتۡ﴾ وە کاتێك کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجَنَّةُ أُزۡلِفَتۡ﴾ وە سـاتێك کـە بەهەشـت نزیـك خرایـەوە ﴿١٣﴾ ﴿عَلِمَتۡ نَفۡسٞ مَّآ أَحۡضَرَتۡ﴾ ئەوکاتە هەموو کەسێك دەزانێ کەچی ئامادە کردوە (بۆ خۆی لە چاکەو خراپە)﴿١٤﴾ ﴿فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلۡخُنَّسِ﴾ سوێند بەو(ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿ٱلۡجَوَارِ ٱلۡكُنَّسِ﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن ودیار نامێنن ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا عَسۡعَسَ﴾ وە بەشەو کەتاریك دەبێت ﴿١٧﴾ ﴿وَٱلصُّبۡحِ إِذَا تَنَفَّسَ﴾ وە بە بەیانی کە هەناسە دەدات ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَقَوۡلُ رَسُولٖ كَرِيمٖ﴾ بێگومـان ئـەو قورئانـە گوفتـاری ڕەوانەکراوێکی پایە بەرزە (کە فریشـتەی وەحیـە) ﴿١٩﴾ ﴿ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي ٱلۡعَرۡشِ مَكِينٖ﴾ بەهێـزە، لای خاوەنی عەرش(لای خوای گـەورە)، وخاوەنی پلـە و پایەیە ﴿٢٠﴾ ﴿مُّطَاعٖ ثَمَّ أَمِينٖ﴾ قسـە ڕەوایە لەناو فریشـتەدا ودەست پاکە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجۡنُونٖ﴾ هاوڕێکەتان(کە موحەممەدە ﷺ) شێت نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ رَءَاهُ بِٱلۡأُفُقِ ٱلۡمُبِينِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (فریشتەی وەحی) دیبوە لە ئاسۆی ڕووندا ﴿٢٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ عَلَى ٱلۡغَيۡبِ بِضَنِينٖ﴾ وە ئەو ڕژد و چرووك نیـە لە گەیاندنی وەحی وپەیامەکەیدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوۡلِ شَيۡطَٰنٖ رَّجِيمٖ﴾ وە ئەو(قورئانە) قسـەی شـەیتانی دەرکراو لە بەزەیی خوانی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَيۡنَ تَذۡهَبُونَ﴾ ئەوەبۆ کوێ دەڕۆن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئـەو قورئانـە تەنهـا ئامۆژگاری یە بـۆ هەموو جیهانیـان ﴿٢٧﴾ ﴿لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَسۡتَقِيمَ﴾ بۆ ئەو کەسـانەی کـە بیانەوێ بەڕێ ی ڕاسـت دا بـڕۆن لە ئێوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ﴾ ئێوە ئـارەزوو(ی ڕێ ی ڕاسـت) ناکەن ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ مەگـەر کاتێـك کـە پەروەردگـاری هەمـووان بیەوێت وە ناچارتان بکات پێ ی ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ الانفطار ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ﴾ کاتێك کە ئاسمان لەت بوو (١) ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ﴾ وەدەمێك کە ئەستێرەکان (کەوتنە خوارەوە) بە پەرش و بڵاوی (٢) ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە ساتێك کە دەریاکان تێکەڵ کران (٣) ﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە ساتێك کە گۆڕەکان ژێرە و ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) (٤) ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێك دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردوەو (چیشی) دوا خستوە (بۆ خۆی) (٥) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە بە پەروەردگاری بەڕێز و گەورەت (وا لێی یاخی بوویت) (٦) ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ ئەو (پەروەردگار) ەی کە دروستی کردوویت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردویتەوە (لە گیان لەبەرانی تر) (٧) ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی بەکی خستوویت (٨) ﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ وانی یە (کە تێ ی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بەدرۆ دەزانن (٩) ﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە (١٠) ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێزو نووسەرن (١١) ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن (١٢) ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران لەناو نازو نیعمەتدان (١٣) ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخان (١٤) ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناویەوە (١٥) ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێ ی دەرناچن (١٦) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە (١٧) ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە (١٨) ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە (١٩)

سورەتی ﴿ المطففين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازوو بازان (١) ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێك پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (ماڵی) خەڵکی بەتەواوی وەری دەگرن (٢) ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾ بەڵام کاتێك بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ (٣) ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! (٤)

﴿لِيَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە ڕۆژێکی گەورەدا (٥) ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ڕۆژێك كە خەڵك لەبەردەم پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن (٦) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ﴾ با پەشیمان بنەوە، چونكە بەڕاستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێكی پەستی ڕەشدایە (٧) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ﴾ تۆ چوزانییت ئەو دەفتەرە چی یە (٨) ﴿كِتَابٌ مَرْقُومٌ﴾ دەفتەرێكی نوسراوە (٩) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو ڕۆژەدا بۆ بێ بڕوایان (١٠) ﴿الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ ئەوانەی كە بڕوا ناكەن بەڕۆژی پاداشت دانەوە (١١) ﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ كەس ئەو ڕۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەم كارێكی گوناهبار (١٢) ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ هەر كاتێك كە ئایەتەكانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشیناتن (١٣) ﴿كَلَّا﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەڵكو ژەنگی ئەو (خراپانەی) كە دەیانكرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا (١٤) ﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ﴾ نەخێر بەڕاستی ئەوان لەو ڕۆژەدا، بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان (١٥) ﴿ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ﴾ لە پاشان بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە (١٦) ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێ یان دەوترێت ئەمە ئەوەیە كە بڕواتان پێ نەدەكرد (١٧) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەڕاستی نامەی (كرداری) چاكەكاران لەناو دەفتەرێكی بەرزدایە (١٨) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانییت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ (١٩) ﴿كِتَابٌ مَرْقُومٌ﴾ دەفتەرێكی نوسراو(ی ئەمەندە بەفەڕە) (٢٠) ﴿يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ﴾ نزیكانی خودا دەیبینن (٢١) ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاكەكاران لە ناز و نیعمەتدان (٢٢) ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ﴾ لەسەر تەخت و بارەگاوە سەیر دەكەن (٢٣) ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخساریاندا جوانی و گەشاوەیی خۆشگوزەرانی (٢٤) ﴿يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ﴾ شەرابی پاكی سەر بەمۆریان پێ دەدرێ بیخۆنەوە (٢٥) ﴿خِتَامُهُ مِسْكٌ﴾ كە دوا قومی بۆنی میسكە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ﴾ بۆ ئەوە با پێشبڕكێ بكەن پێشبڕكێ كاران (٢٦) ﴿وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ﴾ تێكەڵ كراو لە ئاوی تەسنیمە. (٢٧) ﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾ كانی یەكە كە نزیك كراوەكان لێ ی دەخۆنەوە (٢٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا﴾ بێگومان ئەوانەی كە بەدكار بوون ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ﴾ پێ دەكەنین بەوانەی كە بڕوایان هێنا بوو (٢٩) ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە كاتێك كە بەلایاندا بڕۆشتنایە چاویان لێ دادەگرتن (٣٠) ﴿وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ﴾ وەكاتێكیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێكەنین و گاڵتە كردن (بەموسوڵمانان) ەوە دەگەڕانەوە (٣١) ﴿وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ﴾ وە كاتێكیش بیانبینیایە ئەیانوت: ئەمانە گومڕان (٣٢) ﴿وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ﴾ لە كاتێكدا كە(ئەوان) بە چاودێر نە نێرراون بۆ سەر موسڵمانەكان (تا ئەم قسەیە بكەن) (٣٣)

﴿فَٱلۡيَوۡمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنَ ٱلۡكُفَّارِ يَضۡحَكُونَ﴾ ئەمڕۆ (کە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە بێ بڕواکان پێ دەکەنن ﴿٣٤﴾ ﴿عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر قەنەفەو کورسیەوە سەیر دەکەن ﴿٣٥﴾ ﴿هَلۡ ثُوِّبَ ٱلۡكُفَّارُ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ (تا بزانن) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد (لە دونیادا)؟! ﴿٣٦﴾

سورەتی ﴿ ٱلِٱنشِقَاقِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتۡ﴾ کاتێك کە ئاسمان لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡأَرۡضُ مُدَّتۡ﴾ و ساتێك کە زەوی ڕاکێشراو پانکرایەوە (ڕاخرا) ﴿٣﴾ ﴿وَأَلۡقَتۡ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتۡ﴾ وە ئەوەی تێیدابوو فڕێی داو هیچی لەناودانەما ﴿٤﴾ ﴿وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئەی ئینسان ﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدۡحٗا فَمُلَٰقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشەریت بەرەو پەروەردگارت بەتێکۆشان! ئەوسا پێ ی دەگەیت ﴿٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿٧﴾ ﴿فَسَوۡفَ يُحَاسَبُ حِسَابٗا يَسِيرٗا﴾ ئەوسا پرسینەوەیەکی سووك و ئاسانی لەگەڵ دەکرێ ﴿٨﴾ ﴿وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورٗا﴾ وە بەدڵخۆشی دەگەڕێتەوە بۆ لای کەس و کاری ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهۡرِهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی نامەی لە پشتەوە درایە دەستی ﴿١٠﴾ ﴿فَسَوۡفَ يَدۡعُواْ ثُبُورٗا﴾ ئەوە بە زووی داوای مردنی خۆی دەکات ﴿١١﴾ ﴿وَيَصۡلَىٰ سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فِيٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورًا﴾ (چونکە) بێگومان ئەو لەناو کەس و کاری دا دڵخۆش بووە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد، کە هەرگیز ناگەڕێتەوە (لای خوا) ﴿١٤﴾ ﴿بَلَىٰٓۚ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرٗا﴾ نەخێر وانی یە! چونکە بەڕاستی پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە بەو ﴿١٥﴾ ﴿فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلشَّفَقِ﴾ سوێند بە سووریی کەناری ئاسمان ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بەشەوو ئەو شتانەی کە کۆیان دەکاتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ﴾ وە بەمانگ کاتێك کە پڕ دەبێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ﴾ (ئێوە) تێ ئەپەڕن لە حاڵێکەوە بۆ حاڵێکی تر ﴿١٩﴾ ﴿فَمَا لَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بڕوا ناهێنن؟ ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقُرۡءَانُ لَا يَسۡجُدُونَ۩﴾ وە کاتێك کە قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (مل کەچی ناکەن) ﴿٢١﴾ ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بێ بڕوان بە درۆی ئەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چاك ئاگادار و زانایە بەوەی کە لەدڵی دەگرن ﴿٢٣﴾ ﴿فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت) ﴿٢٤﴾

﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونِۭ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە (٢٥)

سورەتی ﴿ ٱلۡبُرُوجِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان (١) ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡمَوۡعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە بەڵێنی پێدراوە (٢) ﴿وَشَاهِدٖ وَمَشۡهُودٖ﴾ وە بەهەموو بینەرو بینراوێك(یا شایەت و شایەتی لەسەر دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) (٣) ﴿قُتِلَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأُخۡدُودِ﴾ بەکوشت چن خاوەن چاڵەکان (لە غەمەکان) (٤) ﴿ٱلنَّارِ ذَاتِ ٱلۡوَقُودِ﴾ ئەو ئاگرەی خاوەن سووتەمەنی (و بڵێسەیە) (٥) ﴿إِذۡ هُمۡ عَلَيۡهَا قُعُودٞ﴾ کاتێك کە ئەوان دانیشتبوون بەدەوری (ئاگرەکە) دا (٦) ﴿وَهُمۡ عَلَىٰ مَا يَفۡعَلُونَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ شُهُودٞ﴾ وە ئەوان سەیری ئەوەیان دەکرد کە دەیان کرد بە بڕوادارەکان (٧) ﴿وَمَا نَقَمُواْ مِنۡهُمۡ إِلَّآ﴾ وە ئەم سزایەش هەر لەبەر ئەوە دەدران ﴿أَن يُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ﴾ کە بڕوایان هێنابوو بەخوای بەدەسەڵاتی سوپاسکراو (٨) ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوخودایەی کە موڵکی ئاسمانەکان و زەویی بۆ ئەوە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا (٩) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَتَنُواْ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە ئازاری پیاو و ژنە بڕوادارەکانیان داو ﴿ثُمَّ لَمۡ يَتُوبُواْ﴾ لەپاشان پەشیمان نەبوونەوە ﴿فَلَهُمۡ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمۡ عَذَابُ ٱلۡحَرِيقِ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە سزای دۆزەخ، وە سزای(ئاگری) سووتێنەر (١٠) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێك کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێریاندا ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە (١١) ﴿إِنَّ بَطۡشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ بەڕاستی دەست وەشاندنی پەروەردگاری تۆ زۆر سەختە (١٢) ﴿إِنَّهُۥ هُوَ يُبۡدِئُ وَيُعِيدُ﴾ بێگومان هەر ئەوە کە لەسەرەتاوە(مرۆڤ) دروست دەکات و(دوای مردنیش) زیندووی دەکاتەوە (١٣) ﴿وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلۡوَدُودُ﴾ وە هەر ئەوە لێخۆشبووی میهرەبان (١٤) ﴿ذُو ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡمَجِيدُ﴾ خاوەنی عەرش و بەرزو پایەدار (١٥) ﴿فَعَّالٞ لِّمَا يُرِيدُ﴾ هەرچیەکی بیەوێت دەیکات (١٦) ﴿هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلۡجُنُودِ﴾ ئایا پێت گەیشتووە باس و بەسەرهاتی لەشکرەکانی (١٧) ﴿فِرۡعَوۡنَ وَثَمُودَ﴾ فیرعەون و سەموود (١٨) ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي تَكۡذِيبٖ﴾ بەڵکو ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون هەمیشە لە بە درۆ زانینی (قورئان) دان (١٩) ﴿وَٱللَّهُ مِن وَرَآئِهِم مُّحِيطُۢ﴾ وە خواش(بە دەسەڵات و زانینی) لە پشتیانەوە دەوری داون (٢٠) ﴿بَلۡ هُوَ قُرۡءَانٞ مَّجِيدٞ﴾ بەڵکو ئەوە(ی کە بەدرۆی دەزانن) قورئانێکی گەورەو بەڕێزە (٢١) ﴿فِي لَوۡحٖ مَّحۡفُوظِۭ﴾ لە لەوحێکی پارێزراو دایە (کە پێی دەوترێت لوح المحفوظ) (٢٢)

سورەتی ﴿ الطَّارِقِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەوا دەردەکەوێ ﴿١﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ﴾ تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە ؟ ﴿٢﴾ ﴿النَّجْمُ الثَّاقِبُ﴾ ئەستێرەی درەخشانی تاریکی کون کەرە ﴿٣﴾ ﴿إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێرێکی بەسەرەوە نەبێ ﴿٤﴾ ﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ﴾ دەی با مرۆڤ سەرنج بدات کە لەچی دروست کراوە ﴿٥﴾ ﴿خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ﴾ دروست کراوە لە ئاوێکی فڕێدراو (هەڵقولاو) ﴿٦﴾ ﴿يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ﴾ کە دەردەچێ لە ناوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن) ەوە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی ﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەبە ئاشکرا دەکرێ ﴿٩﴾ ﴿فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ﴾ ئەو نە هێزێك شك دەبات و نە پشتیوانێك ﴿١٠﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران ﴿١١﴾ ﴿وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ﴾ وە بەزەوی خاوەن درزو قڵیش ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە)م وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ﴾ وە گاڵتە نی یە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چۆن فێڵ کردنێك ﴿١٥﴾ ﴿وَأَكِيدُ كَيْدًا﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (ونەخشە دەکێشم لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) چۆن پیلان ونەخشە کێشانێك ﴿١٦﴾ ﴿فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (تۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان بدە ﴿أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا﴾ منیش کەمێك لێیان دەوەستم (پاشان دەبینێت چیان بەسەر دەهێنم بە سزادانایان) ﴿١٧﴾

سورەتی ﴿ الأَعْلَىٰ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ تەسبیحاتی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە ﴿١﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ ئەوەی(هەموو شتێکی) دروست کردووەو ڕێك وپێکی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ وە ئەوەی کە نەخشەی کێشاوە(بۆ هەموو شتێك) ئەمجا شارەزای کردووە ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی دەرهێناوە ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ﴾ ئەمجا دەیکات بە پوشی ڕەش داگەڕاو ﴿٥﴾ ﴿سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنینەوەو هەرگیز بیرت ناچێتەوە ﴿٦﴾ ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکراو پەنهان ئاگادارە ﴿٧﴾ ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان ﴿٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ﴾ ئەمجا تۆش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند ﴿٩﴾ ﴿سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا بترسێ پەندی لێ وەردەگرێ ﴿١٠﴾

﴿وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى﴾ وە ئەوەی زۆر خراپیش بێ خۆی لێ دوور دەخاتەوە ⑪ ﴿الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى﴾ ئەوەی دەچێتە ناو ئاگری هەرە گەورەوە ⑫ ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى﴾ لەپاشان نە دەمرێ تێیدا (تا ڕزگاری بێت) وە نە دەژی (تێیدا بە ئاسایی) ⑬ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّى﴾ بەڕاستی سەرفراز بوو ئەوەی کە خۆی پاك ڕاگرت ⑭ ﴿وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى﴾ وەناوی پەروەردگاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن (وپاڕایەوە) ⑮ ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بەڵکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵدەبژێرن ⑯ ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾ کەچی (ژیانی) دوا ڕۆژ باشترو پایە دارترە ⑰ ﴿إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى﴾ بێ گومان ئەمەی (کەباسکرا) لە نامەی پێشووەکاندایە ⑱ ﴿صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى﴾ نامەکانی ئیبراهیم و مووسا ⑲

سورەتی ﴿ الْغَاشِيَةِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ﴾ ئایا هەواڵی ڕۆژی دوایی (ڕۆژی داپۆشەرت) پێگەشتووە ① ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترسناك و ڕیسواو شەرمەزارن ② ﴿عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ﴾ هەوڵدەرێکی ڕەنجەڕۆن ③ ﴿تَصْلَى نَارًا حَامِيَةً﴾ دەچنە ناو ئاگری هەرە گەرمەوە ④ ﴿تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ﴾ ئاو دەدرێن لەسەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم ⑤ ﴿لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ﴾ خۆراکیان هەر دڕکی حوشتر خوار(ی ئاگرینە) ⑥ ﴿لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِن جُوعٍ﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسێتی لا دەبات ⑦ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا پاراوە (جوان و گەشن) ⑧ ﴿لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ﴾ ڕازین لەکۆششی خۆیان ⑨ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ وان لە بەهەشتی بەرزو بڵندا ⑩ ﴿لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً﴾ قسەی هیچ وپوچی تێدا نابیستن ⑪ ﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ﴾ تێیدایەتی سەرچاوەی ڕەوان ⑫ ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ﴾ تێیدایەتی زۆر قەنەفە و تەختی بەرز ⑬ ﴿وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ﴾ وە پەرداخی دانراو ⑭ ﴿وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ﴾ وە پشتی ڕیزکراو ⑮ ﴿وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە ⑯ ﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ﴾ دەی بۆ ووورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە ⑰ ﴿وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ﴾ وەلە ئاسمان کە چۆن بەرز کراوەتەوە ⑱ ﴿وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون؟ ⑲ ﴿وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ﴾ وە لە زەوی کە چۆن ڕاخراوە ⑳ ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنتَ مُذَكِّرٌ﴾ کەوابوو ئامۆژگاری بکە، تۆ هەر ئامۆژگاری کاریت ㉑ ﴿لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ﴾ تۆ دەسەڵات دار نیت بەسەریاندا ㉒

﴿إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە پشت هەڵکاو بێ بڕوا بێت (٢٣) ﴿فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ﴾ ئەوە خـوا سـزای دەدات بە سـزای زۆر گـەورە (٢٤) ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ﴾ بێگومان هەر بـۆ لای ئێمەیە گەڕانەوەیان (٢٥) ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾ لە پاشان بەڕاستی لەسەر ئێمەیە لێ پرسینەوەیان (٢٦)

سورەتی ﴿الْفَجْرِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْفَجْرِ﴾ سـوێند بە بەرەبەیان (١) ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ وە بە دە شـەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) (٢) ﴿وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ﴾ وە بەتـاك و جـووت (٣) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ﴾ وە بەشـەوگار کاتێـك کـە تـێ دەپەڕێت (٤) ﴿هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ﴾ ئایا ئەمانەی کە سوێندیان پێ خورا شایستەی سوێند پێ خواردن نین لای کەسانی تێگەیشتوو (٥) ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾ ئایا نابینیت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد (٦) ﴿إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ﴾ وە بەهۆزی ئیرەم ؟ خاوەنی پایە (و دەسـەڵات) (٧) ﴿الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ﴾ کە وێنەیان دروست نەکرابوو لە هەموو وڵاتدا (٨) ﴿وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ﴾ وە(چی کرد) بە گەلی سەموود ئەوانەی کە(شاخی) بەردیان دەتاشی لە شیو و دۆڵەکاندا (٩) ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ﴾ وە فیرعەونی خـاوەن سـنگی زۆر (وەك ئەهرامـەکان ، کـە وەك سـنگ چـوون بە زەویـدا) (١٠) ﴿الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ﴾ ئەوانـەی کـە یاخـی بـوون لـە وڵاتـدا (١١) ﴿فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ﴾ وە زۆریـان خراپـە تێداکـرد (١٢) ﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ ئەمجـا پەروەردگاری تۆ دایگرتن بە قامچی سـزا (١٣) ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ﴾ بەڕاستی پەروەردگـاری تـۆ لە کەمینی سـتەم کاراندایـە (١٤) ﴿فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ﴾ جا کاتێك کـە خـوا ئادەمـی تاقی کـردەوە ﴿فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ﴾ و ڕێـزی گرت و نازو نیعمەتی بەسـەردا ڕشـت ﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ﴾ ئەوە دەڵـێ پەروەردگارم ڕێزی گرتووم (١٥) ﴿وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ﴾ وە ئەگەر تاقـی کـردەوەو ڕۆزی کـەم پێدا ﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ﴾ ئەوسـا دەڵـێ پەروەردگارم ڕیسـوای کردووم (١٦) ﴿كَلَّا﴾ نـەء وانـی یە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنـەوە) ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ﴾ بەڵکو ئێوە ڕێزی هەتیوان ناگـرن (١٧) ﴿وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانـی یەکتری نادەن لەسـەر خواردەمەنـی دان(و بەخێو کردنی) هەژاران (١٨) ﴿وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ (بەڵکو سەرەڕای ئەمەش بەشە) میراتی (بەشداران) هەمووی(بـە هەڵپـە) دەخۆن (١٩) ﴿وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وە ماڵ و سـامانتان خۆش دەوێت بە خۆش ویستنێکی زۆر (٢٠) ﴿كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ نابێ وا بکەن ! کاتێك کەزەوی بە توندی درا بەیەکدا و پارە پارە کرا (٢١) ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی خەڵکی ، هاتنێك شیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن (٢٢)

﴿وَجِاْيٓءَ يَوْمَئِذِۭ بِجَهَنَّمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت(بۆ ساحەی مەحشەر) ﴿يَوْمَئِذٖ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ﴾ لەو ڕۆژەدا ئینسان(کردەوەی خۆی) بیر دەکەوێتەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ﴾ بەلام ئەو بیر کەوتنەوەیە چ سوودێك بەو دەگەیەنێت؟ ﴿٢٣﴾ ﴿يَقُولُ يَٰلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ خۆزگە لە دونیادا کاری چاکەم پێش بخستایە بۆ ئەم ژیانەم ﴿٢٤﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٖ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٞ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٞ﴾ وە کەس کەلەبچەی کەس ناکات وەکو کەلەبچە کردنی خوا (بۆ بێ باوەڕان) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفْسُ ٱلْمُطْمَئِنَّةُ﴾ (لەو ڕۆژەدا بە خوا پەرست دەوترێت) ئەی نەفسی بە ئارام ﴿٢٧﴾ ﴿ٱرْجِعِيٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةٗ مَّرْضِيَّةٗ﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای پەروەردگاری خۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون ﴿٢٨﴾ ﴿فَٱدْخُلِي فِي عِبَٰدِي﴾ ئەمجا بچۆرە ناو بەندە چاکەکانی من ﴿٢٩﴾ ﴿وَٱدْخُلِي جَنَّتِي﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ٱلْبَلَدِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقْسِمُ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ﴾ سوێند بەم شارە (کە مەککەیە) ﴿١﴾ ﴿وَأَنتَ حِلُّۢ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ﴾ وە تۆ لەو شارەدا نیشتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بڕیار دراوە) ﴿٢﴾ ﴿وَوَالِدٖ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سوێند بە باوك (باوکە ئادەم) وئەوەی کە لێی کەوتۆتەوە ﴿٣﴾ ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِي كَبَدٍ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئادەمیمان دروست کردووە هەمیشە لەڕەنج وکێشە ونارەحەتیدایە ﴿٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٞ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس دەسەلاتی بەسەریدا نی یە ﴿٥﴾ ﴿يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالٗا لُّبَدًا﴾ (بەفیزەوە) دەڵێ ماڵی زۆرم لەناو داوەو بەخشیوە ﴿٦﴾ ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ﴾ ئایا دوو چاومان نەداوەتێ ﴿٨﴾ ﴿وَلِسَانٗا وَشَفَتَيْنِ﴾ وە زمانێك و دوو لێومان پێ نەداوە؟ ﴿٩﴾ ﴿وَهَدَيْنَٰهُ ٱلنَّجْدَيْنِ﴾ وە ڕێ ی چاك و خراپمان نیشان نەداوە ﴿١٠﴾ ﴿فَلَا ٱقْتَحَمَ ٱلْعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشتا (زۆرێك لە خەڵکی) پەلاماری پلەی سەختی نەداوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْعَقَبَةُ﴾ تۆ چوزانییت پلەی سەخت کامەیە ﴿١٢﴾ ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە ﴿١٣﴾ ﴿أَوْ إِطْعَٰمٞ فِي يَوْمٖ ذِي مَسْغَبَةٖ﴾ و ناندانە لەڕۆژی گرانی و برسێتی دا ﴿١٤﴾ ﴿يَتِيمٗا ذَا مَقْرَبَةٍ﴾ بەهەتیوی خزم ﴿١٥﴾ ﴿أَوْ مِسْكِينٗا ذَا مَتْرَبَةٖ﴾ یا بە هەژاری خاکە سەر (کەفتەکار) ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ سەرەڕای ئەمانەش لەو کەسانە بێ کە بڕوایان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوْاْ بِٱلصَّبْرِ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوْاْ بِٱلْمَرْحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە بەزەیی و میهرەبانی ﴿١٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزەو نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەستی چەپن ﴿١٩﴾ ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤْصَدَةٌ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿الشَّمْسِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکییەکەی ﴿١﴾ ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا﴾ وە سوێند بەمانگ کەدوا بەدوای ئەو هەڵبێ ﴿٢﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات ﴿٣﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا﴾ وە سوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە ﴿٥﴾ ﴿وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا﴾ وە سوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە ﴿٦﴾ ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێك و پێك بەدیهێناوە ﴿٧﴾ ﴿فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت وخراپ وچاك و خواپەرستیشی پیشاندا ﴿٨﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاك کردەوە ﴿٩﴾ ﴿وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا﴾ بێگومان نا ئومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی (بە گوناه) وون و تاوانبار کرد ﴿١٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا﴾ بڕوای نەهێنا هۆزی سەموود بەهۆی سەرکەشی یانەوە ﴿١١﴾ ﴿إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا﴾ کاتێك کە خراپترینیان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) ﴿١٢﴾ ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح علیه السلام) پێ ی ووتن: واز بهێنن لەم حوشتری خوایە و نۆرە ئاوەکەی ﴿١٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایان پێ نەکردو حوشترەکەیان سەر بڕی ﴿فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا﴾ وە(خوا) ناترسێ لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) ﴿١٥﴾

سورەتی ﴿اللَّيْلِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێك کە(زەوی) دادەپۆشێ ﴿١﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بەڕۆژ کاتێ کە ڕووناك دەبێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ وە بەو زاتەی کە نێرو مێ ی دروست کردوە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراو جۆرە ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی(ماڵ) ببەخشێ و لەخوا بترسێت و پارێزکاربێت ﴿٥﴾ ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای بێ بەوەی زۆرچاکە(لا اله الا الله یا بەهەشت) ﴿٦﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان (کە چاکەیە) ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَن بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات (لەماڵ بەخشین) وخۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی پەروەردگاری) ﴿٨﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان ڕێ ی سەختی بۆ ئاسان دەکەین ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ﴾ وە سەروەت و سامانەکەی قازانجی پێ ناگەیەنێ کاتێك کە تیا دەچێ ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ﴾ بەڕاستی لەسەر ئێمەیە ڕێنموونی ﴿١٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْءَاخِرَةَ وَٱلْأُولَىٰ﴾ وە هەردوو جیهان هی ئێمەیە ﴿١٣﴾ ﴿فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ﴾ من ئێوەم ترساند بە ئاگرێکی بڵێسەدار (کە دۆزەخە) ﴿١٤﴾ ﴿لَا يَصْلَىٰهَآ إِلَّا ٱلْأَشْقَى﴾ کەس ناچێتە ناو دۆزەخەوە خراپترین کەس نەبێت ﴿١٥﴾ ﴿ٱلَّذِى كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئەو کەسەی کە بڕوای نەبێ و پشتی هەڵکردبێ (لە ئایینی ڕاست) ﴿١٦﴾ ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا ٱلْأَتْقَى﴾ وە لێ ی دوور دەخرێتەوە پارێزکارترین کەس ﴿١٧﴾ ﴿ٱلَّذِى يُؤْتِى مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ﴾ ئەوەی ماڵی خۆی دەبەخشێ تا (دڵ و دەروونی) پاك بێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰٓ﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسەریەوە نی یە کەپاداشت بدرێتەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ ٱلْأَعْلَىٰ﴾ تەنها مەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاری بەرزو بڵندە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾ سوێند بەخوا(ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا ڕازی دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) ﴿٢١﴾

سورەتی ﴿ الضُّحَىٰ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلضُّحَىٰ﴾ سوێند بە چێشتەنگاو ﴿١﴾ ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ﴾ وە سوێند بەشەو کاتێك کە ئارام دەگرێ (بزرنگێتەوە) ﴿٢﴾ ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ﴾ پەروەردگارت وازی لێ نەهێناویت و لێت دڵگیر نەبووە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿٣﴾ ﴿وَلَلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە(پاداشتی) دوا ڕۆژ بۆتۆ چاکترە لە دونیا ﴿٤﴾ ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰٓ﴾ سوێند بەخوا لەمەولا پەروەردگارت ئەوەندەت پێ دەبەخشێ کە ڕازی ببیت ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَـَٔاوَىٰ﴾ ئایا تۆی نەدیی بەهەتیوی وحەواندیتیەوە ﴿٦﴾ ﴿وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدَىٰ﴾ وە تۆی نەدیی بەسەر لێ شێواوی وڕێنموونی کردییت ﴿٧﴾ ﴿وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَأَغْنَىٰ﴾ وە ئایا تۆی نەدیی بەهەژاری ودەوڵەمەندی کردیت ﴿٨﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ﴾ کەواتە (تۆش) هەتیو مەچەوسێنەرەوە ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ وە هەڵمەشاخێ بە پرسیارکەر (هەژارو سواڵکەر) دا ﴿١٠﴾ ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ وە نیعمەت و بەخششی پەروەردگارت دەربخە (بەبارمەتیدانی هەژاران) ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ الشَّرْحِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ ئایا سنگمان بۆ ئاسوودەو گوشاد نەکردییت ﴿١﴾ ﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾ وە دامان گرت لێت ئەو بارە گرانەی ﴿٢﴾

﴿ٱلَّذِيٓ أَنقَضَ ظَهۡرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبوویت ﴿٣﴾ ﴿وَرَفَعۡنَا لَكَ ذِكۡرَكَ﴾ وە ناوو ناوبانگتمان بۆ بەرز کردیتەوە ﴿٤﴾ ﴿فَإِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ﴾ ئەمجا کە لەکارێك بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بە کارێکی تری چاکەوە) ﴿٧﴾ ﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرۡغَب﴾ وە هەر لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە (بۆ کارەکانت) ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلتِّينِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيۡتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیرو زەیتون ﴿١﴾ ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا ﴿٢﴾ ﴿وَهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ٱلۡأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە (کە مەککەیە) ﴿٣﴾ ﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٖ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدۡنَٰهُ أَسۡفَلَ سَٰفِلِينَ﴾ لە پاشان (ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەست ترینی هەموو پەستێك ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی نەبڕاوە ﴿٦﴾ ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعۡدُ بِٱلدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِأَحۡكَمِ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نیە ؟ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلۡعَلَقِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿١﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردوە لە خوێنێکی بەستوو ﴿٢﴾ ﴿ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ﴾ بخوێنە، پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە ﴿٣﴾ ﴿ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ﴾ ئەوەی کە (مرۆڤی) فێر (ی نووسین) کردووە بەقەڵەم ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ﴾ مرۆڤی شارەزا کردووە بەو شتانەی کە نەی دەزانی ﴿٥﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَيَطۡغَىٰٓ﴾ نا (وانیە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت ﴿٦﴾ ﴿أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ﴾ کە خۆی ببینێ وادەوڵەمەند بووە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجۡعَىٰٓ﴾ بێگومان هەر بۆ لای پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە ﴿٨﴾ ﴿أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي يَنۡهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جڵەوگیریی ئەکات ﴿٩﴾ ﴿عَبۡدًا إِذَا صَلَّىٰٓ﴾ لە بەندەیەك کەنوێژ بکات ؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَرَءَيۡتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر (ئەو کەسە) لەسەر ڕێی ڕاست بووایە ﴿١١﴾ ﴿أَوۡ أَمَرَ بِٱلتَّقۡوَىٰٓ﴾ یان فەرمانی بدایە بەپارێزکاریی ولەخوداترسان (باشتر نەبوو) ﴿١٢﴾

﴿أَرَأَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئایا بینیت ئەگەر بڕوای (بە ئایینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (ڕزگاری دەبێ) ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا نەی زانیوە کەخوا دەی بینێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ﴾ وا نییە (کە بیری لێ دەکاتەوە) بە ڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە قژی) پێشەسەری ﴿١٥﴾ ﴿نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ﴿١٦﴾ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی هاوڕێکانی خۆی بکات ﴿١٧﴾ ﴿سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ﴿١٨﴾ ﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب﴾ نەخێر، بە گوێ ی (ئەو کەسانە) مەکە، وە کوڕنوش بەرەو (لەخوا) نزیك بکەوەرەوە ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿الْقَدْرِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان ناردە خوارەوە لەشەوی بەفەڕو بەڕێزدا ﴿١﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ﴾ تۆ چوزانیت کە شەوی بەفەڕو ڕێز چی یە ﴿٢﴾ ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ شەوی بەفەڕو ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ﴿٣﴾ ﴿تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە و جیبریلیش لە ناویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان لەهەموو کاروبارێکدا ﴿٤﴾ ﴿سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾ ئەو شەوە (کاتی) هێمنی و ئاشتیی دەبێ تا هەڵاتنی سپێدەی بەیان ﴿٥﴾

سورەتی ﴿الْبَيِّنَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بت پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنە گرت (لەو بێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات ﴿١﴾ ﴿رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند پەڕەیەکی پاکیان (بەسەردا) دەخوێنێتەوە ﴿٢﴾ ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تێیاندایە چەند نوسراو (سورەت) ێکی بەنرخ ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾ دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرا بوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ بەدڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیرو باوەڕێکی خوارو خێچ ﴿وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾ وە ئەمەیە ئاینی ڕاست ﴿٥﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومـان ئەوانـەی کە بـێ بڕوابوون لە خـاوەن پەیام و بت پەرستەکان ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لە ئاگـری دۆزەخدان، تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشـەیی ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾ ئـا ئەوانە خراپترینی هەموو دروسـت کراوێکن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی هەمـوو دروسـتکراوێکن ﴿٧﴾ ﴿جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ پاداشـتی ئـەوان لای پەروەردگاریـان بەهەشتانێکە جێ ی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کەلە خوا بترسێ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ الزلزلة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێـك زەوی هاتـە لـەرزە بەلەرزینـی خـۆی ﴿١﴾ ﴿وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾ وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی (ناوی) هەیە هەمووی فڕێ دایە دەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا﴾ وە مـرۆڤ لـەو ڕۆژەدا دەڵێ: ئـەوە زەوی چی یەتی ؟ ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ لـەو ڕۆژەدا (زەوی) دەنگ و باسـی خۆی دەگێڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کـە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لـەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بەبەڕاگەندە و پەشێوی ﴿لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ﴾ تا (پاداشـتی) کردەوەی خۆیان نیشـان بدرێ ﴿٦﴾ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بە ئەنـدازەی هـەرە ووردیلەیـەك چاکەی کردبـێ دەیبینێتـەوە ﴿٧﴾ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ وە هەر کەسێك بە ئەندازەی هەرە ووردیلەیەك خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ العاديات ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاودەر (کە دەپڕمێنن) چۆن پڕمەیەك (لەکاتی غەزاکردندا) ﴿١﴾ ﴿فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا﴾ وە سـوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بەناڵی سمیان ﴿٢﴾ ﴿فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا﴾ وەسوێندبە (ئەسپانی) هێرش بەران لەبەیانیاندا ﴿٣﴾ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا﴾ کەبەوەتەپ و تۆز هەڵدەستێنن ﴿٤﴾ ﴿فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە، خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمندا ﴿٥﴾

﴿إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٞ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری نا سوپاسە ﴿٦﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٞ﴾ وە بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسی یە شایەتە ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ ٱلۡخَيۡرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ خۆشەویستی ماڵی دونیا زۆر بە گیرە ﴿٨﴾ ﴿۞أَفَلَا يَعۡلَمُ إِذَا بُعۡثِرَ مَا فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانی کاتێك کە مردووی ناو گۆڕەکان زیندوو کرانەوە و (هێنرانە دەرەوە) ﴿٩﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِي ٱلصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە بە کردەوەیان ﴿١١﴾

سورەتى ﴿ ٱلۡقَارِعَةُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی داچڵەکێنەر (ناوە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە؟ ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡقَارِعَةُ﴾ تۆ چوزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿يَوۡمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلۡفَرَاشِ ٱلۡمَبۡثُوثِ﴾ ڕۆژێکە خەڵکی وەك پەپولەی پەراگەندە بڵاودەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ ٱلۡجِبَالُ كَٱلۡعِهۡنِ ٱلۡمَنفُوشِ﴾ وە شاخەکان وەك خوری شیکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ ئەمجا ئەوەی کێشی (چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووك بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٞ﴾ ئەوە جێ ی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا هِيَهۡ﴾ تۆ چوزانیت (هاویە) چی یە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ حَامِيَةُۢ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتى ﴿ ٱلتَّكَاثُرُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگا کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ﴾ تا دەمرن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وامەکەن ! لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ دووبارە وامەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُونَ عِلۡمَ ٱلۡيَقِينِ﴾ واتی یە (وەکو خۆتان دەیزانن) ئەگەر (ئەنجامی خۆتان) بزانیایە بەدڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەئەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ ٱلۡجَحِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيۡنَ ٱلۡيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن بە چاوی ڕاستەقینە دەی بینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر هەموو ناز ونیعمەتێك کە خوا پێی دابوون لەدونیادا) لێپرسینەوەتان لەگەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سوره‌تی ﴿ العصر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿وَالْعَصْرِ﴾ سوێند به‌كات ﴿١﴾ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ بێگومان هه‌موو خه‌ڵكی له‌ زیانـدان ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جگـه‌ له‌وانـه‌ی كـه‌ بڕوایان هێناییـت و ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ كـرده‌وه‌ چاكه‌كانیان كردبێـت ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ﴾ وه‌ ئامۆژگاریـی یه‌كتریان كردبێ به‌ ئایینی ڕاسـت (وده‌سـت پێوه‌گرتنی وكاركـردن به‌فه‌رمانه‌كانی خـودا) ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ وه‌ ئامۆژگاری یه‌كتریان كردبێت به‌ ئارامگرتن (له‌سه‌ر په‌رستن وبه‌ندایه‌تی خودا) ﴿٣﴾

سوره‌تی ﴿ الهمزة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾ سـزاو له‌ناوچـوون بـۆ هه‌مـوو ئه‌نـگ گرێكـی به‌دگـۆ (عه‌یـب گرێكـی تانـه‌ ده‌ر) ﴿١﴾ ﴿الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ﴾ ئـه‌وه‌ی كـه‌ هه‌رمـاڵ و سـامان كـۆ ده‌كاتـه‌وه‌و ده‌یژمێـرێ ﴿٢﴾ ﴿يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ﴾ وا ده‌زانـێ كه‌ ماڵه‌كه‌ی هـه‌ر ده‌یهێڵێته‌وه‌ ﴿٣﴾ ﴿كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ﴾ نه‌خێر وانی یه‌، بێگومان فڕێ ده‌درێته‌ ناو ئاگرێكی تێكشكێنه‌ره‌وه‌ ﴿٤﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ﴾ تۆ چووزانیت ئـه‌و ئاگره‌ چی یه‌ ﴿٥﴾ ﴿نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ﴾ ئاگرێكی تـاودراوی خوایی یه‌ ﴿٦﴾ ﴿الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ﴾ كه‌ دێ به‌سـه‌ر دڵانـدا (هوروژم ده‌باته‌ سـه‌ر دڵان) ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ﴾ بێگومان ئـه‌و ئاگره‌ داخراوه‌ له‌سه‌ریان (وده‌رچوونیان نی یه‌) ﴿٨﴾ ﴿فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ﴾ (زنجیر كراون) له‌ناو چه‌ند كۆتێكی ڕاكشاودا (به‌ستراونه‌ته‌وه‌ به‌چه‌ند ستونێكی به‌رزو بڵنده‌وه‌) ﴿٩﴾

سوره‌تی ﴿ الفیل ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾ ئایـا نه‌ت بینی كه‌ په‌روه‌ردگارت چـی كرد به‌ خاوه‌ن فیله‌كان (بـه‌ ئه‌بره‌هـه‌ وله‌شكره‌كه‌ی كه‌ ویستی كه‌عبه‌ی پیـرۆز بڕوخێنێت)؟ ﴿١﴾ ﴿أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ﴾ ئایا فرو فێڵه‌كه‌یانی پوچه‌ڵ نه‌كردوه‌ ﴿٢﴾ ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ﴾ وه‌ ناردیه‌ سه‌ریان باڵنده‌ی زۆر پـۆل پـۆل ﴿٣﴾ ﴿تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ﴾ به‌رد بارانیان ده‌كردن به‌ ووردە زیخی گڵین ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ﴾ سـه‌رئه‌نجام (له‌شكره‌كه‌ی ئه‌بره‌هه‌ی) وه‌ك كای خوراو لێ كرد ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ قُرَيْشٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خـوای بەخشـندەی میهرەبان

﴿لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ﴾ (لەشـکری ئەبرەهـەی لـە نـاو برد وتەفـر وتونای کـردن) لەبەر هۆگـری قورەیش ﴿١﴾ ﴿إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ هۆگریـان بـە هاتـوو چـۆی زسـتانان (بـۆ یەمـەن) و هاوینـان (بۆ شـام) وانـە (تا لێ یان تێك نەچێ) ﴿٢﴾ ﴿فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر ئـەم هەمـووە ناز ونیعمەتـەدا) خاوەنی ئەم ماڵـە (کەعبەی پیرۆز) بپەرسـتن ﴿٣﴾ ﴿الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ﴾ ئـەو زاتـەی کـە لەبرسـێتیەکی یەکجـار تونـد (ڕزگـاری کـردن و) خواردنـی پێبەخشـین ﴿وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ﴾ وە دڵنیای کردن لە ترس و بیمێکی گەورە و(پاراستنی) ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الْمَاعُونَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ﴾ ئایا دیت ئەو کەسـەی کە بڕوای بە ئایین نی یە؟ ﴿١﴾ ﴿فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ﴾ ئەوە کەسێکە کە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێ ﴿٢﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی خەڵکی نـادات بـۆ خواردەمەنـی دان بـە هـەژاران ﴿٣﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ﴾ ئەمجـا وای بـۆ نوێژکـەران ﴿٤﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ ئەوانـەی کـە لـە نوێژەکەیان بێ ئاگـان ﴿٥﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ﴾ ئەوانـەی کـە ڕووپامایی دەکەن ﴿٦﴾ ﴿وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ﴾ وە یارمەتی خەڵـك نادەن (هەموو چاکەیەك دەگرنەوە لە خەڵکی) ﴿٧﴾

سورەتی ﴿ الْكَوْثَرَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێری زۆر گەورە و بەفەڕ لەدونیا ودواڕۆژدا (لـەو خێـرە گەورانەیش ڕووباری کەوسـەرە لەبەهەشـتدا) ﴿١﴾ ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ دەی کەواتە نوێژ بکە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سـەر ببڕە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ بێگومان هەر ناحەزت دوا بڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿٣﴾

سوره‌تی ﴿ الكافرون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ: ئه‌ی بێ بڕوایینه ﴿١﴾ ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ من ئه‌و (بتانه) ناپه‌رستم که‌ ئێوه‌ ده‌یپه‌رستن ﴿٢﴾ ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وه‌ ئێوه‌ش ئه‌و (خوایه) ناپه‌رستن که‌ من ده‌ی په‌رستم ﴿٣﴾ ﴿وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ﴾ وه‌من ئه‌و خوا په‌رستی یه‌ ناکه‌م که‌ ئێوه‌ ده‌یکه‌ن ﴿٤﴾ ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وه‌ ئێوه‌ش ئه‌و خوا په‌رستی یه‌ ناکه‌ن که‌ من ده‌یکه‌م ﴿٥﴾ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾ ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و ئایینی خۆم بۆ خۆم ﴿٦﴾

سوره‌تی ﴿ النصر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ کاتێك که‌ یارمه‌تی و کۆمه‌کی خوا هات ﴿وَالْفَتْحُ﴾ له‌گه‌ڵ سه‌رکه‌وتن (شاری مه‌ککه‌ ئازاد کرا) ﴿١﴾ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ وه‌ خه‌ڵکت دیی که‌ پۆل پۆل دێنه‌ ناو ئایینی خواوه‌ ﴿٢﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ ئه‌وسا به‌سوپاس وستایشی په‌روه‌ردگارت ته‌سبیحاتی ئه‌و بکه‌ وداوای لێخۆشبوونی لێ بکه‌ ﴿إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ چونکه‌ بێگومان ئه‌و زۆر گیراکه‌ری په‌شیمانی یه‌ ﴿٣﴾

سوره‌تی ﴿ المسد ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ له‌ناوچێ هه‌ردوو ده‌ستی ئه‌بوله‌هه‌ب وه‌ له‌ ناویش چوو ﴿١﴾ ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی پێ نه‌گه‌یاند دارایی یه‌که‌یی و ئه‌وه‌ی که‌ کردی (له‌ دوژمنایه‌تی پێغه‌مبه‌ر ﷺ) ﴿٢﴾ ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ﴾ بێگومان له‌مه‌ولا ده‌چێته‌ ناو ئاگری بڵێسه‌ دار ﴿٣﴾ ﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ وه‌ ژنه‌که‌یشی، که‌ هه‌ڵگری دارو دڕك بوو (بۆ ئازارداتی پێغه‌مبه‌ر ﷺ) ﴿٤﴾ ﴿فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ﴾ هه‌میشه‌ گوریسێکی بادراو(له‌په‌لی خورمایی ئاگرین) وا له‌ گه‌ردنیدا ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الإخلاص ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر ئەو (الله) یە خوای تاك و تەنیا ﴿١﴾ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ ئەو خوایەی بێ نیاز و جێ ی نیاز و ئومێدە ﴿٢﴾ ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ کەسی لێ نەبووەو لەکەس نەبووە ﴿٣﴾ ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وە هەرگیز هیچ کەس هاوشێوە و هاوتای ئەو نی یە ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الفلق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە دروست کەری بوونەوەر (بەپەروەردگاری بەرەبەیان) ﴿١﴾ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ لە زیانی ئەوەی کە دروستی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وە لە زیانی تاریکی کاتێك کە دادێت ﴿٣﴾ ﴿وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾ وە لە زیان وخراپەی(جادووگەران) کەپەت ودەزوو گرێ دەدەن وفووی پێدا دەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وە لە زیانی بەخیل و حەسوود کاتێك کە حەسوودی دەبات ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الناس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی ﴿١﴾ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ بەپادشای خەڵکی ﴿٢﴾ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ﴾ بەپەرستراوی خەڵکی ﴿٣﴾ ﴿مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ لەزیان وشەڕی وەسوەسەپەیداکەر (کە کاتێك ناوی خودابیرێت) خۆی پەنهان دەکات ﴿٤﴾ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ﴾ ئەوەی کە وەسوەسە ئەخاتە دڵی خەڵکیەوە ﴿٥﴾ ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمیزاد ﴿٦﴾

فهرس أسماء السور وبيان المكي والمدني منها

پێڕست وناوەڕۆکی سوورەتەکان لەگەڵ بەیان و ڕوونکردنەوەی مەککی و مەدەنی تێیاندا

سورەتی	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
القصص	٢٨	٣٨٥	مەککی یە
العنكبوت	٢٩	٣٩٦	مەککی یە
الروم	٣٠	٤٠٤	مەککی یە
لقمان	٣١	٤١١	مەککی یە
السجدة	٣٢	٤١٥	مەککی یە
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مەدەنی یە
سبأ	٣٤	٤٢٨	مەککی یە
فاطر	٣٥	٤٣٤	مەککی یە
يسٓ	٣٦	٤٤٠	مەککی یە
الصافات	٣٧	٤٤٦	مەککی یە
صٓ	٣٨	٤٥٣	مەککی یە
الزمر	٣٩	٤٥٨	مەککی یە
غافر	٤٠	٤٦٧	مەککی یە
فصّلت	٤١	٤٧٧	مەککی یە
الشورىٰ	٤٢	٤٨٣	مەککی یە
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مەککی یە
الدخان	٤٤	٤٩٦	مەککی یە
الجاثية	٤٥	٤٩٩	مەککی یە
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مەککی یە
محمد	٤٧	٥٠٧	مەککی یە
الفتح	٤٨	٥١١	مەدەنی یە
الحجرات	٤٩	٥١٥	مەدەنی یە
قٓ	٥٠	٥١٨	مەککی یە
الذاريات	٥١	٥٢٠	مەککی یە
الطور	٥٢	٥٢٣	مەککی یە
النجم	٥٣	٥٢٦	مەککی یە
القمر	٥٤	٥٢٨	مەککی یە
الرحمٰن	٥٥	٥٣١	مەدەنی یە
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مەککی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الحديد	٥٧	٥٣٧	مەدەنی یە
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مەدەنی یە
الحشر	٥٩	٥٤٥	مەدەنی یە
الممتحنة	٦٠	٥٤٩	مەدەنی یە
الصف	٦١	٥٥١	مەدەنی یە
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مەدەنی یە
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مەدەنی یە
التغابن	٦٤	٥٥٦	مەدەنی یە
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مەدەنی یە
التحريم	٦٦	٥٦٠	مەدەنی یە
الملك	٦٧	٥٦٢	مەککی یە
القلم	٦٨	٥٦٤	مەککی یە
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مەککی یە
المعارج	٧٠	٥٦٨	مەککی یە
نوح	٧١	٥٧٠	مەککی یە
الجن	٧٢	٥٧٢	مەککی یە
المزمل	٧٣	٥٧٤	مەککی یە
المدثر	٧٤	٥٧٥	مەککی یە
القيامة	٧٥	٥٧٧	مەککی یە
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مەدەنی یە
المرسلات	٧٧	٥٨٠	مەککی یە
النبأ	٧٨	٥٨٢	مەککی یە
النازعات	٧٩	٥٨٣	مەککی یە
عبس	٨٠	٥٨٥	مەککی یە
التكوير	٨١	٥٨٦	مەککی یە
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مەککی یە
المطففين	٨٣	٥٨٧	مەککی یە
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مەککی یە
البروج	٨٥	٥٩٠	مەککی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الطارق	٨٦	٥٩١	مەککی یە
الأعلىٰ	٨٧	٥٩١	مەککی یە
الغاشية	٨٨	٥٩٢	مەککی یە
الفجر	٨٩	٥٩٣	مەککی یە
البلد	٩٠	٥٩٤	مەککی یە
الشمس	٩١	٥٩٥	مەککی یە
الليل	٩٢	٥٩٥	مەککی یە
الضحىٰ	٩٣	٥٩٦	مەککی یە
الشرح	٩٤	٥٩٦	مەککی یە
التين	٩٥	٥٩٧	مەککی یە
العلق	٩٦	٥٩٧	مەککی یە
القدر	٩٧	٥٩٨	مەککی یە
البينة	٩٨	٥٩٨	مەدەنی یە
الزلزلة	٩٩	٥٩٩	مەدەنی یە
العاديات	١٠٠	٥٩٩	مەککی یە
القارعة	١٠١	٦٠٠	مەککی یە
التكاثر	١٠٢	٦٠٠	مەککی یە
العصر	١٠٣	٦٠١	مەککی یە
الهمزة	١٠٤	٦٠١	مەککی یە
الفيل	١٠٥	٦٠١	مەککی یە
قريش	١٠٦	٦٠٢	مەککی یە
الماعون	١٠٧	٦٠٢	مەککی یە
الكوثر	١٠٨	٦٠٢	مەککی یە
الكافرون	١٠٩	٦٠٣	مەککی یە
النصر	١١٠	٦٠٣	مەدەنی یە
المسد	١١١	٦٠٣	مەککی یە
الإخلاص	١١٢	٦٠٤	مەککی یە
الفلق	١١٣	٦٠٤	مەککی یە
الناس	١١٤	٦٠٤	مەککی یە

إن وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

تسأل الله أن ينفع بها الناس

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد
لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە
کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیك فەهدە
بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەووەرە
خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبستێت بە دەرکرن
وبڵاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێرانی
ماناکانی بۆ زمانی کوردی
داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند ببن وپاداشتی
بەخێری (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبدالله کوری عبدالعزیز
ئالی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ
وتێکۆشانی گەورەی لەبڵاوکردنەوەی قورئانی پیرۆز وکەلامی
بەرزی پەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان ویارمەتیدەرە

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

سندوقی پۆستی ٦٢٦٢ مەدینەی مونەووەرە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر .

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية . / مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف . - المدينة المنورة ١٤٣٣هـ

١٢٢٤ ص ؛ ١٦ × ٢٣ سم

ردمك : ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان

ديوي ٢٢١،٤٩١٥٩ ١٤٣٣/٨٤٤٢

رقم الإيداع : ١٤٣٣/٨٤٤٢

ردمك : ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

